

STUDII ȘI DOCUMENTE
CU PRIVIRE LA
ISTORIA ROMÎNILOR

. VI.

CĂRȚI DOMNEȘTI, ZAPISE ȘI RĂVAȘE

Tipărite în întregime sau ca regeste și întovărășite de note explicative

— PARTEA II —

DE

N. IORGA

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

EDITURA MINISTERIULUI DE INSTRUCTIE

BUCUREȘTI

Stabilimentul grafic I. V. SOCECŪ, Strada Berzei, 59

1904

STUDII ȘI DOCUMENTE
CU PRIVIRE LA ISTORIA ROMÎNILOR
VI

AMINTIRII IUBITE A LUI

ȘTEFAN ORĂȘANU.

PREFAȚĂ

Acest al doilea volum de documente interne cuprinde:

1. *Documentele moșiilor M. S. Regelui.* Cele mai însemnate dintre ele sînt acelea, foarte multe și unele destul de vechi, care arată în ce chip s'a format din deosebite fășii răzășești marea moșie a Sloboziei Zorlenilor de lângă Bîrlad. Cartoanele și volumele cuprinzînd actele moșiilor regale mi-aŭ fost comunicate acasă, cu o încredere pe care, în bună parte din cauza tristului trecut al istoriografiei romîne de ieri, nu o arată totdeauna particularii ce posedă documente și țin, cu tot respectul lor pentru știință, să le poseadă și după comunicarea lor.

2. *Documentele D-lui P. P. Cărp.* Ele corespund foarte bine hîrtilor Sloboziei-Zorleni. Din urmarea lor se vede același proces de formare a moșiei întinse din răzășiile mărunte, fărîme ale celei mai vechi proprietăți mari din Moldova. În aceste două Ținuturi ale Țerii-de-jos, Tutova și Vasluiul, care aŭ dat Principatului la sfîrșitul veacului al XVII-lea o nouă boierime, ageră, îndrăzneată și neastîmpărată — Costăcheștii, Racoviștii, Micleștii, Pălădeștii, Joreștii, Buhăieștii, Bogdăneștii, Cuzeștii —, împrejurările sînt cu totul aceleași, în veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea, de unde vin mai toate actele ce publicăm sau resumăm în această d'intăiu parte a cărții.

3. *Documente d-lui Ermil Pangrati.* Și colegul Pangrati se coboară din Cuzești, și hîrtille sale sînt hîrtille unei ramuri din familia Cuza, precum cele de supt 2) privesc mai mult familia Carp, iar acele ale Sloboziei-Zorleni vin de

la neamurile Scărlat, Bujoreanul, Costachi și Păladi. Legăturile între documentele cârpești ale Țibăneștilor și cele cuzești ale Golieștilor, Glodenilor, Crăciuneștilor și cum se mai chemaū petecele de pămînt, de atîtea ori smulse, cumpărate și răscumpărate, moștenite și pierdute, în sfîrșit dezbătute înnaintea tuturor judecăților din țară, care se număraū în jurul acelor moșfi, — sînt din cele mai strînse.

4. În Biblioteca Academiei Romîne se păstrează un enorm volum, mai puțin ferfenișos decît cum i s'ar ierta, după cîte schimbări de soartă a avut să îndure de cînd l-aū caligrafiat diacii de Cămară și de Vistierie ai lui Constantin-Vodă Mavrocordat, pînă ce și-a găsit definitiva odihnă în marele adăpost al urmelor trecutului nostru. Îl formează mai multe caiete, cusute la un loc, dintre care unele cuprind tot felul de acte de administrație, altele, rubrici numai ale acestora; cutare dă — ceia ce nu se mai poate găsi aiurea — rapoartele slujbașilor către Domn, cu care, după obiceiul de atunci, stăteaū într'o patriarhală legătură nemijlocită; cutare altul cuprinde, pe cîteva luni de zile, răspunsurile, de sfaturi, îndemn și muștrare, ale Domniei, care se ceartă în tonul cel mai părintesc. Nu numai atît: s'aū legat în această condică, din care se străvede nemărgenita curiositate de om învățat a lui Constantin-Vodă Mavrocordat, foarte multe foii pe care s'aū însemnat *cărți* de ale Domnului de dăunăzi, Grigore Ghica — un mare număr din poruncile acestuia, care, el, de și un Țarigrădean bine crescut, trăia cu ziua și n'avea patimă pentru nici-un fel de condici —, de ale stăpînitorilor mai vechi, așa de vechi, în cît găsești, nu numai neasămănat de prețioase pagini din izvoare de socotelii ale secolului al XVII-lea, ci și *sureturi*, traduceri, din străvechi hrisoave ca ale lui Alexandru-cel-Bun, aduse la cunoștința Domnului prin cine știe ce judecată și răpede prinse la condică. În cît ni s'a transmis în slove din vechile zile ale neamului nostru, nu există o culegere mai întinsă și din care să poată răsări mai multă viață și lumină decît din această înfoiată și venerabilă cărțulie.

Academia Romîna a luat de curînd hotărîrea de a tipări treptat formidabilul material ce a strîns. Spun de la început

că publicații integrale ar încurca tot așa de mult pe cât ar ajuta. Sînt puține acte a căror fraseologie întreagă să merite a fi redată, din cauza neobișnuitei lor însemnătăți. Celelalte cer regeste, adnotații și table, prin care cea ce e folositor în cuprinsul lor să poată circula. *Condica lui Constantin Mavrocordat*, cu cele vre-o mie cinci sute de pagini în quarto ce are, s'ar preface la tipar în vre-o patru volume bușoare. În locul lor — nu zic în așteptarea lor, fiind-că, în interesul economiei de timp a istoricilor viitorului, doresc din toată inima ca tipărirea condicii întregi să nu se facă nici odată — daū aici, cu o orînduire tipografică care permite să se cuprindă foarte mult material pe puțin spațiu nu mai puțin de 1703 acte pe pp. 209—451 din acest volum.

N'am jertfit nimic din ce avea interes supt aceste trei raporturi: politic, cultural și linguistic. În orînduire, am urmat condica însăși, dar am scos de-o parte, pentru a le pune la sfîrșit, în ordine cronologică, documentele venite de la alți Domni decît alcătuitorul condicii. Aici am păstrat datele, pentru că ele-și aveau folosul; le-am înlăturat fără părere de rău și de sigur fără pagubă pentru cetitorii inteligenți, atunci cînd ele n'ar fi servit decît ca să mărturisească față de urmași că s'a rupt mîna unui Țigan saū s'a îngăduit unui Armean să cumpere mațe de oaie pentru coarde de vioară, în 1741 și nu în 1742, în Ianuar și nu în Februar, la 21 și nu la 22.

5. Străduința, vrednică de o răsplată, pe care n'o va avea nici-odată, a unui singur om, fără timp de cercetări, fără mijloace, fără îndemnuri și ajutoare, a întemeiat în capitala celui mai minunat Ținut de moșneni din România, în Țirgul de pe Jiū al Gorjului, un bogat muzeu, care se îmbogățește zi de zi. D. Al. Ștefulescu, care a și tipărit multe documente, în cele două cărți ale sale asupra Tismenei și Țirgu-Jiului și în deosebite reviste, a creat unica arhivă documentară a unui județ românesc.

În călătoria prin țară ce am făcut în vacanța cea mare a anului 1903, am trecut neapărat și pe la Țirgu-Jiū, și n'am găsit aici, cum mă puteam aștepta, rezistența prepuielnică a

omului care adună pentru a ascunde sau cel mult a tipări însuși, ci o deplină dispoziție de a îndatori și a împărtași. Astfel, în câteva zile am putut copia și resuma 320 de acte, mergînd de la 1501 până la 1833. Mulți vor prețui mai cu samă cele d'întăiu pagini, care dau regeste de documente vechi (în care însă ochii mei oboșiți n'au prins în câteva casuri o dată care să mă lămurească la studiarea notelor mele, pe care, neputînd controla însumi, le-am lăsat cum erau, discutîndu-le apoi în observații); pentru mine însă partea cea mai prețioasă o formează actele nouă, pline de originalitatea colorată a vieții locale din acest unghiū ferit de infiltrații străine: nume, amănunte zilnice, datine.

6. Aveam de gînd să tipăresc tot în revista «Economia Națională» și unele registre de socoteli fanariote dintr'o vreme mai tîrzie, care ajungîndu-mi mai tîrziu la cunoștință, nu și-au găsit locul în *Documentele Callimachi*. Aici le pot da însă, cu o mai mare îngrijire științifică, și de aceea am făcut din ele capitolul IV al acestui volum. Cîteva persoane particulare, adică mai mult d. George Popovici și d-ra Tatos, mi-au comunicat unele documente, care formează partea I din împărțirea *Acte diverse*. Copiile d-lui Popovici fac parte din archiva familiei Goian, și luminează un colț din vechea viață bucovineană.

Pe lîngă notele din josul documentelor dau la sfîrșitul cărții un mai mare număr de lămuriri, precum și scurte disertații și documente accesorii scoase din Biblioteca Academiei Romîne.

La capăt se va putea adăugi, peste vre-o lună-două, tabla de nume și lucruri a volumelor V și VI, la care lucrez acum și care iea proporții mari, așa că n'a putut fi înfățișată în același timp cu această carte. Volumul VII e tipărit și el în parte și va cuprinde tot materiale interne. Abia mai tîrziu voiū putea să dau dicționarul de instituții ce am făgăduit și care, dacă e să fie, trebuie să se înfățișează pe cît se poate de complet și de trainic.

Cetitorii trebuie să-și amintească totdeauna că au a face cu

o colecție de materiale pentru istoria culturală. Ce se mai află, e numai pe alături, și aceia pentru mine are numai o valoare secundară. Ceî ce vor înțelege, vor prețui. Iar ceilalți vor face bunăoară ce a făcut cutare genealogist la apariția volumului al V-lea. Iar colecția, independent de aprecierile neînțelegătoare și pătimăse, își va urma drumul înainte, răspunzînd, pe cît stă în mijloacele mele, unei nevoi adevărate a studiilor istorice în starea de dezvoltare la care ele au ajuns astăzi.

N. IORGA.

I.

DOCUMENTELE MOȘILOR M. S. REGELUI

I. Broștenii.

1. Hîrlău, 26 Octombre 7139 (1630). Moise-Vodă dă Voronețului braniștea mănăstirii, arătînd hotarele. Oprit «a cosă, nici a vâna fiară, nici a prindi pește, nici a paști dobitoaci» fiece dobitoc vara, undi vor găsa calugării în braniște svintii mănăstirii, Cămpulungeni sau Vămenî, sau fiecîni vor fi, c - sându sau umblănd după fiară, sau pe vali după pește, ca să aibă a li lua lor tot ce vor găsa la danșii; așjidire di sa vor găsa oî sau fiece dobitoaci varăndu sau tomnăndu in hotarul svinti mănăstirii ce esti mai sus scris[a], ca să aibă a le lua lor căti 12 berbeci, cum esti obicei». — Copie, legalisată, din 4 April 1805.

2. Iași, 30 Iulie 7209 (1701). Constantin Duca dă Voronețului braniștea mănăstirii, de la vechii Domni, arătîndu-î hotarele. Oprită braniștea pentru «a cosă, a vâna fiară, a prindi pești, a paști dobitoaci; fiece dobitoc vara, undi vor găsa călugării în braniște svinteî mănăstirii, Cămpulungeni, sau Vămenî, sau cini va fi, să aibă a lua tot ce va găsa la dănșii; așjidire îi va găsa oî sau fiece dobitoaci vărăndu sau tomnăndu în hotarul svinti manăstirii..., ca sa aiba a le lua lor căti 12 berbeci, cum esti obicina . — Copie, legalisată, din 4 April 1805.

3. 16 Maiu 7247 (1739) «Șerban Cantacuzinu Stol[nicu]l' către Domn, pentru mărturia hotarnică ce a dat egumenuluî de Voroneț, în proces cu Moldavița. Aduge că una din mănăstirii e făcută de «Ștefan-Vod[ă] cel Bun, nepot lui Alexandru-Vod[ă]l», iar ceialaltă de «Alexandru-Vod[ă] cel Mari». Pomenește actul de la Moise-Voda din 26 Octombre 7139 [n° 1], după altul de la Ștefan, precum și actul Moldaviței de la Alexandru-Vodă. Călugării moldavițeni nu pot descoperi actul de la

«Petre-Vodă», pe care se razimă. — Copie, legalisată, din 4 April 1805.

4. 30 Septembre 7255 (1746). Ioan Nicolae Mavrocordat, pentru vechia pîră dintre «Todașco Ștefănel Dornianul cu Chirila Lateș, fișorul lui Crăciun Lateș Cămpulungianul, pentru o delniță ce să chiamă Poiana Coșnei, unde să tălnește cu Teșna, la hotarul țării din Dorna; dzicănd Chirila Lateș că ața delniță și împreună și cu altu loc č-au mai curățit tată-său, și el, i-au împresurat-o Todașco Ștefănel cu strămbătate; arătând și o carte a Domnii Sale lui Grigorie-Vod[ă], din let 7238 [1729-30], scrise pricina, după jaloba lui, la Vorneciî de Cămpul-lungu, ca să-i ia sama pentru acè delniță». Se arată și un act de la «prè-iubit fratele nostru Constantin-Vod[ă], din velet 7242 [1734], Fevruarie 4»: se dă cercetarea «la răpoosatul Șarban Cantacuzino biv Vel Medelnicer», ca să jure în biserică pe marturiî (doi la număr) ai lui Lateș. Dacă nu jură, el va pierde, «și să întoarcă Todașco Ștefănel lui Chirila Lateș o iapă cu mănzu, ce i-au luat Ungureî pentru pricina aceî poenî Coșna». Ceî doi arată că nu jură, neștiind. Ștefănel aduce 9 oameni bătrăni din Dorna»: Candre, Negre, Cozan Nacul, Ghizdèle, Mazga, etc., pentru a mărturisi în favoarea lui, «și n'au avut Lateș triabă, fiind el Cămpulungian, dară nu Dornian». Pentru ce au luat Unguriî, se «dă o iapă cu străjnec și o vacă cu vițel». La noua pîră de acum a lui Lateș, judecă Andreî Rosăt Logofăt. Se răspînge pîra. Pecete mare cu chinovar; avînd data de 1743. Semnează «A¹ R¹ Vel Logft» și «Tanasie Logft. de taină». — Original.

5. 13 Februar 7257 (1749). «Săteni din Dorna» dau mărturie «la mănă Gherghițenilor» pentru muntele Păltiniș și dealul Omului și cel «dintre Negre» față de mănăstirea Slătina «și vale niagră Săcuiasca». «Pentru să-ș știe că aceste locuri sânt domnești, și în trecut[ă] vrem[e] le stăpănè Ungureî, și să făcè multe pricin[i] și morți de om dintr'u Ungur anume Pătru Ūotaț, care puses e] mănă pe aceste locuri și, șezindu un st[r]ămoș într'acè parte de loc, a Ghiorghițenilor, s'au sculat și au ucis pe acel Ungur. Și, dup[ă] ce l-au ucis, înștiințindu-s[ă] pe lăcuitoirî Țării Ungurești, pe la ceî mai mari,

au triimes cărți și la Domnul Moldov ei pentru acè moarte de om. Și, tremetîndu Mărie Sa Domnul Moldovii, care s'aũ fostu tãmplat Domnu la acè vrem[e], ispravnicî de a Mării Sali de aũ prinsu pe strãmoșul acestor Ghiorghiteni, și ducându-l pe la Domnie, s'aũ dovedit că locuril[e] acele sãntu a Moldovi, și domnești, iar pentru moarte acè de om aũ dat Ghiorghe Ghiorghitanul, strãmoșul acestor Ghiorghiteni, trii sute de berbeci, și aũ rămas moșie sã o stãpãneascã Ghiorghitan împreun[ă] cu neamul lui. Dar noi satul Dorna ne-am lepãdat de acè moarte de om, și nice la locuril[e] acele nu ne abatem a-ĩ scoati.» Iscălesc trei oameni cari ținem minte de o sum[ă] de ani: «Costantin Ștefãnel», «Vasil[e] Candre», «Lupul Mălãeș», «Nechita Nesutuș», «Necolaĩ Ursachi». Face mãrturie și Vasile Bașotã Medelnicer, cã știe de «cãndu am fostu Vornic . Tot așa și un Dumitrașco Medelnicer, «cãndũ am fostu Vornic». Pecetea Cãmpulunguluĩ, deosebitã de cea veche: «Ačasta pecete Cã[m]pulu[n] gului...; lt 7249».

6. Cimpulung, 12 Mart 7263 (1755). Dinu Cantacuzino, pentru trei *neamuri* din Dorna: Gheorghitenii, Tãrițenii și Chilsoenii. Pomeneste hotãrnicia Vorniculuĩ Costachi și cheltuiala, «afarã de 100 lei č-aũ pus hatalm un Sãmion Negre la Visterie gospod». «Loc dizbãtut de la Unguri.» Îl împart Dornenii, adunîndu-se «ĩn casã la preotul Mihail din Dorna». Aici se face «ĩmpãrțala bãtrãnilor». Aratã ce se cuvine celor trei familii: «pãn ĩn glodețu ci este ĩn cotiște Drãgoeștiĩ cei mari», «pe supt poala Bibiraucii, margine pãdurii, pãn ĩn Plaiu Voivodesãĩ», «Fãntãna Vãmanuluĩ». Semneazã: «Costandin Cant. Paharnic».

7. 11 Ianuar 7264 (1756). Matei Ghica dã Voronețuluĩ «moșie svintii mănãst[iri] ce esti ĩmpregur», dupã hotarnica din 7248 (1740) și a Mitropolituluĩ Iacob și a luĩ Radul Racovițã Vel Logofãt din 2 August 7259 (1751). Dinul Cantacuzino, ispravnic Cãmpuluĩ-Lungu», sã iea de la cãlugãrii de la Moldavița cãrțile luĩ Matei și a luĩ Constantin Racovițã, de alt cuprins. — Copie, legalisatã, din 4 April 1805.

8. 11 Mart 7265 (1757). Constantin Racovițã, oamenilor

din Cîmpul-Lungu moldovinescu ot Sučavă, să fie volnici... a să apăra de cătră oameni din Putila, anumi Chiselețeni, care s'aū obișnuit de la o vreme încoace de trec cu oile în hotarul Cămpulungenilor moldovinescu, de-ș pășuniadză oile pe munții lor, și trag mare supărare, că le bat țobanii și li-aū luat și oi câteva». Mai departe ordin: «oamenilor din Putila, din satul Chisălițeni». — Pecete mică octogonală, cu chinovar, purtînd armele ambelor țeri și data de 1753. — Original.

9. 1-iu Octombre 7272 (1763). Manolachi Costachi Vel Logofăt, Andronachi Vel Vornic, Enachi Costandachi Vel Spătar, Arg. Vel Ban, Andronic Vel Paharnic arată că s'a judecat înaintea lor «Ioniț ă] Negre Cămpulungian de la Cămpulungu cu Neculaī sãn Tănas[e] i Alecsandru, frate-său, Tărățești, tot Cămpulungeni», ce aveau «fiștecare cate o hliză de moșii în păduri, și pe hlizăle lor aū curături făcute din codru, de la moșii și părinții lor, și sânt a fișticăruia hlizi osăbiti, și fișticareī să hrănești pe hliza lui». Acum Tărățești «ș'aū făcut osăbite curături în capul hlizii lui Ioniț ă Negre», cuprinzîndu-i «locul cel de hrană». Ei arată însă că «aū tăet pădure verde și aū destupat de ș'aū făcut curătură». Decisie: «că este cu dreptate fiștecare să-ș facă curătură în capul hlizăi sale, iar nu să-ș facă în capul hlizăi altora . Decī, să le facă Negre altă curătură în capul hlizăi lor, de potriva curăturii lor, și, păr li-a găti Negre curătura, sa fii de o potrivă cu a lor, ei tot să-ș stăpânească curătura». Original.

10. «Condică de toate scrisurile moșiiilor Dorna, Șarul și Păltinișu de la Țin[u]tu Sucevi, ă-au dat daniia prè-înnălțat Domnul nostru, Măria Sa Con[s]t[an]d[in] Alexandru Ipsilant Voevoda, prè-iubit fiului Înnălțimiī Sale Alexandru Voevoda, prin luminat hrisovul Înnălțimiī Sale, și apoi s'aū hotărât de boeri hotarniț; a căroră mărturie hotarnică cercetăndu-s[ă] de cătră Preosvinție Sa părint[e]le Mitropolit i de cătră iubitorii de D[u]mnezeu episcopī ai Scaunului, de cătră toată boerime, s'au făcut carte de încredințare, care s'au trecut aice asamine; 1801, Ghenar 28 d.

Hrisovul prè-înnălțat Domnului nostru, Mărie Sa Constantin Alexandru Ipsilant Voevoda, de danie prè-iubit fiului Înnălțimii Sale, luminatului beizade Alexandru Ipsilant, pe trii moșii ă-au fostu domnești la Ținutul Sucevii, alătore una lângă alta, anumi Dorna, Șarul și Păltinișul, la margine țerii Moldovii, ce să hotărăsc cu Tra[n]silvania și cu Bucovina Nemtască; 1800, Avgust 6 d.

[Și Domniî de înnainte ău dăruit, nu numai la] bisărici și mănăstiri, ce mai ales către fiu și rudeniile Domniilor Sale: adică, atât moșii din hotarali domnești și Țigani din Țiganiî domnești, cât și alte mili din însuș veniturile Domniî, volnicî fiind, ca niște Domni și stăpănitori, cum mai pre larg dovedesc aceleș hrisoave ce să văd pe toată zioa, cari toate sa păzăsc ca un lucru lăudat, și să urmeazi întocma. . . Aflat-am că la Ținutul Sucevii este o moșie domniască din celi vechi și drepte hotară domnești, nedată nimăruî pără acum, cari este alăturî cu hotaru țării ungurești și al Bucoviniî; pe care moșie să află și oamini lăcuitori, adecă trii sate, anume Dorna, Șarul și Păltiniș. Deč această moșie, cu tot hotaru cât este domnescu și nedat nimăruî de alți luminați Domni, cu toți munții ce să află pe dănsa, cu locuri de fânațe, de tarini, cu locuri de mutări pentru pășunatul oilor, cu vaduri de mori și de chio dă sucmani și de hirisăia, cu tot venitul din tot locul; [o dă lui Alexandru, fiu-său:] de pe care să ă vechilu Luminării Sale tot venitul, din tot locul, dupa obicei pamântului și după ponturile ce sânt în Visterie cu pecete gspod. Martori: fiu Alexandru, Dimitrie, Gheorghie, Nicolaî; și boierii: Costandin Balș Vel Logofăt de Țara-de-jos, Iancul Razul Vel Logofăt de Țara-de-sus, Teodorașco Balș Vel Vornic de Țara-de-jos, Manolachi Conache biv Vel Vornic de Tara-de-jos, «epistat Vorniciî de aprozi», Vasili Costache Vel Vornic de Țara-de-jos, Costandin Paladi Vel Vornic de Țara-de-sus, Dimitri Ralet Vel Vornic de Țara-de-sus, «Sandul Sturza Hat. i părcălab Sucevșchiî», Iordache Rosăt Vel Vistier, Costache Caragè Vel Postelnic, Grigoraș Caliiarhi Vel Camaraș, Iancul Negre Vel Agă, Costache Manu Vel Spatar, Iordache Milo Vel Ban, Teodorache Văcărescu Vel

Comis, Petrache Ritoridi Vel Caminar, Toadir Jora Vel Paharnic, Dimitrie Jora Vel Sărdar, Constantin Cantacuzino Vel Stolnic. Scrie Șarban Botescu biv Vel Sulger. 6 August 1800. Copie iscălită de Domn. «Matei Costă, condicar.» Se spune că pecetea «adevărat este spânzurată în cutie de argint».

11. 23 August 1800. Constantin Ipsilanti, către Ion Negre biv Vel Sulger, Gheorghe Tăutul Vornic de Poartă, pentru a hotărâni «o moșie ce s'aŭ aflat driaptă domniască, nedată nimăruî», satele Dorna, Șarul, Păltiniș.

12. 9 Septembre 1800. «Toți lăcuiitorii din Dorna» către Domn. Îi chemase ispravnicul, pentru a li ceti «mila» dăruirii lor către «beizede Alexandru Voevod», «spre odihna și ocrotire noastră». Mulțămesc pentru «nemărginita bună-tate»: «acum am dobândit bună ocărmuire». Semnează și «Ion Cozan Vornicu ot Dorna», «Toader Ungurian», «Chirila Cărstei», «Nechita Săminescul». «Și noi tot satul Dorna i Șaru i Păltiniș, neștiind carte, am pus degitile. Marturi: boieri, popi, călugări. Parte din locuitori vin și la Divan, de arată că așa e.

13. 15 Novembre 1800. Hotărânicia celor trei sate ale lui beizeade Alexandru. Se hotărăsc «cu munții Voronețului, a Clirosului, anume Horda și Cruce», «cu munții mănăstiri Slatina, anume Grențiașul», «cu muntele Chetrosul, ce sa stăpânești de dum: Sulgeriul Toma Balș». Se înfățișează ca vechilii: «dumnealui dragomanu Toma Moldovanul». Arata hotarele despre cei d'întăiu munți, locuitorii: «din Niagra Secuilor pe Negrișoara în sus, pin Piatra Pinului, și tot Negrișoara în sus păra în gura Toplișoarii, și Toplișoara la dial păra în obârșie ei, și din obârșie ei în dial, pin capul opcinii Rații, în opcina Tunzării, și opcina Tunzării în sus, pin piatra Tunzării și pin vârful Tunzării, și pi di-asupra fântânii Ialovișoarii. . . Și de acolò întoarce opcina Mihăilețului la dial, până în vârful Șarului. . . Și de acolò opcina Bădiș păra în vârful Bosuiuc[u]lui. . . Și de acolò plaiu la vale, pin Băda și pe la fântana Bădiș. . . Și de acolò opcina Șandrului, pin vârful Steviș și în pri-log, unde să întâlnește cu muntele Petrosul» (acestea între Holda și Dorna). Balș arată «că acest munte este după niamul

Cantacuzineștilor și că maica dumisale l-au avut zăstre». Oamenii Dornei înșiră hotarele: «din prislop și dreptu pin Ciungă, și în cracul Sunătoriului, și de acolo în dialu Călugărului, și de acolè în buza Bagolicului, și drept în apa Bistrii, drept gura Colbului». Ai lui Balș, «care au ținut în cumpărătura de la dum. acel munte cu anul», arată alte semne: pe la «gura Părăului Rău», «bătca Palmeșului». Chiril archimandritul Slatinei e chemat apoi pentru Grențiaș: arată un act de la 9 Iulie 1795, întărit de ispravnicul Sucevei, Spatarul Dumitrachi Ghica. Hotare: «Glodul Omului, și în vârvul dialului dintre Negre, și pogoară la vale, prin bătca cu Dărmocza, în buza dialului Bratului». Pomenite «iadurile ce sânt între Negre». Se aduce și o mărturie a Dornenilor, din 13 Februar 7257 (1749), «cu pecete Cămpulungului întărită dupa obicei vremii de atunci, dar este adevărată și cu iscăliturile a doi boeri: răposat Medelnicer Vasăli Bașotă, Medelnicer Dum[i] trașco, care acești boeri au fost în vremile trecute Vornic la Cămp[u]lungu». Altă mărturie «de la răposatul boeriu Banu Dinu Cantacuzino, fiind într'acè vreme Paharnic și Vornic de Cămpulungu, din velet 7263 (1755), Mai 12»: în acest act se pomeneste o veche hotarnică, «ce ar fi făcut... un Costachi biv Vel Stolnic, ci era în vreme de atunci Vornic de Cămpulungu întâi scris: Botoșeni». O hotărnicie n'o recunosc Dornenii: ar fi făcut mărturia «din silă și din închisoare», plângându-se apoi lui Alexandru-Vodă Calimah. O anulează acum, «pentru că ei sânt niște lăcuiitori ce șadè pe moșie domnească și nu avè putere nič să dè moșie, nič să ià moșie». «Niști oameni ce numai din păscutul bucatelor zic că știu.» Despre partea Bucovinei, «Cordonului», s'ar fi încălcat cincă case. Se împresura și despre Ungaria. Nouă hotare, între care: «părăul Serisorul», «lunca Vânătoriului», «varvul Luca[u]lui», «tăetura ce este mai la vali di Pietrile Roșii», «un picor din mijloc, din trii piçoare ce să pogoară din dialul Bonbi», «părău tăeturii», «parău haitei», «un părăut ce vine de la dial, din Ciriboc», «un picior ce vine din muntele Călimanu», «părău Calimanului, ce să numești ș'a Buciniș u]lui», «Arsurile Omului».

14. 6 Ianuar 1801. Mărturie de la toți prelații și boierii Moldovei pentru donația Dornei: Iacob Mitropolit, Veniamin de Roman, Gherasim de Huși, Necolaï Roset Vel Logofăt, Costandin Balș Vel Logofăt, Iordache Cant. Logofăt, Depaste Logofăt, Iancul Razu Vel Logofăt, Mihaï Sturza Logofăt, Constantin Greceanu Logofăt, Iordache Balș Vistier, Costache Ghica Hatman, Teodor Balș Vel Vornic, Manolache Conache Vornic, Vasăle Costache Vel Vornic, Constantin Paladi Vel Vornic, Dimitrache Ralet Vel Vornic, Grigoraș Sturza Vistier, Sandul Sturza Hatman, Necolaï Balș Vornic, Constantin Balș Vornic, Gavril Conache Vel Vornic, Vasăle Roset Vornic, Raducan Roset Postelnic, Ioan Cant. Spatar, Lupul Balș Spatar, Mihalache Luca Spatar, Costache Mavrocordat Spatar, Ștefan Sturza Spatar, Dimitrie Saul Spatar, Costache Crup[enschi] Ban, Grigore Bașotă Ban, Ilie Cant. Ban, Iordache Crup[enschi] Ban, Arghire Cuza Ban, Ianachi Milo Paharnic, Alexandru Beld[iman] Paharnic, Matei Negel Paharnic.

15. 13 Octombrie 1807. Divanul Cnejei Moldovei. Costandin Balș biv Vel Logofăt ieă cele trei moșii de la Hatmanul Sandul Sturza. Sardarul Gheorghi Tufeccibaș[a nu dă alte acte decât condica: restul, până în două luni. Întărită stăpânirea lui Balș și fără ele.

16. 9 Iulie 1832. Al. Balș către Logofeția Dreptății. Pentru niște Turci, ce fără voia lui s'au suit la munți, exploatează cheresteaua, nu vreau să dea «zăciuială pentru adetiul moșiii», 'au bătut un vătav, «s'au așezat acolo în sate, luînd casă și avînd țiiitori, și în silă gonind și dispărînd pe bărbați de fîmei». Se plînge protopopul. Îl leagă și-l dă Vornicul pe unul din ei, spre a-l trimete la isprăvnicie; se roagă ceilalți Turci a-i da drumul. Era ordin de la Iași a-i scoate de acolo.

17. Paris, 22 Octombrie 1851. Catinca Conachi Vogoridi împuternicește pe soțul ei Necolaï Conachi Vogoride a vinde: Mărzăști (Ținutul Iași), Lunganii (Ținutul Iași), Suceveni (Ținutul Tutova), Puțanii (Ținutul Tecuciu), Cișmelele și Șărbești Vechi (Ținutul Galați [sic]), «avere rămasă de la răposatul părintele meu Logofătul Costachi Conachi... , dreaptă și ne-

tăgăduită a mîc clironomie, iar nu zăstre». În «Foaie Sătească a principatului Moldaviei» (Iași, 22 April 1851; an. XIII, n° 16) se cuprinde plenipotența pentru moșia Negrișoara, Bălțița (Ținutul Covurluii), Șărbești Vechi, crăcma cu locul ei, aflătoare aice în capitalia Iași, la ulița tîrgului de sus», un loc din Muntenimea de mijloc, aice din capitalie, — ca o avere de icsoprica, rămasă de la răposatul părinte a Luminarii Sale, Logofăt și Cavalier Costachi Conachi».

II. Slobozia-Zorleni.

1. Ștefan-Vodă arată că a venit Giurea Pănticea și fratișău Petriman și sora lor Sofia, fecoriî lui Ion Julici», și vînd ocina «din uricul părintelui său, lui Ion Julici, ce au avut el de la unchiî noștriî, di la Ilieș-Vod[ă] și di la Ștefan-Voevoda, un sat în gura Horăeții, pe Bărladu, anumea Movila, unde aũ fostu jude Bora, slugilor noastre giupănuului Pătru Frunteș și giupănuului Ion Frunteș Stolnecul, nepotul lui Pătru Frunteș, Bilavii] și Simii și frățiini-său, lui Negrilă, pe 200 zloți tătarești. Împart în patru cumpărătura. Marturi: fiii Domnuului: Alexandru și Bogdan; boierii: Zbera, Niagul, Duma, Gangur, Dragoș Vornicul, Herman, Ețco Hudici, Dajbog, Ștefan pîrcălabul de Hotin. «Acestu uric l-am scris eu, Costandin Părvul ot Vistierie.»

2. 2 Iunie 7030 (1522). Ștefan-Vodă, pentru Ivancu Răpede», ce avea uric de la «moșul» Domnuului, Ștefan-Vodă, pentru jumătate din satul «Movilă, unde cade drumul Horjiî în Bujor, partea de cătră Nărnova; ce ș'au fost cumpăratu el de la Drăgan Armașul». Marturi: fratele Domnuului, Patru, și boierii, ce nu sînt înșirați. Totrușan Logofăt. — Traducere din 1804.

3. 24 Mart 7031 (1523). Petru-Vodă. Întărire, în forma neobișnuită, către Maria și ginerele ei, Costantin, a moșiei ce aũ de la «părintele» lui, Ștefan-Vodă: «o ȝumătate de sat pea Bujor, amăndoî părțile a Bujorului, ci este în gura vai ce merge din Călmățuii, anumi săliștea oilor». Marturi: fiul

Bogdan, boierii: Vlad pîrcălab de Hotin, «Micil» pîrcălab de Neamț, Creț de Cetatea-Albă (*sic*), Mihul Portariu de Suceava, Drăgșan Vel Spătar, «Ciuvoc» Vistier, «Avom Postelnic», «Popăscu Paharnic», «Comluc Vel Stolnic și Dracxin». — «7270 [1761-2]. Tălmăcitura lui Ivloghiia dascalu de la școala.»

4. 16 Februar 7098 (1590). Iordan șoltuzul și 12 pîrgari din Bîrlad, pentru Andreiū Hurul din Bujoreanî, ce avuse «a cincea parte din fundatură din hotarul Bujoreanilor». Se plătesc zloți tătărești de cumpărător. Traducere de Gheorghe Evloghi, 19 Novembre 1782. — În original, data e pusă așa: «ѢТА 7348 ѿ аѢХАНІА». Ruptă pecetea neagră a orașului, cu soarele și trei pești.

5. 16 Mart 7099 (1591). Ștefan șoltuzul și 12 pîrgari din Bîrlad arată pentru vînzarea făcută de fiii Hurului cu zloți tătărești. — Traducere de Gheorghie Euloghi, 19 Novembre 1782. — Și originalul slavon. Pecete pe hîrtie, a orașului.

6. 28 Mart 7102 (1594). Aron-Vodă, pentru «Toader Chiriic Mare-Vameș (МѢТНІК), dîndu-i siliștea Zorileanii pe apa Bîrladului. Dă șese cai buni în preț de 12.000 aspri, «pentru treaba țerii (Ѣ ПОТѢКѢ ЗЕМСКІО), cându au venit putere împărăteasca până la tîrgul Iașilor, când s'a rădicat acel lotru ce-î zicea: Petru, asupra țării noastre a Moldovei. Credința boierilor: Moțoc Vornic de Țara-de-jos, Toma Vornic de Țara-de-sus, Ion și Oprea pîrcălabi de Hotin, Vasile și Ilie pîrcălabi de Neamț, Toma și Pătru pîrcălabi de Roman, Răzvan Portar de Suceava, Brohnič Spătar, Calughera Vistier, Enachie Postelnic, Eremia Ceașnic, Drăgan Stolnic, Constantin Comis; Gligorča Crăciunovic Logofăt. Pergament slavon. Pecete ruptă. — Și traducere din 1814.

7. 13 — 7103 (1594-5). Aron-Vodă arată că «Magdalina fata lui Ionașcu, nepoata Marii, fata Mihului Medelnicerul» și-a vîndut moșia dată de «bătrănul Ștefan-Vod[ă]» lui Mihul: «a cincea parte din Bojoreanî și din Pipărcanî și Bătrenești, ce sant pe Bărlad», lui «Efrim Visternicul», cu 3.000 de zloți tatărești. Și alți nepoți ai Mariei își vînd partea. Boierii, «de la dum neajlui Gheorghie Vel Dvornic de Țara-de-jos, până

la dum[nea]lui Tănase Vel Comis». Scrie Logofătul Gligorcea Crăciun. — Traduce «Eulogie dascal».

8. Brălad, 30 Novembre [adaus:] 7104 (1595). Șoltuzul și cei doisprezece pîrgari, «și mulți oameni, bătrîni și tineri, din Brălad», pentru vînzarea făcută de Vărvara, nepoata lui Huru, la Bujoreanî, Pipărcanî, Băcsănești, către Crăstea biv Vel Vornic, pentru «zloți tătărești». Slavon. Pecete neagră, ruptă.

9. 24 Mart 7104 (1596). «Pătrașco Huru Aprod și Nastașia și Măgdălina și Marica și Agaștona, fetele lui Condrea Huru, nepoatele lui Pătrașco Huru», dau partea lor din Pipărcanî, Bojoreanî și Băcsănești, și parte din satul Măstăcanî lui Cr[ă]stea biv Vel Vornic, pentru «zloți tătărești». Marturi: «Burgheal[e] șoltuz și 12 prăgari», pan Crăganul, Jurje, Leca cupeț, Gavril Mirca, Iane ginerele lui Grozav, negustori, «și alți oameni buni, bătrîni și tineri, tîrgoveți din tîrgul Bîrladului». E de față și Efrim biv Vistiernic. Pecetea lui poartă: «Efrim». Slavon. — Traducere de Gheorghie Euloghi, 19 Novembre 1782.

10. Suceava, 14 Maiu 7104 (1596). Ieremia-Vodă, pentru Pătrașco Huru aprod și cei de la 24 Mart, cu același scop. «Crstia Cămănar, biv Vel Vornic.» Semnătura Domnului. Pecete roșie pe hîrtie (ruptă). «Pepelea» (uricar). Slavon. — Și traducere din 1783.

11. 5 April 7105 (1597). «Mihalce — și Vrabie dregătoria și Rodna Căpita... Mare-Vătaj, și șoltuz și părgari din tîrgul Bărladu», pentru «Malcoțu Spatar», care a vîndut partea-î din Bujorenî și Băcsănești lui Crîstea Vornic, cu zloți tătărești. — Traducere îndoită din 1782, a lui Euloghi.

12. «Adecă eu Nicoră di în Coliban[î] și nepotu-mieu Toder Colibanul înșine pre noi mărturisim cu acest zapis al nostru, de nimene asupriți, niște împresurați, ci de bună voia noastră am vîndut al noastră ocină și moșie di în sat din Grijlivî, de pre apa Bărladului, la Fărăma, părțile nostre: doi bătrîni, și am vîndut lui Simion Portariul din Greč dreptu 35 de talar[î] bătuti, ban[î] gata. Deč ca să aibă el a ținea aceastea doi părți a nostre cumu-î și mai sus scris, doi bătrîni, căt să va aleage, cu vatră de sat și cu vad de mor[ă] într' apa

Brăladului, și din cumpu și de tutindinea, cât se va aleagea, cu tot venitul ce iaste. Și o-m vândut în dzilele Eremiei-Vod ă], și au fost în tocmala noastră Precop deregătoriul din Brălad și Petrea din Banca si Coste de acolo și Toma din Greč și Băleț de acolo și Ionașco Bătcovič, așijderea și Simion de acoloa și Drăgan din Zmiiian[î] și Efrim de acoloa și Albul de acolo, — aceștea toț au fost la ačast[ă] tocmal[ă], cându am vândut noi a noastră direaptă ocină și moșie lui Simion Portariul din G[r]eč, drept 35 de taler[î] bătuț; și i-am făcut acest zapis și întăritură până-ș va făc[e] zapis domnescu. De ačast[a] mărturisim, și ca să n'aibă nimea a-l întorce înaintea acestui zapis al nostru. [De altă mînă tîrzie:] Vel. 7105, Iunie 20. — Patru peceti.

13. Către 1661 «Costantin Bujoran, fečorul Anghelinei, nepot de sor[ă] Cărstei ce au fost Vornic-Mare», arată «că am rămas dintr'o gorștină de mascuri de la Ținutul Tecučului cu doao sute de lei, și m'au dat pe mîna lefeciiilor, într'o săptămână să dau acei bani. Dec eu n'am avut de unde lua, ce mi s'a scos în vînzare toată partea mia de ocină din sat din Bujoreani.» Întreabă «pe toț frații miei și nepoții miei și toată ruda mea, să-m dea acei bani, să-m scoț capul din nevoe, și nice unii n'au vrut...; ce am vandut dumisale lui Patrașco Log[o]fătul al treile, drept acei bani..., de m'am plătit de acea slujbă.» Marturi: «Bejan Gheuca Pitariul cel Mare și Neculai Buhuș Medelniciariul cel Mare și Bučoc ce au fostu Sulgiariu și Andoca Pitar și Bogdan Postelnic și și (*sic*) Paladie ce au fostu Jicnicier și Carstiiian Jitnicier și Panhiliu ce au fost Stolnic și Dumitrașco părcălab și Costantin Budacul și Rugină și Dumitrașco și Focșa și Ursu Vornici de Poartă și Apostol Uricariul, și alți boiari mulți și volr]nič... Măriei Sale lui Vodă... Și eu Corlat Uric[ariu]...» Cinci iscălituri. Rupt. Pe Vº: «Dat-am noi Buj[o]reanii dumisale lui din bani ce scrie în cestu zapis 25 ug. de aur pentru 50 taleri bit. și 25 lei bătuți. și am pus zalog la dumnealui 51 taleri bătuți p[o]l, să-i facem dumisal e] lei bătuți; în doaa săptămâni să-i aducem dumisal[e] lei bătuți, și să ne luom taleri, și vom fi mîntuiți de dumnealui.» Semnează trei Bujoren:

14. Suceava, 15 Iulie 7105 (1597). Ieremia-Vodă, pentru Crăstea Dvornic, ce a înfățișat actul din Bîrlad, mărturisind cumpărătura de la Vărvara și Anghelina, nepoatele «Huroaei». Întărire. «Vel Logofăt» Stroici (semnătura în monogramă). Pepelea. Slavon.

15. 15 Iulie 7105 (1597). Ieremia-Vodă, pentru Cărste Vornic, ce a adus zapisul din Bîrlad pentru cumpărătură. — E n° 14, tradus de Simion Cheșco uricar, 1-iū Iunie 7265 (1757).

16. Co...lești, 25 Ianuar 7108 (1598). «Simion Mare-Vătah de Ținutul Iașilor și Barbocea biv staroste de Chigheci (Кигѣчскон) și Bărnovschii Dvornic de Huși (Хушскін) și Batin biv Medelnicer și Gheorghii biv Armaș și Dămiian biv staroste» arată că neamul Bozunca a vîndut satul Negoeștii în Ținutul Bîrladului lui Crăstea Vel Vornic, pe taleri. Slavon. Traducere de Euloghi, 19 Novembre 1782.

17. Bujoreanî, 27 Mart 7110 (1602). «Gheanghea Dvornic» arată că Platon fiul lui Costin din Negoești și-a dat ocina ce o avea de la tată, «la Măgar, în hotarul Bojoreanilor», pentru 45 de taleri, lui Crăstea Mare-Vornic de Țara-de-sus. Marturi: Simion biv Spătar, Onciul Șotropa biv Spătar, Măndrea Vatah, Silioan proegumen. Patru peceti cu fum. Actul e scris cu cerneală albăstrie. Slavon.

18. 9 Iunie 7110 (1602). Ieremia-Vodă. Întărește lui Andrei Chiriac Vameșul dania de la Aron-Voda. «Cînd au venit toată puterea cînstitului Împărat, cînd s'au rîdicat acel lotru Căzacul asupra țării noastre a Moldovei, cînd și însuși el atunce aū perit.» Marturi: fiii Domnului: Constantin și Alexandru, Ureache Vornic de Țara-de-jos, Crăstea Vornic de Țara-de-sus, Ghiorghie pîrcălab de Hotin, Vasilie și Hrisoverghie pîrcălabi de Neamț, Veaveriță și Țocrălie pîrcălabi de Roman, Orăș Hatman, Trifan Postelnic, Bocioc Spatar, Cărăiman Țașnic, Simion Vistier, Gligorie Stolnic, Apostolachie Comis. Domnul scrie, de-asupra iscaliturii: „До жн-кота его и кнѣгини его и чѣдом его“. Pecete cu șnur roșu, ruptă. — Și traducere din 1814.

19. Brălad, 20 Iunie 7116 (1607). Precup, ureadnic al tîrgului Bîrlad, și șoltuzul și 12 pîrgari de acolo, «și ceilalți toți

țîrgoveții — мѣшчанин, — oameni buni, bătrîni și tineri», pentru oamenii din Bujoreanî și Bălaia din Borăști, ce se coboară toți din „вѣлаки“, ce dau partea lor din satul Movila Borăști „гдѣ бѣла жоудел[е] бора“ pentru 300 „вр черкленн“, lui Toader Chiriiac biv Vel Mitnic заниж продал ен за великою кезло и бѣда бо сѣт дѣти нам в татарн, нѣ кѣзнимал тѣх пинѣз вт рыцѣ Ѳтеадора Кирипка“. Marturi: «Nofit și Iani ginerile lui Dorin, Rădea și Crăciun și Cernea biv voit», și Ion Carapotom și Necula Bărbos și Zani și Gheorghie Diac și Toma Roșca „сѣдлар“ și Țornocuj. Scrie Pătrașco diiac. Pecetea cu fum: † печата трѣга брѣлад. Foarte elegantă pecete, neînțeleasă ca inscripție, a lui Bărbos. Alte două peceti cu fum.

20. 7117 (1609). Sus: «În zilele lui Procopu Negre, namestnic de Bîrlad: кѣлкто сѣдмотиескное стосѣдмн на десѣтоѣ текѣшиѣ“, Iunie 5, «în zilele lui Cr[ă]stea Dănil[ă] voit și a 12 prăgarî».

Că înaintea mea și înaintea întregului Sfat [всѣ сѣкѣт] al orașului, au venit «Turcul fiul Neagăi, și Gligor, și sora lui Stanca, fiul lui Ionașco, nepoții de fiu ai lui Orbăscul, și Orbăscul fiul Zbiarăi, nepotul de fiu al lui Orbăscul, și Grosul, fiul Mușeș, nepotul de fiu al lui Orbăscul», și dau a patra parte din «Negreșt[i] lui Vasilie, ginerile lui Cr[ă]stea Vel Vornic» și «cneaghineî» lui, Anghelina, drept 3.000 de taleri. Ei dau «marturie» și «ispisoc». Baniî fusese dați «pentru a scoate din robie pe Maîriica, fata Stancăi, nepoata de fiu a lui Orbăscul». «Bîrlad, 5 Iunie.» Pecetea orașului și pecetea cu Sf. Gheorghe a lui Precup Negre: нрк. нѣ. — Slavon. Vorbele subliniate sînt așa în original. — Traducere de Euloghi, la 19 Novembre 1782.

21. Iași, 20 Iunie 7118 (1610). Constantin Moghilă arată că Toader Coliban din Pășcanî își dă ocina, partea lui Roman, fiul lui Văscan, nepotul de fiu al lui Macsin, din satul Griju]livî, Ținutul Tutova, lui Vasilie, biv prăcălab, drept 2.000 de taleri. Vitolt Logofăt. Dumitru Tilevič scrie. Pecete de ceară roșie ruptă. Slavon. Tradus de Simion Cheșco uricarul la 1-iū Iunie 7265 (1757).

22. Iași, 19 April 7129 (1621). Eu Gavril ce-au fost

Dvornic, și Dodan, fecorul seū», arată că au vîndut Zorileanii, «derept șapte sute și cindzăci de talere, baniî câte noao banî un potronic, gupănuî Scărălet și gu[pă]neaseî dum[i]sale Mării și ġupănuî Tuader, frăține-seū, și dentr'aceî banî ne-au dat trei sute de talere, însă potronicul câte noao banî; și au rămas cu patru sute și cindzăci de talere, ca să ni-i dea la Crădun. Însă acestu sat [au] vîndut pentru căci am fost noi... de dănsul, și el au fugit... bucatele lui pa... tot deplin. Iar, cîndu ar veni Dum[i]trașcu, să n'aibă treabă cu cesti boiarî...; ce, de va pără strămbu, el să-și întreabe... Și pe mărturie Apostol ce-au fost prăcălab la Hotin și ġupănuî Pană neguț[ă]torul și Franța fecorul Er[i-mi]i, ġupănuî Miha Cupeș». Semnează: 'Ἀπόστολος προκάλαμος..., Ἀγγελος..., ἐγὼ Ζότος λογοθέτης..., Μεγαλ..., Φράντζα. Încă o semnătură grecească. «Într'această tocmală m'am tîmplat și Toader Diiac de Stînislăveșt[i] de Neamțu. Și ră-mășagul viilor noi am luat tot deplin, cum scrie în cestu zăpis, deplin, și s'au istovit; să se știe. Az Vasilie Dinca, diiac ot Băneșt[i], vlost Sučav[a]. Și 'n deantr'acești banî am luat șeasedzăci de talere, Iuli 20: eu Dodan am scris. În zăpisul cel gr ecescu? n'ani scris, că n'am fost acicea.»

23. Săn Petrul, pis Pojoreni, vlt. 7130 [1612], Dech. 19.» «Ionașco Drace Dvornic glotniî» arată că au venit înnaintea lui «Drăguța, fîmeia lui Ursu, feciorul lui Ifrim Visternic, și cu feciorii Drăguțai și ai lui Ursu, nepoții lui Ifrim Visternic, anume Toder și Gligorie, și co fata Drăguții și a lui Ursu, nepotele lui Ifrim, ce au fostu mai sus scris: anume Măriia și Irina», și-și vînd moșia: «2 părți den vad den Bărlad, loî Vasilie ce au fosto staroste, și femeii sale, Anghelina, și fecorii ai săi; derept 70 de talerî bătuti. Și au vîndut dintribe *sic*) țermorile a Bărladului, și s'au tîmplat dentr'acè tocmeal[ă] ce s'au tocmit: Petrul ce au fostu staroste și Ghine ce au fostu brăcalab și Petre den Banca și Pașcu chehaia de călărași și Macavei feciorol Petruloî ce au fost staroste, și mulți omenî bonî. Și așjdere au venit Măricuța, sura U[rsulu]i, fata lui Ifrim Visterniculoî», pentru a vinde și din partea ei. «Preatr'aceia unchi ei să n'aib[ă] nic o trab[ă].»

24. Iași, Mart 7130 (1622). «Ștefan Tomșa Voevod», lui «Scărlet și soția lui (КІРКІННА), Maria», pentru satul ce au cu uric de la «Alexandru Voevod», Zorileanii, în Ținutul Bîrladului, «din sus de târgul Bîrladului», de la Gavril Mirca Vornic și fiul lui, Dodan, ce o vînduse cu 500 de taleri, «bani buni» și «bani potronici». Satul îl avuse întâiū Dumitrașco fiul lui Andrei Chiriac. Se amestecase și un Turc, anume Palauzoglu. «Cîte 9 bani potronicul», la plată. Boierî: Ionașco Vel Vornic de Țara-de-jos, Nicoriță Vel Vornic de Țara-de-sus, Coplea, [Alexa și] Lutaț pîrcălabî la Hotin, — (*sic*) pîrcălab de Neamț, Panait pîrcălab de Roman, Miron «Barnoschi» Hatman și pîrcălab de Suceava, —, — Ceașnic, Dumitrașco Stolnic, Mihăilachi Vistier, Ion Comis; Ionașco Ghianghea Vel Logofăt. Semnează az Ghianghea Vel Logofet iscaal». Pecete atîrnată cu șnururi roșii-albastre și legenda: Іѡ ГРЕѢАН ТОМША КОЕКОА, etc. Pergament. Slavon.

25. Iași, 24 August 7134 (1626). «Eū Gavril Mirca Dvornic și feđorul mieū Precopie» arată că au vîndut «satul nostru Zorileanii dumisale lui Scărlet și ăupăneasei d[u]m[i]s_ajle, pentru 750 de taleri. «Și după aceștea bani mi-aū mai dat ăupăneasa Scărletoae cindzăci de taleri bani proști, potronicul cîte noau bani, și s'aū împlut optu sute de taleri proști. Marturî: «dumnealui Furtuna Comisul cel Mare și Dima, și alți boiarî mulți; și eū Goga diiac am scris, să-s știe». Semnează «Gavril al Meica» și Goga și Dima, cu pecete: Dima...an.

26. C. 1630. Învoială, cu Crîstea se pare, pentru *dresurile* ce s'ar mai putea găsi asupra moșiei. De s'ar mai afla vre unul, «acela dires al nostru să nu hie nič de o credință, ci să hie mencinos, și-s him de gloabă Porței cindzeč de boi... Și eū Dumitru Uricar am scris...»

27. 21 Septembre 7141 (1632). Alexandru-Vodă, pentru cumpărătura lui Scherlet de la Bujoreanî și cumnatului său Tudorachi, cari aū cerut pentru o sută de ughi o siliște de sat domnească pe apa Bîrladului, din ocolul târgului. Li-o dă, «avînd mare greutate de cătră Poarta cîstitului Împărat și de cătră Vizir și de cătră stăpînitoriul Han (и ут къ кезиар,

и вътъ къ грѣдѣху хана), și văzându că țara noastră au rămas la lipsă și scăpăciune», iar baniș îi întrebuițează «în trebuința și agutoriu țării». Iscălitura grecească a Domnului (*numele* în românește, dar *literele* grecești). «Crstea Damiiian» (uricar). Pecete mică ruptă. — Și traducere din 1814.

28. 28 Iunie 7140 (1632). «Ion Carapotona șoltuzul și cu 12 părgar[1] de trăg de Br[ă]lad, și toț bătrăniū urașului» arată că «Măriica, fata lui Ifrim Vistiarnicul», și «nepoții» ei aū vîndut a cincea parte din Bujoreani, Pipărcani, Băcsănești, «de la Br[ă]lad», ce o aveau de la Ifrim Vistiernicul, — «Pănteî și fratelui său, Boului, dereptu o sută de lei bătuți». Mărturia se face pentru a li folosi «pă[n] când ș'or fač[e] ei ispisoc domnescu». Pecetea cu cei trei pești, pusă cu fum.

29. 31 Decembre 7141 (1632). «...Logofăt și Lupul Vel Vornic de Țara-de-jos, Ionașco Cujbă Vel Vornic de Țara-de-sus, [Petraș]co Bașotă Hatman, Dumitrașco Șoldan Vel Spătar și Dumitrașco [Sol]omon Vel Sluger ешагар), Dumitru Buhuș Logofăt, Gheorghie Roșca Vistier, Vasilie Roșca, Dumitru Leoa Vornic de gloată și alți boieri și конники прѣхннн de la Curtea Măriei Sale lui Vodă» (slavonește acest început) arată pentru «Mașteiū Roșca de Bărlaad», cu privire la siliștea Bălăceanî, lîngă Zorileanî. Semnături.

30. Iași, 30 August 7141 (1633). Moise Moghilă, pentru Pătrașco vtori Postelnic, ce are Popeanii, o siliște în Ținutul Bărladului. I-o dă, din ocolul Birladului, pentru slujbă dreaptă și bună. Pecete mică octogonală pe hîrtie. Semnătura Domnului. Slavon. Ionașco (uricar).

31. Fragment de socoteală din secolul al XVII-lea.

† 10 ug. de la dascalul.

† 17 ug. got[ovi] de la Ioia.

† Ug. 16 pot[ronici], ce i-am dat iau.

† Ug. ce aū luat de la ocol Corodului.

[Altă bucată:]

† 622 ug. por. (*sic*), Mart 9.

† Ce aū luat dintr'acești bani.

† 26 ug. aū luat din cei 80 ug.

† 35 ug., ce am luat din cè sută și cindzăc de galbenei.
† 7 ug. aū luat 27 boi și 2 vač.

32. Iași, 15 Iulie 7142 (1634). Vasile-Vodă, pentru Zamfira, soția lui Dumitrașco Chiriiac, și fiul lui, Toader, nepoții de fiu ai lui Andr[e]i, fratele lui Chiriiac, strănepoții lui Chiriiac «Vamăș», — ce se judecă cu Scărlet și soția lui pentru Zorileană. Mirca și Dodan vînduse satul lui Scărlet, «pentru că ei aū fost chizeși pentru Dumitrașco Chiriiac, pentru una sută cincizăci de boi cu vaci și doaă sute de oi ce el — unu Turc anume Palavozoglu, în zilele lui Gașpar-Vodă». Dumitrașco moare «în țări streine». Acum Zamfira mai iea de la Scărlet 840 de ughi. Se pune fierăe de 24 de zloți. Pătrașco — așotă Logofăt. Ionașco (uricar). Pecete mare roșie, pe hirtie. Slavon. Traducere din 1814.

33. Iași, 25 Iulie 7142 (1634). Pătrașco Bașotă Vel Logofăt, Savin Prăjescul Vel Vornic de Țara-de-jos, Dumitrașco Soldan Vel Vornic de Țara-de-sus, Gavril Hatmanul, Gligorie Ureache Vel Spătar, Gheorghie Vel Čașnic, Ghianghea biv Vel .., Cujbă biv Vel Vornic, Dumitru Buhuș Vel Vistier, Grama Vel Stolnic, Simion Mălaiu Vel Comis, Lupul Prăjescul Vel Clučnic (*sic*), Toma Vel Sulgar, Erali Vel Jitničar, Caracaș Vel Uș[ar], Răcoviț[ă] Cehan vtori Logofăt, Petriceaico Vel Armaș, Toderașco treti Logofăt, Ropčanul Agă, Dumitrașco Vornic de gloată, Tănasia, Ionașco Vornic de gloată, etc., pentru Zamfira lui Dumitrașco Chiriiac, care dă Zorileană lui Scărlet. Iscălituri. Slavon.

34. Iași, 28 Novembre 7146 (1637). Vasile-Vodă, pentru Dumitru Gheuca, fost Vornic de Poartă, și soră-sa Anghelina, ce se judecă cu cumnata lor Marica, soția lui Sămion Gheuca biv Vel Medelnicer, pentru moștenirea acestuia: Băcanii, pe Tutova, dat de Sămion lui Dumitru și surori-sa, în zilele lui Miron-Vodă, «când au fost vrând Simion Gheuca să să împarță de ȝupăniasa lui, de Mărica, pentru scărubă ce a fost avându împreună, iar după aceia iar s'aū împăcat și a lăcuit depreună, de atunce și până acum, ce s'aū săvrășit». Văduva arată un zapis al lui, înaintea unor boieri și «preoți și egumeni de la sfânta mănăstire de la Uspenii Precistii

și de la Sfânta Vineri», la moarte, că lasă tot soției. Aceasta pentru comînd, cum le va lăsa apoi și ea pentru comîndul ei. Nepoților li-a dat ce a vrut, în viață. Domnul nu crede în cele d'intăiū acte; fiind «făcute într'acē scārbă, cānd aū fost vrāndu sã sã desparță Gheuca Medelnicer de ȝupaniasa lui». Original slavon foarte șters, cu pecete roșie; scris de Borăleanul. Gavril... Vel Logofăt. — Traducere din secolul al XVIII-lea, în stil vechiū; pe care o reproducem.

35. Iași, 16 Octombrie 7154 (1645). Vasile-Vodă, lui «Ionașco, nepotul lui Necoriț[ă] ce au fostu Hatman», și lui Dumitru Uricariul, pentru cearta de hotare dintre «fecōrii Bujoranului de sat de Bujoreni» și Scărlet. Să cerceteze. «Vel Logofăt ucil. Scrie Mihail ă. Pecete cu chinovar.

36. Pela 1650-76. «Adec[ă]te eū Popa Buguța dela Portărești și Neculaiu Căpitanul de Zmiiianī și Toma brat popa Buguța, eū popa Ionașco de Costești de Horiata și Arsenie de-acol o și Mihaī ot tam și Gagul și Gligoraș și Gligori și Bălanescu și Todor Bujoranul și Necula Beleş și Tănasie și Mihail ă Băzalca și Ion» arată «pentru rāndul cestor fecōri, precum a avut moșie, moșie lor, și strămoșii lor, și părinții lor, precum aū ținut cu noi, și au arat și aū cosit cu noi, depreuna, și au luat și de-a dzeč[e] în sat, în Borăști...; și noi nu știm sã hie lepădați de cineva, sau sã-ī scoț[ă] cineva din moșie, saū sã fie den svertdenici, cum dzăce acesta om Păladie: noi n'am audzāt în veța noastră de cineva, și aū ținut depreună, până s'au săvărșit; și, după săvărșanie părinților lor, aū ținut feciorii lor. Iar pre aiasta (*sic*) om, pe Păladie, noi nu-l știm, cine-ī, sau sã aibă moșie el cu noi în Borăști. Iar acești fecōri a Țăranuī, a lui Ionașco, ei sintu omenī direpți de moșie, și au direaptă ocin ă] și moșie de la moșii lor, și de la strămoșii lor, cu noi depreună. Iar aesta om, Păladie, el imblă un om făr isprav[ă] aici, purtān]du-s[ă] făr treab[ă].» — Scrie foarte frumos, cu cerneală albăstrie, popa Ionașco.

37. 8 Iulie 7159 (1651). «Măricuța, jupāniasa răposatului Simion Gheuca ă-aū fost Medelnicer-Mare, Dumnezăū sã-l pomeniască, scriu și mărturisăscu însumi pre mine cu cest zapis al meū» că dă «satul meū Băcanii, ce mi-au rămas de

gupănul meu, făcut depreună cu d[umnea]lui, și vecinî cu tot, si Curțile noastre, și cu biserică în sat, și cu heleșteu, și cu moară ce este în mijlocul satului, și cu tot venitul..., pre mână dumisale lui Toad[e]r Pălade sãn Pălade Visternic, Dumnezău să-l pomeniască, ca să-î fi drept sufletul meu și a gupănului meu, Dumnezău să-l erte; iar d[umnea]lui Toderășcu să aibă a-l griji și a socoti până ce voi fi vie și a șadê cu mini în Curți, iar după săvârșanie mē d[umnea]lui să aibă a comănda și a pune țarc...nîi (?) gupănesă, cum să pune și altor gupănesă; iar din bucatile mele, ce voi avê eū, să mă grijască și să aibă a-mi da pentru sufletu meu: cui voi lăsa eū cu limbă de moarte, acilora să să dē, — să n'aibă niminî nici-o triabă, nici a să sfădi.» Marturî și negustori din Bîrlad «și slugî domnești de la țar[ă]; și nainte Grasului șoltuzului cu doîsprezăce părgari, și dinainte Dabiji Vor[n]ic de tîrgu dăn Bărlad, și dinainte popîi lui Gavril de la bisărica ce domniască ot tam, și dinnainte popîi lui Chiriiac ot tam, si dinnainte Copului brat Scărlat, și dinainte Dingăi, bătrănuț tîrgului, și dinnainte lui Simion Ūrna č-aū fost șoltuz, și înnainte lui Toad[e]r Davidescul č-aū fost șoltuz, și dinainte Ursului Vântul, și dinainte lui Hilofie fičorul Vântului, și dinainte lui Miiro[n], și dinainte Cărstei č-aū fost șoltuz, și dinainte Neculi Cučuc, și dinainte lui Ifrim ce aū fost vameș la Bărlad, și nainte lui Ionașcu Precup, și denainte lui Crăstii zăt Vântul, și dinainte lui Costandin Goian și a fečorului Nacului, Gavril și Eni, și dinainte lui Hilip Ūdin», și a oameni domnești din vecinătate, între cari: Ionășcuță, «Dumitrașcu Bučumaș», Căzacul, «Bučoc, fičorul Crețului de Susăni, și dinainte lui Ionașcu Șălarul ot tam», Ionașcu Țurcan. Toți pun pecețile, «ca să fie de credință dumisale și cuconășilor dumisale, în veci». Iscălește și «popa Istrati, duhovnicu dumisale». — Copie din secolul al XVIII-lea.

38. Iași, 8 Iulie 7161 (1653). Vasile-Vodă arată că «Bejan Gheuca» a pîrit pe «Toader Păladie Pitar», pentru Băcanî. «Și acē mărturie de pără aū dat samă Păladie Pit[a]r precum aū fost într'un secriiū a iaī, și l-aū fost dat la un neguțtoriu la tîrg la Bărlad, la Costandin Goian, și acel secriiū l-aū fost

pecetluit Scărlet și cu Bejan Gheuca, ca să stê pân va mergi Păladie Pitar, să caute ce va fi într'acel secriiū. Iar Bejan Gheuca, fiind diregătoriu acolò la Bărlad, el n'aū așteptat pre Păladie, ce aū mârșū de aū luat secriiul în tãrie lui, și aū scos acele scrisorī de li-aū luat. Pentru acestu lucru Domnie Mè am socotit, cu tot Sfatul nostru, și i-am gūdecat după *lege* țãreī, ca să miargă Bejan Gheuca, se-ș dè credința pre Stae Evanghelie, la sfânta bisărică, precum n'au luat el acele scrisorī dintr'acel secriiū. Și, dacă va gūra, precum i s'aū socotit gūdețului, el să ție gūm[ă]tate de sat, cari sat este scris mai sus, iar, dacă nu va gūra Bejan Gheuca pre după gūdet, precum i s'aū ales gūdețul, să țãe tot satul boerinul nostru carele mai sus este scris: Toader Păladie Pit[a]r.» Gheorghe St[ef]an Vel Logofăt. Tiron (uricar). — Traducere din secolul al XVIII-lea.

39. 14 Februar 7168 (1660). Ștefan-Vodă întărește «lui Arsănie Căpitan de Curte și fraților lui, fișorii lui Dumitrașco Groza, gineriul Petrii celui bătrân, și Petrii, fișorul lui Nohii» (Petrea cel bătrîn era fiul lui Macovei), pe temeiul unui act de la Gheorghe Ștefan, satul Banca (Ținutul Fălciu) și alte bucăți de sate. — Copie din secolul al XVIII-lea, după traducerea, din 11 Novembre 1765, a lui Evloghie Dascalul.

40. Iași, 2 Maiu 7169 (1661). Ștefan-Vodă, «fiul răposatului Vasilie-Vodă», pentru «boiarenul nostru Pătrașco Danolovič, Log[o]fătul al treilea», ce aduce «un zapis de mărturie făcut înaintia a mulți boiarī mari și fișori de boiarī», pentru că «Constantin Buj[or]an», fiul Anghilini, fata Vornicului Mare Cr[ă]stea, a rămas dator «într'o gorștină de mascurī de la Tinutul Tecuciului cu doi suțe] de lei, și l-aū fost orânduīt pe mânia lefeciilor să dea banii], într'o săptămână». Neavîndu-i, vinde moșia din Bujoriani, lui Pătrașco. «Racoviță Cehan Vel Logofăt.» «Tiron pis.» Pecete mare pe hîrtie. Slavon, rupt. — Traducere din 1783.

41. Pe la 15 Septembrie 7171 (1662). «Toader Ţohodar» vinde lui Costantin Budacul partea lui din Borăști. Mar-turī: «popa Gavril cel domnescu și popa Chiriiaș de Bărlad

și Costantin sãn Apostul și Simion Gheane și Neaculaiu Buiul și Gavril a Izmăraldei și Stratul».

42. 15 Septembrie 7171 (1662). Evstratie Dabija, lui «Toader Cõhodarul», ce are piră cu Zăvantie, pentru «gumătate de bătrân, ce iaste cu[m]părătură în gura Horăeții», de la «moșu-său» Toader Chiriac. Pecete cu chinovar.

43. 8 Octombrie 7172 (1664). «Apostul, ficiorul popei lui Simion den Docolina», își vinde moșia, cu «lei bătuți», «dumisale Todosiicăe Joroe». Marturi: «Boțiscul, Benea de Luminata».

44. 13 April 7173 (1665). Niște răzăși fac vânzare la satul Stângaci «lui Enachie Cămărașului celui Mare, drept patru-zăci de lei bătuț, tot lei gata». «Răzășii noștri» refuzase să cumpere. Marturi: Toader Vetraș, Ionașco Carpacî Vornic de Poartă, Bogdan Comisul, Chirila Jăcnicer, Negre Stolnic, Postolachi Bojoranul. — Copie din secolul al XVIII-lea.

45. Iași, 13 April 7173 (1665). Evstratie Dabija, lui Ștefan Scirlet, pentru partea-î din Zorileanî, «partea tătine-său, lui Scirlet, cu vecinî cu tot, dispre Isăroae». «Vecinî cît va avia pre partea lui, să aibî toți a asculta de dănsul întru tot ce le va da învățăturî, iar cariî dintru dănșii nu vor asculta, să aibî a-î certa după deala lor; și care vecinî vor fi fugit pre partea Isăroae, să aibî a-ș lua vecinî de la dănsa, să-î ducî pre partea lui. Pentru aceea nime să nu cutiadze a ținea saū a opri preste cartea Domniei Meale.» Lupul (pisar). Pecete roșă, ruptă.

46. † Izvod de telegar[i] : să-s știe.

† 6 telegari galbeni la carăta lui Vod ă.

Giurgia să Tudosii vez[eteu].

† 5 telegari murgî la carăta Doamnei.

Profort i Ștefan.

† 6 cai peagi la Ramandi.

Savin Săbrian șă cu Nuța; șters.

† 2 cai peagi, cu Nuța tij [rîndul e adaus].

† 6 telegari murgî la Hatmanul Buhuș.

Dumitrașco Cojan să Alesandru.

† 6 telegari albi la Vasil[e] Păharnic.

Gligor[e] Talpă să Gligor[e] Ștrînga.

† 6 telegari mari albi la Răcoviț[ă] Logft.
Ghelasie să Vasilie.

† 6 telegari roibi la Gavriliț[ă] Hatman.
Andriiu să Băjan.

† 6 telegari roibi la Vornic Ghianghe.
Ștefan să Ursul.

† 6 telegar[i] negri la Sturdzia Păharnic.
[Costan; șters] să Toader Apostol.

† 6 telegari murgî la Enachi Cluș[er].
Ursul să Simion.

† [7; șters] 6 telegari murgî, la Roman.
Floria să Vasilie.

† 6 cai: 4 suri, 1 șargu, 1 murg la Roman.
Irimie să Vasili.

† 5 cai murgî și 1 cal roibu.
Irimie să Vasili Cernica.

[șters · Telegari de la Anton-Vod[ă].]

† 10 cai ot Anton-Vodă [rîndul adaus].

† Neculaî să Ștefan Copacu.

[Pe V^o, socotelî cu cifre arabice.]

47. 13 Ianuar 7 175 (1667). «Necola, ginerele Guțai Ijințoe», vinde
gupăneasăi Todosiicăi Joroe» partea-î de moșie, pentru «taleri,
banî gata». Iscălește, foarte artistic, «az pop Chiriiac» din Bîrlad.

48. 12 Mart 7 175 (1667). «Adecăte noi fișorii lui Ionașco
Țăranului, de tîrgu de Bărlad, și cu fișorii frăține-său, a lui
Isac din sat din Costești de Horăiața, și cu fișorii surori-sa
Anei Ursoe de la Elan din Raiu», vînd moșia lor «la gura
Horăețai, unde podul cel de peatră», «gupăneasei Todosiicăi
Joroe, sora dumisal[e] Sărdarului Gavriliță», «dereptu patru-
dzăci de taleri batuți». Marturi: Simion Cernea și Cărstea
Gavrița și Gavril Vornicul și Gavril Vântul și Iamandi și Can-
temir și Canolachi și Bejan, dire-
gătorii de Bărlad, și mulți oameni
buni. Iscălește întâi Cantimir»,
apoi «Părvul de Popeani» și cei-
lalți; și «Bejan Vornic».

49. 25 Mart 7175 (1667). «Părvana, fișor Angheliniș, nepot Cărstii Vel Vornic», dă zapis «frățini-meu, lui Crăcun», în casa căruia zace de mult, «și nici unul dintri cielalți frați n'aũ vrut ca să mă priimască, ca se zac și în casa lor, ce numai frate-meu Crăcun m'aũ ținut în casă, și m'aũ grijit, și, poate de la Dumnezeu, neavând parte ca să mă căsătoresc, cu[m] și cunoscându-mă că s'aũ apropiet ășul ca se mă sevărșescu din lome ačastă mincinoase și înșelătoare», își dă părțile din hotarul «Bușorănilor» și «dintr'alt[ă] săliște» fratelui. Scrie erii Ștefan duhovnicul», iscăbind și pe bolnav. Iscălesc: Condre Vornicul», «Fetiul», «Batinu .

50. 4 Iunie 7175 (1667). «Bejan Gheuca, č-aũ fost Piu[ar]-Mare», către Domn, pentru *alegerea* satului Frunțișani «despre târgul Bărladului: apoi, dacă om stălpia acela loc, să alegem alt hotar, ce este danie Comisului Ștefan de la Duca Voevod și de la Măriia Dumitali. Noĩ, dacă am v ăzut cinstită carte Mării Dumitali, ni-am sărit (*sic*) și am strănsu preotș și boeri de Curte Mării Dumitale, și orășăni bătrăni și oameni de țară, bătrăni și tineri; și acești oameni aũ socotit de aũ ales doi oameni bătrăni, și li-am pus brazda în cap, și au mersu înainte: pre unde aũ ținut Matfitei Roșca, am ales și am stălpit.» Pomenit: «podul lui Clifaș», «pe Trestiana până în hotarul Cetății, undi este o movilă, și lângă movilă este o vâlcă, ce să chiaamă Dumbrăvița; din vâlcă la dial trece piste drumul ce mergi la târgul Bărladului în sus, spre odăile Vintestilor, pre lângă odăile lor de spre Răsărit, și în sus pără în hotarul Popenilor, pără în obârșie Vârlezului, undi este un păr, din șos de drumul târgului Fălciului... Aceste sămne ce s'aũ hotărât lu i Ștefanu Cerchezul Comisul... Și cine aũ umblat de au stălpit, anume încă is puș: aũ fost preutul Gavrilă de la bisărica domnească din târgul Bărladului, și preotul Chiriiaș, iar din târg 1, și Bogdanu č-aũ fost Comisu, și Crăste Gavrilă[ă] și Sămion Cerne și Gavril Vornicul din târgul Bărladului, și Miha și Proca, și Toma staroste, și Nicoară Căpitan de Covurlui, și alți mulți; am ales și am stălpit cu acești boeri și oameni de țară, după poronca Mării Dumitali.» Copie din 1804, după altă copie.

51. 20 Februar 7177 (1669). «Dumitrașco Epore Vornicol» arată că a vîndut «treizăci de pămăntori din sat din Borășt[i] dumisale Todosiicăi Jorăe». Marturi: «Dumitrașco Roșca Vornic de Portă și Rosul și Gheorghi și Ștefan Gherghel, iar Vornici de Poartă». Iscălituri.

52. Iași, 17 Maiu 7178 (1670). «Nastasiia, fata lui Filip din sat din Docolina», își vinde ocina «dumisali, lui Scărlet Postalnicul: 15 pămănturi din gura Horăeții, din sat din Borăști», cu «12 lei bît[u]ți». Marturi: «mulți boiari din Curtia Mării Sali lui Vod[ă], anume Gheorghi Armașul și Gavril Sătrariul și Dumitrașco Roșca Vornicul de Poartă, și Irimiea Vornicul, și Mihuleț Uricariul». Iscălituri.

53. Iași, 1-iu Iunie 7178 (1670). Duca-Vodă, lui «Gligorașco c-au fost Spătariu, și lui Postalachie Catargiul Postelnicul, să fie tari și putearnici cu cartea Domnii Meali a opri satul Popian, ce iaste pre Bărlad; iar cine să va h[i] țindu de acela sat și va avea nescari direase pre acela sat, să aibă a vini la Domniia Mea să-ș întreabe și ș'adu[ă] și diriasăle ce va avea.» Pecete cu chinovar.

54. «† Ostahie slug[a] Post[el]nicului Ștefan de Ținutul Fălciului s'au căutat în Visterie la tabla hărtilor, la sat la Tămășeni, și nu s'au aflat; de[ă] să n'aibă val nici la o rânduială, căt[ă] au eșit pe tabla hărtilor de spre sătenii de acolo, și, cei ce vor fi luat, să-i vărtejască înapoi. Vasilie Vistier. U Ias, l' 7179 [1670], Septemvrie 12.»

55. 14 Octobre 7179 (1671). «Vasile sin Iazob, nepotul lui Andreeș din sat din Gîurenești, ce-s pe Horialta (?), în Ținutul Tutovei», vînd partea lor din Borești, «ce-s la movil[ă], «cu câmpu de țarin[ă], și din feneat», «gupănesăi Todosiicăi îi Joroe și coconilor dumisal[e], dereptu 15 taler[i]». Marturi: «Vas[i]lie Șoitul di Veștelești și Corne starrostele din Costești și Arsenie de-acol[o] și Bilașco de-acolo și Gligoraș de acol[o], și Dănăil[ă] de-acolo, și alți oameni buni și bătrăni». Iscălituri și semne cu degetul.

56. Iași, 10 Novembre 7180 (1671). «Anița, fata lui Constantin Bujoranul, și cu fiul mieu Neculaiu», vînd «gumătate de bătrân» la Borăști, de la Toader Țohodariul, iar acestuia

de la Bujoreni «din Ținutul Bărladului» (Borăștii sînt însă «în Ținutul Tutovei»), pentru 50 «de lei bătuți». Înaintea «dumisale lui Vasilie Gheucă Logofetului al treilea, și Ștefan Cerchezul Comisul și Ursul și Durașco Vorniciu de gloată și Strătulat uricariul și Păvălașco uricariul, și mulți boiari de Curte. Și eu pentru credința mi-am pus inelul, și fiul miei au iscălit.» Scrie «Enachi sin Stratul». Iscălituri: «Ștefan Comisul, «Vasilie Logofăt», și celelalte.

57. 20 Iunie 7183 (1675). «Eu Metitelul, snă Măricaî, fetei lui Ion Fulger, nepoata Lucăi, străniapoata lui Pătru Frunteș», vinde «parte mănă-mă» la Borăști, «și din baltă de pești», «fraților» săi: «Istratie și Lupașco», pentru zece lei bătuți; «pentru căci ei îmi sintu mie verî primari». Marturi: «Ionașco văr primare Mititelului și Ion viunc (vunc) de var[ă] primari Mititelului, și Agapie sor[a] îmei Metitelului, și Vasilie Bărul ot Zorileni, și Gafton snă Simai tij, și Toader snă Bilai, tij ot tam». Iscălituri.

58. 30 Iunie 7183 (1675). «Gheorghiță Vornicul, iin (sic) Gheorghiță Biblia Vornicul de Poartă», arată că au venit Păladie și Istratie din Borăștii de gos, de s'au jăluit pre Gavril și pre un frate al lui, cariî sintu feçorii Țăranului din tărgu din Bărlad», pentru o parte din Borăști, vîndută de aceștia pîrișilor. «Deç, când au vîndut fiçorii Țăranului aça moșie, s'au făcut că sint și ei din moșul lui Istratie și a lui Păladie; deç Istratie și Păladie au întreat de oameni bătrăni, și au aflat oamen[i] bătrăni într'acesta chip, cum acei feçorii a Țăranului sint din nește hiiastri a strămoșului lui Istratie, și zapîs, de la acel strămoș, n'au avut, să aibă triabă la aça moșie. Deç Istratie și Păladie și-au luat dzi cu fiçorii Țăranului denaintea Vornicilor de Bărlad. Deç Istratie și Păladie au vinit la dzi, și au așteptat peste dzi până a patra dzi, iar fiçorii Țăranului n'au vinit la dzi, ce au rămas de dzi și din toată leagea țărăi. Pintru acesta lucru să hie volnicî Istratie și Păladie a ținea aça moșie carea o au vîndut fiçorii Țăranului, iar cumpărătorii să-ș ciae baniî de la feçorii Țăranului.» Pecete cu n n
p n

59. Iași, 28 Februar 7184 (1676). Antonie Rusăt către «Carpu Vornicul de Bărladu», pentru *pîra* ce au avut la el «Alboe și cu nepoți săi, cu Gavril fișorul Țăranului din târgu din Bărladu, pentru o moșie din Borăști din gos», declarînd că «fișorii Țăranului sintu dintru niște fiestri; iară fișorii Țăranului așe au datu saamî cum sintu și ei dintr'un moș și dintru o sămînție, și au și ei cu Alboe împreună într'acial bătrân», arătînd «mărturie de la oameni buni, cu degitel[e] puse». Îi trimete Domnul la el: «să mergî acolo și să strângî oamin[i] bun[i] megiiăș, să socote (*sic*), foaarte cu direptate, făr suflet vătămat. Pre mărturie ce ne-au arătat aice fișorii Țăranului, iată că am socotit Domnia Mea și cu tot Svatul nostru de am ales dintru ceale mărturii, carii sint scriș într' acea mărturie care o au arătat Gavril fișorul Țăranului: de vor hi mărturii diriapte, să margă trei oamin[i] să-s dea credința, anum[e] Necula Căpitanul din Zmeenî și Arsănie din Costeaști și Bălănescul din Ceucanî, acești trei ominî or hii din partea Alboaei, iară trei omin[i] îi va pune Gavril fișorul Țăranului, să fie șease oamin[i]; și, deacă or giura acei omin[i] dintr'aceae mărturi, cum sint fișorii Țăranului, tot dintr'un moș și de un sânge cu Alboe, și nu sint din fiestri, ei vor ține împreună cu Alboe și cu nepoți ei; iară, de nu or vrea să giure într'acela chip, să nu să meastece în bătrănu cu Alboae. Pentru căce nepoți Alboei nu încăpu la giurămănt, că au fost răsăriț de atăta vreamia la Orheiū și n'au fost lăcuindu acolo.» «Ilie Sturdza Vel Vornic, netămplăndu-s[ă] Vel Logofăt.» Ion (uricar). Pecete cu chinovar.

60. Iași, 6 Mart 7184 (1676). Antonie Rusăt, la Carpu Vornicul, «că mi-au arătat boiariul nostru Apostol Catargiul nește dirias[e] de danie de la Moisăi Movila-Vodî pre sat pre Popianî, ce au fost din hotarul târgului Bărladului, danie socrului său, și acela sat acmu-l ține Părvol». Să arăte ea, ce acte are. «Ilie Sturdza Vel Vornic, netămplăndu-s[e] Vel Logofăt.» — Pecete cu chinovar.

61. F. d. «Gașia, fata lui Ion lui Fulger, nepoata Lucăi lui Iurie», dă moșia ei de la Borăști-de gos, «și partea su-

rori-mea Dobrei și a frăți[ne]-miei lui Ghiorghe», cu nepoții ei și un «nepot de hiică frăține-mieu», lui Istratie și Păladie. «Nepoților miei și pleamei noastre.» «Balta moșu-mieu Lucii lui Iurie, carea iaste osăbită dintr'alți bătrâni, pentru căci o au făcut moș[u]-miei Luca Iurie în putearea lui, iar pentru căci au scos moșu-mieu Horăiata de o au îndreptat în balti, carea să cheamă balta lui Iurie, l-au părăt nește olăcări la Pătru-Vodî, și l-au închis, și au dat trei cai și un armăsar și patrudzăci de galbeni roșii, iar alți răzeși n'au dat la acea cheltuial[ă], și n'au treabă în baltă». Marturi: mai mulți «oameni buni și răzeși»: între cari «Andonie Jupin», «Andreii snă Coreschi ot Orhei», «Naca srah Panaghiei».

62. 1-iu August 7184 (1676). «Gahia Alboae, fata lui Fulger, nepoata Lucii lui Iurie din gura Horiețului». își dă partea de moșie din Borăștii-de-jos «dumisali Vornicului Păladie (Паладіе, dreptu sufletul părinților mei». Marturi: «Toma staroste din Bărlad și Vas[i]lie Duca și dumnealui Pandazi Vornicul și Gavril Siva i Vasilie Siva și preutul Gavril, cel domnescu, și Vasilie șoltuzul cu 12 pargari, și mulți oamini buni ce s'au mai prilejit». Pecetea târgului Bîrlad și iscălituri.

63. 12 Mart 7185 (1677). «Ionașcu fișorul popei Nechitei, nepotul popei Gorcei, din sat din Costești», vinde moșia sa «și a surorilor mele», de la Borăști, «gupăneasăi Todosiica Joroe», pe «lei bani de-argintu». Între marturi, «Arsenie Curteanul...și Mihoț și Scărlat...și Gagul staroste și Andonie de Streșinești și Corlat uricar ot Frunțeșeani-Horăiata, și Gligorașie (*sic*) vătaman ot Costești». Scribe «Costantin sin Eftimie vătav».

64. 30 Mart 7185 (1677). «Vasilie, ginereli lui Vasilie din Giurinești, și cu fâmeaia mea Nastasiia, fata lui Vasilie, fratele i Costăchioae (фратіе і Костьківає)», vînd partea «fâmeei mele Nastasiiei, fat[a] lui Vasilie și nepoată i Costăchioae», din Borăști «dumisale lui Istratie, nepotul Alboae». Marturi: «Vasilie Foali și dumnealui izbășea Istratie de Băștu și dumnealui Vasilie Chemiet, părcălab de la dumnealui Hatmanul, și Toader sluga dum[i]ilor sale Vornicilor, și Vas[i]lie Bândiagă din Bărlad, și dumnealui Istratie, fecorul Miron de Singureni

de la Orheiū». Semnează și «Vasilie Bandiaga» și «Abăza Vornic».

65. 1-iū Maiū 7185 (1677). «Istratie și eū Naca, și eū Ion, nepotul lui Istratie și Nacăi, fiĉorii Panaghii, nepoț de sor[ă] Alboae», daū «dumisal[e] fratelui nostru, lui Păladie Vornicului de Bărladu», moșia lor din Borăști de gos și de la Chitești «de p[er] apa Bărladului», «ġupănesii dumisal[e] și cuconilor dumisal[e] și nepoților dumilor sali». Marturi: «Andronie și Ion Măcucă și Cerchezu și Necule și Furne, și eū Vas[i]le de Stoișăști».

66. Bîrlad, 15 August 7186 (1678). «Istratie, cu nepotumieū Lupul, și Ion, tij Ion, fiĉorul Tudosiei», daū «a noastră driaptă cumpărături de la frații noștri, de la rîziașii noștri», din Borăști, ce fusese a lui «popa Guguța» ș. a., «dumisali lui Păladie Vornicul de Bărladu». Marturi: «Ulea de pe Horăiata și Gligori de pe Horăiata și Arsănie de Cornești de pe Bogdana și Andonie Jiapiu și Cermilie fratele Ulei și Forăis[a] sora Ulei». Iscălituri.

67. «Părțile de Buj[o]reni ce s'au găsăt în mărturiia cea de împărțală a Vornicului Gavrilî[ă], cu slova dum'; care li-aū dat surori-sa Tudosăicăi Joroae, precum arată împărțala ce este la dum. Șetrariul Toader Jora, din vleat 7188 [1679], Săptemvrie 8.

1 parte din Bujorăni, ce s'a vini, a unchiului lor Costantin Bujoranul; îns[ă] ce s'ar veni pe frați, și deosăbit.

2 bătrăni din Griļiv[i], iară de la Bărlad, din gura Epîi; car[e] i-aū dat iarăș surori-sa Tudosăicăi Joroae.

[De aici autograf:] Tudor Jor[a] Șetrar: așe să află în diiata Vornicului Gavrilî[ă], car[e] este la min[e], și sintu date manii Saftii Vornicesii Răcovițoe, de mama Joroae. Tudor Jor[a] biv Vel Șetrar.»

68. «Mlstive și lum[i]nate Doamne, să fii Măriia Dumitaali sănătos. Fac și[i]re Măriei Dumitaali c'aū vinit Alboae și cu nepoții ei cu cinstit[ă] cartea Măriei Dumitaali, să-ġ gudecăm cu Gavril fiĉorul Țăranului din tărgu din Bărlad, pentru o moșie din Borăști-de-ġos, 'din gura Horieței, scriind să-ġ gudecăm și să le luīm sama foarte pe dreptate. [Arată re-

fusul de jurământ, precum sint ei nepoți îi Alboae, ce dau samî c'au ținut; iar nu știu cu ci treabî au ținut; ce într'alt chip n'am avut cum faci, ce i-am trimis iar și la Măria Dumitaali. Veî socoti precum a hi m[i]la Măriei Dumitaal[e]: să fiî Măria Dumitaali sănătos ot He, amin. U Bărlad. Robiî Măriei Tali: Vorniciî de Bărlad».

69. «Ѧ ІаѦ, ꙗѦѦ ꙗꙗꙗꙗ, ꙗꙗꙗ.» Duca-Vodă, pentru «dumneaei giupăniașa Todosiica Joroe», în pîră cu «Păladie ce au fostu Vornic la târgu la Bărlad», pentru «săliștia Borăștiî . «Dzicând Tudosiica Joroe cum, fiind Păladie bijenar de la Orhei, în dzile[e lui Dumitrașco-Vodî, au vinit și s'au rugatu să-l lasî să șadzî doaî-trei dzile pre acel loc, și l-au lăsat. Apoi el, dacă s'au aședzat pre acel loc, și trecând câțiva vream, s'au făcut că iaste nepot unîi fămei anume Alboae, caria au avut moșie acolo, într'acel hotar, și s'au apucat de o parte de ocnî a lui Ionașco Ț[ă]ranul din târgu din Bărlad; care parte au fost vândutî la Tudosiica Joroe mai denainte vriame, de feçorii lui Ionașco Ț[ă]r[a]nul. Iar Păladie au dat sam[ă] înaintia noastră cum fiçorii Ț[ă]ranului sânt din hiiastri, și nice o triabă cu moșia aciaia n'au avut. Decî fiçorii Ț[ă]ranului au adus o mărturie de la mulți oameni bunî moșinași n° 36, scriind precum Păladie n'are acolo nice-o triabî, nice de pre o parte a rudeniei saali, nice știu ei ca să hie avut părinții lui moșie acolo într'acel hotar, saū vre-o cumpărăturî. Iară pre Ț[ă]ranul îl știu și l-au apucatu avându și Țiindu moșie dinpreun[ă] cu părinții lor, și fiçorii Ț[ă]ranului încă au ținut dinpreun[ă] cu dănșii. Decî Domnia Mia, socotindu, dinpreunî cu tot Svatul nostru, am aflat cum pentr'acesta lucru împlă Păladie ca un om fără ispravî, și pentr'aciaia l-am dat și rămas denaintia Divanului . Păladie mai aduce și «nește zapisî de danie» de la mai mulți: dăruitorii «să adeveriia că vor și giura» pentru aceasta. «Decî Domnia Mia, vădzindu că dau saam[ă] într'acesta chip, ales-am pre credinçoși și cinstiți boiarîi noștri, pre dumn[ea]lor Miron Costin Log[o]-f[ă]tul cel Mare, Toader Iordachie ċ-au fostu Vistiar-Mare și Pavel Contîș Stolnicul cel Mare, și i-am pus ca să li ia sama pre amănuntul. Si, așia luîndu-se sama de amănuntul, au aflat

un zapis la Păladie, scriind de la Istratie și de la nepoți lui, cum s'aŭ învoit ei ande sâne și aŭ priimit pre Păladie să dia el banî pre aciale părți de ocnî și să le hie oĉna dinpreunî —, din care zapis s'aŭ aflat cu adevărat cum nu aŭ fostu date danie aciale părți lui Păladie, ce aŭ îmblat cu meștersuguri pentru ca să între într'acel hotar.» Se decide «ca să întoarcî Tudosiica Joroe baniî lui Păladie, și să ție și acealia părți de ocnî, iar Păladie să nu mai aibă nice-o triab[ă] într'acel hotar, pentru căci aŭ rămas denaintia Divanului și din toatî leagia t[ă]răi; și zapisăli ĉ-aŭ arătat, încă s'aŭ luat și s'aŭ ruptu innaintia Divanului; iar Tudosiica Joroe s'aŭ îndireptat denaintia noastră.» Întărire. «Miron Costăn Vel Logofăt.» «Enachie Diacul pi[sal].» Pecete cu chinovar.

70. Iași, 8 Septembre 7188 (1679). «Adică eŭ Gavril Costachi Vel Vor[ni]c dolnei zemli» mărturisește că *s'a tocmit* «cu d' soră-mē Todosiica Joroe, pentru toate ocinile și moșiî ce avem de la răpousații părinții noștri Costachi Slug[erul] și maica noastră Tofana; veniitu-mi-s'aŭ deĉ satul Epurenî, cu toate părțile și săliște de prin preĝur, Ūocăneștiî și Bărleleștiî și Șoldeniî și Boteștiî și jumătate de sat de Cotești peste Prut, cu ĝumătate de parte de Buidoî și din a tria parte dintr'on bătrîn din Tomești, de la Tutova, ĝumătate, și din Rășcanî, căt a hi cumpărătura părinților noștri, ĝumătate, pe căt or scrie zapisăle cu Soca. Iar suroriî mele Tudosii, căt s'aŭ venit parte mă[i]che-noastră Tofaniî, din Bujorăni, de la Bărlad, toată, și iar din Tomești, din cē a trie parte de bătrân, ĝumătate, și din Roșcanî iar ĝumătate de parte, pe cum scriŭ zapisăle părințelor noștri, cu parte din Vale Săcii, ce să țini de Roșcanî, și ĝumătate de sat de Cotești peste Prut, în T[î]nu]tu Fălciŭ, și jumătate de parte de Budoî, și parte noastră de pe părinți din Ivășcanî, și parte lui Șășman, cari îmi este cumpărătură; iar din Ivășcanî și din Ĝurcanî, care am dat-o nepotului miŭ lui Scărlet, fiĉorul Tudosăicăi, așăj-dire și o parti din Bujorăni, ce s'a vini a unchiului nostru Costandin Bujoranul, iar să fi a suroră-mē Tudosăicăi, în ce s'ar veni la împărțală pe frați, și 2 bătrâni din Grijilivî,

iar de la Bărlad, din gura Epîi, iar să fi a surori-mè Todosiicăi; iar Umbrărești pe Bărlad, la Tecuț, ce s'ar veni parte părințelor noștri, să fi la mini. Așășdirile, fiind fratele nostru Antohie stărpă și fără fișori, noi parte nu i-am făcut, ce au rămas la noi; căci, tămplându-să de i-au făcut Vasăli-Vodă silă cu o femei din casă, fără voe lui, și cu acè femei au făcut un fișor făr cununii, noi parte de moșai nu i-am făcut, căci au fost fără voia noastră a tuturor. Iar, de a zăci cineva cândva, că este cu cununii făcut acel fișor, noi, iată, frații, că sântem bătrâni, pentru acesta lucru să fim supt blăstem, — că noi așă știm și mărturisăm că-i făr cununii; iar, cini va zăci că-i făcut cu cununie, și or săli să-l bagi în ocinile noastre, acela să dè samă la Dumnezeu. Iar, de s'ar tămpla cândva să avem v'o sălă dispre acest fișor, noi amândoi frații să avem a da samă; așășdire și dintru fișorii noștri sau nepoți, cine s'ar ispiți să străce tocmala noastră ačasta ce am așă-zat, unii ca acii să fi supt blăstămă puternicului Dumnezeu și afurisăți. Și pentru adivărată credință am iscălit amândoi frații. [Adaus:] I de la Bozăești de pe Bărlat, cât s'a alege, iar parte părințelor noștri, și pe zapisă, iar să fi a surori-mè Tudosiicăi, și locul cel de prisacă de la Moșca, iar să fi d^{le}. Gavril Costachi Vel Vor^e. Todosiica Jorai am scris cu mână mè, să să știi.» — Copie din secolul al XVIII-lea.

71. Constantin Voevod [Cantemir], către «dumnealui Savin ce au fost Spătar-Mare, staroste de Putna» [restul lipsește].

72. C. 1680. «Costantin feșor Avrămii, nepot[a] lui Anton, fat[a] lui Crăsteș», arată «Todosiicăi Joroe și hiului dumisale, lui Antiohii Marel[e]-Cămăraș», că-i vinde partea ce are în Borăști. «Că, văzându l eū că voiū murindu de fome și de bol[ă], am dat s[ă]-m scoț capul și să-m socoteas[că] la bol[ă]». Rudele să nu se *ispitească* a strica dania. Scrie «Iane dascalul».

73. C. 1680. «Mărică, fata Măricăi, și Ifrim, fișorul Măricăi, și Silion și Ariton și Vasilie» vînd moșia lor din Borăști-de-șos și de sus «giupănesăi Todosiicăi Joroe», cu 12 «leī bātuți, ban[i] gata». Marturi: «popa Sava de Tomiaști și diiaconul și Costantin Armașul și Pavăl Bojorianul».

74. C. 1680. «Ion și cu surorile meale Iiana și Vasilca,

fićorii a lui Mihăil ş'a Chervasiiaş, vînd «Todosiicîi Joroaiaş» şi filor ei partea lor din Boreşti, «din bătrănul Mierliş», ce se va alege partea părinţilor lor. Marturî: «Gavril Vornicul ot Bărlad şi Cantimir Sărdariul şi Costantin Armaşul şi Corlat Uricariul şi preutul Sava ot Tomeaşti şi diiaconul Lazor ot tamă».

75. C. 1680. «Istrati şi Naca, fićorii Panaghii, i Ion, fićor Tudosiei, nepot Panaghii, şi cu toată sămănta noastră», arată «precum noi am avut pre Păladie omul nostru, iar moşie cu noi n'aū avut, iar, noi avănd o moşie împresurat[ă], în gura Horăeţii, am volnicit noi, cu toţi fraţii noştri, şi cu nepoţii noştri, de ş'aū cumpărat şi el o parte de ocinî, pre cât avem şi noi parte maicii nostrea». Alte părţi de cumpăratură le împart cu el. «Semenţie noastră».

76. C. 1680, 26 Novembre —. «Arsenie de Costeşti» arată că «Vas[i]lie sin Hilip» a venit cu poruncă domnească «şi zapis de la boiarii cei mari», pentru a strînge megiaşi să-i aleagă partea la Borăşti, «de spre alţi fraţi». Martur şi «Arsenie sin Cehănes[i]», «Dănăil[ă]», «Vătavul Gane». Cumpără Dumitraşco Vornicul.

77. Ianuar 7189 (1681). «Vasilii fićorul lui Filip», cu fiu săi, «Apostolachii şi Tănassii şi Irina şi Antonia şi Ion şi Sandul şi Anniţa», arată că a vîndut «boerinului Antiohie sin Jora» ocina sa, cumpărată de Filip «de la Iona, fata Scărlătoei, nepota lui Hilip, strănepota lui Negrilă...», în gura Horăiaţii, la Movilă», pentru 26 de «lei banî gata». La «învoitură» asistă «mulţi oameni bunî şi miagiişi, anum[e] dumnialui Corlat Uricariul şi dumnialui Toader Bojoranul şi dumnialui Pavăl Grecul de Costeşti şi Scărlat ot tam şi Gligorie ginerile lui Mihoč de Costeşti şi Ştefan nepotul lui Arsenii ot Costeşti, şi alţi oameni bunî».

78. 3 Mart 7189 (1681). «Ştefan fićorul Anghelinei, fiatei lui Bobeiu, din sat din Costeşti, de pre Horăiaţa», dă «partea măre-mia Anghelinei» din Borăşti, «şi dintr'apă», «dumisale giupănului Antiohiei Jorăi». Marturî: «Toader Bujoranul şi Scîrlet şi Bostaca şi Gligoraş şi Ghiorghii Bologa, şi mulţi oamini bunî». Scrie: «Corlat Uricariul din Corlăteşti».

79. Iași, 25 Iunie 7196 (1688). Costandin Voevod, către «dumnelui Miron Costin Logofăt», pentru pîra între «dumneei Tudosiica Joroae și fiul ei, dumnelui Antiohie ce-ū fost Cămăraș-Mare, și rudele dumilorsali: Pavăl Bujoranul ce-ū fost Sulger-Mare și Lupul Costachi vtori Sulger și Chiriiac Bujoranul și frate-său Toader Bujoranul ce-ū fost Armaș, stră-nepoții Cărstii Ghionevič ce-ū fost Vornicu-Mare, cu boiarenul nostru dumnelui Ștefan Scărlat Vel Armaș și cu fratele dumisale Dabija vtori Logofăt, fîciorii lui Scîrlet de Zorileanî, pentru niște sâlîște ce sint în hotarul Bujorianilor». «Scărlă-teștiî» arată acte din 7152 (1643-4) și alte date: unul pentru cumpărătură «de la fata lui Prebič Logofătul; iar strenepoții Cărstii Vornicul» aduc acte «de la moșul lor, de la Cărstia Ghione Vornicul». «Aū avut și mori acolo, făcute de răpăusatul Gavril Costachi Vornicul, carele le-aū ținut atîta vremea și, de aū avut ei moșie acolo, căce nu l-aū poprit?» Cred că actele celorlalți «nu sint drepte, și sintu făcute pe ascunsu». Cercetarea se dă lui Miron, ales ca un «boiaren mare și de cinste, credinčos». Să facă apoi «o mărturie încredințată». «Tudos Dubău Vel Logofăt iscal.» Pecete roșie cu chinovar.

80. 7197 (1698-9). «Crăčun, fečorul Scotihaniî», dă «Cămărașului Antiohie» un zapis, cedîndu-i: partea, «8 pămănturi și gumătate», la Borăști. Marturi: «preotul Miron și David Cărbă și Bostaca și Cočmița și Ion diiacul și Coste și Vasilache Coțofan». Scrie «Iane dascalul». Mai dă, în *P. S.*, și «partea mîne-mê Nastasii», «și de în iazul lui Cărbăb».

81. «U Băcanî», 12 Iunie 7198 (1690). «Veličcu Costin Vel Vornic» iea sama «între dumn[ea]lor Scărlăteștiî și între dumn[ea]lor Buj[o]reneștiî».

82. F. d. «Veličco Costăn Vel Vornic» arată că Andonii Zăgan «și cu săminția lui» «aū cerșut gudeț de la noi cu Ilie Cluciariul, pentru sat, pentru Borăști». «Decii noi l-am în trebatur: știut-aū el saū părinții lui cāndu aū cumpărat Enachi Cluč.; decii, dacā i-am dzis ca să-ș dia credința cum n'aū știut el, apoi aū spus drept și aū mărturisāt într'acesta chip. Dzis-aū: «drept oi spuni, dumneta Vornice, că tată-meū, cānd

aă cumpăratu Enache aăa moșie, aău fostu în Iași de față, și aău venitu aicia și ni-aău spus noao, și aău mărșu la Horăețianî și aău dzis: Măî, voi Horăețianilor, pentru Marti (?), să știți c'aău vândut Borăștiî lui Enachi Cluciariul; decî, de aveți prilej, păsaț de întoarceți». Ei nici-uniî n'aău mai întors, precum aău mărturisătu». Face și el mărturie. Iscălitura: «Az Veličko Costăn Vel Vornic».

83. Tomești, 8 Februar 7202 (1694). «Ilie Cluț.» se tocmeste cu «dumn[ea]lui Antiohie Vel Păharnic» pentru o «schimbătură»: iea «satul Comăneștiî, ci-aău fostu cumpărat dumn[ea]lui acest loc de la dumniaei ăopinas[a] lui Alecsandru Bohoș ă-aău fostu Hatman, ce-s pe apa Tutovii», pentru Borăști, «ce vor fi cumpărăturile neniî», și «o sotă de lei». Îi zice și «Antiohie Vel ăașnic». Marturi la această «aședzar[e]» mai mulți boieri, ce nu se mai iscălesc.

84. 1-iū Maiū 7203 (1695). «Mariia, fata lui Vasile starostele și a Anghelini, nepotă Cărstii Vel Vor.», dă zapis «nepotului Pavăl Bujoranu Vel Sulger», vînzîndu-i partea ei din Bujorăni: «un bătrăn de moș», «baștină de pe maică-mă, Anghelina»; Pavăl și soția lui, Elena, dău 230 de lei; «cu cari banî fiind și eū datoari, și apucăndu-mă omul domnescu ca să mă ducă la Eși», face vînzarea, după ce întreabă rudele celelalte, care nu voiesc a o scoate de la «aăastă nevoi».

85. 29 Iulie 7206 (1698). «Eū Gavrilaš biv vtori Păharnic, snă Gligore Păharnicul», dă a patra parte de Zorileanî ce o avea de la «moșă-mea Anghelușea Iseroae, dată usebî de alți fraț», lui «Ilie Enachi Vel Stolnic», în schimb pentru o parte din Chiriecești. «Încă, ăum[ă]tate de vecinî să fie a dumisale Stolnicului, și căț or fi faț[ă], și căț or fi fugiț.» Marturi: «Neculaî Donici Vel Log[o]fătu și dumnialui Apostol Mitria Vel Vornic și dumnialui Lupul Bogdan Hatman și dumnialui Dumitrașco Caragea Vel Postelnic și dumnialui Mihălachi Racoviț[ă] Vel Spătar și dumnialui Iordachi Ruset Vel Vist.». Iscălituri.

86. Iași, 13 April 7207 (1699). «Ilie Enachi Vel Stolnic», pentru «giumătate de sat de Zorileanî, partea Isăroae», care, aceasta, o făcuse danie «nepotului ei de fică, lui Gavrilašco

ci-aū fostu Păharnic al doile: Gavrilašco Păharnicul aū scos acia parte la vândzare, și o aū negoțat cu dumnialor Ștefan Scărlet Ț-aū fostu Armaș-Mare și cu fratele dumisali Dabijia Cluceariul, drept patru sute de lei, cu vecinî ce s'aū vinitu în partea Isăroe». Prețul îl împart în două; unul «n'aū avut într'a un dată (*sic*), să dea partia dumisali». Face decî schimb cu Iile pentru o parte din Chiriecești, «ce-î pe valea Vasluiului». Cellalt, «însămănd baniî», cere în loc și această parte: «să iaū baniî și [să] daū d-lui moșia»; ceia ce Ilie face, «socotind și eū că-î cu cali ca-s hie la dumnialui». Marturî: «Neculaî Doniĉ Vel Logofăt, Vasilie Costachi Vel Vornic dolnii zemni i Mitrea Apostol Vel Vornic vișnei zemli i Lupul Bogdan Hatman i părcălab Suciavschii i Mihăilachi Răcoviț[ă] Vel Spătar i Pavăl Cîocărlan Vel Păharnic, Iordachi Ruset Vel Vistiarnic i Ștefan Cerchezul Vel Comis, Ion Balșe Vel Medelniceariū, Ion Păladie Vel Sulgear i Sandul Crupensche Vel Jitnicar i Costa Adam vtori Logofăt i Pavăl Ursuleț Vel Armaș i Pavăl Rugin[ă] Vel Șătrar i Ștefan Căpotiĉ vtori Postialnic i Vasili Pleașca 3 Logofăt i Ștefan Pilat i Gheorghiaș i Vasili Jojniĉ i Neculae Buta Vorniciî de Poarta Mării Sale lui Vod[ă]». Iscăliturî.

87. Pe la 1700. «Ioniță Bujoran» dă sinet pentru 40 «de lei noi», «pentru să nu să uite», «dumisal[e] badiî Agăî».

88. Iași, 15 Maiu 7208 (1700). «Gavril biv vtori Păharnic, fiĉorul răpoasatului Gligorie ci-aū fost Păharnic-Mare, nepot de fică Anghelușei Isăroae», pentru partea-î din Zorleanî, ce a vîndut lui Ștefan Scărlet Armașul și lui Dabija fratele lui, Marele-Clucer, «fiindu-m dumnialor și unchî, și fiind și răziaș». Marturî: Neculaî Donici Vel Logofăt, Vasili Costachi Vel Vornic de Țara-de-jos, Mitrea Apostol Vel Vornic de Țara-de-sus, Lupul Bogdan Hatman, Mihălache Răcoviț[ă] Vel Spătar, Pavăl Cîocărlan Vel Păharnic, Iordachi Ruset Vel Vistier, Ilie Enachi Vel Stolnic, Ștefan Cerchezul Vel Comis. Scrie Vasiliî Neagul uricar. Maî semnează «Ion P^l Vel Sulgear», «Sandul Crupenschi Vel Jit.», «... staros Put[ni], Danul v. Sulgear, Silion biv Vel Cluĉ., Ion Sturdzea».

89. Iași, 15 Iunie 7213 (1705). Constantin-Vodă, lui «Ion

Păladie biv Vel Vistearnic», întărindu-î partea din Zorileanî, luată cu 50 de lei, «că au luat Enachi Scărlet bani domnești de la maziliî de Hărlău, din cvertul —, și au fugit; și dumnia-luî Vistearnicul au plătit baniî la Visterie, și au pus Scărlet zălog zapisă[e] pe aca parte de ocina, c-au cumpărat tată-său de la Gavrilaş Păharnicul, partea îi Isăroae. Și iată că punem și dzi, de astădzî, Iunie în 15 dzil[e], pân la Sântă-Măriia-Mare, de n'a da baniî Enachi Scărlet Postălnicul, să-ș răscumpere ocina, saū alții cine or hi sămințiile lui, pân la dzi», va fi moșia a luî Păladie. În trei rîndurî adause, de altă scri-soare, se repetă hotărîrea. Pecete mică, octogonală, cu chinar.

90. Iași, 15 Maiu 7214 (1706). «Tudosca cu fișorii mei, anume Vasil[e] și Păladie», daū partea lor din Sălcuța, la gura Horăiații, «dumisal[e] Hatmanuluî Antiohi». «Pentru căce ne ū făcut și dumneluî un bin[e], de n'au ridicat dia la o nevoei mare: nu plătește acē moșie acel bin[e] ce ni-au făcut dumneluî »

91. Antioh-Vodă, către Ștefan Scărlet, pentru jalba «ce a primit «precum au fugit nești oameni din satul d... ești într'o slob[o]dzii a dumatile, în Ghermănești, și pe [el] l-au apucat zlotashi de baniî stiaguluî în satul...» Să-î dea îndărăt la plată, și să nu mai iea, după cum spune și «cartea» ce are, «oamenii boierești» ca *străini*, «făr cislă». Iași, — [până la 1707].

92. 8 Septembre 7216 (1708). «Gavril, fișoru luî Vasilachi Porci», dă «un bătrân» din Bujorăni luî Constantin fiul luî Pavăl Bujoranu biv Vel Sulger: «încă si mă erte de un cal c-au dat într'un puț al meu, și m'au dat gudecata ca se-l plătescu, și prețul caluluî au fostu cindzi c de lei». Marturi: «preot și călugări: eu popa Calistru ot mănăstire Niamțuluî..., eu Ilie călugăr ot mănăstire Măgariuluî, și eu Antiohie prisecariul».

(93) 14 Ianuar 7220 (1712). Nicolae Mavrocordat, pentru judecata luî Ion Pălade Vel Spătar, care arată «cum. la vria-m[e] luî Mihaî-Vod[ă], în Domniia d'intăi, fiindu dumnia-luî Vistiarnic-Mar[e], au mersu Enachi fișorul luî Ștefan Scărlet biv Vel Armaș și s'au rugat dumisali să-î dia vr'o slujbă,

să-s prindze ceva, fiindu omul dumisali; decî dumnialuî i au dat ȕfertul — pe mazil[i] la Ținutul Hărlăului». Fuga lui «în Ț[a]ra Leșască». Aduce Păladie ca martur «pe Toader Logofătul de Visterie». Supt Antioh-Vodă, revine fugarul, «și cu maică-sa Ștefăniaș[a] Armășoae», și cu frații, și pune zălog partea lor din Zorleni. De șapte anî, și tot n'a plătit, «ce au stătut bani dumisali Spătariuluî închiș de atuncia până acmu». Pecete octogonală cu bourul și coroană. Iscălitura Domnuluî: «Io Nicolae Voevoda».

94. «U Țarigrad», 1-iu Ianuar 7227 (1719). «Fićorii Dabijiî Păharniculuî, anumia Mihălachi Post. și Dumitrașco», fac zapis lui Darie Doniĉ Vel Vornic de Țara-de-jos și lui Ion Sturdze, «tij Vel Vornic vișnii z[e]mle»: «că, lipsănd noi den țar[ă], și viind la Țarigrad, și tămplăndu-s[ă] de n'au fost pe socoteala noastră, și vândzându-ne noi caii de am cheltuit, am cădzut după dumnelor, dup[ă] acești boeri, de ni-au luat dă la un Turcu, anume —, 3 cai, drept 51 de lei, și ni-au dat 19 lei ban i] gata, de n'au fost dă cheltuial[ă], — carea s'au făcut păste tot șeptedzăĉ de lei, și noi, pentru acești ban[i] cariî scriu mai sus, am pus zălog la dumnialor a nostre drepte moșii, anume (?) Bălăcenii și Zorilenii, cât este parte noastră, și ni-am pus zi în trei luni ca-s dăm noi acești ban[i], să-i dē dumnialor la Turcu». Doi alți boieri se îndatoresc a fi «platniĉ»: Darie Doniĉ Vel Vor. și un altul.

95. Iași, 26 Iulie 7228 (1720). Mihaî Racoviță, pentru Ion, Sturdza Vel Vornic, ca să ție Bălăcenii. Baniî fusese luați de la «Hasan Chiurdolu Turcul». Întorși în țară, Scherleteștii nu plătesc. Sturdza împlinește lui Hassan, luînd baniî «de la alți neguțitorî, cu dobândă». Pecete octogonală cu chinovar.

96. 25 Iulie 7230 (1722). «Adic[ă] eu Ion Sturdzea ĉ-am fostu Vornic-Marea» mărturisește «dumisale frat[e]luî nostru Ion Păladi ĉ-au fostu Spătar-Marea» «că, fiindu noi la Țarigrad cu poronca Mării Sale Domn[u]luî nostru Mihaî-Vodă», au venit la el fiî Dabijeî, «și au început a s[ă] jălui că pier de foame, și s'au vândut și caii, dă i-au mănecat, și n'au niĉ o faĉ[e]rea; și mi s'au rugat să nu-i las să piiă, ci să le iaū de la niscai neguțitorî niscaiĉa cai și bani de chiltuial[ă] ca-s

viia în țar[ă], decî eă, văzîndu-î la atăta nevoia, li-am luat trii caî dreptu 51 lei și 19 lei, bani, de la Scordolo, și i-am făcut zapisul mieă, să-î daă banii cu dobăndă aici în țar[ă], la omul lui, iar iaî mi-aă făcut zapis pe părțil[e] lor de moșia», la Bălăcenî și Zorilenî. Împlinit Sturdza de omul lui Scordolu, iea banii «de la altu neguțitor turcu», și plătește. «Și s'aă suit banii în 3 ani și 7 lunî, s'aă făcut 150 de lei.» Fiii Dabijeî nu daă decît foarte puțîn din bani. Decî Sturdza vinde lui Păladie o parte din Zorilenî. Altă parte li-o lasă lor înapoi. «Și, cādu am vāndut și am făcut acestu zapis, li-am spus cā le vāndu moșia pentru datoriia, și ei aă dzās să vāndu, cā n'aă nicî-o puterea.» Semnează: «Sturdzea Vornicul», Donici, Ion Balș și alții.

97. Iași, 7 August 7230 (1722). Mihaî Racoviță, pentru banii *prăpădiți* de fiiî lui Ștefan Scîrliat Armașul, luarea moșiei lor de către Păladie: această parte fusese a lui «Gavril Micliascuîl cāu fostu Vornic-Mare... Iară maî pe urmă iarăș, tāmplāndu-să fečorilor Dabijiî Păharnicului de aă mersu la Țarigrad cu nește fapte rele cāu vrut să facă», împrumutā de la Sturdzea, «fiind dumnealui și cu alți boiari trimiș cu trebile țārāi». Acesta iea ce trebuie de la «Chiurduolu». «Și Chiurduolu aă scris aicia în țārā, la omul lui, să iā banii de la dumnealui... Și, fiindū dumnealui Gavril Vornicul rudā maî aproape, l-aă întreat pe dumnealui, orî să dia banii, orî să iscāliască în zapis; iarā dumnealui n'aă vrut nicî să dia banii, nicî să iscāliască.» Atunci Sturdza vinde lui Păladie. Dar acesta declarā «cā nu să bucurā la moșia lor», ci e gata s'o dea înapoi pentru bani. Se dā termin rudelor pānā la sfîrșitul lui Septembrie. «Ca, de nu i-ți da banii nicî acmu la dzi, viț fi rāmași din toată lege, să nu maî aviați triabā de la dzua aceaia înnainte cu aciali 3 părți de sat de Zorilianî..., să nu maî aibā triabā de acmu nicî odānăoară.» Pecete mare cu chinovar.

98. 5 Mart 7231 (1723). «Nastasie, ăup[ă]nasa dumisali lui Avram Căpitanul, fata lui Ionașco Bujoranul», vinde partea ei de moșie «dumisali Ion Pāl[a]di biv Vel Spătar», la Bujorenî, «cari acestu satu aă înblatu pe 8 frați». Surorile lui (Avram?)

«n'au treb[ă] în moșie, că li-au îndzăstrat, pecum arat[ă] diata părinților». «Unchiu»-său Chiriac și Toader, alt unchiu, vînd «alte moșii, 2 sate întregi la Ținutul Vasluiului, lângă Terești, dumisali Saftii Vornicesăi Răcovițoae și, eu rămăindu mic de părinții miei, dumnalor au vîndutu, și pe mini nu m'au întrebatu». Așa face și el acum. «Cu vii bătrâne c-or hi de la moș și de la părinți». Iea asupra-și pîra ce ar fi cu «unchiu». Iscălește și «Stamatie părcălab».

99. Iași, 2 Iunie 7231 (1723). «Mihălachi și cu frate-mieu Tacul, fișorii Dabij[i] Scărlet c-au fostu Păharnic-Mare», dau zapis lui Ion Păladi biv Vel Spătar, că, murind Dabija «de cătăva vream», «și trăgându-ne datornicii turci și alții la Divan, și neavând ce lua de la noi, am cădzut la închisoare, și, fiind datorî cu trei sute și dzeace lei unui Ahmet-Aga Sărdenghești, viind cu ferman de la Țarigrad la Măria Sa Vod[ă] ca să pliniască de la noi, ni-au pus la închisoare»: caută a-și vinde moșiile, «să ne plătim capetele». «Am cădzut după dumnelui Spătariul Păladi..., fiindu-ne dumnelui și niam»: îi dau jumătate de Bălăcianî: «și așa ni-am tocmit cu dumnelui, să iă măsurat pămîntul, de 26 de pași, și pasul de șias[e] palme, precum iaste obiceiul, căte doi orți bătui pămîntul; și așa ni-au dat; și, de a trece pămîntu mai multu, la măsurătoare, dumnelui să ne mai dia, tot căte doi orți bătui pe pămîntu». Amintesc cealaltă vînzare către Sturdze, ce-î împrumutase la Constantinopol, — «că rămăsiasăm pediastri și făr[ă] de cheltuial[ă], că iara numai să ne prăpădim acolo, de nu ni-ar fi scos». Și atunci «ni-au tras la Divan, și ni-au închis». Menționați și «viarii noștri, feșorii unchiiașului Ștefan Scărlet». Marturi: Ilie Catargiu, Darie Do nič Vel Vornic, Savin biv Sardar, etc.

100. 1^{lu} Iulie 7231 (1723). Mihaî Racoviță, către «Ghiorghit[ă] Hărmezii Cluc.» și alți doi, pentru a hotărînici la Bălăcenî și Zorilenî. Pecete mare cu chinovar.

101. Iași, 29 Octombrie 7237 (1728). «Fișorii lui Ștefan Pilat c-au fost Vornic de Poartă, și a Nastasiei fata lui Postolache Bojoranul, anumea Ilie, Neculaî și Gavriil, și noi ginerii lui Pilat, anumea preotul Ioan și preotul Lupașco»,

vînd lui Ioan Păladi biv Vel Spătar moșia lor la Bujoreni. Îscălește și un Vornic de gloată. «Eû Săringar dascal am scris.»

102. Iași, 18 Septembre 7239 (1730). «Ion Coruiă... și cu femeia mia Lupa, fată Ilințai», vînd la Bujoreni fiilor lui Pavăl Bujoranul biv Vel Sulger, pentru o plată în lei. Marturi: o «soacră» și un «socru»¹, cari nu sînt cei adevărați: el se chiamă «Gligorie Bădros». Scrie «Pahomie od mănăstiria Măgariuluî». Martur și «Vasălii Mărzacul» și «Vornicul de Bărlad»: Iordachi (?).

103. Iași, 17 Decembre 7241 (1732). Dare de moșie pentru un cal: dăruitorii fusese aduși «la Eș» să se judece. Acum să fie «oamenî mântuiți». Marturi și «Strădzăscul și Lupul Ghenghe».

104. 1-iū Iulie 7241 (1733). Vînzare la Bujoreni, de către Safta Cujbă, către «Acsiniia Cornioe, fata Schiivi, surorii socru-meî Cărstei lui Cujbă». Pomeniți: «fićorii badii lu Pavăl Bujoranul».

105. 20 Mart 7242 (1734). Vînzare la Bujoreni: marturi «Ghiorghiță Zbanțul, Vasile Urechi».

106. Iași, 10 April 7247 (1739). «Eû Bejan, fićorul lui Ștefăniță Scărletu bivu Vel Armaș», dă zapis «nepotuluî mieî Toader Pălade Vel Spăt[a]r, ca să se știe că, întămplăndu-mi-să patimă dispre fimie mē, di m'am dispărțit, și dăndu-mă gudecata ca se dau fimei 20 lei și doi boi și o vacă și o iapă, aflăndu-mă eû la lipsă și la neputință, sprijinind în casa dumisale nepotuluî Pălade, dispri carile avănd toată hrana și îmbrăcăminte mē de cătva anî, rugatu-m'am dumisali di m'aû plătit și di aceste mai sus arătate, ce m'aû orănduit gudecata să dau fimei meli. Și, cu toate aceste, fiindu acmu și în vîrstă de bătrăneță, și socotind că după viață avem a plini și opștiasca datorie, și, din vreme ce am avut mult bine și folos dispre dumn[ea]luî, și cunoscăndu-l cu milă de asupra

¹ Ea, «soacra», e femeia răposatuluî Savin fiul lui Crăstea Cujbă; el, «socru», e «zetî» al acestuî Crăstea. Dar Ilința, adevărata soacră a vînzătoruluî, e «fata Tofaniî, surorii Cărstii lui Cujbă».

mă, neavând eu alt loc de sprijinială și odihna bătrâneților mei, fiind frații și nepoții mei neputințoși, ca și mini», îi dă ce mai are la Părsăuți. Pomeniți veriți lui: «fiorii Dabijii». «Noi am fost cinci frați și trei surori, și pe fratele cel mari, pe Ior'tă, căsătorindu-l părinții, i-au dat parte din moșii la Ghermănești, la Fălciu, așăjdire și pe o soră, Tudosca, mări-tându-o părinții noștri, i-au dat zăstre ei ce s'au căzut; iar pe doi surori, anume Marie și Catrina, li-am măritat unii frații, și Mariei i-am dat moșie Vălenii..., iar Catrinei... parte în Săhăinești; iar patru frați ă-am mai rămas, unul, Enachi, care este la Moscu, până au fost aice în țară, au vândut o parte din moșie, din Zorileni, parte Isăroae, și au mai luat o moșie Răzina, și o pivniță cu loc de casă, din târgu din Bărlad, iar fratele meu Antiohie și cu Ștefan au luat ȝumătate din parte de moșie din Zorileni și ȝumătate de parte de Bălăcenii.» — Copie.

107. «Veleat — 7254 [1745-6]. — Ținutul — ocolulu — satulu — numele — anu — porecla — sinu — fața — ochii — părulu — barba — mustețile —.

Peceatea anului al treile, di patru ȇverturi: Avgustă, Noemrie, Fev., Maiu, după așădzământul ponturilor: adecă cāsariulu 95 parale cu rāsura zlotașiloru. Și, cisluindu-să, va da fieștecare după putința lui, câtă îl va ajunge cislă. Iară alte cheltuiale să nu dea nițu un banu; iară care nu ș'aru păzi peceatea și ar pierde, sau de-i va fi peceatea nescrisă pea față, o va plăti îndoitu, și fieștecare unde îi va fi șiderea, acolo să să cisluiască». Patru forme pe o coală, compuse tipografic altfel. Peceti cu totul nedistincte.

108. 25 Maiu 7256 (1748). «Costachi Razul Vel Vornic» judecă între «Lupul Bujoreanul Med.» și «Velișco Dabija și cu Antofie Căpt».

109. «Cisle, după cum s'au hotărât... facă pe omeni(?)... prenepejur, precum... 7257 [1748-9]... Cojocar prāv... Cojocar de cojoc proaste 2. Cojocar cārpaču. Bogasier prāv, cariș nu sânt la briasla negușitorilor. Bogasierii cari fac... Croitorii prāv. Croitorii cārpaču. Postăvarii cu rāsboiu. 2 vaci, — 2 oi —, 20 —, 2 pogone. — 1 boū... Capul omului I. Omul slab de

bătrânețe pol(?). Văduvile sărace, să nu fie supărate . . . , nevolnicii care n'or fi buni nici a să hrăni, cap¹. . . Băcalul din prin mahalalele, cu prăvălie mai ușoară 2. Cizmariul bun 2. Cizmariul cărpaču 1. Tăbacariul 3. Șălariul 2. Ciprăgariul 1. Dulghieriul 2. Lemnariul broscășu 2. Lemnariul bărdășu 1. Butnariul ce faci buți noi, sau buri 2. Butnar legătoriu 1. Rotariu 1. Olariul i străchinariul 2. Bărbieriul 1. Trăistariul 1. Păslariul 1. Cărșmariul de uliță, cu sermeoa lui, 3. Cărșimariul de mahala, cu silmeoa lui 2. Cărșimar sinbriiașu 1. Brutariul 2. Brutariul calfă 1. Cavaful 3. Lăcătușul 1. Sebiereul 1. Săhăidăcariu 1. Păscariul prospătașu i sărătașu 2.»

110. 10 Maiu 7260 (1752). Hotarnică «la târgul Bărladului. . . , o bucată din locul domnescu a târgului Bărladului», dată de Domn lui «Dedul Codrianul Vel Armaș». Adună pe «tărgoveții de Bărlad și preoții, și pe alți megieș, bătrâni și tineri». Valea viilor, drumul Fălciului, «la matca văii până la puțul Cimbaliș, pe răpa Cimbaliș . . . Coadă răpiș . . . Casa Lupului Codrianu cel bătrănu, părintele dum. Dedului . . . Locul mănăstirii Grăjdenilor, ă-au fost iar din locul domnescu a târgului . . . Movila găunoasă . . . Am mers . . . can chezăș . . . Drumul cel mare . . . ». Marturi: Atanasie egumen de Grăjdeni, și «preotul Ioan de la bisărica gspd. din târgu, și preotul Vărlanu de la bisărica din Podeni, și preotul Lupul de la bisărica Sfeti Dimitru, și Toader Boul Vor[ni]c, și Gavrilă Tudori și Vasili Ghizdan și Dimitrașcu staroste de cubotar și Gheorghii Moisăiș staroste de olari și Grozav zăt Chirilă și Ștefanu Răzmeriș[ă] și Ion sən Moisăiș și Necula Turiatcă și Moisăiș și Toader Moisăiș și Vasăle Tiultiuc și Lupul Vărgoliș din Cărpcești și Ștefan Obrejă din Hătărești și Samoilă Vornic din Zorleni și Lupul Țicău Vor[ni]c de Frunțișăni și Iordachi dascălul, și alții . . . » Iscălesc: Toader Jora biv Vel Stolnic și Costandin Coriuiș hotarnici, Ștefan Pop[ă]scul Vornic glotniș și doș Cimbălă. — Copie din 1814, după una adevărită de «Banu Ioan Tăutul, fiind atunce Sulger». Întărește și Spătarul Ioan Sturza-

¹ Până aici am putut ceti numai în zare, actul fiind lipit peste altul.

111. După 1750. «Gheuca sãn Med. Lupul Bujoran» se plînge Domnului pentru împresurarea moșiei sale Bujorãni, «care moșii o am .baștină de pe Gavrilițăști». Are de vecinî pe Post. Marie Arghiroai și pe Pah. Costandin Pălade, cu «alți împregirași». — În altă jalbă, el scrie, în loc de Arghiroaia, întâi «Pălă[doaia]», și numește Agă pe Paladi. Pomenit «răposatul Visternicul Toader Păladi». — În o a treia, spune că ei îi făgăduise *alegera*, dar n'o făcuse, ci-l tot «țin cu urneli». Aga Păladi începe «a mă ocără cum i-au venit la gură, și au zăs să nu-l mai supăr, că a intra într'un păcat». A cheltuit în așteptare «mai bini de 500 lei, pe sfânta dreptate, și sânt păgubaș și de venitu moșii de cinci ani». — Pe o alta, Logofătul scrie: «V[ă]t[ave] za apr., să scoț de la Div[an] veliții boieri; Iun. 20». — Pe alta: «dum. Hat. Ilie Catargiule. Dumnealui Aga Palade puind vechil, să cercetezi această pricină împreună cu dum. veliții boiarii, și să îndreptaț». — În alta, Gheuca se roagă a fi judecat de Mitropolit și de boierii ce arată. Rezoluția: «mergi la dum. Hat. Ilie Catargiu, și se va face țidulă gpod».

112. 19 April 7262 (1754). «Ghiorghiță Zbanțu diiacon» face mărturie pentru hotarele Scărlăteștilor. «Și încă dzicē socru-mieū Bogos că, fiind copilandren (*sic*), l-au luat un hotarnicu de aceie de pică, și au dzās: să ții, măi copile, mente hotarile».

113. 22 August 7263 (1755). Matei Ghica poruncește lui Ion Bogdan Vel Logofăt și Manolache Costachi Vel Vornic să cerceteze între Costantin Jora biv Vel Sulger și Gavril egumen de Răchitoasa, la Borăștiu de jos. Pecete mare octogonală, cu chinovar.

114. 24 Iunie 7264 (1756) «Neculaiū sãn Postolache» vinde partea-i din Bujoreni, de la «moașă-sa».

115. 2 Iunie 7266 (1758). Scarlat Ghica, lui Lupul Costache biv Vel Stolnic, ispravnic de Tutova, pentru plîngerea lui Lupul Bujoranu, al cărui socru era Gheuca Țopa. «Să scoală Isariū sin Costandin și cu alții, și să fac moșinași acolo în Puești.» Să cerceteze. Pecete mare, rotundă, cu chinovar.

116. 20 Iulie 7267 (1759). Hotărnicie la Mastaticî, Iapa, Grijuivî: unde mai fusese «și mai înainte, la venire Mări-Sale lui Vodă, din poronca dumilorsale căimăcanilor». «Până la un izvor cu oale, ce să numește Fântăna Vornicesăi Pă-ădoi.» — Copie.

117. 26 Novembre 7268 (1759). Ioan Teodor-Vodă, către Radu Racoviț[ă] biv Vel Logofăt, Ștefan Rusăt Vel Logofăt, Costantin Balșu biv Vel Vornic, Mihălachi Sturza Vel Vornic, ca să judece între Lupul Bujoranul biv Vel Medelnicer și Antohi Scărlet Căpitan. Pecete octogonală cu chinovar, purtînd data de 1758 și inițialele.

118. 3 Decembre 7268 (1759). Ioan Teodor-Vodă, către Ștefan Popăscul Vornic de Poartă și Vasăle Talpeș «Cruč.», pentru același proces. Să cerceteze la fața locului. «Un vad de suhat.» Pecetea de mai sus.

119. 18 Maiu 7268 (1760). Hotărnicie. «Perind de mult [piatra], și arându-să locul cu plugurile, s'au asămănat locul, de nu-s poate cunoaște... În malul Bărladului, lângă mai mină.» Hotăresc, «cu dreptate, pe cât ni-aū luminat Dumn[e]-dzăū, nefăcând hatăr nič la o parte.» Marturi: «Neculai Bucumaș, mazil ot Onțești, și Ion aprodul ot Eși, și Ghiorghit[ă] Toflea din Zorileanî, și alții din megieși.» — O alta e din 19 ale lunî.

120. 3 Mart 7269 (1761). Ioan Teodor-Vodă, către Costantin Sturdza Vel Medelnicer și Enachi biv Vel Clucer, ispravnicî de Țin. Tutova, pentru o încălcare de cercetat în aceleași părți. Pecetea cunoscută.

121. 15 Ianuar 1765. Grigorie Ghica-Vodă, către Toader Buhuș biv Vel Sulger și Costandin Gîndul biv Vel Șătrar, pentru pîra dintre egumenul de la Agapia și Ioniță Manole Postelnic, cu privire la un loc la Băra (Țin. Roman). Manole arată un act de la Ștefan-Vodă, din 6972, «pe doi sate, Fundenii și Lițcanii, ce să numescu acumu Băra, și alte părți de Săvereni, ce cuprindu toate în hotarul Bărai», altele de la Ieremia Movilă, dînd Negreștiî către Agapia, precum și «niște trătaji vechi de hotarnice». — Copie legalisată în 1846.

122. 2 Ianuar 1777. Grigorie Ghica-Vodă hotărește în *pîra*

«între dumnealui Ioan Cant. Vel Vornic, vechil fiind din parte ȝupăneasii sale Anastasiica, maica copiliî Mariei, fîca den trupu și clironomă răposatului Stol. Manolache Costache, fiu den trupu a răposatului Pah. Iordache Costache, și între dum. Manolache Bogdan biv Vel Spat., vechil despre parte surorii dumisale, Saftiî Med[e]lniceroae, ȝupănioasa răposatului Med. Costache, fiċor Pah. Iordache Costache, și dum. Banul Sandul Miclescul, vechil despre parte ȝupăneasii sale Safta, fîca răposatului Pah. Iordache Costache, și dum. Pah. Gligoraș, fiċor răposatului Pah. Iordache, — pentru clironomia răposatului Logf. Manolache Costache». Se decisese la Divan, după diată, să moștenească Maria toate. Se face apel. Ei fac însă la 17 Maiu 1776 învoială «frățește», iscăind și Vasilie Razul Vel Log. și Iordache Vel Cluċ. Se vor plăti datoriile (epitrop al moștenirii era Gheorghie Beldiman, Ban); restul, în patru părți egale. Marturi: Mitropolitul Gavriil și boierii. Confirmă Domnul. Scrie «Ioan Ursoianul Logofăt de taină». Pecete foarte frumoasă, octogonală, cu data de 1777, cu sabie sus la dreapta, din trofeie ce încunjură bourul încoronat, cu steaua. Iscălitura Domnului.

123. 23 Novembre 1778. «Fiul lui Grigoraș Hermezeu», pentru o datorie a acestuia față de Vor. Ioan Cantacuzino: cesiune la Bujorenî.

124. 11 Septembre 1779. Hotărnicie la Banca, pentru «dumnei Todosăica, fîca răpuusatului Banului Scărlătachi Costachi», de spre răzăși și Păh. Iordachi Lambrinò. Între răzăși, trei Stamatîn, Vasăli Tacu, «Constantin diiaconu». Vechilul ei, este «Vasăli Agrăciū». Se arată o mărturie din 7183 și de la un «Pășcan» și fiul «Drăngului». Aceștia și alții făcuse acolo, la 10 Novembre, o danie «răpousatului Gavrilî[ă] Costachi ce au fost Vornic-Mare». În altă hotărnică, «nici palma cu care s'au făcut stănj. în hotărnică nu este pusă».

125. 23 Ianuar —. «Ilie Herm[eziu]», către Gavril biv Vel Stol. [Conachi]. Arată că a luat Bujorenii, pentru datoria lui Gheuca. «Alții dau bani cu dobândă și cer la pungă câti 20 lei la loc sigur.» Îi oferă moșia. «Le lasă aceste toati, cucoani

Gavrili, și socotești odihna ce poț să aibî; fiind-că în parte aceia totdeauna iasti grijă de oamini răi, și dumnata ești boier mari și cu nume: acole poț să șezi, în Bărlad, și toati trebile să-s caute; că, fiind aproape, în tot čas[ul] poț a mergi, și lipsăști toată grija ce poț să aibî la alt loc». Cere 2 lei pe stînjîn. Ar fi vrut s'o iea și Iordachi Balș [*sters: Cercez*]. De vrea, să trimeată zapisul, «ca să-l iscălesc de toati rudeniile și de boerii Divan[u]lui».

126. 25 Februar 1780. Constantin Moruzi, către Costin Negre biv Vel Stol., ispravnic de Tutova, și Ștefan Abază biv Vel Med., și Ioniță Neagre Capt., pentru jalba lui Gavriil Conachi biv Vel Pit., ce are parte la Bujorenî. Să hotărească Pecete octogonală, cu bourul, coroana, inițialele și data: 1777.

o 127. 14 April 1782. Constantin Moruzi, către Ianachi biv Vel Pah., Vasilachi biv Vel Pah., ispravnicî de Tutova, și Iordachi Iamandî biv Vel Stol., pentru a hotărî la Bujorenî și pe Postelniceasa Maria Arghiroaia și pe Pah. Costandin Păladi. Copie. .

128. 14 Novembre 1782. Vînzare către Gavril Conachi Stolnicul la Bujorenî. Semnează și Μιχαήλ Τζερακέζις.

129. 23 Decembre 1783. Hotărîre a lui Al. Constandin Mavrocordat în procesul lui Lupul Bujoranul. Iscălit Domnul: «Io Alecsandru Voevoda». Pecete ovală, cu coroana princiară, cu cruce, sabie și topuz și, într'un cadru ca al mărcii țerii de astăzi, între doi lei (?), bourul și vulturul. Jos, data: 1782. Inițiale: «Io Al. Co. VV.».

130. 17 Iunie 1784. Alexandru Constantin-Vodă, către Gavril Conachi biv Vel Stol., Ianachi biv Vel Stol., ispravnicî de Tutova, și Iordachi Lambrinò biv Vel Păh., Gheorghie Costandachi biv Vel Stol., pentru hotărnicia lui Gheuca fiul lui Lupul Bujoranu.

131. 2 April 1786. Alexandru Ion Mavrocordat, către Lupul Balș biv Vel Serdar și Gheorghie Costandache biv Vel Stol., ispravnicî de Tutova, și un Vornic de Poartă, tot pentru hotărnicia de la Bujoranî. Pecete ovală, cu coroana mică, sus, bourul în mijloc și ornamente în rest.

132. 1787. Moștenitoriî lui Gheuca Bujoranul vînd 2.138

de stinjenă lui Gavril Conachi biv Vel Stolnic. Semnează și «Nafim monah Hermeziu».

133. 29 Iulie 1787. «Alexandru Ioanu Ipsilant», către Manolachi Conache biv Vel Ban și Costache Crupenschi biv Vel Clucer, ispravnică de Tutova, pentru hotărnicie la Borăști. Pecete ovală, cu stema amânduror Țerilor și data de 1787.

134. Septembre 1798. Căminarul Ioniță Sturza se plînge că «o moșie a dumisale, Popenii, la Ținutul Tutovii, ce o are zăstre de pe soțul dumisali, de cătră moșia Frunțișăni, a dumisali Sărdar Panaite Cazamir», i se împresură. Sturdza arată «că răposat Medă. Iorga, socrul socrului dumisali, a arătat că Popenii mergu pără între doai fântăni». «Cărbunoasa, privalul Popenilor, podul lui Clefaș, poiana lui Dragomir, drumul Iriască, coada văii Bolomireștilor, fundul văii Stăncii, moșia Bărlezu, a dumisali Spatar Gavril Conachi... Vale Bărlezu are trii obârșii și funduri.» — Copie după altă copie.

135. 14 Mart 1800. Constantin Alexandru Ipsilanti, către ispravnică de Tutova, fără a-i numi, pentru plîngerea lui Dimitrii Jora, biv Vel Sărdar, «rămăind niște moșani a unui unchiu al său».

136. 27 August 1805. Procesul Băneșei Maria Sturza cu Ecaterina «a săvârșitului Sulger Grigoraș». Aceasta a fost iscălită la o vînzare, de bărbatul ei. «Pentru care s'a mărturisit în Divan de Preosfinție Sa Mitropolitul, cum și de dum[nea]lor boerii, că a fost în stare ca aceia de a răslui zăstrile soțai sale.»

137. 9 Februar 1806. Decisie domnească în procesul «Ecaterinei, fica Saștei Mitroai și soție răposatului Sulg[e]r Grigoraș»: acesta amănetează moșia ei la Negoești, în 1793, către Vornicul Gavril Conachi. O răscumpără «răposata Postelničasă Mariia Păladi; care acum să stăpânești de dumnei Băneasa Mariia Sturza». Pentru că «jăluitoarea se vedi iscălită cu condeiu bărbatului său, dintr'această dă a să înțalegi că vînzarea n'a fost cu voia ei, pentru că ia știe a să iscăli singură, și la zapis n'a iscălit... De când a murit bărbatul său, nefind la mijloc decât numai un an.»

138. 12 Februar 1810. «De la Divanul Cnejei Moldaviei.» «D-lor cinstiții boeri sturdzăști, nepoții răposatului boeriu San-dul Sturza biv Vel Logofăt», se judecă «cu dumnealor boerii Pălădești, pentru clironomie ce au a trage, parte buneî dumilor sale, de pe frații săi, fiii răposatului Vornic Ioan Palade, Neculai, Costandinu și Marie, carei s'au mutat din viață fără a lăsa leguîț fii clironomi din trupul lor»: «buna» lor nu-și capătă partea «ca o soră». Gavriil Conachi biv Vel Vornic, fiind «clironomul răposatului boeriu Dumitrașco Palade», fiind cea mai mare parte din moștenire, să se presinte, ca să se dea hotărîre, «după cuprindire sfintilor pravilî și după pămîntestile obiceiuri».

139. 14 Decembre 1813. Manolachi Radu Sărdar se înțelege cu «dum. Aga Alecul Calimah», dîndu-î jumătate din Negoesti, în hotar «pe din ȝos... cu moșia Bujorăniî și cu alte moșii ale dumisale Agîi, iar pe din sus să hotărăște cu altă giumătate de sat Negoesti, a dumisale Bănesî Marii Sturzoai», în schimb pentru «drept acaretul dumisale, un ratoș de piatră, în tîrgul Botoșeniî, cu locul lui, a căruia lungime și lățime fieștecare ieste cîte de 40 stîngenî, cu opt odăi de piatră și cu îngrăditura ogrăzii, întriagă». Mai multe iscălituri.—Întărire în Divan, la 15 Decembre 1813.

140. 27 April 1814. Scarlat-Vodă. Apare biv Vel Aga «Alexandru Calimah», cu schimbul ce a făcut. Întărire. Pecete cu chinovar și iscălitura Domnului.

141. 10 Iunie 1814. Scarlat-Vodă, către Neculaiu Dimachi biv Vel Spătar și Iordachi Lozonschi biv Vel Păharnic, pentru hotărîrea moșiei «sloboziia Zorleniî», a lui «Aga Alecul Calimah». Să se facă și «hartă închipuitoare și arătătoare stării locului și tuturor sămnilor, de cătră ingineriul ce iaste spre ačasta rânduît». Pecete mijlocie, octogonală.

142. «Cu frățască drag[o]ste mă închinu d-tale. Am prii[m]it frățasca scrisoari, m'am bucurat că te afli săn[ă]tos, am văzut și celi scrisă: frățacă, ačastă hotărătura de mult o aștept cu cè mai mari nerăbdari, dar acum nič un chip nu esti; întăi că vătăfi cari î am, să află în triabă aice, și a scăpa chip nu este; deosăbit de ačasta, la rădicatul planului, era de tre-

buintă a mă afla eū însumi la fața locului, și mai vartos încă duml: Pol. Codrianul, care să află la Iași. Pentru acee îi fac rugămintea ca-s prelungești vreme ačasta pără de toamnă, când și eū voiū fi eșit din părcălăbii, și Pol. Codrianul acasă, ca-s să facă un lucru unde câte trei să rămănem mulțamiți. Nu voesc a asupri, dar nič primesc a fi asuprit, căc apoi îi sămnu de mișălii. Sănt încredințat că, fiind toți împreună, ne vom giudeca noi între noi, și vom rămăne în cē mai în-triagă mulțamiri. Acest bine îl aștept, și îl pretindarisăsc.

Füind

al dum. ca un frate și slugă:

Beldiman Agă¹.

1814, Iuli 18.

Cinstit al meū ca un frate, dumnealui arh: Aga Alecu Calimah, cu frățască dragoste.»

143. 14 Novembre 1814. Somație pentru ca Ioan Codrianul să vie la judecată cu «Aga Alecu Calimah».

144. 19 Novembre 1814. Scarlat-Vodă dă poruncă pentru hotărnicia lui «Aga Alecu Calimah», ce are «pol sat Măstăciți, a 4-a parte din Iapa, sat întreg Grijălivii și sat întreg Băcsăneștii», — în care se amestecă și «Casa răp. Vornic Costachi Sturza». Pecete octogonală.

145. 2 Novembre 1817. Dimitrie Jora Vornic face schimb cu «Alexandru Calimah biv Vel Postelnic», dîndu-î Borăști de jos, primind «împotriva» satului părțile «din moșia Hoginești, clironomii de pe soacra dumisale; cari sânt din a stînga Prutului, la Țint. Orheiului, lîngă moșia mē Țapirida», și 16.000 de lei. Marturi: Mitropolitul și fratele acestuia, Negel Vel Vornic.

146. 30 Ianuar 1818. Mihălach Banu arată că a dat lui «Postelnicul Alexandru Calimah» partea-î din Bujorenî și Bîcsănești pentru moșia Cîrincești, la Fălciu, cu bălțile Lăpușna și Lăpușnița.

147. 26 Februar 1818. «Calimah Postelnic» arată că dă

¹ Din hotarnica de la 30 Iulie se vede că el era proprietarul Popenilor («Aga Alecu Beldiman»). De acolo se mai vede că nicî el n'a venit, nici vechil n'a trimes.

parte din Surucești, la Fălciu, «Banului Mihalache». Alte părți le avea de la soția lui Manolache Criste, luate tot de la Postelnic, pentru a șasea parte din moșia Rușii, ce o a-vuse ea de la tatăl ei, Pitariul Soročanul. Dacă Banul nu va fi mulțămît, e gata să anuleze.

148. Petiție romîno-greacă către Domn a lui 'Αλέκος Καλλιμάχης, pentru vadurile de moară ce are pe Bîrlad. «Acum tîrgoveții tîrgului Bîrladului aũ urzăt să-ș facă o moară în capătul vadului meu celui mai din ȝosu, ce este pe moșia Zorlenii, cu care negreșit că trebuie să-m înnece vadul cel mai din frunte, și să înniacă unul din altul toate vadurile mele».

149. Fără dată. «A. Calimah Postelnic» către Domn. Chir Luca, egumenul de la Florești, «voești a mă tragi în giudecăți, pretinderisînd legiuita parte a ieromonahului Ionichie după cuprindire dietii părintelui său, răpousatului Vornic Gavril Conachi, și cu cuvînt că la acẽ minăstire i-ar fi fost tundire sa și metania». Să iea parte la cercetare și Logofătul Iordachi Canta, Costandin Balș Logofăt, Grigori Sturza Logofăt, Iordachi Catargiu Vornic, Mihălachi Sturza Vornic. Cere a se constata că diata a fost stricată tocmai pentru acest motiv. La urmă, el cere să fie și Neculaî Stratulat Vel Logofăt. — Se admite la 25 Mart 1818.

150. 21 Decembre 1820. Mihai-Vodă Suțu. Preambul despre folosul culturii. «Domniia Mea cunoscători fiind căt este de trebuinçoasă și de folositoare lucrarea învățăturilor, și dorind cu toată răvna sufletului de a înlesni pămîntul acesta în aastă priin-çoasă trebuință, luat-am aminte la arătarea ce ni-au făcut prin jalobă al nostru cinstit și credinços boer dum[n]al[ui] Aleco Calimah biv Vel Vornic, că la moșie dumisale Sloboziia de la Ținutul Tutovii, cu sângură a dumisale cheltuială, și fără vre-o altă mijlocire de așutor, aũ alcătuit o școală de trii-zăci ucenici, ca să înveță în dar și fără nici-o plată; la care școală aũ așăzat și dascal sistematicesc, adus înnadins din Transilvanie, ca să dẽ în limba patriei învățătură de grama-tică, de aritmetică, de theologie, și mai în urmă și de o scurtă gheografie,— făcând rugăminte dumisal[e] ca, spre ți-

nerea aceștii școale, care numai prin răvna și chipurile dumisale nu să poate înlesni de așuns, să binevoim de a să face și oareșcare așutor de domniască cuprindere, hărăzîndu-să adecă aceștii școale o leșuire de privilehiu, ca să aibă o velniță de zăci căldări, în care să lucrezi numai roduri de acele ce nu sânt în pământul acesta de obștiască întrebuințare, precum: hrișcă, săcară, cartofli și altele ca aceste, afară de pâinile cele cunoscute ale hrăni, adecă de grău, păpușoi și orz, despre care să fie cu totul oprită lucrarea, și acē velniță să o aibă scutită, fără a fi supusă vre unii plăți de avact, cfit saū vre-o altă dare, neavând a urmă lucrul iar în rânduiala aceia precum a celoralalte velniță din țară. Și, dar, Domniia Mea, încredințându-ne pentru alcătuirea aceștii școale, care este acum de trii ani așăzată pe moșie dumisale, și lăudând răvna cea iubitoare de patrie ce aū arătat prin ačasta, iată prin acest al nostru domnesc hrisov întocma după cerirea dumisale, care o am găsit întru tot cu cale și cu cuviință, hotărăm și facim școalii acestie a dumisale statornică și nesmintită leșuire de privilehiu și miluire, ca să aibă o asămine velniță de zăci căldări, din care cinci căldări să le aibă pe moșie pomenită Slobozie, iar cinci să le aibă pe moșie Stănțeștii de la Ținutul Botoșani, ce este tot a dumisale Vornic... Supt legătură însă ca și dumnealui Vornicul să fie pururea sārguitoriu și cu toată silința ca să să păzască ačastă școală în stare, cu dascal de învățaturile arătate și cu numărul însămnat de ucenici, fără vre-o scădere saū împuținare.» Iscălitura și pecetea cea mare a Domnului, cu județele și: «Ioanu Mihail Grigorie Suțul VV., cu mila lui Dumnezeu Domn a toată țara Moldovii, 1819».

151. 5 Iunie 1823. Ioan-Vodă Sturdza întărește scutirea pentru Alecu Calimah biv Vel Vornic a celor «60 liudi oameni străini», scutelnici la Zorleni, «pentru agiutoriu și slujba moșii, precum și 12 căldări de velniță, ci li-ar alcătui dumnialui pe ačastaș moșie, de a le scuti de plata cfitului, pentru agiutoriu școalii așăzati de dumnealui pe ačastă moșie, spre dare de oareșcare învățatură fără plată pentru cei săraci și fără puteri de a cheltui spre căștigare aceștii

folosinți». Scutelnicii ar fi «aduși de piste hotar», cu «mărturiia dregătorilor marginii». Căldările vor fi toate la Zorleni. Pecete mare, cu coroana, leul și bourul, legenda: «utroque clarescere pulchrum; 1822» și inscripția: «Ioan Sandu Sturza VV., Domn țării Moldavii».

152. 20 Mart 1837. «A. Calimah», «cinstitului, celui al meu ca un fiu, dumisale ginerelui Alecu Roset Roznovanu Hatman». Cere știri dacă are un nepot de la «Ruxanda». Pentru procesul său cu mănăstirea Florești. Pomeniți copiii lui: Marioara și Toderiță.

Adaus.

153. Pricop Negrea nemesnic și Anton șoltuz cu 12 pîrgari de Bîrlad arată că Macsim și Necoară Spăt. și Movila ot Țoicanî vin la ei pentru o vînzare la Ghermănești, către «Vasilie ginerile Crăstii», cu 8 taleri. — Traducere de Euloghi, la 20 Novembre 1782.

154. 30 Mart 7114 (1606). Ieremia Movilă, pentru o vînzare la Mastaticî și Piciganî, cu «talerî argint», la «Borăștî, unde au fost Bora gud[e]». Vînd și «Tetiul feçorul Ștefului și Anghelina fata Mălanii și Dragoș feçor lui Echim, nepoți lui Fărăm, strănepoți lui Oana Julič». Vînzarea se face către Toader Chiriac Căminar. Marturi: fiii Domnului, Constantin, Alexandru, Bogdan, și boierii, neînșirați. Stroici Vel Logo-făt. — «La scola sloviniască în Sfânt[u] Savva s'au tălmăcit», la 1759.

III. Poieni.

1. 6 Octombre 7011 (1502). Ștefan-Vodă, pentru «Crăstina fata lui Voislav și nepota de sor[ă] a sa, Nastasie, și rudenia lor Vasutca, fata Mihului, nepoatele lui Ivan Damianovicî», ce vînd ocina lor de la «moșul nostru Alecsandru Voevod, mănăstire ce-î di-asupra Dobrovățului, și cinci sate pe Dobrovăț»: Fetești, Alecsăștî, «unde au fost Radul», Munteni, Costiceni, «unde au fost Andrieș», «Ostroveni», — Domnului, pentru 1.500 de zloți tătărăști. Acesta le dă, pentru sufletul său și al «Doamnei noastrei Mariei», mănăstirii sus-zise, unde e egumen

Pahomie. Fiul: Bogdan. Boierii neînșirați. — Traducere de Gheorghi Evloghi, 8 Ianuar 1781.

2. 13 April 7068 (1560). Alexandru-Vodă dăruiește, «împreună cu pre-iubita Doamna a Domnii Mele, Rucsanda», mănăstirii Râșca, «a noastră din nou zidită sfântă rugă», satul Popești, «și cu mănăstire ce să numește Trestiana și cu moară», care «a fost a Lupului biv Paharnic, fiilor Dionisii călugăriții, nepot Tăutului, și l-au pierdut în vreme viclenii sale, când s-au rădicat Domnu asupra capului Domnii Mele, și cu alți vicleni, când au și perit întru vinovățiile sale». Marturi: fiii, Ionașcu, Bogdan și Petru, și boierii, neînșirați. — Traducere din 1813, de Clucerul Pavăl [Debrici].

3. 6 Iulie 7078 (1570). Bogdan-Vodă dă mănăstirii Râșca satul Popești, luat de Alexandru Lăpușeanu de la «Lupul feciorul Dionisii călugăriții, nepot Tăutului, în vreme viclenii sale, când s-au fost rădicat Domn asupra capului Domnii Mele (*sic*), Alecsandru Voevod; când au și perit». — Traducere din 10 Iulie 1813 de Clucerul Pavel Debrici, după originalul aflător la răzăși din Popești.

4. 12 April 7091 (1583). Petru-Vodă. Călugărițele de la Socla se plîng de pierderea actelor moșilor ce au de la Alexandru Voevod: Ezereni, etc., și a Țiganilor: Ciurina, Banul: «au perit în zilele lui Ioan Voevod, cînd au prădat Turcii și Tătarii țara toată, cînd și el au perit». Întărește. Stroici Vel Logofăt. — Traducere din secolul al XVIII-lea.

5. 8 Mai 7095 (1587). Petru-Vodă, pentru «gupăniasa sora Agahia Macsăniasa, fiica călugăriței Dionisăia Huhuloaia, nepota lui Toader Logofăt, strănepoată a lui Tăutu Logofăt», care vinde o prisacă, hotărîta de «Gheorghii Logofătul și Caracuzel cel bătrîn» și Micul «Marele-Vătav de Țăn[u]t[ul] Vasluiului», către «monahul Teodor», pentru 500 «galbeni tătarești». Boierii ca în Hurmuzaki, X, p. 901. — Traducere din secolul al XVIII-lea.

6. Iași, 13 Ianuar 16—. «Pavel Căpitanul... și Todica și Teanțul și popa Măteiu» arată că «să svădiia Isac de Pribești cu Pătrașco aprodul de Iaș, pentru un loc de priseacă».

7. Iași, 8 Februar 7150 (1642). Vasile-Vodă, pentru «Gri-

gorie Hurmeziu și cu fâmeaia lui, cu Candachiia, și cu fata lor, cu Măricuța», ce-și vînd prisaca de la Popești, «și cu poiană de fân», lui «Pătrașco Mieșcul, aprodul de trăg de Iaș». «Toderașco Vel Logofăt.» Dumitrașco (pisar). Pecete de ceară.

8. Iași, 7 Iulie 7153 (1645). Vasile-Vodă, lui «Pătrașco M[ie]șcul aprodul», pentru «a ține un loc de prisacă și o poian[ă] de fân, la sat Popești». Pecete cu chinovar.

9. 3 Novembre 7154 (1645). Vasile-Vodă, «lui Pătrașco ap[rodul]», «ca să fie tare și putiarnic... a chema și a soroci pre Gligorie Hermeziu și pre popa Măteiū și Petrișor și pre Isac de Pribești», să vie, și cu actul pentru Popești. Corlat [scrie]. Pecete cu chinovar.

10. 12 Mart 7155 (1647). Vasile-Vodă. Pentru Grigorii Hermeziu și soția lui, «Candachiia, fata Nastasiei, nepoata Irinii Ghenghioae, strănepota Agahiei... fost fată a Dochiei călugărițăi, nepoata bătrânului Tăutului Logofăt», ce vînd partea lor, împărțită supt Petru-Vodă între Agahiia și «verii săi, Ionașco Huhulia și cu surora lui Magdalina și Varvara, fićorii Petrii Huhulei, nepoț și strănepoț Tăutului Logofăt bătrânul și a lui Toadir pisariū», la Popești (Ținutul Vasluiū). — «Am izvodit eu Acsintii Uricariul de pe sărbii românește, ca-s știe.»

11. 15 Octombrie 7168 (1659). Neculaî, fiul lui Ifrim Roșca, și surorile lui Parasca și Maria își vînd partea din Popești «dumisali lui Darii ȕ-au fost Spat[a]r-Mari», pentru 40 de galbeni. Marturî: «Petre uncu nostru, din Pribești, și Dumbravă ot tam ... și Ioan Vornic ȕt Pribești și Măriuța Ȑoroș... și Ștefan Rangu». Copie. — Altă vînzare la 15 Iunie 7168 (1660).

12. Iași, 24 Februar 7175 (1667). Ilias Alexandru-Vodă. Lui Darie biv Vel Spătar, pentru Popești. Neculaî Buhuș Logofăt. Copie.

13. 26 Mart 7177 (1669). «Pătrașcu Mișcu ci am fost aprod de trăg de Iași» își vinde partea din Popești, «cu casa gata și cu zămnic gata și cu pomeț», «giupănului Păun ce este Vameș-Mare». Martur încă un aprod, «și Ionașcu Petrișor ce au fost vatav de aproz de tărg... și Petrilă». — Copie.

14. 1-iū August 7180 (1672). «Paun Vameșul» își face diata:

«Descălicat-am și noi o m[ă]n[ă]stire în Bucium, la piatra că micî, ce să chiamî Clatie», dîndu-î «sate, moșii și vii și alte fialiuri de bucate : stupî, vite». Satul Trohănești, cumpărat «de la Dima Spodeul de Ț[a]ra-Rumânească, pre zapise c-au avut de la Enachie Postialnicul și de la răziașii lor, anume Năstasie de Durăști și de la Gligori Ilnat de Trohănești și de la Gligori Rați și de la Furdui de Umbrărești, și de la alte rude și seminiții a lor..., și cu trei mori gata, într'o casî, cu amândoi țarmuri în apa Bărladului..., de la Candachiia giupăneasa Vornicului Goi..., și cu trei vii, ce sint 2 în sat, iară una în luncî». Apoi Tătărianii (Hîrlău), «în sus de Șipote», «care sat ne iaste noao de la Vasilie Uriache». Siliștea Comăndărești, pe Jijie (Hîrlău), cumpărată «de la iuzbașa Mușat și de la soacră-sa Chirana», «și cu read în carel[e] iaste prisacî, și cu pomi». Ușărăștii pe Prut (Lăpușna), «de la Iani fratel[e] lui Trohin Vameșul». Jumătate de Bărlătești «și cu baltî de piaște». «Opt fâlcî de vii la Huș, în dric»; una și jumătate «la Cotnar, în rîndul tîrgului», alta, «în dealul Măndrului, în fați». O prisacă la Popești, de la «nepoții lui Țigan». Alte două poieni: una «pre soare apune, între Vasluiate». «O pivniți în tîrgu în Iaș, cu casî și cu cerdac și cu trei dughian[i] gata, ce iaste în Cizmărie; așijderia șiase dughiane împotriva acestor dughiane, iarăși în Cizmărie, peste pod, și iarăș altî pivniți, cu casî și cu doao dughiane, tij în Cizmărie. Așijderia și casî, cu loc cu tot, ce iaste schimbăturî cu Livar, și cu trei locuri de casă în fundul ogrădzii, și cu altă casî, — ce sintu diriaptă cumpăratur[ă] de la Armiani, și un hăleșteu ce l-am făcut din pajiște. Παρόντες Βάμρο. βελώνω.»

15. 5 Maiu 7184 (1676). Duca-Vodă, pentru «Safta stareța, fata lui Fulger, și tot săborul de la sf[ă]nta mănăstire Socola», în pîră cu «vătămănu și cu toți săteniî din sat din Buciumî», pentru hotarul mănăstirii, ce-l au de la Alexandru și Petru-Vodă. Duca poruncește a se hotărnicî de către Gheorghiță Șăptelicî Logofăt al doilea și Stratulat Uricariul; Nicolae Buhuș Vel Logofăt trimete și el «pe sluga sa, Pîrvul Vatacul». Menționat «un stîlp de piatră ce iaste pus în naintea casii vătămănului de Buciumî... Gura drumului lui

Panco... Drumul cel mare al Iașilor, unde cade în grădinări... Pe unde s'aū pus stîlpî acum noi, s'aū pus de desupt și cărbunî pe supt piatra... Și s'aū pus și hiiară.» — Copie.

16. 3 Ianuar 7202 (1694). «Apostol Blidariul, fečorul lui Iftimii Blidariului», își vinde poiana către mănăstirea Socola. Marturi și alți doi «blidari», «și Gheorghită Căldare ot Botoșani, și Chira fratele popei lui Pentiliî Solcovschii, și Chiriiac din Roman». Scrie «popa Penteliî ot Socola». — Copie din 1806.

17. 8 Iulie 7206 (1698). Vasilei Darei face un împrumut de la «Vel Căpitan Costin», puind zălog partea-i din Popești, ce o are de la «Adam Camarașul». — Copie.

18. 15 Iunie 7220 (1712). Nicolae Mavrocordat, «la răzăși de Popești». S'a plîns «boeriul nostru Ioan Șatrariul pe Vasiliu Corne Păcurariul... cum i-aū mîncat cîtiva oi». «Văzum și un ravaș de la voi, de la răzăș, scriind la Ioan Șatrariul, cum voi nu-l priimiți să fii cu voi moșan, pecum îi scrii zăpisul ci ari de la Corne; decî, dî vreme că voi nu-l priimiți să ție moșăe Cornei, să plătiți voi oile Șatrariului, și să țaneț voi moșăe Cornii», — în termin de șeisprezece zile, «până la Săn-Petriu». Orî să se judece la Divan. Altfel, «să știți că va veni un om domnesc, de v'a aduce, și veți da și ciubote». — Copie.

19. 7222 (1713-4). Mihaî Racoviță, pentru «Andreî pisăriul unguresc», dîndu-i «o bucată de loc în locul domnesc, în codrul Iașilor», hotărît de Grigoraș Cucoranul Vornicul de Poartă și Vasile Popa Uricarul, cu «Ioan Vataful de cocieri» și fratele acestuia. «Drumul bejenilor pentru Ursoaia cea Mare și pentru Ursoaia cea Mică.» — Copie.

20. 14 Octombrie 7224 (1715). Mihaî Racoviță, lui Toader Coșăscul, pentru o jalbă: «zicînd că i-aū dat două vasă de vin, câte de o sută vedri și mai bini, cîti un ort bătut vâdra, și dintri acei bani i-aū dat 14 lei pol și doi boi drept 10 lei». — Copie.

21. Iași, 30 April 7225 (1717). Mihaî Racoviță, pentru pîra lui «Hrisanth igumenul de la Sfeti Ioan Zlataust» cu «Nicodim igumenul de la Dancul, care iaste închinată mitoh la Xiro-

potamu de la Sfeta Gora», pentru moșiile de la «Prisăci, din olatul târgului Iașilor, ... și pentru vinăricul de la Bućum și din dealul Brânzii, și pentru Poiana lui Țigan, și pentru alte poeni din codrii Iașului». Cel d'întăi zice că ele aũ fost date la Sf. Ioan, de ctitor, «bătrănul Duca-Vodă, apoi și de fiul său, de Costandin Duca-Vodă». În a doua Domnie a lui Nicolae-Vodă, se ridică «Iezechiil igumenul de Copoũ, fiind pus atuncea epitrop de la Xiropotamu și sfinteĩ mănăstiriĩ lui Dancu, și, având trecire, le-aũ luat moșiile cu nedreptate și le-aũ luat și dresese toate, câte aũ avut de la Domni, d'întăritură». Nicodim și Iezechiil obiectează că moșiile «aũ fost a lor mai înainte, date de la răposatul Duca-Vodă mănăstirii ci să chieama Clatiia carea era zidită de Păun Vameșul și închinată metoh la Xiropotamu, și, răsipindu-să mănăstirea Clatiia, și fiind răscoale în țară mulți ani, n'aũ putut veni călugăriĩ de la Xiropotamu ca să-ș cerce moșiile, și le-aũ împresurat călugăriĩ de la Sfeti Ioan Zlatoust, cu mare strămbătate». Supt Nicolae-Vodă însă, «le-aũ luat cu judecata Divanului și cu pravila». Ar fi avut «între alalte drese a lor și ispisoc pe acele moșiĩ de danie, de la răposatul Duca-Vodă, și numai acel ispisoc aũ perit, și aũ prepus cum să fie la mânia lui Hrisanth..., apucat cu meșteșuguri». El tăgăduiește. Cerîndu-i-se și lui act de la Duca, «ci el aũ dat samă, că, de aũ și fost, s'aũ răsărit și nu iaste». Se face, de Domn, «multă cercătură», cu Mitropolitul și cu Sfatul, căutînd și «la sf[ă]nta pravilă». N'are nici-o parte acte ale lui Duca, și nu se crede hotărîtura arătată de egumenul de la Dancu. «Am poruncit Sfinții Sale părintelui chir Ghedeoan Mitropolitul» a face carte de blestem pentru actul ce se zice a fi tăinuit. «Și așa s'aũ sfetit întîi de la părintele Dionisie Aroneanul, care aũ mărturisit de faț[ă] și înainte Domnieĩ Meale, precum l-aũ văzut cu ochiĩ lui, și l-aũ ținut în mîinile lui, și l-aũ cetit cu gura lui, și iaste la veleat de 45 de ani; și aũ mai mărturisit și dumnealui Alexandru Vel Ușer. Decĩ, dîndu-să scrisoare cu carte de blăstăm și igumenului de Sfeti Ioan, l-aũ scos de față, acel ispisoc de la Duca-Vodă bătrînul, din veleat 7180 [1671-2], în care s'aũ aflat scriind taote

moșiile câte au dat măn[ă]stirii Clatiei, din seamne în seamne, și cu mare blăstăm legat». Deci călugării de la Sf. Ioan *se dau rămași*. Iscălește Domnul, «Ghedeoan Mitropolit Moldovlahiei», «Calistru episcop Radaușchii. Axentie Uricar». — Copie, întărită în 1814.

22. 19 Decembre 7225 (1716). Mihaï Racoviță, «la sluga noastră Acsănti Uricariul», ordonându-i să facă o cercetare la Popești. — Copie. — Urmează raportul lui, din 4 Ianuar.

23. 24 Februar 7227 (1719). «Ioan vataful di cocieri gospod» dă zapis «lui Costandin vânătoru gospod, carile țane pi Tofana, fata Lupului, [și] Lupu esti frati Mării, îma Costulu Clucerul», pentru înrudirea și averea lui. «Dumitrașcu Muște (*sic*), diiac de Cămară, am scris». — Copie.

24. 9 Ianuar 7252 (*sic*) (1744). Mihaï Racoviță, pentru vadori de moară la Popești, unde a făcut cercetare «sluga noastră Acsăntii Uricariu, de au cercat cu oamini bun, răzăș de acolò, și cu doi morari..., de au socotit cum cură apa pi acolò, prin săliști». Semnează și Axintie. — Copie.

25. 17 Octombrie 7270 (1761). Hotarnică pentru Ioan Bogdan Vel Logofăt, ce se plînsese de niște vecini, între cari «Andrei sin Silăvăstru, poručnic». Arată ei «și un zapis, din velet 7160 [1652], Avgust 22, de la Chesarie ce au fost Vlădică și egumen la Galata, și de la Meletie ot tam și Athanasie ot tam, ce au fost, de săminția lui, Arap», ce vînd «un loc de hrană pe Vasluiet, «supt poalele codrului», etc., «lui Pătraș[o] rotariul din Braniște, și le-au dat niște cocii și cară, și 20 stupi de treaba mănăstirii». — Copie.

26. Învioiala de împărțală ce am făcut de moși[i]le ce mi-au rămas de la răpăosatul Iordachi Ruset Vornicul, care au fost neîmpărțite, afară din cele numite la diiată...; 1765, Octomvrie.» Împărțesc: Costandin Ruset Vornicul, Ioniț[ă] Ruset Banul, Andrieș Ruset Logofătul, Ștefăniță Ruset Vel Logofăt și patru surori: Logofeteasa Catrina, Jicnicereasa Nastasiica, Vitoria și Băneasa Ruxanda.

27. 16 Februar 1786. Judecata lui Hortolomei. Pomenită scrisoarea de la Păun Vameșul, din 1-iu August 7180 (1672), pentru ctitoria sa, «o mănăstire la Bučumî, la peatra cè mică,

ce să chiamă Clatie». «Pe culme păr di-asupra Dălbiniî, ce să chiamă Dialul Cănelui.» «Obărșia Stărminosului. . . Glodul popii lui Ionașcu.»

28. 17 Februar 1786. Pentru judecata la Divan a lui «Grigoraș Hortolomieu mazil i Ștefan Bogdaproste ruptaș, etc.», răzăși de la Popești și Pocreaca, cu starița de la Socola. Ceretase Banul Sandul Miclescul. Arată starița un act de la Petru-Vodă, din 12 April 7091 (1583), și pentru satul Azăpeni; apoi un zapis al lui Apostol sin Iftime Blidariul (7202=1693-4). «O poiană în codrul Eșului, pe Vaslueț, unde să chiamă la Blidari, zicând că ar fi făcut-o însuș cu toporul din codrul întreg, cu multă osteneală.» «Că au fost acel Iftimie Scăfariul, — fiind bejănar, au rămas acolo în Poeni cu șidere, câțva ani, și lucra la strug, și s'au numit aceli Poeni pe numele lui, de le zic Poenile Blidarilor.» Cererea Socolei se judecă drept «o rea acolisire și fără de dreptate».

29. 28 Septembre 1813. Scarlat-Vodă, lui Dimitrie Beldiman Vel Ban, pentru a hotărâni la Popești.

IV. Acte nouă privitoare la moșia Broșteni¹.

1. «Sm[e]renie ermonah Ghenadie egumen i ves săbor ot staa mănăstir[e] Neamțul. Cătră acast[a] mărturisim noi precum am vândut partea noastră din Broșticanî, ce au fost dreaptă moșie și deaanie dat sv[i]nteî besearici de Bărlincești, de strămoșii lor; deč apoi noi, vădzindu nevoia noastră, noi ne-am sculat și o am dat iarăși răzeșilor pre banî gata, — ce au fost ȝumătate de sat. Deč, cându acmu, să scoal[ă] un om anume Mihalcia, ce au fost pre moșia noastră, de dzič[e] că o curătură a lui Toader, den deaal de spre Hornița, dzič[e] că-i a lui; și noi știm că el n'au fost răzeș cu noi; ce încă, cine au fost călugăr mănâat de noi, să iă de a dzeacia, el au plătit călugărului pentru ača poian[ă]. Deč pentr' acesta lucru măr-

¹ Ele au fost cumpărate de curînd numai, și de accia n'au putut fi cunpinse împreună cu cele de supt n¹ 1.

turism și noi căc am vândut (am vândut); iar noi răzeăș n'am avut pre nime cu noi pre locul nostru; iar, unde va hi întrebare, fie la ce ġudeț, Mihalcia să n'aibă nič o credință. Și pentru mai mare credință ne-am pus și peciatia sv[i]nteî mănăstirî, ca să-s știe. [Adaus:] Vălet 7125 (1616-7). Pecete neagră, cu сѣмѣ печатѣ . . . .

2. 7221 (1712-3). Mărturie a lui «monah Dosoftei Bă[r]lič». «Ca să știe pentr'un zapis č-au luat Tătarăi cu alte zapis[e]; cându au luat pe cumnatul Gorovei, ne-ū luat și zapisă[e] moșiilor, a Broștenilor și a Bărgăenilor, ș'a Căbujilei, și alte zapis[e] č-au fostu. Dič, fiindu ș'un zapis a lui Andrieș fičorul lui Savin, a unchiu-meu, de Bărgăeni, ce-l pusesă zolog (*sic*) 4 locuri de cas[ă], parte lui ot Bărgăeni, la tată-meu, și i-au dat tată-mieū un cal», drept 20 de lei.

3. 30 August 7221 (1713). «Monah Dosoftei Bă[r]lič» face mărturie pentru moșiile Broșteni și Bărgăeni: «să-s știe cum înblă,— că zapisile s'au prăpădit cându au eșit cătanele din țara unguriască la Mihaïū-Vod[ă], ș' au vinit Tătarii, i-au adus Mihaï-Vod[ă], ș'a prădat țara, muntele, până în Siretu; atunci ni s'au prăpădit și uricele moșielor». Jumătate din Broșteni fusese «a tă[tă]ne-meu, Ionașcu Bărlîč, ș'altui frate, Lupul, iar ġumătate de sat de Broșteni au fostu dat-o de o moșe a noastră mănăstirii Niamțului, ș'apoī, mai în trecute zile, eșindu o nevoe grē pe mănăst[rî], au scos ača ġum[ă]tate de sat de Broșteni» Ionașcu, cu 150 «de lei». «Dič, acum din Broșteni eu țiī triī părți, și vāru-meu Ion, fičorul unchiu-meu, ține a patra parte de Broșteni». La Bărgăeni, ai Capșei, «parte din ġos este piatră, cu pământuri de arat și cu loc de fân, iar parte din sus, cele 2 părți ce sintu a celor 2 frați Savin și Gavril», etc. El dă partea sa lui Constantin, care-i este ginere. Mai are «și o moși, anume ce este la Ținutul Orheiului, anume Cașerniți, în gura Ichelului, unde dă Ichelul în Nistru; să-s știe și pentru ača moșii, înblă în 3 bătrāni. D[ar] dintr'un bătrān am fostu eu . . . cu soru-mē Dochița, care au ținut părcălabul Gligoraș Gorovei, iar un bătrān Ion Bărlîč, vārul meu, un bătrān, Căpșești. Iară pentru parte vāru-meu, lui Ion Bărlîč, să-s știe că iară este la sama mē, căci că

avem noi amândoi socotială între noi.» Gorovei pierduse o parte la «Comisul Costan[tin], Ț-a-ŭ fostu Comis-Mare, Gălă-țanul, Ț-a-ŭ fost la Mihaî-Vodă». Pe urmă însă el o cedase călugărului.

4. 17 April 7243 (1735). «Adicăte e-ŭ Ion Bărlic făcut-am zăpisul me-ŭ la m-ana cumnată-me-ŭ Ursi-ŭ și fi-ŭorilor d[u]mi-sale, precum s-ă-s știe că li-am dat e-ŭ moșiea m-ă, anume Broșteni-ŭ, cari-ŭ sintu pe apa Moldovii, în Ținutul Sucevii; ci este parte mea, a patra partia de loc, cu ȝumătate de hă-lește-ŭ, cu doo livedzi de mere în coda hăleșteulu-ŭ, cu puțini perji în dial, cu tot vinitul ce s'ar alege din a patra parte: din câmpu, din f-anaț și din păduria, din vatra satulu-ŭ. Și a-ŭastă moșie o da-ŭ e-ŭ pentru patrudzic-ŭ de lei; cari-ŭ ban-ŭ s'au prețuit niște borfe a feme-ŭ meli, a Sandii, cari-ŭ le am scos e-ŭ de pin Snetin, v-ândute de niște t-ălhar[i], și li am prăpă-dit; și, niav-ându e-ŭ cu ci plăti, am dat a-ŭastă moșie.» Mar-tur-ŭ: «v-ăru-me-ŭ călug-ăru Dumitrașco Bărlic», «p-ărintele Du-mitrașco P-ătră-ŭ, și denainte a dumisale Dvornic de Portă, lu-ŭ Mih-ăilachie P-ătră-ŭ... Iar, pentru vecini-ŭ me-ŭ, s-ă n'ai (sic) a-i trage nim[e] la a-ŭastă moșie, căci m'am milostivit și i-am ertat; cari-ŭ sintu: pe Ionașco Țiul, cu fi-ŭorii lu-ŭ, pe Gligor[e] Țiul, cu fi-ŭorii lu-ŭ, pe Iftimie Blende, cu fi-ŭorii lor, cu nepo-ŭți, cu str-ănepo-ŭți, cu tot rodul lor.» Iscăliturile. Pe pagina a doua: «I-am ertat pe to-ŭți că-ŭti-s parte m-ă, iar cine i-ar trage, din nepo-ŭții me-ŭ, s-ă fie afurisi-ŭți.»

5. 21 Mai-ŭ 7268 (1760). «Chiric[a] Capșe», cu «so-ŭl mie-ŭ Nastasie», d-ă zăpis «la m-ana dumisale mai mare fratelui mie-ŭ Ștefan Capșii și ȝup-ănesi-ŭ dumisale, Marii-ŭ», pentru că-i ce-dează «a patra parte din sat din Broșteni-ŭ, «a-fară de hă-lăștee». O avea și el «de la Marie Căpit-ănița, fata lu-ŭ Du-mitrașcu Bărlic, pentru sufletul fică-sa Ani-ŭții». Iea acum pe moșie 70 de «lei ban-ŭ noi». «Denainte a preu-ŭți și a mul-ŭți omen-ŭ bun-ŭi.» Iscălește și «ere-ŭ Theodor ot Brustur».

6. 11 Februar 1766. Mitropolitul Gavriil, pentru «Marie fata lu-ŭ Dum[i]trașcu Bărleș din Broșt[e]ni ot Sučav[a], și cu nepotu-s-ă-ŭ Chirica Capșă», înt-ărind zăpisul Marie-ŭ de d-anie, a «unu-ŭ bătr-ăn, căt s-ă va alege den sat den Broșteni, parte

ficii sale Aniții: care parte de moșie, ce mai sus s'aŭ arătat, Chirica Capșa aŭ dat-o mai prea urmă danie unii biserici ce să zideștea acmu din nou, la numitul sat Broștenii, de Ștefan Capșa; iar acmu s'aŭ sculat numita Maria . . . dinpreună cu fecorul ei Costachi, cerșind ca să întoarcă acē danie de la bisearică.» Maria se înduplecă înaintea Mitropolitului a lăsa tot bisericii moșia.

7. 18 Maiu 1768. Grigore Ioan-Vodă, către Ștefan Capșa, «mazil ot Sučav[a]», pentru «un loc de casă din sat din Lățcani ot Sučav[a], de pe apa Moldovei», «cu vad de moară și de chiuo de sucmani . . .; ce l-aŭ cumpărat de la neamul său, anume de la Toader și Vasăle și Ștefan și Ioan Veli-ibanî și Parascheva și Anița, surorilor, încredințat cu iscălitură a niamurilor vânzătorilor și a preuți și Vorniceii din sate și altora de acolo, cum și mărturie a Vornicului Dan de acolo, ă-aŭ fost față întâi și până la sfârșit tocmelii, și preuți, și Nathanail Șeptelici ot Pocorova». Întărire. Pecete fără înscripție, cu doi lei ținînd bourul supt coroană; cu chinovar.

8. 1-iu Mart 7280 (1772). Maria, fata lui Dosoftei Bărliciu, dă zapis lui Ștefan Capșa «și la părinții călugări ce să află la schitul Broștenilor», cedînd partea ficii sale Anița către mănăstire. «Care eŭ o am dat dinainte Preosfinții Sale părintelui Mitropolitul, iară acum, văzînd și eŭ cu ochii miî că să slujește sfânta leturghie într' această sfântă bisărică la Broștenii, am dat și eŭ a mea patra parte de moșie . . .». Fiul, Costachie, și fata, Ursa, vînduse partea lor lui Capșa. «Fiindcă eŭ aicea voiŭ să mă călugăresc și aicea să fie și moarte mē.» Cine va călca dania, să fie *neiertat*, și «de prēcūrata fiçoară Marie, care să și prăznuește la ačastă sfântă biserică». Iscălește și «eroshimonah Semeaon di la schit Broștenii», precum și «ermonah Climentŭ, erŭmonah Sarapion, ermonah Selevestru i ves sobor», apoi trei preoți și încă un monah.

9. 15 Mart 1772. «Boerii Divanului a Cnej[iei] Moldovei», către ispravnicii de Suceava, Iordache «Balșe» biv Vel Paharnic și Mihaî Sturza Comis. Pentru «Costache Broștianul, mazăl de la acel Ținut», ce pîrește pe Ștefan Capșa, pentru

«un bătrân de moșie din Broștenii». Acesta aduce și act de la Divan, prin care Costachi «și muma lui» se văd «dați rămași». La noua judecată, Capșa e adus de aprod, iar cel-lalt «s'aũ sculat și aũ fugit, și aũ dat și 2 lei cibotele apro-dului... Capșa pe gura lui s'aũ adus cu omul Divanului, și aũ dat și cibote... Să împliniți de la dănsul [Costachie] și cibotele și cheltuiala, de vreme că aũ îmblat ca un tâlpiz, și să o dați Capșii; și, fiindcă el n'are niç o triab[ă] la acea moșie, să lipsască de acolo, să-ș margă la altă moșie.»

10. 7284 (1775-6). Vasile Păsat dă zapis «la mână Preo-sfinții Sale părintelui starețului Simion și la mână ucenicilor Sfinții Sale, aneme (*sic*) Serapeon preutu și Ghinadie mo-nahu și Climintu erumonahu, Eosafu ermonahu, Larion ermo-nahu, Larion monahu, Tofil monahu, Calistru monahu, Sele-vestru monahu, — aceeștie toți sintu slujitor[i] pe ačastă vreme [la ačastă sfă[n]tă biserică a Broștenilor», vînzîndu-î 57 de stîinjenî, «stînjănu câte trii lei».

11. 28 Iulie 1793. «Marie Căpsoe, soțu răposatului Ștefan Capșa», face diată, lăsînd clironomî pe «bătrînul cumnată-meu, Chirica Capșa... nepotul mieu Gavril Capșa, fiçor Chiricăi... gineri-meu, Sămion Aramă, ... ginere-meu Ioniță Berçul. Acești patru oameni să fie purtători de griji rămăș[i]țelor soțului mieu, căt și a celor ce vor rămănē după săvărșire vieții mele.» Rugase pe un boier «ca să fi ostenitor și epitrop a săvărșii o sfântă bisărică de piatră la o moșie a noastră, Broștenii, hramul lui Sfeti Nicolai, cu toată cheltuiala noastră; unde aũ fost adu-nat toate cele trebuinçoasă, adică: treizăci coșuri de piatră, șapti varniț var, cincizăci și cincî miî de cărămidă, patruzăci lei lemnu, zăci lei funii i covățile, patruzăci lei s'aũ dat ar-vună meșterilor... Cari era și zidită de soțul mieu temelie bisăricii.» În schimb pentru osteneală, fusese vorba a i se da «moșia Căbuji». Mănăstirea va avea Stroești, Lețcanii, și Țiganii. Altfel, «să fie lipsăt din epitropie, ca unul ce nu este neamu cu noi...» După moartea soțului ei, boierul, Vistierul Iordachi, iea actele de la văduvă, «zicînd că-î vreme de răzmiriță», dar dînd *sănet*. «Și, cum mie-aũ luat scriso-rile, ducăndu-să la casa dumisali, îndată aũ început a mă

înfrica și a mă ȝura și a mă faci să sărut icoana Precistii cum că nu mă voi mai scula nici odată la ȝudicată asupra dumisali, și îndată a triimes o ȇată de Țiganî în Căboji, lă[n]gă casa mè, și ș'aũ făcut toȝi casă; și aũ luat toati moșiile la stăpănire, vânzând orănzile, și tot venitul lor îl lua dum[nea]-lui; și eũ, cu sănetul, priviem.» De biserică n'are nici-o grijă. Își face și «întărituri domnești, fără știre noastră». Lasă acum prin diată ca el să dea îndărăt ce a hrăpit. Ea mai are bani «la nepoȝii mei Costandin i frati-săũ, Stahești, ot Botoșăni» și la «Sava Bolfosul, Arman; cari acești bani nu sânt din zăstrele mele, ce sânt de pe epile și boi răposatului, soȝului mieũ». Cele din casă, să se întrebuiȝeze pentru pome-nire. «Iar dum[nea]lui Vistierul să nu să mai amestici nici la un cap de aȝă, fiindcă m'am săturat de epitropie dumisali, — că într' atăta anî ș'aũ fost epitrop dumisali; că toate s'aũ prăpăditu... Iar un sfântu paraclis, ce este făcut pe moșie Broștenî, iarăș de răposatul soȝul mieũ, a Adormiriî Precistii, să fie numai până s'a zădi bisărica Sfete Nicolaî. Și, pentru că i s'aũ botezat dumisali de cătră noi, li s'aũ dat cele ce bini știe dumnealui, iar nu părȝi din moșiile aceste de aice.»

12. 10 Maiũ 1801. Doi boieri (un Balș) arată că diata Mariei «Căpșoe», ce «să vede la mână Căpșăștilor», e cea adevărată. Ea venise atunci și la ei cu diata, «rugându-să ca să o adiverim și cu iscăliturile noastre, arătând prin cuvânt multă nemulȝămire di spre răposatul Vistier Ianache Cant., că nu-ș împlinești făȝăduinȝile, niȇ o socotești ca pe o stă-până lucrurilor sali, ce cu totul aũ depărtat-o. Deȇ noi, spre a nu fi în bănatul răpousatului Vistier, n'am vrut să iscălim, zicăndu-i că îndestui marturi era iscăliȝi.»

13. 27 Ianuar 1805. Mitropolitul Veniamin mărturisește pentru schitul Broștenî, al Adormiriî, făcut de lemn de Ștefan Capșa și pus apoi «supt epitropie răposatului Visteriului Ianachi Canta», pentru a face «biseerică de piatră»: «să facă ogradă de ză-plajî și chiliî pentru șăderea călugărașilor ce vor fi». Nu se face nimic însă «până mai în anul trecut». Căpșeștii se judecă la Alexandru Moruzi cu «dum[ne]jei Visteriasa Marie

Canta, a răposatului boeriū», ce iea asupra-și în scris îndatoririle mortului. Schitul se dă de Domn «supt povățuire și purtare de grijă a Mitropoliei, la care, după a însuși a lor rugăminte, rânduindu-să načalnic pe unul din niamul lor, fiind călugăr». Se face apoi cerere ca schitul să fie închinat mănăstirii Slatina, care e cea mai apropiată, și, «pentru că și această sfântă măn[ă]stire să află tot supovățuire Mitropoliei», se încuviințează, dându-se la Slatina și toate actele. Slatina va rîndui «nacialnic», și-i va lua apoi socoteala pe fiecare an. — Pecete ovală, cu Sf. Gheorghe și legenda: «Pecete a sfintei Mitropolii Moldaviei».

14. 24 Februar 1806. Lupul Pătrău, în călugărie Loghin, «răzeș din moșie Lățicanii», dă partea-i din Lățcani, lîngă a fraților (unuia i se zice: «Nicolaū»), mănăstirii Broșteni. «Pentru Marie, soția mea, ce am avut-o, luată cu cununii, din păcatele mele n'am avut roadă de copii, — îi las și ei ca se-ș facă case în Lițcani . . ., spre odibna ei, până ce-ș va mărita dooa fetea, ce le avea, a ei». Marturi: și un Roșca. Iscălește și «Chiril arhimandrit, proin egum[e]n Rășcăi», «Damaschin duhovnicul, pre (*sic*) care l-am și călugărit», și chiar Mitropolitul Veniamin.

15. 19 Iulie 1814. Mărturie a Mitropolitului Veniamin pentru pîra lui «Ghenadie Tolontan monahul, car[e]le din mirenii s'au numit Andronachi», și Mihălachi Tolontan, preot, din Ținutul Fălciului, cu schitul Broșteni. Pomenită hotarnica lui Neculai Canta ispravnic. Judecata se făcuse și supovț Grigore Callimachi: «i-au dat dreptate, să întoarcă treizăci și șasă vedri mieri lui Naftanail Șăptilici, pe cariia i-au dat treizăci și șase lei, câte un leu vadra». Preotul protestă: «ca să aibă protimisis a răscumpăra, nefind la zapis iscălit». Se aduce împotrivă însă: «căci, întâi, pentru protimisis, fiind trecuți patruzăci și șapte ani și, al doile, că ia au vîndut drept lucrul ei, ce l-au avut de la părinți, și n'au fost îndatorită de a întreat pe bărbat și pe fiu spre a iscăli». Întărire pentru patru locuri de casă către schit. Iscălituri.

— 16. 6 August 1814. Hotărnicie pentru moșia schitului Broșteni, după cererea lui Timofteiu, arhimandritul de Sla-

tina. Se arată: un act din 12 Septembre 7257 (1748), prin care ieromonahul Naftanail Șăptilici cu sora sa, Paraschiva, vînd partea lor din Lețcani, «triî locuri de case, parte mamiî lor Iriniî, fata lui Pătrău din Lețcani», și alte locuri de casă, tot de acolo, «nepotului lor Ștefan Capșa»; actul din 6 Februar 7276 (1768), prin care o asemenea vînzare se face, tot acolo, aceluiași, de Maria Țăroae, vara lui Naftanail; actul din 9 Iulie 1786, pentru judecata răzeșilor cu Ianachi Canta Vistierul, cu privire la Lețcani. «S'aû aflat întru acest chip, că din 24 locuri de casi, pe care să împărță tot sat[ul] Lețcaniî, giumătate de sat, adecă 12 locuri, ar fi vîndute la dum[nea]lui Dimitrie Sturza biv Vel Logofăt»; Canta aducea pentru cealaltă jumătate «un zapis răsufat» de la Naftanail și sora lui.

17. 1-iu Novembre 1825. Hotarnică pentru mănăstirea Slatina, la Broșteni: se arată acte din 5 Septembre 7277 (1768), de la «Antohi Luți, Vornic de Poartă, și Ghiorgghi Carp, polcovnic». «Fiindcă toate hotarnicile a acestui Antohi Luți sînt anerisite și răsufate cu carte domnească de la Domnul Grigori Ioan Calimah Voevod, spre a nu să ținea nici într'o samă, dovedindu-se toate hotărîturile lui că aû fost netreb-nice și fără nici o rînduială, și aducătoare de pricinî și turburări Divanului, — precum ačasta este știută multor boeri.» E rea și pentru că face hotare imposibile, «lăsînd mai ales un clin de loc între Birgăeni și Broșteni, ca cînd ar fi a nimăruî». Din potrivă, se ține în totul samă de hotarnica Logofătului Dimitrie Sturza. «Că ačastă moșie Broșteni, cum că este sîliște întreagă, să dovedește din uricul vechiû a Domnului Costandin Movilă Voevod, din aniî 7117 (1609), Maiû 6, cuprinzetor că aû miluit pe Pătrașco, Vel Vornic de Țara-de sus, cu doă sate, anume Stroeștiî la Țin[u]tu Hirlăului, și Broșteni la Ținutu Sucevviî, — care aceste moșii aû fost domnești, — pentru că aû slujitû cu credință Domniei Sale, și i-aû dat și opt cai învățați, prețuiți drept 400 galbini ungurești, și încă aû mai datû 450 galbini în Vistierie, pe amîndoă satele acestea; care acei cai și banii s'aû întrebuițatû în nevoile țerii, în vremea cîndû țara să afla în mare greutate,

și s'aũ făcut pace în țară. Decĩ moșia ačasta Broșteniũ, prin cumpăraturĩ și danĩ aũ intratũ la stăpînirea lui Ștefan Capșa», care face epitrop schitului său, la 6 Mart 1774, pe Vistierul «Ianachi Cantacozinò», dîndu-ĩ și «materiiã adunată» pentru lucru. În rîndul întăiũ, iscălește Andronachi Donicĩ, apoi un «... Ghica Spatar».

II.
DOCUMENTE
RELATIVE LA MOȘIILE ȚIBĂNEȘȚI ȘI GĂNEȘȚI
ale d-lui P. P. CARP.

1. «Uricul cel vechiū de la bătrīnul Ștefan Voevod.» Fără dată. Hotarul Moineștilor. «Părăul Dragușala.» — Copie pentru Dimitrachi Sturdza.

2. Suceava, 1ⁱⁱⁱ Ianuar 6975 (1467). Ștefan-Vodă, pentru Moica și Coste, frați, ce au мѣжи: Gănești, Ruscani, Costești, cumpărați aceștia de la Costea, fratele попови кѣна, drept 125 de zloți tătarești. Marturi: fiul, Alexandru, boierii: Manailă, Stanciul, вѣра пана кланка оунка нашего, Goian de Hotin, красноша Vornic, Zbiarea белоградски, Coste Danovič, Toma Coinde, Isaia, Buhte pîrcălabi вт келин, Albu, Lazia Pitic, Șandro Toloșca, Buorean de Neamț, Șeșco Dămăcuș, Hodco Crețevici, Gangur, Petrico și fratele, Vasco Iacoenovici, саконша Spătar, Iuga Vistier, Pașco Postelnic, Luca Stolnic, Negrilă Ceașnic, Neagu Comis. Dobrulu (Доброула) Logofăt. Scrie Ioan Vladoicin (Владойчин). — Pergament fără pecete.

3. 6 Iunie 6977 (1469). Ștefan-Vodă, pentru «pan Oană Pășcu și frate-său Ivașcu Pășcu», cărora li dă pentru slujbă bună Lipovățul pe Bîrlad, cu moară, și Suhuleții și «Negoteștii ori Nepoteștii» (Ținutul Sucevii). «Pentru că Ivașcu au răscumpărat pe soră-sa, pe Stana, de la Tătari, precum și ia sângură s'au dat și s'au lăsat frățini-său lui Ivașcu; pentru că ia copii n'au avut.» — Traducere din 1804.

4. Suceava, 14 Februar 7009 (1501). Ștefan-Vodă, pentru Giurgea Sănescul cu frații, Mănăilă și Isaiu, fiii Stanciului, nepoții lui Ioan Sănescul, cari vînd «uricul lor, din uric al moșului lor... și a tatălui lor..., un sat pe Cărligătura, anume Sănești, unde au fost casa a moșului lor... și a tatălui lor...; care l-au vîndut Domniiei Mele drept 200 zloți tătarești». Apoi vine Giurgea Palmeș, fiul lui Iliăș, nepotul Onicăi «din Cărligătură», și vinde ocina sa «din Cărligătură», cu *ispisoc* de la «Alexandru Voevod»: «un sat tot pe Cărligătură, anume

Onițcanii, lângă Sănești», tot Domnului, cu același preț. Dă și actul, de la «moșul nostru, de la Alexandru Voevod». Pentru pomenirea sa, a Doamnei Mariei și a fiilor, Domnul dă satele mănăstirii Adormirii (Putna), unde e egumen Paisie. «Rădiul Neagului . . . La Sărătură . . . Moila Săpată . . . Via Tălpuriului . . . Vărtoapa . . . Păraul Batireștilor . . .» Drept de a face sate și prisăci. Boierii nu sînt notați. — Traducere din 1804.

5. Hîrlău, 8 Decembre (?) 7025 (1517). Ștefan-Vodă [cel tînăr]. Vin «gupanul Gănescul, părcălabul de Niamțu, și giupanul Cozma Postelnicul, și sora lor Măgdălina» și împart moșiile lor. Credința fratelui. Boierii nenumiți. — Traducere din secolul al XVIII^{lea}.

6. 22 Mart 7016 (1518). Bogdan-Vodă, pentru «One Ită-voiū (*sic*), fečor lui Giurge Otăvoiū», ce a vîndut ocina lor lui «Petru Suhuleț și frățani-său, lui Marco». Tăutul Logofăt. — Traducere din secolul al XIX^{lea}.

7. 14 Februar 7060 (1552). Ștefan Voevod dă lui Anton și soției lui, Ileana, și fiului lor, ФѢДН, a patra parte din Glodenii, ce o aū de la Gherasim, drept 120 de zloți tătărăști. — «În Iași» (de două ori). Jos, supt pecetea mică, de ceară roșie ruptă, se adaugă că Ion Gherasim e fiul Anghelinei, nepoata lui Mile, strănepoata lui Sima Logofăt: darul i s'ar mai fi făcut «de doi Domni».

Actul e scris pe hîrtie de format mic, într'o scrisoare cum e de regulă numai supt Petru Șchiopul saū Iancu Sasul. — Și traducere de Gheorghe Euloghie; 1765, 14 Decembre.

8. «Ѧ БАКАШ», 1^{iu} August 7061 (1553). Alexandru-Vodă arată că a vîndut Văscan și soția lui Vărvara «din giumătate a patra parte a satului, a cince parte, ce aū cumpărat ei de la Dumitru fečorul Fidii, drept șasă sute de zloți tătărăști, din dres ce aū avut muma lor Fidca din împărțala de la Pătru Voevod. Și iarăș am dat lor și iarăș din giumătate a patra parte de sat de Glodenii, a zăce parte, ce aū cumpărat ei de la Flore fičorul Anghelinii, nepot Fedii, dintru acelaș dres, drept 300 de zloț tătărăști.» — Traducere de Gheorghe Euloghie (14 Decembre 1765), după originalul scris pe un petec de hîrtie. În titlu, îndată după cruce [v. n° 7], se

vede: «Alexandru», etc. (fără *io*; la actul asămănător, de la Ștefan-Vodă, acest capăt e rupt). Pecete roșie ruptă

9. 20 Mart 7062 (1554). Alexandru-Vodă, pentru satele de «supt ascultarea» Pobratei: Negomireștii, Iurceștii, Bodeștii («la Pobrata»), Grabovții, Ciulineștii, Bereștii («la Prut»), Rișeștii, «ce să chiamă acum Răpicienii, și moară ~~pe~~ Teliță», Cerișcanii, Radovții, «ce să chiamă acum Rădenii», Bălăneștii, «și unde au fost Șandri, anume —, pe Beșău (*sic*), la capul Cărpinișului, și Obiceni pe Jăjăe, și Drăgușanii la Ținutul Cernăuțului, și Hargul, și ~~Dreptatea~~ la Sireate, și Tecușanii, — din dresuri de danie și de întăritură ce au de la moșul Domniei Mele, — Ștefan Voevod». Îi întărește și Țiganii: Ivanca, Ciunce, Hrin, Munte, Tănasă, Căunac, Ștefănel, Tulea. «Așajderia dăm și întărim sfintei mănăstiri, după uricul ce au de la moșul Domniei Mele Ștefan Voevod, ca nime din ispravnicii să nu umble prin satele mănăstirii, nici globnici, nici pripășari, și, de s'ar tămpla vre-o gălciavă, orî mare, orî mică, înainte egumenului să vie. Așajdire și preoții care vor fi în satele acele, să nu de dajdie la Mitropolitul, ce la mănăstire, de vreme că am dat acel venit tot sfintei mănăstiri.» Și două sate «la Siretii»: Părtoșanii și Negoeștii, cu acte de la «unchiul Domniei Mele, Pătru Voevod». Tot așa, Curlucenii, «de la Ținutul Lăpușni; care acel sat l-au dat sfintei mănăstiri soacra lui Frațian părcălabul, pentru sufletul ei». Apoi jumătate din Strășani, tot de acolo; «pre care l-au dat giupăniașia lui Frățian, pentru sufletul ei»; Crăsteștii, în Ținutul Cărligătura, dat de Anghelina, Nastasia și Todasia (soră și nepoată), și pentru sufletul «surorilor sale»: Maria, Sofia; «care acel sat au fost cumpărătură tatului lor, Cozmei Vel Postelnic». Apoi Mircenii, la Ținutul Suceava; «care acel sat l-au dat sfintei mănăstiri răposatul chir Mitrofan, episcopul Rădăuțului». Marturi: Neagoe părcălab de Hotin, Șandrescu Vel Spatar, Ioan Vel Vistier, Movila Vel Postelnic, Toader Vel Paharnic, Medelian Vel Stolnic, Plosca [=Plaxa] Vel Comis, Movilă Vel Logofăt. — Traducere din 1821, după «o scrisoare ce să află la sf[ân]ta mănăstire Pobrata».

10. Brălad, 24 April 7063 (1555). Alexandru-Vodă, pentru Ion

Gherasim, ce-și dă moșia ce o avea de la Domniî Ilie și Ștefan, Glodenî, lui Anton și Ileanî și fiului lor, ФЕДН, cu 2.000 de aspri (tătărăști. Boierî... Petr[ea Crăncovici]... [Văsc]an, [Șendrescul] Spatar, Ioan [Vistier]..., Movilă Postelnic, МЕДЕЛѢНН Stolnic. — Pergament foarte șters; pecete mare, atârnată cu șnur roșu. Pe dos, resumat slavon.

11. 20 April —. Petru-Vodă, pentru Tătiiana lui Iancu Stolnicul și fratele ei, Tătarul. — Resumat din 1816.

12. Iași, 25 Mart 7093 (1585). Petru-Vodă, pentru Gheorghe biv Vel Logofăt, dîndu-î, pentru slujbe ce se continuă încă, satul Ivăneștiî pe Sacovăț, cu moară; «care sat aû fost a lui driaptă ocină, din ispisocul de danie ce aû avut el de la Ioan Voevod», și chiar de la Petru. Marturî: fiiî, Vlad și Ștefan, și boierî nenumiți. — Traducere din secolul al XIX-lea.

13. Ине ѿ галага, 8 Iunie 7099 (1591). Petru-Vodă (fără «io»), pentru vînzarea, cu zloți tătărăști, a unei părți din Glodenî. Stroici Logofătul. Dumitru. Pecete de ceară roșie ruptă, și traducere de Gheorghe Eulogie.

14. Iași, 31 Mart. — «Crustea» (Cristea), Mare-Vornic de Țara-de-jos, pentru Bebești. — Pecete ruptă. Slavon. Supt Ieremia Movilă.

15. Iași, 20, 10 (*sic*) Septembre. — Eremiia Moghilă. Iscălit Stroici. Pecete roșie, mică ruptă. Dumitrașco Mălai (?).

16. Secolul al XVII-lea. «Tomina» vinde partea sa din Olășei pe galbeni. Pecenî.

17. Secolul al XVII-lea. «Gavril Bumbeiû» arată că «mi-am pus partea mea de ocină din Olășei popei din Loșei (*sic*), pentru patru galbeni bani buni, denaintea lui Gănscă ot Armenești».

18. 28 April 7110 (1602). «Ștefan Vicol, nepot Bărzului», și alții vînd partea lor din «sat Bălțații (care să chiamă Popișcanii)», lui Ștefan Vrajăscu (*sic*) Comis, cu 350 de zloți. — Resumat din 1816.

19. Iași, 14 Mart 7117 (1609). Constantin Movilă, pentru Uliana, fata lui Petru Stolnicul, și alte rude, împărțindu-li cum-părătura lui Petru la Glodenî, de la nepoții Fetcăi, și alte părți, de la alții. Stroici Vel Logofăt. Scrie Costantin. Pecete mică, pe hîrtie, foarte frumoasă.

20. Iași, 24 Iulie 7117 (1609). Constantin Movilă. Pentru «Dimitru, feçorul lui Crăstea Buhuș, nepot lui Pătrașco, stră-nepot a Măricăi și a lui Bran și prestrănepot a lui Casta (*sic*) Giurge Stravicî», întărindu-i, pe temeiul actelor lui «Petru-Voevod ă-au fost mai înaintea de noi», a patra parte din satul Strunga și a patra din siliștea Găurenii și a patra din Răvăcani și din Hodcești și parte din Gănești (împărțea a «moșului» lui, supt «bătrânul Ștefan Voevod»). Lupul Stroiçi Logofăt. Scribe Arsănie Nebojatco. — Traducere de pe la 1800.

21. 1-~~iu~~ Novembre 7141 (1632). Alexandru Iliș întărește lui Dumitru Buhuș treti Logofăt Gădinții pe Siret, «și cu izvorul apii satului, și cu bălț de piești. . . și cu pod în Să-retiū», Criveștii, «supt ~~S~~trungă», siliștea Răvăcanii, «pe din ȝosu de ~~P~~etriș», Găurenii, Hodceștii, parte din Moviliță, siliștea Pădești, «pe Sărca», parte din siliștea Plutunești, din satul Căcărești «și o bucată de loc din hotaru Tărgului-Frumos», parte din Tălhărești, din Chicira, satul Vasieștii, «cari să chiamă Băreștii», Spinoaia, «pe Bahlu», parte din Iușh-ceni, din Totoești, locul de la Puriceni, Jiuenia (*sic*), satele Copăceni, Brăteșăni, «pe Ciuhur», parte din ~~P~~ribisăuți, din Costești, din Dumeni, din Buzoviț, satul Răsteul, părți din Talmacin pe Nistru (Ținutul Hotin), satul Mănești, jumătate din Grozăști, «și cu loc de pio și de feresteu în apa Oituzu-lui», Munceicea (*sic*) (Ținutul Troțuș), parte din Măstacăn, satul Niculești, «ci să chiamă Trifești», Romănești, Protopopești, parte din Olășă(n)i, din Bobotești și poiana Măstacăn. — Copie din Mart 7230 (1722).

22. Mart 7143 (1635). Mărturie, cerută de Andronic, pentru un Savul, despre care se zicea «cum să fie fostu Zavul, moșul Cămărașului Andronicu, dat vecin cu zapisu lui Stă-mati Postelnicul». El arată că «l-am apucat Curten, șădzându în Țuncești, pe moșia lui, și, după ce s'au împrăștiat oamenii din Țuncești, au venit apoi Scorțășt[i] și au șădzut în casa tătăni-miū, și n'au audzăt să dzacă nimi nimic».

23. Iași, 10 Februar —. «Vasilie Banul ce au fost Vornicu» «am dăruit finului mieū, jupănului Ion, fiul dumisale Lupului

Vornicul cel Mare de Țara-de-Țos o prisacă cu doadzeci de mațe, ce iaste în hotarul Căcăceștilor» (Ținutul Cărligătura), «ca să-î hie de la noi dumisale pomană și ocină neclătită nice dănăoar[ă] . . . Noi i-am dăruit dumisale dintru prilejul nostru puțin, iar D[u]mn[e]dzeu să-î dăruiască dumisal[e] dintr'unul să se facă o mie. Acest dar l-am dăruit dinnaintea mulți boiari mari, cari s'au tămplat la cinstita masa dumisal[e] Vornicului, în trăg în Iași . . . Eu Ștefan Moimăscul am scris [foarte mare și frumos].» Iscălesc: Ghianghea Vel Logofăt, Savin, Πάνος . . ., Eustratie Logofăt, Belica . . . (?), Bășotă (?) . . .» Și peceți.

24. Iași, 6 Mai 7145 (1637). Vasile-Vodă. Vin Ionașco Curea și Ionașco dărăban, «și cu cumnatu-său, cu Vasilie dărăban, și cu altu cumnat, Doboșeariul, fečori Arvasiei, nepoții lui Văsiu», din Glodeanî. Se aduce martur Vasilie Căpracea din Armenești și «Gavrîl Bolea de Jigoreanî și Mirăță de-acolea». Se vede «cum au dat Petrea Curea, tatăl lui Ionașco Curea, pentru Văsiu din Glodeanî, de l-au plătit de bir nemișescu, și l-au ras și din nemișie. Decî noi am socotit, cumu-î leagea țărăi, de-au ȝurat Ionașco Curea pre căț banî au dat tatăsău pentru Văsiu neamișul, den sat din Glodeanî, doodzaci de talerî banî bunî și un boi, dreptu dzeace talerî banî bunî; și le-am pus dzi să dea Ionașco Dărăban cu cumnații săi baniî întru mănule lui Ionașco Curei, de astădzi în doo săptămăni», — pierzînd altfel moșia. Scrie Moldovan. Pecete cu chinovar.

25. 22 Mart 7146 (1638). Vasile-Vodă, pentru Tanasie fost Vornic, ce vinde Avrămești, sat «drept domnesc, ascultând de ocolul Tărgului-Frumos», lui Iordachie biv Vistier, cu 500 de talerî de argint. «Hotarul lui Urechi . . . Drumul Cotnaru-lui . . . Drumul Iașului.» Gavrilăș Vel Logofăt. — Traducere de pe la 1800.

26. Iași, 7 April 7150 (1642). Vasile-Vodă, pentru Vasăli Banul biv Medelnicer, ce avea *uric* de la Ștefan cel Mare la Moicești, din Cîrligătură. Pomenit Ioan Prăjăscul, Sălmon Mihăilescul, Zberoaia, copiii lui Carachiuzăl. Boieri: Tode-rașcu Vel Vornic de Țara-de-Țos, Petriceicu Vel Vornic de

Țara-de-sus, Gavril Hatmanul, Mălaî (?) și Apostol părcălab de Hotin, Savin Prăjăscu, părcălab de «Ținutul» Niamțului, Gheorghiuță părcălab de Roman, Apostol Postelnicul, Urechi Spatarul, Ghiorghei Paharnicul, Iordachi Vistierul, Toma Stolnicul, Coste Cos . . ., etc. Scrie Șaidir. — Copie din secolul al XIX-lea.

27.25 Mart 7154 (1646). Întărire pentru Lungul biv Armaș, pe «a lui driaptă ocină și cumpărătură den ispisocu de pără și de fierăe l-au avut de la Moisei Movila-Vodă: ȕumătate de sat de Țibănești . . ., ce el ș'au cumpărat de la Enachi Visternicul drept 100 ughî, iar lui Enachi Visternicul i-au fostu lui driaptă cumpărătură de la popa Ionașco ot Țăbănește și de la frate-său Gligorie și de la surorile lui, Dochei și Anușca și Nastasăe și Antemeia, feĉor[i] Moisaî, iar lor li-au fostu cumpărătură de la Huhule vătav, pentru căe au fostu pusă zălog de la Gavril Iuhule». Altă a patra parte o cumpărase el «de la Costin sãn Iremii Băesanul (*sic*) Urecariu, drept 50 ughî, din ispisoc de cumpărătură ce au avut Băesanul Urecari de la Constantin Movila-Vodă, iar Iremie Băesanu Urecare i-au fostu driaptă cumpărătură da (*sic*) la Gheorghii fiĉorul lui Ionașco, nepot Savei». Altă a patra parte o are «de la Toader Teale și de la frate-său Neaniul și de la sora lor Anghelina, feĉor[i] —, drept 50 ughî, din zăpis de mărturii, ce ni-au arătat de la mulți oameni bunî șă bătrăni». Apoi a treia parte din Armănești, cu vad de moară; «cumpărat de Neniul sãn Marco Motre, drept 20 ughî». Altă a treia parte de acolo, «cumpărat ă] de la Petre Man, drept un cal prețăluit drept 80 de lei; tij din zăpis de mărturie». «A patra parte de vad de moară, ce este în gura Bărlăzălului, unde au fostu moara lui Marco, dintr'acelaș hotar a satului Armășănei; ce el au cumpărat de la Miron de la Gărceni, drept zece zloț; iarăș din zăpis de mărturie de la oameni bunî.» În fine, «nește părți de ocină din sat din Găurenei . . ., câte se vor alege partea Vascăi, fetii lui Marco, și partea Dumitrii, fata Andronicesei, nepoata Răfăiasei; ce ial ș'au cumpărat de la —, drept 30 zloț bătuț; iarăș den zăpis de mărturie». I se întăresc apoi și «a lui drepti Țiganî». — La urmă, «acestu su-

retu l-am scos eu de pe suretul lui Axintie Uricariul, și l-am dat lui badea Necolaî Gherghel Medelnicer, pentru Țibăneștii, ce se află acmu cu totul la mână dumisale. Iar suretul acela aŭ rămas la mână dumisale Iordache Hrisosculeo biv vel Ban, pentru alte moșii dentr'acel ispisocu, ce are cumpărătură părintele dumisal[e]; și am iscălit: Iordache Arhipu. L¹ 7272 [1764], Iulie 9, 1766 [arabice].» — Traducerea lui Axintie era din 20 Ianuar 7227 (1719).

28. Iași, 31 Mart 7155 (1647). «Adecă eu Marcoču, fičoriul lui Dumitru [din] Todereștii», vinde moșia sa. Pomenit «Murgoč de Marcoviciani». Vînzare de *jumătate de bătrîn* «dreptu o vacă cu vițal și un boŭ tănăr». Martur și «Toader Trămbițoiul și Vlasie Făcliarul, fratele lui Bătcă». Scrie «Ionașco Anghel diiacul za Cămar[ă]».

29. Iași, 23 Maiu 7155 (1647). Vasile-Vodă, pentru satul Jigorenî. Slavon. Toderășco Vel Logofăt. Dumitru. Pecete peste hîrtie.

30. Iași, 20 April 7156 (1648). Vasile Lupu, pentru Jigorenî. Slavon. Pecete mare, ruptă. Toderășco Vel Logofăt. «Dumitrașco.»

31. Pe la 1650. Hotarnică pentru Vornicul Neaniul, la «Pri-gorenî pre Plotonița, la vad; ce i-aŭ fost lui danie de la Alexandru Voevod», — în pîră fiind cu «Vornicul Tănasia», ce împresurase «cu doi sate și satul lui, anume cu Ruscanii și Avrămeștii». Se chiamă «tărgoveți din Tărgul Frumos» pentru a stabili «după uricul Tărgului». «O cărare ce este împrotiva Horpazului, până în drumul Părjolitei, ce merge acel drum în ȝos, pre lângă matca viii Lupului . . . , până la un iaz bătrân.» Numai într'un loc era încălcat hotarul Tîrgului. Iscălesc: «Urechie Spatarul cel Mare, Roșca Vistier, Ștefan părcălab, Vărlanu din Ciuncești, Bușurca de Frătenî, Ionașco ot tam, Ili ot Cudrești, Machedon ot tam, Chilila din Blățaș, Andonie ot Mădrăgeai, Ionașco Hăndrescul, Pătrașco; așijderea preot Ștefan din Tărg și diiaconul de acoloa, și alții».

Pe altă foaie: «Șcheii lui Constandin Ruset. Mărturie hotarnică de la Vasilie Hăbășescul Vel Armaș și Ștefan Bran și Miron Stărce și Pilat Vornicu de Poartă, cum aŭ hotărăt

satul Șcheia», în hotar cu Miclăușeni. «La hăleșteu ă au ținut Prăjăscul. n'au avut triabă... Moara Stărcei... Bolovanul cel bătrân... Hălășteu cel domnesc până în puncte Berchezoae... Pomii lui Maței... Gloduri, unde s'au pus acum bolovanu de spre hotarul Șcheii uliților... Pe din ȝos de țanterimul besăricii Șcheii uliților... Unde au fost dat danie Măria Sa răposat Vasile-Vod[ă]... Au pus [Ș]cheiani zălog la călugări, iar călugării vor merge de vor lua banii de la cine i-au dat.» — Copie pe la 1750.

32. Maiu 7160 (1652). «Mihăila cu fiĉorol Franĉii ĩnsomĳ mărtorisescū pre mene co cesto zapis al meū, de neme nevoit și neasoprit, ce de bonă voe mē am vāndot Stratoloĳ și femeie loĳ, Ștefānie ot Glodenĳ, partea sa de acolo, cumpărată și de la «Crāste Cāmānarol... și denainte Pārvoloi Colivaroloi... și denainte fiĉoroloi Gădie ot tam».

33. Iași, 16 Mart 7161 (1653). Vasile-Vodă arată că «Banul ă-au fost Jitnicear» «au ĩntorsu cindzeci de taleri bātuĳ ĩntru mĳna slugei noastre, lui Trofin diiacul, pentru o parte de ocinĳ ă-au fost cumpărat Trohin diiacul de la nește nepoĳi a Banului Jitniceariul, anume Gligorie, și de la frate-său Guĉul, feĉorii Trofanei, den ĝumătate de sat de Gānești, ĝumătate... Și, cāndu au ĩntorsu acei bani lui Trohin, ș'au ĩntrebat pre alte rude, pre toate, și ei n'au avut să ĩntoarcĳ nicĳ un ban.» Scrie «Poianĳ». — Pecete mare pe hĳrtie.

34. Iași, 24 April 7164 (1656). Gheorghe Ștefan-Vodă. Pentru satul Soholeț. Ionașco Rusul Vel Logofăt. Dumitrașco.

35. Iași, 6 Octobre 7167 (1658). «Eū Carpu Lungul, ce am fost Armaș, fiĉorul lui Gavril Lungul», arată că a vĳndut «satul Țābānești, ce-s la Țānutul Vasluiului pre Șacovāț, ĩntre Gārbești și ĩntre Olișei», «Meculiĳ al triilia Vistiarnic», cu 600 de taleri bātuĳ. Marturi: «popa din Dumești... și popa Eremiia cel bătrān de trāg de Iași și popa Darie și Dimaa den Olișei și Pāntiliū feĉorul Popolicĳ și frate-său Zahariia», etc. «și Gādea ot taam», «și Mihālachie fiĉorul lui Hagi-Aivaat și Bejan sāraciul, fiĉorul lui Coste». Semnături: «Lungul Armaș», cu o pecete neinteligibilă. Și alte iscālitori și peceti

36. 9 Decembre 7167 (1658). «Cārstea Cāmānariul de tārĝu

de Iaș» vinde partea-î la Jigoreanî (de la nepoții «Hordi-
 čoaе») lui Stratul de Glodeanî. Și partea de la «Bogosie»,
 «Samoil», «Drăguța», «Costul», «Bereiul», «Gligorie Școpul»,
 «Crăstea snă Vasilie Țiuială, nepotul Roscăi», — pe lei bătuți.

37. 9 Decembre 7167 (1658). «Mihălachi fečorul Franță
 de târgu de Iaș» vinde partea sa din Jigoreanî (și partea luată
 de la «Chelsiia») «Stratului de Glodeanî și femei dumisale,
 Ștefăniei». Între marturi: «Băcilă, Sîrbul, snă Măil[ă]».

38. Iași, 28 Mart 7167 (1659). Gheorghe Ghica. Hotărește
 întinderea Brăeștilor (Ținutul Cărligătura): «de la fântăna din
 boorî, unde cade în Poiana lui Cerchez... Păr la coasta Bli-
 darului... Heleșteul Țurlii... Piscul Țuncăi... De la Țirin-
 cuță la dial la Ostoaе... Drumul satului... Prisaca Ivănesăi...
 De-asupra glodului, în dial, la o moviliță... Lovește în coasta
 Bliadariului și la glodul Țuncăi... Hotarul Urechii pe de-
 asupra zăpodii în deal... Dialul Rusanului.» — Copie făcută
 de Dimitrachi Sturza Vornic, pe la 1750.

39. 28 Mart 7168 (1660). «Carp Lungul biv Armaș» dă
 partea-î din Olășei, «partea lui Chirvasie, dumisale Meculi
 Vistiernicului, cu tot locul și cu tot venitul ce să va
 alege», pentru 20 de galbeni..., «precum am vândut și
 satul dumisale, Țăbăneștii». Marturi: «Ghinea negușitorul și
 Pavăl Hagi ce au fost staroste și popa Darii. Și eu Uriil am
 scris zapisul.» Iscălesc grecește Ghinea și Κηρυκοδοκας. Copie
 din secolul al XIX^{lea}.

40. 8 August 7168 (1661). Ștefan-Vodă, «Meculei č-au fost
 Vistiarnic», întărindu-î «tot satul Țibăneștii», «între Gârbești
 și între Oleșei», «care sat iaste cumpărătur[ă] de la sluga
 noastră Carpu Lungul č-au fost Armaș, fečorul lui Gavril
 Lungul, dreptu [ș]a se sute de taleri, bani gata.» «Racoviță
 Cehan Vel Logofăt.» «Poianî.» Pecete peste hîrtie.

41. Iași, 20 Mart 7169 (1661). Răc[o]viț[ă] Cehan Vel Lo-
 gofăt, Toma Cantacozinò Vel Vornic de Țara-de-jos, Ion Prăjes-
 cul Vel Vornic de Țara-de-sus, Ilie Șeptelič Hatman, Niculai Ră-
 coviț[ă] Vel Postelnic, Gligorie Vel Spătar, Iordachi Vel Vistier,
 Solomon Vistier, Dabijia biv Vornic, Neculai Buhuș Vel Medel-
 nicer, Statie Vel Jitnicer, Neaniul 2 Logofăt, Andoca Pitar, Du-

mitraşco Roşca şi Gligorie Hlăpăscul şi Ursul Vornici de glotă arată «pentru rândul Meculei ă-au fost Vistearnic, de un sat anume Țibănești, la Vaslui, pre Șăcovăț, care sat iaste lui cumpărătur[ă] de la Carpu Lungul Armaș, fečorul lui Gavril Lungul, dreptu șasă sute de galbini, cu curți, casigata și cu hălîșteae și vaduri de moar[ă], și cu locori de făneat și cu locuri de prisăci, și cu tot vinitul, ce iaste pre hotarul acelu sat. Decî, cînd au venit acel dușman Costantin-Vodî cu Căzaci aici în țari, până la Iași, au triimis pre ascunsu să prindzi pre Mecula Vistiarnic; și l-au lovit Căzaci făr[ă] veaste, și i-au luat aur și pietri scumpe și bani și alte aceaste de mult preț; luatu-i-au și zapise, derease ce au avut de la Lungul Armaș, făcut[e] pre acest sat, pre Țibănești. Și cîte i-au dat Lungul Armaș derease a lui ă-au fost bătrîne spuind pre acel sat, toate au perit atunci; numai ă-au scîpat Meculei Vistiarnic doai derease carile au fost într'alt loc: unul de la Ghica-Vodî [și altul] de la Măriia Sa Domnu nostru Ștefan Voevod, scriindu pre acel sat, pre Țibănești.» Boierii, știind de «acei Căzaci de i-au luat derease, ce au avut și încă și alti avuție», îi fac adeverință. Actele ce ar apărea, «să nu să 'ncreadzî, căci le-au luat Căzaci atunci»; iar, dacă ar fi bune, să se dea Meculei «pre leage dereapti».

42. Iași, 12 Ianuar 7170 (1662). Evstratie Dabija iartă «pre Duraac ce au fostu Căpitan, caarele au fostu pribegitu printr' alte țări striine, de scrăba și de urgiia lui Gheorghie Ghicaa-Vod[ă], și, după acela lucru, iar Ghica-Vodă i-au luatu un saatu anume Ivănești, ce sintu la Ținutul Vasluiului, și l-au fostu daatu dumisaale lui Gligorie Păharnicul cel Maare. Acmu, daacă au vinitu în ț[a]ră și au plecatu capul la Domniia Mea, și vădzându și noi că n'au fostu nemăruî nicî cu o greșaală, de caare lucru el au slujitu la Domnu ce au fostu guraatu cu dreptaate, — am luatu saatul cu o prisacă ce au fostu de la dumn[ea]lui Păharnicul, și l-am daatu slugii noastre lui Duraac, cu tot venitul... Iar, de va arăta Gligorie Păharnicul cîndva vre 'ntr'o vreamă nescaî drease pre acel saatu, ca să nu fie nicî de o credință.» Iscălitura cu negru a Domnului. Pecete roșie, mică, cu totul ruptă. Fără Logofăt. «Andreî Mihul» scrie

43. Iași, 17 Decembre 7171 (1662). «Ion Hăbășescul Ț-am fost părcălab» vinde un loc de prisacă «în hotarul Căcăceștilor» (Ținutul Cîrligătura), «danie de la nănașu-meu Banul Vistiarnicul, cându m'aū botedzat», lui «Neculaiu Buhuș Marel[e]-Medelnicer», cu 20 de galbeni. Mai dă alt loc de prisacă «în Ținutul Agiudului», «cumpăratură părintelui mieu Lupului Hăbășescului de la —». «Înnaintea a mai mulți fișori de boiarî din Divanul Mării Sale lui Vodî.»

44. Pe la 1663. Vînzare la «Voloșei» lui Stati Abăgeriul. Martur și «Nicolai Abăgeriul» și mai mulți «Baleț», un «Νεγορητης».

45. Pe la 1663. «Nastasiia, fata lui Breajie de Spineanî», vinde partea ei din Oloșăi, «partea tatăne-meu, lui Obreajie Ț-au fost sulițaș, din stălpul Oidei dinna patra parte . . ., lui Statie abăgieriului și femeii sale Zotinei dreptu 4 lei bătuț, denaintea popei lui Tănasia de Griești și Nichiul de Drăgești[i] și Apostol Șoșia și Simion de Oloșei; și ne-am pus șoșea (*sic*) și becețile, ca să să știe». «Și ačasta vândzar[e] s'aū vândut în dzilele Dabijeî-Vodă.»

46. 25 April 7171 (1663). «Ек дни нв екстратіе дѣвнжѡ коєвода, ек вѣкто гспдтва его.» «Eu Ionașco Chihaiia și cu femeie și cu fișorul lui Vas[i]lie Giurcă și cu măsă» vînd partea lor la Olășei cu 20 «de lei bătuț dumisale lui Statie abăgierului, ce este parte maicăi . . . Și eu Mărzea, dascal Mărzea, am scris.» Între peceți, una foarte frumoasă, cu Sf. Gheorghe.

47. Iași, 7 Maiu 7171 (1663). Evstratie Dabije, «la toț oamenii[i] den Gănești . . ., pentru o samă de oameni ce aū vinitu aice la Domniia Mea de ni i-aū jeluit că i-aū lăsatu Banul la moarte lui din vecin[ă]taate și i-aū ertatu; decî și Domniia Mea, după cuvântul Banului, lea-am făcut cartia să iasă de acolè, și cislă în satu este. Pentr'aceaia, dacă veți vedea cartia Domnii Meale, cariî vor eși de acolo den satu, fără cislă să nu iasă; să le aruncați cislă după dănșii, și să-s știi care unde să ducu. Iară cari vor vrè să-s aședză acolo la Găneștiî, să-s les[e] de altele, de toate, și să-s apuce de hrană și de agonisită. Iară de la Domniia Mea încă, dacă om vedè că vă aședzați, voi socoti-vă de nevoil[e] voastre. Și să

vă aşedzaţi acolo pentru îndemăna voastră. De iasta vă scriem.» — Pecete mare, cu chinovar negricios.

48. 22 Ianuar 7172 (1664). Nastasia fata «Lupului Copilului de Româneşti», cu fiul ei Pintelie, vînd o prisacă la Crăsteşti, lui «Iordachi Marele-Spatar», de faţă cu Miron Costin pîrcălab de Hotin, Prodan Drăguşăscu biv pîrcălab, Ursul Vornic de gloată, Dumitraşco Roşca Vornic de gloată, Gheorghită Ciolpan, Vasăli Ciolpan, Duraşco feçorul lui Isac de Sanihău». Baniî îi dă cu «măna lui» Velicico Costin. — Resumat de pe la 1800.

49. Iaşi, 21 Maiu 7172 (1664). Istratie Dabija dă lui «Ilea din Mireşti» sarcina de a hotărînici la Olăşăi, partea lui «Vasilie feçorul Daşovanul; şi o aū fost vîndut... mai nainte boerinului nostru lui Neculaî Buhuş; apoi el încă o aū fost dăruit lui Ţocărlie»; acesta dînd-o la urmă mănăstirii de la Dealul Mare. — Copie din secolul al XIX^{lea}.

50. Iaşi, 22 April 7174 (1666). Duca-Vodă, lui «Nicolai Buhuş Log[o]f[ă]tul cel Mare şi diregîtorului şi vătîmanului său din Gîneşti, la Ținutul Cîrligăturii..., ca-s aibî a chema oameni streini dintr'alte țări..., fie ce limbî vor hi». Ei vor fi scutiți șese ani «de dajde și de zloți și de lei și de taleri și de galbină de cas[ă] și de iliș și de sulgiu și de unt și de cări» și alte dări. «Nici lucrul Domnii Meale nu vor lucra, și cîsla ăa viache ă-aū fost mai denainte vreame acolia în sat, încă s'aū ras din catastiv din Visterie. Pentr'aceia și alți oameni cariî aū fost mai denainte vreame de acolo, și aceia ca să se strîngă iarîș la urmă acolia în sat, și aceia vor hi în pace... Și voi, pîrcălabi de acel Ținut și olăcari și podvodari și globnici și deșugubinari, nime întru nimică să nu-î învăluți.» Iscălitura Domnului: Io Duca Voevod. Pecete de ceară neagră, ștearsă.

51. 17 Iulie 7174 (1666). «Mecula Visternicul» vinde «un satu anume Țibăneștie» «dumisal[e] lui Eni Burnaz și surorii sal[e] Cărstini și nepoților mei, lui Eni și Procăi», pe 1.400 de lei. Asistă popa din Griești și alți vecini. Scrie [urît] Dima din Marcoviceni. Mecula iscălește în grecește: Μάρος Μακρόλα ἔγραψα.

52. Iaşi, 21 April 7175 (1667). Alexandru-Vodă, «giupă-

neasei a răpăosatului Buhuș «a-au fost Logofătu-Mare», pentru «a opri niște bucate a oamenilor din sat din Gănești prinde (*sic*) doo sute galbeni; care bani a-au dat și a-au cheltuit Buhuș Logofătul pentru dările și nevoile că a-au avut acei oameni pre izvod ce s'au socotit, să aibă a le ținea dumneaei aceale bucate până vor da ei banii... Așijderea și pentru cislî ce a-au ei în sat, să nu hie oameni slobodzi a eșirea de acolo din sat până nu-ș vor rădica ei cisla lor din sat, și de-acî să fie slobodzi a eși unde le va hi voia.» Pecete mică octogonală. «Vel Logofăt.»

53. 27 Iunie 7175 (1667). «Ionașco Hlubi, fișorul lui Toder Răbediș, fratele popei de Oloșei», vinde partea lui de moșie cu «lei bătuți». Între marturi, «Pașul, Ilisie fișorul lui Simion, Scântiaș».

54. 17 Iulie 7175 (1667). Iliș Alexandru-Vodă dă «lui Anghelachi, fișorului Crăstii Brăilianului, și fimeii sale, Catrinii» parte din Popișcani (Ținutul Cîrligătura), ce-î este dar de la Vasăle Banul, fost Jicnicer. — Resumat de pe la 1800.

55. 14 Septembrie 7176 (1667). Pintilie fiul lui Costandin din Crăstești, iea zece lei de la Miron Costin Vel Vornic, «ca să să tocmască cu dumnealui cu o moșie ce li esti cum-părătură: Goiana, ci să chiamă Călugărul, și să o vîndă dumnealui Vornicului». — Resumat de pe la 1800.

56. Iași, 15 Ianuar 1668. «Gavrilaș Neaniul ce a-au fostu Logofăt al doilea» face o declarație în pîra lui pentru Țibănești cu Proca Postelnicul (moșia fusese a lui «Lungul Armașul»). «Măriia Sa Vodă ne-a aflat giudețul», impuindu-î ca, la luarea moșiei, să facă față de Proca restituție de cheltuieli; ceia ce el nu voiește. Renunță deci. Marturi: «Gavriliță ce au fostu Sărdar și Dumitrașco Roșca Vornicul de Poartă».

57. Iași, 30 Ianuar 7176 (1668). Iliș Alexandru. Apare Proca Postelnicul cu Gavril Neaniul biv Logofăt, în pîră pentru Țibănești; «care sat a-au fost mai nainte a Lungului Armașul, și Lungul l-a-au vîndut Meculei Vistiarnicul», iar acesta și la unul și la altul dintre cei doi. Neaniul cîștigă, dar nu vrea să restituie toate cheltuielile făcute pe moșie. Is-călitura Domnului. Pecete peste hîrtie. Scrie «Eftimie».

58. 5 Februar 7176 (1668). Ghedeon Mitropolit, Dosoftei episcop de Roman, Vasilie Vel Vornic de Țara-de-sus, Neculaî Raacoviț[ă] Hatman, Stamatie Vel Postelnic, Toader Iorgache Vel Spatar, Ursachie Vel Vistier, Ilie Sturdzea Vel Stolnic, Ionașco Vel Pitar, Alexandru Vel Ușiar, Contiș treti Logofăt, Avram Halepliul Postelnic, Zatic Polog Postelnic, Ștefan Postelnic, Dumitrașco Roșca, Toader Țocărlie, Ștefan Ghiiarghel, Sillion, toți Vornici de Poartă, arată că Proca Postelnicul a avut proces cu «Gavrilaș Neaniul cea aū fostu Log[o]fit», pentru Țibănești; «care sat aū fostu mai «denainte vreame a Lunguluî Armașul, și Lungul Armașul l-aū vândut Meculiî Vistiiarnicul, iar Mecula Vistiiarnicul aū vândut Procăi . . ., iar mai denainte vreame aū fostu făcut Mecula Vistiiarnicul un zapis lui Gavril Neaniul Logofătul, scriind cum, când va vrea Mecula Vistiiarnicul să scoată acele saate la vândzare, să nu încapî altul a l cumpăra fără Gavrilăș Neaniul Log[ofătul].» Se decide de Domn «să întoarcă Gavrilăș . . . Procăi . . . banii ce aū dat . . . și toați cheltuiala cătă aū cheltuit pre mori și pre vitî și pre stupi, căce că așia aū cumpărat și el de la Mecula . . . Iar Gavrilăș . . ., dacă aū vădzut că să face atăta somi de bani, n'aū vrut să întoarcă cheltuiala și să-ș ia saatul», ci face zapis pentru părăsire. Pecetea celor doi prelați: не ча . . . гевргия митрополи сѣчакскои și печат долинне пскине романское. Semnături.

59. 13 Februar 7176 (1668). «Ghedeon arhiepiscop și mitropolit sučaaschiî, Solomon Bărlădianul Vel Logofăt și Miron Costin Vel Vornic de Țara-de-șos și Vasăli Vel Vornic de Țara-de-sus și Neculaî Racoviță Hatman și părcălabu de Sučava și Stamatie Vel Postelnici Toader Iorgaachii Vel Spatar i Postolachi Vel Paharnic i Ursaachi Vel Vornic i Ilii Sturza Vel Stolnic i Ionașcu Brăncă Vel Pitar i Lupașcu Buhuș Vel Șatrar i Alexandru Ramandi Vel Ușăr i Ioan Racoviță vtori Țașnic i Contăș treti Logofăt i Ștefan treti Postelnic i Dumitrașcu Roșca i Sillion i Ștefan Gherghel Dvornic[i] glotniî» arată că Proca Postelnic și «Athanaîl egumenul de la svânta mănăstire ci să grăești Dialul Mare și cu Ghiorgghi Hadămbul ci este la acia monas[tire]» fac «schimbu ei în de ei» între «o vie de

aice de la Iaș, ci este la Urșulă» (de la «Eni Hagiul») și parte din Olășăi pe Șacovăț (luată de la Grigoraș Țocărlie, ce o avea de la «Neculai Buhuș, ce aū fost Logofăt-Mare», și acesta de la fiul Nacului). — Copie din secolul al XIX-lea.

60. Iași, 26 Mart 7176 (1668). Iliăș Alexandru-Vodă, la mai mulți răzăși, pentru a alege părțile lui David Chirvasie «și a Dăstovanului». — Copie din secolul al XIX-lea.

61. Iași, 12 Octombrie 7177 (1668). «Tudoscaa fata lui Marmure Uricariul din saat din Todirești» vinde partea-î din Ivănești, cumpărată de Marmure de la Vas[i]lie Huhulea, lui Apostol Durac, cu 80 de lei bătuți. Marturi: Sandul Buhuș Vel Pitar, Lupașco Vel Șătrar, Dumitrașco Roșca, Roman, Gheorghită, Ursul Vornici de Poartă, Iordachie Armaș, Mihălachie Căpitan. Scrie Tiron diacul.

62. 1-iū April 7177 (1669). Hotarnică de la Dumitrachi Roșca Vornic, pentru hotarul moșiei date de Alexandru Iliăș lui Solomon Bărlădeanul, Marele-Logofăt, pe Șacovăț.

63. Iași, 11 Novembre 7179 (1670). «Apostol Durac, ă-am fost Medelniciar-Mare», dă ocina sa de la Olășei, cumpărată de la Sofica Dimoae, «Schivei fatii Dimoae». Marturi: Coliv[ă] Căpitanul de Curteanii de Țănutul Vasluiului și Vreameș ă-aū fost Căpitan de Curteanii de Fălciu, și Vas[i]lie P... tic de Corni de la Țănutul Suceavei și Costantin Beldiman vătavul dumisal[e] Postelnicului celui Mare și Gavrilăș snă lu Panvă (*sic*)».

64. Iași, 8 Maiu 7179 (1671). «Paraschiva fata Dimeî de Oloșăi» dă partea ei de moșie, «ce me-aū fostu și mie dăruință de la Apostolachi Dura[c] ce aū fostu Medelnicear», pe «lei bătuți».

65. 20 Novembre 7180 (1671). «Manolachi al doilea Comis» se învoiește cu «Petrașcu Buznea nepotul lui Vasili Banul Vel Medelnicer și cu alți frați a lui», pentru partea lor din Gănești, unde hotărnicise Iremice Vornic de Poartă. Acesta asistă, ca și «Costandin părcălab ot Popișcani», «Alexandru Buhuș Hatman». — Resumat din 1816.

66. 1-iū April 7180 (1672). «Eū Stratina, fata Uleiane, nepoata Curii, cu genere-meū Gavrilă», vînd partea lor la Glo-

deni pe bani bătuți. «Iarî dentr' alți fićori al miè, de va avia cineva puteare ca să-î dè baneî ce mai sus scrie, și să țeî moșia... Și eû popa de Mirești am scris zapisul, să să știe.» Peciți cu degetele.

67. Iași, 20 April 7180 (1672). Androsie din Gănești și altul de acolo «datu-nea-am vecinî dumisale lui Manolachie Comisul să fim vecinî dreptî în Gănești, de unde am fost vecinî de moșie, căce nea-au plătit dumnealui de zloți birului ă-au fost parte noastră în Târgul-Frumos, că am pățit multă nevoe de târgoveți, de ne lua vitele și ne bătè; iară dumnealui ne-au plătitu, și ne-au ras și cislă, căt au fost partea noastră den târgu. Pentr' aceeaia ca să fim dumisale di-reptî vecinî, noi și fićoriî noștri, în satu în Gănești, să nu mai împlămu ispitindu-ne cu alte povești; iară, dentru noi cari se vor ispiți să-s ducă de acolo, — Comisul să trimată să ne è de grumadzî și să ne ducă iară în Gănești.» Marturi: «Ioniță Bucim Postelnicul, Dumitrașco Roșca Vornicul de Poartă și Costantin Pelin de Rușcori și Gavril Hăjdeu și Dumitrașco Bonta și Poogan de Pletuci și alți oameni bunî». Ei pun degetele.

68. Gănești, 23 Novembre 7181 (1672). Hotărnicie la Gănești, a lui Irimiice.

69. Olășăi, 10 Maiu 7183 (1675). «Ștefana femeia lui Dumitrașco și cucoanel[e] mial[e] Mărie și Ioana» vînd partea lor cu «lei bătuți».

70. 1-iu Iulie 7183 (1675). Dumitrașco Cantacuzino, pentru Anghelachi și Costandin de la Popișcani, ce se plîng de «giupăneasa răposatului Tălmač Paharnic» pentru o prisacă de acolo: ea și pune stupii ei lîngă, «peste» ai lor. Domnul a trimes «la cinst. și credinčos boerinul nostru, la Miron Vorc., prelejindu-să la țară», să cerceteze. Acesta întărește rezultatul, contra Păhărnicesii. — Extras pe la 1800.

71. 9 Iulie 7183 (1675). Mărturie hotarnică a lui Miron Costin Vornic. — Resumat din 1816.

72. 9 Februar 7184 (1676). «Mihăilă Țișnea, făcorul lui Obriajie, nepotul Pănteî de Glodianî», vinde «o livadă ă-au fostu în fundătură la sat la Glodianî...dumisale Stratului

(sic) de Glodeanî, pre un bou de ȝug bun». Între marturî: «Toadel Ilea de Mireștî... Și eû Stratul ce am fosti parnic (sic) am scris» [foarte elegant]. «Stratul iscal.» Ceilalți pun degetele.

73. Iași, 25 Februar 7184 (1676). «Chiriac Durac, fratele lui Apostol Durac», vinde ocina sa din Ivănești, «din cence bătrânî, ce să împarte satul, dintr'un bătrân a cincia parte», «dum[i]sale cumnatî-mea Mariei Medelnicerooai Durăcias[i], drept 20 lei bătuți». Marturî: «Velicico Costăn Marele-Comis și Gorovei Log[o]fet și Pătrașco Postelnic și cumnatu-mieû Lupan și soru-mia Măricuța și Gheorghit[ă] sin Gorovei».

74. Iași, 24 Iunie 7186 (1678). Niște răzăși vînd moșie la Glodeanî «Stratului și femeii lui Ștefăni și cuconilor dumisale, dreptu 28 lei... Dinaintea preutului Toader din Crăești și a lui Ghiorghie de acualea și a lui Răzmiri (sic) de acoloa și a lui Simion fiôoru alî lui Răzmirițe... și dinaintia lui Zafir neguțitoriului din Iași și Apostul Blănariul din Roman. Și eû Gligorașu fiôorulû popei din Crăești am scris aicia acestû zapis.» Semne cu degetul.

75. Iași, 29 Decembre 7187 (1678). «Toader snă Lucoč de Vovărăești» (Vasluiu) vinde partea-î din Jigoreanî lui Andronic de Visterie. Marturî: «Nacul de Visterie și Ștefan de Visterie». Pomenit zapisul Iorgăi Vameșul.

76. Iași, 3 Ianuar 7187 (1679). Duca-Vodă, lui Toader Ilea, pentru pîra Stratului asupra lui Vasilie Cueva Cură] din Borăști, «că iaste dator Stratului cu 11 ug. i pol pentru niști dăjdî curtinești ce l-au plătit, pe cum are și pecetluitur[i] de la Ionașco Coliv[ă], căpitanul, că l-au plătit... Să socotești pe pecetluiturî f... hi așa, numai să plinești baniî Stratului de pe Vas[i]lie Cueva și să dai pre mânia Stratului.» Pecete cu chinovar.

77. 17 Ianuar 7187 (1679). «Pănteleiû ziat Crăcun Curia» se îndatorește «să întorcu nește baniî Stratului de Glodeanî de pe o parte de ocină č-au dat Stratul bani pentru socru-mieû Vasilie Cură, optu galbenî și șa[să]sprădzăci potronicî, bani bunî, la dajde curteniască», puindu-i-se moșia zălog. Scrie «Lupul ot Visterie». Semne cu degetul.

78. Februar 7187 (1679). «Cinstiț boiarî dumneavoastrî. Să fiț dumneavoastră sănătoș. Alta, facem șt[i]ire dumilor voastrî precum au vinit Stratul ot Glodenii cu carte Măriei Sale lui Voade (*sic*), jăluindu-s[ă] pă Vas[i]lie Cure ot Borești», pentru datorie de «8 galbăni și 6 potronicî, ce l-au plătit de deidî curtenestî, și au pus o moșie în zălog». Strînge pe vecinî «dân pămpredziur». Se pune termin, «și apoi au așteptat și patru dzile, și baniî tot n'au dat». Face mărturie pentru aceasta. Semnat: «Robu Măriei Sale lui Voad[ă]: Toader Ilea ot Mireșt[i]».

79. Iași, 15 Februar 7187 (1679). «Vas[i]lie sîn Găndea ot Glodeanî și cu veriî mei Istratie și Drăguna, fecorîi mătușă-mea Nastasii», vînd partea lor «din moșe noastre Uliana, pentru căci au cumpărat și Stratul întăi dintr'acest moș, partea Stratinii». Marturî: «Nacul de Visterie și Toader Vornicul de Dumești și Chirița de Gărcin[a]». Scrie «Lupul ot Visterie».

80. Iași, 21 Maiu 7187 (1679). Vînzare la Jigoreanî. Marturî: diacî de Visterie «și Chirița biv căpitan de Gărcin[a] și Lupul de Visterie, nepot Mihalcii de sor[ă]».

81. Iași, 7188 (1679-80). Mai mulți răzăși din Jigoreanî arată că au făcut vînzare «Cluciarului Enachiî, și apoi, hiind Andronic de Visterie om de moșie de acolia, au înciput el la cumpărătur[ă]».

82. C. 1680. Proca se împacă cu răzeșii, se uită *scîrbele* și se decide a se plăti împreună *ciubotele*.

83. Iași, 1-iu Iunie 7188 (1680). Vînzare la Jigoreanî. Marturî și «Iliiaș Drăguțascui Armașul cel Mare . . . , popa Axentie din târgul Iașilor . . . și Toader ă-au fostu Vornic din Dumești».

84. Iași, 23 Septembrie 7189 (1680). Duca-Vodă, pentru Toader a Ili din Mirești, ca să i se aleagă la Jigoreanî. Miron Vel Logofăt. — Pecete cu chinovar, mare.

85. 12 «Feur.» 7189 (1681). Vînzare la Jigorenî. Martur și «Pănte Șătrariul din Procelnicî de la Cărligătură».

86. Iași, 20 Februar 7189 (1681). Un răzăș din Jigorenî face vînzare lui Andronic. Marturî și «Enachie Postialnicul snă Toader Păladie Vistiarnic . . . și Toader snă Iliia den Mi-

reșți și Gligorașco snă Iloae din Codrești... și Gavril Cobîleanul».

87. 10 April 7189 (1681). «Glegorașco snă Mierăuț din Jigoriani» vinde ocina sa, «cu mănule miale curățiti», lui Andronic diiacul. Marturi și «Stogul», «Gligorie Berțul».

88. Iași, 12 April 7189 (1681). «Ștefana fata lui Vasilie Oltianul, nepoata lui Vlad, strănepoata Bolii, și cu fișorii miei, Vlasie și Ghiorghii», vînd partea lor din Jigoreani lui Andronic diiacul, cu lei bătuti.

89. «U Ias, l^e 7189 (1681), April 25.» «Uliiana aũ fostu f(r)ate lui Ionaș[co] Curi, și Uliiana aũ avut fișor pre Stratina și pe Urîta și pe Dumitru, tatul lui Vasilie Gîndi.» La Curești ei aũ «pămănturi». Și «femiaia lui Vas[i]lie Roșcîi» are pămînt acolo. Pomenită «Păscîlina fata Mutei».

90. 4 Iunie 7189 (1681). Miron Costin Vel Logofăt către fiii lui Simion pîrcălab: Anghelachi, «Chiosi», Costandin, Gheorghe și Ion, pentru Popișcani. — Resumat din anul 1800.

91. Iași, 22 Mart 7190 (1682). «Ioana fata Ūrdiias[i]» vinde partea-i din Jigoriani lui Andronic. Între marturi iscălesc: «Toader Albotă Vel Armaș, 1682 (cu cifre arabice), Ghiorghie Stărce ot Vel Vist. (?), Iordachi Thoma (?) Armaș».

92. 13 April 7192 (1684). Nepoatele «Stărcului» vînd partea lor din Jigoriani lui Andronic. Între martori, Tănasia Burghel[e].

93. 10 Iulie 7192 (1684). «Anghiniia fămeaia lui Vasilie Roșcîi din Glodeani» și altă persoană vînd moșie la Glodeani. Marturi: «Frăncul Vornicul de Poartă . . ., Iliiaș Ghețîu și Băsan Gavrilîi».

94. Iași, 26 Ianuar 7193 (1685). Iane Burnaz și «cu cucoanele miale Măriia și Cărstăna» vînd jumătate de Țibănești «gineri mieu lui Ștefan de Visterie și fimei dumisale Măriii», cu 250 de lei. Marturi: «Alixandru Ramandi c-aũ fostu Postelnic-Mare și Ion Apostolachi vtori Logofăt și Andronic diiacul din cas[ă] de la Măriia Sa Vod[ă] și Lupul de Visterie și Toader Ilia de Mirești și Lupul Cozmei ot Jigoriani ot Vaslui și Ioniță Despinian și Apostolachi ot tam». Semnă-

turi grecești ale vânzătorilor. «Eū Ianachi cumnat lui Eneī Burnaz m'am prilejit.»

95. 1-iū Februar 7193 (1685). Iane Burnaz «și cu cucoanele mele», Maria și Cărstăna, vînd jumătate din Țibănești, — precum s'a făcut vînzarea lui Ștefan de Visterie, — egumenului de Galata, cu 150 de lei. Marturi: Tudosie Dubău Vel Logofăt, Zosim Bașotă Hatmanul, Veličko Vel Spatar, Ion Răcoviță Vel Păharnic, Toderășco Vel Vistier. Fetele se iscălesc grecește de tatăl lor, care și el, semnînd grecește: Μπουρναζως, pune și degetul.

96. 1-iū Februar 1685 (arabic). Ioanichie egumenul de Galata arată că a cumpărat jumătate din Țibănești cu baniī lui Bută (Μποῦτι), care nu putea negocia singur. Pecete grecească. Jos: Ἰωαννίκιος τοῦ Γαλάτου, Λεόντιος ἱερομόναχος τοῦ Ἀγίου Σάββα.

97. Iași, 1-iū Maiū 7193 (1685). «Gligorașco fečorul lui Mierăuț, ginerele Holmului», dă ocina sa la Jigoriani, ce o are de la «Mierăuți», și «o parte . . . de la Blehan, din bătrănul Lupului», lui Andronic. Marturi: «Vătavul Golie, aprod de târgu de la Folești, de la Vaslui, și Gănscl, călugărul de la măn[ă]stirea Surdului ot Șacovăț . . . și Frâncul . . .». Andrei Vornic semnează între marturi (pecete cu un om avînd un băț în mînă).

98. Iași, 8 Iunie 7193 (1685). Dumitrașcu Cantacozono (*sic*), pentru Ionichii arhimandritul și soborul «de la Gălata din deal», care se pîrește «cu Ștefan diiacul de Visterie», arătînd cum s'a făcut cumpărarea de la Eni Burnazu, de către egumen și de către Ștefan, a jumătății Țibăneștilor, cu «o moar[ă] gata, ce-ī dzič[e] la Foros». Zapisul lui Ștefan «s'aū aflat că iaste adevăr» și mai vechiū. «Zapisul egumenului s'aū aflat c'aū cumpărat mai pre urmă, și făcutu și cu meșterșuguri.» «Tudos[e] Dubău Log[o]f[ă]t.» Scrie «Gligori». Pecete mare, peste hîrtie.

99. Iași, 2 Novembre 7194 (1685). «Toader fičorul lui Galerie călugărul č-aū fostu preot în Dumești lui Iordachi Vistiarnicul, ce-s la Ținutul Vasluiului, în fund, pre Bărlădzul» vinde partea-ī de la Jigoriani, «de la fântăna Onișcăi», cu

opt lei. Marturi: «Todos[ie] Dubău Vel Logofăt, Frâncul Vornicul de Poartă, Pahomie Vornicul, Dumitrașco Isăcescul Căpitanul și alți boiari de Curte».

100. 5 Iulie 7196 (1688). «Costin Grecul de Cruce» dă zapis lui «Pătrașco ă-a fost budac» pentru un loc de prisacă la Jigoreană. Marturi: Ion Vătavul de Cărlești de la Munteni și pop Runța de pe Grăle și Vâlce vătav de hănsari . . . » și Grecii 'Ανστας și Πάνος. Iscălește și «popa Rianția».

101. Iași, 22 Iulie 7196 (1688). Constantin-Vodă, pentru Olășei lui Ștefan Bărcă diacul de Vistierie.

102. Iași, 5 Februar 7198 (1690). Costandin-Vodă, pentru «Andronic Logofătul de Vistierie», întărind cumpărătura lui din Gloden. Pecete mare, ruptă. Tudose Dubău Vel Logofăt.

103. Iași, 17 Februar 7199 (1691). Costandin-Vodă. Safta și Ilinca și Maria, fetele lui Gheorghe Bute, arată zapisul lui Ionichie egumen de Gălata, care cumpărase lui Bute cu 250 de lei jumătate din satul «Țibănește», dela Iane Burnaz și de la fetele lui, cealaltă parte fiind vîndută lui Ștefan de Vistierie. Domnul întărește. «Lupul Bogdan Hatman, netămplându-să Vel Log[o]f[ă]t.» Scrie «Neculai Cerchez». Pecete mare, peste hîrtie.

104. Iași, 27 April 7199 (1691). Fetele lui «Ghiorghe Bute negustoriul din târgu din Iași» vînd partea lor din Țibănești (Bute o luase de la Iani Burnaz și de la fetele lui: «Măria și Cărstăna», epitrop fiind Ionichie arhimandritul, egumen de Gălata) lui «Ștefan de Vistierie». Marturi: Leontie egumen de Gălata, Erimie egumen de Trei-Sfetele, «Zuza Vornicul de gloati, Neculai negustoriul, Gheuca bulucbașa, ziat Ghiorghe Bute . . . , și Lozânschii Duratco . . . și Gligorașco Păstrăv».

105. Iași, 17 Maiu 7199 (1691). Neculai Morianul și soția sa [pecete octogonală a acesteia] vînd partea din Jigoriană ce au de la tatăl ei, Iane Medelniciarul. Marturi: «Iordachi Postialnicul și Ilie Catargiul și Lupul și Toader de Vistierie și Gavril Cobălianul». Semnează «Iordachi C.» și «Ilie Catargiul», «Ion Botedzu».

106. Iași, 15 Octombrie 7200 (1691). Constantin Voevod,

în favoarea lui Andronic, în proces cu «Apostol nepotul Naşcului din Todereşti». «Tudos[e] Dubău Vel Logofăt.» «Dumitraşcu Uricar.» Pecete mare, cu totul căzută.

107. Glodeanî, 18 Iunie 7200 (1692). Declaraţie a unui Naşcul. «Să ne lasă să şedem pân în toamnă, căci am fostu apucatu-ne de am sămănat păpuşoi şi de alte legumi, iară în toamnă să ieşim, că n'avăm nici o triab[ă], că am fostu înblându neşti oameni fără[ă] triab[ă].» Semnează : «Costantin Bantăş Vornicul de Poartă, ce am fostu socotitor», «Ilie ăa am fostu păcurar».

108. Iaşi, 28 Iunie 7200 (1692). Fiii lui Gavril Bordia fac vânzare lui Andronic la Jigoriani. Marturi : «Tudosie Dubău Vel Logofăt, Dumitraşco ăaurul biv Vel Stolnic, Ion Căm[ă]-raşul de lumini, Costantin Bantăş Vornicul de Poartă, Golăe Vornicul de Poartă, Lupul de Vistierie». Scribe «Ionaşco Anghel diiacul».

109. Iaşi, 24 Ianuar 7201 (1693). Lupul fiul Stratului îşi vinde partea din Glodenî lui Andronic Cămăraşul, Martur şi «Ştefan Milescul Spătarul şi Mărdarie Vornicul de Poartă şi dumnalui Golăe Vornicul de Poartă... şi Gavril Mugildia şi Vas[il]ie Bănuţul şi Bărcă ot Visterie».

110. Iaşi, 23 Novembre 7203 (1694). Costandin Duca, pentru «Ştefan ă-aū fostu Cluciariū al doilia», ginerele lui Iani Burnaz, întărindu-i «satul întreg» Ţibăneşti, ce l-a cumpărat. Tudose Dubău Logofăt. Pecete peste hîrtie.

111. Iaşi, 23 Maiu 7204 (1696). Antioh Constantin Voevod, lui Pilat Vornicul de gloată, pentru a hotărînici la Glodeanî partea lui Andronic de Visterie şi Lupul de Visterie. «Aşij-derea să mergi şi la Prigoreanî, ce sint iar la cela Ţinut, să alegi părţile lui Andronic de spre alţi răziaşi.» Să facă acelaşi lucru «la sălişte la Marcovicianî..., şi-s muţi stâlpii pre unde aū mai cumpărat Andronic, după ce aū hotărât acolo boiarii noştri Ionaşco Cluciariul şi Bleablea Vornicul». Pecete mare cu chinovar. Vel Vornicul semnează în lipsa Vel Logofătului (nota e în slavoneşte).

112. 7 Iunie 7204 (1696). Antioh Cantemir dă dreptul dijmei lui Gavrilă şi Toader fiii lui Anghelachi, la Popişcani : «şi din prăsilă şi din grădină». — Resumat de pe la 1750.

113. Jigoriani, 9 Iunie 7204 (1696). «Simion și Gavril, fi-
 corii Anicăi featei Ūoroae, și Toader fiċor Portasiei» din Ji-
 goreani vind Cămărașului Andronic *pămînturi*. — Acești «ne-
 poți îi Ūoroae» sînt pomeniți și în alt act din acelaș an.

114. Iași, 3 August 7204 (1696). Constantin-Vodă. Pentru
 posesiile lui Andronic. «Necolai Doniċ Vel Logofăt.» Scribe
 «Vas[i]lie Rugin[ă]».

115. 8 Septembre 7205 (1696). Vînzare la Glodenî. Mar-
 tur : Nicolaï Doniċ Vel Logofăt. Scribe un «diac de Cămară».
 Mărturii cu degetele.

116. 5 Maiu 7207 (1699). Zapis către Cămărașul An-
 dronic, pentru Glodenî, «ce iaste din stălpitura ce s'aũ
 stălpit cu Pilat Vornicul...: 20 pămănturi pămăntul, căte
 1 leu, pot. (?) bun». Marturi: «Pilat și Buta și Ghiorghiaș
 Vorniċ de Poartă și Tănas[e] Burghiale și Enachi Ilia ot Mi-
 rești și Lupul Cozma și Simion Viariul».

117. Iași, 11 Octombre 7210 (1701). «Ioniță Colțea și cu
 femeia mia Ioana, fata lui Crăcun Curea», vinde «doadzăci
 și doao de pămînturi den sat din Glodeani» «lui Andronic
 Cămărașul și ġupîneasii dumisale, dreptu doadzăci și doi de
 lei». Marturi: «părintele Ursu protopopa de pre poartă și
 Matheiaș preutul ce slujaște la besearica domnească pre poartă
 și dumnealui Ghiorghii Stredzășcul Vornic de Poartă... Și eu
 Pavăł diiacul am scris». — Nouă vînzare la 17 Maiu 7207 (1699).
 «Și ni-aũ dat dumnalui pe pămăntu căte un leu bătut.» Mar-
 turi: «Ștefan Pilat Vornicul de Poartă și Ghiorghiaș Vor-
 nicul și Rojnițe Vornicul și Ghiorghit[ă] Stredzescul Vor-
 nicul și Golăe Vornicul». Punere de degete și iscălituri.

118. Iași, 6 Ianuar 7213 (1705). «Toader și cu femeia mea
 Rubina», lui «Andronic Vistearnicul», care li împrumută
 banî; «care banî și dumnealui i-aũ luat de la un Turcu cu
 camîță». Vecinii, «frații», «n'aũ vrut să ni fac[ă] bine la greul
 nostru». Marturi: «boiarî de Curte și oameni buni, bătrăni de
 ț[a]ră».

119. 10 August 7217 (1709). «Ștefan Hăbășăscu parcălab,
 cu soția sa Axinia», vind lui Iordachi Ruset Vel Vornic jumă-
 tate din Hăbășăști și jumătate din Giurgești, cu casă, cu pivniță

de piatră, cu heleșteu și cu moară gata, cu vecini și cu locuri de prisăci și cu pomeți, «cu 500 lei bani de argint», — locul fiind «la Strungă, în Țănutul Romanului; și le-a fost rămas de la părintele lor Ion Hăbășescu». — Resumat de pe la 1750

120. 3 Ianuar 7218 (1710). Maria Țogoloe, fata lui Miron Stărce, vinde lui Iordachi Ruset jumătate din Giurgești, «ce este la Strunga ăa mare în Țănutul Romanului, ce i-a fost de pe maică-sa Roxanda fata lui Ion Prăjăscu; și este iscălit dumnealui (?) Manolachi Ruset Vornic». — Resumat de pe la 1750.

121. Iași, 6 Iulie 7223 (1715). «Bunița fata lui Vas[i]lie Grecului din Armenești, nepoata Țișni și a Zancului», dă zapis în mîna lui «Neculai fecorul lui Enache Covrig, ă-a fost diac de Cămar[ă], și nepotu-mieșu lui Ifemie, fișorul lui Vas[i]lie Focșă», dîndu-li pămînt la Armenești. Marturi: «Crăcun chehaia ot Teleajina, Chiriac Hordil[ă] ot Tatomireșt[i], Conea Sfeclă ot Stemnic-Mare, Enache snă Costul Vas[i]le ot Tatomirești, Andrei trâmbiș leșesc.» Scrie «Statie diac ot Gavril Miclescu Vel Logofăt».

122. 20 April 7225 (1717). Doi răzăși din Ivănești vînd partea lor «de pre maică-mea Iuresta», întrebînd întăiu «neamul meșu, care sântem dintru bătrîn, pecum să-m întoar[că] și să ții ei, și n'a vut să cumpere; apoi eșu am vut să vîndu a strein, iar dumn[ea]lui Theodosiei Lipan s'a sculat, și ne-am tocmi binisor, frățește, între toț frații». Li se dă pentru moșie «un cal înblător, care s'a prețeluit pe eftin dreptu treidzăci de lei, și o vacă cu vițel, de me-am luat într'ales, și doi saci mari de păne, și o măscuroaei cu prăsălă și cincisprădzeaci lei, bani».

123. 11 Ianuar 7226 (1718). Tudorașcu sîn Miron Stărce face schimb cu Vornicul Iordachi Ruset: acesta dă jumătate din Hăbășești, «care s'a chiebat mai de mult Sărbii», «de baștină, care a fost partea lui de pe moșu-său Ion Prăjăscu biv Paharnicul»; Vornicul avea și cealaltă parte, cumpărată de la Ștefan Hăbășescu. În schimb, «părți din sat din Movileni, de la Țănutul Eșilor, pe Jijia» și 40 de lei. — Resumat de pe la 1750.

124. 13 Iulie 7228 (1720). Mihaî Racoviță, «Lupului biv Vel Vistiarnic», ce are moșie la Glodian și Sohuliați, pentru a-și lua drepturile de «a dzeacia». Pecete mare cu chinovar. Vel Logofăt iscălește.

o 125. Iași, 14 Maiu 7230 (1722). «Mihaî Răcoviți Voevod», pentru pîra lui Ștefan Hermeziu ot Vistierie cu Costantin Cucoranul vtori Medelnicer. Ei țineau «doai surori, featele lui Ștefan de Visterie, ă-au fost frate lui Andronic». Se ceartă și pentru Țibănești, «care au fost casăle părințăști, și ține Costantin Cucoranul; carele i s'ar căde lui [Ștefan] să l[e] ție, țiind pe fata cia mai mică». Se află la judecată că «Ștefan de Visterie trei feçori au avut: 2 feate și un copil, care pe copil încă părinții l-au deosăbit, și, ă-au fost parte lui, ș'au luat, și așis s'au dus de aicia». Averea rămăsese decî «împărțitoare» fetelor Judecata, «după obiceiul pământului și după leage țărăi», hotărește ca: «pentru satul Țibăneștii, fiind casăle părințăști, să fie a featii acestii mai mici . . . , iară Costantin Cucoranul să-ș iă dintr'alt satu, ca să fie și la dănsul de protivî, iară din celelalte moșii ă-or mai rămănē, așea s'au socotit să scoată și cheltuiala nunții featii aciastii mai mici, cari au cheltuit Costantin Cucoranul . . . Ț-or mai rămănē din moșii, să aibă a li ținea frățește.» — Pecete mare, cu chinovar.

126. Iași, 29 Iulie 7230 (1722). Zapis, iscălit de «Mihaî zugravu» și «Enachi Arapul». Semnătură grecească.

127. 17 Decembre 7240 (1732). Danie către Anița fica lui Manolachi Ruset Vornicul.

128. Iași, 14 Ianuar 7241 (1733). Grigore Ghica dă dijma de la Hăndrești lui Ștefan Vornicul, fiul lui Manolachi Ruset Vornicul. — Pecete mare, cu chinovar.

129. 7 Decembre 7242 (1733). Un popă din Gănești declară că a iscălit pe un act de la Bărboi Sturza fără a-l ceti, că l-a cerut îndărăt și a căpătat răspuns că-l va rupe Sturdza chiar, găsindu-l.

130. 10 Iunie 7245 (1737). Grigore Ghica, lui «Ion Neculci biv Vel Vornic», Ștefan Tăbărtă Jitnicer și Toader Stărce Vornic de Poartă. Ion Sillion s'a plîns de «dumnealui Bărboi

Sturdza» că la Moicești (Ținutul Cărligătorei) «aū întrat cu plugul în hotarul lui, șā i-ar fi stricat câteva pământuri de grāu: arāndu hotaru în curmezișu, i-aū făcut multā pagubā». Sā cerceteze — Pecete mare cu chinovar, cu ambele mărci ale ȣerilor.

131. 20 Decembre 7245 (1736). Ordin de hotārnicie de la Grigore-Vodā Ghica. Adausul e de mīna Logofātului-Mare.

132. 20 August 7245 (1737). Grigore Ghica-Vodā, «la boeriul nostru Vasili Carpū biv Vornic glotniī»: sā aleagā iarāși lui Andronic, căruia-i mai hotārnicise odatā cu Gheorghitā Racleș, la «Jigārenī». Lāsase ei la o parte «o cas[ā] și vie a unui răzeș de acol[o], anume Andrei Vārcā, și încă acmu, în iastā var[ā], ar fi pus și o prisac[ā] ominiascā tot acolo, pe parte lui Andronic Cām., și, trimițindu omul său sā dijmuiască din stup[i] și dentr' altel[e] ce ar fi pe acel loc, iar acel Andrei Vārcā ar fi sărit sā batī pe omul lui Andronic, și n'aū lāsāt sā dijmuiască». Pecete octogonală, cu armele ambelor ȣerī (vulturul în stīnga), cu chinovar.

133. 21 Iunie 7248 (1740). «Costandin Roset biv Vel Clucer» dā partea-i din Gānești «dumisal[e] mamii Aniții, surorii tatāne-miē». Semnează și «Costantin Costachi Vel Clucer».

134. Iași, 14 August 7250 (1742). Constantin Mavrocordat dā voie mănāstirii Gālatei a dijmui satul Popi și un loc de prisacā cu livadā la «Tālpārești, și alt locu de prisacā la Honzeū, și alt locu de prisacā cu pomeți la Spineni, pe Rece», etc. «Așijdere și pintru oaminiī ce ar șidē pe moșie mănāstirii, sā aibā a sā aședza cu egumenul, sā facā slujbā, după hotārāre ce s'aū făcut, 12 dzile pe anu; iar, cine ari avē a răspunde, sā margā la diregātoriaul Ținutului, cu scrisori ē-or avē, sā le ia sama și, cum s'a gāsi cu dreptate, sā giudice și [sā] dea și mărturie.»

135. 10 Octobre 7251 (1742) Hotarnica Brăeștilor, de Costandin Cucoranu ispravnic de Cărligăturā, Gavril Pilat Vornic de Poartā, Postolachi Scorțāscu hotarnic. Se menționează «rāposatul Toader Pāladi Vistierul». — Copie din 1797.

136. 14 Iulie 7251 (1743). «Toader Volcenschii», cu fratele său, Ion, și cu o femeie, vīnd partea lor din Ivānești «Visternicului

Ștefan Hermezău» cu 11 lei [va fi revîndută cu 40 de lei].

o 137. 20 April 7257 (1749). «Ștefan Hermezău Jitnicer» dă «scrisoare» «la mîna fiu-meu Sandul, pentru satul Țăbănești..., care satu fiind a răpoosatii Ilincăi, maica copiilor mei acestor mai mari», îl împarte între Sandu și Catrina. Moara din sat, făcută de el, să se «ție frățește». «Iar, căt pentru alte părți, ce sînt cumpăratul de socru-mieu Ștefan de Visterii, din satu din Olășei și din Armen[e]ști, așijderile și o livadă cu loc de prisacă, — carea acast[ea] sînt afară din hotarul Țăb[ă]neștilor», — le dă Sandului. Toader, cel mai mic frate, «fiindu un copil și can prost de minte», nu-î face parte. «Dar, vrînd Dumn[e]zău să facă milă cu dănsul ca să-s tocască a minte», îi va da din altele.

138. Iași, 30 Ianuar 7258 (1750). Ștefan Hermeziu biv Vel Jătnicer dă «ginerelui mieu Nicolae Gherghel biv vtori Medelnicer și ficii mele Catrini» jumătate din Țibănești, cu jumătate din moară, ca zestre; restul fiind al fiului său Sandul. Avea moșie «di perăpăosata soața mè Ilinca, fata lui Ștefan Cluceriul, maica filor miei acestor mai sus numiți». Lui Toader i se dau părți din Hodereni, Soholeț, Boghice, tot de la soția moartă. «Toader Carp biv vtori Jitnicer martur; ș'am scris și zapisul.»

139. 5 Iunie 7261 (1753). «Costandin Mihail Cehan Rac[o]viț[ă]» Voevod dă carte lui Ion Andro[ni]c, «a-ș lua de a dzăcia di pe niștea moșii a lui, anume Glodenii, Marcovicieni, Jigărenii...: din pîne, din fân, din prisăci cu stupi, din grădini, din toate, după obicei». Pecete cu chinovar: octogonală, cu bourul. «Cant. Vel Logofăt.»

140. 5 Septembre 7262 (1753). Matei Ghica, lui «Andrieș neguștorul din Eși», ce are moșie de la socrul său Enăchiță la Glodeani, Sohulețu, Tansa, «în fundu la Cărțu și la Băloșești», cu toate ale lor: «și din grădin[i] cu legumi». Pecete cu chinovar. Semnează Vel Logofăt.

141. 29 Novembre 7263 (1754). Matei Ghica-Vodă, către Gheorghi Beldiman Vel Șătrar. ispravnic de Vaslui. Au venit Radu Răcoviță Vel Logofăt, «Ene și maică-sa Zănica, ci au ținut-o Dumitrachi, și 'cu' Gheorghi Carp ot Vistierie»;

Zănica arată «că ei sânt baștină, moșani în Gărbestii Vaslui». Alt bătrîn îl are «Mateiū Hurmuz», altul Gheorghe Carp, «fiindu-î cumpărătură». Ea e oprită de Carp de la cosit și dijmă. Carp se oferă a-și primi baniî îndărăt, cealaltă fiind «baștină răzăș». Ea se plînge că el a pus prisăcar. Carp pretinde «că ar fi a lui, plătit de tată-său, tot acel om prisăcar, de l-au făcut; și el i-au zis de ș-au pus stupii acolo». — Se decide ca el, primindu-și baniî, să plece. — Copie.

142. August 7268 (1760). Ioan Teodor-Vodă întărește lui «Ilie Găndul zet Andronic» ocinile din Glodenî și Jigorenî. Pecete octogonală, cu chinovar.

143. 17 Maiū 7269 (1761). Judecata lui Sandul Hărmezău cu Neculaî Gherghel pentru Țibănești. Sandu zicea că i s'a dat tot, și el l-a cedat nevastei pentru lipsă în zestre. La cererea de acte de la tată, spune că «numai cu gura i-au dat». Gherghel arată zapis. Atunci Sandu obiectează că Gherghel «au vândut venitul moșii pe parte lui . . . lui Gheorghe Carp ot Vistier[ie], ș-au cerut să nu vândă lui Carpu, ce să cumpere el cu prețul ce dau alții». Gherghel arată că întâiū lăsase moșia «pe sama cumnatului său Sandul», dar nu luase decît 50 de lei în 8 ani, și se stricase și moara; a fost silit a vinde. În ambele, i se dă dreptate.

144. 11 Septembre 7272 (1763). Grigore Ioan-Vodă, lui «Ioniță Cuze biv Vel Stolnic, ispravnic de Ținut[ul] Vasluiului», pentru plîngerea Saftעי, fata Cămărașului Andronic, de la Glodenî. «Acel cumnat al său, Șerban Găndu, s'ar fi sculat în tăriia lui, și făr de știrea jăluitoarei ar fi miersu (*sic*) pe numita moșie . . ., și s'au aşăzat cu toată șederea lui acolò, și cu vitele ce are.» Să cerceteze. Pecetea cu cei doi lei ținînd bourul cu coroană și însemnele Domniei; jos: «Io Gr. Io. VV. 1761».

145. 7 Maiū 7272 (1764). Sandul Hermeziu biv vtori Logofăt, împreună cu «soțul» său, Zoița, și fiii, Mihaî și Catrina, dă zapis lui Ioanichie episcop de Roman, că-î vinde jumătate din Țăbănești și ce mai are pe acolo: «din Olășăi, ci să chiamă parte boeriască». Mersese cu carte de la Logofătul Ioan Bogdan la Neculaî Gherghel în Suceava, să-î dea de știre. Promite a

iscăli și el, saū a da baniī la Iași; dar trec cincī anī în zădar. Episcopul dă 350 de lei «și un cal». Frații să nu se amestece, «de vreme ce tată-meū au avut doao ȝupănese».— La 11 Iunie 7272 (1764), episcopul arată că Gherghel a restituit baniī. Semnează acum: Ștefan Buhăescul biv Vel Comis, Sandul Bosie ot Vistierie, și mulți boieri mari și mici.

146. 4 Februar 1765. Grigorie Alexandru Ghica-Vodă, întărește lui Ștefan Mera și fratelui său Neculaiū jumătate de Ivănești, ce se afla, în parte, în mînile familiei încă din vremea lui Ștefan Tomșa. Pecete octogonală, cu chinovar.

147. 6 Ianuar 1766. Grigore Alexandru Ghica, pentru «dumnealui Enachi Hrisoverghi biv Vel Stolnic» și Ioniță Burghel Postelnic «din Ținutul Vasluiului», pentru un proces privitor la Glodenī și Jăgoreanī. Să facă hotărnicie. Pecete mică cu chinovar. Semnează Vel Logofătul.

148. 28 Ianuar 1766. Judecată între Ilie Gândul și fratele lui, Șerban; «jăluind Șerban că, fiind el pe lângă gramaticul Teofil, i-au făcut rădicătură pe 25 viti: adecă 15 viti la un văcărit și 10 viti la o conită, și i-ar fi ținut în samă baniī ce s'au făcut pe acesti viti din sinbrie lui, cum și 100 stupi i-au rădicat din desătină; și zici Șerban că a lui au fost numai 7 viti, adică 5 la văcărit și 2 la conită, și 50 stupi iar au fost a lui». Restul, ale frate-său, care trebuie să plătească decī. Acesta dă alte cifre: «socotind facire de bine, ca de la un frate, iar nu ca să-i plătiască». «Iar noi am giudecat, de va rădica Șerban cu sufletul său precum că din sinbrie lui i-au ținut în samă Theofil gramaticul, să-i întoarcă baniī Ilie lui Șerban pe câte viti s'ar dovedi c'au fost a lui. Mai ceri Șerban 3 lei pentru 120 căpiți de rogoz c'au fost cosit cu bani, să-ș facă șură la cas[ă], și, nelăsindu-l Ilie să-ș facă șura, i-au putrezit rogoz[ul]; iar Ilie au răspuns că, fiind-că Șerban n'are moșie acolò, și întrând și vrajbă între dănsii, nu l-au lăsat să facă șură.» Se decide plată: «măcar că Șerban n'are moșie acolò, dar, fiind-că singur Ilie i-au dat voi de ș'au făcut cas[ă], să-l fi lăsat să-și facă și șura, și, dacă nu l-ar fi mai putut suferi să șadă, l-ar fi scos de acolò, și acele ar fi rămas făcuti; ce, cum ar fi hotarăt giudecata, așa ar fi

rămas. Iar pentru 2 lei ce arată Șerban că au păscut un argat a lui vitile lui Ilie, au dat samă Ilie c'au avut tocmață cu argatul să-î de 20 par[i] . . . Mai arată Șerban că i-ar fi făcut vitile lui Ilie niște ispași în pâine . . . Mai arată Șerban c'au avut 9 nucii pe parte de moșie ce iaste în sama lui și, bătându-î Ilie, au luat 18.000 nucii, cu care l-au dat platnic dum. Stolnic Cuza să i le plătiască; iar Ilie au răspuns că el i-au bătut, iar, cât au luat dintr'ânșii, nu știe; ce, știind că nucii sînt pe parte lui, pentru aceia i-au bătut, dar acum, macar că s'au ales că nu-s pe parte lui, dar nici toți nu sînt a lui Toader Ețco, a celui cu moșie: căce (?) sînt să împartă în 4 părți, și din 4 părți o parti are triabă Toader Ețco, carile au dat moșie lui Șerban. Pentru ačasta am socotit că rău și fără de cali esti cerirea lui Șerban, căci acei nucii pîn la o vreme îi mănca toți, cine cum putè, iar de la o vreme încoaci i-au stăpănit Șerban și Ilie, fiind-că n'au fost hotărâți, și mai vartos că Șerban are a tragi numai a patra parte.» Ceartă apoi pentru *omul gospod* adus de Șerban. Se judecă: «de vreme că Șerban esti frati mai mic și, când n'avè unde să șadă și era izgonit de toți, atuncea Ilie l-au priimit la casa sa și la moșie sa, și i-au purtat de grijă fimei lui, lipsind el pe la Țarigrad, și acmu, în loc de mulțămită ce i să cadi să-î mulțamască, ca unui frati mai mari, el îl ocărăști și-l supără cu fel de fel de chipuri, am socotit ciubotile omului gospod să le de [*adaus*: amândoi fiind că l-au adus nesorocit], și, fiind-că unde ședi Șerban nu esti moșie a lui, și pentru ca să lipsască vrăjbile și traiul cel rău dintre dănșii, să-s rădice Șerban de acolo în primăvară, la luna lui Mai, și Ilie să-î plătiască casa și altile ce sînt făcute pe lângă cas[ă], cu prețul lor, și așe vor rămănè odihniți; și Toader Ețco, cel cu moșie, să-și cauti alt muștireu să-ș vîndă moșie, orî să de tot în sama lui Ilie, și să-î plătiască Ilie venitul moșii după tocmața c'au avut cu Șerban.» Domnul aprobă.

149. 8 Maiu 7274 (1766). Hotarnică pentru Toderășcu Ețcu biv is[pravnic] de copii, ginerile lui Enăchiță ce au fost vtori Vistiarnic, pentru niște părți de moșii, baștină și cumpăratură, că au avut socrul lui Enăchiță, ginerile Lupului ci-au

foșt Visternicu-Mari, la sat, la Glodenî». «La vreme Muscalilor i s'ar fi prăpădit scrisorile», și-l împresoară «un Ion fičorul lui Andronic ci-au fost Cămăraș de izvoadea». Cercețarea se dă lui «Ioniț[ă] Cuza biv Vel Stolnic, ispravnicul Vasluiului», saū «să orânduiască mazăli». Marturî: «Ion Andronic și cu cumnată-său Ilii Găndul». Se arată un act de la Iancu-Vodă, 7086 (1577-8), altul de la Constantin Movilă, 7118 (1609-10).

150. 13 Iunie 1766. Vel Logofăt către Stolnicul Ioniță Cuza («Ioniți Cuzo»), cu privire la o plîngere a Saftei Gînduleasa, pentru o prisacă făcută pe Glodenî, «pomî făcând și hultoaî». Fiiî prisăcarului cer moștenirea, și, Safta luînd poamele, îi împlinește: «pentru poame o iapă cu mănzu.» «Să cercetezi dumneata, de vreme ce prisăcariul acela, tatul lui Ion, hacul lui și-au luat pe prisăcărît, și, de aū pus pomî acolo la acē prisacă, pe moșie Saftii, nu încape el a rămănē moștinatoriū pe pomii ce va fi pus; căci știut iaste ačasta, măcarū dom. să tocmești prisăcariū cu hac la prisaca dom. și pe moșie dum., pomii ce-i va pune el acolò, — lăsîndu-să de prisăcărît, n'ar[e] nici o triabă cu pomii; ce dum. să dai poroncă ca să nu să amestici, nici să superi pe Safta acel Ion și cu frații lui, fičorii Lupului Țăroiū, întru nimică la acei pomî, și să-i dē iapa cu mănzu înapoi.» Altfel, să li puie *zi de soroc la Divan*. «A dum. ca un părinte»... Adresa: «cinstitului al meū ca un fiū dum. nepotului Ioniți Cuza biv Vel Stolnic, ispravnic de Ținutu Vasluiului» [adaus: «Glodenii»].

151. 15 Iunie 1766. Judecată a lui Costandin Feștilă cu alți răzășî de la Ivănești. Se arată că Miera Uricariul a avut patru fiî. «Și Gligorcea Duracu, fiind ginere Uricariului, aū avut către a patra parte..., și, avănd cincî fečori, anume: Postolache și Chiriiac și Alixandra și Anușca și Stanca..., Nicolae Lozinschie Durac sãn Postolache Durac ș'aū vândutu partea lui din Tudorești...» Unul arată «că zapise ce aū avut, s'aū răsărit (*sic*) la prada Tatarilor».

152. 20 Iunie 1766. Grigore Alexandru Ghica, lui Ion Cuza biv Vel Stolnic, ispravnic de Vasluiū, Costandin Grecul biv 3-ti Comis, Vasăle Buhle, Andrunachi Carpu, mazil din Ți-

nutul Vasluiū, pentru procesul ridicat de Feștilă cu privire la Ivăneștii. — Pecete mică octogonală, cu chinovar.

153. 28 Iunie 7274 (1766). Hotărnicie la Ivăneștii. «S'aū găsit un călugăr monah, ce-î zăc Băcum (*sic*), om ca de șes-zăci de anī, ce a fost trăitor la acel locū, și aū mărturisāt că, arāndū tatālū lūi mālaiū la poenița din sus de hotar, și viindu moșānașii pentru dijmă, și căutāndū pe hotar, aū luat dijmă pe ȝumātate de poian[ă]: la vale aū luat Ivăneștii, iar pe ȝumātate aū luat Mireștii.»

154. 1-iū Iunie 1768. Hotărnicie la Olășāi. Medelnicerul Neculaiū Gherghel are Țibāneștii: parte ca zestre de la socru-sāū Ștefan Hermezāu biv Vel Jitnicear, care și el o avuse în jumātate zestre, iar jumātate răscumpārată de la Eonichie (*sic*) episcopul de Roman, căruia i se vīnduse de Sandul Hermeziu biv vtori Logofāt, cumnatul lūi Gherghel. Socrul lūi Ștefan Hermeziu fusese «Ștefan de Visterii, ȇ-aū fost și Vel Clucer». Acesta o cumpārase supt Constantin Duca, la 7203 (1694), 23 Novembre, de la «socru-sāū Iane Burnazu și dea la fetile lūi, Marie și Cārstāna». Avuse parte și «Bută negustoriul din Iaș[i]». Se întrebā acum «Sava Carpu călugārul de la 'mānāstirea Cășcoeștii și pe nepoții lūi: Lupașcu și Ioniți și Andrunachi și Iordache și Nāstasā și Hrumuzachi Mucul, vār[ul] lor, și Iane sin Dumitrache». Pomenitā «moșia Gārbestii a Cārpeștilor de mai sus arātați» și a altor răzāși. O moară, «ce aū fost făcut-o Iane Burnaz» încă de la 7193 (1684-5). «Piste bahnă de pădure.» «În doi stejări buor... Pe buza piscului, pān în zarea dialului, di-asupra porniturilor.» «Așijderea am mai cercetat și o a trie parte ce este dintr'o a patra parte din Olășāi, ce sā numește parte boeriască; cari aū cumpārat-o Ștefan dea Visterii dea la Ghervasāi; cari și lūi îi este cumpārată de Nicola (*sic*) Vistier de la Carpu Lungu Armașu, după cum aratā zapisul Lungului Armașu din let 7168 (1660), Mart 28... O livadă anume Brașovenița, ce esti la Găurenī... O Irina Brevenegias[a].» Semnează și «Carpu Brenevig», răzāș.

155. Iulie 1771. «Necolai Gherghel biv vtori Medelnicer», cu fii, dā «nepot[u]lū mieū Gheorghi Carpu, Log[o]fāt ot Visterie»,

«sat întreg Țibăneștii de la Ținutul Vasluiului, pe Șacovăț, și cu parte din Olășei și cu un loc de prisacă ce să chiamă Brașovenița, cu pomăt, cu locul iai în hotarul Găurenilor», pentru 1000 de «lei noi».

156. 29 Iulie 1771. Listă, făcută de Nicolae Gherghel, a documentelor de moșie ce dă «la nepotul Gheorghii Carpu Log[o]făt ot Visterie», căruia îi cedase și moșia.

157. Ianuar 1775. Grigore Alexandru Ghica, luî «Gheorghie Carpu Logofăt de Visterie», «ca se fie volnic . . . a-ș lua venitul boerii sale, a Logofetii de Visteriia, după hotărâre condiții ce iaste în Visterie cu pecete Domnii Mele». — Pecete cu chinovar, ovală.

158. 3 August 1776. Hotărnicie a moșiilor lui «Ionichie ieromonah Cogălnișanul». Marturi: «Costandin Cuza Postelnic i fratele său Vasăle Cuza» și doi diaconi. — Copie.

159. 3 August 1776. «Iermonah Ioanich[ie] Cog, fiul răpoosatului Stolnic Constandin Cog.», vinde «dum. Postelnicului Constantin Cuza i frate-său Vasile» partea lor din Olășai: «de la părintele mieu, și părintele mieu încă îi sint de la părinții lui, den moș, den strămoș». Și Cuza era însă «răzeș și baștină cu moșia dumisale». Îi dă 250 de lei. — Adaus prin care se arată că banii au fost restituiți de «Gheorghii Carpu Logofăt ot Visterie. . . , trăgând dumnealui să răscumpere această moșii, mai având dumnealui moșie în Orășai». Semnează: «Costa. Cus. (*sic*) Păh.». — La 3 Ianuar, același se îndatorește să aducă până la «mezpăresii» actele ce are «de la Cogălnișan».

160. 17 Februar 1777. Ștefan Mera se împarte la Ivănești cu «nepoții săi de vară a doilea: dumnealui căpitanul Ion Calmuțhe și Necolae Calmuțhe». Scribe «Ștefan Zătreanu, diiac de Divan».

161. 20 Iulie 1777. Grigore Alexandru Ghica, luî Grigore Beldiman Vornic de Poartă, pentru procesul, înaintea lui Vasăle Razul Vel Logofăt, al lui Ionichie egumen de Doljești, cu privire la o parte din Olășai. Pecete ovală, cu chinovar.

162. «Izvod de zestre ce s'au dat Aniții, fici dumisale Ștefan Silionu Postelnic, nepoții dumisale[e] Todiru (*sic*) Silion

biv Vel Medelnicer; 7286 [1777], Săptemvrie 23... Străchinuți de argintu, cu lingurița ei de argint.... I scatușcă..., ibric cu lighin, cu minișterguri cu hiru,... malotè cu jderi».

163. August 1778. Ștefan Feștilă biv Vel Medelnicer face schimb cu «Gheorghiiia Carpu biv Logofăt de Visterie»: îi dă o parte din Ivănești, pentru «o dughiană cu locul iaî în Târgul de ȝos în Iaș, în capul uliții disprea Sfeti Nicolaiu, cum și, din dosul, locul aceștii dugheni iaste ca și al altor dugheni ce mai are dum[nea][lui] Logofăt Gheorghiiia; care dughiană a dum[nea][lui], ce au fost cafine... Scrisorile cele vechi sint pe opt dugheni.» — Întărire domnească, din 12 Septembrie 1778, a lui Constantin Muruzi.

164. 5 Maiu 1779. Constantin Muruzi către Sandul Miclescul biv Vel Paharnic, Iordachi Darii biv Vel Paharnic, ispravnicii de Vaslui, pentru jalba Saștei Gânduliasă, văduva lui Ilie Gândul, cu privire la pământurile ei din Locșeni, Marcoviceni, Jigorăni, Glodenii, Mălinești, Slobozienii. Cere a i se hotărî. Pecete octogonală cu marca, niște crini și inițialele: «Io C. A. M. VV. 17...»; cu chinovar.

165. 21 Iunie 1779. Gheorghe Carp arată Mitropolitului Gavriil cum a cumpărat moșia lui Ianache Cogălniceanu. Acum, după ce a făcut «iaz și moară», «s'a înștiințat că Șatrariul Petrea Cheșcu ar fi mers împreună cu Medelniceriul Ianache Cogălniceanu de au văzut moșia aceea, și dintr'asta prepuind că Șatrariul Petrea Cheșcu, fiind cumnat cu Medelniceriul Cogălniceanu, are scopos să întoarcă banii și să ia în stăpânirea sa acea parte de moșie, ca unul ce n'au știut de vânzarea și răscumpărarea ce s'au zis», el scrie lui Cheșcu și altui cumnat, Toader Isăcescu Șătrar, să se înțeleagă, dacă au acest gând. De la Toader află că venirea a fost provocată de Cogălniceanu, dar că, altfel, Cheșcu nu e dispus a plăti, și se socoate îndatorit față de Cârpești.

166. 28 Mart 1780. «Nastasia, ce am fost soț lui Lupașc[o] Carp mazil, care sânt fată lui Ion Miera, strănepoată lui Merra (*sic*) Marmuri Uricariu», vinde partea ei din Ivănești «dumnealui Gheorghie Carp biv Logofăt de Visterie», cu 50 de lei. Nastasia pune degetul.

167. 23 Novembre 1781. Hotarnică a Găneștilor. Se chiamă megiași: Rotilă, Ambrofie, Ștefan a Dadii. «Pe drum pen Curechiî roșii . . . Fântăna Borčului . . . Cuiubul Stărcului . . . Dealul lui Arventei . . . La Sărüpăturî . . . Prisaca lui Tălmač . . . Pre Hărpazu . . .» — Copie.

168. 13 Iulie 1783. Ion Hermeziu biv Vel Jicnicher vinde lui «Gheorghie Carpu biv Logofăt ot Vist[ierie]» partea-i din Ivănești: tatăl lui o cumpărase de la «Toader Volcenschi și Ion Volcenschi . . . Maica dum[i]sale Logofăt Gheorghie mi-au fostu driaptă vară al doile.» Scribe «Ștefan Hermeziu ot Vistierie».

169. 1786. «Safta Gânduliasa, fata lui Andronec Căm[ă]-rașul, soțul lui Ilie Gândului», lasă părțile ei de moșie, «patru boi, doai vaci cu vițai lor și zece stupi cu roiî loru, ce să vor naște, și patruzăci oi, marî cu micî, și un rădvănașu și cu doi cai, cu hamuri, cu toate ale căruțai, și rămătorii, marî cu micî». Pentru pomenirea ei, lasă «patru boi și o vacă cu vițalu iaî și doi mânzațu și triizăci de oi și zece stupi cu roiî lor și un calu, care va hi mai de prețu». Pomenit Spatarul Ioniță Cuza. «Cerșind gumătate din copilul de Țăganu Ionu.» Patru din Țigani vor mai sluji numai șapte ani. Între mar-turi: «dohodnecul» «și doi fraț, fiçori de boeri: dumnalui Costandin Cuza și cu fratele dumisale, Vasile Postelnicul».

170. «Manolachi Roset Vornic au avut trei fete și un fiçor, anume Năstasiia care au ținut-o Sulgerul Neculai Lazu, Anița Sălioneasa [șters: Ileana], Costăchioai și Ștefan Roset Vornic.» [Notă de pe la 1816.]

171. 1786. Costachi Rusăt Vel Postelnic dă lui Gheorghie Carp Vel Medelnicher, «carile, în câte rânduri mi s'au tămplat de am vinit la Moldova, totdeauna s'au aflat slujind la trebuințele mele cu credință și cu dreptate și cu ostenele marî», trei sălașe de Țigani, ce-i avea de la Alexandru Ioan Mavrocordat.

172. 18 Mart 1786. «Costandin Cogălnicănu [îndreptat; fusese «Gogălnicănu»], fiçor preutului Nicolai Cogălnicănu, mază de la Țăn[u]t[ul] Vasluiului, din satul Dănești», dă zapis «cuconului Gheorghie Carp biv Logofăt de Vistirii»,

iască, și, măcar că să apăra că, nefiind alți dieci cari să poată face aăastă slujbă, aă fost sălit a te orândui pe dumneata, neavând pe alții, căci, de ar fi avut, nu ti-ar fi însărcinat tot pe dumneata și cu Ținutu Botoșani, cu toate aceste în sfârșit mi-aă făgăduit că va căuta doar va găsi pe altul, ca să rămăi dumneata măntuit.» Pentru moșie, fiind «mulți mușterei», a dat mai mult. — *P. S.* autograf: «Am socotit, decât să perzi moșie, mai bini să dai 90 lei mai mult ; iar, de nu-î vei da dumneata, îi voi da eu, numai să-ț slujesc.» Concurase și un Voinescu ; Conachi dă 1.090 de lei.

193. 18 Septembrie 1802. «De la Divan.» Pentru jalba ce făcuse Paraschevva, ce-ș zice și Tudosiia, fata lui Necula An-drieș ce s'aă poreclit Băibarac-Roș» și văduva lui Ienachi Movilă, vătav, a căruia moștenire o luase, prin învoială cu fratele lui, pentru *lipsa zestrii* și luarea asupra-și a datoriilor mortului. Ea vinde moșia lui Ioan Carp biv Vel Sluger cu 1.090 de lei, oferită prin Vornicul Manolachi Conachi. — Actul ei e din 1-iu Septembrie. Pecetea poartă o inimă străbătută de o suliță și o sabie, avînd sus o cruce, între semilună și o stea și înscripția: «Parascheva».

194. 17 Octombrie 1802. «Cătră prè-cinstiț dum[nealo]r boeri caimacamî, de la vechilii isprăvč. Tecuč.» Daă veste de moartea Beșliagăi Ținutului. E dus la Brăila fiul lui, cu lucrurile. Cer alt beșleagă, «pentru că Țin[u]t[ul] acesta este cu apropiere de Ibrăila și sufăr lăcuitoii nu puține zulumuri de spre Turci».

195. [3 Septembrie st. n. 1807]. Răducanu Mălăescu (Mălăilescu?) către Ioan Carp. Venise «astă noapte» de la Iași. «La Eși mai multe minciuni decât acum n'aă fost nici-o-dată: unii întăresc pace, alți o strică ; dar Vodă și Doamna aă purces alaltăerî, goi, la Cameniță, și de-acolò la Petrupolis.» — *P. S.* grecesc.

196. Răducanu Mălăescu (Mălăilescu?) către Ioan Carp. «Dar am aflat că s'ar fi mai pus un Jădan în casăle deaconiți Sfichiului să vînză băutură, și l-am înștiințat să nu îndrăzniască să vîndă neîntrebat, că mănăncă bătae. Mă rog poruncește, cocoane Ioane, să-m pue puțintel vin într'aăastă ploscă, de care vei voi dumneata, să biaă câte puțintel, până voi veni din sus.

Asupra Țiganilor pune vre-un lucrător de samă. Că și acest ce au venit cu răvaș au fost bărfind către fecori că vră să fugă în Cordon.»

197. 23 August 1808. Raport de cercetare la Gloden, «pentru să se vadă câtă moșie au Nășculeștii în imaș și câte vite au de pășinezi (*sic*) pe acē moșii... Am găsit 6 pământuri și 7 pași imaș, și pe aceste... sântu 5 cas[e] gospodari și au 49 vite, boi i vaci, și 7 cai; cari nu le agiungi atâta loc la atâte bucate, și pascu mai multu pe moșie dum. Sărdariului Ionu Carpu; că acele 6 pământuri, 7 pași ce le au Nășculeștii mai multu decât 4 fălci și giumătate nu cuprindu.» — Urmează poruncă «de la isprăvnicie Vasluiului» «Ții, căpitane Carpu Avrami, ca să mergi la fața locului, să apuci pe numiții Nășculești, să împlinești de la dănșii ceia ce să va socoti cu dreptu călcare moșii dumisali» (1808, 29 August).

198. 4 Maiu 1810. Alexandru Calimah arată că «încă la let 1805, Noemvrie 4, făcând eu schimbu cu Stolnicul Gheorghe Calier cu o casă cu locul ei în orașul Eșăi, în mahalaoa Munteni de sus, și cu toate binalile ce să afla, dându-i eu, pe acel loc cu casă, în Botoșani o crărmă cu pivniță de piatră și doi dugheni, tot supt un acoperemânt». Vinde deci casa aceasta lui Zamfirachi Rali.

199. 29 Iulie 1811. «Neculaiu Cogălnicianu, dinpreună cu fișorul meu Costandin», dă lui Ion Carp Sărdar partea-i din Ivănești. «Vărul meu Costandin Cogălniceanu.» Acesta pusesese moșia amanet la Gheorghe Carp, și apoi o vînduse vărului.

200. 26 Ianuar 1812. «De la Divanul Cnijiei Moldaviei», pentru cele «una sută șaptezăci și trei pământuri și a triia parte dintr'un pământ din moșia Gloden», cumpărate de Serdarul I. Carp cu 5.190 de lei. Cumpărase de la Serdarul Ioan Theodorachi, care iscălește, scriind grecește un sinet, Θεωδωρ. și, la traducerea sinetului, apare ca «Theodorul». — Vînzarea se face încă din 1810. «Ioanu» sau «Theodorache» începuse a strînge «pămînturile», dînd cîte 15, 18 lei de fiecare, de pe la 1800. — O parte din «pămîn-

turi» se mai iea la 1804, prin «sultan mezat». Se oferă prețuri de Costandin Gheorghiu și de Logofătul Mihaî Sturdza, dar cel mai mare preț e dat de «Vel Vor[ni]c de Aprozi Grigore Ghica», ce declară că a fost «vechil la hareciul mezatului» pentru Theodorachi. — Încă din 1802 însă, și Ioan Carp Serdar avea acolo *pămînturi*, tot prin mezat.

201. 5 Iulie 1812. Neculai Vărgolici vinde lui Ioan Carp partea-î din Ivănești cu 6.500 de lei.

202. 7 Iulie 1812. Înțelegere pentru o parte din Glodenî între Ioan Carp și mănăstirea Sf. Spiridon. Carp făcuse o reclamație, «să le răscumpere... cu protimisās de răzășie și de rudenie». Carp va face și biserica de acolo, ce era îndatorită a o face mănăstirea.

203. 26 Octombrie 1812. Învoială a «oamenilor» din Jigorenî cu Ioan Carp, pentru pășune, nuiete și lemne. «Și cari om avē până la patru viti, să dăm câte patru zili di lucru, iar cari avem di la patru viti înaintea, să dăm câti opt zili di lucru orî la ci a poronci dumnealui boieriul, iar cari n'am putē să lucrăm zili, să plătim câti treizăci parale pe zi, — tot după cum și anii trecuți s'au urmat.»

204. 15 Februar 1812. Nășculești, șese la număr, vînd lui Ion Carp Sărdar partea lor din Glodenî («o dăn pe din doai, cu celelalte neamuri a noastre ce să află șazători acolo»), «agiungând noi la scăpăciuni și la trebuință de parale...; făcând întrebări mai întâi niamurilor noastre din Glodenî și răspunzând cu bani, ca să o iă ei». Se vinde «cu bani gata, câte 50 lei... pămîntul..., fiind dumnealui și megiaș și stăpân celualalt trup a moșiei». Mai târziu, ei fac declarație că au vîndut, de voie, lui Gheorghi Cuza Spatarul. După aceasta, Domnul mai poruncește a se face publicația legală și o nouă întrebare răzășilor. — La 8 Iunie 1813, un coborîtor al Nășculeștilor vinde și el, ca unul ce locuia în alt Ținut, a șesea parte «din patruzeci și cinci pămînturi și o hirtă ce au avut Ioanșcu în moșae Glodenî din fundul Bărlăzului»: și el întreabă pe vecinî întâi, în ființa hotarnicilor. — E anexată spița vînzătorului.

205. 11 Iunie 1813. «Ioanichie arhimandrit Frumoasă»

către Serdarul Ioan Carp, despre încălcarea moșiei mănăstirii de timp de trei ani de «acești răzăși cu totul zăluși». «Mă rog fii din partea mănăstirii deplin vechil și pune stepînire boerească, ca să-ș vie în simțire bezmeticii și, ceia ce veî lua de pe partea mănăstirii, ne vom învoi lesne amîndoi; însă nu lăsa nici macar un palmac din dreptul (*sic*); și foarte mă veî îndatori.»

206. 1815. Ioan Carp se plînge că sătenii din Soholeț îi năvălesc în pădure, bătîndu-î și dezbrăcîndu-î pădurarul ce era de pază. — În schimb, răzășii vorbesc de bătăi și «ză-logiri».

207. 15 Septembrie 1815. Grigoraș Baltă din Jigorenî face o vînzare Căminarului Ioan Carp, ce avea moșie în Ivănești și Glodenî, — la Jigorenî.

208. 20 Iunie 1819. Căimăcămia către ispravnicii de Vaslui. «După ce vă veți îndestula din cărțile cătră dumneavoastră și din cărțile cătră lăcuiori a Căimăcămii pentru vestire Domniei, și veți face partași pe toț de obște prin publicații bucuriei aceștie, apoi să nu cugetaț că aț eșit din toată datoria și să vă daț odihnii, așteptănd în obiceiul lucruri bune de săneși numai adusă și fără sălința dumneavoastră pornite spre cunoștința norodului; căci greșiți cu totul și pe dumneavoastră aduceți nepriință. Noi am ales pe dumneavoastră lucrători dregători; sânteti patrioți: fire, niamul, sângile trebui să vă aducă în cè mai mari răvnă pentru lucrurile cele bune, cele drepte, cele cinstite și pricinuitoare de ușurința norodului și de dipartare a toate asuprațoarile chipuri; cu căt mai ales că din cărțile Mării Sale lui Vodă cătră voi vedeț părintiasca îngrijire a Înnălțimii Sale, până într'atata, încăt ne arată că dregătorii acei ce să vor abate și la cel mai mic lucru a nelegiuitei asuprațiri, să-l facă pildă cătră contenire de istov acestora. Ceri numai decăt Înnălțime Sa uitare împilărilor norodului de cătră zapcii, ocolași și alții, ceri mângăere lăcuiitorilor ca să sămtă iaț părintiasca oblăduire. . . . Îndată, și în menuntul acesta, să dipărtați ocolașii cei asuprațori, să alegeți câte unul la ocol din pămăntenî cu stare, din ispitiți și cinstiți, să le dați strașnice poronci ca

să s poarte cu blândețe, ca să nu să abată măcar și la măn-care neobișnuită norodului, să facă sălă; să nu cuteze a le lua cibote neleguite, — căci este vremi că și cele leguite să-s ușureze norodului. Căci nici să-s pomeniască, că să vor osândi cutezătorii. Asămene și logofeții ispravnici să-s poartă cu bună chibzuire, să lipsască paralele de răvașile cele de piste măsură, să lipsască rubielile pentru răvașile de drum, să conteni-ască toate împilările, să conteni-ască čobotile pentru împli-nire banilor de datorii, să conteni-ască vânzările de vite pen-tru datoriile sarmanilor (?); să stați cu neadormire pentru aceste, să pedepsiți pe neurmători și să-î triimiteți și aice, ca să-s pedepsască spre pildă; să căutați pricinile lăcuitorilor cu amăruntul, fără enteres și părtinire, și, în scurt, câte sânt în Țănut care fac împilare, în menuntul acesta să le rădicați.

Prin târguri să fie vânzările făinii și a cărnii în prețurile cele mai eftine; în taxilul banilor cè mai driaptă chipzuire să-s păzască, poruncind sătenilor pentru neasuprire celor să-raci; să să pricinuiască opștiască mulțumire.» La sfârșit, li se pune în vedere răsplată sau pedeapsă.

209. București, 15 Februar 1821. G. Pini către Ioan Carp. Răspuns la o scrisoare din 19 Februar. Mulțamește pentru «l'excellent•miel dont nous avons parlé lors de mon passage par Vaslouy». Se oferă a-î fi de ajutor. «Votre très-humble et très-obeissant serviteur» . . .

210. 10 Iunie 1821. Mitropolitul Veniamin întărește tra-ducerea hrisovului pe pergament al lui Alexandru Lăpuș-neanu, «pentru că orighinalurile să află aice, din a stânga Prutului, unde s'aū și tălmăcit și, aflându-ne acum și noi aice în Chiș[i]nău», — după cererea asesorului de Colegiu, «Sandul Teodosăi».

211. 28 Novembre 1823. Domnul întărește pe giudele de Țigani al lui Ioan Carp: «umblând prin țară cu čata lui și hrănindu-să, nepăgubind pi nimine întru nimică, volnic să fie». Ordin la ispravnici, căpitan și lăcuitori a-l recunoaște. Îl va apăra, pe Țigani, de alți giuzi, domnești, boierești și mănăsti-rești, și-î va strînge, dacă s'ar împrăștia. Reclamațiile de Ți-gani să se facă legal, contra stăpînului adecă, și la Divan.

212. 27 Maiu 1824. Ioan Sandu Sturdza, către Petrachi Sturdza biv Vel Visternic și Teodor Buhuș biv Vel Agă, ca să hotărânicească lui Aga Carp, împreună cu inginerul Chiner.

213. 20 Iunie 1824. Răzăși de la Jigorenii se înțeleg cu Ioan Carp pentru pășuni și luat de lemne și nuiete. Cei fără vite vor da «câti patruzăci prăjinii de pâni albă, pe care să o treerăm și să o ducem la hambariu». Cei cu boi datoresc și «doi zile de clacă: să avem a ara cu plugurile noastre fiști-care, și să ducim și câti un car de fân den fânul dumisale fiști-caari la Eș, și să dăm și câti doizăci de părali de vită». Acestea sînt, de altfel, și condițiile vechi. Iscălește și un Nădăbaicu.

214. «Cu frățască dragoste mă închin dumitale, arh. Aga. Mîni dimineață, la doo ăsurî, ești poftit de cătră Mărie Sa Vodă. Poftesc dar ca să te afli negreșit la ăsul hotărît. Și sânt al dumitale ca un frate i slugă [Postelnicul]. Dechem-vrie 27, 1824.»

215. 3 Februar 1825. Înțelegere între răzăși de la Arme-nești «pentru dispărțire răsăritului de apusu».

216. 26 April 1825. Niște sătenî, ca «vechiî» ai satului, se îndatoresc a lucra lui Ioan Carp, «după așăzare anului trecut, ori-care lucru la vreme sa, fără cè mai mică zăticnire», avînd apoi voie a tăia «parî, nuele și lemne de ars». Sînt tot răzăși de la n° 213.

217. 25 Iulie 1825. Către Manolachi Roset Banul. «Beșlega din cas[ă] n'au eșit, și conacul s'au gătit, și dumnealui beș-laga au venit la Eși, și, păn nu va veni de la Eș, nu să dă-șartă casăle; dar am înțales că vine alt beșlagă, și cuconul Iordachi Cazimir este aici la Gănești, sus, în curți, dar nu este mulțămit cu hodiîhna, și vra să să mute în târgu, la alt loc, păn va eși Turcii din cas[ă] . . . »

218. 1826. Ioan Carp se plînge de plastografii făcute în paguba sa, «sărbești», de diaconul Miron Juncă.

219. Ștefan Corodescu din Corodești, Vornic de Poartă, arată Domnului că i-a «chicat» «on om gospodariu» cu doi fi și două fete văduve; pe care l-a ajutat la bir și cu *păine*. Însă vine un armășel de la Nazirie, cerîndu-î ca Țiganî dom-nești. El pretinde măcar despăgubire pentru întreținere.

Atunci Țiganii se lasă la dînsul, care dă și o sumă de bani și-i oprește ca Țiganii ai lui. Apoi însă Țiganul arată pe ascuns că ar fi al Mitropoliei. În 1824, fuge noaptea cu doi boi, cu carul și 900 de lei. Vine în urmă, noaptea, cu hoții, «schinjuind pă părintile meū și pre maică-mē, cu foc arși și cu rănī de suliți; cari astăzi sânt scăieți (!) cu slăbičuni, spre perdere de viață». Și altă casă e prădată; «precum i-aū văzut lăcuiitorii, supuș prin pădure». Cel prădat cere de la Corodescu despăgubirea. Acesta află pe vinovat acum, adăpostit la un boier. — Se constată că era un Țigan vechiu al acestuia, și se încheie afacerea.

220. 27 Ianuar 1827. Costandin Paladi Hatman dă un zapis pentru un Țigan luat de la Ioan Carp de «răpoasatul bunumieu Costandin Paladi biv Vel Logfât de Țara-de-ȝos». — Actul bătrînului Paladi e din 18 Iulie 1798.

221. 18 Novembre 1827. Privilegiul pentru iarmaroacele Țibăneștilor.

222. 24 Februar 1828. Vistieria către isprăvnicia de Roman, pentru că Domnul a dat «12 iarmaroace pe anu» Țibăneștilor. Să se dea de veste aceasta.

223. 3 Iulie 1828. «Gheorghe Carpu, stegar di copii din casă i Dumitru Sântului, Vasăle Nașcu și cu Gheorghe, fi-săi, răzăși din moșie Glodenii de la Țănutul Vasluiului»; către Divanul judecătoresc al Moldovei. «Unii din răzăși noștri ș'aū vândut părțile di moșii dumisali boerului Aga Ion Carpu încă din vechimi; cari sântem numaī 4 numi nivănduți, și într'aceștaș chip pătîmim greli asupriri di cătră numitul boeriu, că în sălă, cu Țiganii, ni rădică la lucru boieresc, ca pe niști robi, și noi pi moșia dumisali nimică nu ni hrănim, nici di arat, nici di cărat; cu totul ni videm în strămbătate, di pi a noastră moșii baștină.» •

224. 10 Iulie 1828. «Divanul gudecătoresc a Cnejei Moldaviei către cinstita isprăv[ni]cii de Țănutul Vasluiului», pentru «Aga Ioan Carpu, în pricina cărții ci i s'aū fost scris după arătare a patru răzăși de Glodenii, ci să împotrivesc a-i lucra zălile de boieresc după învoelile ci până acum aū pe moșia dumisali Agăi». «Să-i supuneți, dacă să vor arăta mai

mult nesupuș, a urmă întocma precum prin învoeli până acum aū urmat.»

225. Vadulenă, 27 August 1829. S. Teodosii către Petrachi Carp. «Noi ne aflăm închiși la Vadulenă de frica ăumii; unde să află și nepotul Neculachi.»

226. Vadulenă, 27 August 1829. S. Teodosii către Ioan Carp. «CC. Ioane, luați-vă aminte să nu fiț depărtaț și la alegire Domnului și la cercetare ce are să facă Divanul organizației ce să lucriază în București, că apoi veți rămînea în veci călcați în pițoare. Am fi fost bine să fie unul din dumneavoastră la lucrare din București, dar, de vreme ce ačasta nu s'aū putut, căutați să fiți măcar împreună cu Divanul la cercetare ce are să facă aci lucrări. Căci cuvînt să vă depărteze nu aū, pentru că sinteți mulți și cu destule averi.»

227. Chișinău, 10 Maiu 1833. N. Carp către tatăl său, I. Carp. Pentru procesul din Basarabia. «Avocatul rus aū scos din jaloa mē toate zugrăvelile cele aprinsă și siloghismosurile cele de critică.»

228. 29 August 1834. Atestatul lui Mircovici pentru serviciile Comisului Petrachi Carp ca judecător de Vaslui.

229. «Ioan Carp, cu rangul Agă, de faptele bune gol, Celui care împlē totul, ridică acest pristol. Făcătorului a toate cine-ī va faci sălaș, Cînd înțelepciunia săeș își găti însiș lăcaș?

Șapte stîlpi întimiiară în vecie neclătiț:
 Celor bunī spre mîngieri, groază celor rătăciț.
 Inima iaste oltariul unde cel vecuitoriū
 Îș caută a sa pîrgă de la omul muritoriū,
 Și cugetul, slujitoriul rînduit de Dumnezăū,
 Ci ne îndeamnă la bine, și ne mustră de la răū.
 Fapta bună iaste jîrtfa ci să ceri de la noi,
 Nu spre a sa folosință, ci spre a noastre nevoi.

Omule, dar, nu supt zidiuri, nici prin multe rugăciuni,
 Să nădăjduești spalaria de a tale spurcăciuni,

Ci în inima ta intră, cată doritul izvor,
Și vei afla curățirea număi prin stărpirea lor:
Lăcrimile și căința atuncea pot folosi,
Cînd, pletindu-ți datoria, d'imprumut te-î părăsi.

«În satul Țăbănești, Ținutul Vasluiului, anul 1835.»

230. 15 Ianuar 1837. Ioan Carp către —. «Bujor coteiu să află sănătos, dar cam năcăjit, că s'aū sculat pătrnichile cu războiū asupra lui... Cumpără [la Petersburg] și de aceste sămințuri de curechi, care aū venit de la Noă-Zălandă. [Arată ce prețuri aū blănille,] adecă tulumul de vulpe de Lensca de cē bună, adică doi misăzi, cum și tulum de moțuna de vulpe năgră....»

231. 18 Maiū 1837. Grigori Anghelichi Paharnic către Ioan Carp. «Cu prilej[ul] venirii cuconului Grigori Cuza aice la Vaslui, în trecire Mării Sale lui Vodă...»

232. Chișinău, 28 Iunie 1837. N. Carp către P. Carp. Nu vine la Sculenī spre a-l vedē, din cauza ploilor mari. «Cel mult dacā în urmare de doā zile ne bucurām de o vreme mai bună și de contenirea ploilor, căci a treia zi așaș de diminiață ni se arată Iunie în mantaoa lui Noemvrie, cu întunecarea a tot orizontului și cu ploae putredă, plină de toată stricăciunea și întristarea. Toati calendarurile le cercetām și le criticarisim: acēle mincinoasă ne mai daū ceva mângiere și nădejde, însă în zădar. Iar acele ce nemeresc după întîmplare, de și să vād că cuprind în sine adevărul, ne măhnesc și ne năcăjasc....»

233. Iași, 11 Iunie 1841. Petrachi Carp către Nicolae Carp. «Iar C. Vasile Pogor asară mi-aū spus că nu esă [Canta], pentru că, M. Sa Vodă ducîndu-se peste hotar la feredei, și Sfatul rămîne în loc, nu poate să lipsască [Canta]. Dar dumneata, tot încet încet, vă pregătiți, căci acum să duce și dumnealui până la margine, să petreacă pe Vodă, și poate după întoarcere să să facă prin Ținuturi. Vodă piste puține zile să pornește.»

III.

ACTE DIVERSE.

1. De la mai multe persoane.

1. Suceava, 17 Ianuar 6946 (1438). Ilie și Ștefan (млстїю бжїю мы нліа коєвода и брат гсвами стѣфан коєвода, гсп-дрїе земан младавскон) arată că Duma de Neamț (доу-ма ннмѣцскон) a slujit cu credință; pentru care-î dau un sat (оу нашен земан оу младавскон) «pe Moldova» (на младавѣ), anume Roșiori (рошиори), ca să-î fie uric, cu toate veniturile. I se dă lui, fraților și coborîtorilor. Hotarele să fie cele vechi. Marturi: вѣра наша гсва нннн коєвода и вѣра брата нашего стѣфана коєводѣ și credința a fiului гсвами (Ilie), Roman, и вѣра боярь наших: Jurja Fratovschi, Vlăcia, Isaia, Petru Hudici (гоудича) Vornic, Stan Brălici, Mihail Popșa, Lazăr și fratele: Stanciul Postelnic, пнѣтра, Duma чорного Vornic, Petru Spătar, Vitolt, фърьва, Cozma Șandrovici, Manoil, Băloș Ceășnic, Berindea Stolnic, Costea чорнын, Coste Andronnicovič, Alexandru Spatar, Stanciul Comis, și «a tuturor boierilor noștri moldovenestî, și mari și mici». Întărire și pentru urmași, (дѣтѣи), «fie din fiu, fie din frați noștri, fie din — noștri», fie din alt neam. Scrie Logofătul Dinis (дѣнисоу). Pecetea ruptă, rămîind numai șnurul roș și galben. Pergament. — Cf. *Arch. ist.*, I¹, 54-5. — În posesia d-lui Tatos din Roman.

2. 7 April 7066 (1558). Alexandru-Vodă, pentru Magoșa, fata lui Văsiu aprod, și nepoții ei, Onciul, Mărghita, fiii lui Ioan Vrâncanul. Ioan avuse o moșie de la Petru-Vodă, a treia parte din Bogdănești. Această parte, și a «unchiului său Ioan Stolnicelul», se vinde acum lui Orăș Starostele, pentru zloti tătarești. Marturi: fiii: Bogdan, Petru, Ion; boierii: Neagoe și Moghilă pîrcălabi de Hotin, Petru Crăcovič pîrcălab, Bodei pîrcălab, Veaveriță pîrcălab, Ioan și Crăste de Neamț, Vascan și Spančoc de Cetatea-Nouă (Roman), Dumitru Por-

tar de Suceava, Andreico Spatar, Liciul Postelnic, Ion Vis-tiernic, Bolea Stolnic, Pașco Comis. Moghilă Logofăt. Scrie Dumitru Vascanovič. Pecete. — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 154-5. — Copie de d. profesor Eusebiu Popovici, din Cernăuți.

3. Iași, 20 Mart 7114 (1606). Ieremia-Vodă, pentru Vasilie Vel Pitar, care dă 500 de zloți tătărești lui Vasilie «Suljel», ЗАТ СТАН И КОЗА, pentru a treia parte din Roșiori (Ținutul Neamț). Fusese această parte a lui Grozav și Moga, diecii, și a Drăghinei, Soficăi, Parascăi, fetele lui Băloș stăroste. Pomenit și Cărăiman Vel Ceașnic, căruia i se confirmă la urmă. Menționați: Văscan Pitărel, Simion și sora lor, Grozava, fiii lui Ivașco Vătag, Onușca, o delimitare făcută de Lupul Scoarțes părcălab. Se fixează «gloabă la Poarta Domniei Mele opt boi». Apoî: «Țonția și fratele ei Gheorghie, fiii МИКА, nepoții lui Ion Rădianul». Altă cumpărătură e de la Nicoară Logofăt și Ștefan И СЪ ИНИШИМИ БРАТІА ИХ. Vicol biv părcălab cumpără Bălăcianii de la ruda sa, Todosia Tăbuțoae. Marturi: fiii Costantin, Alexandru, Bogdan Voevod; Nistor Uriache Vel Vornic de Țara-de-jos, Crstea de Țara-de-sus, Ghiorghie pîrcălab de Hotin, Ghiorghie și Ionașco de Neamț, Crstea și Manole de Roman, Văscan Orîș Hatman, Barnovschie Postelnic, Viaveriți Spătar, Gligorie Stolnic, Simion Stroič Vistier, Vorontar Comis. Lupul Stroič Logofăt. Scrie Drăgan Tăutul. Slavon. Pergament. Pecete ruptă, rămîind șnur roș și galben. — Proprietatea d-lui Tatos din Roman.

4. Iași, 22 April 7143 (1635). Vasile-Vodă, pentru Ionașco [Covrig] «din Toporăști», ce aduce mărturie de la Mierăuță Coșescul și de la Ifrim și de la Serapion călugărul... și de la Dumitru Stângaciū, «pentru un loc de prisacă ce-i în Zănoaga Toporăștilor», pentru care fusese judecată cu un Andonie. — Traducere a lui Debrîț din 13 Februar 1801. — Documentele d-nei Șerban Costachi.

5. Iași, 31 Mart 7156 (1648). Vasile-Vodă, pentru Schitul cel Mare din Polonia. După cererea «Mariei, fata răposatului Ieremia-Vodă», îi închină Sucevița, ctitoria lui Ieremia; cu sfatul Mitropolitului, lui Varlaam, și «altor episcopi ai țerii noastre», și al boierilor. De cinci ani se află călugării Schi-

tului în Suceviță. Întărește privilegiul. Marturi: fiu, Stefan, Ioan, Alexandru (*sic*); boierii, Ghica Vel Vornic de Țara-de-jos, Toma, Vel Vornic de Țara-de-sus, Gavril Hatman, Petriceico, pîrcălab de Hotin, Ștefan Boul și Damaschin pîrcalabi de Neamț, Gheorghe pîrcălab de ~~Neamț~~ ^{Neamț}, Gheorghe «Ilula» «Vorsteher», Gheorghe Păharnic, Ștefan «Spitar», Iordachi Vistier, Ieremia Venculeț Stolnic, Constantin «Obmann». — Traducere germană foarte nouă; colecția Eusebiu Popovici.

6. 15 Februar 7181 (1673). Ștefan Petru-Vodă. Pentru Arsenie egumenul și călugării de la Bărnova, ce se pîresc cu biv Vel Șătrarul Rugină și cu Sămion de Seleşău pentru «o bucată de loc den hotarul Sileșăului de jos, în Ținutul Dorohoiului». Călugării pretind că locul face parte «den hotarul Buhaciului» și, deci, din dania ce li făcuse Miron Barnovschi, «ctitoriul lor, carele au făcut sf. mănăstire și o au hotărit, și o au stălpit, în zilele răpăosatului Vasilie Voevod, Turcul, ce a fost Stolnic». Ceilalți doi aduc acte «de la Ștefan Voevod și de la Petru Voevod și de la Eremia Voevod și de la Sămion Voevod și de la Gașpar Voevod... Și ni-au mai arătat dres de pără și de fierie de remas spre călugării de Bărnova, de la repăosatul Dabija Voevod, și Dabija Voevod să fie trimis acolo pre Eremie Cărcu ce au fost Portar Sucevi, de au strâns oameni buni de pen prejur, megieș, și preoți și orășeni den târg[ul] Dorohoiul și oameni buni de pren sat den Șendriceni, și den Lozna, și den Derzca, și den Sălășăul de sus, și den Pomărlă, și den Măgură, și alți oameni buni». Ei arată «cum acea bucată de loc au ținut Rugină cel bătrân, iar călugării n'au avut nici o treabă; . . . nici au fost nime dintre dănsii la acea hotărătură [a Turcului], fără numai un preot din Pomărla, ce au fost pre acea vreme diacon la satul călugărilor, la Buhaci, și împreună cu alți vecini de a lor, den Buhaci și den Părcăreni». Hotare: «den gura Jădovcăi drept la Urle». «Au avut pără Dumitrașco, cumnatu lui Toader Rugină și Ștefan Rugină cu Onciul pîrcălabul.» «Și i-am văzut dresul rupt și dat la mână lui Rugină.» «Dabija-Vodă, carile fiind ctitor și Dabija-Vodă la acea sf. mănăstire și astrucat acolo în mănăstire . . . Dresul călugărilor

cel de hotărâtură de la Văsălie-Vodă, ce au hotărât Turcul Stolnicul, l-am aflat strâmb și viclean și făcut cu meșteșug. Decî l-am luat den mîna călugărilor, și s'au rupt înaintea a tot Divanul, și s'au dat la mîna lui Șet[rarul] și a lui Sămion.» «Și s'au pus fierie 24 de taleri la Vistiariul Domniei Mele, după obiceiul țării.» «Iar călugării, de vor mai ivi cîndva vre într'o vreme niscăi deresă, sau vor scorni vre o pără, acele deresă să se ia de Divan și să se rumpă, și să fie călugării de gloabă 24 de boi.» — Copie de d. profesor Eusebiu Popovici, după o altă copie, din vremea anexării Bucovinei.

7. Iași, 10 Ianuar 7215 (1707). Antioh-Vodă, către Vornicii de Cîmpulung, pentru muntele Geamănul al mănăstirii Sucevița, «care munte este de spre Cămpullung; decî ziseră cum că acum le opresc Cămpulungeni acel munte și nu vor să li dea venitul, și-l mănăncă ei de 20 de ani și mai bine; pentru căci, tâmplându-se pe țară prăzi și răscoale, și nepuțând părinții călugări a-și căuta moșia, au împresurat-o Cămpulungeni de se hrănesc ei, și călugării n'au mai nici un folos de acea moșie». Să cerceteze. — Copie de d. profesor Eusebiu Popovici.

8. Iași, 11 Decembre 7216 (1707). Mihaî Racoviță, «la toți săteani de la sat de la Cuciur a mănăstirii Putnii. Vă dăm știre tuturor: iată că Domniea Mea, întălegând pentru moarte cea de un Jidov, ce s'au ucis acolo, cum v'ați spăi[mă]ntat și v'ați răsipit, temându-vă de gloabe și de alte cheltuiale de spre alți, de care lucru iată că ucigași, scoțindu-se la Divanul Domniei Mele, au dat samă că ei sint cei vinovați, iar voi n'ați știut nimic. Pentru aceea, dovedindu-se într' acesta chip, cum ucigași singuri l-au lepădat pe acel Jidov mort pe taină asupra tîrgului Cernăuților, iar în știrea noastră n'au fost», — îi *iartă* Domnul. Nu vor avea a se mai teme de «globnici și împejurași». «Iar cui pare cu strâmbul, să-și întreabe cu ucigași, pînă sînt aicea la închisoare... Și într' altă țară de veți fi duși, să vă întoarceți la urmă, și veți ave milă.» — Copie de d. dr. Gh. Popovici.

9. Iași, 25 Februar 7227 (1719). Mihaî Racoviță, lui «Du-

mitru Macri, staroste de Cernăuți», pentru pîra lui Gligori Tabără asupra «răzeșilor lui den sat din Jadova». «Câmpul și pometele nu-s stălpite.» Să cerceteze. — Copie de d. dr. G. Popovici.

10. Iași, 4 Decembre 7227 (1718). Mihaî Racoviță, pentru pîra Goieneștilor cu Vlădeștii cu privire la o parte din Jadova. Pomenită o «mărturie din vremea stăpînirii Leșilor în Țara-de-sus, de la un Gherman Vornic și a lui Turculeț rohmistrul, fără de nici-o poroncă domnească». Din însărcinarea Domnului, episcopul Calistru de Rădăuți cercetează din nou, chemînd pe răzășii Jadovei: «anume Gligorie Tabără și Ion Sămaca și Tudosie...și Constantin Crăciunel». «Și, aflînd pîrintele că s'aû hotărit cu strămbulă, aû scos și stălpîi de i-aû lepădat, iară mărturia hotarnicilor și ispisocul de la Domnia Mè tot aû rămas tăgăduit la mîna hotarnicilor, pecum aû dat sam[ă] Vlădeștii.» «Axentie Uricar» scrie. — Copie de d. dr. G. Popovici.

11. Iași, 24 Maiu 7227 (1719). Mihaî Racoviță, pentru Isac «Vladiescul» și frate-său Andronic, ce arată mărturie de la Neagoe Ciudin biv vtori Comis și Vasile Robceanul Vel Căpitan, cari aû *luat sama* cu Goieneștii la Jadova. Acum se face o nouă hotarnică. Nume de răzăș: Ionașco Machidon. «Și cu vecinî anume Măteî sin Fădor și Irimiea Scalco, așijderea și Timohi cu feciorîi», etc. — Copie de d. dr. G. Popovici.

12. Iași, 10 Maiu 7231 (1723). Mihaî Racoviță, lui «Constantin biv Vel Comis, staroste de Cernăuți», pentru pîra dintre «Ioan Tăbără mazil» și «alți oameni din Jadova», ce se zic împresurați de Goian. Ei spun «că numai vatra satului Jadova le ieste aliasă de cătră Goian, ear câmpul ce iaste și vadurî de moară ce aû acolo în Jadova, ce sânt pe apa Săretiului, le sânt neîmpărțite, și aû multă pricină și gălceavă cu Goian». Să cerceteze. — Copie de d. dr. G. Popovici.

13. Iași, 12 Maiu 7231 (1723). Mihaî Racoviță, lui «Constantin biv Vel Comis, staroste de Cernăuți», pentru pîra dintre Ioan Tabără și Goian, «cum că, făcându-se o moarte de om în codrul Ispasului, mai an, și trimițând dumnealui

Vornicul Sturzea slugile dumisale de aũ luat bucata tuturor împrejurașilor, apoi s'aũ făcut izvod de acolo, tot, anume, cari săliște vor plăti moartea de om; și, viind slugile dumisale Vornicului aicea, s'aũ făcut izvod cu pecete gd. pe acele săliști ci-aũ fost să dea la moartea de om, iar Jadova nu s'aũ pus la izvod. Și, viind Goian aicea la Iași, el și cu alți oameni împrejurași de-acolo, aũ făcut multă cheltuială pân aũ plătit moartea cea de om. Pe urmă, s'aũ sculat Goian ș'aũ dat samă cătră oamenii din Jadova, că el pentru Jadova aũ făcut cătăva cheltuială și li-a poprit părțile de moșie ce aũ acolo în Jadova și zeciueaște.» Nu vrea Goian să vie la judecată. Dacă e drept ce se spune împotriva lui, să-l împlinească. «Iar, neputându-l așeza acolo, și fiindu-i poveastea într'alt chip», să-l sorocească la Divan.

14. Iași, 10 Februar 7232 (1724). Mihaï Racoviță, pentru pîra dintre Ion Tabără și Toader Goian, cu privire la moartea de om din codrul Ispasului. «Făcând trăsura împrejurașilor, pe urmă s'aũ socotit că să plătească acẽ moarte de om 3 hotară, după obicei, și s'aũ făcut izvod cu pecete gd. de câte sate aũ cuprinsu între acele 3 hotară, cari s'aũ socotit să plătiască moartea cea de om, cine pe cât l-aũ ajuns partea.» Apoi se expune afacerea, ca în n! precedent. Se găsește că Goian n'a avut dreptate; «ș'aũ și plinit Comisul 6 boi de la Goian». Dar el nu contenește, ci duce lucrurile până la Divan. La urmă, el tăgăduiește că ar fi luat ceva, dar refușă să jure. I se pune termin «la miază-păreas», pentru a da înapoi dijma și a-și lua boii îndărăt. «Iară, neplătind dijma pân la zi, să rămăe boii de istov în mănile răzeșilor, căci acei boi s'aũ și prețuit: 6 boi drept 30 lei, cum arată mărturia starostelui.» — Copie de d. dr. G. Popovici.

15. 23 Septembre 7233 (1724). Mihaï Racoviță, lui «Costantin biv Vel Clucer, staroste de Cernăuți», pentru pîra Goianestilor asupra «Medelnicroaei lui Turculeț, zicând Goianesti că, încă fiind ei în cie parte, aũ trimis domneaei și le-au luat 12 capete de vită, boi cu vaci, fără nici-o judecată, și nu știu pentru ce li-aũ luat, că dator[i] nu-i sânt cu nemică». Să le ia înapoi, «de ună vreme ce le-a luat vitele

fără de judecată și fără de cale». — Copie de d. dr. G. Popovici.

16. Iași, 20 Ianuar 7245 (1737). Grigore Ghica-Vodă, lui Andrii Balșe biv vtori Spătar și lui Talpă biv vtori Comis, pentru a hotărnicii lui Iosăf egumenul Dragomirnei moșiile Drugești, Zlătunoae și Chisălești, la Ținutul Hirlăului. — Copie de d. profesor Eusebiu Popovici

17. Iași, 24 August 7249 (1741). Grigore Ghica, lui «Ion Luca Postelnic, căp[itan] de Ropce», pentru pîra lui Toader Goian și fratelui lui, Ioan Goian Căpitanul, cu privire la contestațiile Vlădeștilor. Acum se face plîngere pentru «erbî» tăiate și «poame străcate» în paguba Goieneștilor, pentru o casă făcută de un Ilie Iovniciuc «pe un laz» al lor. Pentru o bătaie suferită de Toader din partea unui Vasile Coce, «dovedindu se cum că l-au bătut fără cale, să-l puî d-ta și să-î dai și lui certare: altă dată să nu saie cu bătaie la oameni, ce, de are ceva, să-și întrebe cu judecată». — Copie de d. dr. G. Popovici.

18. Iași, 27 August 7249 (1741). Grigore Ghica, lui «Ion Luca Postelnic, Vel Căpitan de Ropce», pentru plîngerea lui «Ion Goian Căp[itan]», «zicând că, mai în trecuți ani, pe când era el Căpitan la Ropce, căzând un om în pricină, arătându-l un Turc cum că ar fi tîlhar și i-au furat un cal, au luat Goian Căp[itanul] un cal de la acela om gloabă și, ducându-l la casa lui, în Jadova, au dat calul pe sama unui Toder Arbure, carele era pe acea vreme pe lângă casa lui Goian Căp[itanul], și acel Arbure au încălecat pe acel cal far[a] știrea lui Goian Căp., și au umblat pe unde i-au fost trebile lui, și au stricat un picior calului, de au rămas șchiop, și apoi, îndreptându-se omul cela și, mergând cu carte gd. ca să-î întoarcă Goian Căp[itanul] tot ce i-au luat și, fiind calul stricat, n'au vrut să-l primească, și-au dat Goian Căp[itanul] un cal al său, pe care cal zise că-î da un negușitor 28 lei, și calul cel șchiop au rămas la Arbure, apucându-să cu zapis și cu zi să plătească lui Goian Căp[itanul] acei 28 lei, și au trecut peste zi trei ani de atunci, și nu i-au mai plătit.» Să cerceteze. «Așijdere, mai jălui Ion Goian Căp[itanul], zicând

că, prim[ă]vara înaintea Moscalilor, fiind treabă de niște chile ce era orânduie, au dat el cincile și jumătate cu cele chile pentru omenii de Jadova, și de atunci pân' acum nu i-au mai dat bani.» Și pentru aceasta să facă o cercetare. — Copie de d. dr. G. Popovici.

19. 9 Iunie 7267 (1759). Mărturie a lui «Angheluță Tăbărtă vtori Vistier» și a fratelui lui, Neculae, ce vînd «a noastră driaptă ocină și moșie: trei dughene, cu loc cu tot, care dughene sînt pe Podul Vechiū, între o dugheană a Petrii Grecului, ce-i iaste dată danie de nepotul nostru, Ioniț[ă] sin Neculae Tăbărtă, și între o dugheană ce este lângă pivnița nepotului nostru», pentru 300 de lei, egumenului «de la Sfeti Savva». Parte din bani îi dăruiesc vînzătorii către mănăstire. «Și nimene din neamul nostru, ori din răzăși sau mahalagii, să nu fie volnic a le răscumpăra.» Marturi: «mulți oameni buni». «Vasilie Gane Logofăt am scris zapisul cu zisa dumilorsale.»

20. 8 Iulie 7268 (1760). Doi indescifrabili arată că au venit la ei «tîrgoveții de Cernăuț», și Isaia, egumenul «de la Schitul cel Mare ce este în Țara Leșască», «cu Gavril Moțoc mazil ot Cernăuț, pentru o bucată de loc di căsta parte de Prut, pe din sus de tîrgul Cernăuțului, din hotarul tîrgului, ce jăluē Gavril Moțoc că este din hotarul lui, a Mihalcuiului, iară seliște de satu ce se numește Clocuța». Se dovedește că «la văliat 7253» (1744-5) s'a judecat Gavril cu tîrgoveții și egumenul, la Ioan-Vodă Mavrocordat, — Moțoc aducînd «o hotarnică veche de la Ștefan-Vodă». Dar Moțoc nu stăpînise nici odată de fapt. Călugării arată o «carte de milă de la răpăosatul Gheorghie-Vodă și de la alți luminați Domni, că dejma locului tîrgului Cernăuțului este aferosită danie Schitului». Moțoc pierde. La 7257 (1748-9), află Moțoc apoi «o împărțală mai noă a moșilor săi, din văliat 7152 (1743-4), ș'au cerut de iznoavă giudicată înaintea Măriei Sale răpăosatului Gligorie Ghica-Vodă»: iar pierde, neputînd dovedi stăpînire de fapt. Acum, Moțoc reînnoind jalba, se face întâiū, fără rezultat, o cercetare de «Păharnicul Enăcachi». Și acum, la Divan, Moțoc n'aduce dovada cerută, și nici «scrisoare încre-

dințată», și pierde, după «sf. pravilă» «Și, osăbit, că la atâtea giudicăți, ce s'au părăt înaintea luminaților Domnii și a boerilor mari, de ar fi avut oarecare strămbătate, i s'ar fi luminat dreptate; ci, umblând cu păre rele și fără chip, s'au dat rămas de la toate giudicățile.» «Osăbit, târgoveții mai arătară o mărturie încredințată cu pecete târgului, de la toți bătrânii târgoveți și iscălită de preuții de acolo; întru care adeverează că, din moși și din părinți, și de când au apucat de țin minte, tot ei au stăpănit acă bucată de loc.» Dacă deci Moțoc ar mai începe pîra, «să li plătească [orășenilor] toată cheltueala și să se și pedepsească cu poroncă gp., ca pe un om nesupus și nestămpărat de giudicățile luminaților Domnii și a boerilor. Însă și târgoveți să aibă a-și da dejma locului la Schitul cel Mare din Țara Leșască.» — Copie de d. profesor Eusebiu Popovici.

21. 3 Decembre 7270 (1761). Grigorie Ioan-Vodă, lui «Gheorghe Șet[rarul], ispravnic din Ținutul Sucevei, i Gheorghe Carpu polcovnic», pentru o pîră a lui Ion Goian din Jadova, cu privire la moșile părintești, neîmpărțite. Să împartă ei. «Așișderea jălui Ion Goian pe frate-său Toader, zăcând că, fiind la dajdia mazilească amândoi frații la o cruce, au plătit tot Ioan dajdia și pentru frate-său de vr'o 5 ani, și zice că nu i-au întors.» Să cerceteze. — Copie de d. dr. G. Popovici.

22. 12 Decembre 7271 (1762). Grigore Ioan-Vodă acordă «Schitului celui Mare din Țara Leșască» vechile privilegii (și de la tatăl Domnului), pentru untdelemn, scutire de goștină și desetină și 120 de lei din vamă. Acum, fiind samă că «e locul acesta în Țara Leșască, având Schitul puține bucate de acestea, și neavând unde se pășuna, fiind locul foarte strămt, le este cu supărare», scutește 430 de stupi, și fixează pentru 300 de oi o goștină de numai două parale. «Așișderea și la vremea văcăritului, când s'ar întâmpla a fi, sau la cuniță, să aibă a scuti 60 pot. (*sic*) vite: vaci, boi, cai... Cum și pentru 4 mori ce va ave sfânta mănăstire, încă am făcut Domniea Mea milă, și le-am lăsat să fie în scuteală de biru ajutorinții.» — Copie de d. profesor Eusebiu Popovici.

23. 30 Iunie 1765. Grigore Alexandru Ghica, luî Ion şi Ghiorghei Goian, mazili, pentru partea lor de moşie de la Stăneşti (Ţinutul Cernăuţi). Să-şi ieie drepturile acolo, «după hotărîrea testamentului». — Copie de d. dr. G. Popovici.

24. April 1766 (?). Grigore Ghica-Vodă, luî Ştefan Tabără Vornic de Poartă, întărind împărţirea făcută de dînsul Goienestilor. — Copie de d. dr. G. Popovici.

25. 20 Iunie 1767. Grigore Ioan-Vodă, pentru daniile făcute către «Schitul cel Mare ce este în Țara Leșască», de Domniî de înnaintea sa. Scutește «metohul Schitului ce este la Mămăești pe Prut, la Țănutul Cernăuțului... Așîderea și pentru 12 oameni streinî, Ruși, ce s'ar duce din Țara Leșască acolo, metohului: întăiî să-î aducă aici la Visterie, ca să se așază cu birul lor, după putința lor, și apoi să se așază cu traiul lor la Mămăești... Așîderea mai volnecim Domniea Mea pe părinții călugări, dupe cărțile domnești ce ni-au arătat, să aibă a lua dejma de pe locul târgului Cernăuțului: din pâne, din ovăs, din mălaiu, din hrișcă și din păpușoi, și din tot felul de pâni; și nimene din târgoveți, sau orî-cine ar fi, să nu li poprească pânea, dejma; iar pentru cei care nu s'ar supune a da dejma, poroncim Domniea Mea starost. să împlinești și să-î supui ca să urmeze dupe cum poroncim, după ponturi. Așîderea când s'a tîmpla să ducă călugăriî de aci, den țară, de la mitoh, la mănăstire, în Țara Leșască, orî pâne, orî miere, orî vin, câte un vas-două, pentru hrana lor..., iarăș să aibă a trece cu pace, și să fie în pace de vania [= de bani] de mortasipie, de părcălăbie și de toate alte slujbe.» — Copie de d. profesor Eusebiu Popovici.

26. Fără dată. Supt Grigore Callimachi (—1769). Judecată a luî Gheorghe Goian, mazil, cu «Parascheva Gălcuiasă de la Hrișcani, iar de la acest Ținut; jăluindu Gheorghie Goian că, având Parascheva o fată mare, una născută a ei, au făcut tocmală și au logodit, ca să o iă lui-și muiare, și, după așzare, au rânduit și zi însămnată, când să să facă nunta. Și, după voroava și așzare lor, apropiindu-să ziua însămnată, au făcut Gheorghie Goian toată gătire, și s'au adunat nuntași. Și, începând nunta, după obicei, s'au gătit și au purces

să meargă la Hrișcani, la Parascheva, ca să ia mireasa. Și, mergând ei la drum, i-au întâlnit un mazil anume Ioniță Bantăș, și au spus că în zadar să ostinești, că pe logodnica lui au luat-o Ursachi Soroceanul. Și el, auzind aceasta, pe toți nuntași, căț era, i-au lăsat să-s întoarcă înapoi la casa lui, și el singur s'au dus ca să vadă de iaste adevărul după cum au auzit. Și, mergând, au aflat adevărul: cum că Ursachi Soroceanul i-au luat logodnica. Și nuntașii, întorcându-să la casa lui Gheorghie Goian, au așteptat până au luat răspunsu de la Gheorghie Goian cum că adevărul iaste ceea ce au auzit, și așa s'au împrăștiat și nuntașii; iară cele gătite toate s'au trecut cu chemații aceia. Și am întrebat pe Gheorghie Goian: i-au dat Parascheva în știre cum că ia vră să-și dă fata după altul? Și Goian zice că nu l-au înștiințat. Și, întrebând noi pe Parascheva, ce are să răspundă la jaloaba lui Goian, și ea au zis că n'are a răspunde nemică, că toate câte jăluiaște Gheorghie Goian sînt adevărate, și nice înștiințare nu i-au făcut, și mărturisești că, fiind îndemnată de unii mazili, gresală au făcut la aceasta. După toate aceste, au arătat Gheorghie Goian izvod de cheltuiala ce-au făcut cu nuntașii. La care luând noi samă și socotind toate cu amăruntul, ce-am găsit cu cale și cu dreptate, s'au făcut toată cheltuiala șasezeci și șapte lei, o sută șasă bani, afară de unsprăzece lei ce-au dat la schimburile logodniilor. Și la toată cheltuiala ce-au făcut Gheorghie Goian, s'au dat platnică Parascheva Gălculiasă, să plătească după cum arată mai sus, iar acei unsprezece lei ce au dat Goian la schimburi, am rânduit să-î dă îndoit, adică doaozăci doi lei, după cum scrie Armenopolul, în sfânta pravilă, cap 187, de zice: «doi oameni s'au logodit dănd arvună, iară care dintr'amăndoi îi va părè rău și să va lepăda, acela să dea îndoit arvona ce au luat». Decî și noi, urmând la aceasta, așa am rânduit.»

27. 29 Iunie 1778. «Fiind-că, din poronca dumisale Visteriului Dumitru Tohăneaanu, vâtaf alu plaiului de spre Buzău, i dintr'a lui Visterului Andrei Bozian, orânduîți fuserăm noi, cei mai jos iscăliți megiiăș moșneni, ca să cercetăm o pricină a lu unchiș Ion Roescu cu un Cărstăian Brăncărea, pentru partea lui de moșăe... Acastă sfoară de moșăe Roiasca, care i s'au

dat supt stăpănire lui unchiiaș Ion cu neaam[ul] său, slobode în hotar, nesupărate de cătră tovarășî moșnenî. Iar, când să va mai impres[u]ra de cătră acestu Cărstăian, saū de neaam[u]l lui, nu numai să fie ascu[l]tați, judecați, și să să și globască, ca un neînțelegător judecăți și impresurător de pământu.» Iscălesc, adăogind: «din porăncă», moșnenî din neamurile Vagaon și Țornoiiu mai ales. Scrie «Iordache dascălu».

28. 22 Iunie 1801. Constantin Ipsilanti, către Ștefan Sturz[a] biv Vel Spatar și ispravnicii de Tutova, pentru procesul răzășilor de Toporăști cu mănăstirea Florești. Să cerceteze. — Colecția d-nei Șerban Costachi.

29. 25 Mart 1810. «Neculaiu Țocoiu din târgul Eșii, ot mahalaoa Broștenii», vinde «dumisali a gubernii săcritar Ivan Ianov» «o livadă», cu vie și pomî, între «via Nistoroai», «via lui Dumitru Doniț» și «via Iliusăi», «pe locul mănăstirii Sfinților Voevozi... ce să numești Dancu, undi are să dă adet obicînit», pentru 170 de lei. O vinde către «dum[nea]lui, căt și cucoana și cuconii dumisali». Iscălește și Safta, «soțul» lui Țocoiu. Donici declară că e și «cu bună primire me». — *Ibid.*

30. 4 Maiu 1814. «Copiia lui Ion Sindile, scos după cisla de bani ajutorului lipsiui lefilor, și s'au cisluitu cum mai jos arată anumele lor.» — Proveniență munteană (jud. Buzău).

31. 4 Mart 1818. Declarație pentru «moșiile Epurenii și Vicolenii de la Țin[u]t[ul] Botoșanilor, luîndu-le fratele mieu Grigori Popovici Slușr. în orindă pe patru ani de zile, de la dum[nealui] cc. Alecu Calimah Post.» : l-a luat «tovarăș» și pe el (suma arendei fiind de 10.300 de lei). Unul pune «toți banii cumpărători», altul «ostinială a căuta aceste moșii». La cheltuieli nouă însă, și fratele cellalt va da ceva. «Pluguri să pui eu trii, și dumî Slușr. doai, ca în toată vreme să fie cinci pluguri... Cheltuiala hranii casii mele și alte hacuri în trebuința căutatului moșiei să fie de mijloc, și ceia ce, cu mila lui Dumnezeu, va prisosi câștig, să împărțim drept în doai; cum și la pagubă, feriască Dumnezeu, iarăș părtaş în doai să fim... Cînd eu, prin vre un chip, aș eși din drumul dreptății și a credinții, atunci, nu numai să răspund fratelui mieu acă pagubă, dar încă sînt desfăcut de această tovarășie.»

32. 16 Maiu 1818. «Arsăanii monah de aice din Eș» către Domn. Arată că «în hotarul moșiei Borcești, pe Vale Albă, la Țin. Niamțului, am și eu parti de moșie baștină și cu stăpânire vechi». I se dăduse ca hotarnic Lefter Vornic de Poartă, pentru a-l împărți «de cătră răzăș și megieșii împreșuraș». Se chiamă «vătavul dumisali Vornicesii Zoița Balș». Nevoind să vie acesta, se face carte de blestem. Dar vătavul ține și mai departe «în tărie sa» partea călugărului. Cere «să fiu rânduit la dum[nea]lui Vel Logft al Țării-de-șos», care să silească pe Zoița a-și trimete vechil. — Col. d-nei Șerban Costachi.

33. 10 August 1820. «Alexandru Calimah Vornic» dă un Țigan Slugerului Grigorie Popovici, pentru slujba îndelungată și bună ce i-a făcut. — *Ibid.*

34. 1-iu Februar 1824. Foaie de zestre, din părțile Buzăului. Averea mirelui: «2 boi, 1 căruță, 1 vacă cu vițal, 1 cal de gine[re], 1 iapă de doi ai, 200 pruni în dijmă, 150 pruni cu pământul lor, la Cuibu (?); 1 zăbunu de manăță lung, 2 anteriu de dimii lungi (*sic*), 1 gheba, 1 căculă de cele bune, 1 căldare, 1 topor, 1 sapă». Averea miresei: «1 malotea de ghirmisutu, 1 roche stanbă, 1 roche șamalagea mărunță, rochile cu mănăcarurile lor, 4 perne lungi, 3 veli[n]țuri în lănurî, 2 cămăși voinicești, 3 cămăși fâmiești în mătăsuri, 1 cămășoe fâmiiască, 1 ladă în vremi (*sic*), 2 mărâmi lungi în bora[n]gicu, 3 mărâmi lungi alese, 35 ștergare de masă, 1 un notenu de doi ani, 2 vaci cu mânzații lângă ele, 4 cerveți de păragină cu pământ[ul] ei în dealu Mărtăneștilor, o jumătate de pogonu locu de casă din partea păstorească, alătura cu Păun sin Stanu; 200 pruni cu pământ[ul] lor, 4 meri cu [pă]mânt[ul] lor».

○ 35. 29 Septembrie 1824. Declarație «la mâna vărului nostru Ghiorghe Aramă, ci-î zăcu și Bărbieriū, precum să fi știut că ne este dreptu văr cu noi, și noi ne aflăm la rânduella ruptașilor; și acmu voește și vărul nostru să-s așeză la rânduella nemulu nostru, neavându nici-on amestecu de bir cu nemine nici moșul nostru, tatăl vărului nostru Ghiorghie, — fiindu tot oameni de casa d. Vorneculu Grigor[e] Ghica. Și, fiindu om scăpat (*sic*), voește să-s așeză la o cruce cu fiul său Ștefan, și noi

dăm mărturie întocma, după cuprindire nemului nostru. Iar, nefiind adevărată, să fim dator[î] a da 250 lei bani miliî, şi supuş suptu urgie gospod, şi da şi ban[i] bir cu ţara.» Iscălesc un Capşa, «Ilisăi Grigorce răptă (*sic*) a Visterii». — Din colecţia d-nei Şerban Costachi.

36. 15 Maiu 1829. Pentru o moşie cumpărată la Tutova, cu voia răzeşilor, între cari «Ion Cehan ot Călugăreni, Post. Ion Motăş ot Chetreşti, Gheorghii Rilav (Silav) mazil». Ivindu-se însă alţii cu pretenţii, cumpărătorul cere a se fixa termen în care să i se dea banii. — *Ibid.*

37. 13 Octombrie 1831. Către Clucerul Dimitrie Popovici. «Fiind-că aceşti bani am apucat a-i da mai nainti di a veni aprodul la dum[nea]lui munsii Criştanovschi, după o poliţă a dumisale Vornicului Costachi Conachi... Iată alătorezu dum[ita]li poliţa cătră dum. Vor[ni]c[ul] Costachi Conachi, di 652 lei; căruia i-am şi scris că-i voi trimeti o poliţă.» Se vorbeşte de o «sămuşoară». — *Ibid.*

38. 26 Maiu 1833. Filaret Apamias şi Athanasie Sevastias arată că au cunoscut la Roman, unde erau ei cu episcopul Veniamin, pe tatăl Căminarului Grigore Popovici, protopopul Grigorie Făurescu. — *Ibid.*

39. Foaie de zestre ţerânească din 1835. «2 boi buni, 2 vaci: una cu viţel, alta gonitoare, 1 scurteică pabriu, 1 roche mcotos (*sic*), 2 velinţe în lănurî, 4 perne lungi, 2 cămăşi voiniceşti, 4 cămăşi fămîieşti, 5 mărâmi lungi, 1 masă pă masă, 18 stegare (*sic*) mărunte, 2 rămătoare grase» (averea miresei). «Jumătate livede, depreună şi pă vale; jumătate livedea după negoţ, jumătate locu din valea păcurii, 2 boi buni, fărăb (*sic*) de rotărie, jumătate; 1 rămătoare» (averea mirelui). — Din regiunea Buzăului.

40. 1850. Plată, «după încheerea Sfatului Administrativu din 29 Dechemvrie 1849», «pentru fieştecare tăbliţă arătătoare numerului casăi saă a dughenii din oraşul Iaşii, să se plătească de cătră proprietari către trei lei». Tipărit. — Colecţia d-nei Şerban Costachi.

41. Foaie de zestre din 5 Februar 1853. «3 stănjăni de moşie... Viia... 1 vacă cu viţel, 1 juncu de un viţel, 2 oi cu mieî, 2 oi micî, 1 scurteică de tebet blănită, lungă; 1 fermână de postav blănită, 1 roiche musulim, 1 roiche stambă, 2 ondroace

stambă, 1 fustă matepolon, 1 ladă, 4 perne lungi, 2 scurte, 4 perne de părete, 2 scoarțe în feluri, 1 pereche părătare, 1 covor încadrlat, 3 cămăși voinicești, 6 cămăși femiești, 1 salbă lungă, de lei 30..., 1 testemel de ale bune, 1 basma de mătasă, 1 masă pă masă, 2 fote albastre, 1 maramă de borangic, 1 șărvet de cuiu, 22 șărvete de masă, 2 testemeluṛi mari. Deci noi puțin, iar de la Dumnezeu mult; și sporul lui Avraam și a lui Isaac și al lui Iacov în casa dumnealor.»

2. Documente comunicate de d. Ermil Pangrați.

1. Suceava, 17 Ianuar 6998 (1490). Ștefan-Vodă, pentru că «Urita fata Malinei, nepoată de fată a lui Jurja Piatra (пѣтра; mai jos: пѣтрь)», vinde ocina ei, cu uric de la Jurja, «un sat de la gura Răbricioarei (рѣбричояри), anume unde au fost Roman și Hodco», «lui popa Sima (попѣ сими) și frateluṛ lui, Gavril (гаврилѣ), și surorii lor Martei (мартѣ), pentru 50 de «zloṛi tătărești» Daṛ actele de la «unchii noștri Ilias și Ștefan». Marturi: fiii Domnuluṛ, Alexandru și Bogdan-Vlad, și boierii: Duma, Gangur, Dragoș Vornic, Hrăman, Hudič, Dajbog, Șteful de Hotin (хотинскогo), Micotă, Reaṛeș pîrcălab de Neamṛ, Andreico Țartorovschi, Groze de Orhei (орхенскогo), Secară pîrcălab de Roman, Clănău Spătar, Boldor Vistier, Eremiia Postelnic, Frunteș Stolnic, Șandro Comis, Tăutulu Logofăt. Scrie Toader. Pergament cu pecete desfăcută. Și traducere de la «școala slovenească în Sf[e]tii Sava»; copie din 1808. — Cf. *Uricariul*, XVIII, p. 62.

2. ♂ Хсѣвѣх, 19 Mart 7037 (1529). Petru Voevod întărește lui Matei și frateluṛ lui, Nichita, și surorilor lui, Mărena (мѣрена), Liga (лига) și Mușă, fetele Gutiniṛ (дѣти гѣтинни) și surorei Gutiniṛ, Măria (мѣрие) și verilor ei primari (братаничереи) Mihul și sora lui, Dolca (долкѣ) și Cr[i]stina și Nastea (настѣ), fetelor Siminei (симини), și rudei (племеник) lor, Păcurar

¹ E interesant de văzut cum preface pe marturi un traducător așa de bun ca Evloghie; la el înțluim pe Alexandru, Bogdan și Vlad ca fii ai Domnuluṛ, și pe boierii: Dragoș Vel Vornic, Clănău Vel Spătar, Boldur Vel Vistier, Irimia Vel Postelnic, Frunteș Vel Stolnic, Șăndrea Vel Comis, Tăutul Vel Logofăt. Data e cetită: 6978.

(пѣкѣсар). fiul Nastei (настн), nepoții (кнѣскове) lui Ivașco Goe-nescul (гоенескъла), ocina lor, ce o are Ivașco de la «pă-rintele» Domnului, Ștefan-Vodă: лѣвнтѣци гдѣ бил дом лѣвнтѣ-тин, сѣлицѣ конѣлово на рѣбричи и черест (*sic*) горѣна мало и рѣбричюарѣ, сѣлицѣ никодарино și seliștea lui Jurja Blidariul (жѣржа блидарѣ). Marturi: fiul, Bogdan, și boierii: Grozav Vornic, Negrilă, Tălaba, Scripca, Vlad, Mihul pîrcălab de Hotin, Crăje și Huru pîrcălabi de Neamț. Dančul și Zbiarea de Roman, Barbovschi Portar de Suceava, Dragșan Spătar, Dumșa Vistiernic, Ličul Postelnic, Felea Țașnic, Toader Stolnic, Ioan Comis. Toader Logofăt. Grigorie Bogza pisar. Pergament. Pecete mare atîrnată de un șnur roșu (pembea). Cf. Melhisedec, *Cron. Rom.*, I, p. 160.

3. 22 Mart 7054 (1546). Petru-Vodă. Vine Petre cu suro-rile lui Tudora și Vasălca, fiii lui Hanco Golăe, și rudele lor: Isac, Maxăm, Ioan, Nasta, Stanca, Mica, Mușa, fiii Oltii, și «nepoți de frate ai lor, Luca și sora lui, Magda» și alte rude, Găta, Tecla, Mărina, etc., și vînd ocina lor, «c-aū avutū pă-rinții lor, Hanco Golăe și Olta și Cărstăna, de la Domnia Mea, pe gūmătate de satu de la Răbrice, anume Golăeștii». Marturi: fiii Domnului, Iliăș, Ștefan, Costandin; boierii: Hurul Vornicul, Cărca, Borce, Sturze, pîrcălab de Hotin, Hurul și Miron de Neamț, Șendre [= Șandru], «Tanpa» [Țînpa], pîrcălabi de Roman, Petre Vartic Portar de Suceava, Enea [Iurie] Spătar, Moghilă Vistier, Hribor Postelnic, Petre Păharnic, Neagu Stolnic, Placsa Comis. Mătieș Logofăt. «S'aū tălmăcit la școala slovenească la Sfeti Sava.» — Copie mai nouă. — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 129-31.

4. 12 April 7056 (1548). Iliăș Voevod, pentru Ionū Can-drea, и матѣша его соломѣа, nepoți (кнѣскове) ai Marușcei (марушчини) și «ruda» lor Mărinca și sora acesteia, Negrita (негрита), și ruda: Țîntea, nepoți ai Soficăi (софѣики), «toți nepoți ai Candri (кандри), fiul lui Negrilă, — întărindu-li dania făcută lui Candrea de bunul (дѣд) Domnului, «bătrînul Ștefan Voevod»: parte de sat «la Stavnic», Jurjeștii, parte din Ta-tomirești, на рѣбрича. Marturi: frații Domnului, Ștefan și Cos-tantin, și boierii: Efrem Huru, Borcea Vornic, Petru крѣка,

Șandro, Sturdze (Стурдза), Movila, pîrcălabi de Hotin, Danul Huru și Miron pîrcălabi de Neamț, Iașco și Ghiianghe pîrcălabi de Roman, Negrilă Portar de Suceava, Iurii Spatar, Dan Vistier, Hrăbor P[ostelnic], Hamza, Petrașcu Čașnic, Neagul Stolic, Plaxa Comis. Matiașu Logofăt. Pergament. Pecete mare cu șnur roș (pembea). — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 135-7, 142-4.

5. 26 Octombrie 7092 (1583). Petru-Vodă, pentru «Ștefanu Golăe pîrcălabu de Neamțu, fečorul lui Lazărū Golăe pîrcălabul», care vinde moșia sa, «ce are de la părintele lui, Lazăr Golăe, pîrcălabu, de la bătrănulū Petru-Vodă, o parte dînu susū dinū giuământate de sat dinū Golăești și a cincea parte dinū moară», lui «Neculae Tătarū», cu 160 de zloți tătarești. — Copie din secolul al XIX-lea, după traducerea de la «școala slovenească în Sfetii Sava».

6. 8 Mart 7096 (1588). Petru-Vodă, pentru «Anița, giupăneasa lui Golăi Logofătul, și fečoriī lorū, Mihăilă și Cărstăna», cari vînd moșia lor: «din giuământate de sat din Golăești a triia parte, din drese de cumpărătură ce are de la bătrănul Petru-Vodă». Mai vinde «a șa (*sic*) baștină ce are acolō dinūtru acea giuământate de sat, din a triia parte, acea giuământati de satū, a cincea parte, toată partea lorū ce se va aleage dintr' acea giuământate de sat, și cu moară în Răbricea și cu locū de fănați». Vînzarea se face «seminții lorū, lui Necoară Golăi, și femei lui, Sofii, pentru 150 de zloți tătărăști». Fără boierī. — Copie din secolul al XIX-lea, după traducerea făcută «la școala slovenească, la Sfn. Sava».

7. Suceava, 27 Ianuar 7106 (1598). Ieremia-Vodă, pentru Eremia Băseanul Vel Vătag de Vaslui (Василинскин), care aduce mărturie de la Joria Vornic de gloată cu privire la vînzarea făcută de Zahariia fiul Mărinciī, nepotul lui popa Danciul, strănepotul lui Fetion Мештан (acest Fetion primise moșia de la «bătrînul Ștefan Voevod și de la Alexandru Voevod») lui Eremia: parte din Miclăușani, «ce se zic acum Grauriī», pentru zloți tătarești; altă mărturie de la același cu privire la vînzarea făcută de Dumitru Trușco, fiul Oltiī (Олтин, Олтик), nepotul lui Trifin (Трифин), lui Eremiia: parte din satul Crăciunești, la riul «Golie» (acte de la Bogdan-Vodă și «de la

Petru Voevod cel bătrîn»), pentru ТАЛЕР ЛИЧНИХ. Întărire. Stroici Vel Logofăt. Vasilie Bucium. Pecete mijlocie; de ceară roșie.

8. Iași, 30 Iunie 7110 (1602). Eremia Moghila, pentru Gherman și Andronic, ЧОРЕ ТАКОШЕ, ce vînd moșia lor la Gloden și Hilimonești lui Eremia [Băseanu] Uricar. Stroici Vel Logofăt. Necoar[ă] scrie. Pecete mică, pe hîrtie.

9. Iași, 30 Iunie 7125 (1617). Radul-Vodă, pentru Sora, fata lui Toader Grozea, «cneaghina» lui Gligorie biv Vornic, care se plînge pentru partea ei din Alexești (dată de Alexandru-Vodă lui Grozea), cumpărată de la Andrăbuș, pe zloți tătărești, și alte ocine. «Ghianghea Logofet iscal. Marmure.» Pecete mijlocie, pe hîrtie. Slavon. – Pe V°, de o mîină contemporană: «300 pămunturi Alecsăști, 3 bătrăni».

10. Iași, 30 April 7165 (1657). Gheorghe Ștefan-Vodă către «Mogăldia din Negrești», pentru pîra lui «Toderașco Joria cu Ion Fărămî și cu diiaconul și cu Corcodel și cu Mahleu și cu alți răziași din sat din Crăcunești», spunind «cum acei oameni șîd pre moșia sa la sat la Crăcunești. Deci s'au și mai pârît, și i-au rămas Toderașco . . . , și le-au luat și direasele și li-au pus și dzi după o[bi]ceaiul ț[ă]răi, să iasă de pre moșia sa, și până acmu n'au mai eșit. Deci să-i scoați din moșie, să margi la locurile sale, cu tot ce vor avea; și dă ačasta pără să nu să mai părăscă în veaci preste cartia Domniei Meale.» Pecete mijlocie, cu chinovar negricios. — Pe V°, la 4 Maiu, Mogilde se învoiește ca ei să mai stea «în doao săptămăni . . . , și n'am apucat de n'a întelni (*sic*) Moghilde». Martur și «Șirbul den Hulturești». «De acesta să nu mai perim.»

11. [Data ruptă.] Ștefan-Vodă, lui «Costantin diiacul de la Pitărie și Dumitrașco diiaconul», pentru ca să stăpînească Rohotești, singuri, până li se va întoarce derăzășiilor cheltuiala făcută în pîra cu Păcurariu. «Răcoviț[ă] Vel Logft. uč.» Pecete mare, cu chinovar.

12. Raport către Domn (rupt; formează cîrpeala altui document) . . . Măria dumitali să[nă]tos. Facem șt[i]re Mării . . . las, anume Toader, că l-au lovit niște tălharî . . . noapte la odaia lui, la Mălina, aproa[pe de] . . . , și l-au legat și l-au

muncit, și i-aū împușcat femea[ia, care aū] murit pe loc, și i-aū luat 200 de lei și osabit... tot ă-aū avut; apoi, ucigându-l și muncindu-l să... unge dzileli, dzis-aū că mai are bani la ovăz, și... di-aū scăpat în un sat... și aū dat știre l[a]... pă tălharî; pă urma tălharilor s'aū dus pi la vad... plătiască; apoi în... el după tălharî, până... aū spus niște omeni din Ț[a]ra Munteniască pre... [o]meni a lui Păcurar că adevărat omeni lui l-aū tăl[hărit] și un Țigan di la Păcurar, de aū mărturisăt în... nî a lui Păcurar; și s'a dat și 2 lei Țiganu[lui]... lor, apoi aū mărso la Păcurar să-î ceae pe acei..., să-și întreabe la Măriia Ta. Păcurar n'aū vrut... uduit și omenilor li-aū dat frundza de s'aū dus... niște cai..., și i-aū doslușut că i-aū... Mării dumitale dăunădzî... [l]ui Păcurar lapucă, di-am mărso de i-am luat... altora, a mulți, câte pagube să fac și câte... margini, toate să află de omeni lui Păcurar... lui Hrumut i s'aū furat niște iape și cai și... [l]ui Păcurar și i-aū luat, carile aū găsăt de față iară... le plătească, și aū vinit omul lui Hur[mut]... făcut dumnealui Hatmanului scrisoari acolo... [pentru] că n'ascultă de mine; acmu în urmă... [aco]lo împlă de-l ăarcă, să-l ucigă de tot... Măria Sa să-ș afle omeni, să aibă ce[rtare].»

13. Iași, 13 August 7167 (1659). Gheorghe Ghica-Vodă, pentru «Costandin diiacul și cumnatu-său Gligorașco, ginerii Nastasiei preutiasa popei lui Istratie de Vasluiū și Dumitrașco diiaconul, ginerel[e] Onoghie, și Dumitrașco, fečorul Chilie, și frate-său Ifrim și semenția lor, altu Dumitrașco, Rohotescul, și frate-său Hilie, și alte semenții..., toț nepoții și strenepoții lui Toader Rohat și a lui Mîcotă Rohat și a Simeî Rohat și a lui Mihăil[ă] și a lui Ion și a Mușei, fečorii lui Micotă Rohat; și aū părăt de faț[ă] pre Tiron de Șchiai și pre Păcurar aprodul de Tatomirești și Bălan fečorul Caucei, și pre nepotul lor, Gligorie, pentru satul Cuhniesții pe Răbricea cia Mare, în Ținutul Vasluiului, ce să chiiamă acmu Rohotesții, cu îmbe cuturil[e], dzicându... cum să liagă Tiron cu oamenii săi de gumătate de sat de Cuhniesți, ce să chiiam[ă] Rohotesți, ș'aū dzis că iaste a lor de moșie, de spre moșu-său Onia Cuhnîa, ș'aū arătat și un uric de la Ștefan-Vodă cel

Bun, înaintia Domnii Meale, și scriia într'acel uric cum moșul lor, Oanea Cuhnia, aū vândut acia gumătate de sat lui Toader Rohat, moșul lui Costantin și a lui Dumitrașco diiacon, și altor fraț a lor, și s'aū luat acel uric de la mână lui Tiron, și s'aū dat pre mână nepoților lui Toader Rohat, pentru căci aū rîmas denaintea noastră și din toată leagia țerăi». Urmașii lui Rohat «s'aū îndireptat și ș'aū pus fierăia 24 de . . .», ceilalți neavînd amestec în sat «nice odănuoar[ă] în viač». «Răcovițe Cehan Vel Logoft.» Scrie «Corlatu». Pecete mare peste hîrtie.

14. Iași, 5 Octombrie 7169 (1660). Ștefan-Vodă, pentru «Andronic ce aū fost Postelnic-Mare» și «slujit-aū cinstit părintelui Domnii Meli cu dreptate și cu credință, astăzi și noi slujăște»: îi dă Băloșăștii (Vasluiu); «care sat aū fost a răposatului Iorga ce aū fost Postelnic, driaptă cumpărătură de la fečorii Băsan[u]lui Uricar . . . Să-i fie de la Domnie dare și miluire și uric de întărituri». Corlat scrie. Traducere din secolul al XVIII^{lea}.

15. 20 Februar 7170 (1662). «Bejan din satul Băloșăștii, Țint. Romanului», vinde lui Ștefan Băisan partea lui din sat, «cum și curățături din codru, ci le am făcute cămp». Să ție și fiul, Simion, și nepotul, Eremiia Băisan. Iea pe moșie «treizăci și șasă galbinî ungurești». Vinde «prin bună știința niamurilor și a răzășilor mei». Martur și «Isailă de Bușăști». — Copie nouă.

16. 8 Maiu 7176 (1668). «Simion Fărăm[ă] de Crăcunești și Păcurar ot Tatomirești și Carpu aprodul» arată că s'a adus carte domnească, de «Costantin Pitariul», ca să aleagă parte din Rohotești. Pun termin ei, «răgiașii» (*sic*), pentru restituirea cheltuielii reclamate de acești doi. «Iar caare răgiaș nu va da baniî la dzi, ia[r] să fie moșie piitoare.» Între marturi: «Focșia fičorul Crețuluî . . ., Vasilie Găoadzi și Stratul zăt Candachiei și Gligorașco diiaconul de Vasluiu, zăt preutiasăi».

o 17. Iași, 8 Iulie 7189 (1681). «Irina preutiasa popei lui Dumitraș, fata lui Cotărlă», arată «singură pre meni, cându aū fostu la sfărșitul vieții miali și la daria sufletuluî mieu, să es dintr'ačastă lume de ȝos, cu multe valurî pementestî, am

avut fecori din păcatele miale, feți și fiate, și neputându-mă ținia cu fișorii miei, și nesocotindu-mă ei, și, cându fu acmu la boala mea și sfârșeniia vieții miale, am fostu în casa preutului Mihail de la bisiarica Mării Sale Do[mnul], din Curte, și m'am dat lui la darea sufletului mieu, ca-s aibă Molitfa Sa a mă griji și a mă comănda de ce trebuie dup[ă] moarte, căci că fișorii mei nu m'aū socotit, neci m'aū căutat de nemici.» Are moșie, în Ținutul Vasluiu, «lângă Hiliia, din ȝos, ca să chiiamă satul Cotărlești». O lasă preotului «și preutiasii lui, Tofanii, și cuconilor lui ce-î va da Dumn[e]dzău». Marturi: un preut de la Broștiană, altul «de la besiarică de la Măji», al treilea «de la bisiarică de la Sf. Dimitrie, și Isaiia călugărul de la mănăstiri din Huși și Sirghie fișorul Burghialii și frate-său Marco și Paraschiva fata lui Dumitrașco Apemanul din Iași» și Radul Simanul.

18. Iași, 11 August 7197 (1689). Costandin-Vodă întărește preutesei lui Mihăilă și fratelui ei, Simion Moga, moșia lor «la Cotrulești», «în gura Răbeșoarei». «Vel Logft. ucl.» — Pecete mare, cu chinovar negricios.

19. 20 Decembre 7199 (1690). Răzăși din familia Hoțul dau siliștea Cotărleștilor lui Teodor «Poroseci». Marturi și: «Ionașco Dracsin, Ifteni zet preutesi ot tam și Ion Nagaragiul și Neculaș Siman ot Focșeni». — Adaus din 12 Iulie 7207. Se vorbește și de un băiat căzut în fântină «cu budeu», pentru care lucru un răzăș dă un bot.

20. «U Băloșăști, 11 Iunie 7200 [1692].» Măsurarea satului «cu funia de 33 stânjinii... Parte Mihăi... O parte o cumpărase Alex[a]ndru Vel Postelnic»; o parte era «a Erimiei Jora». «Însă dumbrava din puntia câmpului di spre Răsărit pân în hotarul Glodeanilor și a Golăeștilor nu s'aū împărțit, ci am socotit să ție celi dreptu locul său, cum s'aū stălpit.» Iscălește și «Dumitrașco Cocortel».

21. «U Băloșăști, 1° 7200 [1692], Iuni 11.» Raport de hotărnicie, către Domn, de la «Mărdarie Vurnic de Poartă și Vas[i]lie Buhăescul»: moșia ce cumpărase «dumnealui Alex[a]ndru Postialnicul cel Mari de la Apostul Răcul și cumnatu său Gheorghii, fișorii lui Ivașco Căpitanul din Negrești», la Bălo-

șăști. Se *stâlpește* «de spre Mihaî negustoriul din Iași și Erimiia Jora». «Cu vatra de sat, cu câmpu, cu vladnic, cu vad de moar[ă]...» Iscălituri.

22. Novembre 7202 (1693). «Tofana, preuteasa popei lui Mihail[ă], și Tudosie și Toader, fișorul Purtasiei, și cu alți frați și sămînție a noastră, nepoții și strănepoții lui Anton și a Sturdzei și Măriei ș'a Martei și a Odochiei», «ni-am învoitu cu răzeășii noștri, cu Neculaiu Trunchiul și cu frații lui, și Mierăuț fișorul lui Ghiorghii și cu frații lui, și altă sămînție a lor, nepoții și strenepoții popei Simii ș'a surori-sa Martii, pentru satul Cotârleștii, în gura Răbriçoarei..., hiind acel sat Cotârleștii îmblând pe trei frați». Ghiorghe Bialiș vinde partea sa moșilor noștri, lui Anton și Sturdzei și Măriei și Martei și Odochiei». «Însă ales n'am putut ști, din care fraate au fostu, nehiind oameni bătrâni, să ție minte, numai tot au apucat fiind... într'acel sat, cu alți frați; iar eu, Tudosie, mă știm să him din Marta... Deș nici ei, nici noi, foarte bine n'am știut cine din ce frate iaste, ce pentr'aceaia ni-am tocmit de bună voia noastră, de spre amândoa părțili să țanem frățiaște.» Marturi: «Mărdarie și Dumitrașco Gutul și Ghiorghii Stredzășcul Vornicii de Poartă, preutul Neculai de la Danco și Vasili Ursariul». — Trei peceți: una cu un vultur.

23. Iași, 18 Mart 7203 (1695). Gligori Hăugar vinde moșia sa de la Cotârlești «dumisali Dimii Jitniciarului drept 15 lei bătuti . Pomenit «nepotul lui Samson». «Iară, de nu s'arū mai afla moșia a mia și s'arū tãmpla să o iã cineva din mânia dumisali, ca să aibu a-i cumpăra eu moșie aiurile pentru moșie.» Marturi: «Ursul protopopa, ce iast[e] la bes[e]rica domniască pe poartă, și preutul Vasili și preutul Misail, iarăș de la besiarica domniască, de la Sta Neculai, și Dumitru nepot lui Hăugar.»

24. Iași, 29 Iulie 7203 (1695). «Tudosii Dubău Vel Log[o]fet, Neculai Costin Hatmanul, Vasili Catacozono Vel Spătar, Dumitrașco Mavrodin Vel Vistiarnic scriem la sluga Mării Sali lui Vodă, la Artenie Bantăș Căpitanul», pentru Tofana soția lui Toader Porosiaci, care a luat ocină la Cotârlești, iar acum

«Tudosie vătavul de Comișei» îi strînge «de a dziacia de pe acia parte, 7 merțe de grău și trei clăi de săcar[ă], dzicându că acel om ce aū dat danie n'are moșie». Să cerceteze. Două iscălituri, fără peceți.

25. Iași, 29 Octombrie 7203 (1694). «Ioan biv Armaș» vinde «dumisali Cruceriuului (*sic*) Dimitrașcu Cuzăi» partea-i din Crăcunești, «din parte popii Chirilii», pe «lei, banî gata». Marturi: «Gavril Băisan, Gavril Mogâldea, Apostul Răgur (*sic*)». Apoî: «Tudosi Dubău Vel Ban Vscal.; m'am întămplat, Vasili Costachi Vel Vornic, Iordachi Cantacozinò Hatman. Și eu Axinti biv Vataf am scris zapisul». — Copie din 1826.

26. Iași, 22 Iunie 7205 (1697). Antioh Costantin-Vodă către «Apostol Răciul căpitanul de Curtianî de la Vasluiū», pentru pîra Tofanei «Porosiač.». «Și, de vor dzice cu toții cum acel om, Costantin, cu soru-sa, Mărica, n'aū avut moșie acolo, ă-aū dat rău, să giure patru oameni bunî dintre dănsii, precum n'are Costantin moșie acolo, și, giurând, să lipsască Poro[s]-čas[a] de acolo.» — Pecete mare, cu chinovar negriū.

27. Iași, 20 Iulie 7205 (1697). Antioh Costantin-Vodă, lui Andronic de Vistirii, ce are a lua drepturile sale la Golăești: dijma din «păine mare și din mălaiū și din cānepi și din grădin[i]». «Vel Logft. uč.» — Pecete mare, cu chinovar roșu.

28. «U Fereșt[i]». 28 Decembrie 7207 (1698). «Ionașco Dragsinul și eu Mărica, sora lui Costantin den Feriaștii», arată pentru Cotărleștii lui «Toader Porsecu, că vînzătorul n'a avut moșie.

29. Iași, 1-iū Iulie 7207 (1699). «Nastasiia Irimias[a]» dă zapis lui Vasilie Buhăescul, «pecum, dănd o iapă a Buhăescului într'o groap[a] a mia, la sălește, la Oșăștî, ș'au murit iapa, ș'având noi păr[ă] cu Buhăescul la dumnilor boiarii cei mari Caimacanli, mi-au (*sic*) dat giudețul platnică, să-i plătesc iapa. Decî eu, neavând prilej să-i dau o iap[ă] cu mândzu, ni-am tocmit cu dumnalui, și i-am dat partia ce-s va aleage a unchiu mieu, lui Dumitrașco Tăpărlan, fičorul Galbănuului de Cozmești, ce mi-i mie cumpăr[ă]tur[ă] cu zapis, din sat din Buhăești, și partia mia de moșie ce mi s'a aliagi iarăș în Buhăești, de pe îmă-mia, iarășî din partia-i Gălbănoae, ca să-i

hie dumisale driaptă ocin[ă] și moșie în viaci în viaci». Scrie «Vas[i]lie Niagul Uricar». Socoteala se face jos, în «pământuri». Iscălesc și Necula Buta, Bejan Vornicul glotniî, Vas[i]lii Rojniț[ă] Vornic, Apostul Răcul Căp[i]tan.

30. Către 1700 (data e ruptă). Dumitrașco Rohotescul arată «cum am luat cinci lei în datorie, cându foametea . . . , în doao săptămâni să-î dau banii», fiind «zălog» partea-i din Rohotești. Marturi: Simion Fărămă, și alții din acest neam.

31. Către 1700. «Eu Chircă, anume Vasilie, feçorul lui Budulală din Tufești, și femee mē, Ilena, fata Bărlandei, și coconii noștri», vînd părțile lor din Tufești și «Cotărliești» «popei Ursului din Scăntee, pentru un poloboc de miere, polobocul de 25 de lei». Se înțelege cu «tot vinitul ce să va alege». Marturi: Găde din Scăntee, Gligorie Mierlar, Donosie, Pătrașcan feçorul lui Pălicaș.

32 Secolul al XVIII-lea. «Socotiala cum s'aũ socotitu între Tofana preutiasa și 'ntre Tudosie și 'ntre alți frați ai lor, pentru moșia de la Cotărliești[i].» Analisa actului de la Ștefan-Vodă; în sat, erau «trei bătrân[i]». Ghiorghe Bialeș vinde partea sa, «ce s'aũ chemat mai iute Cotărliești, . . . la 5 frați, lui Anton și Sturdzei și surorilor lor, Mării și Martei și Odochiei», «drept 70 arginți tătarești[i] . . . Socotitu-s'aũ ei, frați, în de sini . . . Preutiasa popei lui Dumitrașco, fata lui Cotărlă, nici o pot lepăda din moșie, nici pot ști pe Irina fata lui Cotărlă din ce niam iaste: o aũ primit cu toți frații ce-s cumpăr[ă]tor[i] din Gavril . . . Socotitu-s'aũ și s'aũ întrebat și pentru Irina fata lui Cõtărlă, să afle de ce niam și din ce bătrân iaste; cu toți aũ socotit și o aũ ales să hie din Sturdzia frate[e] cel mai mar[e], iar Tudosie s'aũ aflat din Marta, iar Toader feçorul Portasii s'aũ aflat din Dochia, iar Mierăuș și Necula și Ștefan i toată săminția lor s'aũ aflatu din popa Sima și din Marta . . . Necula Trunchiul . . . Iar un zăpis s'aũ dat la Tudosie, ce-s răspunde din Marta.» Iscălește: «Vasilie Niag[u]l Uricar».

33. Iași, 7 Mai 1709 (1701). «Acești frați, anume Tănase fiçorul lui Hilie Rohotescul și Acsentie brat Tănase și Pătrașcu tij frate lui Tănas[ie], Nazarina sor[a] și eu, Gligorașcu

fiĉor lui Siiman, ŝi e , Apostul frate lui Gligoraŝcu, ŝi eu, Măriia, sor[ ], v nd «lui Iordachie Rus t, Marele-Vistearnic», partea lor din Rohoteŝti, «care iaste al turia cu altu hotar a dumisale .. Am v ndut tot b tr nul nostru dumisale, ales, patrudzăci ŝi patru de p m n tur , ŝi p m ntul 20 de paŝi». Gligoraŝcu mai vinde «un b tr n, patrudzăci ŝi patru de pămînturĭ, ŝi p m ntul 20 de paŝi». Dania se face lui Iordachie «ŝi ġup nias i dumisali Saft i» ŝi urmaŝilor. Mai iscălesc: Nicolae (?) Buhuŝ Vel Logofăt, Lupul Cost[a]chi Vel Spătar, Marele-Clucer, Bejan Hudic  Vornic de Poartă, «T nas vătav de aprodzii ot t rgu».

34. 1-i  Septembrie 7210 (1701). «Alixandru ce am fostu Postelnic-Mare în  [a]ra Mold[o]vei» arată că «dumnealui Costin ce au fostu Căpitan-Mare» i-a «făcut bine cu taleri 270 de c t va vream , de s ntu p n  acum 3 ani, ŝi, pentru fr tiia ce am avut cu dumnealui, mi-au făcut bine f r de dob nd , ŝi, zic ndu-m i dumnealui în c teva r ndur  de bani, ca să-i da  dumnealui, ŝi e  neput ndu ..., c ndu au fost acum, iar mi-au zis dumnealui să-i da  banii, ŝi e  iar neav ndu de unde-i da, iar m'am rugaat dumnealui, să facă bine, să mă mai aŝteapte, ŝi dumnealui, pentru fr tiia, iar m'au mai p suit». Dacă nu va da la noul soroc, «atunce să aibă dumnealui a  inearea ŝi a st p[ ]nirea satul mie , B loŝ[e]ŝtii», ce-l are de la «moŝnaŝ de-aco[o], din zile[e] răposatului Io Costandin Cantemir Voevoda». Isc litur : Ion P ladi Vel Sulger, Vas[ ]lie biv Vel Stolnic, ŝ. a.

35. Iaŝi, 12 Ianuar 7217 (1709). Miha  Racovi    nt reŝte lui Iordache Roset biv Vel Vornic D m cuŝenii ŝi Onceŝtii, « ntr'un hotar», cump r tur  de la r z ŝi, aleasă de Bejan Hudic  Vornic de Poartă ŝi de Axintie Uricariul: «386 de pămînturĭ, ŝi p m ntul c te 20 paŝ de la om de mijloc». Parte, de la nepo ii lui L buŝco, ŝi al i «moŝinaŝ». «Care zapis este cu pecete t rgului ot Vaslui .» Alt vânzător  : «Lupul sin Flondor ot D neŝti». Zapisul lui Savin Cof tariul. «Savastiiana, fata Manii.» «Iar de acolo iar dialul în ġos, d ndu-ŝ coaste cu hotarul Tatomireŝtilor... Buza Holmului... V iuga Perienilor... Drumul Telej nii... Pe un hat, p n  la un st lpu

de pîatră... Matca Văitolocănesi.» Marturi la hotarnică: Leonti egumen de Bîrnova, Tănăsii Rohotescul, Vasăle Ardari, Enachi sin Iacob vătămanul ot Bîrnova. — Copie din 1807.

36. 10 Mart 7219 (1711). «Maricuța fa[ta] Drăguți, nepoata Măricuții, strănepoata Antonicăii, A[n]tonica fata Irimii Băisanului», dă «dumisali lui Ion văru-meu», «și i-am dăruit danie», parte din «Crăcunește».

37. Iași, 16 Mai 7219 (1711). «Vas[i]lie Grecul biv vătavă za căl[ă]raș de Țarigradu și Ionașco fișorul Buhăescului ă-au fostu Vornic de Poartî și David Țujdea și Gavrilas fișorul lui Postolachie Țujdea, și cu alți răziaș frați ai noștri, cariî or mai hi», întăresc lui Vasilie, ginerele lui Antiohie Țujdea din Buhăești, stăpînirea peste 18 pămînturi la Buhăești și Comănești.

38. Iași, 24 August 7220 (1712). Nicolae Alexandru-Vodă, «Lupului și lui Ioni[t]ă, nepoții popei Ursului de Scănteia», pentru luarea dijei la Tufești și «Cotărliești», «de pre parte lui Chircă Vasilie, feșorul lui Buduhălă din Tufești și fămeii lui, Ileanii, fata Bărlandei». Vînzarea se făcuse «pentru un boloboc de miarea, drept 25 lei». «Lupul Costachi Vel Vornic vo (*sic*), ne[fii]nd Vel] Logft.» — Pecete mare, cu chinovar roșu.

39. Iași, 18 Iunie 7221 (1713). «Iftemie, fișorul Nastasii preutiasii din Oncești..., cu fămeia mea Stratina» și fii, vinde «nepotu-mieu Ion Furcoiū, călăraș de Ț[ă]rigrad», «gumătate de bătrân» la Cotărliești... Căci, avîndu nepotu-mieu Ion Furcoiū o parte de moșie în hotarul Onceștilor, și sculându-m[ă] eu cu soțul meu de am vîndutū dumisal[e] Vornicului Iordache Ruset, și hrînindu-s[ă] nepotu-mieu Ioan pe acea parte de moșie cariî o'm vîndut-o noi, știindu-s[ă] și el că are moșie în hotarul Onceștilor, și viîndū noi înnaintea dumisal[e] Antiohie Jora V¹ Log. de ne-am întrebat, și s'aū aflat că am vîndut eu rău. Decî dumnealui Logft. așea ne-aū ales și ne-aū gudecat, și i-am dat acea gum[ă]tat[e] de bătrân din Cotărliești.» De față e și Jora, care iscălește: «Antiohie Jor[a] V[e]l Logft., denainte noastră», «și alți oameni buni, rădziași și megiași din sus și din ȝos, anume Crăcun Cheh hotarnic

și Toderășco Porcișanul și Crăcun Limpede și Tudosca soru-mea, și Ghiniia, iar sor-miê, și alții.»

40. «Izvod de urice și alte scrisori de moșii a răposatului Miron Logft., ce au rămas fiilor săi și, rămăind după moarte dumilorsale datorii, să-s plătiască cu aceste moșii, s'au dat poronca Mării Sale lui Vod[ă] acest zapis în sama părintelui Ghedeon Mitropolitul, să-s vânză cui a da bani la datoriile Logft. Miron și a fiilor săi; l' 7222 [1714], Mart 1.

Un uric pe Hindășăni, vechiū, de la Ștefan-Vod[ă], din l' 6976, ă-au vândut Grozea Micotiț lui Ștefco Micotiț, și un terfelog ot Pătru-Vod[ă], rupt, tij, pe Hindășăni, fără ăară. — Un uric vechi pre Merești pe Șomuz, dania lui Brat, de la Ștefan-Vod[ă], din l' 6951, cu pecet[e] de ăară. — Un uric vechi pre un sat pe Berheču, la poiana lui Roman, dania lui Crăcun părcălabul, de la Ilieș-Vod[ă] i Ștef[an]-Vod[ă], cu pecete de ăară pe Boro-dăcenî, din l' 6945. — Un uric vechi pe Căcăcenî și Miclăușenî, ă-au fost schimbătură cu Bălțătești și cu Mănjăști, cu pecete de ăară, l' 7139. — Un terfelog rupt, lui Stroič Logft. și lui Bučum Vornic, pe 2 sate pustii: Tobacul și Gura Văcăreți, de la coada Ialpugului, ot Pătru-Vod[ă], din l' 7097. — Un uric de la Pătru-Vod[ă], din l' 7037, pentru Brăniștori și Scheulenî și alt sat, de împărțală Ilie și Mărica și alte rude, cu pecete de ăară. — Un uric vechiū pe Puțurenî, ot Ștef[an]-Vodă, de l' 6943, cu pecete de ăar[ă]. — Berna Săuca și cu Sarăul. — Un uric cu pecete de ăară, ot Alecsandru-Vod[ă], l' 7063, a lui Movila Vel Logft., pe ăumătate sat Tălebești pe Bărlad, parte din ăos, schimbătură între Movila Logft. și cu Salomie, cu ăumătate sat de Crăinicăuț, și pentru vii la Hărlău, și de Țăganî. — Un uric de la Ștef[an]-Vod[ă], din l' 7060, pre un loc la Răut, în gura Camăncăi, ă-au cumpărat Gheorghii Logft. de la Ion sãn Niamiși și de la rudele lui, și o bucat[ă] de loc la Turie, hotărât[ă] împreăur. — Un terfelog făr ăar[ă], pre Căinicenî și pre Pleșăni, ot Ilieș [și] Ștefan-Vodă, l' 6940. — Un uric ot Ștefan-Vod[ă], l' 7028, pe Brăniștenî: scie și alt sat al Irimii Visternicul. — Un uric pe Hlinești, din l' 6967, ot Ștef[an]-Vod[ă].»

41. Iași, 29 Septembrie 7223 (1714). Ioniț[ă] Dura și Ion Hau-

găr daŭ zapis «luî Gligori Pelin, ziat Trunchiul», şi altui ginere al lui şi unuî al treilea cumpărător, «că ne-aŭ dat aceştî răziaşi şias[e] lei şi un ortu, cu baniî lui Vas[i]lie; cariî audzise dumnealui Cărstia Vornicul că-î va rădica 7 orţi bani lui. Car[i] aceştî bani s'aŭ dat pentru moarte că de om ce s'aŭ facut la săleş[t]e la Cotărleşti, în gur[a] Răbrincoarei, însă pe gium[ă]taate de loc de sălişti de Cotărleşti... Iar dintr'alţi răziaş, cini s'ar mai afla în urmî, să lipsască din moşie, dacă n'au eşit să fie dat bani la moarte cia de om... Şi eŭ Toader Orheianul, diiacul de Cămar[ă], am scris zapisul, să-s ştie.»

42. 1-iŭ Maiŭ 7227 (1719) Mihai Răcoviţ[a]-Vodă, «la sluga noastră, la Acsintii Uricariul», ca să aleagă la Rohoteşti cele optzeci de *pământuri* ale lui Iordache Rusăt biv Vel Vornic. «Şi, alegând, să le lipeşti lângă alta moşia ce mai area dumnalui acolo, într'acel sat.» Pecete mare, cu chinovar.

43. Iaşi, 17 Iunie 7227 (1719). Mihai Răcoviţ[ă]-Vodă către răzeşii de Rohoteşti, «la Iona Ńohodariul şi l'alţi răzeşi». A trimes pentru alegere «pe boiarul nostru Cucoranul Vornicul şi pe sluga noastră Stredzăscul diiacul». — Pecete mare, cu chinovar.

44. «U Scănteae», 20 Iunie 7227 (1719). «Gligorie Cucoranul Vornic glotniî şi Toader Stredzăscul diiac de Cămar[ă], trimesi la Rohoteşti «ca-s chemăm răzeşii şi moşinaşii de la Rohoteşti, cariî aŭ moşie acolo într'acel hotar, şi să măsurăm cine căt are din hotarul dumisale Vornicului Iordachi». Chiamă pe un Gligoraşco fiul lui Siman, pe un Acsintie, pe «Anisiia fata lui Hilie», «şi am mănât şi pe Mih[a]lachi fićorul lui Pannaite, să-ş cheme rudeale lui, şi l-am aşteptat 2 dzil[e], şi n'aŭ mai venit... Am măsurat din bolohanul dumisale Vornicului Iordachi în gos, şi am aflat 25 de funi, şi funia de 20 de paş, pasul de 6 palme; carel[e] sint 2 rânduri de pământuri, care fac 50 de pământuri; carele mǎrgu aceste pământuri de spre Răsărit cu capul în apa Răbriciî, iar de spre Apus margu cu capul în pǎrăul Tatomireştilor... Pǎn[ă] undea dă Tatomiriasca în Răbricia... Carele iaste aća moşie Tatomireştiî a lui Costantinică sin Gribincoae... Este si bo-

lohan hotar în malul Tatomiriascăi, ce, fiindu buruiianul mare, nu l-am putut găsi . . . Ce au dzis moșinașii că Lună or vini la Eș cu toții, și de nu s'or putia aședza cu fičorul lu Panaite, i-or da într'alt sat moșie, mai ȝos, ce-s chiamă la Rohotești, care au împreun[ă] cu toții.»

45. Iași, 27 Iunie 7227 (1719). Rohăteștii vînd partea lor din moșie, socotită în *pămînturi* (pămîntul = 20 de pași, pasul = 6 palme) către Iordache Rusăt Vornicul. Măsurase Cucoaranul Vornic de Poartă și Toader Strădzăscul «diiacul». Prețul: «pămîntul câte doi orți bătuți». «Și dumnealui au cumpărat toți Rohoteștii deplin, fără cât au rămas un cut din ȝos nevândut, unde sint niști pomeți în dial.» Asistă «Vornicii de Poartă, Gligorie Cucuran și Ghiorghie, și Axintie Uricariul». Pecetea «Vornicilor glotnii».

46. 27 Iulie 7227 (1719). Socoteala *pămînturilor* din Rohotești, iscălită de cei doi Vornici de Poartă și de «Axintie Uricar».

47. Iași, 20 Decembre 7228 (1719). «Chiriac Hordil[ă]» și cu fiul său și fetele, «Măriia și Onosie», vinde «lui Costantin [Grecul], ziat Andrii Trîmbiciariul», partea-i de la «siliște la Moiciaști să Dămăcușianî, de peste apa Răbricii: patrudzeaci și dooi de pămînturi, și pămîntul câte 20 de pași și pasul șias[e] palme, precum sint aleasia și stălpite, lângă hotarul dumisali Vornicului Iordachi». Iea «câte opt pot. pămîntul».

Și, cându am scos această moșia la vîndzare, am întreat și pe dumnealui Vornicul Iordachi, fiindu răzeași, și n'au vrut dumn[e]alui să cumpere, ce mi-au dat voia, cui voi găsi, aceluia să o vîndzu.» Scrie Axinte Uricariul. Iscălesc: Vasili Burghel Med., Iftimiia Borozan ot Iaș, și alții.

48. Iași, 16 Februar 7229 (1721) «Ioniță Băih[e] și Tofana Iurășcas[a]», ș. a. mărturisesc «Spat[a]rului Cuzii Spătar» (*sic*) că au luat niște acte de moșie, — «ca-s n'aibă dumnia[lu]i niț un calabalic pentru acest[e] zapis[e] căt[e] li-am luat noi la mîna noastră».

49. Iași, 17 Mart 7232 (1724). Mihaî Racoviț[ă], mai multor răzeși, ca să aibă «a prinde pe oameni cari împlă pentru epuri și hulpării și pentru albinî pe acest hotar anume Cră-

ĉunești și păduria Crăĉuneștilor și Glodianii și Hultureștii, câmpul și păduria, cu apa Răbricii, peste tot, pân la Roho-tești, și paarte Negreștilor din ġos, cu dumbrav[ă] cu tot, și vlatnicii (*sic*), pe carii i au aflat împlându pi aceste locuri ce scriu mai sus, să i prindă, să-i aducă aicia la Dumniia Mia, să ia certare; pentru căĉ, împlând ei și vânănd, strică și fac multe pagube . . . (?) și arii cu pâni, ș'apoî cadu alții la nevoie. Deci, de i-ar prinde sau i-ar oblici, să-i prindă să-i aducă la Iași: orî streinî, orî și răziași, să nu îmble făr[ă] șt[i]ria acesta.» Pecete foarte mică, octogonală, cu chinovar.

50. 20 Iulie 7235 (1727). «Ștefan Hermeziu ot Vist. și cu soțu-meu Ilinca» vînd partea lor din Crăciunești, «de spre soare apune», «lui Toader ot Vist., dreptu 140 lei bătuți; care moșie ne iaste și noai cumpăratur[ă] de la Pandeli fi-ĉorul lui Frangoli Săoariul și, netrebuindu-ne noai, am vîndut-o dumisale». Scrie Gligoraș ot Vist., și alți «ot Vist.» iscălesc ca marturi.

51. Iași, 24 Iunie 7236 (1728). «Adecă eu Veliĉco Cuze făcut-am zapisul meu la mîna dumisali frățani-meu celui mai mari, anume lui Toader Cuzii, de a mea bună voe: avînd între noi o socotial[ă], i-am dat a patra parte de sat de Crăciunești, ce sint la Ținutul Vasluiului, pe apa Răbricii, din ġos de Scîntiai. Car[e] aĉastă parte au fost a moșului nostru, a lui Toderașco Jora Sulger, și moșul Jora au fost dat-o danie lui Ioniț[ă] porușnicului, și eu am cumpărat-o de la Costantin feĉorul porușnicului Ioniț[ă]; ce aĉastă parte ce scrie mai sus am dat-o frățan[e]-meu lui Toader, ca să-i fie dumisal[e] moșie în veci. Și i-am dat și zapisul ĉ am cumpărat eu de la Costantin fiĉorul porușnicului Ioniț[ă]. Așăjdire i-am mai dat frățan[e]-meu partea mea din Năvărniț, car[e] să hotărăscu cu acești Crăĉunești; cari aĉastă parte o au cumpărat tată-meu Cuze Spăt. de la Ion Armașul. Deci și aĉastă partea i li-am dat tot pentru aĉa socotială ĉ am avut între noi, și i-am dat și zapisul de la Ion Armașul, cari au cumpărat tată-meu. Și pe aceste zapise să aibă a-ș faci și ispisoc. Și la aĉastă tocmală a noastră s'au tîmplat mulți boiarî și alți, cari mai ġos s'au iscălit Veliĉco Cuze iscal »

52. 28 Iunie 7236 (1728). Toader Cuzea vinde lui «Toader Gheuca ot Vist.» partea sa din «Crălunești, ce vin la Țintutul Vasluiului... , carii... au fost a moșului nostru, a lui Todărașcu Jora biv Vel Sulgeri, și moșul Jora au fost dat-o daniia lui Ioniță purușnicului». Apoi «au cumpărat-o Vealițcu, frate-mie», ce i-o lasă lui. Vînzare și la alt sat, «Năvărniț». Iscălesc: «Toader C[a]z[a], Velițco Cuze». Notă, jos: «Acestă moșie, fiind dumna[l]u[i] Post. Ioniț[ă] Cuze nepot, au întorsu dumn., ș'au luat moșie. Toader Gheuca ot Vist.»

53. «Sureț di pe împărțala de moșii și vecini ă-au luat zăstri Logft. Miron Cuza de la socrul său, Ion Costăn Hat. ; care este făcută de Darie Doniț Vel Logf., cum mai în ȝos arată. Moșii și vecini carile s'au socotit și s'au dat zestri Logofătului Miron Cuze, ginirile răpăosatului Ion Costăn Hat , să-s știe. Let 7238 [1730], Ghen. 20: Satul Dumenii, la Țint. Dorohoiului, pe Iubăniasa, sat întreg și cu vecini, căț s'ar afla de acolo de loc, și cu heleșteu. — Părțale din Săpoteni, carile să hotărâscu cu Dumenii, tot la acel Țin[ut], căt[e] să vor alegi. — Părțale din Rumănești, la Țin[ut] Cărligăturii, pe Bahlui, căt[e] să vor alegi. — Vecini de pintr'alte sate ce i s'au mai dat. Nechita și cu frati-său snie Precoli (*sic*) ot Volcinețu. 2 fraț, snie lui Miron Volciniț; aceștie nu s'au dat cu satul mănăstirii lui Bărnovschi. Luca sãn Ifrim Bolii. Gligorii sin Nazarii și 2 fečor a lui Hușcă, vecini din Brăneșteț. Prodan sin Chirilescul ot Miclăușeni. Toader și 2 frați a lui, fečor[i] lui Gherman, și cu fečorul lui Chisăliț[ă], vecini din Șărbănești. — Țigani ce s'au dat în parte lui Miron Cuza Logft., să-s știie. Iftimiie Gălcă și cu Țiganca lui, Safta, cu doi copii. Irina, fata lui Ion Țiganul, cari esti după un Țigan a Isăcescului, și cu copii căț s'ar veni în parte Țigancii. Andrii Țigan[ul], holteț, cumnat ȝudelui Dumitrașco. Crăciun sin Grosoae Țigancii, fata Lucăi Țigan; care s'au venit în parte noastră din împărțal[a] ă-au împărțat cu dm. Catargiul Vel Logft.

Darie Doniț Vel Vorc.

Prin acestu izvod, denainte dum[i]lorsale acestor boeri carii i-au orânduit Mărie Sa Vod[ă], ni-am așăzat noi de bună

voia noastră, precum arată izvodul mai sus. Și pentru credința ni-am iscălit. Miron Cuza Logft. iscălit. Necul[a]i Cost[in] iscălit.» — Copie din 23 Decembre 1794.

54. «Izvod de ce au rămas pe urma Aniții Vor. răposatului Sturdzii Vor., pecum au dat sam[ă] Anisiia cu sufletul ei, din porunca Mării Sale lui Vod[ă]; l^t 7238 [1730], Fev. 1: 8 boi de plug, 4 boi gonitori, la Nicolai; 1 bou mar[e], tij la Nicolai; 130 oi, la Botianul; 4 bivoli, 6 cai cu rădvanul, 6 șiururi mărgăritari, 30 ug. de aur, 1 căldare mare, la Șold[ă]-nias[a]; 5 linguri cu căpace, la Șold[ă]nias[a]; 1 tingiri mare, la Nicolai; 1 tigae, la Șold[ă]nias[a]; 1 alt[ă] tigae cu pișoar[e] tij, 2 tavale: una la Joroae, una la Nicolai; 12 blide plumbu la Șold. 6; 1 căldare micșoar[ă], la Vist. Cant[a]cuz[i]noe; 1 blan[ă] de sobol purtată, la Vist.; o cergă noai cu lată miș, la Joroae; 1 pilotă, la Șoldănias[a]; 1 covor, la Șoldan; 1 blană, la Șoldan; 1 poriz[u]ră, la Șoldan; 1 brâu de mătăș[ă] șam, la Șoldan; 3 perini, 2 perini la Șoldan; 2 mias[e], una la Nicolai, una la Șoldănias[a]; 2 prostiri: una cusut[ă], una alias[ă], la Vist.; 13 sârviate, la Șold[ă]nias[a]; 1 meneștergur[i] bătut[e] cu bumbac, la Șoldă[niasa]; 1 Țigancă c'un copil, ă-au cumpărat Vor. pe bani, de la Joroae; 1 șcatulcă cu șipură, la Șold[ă]nias[a]; 1 șcatulcă de blide, cu 4 clondiri de plumbu, la Nicolai; 1 piuliț[ă] de aram[ă], la Nicolai; 2 sfeșnici de aram[ă], la Vist.; 1 periachi her[e] de plug, la Vist.; 3 sat[e]: să scoat[ă] Nicolai Cost., împărțala Logft. Miron, să-s vaz[ă] unde dziș[e]; 1 șir mărgăritari, la Anisiia, ă-au perit dintr'un săcriiaș; 2 puțin[i] de brândzi; 3 car[e] păpușoi, au luat Nicolai; lighenul, ibricul, la Vist.; 8 lei, care au fost la Goia: i-au luat Botianul.

Cui ă-au dat lor la ăasul morții, cu gura sa.

6 șiururi mărgări[tare] și bivoli, lui Nicolai Costin; 2 cai, cu rădvanul cu totul, Mării Luizoi; 3 oi, Botianului; 2 cai, nepoat[ă] sa, Vărnăvoaei; 4 boi, cu carul, Visternices[i]; 1 cal din cei de ham, lui Șoldan; 1 cal, viziteilor; 2 boi, Anisii; 2 boi feati, căci au slujit-o.

Așa am audzăt den gura dumisale mamei Vorniceoi, la moarte dum[i]sal[e], că m'am tămplat. — Mariia Sărdaroai, Ani-

siia (pecete). — Iar, pentru o Țigancă ă-aŭ avut, nemăruî n'aŭ dat-o la moarte dum[i]sale.»

55. 17 Februar 7238 (1730). Mardarie Fărîmî dă «duhovniculuî meŭ, preutuluî Neaculaiŭ de Schintê», parte din Fili-moneștî.

56. Iași, 31 August 7239 (1731). Toader Cuzea «vinde luî «Tudearașcu ot Visteria» «treizăci și șaptea dea [pă]mănturi și ȝumătate... din hotarul Graurilor dea sus . . .; carii ăcastă mușia și miia încă im esti din mușu-miaŭ Tudearașco Jora Sulgeriul». Scris de «Toader C[u]z[a]» însuși. Marturi: «Ion Băisan să răzeș». — Și aici înseamnă Todearașco, că Ioniță «Cuze», nepotu-său, a *întors baniŭ*.

57. 24 Septembre 7240 (1731). Grigorie Ghica, «luî Miron Cuzi Logofăt, nepotul Vornicesăi Aniții Sturdzoai», «să fia volnic cu carte Domniai Meli a cerca ce'r găsi din răm[ă]șiturile Vornice[s]i, căci jălui Domnii Meli Miron Cuze că alți nepoți a Vornicesăi Sturdzoai aŭ pus mână pe une, pe alte, și de altă nimică n'aŭ luat. Decî, orî-ă-ar găsi den răm[ă]șiturile Vornicesăi, or[i] den Țigani, orî din moși, orî din bucate, să aibă a lua-ș ce ar găș[i]; iar cine ar mai avê ceva a răspunde, să vie de faț[ă] la Divan... Din vreme că și el este nepot, și alți nepoț... luat-aŭ, și luî parte nu i-aŭ făcut.» Pecete octogonală, cu chinovar.

58. 15 Mart 7248 (1740). «Pălade Golăe și Angheluț[a] Golăe, și cu sora noastră Anușca, fiçorii Petrii luî Golăe, ne putul luî Dum[i]trașco Golăe», daŭ «Sfinții Sale părinteluî Aftănas Mogăldiŭ (?) egumenuluî de Florești, și, la mână Sfinți-Sale, [luî] Andrei Burghelia», partea lor din Golăești, pentru 20 de lei. «Și ăcastă moșia am vândut-o Sfinții Sale, căci, una, ne iaste și niamu, a doa, și răziașu: alțai n'aŭ încăput a cumpăra parte noastră, afar[ă] de Sfințae Sa și cu niamul său.»

59. Iași, 9 August 7250 (1742). Costandin Necolae-Vodă, luî «Ștefan Rusetu biv Vel Paharnic», pentru plîngerea luî «Ioniță Postelnic, fiul răpăosatuluî Miron Cuzea, ce aŭ fost Logofăt al doile», care are moși «la Crăcunești, a patra parte, și o parte în Glodeanî și nește părți în Grauri, cu nește pă-

mînturî de acolo, ce are de la unchiu-său Toader Cuzea și de la Băisan,—care părți de moșie fiind nealeasă di spre alți răzeși, nici un folos nu cunoaște, și dzisă că, având și un om, Fărămă, o părticē în Grauri, între părțile ce are acolo Postelnicul Ioniță, fiind și acela un om neticnit, ar vrea să-l osăbască și pe acela cu părțičaoa lui, să ias[ă] din mijloc de o parte». E *orînduit* întâiū la «Sandul Sturdze Vel Logofăt», care hotărește a *se alege*, «și să i să hotărască osăbi». Se ordonă acum a se trimete Comisul Nicolae Racoviță și Cluceriul Mărdari și un al treilea, pentru acest scop. «Și, de ar fi acele săliști aproape una de alta, să-î dea lui de o parte.» Pecete octogonală, cu armele amînduror țărilor; chinovar.

60. 9 Februar 7254 (1746). «Ștefan, cu fimeia mē Simina, cu fičoriî mei, fata Nastasiîi, nepoata lui Stroi», vînd ocina Siminei, «din parte îmămē Nastasăi, a șasa parte din sat de Oșăști și de Tăcmănești și din Golăești și de Sărăcinești... cumnatului meū, lui Donos» și familieî lui, cu «opt lei noi». Marturî: Arsăniî Țaga, ereî Țaga, Iordachi Porcescul, Simion Iamandî. — Copie din 1804.

61. 14 Iulie 7257 (1749). Pandleștii, coborîtori din popa Mihăilă, vînd lui «Donosie Furcoiū, călăraș de Țarigrad», partea («diat[ă]») lor din Cotărlești, «dreptu șapte stupî».

62. 10 Maiu 7258 (1750). Costandin Mihaî Cehan Răcovit[ă] -Vodă, «la Ilie Găndul, ginerel[e] lui Andronic, și la Anușca, sora lui Păladi Golăe», pentru «jaluba» făcută de «Marie fata lui Sfredel», care seplînge de «Aftănasie egumenul de Florești și nepoțiî lui, pentru moșie Golăeștiî». S'aū judecat «la dum[nea]lui cinstitu și credinčos boeriul D[o]mnii Mel[e], dum[nea] lui Iordachi Cantacuzin[o] Vel Logofăt». Egumenul pre-tinde «că scrisoril[e] aceiî moșiî Golăeștiî sintu toate la voi». Să vie, decî, «la Ispas, negreșitu», cu acele «scrisori», «aice la Eș». Altfel, «vi s'a trimite om g[o]sp[o]du, și v'a aduce cu ci-bote». Pecete octogonală, cu chinovar.

63. 24 Maiū 7259 (1751). «Ioniță Ūlban sin Strătulat și cu Sanda, femeia mia, den Băsăști, ginirile Mării, fata lui Ilieș, nepoat[a] Grăpiniî — Ilieș și cu Grăpina, ș'aū fost frați, fičori lui Tănas[e], den sat den Cursăcū, den fundul Racoviî —», dau «doao

părți de moșiia, ȝupănului Vasili Costachii biv Vel Păharnic»; parte din Golăești, «care să împarte cu Mățăștii», și o parte din Albești, împărțită cu aceeași. Marturî: Ghiorgghi Jiverdian mazil, apoi Vornicul de Gușățai, un Ignat Vărlan și Vornicul de Oțăleni, «Mihăil Ordze».

64. 5 Februar 7260 (1752). Ion Iurașcu dă partea-î din Filimonești lui «Ioniță Cuzii biv Vel Pitar», «fiindu-mî dumnilui și mie niam, de pe moași-mê Antunica».

65. 10 Iunie 7260 (1752). Raport către Domn al lui Toader Jora biv Vel Stolnic și Simion Cheșcu Uricar, pentru hotărnicie la «Negrilești, ci este alătură cu satul Boțoia», și la Bolați, părțile cumpărate de Frangole biv Vel Vamiș de pi la răzăși . . . , și acum li-aũ dat danii Frangole fiđoriu lui Pandeli, nepotu lui Frangole Vamiș, prê-fericitul[u]î patriarh chir Silivestru al Antiohii». Merg cu «Sfinția Sa părintile Macarie protosinghelul». Se chiamă vecinî: «Chirila Moșuleți Armaș și Vasili Arămă, ginerili lui Grigori Sărbu, și alții». Negrilești fusese cumpărați de Frangole «cu patru zapisi și unsprezăci zapisi vechi . . . , cari zapisi, socotindu-s[ă], închei satul Negrilești tot . . . Un zapis de la un Grigori și Costandin și Iliana, fiđoriî lui Bejan chihăia, scriind că aũ vândut ei lui Frangole Vamiș o fântână căt țani izvoriul ci esă la sat la Cărlești, ci aũ avut-o și ei cumpărătură de la Aftinia și fică-sa Acsana, drept patru lei.» Moșuleț arată, pentru Negrilești, un act de la Ștefan-Vodă, den 7060. «Undi aũ fost casăli și bisărica lui Frangole . . . Doi petri alătore: una bati înapoî, pi multe dealului, de disparti Negrileștiî din ȝos la cãmp și Cărleștiî din sus la vali . . . Din piatră la deal, pe hărtoapi, pe costișa di spre Răsărit . . . Culmia dealului, pi podiș . . . Hotar vechiu, ci s'au găsit în capul unui nămaș, de lature unui drum vechiũ părăsit . . . Chioia, moșie dum i[s]s[ale] Radului Racoviți Vel Vist[ier] . . . Pi nămaș aũ pus și altă piatră hotar, în coada Chioi; de acolo tot podișul pe nămaș . . . Fântana Ducăi . . . » Marturî și Antohi călăraș, Ioniță Fărămă călăraș. — Copie din 1844. după original, la măn. «Păpăuțului».

66. Iași, 23 Maiu 7261 (1753). Costandin Mihail Cehan Ra-

coviț[ă]-Vodă, lui Ștefan Rusătu biv Vel Vist., pentru pira lui Andrii Burghеле mazil din Ținutul Vasluiului, ce are la Gălăești «o prisacă de stupi... Astă toamnă, după ce ș'aū băgat stupii în zemnic, apoi la 2 săptămâni i-aū surpatu zemnicul, și i-aū furatu 5 stupi din zemnic, și în anul trecutu dzisă că i-aū mai furatu 6 stupi din prisacă, de la casa lui, și este păgubaș de 11 stupi; și are prepus pe împregiurași. Pentru care iată că-ț scriem dum[i]tal[e], să chem[î] pe sătenii și pe împregiuraș față, și să le ei sama cu dreptate, dându-le strânsoare tuturor: numai, or să scoată tâlharii, ori să plătiescă paguba împregiurașii, să nu rămăe numai el păgubaș.» «Vel Med.» Pecete octogonală, cu chinovar.

67. 20 Iunie 7262 (1754). *Ανῆττα*... — *ττα* arată că, «fiind datoari dumnei vara Ilinca Cuzoe dum. răpăosat soțului mieū» cu o sumă de bani, a restituit-o, dar nu i se poate da zapisul, «răsărindu-să».

68. «Adică eū Anghelina, fata Tecliī, sor Terliī, făcut-am adevărat zapisul mieū la mână dascalului Euloghie, împreună și cu fiica-mea Dorotheia, precum să-s știe că, de nime siliț, nici asupriț, agiungând eū la îndelungată bătrânețe, rămăind eū văduvă de soțul meū, Vasilachi Pevițul, niminea nu m'aū miluit, nici m'aū întărit, ce, agiungând eū la părintele dascalul Euloghie, la toată neputința mea m'aū miluit, nu numai cu pâine, ce încă și din mâini, cât l-aū îndurat D[u]mn[e]zăū, m'aū întărit. Pentru care atăta facere de bine neputându-i într'alt chip a-i mulțimi, datu-i-am aăastă adevărată scrisoare a noastră, pentru o moșie anume Hilimoneștiī la Țint. Vasluiului, pe Răbriçoara Sacă, întru care, cât să va aleage partea mea, i-am dat-o de bună voia mea Sfinții Sale danie, lui și copiilor lui, nepoților și strănepoților, și a tot neamul ce să va aleage mai aproape, nerușuit niē odănoară în veaci. Și pentru credința ne-am pus deagetile; iar fiul mieū s'aū iscalit. Eū Anghelina fata Tecliī. Dumitrachi fiōor Pevețului, iscal. 7263 [1754], Oct. 13. [Pe V°:] Zapis pe Hilimonești, de la Anghelina fata Terliī, la Evloghi, care mi l-a dat mie danie.»

69. 15 Decembre 7265 (1756). Catrina Terloai, cu rudele ei, între care Erodiia, «fiōoriī lui Irimii Terliī», vînd lui

Petriman și lui Vasălache Țuzde partea lui din Hilimonești. Scrie «Ștefan Goian Orheianu».

70. 6 Maiu 7269 (1761). Ioan Teodor-Vodă, lui «Ioniță Cuza biv Vel Stol., giudecătoriu, i la Ghiorghii biv vt. Vist., isprav. de Ținut[ul] Vasluiului», pentru plîngerea unui «Grigoraș sin Iurașcu de la Vaslui» contra «unui Ioniță călăraș de Țarigrad i unui Ioniță Scănteian» și unui Vărlan. Spune «că, avînd el un tată bătrîn, neputinços, care șidè acolo la Vaslui, cu o sor[ă] a lui, săracă de bărbat, și acești de mai sus scriș fiind nepoț de sor[ă] tatului jăluitoriului acestue, și tîmplîndu-să de aū murit tată-săū, o perech[e] de desagî, cu multe scrisor[i] părințești, tot pecetluite, și cu alte mînunțușurî ȇ-aū avut tată-săū, care arată că aū izvod anume de cele ȇ-aū fost în desagî, și aū luat ei desagîi . . . , și nu daū samă . . . de nimică», împresurîndu-î și moșiile. Poruncă a cerceta și, dovedindu-se că aū fost în desagî «scrisori de moșii și altele toate, pîn la cel puțin, să îplinești de la dănșii». Pecete octogonală cu chinovar, din 1759.

71. 12 Decembre 7270 (1761). Judecată între «Marie, fămee săracă din Eș, fămee lui Andrunache ȇ-aū fost călăraș de Țarigrad», și «Ioniță Cuza», «dzicînd Marie că, pentru o datorie vechi a bărbatu-săū, ȇ-aū fost dator dum. Stolnic Ioniță Cuza, vā dum. Stolnicul să-î è o casă ce ari aice în Eș, ș'aū trimis Vornici de Poartă de aū prețăluit-o, și arată prin jaloba ei că casa este cumpărată pe dzăstre ei ȇ-aū avut de la părinți». Datoria era de 21 de lei. Dar casa era zălog, și Cuza avea și zapisele la el. «S'aū adiverit și dintr'u mahalagiū.» Se vede că Maria «îmbă răū». «Iar, de va vrè Marie, fămee lui Andronachi, să dè baniî pe casă, prețul ce s'aū pus de Vor. de Poartă, să dee baniî la dumnealui Stolnicul Cuza, și să-ș è casa.»

72. 13 Maiu 7270 (1762). Ion Meleghe Vornic de Poartă, hotarnic, arată că a ales împreună cu Dinul Roșca, mazil, din partea ispravnicului Ioniță Miclescul, la Crăcunești *bătrînul* lui Ioniță Gheuca Spătar. Chiamă și pe «Costantin sin Lupoe», — mai mulți călărași de Țarigrad, «fîndu din poftă».

73. 14 Mart 7272 (1764). «Axinie, fata lui Dumitrașcu Fă-

rămă», din Crăciunești, cu «soțul mieu Lupașcu Pușcaș», dă «încredințată scrisoare mè la mână dum[isale] Ioniț[ă] Cuze biv Vel Stolnic», de la care, ca «oamenii săraci», au «multă apărare și ocrotință»: îi dau părțile lor din Crăciunești, Grauri, Hilimonești, Perieni. Tatăl lor, Dumitrașcu Fărămă, le avea de la «maică-sa Gafta, fimeia lui Pascal Fărămă». «Γεώργιος Βαρδαλάχος μαρτύρας, Φοῶς Ἑγγλεῖος μαρτύρας», Șerban Gândul, Vasili Buzdugan, Andrei Racles Păharnic. Scrie «Ioniț[ă] sin čoh[o]dar».

74. 6 Iulie 1722 (1764). «Ștefan Chiperiū călug[ă]riul», și fiu-său și fetele, vinde partea-i din Tatomirești, «de spre Răbrice», «10 pământuri». «Și pământul să fie de 20 de paș, și pasul de opt palme. Așijdirile și o livadă de amu vândutū, carea livadă amu făcut-o eū din curătură, și altū răzeș n'au trab[ă] la livadă, fiindu-că eū săngurū cu mână mè amu făcut-o din curătură.» Adaus la urmă: «Eū Gavril Trinca [cumpărătorul] am dat acest zapis făr de voia mè, din poronca dum[nealor] boerilor, și am dat amanet pân m'oi ȝudeca înainte Mării Sale lui Vod[ă] cu Nastasoia Govrișas[a], fiind închis la vartă».

75. 1766. Ursachi Buhăescul cu «soțul» său, Nastasiia, dă lui «Ionițe Cuze biv Vel Stol[ni]c» «un loc de prisacă, anumi la Buhăești, unde au șazut Ilie Pulistian[u]», pentru mult ajutor ce i-a dat Cuza.

76. 20 Iunie 1766. «Donosăi Furcoiū», cu fiul, dă lui Ioniță «Cuze» biv Vel Stolnic, care i-a făcut mult bine, partea lor din Cotârlești (Ținutul Vasluiū). «Să ne pue dum[nea]lui și la pomelnicul bisericii, ca să ne pomeaniască cât ar fi biserica.» «Alexandru R: Culcer (*sic*) martur.»

77. 21 August 1766. Hotarnică la Crăciunești, «moșii răzășască...», a Fărîmeștilor și a Iurășceștilor, cari moșie să tragi Fărîmeștilor de pe moașa lor Alexandra..., fată Scăricuții... Druma și fimeia lui, Irina, și fata lor, Tecla... Ioniță Cuza era ispravnic de Vaslui. «Am făcut funii de doăzăci de stînj., și stîjinul de opt palmi.» «Tot în sus, pin Dumbrava Roșie, partea Fărîmeștilor.» — Copie.

78. 1-iū Maiū 1767. «Gavril diaconu, fičorul lui Donosăi

Furcoiū de la Onșești» (= Oncești), cu surorile, vînd lui «Ioa-niță Cuze biv Vel Stolnic» părțile lor din Cotărlești, lingă Hilimonești.

79. 8 Maiū 1767. «Eū Gavril diiacon», cu familia lui, «fi-
cōrii lui Donosăi Furcoiū de la Osășți», dau zapis lui Ioniță
Cuza biv Vel Stolnic, cedîndu-i partea din Golăești, în hotar
cu moșia lui Cuza, Grauri. O aveau «de pe maica noastră
Tofana, fata lui Stroe Mătă». Ei primiseră binefaceri de la Cuza.

80. 10 Ianuar 1768. Iordachi Părvul dă lui «Ioniț[ă] Cuzi
biv Vel Stolnic», pentru faceri de bine, un loc de prisacă la
«Bohăești». Cuza adauge jos: «pentru acest dar i-am dăruit
și eū un cal».

81. 1-iū April 1768. Vînzare la Crăciunești și Grauri lui
«Ioniță Cuze biv Vel Stolnic». «Văzându-ne dum[nea]lui la cătă
sărăcii și lipsă ne aflăm, și ne mai putând să plătim birul
Visterii, aū făcut dum[nea]lui milă și ni-aū mutat birul din
sat den Crăcunești, cāt m'aū călcat cisla, adecă doi lei și
patru parale, și s'aū încărcat acești bani în satul dumisale,
făgăduindu-ne dum[nea]lui că va face pomană și va plăti
dum[nea]lui acest bir al nostru: doi anī noi supărați nu vom
fi de ăferturi, — numai într' acești ai mai sus arătați »

82 1-iū Maiū 1768. Ioaniț[ă] Fărămă dă lui «Ioan[i]ță Cuze
biv Vel Stolnic», ca «schimbătură» pentru partea Axinie, surorii sale, partea-i din Hilimonești. «Care moșii ne să trage
și noao de pi tatăl mieū.» «Iar frati-mieū Tinmuș și cu Va-
săle, de vor avē ceva a răspunde, să-ș caute cu... (*sters*),
fiind-că eū am de toată cheltuiala cu dizbātu (*sic*) moșii, și
ei nici un ban nu mi-aū întorsu înapoi.» Marturi și Șerban
Găndul, Manolache Gujde.

83. «Adecă eū Euloghie dascal ot școala gd. dat-am ade-
vărat zapisul mieū la mânia dumisal[e] cinstitului și de Dum-
nezăū ales bine-credinčos dumnealui Ioniță Cuzea Vel Stolnic,
pentru ca să se știe că, având eū o danie din satul Hilimo-
neștii pre Răbričoara Sacă, de la Anghelina fata Teclii, sor[a]
Terlii, i-am dat-o dum[i]sale de a mea bună voe, se după za-
pisul cel de danie ce am de la Anghelina și de la fecōrii ei,
ce le-am dat în mănule dumisale, să aibă dumnealui cu pace

danie mea : dumnealui și cuconi dum[i]sale, nepoți și strănepoți dum[i]sal[e]. Și pentru credința m'am iscălit : Euloghie. L^t 1768, Iunie 12.»

84. 18 Ianuar 7277 (1769). Familia Anghelinei Pevățoaiiei dă partea ei din Hilimonești danie lui «Ioanițe Cuze», Stolnic. «Eū preutul Dum[i]tru, snă preutului Frangol[e] Bantăș», «Costandin diiacon, sin Euloghie dascal». — Pe cealaltă foaie se începe, de Euloghie însuși, o transcripție a actului.

85. 30 August 1770. Ioan Gheuca Spat. arată că a luat cu împrumut o sută de lei de la «Ioniț[ă] Cuza biv Vel Pah.», «cu dobândă din zăci în douspreci», punându-și actele «amanet». Altfel, Cuza va lua moșia «de istov» pentru 60 de lei ; «iar cielalt banî să-î împliniască de la mine cu om g[o]sp[o]d». — Se prelungește termenul cu un alt an.

86. 2 Septembre 1772. Divanul Cnejieî, pentru pîra lui Ioniț[ă] Moschi din Ținutul Hîrlăului cu privire la partea sa din Cotârlești : «carte de volnicii» pentru a-și lua drepturile.

87. 15 Decembre 1772. «Ilinca, ȝupăniașă răpoosatului Ion Gheuca biv vtori Spat.», pentru împrumutul soțului ei de la Ioniță Cuza biv Vel Pah. Peste doi ani, baniî se fac 140 de lei. Cuza primește a lua moșia pentru toți baniî. Scrie ea însăși : «Eū Ilinca Ghioculas[a] Spătăroai».

88. 2 Iulie 1773. «Neaculaî Romașcu mazil, nepot lui Antoni Mogâlde», dă lui Ioan Cuza Vel Spăt. partea sa din Golăești : «numai din câmpu, iar cu pădure să nu aibă dum[nea]lui triabă, fiind-că am locuri de prisăc ; care și mie mi să trage ačastă moșie de pe moșul mieu, Anton Mogâlde.» Iscălesc și Λουκῆς Πόστελνικος, Vas[i]le Buzdugan V. Med.

89. 5 Iulie 1774. «Paraschiva, fata lui Gavril Bănariul, soțul răposat[ul] lui Andrei Burghilea», cu fiii ei, dau lui Ion Cuza biv Vel Spatar partea soțului ei în Golăești. «De carea moșie neavând nič un folos, fiind fără de venit, și la drumul cel marea, am socotit aceli părți de moșie să le vānzū dum[nealu]î lui Ion Cuza Spat. și cu acei banî să-m chivirnisāscu copieî, rămāind mič de tatāl lor, și, după creștire copiilor, pentru părțile aceste de moșie din satul Golăeștiî, ce am vāndut, să aibu a le da dintr'alte părți din moșiile părinților mieî, a lui Gavril Bă-

nariul, saū dintr'a maică-mè, Mariei.» Vinde «dum. Spat. Cuzii drept 50 lei..., bani de argint». Şi pe aceştia-î ajutase Cuza. «Toate părţile soţului mieu, lui Andrei Burghelii.» «Cu loc de prisacă, ce este deschis de soţul mieu; care se numeşte acum rădiul Burghelii.»

90. 21 Septembrie 1777. Hotărnicie la Filimoneşti, «care s'aū numit mai nainte Nicorinul, Giurgea Blidariului şi Cononovul». Se dă o parte «la neamurile ce se trag din — (*sic*) Scrămbiţă, ce aū fost călăraş din Țarigrad; cari Scrămbiţăşti se răspundu că se trag din Ivaşcul Goenescul, şi trag la stăpânire lor cu scrisori pe Giurgea Blidariului, Cononovul... Ioniţă Puleleu copil din casă, care ţine pe Floarea, fata lui Toader Drămbă... Dumitru Halipliu din Eşi, care trage să iă la stăpânire partea Lupei sin Leontie, brat Scrămbiţă... Iane Grecul Casapul .. Gheorghie Siman gpd... Moşia Albota a Sănai... Moşia Perienilor, a lui Bantăş neguţitorul... Moşia Boloţai a Perjului... Moşia Cotăreştii, a dumisale Spatar[ului] Ioan Cuzei...» Se cercetase de Pah. Miclescul. «Trii pietri..., care caută una la alta... Făcându-s[e] odgon de 20 stănjăni, cu stănjăn de 8 palme domnesti... Să loveşte în cap cu moşie Albota a Sinai» — Copie din 1814.

91. 30 Mart 1778. Ioan Cuza biv Vel Spat. se împacă cu răzăşii de la Hilimoneşti.

92. 16 Maiu 1778. Hotarnică la Filimoneşti, Cononov şi Bli-dariu, «pe care moşie o stăpâneşte dumnalui Spat Ion Cuza». Răzăşii aduc act de la Ştefan-Vodă, din 13 Iunie 6968 (1460), pentru «Ivaşcul Goinescul», care cumpărase «de la Bole şi de la fata lui Ivan». «Ş'am pus buor într'un plop, într'un chisc gol.»

93. 6 August 1778. Catrina Roset Vorniceasa face vechil la Rohoteşti pe «Costantin Burghele, sin Tomii Căpitan».

94. 1-iu Maiu 1779. «Ioniţă Puleleu copil de casă, denpreună cu fâmeea mea Floare, i Dumitru Uşerelul din Eş... şi Iane casapul din Eş... i Lupa fata lui Leonte», coboritori din «Ivaşcul Goenescul», vînd lui «Arghirie fiul dum. răposatului Ion Cuzei Spat..., fiind noi răzaş împreună cu

dumnealui în doao hotară de moșii, anume Giurgii Blidariului i Cononovul . . . , care să hotărăscu pe din ȝos cu moșia dumisale Cotârlești, și fiind aceste moșii a noastre împresurate mai de nainte de cătră răposatul părintele dumisale în moșia Filimonești, în Cotârlești», o cîștigase prin judecată, dar acumă i-o vînd, «câte optsprezece parale și o lățcae stînjenu». Scrie «Ștefan bătrînul diiac de Divan».

95. După 1780. Către «ȝupăneasa Safta Gînduleas[a]», înștiințare despre o hotărnicie ce este a se face la Golăești, «fiindu-că nește Furcoești de pe Stemnic să amestică răzeș cu noi în Golăești, și noi nu-i știm să aibă moșii cu noi . . . Să vii la Băhnari negreșit, cu scrisorile Golăeștilor, și-i veni pe la dum. Stol. Arghirachi Cuza, să-ț dè sureturile care aũ rămas în mîna părintelui dum[i]sal[e] . . . , iar matcile acelor scrisori sint la dum. Ȝupăniasă Saftou, lasă tot la pămînt, și să nu făc smintială trebii. Că noi pe Furcoești nu putem să-i facim răzeși; noi avem cu dum. să ne împărțim Golăești.»

96. 12 Ianuar 7288 (?) (1780). Un individ se îndatorește a nu se mai amesteca în moșile cumnaților. «Iar, de m'oi amesteca, să fiu de mare rușine.»

97. 4 Decembre 1780. «Vărlan Tăban, mazil ot Crăciunește», arată că și-a vîndut partea din Hilimonești «răposatului Ioan Spat. Cuza».

98. 15 August 7289 (1781). «Să-s știe cătă cheltuială am făcut eu, Ruxandra călugărița, fata lui Poroseč, anume să-s știe: doi lei am dat lui Trofin mazil, de m'aũ dus la Eș, zăci lei am dat chirie lui Costan de m'aũ dus și m'aũ adus, viindũ Donosie, tatul lui Chiriiac, și mi-aũ adus zapisile; care nu-m sînt mie nice de o triab[ă], și cele bune li-aũ închinat la Cuza (fiindũ într'acẽ vreme om scăpat), zăcîndũ că aũ comădat pe tatul mieũ, și i aũ dat soșul mieũ 25 lei bani și, cercetîndũ pe urmă, am aflat că nice o pomenire n'aũ făcut.»

99. 1-iũ Septembre 1781. Hotarnică a doi Vornici de Poartă, cu Vasilachi biv Vel Pah., ispravnic de Vaslui, la Tatomi-rești, «a Nastasii Covrigesii și a mănăstirii Golăi». Îi ajută «Post. Vasilachi, nepot Cuzii, și cu Apostu Ȝolacu, mazil».

Covrigeasa aduce o hotarnică din 1779, de la Sandul Mi-clescu și Grigori Beldiman, Vornici de Poartă. «Funia de 20 pași și pasul de 6 palme proaste.» «Din ȝos de drumul cel mari, într'o beșicuță în sus, păr într'alt hotar vechi.» «Din zari în zari.» «Cari această sumă de pământuri umblă lungul în treî racle... Măsurând și racla din mijloc, din hotarul Cărbuneștilor cel din șes, de peste drumul cel mare, din beșicuță în sus, pe părăul Tatomireștilor.»

100. 12 April 1783. «Lefter Ciujde ot Crăcunește» dă lui «Arghiri Cuzi biv Vel Pitar și cucoanei dum[nealu]i Ilincăi», pentru «facere de bine, ... scutindu-mă de bir și puindu-mă și la dajdei», partea-i de la Buhăiești. Să stăpânească «în bună pace din alte neamuri și răzăș». Marturi: Irimia Barbul, Gavril Blănar, Ștefan Țapă, Panaite Chelar, Vasili Buhuș.

101. 13 Novembre 1786. Alexandru Ioan Mavrocordat dă lui Arghirie Cuza biv Vel Stol. dreptul de dijmă la Crăciunești. — Pecete ovală, cu chinovar.

102. Pe la 1787. Socotelî: «măscuroice, mascuri, veri, godaci, boricele godaci (*sic*), godăcițe, purcari». Vedre de vin, «câti optu bani vechi de vadră» și «câti 12 bani vechi».

o 103. 2 Maiu 1787. Alexandru Ioan Ipsilant catre Neculce biv Vel Med. și Iani Vardală biv Vel Vameș, ispravnicî de Vaslui, pentru ca să aleagă Șărbătești și Rohotești, moșiile Catrinei Roset Vorniceasa. Pecete de ceară, la adresă.

o 104. 28 Iulie 1787. Alexandru Ioan Ipsilant către Necolce biv Vel Med., Iani Vardalachi biv Vel Vameș, ispravnicî de Vaslui, pentru plîngerea lui «Ionițe Moschič, mazil de la Țin. Hărlăului», «să scoată de supt împresurare Pit. Gheorghie și a lui Andrei Izbașa bătrănul ce l-ar fi având întreg într'o moșie Cotărlești...», precum și să hotărească «8 p^l pământuri ce ar fi mai având în altă moșie, Brodurești». Vor merge unul din ei său vor delega un mazil. Aceasta, «fiind față toț răzăși și alți împreguraș». Pecete cu armele amînduror țarilor supt coroană; în ceară roșie.

o 105. 15 Februar 1789. Danie în Crăciunești, «cuconuluî Arghirachi Cuza... și celor mai micî frați a dumisale». «O livadă făcută de unchiu nostru.» «Elu [o rudă] aū cheltuit,

aû împlinit de la maica noastră Anastasiia un abaciû şi un brău de mătas[ă]... Neavându niĉ o facire ca să le socotim.» Adaus de la alţi: «Pentru care părţi de moşii lăsând la ĉasul morţii maicii noastre blăstăm asupra noastră ca să nu le dăm cu banî saû şi danii la alţi, ce la fii răposatului Spăt. Ioan Cuzăi, având în viaţa sa multi faceri de bini de la răposatul Spat., cari şi tatăl nostru iaste îngropat la bisărica dumisale, în sat, în Glodenî, cum şi la pomelnicu puşî, şi socotind facerile de bini şi blăstămu părinţasc, am dat danii.»

106. 6 Mart 1789. Sinet către Arghiri Cuza Sărdaru; dobînda fiind «căti un leû pe sută, pe lunî».

107. 14 Mart 1789 Judecată a mai multor răzăşi, între cari un copil de casă şi un uşarel, «Scrămbiteşti» şi alţi coborîtori ai lui «Băisan Uricariul». Se judecase «cu răposatul Ioniĉ Cuza Spat.» pentru părţi la Hilimoneşti. Cuza pierduse odată procesul. «Pentru 35 lei s'aû hotărătu să rămăi răbdători Scrimbiteşti.» Iscălesc: Vasilie Razul V. Log., Ioan Sturze Vel Vor., Ioan Cant. Vel Vor., Neculae Ros[e]t V. Vor., Lascarache Roset Hat., Vasilie Neculcea V. Stolnic. — Copie din 1814.

108. 17 Septembre 1790. Ioan Gheuca biv Vel Pah. vinde două pogoane şi jumătate la Nicoreşti lui «Ion Sturzi» Postelnic, «dreptu 40 lei», fiind lîngă viile lui de zestre. Menţionaţi: fiul, Alexandru şi ginerele, Ioniĉă Miclescu

109. 6 Februar 1791. «Ioniĉă Agăric... , însă feĉor Catrinii, fetii lui Antoniei Mogăldii», dă lui Arghirii Cuza biv Vel Sărdar partea-î din Golăeşti, «din ġumătate de bătrân de pe Mogălde», şi parte din Cărlleşti, — «câte un leû stănjănul».

110. 3 Iulie 1792. Arghirei Cuza Sărdar către Domn. «Strămoaşa mea, Ilinca Cuzoai Spat., aû avut împărţală cu dumnalor boerii Sturzăşti de Ţăganî, moşăi, după cum adeveresc împărţala ce am la mână mia.» În zădar li cere: «dumnelor de a purure ni-au urnit, zăcându-ne că nemică nu stăpănesc din acê împărţală, şi alti orî încă, căci vor puni la cali. Acum văz că una din moşiile ce să arată prin împărţală în parte noastră, anumi Todereniî, să vinde de dumnalui

Vist. Scărlătăchi Sturza prin Sultan-mezat». Cere a se judeca pentru această moștenire

111. 1-iū Decembre (P) 1793. Danie la Golăești către «fe-
 ȃorul lui Vas[i]le Țhodariului». Vînzătorul o avea de la
 mamă-sa, «fata lui Postulachi Mogăldii».

112. 27 Septembrie 1794. Ioan Cuza cedează pentru o
 datorie de 250 de lei lui Arghiri Cuza Sărd. partea sa din
 Crăciunești. Scrie un al treilea Cuza, Medelnicer, «cu zisa fra-
 telui Ioan».

113. 23 Decembre 1794. «Gherasim Cant.» către Arghirii
 Cuze Căm., «cu părintiască dragoste». «Câte îmi scrii că ai
 să tragi parte di clironomie de pe Mironestî, am văzut, dar
 toate altele să le lăsăm câte îmi scrii dm. mai în ȃos, și să
 căutăm cele făcute și așezate de bătrânii noștri, care nici
 ȃudecata nu le poate schimba La care iată că-ȃ trimisăi dm.:
 copie de pe împărȃla și parte din clironomie ȃ-au luat mo-
 șul dum' Miron Cuza Logf., care împărȃl[ă] s'au făcut din
 poroncă domniască, de Darie Donici Vel Vorc., carile este
 iscălit la împărȃl[ă] împreună cu moșul dum' și cu so-
 crul meu, care împărȃl[ă] am găsit-o în scrisorile ce am de
 la socrul meu. Și la toate câte sânt arăta[te] la împărȃla
 aȃasta, eu nu m'am amestecat, nici am stăpănit, nici stăpă-
 nescu, făr numai cele ce am luat de la socrul mieu; iar dm.,
 de le-i fi ȃiind stăpănite de alȃii, ȃ-i căuta cu acie, iar cu
 mine nu ai nimic, fiind-că eu nici rude, nice n'am fost pe
 atunci ca să staū la împărȃlă, nici acum nu sânt dator să
 înzăstrez pe cineva cu moșiile ȃ-am luat de la socrul meu
 zestre. Care aceste ce ȃi le scriu dum', încă trăind părintile
 dum', i li-am spus, atât la popa Statii, căt și la Barnovschii,
 când șide, și n'au mai avut nemică să mai zică, iar, dm. dacă
 mai ai ceva să răspunzi, ori de nu ti-ȃ încredinȃ sinetul
 acesta ce ȃi l-am trimis, ȃudecată este: Divan[ul]; jăluind dm.,
 s'a faci cercetare, și eu oi trimite și cē adevărată împărȃl[ă]
 la ginere meu, dum' Hat. Costachii, și s'a posledui Și, cum
 a da dreptate, așē a rămăne. Eu moș n'am fost Dmv., să
 vă împart. Aceste scrisor[i] di la Divan li-am găsat, m'am
 odihnit pe dănsăle. Și să fii dm. săn[ă]tos. Al dum' ca un

părinte... Os[ă]bit de ačasta, mușul dum' și moașa, Ilinca Cuzoie, aū vândut moșie Bărboșii de la Țint. Niamțuluī, ce este lângă Brăniștenī; cu care n'aū avut nici-o triab[ă], fiind bastină a lui Miron Costin Logft., unde i-aū fost și așezare, — care mai cu cale era să fie acē moșie în parte socrului meū, fiind parte bărbătiască, după cum și praviile hotărâscu; și eū ceū (*sic*) să-mī răspunzi la ačasta, că ceū moșie ačasta de la dm. și de la niamurile dmi., că n'aū avut nici-o triab[ă] să o vână. Măcar că răvașul d[u]m[ital]i este făr velet — cu ce chip ai [potrivi]tū (?) dm. ačasta, nu știū, — dar eū am însămnat, și am pus veletul și luna, când am luat răvașul dum¹.»

114. 12 Maiū 1795. Vînzare a Fărămeștilor la «Crăcinești» către Arghiri Cuz[a], Căminar.

115. 13 Mart 1796. «Alexandru Ioan»-Vodă către Dimitrie Miclescul biv Vel Stolnic și ispravnicii de Vasluiū, pentru a alege părțile din Crăciunești, Golăești, Căuești ale lui Arghirie Cuza biv Vel Căminar. Pecete cu chinovar, din 1795.

116. 3 April 1796. Ioniță Ros[e]t Sărdar cere Domnului a li se hotărnicie moșia Rohotești, de ispravnic și de Postelnicu Ștefan Cărăcaș.

117. 31 Maiū 1796. «Iani Turiș, ruptaș din satul Oncești, Țin[u]t[ul] Vasluiuluī», către Domn. Are «parte de moșii, baștină, anumi Pitarincianca, de la Țin[u]t[ul] Vaslui», apoi a cumpărat «36 pământuri de la un Neculaī Bulucbaș[a]». Menționați: Clucerul Costandin Burchi, Stolnicul Dimitrachi Miclescu, Neculaī Hristoverghi. La o hotărnicie, «alegându-le la un loc, pe noi ni-aū dat unu piste altul, strămutându-ne din baștina noastră, care avem făcuti». Cere «să-m strângă [Miclescu] părțile ce am de cumpărătură tot pe lângă casă, unde îm este baștina, ca să-m[i] fii parte mea la un loc, să nu aibu cu alții răzășăș (*sic*) gâlcevuri și pricinī».

118. 17 Iulie 1796. «Țidulă» dată «la mână vichiluluī» lui Arghir Cuza Căm., pentru moșii luate în parte de la fiii «preotuluī Silav».

119. 19 Iulie 1798. Ioniță Ros[e]t Sărdar schimbă cu Banul Arghirii Cuza, dîndu-i Rohotești pe «o gîmătate de loc de

casă la Iaș, din tot locul ce are dum[nea]lui în Muntenime de sus».

120. 20 Ianuar 1799. «Ștefan Baciul de la măn[ă]stirea lui Parpaniță» mărturisește pentru stăpînirea la Băloșăști a «mă-n[ă]stirii Sfântului Necolaï de la Botoșani, din sus, și Cuza din ȝos... Vasile fișorul lui Gheorghie Poiată... Toader Șărpăluț... Postolachi Barbul din Borăști... Ursul Purici ot Vulturești... Vasile Lupan ot Răngoiaia». Toți, aduși de Căm. Arghiri Cuza.

121. 15 Maiu 1799. «Radul sin Manolach[i] Handocăi ot Borăști» vinde lui Arghirie Cuz[a] Căm. partea sa din Crăciunești, «de pe mama, Safta, fata lui Vasilach[i] Șiujdii», din «Bohoești». Martor: «Vasile Băloșel, rupt[as]».

O 122. 26 Novembre 1800. Niște răzăși vasluieni arată cum s'aũ împărțit cu moșiile. «Unii fete, anume Balașa, nu s'ar fi făcut parte, din pricină că ar fi urmat împotriva învățaturii tatului lor.» «Chemănd ei pe un preot, duhovnicul mortului, ca să le scrie împărțala și că preotul, văzându-l cu totul slab, și tulburat de boala morții, neputănd nici să grăiască, n'aũ vrut să scrie nimică. Și ei de iznoavă aũ chemat pe altul, carele ar fi scris după cum ei l-aũ învățat Și, că ele [fetele lui], fiind toate îndepărtate cu lăcuințele lor, nu li-aũ înștiințat, nici aũ știut nimică, pără aũ murit tatăl lor... Crăciuneștii, care iaste zăstre mumii lor, iar nu a tatului lor...» Arată o carte de judecată de la Arghiri Cuza, din 8 April 1793, «fiind atunce Sărdar și isprav[ni]c la Țin[u]t[ul] Vasluiului... Pe Bălașa cu totul o înstreina [tatăl], din toate părțile de moșii, cu pricină, că ar fi eșit din casa tătăne-său fără de voe lui și ar fi mersu la Marie, sora ei cè mai mare... Diata s'aũ făcut când tatăl lor aũ fost amețit de moarte, la dare sufletului, și că sora lor Bălașa, când aũ eșit din casa părintelui lor, aũ fost copilă fără de minte și, cât aũ șăzut la sora lor cè mai mare, nici o rușine n'aũ adus părinților ei... Care diată, nefiind încredințată de niscaiva oameni vrednici de credință, saũ de vre un preot, ȝudecă numitul boer ca să nu să ȝie nič într'o samă... Tatăl lor nič a grăi n'aũ putut, fiind asupra morții... Muma lor în vreme ce aũ fost față la ȝu-

decata de mai sus pomenită, n'au vrut să răspundă ca să adevereză că pe fete nu le împărtășăște la parte ei din moșie Crăciuneștii, ca una ce iă avè această putere, să hotărască prin diiata ei, iar nu bărbatul ei.. » Hotărîre: «să aibă a stăpâni frățăște», băieții ca și fetele.

123. 22 Maiu 1801. «Eū monah Theodosii Carpu, dinpre-un[ă] cu ficile meli, Catrina i Mariia», dă lui Arghirii Cuz[a] Vel Ban partea-î din Goliești. Scrie «dascalul Daniil».

124. 24 Februar 1804 Arghiri Cuza către Domn, pentru partea-î din Cotârlești, ce o reclamă «un Andrei izbașă» ca nepot al vînzătorului. Se judecă întaiū «în vreme Muscalilor, fiindu la un departamentu giudecătoria Banu Giurgachi și Banu Gheorghi Carpu», apoi, «în Domnia d'întai a Mării Tale», la «Neculaiū Rusātu» Vel Logofăt. Acum însă Logofătul Costandin Balșu îf dă dreptate adversariului.

125. 6 Ianuar 1805. Un răzăș oferă lui Arghirii Cuza «o moșii di la Buhăești 1 di la Bărzești, cāt și 2 hotară di la Medeleni..., di va fi dum. amente și trebuincoasă». Adaus: «cum și pentru un hotar ce este la Cursăști».

126. Mart 1805. Un «Iordachi Pol., sãn Mihalachi Grecul Camr., ot Țăn[u]t[ul] Orheiului», cere a i se restitui de fostul saū epitrop niște hîrtii. Se dă poruncă la Vorniciî de Botoșani (nenumiți).

127. 15 Decembre 1805. «Ioan Vărnăv», «Ilie Vărnăv» arată lui Arghirie Cuza Vel Ban, «precum să să știi că, trăgându-ne noi tot dintr'un niam, din Mironești, am venit la dum-nialui și ni-am învoit să-î dăm scrisorile de moșii, cum și din Țigani să aibă dum. să să gi[u]dice, cu toată cheltuiala dumis. și osteniala; și, scoțându-să aceli moșii și Țigani dup[ă] cum arat[ă] scrisorile ă-am dat la mânia dumisal[e], să aibă dum. a tragi din moșii a trie parte, iar Țiganiî să-î împărtaşcă în ăumătate.» Scrie Gheorghi Burghele.

128 27 Mart 1806. Alexandru Muruzi către Vasăle Miclescul biv Vel Caminar, ca să *deosăbască* la Crăciunești pe Arghire Cuza biv Vel Ban, de răzăși. — Pecete octogonală, cu armele ambelor țeri; chinovar.

129 9 August 1806. Balș către Banul Arghiri Cuza. Pentru

«pricinile» acestuia cu vătavul scriitorului, «am rânduit de aice pe Căpt. di Dărăbanî, ca să meargă acolo și să cercezeze cu amăruntul... Imi scri și pentru moșia Băloșești, că ai păzit hotar[ul] meu de n'ai luat dum:... Iară păr atunci te poftesc să nu te atingi de fân, iar, dacă ai ceva cu mini, stăpân avem: vină să ni ȝudecăm.» În adresă însă, «cu frățască dragoste».

130. 4 Ianuar 1807. Vînzare de pămînturi, «câte zăci lei pămîntul», făcută de «Gligoraș Gîndul» lui Arghirii Cuza biv Vel Ban.

131. 10 Februar 1807. «Sămion Munteanu zet Irodiei» și cumnatul, Grigoraș Rășcanu, «fiċor Irodiei, care Irodia aċ fost fata Ioaniċ și Ioana fată Paraschiviċ, sor[a] lui Angheluță Golăi și lui Paladi i Anușcăi, fiċor[i] Petrii Golăi», vînd partea lor din Golăești lui «Arghiri Cuza și cucoaniċ dum[nea]lui Ilincăi». Fetei ce are de la soție, ce i-a adus moșia, «să am a-ċ da dintr'alte părți de moșie ce am di pe mine... Fiind-că dum[nea]lui iasti răzeși vechiċ și mai ari cumpărați pe ceilalți moși ai noștri, frațai Paraschiviċ.»

132. 18 Iunie 1809. Cercetare la Cotărlești. Se află o așezare veche: «gropa puțului vechi, din care izvorește apă, cum și pomi... Și aċ fost și discălicătura lui acol[o]». Răzeși sînt pe acolo Malcocii.

133. 26 Iunie 1809. Vînzare la Cotărlești, lui Arghiri Cuza biv Vel Ban. Acum vînzătorul se judecă pentru o parte de moșie «Mă îndatoresc ca de acum să nu fiċ volnic a o vîndi altora streini, fără numai dumisali, precum m'am așăzat cu dumneal[ui], căci dum[nea]l[ui] m'aċ aĝutat la năpăstuirile ce-mi făcē răzășii, și prețul l-am hotărât cu dumnealui ca să-mi dei câte șasă lei pe stănjăn.»

134. 20 Iulie 1809. Răzăși din familia Borode de la Crăciunești recunosc o *alegere* de către Arghir Cuza. «Avănd noiċ trebuință de bani ca să ne mai lățăm moșia ce avem, unde ne sânt așezările nostre, la Gărceni, și n'aċ vrut din răzeș să ne dē bani, purtādu-ne cu fel de fel de chipuri vr'o patru săptămān[i], arătānd că ne vor da bucate, și nici bucate nu ne-aċ dat, cum nici bani: apoi noi nu le-am căzut

belè, ce datorie ne-am făcut și i-am întrebat, și n'aū vrut să cumpere de la noi, purtându-ne cu vorbi. Iar, văzând noi că dum[nealu]i cuconu Arghiri esti răzăș de acè moșie și să promitisești a cumpăra», îi vînd lui, cu 8 lei stănjenu.

135. 11 Februar 1811. Arghiri Cuza arată cum, fiind el «în raeoa Hotinulu», i s'aū luat de vechilul Bălșoaiei niște fîn; la întors, iea și el în loc. Vechilul «aū rădicat iarăș cățva oamini întrarmați, și aū mersu la tărila oilor meli și, îngrozind ciobanii și gonindu-i de la bucate, mi-aū luat 4 boi, cu saniia ci era pentru adus fânulu, și într'o noapte mi-aū rămas bucatile pustii.» Cere să cerceteze Panaite Buzdugan, «fiind om bătrân».

136. 23 Februar 1811. Arghiri Cuza Ban cere hotarnic pentru satele ce-î împresură Vor. Theodor Balș: «la Ținutul Vasluiulu, undi mi-î aşzare, am părți di moșii, baștină și cumpărături, Băloșăști, Golăești, Cotărlești, Crăciunești, Cononov și altă săliști, după cum să arată în hartă și am închipuită di stare loculu, și li-aū stăpănit și părinții mei și eū în paci», până acum «doi-trii ani».

137. 16 April 1811. «Timofte Mogâlde, dinpreună cu surorile mele, anume Maria și Chelsia», fii lui Pentelii Mogâlde, «nepoți Stefaniei, strănepoți lui Gavril Mogâldea», dau lui «Arghire Cuza biv Vel Ban» în schimb niște părți din Golăești (pentru altele în Alexești), «fiind mai aproape de casăle noastre, unde trăim cu aşezările, în satul Borești, fiind-că ne este mai cu folos să ne hrănim». Să ție moșie «și cucoana, cuconașii și toți clironomii».

138. 19 April 1811. Cercetare pentru Arghiri Cuza. Vecin era și «Părvul fiul răposatului Ioniți Gândul, ce are răzășie în Golăești». Banul are în Golăești jumătate de sat, «de la părinții dumisali», așa încît îi e proprietate, «atât cu scrisori de baștină, cît și cu stăpănire îndelungată și fără de pricină; și cu baștina părintască după protie răzășiei aū mai făcut dum[nealu] și alte cumpărături în urmă». «Esti dovadă în sus ratoșul și iazul de pe Răbrice... Iar scrisorile de baștină ce aū rămas dumisali Ban[u]lu de la părinți, sânt aceste: întâi, din 6996, Ghen[alr] 9, precum un Ivan Turcul Sulger, cu frații

săi, au vândut a lor driaptă ocină dintru a lor drept uric, un sat, Golăești, pe Răbrice, lui Golăe de la Răbrice, drept 150 zloți. Al 2^{le}, un suret de pe un ispisoc de la Petru Voevod, din 7054, Mart 22, scriind că săminție lui Hangul Golăe și a Oltii și a Crăstiniș s'au învoit între dănsii din dresă de împărțală ce au avut părinții lor pe ȝum[ă]tate de satul Golăești de la Răbrice, parte din ȝos... (aastă scrisoare esti de la Paraschiva, soț lui Andrei Burghеле, — pe care au dat-o răposat[u]lui Spat[a]r Ioan Cuza, când i-au vândut părțile de cumpărătură ce ave bărbatul ei în parte de ȝos, si împreună i-au dat și zapisul unui Păladi Golăe, cu frații lui); al treile, un suret de pe un ispisoc de la Petru Vvd., din 7092, Oct. 25, precum un Ștefan Golăe sãn Lazar Golăe au vândut o parte din parte din sis din ȝum[ă]tati de sat Golăești, din dresă de cumpărătură ce au ivit tatul său Lazar de la bătrănu Petru Vvd., lui Neculaș Tătarul, și i-au vândut și o al cincile parte din moară. Al 5^{le}, un suret di pi un ispisoc de la Petru Vvd. din 7096. Mart 8, precum că Anița ȝupăniasa lui Golăe Logf., cu fi săi, au vândut la săminție lui Nicoară Golăe a trie parte din ȝumatate din satul Golăești, din dresă de cumpărătură ce au avut; așjdere și baștina sa ce au mai avut din a trie parte acei ȝumătăți de sat, parte sa, și cu moară în Răbrice, drept 150 zloți tăt[ă]rești... Un zapis vechi, din 7259, Mai 24, prin care Ioniș Colpan cu fimeia lui dă danii răposat[u]lui boier Vasăli Costachi Pah. toată parte din Golăești ce i-au rămas de la soacră-sa Marie; cari parte acestui zapis, de la Casa răposat[u]lui Vasăli Costachi au intrat în stăpănire dumisali Banului Arghirii... Pân în ziua de astăz să numești iazul și moara Cuzii de pi Răbrice... Asămine pricină cu sfatul de obște s'au hotărât la anii 1785, Dech. 28.» Însemnări în hartă «cu văpsă roșii». «S'au însămnat cu craion.» «Căt pentru spița niamului, a să dosloși acum, după atăta trecere de an, esti peste puțină.» Semnează Banul Andronachi Donici.

139. 6 Septembre (?) 1811. «Zoița» (Balș) către «cinst. al mieu ca un fiu, dum. arh. Ban Andronache Doniș, cu părințască dragoste», răspunzându-i la vestea de hotărnicie pen-

tru Banul Arghirie Cuza, la Ț:n. Vasluiū, «în care am și eu răzășie și megieșie». Nu poate găsi hîrtille și vechilul cerut, «acum când purcedi dumnealui». «Supărările acele neconte-nite ce am, vor fi știute dum[ita]li. D[umnea][u]i Banul Arghirie Cuza, după cum atăta vreme au fost în așteptare, va fi și de acum, până mă voi pune și eu la cale. A dumitali ca o maică...»

140. 21 August 1812. Nichifor Ungurianul și Ion Horlaciū din Broscăuți (Dorohoi) arată că au cumpărat «niște iarbă de la un Solomon Jăd[o]v, ce iaste țiitoriū moșiei Vulturești a dumⁱ Spat. Nicolai Balș, și, fiind-că unde ne-au arătat el ca să cosim iarba ce ne-au vândut, au fost moșia ds. Banului Arghirie Cuza, și noi vrând a rădica iarba de acolo, dml. atunci ni-au luat doi boi și apoi, după jaluba ce am dat cinst. Divan, nu s'au găsit cu cale a ni să lua noi boi, — pentru aceasta dml. boeriul ni-au dat boii... Și din iarba ce am cosit, am luat șasă cară de fân; care l-am vândut în târgu, câte 12 lei și 13 carul de fân.»

141. «Vasluiū», 14 Octombrie 1812. Petri (?) Stolnic către Arghiri Cuza Banul. «Eu după datorie unui dregătoriū am urmat, scriind de doi ori vătavului ca să vii să-ș dei cuvânt pentru ce n'au fost la cercetare; și el, viind, mi-au dat răspunsu că moșie să află vândută cu anul, și el, aflându-să numai un șezătoriū acolo, pentru a sa odihnă, nu are trebuință a să amesteca la pricinile moșii; ce eu să înștiințez pe d[umne]ei Vornicesa», — care nu răspunde. Deci nu poate el singur *încredința* mărturia.

142. 2 Iunie 1813. Logofeția cea Mare către Pah. Ioan Tăutul, ca să hotărînicească din nou Golăești lui Cuza de «Vulturești, a Casăi răposatului Vornic Feodor Balș».

143. Maiū 1814. Cercetare la Golăești, unde Țiganiū aduși de vătavul din Vulturești făcuse jaf și pagubă. «Am găsit vițlăria arsă și ocol[ul] tăiat, bordeiul stricat, olele cu laptele azvărlite pe câmpu.»

144. 26 April 1816. Simina lui Vasili Popa vinde lui Arghiri Cuza partea ei din Golăești, de la «strămoșul nostru Simion Mogâlde».

o 145. 24 Iunie 1816. Logofeția cea Mare către isprăvnicia Vasluiului, pentru «jaloba ci aū dat lăcuiitorii din satul Vultureștii pāntru niști prosii (*sic*) ci aū avut pe moșia Golăeștii și Cotărleștii, unile arati de dānșii, și le-ar fi sāmānat dum[nea]lūi Spat. Arghirii Cuza, iar altile rupti din țelinā, dum[nea]l[u]i arāndu-le, li-aū sāmānat». Domnul poruncise restituirea acestor «ogoară și prosii», dāndu-se numai sāmānta îndārāt. Cuza arată că eraū părțile pretinse de Zoița Balș. Pentru altele, el arată că locuiitorii aū așteptat să fie grīul «de secire... În vremi ci dum[nea]l[u]i Spat. aū adus grāū arnāut de pi la alti Țānuturi, de aū sāmānat într'acele prosii.» Mai cere a se aștepta până la judecata cu Bālșoia.

146. 15 Iulie 1816. «Ioniță băcal din satul Crăcuneștii» arată Domnului că, fiind singur fiū al mamei sale, care s'a săvīrșit în casa lui, niște vecini îi ieatū acum moșia, «cu acest cuvānt, că aș fi fiōor de suflet, iar nu din trupul ei, și pā-rāții apucāndu-mā la o crāșmā, la băutura vinului fiind, aū făcut ei o învoialā, întru cari m'aū înșālat de am și iscālīt-o.» O carte domnească, în favoarea lui, fusese *popritā* la isprăvnicie, «prin chipurile ce aū metaherisāt». Ei aduc «iconomicoase chipuri» pentru a-l scoate de suflet, «ca să mā înstrāinează din toate cele pārințāști: pār și diiatā iconomicoasă au făcut în urma morțāi maică-mea».

147. 1-iū August 1816. Plīngere a ispravniciei de Vaslui către Vistierie contra Gheuculeștilor din Albești, cari aū bātut pe niște oameni, ca încălcātorī. «Dupā cari fimeile acelor bātutū aducānd la isprāv[ni]ci[i] pe bărbații lor cu carul, căci într' alt chip nu să putē să vii.» Chemați făptuitorii, nu se aflā; «căci ei, știind chipul cūplirii, precum i-aū bātut, s'aū dus la Eș». Doi din cei bātutū, «Grigori Soriciul și Ivan Pānzariu», sīnt în primejdie de moarte, «fiind zdrobiț cu totul». «Dupā datorii, înștiințām cinstita Visterii, ca, precum se va socoti, să să pui la cali înfrānare acistor zurbagii; căci, dacā va rămānē urmare acistora nepedepsitā, apoi lăcuiitorii birnici rămān întru o diznādājduire atāta de mare, încāt să împungā fuga în cotro or vidē cu ochii și să pricinuiască cīnstiții Visterii a stāpānirii o mare pāgubiri.»

148. 6 Mart 1817. «Preotul Gheorghii Ūrbă Trotoșana (*sic*), gineri de nepoată de fată preotului Toadir Mogolde din satul Negrești, dinpreună cu toți casnicii mei, soția mea preoteasa Mariia i fii noștri, anumi Gheorghii și Smaranda, nora noastră și cu ficili noastre Mariia și Ecaterina», vînd lui Arghirii Cuza biv Vel Spatar partea lor din Golăești, «di pi moșul nostru preotul Toader Mogâlde», «câti doîzăci lei stînj[ănul]... Pe cari bani i-am priimit toți deplin acum în mîinile noastre». Vinde pentru Arghirii și ai lui, «din niam în niam, și în veci».

149. 12 Mai 1817. «Noi răzăși Mogâldești, ci ni tragim din Simion Mogâlde, răzăș din moșia Golăeștii și Negreștii», schimbă partea lor din aceste două moșii cu Arghirii Cuza biv Vel Spatar, «luând noi împotrivă părțile de moșii ci are dum[ne]a la Țin[u]t[ul] Tutovvii, pi apa Racovii, ci să număsc Pungeștii, Luceștii și Grosăștii, baștină, schimbu și cumpărături, ci va fi avînd», «stînjîn drept stînjîn».

150. 12 Iulie 1817. Domnul către Arghirie Cuza, pentru plîngerile ce Zoița Balș aduce contra lui și a fiului lui. «Negreșit că acum era să să triimată din boerănașii Domniiei Mele, să te rădice cu greli čobote spre răspundere.» Să dea înapoi iarba ce a cosit. Altfel, va plăti paguba, «și pe dum[nea]ta, ca pe un nesupus poronci, ve fi rădicat aice și căzut în grē răspundere. Ačasta ți să poruncești. Și cartea să stei la dum[ne]le Vor[ni]c[ă]asa.» — Copie. — Pe dos scrie Cuza (26 Iulie) îndreptățirea sa: Zoița nu numește vechil și-i *întunecă dreptatea*.

151. 22 Iulie 1819. «Caimăcamii cătră dumnealui Com. Iordachi Cuza.» Zoița Balș s'a plîns «că, în primavara ačasta, mergînd d[umnea]ta în tărie, cu Arnăuț și alți oameni, ai arat și ai sîmănat ogoarale cele mai buni, de pe driapta moșia dumisali Golăeștii. Pentru care, încă de atunci, iarăș prin jalobă făcînd arătare, s'a rănduit Vor[ni]c de Poartă spre cercetare la stare locului și dare ogorălor în stăpînire d[umi]sali, sîmănate gata. Urmîndu-să cercetare, ți-a făcut știut ca mai mult să nu te atingi de acele ogoară, și ai dat răs-punsu că la vreme săcerii să va face moarte de om. Vreme

săcerii au venit, s'au rânduit acolo zapcii ca să ste până când vechilu dumisali Vornicesăi va săcera tot acel grâu sămănat pe ogoarale de Golăești. Ți să face știut și dumitali ca mai mult să nu îndrăznești a mergi acolo, la acele ogoară, să să întâmple vre o pricină, că vei fi căzut într-o toată răspundire. Iar pe oamenii ce vor îndrăzni a rădica mâna, să vor aduci și să vor pedepsi» (propoziția aceasta e adausă).

152. 20 Septembrie 1824. Cercetare pentru două locuri de prisăci la Buhăești. Se întreabă și «un Lupu vătămanu, om bătrân, ca de o sută și mai bini de ani».

153. 27 Octombrie 1824. Arghirii Cuza (abia se poate iscăli) către Domn, pentru procesul ce are cu Zoița Balș. Hotărîrea de supt «Domnul Calimah» n'a fost «după dreptăția scrisorilor meli, ce cum au socotit Domnul... După care în urmă ce chipuri au mai uneltit dum[ne]i cu răzăși ce sînt dați la mini, nu știu, că iarăș au început a-mi răpi și a stăpăni dreptul mieu, în lipsa mē din a stînga Prutului.» I se pun termene, dar ea «n'au mai adaos a veni. «Orîndatorii» Zoiții se opun la *oprîrea venitului*, hotărîtă de Domnul de acum. «Măria Ta ești Domn patriot, și știut esti Mării Tale că cei tari pre cei slabi îi împiliază... Destul esti de cînd să lăntuești această pricină...»

154. 11 Mart 1827. Iordachi Cuza Aga către Domn, arătînd că, «părintii meū, Postelnic Arghirie Cuza, în trecuta lună, Dichv., în 25 zili, întămplându-i-să grabnică săvârșirea vieții», el nu se poate lămuri singur în avere și cere a i se adăogi ca niște cercetători biv Vel Logofătul Costantin Catargiu și Vornicul Iordachi Rășcanu.

155. 25 April 1828. Doi răzăși Frunză și alți coborîtori ai lui Gavril Mogîldea vînd lui Iordachi Cuza biv Vel Agă partea lor din Golăești, cu 15 lei stînjănul («cari bani cuprind două sute patruzăci și două lei, treizăci și cinci par[ale]»).

IV.

**Cîteva registre de socotelî inedite, după originale,
în Archiva Statului din Iași.**

I.

Analogon ci s'aũ făcut între Măriia Sa Alexandru Ioan Voevod și între Măriia Sa Alexandru Costandin Voevoda [1784-5] ¹.

Sama d'intăi a Caimăcămii, în cari s'aũ încărcat o slujb'a cheltuelii țării și trii dăjdî a mazăli și ruptaș, în vreme Mării Sali Alexandru Ioan Mavr[o]cordat Voevoda.

Analogon ce să vine să ia Mărie Sa Alexandru Costandin Voevod din slujbile scoase de cătră Măria Sa pār la sfârșitul lui Dechemvrie 1784 :

121. 502. A triia parte din 364 506 lei, ce cuprinde slujba așutorinții după tabile ce aũ dat ispravnicii, bez 25.118 lei ce s'aũ scăzut scutelnicii boerilor i altora, ce s'aũ dat din slujba așutorinții pe 2 ăfert[u]ri.

3.617,43, din banii Cămării [între cari] 141,80 din 1.760 lei ce s'aũ vândut slujba conității pe un anu, începându-să de la zi întâi a lui Dechemvrie ...

7.969, 102, din venitul Botoșanilor, însă : 5.853,40 a triia parte din 17.560 lei ce aũ cuprinsu Țănutul Bot[o]șanilor la slujba așutorinții, după tabla ce aũ dat Vornicii.

1.848,80, a triia parte din 6.146 lei, ce cuprind răsurile Botoșanilor la slujba așutorinții, pe 17.560 lei, — bez 200 lei, liafa unui Vornic de Botoșani pe luna lui Dechemvrie.

177,72, din 499 lei, 60 bani, ruptile Cămării ot Bot[o]șani,

¹ Ambii Mavrocordași. Alexandru Ioan, zis și Firarls, înlocui, în ziua de 12 Ianuar 1785, pe Alexandru Constantin, zis și Delibeș. Vezi izvoarele în Iorga, *Documentele Callimachi*, I, p CLXIX, nota 2.

ce plătesc ăfert[ul] lor pe 6 lună, adică din 26 Octomvrie, ce să începe ăfertul Svete Dimitri, și păr la 23 Aprilie, ce să începe ăfert[ul] lui Svete Gheorghii..., pe lună, 83 lei...

90,30. A tria parte din 270 lei, 90 bani, ce cuprind rup-tile Cămării ot Bot[o]șanî; ce aũ dat a patra parte de bani la slujba așutorinții.

10.800, 9, ce aũ rămas să ia de la Visterii, cari sãnt să-ĩ plătiască Mărie Sa Vod[ă]:...în cheltuiala rădicării Mării Sali, în 9.442 lei, 24 bani, ce aũ cuprinsu toată cheltuiala, după peč. gospod..., în tainaturile de la Bălți..., în ruzimireoa Hotinului..., din birul satilor lemnari..., scutelnicii Mării Sale beizadè Iancul. [Total:] 62,149,102.

Bani ce sãnt asupra Mării Sali Alexandru Costandin Voevod...

4.544 lei, 87 bani. Ce s'aũ luat de dumnealui Paharnicul Ioan Cananò din slujba așutoriinții Țăn[u]t[u]lui Iaș... Ce aũ luat Măria Sa din bani ce aũ dat lăcuiitorii pentru făina Vozii, și s'aũ plătit de Mărie Sa Alexandru Ioan Mavrocordat Voevod la Binà-Emini. [Total:] 167.595,29.

Slujba cheltuelii țării, ce s'aũ scos de la luna lui Dichemvrie 1784. [Total:] 389 624 lei.

Scutelnicii ci s'aũ scăzut la slujba ačasta a așutorințai [= 3.294 liude].

Hrisoavile: Măriia Sa beizadè Iancul Mavrocordat, Măriia Sa beizadè Dimitrașco Mavrocordat¹, Măriia Sa beizadè Grigoraș Ghica², Spitalul, spițăriia, suiulgii, Iordachi Caraomfil, Gheorghii Nacu, 2, dascal[u] de la școala moldoviniască, 2, Ghiorgghi Evloghi³, 1 vătav de școală = 349 liude.

Milile: 10 Irinopol Leon, 4 Amfilohi episcop, 20 Paisi Sta-reș... 30 celebî Lucachi..., 6 Ianachi Cara Pah.⁴

¹ Aceștia sînt frații lui Alexandru Constantin Mavrocordat. V. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 390.

² Pare a fi un fiu al lui Scarlat Ghica (*ibid.*, p. 401). V. și vol. V, p. 390.

³ Cunoscutul tãlmăcitor din slavonește. V. și mai sus, p. 160, n° 68; pp. 163-4, n° 83.

⁴ Avem întăi pe episcopul de Irinopolis, apoi pe Amfilohie de Hotin, scriitorul, și pe Lucachi della Rocca, ginerele lui Alexandru Ghica Drago-

Giupănesăle... 20. Băniaș[a] Mariia Calimah, 20 Mariia, sor[a] Preasvințai Sali părintelui Mitropolit... 14 Paharnicului Costandin Cananò¹...

Hrisoavile: 20 Măria Sa Domnița Ruxanda Racoviță²; ... 100 Măria Sa Domnița Ralù Mavrocordat, 20 Măria Sa Domnița Ralù Calimah, 20 Măria Sa Domnița Elenco Ghica, 20 Măria Sa Domnița Ruxanda Ghica, 20 Măria Sa Domnița Soltana Moruz, 20 Măria Sa Domnița Catinca Moruz, 20 Măria Sa Domnița Zoița Ghica, 20 Măria Sa Domnița Mărioara Calimah...

Milile... 3 Pitariul Necolaî Kog[ălniceanu]... 2 Mariia Cananoai... Mariia lui Durac...

Boerii greci: 40 Lavrentii Tripoleos, 200 Logofătul Costachi Mavrocordat, 200 Postelnicul Iancul Caragè, 20 Postelnicul Manolachi Ciuchi, 140 Căminarul Alexandru Hangeri, 140 Aga Grigoraș Ipsilant, 140 Spatarul Mihalachi Racoviță, 140 Spatarul Dimitrachi Hangeri, 140 Spatarul Costachi Gherachi, Paharnicul Necolaî Carp, 48 Doftor Fotachi, 32 Ușer Stavrachi, Vardalah Vam[eș]. [Total: 24.998 lei pentru scutelnici.]

Trii dăjdî a mazăli și ruptași, ă-au dat la slujba agiutorințai = 9.802 lei, 60.

[Toate veniturile =] 252.806,60.

Banî ce s'au cheltuit din veniturile aceștii sămî:

Banî triimiș la Țarigrad... Cu poliță și haznè, de dumnealor

manul (v. *Istoria literaturii române*, II, pp. 20-1); Paisie e reformatorul de la Neamț.

¹ Băneasa era văduva lui Dumitrașco Calmășul, fratele lui Iona-Vodă Callimachi; o nepoată a Mitropolitului Iacob e pomenită în memoriile lui Toader Vîrnav (*Istoria vieții mele*, Rîmnicu-Sărat, 1893, p. 9; din *Gazeta Săteanului*).

² O fată a lui Ștefan sau Ioniță Racoviță. Cf. *Gen. Cant.*, pp. 44, 395. Dintre Domnițele ce urmează, Ralù Mavrocordat e pomenită în *Genealogia* editată de Legrand, p. 8; Ralù Callimachi e fiica lui Grigore-Vodă (Xenopol, *Casa Callimachi*, p. 172); cele două d'întăiă Ghiculese pot fi surorile lui Grigoraș; Soltana e mama lui Constantin-Vodă Moruzi; Catinca poate fi o fată a ei; Zoița Ghica e fata Dragomanului Alexandru (*Gen. Cant.*, p. 403), iar Mărioara e sora lui Ralù de mai sus.

boerii Caimacamî, 100 000 . . . Ce s'aũ luat de la Dimitre Hagi Panaghiote . . . Patru poliți ci s'aũ luat pe mânia lui Andrii Pavli, și s'aũ triimis cu călări, la 12 zăli a lui Ghenar . . . 7.500. Polița lui Dumitru Costa saigi, cari s'aũ triimis la Țarigrad, la tovarășul său Vameș Aftanasachi, ca să-î dè la dumnealui Spatarul Ștefan Mișoglu¹, în socotiala Ținutului; 1785, Maiu 1. [Total:] 31.500.

Poliță plătite aice: La Galați, la Ali Căpitan, omul Mării Sale Căpitan-Pașa . . . La Galați, lui Emin-Aga . . . 2 000. Polița ce s'aũ plătit dumisale Costachi Ros[e]t Hatman, Lupului și Avram, Jădovî leși, cari banî i aũ făcut teslim Jădovîi aceștie la Cămara gospod, la Focșani, la 29 a lui Fevruar, cari s'aũ dat dar la Focșani; 1785, Mart 15 2 500 lei. Polița lui Gîmbaș Sărchi, cari lei i-aũ luat gospod la Țarigrad de la acesta, și s'aũ plătit la Osman, vechil acestuia, viind cu gospod. [Total:] 14.100.

La Porți: 7 lei, 60, zăci stecle apă de melisa, ci s'aũ triimis Mării Sali Mehmet-Pașă de la Bender; 1785, Fevr. 13. 43 lei, 3 cantare miere, ce s'aũ cumpărat și s'aũ triimis Mării Sali Osman-Pașă de la Bălți, căt[e] 13 cantar[e] și patru lei chiria; 1785, Fev. 22. 70 lei pentru 4 hamuri cu frăile lor, ci s'aũ triimis Mării Sale Aidozlu-Mehmet-Pașă, trecând prin Moldova . . . ; 1785, Mart. 11. [Luî «Bechir-Pașă Vidin-Muhafezi», 2.500 lei.] 9.000. Ci s'aũ triimis dar noului pre-înnaltului Vezir, prin mânia Postelnicului Necodim, trecînd pe la Ismail la Țarigrad; 85, Maiu 2. 6.000. 6 părechî metaniî mărgăritar cu zmarand, ci s'aũ triimis hediè Mării Sali Săiz-Ahmet-Pașa, Sălistra-Valesi, afară de hediaoa ce i s'aũ triimis după diosăbit[ă] peș[e]c[e]; 85, Maiu 9. [Total:] 18.120,60.

Cheltuiala rădicării Dōmnii de la Țarigrad [= 4.141,40]. Copii de casă, armășei, masalagiî, «un ogiac de Țăganî, cu 3 Țăganî tij», teslar, rotar, «jămlar», «zapciũ de săimenî», 10 săimenî, un căpitan de Arnăuți, «un odobașe tij», 15 levenți de la Iași și Focșani, trāmbaciũ, doboș, curălar, comișei, care, căruți, cai de la Putna. «110 la 2 căruți ci aũ mersu

¹ Cumnatul Domnului (*Gen. Cant.*, p. 392).

de la Focșani cu pitarii i masalagii întru întâmpinare gospod... 48, la 9 levenți ă-au venit cu dumnealui Hatmanul de la Țarigrad păra la Sălistra, câte 5 lei, ... 85, Ghenarie 23... 5.164. Chiriia cailor ci au venit cu gospod păra la Dunăre: «194, câte 24 lei și hrana, la 7 oturacuri»; «dar lui Chiragi-Bașa... Oamenilor împărțiți după testrafat, de la început[ul] Domnii păra la întoarcire lor la Țarigrad... Evmiaoa pe 42 zăle, de la zăoa cucăi păra la Focșani... 15 zăli de la Focșani păra la purcedire... Tainat... 160. Pentru căftane ci s'au îmbrăcat în zăoa întrării în Eși... Cheltuiala întoarcerii la Țarigrad... Bacșiș la Falcan, la Dunăre și la alai; 50 prețul cailor lui Mehter-Bașa... Cpugiū, Zornazan-Bașa... Chiriia carălor și hrana cailor în Țarigrad... 10.500. Ci s'au dat slăvitului Salahor-Aga Schemni-Agasi, întorcându-să la Țarigrad: *huzmet* și *blană*. «Cheltuiala mărunță ci s'au făcut la conaccii rânduiți la Calanji-Mehahemde și chihaelile satilor, și, cu Agaoa Conacciū și cu beșlii ă-au venit împreună; 85, Mart 20.

Cheltuiala rădicării Mării Sale Alexandru Costandin-Vod[ă] [= 9.442,24]: «96 cai slobozi», «cară mocănești», «strem-arabasă», căpitani arnăuți, levenți, săimeni, masalagii, ogeac Țigani gospod, comișei, jămlar[i], vezetei, «zapciū agesc, ă-au mersu cu lăna la Galați».]

La locurile știute de gospod:

100 lei. Zahariaoa. [Făină: 4¹/₂ banî oca, orz: 5 parale oca. Total:] 8.843,48.

Tainaturile: [2 ortale, emaci, «părechî pâine, câte ¹/₂ parale..., câte 351 cifturi pe zi...» Carne, 5 parale oca. «Meremet furnului și a sacalilor și a sătilor»; «hrana calului ci este pentru trebuința furnului».] Lui Husăin-Derviç-Agà, viind de la Rușciuc pentru cheres tiaoa dubasălor... Cheres tiaoa dubasălor de la Ghiurghiov... Pentru oile ce sânt de să dau la Ismail... Lui Chirigî-Bașa, prețul unui capot. [Total: 572 lei.]

Cheltuiala beilicului. [Total: 1.800,69.]

Conacile. [Hotin-Enicer-Agasi; Februar 1785.] Salahor-Aga Schimni-Agasi, întorcându-să la Țarigrad; [Mart¹. Total: 254,63.]

¹ Acest dregător turc, *Aga de Scaun*, instalase pe Domn.

Cheltuiala haznelii [trimese la Constantinopol]. Total : 735 ; [26 Ianuar 1785].

Celor triimiș cu trebî. [Cheresteaua la Rusciuc. Total: 1.127 lei.]

Cheltuiala gazăturilor [19,45 pe Ianuar, prin Hatmanul Costachi Ghica¹. Prin Post-Meisterul din Cernăuți, la Herța. Total:] 53,111.

Călărașii [1-iū Februar: doi, ce merg «întu întâmpinare gospod»². Total: 1.045 lei].

Lipcanii, 234,60.

Cămara gospod, 3 800 l. Luî Samariia Jădovul, pentru căprazuri semseli, pischiuluri, șireturi și altile ci aū dat la Domnie la Țarigrad; [Mart 1786. Total: 4.975.]

Curte gospod. [Viile de la Groapă.] 1.527 lei.

Grajdul gospod. [21 cai = 449,90. 3 lei, 30 bani, falcea de fîn. Total: 1.125,36.]

Căftanile [cîte 40 și 30 lei. Total: 550].

Evmiaoa. [Pentru Delibașa și neferi, levenți aī Hatmanului. Total: 1.038].

Milile: 250 lei.

Alte cheltuieli: Mușamale și luminî . . . , facirea pilului ăaușului de aprozi.

[Totalul cheltuielilor = 2.309,37,17.]

II.

Socotelile pe 1786; No. 1.

«Sama Mării Sale Alexandru Ioan Mavrocordat.»

Venituri:

Sama a cincia: 26.500 l., 72.

¹ E cel mai mic dintre cei doi începători aī familiei moldoveneșii de astăzi (v. *Gen. Cantacuzinilor*, p. 403. și articolele de polemică ale d-lor Radu Rosetti și Mihail Ghica, în *Convorbiri literare* din 1902). E de observat că nu i se zice Hatmanului Costachi Ghica «beizadea», ceia ce înlătură o paternitate domnească.

² Alexandru Ioan Mavrocordat, ce sosia din Constantinopol.

«Slujba agiutoriuului cheltuialilor țării, de iarnă; 1785, Dechemvrie»: pe «birnici, dugheni, crăcme», «căldări de rachiū, dugheni, băcălii, pitării i rachierii», poștași: la Putna, «menzăluri» la Tecuci, «magazalile», «zalhanalile». Total: 428 491,103.

Scutelnicii: beizadè Dumitrachi Mavrocordat, beizadè Ioniță Racoviță, beizadè Grigoraș Ghica, Sofronie Irinopoleos, Lavrintie Tripoleos, Amfilohie episcop, Paisie starețul mănăstirii Niamțul, cu săborul său, Manolachi Conachi Ban, Gheorghie Beldiman Ban. «16 Enacachi Calimah Paharnic», Gavril Conachi Stolnic, «Dimitrachi Saule Gramatic», «Doftorul Fotachi, doftorul obștii», Iordachi Cananò Pitar, «Alexandru Beldiman biv čauș¹», «2 dascalu de la școala moldoviniască, 2 Gheorghie Evloghie dascal, 1 vătavul de la școală, 2 Dobri starostile de neguțitori».

«Giupănesile»: «Domnița Roxandra Racoviță... , Domnița Elenco Ghica, Domnița Roxandra Ghica, 20 Domnița Ralū Calimah, 20 Domnița Marioara Calimah... , 20 Bănias[a] Marie Calimah... , Marie, sor Preosvinții Sali părintelui Mitropolit», Păharnicului Constantin Cananò, «2 Marie Cananoi»², «Catrina lui Lohman gerah», etc. 5.585 liude.

3 dăjdî a mazilî, negustori și ruptași la ajutorința de iarnă: 9.816 lei.

Al șeselea șfert [April]: 39.475 lei, 22. Scutelnici = 5.625 liude.

«Dajdea al cincile», mazilî, ruptași, pe 1¹ lună, de la 1-iū April la 15 Maiū = 3.177 lei, 115.

Totalul veniturilor: 473.601,72.

Cheltuieli:

Baeram-Peșcheș: 7.500 lei. Polița dumnealui bașcapichihaie, pentru socotiala blănarilor ci au dat blanî la baeram-peșcheș...; 86, Fevruarie 28.

Zarphanè: 75.000; 5 Ianuar 1786.

¹ E poetul. V. Iorga, *Ist. lit. rom.*, II, p. 89.

² Sora lui Ioan-Vodă Callimachi.

«Banî triimiș la Țarigrad cu poliți și cu haznè»: «la dum. Dragumanu Manolachi»; total: 130.500.

«Poliți plătite aicea.» «Doi poliți a lui Monsu Pineli, ce s'aũ plătit lui Andrii Pavli.» «Datorii la Mărie Sa Doamna, soacra gospod¹, și Domnița Elenco.» Total: 80.413 lei.

«La Porți»: 1.900.

«Daruri la locuri știute de gospod»: 14.780.

«Daruri la Turci mari și mici»: [Cal de la Han. Alt dar de la fiul lui Crîm-Ghiraî. De la un Sultan, «o părechi de pistoali» Ozu-Muhafiz cere un «gerah». «2 oameni ai Mării Sali Cerchez-Pașa, viind aicea cu Anghel gerah.» Total: 7.799.

Zaherea. 7.500 de chile de grâu la Isacce, și 7.000 de oi: parte cumpărate de capuchehaiele la Ismail chiar. De la locuitori, 105 banî oaia, «pentru că n'aũ dus oile, și aũ dat banî», «183.324 ocă făină și 518 mierț, 8 dimerlii orz, ci s'aũ dat în răzămerioa Hotinului pe 4 lunî..., după fermanu împărătescu...» Făină *havalè* la Vozie. Total: 50.167 lei, 105 b.

«Cherestè. 12 670. Toată cheltuiala ci s'aũ făcut de cei rân. duiț în părțile Țării-Munteneste la tăetul a 189 bolovanî, 24 coți lungul, 12 parmaci cămăcar, și adică tăetul și cărat pără la Chirești, și trecut[ul] Dunării cu gheceturi; care din poroncă împărătiască s'aũ triimis la Sălistra; 86, Iunie 20.

Conacile... Conacile Mării Sale Ismail-Pașa, trecând de la Hotin la Căușani...; 85, Dech. 18. «Duzlu-Mehmet-Pașa, de la Bender la Focșani; Decembre 18. «Celi ce s'aũ cheltuit la conac, la venire Mării Sale Doamniî, făcând oturac 8 zăli la Glodenî, în Țin. Vasluiului; 86, Ghen. 19... Osman-Pașa, de la Bălți la Bender; April 20. «Spătarul Rășcan și Căpitanul Vartholomeiũ la Bălți. Total: 4.784,69.

Cheltuiala musafirilor de la beilic. 1.906,90.

Cheltuiala hazneli: 1.393.

Daruri la mari și mici. «Petrachi, Vatavul Domniței Sultana².

¹ Domnul ținea pe Zamfira, fata lui Nicolae-Vodă Caragea (Iorga, *Ist. lit. rom.*, II, pp. 75-6.

² Sora Domnului. Fu soția lui Iordachi Caragea (*Gen. Cant.*, p. 392).

150 dar dascalului Gherasim.» [Lipcan din București.] Dumchirigi Lucachi... 150, dar lui Dimitrachi Capioglan, Ț-au venit cu Mărie Sa Domnița Sultana, și s-au întorsu cu hazniaoa la Țarigrad; 86, Ghen. 8... Lui Manolachi Căpitan de dărăbanî, pentru osteniala ci au făcut la epistasie pâinii târgului... Unui neguțitor Zoi Lambanițiot¹... Dar lui vtori Vistier a Mării Sali Mihaî-Vodă², viind pentru câteva pricinî; 86, Aprilie 4... Dar Paharnicului Condili, omul Mării Sali Nicolaî-Vodă, viind cu mujdè pentru Domnii noi; 86, Aprilie 21³.» Total: 4.975 lei.

«Cheltuiala celor triimișî.» Total: 900

Călăraș de Țarigrad: 1.880.

Lipcanii: 84,90.

Cupărie: 960.

Cămara gospod: «postav englezesc pentru beniș». Total: 4 504.

Icchodărie: 590.

Curte gospod: 5.486,63.

Beciul i culne (separat, pentru Domnița Sultana, cu Nicoli becer). Total: 8.300.

Divictărie: 150.

Emiclicurile: 6 225,90.

«Botezuri i cununii: 500 cheltuiala botezului ficii Mării Sale Domniții Elenco Ghica...; 86, Ghen. 12.» Nunta fiului lui Sandul Miclescul Ban, cu fiica Spatarului Costin Catargiu; 15 Februar; a Căminariului Enachi Ruset cu fata Vornicului Bogdan, 25 Februar. Total: 1.365.

«Milile... Lui Manoli biv star. de neguțitori, fiind bătrănu și sărac, ca să-ș mărite o fată.» 52, la mănăstirea Neamțului, praznicul. Total: 6 717.

Serbătorile Nașterii și Sfîntul Vasile. [Total: 1.147.]

¹ Polizoi Lampanitznotes V. despre el *Ist. lit. rom.*, II, p. 28 (dedicase o traducere lui Alexandru Ioan Mavrocordat); *Doc. Callimachi*, II, tabla.

² Suțu; Domnul muntean.

³ Abia la 3 Maii st. n. Nicolae Mavrogheni pleacă din Constantinopol (*Acte și fragm.*, II, p. 206, n° 2).

«Pomozaniî... 5 lei Sămbătă, la al doile săptămână din post [7 Mart], când s'aû făcut episcop de Romanu¹...

Alte cheltuieli. 664. Cheltuiuale ci s'aû făcut de dumnealui Vel Comis, mergând întru întâmpinarea Mării Sali Domniții Sultaniî, sora gospod; 85, Dech. 24... 8.000 ocă cărbuni, câte 2 bani» și 15 care de lemne, cîte 5 lei, la Vozie. Totalul cheltuielilor: 424 541,34.

Socotelile pe 1786. No. 2.

Venituri :

Rămășița Sămii al șasăle, 4.326 lei, 27.

Slujba agiutoriuului cheltuelilor Visterii . . . ; 1786, Iuli, 206.657,20.

2¹/₂ dăjdii mazilî, ruptași, la ajutor, 7.837,95.

Șfertul întâiû, la Iulie, 39.868,82.

Scutelnicî: Luminatul beizadè Dumitrașcu Mavrocordat..., beizadè Grigoraș Ghica, Ianache Calimah Paharnic (16 lei).

Slujba desătiniî...; 1786, 106,50.

Șfertul pe August, 40.268,96.

Scutelnicî: [dajdea mazililor și ruptașilor pe timpul de la 15 August până la sfîrșitul lui Septembrie, 3.268,64.

Șfertul pe Septembrie, 42.714.109.]

Scutelnicî. — [Totalul veniturilor: 419.689,58.]

Cheltuieli:

Bani triimiș la Țarigrad: 142.400, cu Costandin Roset Hatman; 86, Iulie 10.

Bairam-Peșcheș [2.000 lei, pentru reparații la Akkerman. Total: 23.416.]

Poliță plătite aicea, 25.470.

Poliță triimisă la Țarigrad, 19.600.

Datorii și dobânzi ce s'aû plătit, 8.995.

¹ E vorba de episcopul Iacob Grecul (Melhisedec, *Cron. Romanului*, II, p. 115).

La Porțu, 6 728.

La locuri știute de gospod, 1 050.

La obrază de cinste. Dumnealui Ioan Cant[acuzino] biv Vel Agă, nepot gospod, pentru cheltuiala drumului [la Constantinopol]; 86, Iuli 14. [Cu el și Roset, și Comisul și Balașa Gulianò.] 500 dar dumnealui Neculaî Cant[acuzino], nepot gospod; 86, Iuli 18. [Total: 4.500¹.]

Ismailul: *ghiundelicuri* pentru lucrătorii «de la bineao Ismailului», pe două luni; 4.703,100.]

Galionul. 3.331,21, pentru facerea lui. [Total: 10.662,74.]

Tainaturile: 503,8.

Ghiuvergileaoa... : la zarphaneaoaîmpărătiască. [Cumpărată de Banul Be[[l]diman și starostele Grigoraș; 7.056,56.]

Daruri la Turci mari și mici... Pentru pricina topușciului. [Ceasornic de aur lui Crîm-Ghirai, 138 lei.] Tatălui Mării Sale Sarescher-Pașă, viind pentru vitele lăcuiitorilor, ce s'au furat. [Total: 20.293,78.]

Ramazanlăcul i bairamlăcul, 878.

Conacile. Hotin-Enicer-Agasi; Iulie 12. [Total: 651,117.]

Musafirii: 6.077,60.

Gazeturile: ... Cărți cu răspundenții. [Total: 454,48.]

Cheltuiala haznelii și alte chirii... 200. Chiriia casii în care au șazut Tarsița Ros[e]t de la 15 Februarie până la 15 August; 86, Avgust 15². 90. Chiriia unui strem-arabasă ce au mersu cu Tarsița Roset la Țarigrad; 86, Avgust 17. [Total: 4 056,80.]

Daruri la creștinii. [Om al «Porții» la București.] Elencăi Vămoșoai Muntiancăi... 100. Dar meșterilor ce lucriză la Podul Roș, mergând gospod; 86, Avgust 16. 40. Dar Odo-bașii de lipcani a Mării Sale Necolaî-Vodă; 86, Avgust 23...

¹ Ecaterina, sora lui Alexandru Ioan Mavrocordat, se măritase cu Răducanu Cantacuzino din Țara-Românească (*Gen. Cant.*, p. 392). V., pentru el, Bălcescu, în *Magazinul istoric*, I, p. 190; *Gen. Cant.*, p. 190 și n. 1. Nicolae era fratele lui Ioan (aceleași izvoare).

² E vorba de piitoarea Domnului (v. *Ist. lit. rom*, II, pp. 76-7). Autorul comediei politice analizate aici nu se aștepta ca Domnul să repudieze așa de curînd pe iubita lui *πρωτάνα*.

100. Tarsiții Roset, ducându-să la Țarigrad; 86, Avgust 9. [Total: 3.566.]

Celor triimiș cu trebî. [Levenți la Fălciu, pentru a cumpăra zahareă, cu 1000 de lei. «Doftorul Gîorgachi» la Vozia, la Pașă. Total: 1.633.]

Calarași de Țarigrad, 1.810.

Lipcanii, 248.

Camara gospod: ... 150 ceprazuri pentru maloteaoa Mării Sale Doamni; 85, Octomvrie 4... Apă de trandafir, burdan-giului... 1.749, ce s'aū cheltuit cu îmbrăcăminte casăi în care șadi Mărie Sa Domnița Soltana, sora gospod; 86, Ghen. 1. 225. Pe un razais-șal pentru un rând de straia a Mării Sale Doamni... 250. Cumpărare unii narghilea poliită, pentru trebuința gospod. [Un postav capiolanului venit de la Constantinopol cu Domnița.] O ștofă cu fir... Un manicar pentru trebuința gospod... 7 agabanii, ce s'aū luat pentru gospod... 2 hindica savai în ciubuce, pentru trebuința gospod... 622 dramuri argint, ce aū lucrat Dănilă Jăd[o]v, cu lucru cu tot... 2 copii a Mării Sale Domniți Soltani¹... 512 ce s'aū cheltuit cu mantiia Preaosvinției Sale părintelui Mitropolit... Dumlucuri zof..., cetarè... 115 l., 2 policandre ce s'aū pus la chiuoscu de la Copoū; 86, Mart 17... Meremetul frăilor și a căpestrilor, și altele asămine mănunțșuri ce s'aū făcut... Un țar ce s'aū luat pentru trebuința gospod... 104. Dar maiorului², bez o blană cacom, ce i s'aū dat de gospod; 86, Apr. 9. 127. O blană sângap, ce s'aū dat lui Vasilie vtori Vistier, ce au venit de la București; 86, Apr. 14... Savai în dungî, cu fir... Savai roșii cu fir... Savai vânăta cu fir... 250. 2 craturî diiamanturi mici, ce s'aū cumpărat pentru trebuința gospod... 1.738, diiamanturi ce s'aū cumpărat pentru meremetul cuțătului gospod... 760. O blană samuri, cu care s'aū îmbrăcat pe Dragoman Manolachi în ziua alaiului; 86, Av. 20. [Total: 24.865 lei.]

¹ V. *Gen Cant*, p. 392. Soțul Sultanei, Iordachi Carageă, murise tînăr, în 1765 în ă (v. *Doc. Callimachi*, I, p. CXLVI).

² De bună samă, maiorul Salonschi, consulul rusesc. V. Hurmuzaki, X, tabla.

Curte gospod, 5.165.

Grajdul gospod... Canafuri și moțuri... Tenechê la moțuri... Hamuri pentru Mărie Sa Domnița Sultana... Total: 5.453

Beciul gospod și cheltuiala cuhnii, 7.100.

Cupărie și șarbecerie, 1.269.

Icchodarie, 585,60.

Devictărie, 100.

Ciubucciurie, 313.

Caftanile, 780.

Emiclicul, 5 411,90.

Cununiile. [Com. Gulianò cu fata Spat. Iancu Razu; 86, Iunie 28. Sărd. Ioniță Sturza cu fata Log. Necolaî Roset; August 86¹.]

Lefele... Luî Alece Țasornicariul, pentru ȇasornicul din Curte cê vech[e]. [Total: 360]

Milele... Unuî căpitan Theodori, ce i s'aũ înecat corabie... 50. Milă unuî Taliian, ce aũ venit aicea cu fameliie sa... Luî Clint Fransuà, Liah... Unuî sărac de la Chișănov, ce era dator unuî Benderliũ. [Total: 1.337,105.]

Pomozanie, 42.

Alte cheltuiiale: ... Pentru doftoriî, de dumnealuî doftor sior Casim²... 488,66. La Tarsița... Necola Brandabarul [= Brandaburul... 45 lei, împliniiala pe 450 lei, ce i-au împlinit de la Băniasa Mariia, și i aũ dat Banuluî Hrisoverghie; 86, Ap. 9... 292,93. Cheltuiala ce s'aũ făcut de Stolnicul Costandin Gheuca, ispravnic de Roman, cu îngropare Mării Sale beizadeà Ioniță Racovița³; 86, Iuli 29... Cailor Mării Sale Halil-Pașa, până la Gabrova... Tocmitul drumuluî din Codru Iașului. [Total: 7.578,93.

Totalul cheltuielilor: 399.015,70⁴.]

¹ Nu e altul decit viitorul Domn al Moldovei Ioan Sandu Sturdza. Soția acestuia. Ecaterina, era fata lui Roset Roznovanu.

² Doftorul «Casăm», probabil un Armean (Chesim), era un om influent și primia bacșisuri pentru stăruințe (Melhisedec, *Cron. Rom*, II, p. 129).

³ Era poate fiul lui Mihaî Racovița. Cf. *Gen. Cant*, p. 44.

⁴ Sama a opta e analizată în Iorga, *Documente și cercetări asupra istoriei*

III.

Socoteli din 1806-7.

1806. *Rânduiala 1-ia, la Pănzăreni, Noemvrie 15.* [— Sînt socoteli de furnituri pentru războiul.

Și o a doua, care începe cu: «Rânduiala lemnilor». Se dau:]
La spital ot Curte, la Spiridon, la Ipsilant, la senatoriul, aghiu-
tantului Haltori, la polițmaister, . . . maiorului Necoriță, la co-
mandat, . . . la praviansca Comisie . . . , dumisale Vornicul Ian-
culeo . . . , la Aghenți . . . , Catargiului . . . , la Hatmanul
Manu . . . , la moașa Colțoaiei, Bibiroai, la mătușa mē, etc.

[*A treia:*] Sama Visterii, în care s'aū încărcat ȕfertul întăi ur-
mătoriū pe trii luni: Octomvrie, Noemvrie, Dechemvrie, banii
vădrăritului i doi ȕferturi a vămii și a ocnii și iratul Botoșenilor,
iarăș pe trii luni: Octomvrie, Noemvrie i Dechemvrie, i de banii
ci să lua din ȕferturi supt numi di cheltuiala zahirelii; 1806.

ȕfertul întăiū: 721.479,3.

Scăderile: Ce aū luat Mărie Sa Alexandru-Vodă Moruz în bani
gata: 319.351,60. Ci s'aū dat cu pecetluituri în cheltuelile ci să
cuvin Mării Sali Alexandru Moruz . . . 524,39, ci s'aū cheltuit la
trecire pe aice a slăvitului Halip-Efendi, ci aū fost triimis elciū la
Franța; Noemvrie 2. 202. Ghevniaoa luminatului beizadē Mihaī
Racovițe pe Noemvrie . . . 2.838,60. Ci s'aū dat alelhesap du-
misali Agăi Frangopulo, în 150 galbinī olandej și alti lucruri,
pentru trebuința dumnealui, triimețindu-să la Viena; Noemvrie
20 . . . 8.225, ci s'aū cumparat de către Mărie Sa Doamna
doi ineli și un calenghiū cu berlanturi . . . 6.616. Cheltuiala
Mării Sali Iusuf-Pașă, mergănd la Hotin și întorcăndu-să din
Ținutu Eșii innapoī. [Total:] 26.837,108.

Ci sânt dați fără pecetluituri, în cheltueli care să cuvin iarăș
la Mărie Sa Alexandru Moruz. 7.975. Ci s'aū dat dumisali
Spatariului Ioan Cananō, în socotiala giuvergilelii . . . 1.253.
Ci s'aū dat de cătră dumnealor părălabii de Galați la dum-
nialui Caminar Riga Shinā, di aū plătit navlu pentru adusul

financiare și economice a principatelor romîne (extras din «Economia Națio-
nală»), București, 1902, pp. 4-7.

lucrurilor Mării Sali de la Țarigrad și chirie adusului pân[ă] la Eș . . . 75. Școala de la târgul Botoșenilor, ci ari să iă la tot ȕfertul, din 300 lei pe an, după hotărăre hrisovului gospod, care are să-î tragă din iratul Botoșenilor. [Total: 46 073,87].

[Aici vine partea publicată în *Documentele Callimachi*, II, p. 134.]

Alți bani ci s'aũ cheltuit în pământești trebuințe cu pecetluiturī și date pentru oștenī. [Generalului Michelson: «jambonurī», «vutcă îndoită, odogaci și vanilie», «ghiuden», 3 lei oca, «20 limbī», «12 ocă batog», «200 meri mari domnești», prin Spat. Toader Balș; 13 Novembre 1806. Boierī mumbașiri la Ținuturī, pentru madelele «oștenilor Împărăteștii Mărirī a Rosiei»; 20 Novembre. «Jicicerului Costandin Tirichioglu, mergând meimendariũ cu Țircii ci să ridică de la Hotin; Dechemvrie 5. 40, la patru calaraș triimeșindu-să la Țara-Rumăniască . . . 1.301,60. Cheltuiala bečului gospod și alte lucruri, în 6 zili ci aũ șezut Mărie Sa Vodă aici în Eș . . ., prin Mihale Beceriu . . . Cu Franșascul: . . . 5,60 pe 2 garafi poleiti și o cupă pentru Mărie Sa Vodă. 5 pe 2 cutii cu afumători, pentru odăi și pentru drum. 9 pe 2 stecli de criștal pentru băut apă. 12 pe 2 chisăli poleiti, pentru dulceți . . . 56. Chirie unuī car mocănesc, ci aũ mersu cu lucrurile Mării Sale lui Vodă pâr[ă] la Focșăni; Dechemvrie 15 . . . 250. Dar lui bașcuhodariũ a Mării Sali lui Vodă, după poronca Mării Sali, ci aũ venit cu vestire pentru intrare Mării Sali în București; Dechemvrie 23² . . . 50 la Grigori Poblog ot Vist., mergând meimendariũ cu dumnealui senior Bulcanov¹ ci aũ fost ghenaral-consul rusăsc, pân[ă] la Dubăsariũ; Dechemvrie 26. [Total:] 12 620,39.

Bani ci s'aũ mai dat, pe care n'aũ apucat a să faci pecetluiturī, iarăș pentru trebuințele oștenești. [Total:] 18.045,72.

¹ Bulcanov. V. Ilurmuzaki, X, p. XXIX, n° 2.

² Ipsilanti intră în București la 15/27 Decembre 1806 (Naum Rîmniceanu, în Erbiceanu, *Cron. grecă*, p. 269).

Alți bani ci au mai dat Visterie în alti madeli, cari s'au dat iarăș în trebuinți. [Total:] 19.537,30.

Plata zahireli, după cum s'au rânduit ca să să dè țării din baniî țăfertului întâi alelhesap, după suma ce cuprindi, în giu-mătati din prețul fiatului. [Total:] 141.697,60.

Baniî ci s'au cheltuit de cătră parcălabiî de Galați și de cătră Visterie în trebuințile zahereli. [Total:] 7.172.

Total: 768.578,36.

«Trec dați mai mult», 47.099,33. Semnează Mitropolitul Veniamin și șese boieri (1-iu Ianuar 1807).

Pe altă hîitie, e adaus:]

Bani ci au sa iai lăcuitorii pentru madelile ci au dat din sama ci s'au închiet, a 3 luni: Octomvrie, Noemvrie și Dechemvrie. [Total:] 180.666 910,91.

[Semnăturile.]

Ce rămășițuri sânt înpotriva banilor ci au să iă lăcuitorii . . . Dumnealor boerii năziri asupra zidirii Curții. [Total:] 45.135,90.

Ci s'au cheltuit cu pecetluituri din suma din dos arătată [Cu Prozorovschi, în călătoria lui prin țară. Și pentru Apraxin, Michelson, Lașcarov.] 100, cheltuiala dumisali Banului Toma Căra, mergand spre întampinarea trupului Exelenții Sale glavnoe-comandir ghenear Mihelson; 1807, Săptemvrie 12¹. [Prohod la Bîrlad, 20 Octombre. 200 de lei la Mitropolit, 25 August.] 64. Cheltuiala ce au făcut dumnealor ispravnicii de Țănutu Eși cu gătire unui emeclic la Borde, pentru venire Măriei Sali Alexandru Moruz Voevod, și toată acè gătire s'au luat de cătră oșteni ce au trecut pe acolo; 1807, Mart 8² . . . Poloboc în cari s'au pus varză, și s'au trimis la Falciiu . . . 400 căpățini varză. [Total:] 18.724,95.

[Semnăturile]

¹ Pentru jurisconsultul Carra, v. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 448-9. Generalul Michelson murise la București în ziua de 31 August st. n. (Naum Rîmniceanu, p. 275). Peste opt zile abia, el porni «într'o ladă cu spirt»: «εἰς τὴν βουττὴν μέσπυρτου, spre Rusia (*ibid.*). Pană atunci Moruzi se menținuse într'o parte a Moldovei (*Acte și fragm.*, II, p. 418, nota 4; p. 421).

² Cu o zi mai înainte, Moruzi fusese înlocuit la Constantinopol cu Alexandru Hangerli (*ibid.*, p. 270).

[*A patra:*] Sama Visteriei, în cari s'a'au încărcat venitul vamii și a ocniî pe 13 luni, de la 1806, Dechemvrie, și pân la sfârșitul lui Dechemvrie 1807, iar celelalte toate venituri s'a'au încărcat pe un an, adică de la 1807, Ghenari, și pân la sfârșitul lui Dechemvrie, și s'a'au scăzut și banii ci s'a'au dat, și s'a'au cheltuit după pecetluiturile dumlorsali boerilor; unde este arătat și rămășița ci a'au mai rămas din veniturile acestui anu.

Încărcătura:

Cifertul al doile, următoriu pe trii luni, Ghenarie, Fevruarie și Martie, 334.543,13, bez 87.325 lei, 20 bani, ce s'a'au făcut scădere de la Ținuturi, din 421.868 lei, 33 bani, ci era suma Țertului întâi, după pitacul Mării Sale Costandin Alexandru Ipsilant Voevod, unde poroncește ca să lasă a trii parte pe la Ținuturi, din suma cifertului alelhesap, în plata zahirelii. [Se scade a treia parte însa numai «la Ținuturile de ȝos, cari a'au dat c'e mai multă zahirè».]

Dugheniile și crășmile ci plătescu iarna la Țertul al doile: 30.866 46.

Birul Jidovilor hrisovuliți, pă trii luni: Ghenarie, Fevruari și Martie, 11.570,27.

Daj lie al doile a mazililor i a ruptașilor, pe trii luni: Ghenari, Fevruari și Martie: 12.743.

Cifertul al triele, ci s'au împlinit de la târgoveți birnici i Jidoviî orândari de prin sate, pe Aprilie, Mai și Iunie: 16.510,92.

Birul Jidovilor hrisovuliți la Țertul al triile, următoriu pe trii luni: Aprilie, Maiu și Iunie: 11.363.

Dajdie al triile a mazilî i ruptaș, următoare pe trii luni: Aprilie, Mai și Iunie: 12.606.

Ruptile Visteriei și neguțitorii hrisovuliți; dajdie Svântului Gheorghie: 19.896,15.

Cifertul al patrăle, ci s'a'au împlinit de la târgoveți birnici i Jidoviî orândari de prin sate, pe trii luni: Iulie, Avgust și Septemvrie: 7.681,115.

Birul Jidovilor hrisovuliți la Țertul al patrăle, următoriu pe trii luni: Iulie, Avgust și Săptemvrie, 16.973.

Dajde al patrăle a mazilî i ruptaș, următoare pe trii luni: Iulie, Avgust și Săptemvrie: 12.755,15.

Cîfertul întăiū, ci s'aū împlinit de la târgoveți birnici i Jidovi orândari de prin sate, pe Octomvrie, Noemvrie și Dechemvrie: 8.799.11.

Birul Jidovilor hrisovuliți la cîfertul întăiū, următorii pe trii luni: Octomvrie, Noemvrie și Dechemvrie, 16.933.

Dajdie întăiū a mazilī i ruptaș, următoare pe trii luni: Octomvrie, Noemvrie și Dechemvrie, 12.729,75.

Ruptile Visteriei și neguțitorii hrisovuliți, dajdie Sfântului Dimitrie: 20.070,45

Venitul Botoșenilor: 26.932,75, cîfertul al doile, următoriu pe trii luni, Ghenarie, Fevruarie și Martie: 16.017 birnicii. 27,90 dajdie al doile a mazilī i ruptaș: 2.561 dughenile i crăcmile = 18.605,90. 6.976.105 răsurile acestor bani, căte 15 parale de leū. 1 350 birul Jidovilor hrisovuliți din târgul Botoșenilor, care dau căte 450 lei pe lună = 26.932,75. 4.589,45. Cîfertul al triele, următorii pe trii luni, Aprilie, Maiū și Iunie: 1.171 birul târgoveților și a Jidovilor orândari de prin sate, bez răsurile care s'aū luat de cătră Casa Răsurilor. 1.356. Birul Jidovilor hrisovuliți din târgul Botoșenilor, cari dau căte 450 lei pe lună. 2.045,15 ruptile Visteriei i neguțitorii cu hrisov, și brias'a Armenilor, dajdie Svântului Gheorghie, adică: 855,15 ruptile Visteriei, 190 neguțitorii cu hrisov. 1000 briasla Armenilor cu hrisov = 2.045,15. 23,30. Dajdii al triile a mazilī i ruptaș, adică: 12,90 mazilīi, 10,60 ruptași = 23,30 = 4 589,45. 2 503,30 Cîfertul al patrăle, următoriu pe trii luni: Iulie, Avgust și Septemvrie, însă: 1.130 birul târgoveților și a Jidovilor orândari de prin sate, 1.350 birul Jidovilor hrisovuliți din târgul Botoșenilor. 23,30. Dajdie alū patrăle a mazilī i ruptaș, însă: 12,90 mazilīi, 10,60 ruptași = 23,30 = 2.503,30. Cîfertul întăiū, următorii pe trii luni: Octomvrie, Noemvrie și Dechemvrie, însă 1.112 mahalalile din târgu și Jidovi orândari de prin sate, 1.356 Jidovi hrisovuliți din târgu, 23,30 dajdie întăiū a mazilī și ruptaș, adică: 12,90 mazilīi, 10,60 ruptași = 23,30. 2.029,60 ruptile Visteriei i briasla Armenilor și neguțitorii cu hrisov, dajdie Svântului Dimitrie, adică: 829,60 ruptile Visteriei, 1000 briasla Armenilor cu hrisov, 200 neguțitorii cu hrisov = 2.029,60 = 4.514,90.

Birul ce s'aŭ luat de la Ținutul Hotinului, patru dări, supt numi de ȕferturi, [la cîte 3 luni = 106.488].

Bani ce s'aŭ luat din țară pentru cheltuelile menzîlului, după tablele ci aŭ dat dumnealor ispravnicii di pi la Ținuturi = 99.151,90.

Rusumaturile: 197.908,40, vama pe 13 luni . . . , ce aŭ avut-o în cumpărătură dumnealui Logofătul Costandin Balș . . . 194.666,80, ocna pe triisprăzăci luni, de la Dechemvrie 806 . . . 200.000 lei suma cumpărăturii pe un an, de cătră dumnealui Logofătul Costandin Balș . . . 45.000. Venitul horelcii ce intră în țară, care să iă cîte 60 parale de vadră, fiind vândut dumisali Logofătului Costachi Ghica . . . 154.000. Goștina ci să ia di pi oi, cari s'aŭ vândut toptan dumisali Logofătului Costandin Balș la 7 zile a lunii lui Aprilie . . . Desătina ce să iă di pi stupi și rămători, cari s'aŭ vândut pe Ținuturi. [Ioan Cananò Spatar iea Putna, Orheiŭ și Hotărniceni.] 186.000. Vădrăritul ci să iă di pi vin, cari s'aŭ vândut toptan dumisali Vistierului Iordachi Roset la 16 zile Săptemvrie, cu trii vadele. 57.500. Venitul Țiganilor gospod pe un an, de la Ghenari 1807 . . .

Venitul Basarabiei. [Cumpărat de Vistierul Alexandru Balș și maiorul Ioan Măcărescu, «și din poronca prestrălucitului cniaz Prozorovschi i s'aŭ luat din mână, vânzându-să acest venit de al doile»] = 36.050.

Venitul moșiilor Hotinului . . . Di la Jidovii orândatori a moșiilor. [Total:] 270.540.

Total: 1.981.072.58.

Cheltuieli:

Lipsă de la precedenta samă: 47.099,33.

Bani luați de Mărie Sa Costandin Alexandru Ipsilant Voevod din bani ciferturilor i a rusumaturilor și alte venituri a Vistieriei . . . 1 190. Ci s'aŭ dat Mării Sali Doamniî Saftii din banii venitului moșiilor, când aŭ trecut Mărie Sa de la Caminiță prin Hotin, prin dumnealui Aga Iordachi Balș, ce aŭ fost meimendariŭ. [Total:] 457.884,71.

Conacile Mării Sali Costandin Alexandru Ipsilanti Voevod i a

Mării Sali Doamniî Saftiî și a Mării Sale Domniîi Roxandrii . . . Conacile Mării Sale lui Vodă viind, la Iaș ; 807, Mart¹ . . . Tij conacile Mării Sali lui Vodă i a Mării Sali Doamniî și a oamenilor Măriilor Sale, trecând prin Ținutu Hotinului la Caminiți, și în cătă vremi au șezut la Hotin, după izvod iscălit a dumisali Spătariului Ianco Racoviță ; 1807, Săptemvrie 8 . . . Ci s'au cheltuit cu venire Mării Sali Doamniî de la Caminiți la Eș, prin dumnealui Aga Iordachi Balș . . . Meremetul uniî cămări ce s'au luat de la Mărie Sa, dup[ă] tocmla ci au facut ispravnicul de Curte . . . Slujitorii Curții ci au fost la Mărie Sa Doamna, adică . . . : 4 copii din casî, 5 lipcanî, 2 armașî . . . Legatul harorilor și a sipetilor Mărie Sali Doamniî, prin mâna beceriului Anghel . . . Lucrul Țiganilor, pentru meremetul rădvaniilor . . ; 1807, Iuni 28 . . . În conacile Mării Sali Doamniî, ci s'au cheltuit prin dumnealor ispravnicii Ținuturilor de măigos arătate, viind de la Hotin la Eșu . . . ; 1807, Săptemvrie 20 . . . Tij conacile Mării Sali Doamniî, mergând de la Eșu la Caminiți. [Constantin Neculce, ispravnic de Iași, Comis². Pîne 2 parale, oca de carne de oaie 10 parale, puî de găină 8 parale, găini 15 parale, curcanî 1 leu, oca de unt 1 leu oul, 2 parale, luminări 1 leu, oca de vin 14 parale, oca de sare 4 parale, oca de oțet 20 de parale . . . ; «puricale»³]; 1807, Săptemvrie 30 . . . Ci s'au cheltuit la conacile Mării Sali Domniîi Roxandrii Mavrogheni, de la Hotin la Eș și de la Eș la Bărlat, prin ispravnicii Ținuturilor . . . ; 1807, Iunie . . . La calabalicul Mării Sali lui Vodă prin Vaslui, trecând la Eș ; 1807, Mai 16⁴. [Total:] 4 908,84.

Cheltuieli făcute cu strângire oștenilor și a slujitorilor di pi la Ținuturi, ci s'au strânsu din poronca Mării Sali Costandin Ipsilant Voevod . . . Maiorului Pangal, pentru oștenii noi ci să

¹ Cf. Cronica lui Naum Rîmniceanu, în Erbiceanu, *Croniciari greci*, p. 272. Ruxanda era fata lui Nicolae-Vodă Mavrogheni, măritată apoi cu Ale-xandru Manu (Blancard, *Les Mavrogheni*, p. 389 și urm.).

² Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 245, nota 5.

³ *Portocale*, fructe.

⁴ Doamna rămase la Iași, Domnița singură viind în București. Ipsilanti plecă din reședința sa munteană la 31 Mai st n. (Naum Rîmniceanu, *l. c.*).

străngu . . . Oștenilor din comanda maiorului Pangali ¹. [Total]: 8.494,60.

Mutpacul Curtiî pe vreme ci aû șezut dumnealui Postelnicul Grigori Caliarhi; [Ianuar-Maiu]. De la 14 Săptemvrie și pân la 20, fiind Exelenția Sa gheeneral Lașcarov și alt gheeneral, ci s'aû aflat la Curte, și dumnealui Postelnicul Grigori Caliarhi. [Total:] 6.864 72.

Cheltuiala Postelniciei pe vreme dumisali Postelnicului Grigori Caliarhi: 366.

Maisetul Mării Sali Hasan-Pașa de la Benderiû și conacile Mării Sali Carà-Mehmet-Pașa de la Hotinû. [Ultimul, «ci s'aû rădicat de la Hotin și au mersu piste Dunăre»; cel d'întăiu pomenit la 3 Maiu, ultimul la 8 Mart 1807. Total:] 3.747,108.

— Baniî ci s'aû dat în cumpărare vacilor i a cărnîi pentru oștenî . . . De la casapî . . . Prin dumnealui Banu Iordachi Milu, în vreme ci au fost la armie de la Ismail, cu știre dumisali Vornicului Gavril Conachi. [Tainurî și] la volintirî și Turci ci să află în Eșî; [1807, August 31]. Până la vreme ci aû venit vacile de la Ținutu Suceviî. [Total:] 104 206,3.

Baniî dați ȣitorilor menzilorilor și în alte trebuinți a menzilului . . . 60.000 . . . agiutoriu după hotărâre Mării Sali Costan din-Vodă Ipsilant, pentru stracăciune ci s'aû pricinuit menzilului cu umblare cê multă în vreme întrării oștilor. [Total:] 352.139,40.

În cheltuiala lotcilor ci s'aû făcut la Galați. [Total:] 13.414,66 La cei triimiș cu trebî . . . Pentru întocmitul podurilor de pî la Ținuturî. [Plîngere de Cazaci ce trec prin Soroca, fără a li se da «celi trebuincioasă spre mulțămire lor».]

Doî miî cară de la Hotin la armie de la Ismail . . . Lui Neculî Sandangiî, triimețându-să la Orheiû spre rădicare unor boerinaș, să î ducă de la Orheiû la Ismail; 807, Mai. [Lupu Balș Vornic, mehmendar pentru generalul Michelson.] Pentru cercetare pricinilor neguȣitorilor turci și disfacire de pricinile ci aû avut cu lăcuitorii . . . 100. Cheltuiala Șa-

¹ Pentru corpul «elino-macedonic» al lui Nicolae Gavrilovicî Pangali, v *ibid.*, pp. 271-2.

trarului Iordachi Alexandrî, mergând la Ismail; 807, Avgust 26... Cheltuiala dumisali Spatarului Iordachi Catargiu, mergând la Ismail ca să stê acolo pentru împărțitul carălor... 150. Cheltuiala Paharnicului Iordachi Drăghici, triimițindu-să la Ismail cu trebuințe; 807, Avgust. 503. Dumisali Spatarului Ioan Cananò, ci s'aũ rânduie meimendariũ Mării Sali Doamniĩ Safta Ipsilant...; 807, Săptemvrie 9... 500. Cheltuiala dumisali Vornicului Dimitrachi Ralet, ci au fost meimendariũ înainte Luminatului cnez Prozorovschi; 807, Săptemvrie 30... 250. Cheltueala dumisali gramaticului Iordachi Balș, mergând la Exelenția Sa ghegeneral graf Lengeron [= Langeron]; 807, Octomvrie 24. [Toader Carp Ban, cu Lascarov, la București și Galați; Toader Gălușcă la Focșani, înainte lui Prozorovschi, 10 Novembre 1807.] Cheltuiala vataului de Divan Costachi Drăghici, mergând la unile din Ținuturi pentru pornitul carălor di dărvală la armie de la Fălciũ; 807, Noemvrie 23... Cu Turci robi de la Dubăsariũ și pân la Ibrăila... La Fălciũ, spre cercetare boali ce s'aũ însămnat acolo; [doftorul Rolentu]; 808, Ghenar 14... Jaloba ce aũ dat lăcuiitoriĩ dela Chilie asupra strângătorilor venitului... 500. Cheltuiala dumisali Banului Alecu Beldiman, mergând în Țin[u]tu Eșii pentru pornire fânului la Fălciũ; 808, Fevruarie 5. [Total:] 20.203,93.

Cheltuială ci s'aũ dat celor ci s'aũ aflat în slujba armiei de la Ismail și alte locuri..., 100 Șatarului Iordachi Alexandrî, pe luna lui Avgust, fiind la armie de la Fălciũ: 807, Avgust. [Comisul Iancu Bals la București, cu Prozorovschi; la Craiova, București, Galați, Fălciũ, Iași, cu el; 808, Ianuar 27.] 3.250 dumisali Comisului Costachi Conachi, în care șed oșteni pe 13 luni, de la zi întâi Dechemvrie 806. [Total:] 5.850.

Baniĩ ce s'aũ dat în cumpărătoare zahirelilor pentru trebuința oștenilor, i baniĩ cheltuiț în trebuinți de a zahireliĩ. [Și prin Șerban Negel.] 108.500,30. Zaharè cumpărată, atât prin dumnealor ispravnicii Ținutului, cât și prin alți [în anume condiții] = 254.032,66.

Zahirè ce s'aũ cumpărat prin nazarlăcul dumisale Logo-fătului Costandin Balș = 127.374,69.

Cheltuieli urmate în trebuințele zahirelii: 22.285,9. Bani dați pentru păcura ce s'a dat la carăle împărătești pentru căratu proviiantului: 4.143,42.

Isprăvnicie Curții . . . Pentru Mărie Sa Doamna, la casile de la Galata . . . ; 807, Iuli 31. [Pentru Prozorovski, de la 7 Decembre și până la sfârșit.] Doă mătură nemțăști . . . 6 scaune pentru pusul sfeșnicilor cu luminări . . . Un scaun mare ce să numești jălțu . . . Un lăhan mare pentru spălatu cămășile cniaz[u]lui . . . Patru crivatură de lemn . . . 7 fânare ce s'a poroncit să se puie prin șală . . . 23 coț plisă pentru 2 canapele, câte 3 lei cotu, de la Polizachi . . . Pe trii catocuri . . . La mirodenii și oțăt pentru afumatul în odăile cniazului . . . Pe o afumătoare . . . Trii vătrare și cu clește . . . Pe o foiță de suflat în foc . . . 16 scaune bune îmbrăcate cu plisă, câte 10 lei . . . Răsufletori la o samă de ferestre [de la un «Jidov»]. Astadi pentru măcat . . . Castanboulu pentru perine . . . Saçacuri . . . pentru măcat. [Total:] 29.055,39.

Evmieoa luminatului beizadê Mihăiță Racoviță¹. 2.322.

Cheltuieli făcute cu comandiri oștilor în conace și în alte trebuință. [Postelnicul Matei Negel, ispravnic de Soroca. Total:] 6.274.117.

Tainatură, 3.251.102.

Chirii ce s'a dat pentru ducere muhumaturilor, și chirii pentru alte lucruri, în cheltueli, în trebuințele arteleriei: 10.480,39.

Lefile ce s'a dat . . . De cătră dumnealor ispravnici olaturilor. [Total:] 3.733,60.

Cheltuială ce s'a făcut la bisărica din Curte, unde mergi prè-strălucitul cniazu. [Total:] 2.040,24.

Mile ce s'a dat. [Mai ales, la Magdalina monahia.] 1.865.

Dobânzi ce s'a plătit pentru banii ce s'a luat cu împrumutare: 5.281,24.

Cheltuieli făcute în trebuințele spitalelor și plata doftorilor pentru bolnavii oșteni. [La Beilic, Hlince, Sf. Spiridon, Tătărași,

¹ V., pentru el, *Ist. lit. rom.*, II, p. 18, nota 6.

Podul-Lung, Curte gospod, Galata. «Contraccii.» Manolachi Dimachi îngrijitor. «Doftorul Reihnicu.» «18 dugheni, ce s'aũ luat, pentru ca sã fie spitaluri oștinești, de la dumnealui sã-nioru Sãlingu». [Total:] 227.339,13.

Fãnu ce s'aũ cumpãrat pentru trebuința oștilor, 23.395.105.

Scãderi ce s'aũ fãcut din slujbile rusumaturilor i din alte venituri a Visteriei. 4.000. Sameșilor de carvasarã, din banii ȃfertului a lunii lui Iunie, pentru cuvãntul tulburãrii ce s'aũ intãmplat a fi intru aceeaș lunã. [Total:] 23.196,60. Cheltuialã ce s'aũ dat la lipcani, cãlãrași de Țarigrad, copii din casã și neferi, ce s'aũ triimis cu poronci pe la Țãnuturi.

Alte cheltueli... 150 la școala greceascã din târg Botoșani, ce are a lua dupã hrisov din iratul Botoșanilor, pentru doi ȃferturi... Împrumutare de la dumnealui chir Andreiũ Pavlu... Aga Dimitrachi Ghica... Pentru zalhanao mãnãștirii Galata... Prin geraful Frangole, la 27 vinovați bolnavi din temniță... 390, cheltuiala ce s'aũ fãcut prin Șatrarul Iordachi Alecsandri pe hãrtie, etc.... Magazaoa amonițiilor de la Galata... Lui Mihaiũ Botezat, cheltuiala, triimețãndu-sã împreunã cu dumnealui Caminarul Drãcachi Rosãt, mergãnd la Hotinu pentru punire la gũrãmãntu pe Jãdovii ce au ținut moșiile de la Hotin în orãndã...; 1808, Mart 26... Prin dumnealui Polcovnicul Manolachi Vãrnãv, ci aũ fost ispravnic olaturilor Benderiului, Cãușani, Achchermanu și Chilie. [Mazili la Orheiũ, slujind pe lĩngã ispravnici. La Putna.] 144,24 din conacul Mãrii Sali Scarlat-Vodã Calimah. 52,72 din conacul luminatii Doamniĩ Zmãranda Calimah. 263,79 din conacul de 15 zile la al doile venire a Domnului Alexandru Muruz; 1806, Noemvrie. [Total:] 62.206,2.

[Total: 1.961.053,9. 20.019,49 «rãmãșițe».

Semneazã Mitropolitul Gavriil și opt boieri.]

V.

**Condica de porunci, corespondențe, judecăți și cheltuieli
a lui Constantin Mavrocordat ca Domn al Moldovei
(1741-2).**

După original, în Biblioteca Academiei Române.

Condica de cărți de poroncă și de tot felul dea trebuință ce s'aū dat din parte Divanului în anul d'întăiū a Domniei Mării Sale Domnului Costandin Nicolae Voevodū; ce s'aū început de la Săptemvrie, vlet 7250 [1741], la al trisprăzeč anū a al cincile Domnie și la întăiul ana al doile Domnie a Moldovii, — cari să încheie până la sfârșitul lui Dechemvrie, let 7251 [1742].

0 1. 29 Octobre 7238 (1729). Grigorie-Vodă, «la boiarii noștri, starost[ele] de Putna și la părălabiū de Bacău și la alți vamiș». S'aū plîns «oamin[i] de Comănești și din Dăr-mănești, dzăcând că, mergând ei de-ș aduc căti puțuntea scumpie și căt[e] un vas de vin din gos, saū viti când ș'aū trecut în Țara Unguriască, n'aū avut obiceiū să dea vamă ca alt[ă] țară, iar acum îi supără și-i vămuescu, asemenea cum și pe alți pămănten[i]». Să facă după vechiul obiceiū. — Fol. 9 V^o. 10¹.

2. 3 Novembre 7243 (1734). Constantin-Vodă arată că a venit la el «Sava vătavul de străjeri de la Comănești și aū jeluit, dzăcând precum la dănsul este peceate străjăi de Comănești, și orī-cine ar merge în Țara Unguriască, vrând să

¹ Pe fol. 10 V^o, se menționează un ordin de la Grigorie-Vodă (14 Decembre 7238=1729), în care li se iartă și cei «2 pot., 2 oc[ă] vin di car de vasăl[e] lor». — Pentru scumpia celor din Comănești, alt act pe fol. citat: «numai când s'a tămpla să ducă scumpie în Țara Unguriască, atuncea să plătiască vama și părălăbie... Așjidir[e] și pentru vite, boi, vač, caī, č-ar vinde la neguțitorī stre-in[i], din Țara Unguriască, iarăș să li dea vamiși pađ[e].» Drepturile lor în amîndouă privințele le arată și Enachi Roset Vel Păharnic, care e Vel Vameș, și cine a fost înainte de dînsul. Nu dădeaū vamă «nič de peaști ce ș'ar aduđ[e] pentru triaba casălor lor... Așjidir[e] și pentru căraușiī č-ar aduđ[e] or-ce fel de scunpie din țară, or[i] vin, or pești, or scunpie, or băcălie, saū or ce fel de negoț ar fi, să triacă pe la Comănești, pe toț să-i discarce acolo, și să încarce ei tot negoțul și să-l ducă în Țara Unguriască saū und[e] ar fi voia neguțitorilor.» Fusesse trimesi cu jalba la Iordachi Cantacuzino Vel Vornic, și el adevărase astfel obiceiul.

triacă pe acolo, el aŭ avut obiceiŭ vechiŭ de punea pecete străjii pe pe[*č*]luitur[ă] și lua câte doi ban[*ŭ*] de pe[*č*]te, și dintr'acii 2 ban[*ŭ*] un ban aŭ avut obiceiŭ să iă p[ă]rcălabii de Bacăŭ și un ban vameșii și a trie ban dintr'acii doi ban[*ŭ*] (*sic!*) aŭ avut obiceiŭ de lua v[ă]tavul de străjări pentru pe[*č*]t[e]. De un an, ieaŭ totul p[ă]rcălabii. Domnul află că i se cuvine și v[ă]tavului, avînd pecetea, și «fiind și el purtător de grij[ă] acolo... Să-ș ia și el a trie ban dintr'acii doi ban[*ŭ*], după obiceiŭ.» — Fol. 9 V°.

3. 7246 (1737-8). Carte de scutire pentru Costandin Cantacozino Vel Armaș, «fe[*č*]orul lui Matei Cantacozino Măguria-nul din Țara-Rumânească», care «s'aŭ căsătorit aice, luînd iarăș fată de boiar mare, a dum. Iordachie Cantacozino Vel Vornic», și «s'aŭ făcut p[ă]mintean aice». Pomenită o carte analogă, de la Constantin Mavrocordat, din 7243 (1734-5)¹. — Fol. 56.

o 4. 5 Novembre 7246 (1737). «Carte» a lui Grigore-Vodă «pentru podvoz, olăcării, dată pa[n]țirilor de Comănești, să-s apere, nim[e] să nu-s atingă de d[ă]nșii, ni[*č*] să între a-î g[ă]d[e]ca nim[e], saŭ a-î globi, și ni[*č*] cu un fel de angărie să între în satul lor, f[ă]r d[e] c[ă]t, c[ă]nd s'a t[ă]mpla vr'o pri[*č*]i[nă] între d[ă]nșii, căpitanul lor să-î tremit[ă] ai[*č*], la dumnealui Hatmanul, și dumnealui să le caut[e] g[ă]d[e]cata.» — Fol. 10 V°.

o 5. 2 Ianuar 7249 (1741). Grigore-Vodă, «oamenilor rum[ă]n[*ŭ*] și Armenilor t[ă]rgoveți de Roman, să fie volni[*č*] a popri pe oamen[*ŭ*] strein[*ŭ*] saŭ Turci de Roman, car[*ŭ*] v[ă]nd pește sărat cu oca de m[ă]nă, pe to[*č*] să-î popriască... : cu oca să nu fie volni[*č*] a vinde, f[ă]r c[ă]t cu diriticata, t[ă]rgoveții de acolo, cu prețul ce s'or put[*č*] tocmi... Așijdirea întăritură și de la Măria Sa Costandin Voevod pentru peaste și b[ă]c[ă]lii, alții strein[*ŭ*] să nu fie volni[*č*] a vinde cu oca, f[ă]r c[ă]t cei de t[ă]rgu; l¹ 7243 [1735], Februarie 5.»

6. 4 Maiŭ 7249 (1741). Grigore Ghica, lui Costachi Razul Hatmanul saŭ «p[ă]rcălabul H[ă]tm[ă]niei», pus de el: să poa⁴ lua «șugubin[ă] și t[ă]lhușagur[*ŭ*] și alte pri[*č*]i[ni], și vite de pripas la căp[*ŭ*]tan[*ŭ*] și la c[ă]l[ă]raș, la săimen[*ŭ*] și la to[*č*] Țiganiŭ, după obiceiŭ, și a-î certa și a-î globi, fieștecare după vina

¹ Cf. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 118.

lor.» — 7. «Însă cu cheltuelil[e] să nu super[e] goștinarii pe oamen[i], fără cât fân[ul] să-l dè și mâncar[ea] lor, ce s'ar în-tâmpla să aibă omul, iar carne saū grăunță de cai să nu ăare la oamin[i], ce să-ș cumpere cu ban[i].» — 8. Pentru un boū luat «pentru pivniceritul a doi vas[e] cu vin». Pomenit cel ce «aū fost cumpărat pivniceritul în toat[ă] țara». Peste șese ani «aū luat Moscalii boul». — 9. Hotărîre a se da chirie pentru niște boi duși în *cărăușie*. — Fol. 55-5 V°.

10. 21 Maiu 7249 (1741). Grigore-Vodă către pîrcălabii de Bacău, pentru sătenii din Comănești și Dărmănești, «să daț pač[e] de podvoz, și nič cu alte beilicuri, nič cu altel[e] să nu fie supăraț... Nič cai de olac de la dănșii să nu l[i] s[ă] iă, pentru căc ei sânt di triaba și di paza poticilor.» — Fol. 10.

11. Jurămînt de oameni bătrîni pentru niște sătenî, «cum că nu-s vecin[i], ce sânt oameni[i] de moșie, de pe partea bār-băt[e]ască». — 12. Judecata lui Neculaiu Hristoverghi Șătrar «cu toț tîrgoveții ot Bărlad», «pentru o prič[i]nă de ban[i], de cînd aū fost Hristoverghi Șătrar cu niște hărtii acolo la acel Țănut a Tutovii, dzăcînd tîrgoveții că i-ar fi dat 30 lei înpăcăciun[e] pentru flecă; și s'aū aflat că împlă rău, și s'aū dat rămaș.» — 13. Proces cu o femeie care vinde vin și «med» și nu vine la măsurătoarea vaselor și la plată, ci fuge. Ea n'are chizeș, și se dă «pe mîna» Medelnicerului. — 14. Judecată către nemesnicul mănăstirii Sucevița și «Iațco Jidov ot Bot[o]șan[i], pentru o casă de orîndă»: Jidovul zicea că-î a lui și-l scot călugării în timp de iarnă. — 15. Judecată a unui om din Ținutul Lăpușna cu Medelnicerul Toader Carpu, din Curlucen[i], de acolo, pentru o casă cu «heiurile» ei. — Fol. 52 și urm.

16. «Hrisovul ce s'aū înnoit Domnului de Movilău pentru iarmaroace.» — Fol. 6.

17. «Dich. 1 d., un mezil lui Iosif vtori Logofăt, mergînd în Țeara Ungurească: 4 cai de căruț[ă] și doi cai slobozi, și că-lăuz[ă]; 7250 [1741], Dichemvrie 2. Un menzil lui Lațcar Postelnic, mergînd cu rădvān la Focșani înnainte Mehter-baș[i]: 6 cai i un călăuz... Lipcan ce mergi la Soltanul...» — Fol. 9.

18. «Cărți date oamenilor g^d de volnicie, cari aū mersu cu poronci g^d» (7250=1741-2). — 19. Chemare la judecată a lui Necu-

lăi Costăn Vel Jicnicher, ce are a se împărți cu Iordachi Cantacuz[i]no. — 20. Pentru «șărbii Țig[an]i» ai Pobratei, să se caute în țară. — 21. Pentru opagubă făcută de «un Bărsan, anum[e] Bucur, Țău fost trăitor mai înainte la Soveja»: se va împlini de la el său de la «chizeș», Ion Cap-de-lup. — 22. Pentru «oamenii cari au dat ban[i] până acum cu satul Sascutul» și n'au făcut, ca de obicei, «fân de boerescu». — 23. Pentru iapa luată de oameni din Iubănești și de Toader Goian Căpitan¹ «unor Turci Benderlii». — 24. «Lui Hoisan salahor, să margă la Huș, să prindă pe Mehmet brat Hăisan i pe Mostafa a Tărdăului i pe 2 Turci Laj, Țău vinit de curund de la Buğag și, puindu-i în fiară, cu bună paz[ă] să-i ducă la Bindir, de vriame ce sânt zulumgi, ca să dei samă de răutăți[e] lor.» — 25. «Răspunsu cărții lui Gheorghe Căp[i]tan de Codru, pentru Turcii zulumgi din Huș.» — 26. «Răspunsul cărții lui Iliaș Vel Căpitan de Dorohoiu, pentru Smail Turcul, Țău luat bejenar[i] din sat Buhai a Bărnovii și i-au trecut în raia: aceasta este din blăstămăția lui Iliaș; ce dar să caute să trimată vr'o 20 liud[e] la Hotin, la capichihaia, să dia mare jalobă.» S'a scris și acestuia: «să spue dum[i]sal[e] Inicer-Agas[i], să trimată să-l aducă, să-i facă mare zaptu, să-i vie de hac, și pe oameni să-i scoată, să-i diai în iasta partea . . . , și să înștiințeze pe Măria Sa Vodă că s'au isprăvit.» Voie a se căuta «drepti șărbii și Țigan[i]», în toate Țigăniile. — 27. Către «Grigorie Țău fost Căp[i]tan-Mare la Covurluiu», să dea un «argat», arătat ca «soție» de doi hoți, «cari sânt cumnaț Căpitanului Grigorie și sânt închiși în temniță[ă]». — 28. «Să aducă pe 2, 3 din oameni[i] din Buciun, din vreamă că nu s'au supus poronci.» — 29. «Să fie volnic a merge la Focșan[i] și să ia de acolo pe un copil din cas[ă] ce s'au trimis zapciu asupra sameșului Agăi Log[o]fețal, și să pue în butuc și pe copil și pe Log., și cu bună paz[ă] să-i aducă ai, și pe alții cari mai sânt la acel Țănut cu pe-Țău, car[e] au rămas de la Lupul Aga, cu tot istovul, să-i aducă ai.» — 30. A se scoate un Turc din odaia și prisaca ce și-a făcut, care să se și strice. — 31. «La Iane și la Smucil[ă]

¹ V. mai sus, p. 131.

și la Morohaï și la Avrom Jid. ot Orheaiū, să plinească de la dănsii cămăna pe 6 căldări ce aū, de fac horilcă, câte 2 galbeni și 6 pot., pe obiceiăi.» — 32. Pentru «podul ce este făcut pe dubas» pe Prut, al mănăstirii Cetățuia, «la moșiia m[ă]n[ă]st[i]reî, unde sed călărași la Tabără»: să-î aibă «brudina», ca din vechiū. — 33. Scutire de dăjdiî pentru o cișlă turcească pe apa Elanului. — 34. «La Vel Căpt. de Soroca, pentru marfa unui Iordach[i] ot Smil, ă-aū perit la Soroca, și este marfa lui la Movilăū.» — 35. «La un Jid. anum[e] Ruvin, să pliniască 50 lei, cu cari ban[i] este el dator dum. Vornicul Iordachi Cant., din cumpărătura iarmaroacilor.» — 36. Pentru niște oameni «ă-aū mâncat din bani domnești, din poclon[ul] steagului i a ăfert[uluî] d'intăi». — 37. Pentru un boū care «s'aū purtat în patru mân[i] cu vânzare». — 38. Către Vel Căpitan de Dorohoî, «să aducă față pe un fečor a lui Dum[i]tru Păuleț, Ungur de la Cotnar[i], și pe o fată de Moldovan, ce aū luat elū, și pe tatăl fetei și pe tatăl fičorului și pe nănaș-săū, și să le iă sama și, precum va afla, să înștiințadză pe Mărie Sa Vod[ă], trimițind aice și fičor[ul] și pe fată; căč jălui prefectul¹ Manzis din Iaș că, după ce s'aū cu[nu]nat, s'aū dus acest fečor împreună cu nănaș-săū și aū luat pe tată-săū de barbă, silindu-l să-s botedzi.» — 39. A se împlini de la pîrcălabul de Hîrlăū suma cu care a rămas dator din «baniî pîrcălăbii». — 40.. Pentru o datorie privată a căpitanilor de Galați și Bîrlad. — 41. Lucru la mănăstirea Trei-Ierarchi. — 42. Pentru familia, rămasă în închisoare, a unui hoț, ce a fugit: «pe cariî cu chizeși să-î sloboadă». — 43. Pentru niște stupi boierești furați: «or să afle tălhariî [săteniî], or să plătească paguba». — 44. Urmărire de *vecinî*, după «izvod de vecin[i]». — 45. «Să margă la un Arman ot Bot[o]șan[i] anum[e] Hagi Lelan, care ține Moldovancă creștină: pentru ačasta să-l aducă aič.» — 46. Urmărirea unor oameni cari «aū fost puși la ocol cu peč[e]țile ă-aū fost eșit la Av[gust], la Domnie Sa Grigor[e]-Vod[ă], și aū mîncat baniî, pe cari-î răspunde Ștefan Ruset Vel Pah., fiind «cap slujbiî». — 47. Ordin la pîrcălabul Măzărachi de la Chișinăū. — 48. Pentru a se lua de «la tîrgoveți de Bae», 135.000 de șindile, comandate de Aris-

¹ Misiunilor catolice: Francisc-Anton Mansi.

tarh Banul «pentru acoperământul măn[ă]stirii S[fe]ții Ioan din Iaș». — 49. Căpitanul de Greceni să aducă zece oameni de acolo, «ca-s dei samă pentru un tâlhar ce l-au spă[n]zurat acolo». — 50. Împlinire de 30.000 de șindil[e], «de la un om den Bae». — 51. «Să margă la Băeș, să pliniască 60.000 de șindile» pentru Trei-Sfetitele. — 52. «Să margă pe la boiarii cari s'au scos la niamuri, și lor li s'au ținut în samă la Vist., iar cărțile n'au vrut să-ș școat[ă] de la Log. Lupoian[u].» — 53. A se aduce «4 liud[e] ce s'au găsat fără pe[ș]e[ș]i». — 54. Carte de aducere pentru niște Turci din Lăpușna, jăfuitori. — 55. Să se ia jurământ pentru o gilceavă de hotare. — 56. Să se aducă Mihalachi Sturdza biv Vel Clucer, ispravnic de Roman, în pîră cu tîrgoveții de acolo. — 57. «Tărgoveților de Roman, ca-s să aperi de cătră boiarii zlotaș ce sînt acolo cu bani pe[ș]e[ș]ilor, să n'aibă a să amesteca la cislă lor, fără d[e] cît atîta voe să aibă, car[e] n'a merge la cislă sau n'a vră să-ș dă bani, să-î stă bumbașir: să margă la cislă toț și să-ș dei bani.» — 58. Urmărirea datoriilor lui «Cerchez Suliman din cărvăsărie». — 59. Pentru datoriile ce are Cămărașul «la șaugăei de Ocnă i la alții de acolo», să se cerceteze la «cămărașii de Ocnă». — 60. A se aduce un individ chemat și copilul de casă ce mai fusese trimes la acesta: copilul va plăti «cobotele». — Fol. 29 V^o și urm.

61. 25 Ianuar 7250 (1742). Domnul, «la boiarii zlotaș, car[e] este cap slujbii la Țănutul Romanului, i la părcălabul de acolo, pentru jaloaba că-ă jeluia Moldovianii și Armeani, tărgoveții de Roman, pentru Turcii de acolo și alții, cari nu-ș păsăscu negușitoria lor, ce au cu miarea, și să întind de-ș deșchidu și dugheane cu băcălii și cu pește sărat și închid hrana acelor de loc, cari au vech[i] dughen[i].» Să li se ia sama, și să fie opriți. — 62. Către Dinul biv Vel Armaș ot Sučav[a], pentru o datorie ce are fostul egumen de la Burdujeni¹ față de gebegiul de la Hotin. — 63. Să se aducă de la Răchiteni pentru mănăstirea Trei-Sfetitele *căpriori*, *grindzi* și *amnari* de stejar. — Fol. 46 V^o-7.

¹ V. asupra mănăstirii lui Toader Movilă la Todireni, Marian, în *An. Ac. Rom.*, XXII, p. 25 și urm. și mai departe, la actele Domnilor mai vechi: *Is-trati Dabija*.

64. «Mezilurile. 7251 [1742], Octombre 5. Paşa ce merge la Hotin». — 65. Pentru un «parangoz» (*sic*)¹, ce merge la Galaţi. — Fol. 43 şi urm.

o 66. Fără dată. Constantin-Vodă, fiind Domn al ţerii, anunţă «tuturor boiarilor şi boerenaşilor, maziliî i altor dregători, vorniceilor, vătămanilor şi tuturor lăcuiitorilor ţării», că, «având purure milă de ţară şi de sărac, întocma ca de o patrie a noastră», a ascultat rugămintea tuturora, «cerşind şi pohtind aşdăzământul dăjdilor ce s'aū făcut Țării-Româneşti». El hotărăşte deci următoarele:

«Pentru dajdea văcăritului şi a conii, fiind lucru ştiut că mult[ă] pagubă şi stricăciun[e] prič[i]nuiaşte ţării, până încât lăcuiitorii, neputând să plătiască văcăritul şi conia, vândzându-ş dobitocil[e], să micşura hrana sa; care aduce mare stricăciune săracilor, s'aū socotit de s'aū rădicat aceste dăjdî...

Pentru pogonărit aşjdere, mulţ din lăcuiitorî îş părăsiia viel[e] şi nu-s mai adăogè dintr'aastă prič[i]nă, şi vinul în toat[ă] ţara să scumpis[e]; care şi aăasta mar[e] pagubă ţării şi tuturor de obşteie fiind, s'aū socotit şi aăastă dajde de s'a rădicat.

Pentru cheltuialil[e] slujbaşilor şi ale altor dregător[i] care mărgu pen ţară cu trebî, şi aceste multă mănătur[ă] şi pagubă prič[i]nuia săracilor, că cu aăastă prič[i]nă da îndămăna vorniceilor şi vătămanilor de făcè mănătur[ă], cisluid banii îdoiţ şi întreiţ pe sărac[i], care cheltuialî să aăungè cu dajde lor ce o trăgè,— s'aū hotărât, şi pentru aăasta li s'aū rădicat...

Fieştecar[e] zlotaş aū dregător să cheltuiască cu ban[i]. [Se va plăti de zlotaşi în bani conacul, cu preţul curent, şi nu se va mai găti de «vornici saū vătămanî»; se va da «vornice-lului şi vătămanului» «foe iscălită» pentru aceste cumpărături.

În locul acestor dăjdî, vor fi patru ăferturi într'un an, adică: Noemvri, Dechemvrie, Ghenar, ăfertul d'intăiu, etc. Să caute tot omul să iasă, să-ş iă peč[e]te şi să între în foe domniască de cislă, atăta casnicii cât şi holteii de vărăstă, sluj[i]tor[i], păstor[i], argaţ, slugi boireşti şi altora; aū d'ş să va numi mazil saū neguţitoraş, saū curtian, aū căp[i]tan, aū oamin[i] strein[i] aşă-

¹ Marangoz, lemnar la corăbii. V. şi Şăineanu, *Influenţa orientală*, II, p. 154.

dzați în țară, aū ruptaș Cămării, aū vorniciî i vătămăniî, saū ce om saū rufet vor fi, — toț să-s pue la cislă satului și să-ș iă peč[e]ț pe fețil[e] lor, afară din boiariî mazilî și neguțitor[i] ce vor fi în foia domniască peč[e]tluit[ă], — aciia să nu iă pe-č[e]te . . . Jid[o]vii și Armeniî să-ș iă și ei peč[e]ți osăbite și să-s cisluiască și ei între dănșii osăbit, iarăș după orânduiala ačasta ; însă ciî ce sânt pe lângă târguri să-s cisluiască între dănșii cu foe domniască de cislă, iar ciî ci sânt răs[i]piț pen sate, să-ș plătiască peč[e]te sa și să nu-s cisluiască cu satul. Orbiî, șchiopiî, ciunții, cariî nu pot să-s hrăniască, ș[i] holtei cariî nu sânt de vârstă, cine li va da peč[e]ți, li va plăti ban[i] îndoii ; holtei de vârstă, ce ar[e] casă și est[e] făr de părinți, ca un casnic să-s cisluiască ; și să plătiască pe căt[e] capete îl va așunge cislă satului ; holtei de vârstă ce ar[e] părinți și șed în cas[ă] cu tată-său, să nu fie volnič a-î pun[e] la cislă sa-
tului măcar un ban mai mult decât 20 de paral[e], — din vrem[e] că casa aceluia, căt îi vin[e] după prilejul lor, să încarcă părinții lor la cislă.

Foi de cislă cu peč[e]te domniască s'aū dat zloțașilor, ca să dia pe la toat[e] satil[e], să-s cisluiască ; însă cislă să-s facă pe capitil[e] oaminilor, pe dobitoac[e], pe vii, pe hrana omului și tot prilejul său, și fieșticare, cum îl va așunge cislă, cu dreptate să-ș plătiască dajd[e] sa. La fieștecar[e] sat s'aū rânduit căte 2 foi de cislă ; ce una dintr'a-cest[e] să rămăe iscălit[ă] de boiariî zloțaș la sat, și alta să rămăe, asemin[e] ca ačasta, iscălită de popa și de vornicel și de văt[ă]man, la boiariî zloțaș, să o trimiț[ă] la Visterie.

La cislă satului boiariî zloțaș saū vorniciî saū văt[ă]măniî nič de cum să nu s amesteč[e], afară de oamen[i] lăcuitori ai satului ; ei sângur[i] cu toți la un loc să-ș facă cislă între dănșii, socotindu-s[ă] în scris a fieștecăruie bucate și tot prilejul, și fieștecine să-s încarce după puțința sa ; dar, de nu vor făč[e] așa . . . , să va pedepsî cu mar[e] certar[e]. Unde vor fi unul, doi saū trei, aū păr la 10 omin[i] osăbiț, orce fel de briaslă, curten[i], căpitan[i], sluj[i]tor[i], neguțitorăș, pe aceștie pe toț să-î trageț la satul und[e] vor fi mai pe apr[o]ape, și să-s cisluiască cu satul ; și, căt îi va așunge după bucate, hrana

și tot prilejul lor, să-î încarce, iar niț cum stră[m]bătate să nu l[e] facă... Or[i]cari sat mari și cătuni, adică lăturaș pin preșur, cu toț în foe domniască de cislă să-s cisluiască; iar boiarii zlotaş la tabla Vist. să li scrie osăbit satul și osăbit cătunili, fieșticarili cu numil[e] pământului, unde și pe țe[e] moș[ie] șade: acolo să-ș dea dajde sa, iar nu să șadă într'un sat și să-ș dè dajde la altul sat... Boiarii zlotaş niț de cum peț[e]ț[i] la călător[i] să nu dè; că cini va da, îi vă plăti peț[e]t[e] întriit; ce pe tot omul la satul său să-l scrie, iar vornicelul și văt[ă]manul pe oamin[i] ce-î va avè călătoriț, pe toț acia, atăta casnicii cât și holtieș, să-î dè înscris la boiarii zlotaş, și să-î scrie la foe de cislă satului, cislindu-î după prilejul lor; și peț[e]țil[e] acilora să le lasă la vorniceș și la văt[ă]manș; și, când va vini călătoriul la satul lui, să-î dè peț[e]te vornicelul și văt[ă]manul, scris[ă] pe feșile lor. Că, la cercătur[ă] în urmă găsindu-s[ă] călătorul făr de peț[e]te de la sat au nescris pe fața lui, va plăti peț[e]te împătrit, iar vornicelul și văt[ă]manul satului ace-luia să va globi cu toată casa, și să va pedepsi cu mar[e] certar[e].

Indată după cislă și împărțala peț[e]ților, s'au lioțărăt cercătur[a], cu mar[e] tărie, și orcare nu va avè peț[e]te, sau va avea și nu va fi scris pe fața lui, acela va plăti peț[e]te lui îndoit, iar vornicelul și văt[ă]manul satului ace-luia cu mar[e] pedeapsă va pedepsi și să va globi.

Boiariul zlotaş mai mult decât 105 parale, adică 105 de peț[e]te să nu iă, măcar jum[ă]tate de ban, niț vorniceș, niț văt[ă]manș mai mult decât baniș domnești să nu cisluiască; că, care va lua mai mult, va plătiș înzăcit. Zlotaşul său vornicelul său văt[ă]manul nici de cum să nu îndrăzniască a lua baniș dăjdii de la un om pentru un altul; numai fieștecar[e] după cum îl va ajunge cislă satului, în voe domniască să-ș dia baniș.

Niț un om dintr'un sat într'altul de acum înaintea să nu-s mute, că unul ca acela ce va îmbla mutându-s[ă], să va globi și să va pedepsi. Orî oaminî răzeș ce șad pe moșil[e] lor, acia nimăruș să nu fie supuș, niț să lucredză, niț să clăcuiască cuiva, ce să fie pre sama g[ospo]d. Or oaminî ce vor șadè pe moșia boiariasă sau măn[ă]știriasă, stăpănul moșii acia să-î stăpăniască și să-î lucredze după obiceiū, că așa este cu dreptate, iar nu altora.

Niç un fel de clacă, niç cheltuel[i] saũ alte supărăr[i] ce avè lăcuitori pâr acum de la dregătorii Țănuturilor, de la căp[i]tan[i], de la vorniceii și văt[ăman[i], de acum înnaainte să lip-sască acestea toat[e]. În scurt, nimăru[i] să nu mai clăcuiască : niç un fel de cheltuial[ă] să nu mai plătiască. Boiarii zlotaș să scrie la tablă satil[e] pe rând, fieștecare cu cătunul lui osăbit, cum vor vini, sat după sat, iar nu amestecat : un sat din sus între ceale de ȝos, saũ unul den ȝos între cel[e] de sus.

Tabla să facă într'o coal[ă] de hârtie întriagă, ș'într'o față de coală 2 rândur[i] de nume, și fieștecar[e] sate cu cătunel[e] sale cinuit (*sic*) din ȝos. Iar la mar[gi]ne tablii să scrie fieșt[e]car[e] sat și cătun și numil[e] pământului și stăpănul moși[i] acii, și cu soma de mād[ulare] a fieștecarue sat și cătun, osăbit, și cătunul de ce sat ține, scriindu de josul satului aceluï mari, numindu-s[e] ot tam, — după cum li s'aũ dat izvod. Tabla ce va aduĉ o la Vist[ierie], să scrie zlotașul numil[e] omului, poricil[e], și numil[e] tătăni-său, după cum scrie în foe gd. de cislă, și pe holtei cei de 20 de par[a]le să-i pue la tablă mai ȝos decât ceialalt casnicii, osăbit, la fiește-car[e] sat.

Așijder[e] și la foile de cislă, carei den boiarii zlotaș nu vor fi sârguitor[i] asupra slujbiï și nu va sluj[i] cu dreptat[e], în urmă găsându-s la cercătur[ă] oameni făr de peĉ[e]ț aũ cu peĉ[e]ț nescris[e] pe fețil[e] omenilor, fiind hotărât ca să-s facă cu mar[e] tărie cercătur[ă], s'aũ hotărât, răsură ce est[e] să iă, să o piiardză, și să fie lipsit de mila domniască și dezlipit de slujba Curții. Iar carii s'a pune toat[ă] silința și nevoința asupra slujbiï cu dreptat[e], și va găs[i] pri tot omul, negăsându-s sporiũ la cercătur[ă] în urmă, fieșticaril[e] osăbit[ă] milă, după slujba sa, va avea de la Domniia Mea. Pecete gospod. Și iscălitura Mării Sal[e].» — Fol. 57 și urm.

. 67. 14 Octombre 7250 (1741). Șarban Cantacozinò se plînge lui Constantin Mavrocordat că e gonit din țară : «care, nepu-tând suferi, am lipsit din pământul mieũ ; m'aũ luat din Iaș omul Mării Sale lui Gligore-Vod[ă] cu pază, și m'aũ dus la episcopul de la Rădăuț, să m[ă] călug[ă]rească făr de voia mea.» Nu s'a făcut, de fapt, călugăr, «făr decât portul hainelor mi i-am schimbat de sila Mării Sale, pân m'aũ scos Dum-

nezeu de am scăpat aiă, în Țeara Ungurească.» A fost despoiat de toate. Se roagă a se putea întoarce ca om liber. Domnul trimete afacerea la Mitropolit, și acesta oprește lepădarea cinului călugăriei. Iscălesc: Mitropolitul Nechifor, Ghedeon de Roman, Nictarie egumen de Galata, Ezechiil de Trei-Sfetitele, Neofit de Cetățuie, Agapie de la Aron-Vodă, Macarie de Bărboi, Paisie de Sf. Ioan, Mitropolitul Libiei, Varlaam episcop de Roman, Paisie egumen de Barnovschie, Gherasim de Golia, Damiiian de Sf. Sava, Filaret de [Sf.] Arhanghel, Ionichie de Danco. — Fol. 68-8 V°.

68. Lista odoarelor bisericii «dup[ă] Poartă... Un sicriiaș de argint coptușit, în care au fost moștele lui S[fe]ti Pandeliimon, și l-au luat Mitropolitul Anton[ie], când s'au dus la Moscali, moștele... 1 blid de argint poleitu, cu 4 evanghilești, dat de la Măriia Ta: le-au luat boiari caimacani, de le-au dat lui fărmășant¹, cu cheile Porții.» — Fol. 69.

69. Ordin a nu mai sta «doftorul Dăpaste»² sau oricine altul în casele lui Manolache Costache Vel Spatar. — 70. Pentru un om care s'a plîns «cum că socru-său i-au luat fâmeia lui cu furțișagul de la dănsul». — 71. Cămănarul să iea «camână dup[ă] la cărcume mari și miă, câte 2 bani de vadra de vin și de mied, și câte 6 p[o]t[ronici] de cepăritul de bute, și dă poloboc câte 3 pt., și de căldare ce face holircă, să iă câte 2 ug., și 6 pt. răsura, și de la mesercii ce tae vite, să iă câte 3 pt. de vacă, și o ocă de carne de oae și de capră să iă câte 5 bani, și de miel să iă câte 2 bani, de teascu de ță[r]ă să iă câte 2 ugh[i] și 6 pt. răsura, de holirca ce vine din sus și din jos, să iă câte 2 zloț și 2 oc[ă] holircă de cof[ă], și de bute de vin ce s'ar vinde, să iă câte 3 oc[ă] vin din bute; de blănar și de coj[o]car să iă câte 2 ugh[i] și 6 pt. răsura de an; și nimini scutealnic să nu fie, or cărcumă vlădicească, or boerească, or măn[ă]stirească, or sluj[i]torească, — toț să dea camăna, după obiceiul, pă testamentul ce iaste la Visterie.» — 72. Carte de

¹ Feldmareșalul Münnich. Caimacani au fost Sandu Sturdza Vel Logofăt și Iordachi Cantacuzino Vel Vornic de Țara-de-jos (Neculce, pp. 407, 408).

² Despre acest medic și scriitor istoric, v. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 461-4.

dijmă pentru mănăstirea Sf. Sava. «Și să bată Trimisul mănăstiri câte o clae de fieștecare pâine, ca să iă măsur[ă] de cât[ă] pâine va eși din clae, și acel om ce va lucra moșia, să aibă datorie a lua acea pâine la sama lor, să triere denpreun[ă] cu pâine lor, și grăunțel[e] treerate gata să le dea toț la mănă vor[ni]c[ului] de sat, sau la alt om, ce s'a întâmpla mai de frunte ; la a căruia seam[ă] să va da acea pâine, unul ca acela încă să fie dator a o împlini la omul [mă]năstirii.» — 73. Iertare de «ușor» pentru doi Tataři, după privilegiu de la Grigore Ghica. — 74. «Pentru judii de Țiganii gospod, lingurari, ca să aibă a-i stăpini pă toț Țiganii de la čata lui, pe izvodul ce s'a dat cu peceate gospod, și de toate să fie apărat, numai să-ș dea birul lor pă an, dup[ă] obicei.» — 75. «La starosti de Putna, pentru jalba lui Gavriil Vrancean, pentru o iapă ce aș cumpărat din Țeara Ungurească cu un an mai în urmă cu eșire Neamților în țeară, de la un neamiș.» Un «Mocan» spune «că ar fi iapa lui, luat[ă] de Neamți». — 76. Pentru «podul leșăscu unblător» de la «vadul Iarovii»: «s'a fostu învoit cu Leașul care ține pod[ul] și făcea și lui Ilie [proprietarul] parte din venitui podului, pentru malul de časta parte . . . Așjderea și pentru orănda acelui loc, zicând că ș'aș găsit Ilie orăndar jidov, care-i da prețul orândării.» Domnul hotărește «că nu i să căde lui, nič altuia să fac[ă] alișverisuri cu Leașii», ci «să-ș fac[ă] el singur pod, cu cheltuiala sa». E liber a pune orândariul ce vrea. — 77. «Jalba lui Ion Borundea, judele de la Valea Sac[ă], să-i caute judecata ce are cu Ștefan jitarul de la Rodiana», care n'a păzit bine un lan. — 78. Toader Paladi vtorii Vistier are voie a čăuta Țiganii Ceaureștilor, «de vreame ce dumisale i să cade a-i stăpăni dup[ă] gup[ă]neasă»¹. — 79. «Să aibă a stränge braniște de vară de la toate cărcumele câte să vor afla în Iași, și de la breasle, dup[ă] obicei.» — 80. «Să aibă a stränge de la tot Țiganul de her, căț să vor afla în Iaș și pe la alte tărguri, lucrând la her, câte un leu pe an, de Țigan ; care bani să plătescu Țiganilor ce lucrează peste an la grajdul gospod, pentru ca să nu să iă Țiganii de bei-

¹ V. mai departe.

lic.» — 81. «Luī Pascale Vel Ispravnic de Curte, ca să aibă a opri seul de la toate mesernițele dăn Iaș, să nu să vână la alții, fără cât numai la Domnie; să-s dea tot seul cu prețul lui, pe bani gata, pentru treaba lum[ă]năr[i]lor de Curtea gospod.» — 82. Să se scrie averea lui Șărbă Cantacozăno ¹. — 83. «A strânge dajdea morilor pe tumbuze, câte să vor afla în apa Prutului, i a Siretului, i a Nistrului . . ., de mor[ă] câte — pe an, or[i] moar[ă] boerească, or[i] mănăstirească, or[i] turcească.» — 84. Numire. «Să fie căp[itan] la Troțuș, asupra panțurilor de la Grozești.» — 85. «Luī Ioani Postelnic, mergând la Petrepurcu.» — 86. Vel Căpitan de Soroca să-ī afle cai aceștia, «pân la Vasilcău. . . Și să-ī dea luī Ioani și umblător, să meargă pân la Chiov.» — 87. Pentru o casă «de lângă biserică ungurească». — 88. Către Dinul Armașul și Antohe Caragea, Vornici de Botoșani, pentru un locuitor căruia «i-aū făcut meșteșug în stup». — 89. Către aceiași, pentru o datorie a lui Sandul Sturzea Vel Logofăt, din averea negustorului Pană, ce a murit: «și să fac[ă] foae iscălit[ă] de dumnealor, și de târgoveț și Jidovi». — 90. «Pentru 5.500 oi împărătești ce sânt la Vaslui, la Tutova, la Tecuț; care sânt să iarneze în țeară: să le dea pace goștinarii.» — 91. «Pentru 1.500 oi, ce aū spus Hasan-Ag[a], omul Casapbașii, că sânt drepte a lui, cumpărate cu bani săi, — să le dea pace de goștin[ă].» — 92. «La lăcuiorii din târgul Focșanii, pentru vechili-beșleaga de acolo, anume Veli, ce aū luat câte un ort de la toat[e] prăv[ă]liele; fără[ă] poruncă; s'aū poruncit să întorcă toț bani înapoi, iar, nevrând să le întoarcă, să meargă la Paleologa [ispravnicul], să împlinească.» — 93. «Carte cu tărie» la același Veli. — 94. «La părălab[ul] de Soroca, pentru Ruvă Jid.» ce are «datorie la niște Jidovi în cea parte» și cere «să fac[ă] zăbor». «Dup[ă] obiceiul marginii, să va plini de l[a] dănsii», dacă nu dau dregătorii poloni. — 95. Pentru Costantinachi Vel Căpitan de Soroca, în sama căruia e podul dela «vadul Movilăului». — 96. «Neguțitorilor streini i de țeară», pentru neținerea iarmarocului de la «Târgșor» (Nicolina). «Să aibă a se ceti din târgu în târgu, pân la Focșani.» — 97.

¹ V. pp. 218-9, n° 67. O notiță asupra lui Șerban Cantacuzino, în *Documentele Bistriței*, II, p. xxxvii.

29 Octombree 7250 (1741): pentru plîngerea ce o face mănăstirea Radu-Vodă din București asupra unui «proeg[u]m[en] ce aũ fost la Radul-Vod[ă]; care aũ venit cu noi ai[de]: în Țara-Românească, se vor înștiința Caimacamii. — 98. Să se dea bani pentru nevoile unui Turc mare, care trece spre Hotin. — 99. «Pentru jalba căpitanilor i a călărașilor de Tabăr[ă].» — Pentru un furt întîmplat «pă cãnd Muscalii». — 100. Zece cãrți cãtre «dregãtorii, vameșii dup[ă] margine», sã nu lase sã treacã orĩ-cine. «Așjiderea, și ceale ce ar suna și s'ar lucra pã acolò, orce fel dă voroave veț auzi, despre Țara Ungurească, aũ despre Țara-Rum[ă]nească, or de la lăcuiitori, de toate aceaste ales și necontenit sã ne faceț știre.» — 101. Pentru Țiganiĩ ce lucreazã la grajdul gospod, sã se iea un leũ pe an de la cei din tîrguri. — 102. «O carte la Costandin Vornic de Cãmpullungu, pentru Papã Ianoș, cu oameni lui, ce aũ venit acolo, pentru ce sã-i popreascã acolò, trãgãndu-se sã vie ai[de] la noi; ci iat[ă] cã-ț poruncim Domnia Mea sã-i sloboz, cu toț ai lui, sã vie ai[de] sã grãiascã cu noi; Noem. 2 d. 7250 [1741].» — 103. Pentru «satul Budele, ce iaste pã apa Nistrului... în dreptul Movilãului, unde sã fac iarmalocile» (*sic*). — 104. Trimetere de «plic cu cãrți» la căpitanul de Trotuș, ca sã le ducã mai departe, «cu țimiraș», la vameșul de «Brițco»¹. — 105. «Dumisale Hasan-Agãĩ Ćorbagi, pre care l-am fãcut Sãrdar la Galați... sã apere pe oamenii lăcuiitori de spre Turciĩ zulumgiĩ... Acelora sã le vie de hac și, careĩ or fi mai vinovaț, sã-i trimiț[ă] în hiiar[e] ai[de] la noi.» — 106. Pentru «trei tãlharĩ bosneagi», cari aũ atacat «pã doi Tãtari», din satul «Gurecli, a lui Cantemir-Mãrze». — 107. Ordin cãtre pircãlabul de Neamț. — 108. Mențiunea «pãrcãlabilor de braniște». — 109. Pentru dichitul dintr'un sat al Mitropoliei, care primește niște lucruri de la un hoț. Va fi adus cu Armașul. — 110. Cãtre Vorniciĩ de Botoșani și Iliaș Vel Căpitan de Dor[o]hoiũ: Vornicul Costandin Roset aratã cã «la ocolul Botoșanilor, la mijlocul tãeturii, s'aũ gãsit 2 Jidov[i] și un Rus tãiaț și junghiaț, și i-aũ aflat vornicel[ul] de l[a] Drăcșani». De ce n'aũ dat știre? «Ce fel de dreg[ă]tori sãnteț și ce grij[ă] purtaț, de nu ne-aț înștiințat,

¹ Brețc, pas spre Secuime.

ci am avut știre de la alții?», ⁹ 111. «Vornicului Iordache Roset și omului pă care îl va pune Vornic la târgu la Dăr[o]hoiū, să fie volnic a păzi dreg[ă]toriia sa și a apăra pă oameni de spre uniī și alții, să nu-ī supere; însă de la târgoveț alt nimic să nu iā, fār numai gloabele obiĉnuite și vitele de pripas, or ce fel s'ar afla la târgoveț; iar Vel Căpitan de Dor[o]hoi să nu să ameastece acolo la târgoveț, niĉ la gloabe, niĉ la vite de pripas.» — 112. «Să meargă la Măcăreșt[ī], dinpreun[ă] cu oamenii din Măc[ă]reștī, să aibă a prind[e] pă Baiaractar Turcul, ce șade acolo, să-l pue în hiiar[e] și să-l aduc[ă] aici», pentru că a făcut scăpat pe un hoț. — 113. «Pentru un Rus de la Vasilcău, ce au fost zeberit aiĉ pentru pricina unor boi ce au fost zeberit acel Rus, a unui om din Moldova, mergând omul cu chirie la Nijna; și, zeberindu-se Rusul la Domniia lui Gligore-Vodă, s'au trimis acolo, la părcălabii de Soroca, ca să scrie acolo la dreg[ă]torii Vasilcăului, ca să așaze pricina aĉasta cum s'o cădea cu dreptate. Căĉ Măriia Sa vā marginea să-s linișască (*sic*), fār zăboar[e], și poștește ca să-s păzească cu dreptate de spre amāndoao părțile.» — 114. Către oamenii de la Buciumī, satul mănăstirii Dancului: «voi mai nainte, pentru că șadeți pe locul mănăstirescu, făceaț mănastiri clăci și alte poslușanii, la câte vā porunciia călugării, și cu toate aceale eraț mulțumiț, dar acmu Domniia Mea, pentru ușurința voastră, am rădicat aceale și am hotărāt cu carte Domnii Meale... numai 6 zile într'un an să-ī lucraț, la ce v'ar pune, iar nu mai mult.» Dar ei nu vreaū. Dacă nu, «om trimite de vā va aduce aiĉ, și pre uniī v'om spānzura, pre alții v'om trimite la ocnă». — 115. «La boiar[i] zlotaș cu banii pece[ț]ilor de la Ținuturi», pentru un imigrat din Ungaria. — 116. Pentru niște vite ale «bisericii ungurești» din Galați și Bacău. — 117. Împlinire de banī «din ĉvertul vāmiī». — 118. La căpitanii de Vasluī, Birlad și Puținī [=Puțeni], «pentru un Boșneag ce s'au răspunsu om Colĉac-Pașiī, care n'au avut poruncă ca să iā cai de olac»: să nu mai dea decît celor cu «firman saū buiurictiū» (*sic*) ¹. — 119. Către Vel Căpitan de Soroca, pentru «jalba lui Andronache

¹ Buiuruldii : ordin.

cupeț de Botoșani», privitoare la o femeie din Movilău, care «aū fost gazdă unor catane moschicești, și l-aū fost jăfuit pe dănsul». — 120. Pentru 12.000 de «șindril[e]» reclamate de la «unîi oameni de Băiaș (*sic*)»¹. — 121. Către Hrisoscol biv Vel Stolnic, staroste de Cernăuți, și Iordache Vel Căpitan de Coțman, cari n'aū trimes încă nicî-un tălhar la Domnie, ci ar fi liberînd pe hoți, luîndu-li prada. Să-î trimeată de acum, «scriindu-ne și faptele lor pe amăruntul». — 122. Tot așa și la alți dregători. — 123. Către locuitorii unei slobozii domnești. S'a hotărît «prin ponturile rînduelii, oamenii ă-or șădea pe moșiile altora, de stăpănul aceluî cu moșie să aibă a asculta»: așa să facă și ei, dînd însă numai șese zile de lucru pe an și dijma. — 124. «Lipoveanilor de la Hărlău», dintre cari unîi s'aū plîns «că s'aū dat peceți la călugării voștri». «Să v[ă] daț unul altuia [cartea], că voi îi știț care pă unde să află, și să v[ă] aleageț zece oameni dintre voi, și bătrăni și teneri, și den preoți voștri ă-or fi mai de isprav[ă], și să veniți aiē, ca să vorovim cu voi, și v'om pune la o cale.» — 125. Suret scos dup[ă] un zapis jidovescu; Octomvrie 14 d. [7250=1741]. Adecă noi căpitaniî breasliî și împreun[ă] cu toat[ă] breasla noastră, de l[a] mic păn la mare, am socotit toț cu voința noastră pentru acest obiceiăi nou, care s'aū făcut de să face baș-staroste cu arcale pe la boiarî, și apoi s'aū făcut în urmă iarăș staroste al doilea tot cu arcale. Deē acum am socotitu toț, de la mic păn la mare, să lipsească acest obiceiăi nou, pentru că am avut mare sărăcie, și mul[tă] rușine am tras pentru acest obiceiăi, avănd mare pizmă; careî dintr'ačastă pizmă s'aū făcut mare gălăvă, și hahamiî între noi, de i s'aū făcut mult[ă] pagubă. Deē noi cu toț[i] ne-am strănsu la școal[ă], și am socotit cu mare blestem și cu afurisăniî, și cu mare gloabă, ca cum acest obiceiăi să nu mai fie niē-odată între noi, numai să fie staroste de rānd, den an în an, pă obiceiăul cel vechiū, pentru să fie de slujba Mării Sale luî Vod[ă] și a țărăi; dar niē acei staroști ce s'or pune, scutiț să nu fie, ci să-ș dea fieștecare birul său. Iar de acum în-

¹ Locuitorii din Baia.

nainte cine s'ar mai scula păste acest zăpis și tocmeală a noastră, ca să pue vr'o pricină asupra noastră și asupra hahamilor, să fie de blestemul ce s'au pus, și de mare gloabă, să dea la Vistierie Mării Sale lui Vod[ă] 50 ug. ungurești și la școală 50 lei, și să petreac[ă] mare urgie. Și această tocmală s'au făcut cu voe tuturor breslașilor care mai jos să vor iscăli și s'or pune și degetele. L' 7250 [1741], Septemvrie 20 d. Ursul Staroste. Minas Staroste. Iosif snă Ursul Staroste. Marco zeat Iacob. Lazăr zeat Solomon. Leiba Hotincean. Leiba zeat Ursul. Cerbul sãn Moisi. Cerbul brat Boroh. Lupul Moissăi. Smil Saul. Naftulei Leiba sin Minas. Minas zeat Leibi. David V[e]niamin. Avram Crafu. Cerbul. Novac. Minas ot Soroca.» — 126. «Pentru niște bolovan și alte leamne ce au rămas la vadul Galaț[il]or, den lemnul ce era să meargă la Voziia, și s'au dat la trei mănăstiri: la Precista i la S[fe]ti Nicolae i la Mavromol, de Grigor[e] Vod[ă].» — 127. «Pentru Ghiorghe și soru-sa Ana, den satul Strășeni ot Ținutul Lepușni, ce au fost în pricină de curvie cu niște Turci, — că bine au făcut de i-au trimis ai, și pe fapta lor iș vor lua plata. Numai și pe o Jidovcă, de cari scriu dumnealor că iaste aseamene acestora, pe acie încă să o trimit[ă] ai.» — 128. «Niște bejenii ce le-au poprit la Țuhur Țohoranul Căpitan, vrând să fug[ă] în raiă.» — 129. «O carte la episcopul de Roman, să trimită un penticostar pe romănie; l' 7250 [1742], Mai 8.» — Fol. 70 și urm. 130. Către «Hristoscul Vlasto, staroste de Cernăuți», pentru niște Turci, cari furase o fată. De acum înainte să nu mai trimeată la Domnie asemenea făcători de rele, ci să dea de știre la Hotin: «că, fiind Hotinceni, acolo să cad[e] să-i trimitem; nu-i putem trimite aiuril[e], și cu trimisul lor să fac cheltuiale.» 131. Pentru goștina ce «s'au strigat la cochii vechi într'acest an», pentru toată țara, și boierii, și cler, «și Sărbii, Câmpulungenii și Vrănceni»: «să aibă a plăti goștina driaptă, de dzece burate un leu; fără numai Turcii, pe unde s'or afla, să aibă pa[e]... Și care unde au dat an, acolo va d[a] și estimpu, și čoba iș holtei vor da und[e] vor plăti stăpăni, iar cii însuraț, und[e] le va fi șăderia.» Să se strângă banii în grabă. Pentru rest v. n° 7.

o 132. 15 Ianuar 7250 (1742). Numire de judecători, pe la Ținuturi, pentru «tot obrazul, or[i] boiar, or[i] ce briaslă ar fi». Vor da cărți de judecată, trecute «la protocol». Vor împlini datoriile, «luîndu-ș dzăciuala pe obiceiü... Și pentru tâlhari în tot chipul să cearce, să-i prind[ă] și să-i cearte și, globindu-i, să-i trimită aič, trimițând și vina lui în scris, cu carte deschis[ă], cu amănuntul și cu dovad[ă], și carte să o treacă la protocol. Și potropopiî la gudecăt mirinești să nu-s amestie[e].» Apel la Divan. «Iar afară dintru acestea mai sus arătate clăč saü altă angărie, preț de un ban să n'aibă a lua de la lăcuior[i]. Gloabe de la nimeni să nu iă, fără numai de l[a] tâlhar[i]. Cine nu va veni la gudecat[ă], să-l aduc[ă] fără de voia lui cu treapăd, or-ce obraz ar fi; de la omul de frunte să iă 6 pot., al doilea 3 pot., al treilea măn[ă], 5 par.»

o 133. 18. 10 Maiü 7250 (1742). Către aceiași. De ce nu trimet hoți? «Și tâlharii, și măcar și până la un stup di să va dovidi cineva că au furat, acesta tot tâlhar este, și furtușag mar[e] să socotești.» Vor da «și cărți slobod[e] de gudecată, pe ceale ce s'or dovid[i] faptele lui: o carte să dai la mănă păg[u]bașului, și una să rămăe la dum[neata], să-s scrie la protocol.» Se vor trimete totdeauna hoți, «afară din furtușagur[i] mič, de o găină saü altil[e] ca acestea, cari să număscu potlogării... Apoi că și[i] oameni cu jalobi prē mult vin aič, de la Țănutul acela, de supără Divanul, și pentru mič prič[i]ni, până de un leü, de doi, și socotind că, or ușil[e] dum[itale] sănt închisă, or nu staț la gudecată... Noi pentru ačasta v'am făcut ispravnič pe la Țănuturi, pentru odihna nărodului, și un om prost de va avē cu vre un boiar gudecată, or-ce obraz va fi[i], și n'a vrē să vie pe sorocul dum[itale] la gudecată, să trimită să-l aduc... Cărtil[e] de gudecată ce daț, să fie într'o coală de hărtie, și cărț slobod[e], iar nu peč[e]tluiti cu čară.»

o 134. 5 Maiü 7250 (1742). Către lăcuiori. «Noi în destul ne silim, pentru odihna norodului, și pen[tr]u ačasta Diva nuril[e] noastre pe toate dzilil[e] nu lipsăsu, și dum[nea]lor boiarii, osăbit, de altă parte, necontin[ut] gudecă.» A făcut ispravnicî pe la Ținuturi. De ce mai vin decî la Divan?

«Care vă cade mai mult cheltuiala decât dobânda voastră.» Numai apelurile se judecă la Divan, dar atunci trebuie înștiințată și cealaltă parte, «și să luaț și mărturie de la 2, 3 oamin[i], cum că l-aț îmbiet la Divan și, de n'a vré să vie, atunce l-om aduc[e] noi, căcă că noi pe un om săngur nu-l putem gudeca, până nu sânt amândoi de faț[ă]. Și carte ačasta să-s citiască în toat[e] satel[e] aceluî Țănut, și să-s iscăliască într'ansa preutul și vornicelul a fieșticărua sat, cum că s'aū citit la satul lor.» — Către ispravnicul și, zlotașii de Suceava. Să cerceteze «pentru călugării ce să vor fi aflând la Țănutul acelașdzând pen sate și pen cătunur[i], afară den măn[ă]stiri». A mai aflat «că să supără lăcuiorii cu multe năpăști de cătră disetnič, năpăstuindu-și și cu izvoadil[e] de anul trecut, și pre cei ce n'aū stup nič mascur le pun năpast[e] asupră, cari vin, zălojăscu și li eū ban[i]; cari prič[i]nă aeve am aflat-o, că și înaintea noastră s'aū purtat jaloba ačasta.» Să se cetească o poruncă mai de înaintea a lui în Ținuturi: pe vinovați «îi vom împlini întreit, și pe desetnič îi vom pedepsi». — 135. Către desetniči chiar: vor impune numai stupi și mascuri, «vădzându-și cu ochii voștri». — 136. La «vorniciș satelor și toți lăcuiorii» Ținutului, chemându-și la jalbe. — 137. Către «părcălabi și vamiș, căm[ă]nar[i], bezmănar[i] și mortasăp[i] și buorar[i]», pentru plîngerile făcute de negustorii străini la capuchehaielele de la margine, pentru abuzuri. «Care lucru, a să supăra cineva afară din obiceiū, măcar și până la un ou, nič de cum nu suferim, nič vom suferi.» Îi amenință cu ocna. Și pentru «un obiceiū răū č-am înțales că s'aū făcut de spargu părcălabii vasăle cele cu vin a oamenilor și eū din bute căte o tidvā de vin: ... o litră de vin să nu mai iā de la nime.» Cei păgubiți să se plîngă la ispravnic. + 138. 19 Septembrie. Către caimacamii Moldovei, ca să gătească toate pentru venirea lui, însă cu plată; «înștiin[țā]n-du-se și de purcader Mării Sale, că aū purces la 17 zile ale aceștii luni». — 139. Către aceiași, «pentru neînștiințare adease: că de la Domniia Sa Gligorie-Vod[ă] vin cărți, iar de la dum[nea]lor nu, ci ca să înștiințeze adease. A doao, pentru unii din fečor[i] de boiari pământeani, că s'a cerut să-s călătorească cu Domniia Sa Gli-

gorie-Vod[ă]¹, și mai mult 3ti Logofăt fečorul Sturzii Veș Logofăt, s'aū poruncit să-s oprească, să-s trimiț[ă] înnainte Domniil cum mai făr de zăbav[ă]. A treia, pentru Schim[ni]-Agasă Imbrihorul, ca să i-s gătească case bune, mar[i], și să-l odihnească cu toate ce vor fi trebuinčoose, luându-l cu cuvinte de cinste, spuindu-i pentru țeară, că iaste sărac[ă] și prădat[ă], din întâmplare vremilor cu răzmirițe. A patra, ca să-s trimiț[ă] foae de toț boiar[i], boerenași, căpitani și mazăli și, cei ce aū fost cu dreg[ă]torii, anume dregătoriale, și cei ce n'aū avut dreg[ă]torii, — de toț să-s trimiț[ă] catastih» (20 Septembre). — 140. «3 cărți la toț boiarii i boerenași i căpitani, preoț[i], vornici și alți mazăli, ca să ias[ă] pă la conace înnainte, căț sănt păn prejurul drumului, ca să-i înveațe Măria Sa, și să le poruncească ceale ce sănt de folosul și buna cărmuire a tuturor de obște» (20 Septembre). — 141. Către aceiași, pentru a-i trimete pe tinărul Sturdza (19 Septembre).² — 142. Mai multe cărți către clericii și boieri munteni, să-și poată urmări Țiganii în Moldova. — 143. «Un pitac cu tiutuluș», pentru un furt. — 144. «Pentru datoriile de vin vechiū, cine are să dea... Cu prețul lui, precum să va vinde acum la corătă (*sic*).» Dobînda va 'fi «din zeace a doisprece». — 145. «Lăcuiitorilor din Iaș... Nimin[i] de nimic din casa lui să nu-s jăcuiască, nič covor, nič scoarță, nič mindir, nič plapom[ă], nič vase, nič blide, nič lighian, nič alt preț de un ban; nič de la creștin, nič de la Armean, nič de la Jidov.» — 146. «Pentru venitul ce are pimnicear[iul] din viile de l[a] Odobești, a neguțtorilor, câte 2 pt. de pogon.» — 147. «Pentru niște rămășiț de vin a dum[isale] V[e]l Logf., de 3 ani.» — 148. «Să aibă a căuta venitul Vornicii din Țeara-de-sus, pe obicei, și să iă de fata mare ugh[i] 12 șugubin[ă] și doi galbeni čobotele fečorilor, și de văduv[ă], 12 lei și doi galbeni čobotele fečorilor, și, or unde ar afla șugubin[ă] sau morți de om, or în târgu domnescu, or în ce sat, să iă venitul.» — 149.

¹ În mazilie.

² Domnul veni în Scaun la 1-iū Octombre 1741, după Neculce (p. 416). Pentru numirea lui, v. raportul olandes din 16 Septembre, în *Doc. Callimachi*, I, p. LV, nota 1.

«Lăcuitarilor, să aducă pâine de vândut la Iaș: grâu, orzu, mălaiu, făin[ă], și carăle boilor niț la un beilic nu să vor lua, și pâine ce vor aduce, încă vor vind'o cu prețul ei.» — 150. Pentru două iarmaroace la Fălciu, și pentru ziua de tîrg. — 151. Pentru mergerea la Focșani a Divan-Efendiului lui Grigore Ghica. ^o — 152. Vornicului de Țara-de-jos, pentru «Horheaî», Lăpușna, Bărlad, «să aibă a lu[a] șugubinele, de fată mare burdihoasă 12 ug. șugubin[ă] și 2 ug. ȃobotele feȃorilor, și de văduv[ă] 12 lei i 2 ug. ȃobotele feȃorilor». — 153. «Tărgoveȃilor de Fălci, ca să strângă ei toată dijma dup[ă] locul domnescu, a tărgului Fălciului, să le fie pentru cheltuiala tărgului.» — 154. Pentru un om omorît de doi Turci la Ținutul Sorocei. — 155. Banului, pentru ca trimesul lui la Ocna să iea venitul: «câte trei ban[î] de drobul de sare, atăta steȃi, căt și drobii, — den toat[ă] sare ce să va încărca de la ocna, pă obiceiă, însă și sare ce să va fi încarcat de la schimbare Domniilor până acum». — 156. Spătarului, ca să-și iea venitul «dup[ă] jumătate de starostie a Cernăuȃilor». — 157. Lui Vel Cupar pentru venit: «de toate cărcumele, câte 44 bani de cărcumă și 2 oc[ă] vin, orce fel de băutură ar fi, atăta la tărguri, căt și la iarmaloce». — 158. Plîngerea unui Jidov din Ținutul Sorocei contra unuia de peste hotar, care-î oprise «hacul» pe trei ani și-î luase și «18 ug. aur ungureȃti, cari i-au fost trimis un frat[e] a lui Iosăp de aiȃ acolo, ca să-î cumpere horilcă». — 159. Către Vel Căpitan de Codru, pentru că «lăcuitarii di pe Prut, den satele de pe di iastă parte», se plîng «pentru Tătar[i], că fac multe furtușaguri[i], și mai vărtos Tătarăi ce sânt mai de margine, de spre Orumbet-Olu. Aū cercat Măriia Sa lucrul acesta cu mijlocire ca să-s opriască Tătarăi a nu mai trece Prutul pe aiurile în iastă parte, făr numai pe podul de la Fălciu, precum aū fost obiceiul veachiū. I-aū vinit carte de la — mărzacul, carile să află acmu într'a-ȃastă vreme mai cap între Tătarăi mărgineni, scriind cum și dum[nealui] aū dat poroncă Tătarălor, numai pe pod[ul] de la Fălciu să triac[ă].» Să nu-î mai lese locuitorii pe aiurea; călcătorii «să-î prindză și să-î pună în heră și să-î aducă la Vel Căpitan, și el să-î trimită la mărzacul mai sus numit, ca să-ș iă plata lor.» — 160. Pentru sătenii ce aū bătut pe un copil

de casă, «ce mersese să pliniască fânul de boerescu». — 161. «Un boiar a lui Mihaî-Vod[ă]¹ mǎrgǎnd la Tighine.» — 162. «Vel Uşer, mǎrgǎnd. la Smail.» — 163. Răspuns prin Vel Căpitan de Soroca la guvernatorul de Movilău, care arătase că fuşese trimes să viziteze pe Domn, dar nu îndrăznise, pentru ciumă. «Boală de ciumă nice n'aū fostu, nice este; atăta: s'aū fostu în-sămnat de mult la o cas[ă], şi pe urmă aū ferit Dumnezeuu». — 164. Altă scrisoare de la guvernatorul de Raşcov, pentru nişte oameni «de acolò, din gruntul dumilorsale», căroră «li-aū cursu strămbătate». — 165. Ordin ca egumenii să vie cu actele lor de proprietate la Bobotează. — 166. Proces al unor Dorohoieni cu nişte Turci, pentru nişte berbeci. — 167. Pentru o datorie a lui «Hagi Mane Arman i Andronic staroste de Armeni din Iaşi». — 168. «Pentru Lipovenii ce sânt aşezaţ la Băneşti şi la Ruşcori şi la Dragomirna şi la Salce şi la Hăţăşti şi la Sănăuţi şi la Zamostie, ce sânt la Ținutul Sucevei, i la Budeşti pe Cracău, ot Ținutul Niamţului, i la Hărlău... , şezând pe moşii omenestii... Unii dintre dănsii aū arătat şi tocmala ce aū cu stăpânii moşiiilor, de dau pe an de cas[ă] câte un leu, alţii câte 2 zloţ; aca tocmală, vrând ei a mai şadè pe aceli moşii, să rămăe tot nestrămutată.» Ceilalţi, «mai mult de cât un leu de cas[ă] pe an să nu dè stăpânii moşii, şi altă dijmă să nu dè, nici cu clăci să nu-i supere; însă, vrând ei a să mutà pe locuri domneşti, să şad[ă] cu pace, şi neci leul acela să nu dè, neč altă dejmă [v. şi n° 124].» — 169. Către nişte locuitori ce se învoise a *face* boierului «câte un stog de fân de om pe an, şi să-î aducă şi pâne de acolò la casa lui». — 170. Către starostele de Cernăuţi, pentru ciobanul de oi fugar al unui Turc. — 171. Numire de Sărdar turc la Galaţi, cu «5 neferi şi 10 Arnăuţ, cu stegariu lor». — 172. Pentru un boier care să-şi apere pădurea, «să nu o tae nime». — 173. Altuia tot așa, pentru «rediurile» sale. — 174. Confirma-re pentru satele unui boier: «şi să pue vorniceî pin sate, şi toţ oameneî să asculte de dumnalui Vornicul». — 175. Pentru nişte Turci benderlii, ce se plîng că se cere a doua

¹ Domnul muntean.

oară goştina ce au dat ei şi ciobanii lor. — 176. Pentru nişte negustori ce şed în dughenile Goliei şi refuză a da chiria: «câte un leu... pe lună». — 177. «Năvodarilor celor ce vâniază peşte pe malul Brateşului şi fac stricăciune viilor.» — 178. Aceloraşi: «să-s părăsască de a mai făc[e] vadur[î] pe dreptu viele ce sânt pe mal, ş'ardu gardurile şi hărăgi[î]. De a mai vini jalobă ca ačasta, acolo în mal să vor spândzura; căc acolo este câmpu cu mult greu.» — 179. Pentru un Turc ce luase în arendă o baltă a Mitropoliei la Galaţi şi stricase contractul. — 180. Pentru un *salahor* turc, care vine să urmărească pe Turcii «de la Lăpuşna», cari fac *zulumuri* «tărgoveţilor». Să prindă pe vinovaţi, şi să-i ducă în fiare la Bender, «şi pe ciialalţi încăş pe toţ să-i goniască de acolo, din vreme ce nu sânt tărgoveţi mulţamiţi cu dănşii». — 181. Sărdariul e muştrat: să scrie şi la capuchihaiaua de Bender şi să trimetă şi «pe o muiare curvă, ce să află în casa unui Turcu». — 182. Pentru o căruţă luată la conace de la «Marcu Jidov din Bărlad». — 183. Datoria unui Armean din Suceava. — 184. Starostelui de Cernăuţi, pentru a scoate «un tianc cu multe de toate», oprit la Sniatyn unor Armeni din Roman, «cu nişte prič[i]ni răsuflete». — 185. Pentru o casă în Bacău: un oraşan «ungur», Martin Cancia, pretinde că nu e pe loc domnesc, ci «pe locul lui, unde au curăţat el, şi i-au tăiat pomeţii». — 186. Ordin către Antiohie Caragè Vor[nicul] ot Bot[o]şani i Iliaş Vel Căp[i]tan de Dorohoiu, ca să facă o hotărnicie la Păpăuţi. — 187. Pentru un Turc din Galaţi, cerut la Brăila «cu dovagiei, pentru blestemăţiel[e] ce au făcut». — 188. Pentru un fiu al lui Grigoraşco Moţoc, «cari-i pribag la Moscal[i]». — 189. Pentru «jaloba preutului Dumitraşco ot Călimăneşti i a Cuziî Postelnicul cu fraţi lor, răzeşi de Păţăşti» (Ţinutul Putna). — 190. «La ghinărariul de Braşov, pe jaloba Maniî şi Ion, Bărsaniî de Caşin, cariî au strănsu 950 mascur[i] de la Muşerhud şi dintr'alte sate din Ţara Unguriască, şi i-au adus în Moldova, de i-au îngrăşat, având tocmală câte un zlot de mascur, şi pe urmă stăpăniî mascurilor li-au poprit din tocmala lor câte 15 ban[i] de mascur.» — 191. Către «goberna de Săbiî» pentru o judecată. — 192. Recomandare pentru «proin episcop

Minas», care se duce «cătră Locurile Sfinte». — 193. Către Vel Căpitan de Covurluiū, pentru o plîngere a călărașilor de Puțenî, «zăcând călărașii că, amestecându-ș Căp[i]tanul [de Puțenî], Movila, vitile sale în vitil[e] satului, la rupta unui văcărit, în trecutul an după Moscal[i], și neplătindu-ș Movila văcăritul său, aū luat zlotașii vite a lor... și li-aū pus de aū stătut zalog un an la Dum[i]tru vameșul în Bărlat, și, măcarū că Movila ș'aū dat banii săi, ș'aū mântuitū rămășița, dar ei sântū păgubaș de sâmbra a 4 boi și de hrana a 2 vac cu vițai, ce aū stătut zălojite... și încă li-aū luat Dum[i]tru Vameșul și 14 lei cheltuiala acelor vite de un an, ernaticul și văcăritul». — 194. Plîngere a unui Alexandru Necoară contra lui Movilă, «că i-aū dat Movila ban[i], ca să-i îmbrac[e] pe la oamenî, unde ar găsi, să-i facă 160 vedre vin, zăcând că la vreame culesului viilor ș'a trimite și vas[e] să-ș strângă vinul, și, la vreame netrimîțându-ș vas[e], ciî cu datorie ș'aū vândut vinul, și el, cu învățătura Căp[i]tanului Moviliî, aū luat ban[i] de pe la oamen[i], cu bașul lor, și i-aū dat ban[i]». Apoi Movilă «iar i-aū lipădat ban[i], și i-aū luat un vas de vin din pivnița lui așădzat[ă], și plătit și de vădrărit, și aū vândut vadra de vin căte un leū.» Se hotărește jurămînt în biserică. — 195. Pentru niște vite luate de Movilă, «dănd samă că, fiindu fugiț oamen[i] de Puțen[i] peste Săretiu, la vreme când eșis[e] cătanil[e] din Țara Unguriască pe supt munte, atunce amestecându-s[ă] ei cu alț bejenar[i], s'ar fi pripășit la dănșii niște mănzaț, și iarăș omin[i] de ai lor i-aū colăcit.» — 196. Pentru niște «părți de moșii cu ve-č[i]nî» la Ținutul Cernăuților. «Hermeziu, car[e] aū murit în Țara-Romăniască¹... Părțile ce sânt frățăști... Unii din vecin[i] aū fost și cu Hermizeul în Țara-Romăniască, până la moartea lui, și de acolo aū venit la pămîntul lui, și i-aū în-surat.» — 197. Către Căpitanul de Ciuhur, să poată «aduč[e] liudzi, oamen[i] strein[i], din raioa Hotinului, or[i] din Țara Leșască, să fie beșleî, la fieștecar[e] sat căte un beșleū, să fie pentru paza marginii și de apărar[e] lăcuitoilor de pri-

¹ V. capitolul precedent.

c[i]nile Turcilor ce trăescu acolo: vor fi scutiț de ȕfertur[i], nemică nu vor da, numai ei vor păzi slujba lor, care este de odihna lăcuitarilor, cum am (*sic*) fostu și mai înaintea la ața margine». — 198. «La Costandin Vornicul ot Cănpullungu, pentru jaloba ȕ-au jel[u]it oamenii, Cănpullungeni, din Vamă, pentru niști vite a unui Arman, anum[e] Bărnad, din Țara Leșască, car[e] li-au fost adus acolo, în munții Cănpulungului, fără de voia lor; car[e] vit[e], mănând o samă și Moscali, atunci s'au fost făcut carte la dregătorul Cănpulungului, și ar fi plinit și de la dănsii 91 lei, 10 pot., luându-le vite dreptu acesti bani.» — 199. Pentru o datorie ce are un locuitor din Tismenicza (Polonia) față de moștenitorul lui Pană negustorul din Botoșani. «Iar, de n'or căuta la dreptate, apoi niȕ noi n'om sufer[i] a rămănea omul nostru păg[u]baș, ce cu alte mijlocir[i] i să va plini paguba.» — 200. Pentru un Polon care a dat lui Toader Sfeclă «2 boi pe pâine, și i-au datu numai 9 cetferiȕ, iar 11 cetferiȕ au rămas, și, mergând să-i deai pâinea, l-au zăberit stăpănul lor de o iapă, cu hamur[i] cu tot, cu 11 pândză de saȕ, pentru o fămiae din raia, ce au scăpat de la Moscali și s'au fost măritat după un Rus, de unde siad[e] Sfeclă, și, având iă alt bărbat în raia, au fugit, și dziȕ[e] Liahul că au luat ața fămiae un habaciȕ și 17 coȕ de pânză». — 201. Pentru «Sandul Tuduri, cupeț ot Iaș», prins în Polonia și zăberit de 13 ughi, pentru niște cărauși. — 202. Pentru niște vite ale unui Turc rob la Ruși, lăsatela «un Gavril vătăman în Trifești». — 203. «Giudelui de Țigani hătmănești», să-și strîngă Țigani, «și să-ș dei poclon hătmănescu, pe obiceiȕ... Așijdirea și pentru Țigani strein[i], ce ar vin[i] dintr' altă țară, pe toȕ să aibă a-i pune la ȕata lui... Pentru moarte de om și pentru sugubin[ă], îi va ȕudeca dum[nea]lui Hatmanul, și, pe unde vor îmbla ei, nime cai lor la olac să nu le iă, niȕ căruȕile lor la podvoz.» — 204. Pentru bani rămași «la Lefter starostil[e] ot Chișinău, cu zapis, de pe niști cofe a lui Enach[i] cafiȕul al Domnie Sal[e] Grigor[e]-Vodă». — 205. La «ȕudele de Țigani strein[i] ursar[i], ȕ-au venit din Țara-Romăniască»: să poată sta în Moldova «acestȕ șarbu domnescu, cu toată ȕata lui». Nu vor da decȕ «birul pe an,

după tocmiala lor». — 206. «Pastport s'a dat la Dum[i]tru Duca și la Hristofor, neguțitori, mergând la Liptțuca.» — 207. Numire de beșleagă la Movilă, cu 6 neferi, pentru a apăra pe locuitori de Turci. — 208. Pentru Lupul Balșu Med., ce are datorie la doi Ieniceri. — 209. Proces al lui «Miron Hăncul, sãn Dum[i]trașco Hăncul, nepotul lui Mihalce Hăncul»¹. — 210. — Pentru niște Turci iamacî de la Hotin, cari aũ mers la iarmarocul din Botoșani, bătînd oamenii în cale și luîndu-li provisii, «și aũ băut și holercă de pe la oamin[i]». S'a plîns Domnul Pașei și lui Ienicer-Agasi. Un alt Turc fură pe un copil, supt cuvînt «că la vreme Moscalilor, când aũ mersu la Hotin, ar fi ucis acest copil pe un frat[e] a celui Turc». — 211. Către pîrcălabii de Chișinău. — 212. Pentru un om și ciobanii săi, cari aũ bătut, rupîndu-i mîna, pe un copil de casă, trimes pentru rămășițe de cuniță. — 213. Egumenului de la S[fe]ti Arhanghel, care are de la Grigore-Vodă «părcălăbiia iar-ma[roa]cilor de la Tărgușor» (Nicolina, lîngă Iași). — 214. Chemare la Galați, Focșani și Botoșani, pentru iarmarocul de la Frumoasa, «la medzăpăres». — 215. «Pentru Cănpullungu rusăscu : să între în lotru (*sic*) la dănșii, să iă pe[ă]e[t]i[e], aũ să iasă din țară, și să între sluj[i]tor[i], să șadză acolo în locul lor, aũ să dzică că aũ hotărât să stei împotrivă de ruptoar[e], 4 ăfer-tur[i], câte 100 lei să-i diai, aũ să vie din toate satele, adunându-să 20 oameni; fugind, să-s strănge cine va vin[i], să șază acolo la locurile acelea, păr la 300 oameni; și să-ș iă pe[ă]e[t]i[e] și baniî lor, să-s rădi[ă]e[e], ca să fie sluj[i]tor[i] pentru pază.» — 216. Pentru cererea orășenilor de Siret de a li se da zi de tîrg Marția și iarmaroc la Sîntă-Măria-Mică, «din vrem[e] că ș[i] acela este tîrgu gospod». — 217. Des-fințează «nemisniciile», supărătoare pentru locuitori, trimeșînd la judecata dregătorului și a pîrcălabilor «car[e] or fi pri[ă]i[n]i de părcălăbii». — 218. Către starostele de Cernăuți și Vornicii de Botoșani, să nu supere pe «Armenii ce sânt negu-țior[i] de boi, din Țara Leșască», a căror judecată, pentru

¹ Acesta din urmă e răscolatul împotriva lui Duca-Vodă în a doua Domnie. V. notița din *Doc. Bistriței*, II, p. xxv.

datori, e numai la Divan. — 219. Întrebări făcute la Ținuturi: «starea locului de la Țănutul — și osăbite fieșticare ocoale, după orânduiala ce arată mai ȝos; hotarăle țărăi . . . , hotarul acelu Țănutu . . . : cu ce Ținut, la ce ocol și la cesatū . . . ; Scauni[e] domnești: [situația lor geografică]; mănăstirile: zidirea, vel[ea]tul și mile ctitorilor, înnoirea și veletul înnoirii și al ctitorilor, stare locului . . . , și ce hram iaste; mănăstirile închinatē . . . , schiturile . . . ; bis[e]ricile de piază . . . ; biserici[e] de lemn . . . ; târgurile . . . ; vămile, la ce târgur[i]; mortasipie, așjidirea; camăna, așjidire; munții . . . ; scălile, adică drumuril[e] ce trec în țara Ardialului, de la ce ocol și sat să începe drumul, pe unde trece peste munte și la ce loc intră în Ardial, anume satul său cetate; poticile, adică drumurile ceale mic, de pițor și de cal . . . ; apile mari: numile lor, din ce munți esu, și numele muntelui, treac[e] pe la cutare loc, la cutare ocol și sat, într'ăa apă câte alte ape dau, la ce loc, numile ocolului și a satului, și apa acē mar[e] unde dă, la apa cutare, la ocol i la Țănut și satul cutar[e]; apile mic . . . ; dialurile cu vii . . . ; dialurile făr de vii . . . ; movile . . . ; răpile . . . ; văile mari i cu pădure sau cu câmpu . . . ; vâlceale . . . ; păduril[e] . . . ; tufărilor . . . ; luncile . . . ; câmpiele . . . : anume șas sau dial; poenile . . . ; bălțile . . . ; heliștiile . . . ; vadurile: pe la apile unde nu sânt poduri . . . ; meziluril[e] . . . ; siliștiile, adică moșiele unde au fost sat și acum este pustiu, la ce ocol, etc.; moșile: măn[ă]stirești; ceale făr de oamin[i], numele pământului, etc.; moșiile veliților boiar[i] . . . ; moșile boiarilor al doil[e], tij; moșiile boiarilor mazili, adică cei ă-au avut boerie al trielea; moșile răzeșilor tij.» — 220. Plângere a unor răzeși din Putna, între cari un «Marin Brăncovanul»; și «Vas[i]lie Săverian . . . și Grigoraș Venitic . . . , din niamul Borzeștilor»; în proces cu niște Bontășești¹, cari au un bătrîn acolo. — 221. Pentru Turci din Brăila, cari pradă în Tecuci. — 222. Pentru nuiete și parî, cerute de Domn la Ținuturi. — 223. *Poprirea* unui sat, pentru juvaier: «un lanțuh aur cu 96 bulbuț . . . , 6 mătcatur[i] și o părech[e]

¹ V. *Convorbiri literare*, 1903, Octombrie: *Manifestații nouă ale unei școli vechi*, III.

sărji aur, căt[e] cu un rubin în mijloc . . . , un inel aur, izmaragd». — 224. «Luī Ōgac-Ūauş şi staroste de Putna, pentru dughianile Turcilor zulumgiī de la Focşan[i], să le opriască, şi să pue într'ă[n]săle alţi neguţitor[i], iar pe acei zulumgiī, prinzându-i, să-i pue în fiară şi să-i triimit[ă] la Brăila, să-i dei în mâna lui Inicer-Agas[i], să le vie de hac.» — 225. «La starost[ele] de Putna, ispravnicul marginii», pentru jalba unui Căpitan către «Căpt. marginii» de «ceia parte», că i-a dat «73 lei . . . pentru o căp[i]tănie, şi apoi l-au scos, şi au rămas păgubaş de ban[i]». Să «vorovască cu dregătoriul marginii». — 226. La nişte sătenī, «ca-s să aperi . . . , pentru prič[i]na več[i]nătăţii şi pentru 10 lei ce le cere dum[nea]lui pentru lucrul boerescu, până vor sta la Divan». — 227. Starostelui de Putna, ca să trimeată «10 cărămidar[i] şi un miimar, meşter de lemn: tocmindu-i cu hac, să le dei şi arvonă». — 228. Către «ispravnicul marginii Putnii», pentru «un emir tătar, car[e], fiind zorbagiū, l-au prinsu şi îl cer alţii de ai lui în chizăşie, cu zapis, cum că s'a lăsa, dar Mărie Sa Vod[ă] n'au priimit şi au scris, aşe în heră cum este prinsu, să-l trimit[ă] cu Hasan-Salahor, ce s'au trimis de aici, să-s trimit[ă] la Bender». — 229. Pentru Grozeşti (Lăpuşna), foşti ai lui Neculaī Costăn Logofăt şi daţi lui Gheorghie Turculeţ Postelnic, pentru o datorie de 180 lei ai Logofătului. — 230. «Leiba Jidov de Eş, ce s'au trimis la paza Ocnii.» — 231. Pentru nişte bani furaţi de un Evreu din Raşcov, de la un om ce-i stătuse în gazdă. — 232. Să se caute de la boierii bătrini «cărţi de părcălăbie», şi să se trimeată. — 233. Scutirea Armenilor poloni de cai de olac şi «de drum»: «nič de p[e] la odăile lor, nič din oile lor la conač[e] nim[e] să nu le iă, nič oi, nič cai.» — 234. Către «Scărlat polcovnic, pri caril[e] l-am făcut Domnie Mè Vornic la Bot[o]şan[i], să fie împreună cu Caragè» (7 April 7250=1742)¹. — 235. Întărire pentru o casă, cu voie de «a găzdălui său a şadè în casal[e] dum[isale]». — 236. Pentru nişte Turci cari fură o fată în Ținutul Cernăuţilor. — 237. Voie pentru un om al lui Alistarho Ban, să treacă în «Țara Unguriască», pentru a lua nişte documente de la Șerban

¹ V. vol. V, p. 238, n° 96.

Cantacuzino. — 238. Lui «Vasilachi Postelnicul, capicheh[a]ia de la Măriia Sa Sultanul, pentru o roabă, Nastasiia, care s'aŭ luat când catanel[e], la vremea Domnii Sale lui Mihaï-Vodă, de un Tătar Behtemir, den sat din Mengirî, care căutându-să atunci pe porunca Înpărății, nu s'aŭ putut afla, și, rămăind la acel Tătar, iar un Dumitru Sărbul, tocmindu-să cu Tătarul pentru acea roabă, să i-o dea femeia și, slujind cinci-6 ani, să fie ertat, cu copii ce va avea, și, neștiindu-să Tătaru de tocmal[ă], s'aŭ scris la cap[i]cheh[a]ia, să stea să scoată un mumbașir de la Măur Sult[anul] pe tocmeala ce aŭ avut, să-i scoat[ă] fămeaia și copiii de la Tătarul acela.» ⁰ 239. «La Vornicii de Botoșani. Facem știre că aici, la Divanul Domnii Meale, aŭ venit târgoveții de Botoșani, Rumăni și Jidov[i], jăluind pentru așăzământul târgului, și ales pentru târgul Făinii, căci, mai înaintea vremei, cu câțva ani, târgul Făinii aŭ fost mai la vale, iar apoi, strămtându-să acolo, îndesindu-să dugheanele, fiind în fața târgului, unde să vinde altă marfă și băcălii, și pe acia și mesearnița, de vr'o 20 de ani s'aŭ mutat târgul Făinii în deal, de sânt așăzat o samă de Jidovi și alți târgoveți rumăni, și acum o parte din târgoveții cei din fața uliții trag ca să mute și târgul Făinii iarăș în vale. Și în trecute zile s'aŭ fost dat și o carte legată, scriind după jalba lor, iar altă parte Jidovi și alți târgoveți rumăni, ce ș'aŭ făcut case în deal, de spre ținirul Bisearicii Albe, unde iaste acum târgul Făinii, jăluiescu că le-i cu strămbătate lor, de vreme că acolo, în preajma caselor lor, atăta hrană aŭ și ei, făcându-să târgul Făinii din Duminecă în Duminecă, și, de să va strica, ei rămân fără nici un câștig. Pentru care arătară și cărțile Mării Sale lui Grigorie-Vodă, scriind că s'aŭ mai purtat această[ă] pricină, și aŭ poruncit cu tărie ca să rămăe toate aleșverişurile la locul lor, și târgul Făinii de acolo din deal să nu clătească, și această poruncă și Domniia Mea cu cartea noastră asemenea am fost poruncit a să urmă. Și, cu toate acestea, văzum și carte ta de judecată, Vist. Antiohie Caragea, scriind că ai luat seama, întâmplându-să acolo și câțva boiari mazăli din Ținutul acela, care și ei aŭ dat mărturiia lor că târgul Făinii acolo în deal iaste așă-

zat de vr'o 20 de ani, și iaste cu cale aşăzat, de vreame că din vale, unde s'aū vândut făină mai în trecuta vreame, în-deşindu-să casele, n'aū unde sta carăle; și tu ai hotărât făcând dreptăţ la amândoa pârţile, însă târgul Făinii să rămăe tot acolo unde să află acum, în deal, și altă marfă acolo să nu să sue, fără numai făina să să vânză, iar băcălii și pita și alte mărunţişuri să să vânză de la vale, la Târgul vechiū, în faţa uliţii, ca să aibă cu toţi alişveriş și hrană. Și pentru aăsta acum de iznoavă îţ poruncim, de vreame că partea târgoveţilor cei din vale cu lăcomie trag și târgul Făinii acolo la dănsii, și alţii să rămăe fără nici o hrană, și dom[neata], împreun[ă] și cu alţi mazili, aţ găsit cu dreptate a rămănea târgul Făinii în deal, și alte aleşverişuri din vale, pecum arătăm mai sus, așa dar să dai poruncă tuturor târgoveţilor, ca să urmeaze toţi, și nici de cum târgul într'alt chip să nu să strămute. Și să nu mai umble amestecând lucrurile și purtându-să cu cheltuială pe la Iaş. Încă și meideanul acela unde să face târgul Făinii în deal, de va fi loc domnescu fără pricin[ă], niminea să nu-l astupe cu cas[ă] sau dugheane, ci să rămăe loc slobod. Și de acum aăastă pricină să nu să mai poarte, că, cari vor mai amesteca, să vor pedepsi; și cartea de la mână lor să nu-s iă.» — 240. Pentru un furt, de care locuitorii se apără. «De vreame că urma bucatelor aū trecut pen satul și pen vadul lor, nu pot ei să să mântuiască cu atăta că nu ştiu, că sânt datorî să dea seama; că, trecând tâlhariul pen satul lor, nu să poate ca să-lu sămtă și să nu ştie... Să-i aducî pe toţ faţă, și să le dai strănsoare ca să dea seama, numai să afle tâlhariul, orî să igure oameni din sat, pe cari vor pofti păgubaşii, cum nu iaste tâlhariul din satul lor, nici ştiu să aibă oameni răi în satul lor și, gurând, să aibă pace, iar, neğurând, să plătească.» — 241. Pentru un Jidov, căruia i s'a furat un cal de la căruţă la Roznov. «Jăluind lui Vel Vornic [proprietarul satului], i-ar fi plinit paguba Jidovului de la satul dumisale; decî, de vor jura doi oameni că nu ştiu ei să fie oameni tâlhari în satul lor, și perirea aceluî cal nu iaste de spre dănsii, să le împlinească banii de la Jidov, ce i-aū luat de la sat, pentru

calul lui.» — 242. Ordin de la hotarnici, lui Veličko Cuze biv Post. și «Carpu Rusul biv vel Căpitan». — 243. Poruncă pentru a hotărnicii târgul Piatra de spre Costăn Dare Pitariul și mănăstirea Bistrița. — 244. «Pentru un robu, ce ni-au scris Mărie Sa Hanul că au fugit»: urmărire; «numele lui, Hasan». — 245. Pentru pământurile «Lupului, ginirel[e] lui Toader Botedzu, ce au fost rohmistru». — 246. Ordin de lucru pe moșii mănăstirești la târguri: «afară den ciî ce au dughen[i] pe moșie». — 247. Către ispravnicul de Roman. «Viind vrem[e] co-roilor i a șoimilor, să căutaș să purtaș de grij[ă], după obiceiul ce s'au trimis de la acel Ținut și de alte date, să ni trimitș și acum 2 coroi și un uliū, și pe oaminî de ispravă să-i trimitetș, ca să-i aducă fără de stricăciuni.» — 248. Socoteală: «3 șoimi Cămpul lungu, 3 șoimi Ocna, 4 șoimi Vrancea, 2 coroi au uliū Bacăul, 2 coroi, 1 uliū Cărligătura, 2 coroi, 1 uliū Vasluiul, 8 coroi, 4 ulii Sărdariul de la aciale Țanuturi: 10 șoimi, 16 coroi, 8 ulii fac peste tot». — 249. Recomandație pentru Trimeși ai «Mării Șali ghinărariului de Săbiu», «ca să cumpere 2 armăsar[i]». — 250. «Ponturile ce li-au trimis dum[nea]lui starost[ele] Nanovschie cu Milinschie, Căm[ă]rașul dum[i]sal[e]; l^t 7250 [1742], Mai 31.» Cere iar-maroc la Horodenca: să se dea de știre în țară pentru el. Să poată paște 200 de boi, cari s'ar scoate fără vamă. Să-și facă 200 de stoguri de fîn. Să poată cumpăra 200 de boi. «Pentru 500 de cară lemne într'un an, să fie volnic a tăia și a căra din păduri[le] țării Moldovii, au din ale Cirimușului, au din ale Bucuviniî păduri, pentru triaba arsului în casă[e] sale de la Horodenca ... 500 de copač de cer pentru dresul casălor sale de la Horodinca, caril[e] li-au stricat Cazaciî ... Să roagă pentru ucidire a doi Jidovi de la moșiile sale și a unui om ce era cu dinșii, caril[e] s'au tânplat primejdie supt pădure Drăgșanilor.» Pentru oameni ai săi fugari în Moldova. Pentru un Evreu al său, căruia nu i s'a plătit de un boier niște grîu. Și Armeniî săi «să fie volnic cu boei lor în țara Moldovei». — 251. «Să poată oamenii din Țara Leșască a ara și a sămăna, cu datul obișnuit, pe pământul Moldovii.» — 252. 27 Ianuar 7249 (1741). Grigore-

Vodă, pentru iarmaroacele de hotar, «di spre Cernăuț, caril[e] din vechil[e] vrem[î] s'au numit otace, și, din pric[i]na vremii tulburărilor ce s'au întâmplat de cătăva vreme, s'au fost părăsit». S'a înțeles cu Nicolae Potocki, vecinul de acolo. Se vor face ca supt «unchiū», Nicolae-Vodă, și supt Mihaï-Vodă, «supt Horodincea, fiind loc mai cuvios și mai cu îndămăna, atăta cât pentru stare dobitoacilor, cât și pentru neguțtorii și strănsura nărodului, imbe părțile». Moldova va avea «vămile obișnuite și gudecățile și toată orânduiala ce să cuvine». Vor fi opt iarmaroace pe an: la Sf. Gheorghe, Dumineca Mare, Sf. Nichifor, Sînpetru, Sf. Ana, Sf. Samoil, Înnălțarea Crucii, Sf. Dumitru. «Câte 15 zile pe loc.» — 253. Pentru un negustor polon «car[e] au venit... aič la gospod cu niști lucruri gospod». — 254. Scutire a 200 de boi de negoț ai lui Potocki de vamă, de cornărit, de conită. — 255. Conducerea «Muscalilor ce au venit de la Țrgăd (*sic*), mergând la Soroca (2 Iunie 7250 [1742]). — 256. Ispravnicului Putnei, «pentru dumneii Catrina Logofetias[a], a răpăosat[ulu] Costandin Costachi, să o las[ă] să triacă cu paci, lăsind-o Domnie Mè ca să miargă la București, la Domnie Sa Mihaï-Vodă, să-ș scoat[ă] datorie ce are» (6 Iunie 7250 [1742])¹. — 257. «Să aducă pe potro[po]pu de acolo și pe Ion biv potărăpop și pe popa č-au cununat pe om, iar č-au cununat pe Toadir Hordilă, lăsindu-ș fămee și dându-i voe di-au luat pe alta.» — 258. «L^t 7250 [1724], Iunie 6. O carte dată de un copil din cas[ă], să margă la Bot[ș]ani, să aducă pi hahamul și pe tatul copili și pe Jidovca č-au văzut fapta, și pe Solomon și Leiba și șel (*sic*) č-au zis c'or mărturisi că i-au dat 2 ughî haham[ul] cu di-asila, și pi un Jid[ov] č-au zis c'au văzut tocmind muma copili rochie, și pe Boroh Jidovul și Solomon, č-au dat sam[ă] Jidovca, muma fetii, c'au zis că, de a pără, o'r scoate din târgu, și pe 2 Jidovi bătrâni, să aliagă dintre dănșii, să-î aducă, să stè faț[ă] la Divan pentru pricina copili Iancului cu fičor[ul] Cerbului, č-au silit-o, stricând-o, precum au dat sam[ă] tatul fetii și mumă-sa.» — 259. Contract al unui boier cu satile sale: dijmă

¹ V., pentru Constantin Costachi, *Ist. lit. rom.*, II, p. 399.

și 2 lei pe an (la Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru). — 260. Var adus pentru Domn de la Dumbrăveni. — 261. Ordin către oameni mănăstirești a lucra pe moșia unde șed, «după cum s'au hotărât cu carte tipărită». — 262. Liberarea unei femei din Lăpușna, «c-au fost trimis[ă] la ocnă, pentru că ar fi fost țiitoare la un Turcu». — 263. «Pentru un Jidov și un Arman, ce s'au ucis la codrul Herței de tâlhar[i].» — 264. Către «oamini de la sat de la Comănești», să-și *păzească potica*. «Acum, în vremile acestor tulburări, făcându-s[e] panțir[i], au fostu plaiul în sama lor, iar acum, lipsind panțirăi, au rămas paza plaiului iar în sama lor.» Să păzească de tâlhari, supt răspunderea capetelor. Să dea prin ispravnici la Domnie «cărțile vechi» ce vor fi avînd. — 265. Tot așa către «lăcuiitorii de Ocnă, tot pentru paza plaiului». Și la cei de Cașin, de Grozești și Dărmănești. — 266. Pentru niște boi furați unui Tatar în Ținutul Grecenilor. — 267. «O carte s'au dat dumnealui Șarban Duca biv ftori Păharnic, pe o parte de moșie din Zlătar[i] ot Putna, ce e cumpăratur[ă] moșu-său Ducăi-Vod[ă] . . . Pentru o moșie a sa, anume Prăjăstii, ce sînt la Niamțu, ca să-î stăpîniască.» — 268. Apărare a unei moșii de «olăcari». — 269. Pentru moșii «din Mărgineni ot Bacău», cumpărate de «la răzeșii unguři de acolo». — 270. Judecată a egumenului de Cașin, care arată un act de la Gheorghe Ștefan-Vodă: «ce cuprinde multe moșii, că este făcut pentru lucru de chivernisal[ă], avînd Ștefan-Vod[ă] pribegie din țară, — ca să nu pue cineva dintr' alții mîna pe moșiile sale.» Sesocoate ca *drept* un alt act, care cuprinde mai puțin. — 271. Tovărășie de «crăcmarî» romîni din Iași. — 272. Pentru un sihastru prădat de tâlhari. — 273. «Preuților de la patru bisărič domneșt[i], ce sîntu în târgu, în Botoșan[i], cu o biserică din Păpăuți, după testament, c-au avut de la Domnia Sa Grigori-Vod[ă], în car[e] hotărăști pentru 2 iarmaroac[e] mari ce să fac pe an acolo, la târgu, afară din oraș, de alătura țargului: unul la S[fe]tii Ilie și altu la Săntă-Măria-Mică: la acestea 2 iarmaroč[e] să aibă preuții a făc[e] ei dughianil[e], și venitul dughenilor pe obiceiul vech[i], ce este hotărât; de să ias[ă] de dughiană, acel vinit să fie a bisericilor, pentru

unt-de-lemnu și tămăe, și alte odăjdii bisăricești, și sănbria preuților de chivirnisala lor; însă prin Vorniciî de Botoșan[i] să-s dei sama, cum arat[ă] testamentul.» — 274. Pentru un hoț din Ținutul Grecenî, care prădase «în raeoa Ismilului». — 275. «Pentru Tureî ce șed la Așud cu cas[a], pe loc[ul] mănăstirii [Mirii] și calcă locul, și nu vor să dē venitul.» — 276. Vornicului, Costandin Ruset, ca să ieă venitul moșieișale, «car[e] este în cel[e] doi ășasur[i] ci lăcuescu Tătarăi»¹. — 277. Numire de beșleagă la Chișinău, «după orânduiala cum scriu și alte cărți de beșlegie». — 278. Pentru beșleagă, «ca să-î dei leafa lui, câte 15 lei pe lună [Vel Sărdariul], cu toate tainaturil[e] lui». — 279. Pentru moșia «lui Ianăș, târgovăț de la Bacău». — 280. Pentru o plingere a târgoveților de Bacău, «că pe locul târgului din trecutele vremi, din bătrăniî lor, au avut unii și alții vii, și, acei bătrăni vânzind viile la alt[e] măn[i] striene, ce n'au fost târgoveț de baștină, stăpănesc acie și locul, și-l vând la alții, și danii îl dau. Și s'au scris ca să-î popriască pe unii ca acie, să nu fie volnič a vinde din locul târgului, și să-l împarță târgoveților, ca să fie de hrana lor.» 281. Către ispravnicî, pentru cărțile de judecată, care nu sînt bine făcute. «2 oameni când vor veni să-s ășudec[e] și-î vî hotără ășudecata, întăi să-s scrie pricina omului celui ce părește, apoi să-s [s]crie răspunsul celuelaltu, în ce chip au dat sam[ă], apoi hotărărea ășudecății, că s'au hotărît ășudecata lor într' acestaș chip, — ca-s fie lucru lămurit și de înțăles, să poată înțălegea Divanul, precum dreaptate și strămbătate. Și de acum înaintea să știî că, de nu vor vini ășudecățile întiposite după poroncă ce-ț poroncim, le vom trimite rupte cu oameni domnești, acolo, la dumn[ea]ta, și nu-ț va fi cu cinste dum.; însă, pentru ășurămănturi, socotiț pentru lucru, nu puneț 2-3 oameni să ășure, și pe cela ce nu va ști de acel lucru, nu-l siliț cu ășurămăntul, și, ales, pentru ce fiește lucru mic este cu păcat a sili pe oameni la ășurămăntu. Apoi, pentru ășobotele fičorilor dum[i]lorvoastre, ni-au venit jalobă că eu câte 6 orți și 2 lei; pentru care am hotărât mai multu

¹ V. Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, pp. 248 9.

decât 6 pot. ciubote fiċorii dum. să nu è.»^O 282. Către «Pavel Sărdar, ispravnicul Orheiului i Lapușniî», pentru că «te ati[n]gî cu călcare și de oamin[i] bisăricești, atăta dum[nea]ta, cât și nemesnicii dum., până și bisărici[e] călcaț, cercând priċ[i]nî de gloabe asupra călugărilor și asupra preoților ; care lucru să cuvin[e] a ġudeca cu ġudecata bisăriċască». S'aũ plîns Mitropolitul și episcopii. «De aț făcut așa, de la noi aċa volnicie n'aț avut, din vriam[e] că noi la aceale ce sânt în ġudecata bisăriċască, nu vom să ne amestecăm.» Să nu mai fie nemesnici, cum i-a mai scris, «că nemesnicii aduc priċ[i]nî de mestecătur[i] necuvioas[e] ca acestea... Partea bisăriċască să fie ġudecat cu ġidecata bisăriċască. Încăș, când va avia vr'un mirian ġudecat[ă] cu vre un călugăr saũ preut, și va rămănia cu vr'o vină călugărul saũ preutul, să faċ[i] știr[e] la episcopuľ, și să va pedepsi cu ġudecata bisăriċască, iar mirianul să va pedepsi de la ispravnicul Tănutului» — 283. «Pe jaloba com[i]sariuluĩ, luĩ Libomirschii, peantru 20 de boĩ și 8 car[e] cu sar[e], ċ-aũ zăborăt pentru priċ[i]na luĩ Mostafa Turcul din Bender, ċ-aũ avut cu Jid. de la Rașcov ; fiind acest zabor fără d[e] poroncă, s'aũ poroncit să-s dei înapoi.» — 284. «Pe jaloba luĩ Ioniț[ă] Postelnic, sãn luĩ Miron Cuzăi, ċ-aũ fost Logo-făt, pentru moșia Crăċ[u]neștiĩ de la Vasluiũ, Avgust 9 [7250 = 1741]¹» — 285. «O carte s'aũ dat Sfinții Sal[e] prefectul de la bis[ă]rica catoliċască de aiċ, di Iaș, ca să-ș stăpăniască 3 cirti de vii de la —.» — 286. «La Ioniță Pistoċhi, părălabul de Bae», pentru ca «tărgoveții» să trimeată «șindila Treisvetitelor». — 287. «La ușurgii de la Oronbetoglu, să ții în sat — luĩ Ali Mărza, fiul luĩ Isuf Mărza, din ușorul sat[e]lor luĩ.» — 288. «Pentru un protopop ċ-aũ dăspărtăt o fămeae de bărbat, să caut[e] să-ĩ trimit[ă] aiċ, pe fămeae cu bărbatul ei.» — 289. Firman pentru a selua averea unuĩ Turc mort în Galați: o luase întâiũ, ca «tovarăș», «Cabă-Hasan, Sărdar[ul] nostru». — 290. Proces al «tărgoveților de Hărlău» cu «mortasipii» de acolo, cari li-ar fi luĩnd «mortasipie de pin saci cu făină, și apoi și din păni de pin covățu, piste obicei». — 291. «Pentru Athănas[e] ce s'aũ

¹ Actul la care se raportă acest regist e analizat mai sus, pp. 157-8, n° 59

trimis capichiahae lângă Elagas[i], ca să-I dă liafa lui de acolo, câte 25 lei pe lună.» ^Q 292. «Pentru Jidovii de Căușen[i]», cari «aū pohtit aşădzar[e] pentru vama de holercă ce o cumpără ei din țar[a] leșască și o trec aič în țar[ă], de o duc la Căușen[i], și s'aū tocmit ca-s dea vamă pe cufa de holercă câte 4 lei vech[i], însă și cufa, mai mar[e] de 70 vedre să nu fie». Se admite. — 293. Pentru Sărdarul Turc din Galați, care face «blăstămăția» de a se împotrivi firmanului; pîrcălabul să-l dea lui Ienicer-Aga. — 294. Zlotașilor de la Tecuci, «să țe în sam[ă] pecetile pe gumătate la 30 de oamen[i] ce sânt pentru slujba dum. Casabașii, la saigi[i].» ^Q 295. O gloabă de la un hoț prins în alt Ținut se dă ispravnicului din locul unde se făcuse furtul, «din vrem[e] că di acolo s'aū vădit și s'aū gonit». — 296. Către Vel Căpitan de Soroca, pentru «Turci zorbagii». — 297. Turci cari dau bani cu împrumut în Ținutul Roman. — 298. Pentru ca să se aducă «Jid[o]vii de Movilău» la Vel Căpitan de Soroca, pentru datorii din camănă. — 299. Către pîrcălabul de Galați, ca să cumpere vin de «Niculisă» sau «Niculiță» (unde stă un beșliagă), «fîind pe plăcer[e]». — 300. «Pentru Turcii brăileni cari s'aū aşădzat acolo, la Focșan[i] cu cortur[i], și fac multe zulumur[i] lăcuiitorilor». Se trimete «Husain-Ag[a], beșliaga nostru», și Enachi Comisul, «ca să strič[e] toate dughenil[e], și să poftiască cu mar[e] tărie ca să nu-s facă iarmaroc». S'a scris și lui Inicer-Agas[i] de la Bender. — 301. Se cere pîrcălabului de Galați a recomanda un Turc ca Serdar: «numai să nu arete pe vre un blăstămat, că apoi n'a put[è] da samă.» ^Q 302. La ispravnic, pentru «jalobe... că aū luat lăcuiitorii ban[i] de pre la Turci, pe miere și pe nuč și pe perjă și pe altele, și[i] acmu, niavând mere sau nuč sau perji să l[i] dă, îi supăr[ă] cu bașul făr de cale, de le eū baniî îndoiț». Vor restitui baniî cu dobînda «din dzeč[e] 12 pe an.» ^Q 303. Urmarire de robî tătărăști în Ținutul Suceava. — Scutire a «12 oamin[i] strein[i], cărămidar[i] car[i] aū vinit de la margin[e]»: vor da numai cîte 10.000 de cărămizi pe an. — 304. Lui «Dumitru Vameșul, pre car[e]le s'aū pus Căp[i]t[an] de ținut (sic) la Trotuș, ca s aibă întru toat[e] a purta de grija țămirului,

- și toț panțărăi să aibă a asculta de dănsul.» — 305. Un vornicel trimis la ocnă, «de n'au scos omini toț la pecet, ci i-au făcut raileni și bijinar[i].» ⁰ — 306. «Ianach[i] Hatman i păr-călabu Suceviî. Dat-am scrisoare noastră dum[nea]luî Cos-tandin Hristoverghi Postelnic, pre car[e] l-au socotit de s'au făcut Căp[i]tan la Horodiște și purtător de grije la toat[e] poroncil[e] Mării Sal[e] luî Vod[ă] ș[i] a noastre, cele ce s'ar tâmpla a fi: pentru aceia vă dăm în știr[e] și voi, căp[i]tanilor de acolo, să-î daș ascultar[e] întru toate, și nime să nu i-s pue împotrivă: iar cariî n'ar fi supus ascultări luî, să va aduș[e] aiș[i], și să vor pedepsi. L^t 7251 [1742], Octomvrie 4.» —
- 307. «Căm[ă]rașilor de Ocnă, după fermanul împăr[ă]tescu, să fie volniș a popri saria munteniască de la Brăila în ȝos, să nu las[e] să triacă sare munteniască, precum și sare moldo-viniască de la Brăila în sus nu treș[e], pe obiceiul vechi.» —
308. Tot așa pîrcălabuluî de Galați. — 309. Iertare pentru un vornicel închis la ocnă. — 310. Scutire pentru vinul ce aduce din Constantinopol în Polonia «dumnealuî Voevozi Rusca»¹. ⁰ — 311. Pentru venitul de morți de om și șugubină al Vorniculuî-Mare: și «2 pot. de cufa de holercă și 2 ocă holercă, 2 pot. 2 oc[ă] pești de carul cu pești; așjidir[e] de carul cu sare, ce va vin[i] la târgu să vândză, să iă un drobu de sare, și doi ban[i] de toat[ă] dughiana, și de toată bute de vin ce s'a vinde în târgu, să iă câte o vadră de vin de bute, și dintr'alt[e] aliș-verișur[i] a târguluî [Bărlad], din toat[e] să aibă a lua pe obiceiul vechi; și, pentru tălhar[i], încă să aibă a cerca și, prindzându-î, să iă ce vor găș[i] la dănșî, și pe tălhar[i] să-î trimită aiș la Eș.» — 312. «La cariî santeș rânduîș dă strângiș ușorul la parte de la Oraolu», să scrie dijma unei moșî boiereșî «pe car[e] au arat Tătarăi..., și cu zapcilăcul vostru să o ducă Tătarăi la Chiș[i]nău, după obiceiul»: Domnul a dăruit-o proprietaruluî. — 313. Către «toț săteniî de pin satil[e] de la codrul Chigheciuluî, pentru pricina ă-au făcut mărzaciî cu Gheorghie ă-au fost Căp[i]tan»: venise mumbașir de la Hanul. Să arăte și ei plingerile contra Tata-

¹ Voevodul polon al Rusiei.

rilor. — 314. Să se urmărească niște *vecinî*, luîndu-li-se «câte doi lei pîntru slujba ce sântu obiîcnuîți a face». — 315. Către Vel Căpitan de Tecuci, «ca să rădiî[e] toate podurile[e] de pe Săret, să lasă numai unul, car[e] s'a socoti la loc mai trebuitor». — 316. Scutire de dări pentru «acest Jidov strein din Țara Leșască, anume David . . ., fiind bun meșter argintar . . ., poftind Domnie Mè a ven[i] și a să afla la orașul acesta orcăți de mulți oamin[i] meșter[i], cu bun meștersug.» — 317. «Jaloba unui Marco Jidov di Bărlad, č-au jeluit pe un Herșul Jidov di la Focșeni, di ceia parte, zicând Marco di Bărlad, ca, fiind el tovarăș cu altu Marcu, di Eș, și ducând horilcă în Țara-Romănescă, au pus vichil pe Herșul»: acesta oprește 40 de galbeni. — 318. Jaloba lui «Ioniță Cuze Postelnic», pentru că, Șendre biv vtori Sluger «și alți răzeș», făcînd «pod împlător» pe o moșie a sa anume «Pătăștii», trecătorii strică fînațele «și altele» ale lui Cuza. Sau să-î dea «venitul locului», sau să plece. — 319. Pentru oamenii, «Mold[o]ven[i] și Jidovi», cari șed pe moșia Budile la Soroca, și nu plătesc nimic proprietarului. — Fol. 88 și urm.

II. Condica dea giudeacățile Divanului din anul d'întăiu a Mării Sale Domnului Costandin Necolae Voevodă, începîndusă dea la luna lui Săpt. 7250 [1741], până la sfârșitul lui Dichemvri, vlet 7251 [1742]. [V⁰:] Giudeacățile boiarilor Divanului. Condica de anul al doilea a Domniei Mării Sale Domnului, stăpînului nostru, Costandin Nec[u]lăi Voevodă, l' 7251, Ghen. 1 [1743].

320. Proces al Moldaviței, pentru niște «posăzi» ce i s'ar fi dăruit în al XV^{lea} veac. — 321. «Vameșii de otace» cu «vameșii de Roman», pentru boi cumpărați la Roman și Botoșani, «s'au trecut în raiă», cufe de horilcă și altele. «Așijdere, vameșii de otace au cerut la vameșii de Roman vama pe o sam[ă] de boi ce s'au cumpărat la Roman, și, vrînd a trece la raiă, au apucat vama vameșii de Roman». Se află «că vameșii de otace au vămuit cu cale, de vreme că ei au cumpărat (cu) vama boilor celor de negoț din toată țara, ori pe unde ar trece, după cum au arătat și izvod de ponturi, iscălit de dum[nealor] boerii. Iar pentru horilcă și altă marfă, afară din marfa ce vine

la Iaș și din negoțitorii cazaclii, iaste obiceiū, orī la carii tăr-guri în țară ar avē a merge horilcă saū altă marfă, ca să să descarce unde întră la margine: acolo să vămuește». — 322. Proces pentru niște marfă de Țarigrad, în care «bucățu beldare, ghermesutur[i]». Se dă jurămînt. — 323. Pentru o moștenire: «fiindu-î fămeaia bolnăvită de bătăile lui, aū lepădat-o, și la bătrâneță aū luat pe altă fămeia, și încă s'aū dat și pe uliță». — 324. Proces de moșie: fusese dată «pentru 900 berbeci și 20 boi de negoțu și 20 ialovițe Ț-aū luat Petriceico-Vod[ă] de la Prodan Drăgușescul Jăt.¹, iară rudele lui Petreceico saū a Doamnei să n'aibă triabă» (e vorba de Tătărești, în Ținutul Dorohoi). — 325. Pentru un om dosit de la pecetii; pomenită «rupta suseanilor». «I s'aū prăpădit boul pentru dănsul, și dzi-când că nu i-aū fost argat.» — 326. Pentru o casă din Iași, «în fața uliții rusăști, înpotriva bisearicii lui S[fe]ti Nicolai, ală-turi cu chivărsăria lui Macarie». — Fol. 185 și urm.

III. «Cărți domnești date pe jaloabe.»

327. «Fiind el argatu la Turcu, i-ar fi îndrăgit Turcul femeia, și nu-l lasă Turcul să-s ducă de la dănsul.» — 328. Se trimet la Vlădicii jalbe de fete necinstite. — 329. Hotărîrea Păpăuților, luați de «Neculai neguțitorul din Botășeni» de la «Costandin Costin Neniul, biv Vel Paharnic»². — 330. Cerere ca un blănariū să dea 120 de lei pentru «4 taneali de sobol, și 10 spinări și guș, și 4 zagarale de vulpi, ce i-aū dat». — 331. Proces al unui biv «vâtaf de că-lăraș de Țarigrad». — 332. Proces al lui Gligori Balș Postelnicul cu «Costantin fiul lui Gheorghii Cananò Postelnicul», pentru cumpărarea unui boi «vitioan», care se *află fulgerat*. — 333. Proces între «Cerbul Jidovul de la Roman» «cu Pavăl căraușul», care-î dusesese «o bute de vin pār la Movilău, și cu tocmală să-l descarce de iasta parte de Nistru, iar, după Ț-aū sosit acolo, l-ar fi silit Cerbul să-l triac[ă] în ceae parte și, băgănd carul și cu boii în pod, aū

¹ Pentru Drăgușescul, mai v. vol. IV, p. 275, nota 1.

² V., pentru aceasta, și vol. V, p. 238.

luat podul apă, și i s'aũ înneecat un boũ, și acum iș cerea boul de la Cerbul». E trimes la «podari» și la «stăpănul podului»; «de vreme că eũ brudină, ei sint datorii să plătiască paguba ce s'ar întâmpla». — 334. Pentru unul care luase «la Grigorie-Vod[ă]», «împreună cu ispravnicul Ion, pogonăritul de vii la Tecuț, și fiind ispravnicul samiș pe slujbă». — 335. Pentru o «slugă», care-și cere restul din plată: «să-i plătiască pecete și să-l îmbrace», fusese «tocmal[a]». Stăpînul arată că «i-aũ făcut 1 părechi ȕubote roșii, de 2 lei, și i-aũ dat și 5 orți bani și niști pelceli la blănitul unui contăș». Se decide «să-i dè Gavril căte 1 leũ pe lună, în cătă vreme i-aũ slujit, precum dau și alții altor slugi de sama lor». — 336. Pentru niște Țigani de la «Crăstăna fata Gramii Stolnicul, nepoata lui Orăș Hatmanul, ȕupăniasa răpoosatului Statie Clucerul». — 337. Pentru datoria ce aveaũ «Novac Jidovul de Eș, fiȕorul lui Mihil haham», «Lupul» și «Iosăp fiȕorul Ursului» la «Leiba Jidovul de Botoșeni», care «aũ eșit mufluz». Acesta avea «o cas[ă] în târgu în Botoșani, prețul ei de 250 lei»: creditorii o cer. Dar datornicul o vinde, ca și «casa altui Jidov din Țara Leșască, anume Ilie, carele s'aũ așăzat în Botășeni». Unul din creditorii o reclamă pe cea d'întăiũ, «curamă la căte trii», pe cînd ceilalți numai pentru dînșii. Se găsește un zapis fără marturi și făcut «cu meșesugu». — 338. Judecată a unui fost «Vornic la Soveja»: unul dase altuia bani «la Telejin, la Izvoară, în Țara-Rom[ă]-niască, ca să cumpere... oi și cașcaval». Acesta se învoise «ca să aducă oile la 18 munți, ce cumpărasă stăpănu-săũ Hristodor, să facă cășcăvălărie, tocmindu-să să dè oca căte 3 parale». Alt martur spune că la plată s'aũ dat «și zloț și lei». Se aduc marturi «12 oameni, preuți și mirenii». — 339. Judecată pentru o casă din Iași: «aũ aflat altă dovadă, adic[ă] scris[ă] pricina acestor cas[e] în condica vechi a târgului, care să făcè în vremile trecute, de șoltuzul de Eș, scriind în condic[ă] că acè cas[ă] cu pivniț[ă] aũ cumpărat-o Ene Pevețul împreună cu femeia sa Paraschiva, muma Lupiș». — 340. Pentru o cumpărătură a lui «Nicolai ȕ-aũ fostu Căm[ă]raș din Iontru». — 341. Proces între Ion Cracalie și

văru-său Stărce. «Pentru niște pricină trecute, din vâlet 7225 [1717], din vreme catanilor ce au fost eșit den Țara Ungurască aice în țară, la a trie Domnie a Măriei Sale Mihaï-Vodă: făcându-să Vasili Stărce cetaș cu catanele, și făcând jafuri în țară, jefuind nești boi a unui Turc de la Hotin, au vrut el să tragă pe văru-său Cracalie soție la cătăniia lui.» — 342. Judecată de Ieșeni: «în trecuți ani, la vâlet 7243 [1734-5], întâmplându-să de au arsu Târgul de sus». — 343. Judecată a lui «Vasilie Brăescul, fișorul lui Ilie Brăescul, nepotul lui Ion Pisoschi, strănepotul lui Simeon Barbovschi», din Becești (Cernăuți), cu «Costantin Brahă și frate-său Toader Brah[ă], fișorii lui Ghiorghit[ă] Brahă, nepoții lui Pănteleiū Barbovschi, și popa Vasilie, ce s'au răspunsu nepot de fată lui Antioh, strănepot lui Dumitru Barbovschi». El și «Brăjești» se certaū de la moșie în sat. «S'au adeverit că ămătate de acel sat, de Becești, au fost a lui Drăgan Barbovschi, carele au avut cin-șeasă fișori, anume Pănteleiū . . ., Simeon . . ., și Dumitru . . ., și Isac . . ., și Costi . . ., și Petrea . . . Așjidire într'acel sat au avut a patra parte de sat Theodosie Barbovschi Mitropolitul, fratele lui Drăgan Barbovschi¹, și s'au dat parte sa danie nepoților săi de frate . . . Așjidere Anușca, sora lui Drăgan și a lui Theodosie, [are trei fete].» — 344. Proces al lui «Andreiū gram[a]ticul, fiul Sfintii Sal[e] părintelui Mitropolitului, împreună și cu niște Greș plăcintari[i]», pentru o moșie. — 345. Proces al lui «Manole neguștorul din târg din Botășeni»² cu niște Jidovi din Snetin, ce-i fusese *tovarăși la negoș*. Ei cer jurământ, și judecata pare a voi marturi. Ei cer decă negustori ca «socotitori». Tot îi scot cu datorie și negustorii. — 346. Pentru un Iftimie Umbrar, care stă la temniță în a doua Domnie a lui Antioh-Vodă («a răpăosatului Antiohi-Vodă»), își vinde moșia, «și el s'au dus în Țara Leșască, s'au perit, cându avut Șvedzii războiū cu Moscalii la Poltava». — 347. Proces al lui «Simeon snă popa Ion, cu unchiu-său Gheodeon, proin egumen, ce-i zic și Căzacul, feșorul lui Savin,

¹ Pentru Teodosie, v. vol. XI din Hurmuzaki, tabla.

² V., pentru el, documentele botoșănene din vol. precedent.

ce au fost Vornic». — 348. Judecata lui «Necolae croitorul de aice din Iaș, fecorul lui Ion Olariul, cu cumnatu-său Nicolae căpitanul agesc», pentru o casă «la Ulița Mare, în capul rîpîi Pevetoae, la mahalaoa Tălpălarilor... S'au răsărit zapisul mai an-țart, când au venit oștile moschicești la Iaș.» — 349. Proces de moșie. Pomenit un act din 7091 (1582.3) de la Petru Șchiopul, «în carel[e] scrie pe satul Măndrești că, fiind d'inceput în niamu lui, Movileștilor, și din pricina prădzilor de oștilea turcești ce-au fost vinit în țar[ă] asupra lui Ștefan-Vod[ă], tămplându de li s'au răsărit dresăli pe moșii ce-au avut, au lipsăt satul acela de la stăpânirea lor, și, îmblând, au fost rămas mai pe urmă la sama domniască, și Domni[ile], pe rugămintele Movileștilor, au făcut milă de l-au dat daniel m[ă]-năstirii ci era zidită de Gheorghii Movila episcopul Rădauschii, car[e] mănăstir[e] este săhăstirii acum la Suceviță.» Satul Șărbănești «d'inceput au fost a lui Petri Hudič, moșul Movileștilor, a lui Irimii-Vod[ă] și a lui Gheorghii episcopul de Rădăuți, ctitorii mănăstirii Suceviței». Se arată că acest sat «ar fi un cut din cuturil[e] megieșilor satul[ui] lor». Supt Vasile Lupul, satul era al lui «Vas[i]li Stărce părcălabul». — 350. Proces cu «fîciorii popii lui Vas[i]li, ce-au fost protopop în Botășeni». — 351. Cerere de a se plăti de chiriaș o casă arsă. Fiind mult timp de atunci, cererea se răspinge. — 352. Pentru vînzare de vin: «câte 123 lei noi pe bute, și belelil[e] pivniții și cercur[i] la buț să fie dispre Vas[i]lachi, iar lemne, lumin[i], drojdii[e] să fie dispre crăcmar». — 353. Pentru niște boi: «au dat boii în vaci la văcar, ș'au peritu un bou, iar unul, viind acas[ă], ucis, au muritu». — 354. Proces al unui Țigan anume Bărgău. «Când au arsu Tărgul de sus, în Domnia d'intăi a Mării Sal[e] lui Costandin-Vodă.» — 355. Pentru niște lucruri: «un tîmbar de șahmarandu cu pacă de sobol, cu șireturî de firu, cu 12 bumbi de aur, 6 cu diiamanturi în vîrfu, iar 6 cu rubinur[i], și o sucnă de canavață cu flor[i] de firu, cu petil[e] cusute cu sirmă, cu sponce de argintu, și un brău de 30 lei», etc. Pomenit un «Călținerău». — 356. «Sărdar pe salahor[i] la Vozie.» — 357. Proces cu un pretins «vecin» al său, al lui Gheorghie Cananò Post[elnicul], zicând

că-l trage vecin din săliște, dea pe socru-său Dumitrachi Armașul»: omul fusese iertat de Dumitrașco¹. 358. Pentru o fată ce naște un copil, și apoi «aū început... a să acoleasă dă un fečor a cestui Ștefan, de aū dzis că el aū făcut-o grè, d'aū făcut copilul, și, oblicind globnicii, aū vinit la casa lui Ștefan și i-aū luat gloabă 14 lei p¹... S'aū dovedit că fata Andriculias[i] ca o țorfă să acolesească cu năpaste de fečorul lui Ștefan. Și așe aū hotărât Măriia Sa Vod[ă] giud[e]cata: pentru gloaba č-aū dat Ștefan, să rămăia păgubaș, și fata încă să rămăia ca o țorfă, și să aibă pace fičorul lui Ștefan di spre fata Andriicules[i].» — 359. Pentru o datorie la «Parfene Băibărăcariu». 360. Patru oameni dintr'un sat jură la Mitropolie, «pre sfânta icoană a Precistii», împreună cu feciorul de boier Ilie Zmuncilă, pentru însușirea de «vecin» a unui om. — 361. Proces pentru Țiganî. Pomenit un act de la Gheorghe Ghica pentru «Costașco Moțocu č-aū fostu părcălabu la Hotin». Moțoc avea acte de la Barnovschi, de la Alexandru-Vodă și Ștefan «Tomșe», de la «Moiseiū-Vodă» și Vasile Lupu. Între acești Țiganî, un «Durduța», Bărliba, Solenca, Daiul. «La Domnie din mijloc a Mării Sal[e] lui Mihaî-Vodă.» Menționați și «Artenii Bantăș și Neculai Bantăș». — 362. Pentru niște «Țiganî omenesți». — 363. Proces al unui surugiū cu «Frățița č-aū fost căpitan de meizil (*sic*)», pentru «hacul lui č-aū fost să iă de la Domnie». — 364. Pentru niște cai dați «la conacul Imbrihorului č-aū adus pe Măria Sa în Scaun». — 365. Proces între cumpărătorii mortasipiei Iașilor. Se amestecă și un Căpitan de dărăbanî. — 366. Doi oameni ce aū «simbră în plug... După ce s'aū trecut simbra.» — 367. Proces cu un «sobariū». Zăberire de către un «Rus» a unui om al Hatmanului ce-l judecase. — 368. «Lui Ion condurariul, Niamțu, pentru că l-aū năpăstuit Ion doftorul, Niamțu, că i-ar fi furat 11 ugh[i] de aur, și Ion condurariul, Niamțu, s'aū îndreptat cu gūrămănt, gūrând cu alt om dinpreună.» — 369. «Lui Solomon țambelarul, Jăd. de Eș.» —

¹ Acest Gheorghe Cananò, saū un fiū omonim, a ținut pe Maria, sora lui Ioan-Vodă Callimachi. V. *Doc. Callimachi*, II, pp. 212-4.

370. Pentru o casă din Iași, «di pe răpă, ot ulița Frecăului». — 371. Pentru o fată care-și cere bărbat și se vede a fi «acole-sitoare fără de cale». — 372. Plîngere a unei slugi luate «de la tată-său, de la Dristor, tocmindu-l cu simbrie câte 15 lei pe an»; stăpînul contestă dreptul lui la simbrie, «fiind el atunce un copil mic». «Rădică cu sufletul lui» că e așa, și sluga rămîne «răbdătoriu de acê simbrie». El mai avea «o femei în casă, tocmită cu simbrie; nu ș'ar fi plinit anul și acestu Costandin i-ar fi dat drumul, dându-i și niște borfe a ei ce avea, și s'au dus din casa lui Anastasachea pâr a nu-ș plini simbrie.» — 373. «Lui Panaite ă-au fostu Căpt. ot g[os]p[o]jda», care se judecă «cu doi căl[ă]raș ot g[os]p[o]jda» pentru un cal luat «ca să nu rămăe poronca gospodū în pămănt». — 374 «Niște borfe ă-ar fi luat un Dumitru Ūoh[o]dariu... din Mitropolie, la tulburare Moscalilor, ducându-s[ă] cu Moscalii.» — 375. Pentru vin băut în războiū de Turci. «Acei anī ce i-au slujit, nu i-au slujit cu simbrie: au slujit ca și alți sătēni, fiind și el sătian, pe obiceiul boirescului.» — 376. Judecată pentru o *silă*: se adeverește la judecata episcopului de Roman, «precum acê fată au fost știută de îmbletele iaī în lucruri proaste, și Adam, aflănd-o la o crăsmă, stănd iă acolo pentru prilejul său», etc. — 377. «La iarna cē mare, după tulburare Moscalelor.» — 378 Moșie *vîndută* cu anul unui Jidov. — 379. Pentru «vameșul de Chișinău, carile au fost și părăcalab la Orheiū». «Amestecăndu-l [niște plumb, un Țigan] cu o litră dintr'acel argint, ca să-l lămuriască.» «Argintu sirmă.» «Sîrbul neputăndu a-ī pāsui [pe Țiganī], că era purcezător după turme.» «I-au scos cu chizășie sa [un mazil] de la închisoare, ce i-au fost închis un Jidov aice, în Ieș, carele s'au aflat amăgit de dănsiī, de s'au vāndut niști aramă în loc de aur». O «cărșmărițe» i se plînge pîrcălabului pentru niște bani ce-ī perise dintr'un «secrei»; «pe gura ei i-au bătut» [acesta, pe Țiganī]. — 380. «Lui Iuțco și Leibel și lui Izrail Jidovul de Bot[o]șan[i], pentru un heleșteu ce au fost cum-părat de la dumnealui Vel Logofăt, ca să-l vānedze la Calafindești, satul dum[i]sale, jeluindu ei că nu i-au lāsāt să vānedzā heleșteul pe cāt s'au cāzut a-l vāna după tocmală, și

aşe s'aũ aşedzat să le dea dumnealui voe să-l mai tae şi la Paşti, să-l vâneze până la Ispas, şi să mai dea Jidovul 30 lei dum[isale] lui Vel Logofăt.» — 381. Pentru o vînzare de moşie din partea egumenului de Galata: «luîndu voe şi de la Svinţie Sa părintele patriarhul de Ierusalim, cu carte Svinţiei Sale, şi să vîndză din moşii pentru aca datorie; şi acastă gudecată singur Măria Sa Vod[ă] o aũ hotărât, să întoarcă părintele Nectarie baniî lui Panaite cupeţu şi să-s iă moşiale iarăş la sama m[ă]n[ă]stirii, găsindu Mărie Sa că nu-î cu cale, nici iaste volnic a vinde egumenul moşiile m[ă]n[ă]stirii.» — 382. Proces al lui «Mamuş polcovnicul» cu o slugă a lui, luată «de la Roşcucu», pentru leafă neplătită. — 383. Pentru «Ion cibotar Uşeriul şi Gavril cibotar Şetrărel», cari aũ proces cu «Mane Tălpălariul, la nişte pieî de vacă, de triaba meşterşugului lor». — 384. Pentru un cal pierdut. Vasile Costachi biv Vel Stolnic venise cu soţia lui «de la maica dumisale, dea la Păşcanî, la Iaşi». Maica era «Spătăroaia Catrina Păşcăniţa»¹. — 385. Proces al lui «Cozma călugărul de la Mitropolie», care s'a dus «cu părintele Antonii Mitropolitul de aice cu Muscalii»; «care şi un peç de la Antonie Mitropolitul ni-aũ arătat Iftimie, în care peç scrie la Lupul Botedzatul Medelnicerul ca să facă păsuială de banî păr în 10 dzile, păr la întorsul Sfinţiei Sale din sus, şi a da banii, şi, tãmplându-să de nu s'aũ mai întorsu Sfinţia Sa de la Moscali». — 386. Nişte oameni «ot Fălciiu» arată că, «la turburare Moscalilor, tãmplându-să ei la o arie, aũ nimerit nişte Lipcanî dez diminiaţă acolo la dănşi la arie; pe care lipcanî întrebându-î ei de unde vin şi unde mărgu, ş'aũ dat sama precum aũ ştiut, şi s'aũ dus de la dănşii; iar mai pe urmă, viind şi acel Horeico şi cu altul, cu Pană, aũ făcut cestoralaltî îndemnu să margă să-î prindă pe acei lipcanî, că n'ar fi oameni bunî. Şi s'aũ luat după dănşii şi, ağungându-î, i-aũ prinsu, şi i-aũ adus la tabăra lor, unde era bejenitî, şi, nepu-lându-să ei îndrepta din cum aũ dat ei samă, li-aũ luat lipcanilor armele, caiî şi altă tot; din cariî cai şi Horeico şi

¹ V. şi vol. V, p. 592.

cu Pană ș'aū luat câte un cal. Și, țindu-ī pe lipcanī acolo la bejenie, când aū fostu mai pe urmă, aū venit acel Simion Vameșul, dinpreună cu Căzac de acei moschicești, ș'aū luat pe lipcanī de acolo de la dănșii, cu tot Ț-aū avut ei, cu izvod anum[e], și, aducându-ī la Eș, și încăpând la mână Moscalilor, i-aū prădat de tot Ț-aū avut, luīndu-ī și pe dănși robī.» Ei cer, la scăparea lor, despăgubire de la Simion, care arată cine-ī prinsese. O parte, «ce mijlocire aū făcut, nu să știe, că aū cădzut platcă numai Vărlan și cu acei trii oameni». — 387. Proces al lui «Manole cupeț ot Botășeni... Având un neguțitoriu turcu, anume Ali-Bešliaga din Botășeni, fân de vândut.» — 388. Pentru niște odoare depuse «la Alexandru Ț-aū fostu Căm[ă]nariū-Mare la Domnie Mării Sale Mihaī-Vod[ă]». Acesta le vinde cînd «aū cădzut Mării Sa Grigorie-Vod[ă] Domnu aice în țară». — 389 Proces al lui «popa Cărste, armenescu, de aice din Iaș». «Un loc și cu dughenī ce iaste pe Podul Vechiū, în ulița Arcării.» ^o 390. Proces al unor Evrei din Botoșani. O văduvă dintre ei iea pe «un Jidov Leiba din București». Casa fusese «cu acoperemântul ei prostu, cu niște stuh, și, după Ț-aū intrat Iosăp în casa aceia, o aū tocmit și o aū coperit cu șindilă ș'aū îngrădit-o cu zăpladzī, ș'aū făcut și alte damurī în ograd[ă], suind-o la bun preț... Iar, după ce s'aū tāmplat di-aū perit Iosip astă toamnă, de Căzaci, la vreamă Muscalilor... Arătând un zapis cu slovă moldoveniască, făcut de la mână lui Iosăp la mână Leibī.» Judecată supt Grigore-Vodă, fiind de față «Tudorachi Ț-aū fostu Vornic la Botășeni». S'a văzut atunci «că acel Anșil, după vârsta ce s'aū vădzut, era om de 25 anī și mai bine, și, după obiceiul ce aū Jidoviī a să însura la 15 anī, cum di aū răbdat Anșāl a trece atâte anī piste 15 anī, fiind Iosip om cu prilej și cu sirmae, și să nu-ī pomeniască nimică, nice lui, nice cătră alții de tocimala aceluī zapis, cu însurăciune lui? Aū arătat Estera și zapisāl[e] vāndzării, scrisă cu slovă evreiască, unul de la Leia și de la bărbatul ei, Leiba, altui de la doi marturī ce s'aū tāmplat la acē vāndzare, și aū dat mărturie după obiceiul legiī lor la mână lui Iosăp», între el fiind și «cumnatul lui Bețāl, hahamul de aice, din Eș... Din

poronca gudecății ducându-l la scoala jidovască hahamul și cu toată adunare breslii Jidovilor și strămătorindu-l cu blăstămul legii lor, atunce singur Iacov a mărturisit tot adivărul de viclesugul aceluși zăpis... El a zis că-ș aduce aminte c'a-ș iscălit într'un zăpis, tămplându-se și el la acē vreme la Botășeni, la nuntă, atunce când a-ș luat Leiba pe Leia, muma lui Anșăl, și el li-a-ș cetit și cununie; și, mărturisind Iacov aș cătră Anșăl și cătră oamenii lui, i-a-ș pus ei 2 ugh[i] de aur în mână, rugându-să Anșăl să nu să lepede de mărturie, că iaste o pricină mare»; dar ei nu vrea-ș să-i arăte, cum cere, numai acel zăpis. Nu recunoaște iscălitura în al doilea act. «Și Anșăl cu oamenii lui a-ș și prinsu a sili pe Iacov asupra mărturii, mai făgăduindu-i și altu dar peste acei 2 ugh[i], rugându-să ei să nu-i dē de smintială, că va da de primejdie. De vreme că ei s'a-ș apucat denainte gudecății că or dovedi că-i zăpisul dreptu, și aducându-le Iacov aminte că poate să-l siliască gudecata pe dănsul la gūrămănt, și atunce îi caută a arăta adivărul, și ei l-a-ș învățat pe Iacov să iă condeiu cu cernială, să poarte peste iscălitura cia vicliană, și, făcând ačasta, poate priimi și gūrămăntu, că mână lui s'a-ș purtat peste acē iscălitură. Măcar că el ačasta n'a-ș vrut să o facă. Și aceste toate li-a-ș arătat Iacov la școala lor, înainte hahamului și a toată Jidovime, apoi și înainte dum[i]sale Vel Logft. a-ș arătat Iacov adivărul, fiind de față și Tudorache Vornicul de Botășeni și Bețăl hahamul de aice, din tărugu, împreună cu toată Jidovimea.» Fusesse «puși la pediapsă» vinovații și zăpisul rupt. În cel bun era iscălit în adevăr «Mihăl pevețul și credinșos breslii jidoviaști». O Evreică spune «că la lege lor nu-i acestu obicei a să pune fișorii în zăpis, ce toată tărie zăpisului redzimă în marturi, — scoțind la ačastă mărturie și pe hahamul și pe alți bătrâni ai Jidovilor.» Și acum se întărește casa, Esterei. — 39I. Pentru «Costantin Mațoeni căpt., cu cinci liud[e] vânători de la stiagul lui», cari «s'a-ș tocmit scutelnici la dănsul, câte 12 lei de om într'un an, și, pe tocmala ă a-ș avut ei, nu s'a-ș scutit mai mult de 9 luni..., și ceria 15 lei de la Costantin căpt.». Acesta arată «că el a-ș fostu căpt. mai mult de un an, vr'o 2 luni peste an, dar, schimbându-să la

9 luni Agie, și puindu-să la Mai Panaite Agă, au dat jalobă stiajul ș'au pohtit ca să nu mai fie nici unul scutelnic, ce să slujască toți, și acei bani ce-i are căpitanul lor și Aga de la scutelnici să facă cislă, să plătiască cu toții la aceste 2 stiağuri de vânători, și, așădzindu-s[ă] cu Aga Panaite într'acestu chip, au rămas să nu mai fie scutelnič de acolē înnainte, ș'au dat cu toții banii scutelnicie, ș'a Agă, ș'a căpitanilor; iar care din scutelnič apucasă de plătișă deplin, li-au întorsu ciialalți pe câte luni mai avea să plătiască. Ce Costantin Căpt., tămplându-să di-au mărșu cu poruncă domniască la Petriburgu și zăbăvind câteva luni..., nice o supărare n'au avut până acum..., și acmu să scoală de cer banii.» Se aduce martur «Costantin Botezatul, iar căpt. de vânători, de la stiajul al doile», care arată că s'a făcut «ačastă așădzare cu voia stiağurilor: au dat cu toții scutelnicie, alții și căpitanilor, cât s'au făcut pe aceste trii luni». Vinători pierd procesul. — 392. Proces cu un «Costantin Stroescul, mazil din Țara-Româniască.» ⁹ 393. Proces cu un «căpt. mazil din Eș» pentru o casă. «La vreme turburării Moscalilor; iar atunce la rădicarea lor de aice din Iaș, dănd și Tătaraș peste Moscali¹, și fiind mari calabalăc între dănșii, care să îngrijasă toț lăcuiitori de aice din oraș, să nu rămăe în mână Tătarălor la robie, și, cari încătrō putē, să da în lături: alții băgându-să pin m[ă]n[ă]stiri, alții năzuind și cătră oarda moschičască, — ca cum ar fi putut fieșticare a să feri, să nu încapă la lucru de primejdie; de vremi că de odată era lucru neștiut cu ce gând era vinișea Tătarălor. Care dintr'o tămplare ca aceia ferindu-să și ia [o «femei săracă»] di spre parte Tătarălor, cu o copilă mai mică, ce o avea, i-au luat Moscali acē copilă, și, vădzind că i s'au luat copila, au purces și iă după copilă, ca doar ar putea-o scoate; și făcând Paraschiva cătăva zăbavă, căutându-ș copila, n'au mai putut-o găsi și, peste ceva vreme trecută, scăpând și iă de s'au întorsu înnapo, când au venit aice, ș'au aflat casa vândută » Cumpărătorul arată

¹ Tatari, mai mult Lipcani, fusese aduși de Toader Paladi Vistierul, cu care mai era și un Pașă (Neculce, p. 411).

«că, având Paraschiva un ginere anume Dumitru,     u fostu   ohodar la Măriia Sa Grigorie-Vod[ ], care      nia pe o fată mai mare; după ce s'  u tras Domnie de aice de la Gălata în   os, spre G  la  ,   u fugit de l  ng   Domnie aice, la Ia  ,   i s'  u dat   i el suptu st  p  nire Moscalilor.   i, av  nd un Dumitru ba   oh[o]dari   a M  rii   Sale Grigorie-Vod[ ] o ladă cu borfe aice în E   la Mitropolie, ar fi luat lada lui ba   ohodar cu borfile, s'  u dus cu Moscali  ,   i soacră-sa a  asta, Paraschiva, încă din voe sa s'ar fi dus cu Moscali  ». Grigore-Vodă d   casa, pr  datului. Ea spune că nu dase casa de zestre,   i mai cur  nd vo   s'o   ie «de com  ndul său»,   i că la cumpărare ar fi spus mahalagii   cum stă lucrul. Se aduce prin Vornici   de Poartă mărturie de la ei: un Căpitan, «    u fostu   i poru  nic», un bl  nar, un «chihae ot c  l[ ]ra   ot Vel Căpitan», un «mahal»,   i «Paladi C  p   in  », un «cizmar», —   n sensul femeii. Doi din ei s  nt du  i la Mitropolitul Nichifor, «di-  u   urat cu patrahirul în gurmaz  i,     u priimit blăstămul Sfinții Sale, precum Paraschiva n'  u datu-   casa de dzestri». Cumpărătorul aduce apoi «doi oameni streini, marturi» în sens contrar. «S'  u adiverit, că sint oameni răi, ni  te be  iv  ,   i a  la   întru t  lhu  aguri, cari   i acum, în vreme aceștii giudec   i s'  u a  lat cu dovadă, c'  u furat ni  te   ar  .» Ceilal  i,   i femeii erau «marturi   i   ur  tori oameni de credin    ». Se mai   ine samă   i de aceia «că Pr  -Puternica   mp  r   ie   u ertat hainl  cul tuturor; dar că i   era un cap de femei: ce hainl  c era să facă   !». — 394. Pentru o moștenire. «La cheltuiala mor  ii neput  ndu-re (*sic*)   mbla ei la bani.» «  mbl  ndu-re ei   i'n casă, cerc  nd ca să mai caute bani, i-ar fi zărit ni  te oameni streini, tufecii  ,     u mersu di-  u spartu casa,     u luat din casă un br  u de argintu a unui Arman . . . Care tufecii   afl  ndu-să   i 'ntr'alte furtușaguri, i-  u surgunit Domniia de aice.» — 395. Pentru un cal. «  i pe urmă, primenindu-să Domniile, di-  u m  rsu Măriia Sa Grigorie-Vod[ ] în   ara-Rom  niasc     i Măriia Sa Costandin-Vod[ ]   u venit aice cu Domnia   nt  i.» — 396. Domnul oprește pe fratele unei   igance de a o lua de la bărbat, încercarea fiind făcută supt cuv  nt că ea ar fi în st  p  nirea altui st  p  n. — 397. Procesul lui «Manole negu-

țătoriul de la Botășeni cu preutul Iftemii de la Drăgușan[i], care spune «că, la vreme tulburării Muscalilor, s'aū vorovitu ei cu un Verdeș Căpt. și cu un diacon de la Stroești, și s'aū dus ei la Botășeni, și[i] aū luat acestu preutu și cu diaconul 15 lei arvonă pe miere de la Manol[e] cupeț, iar Verdiș Căpt. aū luat singur 15 lei pe mierea, de la Manol[i], și s'aū apucatu ei să-i ducă mierea Gioi, și, neputându ei să-i ducă miere Gioi, i-aū dus miere la săptămăna, Duminecă; și, când aū întratu cu carăle cu miere în ogradă, iată și Căzacii veniè să încarce târgul și-s prade, și ei aū îngugatu, și s'aū dus până la Drăgușan[i]. Și, aḡungându-i Căzacii, s'aū apucat boii, s'aū fugitu; iar miere aū rămas peitoare de Căzač.» Ei cer plată de la Manoli. Acesta arată «cum că li-aū dzis să discarce miere și-s puie într'o groapă în taină, să arunce guno[i]ū, ca doară a scăpa, și ei n'aū primitu, s'aū îngugat și s'aū dus cu miere acasă»; zăbovind apoi și până 'n Dumineca «cându aū fostu prada». Un diacon, martur, arată «că s'aū păgubitu neguțitoriul de 8 poloboace de mier[e], și i-aū luat și 370 lei, bani, Căzacii dintr'un săcriiū». Manoli câștigă.^o 398. Procesul Loghinei preuteasa din Iași cu un cumnat «din raè». «La vreme tulburării Muscalilor, s'aū adus el 2 fete, și li-aū purtat ià de grijă pin bejenii.» Se cer «marturī» saū «ḡurătorī» (același înțeles). — 399. Menționat un «Toader biv Vornic de lemne». — 400. Procesul lui «Ioniță Loizu, neguțitoriul din Eș». Acesta jură, «și, fiindu neguțitor, s'aū credzut». — 401. Pentru stricarea unei vii, «care era gata de cules, numai cătū să între cu čubărul, și l-aū păgubit și de niște miiare č-aū avut într'o puțină, ca 3 vedre, și i-aū aprinsu și niște lozniț, cu poamil[e] ce era pe lozniț[ă]». ^o 402. «Mărturiia de ḡudecata dumnea-lui Ion Neculce Vornic; l^t 7250, Fev. 10¹.» Vite luate unor Cîmpulungeni, supt cuvînt că ar fi înștiințat de urmărire pe niște hoți dintre ai lor. Trimesi la Vornicul de Botoșani. —

¹ «Aū pus [Domnul] din mazili, pre mine, Ioan Neculce biv Vel Vornic, și pre Iordachi Dulgherul biv Vel Postelnic, și pre Aristarh biv Vel Ban, să fie judecătorī aice în Iași, dinpreună cu boierīi cei mari, la toate trebile și judecățile și sfaturile să fie nelipsiți; și le-aū făcut și nafacă, leafă, cîte cinzeci de lei de boier pre lună» (Cronica lui Neculcea, p. 417).

403. Proces al «Vătavului de cărăuș și șoltuzului de aič de târgu» cu un «dărăban ot Iaș». — 404. Proces al «preutului Mihălache, protopopul ot Iaș». — 405. Pîra lui «Ianăș doftorul cu Ion Condurariul», prepus de cel d'intăiū ca hoț [v. n° 368]. — 406. Procesul unui om «din târgu din Lăpușna». — 407. Plîngerea unui «Grec corăbieriu» că egumenul de la Sf. Gheorghe din Galați i-a pierdut niște banī dați în deposit. Egumenul spune că, «mărgănd el într'o sară, după țe-aū înnoptat, la niște neguțitori pentru voroava», află la întors casa prădată. Hoțul s'ar fi aflat «iar un corăbieriu grec și, fugind el la Ibraila, de acolo să fi trecut în Țara-Romăniască». Grecul e trimes la Mitropolit, care să caute «la sf[ă]ntă pravilă». Și, fiindcă Grecului «îi stăruiaște inima cu prepus ca acela asupra egumănuui», acesta să iea blestem. Egumenul scapă. ♫ 408. Judecată a lui «Toader sin lui Ilie Încălcilă, pușcaș ot târgul Soceviī», cu un Evreu din acest loc și altul din «târgul Cernăuțului». Ilie luase un boț, «un giuncu mănzat, la un iarmaroc a bulcului, la târgul Soceviī», și-l vinde apoi unuia dintre Jidovi. Acesta-l *împărechiază* și-l vinde «la iarmarocul de la târgul Siretiului, la Ispas». Un Turc îl reclamă ca de furat. Jură trei «Moldoveanī» pentru el. — 409. Pentru niște boi globiți, cari se află «boi tătărăști de furat... Aū venit Tătărăi la casa lui [în Ținutul Fălciū], și s'aū plinit boiī de la dănsul» — 410. Pentru o dare de foc. «Acestă pricină iaste vechi, aprăape di pe cāndu aū perit soarele, cari s'aū socotit de atunce ca triidzăč și mai bine de anī... Ei, trăind ușă de ușă, tot dinpreună, și nimic de ačasta n'aū pomenit.» — 411. «Dzăcānd Ion Gigățul că la vreme tulburării Moscalilor, cānd aū prădatū Moscaliī Focșanii, ei, fiind în bejenii, în măgură, mistuiț în niște răpi, și discălecānd un căpitan de cătan[e] în Cucuiaț, la o crăcmă, cu câteva cătan[e], iar acest Dumitru din Cucuiaț aū mersu la dānșii și aū băut cu dānșii până în noapte, și apoi aū luat pe catane noaptia, și i-aū dus în măgură, la bejenie, unde era Gigățul și cu Dumitru Vameșul, și căpitanul de cătane aū mersu de aū prinsu pe Dumitru Vameșul, iar acest Dumitru din Cucuiaț aū mersu la Gigățul, și el sângur l-aū luat de cheptu și l-aū dat în mână cătanilor, și i-aū cău-

tat el toate borfil[e], pe unde au fost mistuite, și li-au luat cu mâna lui, de li-au dat cãtanilor.» — 412. «Scoțându-sã niște tâlhari la pierdzare, și fiind Brah[ă] zapciũ asupra pierdzãrii lor, iar unul dintr'acei tâlhari..., având și el parte de moșie... în Strãoani, au strigat atunce la pierdzare lui cã, cine i-ar scoate capul, s'ar da rob și i-ar da și acẽ parte de moșie...; iar Brah[ă], audzind așe, l-ar fi dat pe acel Costantin în lãturi, ș'ar fi luat zapis cu meșterșug din mâna lui pe moșie, și pe urmã tot și l-au pierdut». Și alți tâlhari au fost *pierduți*: moșiile lor «au rãmas în sama domniasc[ă]». Brahã era Armaș. — 413. «Dzãcând cã, în vriame tulburãrii Moscalilor [în Ținutul Fãlciiu], eșind el cu bejenia de la Delean[î] ot Tutova, cu carul cu 4 boi, sã margã la țarinã, și, cum au eșit din codru, de la bejenii, l-au lovit niște Tãtar[î], și l-au robit pe dãnsul, și i-au luat aciĩ 4 boi, și alti 6 vite i-au luat de la bejenii, și, pe urmã, scãpãnd el de la Tãtar[î] cu un cal tãtãrãscu, l-au prinsu acest Iovul, slug[ă] lui Ilie Costach[i], fiind dum. Ilie Costach[i] Vel Cãpitan la Codru, și i-au luat calul.» — 414. Proces pentru un loc din ocolul Hirlãului, ținut de Pilãtești. Pomenitã o danie a lui Moise-Vodã cãtre Pãtrașco Țogolea Logofãtul, pe Scubinți și Dealul lui Vodã. — 415. Proces pentru o dugheanã și pivnițã în Iași, «în Tãrgul de sus, pe podul Hagioae, în rãndul dughenilor de la vale, unde sã vinde peștile cel proaspãt». Fusese cumpãratã de la o «Jidovcã», a unui Jidov «tipsier». «Iscãliturele a mulți mahalagii și ulicenĩ.» Fusese pivnițã «proastã și micã, fãcutã de lemn, și o hrubã vechi, cã-au fost cu puțãn[ă] ziditurã de piatrã, și gãrliçul în afarã au fostu tot de lemn; în care pivnițã iș ținẽ Jidovul cãte un poloboc-doaĩ de bãuturã». Noul proprietar o face de piatrã, «și di-asupra, pe gãrliç, cerdac cu cãșcoarã, și ca cum din pajiște au rãdicat acel lucru». Egumenul de la Cetãțuie spune cã pivnița fusese a lui Duca-Vodã, care o dãduse mãnãstirii. «Prețuindu-sã coșul de piatrã cãte 7 lei, și stãnjinu de sãpat, cu lucru cu tot, cãte 3 lei; cãsuța ar face 20 de lei.» — 416. «Un tãnbar cu alimii de jder și cu zagarã de sobol.» — 417. Pentru niște boi: «la Domnia Mãrii Sal[e] Grigor[ie]-Vod[ă],

fiind el cu slujba cornăritului la Ținutul Cernăuților». — 418. Procesul lui Toma Luca biv vtori Medelnicer, episcopul surorii lui, Ilinca, «Log[o]fetesăi lui Hurmuzach[i], nora Cărstii biv Vel Pit[ar]». — 419. Plîngere contra lui «Hurmuzachi Visternicul». Acesta arată «că, când așeșit Căzaci din Țara Ungurească, de aș trecut pe supț munte, atunce aș luat așeș iapă, de aș vinit mai în grabă, de aș dat știr[e] Mării Sal[e], lui Grigor[ie]-Vod[ă], de faptille acelor Cazač». ^O 420. Pentru averea, neîmpărțită, a lui Dumitrașco Țaurul Logofăt. Vine «Ion Neculce biv Vel Vornic, fiind vechil din parte Mării Sal[e] Domniții Aniții, flica răposatului Antiohie-Vod[ă], ș[i] altui niam al Mării Sal[e], Țaureștii», pentru un «loc de casă» din Iași, ce se împărția între Ceaurul și soră-sa Ilina Băneasa; «pe car[e] loc aș fost făcut și cas[e] Vas[i]lie Țaurul Stol. fișorul lui Dum[i]trașco Țaurul, așutat de soru-sa, Domnița Catrina, a răposatului Antiohie-Vod[ă]; și ei fiind 7 fraț, feșorii lui Dum[i]trașco Țaurul, aș avut toț parte în locul casălor, cum și într'alte moșii părintăști, în toate... Pentru faptil[e] cele proaste a unuia din fraț, lui Vas[i]lie Țaurul Stolnicul, făcând el hainie, închinându-să în parte Nemților, când aș avut oștir[e] puternicii stăpăniș noștri cu Nemții, la 7225 [1717], eșind el cu catane în țar[ă], aș păgubit pre mulți peminten[i]. Atuncî Măriia Sa Mihaiu-Vod[ă]... aș luat acele casă cu tot locul lor, și le-aș dat danie dum[i]sal[e] Sandului Sturdza Vel Logofăt, arătând la hrisovul Mării Sal[e] că și pe însuș Mărie Sa laș pagubit Vas[i]lie Țaurul de o somă de ban[i], den cumpărătura unei desetinî de la Bacău.» Moșile se daș la alți păgubași. El, Domnul, «într' așeș tulburari ș-aș avut așupra lui Vas[i]lie Țaurul», nu bagă de samă că averea era neîmpărțită: «măcar că 2 fraț, anum[e] Costandin și Alexandru Cupar, aș murit holtei, dar pe urma lui Alicsandru aș rămas datorie — lei, și pe 5 fraț aș rămas împărțitoare moșii[e] părintăști, anum[e]: Vas[i]lie Țaurul Stolnicul, și Alicsandru brat eg., și Ecaterina Domniț[a] lui Antiohie-Vod[ă], și șupănias[a] lui Ion Hatmanul, și Smăranda a lui Ștefan Catargiu, și Anița a lui Aslam Spăt.». Sturdza «aș mai dzis că fetil[e], parte fămeiască, n'aș fost obiceiă a avē parte în

casă lor din Iaș, fără numai fiilor, și cum că fetil[e] ar fi mai luat și alte dzeștre de la părinți, și osăbit că [gu]mătate de acel loc de casă, ce au fost a Iliniî Bănesăi, dându iă danie nepoată-sa, Aniț[i] Aslănoae, și dum[nea]lui l-au cumpărat de la Anița, iscălind și dum[nea]lui Toader Vel Vist.¹. Iscălesc: «Nechifor Mitropolit, Nectarie arhimandrit, egumen de Gălata, [Gherasim], eg[u]men de Golii. Costach[i] Razul Vel Vist. (Vor.?), Iordach[i] Cant. biv Vel Vornic, Enach[i] Hatmanul, Alistarho biv Vel Ban². — 421. Proces între «Neculaî Alban, Moldovan, și Ghiniț sin Vas[i]lie Tofic» cu Toader Păladi Vel Vist., care-i reclamă ca *vecinî* la Valea-Sacă, după «Čaurești, niamul gupănesăi dum., și, la Domniia Mării Sal[e] lui Mihai-Vod[ă], fiind satul Vale-Sacă dat de Măriia Sa lui Iordach[i] Rus[e]t Med.... Așjidire eșind la Divan cumnațiî dum. Vel Vist., fiî răpoosatului Antiohiî-Vod[ă], iarăș s'au dovedit că sânt vec[i]ni, și i-au luat în stăpănire lor.» Sînt dați și acum ca *vecinî*, daū și zapis Vistierului, care se roagă să fie iertați. Semnăturile de mai sus, pe lingă cari Sturdza Vel Log., Ion Neculce biv Vel Vornic³. — 422. Proces al lui Haim Lungul și alți trei Jidovi din Roman, cari se asociase pentru negoț; «și s'au dat ei iscăliturile tus-patru, pe patru čfertur[i] de hărtie, tot dintr'o c[o]ală tăiate, ca să ție ei tot o frăție și să sprij[i]niască unul pe altul or la ce li s'ar tămpla.» — 423. Proces al unui «biv Vel Căpitan ot Iaș». Pomenit un «moșan și răzăș». — 424. Proces al lui «Cogălničanul» cu Neculaî Jora Med., pentru o vacă. — 425. «Acestui om ce-au fost crăčmar Vornicului Ion». Cal înneat într'un puț la sat: «și puțul s'au aflat că l-au făcut un Jidov». — 426. «Dumisal[e] lui Șarban Duca biv vtori Păh.», pentru parte din Zlătarî (Putna). «Duca-Vod[ă], moșul

¹ Păladi.

² V., pentru neamul Ceaureștilor, vol. V, pp. 576-7. Pentru confiscarea moșilor lui Vasile Ceaurul, *Ist. lit. rom.*, I, p. 217 și notele. — Hatmanul Ioan e Buhuș (v. vol. V, p. 574).

³ Toader Păladi luase pe Anița, fiica lui Antioh Cantemir. Un act relativ la dinsa după moartea lui Păladi, în vol. V, p. 108, n° 137. Tot ea trebuie să fie și Ἀντήτσα [Δομνῆ]τσα de mai sus, în acest volum, p. 160. Sora ei mai mare, Maria, fu soția lui Constantin Dudescu din Țara-Românească (*Genealogia Cantacuzinilor*, p. 419; unde se află și descendența Anițiî).

lui vtori Păh.» — 427. «Cartea de ȝudecată de la dum[nea]lui Vor. Ion ¹.» — 428. Pentru un boŭ perit, «să face curamă» între plugari. — 429. Proces al mănăstirii Cașin. Se aduce un act «din velet 7099 [1590-1], de la Suč Mihaiŭ șoltuzul și doi[s]predzăci părgari din târgu din Trotuș», pentru Ion Doboș din Hilipești, Vrnăcanul, fratele lui, Petra, etc., cari vînd un loc lui «Ion Popițul» pe «zloti tătărăști»; apoi un act de la Gheorghe Ștefan, pentru cumpărarea moșiei Poenile. «Egumenul și la ačastă pricină a lor aŭ răspunsu că scrisoril[e] mănăstirii, după ce s'aŭ fostu închinat ačastă mănăstire la o vreme la Sfântul Mormăntu, aŭ înblat scrisoril[e] și pe la Țarigrad și pe la multe mănă, și aceste li-aŭ străns căte una di pe la mănăstiril[e] Sfântului Mormăntu, și aŭ fost moșiil[e] necăutate... Așe aŭ ȝudecat după dreptate ce s'aŭ căzut, că mai cu credință este ispisocul domnescu decăt guril[e] oamenilor.» — 430 Pentru niște *vecinŭ*, între cari cîțiva din neamul «Nosăiŭ». — 431. Proces al lui «Lupul Crupenschi Vel Pitar și cumnată-săŭ, Ioniță Cuze Postelnic ², cu Ion biv 3 Armaș, pentru un Țigan». — 432. Pentru niște Cîmpulungeni piriți de «Ion Străjeriul» de acolo, că sint «gazdă de tălhar[i]». Pomenit și «Afenduli cupeț». — 433. Pentru moșie. Pomenit «Dum[i]trașco Suč biv Vel Agă, ispravnicul de Putna», «Ioniț[ă] Arapul Vornic de Vrance». — 434. «Prič[i]na care aŭ Milie, fičorul Zamfirii, și Chirco, fičorul Haidei din orașul Primiti, cu chir Dumitrie Liptcanul.» Se aduce «carte de la neguțitorii din București și de la alți orășen[i] a lor». Să se trimeată un om «îndeadinsu». — 435. Proces al lui «Postolache Liptcanul», pentru vite date «la pășcune», din care una ajunge la «Golăe Armașul» și la Căptar: «ei n'aŭ vrut să o colăčască la părcălabi, după obiceiŭ, č-aŭ ținut-o în vitele lor, tăgăduită... Tămplându-să de aŭ încolțit lupchii ača gonitore... Scornindu-să pricină de aŭ

¹ Neculce. I s'a zis și «Hatmanul Ion» (v. vol. V, p. 540, n° 11). Șerban era poate fiul lui Constantin-Vodă Duca: acesta mai avuse un fiŭ cu acest nume (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 342). Saŭ mai curind era fiul lui Grigoraș beizadea, fiul lui Constantin Duca (*ibid.*, III, p. 49).

² V. mai sus, p. 157 și urm.

eșit la median din gurile acelor ce li-a fostu dat carne pe cosă, pricinuind ei că n'or merge să le cosască, că vita n'a fostu a lui Golăe și a lui Căptar.» — 436. Pîra lui «Dumitru Osma-ch[i], neguțitoriul din Iaș», contra lui «Necolaiu blănar și Zaharie cruitoriul den târgu den Bot[o]șan[i]» Pomenit croitorul Costandin, tot de aco[o], care luase marfă de 120 de lei de la negustor, cu aceștia drept chizeși. — 437. «Fiind Eni cafegiul cu slujba acolo la Sučav[a]: așază oameni la siliște. E înțeles cu egumenul de Solca: «lucrul de boirescu să fie al cafegiului, ar dijma moși[i] să fie a eg[u]menului». — 438. Pentru «Costandin Stroescul Postelnicul din Țara-Rumăniască» [v. și mai sus]. — 439. «La foamețile cele mari, la dzilele răpousatului Dum[i]-trașco-Vod[ă] Cantacuz[i]no, și de atunci până acum fiind 70, 80 de ani.» — 440. Pîra unui Turc din Bender pe un «îmblător de Orheiū»: Turcul ar fi avut «un cal în herghelie tîrgului»; avea și cellalt unul, pe care vrea să și-l prindă. «Și, negăsînd pe herghelegiū la herghelie, n'a putut să-ș prind[ă] calul acolo în câmpu, ș'a ūat o sam[ă] de epī cu calul lui; și s'a ūat și calul Turcului acestue cu epile. Și, ducându-li în tîrgu, li-a ū închis într'un ocol, de ș'a ū prinsu calul lui... Mergănd epile prin săliște tîrgului... Acel cărdū de epī.» Se va plăti 8 lei paguba Turcului. E liber însă omul a-ī scoate de la acel în groapa căruia căzuse calul: «din vrem[e] ce n'a ū astupat-o bin[e], să nu rămăe cursă în mijlocul tîrgului». Altfel, *vor face curamă* tîrgoveții: «din vrem[e] că ei toț să hrănesc pe locul tîrgului, a ū toț datorie să curățască tîrgul di cursă ca aceste, ci li aduce pagubă.» — 441. Un Evreu de la Soroca, dintr'un sat, se plînge că Vel Căpitan i-a luat gloabă de 40 de «galbeni ungurești și un cal, și i-a ūat și sotnicul 5 lei, pe gura unui tălhariū», care-l declară «soție». I se dă tot înapoi, nefiind altă dovadă, și hoțul fiind scăpat. Prins din nou, hoțul spune că l-a pîrît «de săla bătăi». — 442. Procesul lui «David din tîrgu din Chișinăū», Jidov, cu «acești tîrgoveți de acolo, anume Tănas[e] Hîncul și Ion Costăn și Dum[i]trașco Budul i Păladi i Andronic Gratea... În vrem[e] Moscalilor, înblănd oștil[e] la locuril[e] aceale, s'a ū rădicat tot tîrgul Chiș[i]năul, cum și alte sate toate s'a ū tras cu be-

jenia la codru; și, mergând și el cu bejănia sa la codru, i-ar fi rămas cătăva marfă în dughiană, — car[e] marfă i-ar fi luat niști fițor[i] din oamini[ă] aceștia..., anum[e] un poloboc de holircă de 80 de lei și 1.100 oc[ă] tiutiu[n], 75 oc[ă] bunbac torsu, fier și orez de 120 de lei, frenghi[ă] de 70 de lei, un poloboc di dohot de 32 de lei, 60 drob[ă] de sare, 30 oc[ă] de aram[ă], 30 părech[ă] čobote, și i-ar [fi] fărmat și oale ca de 50 de lei... I-ar fi vădzut pe 2-3 călăr[i] că s'a[un] fost întorsu din bejăni[ă] și a[un] fost îmblând prin tărgu.» Jidovul pierduse procesul la Sărdar și făcuse acum apel, spuind că acesta făcuse «hatăr»; zice că ar fi fost și închis pentru această plîngere. Nouă cercetare. Niște săten[ă] arată «că ei cu a lor casă i-a[un] scos tot negoțul č-a[un] avut Jidovul acolo, în dughiana lui». El fusese cu adevărat închis pentru o datorie, «nevrând ca să plătiască, ca un mufluz, și cunoscându-s[ă] pe semnil[e] lui că îmblă ca să fugă... Vădzând și nătangia Jidovului, cum că-l dovedescu oamenii, și el nič de o gudecată nu s[ă] țane » Pîrîții aduc martur și pe Lupul Agă, biv Sărdar¹. Cum li ar fi fost cu puțință a fura marfa Jidovului, cînd «ei, a lor ce avea, nu putē să străngă la aceia vreme?» — 443. Judecata lui «Ion Mardaros neguțitoriul din Eș» cu un Țigan «din Țara Ungurască». Il adusese pe acesta și pe fratele lui cu tocmeală de un număr de zloți pe an, «ca să-î facă cuia de șindilă, sa[un] or-ce li-ar poronci». Se apucă a le vinde de la un timp, «și zăbale și de altile». Închiși la Aga. Se învoiesc a da fiecare pe zi «2 oc[ă] de cue». Se plîng că nu pot. Acasă, spune negustorul, făceau și 3 ocă pe zi. «Fără de nart[ul] lui, îi curge pagubă di spre Țigan[ă].» Domnul decide restituția celor primite, luarea cuielor și plecarea Țiganilor, ca «oamin[i] slobodzi». — 444. «La vrem[e] cătanilor č-a[un] fost la Domnii Mării Sal[e] Mihaiu-Vod[ă], fiind acest Gheorghit[ă] morar gazdă dea catani, și având un frate și un văr a lui catane, le ținē gazdă la dănsul.» Se petrece lucrul la Ținutul Putna. — 445. Proces cu «Niagoe Čocărlie Vornecul g[o]sp[o]jdii», care-și *curtenise* un nepot, «arătându-l

¹ Pentru o piră a Turcilor contra acestui Lupu, «feciorul lui Anastasie Vornicul», v. Neculce, p. 418: atunci își pierdu el Sărdăria.

că este feĉor harnecu ș'aũ mai slujit și la alȃi, și s'aũ apucat pentru dănsul și chizășu. Vel Sărdarul îl pune deci «la slujbă, di aũ strănsu baniî poclonului stiaĝului și a ĉfertului dintăi; care, fiind el un blăstămat», pierde bani. E «pus la poprială». Neagoe-l scoate, «luindu-l asupra lui că va plăti». Sînt luni de atunci. Acum Neagoe promite a-l da iarăși la temniță, dar nu vrea Sărdarul, ci cere «dreptate». Se decide plata. — 446. Un tălhariũ din temniță pretinde a fi lăsat niște bani la socri, cari tăĝăduiesc. Se decide să jure aceștia, lăsîndu-li-se patru zile «ca să-ș mai è sam[a], fiind oamini bătrăni». Jură de fața hoțului, duși de un Vornic de Poartă, fiind present un protopop și un preot. — 447. Procesul lui «Manole neguțitoriul de Boțoșeni cu Ion Gule și c'un cumnat al său de acolo»: Gule i-ar fi bătut un «argat rus», care se îmbătase. Manoli era «în tărgu, la dughiana sa»; trimete «un copil de la dughiană»: îl bat și pe acesta, «suduind și pe Manole de mumă și de fămee». Marturi sînt și zloțașii: li se plînge. Aud sudalmele și «negustori turci, și moldoveni, și jidovi... S'aũ pus la închisore ca-s li-s dè iertare pecum ar fi poronca Mării Sale lui Vodă și pe hotărăre giudecăȃi.» — 448. Alt proces al lui Manoli, cu «Ștefan feĉorul Abăgeriȃi», pentru o datorie. — 449. Proces pentru o juncă: «Avănd o viță ce rămăsă să săracă de mamă, aũ fostu înblănd răzliață, și tămplăndu-s[ă] di aũ murit și unui om vițălu de supt vacă, și rămăind vaca făr de viță, i s'ar hi rugat ei [unei femeî], de i-aũ dat acè viță să o supue la vac[a] lui, și, neprimind-o vaca, aũ adus-o iar acasă.» — 450. Boieri mari cari cumpără desetina la un Ținut și o trec unui Căpitan: cei d'intăiũ se îndatoresc să caute și bani pentru acesta, de la Turci. Se dau bani «la Cămară». Căpitanul nu poate plăti, la urmă, «istovul», și e închis. Îl scoate mama lui, dar el fuge la Munteni. I se ia moșia. — 451. Pentru o bute vîndută «spartă, bătută cu bunbac și cu mușchiũ pintre doage»; care se strică. — 452. Pentru un «fiiacăũ» care fură niște făină. — 453. Pentru mazilul Iordachi Gherghel, care cumpără cu Ioniță Bontăș un cal, «ca să-l dea la caii împărăteș[t] ce să orănduisă la Măriia Sa Grigorie-Vod[ă]; care cal, fiind prost, n'aũ trecut cu alȃi cai; ș'aũ dat ei bani pe calul împărătesc după preațul ce era socotit de

la Domnie, și calul acela l-aŭ luat ei ca să-l vândză, să-ș în-
toarcă baniŭ, ce dideasă pe dănsu». Îl ieau la urmă «Mos-
caliŭ». — 454. Proces al unui căldărariŭ, pentru o casă în Iași,
cu «dugheană de lucrul căldărăriiŭ în mijloc». — 455. Pentru
niște oameni chemaŭi pe vremea Rușilor de Mitropolitul An-
tonii ca să aducă vin. «Și atunce, rădicându-s[ă] Moscaliŭ din
Eș, și mergând și Antonii Mitropolitul cu dănsiŭ, și luînd Mos-
caliŭ 4 boi a Mitropoliiŭ, din carăle ceali cu podvoadă a Mi-
tropolitului, iar Cozma călugărul li-aŭ luat 4 boi a lor și i-aŭ
pus la carăle acele cu podvoadă ; iar, un car mai trimițindu-
să aducă vin, aŭ luat Moscalii și boiŭ de la carul acela. » Cozma
dă vina pe Mitropolit. Hotărîre: «Să le plătiască satul lor boiŭ, de
vreamică ei aŭ slujit pentru tot satul aice, la porunca stăpăniască».
— 456. Pentru o Jidoavcă din Botoșani, care încredințează
unui om din Delenŭ să-ŭ «amistuiască» niște borfe, pe vremea Ru-
șilor, «dându-ŭ și plata lui: o vacă cu vițal». Apoi zice că «s'aŭ
furat». Dar ea află la dînsul «niști blide costoriŭ, o prostirea,
niște papuș», din ale ei. — 457. Pentru «judele de Țiganŭ gospod
lingurariŭ». Scutiŭ Țiganii lui de podvoade, de desetină și «lucru
domnescu, orŭ la pîiatră, orŭ la trier, orŭ la seacere dom-
neasc[ă], or[î] la grajduri gospod». ⁰ 458. «Toŭi târgoveŭii de
Huș» fac mărturie despre un pîrit, «că este om drept și niŭ la
un fel de răutate nu s'aŭ simțit niŭ-odată . . . Numai pe atăta
c'ar fi făcut vrajă cu o psaltirea, ș'ar fi căzut vraje asupra lui
[pîrișului], și, nemaŭ avînd altă dovadă, niŭ într'o samă nu
s'aŭ ținut vraje aceae». ⁰ 459. Pentru o dare de foc. «Fe-
meae lui încă fiind bolnavă, dusă la o soră a ei . . . Să
apuce pe megieșiŭ lui, pentru aprinderea casăi, să-ŭ plă-
tiasc[ă] casa și toată paguba, ŭ-aŭ avut din casă; aŭ, de vor
ști pe alt cineva vinovat, să-l dea de grumaz.» — 460. Pen-
tru niște vase cu vin. «Pe socotiala aciiŭ mășoriștiŭ.» — 461.
Niște oameni urmăriŭi ca *vecini* arată că sînt numai de spre
mamă dintr'un neam de *vecini*. — 462. Procesul unui om cu
Scărlătachi biv Vel Clucer, care, «fiind Armaș-Mare, și vâ-
dzind calul la dănsu, că iaste bun, frumos, i-aŭ pus pricină
c'ar fi de furat, și i-aŭ luat calul, luîndu-ŭ și gloab[ă]». — 463.
Pentru un cal, luat de un Turc la olac, «unui Niamțu, la

Toader Botedzatul biv Căpitan za dărăbanî». Lăsașe Turcul «alt cal, cu bour». — 464. «Dzicând Darie Căpt. că, la turburarea Moscalilor, mergând Berdos [din Sănești] dinpreună cu Căzaciî, aū adus dentr'acele jacur[î] 7 vite turceștî acolo în sat... Și acea vacă tăind-o Căzaciî acolo în mijlocul satului, toț sătenii aū mănecat dintr'ansa... Să o plătiască cu toțîi.» — 465. Pentru un boū perit de la plug. «Numai dănd sam[ă] Istrate holt[eit], că el aū fost pogonič, dătător de sam[ă] numai de dzi, și Costantin de noapt[e], fiind cornač.» — 466. «Pe acea vreme [a Muscalilor] ar fi fost toț¹ lacuitorii dintr'acea parte bej[e]niț acoale: în coastele satului lor, și, neputând nič el sta locului, aū rămas stupiî făr de pază, și, din tăbărașii aceia, care cum putea, și or ce găsiia, mănca tot...; cari uniî din jăcaș s'aū prinsu și faț[ă] la furtușaguri, și s'aū orânduie la dum. Sărdariul, ca să apuce ~~pe satile~~ c-aū fost cu bejăniile acolò, aū să scoată tâlharii, aū să să facă curamă peste tot, pe toate pagubele.» — 467. Pentru un sătean dus «cu Moscalii». — 468. «Eșind văcărît la Grigorie-Vod[ă], s'ar fi năpăstuit Pricopii cu o vit[ă], de spre văcari.» — 469. Pira «lui Marco și lui Tănas[e], beșlii din Eș». Toader Jicnicerul dă «o iapă de beilic pe sam[ă], să-i poarte de grij[ă] păr a lua-o, și aceștî beșlii i-aū luat iapa de olac». — 470. Un cal de furat la un Jidov din Iași, care-l luase de la altul din Botoșani. Jidoviî jură. — 471. Pentru «60 de cojoace» luate fără plată de «Pit. Ilie, cheltuitoriū la Visterie» supt Grigore Ghica. — 472. «Cășla Baiaractariului», care are slugă pe un Armean. — 473. Piră de Jidovi. Se arată că la 1701 Matei Sturdza a vîndut unui Evreu «de la Sleten» [Sniatyn] «200 vedre m[i]ere» fără a le da. Jidovul reclamă pe Sandul Sturdza Vel Logofăt, care spune că e numai «văr premare cu părinte dum.» acel Matei. «Și Mateiū Sturdza toat[ă] viața lui aū petre[cu]t-o pen țar[i] streine, pin țara leșiască și pe la Moscali, fiind joimir la stiaguri... Căt la atăta sosis[e], că la moarte lui s'aū îngropat cu milostenie de la Visteriia gospod¹.» — 474. Plîngere a Săcăreștilor contra lui Sandu Sturdza, care nu li e neam,

¹ V. vol. V, p. 593.

nicî cu un anume Săvenel¹, «dar dum. aū dovedit ačasta cu o împărțală în velet 7150 [1642], Ghen. 21, ce s'aū împărțat ginerei lui Vorontar, anum[e] Grigori Urechi Vornic și Toma Cantacozino Stolnic și Lupul Bučum Stolnic și Savin Vistier, cu moșii ă aū avut de pe socro-lor Voruntar, în car[e] împărțare arat[ă] a fișticăruie ce parte i s'aū vinit; și părțil[e] din Tămpești și din Balasinești s'aū venit în parte lui Savin Vist. Decî Măria Sa Vod[ă] ni-aū întrebat pe noi cum iasti dreptat[e] și obiceiū, care încapi să cumpere mai întâiū: răzășul cel vechiū, aū rudenie vândzitoriului; și noi [cu] dreptate așe am arătat că mai întâiū încape singele rudenii vândzitoriului, apoi răzășul².» — 475. Mărgăritare și «o cručuliț[ă] de aur» împrumutate «la nuntă, pentru podoaba și cinste nunții». — 476. Proces între un Armean din Suceava, Găină, și altul din Botoșani, Borde. Se face jurămînt aici, «în biserica lor». Menționat: «Tudorach[i] Vornicul».

477. 28 Octombrie 7250 (1741). Domnul către Iordache Postelnic, capuchehaiaua de Hotin: pentru cererea lui Samsogî-Alî-Aga, «cu care ne poșteaste să împrumutăm pă Măriia Sa Pașa cu zece pungî de banî». Cu toate asigurările de prietenie î va spune că «acest lucru iaste de tot păste putință, de vreame că acum iaste Domnie noao și, de cînd s'aū făcut mutare, aū trecut pîn acum șasezece zile, și harač[ul] stăruiaște asupra noastră, și noi pîn acum niče treizece pungî de banî n'am putut să lăsăm, pe zaigialile și alte osebite atâtea cheltuiale a Domnii noao, de carele nu putem să mai zicem; și am întrat la atăta datorii. Și să cădea acum să ne împrumuteaze pe noi Măriia Sa Pașa și dum. Samsogî-Aga, precum și altă

¹ V. genealogia lui mai departe.

² Actul e de o mare însemnătate geneologică, pentru că numește pe ginereii lui Voruntar. Cf. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, III, pp. 34-6. Numele de familie al acestuia ar fi Prăjescu, după d. I. Tanoviceanu, în ziarul *Secolul* din Iunie 1903. Numele de botez, neobișnuit la noi, mă făcuse a-î atribui o origine italiană (vol. IV, pp. 569-70). Încolo n'am nimic de răspuns insultelor d-lui Tanoviceanu, afirmațiile mele fiind basate pe izvoare pentru care firește nu-mă pot lua nici-o răspundere, ca unul ce nu le-am scris eu. Cf. și vol. IV, p. 273, nota 1: de unde și din actul nostru ar ieși data morții lui Voruntar.

dată să făcea la alți Domni; cum și pă noi acum la Țarigrad ne-aū împrumutat, atăta maghistaniū și stăpăniū, cât alți priia-tenī, și, cu ban[i]lī ce am luat în datorie păn acum, n'am putut împlini soma ȝaigealilor și a cheltuialilor a Domnii noao, și ne-aū scris capichihaelile noastre cum că trag mare sietet și nevoe. Care aceaste toate cunoscându-le dum. Samsogī-Agā, ne mirām, cum ne sileaste a da și bani împrumut Mării Sale Pașii. Al doilea, spune dumisale, că acest obiceiū niē o dat[ă] n'aū fost. că nu Domnii să împrumuteaze pe Pași, care sânt păn prejūr, ce numai Domnii să împrumutā de la fieștecare, de vreme că Domniū, avānd datoria, mult nu le dā îndemāna a să neguțtori ca zarafi: Domnii trimet Pașiiilor obudieturī, pocloane, dar bani să dea împrumut, niē odat[ă] n'aū fost. De vreme că, dacă daū, nu pot să mai cearā de la Pași; și cu aēastā poftā rugām pă dum. să nu ne silească. Și, precum aū arātat dum[nealui] silință a face pofta Mării Sale Pașii cerānd bani la noi, atāt să-s silească și la prieteșugul cel bun, ce are cătrā noi, a tocmi lucrul cătrā Măriia Sa Pașa, ca să nu-i pae răū.» Se va convinge și el. «Aiē, într' atācea ani, căț Pași aū fost, măcar den carei ținem minte noi: Nuuman-Pașa, Mustafa-Pașa, Iachiiia-Pașa, Sarā-Mehmet-Pașa, Colčac-Pașa, și poate că s'af (*sic*) întâmplat căte odat[ă] să cearā, dar, arātānd Domniū aceaste pricinī, s'aū lāsāt de a mai cere, și nicī de cum nicī-o-dat[ă] de la Domni n'aū luat. Se zicem și aēasta: măcar de am fi avut și puteare, va ȝāsi cu cale dum. Samsogī-Aga să facem noi acesta noiū obiceiū și să rămāe aēasta la alți Domni den pricina noastră?» Crede că a scris numai silit de Pașā.

— 478. Către Cālmacamii munteni pentru egumenul de la Radu-Vodā: a fixat termin la Focșani pentru judecata cu el [v. n° 97].

— 479. «Tuturor lăcuitorilor de la toate mah[a]lalile de aiē din Iași» pentru furturī de cai: să caute tālharīi în două săptămīni; altfel, vor plăti ei.

— 480. «Pentru rāndul călarașilor de menzilul de la Bărăiacul, carei, ȝiind acel drum cu caii lor și cu toate alte cheltuiale a lor, și jāluid Domnii Meale cum să aflā în grea stare, că, osăbit de mezil, sânt supāraț și cu alte beilicuri», pe cīnd aveau de la Nicolae-Vodā «testament

de apărare», întărit de Mihaî-Vodă: nu vor da decî Hatmanului *pocloane* şi *slujbe*: «nič leamne, nič orz să nu deă, nič vin hătănescu să nu li-s leapede, nič un fel de clăč hătăneshi să nu fac[ă], şi, în scurt, nič c'un fel de beilic să nu fie supăraţ... Ascultarea lor tot la dumnealui Hatmanul să fie.» Birul îl vor da după *testament*. E iertat să se aşeze cu ei, în aceleaşi condiţii, «şi alţi oameni streini, fără bani în Visterie, fără pricină». — 481. «Pentru acest om anume Vasilie, carele au fost Şfed şi, trăgându-l inima cătră pravoslavnica credinţă, s'au botezat.» — 482. Pentru venitul moşiei «Budele, pre care să face iarmarocul Movilăului pă obicei», a lui Iordache Cantacuzino Vel Vornic. «Aşijderea şi venitul podului şi a luntrilor ce umblă preste ap[ă]... Însă preţul ce ar da alţii, voe să aibă Vel Căpitan de Soroca a da el şi să iă podul în seama lui.» — 483. Pentru «satele câte sânt a sfîntelor măn[ă]stiri a Ierusalimului, pre testamentu[l] ce au, ca să nu fie nič mănăstirile, nič satele măn[ă]stirilor amestecate cu ţeara nič la o dare, ci ei îş vor da cu ruptoarea lor deosebî la Visterie, precum sânt tocmite.» Toate drepturile de judecată şi dările în natură pe un sat al Galatei se rezervă egumenului. — 484. Mustrare către Vel Căpitan de Soroca, că a cerut voie de a îngriji podul şi a ascuns drepturile lui Cantacuzino. «Şi, den iarmaroc ce să face, iar Vor[ni]c[ul] iă venitul din dughiane, dup[ă] obicei. Şi înţeleasem că iaste pod şi la Silibriia, şi iarăş stăpăn[ul] moşiii iă venitul.» Va da parte din venitul podului lui Cantacuzino, «că, măcar că sânt apele g[ospo]d, iar malul este moşenescu, şi, câte poduri vor mai fi pe prundurile Nistrului pe apă, de iesta parte de la hotarul Hotinului pîn la al Horheai lui, tot în seama ta să fie; însă cei cu moşile fără parte nu vor fi.» Să scrie de toate, şi ce parte aveau la iarmaroace «părcălabii» şi «căpitanii». «Că dumnealui Vornicul ne-au arătat aič că numai pă pod au găsit muşterii aič, de-î dau 200 lei.» — 485. Pentru Anastasie Vornicul gospodii, dîndu-i şugubina la Ținutul Vasluiului. ☉ 486. 16 Iunie 7242 [1734]. Întărirea privilegiului Armenilor poloni. Ei şi oamenii lor sînt scutiți de «hărtii» şi orî-ce «angarii», «ei numai ce vor da vama şi cornărit pe boi de negoț şi pe alte vite, vač,

ia[r] pe cai vor da cuniț[ă], pe obiceiă.» — 487. Pentru aceeași. «Zicând că, la cirezile lor fiind boi graș, să face spaimă într'ânșii, să sparie și fug și zioa și noapte; alte dată, și jum[ă]tate cireada să rupe de fuge, și, pă unde îi găsescu țarani, îndată îi duc la dregător[i], și le iaă dregători câte un leu de boi.» De acum se vor lua numai «doi lei de toț boi cât să vor tãmpla fugiț la un loc». — 488. Pentru un boier din Ținutul Bacău, «prădat de Neamț, de l-au lăsat numai cu sufletul». — 489. Pentru un om «ce au fost în Curte, la steagul Cazač[i]lor», «în bătrânit într'astă slujbă». E iertat de «simenie» și alte «angarii». — 490. «Pentru orândărie din târgul Sucevii, ce iaste a sfintii Mitropolii», unde Mitropolitul Antonie pusesese doi Jidovi: să fie scutiți de «beleale» și «de cei cinci lei de pimnițe... Așijderea și Jidovi ce ar veni streini săi cei de loc. ca să aibă a da 2 bani de șfart (*sic*) orănda lor, dup[ă] obiceiul vechi, și să fie slobozi a vinde, orândarii să nu-i oprească.» Să fie scutiți orândarii de cheltuielile târgului, dând numai «birul Visterii», pentru untdelemnul Mitropoliei. — 491. Hrisovul mănăstirii Dancului (8 Novembre 7243 = 1734): iscălit de Costandin Costache V. Log., Sandul Sturdzea Vel Vornic al Țerii-de-jos, Iordache Cantacozin[o] Vel Vornic al Țerii-de-sus, Costandin Roset Hat., Mihalache Roset V. Post., Andrei Roset V. Spat., Iordache Roset V. Pah., Ioniță Cantemir V. Ban, Toader Palade V. Vist., Ioan Bogdan V. Stol., Costandin Balș V. Med., Iordache Roset V. Cluș., Armago Sărd., Costandin Caragea V. Sluș., Dimitrie V. Post., Lupul Bogdan V. Șătrar. — 492. Scutire de alăm a unui Turc care slujise în oastea lui «Chiupriuli-Zadè». «O mie trei sute vite, cinci sute de iape, doao mi de oi: fac alămul 100 lei, 6 pt.» (10 Novembre 7250 = 1741). Se modifică în mai puțin: iertare parțială de *alăm* și *ușor*. — 493. Mănăstirii Mira i se dă o parte din vama și mortasipia Focșanilor; se prevede când ele ar fi *vîndute* sau *date în credință*. Mănăstirea era zidită «din temelie» de Constantin-Vodă Cantemir. Să fie «cu așazarea păcum țin și sfintele măn[ă]stiri a Ierusalimului, cu rupt[ă] câte trei ugh[i] de om într'un an, să dea Visterii, și acești bani să-i dea în patru ăverturi», nema dând alt nimic. — 494.

În hrisovul Mirii iscălesc: Costandin Costache Vel Logofăt, Sandul Sturza Vel Vornic al Țerii-de-jos, Iordache Cant. Vel Vornic al Țerii-de-sus, Costandin Roset Hatman, Mihalache Roset Vel Paharnic, Costache Razul Vel Spatar, Ioan Cantemir Vel Ban, Ianache Roset Vel Paharnic, Toader Palade Vel Vistier, — Vel Stolnic, Costantin Vel Comis, Lupul Bogdan Vel Medelnicer, Radul Racoviță Vel Clucer, Costandin Caragea Vel Sluger, Costandin Vel Caminar, — Vel Jicnicer, Dimitrie Vel Pitar, — Vel Șătrar (5 Iunie 7243=1735). — 495. Mănăstirii Răchitoasa i se dă mortasipia Galaților încă de la Mihaï-Vodă. Acum o țin însă boierii, «și trag toate cheltuialile leamnilor și a lumânărilor». Să iea de la ei 100 de lei pe an. — 496. Pentru Sf. Nicolae din Șchei (2 Septembre 7242=1733). — 497. Scutirea unui sat de «clăc g[o]s[po]d, podvozi, cai de olac, conace, solărit, gloabe vornicești, șugubini, gloabe părcălăbești». — 498. Scutire pentru Ac-Sofi-Mehmet, «fiind priiatenul nostru și megiiăș, alergător la trebile țării și purtător de grij[ă] într'acea parte de loc, la toate ceale ce sânt de folos pământului»: nu va da alăm pe vite și ușur pe țarină. — 499. Pentru Vel Vornic: voie a pune «Vornici la târgul Bărladului», pentru a-și strînge venitul Vorniciei, «Ținutul Tutovei, a Tecuțului, a Putniî, Cuvurluiul, Fălciul». Vor lua gloabă: «de fată mare 20 de lei, de mueri 12 lei de la cei ce le vor fi făcut, iar de la fâmei numai ȃobotele, cîte 2 ug., pã obiceiũ... Pentru preoți, diiaconî, țarcovnič[i], călug[ări], fečorii de popă, nămeții lor, oamenii bisericești, de să vor întâmpla vre unii dintr'aceste să fac[ă] pã cineva a fãta din mirence, fieștecare dintr'aceste să aibă a-i globi potropopul care ar fi, iar vorniciî vor lua 2 ug. ȃobotele de la fâmei, fiind mireancă. Iar, de să va întâmpla de spre parte fâmeiască să fie o fată, orî preoteasă sau diiaconeasă sau țarcovnič[i] sau fată de popă sau călug[ă]riț[ă], fiind făcut de vr'un mirean sau neam ginere de popă, fiind mirean, să nu fie din oameni bisericești, să iă globa pânteciluî oamenii dumnealui Vorniculuî, pentru căc bărbatul iaste obiceiũ de dau gloaba pânteciluî; iar fâmeia va certa-o potropopul și va lua ȃobo-

tele pă obiceiū... Pentru rudeniū, pentru cuscriū, cume-
trii, sânge amestecat, de s'a tîmpla a fîta, sã iã vorniciū
gloaba pînteciluī, iar protopopul va lua ȇobotele, și sã-ī certe,
și sã-ī judece pe pravilă pentru sânge amestecat ; iar, de sã
va tîmpla vr'o greșal[ă] făr pîntece, sã nu fie a fîta, de
acește ȇ-or fi sânge amestecat, iar potropopul sã-ī ȇudece
cu pravilă și sã-ī globească. Pentru morți de om, negăsin-
du-s[ă] ucigașul, sã plătească 12 sate dup[ă] împejur[ul] mor-
t[ului] de om pe obiceiū, și ȇobote sã dea, iar, prinzându-s[ă]
tălharul ucigaș, sã iã ȇobotele oameniū lū V¹ Vornic, și tăl-
har[ul] sã-l dea pe mîna lū V¹ Armaș. Așijderea pentru
tîrgoveț[i] den Bărlad și ocolul tîrguluī, de fapte reale, de
furtișaguri, de bătăi, de greșăli ce or fi, cine ar face, orī
den Moldoveanī saū Armenī saū Jădovi, cine ar fi, pă greșe-
lile ce ar avea, Vornicii de Bărlad sã-ī judece, sã-ī globească,
pă fieștecare dup[ă] cum îi va fi vina. Așijderea sã aibă a
lua și venitul Vornicii den tîrgu, den cară cu peaște, 2
p^t, 2 oc[ă] peaște, de bute de vin, de cofa de orilcă iar
câte 2 p^t, 2 oc[ă] băatur[ă], și alte venitur[i] ȇ-or fi.» —
500. «Vameșilor de [la] —, sã fie volnič a căuta venitul vâ-
miū: bucate ce ar treace din țeară, și negoțe ce ar veni dentr'
alte țări, sã aibă a lua vama dupre la toț, după obiceiū, cum
scrie catastih[ul] vâmiū, ce aū la mănă ; numai neguțtoriū
ce ar veni cu negoațe la Iaș, pă acie sã nu-ī vămuiască, ci
sã le dea cîrțuliū sã răm. (?) la Iaș sã plătească vama.» —
Fol. 489 V^o.

501. 4 Iulie 7241 (1733). Costandin-Vodă. Pentru «doi preuț și
un diiacon și un țârcovnic de la biserica domniască de la Curte,
din tîrgu din Botoșan[i], unde este hramul Sfîntuluī Neco-
laiū, ca sã fie în pač[e] de dajde domniască și dajde vlădi-
ciască și de sulȇu și de dijmă de pîne și de podvoz
și de chile și de conač[e] și de olăcăriū și de toate dă-
ril[e] și angăriile cîte ș'ar eși pre alț preuț.» Vor lua
«vamă, din tîrgu de vite ce s'ar vinde, cîte 2 ban[i], și de
cal cîte un pot., precum aū fost obiceiū de vac, și sã aibă
a lua de trunchiul de mesărniță, Duminici[e], cîte o pecie
de trunchiū. Așijdiria, sã aibă a lua vamă din mora dom-

niască ce este acolo, precum au fost obiciaiul de vac.» Ordin la Vornic «și șoltuză, cu părgar[i]». — Fol. 485 V°.

502. 3 Iulie 7242 (1734). Se dau toate drepturile bisericești în «eparhie Sfînteii Sale și la Ținutul Sorocii», lui Teofil episcop de Huși. «Și pentru carii să însoară si săde necununaț... Protopopul pre carile l-ar pune părintele la acel Ținut.» — Fol. 450 V°.

503. 2 Septembrie 7242 (1733). Pentru biserica din Șchei. — Fol. 498 V°.

504. 6 Septembrie 7243 (1734). Domnul face danie bisericii Adormirii din Cernăuți, «făcută» de Nicolae-Vodă. — Fol. 493.

505. 7245 (1736 7). «Pentru Cerbul Jidovul, fecorul Țăușului, care face vutcă pentru treaba domnească». — Fol. 413.

506. 7249 (1740-1). Pentru Iordache Cantacozino Vornic. «Spuindu-ne dum. Vornicul că, când i s'au jăfuit avearea dumisale den Horodince de oștile moschicești, împrăștiind oșteanii moschicești toate scrisorile dumisale.» — Fol. 411 V°.

507. Fără dată. Pentru Miron fișorul lui Costin Hatmanul, care, fiind mut, și fișor de boer mare», i se acordă scutiri. — Fol. 497 V°. — Urmează altă scutire, din 28 Februar 7249 (1741): «aflându-să la grē neputință, fără gură, mut»¹.

508. 19 Iunie 7250 (1742). «Măn[ă]stirile Ierusalimului i a Sănaei i S[ă]nt[a]gorii i altora ce s'au orănduitu untru (*sic*) lemnu, tămăe din vam[ă], pe obiceiū ce s'au așădzat mai pe urmă.» — Fol. 452 V°.

509. Fără dată. Pentru Lupul Poruțchie biv Vel Căpitan, fost și pircălab de Tărgușor (Nicolina). — Mențiune. — Fol. 457 V°.

510. 10 Iulie 7250 (1742). Pentru biserica domnească din Piatra². — Fol. 470 V°.

511. 23 Octobrie 1735. Pentru lavra cea mare de la Atos. Cu boierii ca marturi³. — Fol. 492.

¹ Era fiul lui Ioniță Costin și nepotul de fiu al lui Miron cronicarul. V. *Ist lit. rom.*, I, p. 64. Din el și din «Mutenco», fiul lui, se trag Costineștii următori. V. și vol. V, p. 424, n-le 4 și 5.

² V. *Documentele Callimachi*, tabla.

³ În Novembre următor, Mavrocordat trecu în Țara-Românească (Hurmu-

512. 10 Septembrie 7251 (1743). Pentru mănăstirea Dancul. Are moșiile «Buciumiî și Poiana lui Păun; de pe car[e] moșiî să scoat[e] toat[ă] pîiatra ce să car[ă] aiç la Iaș, de toat[e] trebuiñil[e] orășenilor; cariî aciî ce scot pîiatră din pămănt eû căt[e] 2 lei pe coș, și ciî ce o car[ă], încă, cu hacul lor, căte 4 lei de coș, și măn[ă]stiriî niç un vinit nu dau». I se dă deci *săciuiială*: «or pi[a]tră boiriască, or măn[ă]stiriască, or a cui ar fi..., căç și ačasta este un madem trebuitor». — Fol. 501.

513. 23 Decembre 7251 (1742). Pentru «Hristodor, č-aû fost Cap[i]tan de Levinți», străin. — Fol. 505.

514. Fără dată. Pentru Iordache Cant. Vel Vornic, care arată un act din 7181 (1672-3) pentru a se hotărî la Deleanî partea lui Iordachi Vistierul de a «Domnițiî Ruxandra» Lupu. Vecinî: Tudoruț, Cătrăgeasa, Zacoschie, Chirciul, Ion Frațco, Hearea, «Pătrașco a i Floroae», Lupul Vremiș, Gheorghie Țigănaș, Bortîț[ă], «Mihail Cofetar», «Ignat Dzară». «Domnița Ruxanda aû fost vară primar[e] cu moșul dum., și, neavănd fiçor[i], aû rămas și part[e] ei la stăpănir[e] niamului, satul întreg.¹» — Fol. 547 V^o.

515. 4 Februar 7250 (1742) și urm. Listă de oameni cari, «după dovidire, [sănt] să să scoată la niamur[i]», după cum s'aû hotărât:

Andreî Balșovicî vt. Spat., fiul lui Vasile Balșu vt. Log., nepotul lui Ionașco Balșu V. Vor. la 7185 (1676-7). Iscălește comisiunea: Ion Neculce V. Vor., Alistarho Ban, Toader Păladi V. Vist., Costachi V. Vor.³. — Toader Buhuș, al lui Nicolae Buhuș V. Armaș, nepot al lui Sandul Buhuș Hatman⁴. — Ga

zaki, IX¹, p. 662, n^o DCCLXVIII). Prin urmare și de aici se vede că data de 15 Septembrie 7244 (1735), pe care o dă Neculce (p. 385) pentru instalarea urmașului lui, e greșită.

¹ Iordachi Cantacuzino și Vasile Lupu erau cumnați, ca uniî ce ținuse pe fetele lui Bucioc. Ruxanda era fiica Doamnei Tudosca Bucioc. V. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iaș*, III, pp. 27-8.

² Adecă: «să să scoată de la dajde și să să puie la rāndul boiarilor».

³ În următoarele cercetări, participă și alți.

⁴ V. vol. V, p. 575.

vril Miclescul, fiul lui Vasilie V. Jit. (cu frații Gheorghe și Grigorie). — Ilie Zmăcilă [=Zmucilă], fiul lui Grigorie 3-ti Spat. supt Antioh-Vodă, fiul lui Savin V. Ban. — Neculaiu Brăescul Post., fiul lui Solomon V. Med., nepotul lui Gavril V. Stol. — Costantin Ciudin V. Med., fiul lui Vasilie V. Post., nepotul lui Gheorghită V. Stol. — Ion Baștă văt. za Stol. Sânt. (*sic*), fiul lui Pătrașco V. Stol., nepotul lui Zosân Hatmanul. — Lupul Crupenschie V. Pit., fiul lui Sandul V. Med. (frați: Grigorie biv V. Păh. și Vasilie Post.). — «Gheorghie Canano Post. sãn Costantin Vel Cãm[i]nar» (26 Ianuar 7250=1742¹). Toader Darie, fiul lui Mihălachie V. Spat. (frate: Vasilache). — Costandin Savinel, fiul lui Iordachie, nepotul lui Ștefan V. Păh. al lui Dabija-Vodă. — «Toader Post. Cuzea, Velićco brat ego Cuze, Ion sãn Miron vnuc Cuzea.» Tatăl celor doi d'întăiu e Dumitrașco V. Spat. (30 Ianuar 7250=7242²). — «Ion Bojoren[u] Vor.», fiul lui «Chiriiiac capichihae» al lui Mihaî Racoviță (7212=1603-4), fiul lui Cărste Vor. de Țara-de-jos supt Ieremia-Vodă (7108=1599-600). — Toader Boj[o]rean și fratele, Lupul, fiul lui Pavel Bojoranu V. Sluger; nepotul aceluiași Cărste³. — Sandul Jora și fratele Mihălachi, fiul lui Grigorie V. Vist., fiul lui Costandin V. Cluč. lui Ducăi-Vodă. — Sandul Darie și fratele lui, Darie, fiul lui Iancul vt. Post., fiul lui Darie V. Spat. — Andrei Prăjescul, fiul lui Ștefan Cluč., nepotul lui Toader V. Cluč. al Dabije-Vodă. — Grigore Moțoc și Neculai, fratele său, fiul lui Ilie V. Med. al Ducăi-Vodă. — Cărstea Iamandi biv V. Pah., fiul lui Iamandi V. Med. (frați: Ioniță 3 Post. și Ștefan Post.). — Dumitrașco Stroič, fiul lui Stroe (*sic*) vt. Spat., nepot lui Dumitrașco Zmăcilă (*sic*) V. Păh.⁴. — Se scot «la mazilî și cu țara să nu fie, ce să-s scoat[ă] la aleși»: Vasilie Cracalie căp. za băranî și fratele lui, Grigoraș; moș: Cracalie

¹ El, saū fiul său, cum s'a mai spus, ținu pe sora lui Ioan-Vodă Callimachi, Maria, văduva lui Ursuleț.

² V. capitolul precedent.

³ V. capitolul citat.

⁴ V., pentru acest al doilea rind de Stroițești, vol. V, pp. 535-6; *Documentele Callimachi*, tabla (v. și mai sus).

staroste¹. — Grigorie și Neculaiu Moțoc, fii lui Ilie V. Med., nepoți lui Gheorghii. — Sandul Tăutul, fiul lui Vasilie, nepotul lui Toader. — Ștefan Mavrodin Păh., fiul lui Mavrodin V. Vist. al lui Antonie-Vodă, fiul lui «Mavrodin Grec». — Fol. 527 V^o.

516. «Pis u condică: l^t 7250 [1742], Mart 18.» «Dum[i]trașco Cluț[e]riul, fičorul lui Vas[i]lie Logft., și Vas[i]lie sãn Toader Iordachie [Cantacuzino]², gineril[e] lui Vasilie Logft.», își împart averea, «cu odoare și argintur[i] și bucate». Averea venia «despre părintil[e] nostru, Vas[i]lie Logft., fičorul lui [Dumitrașco] Ștefan Logft. Ūaurul, și di spre maica noastră, Irina³, fata lui Dumitru Buhuș». Satele sînt: Spinoasa, Pășcanii, Valea-Sacă, Medcău (jumatate), Viliheștii, vie la Cotnari, «în Dialul-Măndru», alta «la Cruț[e]», o a treia «la Orben[i]». Odoarele, între care «un inel cu ečmi (*sic*) . . ., un leftu cu izmărându . . ., un leftu pajoră . . ., o părech[e] de nastur[i] de aur . . ., și o cučmă cu čapsă cu mărgăritar[e], drept 400 lei . . ., o păriach[e] sărji cu zamfir . . ., un zichir cu ečmi . . ., 3 mătcate de aur . . ., și din argintu s'aũ venit un păhar cu toc, 25 dramur[i], și 2 piuliț 103 dramur[i], și 3 piuliț de argintu, și 130 matce, și 6 cai, și 6 iape, și un străjnic», etc. «Iar haine fãmeești: tãnbare, sucne, cămeș, măfram[e] (*sic*), nu s'aũ pus nič una la împărțală; s'aũ datũ în parte lui Vas[i]lie Iordachi.» Datoria lui Vasile Ceaurul era de 1.554 de lei, 3 potronici, care cade în sama fiului. Marturi: «dum[nealui] Ilie Vornicul, Sturdzea, și dum[nea]lui Alicesandru Buhuș Hatman și dum[nea]lui Chiriiac Sturdzea Păharnicul și dum[nea]lui Toader Iordachie Vistiernicul⁴.» — Fol. 539.

IV. «Condica deaca (*sic*) de luna lui Octovri, de rãspunsuri ce s'aũ rãspunsu unora și altora, pe cãrtil[e] lor č-aũ scris Domnului. 7251 [1742].»

517. Lui Ion Bogdan, «pentru conač[e]le Mării Sale Pașii; că nu veĩ putè birui sãngur la 2 conač[e], și la Bãrlad și la Čorãști». S'a mai scris lui «Spătariul Manolachea Costachea».

¹ V. vol. V, *Documentele Botoșanilor*.

² Vasile acesta muri fără urmași (*Gen. Cantacuzinilor*, p. 46).

³ Irina nu mai trăia la 1705. V. vol. V, p. 95, n° 87.

⁴ Actul e decĩ de la sfirșitul secolului al XVII^{lea}.

Să poată porunci «orcuî din maziliî ceî mai de ȝos, și ispravnicilor și târgoveților de Bărlad» (1-iū Octombre). — 518. Aceluiași, ca să i se supuie cei pomeniți mai sus. — 519. Către Ilieș Vel Căpitan de Soroca. «Plicul cu cărțile și răclița ȇ-aū adus înblătoriul de la Liov, și cu tabla ȇfertuluî, cu izvod de oameni fugiți, cu morți, li-aū adus; dar altă dată să nu mai mestici trebile Visterii a scrie cu veștile la un loc, ce osăbit șă scrii trebile Visterii.» — 520. «Luî Dum[i]tru Vam[e]șul, ȇ s'aū orânduî Căpt. de țimiriū la Trotuș»: să-l asculte țimirașli. «Și angărie, măcarū preț de un ban, de la dănșii să n'aibă a lua.» — 521. Luî Costachea Vel Căpitan de Tecuȇ, pentru că Vechil-Beslaga se plînsese că nu i-a dat toată leafa și tainul. «Să te răfuești», împlinind tot, «căȇ el aū slujit pe ban[i] pe aci.» — 522. Să se «pue în heră» și să se aducă «Brus[ăs] Căpt. de Greceni». — 523. «Pentru Osavt călugărul, carile (să) talmăcește Penticostariul¹, și să află și într'alte slujbi a Domnii Mele»: scutire. — 524. Către «zlotaș cu ȇfertul al doile», să caute, «unde viț afla ca de acestu fel de oameni[i], adec[ă] răspopi, aū carea să vor numi ipodiiakon[i], aū și preuț și diiacon[i] ȇ nu știū carte și nu sântu învredniciți slujbiî bisăricești, pentru prostia și neștiința învătăturii leturghie nu slujăscu, aū călugări ce șed pe la casălea lor, aū pe la sate, afar[ă] din mănăstir[i]; care să poartă cu amăgală, pentru ca să să scutască de bir, — pe unii ca acie pe toți să-i puniț la bir, și să ve faceț izvod de dănșii osăbit, și să ne trimiteți ačasta. Încă niȇ la bisericile de mir călugăr să nu-s ție, fără numai la mănăstir[i].» — 525. «Goștinariilor de Ținutul —, să fie volnic cu carte Domnii Mele a lua goștina de oi, precum s'aū socotit de s'aū strigat la cochi vechi într'acest an.» Toți (și boieri, și cler, și scutiți) «vor da goștina driapt[ă]: pe dzeȇ[e] bucate un leū; fără numa, Turcii să aibă pace». Fiecare va plăti unde e deprins. «Țoban[i] holtei vor da unde vor plăti stăpân[i] lor, iar cei însurați vor da unde le va fi ședere.» Să se aducă iute banii «la Visterie gospod» [v. n° 128]. — 526. Trimete o *carte* ispravniculuî

¹ Această carte n'a apărut atunci.

Ținutului Sucevii: «și îndată să o trimiț să să cetască în tot Ținutul, ca să să înștiințeadză toți, și iar să ne-o trimitet în-napoî, iscălită de preuți și de vorniceî, precum s'aũ cetit în toate satile. Și care din lăcuitoři s'ar fi năpăstuit cu acestu fel de angărie, viind la dum[neata], să eî sama, și, c'aî afla c'aũ avut năpasti, să plinești, și să ne faci știre cu amăruntul.» — 527. «Părcălabilor, vam[e]șilor, cămănarilor, bezmănarilor, mortasăpilor, buoararilor», că negustoriî străini «ce trec piste hotar», s'aũ plins capichihăilor de la *margine* pentru *angăriile* lor, că ieau cei pomeniți mai mult peste ce se cuvine. Se plîng și negustori de țară și alții. «Să vă deschideț ochii fiștecar[e]lea din voi, și prè să vă feriți, și, cum am dzis, până la un ou afară din obiceiũ de la nim[e] să nu vă lunecați a lua . . . Pre cin[e]-î vom afla c'aũ luat un ban saũ până la un ou mai multu din obiceiũ, pe uniî ca acie, ca un călcătoriũ de poroncă, cu ulița și ocna îi vom pedepsă . . . Și poroncim și voi, tuturor lăcuito[ri]lor țărăi, ca să înțalegiț toți poronca aastă, afară din obiceiũ nemică să nu daț, iar cui s'a lua cu sala ceva piste poroncă, să faceț șt[i]re ispravnicului de Ținut; că aũ poroncă să vă plinască și să ne facă știre și noi, ca să-î pedepsăm pe acei părcălabi, vam[e]și saũ alții, cin[e] ar fi. Și aastă carte să aibă datorie ispravnicul de Ținut a o trimite în tot Ținutul, să să cetească, și să ne-o trimită aici, iscălit[ă] de preuți și de vorniceî, precum s'aũ citit prin toate satile. [Pentru rest, vezi n° 35].» — 528. «Dumn[e]ta, gíudecătoriale de la orașul Gherlii, din Țara-Ungurască, pentru «acestu ne-gușitor arman, anum[e] Doros, lăcuitoř di aice, din pământul Moldovei», ce ar avea pagubă de la rude din Gherla. Trimete și «răvașul lui cel de jalobă». — 529. Către «Vas[i]le biv vt. Logft., ce să află cu salahorii la Vozie . . . Cele scris[e] am înțales, dar, iarăș, prè multe scrii. Dzič că te îndamnă inema a nu mai vin[i] la casa ta ș'ați arăta obrazul înnainte noastră. De carea noi urgie asupra ta nu avem, iar tu, de nu veî vrè să vii la casa ta, nu vini. Ne arăți ca să scrim la capichihaia ce are dum[nea]lui Capugibașa la Țar[i]grad, pentru isprava săneatului. Dar noi acolo n'om scriia, nič alte vorbe multe nu știm; noi punga cea de ban[i] ce ne-î

scris să-ț trimitem, ță'am trimis, și dm. cum știți chiverniseaște; și sănetul să ne scoț de toat[ă] soma salahorilor deplin, și să ne aduă, cum ță'am scris și nainte. Și pintru cielanți agi, ce ne mai scrii că trebuiește acelora să li să dea câte ceva, dar tot precum ță'am scris, ce-î socoti, le-[i] da și acelora.» —

○ 530. «Neguțitorilor creștin[i] ă-au făcut neguțitorie de miere aici în Eș, car[i] jăluiră că-î supără beșlaga de Eș să-î dă câte 1 leu de bute de miere, pecum au obiceiū de dau Turcii, și ei, fiind creștini și sânt birniă, n'au avut obiceiū să dă acel leu de bute.» Să nu dea. — 531. «Preușilor ungurești du (*sic*) la biserica ungurască din Eș», pentru scutirea de la Grigore-Vodă: întărire. — 532. Lui Vasile de la Vozie. «Să porți grije ce s'ar mai înnoi și, ce vei înțelege, ades[e] să ne făc știre.» — 533. Către «Gavril Neculce V¹ Căpt. de Coțman», pentru niște «călcători de hotariū»: vine și starostele, cu care să urmărească energic lucrul. Tot așa și starostelui de Cernăuți, Gheorghiță. — 534. Pîrcălabului de Galați, pentru «Enachi Postelnicul, Rale Postelnicul i Catacalo»: să oprească pe Rale. — 535. Către Dinul ispravnic de Suceava. «Carte ce ni-ai trimis, am luat, și, pentru supărările ce fac Turcii oamenilor, și-î bat, și ban[i] ă-au dat oaminilor pe poam[e] și pe altele îș plinescu de la dănșii îndoit și întreit, și la poronca noastră nu să supun, și ne arăți că n'ai ce lea faci, că fac ce le este voe, și nu poți să-î oprești, — ačasta iaste blăstămăție ta: pentru ce să nu aperi pe oamină, și pentru ce să-î laș în voe lor, să fac[ă] ce le iaste voe? Saū, dacă nu poți tu și nu ești harnic de slujba ačasta, ca să aperi pe lăcuitoři, să știm, să punem pe altul, car[e]le va putē să le stē înprotiva lor, și să apere pe oamină. Ne arăți că sânt în Bosance vr'o 7-8 Adalăi, și pe aiurile, și num[e]le lor nu le scrii. Pentru ce să nu-î scrii anum[e]: ce Turci sântu, și de unde sânt, și ce fel de răutăți și supărări[i] au făcut, și cui au făcut anum[e]: una câte una. Că iată și čauș împărătescu am adus, cu carea să le putem veni de hacul lor. Pe carea čauș l-am orânduit să vie și la iarmarocul de la Botoșeni și acolo la Sučav[a]. Și să cauți să dai izvod ca aceala, anum[e], de toți Turcii și de faptile lor cu amănuntul, și el îi va prinde,

or de acolo, de la Botoșen[i], or de la Sușav[a], și, cui ce vor hi luoat rău și cu strămbul, va plini de la dănșii, și să vor răsufila lăcuiitorii. Numai să nu cumva să tăinuești pe vr'unul și să nu-î arăți pe toți»; căci altfel el va da toată paguba. «Din vrem[e] că noi în tot chipul sălim ca să răsufilăm și să odihnim pe lăcuiitorii.» — 536. Către starostele de Cernăuți, pentru ceaușul trimes contra Turcilor răufăcători. Să-î caute pe acești «Turci zulumgii ce s'or hi aflând acolo la acel Ținut, or cu cășle așezați, or pin sate înblând cu alișverișul», arătînd anume «ce zulum, ce jav, asuprel[i] de cam[ă]tă, bătăi și altile ca aceste ... Să nu cumva amistuești pe vr'unul.» — 537. Către Mihalachi Sturdza, ispravnic de Roman, pentru izvodul călugărilor de acolo. «Și, măcaru că am conoscut că multe basne ne arăți, dar, cu toate aceste, călugării trăitori pe la casăle lor, au pris[ă]carî, au văcarî, nu suferim să fie, că nu s[ă] cade; ce, car[e] iaste călugăr, trebuia să șadă la mănăstirea, să păzască biserica, și cu isprăvnicii să cerci prisăc[i]le și bucatele mănăstiri, iar nu să li și păstorască.» A scris și episcopului. «Și tu încă altă dată basne ca aceste nu ne mai scrie; că le cunoaștem; și acum am lăsat, iar altă dat[ă] n'om suferi.» — 538. Lui Ghedeon episcop de Roman, pentru același lucru. «Poroncim Sfinții Talea pe unii ca aceștie ... să-î orânduiești pe la mănăstiri.» — 539. Către Vel Căpitanul de Soroca, «pentru podurile din apa Nistrului, ce fac stăpăni podurilor și cum le țin ... Să le iaî în sama ta toate», dînd stăpînilor însă venitul. — 540. Către ispravnicii de Suceava, Dorohoiu, Soroca, Cernăuți. «Ne poștește Mări Sa Pașa č-au mărșu la Hotin pentru niști ogar[i], ca să-î trimitim de aici; decă să cauți să cerci, și, unde vii afla 2 ogar[i] bun[i], frumos, să-î ei și să-î trimiți la Hotin, la capichihae ... Însă ogar[i], unde să vor găsă, să-î ei după poroncă, iar nu fără de ban[i], ce să-î plătești cu ban[i], căc nu voim a să făc[e] jav.» — 541. Trimeterea la Chișinău cu slujba a lui «Mehmet-Aga Culăuș împărătescu». — 542. Se dă știre «căp[i]t[anilor] de pre la mezilur[i] și voi, lăcuiitorilor țării, pe unde să va tămpla a vin[i] acest čauș împărătescu anum[e] Ali Săidağ[i], câte 6 cai de olac din conac în co-

nac, — car[e] înblă pin Ținutur[i] pentru folosul țării, ca-s rădič[e] pe toț Turcii zulumgii, din toate Ținuturilea.» — 543. Voie pentru ceauș a merge «la Vornicul de Bot[o]șani, la Vel Căpt. de Dorohoiu și la ispravnicul Suceviî, la starostile de Cernăuț și la Vel Căpt. de Soroca», pentru «Turcii răi». — 544. Către episcopul de Roman, pentru călugări. Reînnoiește ordinul precedent. «Căc datorie călugărilor iaste biserica a păzi, iar nu vač[i]le, saū stupii saū viilea.» Cît despre preoții necărturari, «pe uniî ca acie încă să-i avli și să-i alegi, și să-i dai în mâna zlotașilor, să [li] puie biriū». Dacă nu poate cerceta însuși, să puie pe un protopop. — 545. Către ispravnicul de Cernăuți și Gavril Neculce Vel Căp. de Coțman, pentru «călcare hotarului, ce s'aū făcut de spre Leș în doi rânduri . . . Dar la noi cum de n'ai scris [ci la Hatman] osăbite cărți, înștiințându-ne și pe noi? Apoi și din răvași[l]e č-ai scris la dumnealui Hatmanul, iarăș nimic nu înțălegim. Deci să ni scrii poveste cu amănuntul, una câte una, cine aū fostu acei călcători de hotară . . . Și cu ce pricin[ă] nu te porți cum să cade? Și să-ț deschidzi ochii a ni sluji precum iaste plăcere noastră. Și apoi să știi că te-oî scoate.» A scris «la Mărie Sa Hatmanul Coroni», și va trimete scrisoarea printr'om anume. Să dea și ei știri precise acestuî dregător. «Și, în carte ce veț scrie, să iscăliască egumeni și preuți, mazili și căp[i]tanî, ca o în chip de mărturie, și să căutaț un căpitan, om de ispravă], să știi limbă, să-l trimeteț cu carte acolo ca în chip de davagiū.» — 546. Goștinarilor, să poată lua «trăsur[ă] oî» de la cei ce nu plătesc goștina, «or Sărbî, or de la alții, și să facă istovul». — 547. Se trimete un om gospod la goștinarî pentru a li lua jumătatea făgăduită din dare și netrimeasă de dînșii. — 548. Către «Hatmanul Coroni», «prieteniască scrisoare . . . Noi, atăta în Domnie d'intăiū, câtū și acmu, la Domnie ačasta, cu de adînsul ni-am sălitu a păzi buna megiișie¹.» A dat dreptatea lor chiar și acelora dintre Poloni cari nu erau «răcomănduiț cu cărți de la stăpâni lor». Nu face *zăboară*. «De un an încoace», de și el dă aceiași dreptate și are

¹ V. Prefața.

aceiași «coresponde[n]ție», tot vin jalobe. Se cer în zădar de la Domnie *zăboară*; «socotind a fi un lucru prè fără de cale a să zăberi oameni nevinovați, pintru oarecare pricină cari sprejănescu asupra gudecătorilor; că, făcându-să dreptate, nu rămân pricină de *zăboară*». Acum află și despre o călcare de hotar. «Și, acesta fiind lucru și mai marea, încăș noi la Curțile n'am așunsu, a înștiința, niș prin mijlocul sololului (*sic*)¹ a ceare aastă dreptate; știind că Mărie Ta ești vechiū părintescu prietinul nostru, nu ni-am îndoit că nu vom găș aastă dreptate... Poftim pe Mărie Ta ca să rânduiești comisari din parte Mării Tale»: și el va numi boierī, ca să negocieze la *marginē*. Să se pedepsească vinovații, «după obiceiul *marginēi*». — Fol. 550.

V. «Condica de luna lui Noevri.»

549. Către Logofătul de la Vozia. «Iarăș prè multe vorbe ne scrii și ne sfătuești; care sfat noi de la tine nu-l cerem. Destul că bani s'au datu, acele 10 pungī de bani, și ne scrii că ai scos și săbiptăhrirul și, dacă l-ai scos, pentru ce nu-l trimiți? Să cauți numai decātu să ni-l trimiți, din vreme ce am datu bani. Acele pricinī ce ne arăți într'o țidulă, de dziic că mai sântu, osăbite de căt[e] ni-ai scris, în cele multe vorbe ce ni-ai scris, cum de nu li-ai însămnat și aceale, să ne scrii ce pricin[i] sântu?» — 550. «Dumisale Vel Agă, să dea poruncă cu tărie tuturor aparilor domnești, boerești, măn[ă]sti-rești, ca, de s'ar întâmpla a să aprinde foc în oraș, ori-undeva, care să ferească Dumnezeu, fieștecare aparī, cum a vedea focu, îndată să aleargă cu apă; că să știe, că acolo la foc să va face căutare, și care apariū nu să va afla, să va trimite la ocnă.» — 551. Către «Căpitanii de Vasluiū și de Bărlad și de la Puțeni», «trecând dum solol leșescu la Ța-rigrad», cu «Antoh Caragē Vist.». Ce se va da, «i s'au dat ban[i] dumisale din Vist[ie]rie ca să le plătiască toate... Și toate le va plăti cu bani: numai smintială niș de cum la niș unile să nu fie... Cu bani plătindu-li, să le luăș.

¹ Polon ce trecuse prin țară.

Că iată și solul de poimăn[i], Gîoî, Noevrie 11, purcede de aice.» — 552. «Dum. Ioan Seuler» [*pe margine*: «din Țara Ungureasc[ă].»]. Pentru lipsăre cărților dum[i]tale, că luîm cu atăta întărdziere, avem părere de rău, de vrem[e] ce poftim adesă a ne scrie ș'a lua cărțile dum[i]tale; măcaru că nu poftim cele ce atingu, ce numai prietenești lucruri... și, căt pentru supărarea ce Ț'am făcut cu istoriile a le tălcui. Și, căte s'ar fi mai gătît păr acum, iarăș să ne trimiț.» — 553. Călărașii de Heč neavînd menzil în sat, să nu dea cai de olac. — Cătră Solomon Botez biv Vel Vornic de Cîmpulung. «Am înțales Domnia Mè că în țara Ardealuluî iaste multă boală de ciumă, și mai vărtos la Bistriță, și nu iaste de acmu de curund, ce tocma încă de astă vară; care și acole la Cămpulungu să fi murit niște oameni[i] de ciumă; și cum de nu ni-ai făcut știre până acum?» Să dea știri precise: «Mor și acmu tot într'un chip, aū s'aū mai contenit?... Încă și cei ce vor veni din Țara Unguriască pe vr'o potică, tuturor să li să iă sama, să nu cumva fie bolnav, și car[e] vor fi cu prepus c'ar fi din satile acel[e] cu boală, să stè de o parte 10-15 dzile să să lămurască, să nu să amestic[e] îndată cu cei să-nătoș. În scurt, să porți grij[ă], chivernisănd, să nu s[ă] ațițe vr'un foc, și să cerci și să afli adivărul unde iaste boală, la ce sat în Țara Unguriască.» — 554. Către Logofătul de la Vozie. A primit «sănetur[i]le de salahor[i] și de car[e]le ce ni-ai trimis... Dar mă mir cum di ai priimit sănetur[i] ca a-cesce, cu atăta lipsă di dzile și cu atăta pagubă. Iată că ți li-am trimis iar înapoi, ș'am scris acest mehtup la dum. Capugibași, care, sosănd, îndat[ă] să mergi, la Achchirman saū undi li-i afla, și, dănd mehtupul, să-i dzič și din gură, să socotiască dum. de iznoav[ă] și să ni schimbe sănetur[i]le făr de paguba țărăi, căč știm că la acesce lucruri iaste pin pu-tința dum. Și iată că Ț'am trimis și izvod de soma salahorilor și carălor și a Țiganilor č-aū lucrat și de tot chiriaoa č-aū dat, și în 6 lunî, de la Sfeti Gheorghei păr la Sfeti Dum[i]tri să fac 180 dzile, și, poate dumnealuî Capugibașa să arete 190 de dzile; și, scoțindu-s-[ă] 12 dzile sărbător[i], rămăn 178 de dzile; și, or c'aū vinit salahorii mai înnainte de

Sfeti Gheorghi, or c'aũ lucrat maĩ mult cãteva dzil[e] dup[ă] Sfeti Dum[i]tri, fiind trebuință. Și, cum a fi, te sălești de scoate sănetur[i]le deplin pe toate dzilile.» — 555. Cãtre Vel Căpitan de Soroca, «pentru netocmire ăușilor și zorbaoa c'aũ făcut acei Turci». Să scrie capuchehăilor de Hotin și Bender. Pentru o odaie a unui «Chiurdu» la un sat de acolo, «am trimis om gospod să-i aprindză odae, și pe argații, ce i țin[e] fără pecet, să-i iă și să-i aducă aici». — 556. Luĩ «Aftanasă cap[u]chehae de lângă dum[nea]luĩ Elagasă», pentru «Vasălca fata luĩ Coștiică», «car[e] oamin[i] sãnt din cei ce s'aũ scos de la Tãtar[i], și, întorcãndu-să ei în urmă, ca să-s strângă pãni și altele ce li rămasesă», bărbatul ei era dator unui Tatar «cu 20 de car[e] de nueli cu pa[i], să-i scoată din pădurea»; cere carul cu boii de la Tatar, care nu vrea. «Ș'aũ sărit asupra luĩ cu un par, și l-aũ lovit în cap, și diminața l-aũ lovit: păr în sară aũ murit. Și, vãdzind Tãtarul greșala luĩ, aũ și făcut știre la alți Tãtar[i] și la mărzač și la cadii, și s'aũ strãnsu vr'o — de Tãtar[i], ș'aũ apucat pe fãmie la mijloc, sãlindo-o de frică, și o învăța să dzică, precum că bărbatul ei aũ fost Turcu și e încă iaste turcită; că, nedzicãnd așe, o vor ard'o cu foc și copii îi vor lua robĩ, iar, de a dzice așe, i-or da 30 de oi și o vacă cu ȝuncă. Și e, fiind fãmie, în mijlocul atãta Tãtar[i], și de atãta groază, aũ dzis și e că aũ fost bărbatul ei Turcu și e încă este turcită, numai ca să vadzã scãpată de acolo. Și pe gura ei ș'aũ făcut Tãtarul hogetur[i] și mãrturii de la cadii și de la hogi și de la alți Tãtar[i], ș'aũ dat și fãmei 27 de oi și o vacă cu ȝuncă, s'aũ trimis-o la tată sãu acas[ă]. Și fãmie acãsta, mergãnd cu tată-sãu de aũ jãluit la dum. Sãrdarul», el o trimete și la Domn, care scrie luĩ Elagasă. «Să-i scoți dreptate fãmei și sãngile, moart[e] bărbatuluĩ ei» — 557. Și luĩ «Pavlaceha Sãrdar», pentru aceasta; să-i fie femeii «la dm. Elagasă ca în loc de daviȝiũ». — 558. Capuchehaiei, pentru un «fečor a Beresculuĩ» din Tutova, furat de «niște Tãtari»: îl află pãrinții rob la Tãtari «la un sat» «în gura Berheciuluĩ». — 559. Luĩ «Ion Cantemir bezadè», să caute Țigani «d'e Cantemireștilor și a Țaurăștilor». — 560. Sãrdaruluĩ, pentru boi fugiți din alaiul «solu-

lui moschicescu» la Soroca; reclamă Vel Vornic Costachi. — 561. Lui «Scarlat părcălabul de Gălaț» «că astă prim[ă]vară, după Paști, s'aū furat de aici din Eș un copil anum[e] Zanpir, mergând la vii; pe carea copil îmăsa l-aū ținut mort, iar acum, mǎrgând niște chir[i]giu la Gălați, să încarce pește, aū dat piste acel copil în Gălaț». El spune că, «eșind el să mǎrgă la vii, l-aū furat 3 Tătar[i] și l-aū dus de l-aū vândut la un Turcu, eminul din Gălați, spuindu-li copilul că area și îmă aici în Eș, o călugăriță... Să-l eī, să ni-l trimiț aicea, iar eminul ș'a căuta cu Tătarăi ă-aū vândut pe copil». — 562. Către Costandinachi Vel Căpitan de Tecuț, pentru «un pod îmblător» pe care el îl *afundase*. «Cari noi nu ț'am poroncīt pentru vadurile celi vechi, să le oprești, și, fiind vad vech[i] și venit mǎnăstirescu, cum de l-ai afundat? Ce să cauți să dai voe [să] înble podul.» — 563. Pentru vite oprite, într'un proces de Sîrbī, care se judecase «și la Brăila». Cel cu vitele nu mai poate aștepta pe adversar și lasă chizăș. — 564. Către ispravnicul de Cernăuți, pentru afacerea de hotare. A văzut scrisoarea Hatmanului Coroanei. «Și, de vrem[e] că ai și tu corăspodinție cu Hatmanul, bine iaste. Celi ce vei avē a isprăvi de la dm., trebuințele și folosurile marginii, scrie, și trimite, și isprăvești; numai te ferește la lucruri mari, carea nu cuprind mint[i]a [ta] nice să cuvini a da răspunsul de la tine, să nu te atingi... Pentru băj[ă]nari sau tălhar[i] din parte Țărăi Leșești, ă-ar fugi la Moldova, și poștești dum. Hatmanul ca să nu-s mai priimască la Moldova, cum și la Țara Leșască va poronēi dum. a nu să mai priimi, — la ačasta tu te fă a nu pricepe, niē descoperi nimică cu răspunsul tău.» — 565. Către pîrcălabul de Galați, pentru ce scrie Serdarul turc. «Ce noi pe dum. nu-l știm a fi vechil Sărdării, ce-l știm a fi Sărdar deplin... Și, pentru Caba-Hăsan Sărdariul, cându a vini acolo, i s'aū dat voia să-l puie în heră, să ni-l triimită aicea.» — 566. Către ștarostele de Cernăuți. «Ne scrie dum. Crivocovschie, Comisariul dum[i]sale Hatmanul Coruni», că, «oamenii noștri sfădindu-să cu podanii dum[nealu]i Hatmanul pentru moșii, ar fi bătut ș'ar fi rănit oamenii noștri pe oameni lor, zăborându-le și niște boi.» Cînd a fost? «Osăbit,

să cauți, să cerci un izvod de cisla solăritului de anul cel trecut » — 567. Către starostele de Putna, «pentru Vrânceni, c'aũ înțales că scot bulgări de sare din sar[e] ci este acolo, pentru casăle lor, și încă duc de vând și pe afar[ă].» Să nu mai scoată, «ce cu salamură» (*sic*). — 568. Lui Pavlachi Sărdar, «pentru conacuril[e] Mării Sali Pașii, ce i-ai făcut, car[e] aũ mersu la Benderiũ . . . Dar pentru staturile ẽ-aũ eșit înnaime Paș[i] de la Bender, și li-ai dat conac, acie sânt oști împărătești: aũ tainuri, nu trebuie să li fi dat conac . . . Și pentru acel Turcu ce s'aũ aflat mort pe Ichil.» — 569. Către capuchehaia de Hotin, «pentru zorbaoa ẽ-aũ făcut Turcii la Mov[i]lăũ, la iarmarocul de la Sfeti Arhanghel». Ceașii pun pe vinovații turci în fiare. — 570. Către Radul Răcoviță V. Spatar, «pentru străjerii de pe la potiȃ[i]le muntelui de la acel Ținut, înțalasăm (*sic*) Domnie Mẽ precum că ei ascult[ă] numai de vam[e]și, iar de Căpt. de la târgul Trotușului nu ascult[ă] . . . Cin[e] ar îmbla pe potiȃ, să fii și la știrea Căpt.» — 571. Vechilului de Beșleagă de la Lăpușna, «pentru acei mărzacii». A scris lui «Ela-Agas[i]»; dar de acum să scrie el direct Sărdarului — 572. Către pircălabul de Galați. «Pentru ȃumă ce s'aũ însemnat acolo, nu ne scrii cu amăruntul; și pentru o pricină ca aȃst[a] de ce să ne scrii greceaste? Și să cauț să ne scrii anum[e], și cu amăruntul, cum s'aũ pricinuit boala, și cu cine s'aũ amestecat, și căȃ oameni aũ murit, și căȃ[ă] vreamẽ aũ bolit, și știntu-se-aũ îndat[ă] că iaste ȃumă, aũ tăgăduitu-s'aũ, și făcutu-se-aũ amestecătur[ă] mult[ă], și cu ce pază se păzește? Și pentru acesta lucru într'adinsu scriem, măcar că paza iaste la Dumnezetũ, dar și la omenĩ cu chiverniseală. Să te afli deșteptat, și, ce pază mai mare a coprinde mintea ta, aceia să o faȃ, și pă acei bolnavi, pă toȃ, să-i scoȃ din târgu de o parte, și pă cei ce să vor fi amestecat cu ȃumașii și or fi sănătoș, iarăș afar[ă] din târgu, de altă parte; și pază să puĩ, ca nime să nu mai meargă la dănșii, niȃ ei să nu mai între în târgu: amestecătur[ă] să nu-s mai fac[ă], și casele lor iar să-s închiz[ă], și pază să puĩ: nimeni într'aceale case să nu mai între; și poruncă cu țării să daĩ în tot târgul acela, om de târgu de acolo, de Galaȃ,

aici să nu vie, niț cu neguțtorie, niț cu altă treabă. Și băcăliile încă să s[ă] oprească acolo, aiț să nu mai vie; încă și călărașii de Țarigrad, când vor veni sau vor merge, numai decât să-î treaceț Dunăre, iar în târgu niț de cum să nu-î lași: bumbașăr să le puî, numai să pornească. Și, în scurt, or cu ce chip de bun[ă] chiverniseal[ă] vei găsi, în toate chipurile să te silești cu paza, a nu să face amestecătur[ă]. Și, Dumnezeu să ferească, dar de om afla că și din slab[ă] chiverniseala ta s'aũ făcut vre-o amestecătur[ă], nu-î putea da seama. Osăbit de acast[a], și pentru conacul solului de acolo să ne faci știre..., pentru ceale ce să vor fi luat, plătitu-l'aũ Antohe Caragea toate, au mai rămas-aũ vr'unele neplătite.» — 573. Lui Ion Bogdan Stolnicul; pentru același lucru. Va merge «la târgul Bărladului» și va porunci «ispravnicilor, și tuturor târgoveților, și Turcilor neguțitor[i]» a întrerupe relațiile cu Galații. «Așjidire și pentru rândul vămii, să ne faci știre, acolo cum să plătești vama, la Bărlad, pentru cei trecători în sus, în gos sau cari descarcă acolo, și de tot feliul de marfă.» — 574. Lui «Pavlacea», pentru femeia «turcită». «Și pe femie de o vor întreba, să dē samă că iaste la noi, și fāmie să nu miargă la casa ei, ce să o ascundzi dumn[ea]ta la un loc, unde îi socoti dum[nea]ta, păr s'a alegi gudecata; și de iznoavă am scris la dum[nea]lui Elagas[i] și la capichihae, ca, or ă-ar avē dumnalui sau alți mărzacii sau Tătar[i] la oamenii noștri, să nu scrie, niț să ăară nimică, fără cât numai la noi să scrie.» Pentru «un Turcu Chiurd-Osman, că ar fi cumpărat o moșie... de la nește călugări; care poronca noastră nu iaste ca să vândză ei moșii la Turci». Dacă e adevărat, «să o iaî în sama domniască, și la Turcul acela să miargă ăauș să-î aprindă cășla, și pe dănsul să-l ridice de acolo». Și egumenul de la Sf. Sava spune «că și pe moșiile mănăstirii de acolo, de la Soroca, ar fi făcut niște Turci cășle în țăriia lor». Și lor să li se facă tot așa. — 575. Capuchehaiei Aftanasă, pentru femeie și corespondența directă ce trebuie să aibă Elagasi cu Domnul. «De Sărdarul, să nu pominești numele lui: ca să nu scrie la dănsul, ce să arăți un lucru acoperit: ca să nu scrie la oameni noștri, ce numai

la noi » — 576. Către Ilieș Vel Căpitanul de Soroca. «Carte ce ni-ai trimis, am luat, și cele scrisă am vădzut; dar pentru ce să ne scrii grecești? Aū aștepți să-ț dăm noi Logft. să scrie rom[ă]nești? Să-ț cauți Log[o]fețâl, să ne scrii rum[ă]nești! Să nu ne mai scrii grecește! Pentru acel Turcu Mustafa, ă-aū fost aședzat cu căslă la Braicău, la carea s'aū trimis un copil din cas[ă] di i-aū aprinsu cășla, și pe dănsul să-l rădice, cu toate bucatele lui. Întăiū ne scriai că ține și oameni făr dea pecet, iar acmu îl îndreptezi... Pentru acei ăoban[i] turcești, din vreme că sedea lor iaste și iarna și vara cu bucatele lor aici în țară, pentru ce să nu dē și pecet?» — 577. La sfîrșit, o pagină cu extrase din pravilă. — Fol. 564 și urm.

VI. «Condica lunii lui Dechevri.»

578. Luî «Iordachea cap[i]chiae de Hotin», pentru un Turc din Iași. «car[e], având dughian[ă] cu băcălie, s'aū sculat cu gălăvă asupra unui Grec creștin, ș'aū început a-l bate, ș'aū scos și cuțitul, și l-aū giunghiat în 3-4 locur[i]; pe care l-am trimis acolo ca să-ī vie de hac.» — 579. Către Iordachea Roset Vel Vornic: «pentru Turciī brăileni și Tătar[i], ce înblă la acel Ținut și fac multe supărăr[i] lăcuior[i]lor». Face beșleagă pe un Turc «de la Piatră». Să-și iea «beșlii din oameni[i] strein[i] ce ș'ar găsă făr[ă] bir». — 580. Către capuchehaia de Bender, Dumitrachi, pentru un *Turc rău*, care, abia scăpat de la închisoare, din Bender, a venit la Soroca, «ș'aū prinsu pe o fată mare și cu săla aū vrut să-ș rădă de iă, și, sărind Căpt., l-aū prinsu, și, puindu-l în heră, l-aū trimis la Chiș[i]nău, la ăaușul». A scris Pașei să-ī *vie de hac*, «ca să nu mai scape cu viață..., că apoi om scrii la stăpân[i]». — 581. Către Vel Căpitan de Soroca, pentru aceasta și pentru «acei Tătar[i] ă-aū venit cu carte de la dumnealui Ela-Agas[i], cerându-ț 16 cai, cu epi. Tu ședzi și tač: nu purta nič o grij[ă], și, de or mai veni la tine, să le dai răspunsu, la noi să vii și la noi să ăară; am scris dum. Elagas[i], or ă-ar avē dumnealui sau Tătarăi cu oameni noștri, la noi să scrie și dea la noi să ăară, iar nu de la oameni noștri.» — 582. Luî Ioniț[ă] Arapul,

Vornic de Vrance. «Întăliasăm de multe lucruri ce să lucrădză în Țara-Rom[ă]niască, și noi pe tin[e] când ti-am trimis acolo, într'adinsu Ț'am poroncît ca să te afle deșteptat, și neconținut să cercî, și în tot chipul să ispitești, și, de toate ce vii audzi, și ce veî adeveri, și ce s'ar clăti din parte acie a Țărăi-Rom[ă]nești, ales să ne înștiințadzî; și iată acum iaste cătăva vreme dea când de la tine nemică, niț-o înștiințare, nu am luat, și ne mirăm ce lucru iaste, — că noi slujba ta din copilărie o știm mai deșteptată, și pentru acie t'am rânduit acolo, socotind că te vom avè de folos, și n'a rămănè nemică să nu ni înștiințăm de la tine. Dea socotești tu că ne va înștiința ispravnicul Putniî, ce-ț pasă ție? Noi așteptăm totdeauna osăbit înștiințare de la tine; tu datorie ta să o faci, a ne sluji precum știi că iaste pofta noastră. Și să cauți dară nedormit să te afle; și noi să te mai învățăm a sluj[i]! Tu știi: întriabă și de alții, cei ce vor hi înblând într'acè parte de loc, și trimite și tu oameni tăi de ȃrcă, și află tot adeavărul ce s'ar clăti, și s'ar lucra, și s'ar înnoi, or lucrur[i] mari, or miè, toate cu amănuntul: una câte una, să le afle, și neconținut, adeasă să ne înștiințadzî; să-ț deschiz ochii: nu arăta blăstămăție. Aăsta scriem» (4 Decembre). — 583. Către Pavlachi Sărdarul, pentru știri de la «vechilul beșliagăi de la Lăpușna, pentru o samă de Turci de acolo, precum ș'aū făcut cășle pin sate, și șed Turciî cu bucatel[e] lor, și în târgu aū rămas numai 3-4. Pentru care ni-am mirat c'ai înblat și pin Ținut, și nemică de aceste nu ne scrii». Să trimeată pe «ăușul ce este acolò», ca să strice *odăile* și să-î risipească. «Și pentru acel Turcu ce ne scriei mai în trecutele dzile că s'aū găsit mortu, și l-aț rădicatu, și l-aț triimis la Bender, pentru ce l-aț rădicatu făr de știre și poronca noastră?» — 584. La «Athanasie Căpt. de Grecen[i]», pentru un Sandul Butunoiul, care se va aduce «în butuă... Și, pentru odaia lui Pașe-Mărze, s'aū triimis beșliu să o răsăpască și bucatele să-î goniască: să stai și tu împreună cu beșliul.» — 585. «Dechemvrie 7 [1742]. Scrie Domnie Mè la credinços boeriul nostru, dumnealui Ion Neculce biv Vel Vornic. Facem știre: iată că Ț'am trimis un izvod de dăjdile ă-aū fost

a Domnilor trecut; ci poruncim, dumneata, afară den izvod ce-î mai şti şi dum., şi dăjdile şi angherii, obiceiuri č-au fost la Domni trecut, şi care Domni au adaos dăjdile, şi cari li-au scăzut, şi ce boeri au fost îndemnător[i], or la adaos, orî la scădere, orî la vr'o dajde ce s'au adaos, — de toate de amă-nuntul să ni faci nişti trătăji, şi să ne trimiţ. Ačasta poron-cim.» — 586. Către starostele de Cernăuţi. «Pentru fata cea de Leah, au venit aicea şi au stătit de faţă înaintea noas-tră cu sluga tătăne-său şi cu Liahul ce vâ să o è; şi iâ tot aşe au dat samă şi cătră noi că cu sluga tătăne-său alt[ă] vo-roavă n'au avut, făr decât numaî ca să o scoată în țară, iar voia ei este ca s[ă] margă tot după Liahul pe care au socotit de l-au trimis tată-său. Ce noi i-am dat voia că s[ă] margă acolo la Cernăuţi, împreună cu acel Liah, şi, de dzice iâ încredințată cum că are de la tată-său ertăciune şi pozvolenie ca să s[ă] cunune cu acesta, neoprită să margă în ceia parte; iar, de vor vrè ca să mai iâ şi altă grație de la tată-său, să şadză acolè la Cernăuţi, să scrie la tată-său, şi, viindu-i grație de la tată-său, orî acolè s'or cununa, orî în țara leşasc[ă], la tată-său, vor merge şi să vor cununa: di spre noi, voia au; şi, de vor vrè ca să triacă acmu în ceia parte, iarăş voia să aibă. Şi iat' am dat şi povață, pe chihae de călăraş, ca să margă împreună cu dănsi până la Cernăuţi. Şi toate, cine ce i-a fi luat, până la un cap de ață să i s[ă] dè, nemică să nu i s[ă] opriască. Şi, pentru sluga tătăne-său, nevrând să margă în Țara Leşască, făr de voia lui nu l-amr putut da, č-au ră-mas aice slobod.» — 587. Către Vel Căpitanul de Tecuč. «Pentru oamenii, că-i trag în ceia parte la slobozanii, ce strig[ă] de 8 luni, să fim în odihnă; şi zič ca să dăm şi noi cărți de mil[ă] ca aceale de această parte. Ce noi cărți ca aceale n'om da, de vream ce destul iaste mila ce am făcut, care arat[ă] în pecet anum[e], şi dum. de jaf încă te fereaste; şi chiverniseaste pă lăcuitoři, căutând dreptate lor, precum să cade...; şi cu pecet[i]le te sileaste, şi la cercătur[i] soco-teaste să nu s[ă] afle ceva pă urma ta. Şi, păzind aceaste, destul[ă] milă le iaste lor, căč şi datoriiia ta această iaste.» — 588 «Pentru un zapis de datorie de 500 lei, č-au avut Sfân-

tul Mormănt la Costantin Cantemir beizadea, fiul răpousa-
tului Antioh-Vod[ă]» ; dase numai 100 din ei. «Acmu, în-
tâmplându-să a vini aici, la Moldova, prè-fer[i]citul, prè-înță-
leptul Sfinție Sa chir chir Parfini, patriiarhul Sfântului Mor-
mănt» : voie a urmări averea, către «Enictarea, egum[en] de
Gălata». — 589. La «dum. Mufache Com[i]s . . . Pentru pecetî
ce ne scrii, că te săleşti, la ačasta tabla va alege ; pentru
oamenii ce au venit cu pecetî de pe la alte Ținuturi, să le
iași baniș, și ei vor vini la Visterie de să vor îndrepta la cine
au dat aciș trii lei. Tabla să triimiți fără zăbavă. Pentru cei
20 lei, gloaba vorniceilor, după zapisăle lor ce ne scrii, acastă
dată nu dăm voia ca să li ias[ă], ce dum. te săleşte a face
slujbă plăcută,— că mai avem noi și alte mili.» — 590. Către
Ghedeon episcop de Roman. «Mulți vin de poftescu diiaconie
și preuție, carea unii dintr'ânșii ar hi și vrednič de dar, dar,
toț, nu socotim, și pentru ačasta au mai fost voroav[ă], și
noi am dat răspunsu și atunce cum că noi la hirotonie lor
nu ne amestecăm, făr căt pentru vrednicie lor, a să ispiți
în biserica Curții domnești înnainte noastră, aș' am poron-
cit, și tot așe poroncim. Și pe car[e]le vom cunoaște că este
vrednic de darul acesta, să-i rădicăm întâiū birul, ș'apoî să
să rânduiască a i să da și darul. Și pentru acesta lucru, pe
toț aciș ce vor hi din eparhie Sfinții Tale, și vor veni la
Sfinție Ta, să poftască diiaconii sau preuții să-i ispitești Sfin-
ție Ta cu deadinsul, făcându-s[ă] țircovnič, rânduindu-i să
înveță înțălesul, ș'apoî să-i trimiț aice, la noi, ca să slujască
și în biserica Curții domnești 10-20 dzile, să vedem și noi, și
să li rădicăm și birul ; și, după ce-i vom rădica de bir, îi vom
trimite la Sfinție Ta de le vei da și dar[ul]. Așijdere și pe
car[e] într'acest an vei hi diiaconit sau vei hi preuțit, având
pecet de bir, ș'au rămas păr acum în bir, pentru carea n'è
spus și Sfinție Sa părintele Mitropolitul, cum și Sfinția Sa
ț'au trimis unul au doi ca să le daș daru, și pe acie să-i
trimiț aice ca să slujască înnainte noastră, și să-i rădicăm
de bir, — că, păn' n'or vinè aici, birul nu li s'a rădica.» —
591. «La Iordachi Vel Căpt. de Codru. Carte ce ne-i scris
am înțeleș, pentru satul Băhnariș și Bălțații de la Vasluiū,

că, rădicându-să de acolò, i-ai oprit acolo, la Fălciî. Pentru ačasta bine ai făcut, iar că le-ai arătat loc de aședzare și le-î dat și pecet, ačastă voia n'ai avut ; ce ne trebuia să-î fîi oprit și să ne înștiințedzi ; că i-au (*sic*) luat la urmă, bine au făcut ; numai să-î întrebî pentru toate jalobile lor, și una câte una să ni le triimiți în scris. Pentru oamenii de Crețestî, că i-ai amestecat la cislă, bine ai făcut, și, de a vin[i] vornicul să jăluiască, vom da răspunsul.» — 592. Către Dum[i]trașcu Suč biv Vel Agă, ispravnic de Putna. I-a văzut judecata între un negustor și un «Bărsan», «și acele basne multe ă-ai scris într'acè carte de ăudecată : de ce triabă era, că nič o temelie noi într'ansa n'am găsat, și, din vrem[e] ce nu știî a face cărți de judecări, iată că cartia rupt[ă] ți-am trimis, și ț'am trimis și formație, în ce chip să urmedzi a face că[r]ț de ăud[e]cat[ă] ; și de acum înainte așe să urmedzi, să nu mai scriî atâtea basne :

Formație cărților de ăudecată.

Hristodor au cerut 546 lei de la Stancul Bărsan, de 9 ani, ce dzis[e] că i-au dat, însă cu Eni la Izvoară, și Stancul tăgădueste. Hristodor au dzis că va dov[e]di cu martur[i].» — 593. Către egumenul de Pobrata, să vie la judecată cu patriarchul de Ierusalim, care susține «cum că mai în trecut[e] vrem[i] ar fi fost mănăstirea închinat[ă] la Sfântul Mormânt». — 594. Pentru datoriile pe la oameni ale unui Turc mort și zapciul venit să le îplinească. — 595. Către părcălabul de Gălați, «pentru acei Turci, ce scrii c'au trimis Pașa de la Sălistra să-î iă pentru un coroer moschicescu ce s'au ucis, fiind prepus pe acei Turci, și n'ai vrut să-î dai fără po ronca noastră, — n'ai făcut bine că i-ai oprit : să-î fi dat ; și pe uniî ca acești nič-o-dată să nu-î oprești, ce să-î dai. Și pe acești, de nu i-or fi mai cerut păr acum, cât de în grabă să-î trimiți la Brăila. Și de acmu, când ni-î mai scri, să nu mai scrii grecește, ce rom[ă]nește să ni scrii.» — 596. Sărdarului. «Jaloba Jidovilor de târgul Orheiului am vădzut ; ce iată că li-am făcut carte de apărare[e], să să aper[e] de spre toat[e], și nimic hahamului să nu dè ; ce să-î chem[i] față, și să li dai carte să s[ă] aperea.» — 597. «Tuturor Jidovilor

de Eș, car[e] aū jăluit Domnii Mele pe hahamul lor, că-ī supără luīndu-li banī, și alte angăriī, băgāndu ī la cheltuială.» N'aū a-ī da luī saū la «altī Jidov[i] ċ-ar veni dintr'alte părți : fār de voe lor să nu dē niċ un ban, afar[ă] din milostenī ce vor da cu voe lor.» Nicī hahamul să nu ceară : «că, de ni-ar jălui mai mult, apoi n'a fi bine de tine.» — 598. Luī Hrisoscul Cred. (*sic*), pentru niște sătenī pribegī pe cari ī așezase în Ținutul Vasluiū. «Ție să cade să înștiințāz pe Vel Căpitan de Codru, și de la dānsu să Ț ei răspunsul, iar nu să făċ din capul tăū.» — 599. Către Vel Căpitan de Codru. Sătenī fugise «de răul boirescului» Oamenī se «plīnse, că ei aū moșiile lor la Răpile Crasniū și[i] acolo vor să s[ă] aședzi, la moșiile lor». Să li aleagă el, cu mazilī. — 600. «Carte dat[ă] de Armaș», pentru a urmări baniī furați unuī Turc. Pomenit un «Hīhohie». Ceī închiși spun «că n'aū fost numai ei în cas[ă], ci aū avut Turcul și 2 fāmiī: Catrina și Mărie, și Necula vācar, și un fiċor a luī». — 601. Pentru Mustafā, făċut beșliagāla Bot[o]senī. — 602 Către ispravnicul de Cernăuți, pentru o plīngere a luī «Crivocovschī» (v. mai sus) cu privire la hoțul polon fugar «Alecsa Doboșċuc», care, *cercat* de Leși, «s'ar fi dat acmu de iarnă spre parte Moldovei, ca să s[ă] mistuiască. Pentru car[e], tălhariū ca acela în pământul nostru a Moldovei nu s[ă] află, niċ poate să s[ă] amistuiască . . . Să-l caute într' alte părți de loc, ci în țara noastră nu s[ă] află.» — 603. Luī Vel Căpitan de Dorohoiū, înnoīndu-ī ordinul : «pentru oamenii din raeoa Hotinului, ca să s[ă] oprască pentru lemni și pentru fān și pentru arătur[i] . . . Iar, pentru acie cari să trag din raē, să vie să s[ă] aședzā, dup[ă] ċ-or vin[i] și să vor aședza, atunci să n[i] făċ știrea, și viī avē răspunsu.» ^o — 604. «Pentru acest neguțitor striīnd, din Țara Leșască, anum[e] Avram, care neguțitor aducānd marfă scumpă, neguțitorīnd la Olanda, și poftīnd Domnie Mē a veni și altī, or căți de mulți neguțitor[i] ca acești, să s[ă] afle la țara aċasta ca de acest fel de oaminī, cu marfă scumpă», — il scutește de bir. — 605. Către ispravnicul de Suceava, pentru plīngerea unuī Armean de acolo asupra datornicilor luī. — 606 Către starostele de Putna, care scrisese luī Vel Postelnic că «Vel Căpitan de cie parte» ve-

nise la el, să se înțeleagă pentru Țigani fugari, ca ei să se restituie reciproc. «Să faci o legătur[ă] acolo, la margin[e], de Țigani Ț-or fugi din Țara-Rum[ă]niască în iasta parte, să-î dai, cum și Țigani Ț-ar fugi din Moldova de cie parte, să să dè. Însă acum de o dată să să strângă Țigani Ț-or fi fugiț în cie parte la un loc, acolo, și cești din iaste parte, dincoace, și să faceț un schimbu: să-ț dè Țigani acei din cie parte încoac[e], și să li dai și dum. Țigani acești dincoac[e], dincolo.» — 607. Lui Vel Căpitan de Soroca, «pentru cislele ce fac lăcuiorii aceluî Țănut, de pun în cislă și oi și stupi și toate. Iată că de aicea s'aũ hotărât, stupi sã nu sã pue în cislă, căci aũ dajde mai grea, iar oi, cine va avea, să sã pue 30 de oi drept o vacă, adecã câte un ban de oae, și așa să dai poruncă în tot Ținutul, așa să urmează să s[ă] cisluiască.» — 608. Către același. Capuchehaia de Hotin scrie «pentru un fiȃor a lui Răvenco, — Ț-aũ fugit cu o Turcoaică, cu 2 fete și un copil, și, vrând să tracă în Țara Leșască, l-aũ prinsu străjării de la Sălibrie și i-aũ dus la nemesnicul tău de la Mov[i]lău, și ial i-aũ ținut, nemesnicul, acolo 27 de dzile, pãr aũ oblicit Mărie Sa Pașa, ș'apoî ți i-aũ trimis la tine». Acum îi cere Pașa. «Întăiũ, nemesnicul tău pentru ce să ție oamini ca acie atâte dzăle, și niȃ să ți-i trimită la tine, niȃ să-ț facă știre? Al doile, și tu, de un lucru ca acesta, de ce să nu ne scrii, din vrem[e] că la toate ce să lucrîadză și să clătescu aice, în pământul Moldovii, noi avem a răspunde, și Mărie Sa Pașa de la noi să cad[e] să-i ȃară. Ce caută de te poart[ă] cu ochi deșchiș, și nemesnic ca acela de ce să fie acolo, din vreme că ascunde lucrur[i] ca aceste și nu te înștiințadză aȃsta?» — 609. Si capuchehăii de Hotin, pentru acest lucru. De ce a scris numai lui Vel Postelnic; de ce cere Pașa de la el? — Fol. 579 și urm.

VII. «Condică de cărȃile Ț-aũ vinit în luna lui Săptemvrie [1741] de pe la boiarî.»

610. De la Logofătul de la Vozia, cu ce Turc «este acum trebuinȃe să s[ă] cheltuiască...; să i să trimită 500 de lei dar, și, cu darurile ce mai sint la Vasilie, să va

putè aduce pe Capigibaşe iarăş în cheful lui. Aşijdere şi cumnatului său, vechilului cetăţii, să i să trimită ceva, şi lui Divan-Efendi, şi lui Gembul-Ahmet-Efendi, c-aū fost ca-deū şi este dus cu Capăgibaşe, şi să li să scrie şi cărţi cu chip de preiaşug.» — 611. «De la Vasilache Mădzărache Vistierul . . . , pentru un Ac-Mărze, că să pune împotivă şi nu lase uşorgii să iă uşurul, saū pe alămgii să iă alămul din 2 sate tătrăşti . . . , care sate până acmu aū dat vinitul tot pământului Moldovei; puind pricină . . . că este loc hănescu, şi pe spusele lui i-aū dat şi Măriia Sa Hanul, când aū trecut la Ț[a]-rigrad, iarlăc, pe cumu-i loc hănescu, şi să nu dè nemică.» Să se intervieu la Hanul, ca acesta să ordone lui Elagasi a lua de la Mîrzac «toate săneturile . . . Aū fostu şi la Sălcuţa să scrie uşurul, şi subaşul de acolo i-aū răspunsu că are mehtup de la Hanul, cu poftă cătră Măriia Sa Vod[ă] să-l lase să iă subaşul; ce, viind subaşul la Iaş, să-i dè răspunsul.» — 612. De la Spătariul Manolache [Costachi], de vreme ce i s'aū poruncit, va eşi la Focşeni înainte fiului Măriei Sale Apdula-Paşe Musunolu, ce merge Paşe la Hotin, şi va vini depreună pân la Iaşi. Şi bani cât vor trebuî pentru conace, încă după poroncă va cere de la Dumitraşco Aga, şi va plăti conacele. Numai, mai cere agiutor la gătire conacelor şi pe ispravnicei Ținuturilor.» — 613. «De la Iliiaş Căpitanul de Soroca, înştiinţând că la satele di spre margine Nistrului sânt şedzetori câte 3-4 Turci benderlii, mai mulţi fără triabă, şi mănăncă tot di pe la săraci, şi le trag fetele şi fămeile, şi le fac mare călcare. Ce să s[ă] scrie la Bender, să vie un bunbaşir, să le facă zapt, şi să-i rădice de pin sate, şi să fie şi la iarmaroc la Movilău, la pocroave, şi osebit să vie şi de la Hotin un čauş pentru paze iarmarocului; că vechilul beşliagăi este un om de nemică.» — 614. Pavlachi Sărdariul scrie că «din čfertul acesta de la aceli 2 Ținuturi aū mai trimis 3.000 lei . . . Dară, pentru stare lăcuiitorilor, după poroncă li-aū cetit carte pe la sate, iară pe vorniceii i-aū adus şi faşe, şi s'aū iscălit; dară, cu toate aceste, s'au foarte măhnit lăcuiitorii, vădzind că şi holtei s'aū adaos câte 3 lei, ş'aū început a să duce, şi neferit dzic că n'or putè sta să poarte baniī aceştie.» — 615. De la el,

«pentru Bechirbei mărzacul și odabăse cu 2 siimeni de la Elagasi[i], Ț-au îmblat cu Medelnicerul Costantin Doniț pin Bugiac, di-au scos 60 de robi moldoveni, c'au făcut slujba lor... Ce să le dă osteniala lor? Și pe oameni ce s'au scos din robiiia, i-au datu-i pin sate să șaze, fiind foarte săraci. Pentru Jidoavca Ța de la Lăpușna, pe care o trage alt Jidov la Ială-Agasi să se giudece, și i s'au poroncit Sărdariului, de va mai veni Jidovul acolo, să-i dzică să vie la Iași, să s[ă] giudece; iarăș au venit bunbașir să ia pe Jidoavcă, să o ducă la Elă-Agasi.» — 616. De la Vel Căpitan de Codru. «Astă vară au fostu prinsu Tătarăi un tălhar, carele după faptele lui era să s[ă] spândzure; iară apoi, dzicând el că s[ă] va turci, l-au turcit Caimacan[ul] și l-au făcut om al său.» Fuge, urmărit de Tătari, «pe lature codrului»; «un biț și un harbiu» i se află în satul Larga, «lângă Codru»: Caimacamul «au mersu di-au luat farmută pe un om anume Gheorghite, și 4 cai, și au răspunsu că până nu i să va găsi pe tălhar, nu va da farmutaoa». Să scrie și Domnul lui Elagasi. — 617. De la Logofătul de Vozie, pentru scrisoarea domnească în care se arată că Turcii au găsit că, din 500 de salahori, «100 de salahori nu sint buni de nemică». Răspuns: «salahorei sint deplin, și lucriază; dară toată pricina este pentru că s'au mâniaat Capigibașe pentru rămășița lemnului de la Domniia Sa Grigorie-Vod[ă]». Petiție a lui Satârbașe, ca să i se dea de către Armaș un rest de la strângerea «țfertul[ui] al doile din anul trecut». — 618. De la Căpitanul de Soroca, «pentru niște Turci din Movilău... cum că fac multe răutăți, îmblând cu sabiile goale și cu cuțitele, îngrozind lăcuiitori. Pe Alibașe vechilul beșliagăi, încă l-au gonit acei Turci, și cu fuga au scăpat, trecând de ceia parte, în Movilău. Mai trebuiește să s[ă] trimită și niște Arnăuți de acești ce să află lângă Domniia, să să afle de paza lăcuiitorilor.» — 619. De la starostele de Putna, «c'au vinit la iarmarocul Odobeștilor la vr'o 3-4 Turci iamacă de la Brăila, ș'au întinsu v'o 20 de corturi și v'o 7-8 cafenele și meserņițe, care altă dată n'au fostu; și fac multe supărări lăcuiitorilor. Ce, de va socoti Măriia Sa Vod[ă], bine va fi [să scrie] la Inicer-Agasi de la Brăila, să trimită un ȇauș cu câțva neferi, să fie pentru paza

iar marocului.» — 620. De la Serdar. A dat celor ce-au scos robii 110 lei: trimete 1.500 de lei, «banii de la Ținut». — 621. De la Logofătul de la Vozia. «Lucrătorii cetății, știind cum că el [omul domnesc] aduce plata lor, după ce-au venit el, arătându-le că banii n-au adus, că banii sunt la Măriia Sa Vod[ă], au făcut mare tulburare, și[i] au îmblat în multe chipuri: dară Vasilie Logof[ă]t, pentru ca să-i potoale, să nu mai îmble, au luat cu datoriia 1000 de lei, și i-au dat la Per-Mehmet-Aga, să-i dă pe la meșteri, și cu aceasta i-au mai potolit, însă și pentru ceialalți banii s-au apucat către dănsii că vor sosi până în 10 zile. Ce să roagă să margă banii mai în grabă și, dând banii, va lua sebeptahrilul. Pentru robii moldoveni, arată ce-au îmblat oamenii lui 3 săptămâni, și n-au isprăvit nimic; căci, mărzacul bumbașir vrând să pliniască poronca Hanului cu tării, și cu siimeni să scoată robii, nu l-au îngăduit Nohai, ce l-au scos dintre dănsii afar[ă], și s-au apucat Nohai că în 2 săptămâni să vor afla la Ela-Agasi, la Bugiac, cu robii » Să trimeată un om și Domnul. «Pentru Capigibașe, au luat veste că s-au aședzat cu Muscalii și-au început a hotără. Pentru pricina salahorilor, ce i-au scris Măriia Sa Vod[ă] că i-au venit bănuiala că sunt răi, aceasta să va pute face să fie bine, numai să i să trimită capigibașei dar bunișor, și să nu se mai scrie la Ț[a]rigrad să s[ă] mai aște gâlăgavă: au vorovit și cu vechilul cetății, și-au luat asupra lui că toate le va așadza.» — 622 De la Manolache Vel Spatar, pentru conacele de la n¹. A dat ordine ispravnicilor. «Pașa vine numai câte 6 căsuri pe zi, și trebuie dintr'un conac să-s facă 2 conace.» — 623. De la ispravnicul de Roman. «Dupe poroncă, au luat zapise de la vătămăni satelor, de încredințare, că fără de pecet nu să vor mai afla, și-au trimis și izvod la Vist., de 128 liude fugiți, cu 4 morți.» — 624. De la Serdar, «înștiințând că o carte greacășă, cu bănuială, au luat-o, în care i s-au bănuat că nu face silințe să afle pe toți oamenii fără pecetii... De iznoavă au purces de cărcă și mai cu tării și încredințadze pe toate satele cu zapise; și, pe căți au aflat fără pecetii, li-au luat banii, și i-au pus osăbit la tablă. Pentru bejenarii carei au venit acmă, nu li-au luat banii, dară iarăși i-au luat la izvod.» Nu

i-a sosit un «ferman de triaba hambariului de la Bender. . . Pentru solul leşescu, de s'a tămpla să triacă în gos pe acolo, va purta grije, şi, pe poroncă ce i s'a dat, alt conac nu-i va face, ce-î va da un peşcheş.» Lipcanul s'a dus «întinsu» cu peşcheşurile pentru El-Agasi. «Mai însemniaze într'o ȕidulă că trei Tŭrci benderlii ş'aŭ răs de 2 fete a unui om din Chişinău, şi, sărind oamenei, aŭ prinsu pe unul şi l-aŭ pus în hiară, de s'au trimis la Inicer-Agasi, iară 2 aŭ scăpat; la care aŭ trimis Inicer-Agasi să-î prinze şi pe aceia. Pentru o mueri ce nemerise în Chişinău, acmu aŭ venit un mărzac să o iă, şi ei n'aŭ dat-o, strigând fâmeia că este creştină şi nu le este roabă»: s'a plîns mîrzacul la El-Agasi. — 625. «Ion Bogdan» mai cere un boier pentru conacile «Paşei ce vine la Hotin . . . ; şi Vorniceî di Bărlad să arată nesupuşi la această triabă.» — 626. «De la Hrisoscul Vlastò ot Cernăuţi . . . ; după poronci, aŭ luat zapise de la lăcuiitori, că nu să vor mai afla oameni fără pecetî; aşjdere şi peceteile morţilor li-aŭ luat de pe la casele lor. Lăcuiitoriî aŭ rămas făr un fir de pâne, că li-aŭ bătut bruma şi n'au cu ce să mai plătiască birul. Oamenî bejenari din Țara Leşască, di lipsa pânei, es în țară tot vârtos.» Locuiitoriî aŭ iscălit de primire la o carte domnească. Trimete bani din «rămăşiţ[ă]». — 627 De la Iliaş Căpitanul de Soroca. Pentru oamenii fugiţi; «de care, de nu să vor rădica, s'or strica şi ceialaltî». — 628. De la Logofătul din Vozie. «În trecute dzile, după spusul oamenilor ce veniè de la Crăm, aŭ fostu înştiinţat aice c'aŭ început a hotără, dară astădzî, Mercuri, Septemvrie 29, sosind 2 Tătarŭ de la Capigi-başe, cu cărţi, aŭ spus că l-aŭ lăsat tot la Ilcăsuîu, la capul hotarului, şi, de când s'aŭ dus, şed tot pe loc şi hotărăscu, aşteptând de la Țarigrad răspunsul pentru învoiala hotarului; care sosind acmu, şi raspunsul, c'un ȕohodar ȕ-aŭ vinit, să va curma şi de a hotărătului.» Cere bani pentru «meşterii de la lucrul cetăţii». Să se pornească cu zapciu «2 oameni ȕ-aŭ trimis la Iaşi, anume Vasilie Lipcanul din Măji şi Ioniȕe fiȕorul lui Solomon, Siman din Tărguşor . . . , să vie la lucru».

VIII. «Cărţi de luna lui Octomvrie

629. De la acelaşi. «Aŭ luat carte gospod ce i aŭ mersu cu do-

jană; de care îl îndiamnă inema nici să-ș vie la copii și să-ș arete obrazul înaintea Domnii, și cere hotărâre de iartare cu milă, și așe va vini cu inemă bună. 500 lei ce i-aū trimis, i-aū luat împreună cu mehtupurile, și la vreme le va da; și, bu-nu-î Dumnedzăū, are nădejde că să va isprăvi de-î vor da senet deplin. Și, de socotește Măriia Sa că va fi vr'o îndoială pentru isprava, să scrie la Cheresli-Ahmet-Iafendi, baș-ruzna-megî ot Țarigrad, ce este capichihae luî Capigibașe, că din cuvântul aceluie nu va ieși. Pentru scosul robilor ce i s'aū făcut știre că aū scris Măriia Sa Vodă la capichihae la Crăm să s[ă] isprăvască, să mai înnoiască poronca la bumbașirul cel rânduît; ce acel trimis încă până acmu pe la dănsul n'aū vinit; iară, de va vini, va scrie și el la capichihae, la Crăm.» Pentru darurile ce i s'aū recomandat, «dară el n'are de unde să dē; ce, de va socoti Măriia Sa, trimită-le de aice. Meimariū-Isuf-Aga i-aū dzis pentru obișnuitul peșcheș al său, de paidos.» — 630. De la Mădzărache, «pentru Mehmet-Aga beșliaga, c'aū mersu Vinerî spre Sămbătă la casa unui tăr-govăț, dinpreună și cu ș'alt Turcu, și ș'aū răs de fata tăr-govățului, și până în dzuî aū și fugit; după carei s'aū luat câțva Turci benderlii să-î ajungă.» — 631. De la Manolache Costache Spătarul și Dumitrașco staroste, pentru «țidule ce li-aū trimis Vel Ușer ce vini cu Pașe... În vreme că Pașe vine pe dzi numai câte 4 ășuri, și la tot conacul cere să s[ă] afle casă, ačasta va fi cu greū, că este peste puțințe, și s'aū spăriiat foarte; dară încăș, cu bun nărocul Mării Sale, or sta cu toată silința, și vor plini toate; numai cer să nu le lip-sască ajutoriul de la Măriia Sa Vod[ă], și s[ă] trimită de aice și câțva slujitori împreună cu poročnecul, să fie de alergă-tură, și bani să li s[ă] trimită, că de la zlotași nu li-aū venit nici un ban.» — 632. De la Gavril Neculce Vel Căpitan de Coțmanî. «Viind în Moldova 4 cară de bejenari, i-aū luat gonași pe urmă, și, agiungându-î pe urmă, noapte, la câmpu, pe șesul Prutului, măi din ȝos de satul Lăjeniî, aū dat nă-vală să prindze pe bejenari, și, zmulgându-se unul den beje-nari, aū plecat fuga să facă știre în sat, să nu-î lase. Iară 2 din gonași, luîndu-se după dănsul, s'aū împușcat unul pe

altul, anume că împuşcă pe pejenari (*sic*), şi pe loc au murit; iară 6 gonaşi au rămas la carăle bejenarilor, ş'aun prinsu pe doi din bejenari şi pe fămeile lor, şi i-au bătut; cu topoarale au rănit 3 fămei, iară pe bărbaţi, pe unul l-au mai omorât: nu este nădejde să ias[ă], şi pe altul l-au rănit în 3 locuri. Şi, sārind după gonaşi oamenii din Lajeni, nu i-au putut ajunge, fiind noapte, şi aceia călări. Pentru care, măcaru că el pentru ačasta au scris la guvernatul de Cosov, să prindze pe tălharii aceie, dară osăbit au înştiințat ş'aice, să aibă răspunsu, pentru că s'au făcut pria mare călcare de hotar: piste hranițe 3 cale până la acela loc.» — 633. De la Vasile din Vozie: cere bani, căci «fac mare siclet lucrătorii cetății; ce, pentru Dumnedzău, să s[ă] trimită banii mai cu-rund... Lipcanii ce s'au trimis la Crām cu pricina robilor, cu mare greū aghia au sosit la Vozia în 2 săptămāni. Ş'aun scris şi el la capichiae la Crām pentru poveste robilor, pecum i-au poroncit Măriia Sa Vod[ă]... Celi ce s'au înnoit di spre parte locului celui cu tulburare, va înțāliage Măriia Sa din țidulă.» — 634. «De la Gheorghie Săhrzli biv Vel Căpt. de Codru, rugāndu-se să nu fie uitat sau ca să s[ă] lipsască din stăpāniască mila domniască. Pentru că el de nevoe i-au căutat a să trage de la Codru di spre parte Focșenilor: una, pentru multa supārare ce avē de spre Tātari: al doile, pentru cumplita boală ce i s'au tāmplat giupānesii sale, şi, de vreame că la alte čferturi trecute n'au fostu orāndui, necăiure, să roagă Mării Tale să-l pui la čfertul acesta, că n'are cu ce să cheltui.» — 635. De la Vel Căpitan de Soroca. «Cum boiarii carei au moşii la margine, au vāndut toate vadurile Jidovilor, încă ş'alții, carei au căte un petec de moşia la malul Nistrului, caută şi aceia să pue orāndari pe la vaduri, ş'aun făcut luntre de îmblă în vad, pentru brudină, şi fac ce li-i voe Jidovii pe la vaduri, de să petrec oameni fel de fel piste Nistru; pentru care să roagă să s[ă] scriia carte Mării Tale la cei cu moşile, să nu fie margine în sama Jidovilor; că, de nu s[ă] va rădica ačasta, el nu poate da samă de margine» — 636. De la ispravnicul de Roman. «Cu 7 liude ce-i are scutiți, nu să poate cuprinde, ce să roagă să i să mai adaogă,

de vreamă că și el să afle în slujba domniască.» — 637. Aceiași trimete lista călugărilor, cari nu staū pe la mănăstiri. Toți iese a fi călugăriți de Mitropoliți, episcopi, egumeni și a avea un rost pe la mănăstiri sau biserici. — 638. De la ispravnicul de Suceava. Turcii cumpărători de poame au văzut *cartea* domnească, «dară..., nu cât ca să se supuie poronci, ce încă mai tare s'au întărtat asupra lăcuiților, ș'au bătut pe unii din oamenii de Bosance, și le iaū bani în-doit și întreii; că acei Turci nu sint din cei șadzători, ce sint vr'o 7 8 Turci adălăi». Cere «beșlii pentru dănșii». Turci din «rae» vin și ieau boii unui om dator cu miere. «Să trimită vr'o 15 Arnăuți, să stē apărători la târgul Sucevi, la târgul Bae, la târgul Săretiului, și așe doară să vor potoli Turcii.» — 639. «De la căpitanul de Coțman, către Hatman, «pentru o moarte de om, ô-au făcut oamenii Liașilor pe locul Moldovei..., și șede lucrul baltă... Au mai vinit și alți Leși, cu vr'o 30 de ostași, la Vijnițe, ș'au jăcuit casa unui Jidov, și i-au luat și un copil de l-a dusu-l în Țara Leșască; însă Jidovului i-au luat 42 ugh[i] de aur ungurești și 18 lei bani de argint, și, dinpreună cu copilul, s'au dus piste hotar.» Jidovul avea un proces cu nobilul polon pe locul căruia stătuse, nu se înfățișase la judecată, «fără cât au vinit acmu cu calabalac, ș'au făcut celi ce s'au arătat mai sus». — 640. De la Sărdar. Trimete bani; «numai lăcuiții n'au nici o agonisită». De cînd un Ușer a mers cu scrisoare domnească la «Inicer-Agasi din Bender», s'au mai contenit Turcii, căci a venit un ceauș de a ridicat pe cei ce supărau pe locuitori». — 641. De la Vasile din Voziia. «Divan-Efendi a Hanului au sosit cu robii acolò la Voziia. Capăgibașa încă au isprăvit hotarul cu bucuriia, ș'au mărșu la Hanul să-ș arete slujba.» Pentru plîngerile Capigibașei, că nu i s'au dat destui bani din Constantinopol. «Iară pentru că i s'au trimis bănat căc di-au dat aca 1000 lei din săbiptahril, bine era să nu-ș bage capul în primejdie, să ia bani străini, să facă slujbă; dară au socotit că mai mult i-ar hi bănuir Măriia Sa pe urmă, de nu i-ar fi dat, de vreme ce Capigibașe nu era acolò, să vorovască celi ce-î scriia Măriia Sa Vod[ă].» — 642. De la starostele de Cernăuți. A primit

cărțile Domnului, dintre care una «pentru railianî din raiaoa Hotinului, să nu-î lase cu plugurile să are în Moldova, ce să fie margine poprită... Alta pentru un ogar, să trimită la Hotin.» — 643. De la Vel Căpitan de Codru. A căutat satele Moldaviței de la Ținutul Fălciu: într'unul staî «Codreni». «Ezerul Blistatul și Blistățul, ce să numescu Luciul și Prundul.» —

IX. «Pe Noemvrie [1742] »

644. De la Vel Căpitan de Soroca. Un ceaș trimes pentru *Turci răi* în Țara-de-sus se întîlnește la iarmarocul de Movilău cu ceașul de Chișinău, și nu se înțeleg «S'au sculat Mahmet Ūaș ș'au întărtat pe Turci și pe neguțitor[i], de ș'au luat cu toții armele ș'au mersu cu zorbă asupra lui Ali-Aga Ūaș, și în taina lor au scos de la fiară ș'au slobodzit niște Turci făcători de rele, ce i-au fostu prinsu Ali-Aga...: Chiur-Mahmet, ce ș'au răs de 2 fete mare, ș'au luat și o fămei de la bărbat, și altul... ū-au întrat în taina lui la o dughian[ă] omeniască, și altul... care țane căslă..., și ține argați fără bir. S'au slobodzit pistoalele și asupra lui Iliiaș... Vădzind Ali-Aga Ūaș zorbalăcul neguțitorilor, s'au rădicat și vine la Iaș. Care aastă pricină s'au întărtat mai mult pentru ca să nu dă neguțitorii sama obișnuită.» — 645. De la Vasile din Vozia. După *cartea* Domnului, Capigibașa «îndată s'au întorsu înapoi de la Chișinău, de s'au dus la Achcherman». — 646. De la Sărdarul. «Pentru trecere lui Ahmet-Colăg-Pașe, că l-au petrecut cu toate conacele, mulțămît... În nărocul Mării Sale lui Vod[ă], Turcul dă «câte un beniș de postav» lui Mădzărache și Sărdariului. Se află un Turc mort lîngă două sate, ucis de Tătari, «căci și cu sabiia au fostu tăiat și cu săgețile rănit; care și pin căruța lui s'au găsit săgeți înfipte». Ceașul îl duce la Bender. «Care Turcu, măcar c'au fost un becisnec, pirpiriū, îmblănd cu sface, dară, avănd un frate și fămei cu copii la Bender, au făcut vechi pe un Efendi, va să vie la Măriia Sa Vod[ă], să cară giudecată pentru acel perit... Să știia Măriia Sa Vod[ă] că, pe cînd au perit Turcul acela, era vreme iarmarocului la Movilău, de trecă Tătarii și alții la iarmaroc, și tot pe acela șliah a triia dzi s'au găsit și un Moldovan, iară tăiat de Tătarū » Ceașul

de la Chișinău spune «că s'aũ făcut mare calabalc [la iarmaroc, fiind trei ceașii, al treilea, de la Hotin], sculându-se toți Inicerii într'o sară, la un čas de noapte, di-aũ mersu la gazda lui Ali-Çauș-Aga cu sabiile și cu pistoalele, și cu fuga aũ scăpat Ali-Aga; după aceia aũ mersu și la gazda lui Vel Căpitan, și iara numai să-l tae, de ~~nu i-ar fi potolit Mehmet-Çauș~~ [povestitorul].» — 647. De la Sărdar. «Pentru un om din robii ce s'aũ scos de la Tătar[i] de Costantin Doniç Med., că, ducându-se omul acela cu fâmeia și cu copii lui, să-ș rădice pâne din urmă, s'aũ sculat Tătarăi și l-aũ omorât, și fâmeia cu copii, vădzind așe, aũ fugit de acolò, și, viind la Sărdariul, Sărdariul aũ trimis-o aice, socotind să nu o caute Tătarăi: acmu aũ vinit Tătarăi cu Odabașe de la Elagasi, să dè pe fâmei, puind Tătarăi pricină c'ar fi turcită mu-iare cu copii.» — 648. De la Ion Bogdan biv Vel Stolnic, ispravnic de Tutova. «Bani din çfertul ce s'aũ scos pentru mucarer, i-aũ trimis la Galați, iară alți bani, căț mai trecè piste orânduială, aũ făcut teslim de tot istovul la Vel Comis, trecând la Țaregrad; numai de acmũ, dacã va da pecețile, va trimite tabla și sama la Visterie.» Turcii *încarcă pe locuitorii cu cametele*, lipsind beșleaga. — 649. De la ispravnicul de Neamț, «pentru Turcii brăiliani și de pe aiurile și Tătarăi ce mergu la acele părți de fac alișveriș, cumpărând vaci, oi, unt și altele, cum să știe Măriia Sa că fac multă supărare lăcuiitorilor, că le iaũ fân, ordzu, cu sila și fără de bani, și altele mai fac; și dumnalui nu-î poate supune... Să facă un beșliagă și acolò la târgul Niamțul —, care și om ca acela este un Mahmet din târgul Petrii, ce șed[e] acolò de vr'o 20 anî, și, de va socoti Măriia Sa Vod[ă], să-î dè și vr'o 2-3 liude din oamenii streini, să fac[ă] beșlii.» — 650. De la Vel Căpitan de Soroca, pentru un Turc, «care și la casa Sărdariului aũ mårsu cu zorba cãlare, ș'aũ slobodzit pistoalele, și pe urmă aũ cădzut și la pediapsă, la Tighine.» Scăpînd, se leagă de o fată, și-l pun oamenii în fiară. «Care și tãlhariu este mare... și cheșăgiu... S'aũ găsãt o iapă tătãrască de pripas, și pe urmă întrebînd-o Tătarăi, s'aũ colăcit iapa, dară Tătarul n'aũ vrut să aștepte până va sosi iapa de la herghelie, ce s'aũ

dus. Iară acmù numai Ț-aũ vinit un mărzac, apucându-l pe Iliaș să dè iapa aceia, și să mai dè încă 15 capite de iape, ce dzic că li-aũ perit tot odată, ș'aũ vrut să ià farmutà pe oamenii de unde s'aũ găsit iapa, dară el n'aũ vrut să-i dè pe oameni.» — 651. De la ispravnicul de Neamț. Nu e ciumă în Țara Ungurească, «în prejma Ținutului Niamțul, adecă în țara Giurgiului și a Ciucului, făr căt să aude că împotriva Ținutului Sucevei... la un sat ce să chiamă Șienl-Mare și la alt sat ce să chiamă Penticul, aũ fostu oarice boală de ciumă, dară acmu de curînd aũ înțales cum să fi vinit ghe-nărariul de la Brașov în primblare la țara Giurgiului și, în-țălegând pentru boală de ciumă că să află la aça parte, aũ pus straje cu mare taina, să nu lase să viia nime de la satele acele la țara Giurgiului și a Ciulucului (*sic!*).» — 652. De la Vasile din Vozia, pentru sineturi pe care un Turc «vrè să le schimbe și vrè face ceva», dar fratele Turcului «l-aũ conținut să nu facă... , că poate să dzică ceva [Meimariu-Aga], și apoi să va face de mascare la stăpăni... Carele, după ce s'aũ gătit să purcagă, dzic c'aũ scăpat niște cuvinte că, după ce va trece Dunăre, va grăi într'alt chip cu Bina-Emeni; și, aflând așe Bina-Emeni, l-aũ poprit să margă împreună.» S'a întîlnit «în Căușeni» cu Vel Căpitan.

X. «Pe luna lui Dechemvrie [1742] »

653. De la Costantin Vel Căpitan de Covurlui: «tabla de ȃfertul mucareriului n'am putut să o fac acmu, de vreame ce m'am aflat împărțind peceteile». — 654. De la «Hrisoscul Credincer», care mersese «cu baniș pecetilor», pentru fugari «de supărare boiarescului, fiind moșia lui Ion Pălade 3ti Logft.». I-a oprit, «îmblândzindu-î cu voroava». — 655. De la Vel Căpitan de Soroca, pentru un Turc «care aũ avut a face cu negușitoria» pe acolo, «dănd el bani pe miiare și pe hanos, ș'aũ avut și cățva stupi și oi... Acmu, împușcându-l niște Turci la târgul Orheiului», s'a trimes din Bender să i se strîngă moștenirea. Spun că el ar fi fost Ienicer, «și cele Ț-aũ avut, sânt să le ià Inicer-Agasi, neavând pe nime». — 656. De la Vel Căpitan de Dorohoiu. «Făcând și acș 20 liude sluj[1]tor[1], oameni streini, îi voș așaza pe margiș pe

unde voi socoti, și voi păzi tare margine. Înștiințându pentru oameni din raè că la alt[ă] vreme n'au fost volnici a lua din Moldova lemne și fân să fac[ă], și altele; ce și Măriia Ta să faci așa poprială. Pentru liudiî din țară că au trecut în raè sau și alții, înțelegând de mila Mării Tale ce li s'au făgăduit, să cer o samă să vie iarăș înapoi; numai dzic să aibă cevaș vreme de răsuflare.» — 657. «Dechemvrie 19. O carte de la Ion Neculce biv Vel Vornic. După poronca Mării Tale ca să fac trătăz de câte oi ținia minte că s'au făcut în țară, și obiceile, și bune și proaste, la ce Domnu ar fi eșit, iată că Ț'am scris cât am ținut minte și le știu că sânt adevărate. Așijdere și câte am audzit den oameni bătrâni, iarăș li-am scris; ce de aceli că-am audzit, chizeș nu sint.» — 658. Iordache, capichihae de Hotin, către Iliiaș Vel Căpitan, pentru unul care furase o Turcoaică. — 659. Același la Vel Postelnic, pentru același lucru. «Cine i-ar da 10 lei colac, i-a spune unde sânt prinși.» «Fiind pricină de liage» (judecată). «De vreme că și fiçorul lui Răvenco este de raiè, pe toți i-a omoră, căci ei fugiia să să facă mortetî la Liași.»

«Pe luna lui Ghennuarie [1743].»

660. De la Mădzărache, «pentru un Gebegibaș[ă] mazil că au trecut de la Hotin în ȝos...: la Chișinău, sosind, i-au spus conaccii lui, că eu câte 15 cai de olac și câte o chilă de ordzu, și de mâncat din cale afară; și, mărghând și eu la gazda lui, de m'am împreunat, am cerut buiurultiul ce are, de mezil, și s'au aflat scriind numai de 3 cai la 3 liud[e] și 2 cai la o căruț[ă]; numai, el având și 4 căruțe cu chirii, lua cai de olac și punè la căruțe și de aice numai cât au scris poronca, atâta i s'au dat: 5 cai.» Dar mai departe a făcut «supere» oamenilor: «la Roșcani au bătut pe vornicul și pe alt sătian la talpe, să-i ȝăsască oae», și alte *zulumuri* pe unde a *mai lovit*. Să trimeată bumbașir pentru «Turcii benderlii», pe cari nu-i poate *pune la cale*. «Nu vor să-ș plătiască vama pe căruțile ce cumpără; nu știm: Inicer-Agasi le dă acest obraz, orî ce socotială este de sint așa tari: știu că astă vară, când era Theodosie capichih[aiè], au răspunsu Inicer-Agasi că, până nu vei aduce Măriia

Ta ferman, să scrie anume pentru Benderlii, ca să dè vamă de căruță noai și de altele, nu vor da; ce, cât pentru căruțe, așe au rămas, dară acmu nici de pește nu vor să plătiasc[ă], și, spuind ăușului, care este aice, nu le face nici o supunere. Solul leșăscu ă-au fostu în Crăm, acmu viind pin Chișinău, au șădzut de Gioi până Simbătă»: arată ce a cheltuit cu el. — 661. De la starostele de Cernăuți, pentru cai ai sătenilor periți în drumul solului leșesc. «Și poronca gospod au fostu, cai ă-or peri, să să plătiască de la Vistierie; cari acmu să roagă păgubașii să li să țăia în samă la ăfert, câte cât vii socoti Măriia Ta». — 662. De la Căpitanul de Greceni. Vin la el «2 Turci din Volcănești, de pe hotarul Țării Turcești»: «mergând la cărêmă de s'au îmbătat, au venit iarăș, la mine, să mă uciğă, și, tămplându-se la mini un mărzac în cas[ă], și, nevrând să-î lase pe Turci să între la min[e], au făcut pricină între dănsii, și au tăet un Laz și o mână a unui Tătar. Ce mă rog dum. [Vel Postelnic], să m[ă] isprăvești, să lipșăscu din căpitănie, că n'am cheltuială să pot sătura Tătarăi, Turcii de horilcă» (Decembre). — 663. De la Vel Căpitan de Dorohoiu. «În trecutul an [1740], la poclonul stiagului, fiind rânduie ocolul Botoșenilor cu Ținutul Hărlăului tot la un loc, li-am dat pecetii, și, după poroncă, am dat cătul (*sic*) 2 fičori de căpt satului Socrujeni a lui Budzilă.» Acum vede că oricine trebuie să-și aibă cisia la satul lui, și-î schimbă. Plîngere a vătămăului. — 664. «De la Adam Luca Sulger. Fac știre că, după poroncă, iat[ă] și eu astădză, Ghen. 21, am sosit la Cernăuți, la margine, și, având veste că comisarii leșăști vor mai zăbăvi, iată Sulgeriul Gheorghiț[ă] s'au slobodzit să între în Câmpullungu rusăscu, cu slujitori, cu oameni de pin sate; iară eu am rămas aice la margine pentru grije Comisării. Iată acest Liah vinit de la Hatmanul Corone—am trimis la Măriia Ta.» — 665. Starostele de Cernăuți trimete banii «din banii ăfertului al doile, de la Noemvrie». — 666. De la Mădzărache, pentru numele unor *Turci răi*. 667. «De la Dumitrașco biv Vel Armaș ă-au mersu cercătoriu la Ținutul Lăpușnei»: oamenii pe cari i-a găsit «făr pecetii», îi trimete «în butuci, la Măriia Ta». 668. De la Vel Căpitan de Doro.

hoiū, pentru niște Cîmpulungeni «casnič», cari stăteaū de un an la Ținutul Hirleū, așa că li-a dat pecetî. «Dară acmu și Vornecul de Cămpulungu li-aū trimis pecetîl[e] albe, și le face mare supărare»: îi trimete la Domn. — 669. De la pîrcălabul de Gălați, pentru pornirea unui Turc din oraș: avea să iea șese pungi de bani. «Pentru cahveniaoa lui, pe poroncă aū surpat-o Hasan Salahor, ogiaclul cafeneliū, și apoi aū închis și cafeniaoa și feredeu; și iată ți am trimis izvod de acarea-turile lui, ce are aice. Giamiū aice am cercat, și n'aū Turcii, fără căt la Ramazan să străngu la cafenē, și acolō să închină tiravi.» — 670. Gheorghite Sulger dă de știre lui Adam Sulgeriū că comisarii poloni vor fi la 21 Ianuar în Snetin. — 671. Pentru un mîrzac: «găsește mîrzacul obraz la Ela-A-gasi». E de temut să nu pretindă și alții, ca și acest mîrzac, că staū pe loc hănesc și n'aū nimic de dat. — Fol. 579 și urm.

XI. «Condică. Condica de trebile Visterii din anul d'întăiū a Domnii Mării Sale Domnului Costandin Necolae Voevoda; ce s'aū început dea la Septemvrie a anul[ui] 7250 [1741], la al triisprădzeč[e] an a al cincele Domnie, și la întăiul an a al doile Domnie a Moldoviū, — care să încheie până la sfârșitul lui Dechevri, anul 7251 [1742].»

672. «Scara condiciū» (fol. 617 V^o 22 V^o).

673. Pentru rămășița desetinei: «cariū nu ș'ar fi istovit baniū păn acmu . . ., nedănd ban[i], să le bată stupiū». — 674. «8 cărt pentru vădrărit, pe obiceiū: Sfinția Sa părintele Mitropolitul și episcopii de pre la Scaune și boerii cu boerii, păr la Vel Comis, să nu dē. Mănăstirile Sănai și a Sfântaguriū și mănăstir[i]le de țară să scutiască păr la 200 vedre; testamenturile și cărțile gspd. ce să vor înnoi, să să ție în sam[ă]; și toț să scutiască numaī pe vinul ce vor avē drept, din viile sale, iar pe vinul ce vor vinde, saū vor cumpăra, să plătiască ca altă țară căte 4 ban[i] de vadră. Oamenii streini ce aū vii în țară, să dia căte 6 ban[i] de vadră. Vinurile ce vor trece dintr'altă țară, să dia căte 2 bani. Și ceni va face vr'un meș-teșug, den cei ce scutesc: să răspundă vin omenesc asupra lui, tot vinul acela să să iā în sama domniască. Și cel as-

cunsu și a celui Ț-ar ascunde. Și nimi să nu scutiască vinul de pe loc, pără nu va plăti baniî vâdrăritului ; Octomvrie 3 » — 675. «La căp[i]taniî de Vasluiî și la târgovețiî de acolo», și tot așa la Birlad, Puțeni, la Negre Căpitan și la Gălățeni, pentru conacele lui Imbrihor-Agasi, care merge la Constantinopol (4 Octombre). — 676. Pentru conacele unor Turci cari fusese robî la Ruși ; să se plătească locuitorilor, cu mărturiî, conacele. — 677. Lemne aduse la Curte din Ținuturile Iași și Cărligătura : «câte 3 p^t. pe car». — 678. Pentru «răm[ă]șița dăjdilor de pre la mazălî și de la preuțiî de la acele Ținutur[i]». — 679. «24.000 lei. S'aû orânduit să dia boerii împrumut, precum arată în gos ; Octomvrie 6 [urmează numele].» — 680. Pentru rămășițe de «côniță turcăscă» și cornărit. — 681. «Să culiagă viile lui Enăchiuț și a lui Șerban Catacozuno¹, ce sânt la Putna.» — 682. Pentru izvodul conacului de la Tecuci al Domnului. — 683. «Să strângă răm[ă]șița dăjdii ce s'aû scos pentru poduri, pe preuț aice în Iaș.» — 684. La doi Turci, în Botoșani și Birlad, pentru ca să strângă ei conîța turcească pe acolo. — 685. «Așădzare ruptii ce s'aû scos la Octovri, câte 105 paral[e] de om căsar și de holtei tij, 4 ȃfertur[i] într'un an, începându-să ȃfertul d'intăi de la luna lui Noevri-Dechemvrie-Ghenarie, și ȃfertul al doile: Fevruarie-Mart-Aprilie, și ȃfertul al triile : Mai-Iuni-Iuli, și ȃfertul al patruile : Avgost-Săptemvrie-Octomvrie [v. n° 66], iar acest ȃfert ce s'aû scos la Octovri iaste osăbit, pentru baniî stagului ; Octomvrie 8.» — 686. «Să pliniască răm[ă]șița ȃferturilor ot Mai i ot Iuni la Mărie Sa Gligor[e]-Vodă.» — 687. «Pentru Costantin Căpitan, mergând innontru cu doi Moscal[i]», la Chiev». — 688. «O carte la Palaloga Armaș, starostele de Putna, pentru Hătmăniasa Ilinca², și cu fiul dum[i]sale Ioniț[ă], să-i lasă să triacă în ceia parte, mergând la București ; Octomvrie 10.» — 689. «Celor ȃ-aû fost zapciî pentru baniî podurilor pe mazăl[i] și preuț la Ținutul Iaș[u]lui i Cărligăturiî.» — 690. Lista «boerilor ce s'aû pus zlotaş pe la Ținuturi cu baniî stiagului ce s'aû scos la Octomvri :

¹ Fugarul în Ardeal.

² Racoviță, văduva lui Dumitrașco Hatmanul și cumnata lui Mihaî-Vodă.

și «Costantin Vornic de Cămpullungu», «Neculaî Costin Vel Jit.», Gavril Neculce Spăt., Costantin Miclescul Pitar (cîte 4-5 la Ținut). — 691. Cercetare pentru «baniî hărtiilor» puși supt Gligore-Vodă. — 692. Lui Ioniță Răcoviță treti Spătar, să strîngă «răm[ă]șița peăt. ot Fălciî». — 693. Să iea *conicerii* conită «de pre la Turci i Sărbî și de pe la alții oamin[i] streinî». — 694. «S'aî dat pe la goștinariî de oi de pe la Ținuturi într'acest an, ca să diă toț goștină, de la mari pâr la mic, din 10 bucate un leu, Bărsaniî, oameniî de la Greceni, Sărbii, Cămpulungeniî, Vrănceniî și alții, orî-cini să va afla cu oi aice în țară, toț să dia ca și altă țară, făr de căt numai Turciî să aibă pace», etc. v. n^{le} 131, 525]. -- 695. Pentru a se strînge mortasăpia în Țara-de-sus și în Țara-de-jos. Testamenturil[e] și cărțile gd., pe unde să vor afla și nu vor fi înnoite de Domnia Mia din Domnie ačast[a] de acmu, să nu să ție în sam[ă]. Așijdere și pentru crășme ce să vor afla în tărguri, vândzind vinu saî medu saî altă băutură, să aibă a le lua bezmăn după obiceiî.» — 696. Pentru baniî podurilor. «Să è vite și zăloage de pe la aciî ci n'or fi dat banî pără acmu, să le vândză, să facă istov la Visterie.» — 697. «Pe la tărguri și pe la iarmaroace, ca să iă cotăritul după obiceiî.» — 698. La Tutova, «ca să-î fac[ă] niște lemnu, cherestê de corabie»: de ce nu s'a încărcat la Galați, în primăvară? — 699. Cerere de 600 de care de lemne pentru Curte, «cu banî, căte 2 p^t. de caru», din anume sate. — 700. Scuteală «lui Toader Habic, Român din Țara-Unguriască, si doi cumnaț a lui, anum[e] Ion și Gligor[e], iar oamini streinî, č-aî vinit din Țara-Unguriască». — 701. «Somile goștinilor de oi», dînd toți, «și Greceniî», «făr numai Turciî cari aî plătit la cunicer[i]»: Suceava, 9.000 de lei vechi, Neamțul 3.350, Roman 800, Bacău 2.400, Tecuci 350, Covurlui 130, Tutova 1000, Vaslui 1000, Fălciî 670, Greceni 350, Lăpușna 300, Orhei 1.500, Soroca 700, Cernăuți 2.310, Hirlău-Dorohoi 1 650, Botoșani 850, Cărligătura 400, Iași 1.500, Bîrsaniî 5.500. — 702. «Tărgurile domnești, precum s'aî socotit de s'aî orănduit să aducă lemne de foc la Curte gospod, anume»: Suceava 180 de care, Baia 120, Piatra 150, Neamțul 40, Romanul 180, Bacăul 100, Troțușul 100, Agiudul 50, Focșaniî 350,

Tecuci 100, Galații 350, Bîrladul 200, Vasluiul 100, Fălciul 80, Hușii 50, Chișinăul 200, Lăpușna 50, Orheiul 50, Cernăuții 200, Hîrlăul 200, Botoșanii 350. La Botoșani se scrie «luî Antoh Caragè i Dinul Armaș, Vornič». — 703. Ordinul: «De vrem[e] ce pentru toț lăcuitarii ce șād pe moșiile lor s'aũ hotărāt ca să nu lucredză, nič să clăcuiască nemăruî, așie și pentru cei ce șād pe moșiile boerești și mănăstirești, după obiceiũ, ce sânt cu cale să lucredză și să clăcuiască stăpănilor celor cu moșiile, fiind dar și tărgurili pe locuri gospod, să cade a face câte oarecare slujbă Domnii, — însă Domnie Mia de toate altele îi lăsăm, nič să vor supăra cu nici un lucru, fără numai acmu, fiind trebuință de lemne pentru focu la Curțile gospod, și, de vrem[e] că vinu nič într'ačast[ă] toamnă nu s'aũ făcut, ca să aducă aice la Eș, cu care cară să rădica trebuința ačasta; și, fiind orânduite toate tărgurile în Domnie Domnii Sale luî Gligor[e]-Vodă câte o sam[ă] de cară de lemne pentru triaba ačasta, ce să aducè la Curte gospod, din care rânduială numai doi, trei tărgur[i] aũ adus, iar celelalte toate aũ rămas, — iată dar poruncim, îndat[ă] ce veț lua carte Domnii Mele». să se trimeată. «Însă carăle să fie câte cu 4 boî.» Dacă zăbovesc ei în a se face zapciî, va veni un om gospod, și li *va lua ciubote*. «Și carte ačasta a Domnii Mele să o cetiț și lor, ca să o înțāliagă și să sã înștiințedză că cu alt nu să vor supăra. Însă carii vor fi adus din orānduiala ačasta la Domnie Domnii Sal[e] Gligor[e]-Vodă, și vor avè peč de la Clucerul de Curte č-aũ fost atunce aici, să aibă pace. Și la carăle aceste toț căț sânt așādzātor[i] în tărgurile aceste, orce briaslă a fi, vor da cu toț[i].» — 704. «Luî Vasālii, blānar bārsan de la Trotuș.» — 705. Stolniculuî Bogdan, să iea de la Bîrlādeni niște banî pentru cari se jeluisse «Nica Vornicul de Bārlad că s'aũ luat cu datorie de la Turci și s'aũ cheltuit în trebile tărguluî, la grajdiul č-aũ făcūt pentru mezāl în anul trecut, și la fān, și la ordzu, și la alte cheltuialî a tărguluî; și aũ dat sam[ă] Nica Vornicul că aũ făcut cislă pentru acești banî, împreună cu toț tărgoveții, și o sam[ă] de tărgoveț aũ dat banii, iar uniî n'aũ vrut să dia.» Să cercezeze. — 706. Numire de «vechilî beșliagăî». Left: la Roman

12 lei pe lună, iar neferului 6; «și tainul lor un car de fân pe lun[ă], 6 pt., și câte 2 car[e] lemni pe lun[ă]». Cam așa și aiurea (baniî chiar sînt egali). — 707. Sărdarului, «să pue să facă 20 roate, însă dzece roate mari și dzece roate miș, pentru cinci carăte domnești, și 30 roate pentru rădvanuri și cară de la grajdiul gospod, și baniî pe roate să le dia de aice dum. Vel Comis, când or aduce roatele aice.» — 708. Către «vornicul de Bărsan[i] de la Soveja», supuinu-i pe Bîrsanî la toate. — 709. Tot așa celui de Bîrsanî de la Cașin. — 710. Pircălabului de Galați, «pentru 5 iucuri ce i s'aū poruncit să fac[ă] de la Gălați, și 5 săimeni să tragă iucurile, și 4 săimeni și doi călaraș să margă slobozi cu hazniaoa ce merge la Țarigrad cu Chiriiac vătavul de călăraș». Se dă cheltuiala «de aice». ^D — 711. Pentru a se lua care, care să aducă grîu și orz «la beciul gospod, din pîne de ușor ot Fălciî, și să dē chirie câte 15 paral[e] de merță, din baniî poclon[u]lăi stiagului». Din alte Ținuturi, care pentru «pîne de ușor ce iaste la Chiș[i]nău», cu același preț. — 712. La starostele de Putna, pentru «ca să cumpere 2.000 oc[ă] săū sleit, să-l trimită aice pentru triaba cherhanelii». — 713. «Luî Costantin, pe carile s'aū socotit să fie Clucer satelor gospod ot Fălciî». — 714. «Goștinariilor de bărsanî..., de dzece bucate un leū: testamenturile și cărțile domnești pe unde să vor afla, să nu să ție în sam[ă], fiind Domnie noai. Așijder[e]le, și de la Ungurenii streinî č-ar fi trecut cu oile lor din Țara Unguriască aice în țară, iarăș să aibă a le lua goștina goștinarii de Bărsanî, ca și de la alți Bărsanî, fiind oameni[i] streinî.» — 715. «Izvoade de dajde Țiganilor lingurari», șfertul Octombre. *Giuși*: Lupul, Luțul, Sălca, Vicol, Micul, Țivle, Grosul, Ursul, Purcar, ș. a. — 716. Să se aducă Țiganii Ceaureștilor la Vel Vistier. — 717. Să se aducă stoguri de fin «din fânul gospod ce iaste la Movila Mari, să-l ducă la grajdiul gospod»: se dă un leu de dusul stogului. — 718. «Precum s'aū vândut camenile într'acest an; Octomvrie 22: 1.300 de lei Iașiî, 750 Țara de ȝos, 180 Romanul, 35 Fălciul, 230 Lăpușna, Orheiū, Soroca, 50 Cernăuțiî.» — 719. Către zlotășî. A făcut șferturile, «socotind mai bine a așădza țara». Să fie cu luare aminte. «Unde

să va afla, să va cunoaște chip de raet (*sic*) de mesterșug sau de nesălință... , din rânduiala Curții domnești să va lipsă. Și iată, fiind trebuință ca să trimetem o som[ă] de ban[i] la Țarigrad, ca să să dia pentru cheltuialil[e] ce s'aũ făcut la preputernica Poart[ă] și pre la alții meghistanî, fiind Domnie noi, pre la toate Ținuturil[e] s'aũ orănduit câte o som[ă] de bani din frunte ban[i]lor... Și, de nu-i veți avè dum. strânși den Ținut, cum veți putè, și cu datorie, să-i faceți... Păr la sfârșitul aceștii luni negreșit... să-i pliniți dum., căc la dzi întâi a lui Noevri vom să-i pornim la Țarigrad.» Altfel, va trimete «alt zapciũ, mai cu grele çubote, de va plini banii; ci ni vom și scărbi asupra dum[itale] Și, fiind acum și cătăva vrem[e] de când aț eșit dum[neavoastră] la Ținut, îndată să ne trimitiți o foae de cislă și doi de la doi sate, ca să vedem Domnie Mè de urmadză a-ș face dreptate lăcutorii în cislă lor.» Să scrie «cu copilul acest den cas[ă]». — 720. La goștinari, «să pliniască pe gum[ă]tate de bani ce s'aũ orănduit; Octomvrie 22.» — 721. «Pentru răm[ă]șița cuniții i a hărtiilor.» — 722. «Pentru caii de țimir, trimițindu-să și un căp[i]tan anume: pentru cai ce or fi slabî, să-i iă să-i aducă aice, iar cariî or fi de triabă, să rămăe la țimiruri, și în locul celor ce să vor aduce aici, să cumpere boeriî acești numiț mai sus alți cai din banii peç., cu prețul câte 15 lei calul.» — 723. Să se «lipască» la banii steagului din Roman toți oamenii lui Vel Logofăt la un loc. — 724. Către Costachi Razul Vel Vornic, care scrisese «pentru vorniciî și alți oamen[i] de frunte, lăcuiitor[i] de acolo, de la Orheiũ, că, strângandu-i dumnalui și cetindu-le ponturile, și arătându-le pentru toate, deç, cerșind ei ca să s[ă] schimbi orânduiala căt pentru oi, stup[i], să nu să pue la cislă, având bucatel[e] aceste dajde lor osăbită,—fiind cu cal[e], aũ lăsat Mărie Sa, pentru aceste să nu să pue la cislă. Iar, pentru altele ce mai cer ei, ca să să străce socotiala și așădzare ce s'aũ făcut, niç de cum nu să poate. Ce, după cum s'aũ făcut hotărăre pentru folosul obștiî, așa va rămăne. Și, pentru vorniciî, açașt[ă] dat[ă] tot așa vor rămăne, iar mai pe urmă s'a socoti și s'a puni la o cale pentru dănșii; Oct. 24 » — 725. Către «toț lăcuiitorii

Ținutului Lăpușniî, Orheiului, Soroc[a]». Razul a scris că li place tot în noua așezare, «numai satele cele mai mari și cătunurile, ca să-ș facă fieșticari cislă lor osăbită, iar nu sa s[ă] lipască la un loc, precum iaste porunca Domnii Meli. Pentru cari Domnie Mè, necăutând ale Visterii trebuintă, și socotind întâiaș dat[ă] a vă pune la o cale bună ca ačasta, cu lucru hotărât am lăsat ca să lipsască toate cele ce era asupra voastră, și, pentru toate cumpănind și așădzind între toț o dreptate, a schimba hotărâre noastră ș[i] a muta dreptate, nič de cum nu priimim. Și, după cum hotărâsc ponturile Domnii Meli, cu carile v'am înștiințat, fiind lucru bun și drept, cum celor sărač, așia celor fruntaș, trebue să fie priimită și plăcută.» Pentru celelalte, ca în n¹ precedent. — 726. «O carte legată, la Dum[i]trașco Păladi Vel Clucer, că, spuind dum. Vel Vistierul Mării Sale lui Vodă pentru vieriî Mării Sale Mihaî-Vodă de la Nicorești, că nu vor să lucredză viile și să le îngroape, au poruncit Mărie Sa Vodă dum[i]sale Vel Vistier să trimită bani pentru lucrul viilor la Dum[i]trașco Pălad[i], ca să-î dia în mână vierilor, să le lucredză; iar, de nu vor vria ei să lucredză, și făr de voe lor să-î zapciiască, și să le lucredză; Oct. 24.» — 727. Mortasipia Galaților, dată de Vistier unuia, «făr de știre Mării Sale lui Vodă», e dată de acesta altuia. — 728. «La Echim bunbaș (*sic*) de Scăntee, ce s'au trimis de aici cu un om gsd. 1000 parale, care facu 25 lei»: să dea la oameni cîte 2 parale de scîndura de teiū. — 729. La pîrcălabul Galaților, «să cumpere 5.153 oc[ă] miere, cari fac 117 cîntare 5 oc[ă], și 490 oc[ă] čară, și să le trimită la Țarigrad, la boeriî capichihăi pentru Ramazan»; plătind din baniî steagului. — 730. Vornicilor de Botoșani, «pentru cai ce s'au trimis acolo la Botoșani, să să ervedză cu fânul č-au rămas de la Tudorachi č-au fost Vornic acolo». Se trimet și treî «vizitiî»; restul se va lua «orî de pin sate, orî de acolo din Botoșani». — 731. Pentru «rămășița folaritului». — 732. «Pentru iușorul a unor sate.» — 733. Restituție de sate de la Ținutul Suceviî, care dăduseră birul la ocolul Botoșani. — 734. «La Vel Capitan de Tecuč, pentru dumnalui Gligoraș Costachi biv Vel Comis, fiind trecere dum[i]sali pe acolo pe la Tecuč, să margă în

Țara-Romăniască; să aibă voe; Oct. 27.» — 735. I se dă aceluiași un copil de casă până la *margine*, și conacuri. — 736. «La Vasăl[e] capichihae de la Măria Sa Sultanul, pentru doi Tătar[ⁱ] de a lui Cantimir Mărze, de pe Sărată, cari trecând peste Prut, pe o vale ce să chiam[ă] Nărnova, între Pănicești și între Țutești..., s'au ucis doi... de niște tâlhar[ⁱ]; cari nu se află, «macar că s'au dat strânsoare și împreguraș[ⁱ]lor» — 737. «Pentru emacii de la Hotin, ce facu supărări și străcă-
cuni lăcuior[ⁱ]lor.» Să trimeată oameni acolo cu jalbă la Samsongi-Baş[ă]. «și vor ave dreptate, fiind om înțelept și mare prieten Mării Sale lui Vodă». Se trimete și besleagă. — 738. La pîrcălabul de Gălați, «pentru untul gospod ce iaste acolo, să caute mușterii cu preț mai mare decât 4 p^t oca», întrebînd și pe Domn; «că aice s'au aflat mușterii de au dat câte 4 p^t». — 739. Să se trimeată «6 poloboač[e] de mere domnești», cu plată. — 740. «Pentru pește de munte, ca să aședză doi păscar[ⁱ], să fie pentru triaba gospod, să pue zapcii asupra păscarilor pe pîrcălabii de Niamțu, și de da (*sic*) orî pe săptămân[ă] să trimită pești aice, cu panțării de acolo.» — 741. «La Ștefan Rusăt Vel Păharnic, pentru dumniei Ilinca Hătmăneasa, cari iaste să margă la București, și dzăce că are 5, 6 fi^ori munten[ⁱ], oamin[ⁱ] streini și cu capetel[e], și vor să margă cu dumnei. Ce, de [a] fi așa, să fie cu capetel[e], să aibă pace să margă, iar, de sânt vr'uni de acolo de loc și cu casă, și vor să margă numai păr la margini, dându-li pe^č., să-ⁱ cisluiască cu satul, Oc. 30.» — 742. Pentru 300 de drobî de sare la beciul gospod: cămărași de Ocnă vor da 30 lei pe ocă. — 743. «Mălaî... din ușor¹.» — 744. Iertare de dăjdi pentru un Sîrb, care «va să-ș aducă femeia aice în țară». — 745. «Așădzare mezăl[uril]or precum s'au făcut», cu ceauși, căpitani, chihăi. Total: 8.375 lei noi. — 746. «Să apuce pe târgoveții de Bărlad și pe alții de pin preğur», pentru jalba unui Armean și unui Român de la Suceava, trimеși «de dum. Vasălache Saigiu», «să cumpere oi... Pe vrem[e] de chindie»-i lovesc șapte Tataři, cari li ieau și peste

¹ Ușurul tătăresc.

1000 de lei. «Cari Tătar[i] și Duminică toată dzua și Lună au fost tot în Bărlad; pre car[i] Tătar[i] un fiċor de popă din Bărlad să-î fie știind de la ce oarde sănt, și să-î fie și cunoscând... Să îndreptedză urma Tătar[i]lor acelora, de und[e] sănt, și de la ce oardă și de la ce mărzacu», dînd știre la Căpitanul de Covurluiu sau la Căpitanul de Codru, după apropiere «Baniî sănt bani împărătești, și niċ de cum nu să poate să rămăe ġos pricina aċasta.» Tatarii să se închidă de către mîrzac: Domnul va da de știre Sultanului. Dacă Bîrlădeniî nu dau lămuriri, «pe Vorniciî de Bărlad, pe Nica și pe alċii, ċ-or fi mai capete acolo în Bărlad, să-î iă zapciul acesta și să-î aducă aici.» — 747. Pentru Ungurenîi imigraċi în Ținutul Bacău: nu vor da nimic trei luni; «numai la foae de cislă să nu-î pue cu alċii, ce să fie osăbiċ.» — 748. «Pentru alċi oameni strein[i] ungurenî, pe unde s'ar afla, păr la dzeci-doîspreċi, în cislă cu alċi oameni de țară să nu să mestece; iar căte doî sau trei Unguren[i] ce s'or mai afla într'alte sate, în foae satului să-î pue,—dar în cislă cu satul să nu între, ce să le pue bani dreptċi, căte 105 parale de om, și așia să plătiască, arătănd în foae Unguriî anume.» — 749. Pentru 12 Unguri imigraċi: li se refusă «osăbită tocmă[ă]...; ce s'au poruncit la zlotaș să-î pue osăbiċ la foe și să le dia pecetċi, nemestecăndu-î cu alċii, și ei, de vor vria, s'or cislui între dănsiî.» — 750. La zlotașii cu baniî steagului. Cere știri «și de stare lăcuior[i]lor cum să află, cu ce bucurie au priimit așădzare aċasta; de care știm și sântem făr de niċ o îndoial[ă] că tuturor li iaste plăcută, fiind de obștie folos și tuturor cu dreptate». N'au trimes bani și foî de cislă. «De Viner[i], Noevri 6, negreșit vom să pornim ban[i] la Țarigrad» (2 Novembre). — 751. A pus la menziluri «căp[i]tanîi oameni de Curte Domniî Mele, orănduind să să cumpere și caî». A scris la zlotaș să li dea bani căpitanilor: «ca să să aședză mezălur[i]le, tot odată, și ca s[ă] nu să supere lăcuioriî țărăî, niċ cu cai a le lua de olac, niċ cu cheltuiala oaspeċilor, precum pără acmu; ce și cheltuiala cu oaspeċiî tot căp[i]tanîi să o poarte, cu bani de la gospod. Și niċ mezăluri, să să dă așia, la fiștecari, precum să da pără acmu, nu vom Domnie Mă, ci numai celor ce vor

merge cu carte gospod de aici și celor ce vor vini de acolo cu răvașăle dumnealor. Însă, când s'ar tãmpla a vini și vr'un Ag[ă] cu calabalăc mai mult, din ȝos, pe la Gălaț au pe la Focșani, ia unii ca acie, prindzind dumnalor cai cu chirie, așe cu cai cu chirie să vie păr la Iaș; și mezilurile la unii ca acie să nu să supere, ce numai la ȇoh[o]dari ce să vor tãmpla a vini cu trebî în olac...; însă pria cu ochi deșchiș... Și, pentru mănecare lor, iarăș ce să va cădè...», cu izvod (2 Novembre). — 752. «Somele conitiî ce s'aũ aflat a măn[ă]stir[i]lor», etc., la «let 7249 [1741], la Iun[i] 2.184 mănăstirile. 3.276 [lei] boeriî vâliti. 889 boeriî al doile. 4.899 mazălii. 844 ȝupănesăle sãraci. 461 neguțtorii 4 013 preuțiî. 105 485 birnicii țărăi. 1.545 văduvele femeî. 1.315 Țiganii » — 753. Pentru menzilor. «Să nu să dia cai tuturora, numai așia tivilichiũ, după cum să da pără acmu.» Să se iea cai și nutreț, cu bani. «Cailor să le puneț fier, cu numel[e] meză[lu]lui.» — 754. Pentru 12 Sîrbi din Ținutul Orheiũ: «ca să-î pue cut osăbit, și să le iă peceți, să să cisluiască între dãnșii; să nu fie amestecat cu alțiî». — 755. Lui Vel Căpitan de Greceñi, să margă cu Stolnicul Sturdze sãn Scãrlătache Cluț și cu Gheorghii Vel Căpitan de Codru «la oamenii de Greceñi și de la Vadul Isac[u]lui ȇ-aũ fugit în Țara Turcăsc[ă], neprimind ponturile așădzării ȇ-aũ făcut Mărie Sa Vod[ă], și să le cetiască și carte ȇa deșchisă ce li s'aũ scris de la Mărie Sa Vodă lor, într'audzul tut[u]ror, și să s[ă] săliască în tot chipul ca să-î întoarcă înapoi; Noemvrie 4.» — 756. Către Vasă[lu] Sturdza Stolnic. «Bănuind Mărie Sa Vodă asupra dum[i]sale pentru ce n'aũ mersu sãngur, cu capul dum[i]sale, acolo la Greceñi, ȇ-aũ trimis peceț și ponturi la Căpitanul de Greceñi; și trebue să margă, să li arăte și dumnealui din gură folosul lor. Și iată, banii ce erau orânduiț să să trimită la Gălaț, li s'aũ mai dat soroc, mutându-să să fie la Gălaț; Noevri 9.» — 757. Către Căpitanul de Codru. Dacă oamenii nu vreaũ să se întoarcă, va merge el la «Voevoda de Rianî [Reni] cu mehtupul gospod ci i s'aũ scris», pentru a-î restitui. «Arătându-î dumisale și ačasta, ca să nu fie pricin[ă] și altora să triacă... Și, aducându-î la locul lor, trii-patru oamen[i] dintre dãnșii

îndat[ă] să-î trimită aici.» — 758. Pentru 27 Unguri veniți la Cotnari: scutire pe cîtva timp. — 759. «Să cumpere 20 cai albi, pentru cociile împărătești.» — 760. Celor datorî cu goștina, «să li ia oî, câte 1 leu». — 761. Scutire de «baniî peo[e]t[iî] . . . pentru șangăi de Ocnă și alți liud[e] a Ocnîi». — 762. Se acordă cislă deosebită Ungurilor de la Călugăra. — 763. Cîmpulungeniî să plătească «pentru 270 merț mălaiî cî-aû luat . . . la Domnie Domniî Sale Gligor[i]. Vod[ă] din mălaiul de ușor de la Chiș[i]nău, câte 2 lei merța». — 764. Pentru birnicul Țîpul, fugit din satul Jăbălie. — 765. «Pentru 12 Ungurenî sticlarî de la Bacău»: scutire, dînd pe an «500 de table de sticlă de fereste și câte 100 sticle de băut ap[ă]». — 766. «La torcarii gospod de la Focșaniî: ușurare la dări. — 767. Un dregător e scos de la «birul țărănesc» și pus la «dajde cu mazăliî». — 768. Ordin a se scrie Turcii dintr'un Ținut, cari supără pe locuitorî, împreună cu averea lor. — 769. La Căpitanul de Greceni, pîrcălabul de Galați și capichihaia de Bender, care, acesta, «să îndemnedză pe neguțitorî de Bender să vie să cumpere sare de la Ocnă, și, pe sare cî-or lua, să vie aice la Eș, la dumnealui Vel Vistier Căpitanul de Greceni, să să aîgungă cu neguțitorî de Smil, și părcălabul de Gălaț să să aîgungă cu neguțitorî de Gălaț». — 770. «Pentru niște călugări ce sânt afară din mănăstirî, și unîi aû babele lor cu dănsîi . . . : să li dia tuturor peo[ete], și, pentru vorniciî și vătămăniî de pin sate, să dia acast[ă] dată.» — 771. «Pentru călărașîi hătmaneșt[i], să-î aducă la rînd, cariî nu ș'aû plinit rîndul și aû fugit, ca să-î aducă să șadă aici la Iaș, să-ș pliniască rîndul.» — 772. Pîrcălabului de Gălați: «să gătiască dzeci săimenî și doi căl[ă]raș de Gălaț, să margă cu haznaoa la Țarigrad, cu dumnalui biv Vel Postelnic», dîndu-li de drum 130 de lei noi. — 773. Ace-luiașî, «pentru vozariî cariî sînt la ghecetur[i]; să pue oameni cu banî din venitul gheceturilor; iar vozariî să dia ban[i] lor.» — 774. Pentru mîrzacul care făcuse furtul de lîngă Birlad. Vor merge păgubașîi cu Căpitanul de Codru și doi Birlădenî la căpetenia lui. — 775. «Un izvod de neguțitorî streini ce s'aû aflat aici în Iașî, anume»: un bogasier grec, la Sf. Sava; un alt Grec, cu «negoț de Țarigrad», tot

acolo ; doi mătăsari greci, împreună cu «un rob răscumpărat de la Turci», tot acolo ; un băcal «ot Rod» [Rodos], tot acolo ; un băcal ianiniot, tot acolo ; unul, cu «negoț de Țarigrad», la Sf. Vineri. — 776. Cei însemnați arată că «aici în țară ședzător[i] nu sânt, ci numai, ei aducând negoț cu rădicata, șadzind o lună-doî, îl vând și iar să duc», neavînd dughiană : nu li se dau pecetî. — 777. La «copii din casa ăa mică» trimiși la Ținuturi, pentru a cerceta pe ispravnicii cari nu răspund pentru bani. Ieău ciubote între 20 și 30 de lei. — 778. Pentru conacele lui Iordachi Postelnic, care merge cu haznaoa, «și împreună cu dum. mergi și cucoana Mării Sale Iancului beizadè¹» : se va plăti tot. — 779. Către locuitori. A iertat tot ce dădeauei, — puindu-li în loc șferturi, — «nu numai dăjdî, ce și jafuri feliur[i] de feliuri, carele trecè peste dăjdile ce era». Cel ce nu iea pecetî și se află, va da «pecete lui îndoită ; cariî, cu ăfertul dintăiî, ce iaste să iasă, să faci întreită... Acmu, ca o ispită făcînd Domnie Mè cer-care aice în târgul Iaș[i]lor, mulți s'au găsăt și făr de pecet, și cu pecet nescrisă pe feț[e]le lor ; cariî, după hotărare, au plătit îndoit.» Ar face «și pe afar[ă], adecă pre la toate Ținuturile..., cu boerănaș osăbiș ; dar, Domnie Mia, iarăș cu milă aducându-ne cătră voi, ca să gonim cel mai rău de asupra voastră,—adecă ciî ce or eși, și să vor afla acmu, ca să iă ș[i] pecet la cercătura ce iaste să fie, să nu plătiască întreit,—iat[ă] am mai lungit vreme aceia», încă cu 15 zile. Cei aflați vor da cele 105 parale de pecete, «și cercătorilor ostiniala lor : mai mult nu, numai dzeci parale. Pentru aăasta dar, de vremi că Domnia Mè am gonit folosul și dobănda Visterii, — carel[e] puteș și voi să cunoaști că, de cînd cu mila lui Dumne-dzău am vinit la Scaun, am fi putut lua și văcărit păra acum, și altele ce era rău obiănuite asupra voastră, căte am fi vrut ; — ce căutaș dar și toș să eșiș la boeriî zlotaș . . . Să nu așteptați cercătura ce va să fie.» Iarăși amenințări

¹ Mavrocordat, fratele Domnului. Constantin-Vodă a avut și un fiu Iancu (cf. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 390 și cele două *Généalogie des Maurocordato*, publicate de d. Legrand), dar acesta nu era încă de vîrstă. «Cucoană» pare a însemna aici, nu fată, ci soție : în care cas, ar fi înțîia soție a lui Ioan Mavrocordat, Maria Guliano (*Gen. Cant.*, p. 391).

de plată întreită și răspundere a vornicelului și vătămanului. «Osăbit de ačasta, de pre la câteva locuri ni-aū venit jaloba, de pre la cei sărač, precum îi goniț și nu-î primiț la cisle voastră după hotărăre, și cislele voastre iarăș nu le faceț cu dreptate, puind capetile mai mult și asupra vitelor mai puțin, și pre mulți dintre voi, cari ar fi de sam[ă], îi arătaț bătrâni și nevolnič, și holtei numai pe cei cu mustăț[ă] îi socotiț; cu care pricin[i] încărcaț săracii.» Li lăsase numai lor grija cislei, crezându-î drepti. «Și vitele, precum s'a cădia, să le faceț capete.» Altfel, se vor strica cislele, și se vor pedepsi «cei ce vor fi mai fruntaș» (17 Novembre).— 780. Se trimete un copil de casă pentru a aduce în butucă pe vornicul de Faraoani și a-î lua bucatele, «pentru că s'aū înștiințat gospod, c'ar fi gonit pe oamini ce sărač și cei streini dintre dănsii». — 781. Să se facă listă de «Ungureni streini», cari ce vor da, «pe sama vorniceilor de pe la sate», fiind scutiți pe trei luni. — 782. Sărdarul, să dea «80 lei la doi săimeni hănești, fiind liafa lor de 4 luni . . ., carei aū umblat de aū strănsu ușorul de la Tătar[i]». Urmărire: să se vîndă «č-ar găsa la casale lor». — 783. «O carte la Vasălache, capichia de lângă Marie Sa Sultanul, pentru iarlăcurile alămului; Noemvrie 20.» — 784. Pentru birul unor străini; «și holtei s'or socoti numai cei cu mustăți». — 785. Pentru străinii ce ar veni, «audzind carte Domnii Mele»: nu vor da nimic până la Maiu; apoi șferturi de cîte 105 parale, «căsarii și holtei», — «cii ce vor fi de vîrstă, cu mustăți, iar nu copilandrici» (*sic*). Nu va mai da «nič văcărit, nič cuniț[ă] și[i] alte ce era mai înainte», care sînt cu totul desființate. «Așijderile cu beilicuri saū clăč, saū alte angării saū cheltuiale cu zloțașii și cu alți dregători și oamin[i] domnești, nič macar preț de un ban nimăru nič nu vor da.» — 786. Vornicilor de Botoșani, pentru niște fin făcut de Banul Aristarhu. — 787. Către pîrcălabul de Gălați, pentru bani plecați «cu Toader Rahtivan la Țarigrad». Un diac merge la Gălați, ca să mai strîngă de la Ținuturi pentru același transport. Vor veni «18 pungă, la care trebuesc 4 iucuri și gum[ă]tate; dar, socotind că ča gum[ă]tate de iuc or fi galbeni, și or trebui numai patru iucuri, — care acele 4 iucuri

să le făc dum. de acolo de la Gălaț, câte 8 lei iucul . . . , și 4 oamini slobodzi ce or trage iucurile . . . Iar șiali pentru iucuri, s'aũ dat de aici.» Poate aștepta o zi-două cu haznaua. — 788. «17 cărți ce s'aũ scris pe la boerii zlotaș cu ȕfertul de'ntăi a lui Noevri, Dechemvrie, Ghenarie. Într' acesta chip scriind: Facem știre dum. că acmu, după obiĉnuitul poclon a stiag[u]lui, fiind vrem[e] și de începere așădzării lăcuitarilor cu 4 ȕferturi pe an, pe paral[e], de tot omul câte 105 de ȕfert, după cum ponturi de obștie s'aũ dat în știre tuturor, acmu fiind vremi a să scoate ȕfertul d'intăi: Noevri, Dechemvrie, Ghenarie, iată pre dum. v'am orănduit zlotaș la Ținutul —, și v'am trimis și cătră lăcuitar[i] cărțile Domnii Mele deșchis[e]; care, cetindu-le tuturor pre la toate satele, să le daț câte o carte de aceste, și să căutaț îndat[ă] să puneți să strângă bani, după așădzare poclonului stiagului, luind foae de la boerii zlotaș ȕ-aũ fost cu poclon[ul] stiag[u]lui, de toț oamenii ȕ-aũ aflat de acel Ținut. Și, de vremi că acmu avem trebuiță pentru o som[ă] de bani mai în grabă, să căutaț să puneți nevoință, și, păr la dzece dzile a lui Dechemvrie, să luat de tot omul câte un leũ pol, și să-ı trimitet aice la Visterie, ca să-ı trimitem la Țarigrad. Iar alți bani ce mai rămân păr la 105 parale, iarăș păr la 40 dzil[e] să vă săliț dum[neavoastră] ca să faceț și istovul, pentru ca să aibă și lăcuitarii vrem[e] de odihnă și de răsufare pără la ȕfertul al doile.» Să facă *cer-cătură* pentru peceți. Să *poprească* peceți din ale poclonului steagului, pentru cei ce s'ar descoperi. Aceștia vor plăti amîndouă dările, și 10 lei pentru osteneala zlotașilor. — 789. Privilegiu de a nu se cislui cu «tîrgoveții, pentru 7 oameni streini greci, ce s'aũ așădzat acolo, la tãrgu la Chiș[i]nău». — 790. Către starostele de Putna, «pentru c'aũ jăluit vornicul de Mocan[i] de la Cașin, dzicând c'aũ făcut trei cară pentru triaba gospod, și Bărsaniș de la Soveja nu vor să dē și ei așutor la acele cară». — 791. «Pentru Bărsaniș de Cașin, pentru cari dintre dănșii era mai înnainte trăitori pintr' alte sate, și toate cheltuialil[e] iș da acolō, dar acmu unii ca acie pri-cinuesc și nu vor să-ș plătiască răm[ă]șițurile trecute.» — 792. Să se restituie bucatele «vătămanului de Faraoani, ce s'aũ purtat

pe uliță». — 793. Pircălabului de Gălați, «pentru untul gospod și pentru hotărâre rufeturilor de acolo din Gălaț». — 794. Locuitorilor Cîmpulungului rusesc. Amintește măsura ce a luat de-a se da în șferturi 10 lei pol, «banii noi», pe an. «Care așdzeni, trimițând Domnie Mă boeri, toț lăcuiitorii, mulțămindu-să, s'aū odihnit, și, fieștecarile[e] cu bucurie priimind, aū eșit, și ș'au luat pecet.» Știindu-ila hotar, «că vă megieșiț și cu Ungurii și cu Leșii, și traiul vostru fiind mai greu decât la alții lăcuiitori, neputându-vă cuprind[e], ca alții, de aġunsu pentru hrana voastră, și fiind și ca un chip de straj[ă] locului la parte aceia... Holteii vi-ī lăsăm ca să nu dia nimic » Și căsărilor li scade (cifra e în alb). Dar să iea și ei pecetii, «ca să aveți sāmnu la mânia voastră». Doi boierii îi vor *scrie*, dînd pecetii și holteilor, «ce vor fi holteii întregi, cu mustăți, iar nu copilandricii... Pentru aġasta dar, macar că asupra voastră cele ce era asupra alții țării știm Domnia Mă că nu îmbla, dar, pentru mai bun așădzămăntul și a vostru, și ca să nu deosăbim așădzămăntul de obștii, iată vă poruncim, nesocotind vre o împotrivire în gāndul și socotiala voastră, să priimiț cu toții pe triimișii boerii noștri, ca să vă scrie... Iară, de vă veț sāmneți și veț arăta vre-o împotrivire și vre-o nesupunire la porunca Domnii Mele, iată Domnie Mea, ca să eșim din păcat, și aġasta vă arătăm, că celor nesupuș după toată dreptate li să cade a li veni de hac, și atunci, nu numai cu slujitor[i] de ai noștri, ce și cu oștil[e] împărătești vă vom pedepsă: de vrem[e] că raeoa împărătiască să numără că santeț, să cade să fiț supuș stăpānilor voștrii, iar nu împotrivitori; Dechemvrie 2.» 795. «La Antoh Caragē Vornic de Botoșani, pentru fānul domnesc ĉ-aū fost făcut de tārġoveții de Botoșani, să-l dia să-l mănānce caii domnești ce i-aū trimis de aici acolo, la Botoșani.» — 796. La Vel Cāpitan de Tecuci, ca să-și iea 20 de oameni[i] «pentru slujba și poruncil[e] ce are; dar să fie oameni[i] osābiț, să nu fie amestecați pin sate, ce să fie cu pecet[i]le lor osābiț, și să fie în loc de cālāraș, și să fie scutiț de pecet.» — 797. Pentru Turci datorii cu cornăritul. — 798. «16 cărți legate s'aū scris pe la Ținutur[i], pentru vornicii de pin sate, socotind Domnie Mă că ei sāt

alergătorii pentru slujba și folosul satelor». Deci, «să [să] cisluiască țărani pe dânsi, pe fieștecarii sat, iar vornici să fie scutiți de banî; numai ei să fie purtători de grij[ă] pentru strânsul banilor, și pentru alte alergături și ostenele ale satului... Baniî pecet[i]lor vorniceilor să-î cisluiască țărani pe dânsii, iar vornici, după cum poruncim, să fie scutiți.» 799. «La Sărdariul, pentru oamenii lui Solcul de la Bender, să le dia pecet tuturor și să li iă baniî deplin, și pe unul dintre dânsii să-l pue în butuc, și să-l trimită aici. Și, pentru čobaniî Turcilor benderlii, să l[i] dia pecet și să li iă baniî de pe la toț, și să li iă și goștin[a] de pre la čobani, câte 6 banî de oae, pe oile lor, fără 2 parale č-au mai dat la cuniceri.» — 800. «5 foiț de copii ce li-au dat pecet, și nu sânt de vârstă.» — 801. La starostele de Putna, «să chem[e] pe Mocaniî de la Soveja, și să să tocmască cu dânsii, să fac[ă] doi cară mocănești, câte cu 8 cai, ce să ducă baniî poclon[e]lor bairam-lăculuila Țarigrad»; la 10 Ianuar, carele să fie la Galați. — 802. «Dum[i]sale Vel Sulger, să nu fie alții volnič a cumpăra vite, păr nu va plini soma dum[i]sale Vel Sulger, pentru traba Sulgerii.» — 803. Pentru iucuri și cei ce trag iucurile la ducerea haznalei (26 Decembre). — 804. La locurile de menzilor. Află că, «nu numai că nič cu banî pentru cele de trebuință nu veț se daț la căpitan[ul] ce iaste orănduit asupra menzălurilor, ca să-î grijasc[ă], ce încă nič în cas[ă] să poposască nu-î priimiți, și nič un fel de aģutor cătră uniî ca acie, când să tămpla de vin, nu daț, nič arătaț... Menzălul am rădicat de asupra voastră, ce și cheltuiala care a voastră datorie era să daț, am poruncit cu baniî Visterii să să cheltuiască... Jalobe ca aceste de acmu să nu ni mai vie... Când s'ar tămpla a veni oaspeți și mai gloată, cu porunci, la cele ce ar fi de trebuință să dați ascultare căpitan[u]lui.» — 805. «Pentru Lipoveniî de la Sučav[a], cari au jăluit aici că sânt năpăstuiț cu cățva oamini, să-î cerce și să-î afle, și să le facă dreptate; și, pentru 21 călugări, ce li s'au dat pecet, să li dea pace de ban[i], și nič la tablă să nu-î pue » — 806. Pentru «Andronachi bucătar gospod», care avea pecete la Iași, și se mai dase una nevestei lui, la Putna. — 807. *Cercătură*. «Și pe vornicelul satului, und[e] vor afla oa-

mini mistuiț, bucatel[e] lor ce va avè, să le iă pe sama domniasc[ă], și pe dănsul să-l trimită la ocnă.» — 808. Împlinire asupra lui «Ștefan Gherghel și Zamfir, vameș de la Botoșeni». — 809. Starostelui de Putna, «pentru Dumitrașcu staroste, să-l las[ă] să triac[ă] în Țara Munteniască, pentru datoriile lui, ce are la Mihai-Vod[ă]». — 810. Pentru untul domnesc de la Gălați, *neguțat* de un negustor. «Să-l cântăriască tot untul cu cântariul vămii.» ^Q 811. Spătarului: «să aibă a popri negoț neguțtorii ce ar fi cumpărător[i] de pâine, cum să nu fie volnic a cumpăra grău și ordzū, păr va plini dum. Vel Spat. toată pâne ce iaste orânduită să cumpere pentru triaba Împărății ¹; Ghenarie 11.» — 812. «La Gheorghi Vel Căpitan de Codru, pentru gloabe și altele ce s'ar făc[e] la târgoveții de Huș, carele sânt obișnuite a lui vtori Păharnic; ce să caute să nu să amestece el la nimic, căc, fiind târgu domnesc, nu să amestecă Căpitanul; ce iaste a lui vtori Păharnic.» — 813. Către Vel Căpitan de Coțman, pentru «că Leșii de ceia parte trimit dincoaci în țară de tae lemne și altele ce le trebui, de toate; și încă și ačasta ar fi sunând-o, dzicănd precum că trii luni ar fi slobodzī să tae și lemne și altele de toate, ce li-ar trebui, din Moldova. Pentru care i s'aū scris, de aū făcut ačasta din socotiala lui, prè fără cale aū făcut-o, și i s'aū scris să să poarte cu socotială, și margine acia să fie foarte poprită de cătră Leș, să nu audă Mărie Sa că iaū Leșii macar o surcè din Moldova făr de știre Domnii; că, de s'ar mai întâlege, atunci a tri-

¹ Griul se trimetea la «Anadol», la Trapezunt, unde trupe turcești luptau cu Perșii (Hurmuzaki, IX¹, p. 684, n^o DCCXCVIII). Despre ordinul, din Mart 1742, de a se trimete proviziile adunate în țerile romine la Trapezunt, vezi și raportul olandes următor, din 2 ale lunii: «Niet alleen zyn die ordres afgezonden, maar men hadde ook ordres aan de princen van Wallachyen en Moldavien gezonden van de magazynen langs den Donauw van alle behoeftens te voorzien. Deze zaken aldus staande, heeft men voor eenige dagen ordre gezonden om alle de voorschreven behoeften inteschepen en naa Trebisonde te zenden» = «Nu numai că s'aū trimes ordinele, dar s'aū dat și ordine Domnilor Țerii-Românești și Moldovei a prevedea cu toate cele de cuviință magazinele de-a lungul Dunării. Așa fiind lucrul, acum citeva zile, s'a ordonat ca toate aceste lucruri de nevoie să fie puse în corăbii și trimese la Trapezunt.» Și Neculce pomenește de această trimetere de griu (p. 418).

mete, și cu urgie s'a răd[i]ca de acolò ; Ghen. 12.» — 814. Se dau băni Spatarului, «să cumpere zahariă». — 815. Către stărostele de Cernăuți. Să trimeată *istovul* până în 15 zile, «că mai ~~mult o dă n'a~~ ave păsuial[ă].» Și pentru lemnele Leșilor: el scrisese «că nu știe din ce pricină sânt Leși slobodzi pār la atăta de trec dincoab[e] de-ș tae ce le trebui, de toate. Care, pentru ačasta, cum poate dzič[e] că nu știe din ce pricin[ă] iaste, căc dumnealui iaste purtător de grij[ă] marginii acolò, și, de s'a făc[e] vr'o stricăcune marginii, iarăș de la dumnealui să va cere să dia sam[a].» Dacă e vinovat Căpitanul de Coțmanî, să spuie anume (12 Ianuar). — 816. Către Vel Căpitan de Codru, pentru plîngerea unui sătean, «că i s'aũ tăiat un bou la conacul Domnii Mele de la Roșiač, și, fiind orănduiț să dia o ialoviț[ă] Stănilieștiu la acel conac, aũ dat un bou pentru ialoviț[ă], la conăcarî, și conăcari l-aũ dat acestui Costantin pentru boul lui.» — 817. Vechiluluî de beșleagă de la Botoșani, «pentru Turciî hotinceni carî cumpără vite, și nu vor să : [ă] pliniască vama pe obicei». — 818. «La Vornicul Costachi, răspunsu cărții dum[isale] pentru 600 cară de lemne ce poftisă Pașa de Bender pe gospod ca să-i trimită, — precum că li-aũ lăsat, să nu-i mai duc[ă] ; numai să dè poruncă oamenilor de pin sate, cin[e] va vrè, să ducă lemne, să le vândză pe băni acolo la Bender.» — 819. Către Vornicul de Botoșani, pentru cheltuielile tîrgoveților cu Vornicul și cu Iacovachi Ușeriul și cu beșleaga. «Osăbit, aũ mai jăluit tîrgoveții, dzicănd că aũ avut obiceiũ d'aũ avut un șoltuz și 2 părgari și un grosar, și baniî lor îi plătiè tîrgoveții ; iar acmũ nu li-aũ lăsat niè părgar, niè grosari. Pentru care s'aũ scris Vornicululuî de Botoșani, pentru acei 4 oameni, să le cisluiască baniî lor pe tîrgoveți, și pe Armeni, și pe Jidovi. Așjdere și pentru niște Greci, neguțtori streini, ce sânt trăitori de mult[ă] vrem[e] acolo cu dugheni, și acmu aũ jăluit că nu i-aũ pus la cislă cu dănsiî, ce i-aũ lăsat de-ș plătesc peč. osăbită, și s'aũ poruncit ca să-i pue la cislă cu dănsiî, de vrem[e] ce sânt trăitori de mult cu dănsiî acolò ; că č[e] ei sânt să plătiască mai mult decăt peč[e]t[ea] lor, să-i cisluiască la un loc cu tîrgoveții ; Ghenarie 13.» — 820. Pentru vite *scrise la cuniță*

în două locuri, plîngere a vornicelului, căruia i se luase și un cal. — 821. «Pentru Ungureni de Țifești», cari dăduse un cal la «agărlăcul» Domnului. — 822. Slugi de boieri să plătească deosebit de satul lor. — 823. «Salahor-Mehmet-Aga care aū venit la 16 dzil[e] a lui Dechemvrie cu 2 fermanuri: unul poruncește pentru 30 chil[e] ordzu, și prețul câte 20 bani chila stambol, și 13.000 chile de făină, câte 55 de bani chila; care zaharē să o pogorām la Gălaț; ce iaste orânduită ca să margă la Anadol. } Alt ferman poroncește pentru conacile lui Romențoh, solul moschicescu, viind de la Țarigrad, să i să gătiască de la Tulce pără la hotar 200 cară, câte cu 4 boi, și 800 boi slobodzī, și 400 cai, și, la 30 conaci, ce sântu socotite de la Tulce și pără la hotar, câte 100 chile stambol ordzu pe dzi, și câte 20 car[e] lemne pe dzi, și câte 10 cară fân pe dzi, și 1.500 cāntare paia, la aceste conace¹.» — 824. «Ghen. 15. Ni-aū vinit poroncă ca să gătim și lui Ilci-Pașia², ce vini de la Moscu și trece la Țarigrad, de la hotar și pără la Tulce, iarăș 25 car[e] câte cu 4 boi, și 2 000 pānī, câte 100 dramuri pāne pe dzi, și 250 oc[ă] carne oaia pe dzi, și 300 chil[e] stambol ordzu pe dzi, și 60 cară paia pe dzi, și 20 car[e] lemne pe dzi, și 15 cară fân pe dzi.» Se dă sarcina lui Costachi Razul Vornic. — 825. «La Vornicul de Cāmpulungu, pentru c'aū jeluīt vameșii de Bot[o]-șeni, de Sučavă, c'aū avut obiceiū de lua vamă câte 1 p^t. de tar (*sic*) care trece în Țara Unguriască, iar acmu s'aū întinsu Vornicul de Cāmpulungu și iā el acē vamă.» Se întărește vechiul obiceiū. — 826. La Vornicul Costachi și la Pavlachi Sārdariul. «Pentru cele ci cerea Māriia S[a] Pașia pentru chihaeoa Mārii Sale, și a oameniloru Mārii Sale, cariī mergu

¹ Pentru această solhe, și zābava ei de trei luni la Bender din cauza schimbărilor din kusia (revoluția care dādu tronul Elisavetei), v. cronica lui Neculce, pp. 418-9. Cererile lui Romanțov pentru conacele sale de dincoace de Dunāre aū rămas vesute. el ar fi pretins vinuri franțuzești de Tokaj, rachii din Antile și elixire rare, «ca o satiră în potriua pretențiilor solului turc» (Hammer, *Gesch. des osmanischen Reiches*, ed. din Pesta, IV, p. 381). Cf. și raportul venețian din Hurmuzaki, IX¹, pp. 683-4, n^o DCCXCVII.

² Elci-Pașă, Pașă-ambasador.

împreună cu solul — ne scrii dum. că ai luat înștiințare de la capichihae de Bender și de la Alexandru Ușeriul precum niț de cum nu să pot acële ca să nu să dia, și să rămăe făr de bănuială. Ce noi lui Theodosie Portariul și lui Alexandru Ușeriul nu li am poroncit ce să vorovască cu muhurdariul ș[i] cu Divan-Efendis[i] și să iă răspunsu de la dănșii pentru aceste, ce cu singuru Măriia S[a] Paș[a].» Să vorbească direct. Cele care se cer pentru solul rus și Elci-Pașa, «nu le putem cuprinde. Ce, ca să nu rămăe Măriia S[a] Paș[a] bănuit, ce vii mai socoti dum. piste acē 1000 lei, încă ceva să mai dai, ș'așia iai să tocmască și să aședză triaba ačasta.» — 827. La Sărdariu, «pentru 2 femiei ce li-aū fostu țiindu niște Turci, și li-aū trimis aice, li aū adus; și s'or făc[e] surgunu de aici». Se bucură că e bun ceaușul de la Chișinău: i se dă decī «un postavu supțire». — 828. Lui Costantin Vornicul de Cîmpulung, pentru «veștile ce ne scrii dispre Țara Unguriască». I se *orînduiește* «răsura lui de la poclonul stiagului». — 829. La Căpitanul de Greceni. Cam mult s'a cheluit «cu acel Sultan», acolo. S'aū scăzut prețurile în izvod. «Și, pe izvodul acesta ce Ț'am triimis, iată că am făcut Domnie Mē milă cu dănșii, și le plătim cu banii noștri: îi va da «în mănule lor». Să cumpere caī de menzil, cu 12 lei calul. — 830. Vornicului Costachi: i se mai trimet banī. Pentru Elci, «macar că păr acmu poroncă cu firman încă nu ni-aū venit, dar înștiințare de la capichihăi avem; ce dumneata vei purta de grij[ă] ca, de nu să va putē rădica ačasta de asupra noastră, să nu să tample smintial[ă]». — 831. Vornicului Costachi: să nu dea pentru solul rus peste firman, pe care-l va retrimete cu Alexandru biv Vel Ușer. «De vreme că acmu și solul aū venit.» — 832. «Dajde mazililor, ci s'aū scos la — : 56 ug. Sučava. 42 ug. p^l Niamțul. 15 ug. Roman. 13 ug. p^l Bacăul. 72 ug. Putna. 15 ug. Tecuțul. 14 ug. p^l Covurluiul. 65 ug. Tutova. 74 ug. p^l Vasluiul. 17 ug. p^l Fălciul. 54 ug. Lăpușna, Orheiul, Soroca. 41 ug. p^l Cernăuț. 91 ug. Hărlăul i Dor[o]hoiū. 19 ug. p^l Cărligătura. 82 ug. p^l Iașiū, Ținutul i târgul.» — 833. Către starostele de Cernăuț: să trimeată «și sama ș[i] tablă și tot istovul la Visterie,

nemaî urnind vremea ; că a să lungi mai mult, nu vom Domnie Mè, de vremea că acmu vom Domnie Mè să scoatem şi  fertul lui Fevruarie». — 834. Zlotaşilor de la banii steagului şi de la şfertul întâiu. «Ca şă] pliniască de pe la vornici , pentru cei ce nu ş'ar fi dat banii p r acmu, de vreme că n'a  s rguit pe oamini ca să-ş d  bani p r acmu » — 835. Pircălabului de G la . «Viindu  ohodariul naz rului de Brăila aici, ne scrie şi dumnealui naz rul şi ne poşteşte pentru cheres tia ce iaste acolo la G la , ca să o l s mu să o i  dumna[lu] , fiindu-  trebui toare. Ce, c t pentru cheres tia acie, Domnie M  ştim că a  dat-o Domnie Sa Grigorie-Vod[ ] pre la mănăstiri.» Află că mai e «altă cheres  vech[e] acolo, 110 bol[o]van[ ]». Se poate s'o iea pe aceasta. « i, pentru haragiuri ce să da acolo şi intr'altă ani la cei ce veni  de la Țarigradu şi mergea, iară z cem dumisale, precum intr'altă ani, a  s'acmu omul dum[i]sale naz rului să d , iar alt i să nu să amestec[e]» (20 Ianuar). — 836. «Un izvod de neguțtorii streini ce s'aŭ aflat aici în Ia i : la Sf. Sava un negustor de bogasie din Neochori, unul de nego  de Țarigrad, din Trapezunt ; un b cal din Rodos, un «bogasiar» din Ianina. La Sf. Viner , un alt Grec, din Neochori, cu nego  de Țarigrad. «Dzearec Arman sin M rdar  ot Armenime,  mbl  cu nego  din  ara Unguriască, şi are şi doi fe ori ungurean , anume Marin şi Ion. Ivan sin Stari den Bra ov, ot T rgul de  os, are nego  de Bra ov, şi are şi doi copii, iar din  ara Unguriască, anume Bucur şi Pătru.» La Barnovschi, un bogasier grec din Trapezunt, şi un al doilea. La Sf. Viner , un b cal din Trapezunt, cu tovarăşul său ; alt bogasier grec. La Sf. Sava iar, un bogasier din Ianina, o «slug » din Trapezunt, şi alte slug  de acolo. La Sf. Viner  iar, un bogasier din Trapezunt. «Ilie sin Costantin şachiargiu g[o]sp[o]d, Morală, şiaide supt vană.» — 837. «Lui Ioni , copil în cas[a] mic[ ], să fie volnic . . . a duce de aici pe Antoh Carag  Vistier la Bot şani, şi acolo să pliniască — lei, rămăşiţa  fertului d' nt i : Noemvrie, Dechemvrie, Ghenarie, de  inutul H rl ului, i Dor[o]hoiu, i Bot şani, şi păr la 7 dzile a lui Fevruarie să pliniască to  bani, şi, de unde a fi r m şi [ ], să i  vite, să o v ndz  ; şi,

neplinind banii pâr la sorocul ce s'aû pus, pe Antohi Caraghe să-l aducă iară aici.» — 838. Scutire pentru doi oameni din «Țara Turcăscă, și[i] s'or lua peceteile lor în loc de albi la Vist[e]riia». — 839. Mențiunea Comisului Gligoraș, dus cu un copil de casă în Țara-Românească. — 840. Să se dea înapoi la vama Cîmpulungului niște bani luați mai mult de Vornic sau cheltuiți cu el, «trecând în sus și în ȝos». — 841. Să se iea oi, «câte 1 leu oaia», pentru goștina neplătită. — 842. Către capichehaia de Hotin, pentru «oameni de pe Ūhur», cari se plîng că «Turcii emaci de la Hotin . . ., de trec la Movilău, trec peste dănșii, și le eû vite și bani.» Să-i sprijine în jalba lor la Samso[n]gibașa. — 843. «Pentru un om ce-aû murit, să-l radă de la tablă, și să-i iă și pecete.» — 844. Copii de casă trimeși la foștii zlotași, pentru ca «să li iă vite și altele ce-ar găsa la casăle lor, să să vîndză», pentru lipsă a sumelor. — 845. Către starostele de Cernăuți. «Iată și izvod de răsura tovarășilor dumitale, cărue, câte cât vei ține în sam[a] răsura lor, ȝ'am trimis dumitale . . . Iar cielalți bani să-i istovască cu un ȝas mai înnainte . . . Sporiul ce-i sporit dumneata la ȝfertul acesta a lui Noe[m]vri, încă am vădzut; ce sporiul acesta îl vei pune dumneata în tabla aȝasta ce vei face, de ȝfertul lui Noe[m]vri.» Pentru Căpitanul de Coțmanî, i-a scris iar; «și, de nu te va asculta de acmu înnainte, ca pe un boer bătrân și ca pe un staroste, atunci îl vom rădica de acolò din căpitănie; așis dumnata să-l rădiȝ, și să-l trimeȝ aici» (25 Ianuar). — 846. «Pentru o femei ce-aû ținut-o un Caramehmet Turc de la Lăpușna, care, femie aciia, s'aû adus aice la Eș, să stia pâr vor veni frații și rudele ei; dar pe Turc să dzică Vornicul ȝauș[u]lui de la Chiș[i]nău să-l pue în heră și să-l trimi[tă].» — 847. Pentru niște oameni morți; înnainte de a se șterge din table, să se vadă, «cu bun[ă] dovadă și cu mărturie de la vornicel și de la preut, precum nu iaste alt meșterșug». — 848. Pentru un om căruia-i arsese casa și pecetea. — 849. Pentru un altul, «carele, mergând la târgu la Roman, ș'aû uitat pecete», și i s'a dat alta. — 850. Pentru un Grec «de la măn[ă]stire de la Bursuȝ . . ., cărue i-aû pus un om năpaste, iar Grec, în spa-

tele lui». — 851. Pentru datornicii din Putna ai unui Armean polon. — 852. «16 cărț s'aū scris pe la boerii zlotaș ce s'aū orându-
duit cu ăfertul al doile, la Fevruarie, Mart, Aprilie, pre la Ți-
nutur[i]... Holtei, am făcut Domnie Mè milă, și am mai scădzut:
am lăsat de holteiu câte 5 lei pe 50 paral[e] la ăfert, și cele
cinci paral[e] răsura dumilorvoastri.» Se vor da pecetii nouă
holteilor. «Holtei cei cu părinți și cei ce nu vor avè casele
lor osăbite, acie vor da câte 50 par[a]le la sfert, iar cii cu
mami și cu casă, acie nu să vor socoti holtei, ce ca un cas-
nic va da birul lui.» Să se gătească. «Căc, viind vremi acmu
de prim[ă]var[ă], ca să să poată apuca și lăcuiitorii de pă-
mănt, nu vom să umblaț mult prin Ținut.» *Cercătura*, după
noua milă, să se facă și mai strîns. Pentru holtei aflați de ei,
vor lua «câte 1 leu și baniî drepti a pecetii», fără a li cere
sfertul întâiu și baniî steagului. Și către sătenî. «Cisluindu-vă
holtei..., făcându-vă dreptate între voi... Să vă puteț apuca
de pământ și de hrana voastră. Ce dar, de vrem[e] că Dom-
nie Mè poruncile și trebuințele cu conacele solilor și cu za-
harele[e], ce sântem orânduț din porunca Împărății, toate cu
banî le facem și le rădicăm, și nič unel[e], după făgăduința ce
v'am dat asupra voastră, nu aruncăm, și voi dar, oamen[i]
ce veț fi având dosăț între voi, cariî pără acmu nu vor fi eșit
ca să-ș iă pecet, făr de nič o zăticnire și lunecare pre toț să-l
scoateți la boerii zlotaș, ca să-ș iă pecet» (30 Ianuar). — 853.
Între zlotași iarăși, Antioh Caragea, Ilie Neculce, etc. La
«tărgul Iașii: Vel Postelnic». — 854. Lui Costachi Vornic,
«pentru 50 cară și 100 cai, ce cere mai mult Mărie Sa Paș[a]
de Bender și Capugi-Baș[a] ce iaste orânduț cu solul mos-
chicescu, peste 200 cară și 400 cai ce sânt orânduite să să
dè, cu ferman împărătescu: ... nimic alt afară din căt scrie
fermanul împărătesc să nu dia» (26 Ianuar). — 855. Ca să
aducă pe vătavul de cocieri de la Orheiū și pe doi cocieri,
la grajdul gospod, după obiceiu» (26 Ianuar). — 856. Către
pîrcălabii de Gălați și Căpitanul de Codru, «pentru satel[e]
de pe Prut, de la Covurluiū, ca să dè poruncă olăcarilor și
surugiilor, să nu mai margă prin sate, ce să-i îndreptedză
pe drumul mezil[u]rilor». — 857. «Satelor de pe Prut, de la

Covurluiu ..., să să apere de spre olăcar[i], să nu dè caii de olac, niè căruță, nimăruî.» — 858. Pentru un om ce murise : să se dovedească și să se caute, dacă nu se poate afla altul, «să încap[ă] în locul celui mort». — 859. Împlinire la Ioniț[ă] Bașotă și Ioniță Pistoșchiu. — 860. Către locuitorii din Tecuci, Covurluiu, Tutova, Fălciu. «Viind poruncă de la puter-nica Împărăție ca să să cumperi o sam[ă] de pâni, făin[ă] de grău și ordzu, care pâni iaste poruncă ca să să strângă la Gălaț, și, de la Gălaț, de prim[ă]vară, cu corăbii să să rădice, și, cercându-să prețul pâni pecum dau neguțtorii acum, s'au aflat că pe grău dau câte 3 lei pol chila de 18 dimerlii și chila de ordzu câte 50 paral[e]. Ce Domnie Mè, ca să nu vă pricinuim pagubă, de vrem[e] că grăul iaste să să facă făin[ă] și să-l ducet la Gălaț, și ordzul iarăș așjdere, — iată vă dăm pe chila de făină de grău câte 4 lei, numai grăul să fie curat și făina măcinată bin[e]; și pe ordzu câte un leu pol.» Grijă o va avea Manolachi Costachi Vel Spătar. El va împărți suma de zaherea la Ținuturi și va plăti apoi (27 Ianuar). — 861. Se trimet peceteile holteilor. «Însă dumnavoastră pre să vă deschideți ochii, mai cercând; căc poate mulți, cu oaricare gând de meștersug, căsar[i] fiind, s'or fi răspunsu holtei... Și numai acelora ce or fi dovedit holtei, să le schimbaț pecet[i]le» (27 Ianuar). — 862. «Desatnicilor», pentru urmărire. — 863. Răspunsul către Manolachi Costachi (28 Ianuar). Află iar, că «chila de grău de 18 dimerlii [este] câte 3 lei pol, și de ordzu câte 1 leu pol... Să-l driagă bine și să-l măcine.» Va *orîndui* la Ținuturi, fiind grabă, neașteptînd pe vînzătorii numai. «Baniî, gata să-i dai dum. pe la mîna oamenilor; să nu laș să rămăia să iă mai pe urmă baniî... La Mart, iaste să vie corăbiile să încarce pâine ačasta, să o ducă.» Să se ajute cu mazili. «De vreame că Domniia Mea dăm preț mai bun decăt neguțtorii, caută dumn[ea]ta, făina să fie bună și ordzul curat, ca să nu o cărtiasc[ă], când vor veani să o iă, — că apoi dumn[ea]ta veî plini-o bună.» — 864. Pentru văduva lui Savin Zălgui: i se iea pecetea. — 865. «Pentru c'au jăluit Cămpulungenii de la Vama Cămpulungului, cum că li-ar fi mîncat cățva bani cielați Cămpu-

lungeni la  ferturil[e] trecute, la Domnie Sa Gligor[e]-Vodă.» — 866. Plîngerea unei femei, că i s'a pus la cislă un copil, « i el trăeşte într'o cas[ ] cu tată-să,  i să  ini cu tată-să». — 867. Către Antoh[i] Carag , Vornicul de Botoşani, pentru jalba negustorului Manoli că, la banii steagului, «av nd el un v car cu doi fe ori,  i nişte  obani la oi,  i doi arga i,  i pri-s cari, i-au scos pre to i la zlot , de li-au luat pecet...;  i, fiind ei aproape de un sat M n stireni , au luat r vaş de la zlot  la săteni de acolo, să-i cisluiască cu d n i în sat, pe putere lor.  i, merg nd la săteni cu răvaşul zlot ş[i]lor, ei ni  de cum n'au vrut să-i priimască;  i păstorii acie, v dz nd că r m n s nguri să-  plătiască pecet[i]le,  i fiind oamen[i] s rac , v cariul,  i cu fi orii lui au fugit;  i zlot şi au plinit banii stiag[u]lui acelor fugi  de la d nsul,  i acmu cer  i  fertul d' nt i tot de la acest negu tor.» Dacă e adevărat, să răspundă s teni . — 868. «9 cai  i 2 sanii pentru dusul banilor la  ari-grad, cu R htivan; Ghenarie 30.» — 869. Zlot ş[i]lor  -au fost cu h rtiile la Avgust, la Domnie Sa Gligor[e]-Vodă:  mplinire. — 870. Pentru salahorii de la Vozie, cari primise  nt i  20 de lei la plecare, apoi 5 lei acolo  i patru saci de făină. — 871. «Pentru doi v t mani din Dorna  -au j luit că ei au fost strângători de bani la acel sat,  i peceteile lor nu li-au plătit satul.» — 872. Pentru «Iordachi diac lui Tudorachi  -au fost Vornic la Botoşani»¹. — 873. Vornicului Costachi. Dacă «solul»² va trece peste zilele termenului,  i va face conace, dar va lua «s net» (3 Februar). — 874. La Căpitanul de Greceni, «pentru oamenii cei noi ce s'au adaos pe la sate»: vor fi scuti i p n  la Mai . — 875. Pentru banii  fertului al doilea din Suceava: «să i trimi  la Cămara gospod» (4 Februar). — 876. Pentru Birsanii de la Caşin  i Soveja, cari se pl ng că starosti  de Putna  i «c p[i]t[ani ] cari  sint dreg[ ]tor[i] pe la ținut» li ieau «mel de perd , pe unde li s[ ] t mpl  oile,  i obi-cei  n'au avut, f r de c t să dă numai celui cu moşie (să

¹ Pentru Vornicul Tudorachi, v. vol. precedent, p. 666.  l găsim la 1753-4; *ibid.*, pp. 247-8, n^{le} 120, 123.

² Rusesc.

dè) mel[ul]». — 877. Pentru egumenul de la Soveja, ce iea o vacă pentru o pagubă în păpușoiu, care, «ispășind oame-nii», se află foarte mică. — 878. Jalba acelorași asupra pan-țirilor, cari li-aū tăiat un cal și două vaci «din țar[i]nă». — 879. «Căș[i]nenii» (Bîrsani) se plîng că la plecarea spre Constan-tinopol a lui Grigore-Vodă, ei aū dat trei care, dar nu și «Sovejenii». — 880. Către starostele de Cernăuți, pentru o datorie a unui Armean polon din «Stănislav» față de Lupu Aga, «din boi c-aū cumpărat de la Halipliul c-aū fost sta-roste la Cernăuți, la Domnie Sa Grigorii-Vod[ă]». Baniī să se trimeată «în olac». — 881. Pentru baniī de caș ce dato-resc doi Turci din Focșani Bîrsanilor din Cașin și Soveja. — 882. Pentru Mihaī Cațichi, vameșul de Focșani, învinuit de acești Bîrsani că li-ar fi luat, «osăbi de goștină, c-aū dat, câte 4 parale de oae, încă și câte 1 leū i p^l de stănă, după cum aū fost dănd mai înainte, când da câte 2 parale de oae. Dar acmu, într'acest an, socotindu-s[ă] de aū dat și Bâr-sanii gorștină ca ș[i] altă țară», se anulează obiceiul. — 883. Scutire pentru doi băcali străini din Gălați. — 884. Către pîrcălabul de Gălați, «pentru 100 cîntare miiare c-aū cumpă-rat, și i s'aū poroncit ca să le trimită la Țarigrad, la capi-chihăi». — 885. «Vameșilor de Focșani, să-ș iă tultul Bărla-dului de pre la toț din Ținutul Putniī, și de la cei c-ar duce vite la Focșeni, de vîndut, și pe aiure, aice, în țară, de pre la toț, să iă tultul pe obiceiū.» — 886. Doi beșlii și un co-pil de casă se trimet pentru rămășițele de conită turcească în Țara-de-jos. — 887. Scutire de beilicuri a 10 cocierī gos-pod. — 888. Lui Manolachi Costachi, pentru plîngerile locui-torilor de Tecuci de spre Turci: «acolo iaste beșliag[ă] și Că-p[i]t[an]-Mare la Tecuē», ca să-ī apere. — 889. «Goștinar[i]lor de oi de Ținutul Suceviī, să aibă a cerca goștina de iznoav[ă], jăluind că aū pagubă.» — 890. «Pentru tocmitul ocnii.» — 891. «Pentru jaloba ci-aū dat birăul și cu toț șangăii de Ocnă, și oamenii de Dărmănești, pentru o moșie anume Nimira și alt hotar»; pentru care se judecă ei cu egumenul de Cașin. — 892. *Cercătură.* Se va lua de la căsarī 105 parale «baniī Vis-terii și 105 parale pentru triapădul lor», «și de la holtei ia-

răş baniî îndoiţ, câte 55 parale.» Pentru peceteile nescrise, *albe*, se va lua un leu. — 893. «Să dia câte o căruţ[ă] cu un cal şi un podvodar la un călăraş.» — 894. Luî Ioniţă polcovnicul, ispravnicul Vrancei, pentru plîngerea lui Ion Gigăţul, fost Vornic la Vrance. — 895. Rămăşiţa de la *buor* se împlineşte de la cei ce-l *cumpărase*. — 896. Către Hrisoscul Stolnicul. «Pentru lăcuiţori, scrii dumneata ş[i] arăt că de pe la multe locuri ar fi lipsit oameni ; care, pricina ce ar fi, nu putem şti. Dumn[ea]ta arătî că, nelipsindu baniî de asupra lor, neconţinut, de la hărţile lui Avgust ş[i] păr acmu, cu 6fertul de'n-tăi ş[i] cu poclonul stiaşului, să pricinueşte străcăciuni lăcuiţilor. Cari aăasta, mai mult o socotim că den nesiliŃta dum[itale] iaste aăasta. Ci iat[ă] că scriem dum., de nu-ţ iaste dum[itale] voia să ni slujeşti şi să ne odihneşti, ş[i]-ţ iaste cu supărare, fă-ne ştire, ca să ştim. Iată acmu şi Căp[i]tan-Mare la Coţmanî am făcut Domnie Mea pe Gavril Neculce, fiul dum[i-sale] Vorniculuî Ion ; carile, viind acolo, pe de o parte el, şi pe de alt[ă] parte dumneata, să înblaţ, îmblăndzind pe oamin[i], pe toţi, ş'arătându-li ş[i] mila Domnii Mele, c-am făcut cu holteii lor acmu, de i-am lăsat ca să dă câte 5 lei într'un anu ; şi cel[e] mai înainte rău obicnuite ce era asupra lor, carele trecă mai mult peste aieste, ce le dau acmu, precum ş[i] ei le pot cunoaşte. Ş[i] nu numai pe aceşti ce sînt acmu, ce ş[i] pe cei ce sîntu fugiţ, să te sileşti dum. a-î aduă[e], pe toţi, şi să î odihneşti. Iată ş[i] 20 de băranî îţ dămu dumitale, ca să fie de slujbă acolo ; căroră acmu, la 6fertul acesta d'intăi, li se vor ţină baniî pecetilor în sam[ă] ; şi, cu 20 de îmblăţori, ce ţi s'au dat mai înainte, destui îţ sîntu. Pentru căl[ă]-raş de paza marginii, vei avă dum. răspunsu cu Ve[Că]pitan. Pentru armile acelor emăc de Ia Hotin, iată că s'au scris carte la Ismail, vechilul beşliăşai, ca să le triimiţă la dumnealuî, să le triimiţ[i] la Hotin» (10 Februar).

897. «Mortasăpilor de Ținutul Putnii şi de Ținutul Tecu-şului şi a Tutovei, să fie volniă a lua mortasăpie deplin, pe obicei : de la boeri mari or miă, cari or cumpăra vaă, sau boi, sau cai, sau oi, de pre la toţ să ă portapie (*sic*) ; aşijderi şi de la neguţtori turci, şi armeni, şi jidovi, şi alţii,

carii ar cumpăra vite, orî în târgu, orî la țară, la Ținut, — de la toț să iă mortasăpie driaptă» (9 Februar). — 898. Către stărostele de Putna, «pentru jaloba oaminilor de Cucueți, ca să le scot[ă] vornicelul lor și să pue pe altul, pe care or socoti, și, cele ce or avè luate rău, încă să le pliniască de la dănsul.» — 899. Pentru lipsă din cîsla tîrgoveților de Huși la șfert. — 900. Către zlotășî. Li cere baniî. «Că, fiind sănătate, la 5 dzil[e] a lui Mart vom să pornim pe dumnealui Vel Comis la Țarigrad, și cu dumnealui iaste să trimitem o som[ă] de bani, să să dia la datornič, carî s'aû luat cu datorîi, de s'aû plinit bani pocloan[e]lor.» Iar în cele patruzeci de zile fixate, să dea tot «la Visterie . . . Căc la aca vrem[e] făr de nič o smintial[ă] vom să pornim pe dumnealui Vel Comis.» Altfel, va trimete zapciî (12 Februar). — 901. La căpitanul de Vaslui, pentru a se lua restul de goștină de acolo. — 902. Către Stoica biv vătav de copii: s'a trimes Vel Sulger la Cîmpulungul rusesc, care nu dă birul. A amenințat cu slujitorî. «Și iat[ă] slujitorî s'au pornit de aici, sânt acolo aproape, păr va veni răspunsu de la Stoica: de vor să s[ă] pleace la poronca ačasta, și, de or vrea, să viie doi-trîi oamin[i] cu dănsul aici, saû, de n'ar vr[è], să fac[ă] știre, și, el însuși, să se grăbească a veni.» — 903. «Dumnalui ispravnicul Putniî, pentru 1.800 lei č-aû dat Paleologa pe zaharè, să è aciî bani înapoi, de pe unde s'ar fi dat, să-î trimită la Visteriia; căci asupra zaharel[i] s'aû orănduit dumnalui Vel Spătar, să cumpere toată zaharaoa.» — 904. Către Vel Căpitan de Codru, «pentru un om č-aû pus păstorî la temnič[ă], și altul păzitorî la mezil, și pentru beșliî, căroră scriî să li să rădici peceșile. Pentru ačasta, i s'aû scris: păzitorî la mezil să pui Fălcienî, căte un om de rîndu; așîdere și la temničă de acolo, de la Fălciiu, iară ei să păzască; iar, pentru beșliî, s'or trimete de aici, — iară de acolo să nu facă. Pentru 6 fečori, slugî a Căpitanului, ce li-aû dat pecet, — fiind Munten[i], li s'aû rădicat. Pentru 244 lei, ce scrii Căpitanul c'aû dat liafa Arnăuților, și să roagă ca să i să orănduiască baniî, i s'aû scris că baniî nu i s'or orăndui; iară el, de are a mai răspunde pentru acești bani, să vie aici, să-î iă de la cine i-ar fi dat. Pentru 150 de lei, liafa de 3 lunî:

Avgust, Săptemvrie, Octomvrie, iarăş i s'aŭ scris că liafă nu i s'a da, de vreme că area mansup.» — 905. Aducere de diac cu izvoadele şfertului întâiŭ. — 906. Pentru «ţăranii» de la Novaci (Ținutul Fălciŭ), cari nu voiaŭ să cisluiască cu ei pe un locuitor. — 907. La un sat din Suceava, pentru a împlini banii de bir, daţi pentru ei de egumenul de Cetăţuie. «Si să aduc[ă] şi pe vornicel aice, cu doi-trei liude de acolo, căc spus[e] egumenul că vor să lipsască din sat.» — 908. Către Răducanul, biv Vel Păharnic, pentru că se plîngea de lipsa de pecetî pentru holtei. «Pentru holtei, cari scriia dumneata că-i mai găsăşti acmu, pentru unii ca aceia, să faci dumneata o chivernisală: de vor fi aceia care găsăşti acmu, mai cu putinţă, li va da pecetî de căsări, iar, de vor fi vr'uni mai cu putinţă, din cei cu părinţi, — după cum şi dum-n[ea]ta ne scrii că pe une locuri au trecut câte doi, trii de nu e-i socotit în holt[e]i, — fiind mai cu putinţă, îi vei socoti dumneata pe unii ca aceia în căsări, şi-i da pecetî de aceste de holtei la holtei cari-i găsăşti acmu, ş'or fi mai săraç: precum va socoti dumneata c'a fi mai drept; şi mai de folos, aşe si fac[ă]» (16 Februar). 909. Pentru un Țigan bătut de «un om, Bărfilă, şi i-ar fi stricat o mană». Să-l despăgubească Bărfilă. — 910. Pentru un boŭ luat de la o slugă boierească de un zlotaş (?). «Care bou s'aŭ fost luat pentru ramaşița a 2 pluguri a lui Moisa Cucoranul zlotaşul] ot Rumăneşti, din banii stiag[u] lui, şi bani aŭ fost dat, şi boul n'aŭ vrut să-l de, Țiindu-l fără cale.» — 911. Pentru un birnic mort se cere mărturia preutului, şi a vornicel[u]lui, ş[i] a vătăman[u]lui», pentru a fi şters din cislă. — 912. «Slujitorilor săimeni din Curte, sa fie volniç a-ş stränge răm[ă]şița ce s'au orânduie în lef[ile] lor de 5 luni», putînd lua şi zăloage şi a le vinde. — 913. Mustrări pentru zlotaşii cu şfertul al doilea Li se poruncise a găti răpede, «ca să aibă şi oamenii răsuflare până la Mai». Comisul trebuia să plece la Constantinopol cu banii la 5 Mart, «pentru banii ce s'au luat cu datorie, de s'aŭ dat pentru plocloanile cele obiçnuitea bairamlăcului». Ameninţare cu oamenii domneşti (18 Februar). — 914. La Antoh Caragè, Vornic de Botoşani, să aşedză Țimir la

Botoșani și la Iubănești: să cumpere 4 cai, și să pue doi la Botoșani și doi la Iubănești; și fân, ordzu, cât ar trebui pâr la Sfti Gheorghii la acești 4 cai, iarăș să le cumpere; și să caute și doi oameni, unul la Botoșani și unul la Iubănești, și oamenii aceștie să fie scutiț de banii pecet[i]lor.» ^Δ 915. «De vreme ce și acum au vinit Bălțătești cerșind ca să iasă din vecinătate», s'a văzut că sînt vecinii lui Iordachi Cantacuzino Vornicul; «însă, pentru slujbile dumisali, jeluind tare că-i asuprește peste puțința lor, cât nici vreme de hrana lor nu le dă», ceia ce tăgăduiește Vornicul, se decide: «cele ce vor fi ale dumisal[e], a se lucra de la dănșii, toate cu scrisoare dumisal[e] să le fac[ă]; și, când vor vidè ei că-i supără mai multu decât alți boeri, peste obicei, cu scrisorile dum[i]sale vor vini la Mărie Sa Vod[ă], și, cunoscându-s[ă] că sântu mai mult supăraț, vor avè dreptate de la Mărie Sa.» — 916. «Mortasăpii și Cămănarii de Roman» să se ție în obicei. — 917. «La Costantin Vornicul de Cămpullungu, ca să nu s[ă] atingă la venitul vamășilor întru nimicu, făr de cât la cele ce sântu venitul Vornicii»: să dea știri din «Țara Unguriască». — 918. Pentru niște «vechî ruptaș de Cămar[ă]» din Ținutul Putna: și acum «să-l scoată din cisle țăranilor»; era o *veche slugă* a Vistierului. — 919. Să se trimeată în butuci doi-trei din sate ce nu se supun boierului. — 920. «Pentru 6 oameni fântănari de la Domnie Sa Grigori-Vod[ă] . . ., carii poartă de grijă pururi pintru fântăna ce este la orașul Focș[a]nii, și tocmăscu unde ce să strică, de nu continești apa»: vor da «numai câte un galbăn de om, la vreme hărtilor». — 921. La pîrcălabii de Galați, pentru cheltuieii «de oaspeți»; «și pentru șoltuz, c'au pus, prè bini. Dar ortul de casă, ce era obicei de lua pentru cheltuiala oaspeților, să nu è niç un ban șoltuzul, ce să chelt[u]iască tot pîrcălabi cu banii domnești; numai să cheltuiască[ă] cu socotială.» — 922. Către Sărdar. Lună după Sf. Teodor, pleacă Comisul cu banii. «Pentru sluj[i]tor[i] de la vad de la Jcra, de p[e] Nistru, ce scria ca să fie sluj[i]tori acolo, precum au fost și mai înainte, de paza marginii.» Răspuns: «s'au dat cât au socotit Mărie Sa: îmblători, călăraș, și, cu cât i s'au dat, destui sânt: va putè chivernisă; iar alți slujitori nu

s'a mai da. Pentru rufeturil[e] ce sânt acolò, la acele Ținuturi: aprodzi, copii din cas[ă], cociiari, călăraș, — pentru aceștie, s'aũ scris numaĩ copiilor din cas[ă], ci-a treč[e] mai mult cislă lor peste 100 paral[e], ce li să rădică de la Vis-terie, să-ĩ cisluiască satele; iar cislă călăraș[i]lor și aprodzilor și a cocierilor și altor rufeturi ȃ-a treč[e] mai mult peste 100 paral[e], să-ș plătiască ei; iar satele să nu să super[e] cu cislă lor, și să rămăe și ei mulțămīt cu ačasta.» — 923. Luĩ Ioniță Sturdza, biv Vel Sulger, «pentru oaminĩ, că aũ fugit de pin satele de acolò, și cere răspunsu: lua-s'or baniĩ celor fugiț de la ceĩ ȃ-aũ rămas? Și nu i s'aũ dat voe, ca să aibă pač[e]; numaĩ el să caute pe aceĩ fugiț. Și altă poruncă i s'aũ dat ca s[ă] facă cercătură, să nu dē lipsă din soma ocolului lui, să găsască alți oameni în locul lor; și s'aũ triimis ș[i] 100 peceți de holtei» (22 Februar). — 924. Zlotașilor din Ținutul Suceava, «pentru holteiĩ Lipoverilor, să li schimbe [pe]cețile, să li dē peceți de holtei; și, pentru călugăriĩ lipover[i], să li dē pač[e] de pecete, ș[i], pentru 8 Lipover[i], ci l'aũ fugit în Țara Leșască, să li dē pace cestoralalți pentru baniĩ acelor fugiț.» — 925. Pentru beșleaga-vechil de la Cernăuți, cu 6 neferi și 20 de lei pe lună (neferilor cĩte 6) și tain (carul de fĩn cĩte 6 pot. și cel de lemne cĩte 18 bani). — 926. Un beșliũ e trimes pentru a prinde «niște Turci brăileni, doi liud[e], făcând neguțtor[ie], ĩnblă pin țar[ă], făcând zulumuri oameni-lor». — 927. Către Bogdan Stolnicul: nu i se mai pot trimete alte peceți de holtei. «Și, pentru isprăvnicie dum., că s'ar fi ĩntindzĩnd pārcālabii de acolò la giudecāț, la gloab[e], cari ȃ-aũ poruncit să-ș pāzască; numaĩ pārcālabilor, mai mult să nu s[ă] amestĩȃ[e]; și să li arāte și carte, ca s[ă] ĩnțāliagă că așē s'aũ hotārāt.» — 928. Către Căpitanul de Focșani. — 929. Scutire până la Maiũ a pribegilor «den Țara-Rum[ă]-niască». — 930. Mulțāmiri ceașului de Chișĩnău, făcĩndu-i-se și dar: «1 pt. șai atlaz, dar de la gospod». — 931. Către un zlotaș: mai mult de 400 de peceți de holtei pentru Ținutul lui, Vaslui, nu i se vor da (25 Februar). — 932. «Pentru 400 vedria de vin ce poștește solul să i să cumperia, și să i să ția în samă din baniĩ ce aria să iā, s'aũ pōroncit Sārdariu-

lui să-î cumperia și să-î țiiă în samă din baniî ce aria să iă solul; Februarie 26.» — 933. «O carte la oameniî de Răchitenî, Moldovenî, poruncindu-li-să ca să nu s[ă] mute la Roman, unde poftesc ei, ci să șadză la Răchitenî; că, de or mai îmbla, apoi s'or aducia aicia și să vor pedepsi cū grē pediapsă.» — 934. Să se iea pecețile de la fecioriî lui Toader Moțoc, fiind, ca vechî mazilî, la dajd[e] maziliasc[ă]. — 935. Către Vornicul Iordachi Ruset. Pentru banî primiți. «Altele, câte ne arăș dumneata, pentru lăcuior[i], încă am vădzut; de care numai de la dumneata ne vin fel de fel de pricin[i] ca aceste, mai multe decât de pe la alți zlotăș. Care noi socotem, că cu dumneata om fi mai odihniș decât cu alții. Ce, cu toate aceste câte scrii dumneata, dumn[ea ta te sălești cu trimisul banilor mai în grabă.» Scrie că istovul nu se poate face decît pe la 10 Mart. «Dar de ce să nu se poat[ă]? Atăta vreme este de când aș eșit dum[neavoastră] la Ținut! În patrudzăci de dzil[e], de ce să nu să poat[ă] strange un ăfertu? Ce, cu cât vei săli dumneata a face istovul mai în grabă, cu atita este mai de folos lăcuiorilor decât cu acele ce arăș dumneata. De ă[e] să [să] mai lungască mai mult, să mai umblaș atăta vreme pintre lăcuior[i], frământându-i? Și, mai în scur., acmu vom să pornim pe dumnealui Vel Comis în Țarigrad și, cu dumnealui, să pornim o somă de banî la Țarigrad... Și mai multu supărare ca de aceste să nu ne mai dai dumneata.» Pentru un tovarăș, să-î dea drumul și să-î plătească răsura: «căci și noi, ca să-ș prindză ceva, l-am pus zlotăș acolo.» — 936. Procesul Birsanilor cu Vameșul de Focșani, care li luase pe nedrept «câte 1 leu i p^l de turmă... Dar și Bărsaniî să dē de tot numele câte 10 banî răsura, precum dau și altă țară; iar nu de turmă să dē câte 10 banî; ci, de vor fi avut 10 sau 20 de oamini oi la o turmă, să dē de tot numel[e] câte 10 ban[i].» — 937. Către Antoh Caragea, Vornic de «Botăș[e]n[i]», pentru jalba Armeanului Zaharie, de acolo, cu privire la un argat al lui pus la pecete, cînd nu mai era la el. «Și dumneata, numai pentru ca aū jeluit Domnii Mel[e], l-aî bătut și l-aî pus la închisoare, și ai rupt și carte noastră ci Ț'am fost-o scris. Pentru care, ce lucrur[i] sânt aceste ce le faū dum., să rumpi carte noastră

și să baț într'acesta chip pe oamen[i] pentru că ni-aū jeluīt noi; cu ce cale le făc dum. aceste, — că Domnie Mè știī dum. că nu suferim să s[ă] supere oamenii pâr la atăta, și fără de cale? Ci acmu ačasta n'am credzut-o Domnie Mea să o fi făcut dumneata; că, de ain fi credzut, știm Domnia Mea ce să cade să facem. Iat[ă] că-ț poroncim să cauți să dai pace Armanului; mai mult să nu-l super[i], și de lucruri ca aceste să te pârăsăști; să nu mai audzim, — că apoi n'a fi bini de dumneata. Că, osăbit de ačasta, ni-aū mai jeluīt că li ei și carne și li lepedzi numai câte 2 parale pe ocă; care și ačasta iar fără de cale o faci dumneata. Ce, după cum dzicem, să te pârăsăști de lucrur[i] ca aceste, că Domnie Mea ști că nu vom să să supere cât de puțin măcară lăcuitorii.» / Să lase și pe argat (28 Februar) — 938 Către ispravnicul de Suceava: i se trimete zapciū, pentru a da banii orânduīți asupra Cămării. — 939. Cerere de bani de la un zlotaş: Comisul pleacă «de Lun[i] fără de greș», și trebuie bani «ca să plinim haznioa» (1-iū Mart). — 940. Către Caragè și Vel Căpitanul de Dorohoi. «Și, acmu, mai multu a mai urni pricinī ca aceste, că nu puteț scoate bani, nu vom Domnie M[è], de vreme că de pe la alte Țănuturi acmu fac și istovul; ce să puneț toată nevoīnța asupra slujbiī» (1-iū Mart). — 941. «Armenilor de Roman, să s[ă] aperia de sprea olăcari, nemăruī cai de olac să nu d[è].» — 942. Un cal și o iapă luați de «bulubașă de Gălați» și «chihac de surugii» supt Grigore-Vodă: periseră mergīnd «pin toate mezălurile, den Gălaț și pân la Vasluiū». — 943. Să se șteargă din tablă «un diiacon ce s'aū diiaconit de curând». — 944. Luī Caragea, «Vornic de Botăș[en]i. Iatā că s'aū triimis pe odobaș[a] de beșlii, cu — nefer[i], să s[ă] afli acolo, la Botășen[i], pentru Turci, acmu la vrem[e] iarमारocu-lui». Îi poate da și «oamen[i] dea agiutor». — 945. Să se scoată bani «la Vasluiū, înainte dum[isale] Vel Com[i]s» (3 Mart). — 946. Către zlotași: Comisul pleacă «de Mercur[i] a doa săptăm[ă]măn[ă] în postu, fără greș» (3 Mart). — 947. Pentru cai de olac luī «Gligoraș Com[i]s, mergănd cu caii dum[isale] Vel Com[i]s la Gălaț» (3 Mart). — 948. Copii de casă merg de olac la zlotași; «pentru banii din čfertul luī Fevruar: pâr Marț sara, Mart

9, să s[ă] afle câte cu o somă bun[ă] de ban[i] aici» (3 Mart). — 949. Unui mîrzac, pentru că Tatarî de ai lui au venit la Grecenî, la Căpitan și locuitorî, «îngrozindu-î și cerșindu-le 400 lei pentru 2 cai ce le ar fi perit; care noi, audzindu pentru dumneata că ești înțelept, n'am socotit să să fie făcut ačasta cu știrea dumitale; ce prietenește poftim pe dumneata, de ai dum[ne]a vr'o dovadă ca acie asupra lor, te scoal[ă] dumneata și vinu aice, orî triimite oamenii dumitale aice, și îi vom aduc[e] și pe lăcuiitorî de acolo aici, și vom căuta pricina ačasta aici» (3 Mart). — 950. Către Căpitanul de Grecenî. Și pentru acest cas. A scris Sultanului pentru a trimete un om «de paza lăcuiitorilor». A scris și «la Dum[i]trachi vătaful de aprodzi, caril[e] iaste la Crămu», pentru a spune Hanului. — 951. «La starostel[e] de Putna, ca să dè voia unor oameni cu Căpitan, ce trimite Mihaî-Vod[ă], să lucredzi viile de la Necorești, să triacă la margine cu pace, să vie să lucredzi viile; Martu 4.» — 952. Sărdariului, care cerea banî pentru sol. «Noi de aicia nu v'om mai trimite nici un ban: dum[neavoastră] aveț banî acolo; ce știț, faceț, că de aicia nu vom mai trimite.» — 953. Către un zlotaş. «Dumnealu Vel Comis nezăbăvîț purcede la Țar[i]grad» (5 Mart). — 954. Trîmetere de banî la pîrcălabul de Gălați. Prețuri: 12 lei calul, 1 leu merța de orz, 2 lei pol stogul de fin. — 955. «Pentru fičorii căl[ă]raș[i]lor hăt[mănești] i a lui Vel Căpitan, cariî sânt holtei . . ., mai mult decăt 20 parali la cislă să nu-î supere sătenîi, și pe căl[ă]raș mai multu peste putința lor să nu-î încarce la cislă.» — 956. Se dau cai și călăuz «la 2 căl[ă]raș de Țarigrad, mărğând la Bender în tămpinare Mării Sali Hanului». — 957. «Unui giud[e] ursar, cu 6 liud[e] a lui, să-ș dia dajd[e] lui la Sveti Ghiorghia; pe 5 liud[e] 6 ug. pe an.» — 958. Către starostele de Cernăuți. «Macar că destulă jalobă araț dumneata pentru Ținutul acela a Cernăuțului, dar, cu tote acële, te săleşti dumneata de mai triimete ban[i]; căc mai puțin[i] ban[i] decăt de la dumneata, nič de la un Ținut n'au venit. Ce, cum dzicem, te săleşti dumneata, de triimete banî, căc trebuințele Domnii Mele, ce avem, le știî dumneata» (9 Mart). — 959. «La Gheorghii Vel Căpitan de Codru, pentru păstorîi și bucatele prietenului

Mării Sal[e], Cuciuc-Celebizadea, cariî, din pricina turburărilor, s'aû fost mutat pe o moşie a dumisale vtori Vistier, anume Vitoteştiî, şi acmu vor iar să s[ă] mute la locul unde s'aû aşezat mai înnainte, şi Mărie Sa li-aû dat voe... Ce, când să va rădica, de vor pricinui ceva vr'unii din răzeşi, să nu le dea ascultare, de vream ce dumnalui iaste om mare.» — 960. Pentru untul gospod neguţat de Vel Vistier cu un «neguţtor turcu... Pesămina el pără acmu n'aû mai mărso la Gălaţ să-l vadză.» Îl dă decî lui Vel Cămăraş. Să-l cîntărească, «şi să scoţi şi dara, pe obicei, la 100 oc[ă] 7, şi ce a rămănia lamură, unt, să-l dai dumn[ea]ta pe mânia omului dumisalia.» — 961. Către Serdar. I-a venit un ciohodar bumbaşir de la Paşa, «ca să pliniască de la dumneata baniî ce sânt orânduiţ ca să s[ă] dè la sol. Şi scriî dumneata că de la Căpitanul de Soroca ban[i] pār acmu nu ţ'aû mai venit; ce noi pe dumneata te ştim zlotaş acolo, la trustele Ținuturile: cum la Ținutul Orheiului, Lăpuşniî, aşè şi la Ținutul Sorocăi... Acmu de aice ţ'am trimis 2.850 lei noi, şi iarăş ţ'om mai trimete, de ţ'om plini 10 pungî de bani de aici. Iar, mai mult, nu ţ'om trimite» (10 Mart). — 962. Către ispravnicul Suceviî: «să cerce la varniţele gospod ce sint acolo, la Suciavă», şi să trimeată vr'o 20 de care; dacă nu, să le facă el. — 963. Pentru socotelî vechî ale conacului domnesc. — 964. Către Manolachi Costachi: a venit bumbaşirul pentru zaherea. S'otie gata pentru corăbiî (11 Mart). — 965. «La Gavril Neculce Vel Căpitan de Coţmane, pentru căl[ă]raşiî de Coţmanî, care şed pe moşii episcopii Rădăuţilor, să le dei paci de călărăşie; să rămăe să dè bir cu ţar[a], şi să lucredzi părintelui de Rădăuţi, pe obicei, — de vreme că şed pe moşie episcopului de Rădăuţi. Iar căpitanul de Coţmanî să-ş caute alţi călăraş..., de pin alte sate de pe margine, aice: cum de la Chisăleu şi de la Maletinţi, de la Carapciû şi de la alte sate. Iar Coţmanilor să le dè pace.» — 966. Pentru «doi oameni stricaţi de piçoare», pe cari «i-aû pus capi la cislă». — 967. Să să aducă «pentru triaba g[ră]diniî domneşti», parî despicaţi, cîte 3 bani, poprele («popreaoa») cîte 3 bani, care de nuiele cîte 3 potronicî, 3 bani, şi care de spinî cîte 3 potronicî.

— 968. La zlotași: fiind încheiate cele 40 de zile, *să facă tot istovul*. «Și pâr la 15 dzile a lui Martu să vă aflaț aice, să daț tablă și sam[ă] la Visterie» (11 Mart). — 969. Pentru văduva lui «Ioniț[ă] Coșciug, croitor de pe ulița trepedziniască». — 970. Către Vel Căpitan de Codru, pentru sătenii de la Rândzăști (Ț. Fălciu). «Iai aū luntre acolò, drept satul lor, de trec Prutul pentru hrana lor; acmu dumnealui Vel Căpitan li-ar fi poprit ca s[ă] nu mai îmble... De s'ar face vr'o pricină de furtușag, iai să dè samă.» Se învoiește Domnul. — 971. Către ispravnicul de Putna. «Pentru Arnăuții ci-aū fost acolo, că, fiind trebuitor[i] aice, s'aū rădicat de acolo, și s'aū scris ca să caute 20 oamen[i] holtei, să facă sluj[ī]tori, și, împreună cu alți siimeni ce sint acolo, să fie pentru paza marginii; și acelor 20 oameni li să vor rădica banii peceților lor. Iar, pentru un zapciū, ce scrie, să s[ă] facă cu liafă, ačasta nu s[ă] poate.» Nu-i mai dă pecetii de holtei. Și «pentru oamini[i] din Țara-Românească ce aū luat bani pe grău». — 972. Către Caragea, Vornicul de Botoșani, pentru «acii 20 de Arnăuți și un čauș, ce i-aū poprit acolò, la Botășen[i], din Arnăuții č-aū mersu în sus». Aprobă ce s'a dat «ciahușului (*sic*) ci-aū vi[ni]t de la Hotin... } Iar, pintru neguțitorii turci ce umblă pi în sate cu neguțitorie, și scrie la Mărie Sa Vodă, ca să scrie Mărie Sa la Inicer-Agas[i] de la Hotin, fără tischereoa dum[isale], că sint omen[i] bun[i], să nu-i sloboadă, ca să să părăsască de răutățile ce fac pren sate, și s'aū scris că va purta Mărie Sa Vod[ă] de grije și va ispră[vi].» — 973. Lui Ion Bogdan. «Să-ș plinască dum[i]sale» de la un om. — 974. Pentru niște sătenii neplătiți, pentru ceia ce dase la conacul lui Colčag-Pașa, supt Grigore-Vodă. — 975. Către Vel Căpitan de Dorohoi; i se trimet cărți de slobozie pentru pribegii din raiă, cari se vor pune la siliști deosebite. — 976. La starostele de Cernăuți, pentru solăritul Ținutului, «ce scrie dumn[ea]lui să-l rădice; și s'aū scris că solăritul iaste a dum[isale] Vel Logofăt, și nu-l va rădica, și să-l strângă după poroncă; Mart 13». — 977. Carte de slobozie. Li se asigură străinilor scuteală prealabilă și apoi regimul șferturilor. «Ei în de ei de vor vrè să să cisluiască, în voe lor lăsăm; iar, de n'or priimi să s[ă] cisluiască, iș va plăti fieștecare banii săi osă-

biți» (12 Mart). — 978. «3 cărți de slobodzie s'aũ dat dum[isale] Ion Neculce biv Vel Vornic, în care s'aũ scris 3 siliști a dum[isale], anume: Honjom de la Ținutul Cernăuților, și Lozenii de la Ținutul Dor[o]h[o]i, și Iznovățul, tij ot Ținutul Dor[o]h[o]i; a căroră cărți sorocul le iaste păr la luna lui Iulie; Mart 13.» — 979. Către starostele de Putna, care ceruse a face șese slujitori, din cei vechi. «De vreme că sluj[i]torii acei vech[i] s'aũ dat la țară, să dè bir, această voe n'om da dum[isale], făr de cât acei triidzăc de sluj[i]tori, ce sint făcuți de dum[nealui] Aga Paleolog[a], după cum i-aũ făcut, așe să rămăe, și să mai cauți și dumneata, din holtei, 20 de holtei, să-i făc sluj[i]tori, ca să s[ă] împliniasc[ă] 50 de sluj[i]tori, și cu acie vii putè chivirnisii margine și poroncile ce vor fi.» Ei vor fi scutiți. I se trimet beșlii. Cărți de menzăl, să dea numai celor cu firman saũ cu ordin domnesc. — 980. Se trimet oameni domnești la zlotași, «și numai de cât să-i scoată cu tot istovul din Ținut» (15 Mart). — 981. O carte de dovadă din sat, pentru bir, se refusă, fiind «numai iscălită de popa». — 982 Către ispravnicul de Suceava și Solomon Botedzu, Șătrar pentru jalba Cîmpulungenilor asupra Vornicului lor de mai înainte, Mihalachi Jitnicer, ce li-ar fi mîncat bani «din cislele birului lor». — 983. Către Radul Racovița. Pomenit Iabar Comisul, dus în Țara Ungurească. — 984. Către Sărdar, «pentru acei 4 Tătar[i] c-aũ vinit cu iarlăc de la Mărie Sa Soltanul, scriind pentru lemnul de 100 de șelia, să s[ă] taia ș[i] să s[ă] trimet[ă] acolo unde a fi de trebuință». El răspunsese că va întreba pe Domn. «Bun răspunsu ai dat. Și, de or mai vini să ciară, să dai răspunsu că lăcuiorii aũ așe poronci împărătești și trebuință asupra lor, întâi cu treceria și cu conacele lui Elci-Pașia, caria încă cu lăcuiorii Ținutului acelora nu să pot cuprindia.» Pentru conacele acestuia, pe ce județ să se orînduiască (19 Mart). — 985. Către ispravnicul de Putna. «Diiacul, samișul acela încă aũ vinit aici.» A aflat «pentru acei oameni c-aũ fugit de acolo, di pin satel[e] de la Vrancia, și ceealți lăcuiori de acolo, din Vrancia, că păr acmu staũ așia, nu vor ca să s[ă] apucia de hrana lor . . . , și di pin sate de acolo, din Ținutul acela, aũ fugit căte doi trei oameni, și

ceealți încă nu vor să s[ă] apucia de hrana lor... Așe sint ei învățaț de altă dată, de mai înaintia; acum de primăvară, tot așe să arată, socotind pentru aședzar[e] birului lor, ce era peste an, ca să-i mai ușuredză. Dar acum, de vreme ce s'aũ făcut ačastă de obștiia aședzaria și dreptate tuturor, ce milă mai mult pohtesc să aibă?» A făcut bine că a cătat să-i *îmblânzească* prin Vornic și că i-a chemat și la el. «De vreme că Domnie M[è] am făcut milă, și, pentru holtei lor, de s'aũ ușurat, și ș[i] alții streini vin la mila ačasta a Domnii Mele: după cum ne scrii dum[neata], că câte doi-trei oameni pe la sate tot vin, din ceia partia încoacia» (19 Mart). — 986. Pentru menziful Putnei, ca să se îndrepte. «Și s'aũ triimis și un firman, pentru menziful[i], să nu dè la Turci cei č-ar îmbla cu cai de olac, și nu li-a scrii firmanul de Moldova.» — 987. «Să aibă a lua boi, orî a cui ar găsi, și să-i scoată înainte agărlăcului dum[i]sal[e] Vel Postelnic, să-l ducă pân la Scân-tei, și Scân-teianii să gătiască fân, 'ș[i] li s'a plăti cu ban[i], și ordzu.» — 988. Pentru «cunița turciască... A scrie tote vitele și oile turcești i a Sărbî streini, ce n'aũ bir în țar[ă], ș[i] să le iă cuniț[a] după obiceiũ, câte 2 pt de vit[ă], și 2 parali de oae, și Turcei streini, care cumpără vite de salhană, ș[i] alți, când ar vrè să-ș scoat[ă] din țar[ă], iarășî să aibă a le lua cuniț[ă] pe obiceiũ; iar carei n'ar vrè să-ș dè baniî pe obiceiũ, să le iă vite din ceredzi, ș[i] să le vândză, să fac[ă] istovul; Mart 20.» — 989. Încărcare de fîn la «fânărie gospod». — 990. Pentru niște zlotășî de la același Țînut, cari vreaũ a-șî da fiecare sama deosebit. «Ș[i] când ș[i] la ce zlotării ai vădzut de la un Țînut 3-4 table și 3-4 sãmî de o s[l]ujbă?» (21 Mart). — 991. Pentru Bîrsaniî din Țînutul Putna, cari se plîng «precum că la holtei lor nu l'aț schimbat peceteile», afară numai de 30 din ele. — 992. Bîrsanilor, «să să apere despre beelicciî, ci umblă cumpărând oi: nime oi făr de voe lor să nu li ei, nič să le lepede ban[i] pe oi, ci cu tocmală și cu voe lor să li vândă, și numai oi ce or fi de vândut, iar nu ș[i] prăsăla». — 993. «Pentru Toader Vele ci-aũ fost Săiman în Curte, carele, fiind vânător pentru traba gospod, și tãmplându-să primejdie de ș'aũ străcat o mănă cu pușca», e scutit de bir. — 994. Luî

Radu Răcoviță, «pentru 30 de oamin[i] ungurenî, ce şedu la satul dum[isale], la Călugăra, la Ținutul Bacăului, poftindu-să ei ca să s[ă] mute la moșie a preuților de la bisărica catolicăscă de aici, de la Eș, anume Trebiș..., și sânt și alți oamin[i] acolo aședzați la Trebeși, iarăși Ungur[i], de legea lor... Să le dē voe să fie slobodzi să s[ă] mute.» — 995. «La Cămărașul de Ocnă, pentru sudeți de traba halcaliî, să trimită în Țara Ungurască să le aducă.» — 996. «Mergând un Lipcan în Țara-Romăniască, la Grigoraș Comisul, pentru cărți pe romănie, de triaba beasearič[i]lor, să triac[ă] cu pač[e]; și s'au poruncit dumisali Vel Vistier di-au scris la Com[i]sul Gligoraș. Ce, pe căț ban[i] ar scrie Comisul c'au dat pe cărț, să-î dē dumn[ea]lui starostele [de Putna] la Căpitan de margine, să-î triimită la Com[i]sul. Și, aducând cărțile, să-î dē și un om cu o căruț[ă], să le aducă aici la Iaș; Mart 24.» — 997. Pentru un zlotaș, care *deosăbise* dintr'un sat «12 oamen[i] ă-au fostu mai cu puțință». E oprit, dacă e drept cum scriu sătenii. — 998. «Târgoveților de Soroca, ca să să aperea de pricea ce-ar îmbla de olac, orî înnuntru, la Chiov, orî încoace: nimăruî cal de olac să nu dē; nič la čohodar, de ar treč[e] cu poronci împărătești, — ce Vel Căpitan de Soroca să li nă-mască cai cu chirie, și, pentru mâncare acelora iarăș Vel Căpitan să cheltuiasc[ă].» — 999. Tot așa și «oamenilor de Racovăț». — 1000. Căpitanului de Ūhur, care scrisese Vistierului «că mulți din lăcutorii cei de ceia parte, din spre parte Hotinului, s'ar fi adevărind că or treci dincoace și s'or aședza în țară; numai, uniî dintre dănșii sint vecini și să tem că vor avē supărare de spre stăpăniî lor; alții ar fi fostu breslași, siimeni, călărași, și iarăși au temere ca să nu să trag[ă] iarăș la briasla lor. Pentru care, iată că-ți scriem: cariî vor fi lipsiți din țară mai de multu, mai înnainte de Domnie noastră, și vor vrē acmu ca să triacă iarăși dincoace, tuturor acelora să le adeverești milă de la Domnie Mē; că nime întru nemică nu-î va supăra: vor fi în odihnă păr la luna lui Iunie», de cînd vor începe a da la șferturi. «Așjidire și cei ce or fi fostu orî ce fel de breslaș» (25 Mart). — 1001. Trimete bani și ordine pentru care de lemne de la Ținuturile vecine Sărdariului, cu prilejul tre-

cerii lui Elci-Paşa. — 1002. Către Vel Căpitan de Codru şi Vel Căpitan de Greceni, pentru aceste lemne. — 1003. Starostelui de Putna, să poată scuti de bir 20 de slujitori noi. — 1004. Să se aducă Vasile Costachi biv Vel Stolnic, cu un om gospod, pentru «nişte bani ċ-aŭ rămas răm[ă]şiţ[ă]». — 1005. Pentru patru oameni «din sat, din Ştiulbicanî ot Cămpullungu» (unul: «Hăţul»). — 1006. Pentru nişte sătenî, cari, fiind la «loc strămtu . . . , poftesc să s[ă] mute la alte siliştî»: în voia Sărdarului; «însă să nu fie vr'o tulburare de spre alt înpregiu-raş». — 1007. Conacele lui «Abdula-Paşe Musunolu, trecând de la Bender în ȝos»: fin cîte 1 ban oca, pîne cîte 3 banî, ouă cîte 2 la un ban, oaia cîte 1 1/2 leŭ, găina cîte 3 parale, mielul cîte 6 potronicî, «igurt căte 1 para» oca, «caimac» cîte 2 parale oca, lapte cîte 0 para oca, «emur ordzu căte 2 paral e)», carul de lemne cîte 6 potronicî. — 1008. «La capichihae de Bender, să scoată buiurultu la čauş de la Chişinăŭ, ca s[ă] pliniasc[ă] vama de la Turciî ce şăd cu dugheanî în Chiş[i]năŭ, şi în Orheiŭ, şi la Lăpuşna, şi, pentru răm[ă]şiţ[i] de vam ă ċ-ar avia vameşî de Chiş[i]năŭ pe la Turciî benderliî, iarăş sî scoat[ă] bumbaşiar să pliniască.» — 1009. Pentru săteanul «Ion Gălian», căruia i se furase pecetea. — 1010. Lui Manolachi Costachi şi pîrcălabului de Gălaţi. «Iată acmu, pentru zaharè, ni-aŭ vinit bumbaşiar, dumnalui Haznatar-Mustafâ-Agà, Sacci-Hambari-Emini». A trimes oamenii lui la Iaşi, căroră li s'aŭ dat «darurî 2 belacoas[e] şi un časornic, scriindu-î ş[i] un mehtup». Să *facă teslim* zahereaua la sosirea corăbiilor (28 Mart). — 1011. Către aceiaşi: a venit şi firman, printr'un călăraş de Ţarigrad. Să dea darurile şi să ceară de la Trimes «un mehtup la stăpăni, precum că s'aŭ gătit toat[ă] zaheriaoa» (aceiaşi dată). — 1012. La «Vel Căpitan de Doroiŭ», pentru şapte oameni veniţi din raià: vor fi scutiţi până la Maiŭ. — 1013. Pentru a se lua de la un boier doi Ţiganî gospod, de către Drume şi Ştefan Păpănaca, giuzî. — 1014. Pentru o iapă luată de olac unui «Ţigan de la Focşen[i]». — 1015. Pentru «Moscul de la Ţarigrad, care «are şi cărt de harač din Ţara Turčască»: va fi decî scutit. — 1016. Pentru un «om streinŭ anume Sava Lazul», tot cu «cărţi de hărač din Ţara Turčască». —

1017. Pentru pecetea dată rău aiurea decît la satul său unui cărauş. — 1018. Către Căpitanul de Greceni, pentru conacul de la Greceni al lui Musunoglu: va lucra cu Vel Căpitan de Codru. «Căc Măria Sa Vod[ă] fără de plat[ă] nu va să s[ă] iă de la nime nimic» (30 Mart). — 1019. Lui Jora Medelnicerul, care va aduce pe Paşă «păr la trecere hotarului». — 1020. Scutire de bir pentru străinul «Sava Greçul». — 1021. Către Hrisoscul biv Vel Stolnic. «Pentru împlătorii ce împlă la Liov, le vei da dumneata căte 8 lei cheltuală. Pentru dumneata, ne scrii să te lăsăm să vii la Eş; dar acmu nu t'om lăsa; dumneata după Paşti ni-i mai scrie dumneata, şi t'om lăsa» (30 Mart). — 1022. Plîngere a patru «Armeni ..., că străngu capre pintru săftieni» şi aŭ supărare din spre beilicci: li eŭ caprile şi le dau ce li iaste voe; pentru care ştim că capre pentru triaba Împărăţii nu trebui.» Să-i apere ispravnicii. — 1023. Unui om gospod, să *plinească* de la vameşi de Cernăuţi «35 [lei], care bani aŭ luat de la Bercu Jid[ovul] din Movilău, pe doi cofe horilcă. Aşijdire, să mai pliniască 35, care bani aŭ luat de la Heşcu Jid[ovul] ot Botăşeni, vam[ă] pe 3 cof e] horilcă; pentru căc aşe s'aŭ tocmît vam a într'acesta an: negustorii care vin la Iaş, să le dă pace la margine; precum li s'aŭ dat şi izvod de ponturi. Aşijdere să mai pliniască 5 zloţ, pe cinci cof[e] horilcă.» — 1024. Lui Vel Căpitan de Covurlui, pentru o slobodzie ce vă să fac[ă] el» acolo: greşit s'aŭ dat pecetî la locuitorii. — 1025. Unui om gospod «la vameşi de Chişinău, să pliniască de la dănsii 375 lei ăfertul d'întăiu a vămii Chiş[i]năului» (30 Mart). ^o 1026. Pentru un «flăcău cu capul, anumea Iilip», din Cornul Negru (Ținutul Iași), care a fugit. «De vreme c'au fugit din sat, cu toți să-l plătiască, căc sântu la cislă într'un loc; și, când l-or găsa, atunci iarăș cu toți să-ș ia banii de la dănsul.» — 1027. Plinire de goştină la Anghelut[ă] Golăe ¹. — 1028. Către Medelnicerul Jora, pentru trecerea lui Musunolu. Să l aştepte la Fălciu: «să faci pod pe dubas[e], pe luntri mereu, precum s'aŭ mai făcut şi când aŭ trecut Mărie Sa la Bender». Pentru conace-i va fi scris «Că-

¹ V. p. 157, n° 56.

pitanul cel Mare». Paşa pleacă la 1-iū April din Bender: sînt trei conace pînă la Galaţi. Pentru orez, zăhar, se va îngriji Vel Căpitanul, «cu vechil Narţi a Paşii». Totul se va plăti oamenilor pe izvod, din «îfertul ce este să ias[ă] acmu, la Mai» (31 Mart). — Şi la alţi trei boierî, pentru acelaşi Paşă. — 1029. Lui Caragea, Vornicul de Botoşani. «Pentru c'aū jeluît târgoveţii, ş[i] Armeni, şi Jidovi, neguţtori de Bot[o]şeni, pentru locul de târgu unde să vindea făina.» De vre-o cinci-şese ani s'a schimbat, de «nişte Jid[ovi], cu mijlocire Vornicilor de Bot[o]şeni, şi pe seamne dănd ş[i] măzdă vor (*sic*), pecum să cunoşte, ar fi mutat târgul Făiniî lângă casăle lor, pentru alejveriş[ul] lor. Apoi, mai pe urmă, venind Jidovii şi târgoveţii de Bot[o]şeni, şi dănd jalobă la Domnie Sa Grigori-Vod[ă], iarăş l-aū mutat la locul cel vech[i], undea era mai înnainte, de vac. Şi mai pe urmă Jidovii aceia iarăş s'aū aḡunsu cu Vornicii de Bot[o]şeni, şi l-aū mutat lângă casăle lor, unde ş[i] mai înnainte îl mutas[e].» Să fie în locul vechiū, «să nu îmble după vorovel[e] acelor; şi, macar de ʔ'ar ş[i] da ceva dumitale, să nu cauţi la aceia, ce să cauţi poronca noastră; şi, unde aū fost acel târgu de vac, iarăş acolo să fii: mai mult jalobă să nu vie» (1-iū April)¹. — 1030. Sărdaru-lui şi lui Iordachi Vel Căpitanul de Iaşi, şi lui Teodosie Portar. Vor duce pe Musunolu pînă la trecerea Prutului. Apoi, «Sărdariul să s[ă] întoarcă înapoi la Orheiū, şi cu Theodosăia Portar», iar al treilea să meargă pînă la Gălaţi (31 Mart). — 1031. «La dum. Ştefan Ros[c]t Vel Păharnic, pentru c'aū dat jalobă târgoveţii de Vasluiū pentru slugili şi argaţii Turcilor de la Vasluiū, dzicănd că nu vor să dē agiutor la mezil şi la altele poronci dinpreună cu târgoveţii; ce i s'aū scris să triimită dumnalui şi s[ă] pliniască banii pecetilor deplin de la dănsii, şi în cislă cu târgoveţii să nu-î pue, ci să-ş plătiască pecet[i]le lor osăbit.» — 1032. Să se aducă Lupul Balş Medelnicerul, pentru datorie la un Turc. — 1033. «Către Sărdarul turc de Gălaţi, «pentru 7 oameni[i], slugi turceşti de acolo . . . , cariî i-aū luat pecet, şi acmu pun pricină şi nu vor

¹ V. mai sus, pp. 237-8, n° 239.

să-ș plătiasc[ă] baniî». — 1034. Către Antohi Caragè, pentru un boier care nu vrea să plătească goștina goștinărilor de Hirlău, zicînd că a plătit-o celor de Botoșani: se va da pe jumătate la Hirlău. — 1035. Mai multe porunci pentru a se plăti cifer-tul de Octombre, Ianuar sau April al mortasipiei, din deo-sebite părți. — 1036. «La mănă vam[e]șilor de Bărlad, să aibă a pune vămășei pe la schele, la Ținutul Tecu[ă]luî, p[er] la prival[e], să aibă a lua vam[a] mar[e] și mică, după obicei[ul]; Ap. 2.» — 1037. «Vam[e]șilor ot Bărlat, pentru Turcii neguțitor[i] ce cântăresc țară ș[i] unt, să nu fie volni[ș] să cântăriasc[ă] făr de cântariul vameșilor ot Bărlad.» — 1038. «La Bărlad, să s[ă] facă iarmaroc la Sveti Ghiorghie.» — 1039. «La beșliu, să pli-niasc[ă] bani vămii de pe Turcii ce cumpăr[ă] vite ș[i] nu-ș dau vam[a] după obicei[ul].» — 1040. Pentru «bașbul[u]bașia . . . boe-riul Domnii Mel[e] Fote», care merge la Fălciu înaintea lui Musunolu. — 1041. Ispravnicilor. «Orânduindu-ne puternica În-păr[ă]ție cu o sam[ă] de ban[i] ca s[ă] dăm în lef[i]le Inice-r[i]lor de Bender, și neputându-s[ă] plini cu răm[ă]șița țefer-tuluî al doile a cestuî ci-au trecut, cheltuindu-s[ă] ban[i] la alte trebuinți și poronci, am orânduit pe toț boerii ispravnici de pe la Ținutur[i], ca s[ă] ne găsasc[ă] împrumut de pe la neguțtor[i], de pe la prietin[i], precum ș[i] pe dumneata ti-am orânduit să ne găsească — lei într'o lună, cu dobând[ă] câte 10 lei de pungă.» Trimete un copil de casă pentru a-i lua. Să afle baniî răpede, «de vreme că havalagiiî sta[un] aici, ș[i] iaste să le dăm baniî și să-i pornim cum mai în grabă și făr de ză-bav[ă]. Ș[i] acești ban[i], cu dobânda lor . . ., ți-i vei lua dumneata din țefer-tul al triile, ce iaste să ias[ă] acmu, la Mai. . . Căci să nu arăt dumneata că nu poț găs[i] cu atăta dobând[ă] ce dăm : nu poț să zi[ce]. Căc acolo sint și neguțtor i turci, carii cu do-bânda ačasta poț găs[i] dumneata. Și, de ni-i făc[e] smintial[ă], să știi că vom av[ea] părere de rău asupra dumat[ă]le» (2 April). — 1042. Sumele: 500 Suceava, 1000 Neamțul, 500 Roman, 500 Bacău, 1.500 Putna, 1000 Tecuci[ul], 1000 Covurlui[ul], 1000 Tu-tova, 1000 Vaslui[ul], 500 Fălciu, 1000 Orhei[ul], 500 Cernăuți, 100 Hirlău-Dorohoi-Botoșani, 500 Cîrligătura, 500 Iași, 1000 tîrgul Iași. — 1043. Călărașilor de Tabără, pentru mezilul de

acolo. «L-am lăsat iar în sama voastră, să faceți caii, și să-l purtați[i]; și, pentru purtar[e] mezilului, iată și Domnie Mè vă rădicăm peceți[e], la 90 de numirea, căsarî, holtei, și vă dăm și caii cei vechi, și voi încă să mai faceți cai, căț or mai trebui, și să purtați mizilul; căci peceți[e] acelor 90 de oamini cuprind într'un an 90 ș[i] mai bini de lei; dar mizilul cu atăți bani nu s'ar purta; numai Domnie Mè n'am socotit aceia, ce ca o milă am făcut cu voi și v'am rădicat aceste peceț.» La nevoie, li se va da *ajutor de împregiurași* și bani de la Vistierie. Li pune căpitanî «pe Ursul și pe Lion». — 1044. Și cătîe starostele de Putna, anunțîndu-î că se va orîndui menzilul de acolo. — 1045. La zlotășî: «să aibă a lua și a strângi dajd[e] pe priot și pe diiaconî, ce s'au scos la April, pentru banii școalelor, căte 1 ug de priot și de diiacon, după aședzar[e] ce s'au făcut... Și să iă ș[i] trăsuri, căte 3 pot de ug., a străngătoriului» (3 April). — 1046. Pentru mezilul «Capugibași carele au fost cu solul moschicesc¹ în sus, ș[i] acmu s'au întorsu, de merge în gos, și s'au triimis ș i] zapcii» (3 April). — 1047. «La boeriî zlotăș cu țeșertul al triile, a lui Mai», pentru un om care este a sescoate din tablă (4 April). — 1048. Către Medelnice-rul Jora. Află că Pașa Musunolu nu poate trece Prutul «pe la Giurgiuleşti, fiind gărilele mari». Capitanul de la Greceni să nu cerce în zădar a-l mai duce pe acolo. Dacă a plecat însă, el și «poročnicul», vor face ce e cu putință pentru a-l trece. Întorsul ar fi și mai costisitor (4 April). — 1049. Către *cercătoriî* din Ținutul Bacău, pentru un «Jidov, Iancul din târgu din Ocnă», care, eșind din tîrg, își uitase pecetea. — 1050. Pentru Gli-gor[i] Bătoî și Ion Brăvlič, cari-și pierduse pecetile. — 1051. Pentru văduva unui Stamati biv baș-čajuș: pentru văduvie, va aduce dovadă «de la preutul și vornicelul de la acè mahală». — 1052. Către Vel Căpitan de Greceni. A primit de la Hanul «acest iarlăc» pentru supărările ce făceau Tatarii locuitorilor de acolo. Îl va arăta el Tatarilor. — 1053. Băraiacul s'au tocmi-t cu mezilul de acolo într'acestu chip: Mărie Sa Vod a] să le rădič e] banii peceților la 105 liude într'un an, să nu de

¹ Komančov. V. p. 327 și nota 1.

nič un ban, ce de toat[e] ăferturili să fi scutiți, și ei să poarte mezilul cu cai și cu toat[ă] cheltuiala lor pără la anul; cai cei vechi încă i-au dăruit lui; Aprilie 5.» — 1054. Către ispravnic. «Precum într'alți ani, și acmu, au venit omenii dum[isale] Casabașii și ni-au adus firman de la puternica Împărăție pentru o somă de oi ce au poroncă să cumpere de aici, din țară, cu ban[i] gata; care firman poroncește să nu fie volnic nime, măcar neguțitori streini, măcar de țar[a], să cumpere, nič lăcuiitorii să nu vândă nemăruî oi, fără numai la omenii dum[isale] Casabași, pân vor plini soma oilor (*sic*) ce sânt orânduite. Și, de ar fi ș[i] cumpărat niscar[e]va neguțitor, poruncește fermanul să le de bani și să li ă oile. Deč, luind dumneata carte Domnii Mele, să dai în știre îndat[ă] pentru ačasta tuturor lăcuiitorilor de la Ținutul acela, ca, viindu omenii dum[isale] Casabașii, nime să nu îndrăznască a vinde la niscar[e]va neguțitor[i] streini sau și de țară, că apoi să vor pedepsi... De s'or afla nescar[i] neguțitor[i] cu oi cumpărate, să nu cumva să le scoată din Ținutul acela, și să le tracă; că, unde sa vor afla, să fie oprite pân vor veni oamenii dum[isale] Casabașii, să le iă, după cum este poronca împărătiască.» Să dea știre, ca căt[ă] som[ă] de oi veț afla pân acmu cumpărate la acel Ținut de neguțitor[i], anume neguțitorul cine ar fi, și soma oilor» (7 April). — 1055. «Luî Havar Comisul, Căpitan de panțir[i] de Grozăști, pentru o casă din târgu din Trotuș, unde stă; o reclamă un Turc, ca a lui. «Să stăpăniască Havaru Comisul; că Turcii casă ș[i] aședzare în Moldova n'au, ci, cînd (?) apuc[ă] (?) sã șad[ă], să caute neguțorie lui; că, neurmându poronci, i s'a triimit[e] de la aduc[e] aič, și să va pedepsi cu urgie» — 1056. Apărare de gazdă a caselor din Iași, ale lui Radul Racoviță. — 1057. «Luî Havar Comisul, să aibă a lua dijma de pe locul târgului Trotuș[u]lui, fiind moșie domniască; însă numai de la ciî strein[i], dar târgoveț[i]lor de acolo nič de cum, din nimică să nu le iă» — 1058. Către «satile de la Braniște», pentru a aduce niște fin. — 1059. Pentru pecetea lui Ion Morcotič. — 1060. «Pe 4 căl[ă]raș ă-au fost vechi călăraș din Ștefănești ș'au fugit pintr'alti sati, să-i iă de grumazi și să-i duc[ă] iar la Ștefănești.» — 1061. «La 3 Armaș, să margă să stia

zapcii asupra lingurarilor, ca s[ă] fac[ă] lopăţ pentru triaba cetăţii Voziî» până la Paşti, «şi le s'or plăti cu ban[i] de la Visterie, cu preţul lor». — 1062. Către zlotaşii şfertului al treilea. «V'am arătat dum[neavoastră] că toată trebuinţa ce avem, şi mai vârtos salahoriî şi car[ă]le ce sint rânduite pentru triaba cetăţii Voziî, pentru cari poronceşti firmanul împăr[ă]tesc la Sveti Ghiorghie să s[ă] afle acolo, să înciapă la lucrul cetăţii, şi v'am pus dum[neavoastră] soroc păr la 15 dzile a lunii lui April să străngeţ de la tot omul câte 1 leu p¹, şi toată soma acelor ban[i] să triimiteţ aice, ca s[ă] chivernisim, să rădicăm trebuinţile ce v'am arătat. Ce, socotind că poate va fi smintială şi n'eţ plini dum[neavoastră] poronca Domniei Mele, nu-ţ triimete banii, ca s[ă] nu s[ă] facă smintială poronciî împăr[ă]teşti, scurtând şi vrem[e], de vrem[e] că Sveti Ghiorghie iat[ă] că s'aū apropiat, şi a nu s[ă] porni car[ă]le ş[i] salahoriî păr la Sveti Ghiorghi nu s[ă] poate, — ce iat[ă] am triimis zapcii asupra dum[neavoastră], mai mult ca s[ă] vad[ă] ş[i] lăcuioriî, să s[ă] îndemne şi iaî pentru datul banilor. Car[e] zapciū are poroncă de la Domnie Mē să stē acolo lângă dum[neavoastră] şi, rândur[i], rândur[i], câte câţ ban[i] îţ strănge, să-î triimiteţ cu oameniî dum[neavoastră], iar la soroc, adecă la 15 dzile a lunii aceştie, negreşit, toată soma, cu copilul din cas[ă] acesta să-î trimitēţ dum[neavoastră] la Visterie. Şi, dând banii aceştie, ş[i] lăcuioriî de cielalţi ban[i] s'or mai păsuî, ca să dē mai pe 'ncet, ş[i] niē dum[neavoastră] cu alţi zapcii nu v'om mai supăra. Osăbit de ačasta, de să vor rândui niscuriva banî la Ţinutul acela, din frunte banilor cestora, câte 1 leu p¹, ce vă poroncim dum[neavoastră] ca să-î triimiteţ la Visterii, să nu daţ dum[neavoastră]: ce banii acie ce s[ă] vor orânduî, îî veţ da după ce veţ plini soma banilor ce vă poroncim; Aprilie 8.» — 1063. Către ispravnicî. Pentru Voziā, «ni-aū orânduî ş[i] pre noi o sam[ă] de cherestē şi 800 salahoriî şi 150 cară pentru lucrul cetăţii; şi, de vreme că Domnie Mē d'intieaş dat[ă] când s'aū făcut aşedzare ačasta asupra ţărăi, prin pontur[i] tuturor am arătat că toate câte din poronca Împăr[ă]ţii s'aū orânduî, cum salahoriî, cară, cherestē saū or[i]-ce alt, pentru trebuinţale cetăţ[i], saū ş[i] altele, lăcuioriî

cu niț un fel, precum altă dat[ă], să nu s[ă] supere, ce toate cu baniî Visterii să s[ă] facă; și, cu rămășița țăfertului trecut mai fiind ș[i] alte havalele orânduie, cheltuindu-s[ă] la acèle, salahoriî ș[i] carăle aceste fiind trebuință a să fac[e] acmu, ca s[ă] fie la Svete Gheorghie acolo . . . La car[e] fiind să li s[ă] dè hacul lor de trii lun[i] acmu înainte, cuprind cățva ban[i], ș[i] cariî cu datorie am cercat ca s[ă] găsim ban[i], să luîm, să rădicăm poronca ačasta, și niț într'un chip nu s'au putut să s[ă] găscă. Ce, vădzind că vreme s'au apropiat, și neputând într'alt chip, macar că, după hotăräre aședzării ce s'au făcut, vreme țăfertului al triile iaste la Mai să s[ă] scoată, dar trebuința ačasta ni-au dat pricină ca s[ă] scoatem țăfertul acmu, — care nu iaste atăta; că, ș[i] păr la Mai 20 dzil[e], mai mult n'au rămas; și Domnie Mè, măcar că s'au scos pentru o trebuință ca aceia acmu mai înainte, dar, iarăș, din făgăduința noastră n'om eși, ce tot la hotăräre noastră vom sta, și nimică asupra lăcuiitorilor nu va mai fi; numai țăfertul al patruile, la vreme, după cum s'au aședzat.» Să se pornească cu zlotaşii, luînd «câte 1 leu pol», până la 15 ale lunii. «Salahoriî și cară să află aice, și aștiapt[ă] ban[i] să le dăm, să-ș facă gătire și s[ă] purădă.» Îndemn și locuiitorilor, a se grăbi (3 April). — 1064. Sărdaru-lui. Va da 15 lei pe lună lui Anastasă Ușerul, trimes pe lîngă «Saraschir-Soltanul». — 1065. «Tărgoveților de Chișinău, să dè de tot anul câte 5 lei într'un an, de la țăfertul lui Mai înainte, în patru țăfetur[i], câte 55 paral[e] la țăfertu, de om, și cele 5 par[a]le sânt a zlotaşilor; și să poarte și mezălul Chișinău-lui, cu cai lor, și cu cheltuiala musafirilor ă-ar trece în sus și în ăos. Ș[i] la ačasta aședzare să fie și Jid[o]v[i], ș[i] Armeni, și omin[i] boirești, ș[i] orce braslă ar fi; iar, cu altă, cu nimică să nu fie supăraț. Așjdere, și căț omin[i] striin[i] ar veni, tot într'ačastă aședzare să fie; April 9.» — 1066. Lui Mădzărachi, «ca să-î cisluiască cu dreptate». — 1067. Tot așa «Puțaniloru». — 1068. «La Andrii Balș Spătar, i Antohi Caragè Vistierul i Ilieș Vel Căpitan de Dorohoi, că n'au putu[t] să margă să scrie stare Ținutului, ș[i] să poftescu să-î las[ă] pe la Sveti Ghiorghe.» Îi lasă. — 1069. Să se *strîge*

«iarmarocile Movilăului». — 1070. Pentru jalba unui om, că «astă vară» i s'a luat de Drug vornicel» și «Ion Micheduți» un cal al lui drept al lor, la conacul lui «Colăg-Pașa». — 1071. Către Antohi Caraghe, pentru că, un sat din ocol «fiind orânduitor... să care lemnul de cas[e]le de la Frumoasa [astă vară], săteanul pus la slujbă e ținut prea mult. — 1072. Scutire pentru cei ce s'ar așeza la Codru, între Codreni. Apoi vor fi «în mila și aședzare ce am făcut Domnie Mă și cu celalți codri». — 1073. Codrenilor, să nu dea nimic de olac. — 1074. Lui Iacovachi Vel Ușer, mergând înainte Hanului și [i] a unui Paș[ă]» (14 April). — 1075. La pîrcălabul de Gălați, «pentru haremul fiului Mării Sali Pași de Hotinu, care vini din gos .; să-î de un rădvanu și 1 bulucbașu, cu 5-6 sluj[i]tori, ca să vie pe lângă harem pâr aice la Iaș». — 1076. Către Vel Căpitanul de Dorohoi, pentru ca șapte care din satele de lângă «olatul Hotinului» să meargă, cu chirie, pentru a încărca *agărlăcul* lui Samsongibașa Hotinului. — 1077. Către un zlotaş. Din pricina lor, n'au plecat încă salahorii și carele. Amenințare cu un nou zapciu (21 April). — 1078. Către Vel Căpitanul de Dorohoi. Pentru pământurile acelor omen[i] țe-au fugit în raie, că ai socotit să le dai să le semene alți omen[i] țe-au v[ini]t acmu, — bini ai făcut să le dai altor omen[i]; iar călugări acia a căroră or fi moșiile, după cum a fi luat dijmă acelor țe-au fugit, și[i] vor lua și[i] de la aceștie.» — 1079. Către «toț vorniceii de pen satea de la Ținutul Bacăului». Află de la ispravnic «precum oamenii, lăcuitori de acolo, de pin satele acelu Ținut, s'ar fi strămutat de pe la casăle și[i] locurile unde sîd, ducându-s[ă] unei de la un sat la altul, alții de la un loc la altul, alții și[i] pentr' alte Ținuturi, scornind ei vorovă între dănsii că ar fi voi și poroncă de la Domnie Mă ca să s[ă] mute cine unde i-a plăce. Ce noi pentru aceasta și[i] în ponturi, la bani stia[u] lui, am dat poroncă, nim[e] de pe la locurile lor, de und[e] li s'au aședzat banii, să nu s[ă] mai strămute, și[i] acmu iarăș vă dăm tare poroncă... ca să păzăț poronca aceasta.» Să se aducă pribegii la «urmalor». Altfel, se vor pedepsi și fugarii și vornicii. — 1080. Către Radu Racoviță. Să trimeată banii în grabă, că mai sînt «și[i] alte havalele». A scris

că n'a aflat vechi cărți de părcălăbie și mortasipie. Pentru oprirea oilor: «pân nu vor [ve]ni omenii saigiilor împărătești ca s[ă] le întorcă baniș». Pentru sătenii fugari (22 April). — 1081. Lui Caragea și lui Vel Căpitan de Dorohoï, pentru bani. «Și, pentru dușenile turcești, l'aū dat v[oe] s[ă] li răd[ic]e, ș[i] cafinio s[ă] o străce, s[ă] nu mai fie... Mehmet Ūlac, nepotul lui Ali Caraghiozuolu», va fi ridicat de acolo. «Și unchiului lui... s[ă]-i d[ă] tare poroncă s[ă] s[ă] p[ă]zască de răutăț și s[ă]-ș caute negușitorie lui, cum ș[i] alții, că apoi ș[i] el s[ă] va pedepsi.» Lui Scărlat Postelnicul îi vor da *rășura*, dar nu lea fa de 60 de lei pe lună, care o cere (22 April). — 1082. Ordin către «odobașa de beșliș», ca s[ă] iea «în heră» pe Ūlac. — 1083. Să trimeată bani stărostele de Putna. De aiurea a venit ș[i] istovul acelor 2 zloț... Ne scrii dumneata precum s'ar fi rădicat de acolo, de la margine aceia, vr'o 60 de oamini, ș[i] aū fugit în cee parte, ș[i], întrebând dumneata pricina lor, de ce au fugit, ar fi arătat dum[i]tale că din pricina ăfertului acestue, scoțându-să cu ceva dzile mai înainte... La carii niē de cum nu socotim, ar fi de pricina aăsta a ăfertului; ci s[ă] cerci dumneata mai bine și s[ă] ne înștiințadzi adivărul, ci i-aū fost pricina... Măcar că, dumneata știi că, de s'aū ș[i] scos ăfert[ul] acesta cu 5-6 dzile mai înainte, ce lucru mare este?! Dar s'aū scos pentru multe trebuinți... Că, de nu s'ar fi scos ăfertul acmu, trebuie s[ă] s[ă] facă carele și salahorii pe Ținutur i; carii mai cu greu l'ar fi cădzut lăcuiitorilor.» Li se scrie și acum. «Aăsta este ș[i] obiănuit, fiind margine, că-ș fac sunet ei ș[i] fug în cee parte, și iar trec dincoace.» Îi amintește cum se ridică pecețile morșilor (24 April). — 1084. Cheltuieli pentru Musunolu (24 April). «S'aū făcut izvodu moldovenescu, și s'aū pecetluit, ș[i] s'aū poprit la Visterii... Și, pentru găini și curcani, încă li s'aū pus preț, câte 4 parale găina ș[i] câte 12 parale curcanul... Iar, pentru lemne, de vrem[e] că niē o ancării asupra lăcuiitorilor de acolo nu este, or hi ș[i] de la dănșii fânul, de vrem[e] că aū rămas s[ă] ș[i]-l i[ă] cine va fi dat, înapoi; iar, pentru lemnul acela ce s'aū luat de pe la Turci pentru triaba podurilor, la trecere Mării Sale Pași, ș[i] acum acei cu lemnul nu vor s[ă] ș[ă]-l è înapoi, arătând că este sfredelit și mai

scurt, și s'aŭ ș[i] vechit, — pentru ačasta, de vrem[e] că s'aŭ luat la o poroncă ca ačasta, ș[i] lemnul lor este faț[ă], lemnul să ș[i]-l è înnapoi. Iar, de ar tot pricinui ș[i] n'or vrè să-l ià, cum veî socot[i], așè veî face: le-î mai da câte ceva bani peste lemnul lor, ș[i] să-ș ià ș[i] lemnul. Ș[i] ne fă știre ce-î da» (25 April). — 1085. A se da bani «pentru cheltuiala chirhaneli ș[i] a jicniții gospod». — 1086. Către «tărgoveții de Chiș[nău», să ție menzilul cum s'a hotărît, «într'un an, cu cai lor, ș[i] cu toat[ă] chelt[u]ial[a] drum[u]lui, a musafirilor ce ar treč[e] pe acolo, — începându-s[ă] anul de acmu în Ținut; ș[i] ei să fie scutiți, 120 de oamin[i], de bani peč[e]ților lor, nič un ban să nu d[è], iarăș pără la anul. Dară ș[i] pentru chelt[u]ial[a] drum[u]lui, mai fiind ș[i] alți oamini ședzător[i] acolo în Chișinău: Armeni, Jidov[i], Greci ș[i] alți oamini afară dintr'acești 120, — cariî aceștie, orcăți ar fi, toț îș vor plăti banii peč[e]ților. Dară ș[i] la chelt[u]ial[a] drum[u]lui, dup[ă] poronca ce aŭ dat dumnealui Sărdariului, făcând dumnealui socotial[ă], să-î pue pe toț să d[è], dup[ă] cum va socoti dumnealui... Numai când s'ar tămpla să vie niscar[i]va oamini mari, Pași saŭ Capigibaș, chelt[u]iala acelora să va da banii de l[a] Vistierie.» — 1087. Către Sărdar, pentru plîngerea străinilor pomeniți din Chișinău, că tîrgoveții îi pun la menzil. Îi scutește, dar, «ce-î socoti dumneata că a fi cu cale, făcându socotială, pre toț, i-î pun[e] dumneata ș[i] pe dănsii, ca să prindză la ačastă trebuință, iar, mai mult, la nimic să nu-î supere.» — 1088. Aceluiasî, «pentru 12 hotnogî ce ar face, să fie de poroncile ce trebuescu lăngă Sărdar, omin[i] strein[i] din Țara Leșască»: nu vor da bir; ordin către dregătoriî din Ținutul Orheiului pentru aceasta. — 1089. A nu se lua vamă și mortasăpie pentru caii de menzil ce-ar cumpăra Căpitanul de Vaslui. — 1090. «Pentru lăcuiitoriî ce ședu în satele de pe locul celor 2 ășur[i] de spre Benderu; cariî, acele sate, aŭ avut obicei încă de la Domni Sa Mihai-Vodă de da goștină câte 2 parale de oie; dar, într'acestu an fiindu Domnie noi, s'aŭ tămplat de aŭ dat și ei goștină ca ș[i] altă țară, de 10 oi 1 leu, ș[i] acmù iat[ă] am făcut Domnie [Mè] milă cu dănsii», dîndu-li vechia scădere. Vor plăti tot redus și cei

ce s'ar așeza, din oamenii străini, de acum în acel loc. Dar să nu amestece alte oi în ale lor; «fără de cătu bucatel[e] ce or avè drept[e] a lor» (25 April). — 1091. Pentru doi oameni ai lui Costandin Cant[a]coz[i]nò vtori Spatar, ce trec «în ceia parte . . . cu trebile dum[i]sale» [v. n° 3]. — 1092. «Aprodzi-lor de Divan, ce sânt trăitori la Ținutul Fălciului, să fie volnič cu carte Domnii Mele a să apăra de spre săteni de acolo, de unde le este traiul lor, de podvodzi ș[i], de alte beilicuri, de toate, la nemic cu dănșii să nu-i supere, de vreme că ei aũ slujba lor osăbit, aice, la Curte Domnii Mel[e]; numai banii pecet[i]lor vor fi tot împreun[ă] cu a sătenilor, după cum și păr acmu.» — 1093. Către Vel Căpitanul de Soroca. «S'aũ deosăbit Ținutul Sorocii di celelalte Ținutur[i]; ci de acmu să fie în sam[a] lui, ș[i], tabla ce face, să o facă deosăbi de Lăpușna ș[i] de Orheiũ, ș[i] rășurile va lu[a] dumnealui de la Soroca, iar Orheiul și Lăpușna să fie în sama Sărdarului, și l[i] va lu[a] și rășurile» (24 April). — 1094. Să se dea încă 1000 de lei lui Vasile de la Vozia, pentru a încheia socotelile (28 April). — 1095. Către un zlotaș: după iarmaroc, va putea veni la Iași. — 1096. Către Mădzărache, pentru că «tărgoveții de Chiș[i]năũ . . . ș'aũ luat carte Domnii Meli de aședzar[e] lor, ca s[ă] dè de tot omul câte 5 lei, ș[i] tărgoveții creștini, și Armeni, și Jid[ov]i, și Greci, și oamini boerești, cât or fi trăitori acolo în târgu, și ei să ție mezilul de acolo cu caii lor și cu toată cheltuiala drum[u]lui». Dar străinii s'aũ plins acum în urmă, și s'a făcut o nouă așezare. «Să s[ă] scutiasc[ă] din tărgoveții de acolò 120 liud[e] de toț banii pecetălor, și ei să ție mizilul» (28 April). — 1097. «Pentru triidzăč de miî drainiță de triaba Curții gospod», de adus de la «Băeși»¹. — 1098. «La Ion Bogdan Vel Stolnic, ca să pliniasc[ă] banii vâmi de la Turcii de Bărlad, pe cât[e] vit[e] ar fi cumpărat de salhana ș[i] de alt[ă] neg[u]țitorie.» — 1099. Pentru slobozii. — 1100. La zlotași. «Pentru un leũ c'aũ rămas să dè lăcuiorii, să facă istovul čfert[u]lui: iaste vreme acmũ să-l strângă, ca s[ă] aibă și lăcuiorii răsufare păr la

¹ Din Baia.

vreme ȕfertului al patrăli, fiind ş[i] vreme acmă a tot lucrul.» Vor trimete întâi la Vistierie, şi apoi la poruncile ce ar mai fi avînd. «Că Visterie are mult[ă] trebuinţă şi poronci; ş[i] să isto-vască întâi la Visterie, apoi vor da ş[i] und[e] s'aŭ orănduit» (5 Maiu). — 1101. Pentru nişte Sîrbî impuşî prea mult, cari aveau şi «cărţ de hărăgi». — 1102. Pentru doi străini din Galaţi, cari «aŭ trăit pin mănăstir i], ş i] cu tîrgoveţii la nimică n'aŭ mai fost amestecat, de cîndu trăesc. Ei, ca nişte strein i], să-ş plătiască numai pecete lor driapt[ă], mai mult să nu-î supere.» — 1103. «Pentru cocieri gospod, să dă poroncă sătenilor să le facă cisia driapt[ă], ş[i] la alte beilicuri i] întru nimică să nu i supere, de vreme că iai sint nelipsiţ de la slujba gospod» Vătavul lor ar fi fost şi bătut de săteni. — 1104. Către starostele de Cernăuţi. «Gazetur[i]le ō-aŭ triimis de la nişti Domni leşeşti, li-aŭ adus, ş[i] aceste gazetur[i] sint vech[i]; nu-s niŋ de o triabă, niŋ trebui Mării Sali gazetur[i] de la Domni acei leşeşti, — că Mărie Sa are de unde lua gazetur[i]; şi s'aŭ triimis înapoi; niŋ să dă voe Domnilor acelor leşeşti ca s[ă] tae lemne saŭ nuele dincoace saŭ să are: niŋ de cum să nu îndrăzniască a o faŋ[e]; că, de a simţi Mărie Sa, să va scărbi asupra dumneavoastră; Mai 6.» — 1105. «L i] ajunge lor chiria cîte 6 lei de car de la Hotin pâr aicia la Iaşi.» — 1106. Pentru un sat al lui Lupu Aga: «i-au rătuît de toate biŋele ce aŭ fost asupra lor pără acmu, ş[i] cu bani li-aŭ făcut bini, i-aŭ îndatorit de ş'aŭ plătit nevoile lor. Acmu uniŋ dintre dănşii să scoală de să duc, de să apuc[a] lemnari pe la alŋăi, şi dum[i]sale nu vor să-î dia ascultar[e] precum alte sate boereşti, şi, din pricina aceloră ce vor să s[ă] puia lemnari pe la alŋii, ş[i] ceialalŋi s'or împrăştiia, şi s'a răsipi satul... Nim[e] din sat să nu să mute, niŋ lemnari la alŋi să nu să apucia, ce, după cum alte sate boereşti daŭ ascultare stăpănilor după poro[n]ca Domnii Mel[e], aşe şi ei să fi supuş, şi dumnealui încă, mai mult, piste poroncă nu-î va supăra.» Alfel, să li *vie de hac* ispravnicul. — 1107. La starostele de Cernăuţi, «ca s[ă] dea bărani la vameşii de Cernăuţi, să fiască de pază vadurilor în trecătoare[e] boilor la otacia, şi cheltuală bărarilor (*sic*) să ō dă vameşii». — 1108. Către Gavril Ne-

culce, ca să dea vameșilor «călăraș» pentru același scop. — 1109. Catre starostele de Cernăuți. Iată acmu, apropiindu-să vrem e] iarmaroacilor, ca să să facă piste vară la otace; ce, după cum au fost obiceiul, le s'au făcut iarmaroac[e] la Colacin; ș[i] acmu poroncim D[om]nie M[ă] s[ă] fac[ă] iarmaroac[e] iarăș acolo la Colacin, și iarmaroacile și trecătoar ea] boilor tot acolo la Colacin să fiau. Ce să dia in știr[e] tuturor ne-
guțtorilor strein[i] ș[i] de țară, cine ar [a]via vite de vîndut, sau negoț, să margă acolo la Colacin, căc[ă] iarmaroace acolo, la Colacin, s'or face p[ă]r la tomnă; Mai 9.» — 1110. Pentru un Grec străin, ce șede de doi ani la Bacău: va plăti pecetea lui osebit. — 1111. Pentru cheresteaua ce se trimete la Vozia cu carele. «Triaba lui [Vasile Budzilă] iaste ačasta: pentru hambariul ș[i] odăile de la Benderi[ul], că au pornit dum[nealui] Sărdariul lemnele și i] 50 de salahori pedestri, dându-li și hacul lor câte 5 lei pe lună, și dzăce cară câte cu 4 boi, dându-li și i] acelora hat câte dzece lei de car pe lună], etc. Să trimeată Sărdariul < tahvilul de la Tefterdar-Efendi pentru bani[ile] primiți. Pentru čaușul ș[i] neferii ce i] scris să-ț trimit[ă] de la Bender, bini ai făcut.» — 1112. Pentru conacele lui Sam-songi-Bașa și ale unui Baș-Ciohodar al Vizirului. — 1113. La zloțașii de Covurlui[ul], ca să dea leafa Sărdarului de Gălați. — 1114. Către Vel Căpitan de Dorohoiu, «pentru o samă de oamini di pi la sate, cari[ile] la čfert[ul] al doile s'au dosăt ș[i] s'au făcut că sântu fugiț. Acum să-i cerce și «să li è bani[ile] pecetiilor, și să li iă ș[i] înđoială, pentru osteniala zloțaș[i] lor, iar de čfertul al doile să le d[ă] pac[e] ; ș[i] pe toț oamenii acie să-i triimită aici». — 1115. Către Vornicul Antoh, de Botoșani, pentru cinci oameni din Deleni, fugari. Să-i șteargă, dacă nu poate afla alții în loc. «Iar, de s'or afla mai pe urmă în satul lor fă[r] de pecete, să aibă a da câte 20 lei globă de tot omul, căț s'or afla, ș[i] ei să să pedepsască.» — 1116. Pentru o vacă ce s'a luat «încă la vrem[e] Moscalilor, când era Gligorie-Vod[ă] la Gălaț, trimițind pe Ahmet-Pașe cu oste la conacul lor... Să cisluiască prețul vac[ei] pe căț bejenari or hi fost într'ac[ă] tabără.» — 1117. Unui sat, să nu dea cai de olac. «Căc[ă] mezilurile s'au aședzat, ș[i] olăcarii să è cai de olac de

pre la mezilurî, iar nu de pen sate.» — 1118. Către Buzilă. Pentru niște care, «de nu le va fi făcut, să nu le mai fac[ă], că are nedejde Mărie Sa să le rădice stăpânii» (12 Maiu). — 1119. Către Manolachi Vel Spatar, «pentru pâine, că ni-a venit călăraș de la Țarigrad, și ne scriu stăpânii ș[i] cu tare poruncă, ca să să facă pâine ačasta teslim cu un čas mai înainte la mâna dum[isale] Mustafa-Aga, Sacce-Hambar-Emini». Să-și dea toată silința și el (13 Maiu). — 1120. Luî Gavril Neculce, pentru oamenii din Carapciu, cari se plîng «că iaî dau ș[i] ban[i], ș[i] îi pune de ș[i] slujăsc la poronci... I s'a dat scăder[e] 20 de pecet, ca s[ă] fac[ă] 20 de oamen[i] ca s[ă] fie de slujbă.» — 1121. Împlinire de cuniță de la «Ali-Agasi Sălitariul». — 1122. «Să aibă a merge la mesărcii de Roman, și, după obiceiul ce au de dat câte 66 oc[ă] său pe čfert la mărtasipi de Țara-de-sus», ceia ce n'a dat de trei șferturi: împlinirea lor. — 1123. Pentru călărașii de Tabără, «ce să sai la poroncile ș[i] trebile ce s'or tămpla pe acolo a treci». — 1124. Pentru procesul Cîmpulungenilor cu Mihălachi Jicnicerul. — 1125. Către Vartic Căpitanul de Heč, «de vrem[e] că lor și birul pe gumătate li s'a rădicat, ca să fie de paza câmpului pentru oameni răi, și de purtat[ul] mezilul[ui] ș[i] alte poronci». — 1126. Pentru plîngerea luî Toader Bărbieriū, care «n'ar[e] nimică și iaste holteiū, și l-au pus... dzeac[e] lei la čfert», și «Nedelcu Bărbierul, care iaste însurat, dar numai 2 vite are, ș[i] cu briciul să hrănește, ș[i] iaste 4 lei p' la čfert». Și alții se plîng că zlotaşul «nu face cisle drepte ș[i] s'a amestecat dum[ea]luî în cislel[e] lor». Să iea sama, și să îndemne la cisle drepte și pe tîrgoveții de acolo, din Roman. Altfel, se va trimete altul pentru aceasta: «ș[i] tîrgoveț[i]lor li s'a vini de hac, și nice dum[i]sale nič o cinste nu-i va fi». — 1127. «Să aduc[ă] pe — Turcu de la Suciavă, cari îmblă cumpărând oi la Suciavă, și poronca Înpărății iaste, cu firman înpărătesc, nime să nu cum-pere oi afară din saigiî.» Oile se vor da de ispravnic acestora, cari-i vor restitui banii. — 1128. De «acolo unde să fac[e] pă-cura» în Ținutul Bacău, să se trimeată 60 de vedre la graj-diul gospod, «pe obiceiū». — 1129. Mai multe porunci pentru plîngerî în privința felului cum s'a făcut cisla. — 1130. Plînge-

- rile de cislă prea mare ale lui «Lebăd[ă], Arman, om bătrân», din Botoșani. — 1131. Plângere pentru «un Rus Țău fugit» din satul Românești de la Cîrligătură: satul îl va găsi sau îi va plăti cislă. — 1132. Pentru o femeie «oarbă de ochi, care am văzut-o Domnie Mă, și[i] iaste sărac[ă], și[i] n'are nimică, ni Țcas[ă] n'are, și șed[e] cu un frate»: *feciorul* ei nu va plăti nimic la bir. — 1133. Către Ioan Bogdan. «Noi pe dumn[ea]ta ti-am făcut ispravnic Tinutului Tutovei, și Ț'am dat Ținutul în sam[ă], să giude Ț pe oameni; și să plinești Ț-a fi de plinit, și i tot așe vei urmă; și în sam[a] dum[itale] este. Dar, căt pentru tărgoveții de Bărlad, acie sânt în sam[a] dum[i]sal[e] Vel Vornic de Țara-de-Țgos, și[i] trebuie dumneata la dănsi să nu te atingi întru nimică, cē să laș pe oameni dum[i]sal[e] Vel Vornic să le caute; și[i], care precini n'or putē aședza oamenii dum[nealui] Vel Vornic, atuncē pot vini tărgoveții de Bărlad și[i] aice la dum[nea]lui Vel Vornic, și[i] dumnealui le va căuta. În scurt, dumn[ea]ta lă tărgoveții de Bărlad întru nimică să nu te atingi, ce dum[nea]lui Vel Vornic le va căuta tot[e] cele Ț-or avē» (18 Maiu). — 1134. Către Vel Căpitan de TecuȚ, «pentru un Bărsan ci-aū adus și[i] o car[te] de la ghinărul de Brașov, din Țar[a] Ungurască»: oile ce are Birsanul, ar fi ale unor oameni de peste munți, dar sătenii din Gura Berheciului, unde stă, le pun la cislă. Să cerceteze (21 Maiu). —
- o 1135. Să se aducă «niște vecini a dum[isale] Spătăroe Pășcănii», cari aū chemat-o în judecată la Divan, și nu s'aū înfățișat. — 1136. La Vel Căpitan de Dorohoiu, «pentru sluga dumi[sale] Iordachi Ros[e]t Vornic, ce iaste la tărgu la Dor[o]hoiu, ce supără pe oamen[i] cu clăc de plugur[i] și[i] cu alte, și[i] iaste om rău; s'aū scris dum[isale] Vel Vornic să-l scoată, să pue pe altul, să fie cu omenie. Și[i], pentru un tălhar, ce l-aū slobodzit acela, iarăș' să-l caute pe tălhar, sau să-l triimită dumn[ea]lui Vornicul pe dănsul aice, în locul tălhar[u]lui.» — 1137. Lui Roset: «pe sluga acie a dum[i]sali, ce l-aū fost pus vornicel în tărgu în Dor[o]huiu, să-l scoată, și[i] să pue pe altul». — 1138. Pentru «datorie de răm[ă]și[i]tă din părcălăbia ot Braniște» a unui Blebe. — 1139. «Pentru 38 liude păstor[i] de la odae dum[i]sale Casabașii-Agalar ce este la Ținutul

Tecuciului, ca să dè de om numai câte 5 lei într'un an, în patru  fertur[i], câte 5 par[a]le de om la un  fertu.» — 1140. «Vornicilor  i tuturor sătenilor din sat din Faraosan[i]»: scutire de «ful rit», cum au fost totdeauna scuti i. Motivul era că, «viind ni te B rsan[i] mai în trecut[i] an ,  [i] s'au făcut star[e] într'un loc cu sătenii...;  [i], viind fularii de au luat ful rit B rsanilor, au fost pus la izvod Faraonii».  i Miha -Vodă li dase «carte de  ndrept  un e]  [i] de apărare.» — 1141. Catre Manolachi Vel Spătar. Trebuie să meargă singur la Sacce-Emini  i să iea de la el «tescher »  i pe zahereaua neridicată, ca să se poată scrie «la st p n ». Să meargă p r-c labul de G la i atunci. Corabia  ncarc . «Pentru untul  [i] miere ce scri  că cere dumnealui Mustaf -Ag[a] Sacci-Hambar-Emini, iat[ ] că s'au poruncit lui Scarlat să-i cumpere 300 oc[ ] miere  i 200 oc[ ] untu,  [i], merg nd acolo, să le dai dar de la gospod (fără dată). — 1142. Pentru o pl ngere a lui Lupu Aga, «că, av nd o prisac  de stup[ ] la satul Volcine ul din  inutul Orheiului, la vreme Muscalilor, au m ncat Muscalii o sam[ ] de stupi..., iar, mai mul i, omini  de Volcineci», cari-  oferă 60 de stupi. Să se plinească restul, «c te cu un rutghi matcă», precum  i mer e de gr u  i «sa  de madzeri». — 1143. Către Vel Căpitan de Soroca, pentru slujitorii de paza marginii: se ridică 20 de peceti . — 1144. Către Vel Căpitan de Dorohoi , pentru că Lipovenii se plâng de t rgove ii din Hirălău, «că trag multă supărare de cătră 'n ii: c nd să t mpla de pier[e] ceva din t rg,  i apucă pe d nsii de plătescu,  [i] pagubă  [i] gloabe, ce iaste; li s'au poruncit să nu mai fie amestecat cu d n i, să le caute de dreptate: mai mult să nu-  supere». (1145.) Către Vornicii de Boto ani, pentru oamenii de Coșula, cari se pl ng că Ioni [ ] Zosin Postelnic li-a m ncat la o cislă 18 lei. — 1146. Pentru un om din  inutul Bacău, care arată că, «la banni stia[u]lui nefind el acas  ], i-au luat pecet[e] un unchi  a lui,  [i] i-au pus porecla pe numele m ni-sa: chem nd pe mă-sa Chiliaana, i-au dzis  [i] lui: Toader Chilian;  [i], t mpl ndu-s[ ] di-au mers la ni ti oi la  inutul Niam ului, găsindu-l Cupariul la cercătur  ,  i  ntreb ndu-l cum îl chiamă  i] ce poreclă are,  i el, ne-

știind că l-au pus în pecete Chilian, au spus că porecla de pe tată-său iaste Lateș, dar, necredzindu-l Cupariul că iaste tot acela, i-au luat pecete cè de la Băcani, și i-au dat altă pecete». — 1147. Ordin a sfîrși zlotașii șfertului cu strînsul banilor (25 Maiu) — 1148. Către Vel Căpitan de Soroca. «Că au dat jalobă oamenii de Vărtejenî pe un vornicel din satul lor, precum lor nu li trebuie vornicel ca acela, și i] arătară că este alt om între dănsii, și i] pe acela îl poștește tot satul să fie vornicel; viindu-ț carte Domnii Mele, se-î chemî faț[ă] și, de vrem[e] că pe vornicel, pe acela carele au fost par acmu, nu li trebuiește satului să fie vornicel, și omul acela ă-l poftesc ei să fie vornicel, de a fi om vrednic ca acela să porte de grij[ă] oamenilor, și de vrem[e] că-l poftesc și satenii, să-l pui dumneata pe acesta vornicel, și i] să-l scoț pe celalalt.» — 1149. «Pentru un om ce l-au lovit cataroi și l-au muțit, și i-au luat și o mănă și i] un piçor»; e decî scutit de bir. — 1150. Pentru jalba Florii Ungurian . . . , că nu-î fac dreptate țăraniî la cislă». — 1151. Lui Buzilă. Turcii cer 1000 de scînduri de teiu, ce ar fi rămas de la un firman. «Făr de firman nu putem să dăm, de vrem[e] că, și i] alt[ă] dată când am mai dat, nu ni s'au ținut în sam[ă] . . . Pentru dumn[ea]lui, că va să margă la hotărât și i] dzice că va lua 60 de cară dentr'aceste ă-au mersu pentru lucrul cetății, de va fi să margă dumn[ea]lui și i] a vrè să iă, — cum va vrè dumn[ea]lui să facă: noi după poronca ferman[u]lui li-am triimis la locul cetății. Pentru doa tezcii de Țigan[i], sint aceste osîbit de salahori în ferman.» Trimete daruri 1 post[av] dar și i] atlaz . . . Iar, pentru alt ce ne scrii dumneata că caută a cere, la aceia noi n'om da nimică, că niè altă dat[ă] nu li s'au dat.» Pentru doi robî ce vrea să scoată de la niște mîrzaci. Cere sineturî; «macar că dumn[ea]lui dzice că, și i] acmu și i] la Casăm¹ să dè, 2 sânetur[i], nu va putè . . . Și i] aşè poftim, acmu să ne dè sine-tur[i], și i] noi cătră dumn[ea]lui vom arăta prieteșugul nostru» (29 Maiu). — 1152. «La toate ăferturile, să le ții dumnealui în sam[ă] [ispravnicul Putnei] torcar[i]lor baniî pece[ți]lor lor.

¹ Turcește : Sf. Dumitru.

câte 100 paral[e] de om la čfert, iar inar[i]lor dup[ă] cum ă va ađunge cislă le va ăině în sam[ă] toť banii.» — 1153. Pentru o jalbă de bir a «Lupului Cočorvă din Săreațele» (Ținutul Fălciu) — 1154. Pentru birul unui anume Buťă. — 1155. Către Ion Bogdan, fiind-că ărgoveții de Birlad s'au plăns «pentru slugile ș[i] păstoriă Turcilor de acolo, din Bărlad, cariă sint la cislă cu dănsii ș[i] daă numai 50 de parale, iar, ce tređ[e] mai mult, să încarcă ărgoveții; pentru care am scris să-ș plătiasc[ă] toť acei oamen[i] turcești pecet[i]le lor deplin.» — 1156. Sărdarului, «pentru 800 de liațur[i] și 850 de mer-ticur[i] ce trebuesc la Bender pentru triaba odăilor ș[i] a ham-bar[e]lor, a topciilor de acolo, să l[e] orănduiasc[ă] pe Ți-nut..., și să l[e] plătiasc[ă] cu ban[i], precum s'au plătit și alt[ă] dat[ă], și să s[ă] ajiungă cu cap[i]chihae de Bender pentru cel[e] ce ar trebui acolo, să l[e] facă, ca s[ă] nu mai dē supărar[e] Mării Sali lui Vod[ă] pentru nimic... Încă să scrii la capichihăe de Bender, să vadă: atăta trebue; măcar că de la Bender atăta scriu, dar poate să trebui mai mult sau mai puțin; Mai 31.» 1157. Cai de olac și «calauj», «la beiul, fiul Mării Sal[e] Suleiman-Paş[a], mărgănd la Drista» (21 Maiu). — 1158. Beșleagă de Focșani, să ajute pe cuniceri la luarea cuniței de la Turci. — 1159. Tot așa și la alți beșlegi; dădea Turci «pe vitele de salhana». — 1160. Scăderea dese-tinei până la un leu pe 10 stupi pentru «Caraenea, carel[e] este trăitor în Țara Leșasc[ă], la Snetin.» — 1161. Tot așa, «Leibiă Jid[ovul], tij de la Snetin». — 1162. Scutire până la o sumă de stupi (de acolo înainte va da «țărănește») pen-tru «Pană neguțtorul de la Bender.» 1163. «Pentru Arme-nii de Chiș[i]nău: iată și ei, fiind briaslă de cinste, și neguț-tori, ș[i] de folos pământului, de vreme că toate ărgurile cu alișverisherile lor să deșchid, și socotind Domnie M[ă] că să cad[e] să nu fiiă osăbiț cu obiceiuril[e] de neguțtorii romăni, după cum sint aleș ș[i] Armenii de Iaș și de pe la alte ărguri, ș[i] cu dănsii am făcut Domnie M[ă] milă: pentru de-sătina de stupi ș[i] goștina de mascuři ș[i] de oi, ca s[ă] dia ș[i] ei pe toate bucatele drepte a lor ce vor avia, de dzece bucate un leu, precum daă și neguțtorii romăni de Iaș, și

Armenii de Iaș, de pe la alte târguri, ș[i] li-am întărit lor această milă a Domnii Mele cu testament stătător la mână lor.» Și pentru Armenii străini cari ar veni acolo (1-iū Iunie). — 1164. Lui Vasile Rosăt biv Vel Medelnicer, pentru «un Jid[ov] a dum[i]salia starostelui Canovschia», care «au jăluit pe dumnealui că l-aî năpăstuit cu niște bani și cu niște ordzu, ș[i] are giudecată cu dumn[ea]ta pentru cal». — 1165. Pentru pîra dintre Sandul Bosia Vătavul și Ibraim zleomgiul, Turcul, de la Vaslui. — 1166. «O carte la starostile de Putna, trimițind Mărie Sa Mîhai-Vod[ă] un ispravnic a Mării Sal[e], din Țara-Rumăniasc[ă] și cu oamini, ca să-i îngrădiască viile Mării Sal[e] ce are în Moldova, să-i lasă la margine, să viia să-ș îngrădiască viile; Iunie 2.» — 1167. Către Vornicul de Botoșani și Vel Căpitanul de Dorohoi, pentru niște Evrei poloni uciși supt Grigore-Vodă, «aproape de mazilie: dar tot să cercia ei». — 1168. Către capuchehaia de Hotin. «Iată că Ț'am trimis acest suret de pe firmanul împăr[ă]tesc ce ni-aū venit pentru iarmarocul Movilăului; car[e] suret îl veî arăta ș[i] Mării Sale Pașii; Iuni 2.» — 1169. «Să să fac[ă] iarmaroc la Svitie Petăr în Bărlad.» — 1170. «Să să facă iarmaroc la târgul Tecuțului, de Singieni.» — 1171. Se iartă de a veni Ioan Bogdan pentru procesul cu mănăstirea Răchitoasa, «având alte calabalăcuri ș[i] giudecăt a Ținutului». — 1172. Să se îplinească Dinul biv Vel Armaș cu 300 de lei ce-i datorîă «saigiilor împărătești». — 1173. «Pentru niști tálharî c-aū prădat pe sähăstriia Țigla, — ca s[ă] dia strânsoar[e] împregiurașilor de acolo, și s'aū trimis și un Armaș... Pentru ca s[ă] să înfricoședză oamenii», va trimete la Curte «pe vornic ș[i] pē alți oameni c-or fi de ispravă». ^D 1174. Va da Antohia Caragē «10 Arnăuți, din Arnăuții ce sint acolo la Botășeni, ca să fîia pentru paza iarmarocului de la Fântână». — 1175. Pentru tálharî ce s'aū ivit la Cîrligătură. «Să cercia și să l[e] iă urma din loc în loc, ș[i] numai să-i afliă.» Să *sară* și locuitoriî la căutat. «Și, prindzându-să, bacșișul va fi de la Domnie Mē, câte 50 lei de tálhar.» Altfel, *împregiurașii* vor despăgubi și vor suferi *urgia* domnească. — 1176. «La Scarlat părcălabul de Gălaț, mergând dumnealui Leorânzi

Vameşul la Țarigrad, să-l las[ă] să triacă cu pace la marginea Dunării; Iunie 5.» — 1177. Un om străin din Gălați își va plăti pecetea *osebit*, «pentru voe Svinții Sale părintelui Proelav.» — 1178. Către Vel Căpitan de Soroca. Oamenii străini veniți din Polonia să de aiurea vor fi scutiți de bir până la August. Oricine a venit în primăvară se bucură de această scutire. — 1179. Pentru un cioban, căruia i se dă pecete și a doua oară la satul unde se dusesse «să-ș e muere . — 1180. Pentru birul unui Vasile Căteș. — 1181. Pentru scutirea văduvei Istina, al cărei bărbat se va dovedi întâiu că a murit. — 1182. Către Buzilă. Scrisese acesta «pentru lucrul cetății..., că cu săpatul au cădzut greți, că, ce să sapă, cade iarăși, fiind locul purtat la o cetate ca aceia: ușor, știm că n'a fi; ce, cum a fi, așe trebui să lucredzi, și[i] așe sălești dumneata ca să nu-ț dē pricină». Scînduri de teit nu poate da fără firman. «Pentru 300 salahorî ce nu s'au plinit, după poronca fermă-nului, salahorî aceștie, știu și[i] stăpânii, și așteptăm și ferman să ne viie... Vom isprăvi, și[i] ne să vor rădica. Nu poate trimete fără firman pe Paraschiv[a] Bulubaș[ă], cerut de Bina-Emini (8 Iunie) — 1183. Către același. Tot pentru cei 300 de salahorî cari lipsiau din 800. «Bina-Emini] era să scrie și i] Mării Sal[e] Hanului și[i] să triimită și[i] la noi omul dum[i] sa[e]; și, că l-ai poprit, bine ai făcut. Numai noi, pentru acel[e] 300 salahor[i], și[i] într'alt[ă] carte ț'am mai scris, ca să grăești cu dumnealui Bena-Emini], să nu ne stē dumnealui pricină la ačasta; că, socotiască dumnealui, și i] acel[e] 500 sal[a]horî Ț-am dat, cându s'au mai orânduit de la țara ačasta atăta? Și noi, nu să fim datorî Miriei¹, ce mulți bani avem trecuți la poroncile Ț-am făcut, și[i] am făcut pentru ačasta ardzu-madzar, și[i] am triimis la stăpânii, și[i] avem nedejdia să ni-i rădic[e; știind și i] stăpânii că ne trecu mulți bani, Ț'am dat pentru pconcil[e] împărătești, ș'așteptăm să ne sosască... Noi la ačasta, nu împrotiv[ă] să ne fie dumnealui, ce și[i] agiutor nedejduim să ne fie; și[i] așia și noi vom cunoaște hatărul dum[i]sal[e]... De lemnul de anu, noi la

¹ Vistieriei Statului turcesc.

acie trebuie să socotiască dumnealui că niște o triabă n'avem, de vreme ce lemnul acela au fost orânduit la Grigorie-Vodă, și dumn[ea lui Domnii Sale] au dat sănet, și acum, cum pute[m] noi să dăm lemnul acela, că, bani să dămu, după cum și mai sus am dzis, noi datorii nu sintem; lăcuiorii încă, cel[e] ă-au fostu orânduiți în anul trecut, au dat. » Scîndurile de teiu nu le dă fără firman. Trimete leafa unor Țigani: câte 6 lei de omu pe 3 luni » (9 Iunie). — 1184. Lui Manolachi Costachi, să mai stea până s'a încărca toată zahereaua (9 Iunie). — 1185. «Pentru târgoveții de la Gălaț, ă-au fugit: să cerce [Vel Căpitan de Covurlui] ca să nu fi vr'un mers-teșug, și, adevărind că or fi fugiți, să ia zapis de la emini, de la vorniceii, de la oameni de pin mahalali, că sânt fugiți, etc. » 1186. «De doi beșlii, să margă la neguțorii turci de la Bărlad, pre izvod c-ar da vameșei, de vite ă-au cumparat iași de salhana și de alte neguțorii, să aibă a plini toți banii deplin, de pe la dănsii: vama după obicei, câte 4 potronici vechi de vac[ă] și câte 5 potronici vechi de bou » N'au ascultat de beșleaga și de Stolnicul Bogdan, puind pricin[a] ca au obicei să de vama la vremea când să tai salhanalelea; ce fiind vamele într'acest an vândute, am hotărât Domnia Mea să de toți vama, când cumpără vitele de la târgu; de să pliniască toți banii și să i aducă aice; Iunie 9. — 1187. «De doi beșlei, să aibă a merge la iarmarocul Bărladului și a Tecuțului la dzia însămnată, ca să fi de paza iarmarocilor, pentru venitul vămii ă-ar arăta vameși, pe obicei. » Vor sili pe cei ce n'ar voi a da, fie Turci, «ori alți omeni streini, neguțorii» (9 Iunie). — 1188. «Bărsanilor dela Soveje, la starostele de Putna, pentru 200 lei ă-au jeluie Bărsanii că au la un neguțor din Țara-Româniască, de pe cașcavalii ce i-au dat în anul trecut; puind pricină acel neguțoriu că au Vranceii pricină pentru hotarul muntilor, și s'au scris la starostele că vorovască cu Căpitanul de ceia parte și să mijloască să scot[ă] banii de la neguțorii » — 1189. Pentru 59 de oameni fugiți de la Putna: găsindu-se, vor plăti îndoit, și o amendă de 20 de lei. — 1190. Pentru birul lui Ion Murgoc din Ținutul Covurlui. — 1191. Pentru doi oameni uciși de

Tatari la «Hănăseanî, de la Codrul Chigheç[u]lui». — 1192. Pentru birul lui Simion Vărgolič de la Ținutul Covurluiu : e scos din cislă satului, pe cînd sătenii voiaû să-l iea de la casa lui, departe «ca de doi ăsurî», și să-l așeze în mijlocul lor. — 1193. Lui Ion Bogdan. Va lăsa tîrgul Bîrladului în sama Vornicului. «Așijdire, i s'au mai scris c'au înțales Mărie Sa c'ar fi făcînd cu toate satele Ținutului Tutovii clăc de plugur[i], ș[i] au îngrădit viile ș[i] ograd[a] la casa dumsale; ș[i] i s'au scris ca s[ă] dè sam[ă] în scris, cu acestu copil din cas[ă].» — 1194. Către Vorniciî de Bîrlad. Ion Bogdan n'are a se amesteca la dînșii. «Ce tote pricinilea ș[i] giudecăț[i]le č-or avè tîrgovețîi de Bărlad, să le caute Vornicul de Bărlad, pe obiceiû.» — 1195. Pentru «Andronic bucătariul de la cuhnie de ăos»: cu privire la birul lui. — 1196. «La starosteli de Cernăuț ș[i] la Căpitanul de Coțmanî ș[i] la vameșîi de pe la schele, pentru oamenii din Melie ș[i] din Vijniță, de la Ținutul Cernăuțului, care, viînd aice, au jeluit Domnii Meli că traiul lor iaste pe loc greû, și păr acum hrana ș[i] chivernisala lor li-au fost cu pădure» [înterupt]. — 1197. Pentru «2 čobani č-au tocmît oamenii saigîilor de acolò la oile împărăteaști..., care de acei oameni sint chizeș vâ[ă]-manul ș[i] oamenii dintr'aceale sate, și čobaniî aceia, furănd 26 oi din oile împără[ă]tești, au fugit». Să-î trimeată în butuci Vel Căpitan de Coțmanî, împlinînd oile de la dînșii saû de la chizeș. — 1198. Plîngere de sătenî asupra unui vornicel care li-a mîncat bani la cislă. — 1199. «17 cărtî č-au scris la dregătorîi de pe la Ținuturi, ca să iă din čfert[ul] viitor căte 6 potronici de om pentru lefele Inicerilor de la Bendir, iar, pentru cielaltî ban[i], păr la 105 parali, să aibă păsuială păă la vrem[e] — ș[i] pără în 10 dzil[e] să fie negreșit baniî deplin în Visterie, căte 6 potronici de om; Iunie 15.» — 1200. Și către locuitori, pentru aceasta (15 Iunie). — 1201. Lui Dinul Armaș, ispravnicul Sucevei, pentru tălharî trimeșî la Iași. «Pentru omeniî de Berhomit, cari s'au dus la Potila, și le-î dat pecetî ș[i] acmu zic că nu vor să-ș dè baniî pecet[i]lor; ce, pentru ačasta, dumneata să iai bucate de-a Potililor, cari-î găsi afar[ă], ș[i] să plinești baniî pecet[i]lor, — de vrem[e] că le-î dat pe-

ceț. Pentru vinire dumatăle la Iaș, acmu nu iaste vreme să vii, căc, viindu-ne o havalē pentru lef[i]le Inicer[i]lor de la Bender, s'aū pus de tot omul să dē câte 20 de parali din Țertul viitor» (17 Iunie). — 1202. Pentru «oamenii de Măn-cești» (Ținutul Lăpușna), să dea, după vechiul lor privilegiu, goștină, de 20 de oi un leu. ⁰ 1203. Către vameșii de Suceava, «pentru Cămpulungenii cari aduc marf[ă] din Țara Unguriasc[ă] și[i] pun pricină de nu dau vam[ă], dzicând că aū testamentur[i] să nu dē; dec, or pe cari i ar găs[i] îm-blândū cu neguțtorie, pe negoțul Ț-ar scoate din Țara Unguriasc[ă], să aibă a li lua vam[a] pe obiceiū; Iunie 17.» — 1204. Urmărire contra lui Toader Calmățchi, Ursachi Davidel, Andriiaș Căpitan de Ștef[ă]nești și alții. — 1205. Unor sătenii, să poată căuta și aduce, în vederea birului, pe al lor împrăștiați prin alte sate. — 1206. Voie a se căuta *vecinii* lui Dumitrașco Tăutul. ⁰ 1207. Lui Costanșin Vornicul de Cîmpulung. «Pentru 40 lei Ț-aū luat vamă de pe niște tauri (*sic*) Ț-aū trecut în Țara Unguriasc[ă], și[i] el n'aū avut triabă să i vămuiasc[ă], căc aū fost să-i văm[u]iasc[ă] vameșii de Sučav[ă]»; căroa să li restituie banii. — 1208. Către Serdar, pentru Ifrim Prutenescul de la Ținutul Lăpușna, care arată «pentru oamenii de țară cari aū fostu înstriinați în raeoa Hanului și[i] pen Bugiag, cari acum, cu iarlăcul Mării Sale Hanului, îi luim noi, precum unii n'aū mai așteptat să-i triimitim să-i iă, ce, cum aū audzit, s'au tras singuri în țară, și ni-aū cerut acest Ifrimu Prutenescul și[i] o carte de slobodzia, dzicând că să ceru o sam[ă] de oameni striini să vie în țară, să să aședză pe Cogălnic la o siliște, la Budăiu... , numai să ceru să să aședză osăbit». Face *cartea de slobosie*, dar o trimete Sărdarului, ca s'o dea el (18 Iunie). — 1209. Către «dregătorii Ținutur[i]lor... Iat[ă] ni-aū venit firman de la puternica Împăr[ă]ție, în car[e] ne poroncești cu mare tărie ca s[ă] cercăm prețul grăului, ordzului, untu, miere, Țara, săul, pas-tramaoa, cercheziagă (*sic*), fasole, mālaiul, brândza și[i] altel[e] aseam[e]ne chip de zaharē, cum s'aū vândut în anul acesta, și[i] cu cât preț fieșticar[e] le ar fi cumpărat neguțtorii; așij-dere și[i] pentru anul acest viitor cu ce preț li-aū arvonit, de

vreme că pururi neguțtorii sint obiĉnuiți a da bani înnainte, ș[i] lăcutorii, pentru nevoile lor, încă iau ban[i] înnainte, cu tocmală, ș[i], la vrem[e], să dau de toate aceste, cerșind puternica Împăr[ă]ție de la noi adev[ă]rată înștiințar[e.] Să dea liste iscălite de boieri și negustori, «turci ș[i] creștini, așjdere ș[i] preuț ș[i] alții din lăcutorii ce sint mai fruntaș... Cōh o]dariul prē înnălțatului Vizir Agem, ce ni-au adus فرمانul, stă aice, așteptând ca s[ă] iă răspunsu ș[i] s[ă] margă în grabă» (8 Iunie). — 1210. «Armenilor din Țara Leșasca, din târgu Horodenca a starostelui Cănovschii, carel[e] țin în Moldova vite de negoț, adecă epe, vaci, giunci, să aibă a plati cuniți, câte 40 de ban[i] de vit[ă], ș[i] cunit[ă] de oae câte 60 de ban[i], ș[i] deseatina de stupi, de 10 bucate un leu, după aședzământul ce au ș[i] alți Armeni de Țara Leșască» (9 Iunie). — 1211. Către Vel Căpitanul de Soroca, pentru jalba unor Sîrbi, «dzicând că traiul lor ș[i] cas[ă]le ș[i] fămcele le sint în Țara Leșască, la Mov[i]lău, ș[i] sint cu oile aice, în țară, dar astă toamnă, la vrem[e] gorștinii, găsindu-î goștinarii de Ținutul Iaș[u]lui, li-au luat gorștina la Eș, după cum au fost hotărâtă aĉasta pentru oamenii strein[i], ș[i] acmu jaluiesc că le faĉ[e] supărar[e] ș[i] Vel Căpitanul, cerșindu-le goștina la Soroca.» E oprit. — 1212. Către Vameșul de Gălați, «pentru neguțtorii de Rumeli, carii era obiĉnuiț de vinē pe aice, pin Iaș, ș[i] plăte vam[ă] câte 6 lei vechi de o povoară, iar acmu ș'au deschis alt drum, ce iaste la Tomarova, ș[i] prind cară cu chirie, ș[i] din țară, de-ș încarc[ă] marf[a]... Or când s'ar tāmpla să ias[a] carii-va acolo la Tomarova ș'ar vrē să prind[ă] cară, să le triacă pe acolō, pen vadur[i]le voastre, nici de cum să nu i lăsaț car[ă]le să triacă, măcar și din Țara-Rom[ă]niască; că, de om întălege c'au trecut vr'unii niscarva car[e], sa știț că urgie lui Dumn[e]dzău va lua» (19 Iunie). — 1213. Beșlii la negustorii turci și străini de la Birlad, pentru vamă, «să aibă a lua trăsură din cirezile lor, pe cât le s'ar faĉ[e] vama, ș[i] să l[e] aducă la Sulgerie gospod». — 1214. Către Vel Căpitanul de Soroca, pentru a pune la mazilē pe un fost sotnic de acolo, care se întoarce din pribegia sa în Polonia. — 1215. Către niște cercători: să aducă,

fără a li da pecetii, pe cei ce vor descoperi, la Curte. — 1216. Cerere de şindilă pentru acoperemîntul bisericii Aron-Vodă, cu bani de la egumen. — 1217. Către Dinul Armaş, «pentru pricina unui slugi a Banului, ce i-au eşit înaintea neşte tâlhari, şi l-au ş[i] rănit în trei locuri... Şi pentru nişte tâlhari, anum[e] Doboş vătav de tâlhari, din Ţara Leşasc[ă], ş[i] cu alte soţai a lui, cari, fugind de acolo, au mersu în sat în Răstoacie, în Câmpulungu Rusăsc » Va opri, luîndu-li bucatele, şi pe alţi oameni din Răstoace, cari s'ar găsi pe aiurea. — 1218. (Starostelui de Cernăuţi? să ceară pe tâlhari de la săteni din Răstoace. — 1219. Către Ştefăniţă Rusăt Vel Păhar-nic «că, jăluindu o sam[ă] de târgoveţi de Vaslui pe ciialai târgoveţi precum, cându să tîmplă de trec Turci mari pe acolo, ş[i] nu agiungu surugii, nu vor să sae cu toţi ca să dă agiutor, ce i s'au poroncit dum[isale] să le dă poroncă... să sai cu toţi..., ş[i] să pue ş[i] câte un om, să fie de rându la odae, câte o săptămână, ş[i] să aduc[ă] câte un car de lemne ş[i] 2 car[e] de iarbă pe săptămână.» — 1220. Către Mădzărache «Pentru pricina unui mori a lui Genali-Mola Tătar, ce i-au aprins-o bumbaşerul Mării Sale Hanului, scriindu-i-să precum să dă răspunsu Tătarului aceia că noi nu i am aprinsu moara, ce i-au aprinsu omul Mării Sale Hanului.» Oamenii n'au cu ce-i plăti moara; dacă zice că are mehtup al Hanului, să vie să-l arăte la Domnie. — 1221. Către Sărdar, pentru aceasta. «Cum de n'au înştiinţat pe gospod de pricina aceasta, ş[i] lasă de să face supărare oamenilor? Ce să caute să s[ă] poarte cu vrednicie, cum să cade unui Sărdar, — c'apoi Mărie Sa a găsa pe altul mai vrednic, ş[i] l-a pune în locul dum[isale]. Să nu las[e] nici de cum pe omul lui Elagas[i] să pliniasc[ă] lemnul morii de la oameni, ce să-i spuie că moara nu i-am aprins o noi, ce i-au aprins-o Mărie Sa Hanul.» — 1222. Carte de «dijmuit» pe moşii. — 1223. Voie lui Caragea a împlini datoriile ce ar fi avînd la Botoşani (21 Iunie). — 1224 Către starostele de Cernăuţi, pentru un cal reclamat de un topciu din Hotin (ar fi fost la «Jăpa Căpitanul, carele este dus cu Muscalii»), şi «o iapă ce i-ar fi luat-o Căpitanul de la băranî... Pentru car[e] au ş[i] giurat Căpi-

tanul... că nu ştia nimic. Şi i s'aŭ poruncit starostelui... ca s[ă] dia poroncă Turcului, dea pricină ca aceste de la Muscali să nu s[ă] mai acoliasc[ă] de oameni, că şi Împărăţia ca aceste pricină poronceşte să nu s[ă] cautia, ş[i] este ş[i] firman pentru aceste... Că dumnealui pentru une pricină ca aceste, ca s[ă] apere pe sărač de năpăşti, din pricină ca aceste este staroste ş[i] ispravnic acolo.» — 1225. Şi către capuchehaia de Hotin. Turcul se lăudase «că ş'a plini singur, a face zăbor». Să se plîngă la Topcibaşa. Q 1226. Către Sărdar. «Pentru pricina unui Turcu benderliu, caril[e] cumpărând nişte oi din Țara Leșască şi nămind un Rus din Țara Leșască[ă] čoban la oile lui, şi viind cu oilia păr acolo, spre Orheiū, piste noaptia aŭ dat lupii in oi, ş[i] i s'aŭ prăpădit câteva oi: Rusul acela aŭ fugit în Țara Leșască.» E restituit: Turcul cere oile saŭ omul, ca să-l ducă la Bender. «Pentru cia să iă asupra lui o pricină de gălčavă ca ačasta, ş[i] noi supăraria?» Să trimeată pe Turc a se judeca «la marginia..., ca să te mântueşti ş[i] de gălčava Turcului ş[i] de chizeşia Leşilor.» Q 1227. Către Căpitanul de Codru, «pentru un mărzac ş[i] 3 Tătar[i] č-aŭ trecut dincoacia, de căuta uli şi corui, ş[i], mergând la casa aceluī om, la sat, la Tărzăi, aŭ sărit ş[i] l-aŭ tăiaş (*sic*), şi că e-ī prinsu pe Tătar[i]. Şi, viind fečoru lui Iş-Mărzia, pe mărzac şi pe doi Tătar[i] e-ī dat, iar pe acel di-aŭ tăiat pe om, il ții la poprială.» În asemenea casuri, nu e de aşteptat răspuns, ci de trimes prinşii la Curte. Să şi facă așa, dacă Tatarul este «la închi-soar[e]». Q 1228. Vameşului de Greceŋi, că «va vămui pe neguțtorii de Rumeli cariī vor trecia prin hotarul țării, pin satul Greceŋilor, pe obiceiū: câte 7 lei, bani vechi, de o povoară, şi, de s'ar punia vr'unii împotivă», să intervieve Vel Căpitan de Greceŋi şi «vorniciī de prin sate». — 1229. Să se aducă la cisla lui un om plecat *la silişte*. Q 1230. «Tărgoveților de Bărlad, pentru fečorii de preot de acolo din Bărlad, să-ş plătiasc[ă] peceteili lor deplin, ş[i], pentru slugil[e] turceşti de acolo, de la Bărlad, să-ī cisluiască pe fiştecaril[e] după putința lui, şi aşe să s[ă] plăteasc[ă] fiştecaril[e] banii săi.» — 1231. Scutire de bir pentru «oamen[i] streini č-ar veni or den

ce parte de loc să s[ă] aședzi la târgul Gălaț[i] lor, să fie sluj[i]tor[i] la triaba slujbi[il]or. — 1232. Zapci[il] pentru lefile Ienice-riilor. «De vrem[e] că Cuciuc-Ūauș șed[e] aice de aștiaptă să iă bani[il] mai în grabă, să-î ducă la Bender.» Îi vor lua în zece zile (26 Iunie) — 1233. Pentru «vama Bot[o]șenilor, i Romanul, i Sučava», proces. — 1234. La doi ispravnici[il] și Vel Căpitanul de Codru și cel de Grecen[il], «pentru floare de plomă[il] galbă[il]n, [să] strângă cât de multă și s[ă] triimit[ă] aici». — 1235. Către Vel Căpitan de Codru. «Pentru un tâlhar car[e]le iaste acolò, ș[i] dzič că zic mărzaci[il] cei cu pricina să s[ă] spândzure acolo, că aice nu l-or da să-l aducă.» Trimete om gospod să-l aducă : un armaș. — 1236. Pentru a se *intruluca* la cislă niște oameni *osăbiț[il]* fără dreptate. ⁰ 1237. Către Sărdar. Pentru doi mîrzaci cari aū cerut de la un sat șese boi și un cal, «ș[i] li-ar fi dus urma păr în dreptul satului Pășcani[il] [Ținutul Lăpușna], ș[i] acolo, dăndu în șliahul cel mare, nu li-aū mai putut duč[e] urma ; ș[i] s'aū acolisit de dănșii, dzicāndu că de acolo din sat iaste tâlhariul». A scris lui El-Agasi, «ca să li iă sama și, dup[ă] cum scrie canunilmioa, să-î giudece, ca să să mântu-iască de Tătar[i], de vreme că ei nu să știū vinovaț ; să scrie și dumnealui la capichihaia, să stē ș[i] el ș[i] să să giudece dup[ă] canunelmea». — 1238. Pentru oameni fugari ai lui «Gheorghii Cananò». — 1239. Pentru un cumnat ce tot plă-tește fără dreptate cislă cumnatului său, care lipsia la îm-părțirea pecetilor. — 1240. Pentru a se *plini* «čfert[ul] vămii Trotușului, de Iuni». — 1241. Lui Manolachi Costachi. Zahareoa cumpărată de el s'a socotit a fi în preț de 1.779 de lei. «Dar dumneata ai luat păr acmu 17.000 lei, ș[i], socotindu-să prețul zaharelii, cât aū cuprinsu, mai rămān asupra dumitale 12 pungi de ban[il] ș[i] mai bine ; pentru care ni-aū fost de mearare de un lucru ca acesta, să ții dumneata 12 pungi de ban[il] dom-nești, ș[i] să tač.» Să vie îndată să dea samă, «de-î hi măn-tuit triaba», sau să dea izvod (2 Iulie). — 1242. Către Sărdar, «pentru călărașii de la Horodiște, de la Orheiū, ca să scutiască 20 peč[e]ți la 40 liude, câte pe gum[ă]tate, ș[i] să poarte slujba lor, de la čfert[ul] lui Av[gus]t.» — 1243. Să se *plinească* de la «Adam Bantăș» partea lui din vama Botoșanilor, Romanului,

Sucevei. — 1244. «Vameșilor de Focșeni: pe cini vor pune vămășei pentru Sireturi și la Soveja, la Putna și la Popeni, la Ținutul Putni, să fie volnici a lua vama.» — 1245. Către Sărdar. «Iată aice au venit un Țoh[o]dar a dumisale teste r'dar[i]ului de la Bender pentru 1000 de lei ce iaste să ia dumnealui pentru traba odăilor și a hambar[el]or de la Bender: să trimeată el, dacă i-a mai rămas ceva.» — 1246. Sărdarului, pentru plîngerea unor săteni «că au luat niște bani de la un Jidov, și Jid[ovul] le cere pe lun[ă] dobând[ă] pe bani», precum și pentru niște oameni dintre ei, «bolnavi, străcaș», puși, totuși, la cislă. — 1247. Vameșilor de Fălciu, «să-ș ia vam[a] pe 14 buț de vin Ț-au adus Codrenii din Țara Turciască, și de pe la șeicil[e] ce vin pe Prut de încarcă păn[e]..., și de pe la neguțorii armeni den Țara Turciască să-ș ia vam[ă], pe tot negoțul Ț-ar aduce, pe obicei. Asijdere și pe vitele Ț-ar cumpăra de la Căuș[e]ni, încă să aibă a-ș lua vam[ă]» — 1248. Către zlotașii «cu Țfert[ul] al patrali», pentru niște fugari. — 1249. Către vameșii de Botășeni, Roman, Suceava: «să aibă a lua vama pe vitele Ț-ar cumpăra la iarmaroc la Botășeni, la Roman, la Sučav[a] neguțorii turci hotinceni sau armeni, și li-ar trece Prutul în raeoa Hotinului, și nu li-ar trece pin schelele de la Cernăuț, pe la Movilău, pe la Soroca: de pre la unii ca aceia, de pre la toți, să aibă a lua vam[ă] vameșii de Botășeni, pe vitele Ț-ar cumpăra; iar vameșii de Cernăuț să-ș păzască șchelile lor: Cernăuții, Movilăul, iar la iarmaroc la Botășeni să n'aibă triabă a vămii vite Ț-ar cumpăra neguțorii hotinceni și li-ar trece în raë.» — 1250. Stricarea unei cumpărări de vamă, făcută cu înșelăciune: între cumpărătorii e și «Gligoraș Păharnicul, Vameș de Bot[o]șeni». — 1251. A se lua cunița de la niște Sîrbi negustori la Tecuci. — 1252. Să se facă, cu bani, scînduri de nuc la Ținutul Putna. — 1253. Îndemn către ispravnicul de Suceava, «de vreme că și Țfert[ul] au eșit»: să ajute pe zlotaș, Comisul Isofache. — 1254. Voie pentru «vorniceii și văt[ă]manii de la sate, de la Bălțătești și de la Podoleni, de la Ținutul Niamțului», pentru a urmări oamenii fugari. — 1255. «Luî Neculai, giude de Țiganii lui Mihaî-

Vod[ă] , să caute pe fugari săi și să-i aducă «la Olănești» (10 Iulie). — 1256. Pentru două sate, «dzicând că i-au asezat zlotăș[1] deosăbit; acum îi supără să fie mistecaș». — 1257. Pentru un om dintr'un sat de la Orheiū, care se *imprăștiase*: el venise într'un sat boieresc și era oprit acolo. Se hotărăște a plăti în ultimul sat un an de zile, rămîind cu șederea, însă tot în cel vechiū. — 1258. Către Sărdar. Trimesese toată cheresteaua la Bender. «Pentru bani, că mai cer la Bender, noi, ce de bani or fi mai trebuind să dē acolo, nu știm»: să facă socoteală cu Turcii la Bender: «de or mai trebui ceva bani, dă dumneata, să s[ă] măntuiasc[ă] lucrul». Și pentru salahorii de acolo: li poate plăti, dacă trebuie, o a treia lună. «Pentru oamenii ce cere polcovnicul de Dubăsari, să nu dai dumneata nici un om, c'am scris noi la Mărie Sa Hanul, pentru pricina ačasta» (12 Iulie). — 1259. Mențiunea unei dobînzī plătite de un dregător: 10 lei de pungă pe trei luni. — 1260. Pentru bir plătit de un cioban, chizeș, pentru alt cioban, fugar. ② 1261. Către starostele de Putna, pentru plingerea unor săteni «pe vornicelul ci aū în satul lor, precum le face mult[e] strămbătăți ș[i] nu le este pe pacești lor (*sic*, și cer să li s[ă] pue vornicel pe un Burcă Căpitanul, carele îi este ședere în sat cu dănșii» Poate s'o facă, numind pe Burcă, «ori pe altul, pe car[e] a socoti dumnealui». ② 1262 Sărdarului. Proces al unui sat cu Tătariī, «pentru pricina aceluī Tătar ce s'aū omorāt la satul acela în anii trecuți. De vreme că n'aū vrut să stē mărzacul ș[i] cu Tătariī la giudecat[ă], iaste bine să ei dumneata un ilam de la cadiul, ș[i] acela iaste de folosul oamenilor.» Să dea cei 1000 de lei ceruți de tefterdar pentru leafa «meșterilor ce lucriadză în hambariuri» la Bender: dar să cerceteze mergînd aici. — 1263. Către Armașul Dinul. «Pentru acei bani ce-ț. cer[e] Antiohii Caragē, acei bani sint bani pecet[i]lor slugilor dum[isale]», bani luați de Dinul și plătiți de Caragea. Și pentru tălhari trimeși de Armaș la Curte. — 1264. «18 cărți s'aū scris la zlotășii cu čfertu ce s'aū scos la Iuli. Avādu mare trebuință pentru o sam[ă] de bani, ca să triimitem la Țarigradu, și pentru hacul salahoriilor ș[i] a carālor ce slujesc la cetate Vozie . . . , rānduri trimițindu

la Visterie câte câți bani veți putea strânge, — păr la 25 dzil[e] a lunii aceștie a lui Iuli, negreșit să faceți tot istovul.» Se trimete și zapciū (14 Iulie). — 1265. Și «cărți de zapcii ce s'aū triimis pe la zlotașii ce sint cu Țfertul ce s'aū scos la Iuli[e]». Să *răpadă* la Vistierie ce-ar putea trimete. — 1266. Pentru oamenii fugiți de la Bîrsanî (36 de liude), să se iea zapisul cuvenit «de la Bărsanî și[i] de la vornicel[ul] lor, și[i] de la preutul satului» (Cașin). — 1267. Pentru niște Ungurenî de la Mărginenî (Ținutul Bacău), cari aū fugit «în Țara Unguriască» și «în Țara Munteniască». — 1268. Către ispravnicul de Iași, să cerceteze pentru un om care ar fi murit, după mărturia dată de «șoltuzul den Tărgușor» (Nicolina). — 1269. «O carte legat[ă] tij la zlotaș[i] cu Țfert[ul] lui Avgust de Ținutul Fălciului», pentru un cas de bir. ^o 1270. «La Solomon Botez Vornic de Cămpullungu, pentru neguțtorii cari trec cu tarur[i] în Țara Unguriasc[ă]: să aibă a lua 1 potronic Vornicul de Cămpullungu, și[i] 1 potronic să iă vamă, și după cum aū mai fost obiceiū [și] mai înainte, iar mai mult să nu s[ă] iă, de vreme că și[i] vama iaste cumpăratur[ă]». — 1271. Pentru plîngere de sătenî «că plătesc 3 nume năpaste». — 1272. Către Sărdar. «Pentru oameni moldoveni ce sintu fugiți din pământul Moldovii pin sate tătărăști, iată acum s'aū scos și[i] iarläcu de la Măriia S[a] Hanul pentru toți acie, ori de pe unde or fi, să s[ă] iă și[i] să s[ă] duc[ă] iarăș la urmă, la locurile lor.» S'a numit pentru aceasta Medelnicerul Constantin Donici (19 Iulie). 1273. Și ordin către Donici. — 1274. «Pentru 300 cară de spinî, să mai orânduiască la Cărligătură, pentru să s[ă] isprăvască grădina gospod de supt Curte, și[i] oamenî domnești și[i] boiarești să nu-i orânduiasc[ă], iar cari și[i] dentr'aceia den voe lor ar vrè să iă bani, să-i dea și[i] ace-lora.» Se vor da 2 lei de car, din șfertul «ce strânge la Cărligătură» (19 Iulie). — 1275. Scutire parțială pentru «Panaît, omul dum[isale] Divan-Efiandi, la siliște, la Crăngen[i]». — 1276. «Lui Șerban și[i] lui Dum[i]trașcu, Țigan[i] ungurești, să aibă a s[ă] apăra de spre giudzi domnești sau boerești.» — 1277. «O carte la starostele de Cernăuți, pentru goștina unor Armeni de țara leșască a starostelui Canovschii și[i] a lui

Voevoda Halițchiî, care șed la cuturi ș[i] la Snetin, să le dă poroncă să-și plătiască goștina acê de astă toamnă; iar de aice înnainte li să va ținê în sam[ă] toate după cum le scrie carte, iar goștina aceia de astă toamnă să ș'o plătiască[ă], că astă toamnă la goștină n'avê carte gospod la mâna lor, de aședzare; c'apoi, de n'or da baniî, li se vor lua oi, de s'or vinde pentru baniî goștiniî; Iulie 20.» — 1278. «14 cărt date dum[isale] Vel Ispravnic pe la moșiile domnești, să aibă a lua de a dzece din păt. (*sic*), din fânaș, din grădin[i], din priseci, din tot locul, să è dijma pe ob[i]ceiû; Iulie 20. Însă: 1 carte la târgul Sučaviî i la târgul Bae, 1 carte la târgul Niamțul i Piiatra, 1 carte târgul Bacăul i Trotușul, 1 carte Romanul, 1 carte Hărlăul, Dorohoî, Bot[o]șeni, Cotnariul; 1 carte Vasluiul, Scănteia; 1 carte Bărladul, 1 carte la Fălciû i la Huș, 1 carte la Lăpușna, 1 carte Orheiul, Chiș[i]nău, Onițcani; 1 carte Târgul-Frumos, 1 carte Agiudul, 1 carte Cernăuțul; Iulie 20; 1 carte satul gospod Vas[i]leuțiî; Iulie 20» (*șters tot*). — 1279. Unui zlotăș: «pără la 25 dzile aceștiî lunî a lui Iulie să faceț ș[i] istovul» (21 Iulie). — 1280. Către Dinul Armaș și Isufache (de la Suceava). «Răspunsul uniî cărtî a lor: 600 lei nicî era să-î mai trimiteț dum[neavoastră]; de pre la alte Ținuturi vin pungî de bani, ș[i] de la un Ținut mare ca acela să trimiț dumneata numai 600 lei? Ce lucru iaste acesta? Aû pe sămne așteptaț să vă mai trimitem ș[i] alți zapciî, ș[i] mai cu grele čubote? Ce, de vreme că dzăceț că acmu, după iarmarocul lui Sfeti Ilie, veț trimite o som[ă] bună de bani, — dar nu vom să trimiteț, ce tot istovul banilor să faceț; că apoi ne vom scărbi asupra dumilor voastre; Iuli 21.» — 1281. «Lui Toader Niaga, vătav de Țigani dumisale Vel Vistier, de la Focșen[i], pentru a căuta Țiganiî Ceau-reștilor. — 1282. La Vel Căpitan de Soroca, «pentru un Maștei, Rus den Țara Leșasc[ă], pentru un cal ce i-aû luat astă iarnă un Burcă șoltuzul de la Mov[i]lău, când aû trecut solul moschicesc, și l-aû prăpădit». — 1283. Sărdarului, pentru «baniî din čfertul al patrule». Să grăbească restul. Cerere de bani a «tefterdariului de Tighine» (22 Iulie). — 1284. «17 cărtî legate s'aû scris pe la Ținutur[i], la boeriî zlotăș cu čfertul a pa-

trăle. Iat[ă]l acmu, viind că[ă]raș de la Țarigrad, scriu boerii capichihăi că stăpăniî vor să ne facă mucarer, ș[i] avem mare trebuință de o sum[ă] de bani, ca s[ă] triimitem la Țarigrad, de vreme că boerii capichihăi să află acolo în mare stransoare pentru bani. Ș[i], măcar că ș[i] oamen[i] domnești mai în trecute dzile vi s'au triimis ș[i] vi s'au ș[i] scris, păr la 25 dzil[e] a lunii aceștie să faceț tot istovul țăfertului acestue, ș[i] iaste acmù 22 dzile, astăz, a lunii aceștie sint, ș[i] vedem că de la dumneata ban[i] puțin[i] au vinit; ci acmu iarăș de iznoavă cu această carte...vă mai poroncim» a mîntui iute, amenințînd cu alt zapciù și cu «mar[e] tulburare» (22 Iulie). — 1285. Să se împlinescă niște bani «c-aù luat el an vamă de pe niște cară cu pei de vacă, ș[i] peile aù fostu vămuite la Focșani, ș[i] li-aù vămuit ș[i] el». — 1286. Către Sărdar. «Alt nu-ț lungim, făr căt istovul cerem de la dumneata» Pentru peșcheșul cerut de Tefterdar: să dea întâiu sinetul, «și, apoi, ce vom socoti, vom fač e]» (15 Iulie). — 1287. «Lui Havar Comis, să iă dijmă de pe la oamenii ce șed pe locul tîrgului domnesc de la tîrgu de la Trotuș: din fân, din fănaț, din prisăci cu stupi, din legum[e], din toate, pe obiceiù.» — 1288. Niște săteni se plîng că cei mai bogați s'au dus în alt sat și nu li pot ținea cislă: vor sta până la sfîrșitul anului tot într'o cislă. — 1289. «Un sluj[i]tor, ce s'au trimes la Bende r] să aducă patlagele.» — 1290. «Deseatnicilor de la Ținuturi, să aibă a lua deseatina de stupi ș[i] gorștina de mascur[i]», dînd toți, «ș[i] mazilii, ș[i] aleșii, ș[i] alte rufeturi, ș[i] bresle ce sint de slujba Curtii, ș[i] țaraniî toț», după *testament*. «Testamenturile mănăstir[i]lor Ierusalimului și a Svântagurii să s[ă] ție în sam[ă], precum și «cărtil[e] gospod, ce s[ă] vor afla din Domnie aceasta...Stupii vor plăti und[e] să vor afla, iar mascuriî und[e] va fi șidere stăpân u]lui.» Jumătatea banilor se va da la 15 August, iar restul la sfîrșitul aceleiași luni. Celor ce nu vor da, li se vor *bate* stupii, vînzîndu-se miera. «Așijdere, pentru mîncare deseatnič[i]lor, hot[ă]răm Domnie Mè, acei ce vor avè stup[i], a plăti, saù mascur[i], numai pâine, oi, brîndză, lapte ș[i] bucate de săc, ce s[ă] va tîmpla la lăcuior[i], ș[i] ia[r]bă pentru cai; iar cu alte

să nu fie supăraț; ce, de vor trebui de alte bucate, să-ș cumpe:re cu ban[i]; Iulie 27 » — 1291. Înșelătorii la desetină vor plăti îndoit (27 Iulie). — 1292. «La Radu Vel Spatar, pentru doi Jidov[i]¹, Avram ș[i] Boroh, Ț-au vinit din raiaoa Hotin[ul]u ș i] să cer ca să] margă la târgu la Bacău: să dē dumnealui poroncă târgoveț[i]lor să-i las[e] să-ș fac[ă] cas[a] la târgu, pe locul domnescu, unde le va plăcē, ș[i] în cisia cu târgoveții să nu fie amestecat.» — 1293. Acestor doi Jidov[i] ..., de apărare, ca de olacu sau căruț[e]le lor podvoz să nu facă; de spre toț să aibă a s[ă] apăra — 1294. «Pogonariloru de tiutiu de pre la Ținuturi, să fie volniț a lua pogonăritui de tiutiu de pre la toți, dup[a] obicei, precum s'au luat ș i] într'alți ani, și, cum mai în grab a], sa strângă baniș ; » să-ī aducă la Cămara gospod; Iulie 29.» — 1295. «O carte legată s'au scris la zlotasiī cu baniș Țertului al patru de Ținutul Suceviī, ca să d[e] 1.280 lei liafa pre iubit fratelui nostru Alecsandru beizad ē], de 3 luni: Mai, Iuni, Iuli, ș[i] cu carte ačasta li s'a țănē în sam[ă] la Visterie. — 1296. Către ispravnicul de Putna, «ca să dē poroncă Mocanilor, pentru un car, ca să facă, pentru dusul banilor la Țarigrad, ca, iată, de Duminec[ă], Avgust 1, vor să să porniască o som a de bani la Țar[ı] grad, ș[i] Mercuri, Avgust 4, vor fi bani la Gălaț, și trebui să să afle când or sosi bani la Gălaț, să fie [și] carul acolo. Ș[i] sa-ī dē [și] chelt[u]iala lui, 150 lei noi, ș[i] s'or țănē dum[isale] în sam[ă], la Vistierie; Iulie 28 » — 1297. «Lui Vaf¹, Pisar ot Cernăuți, să cerce vama Cernăuțului i Movilăul, ș[i] să-ș iā vama de pre la toți, pe obicei, cumpărând [și] el vama acestor schele împreună cu alții; Iulie 29.» — 1298. Pentru birul Ioanei «Budzoae». — 1299. Lui Costantin Doniț, pentru oameni acie ce sint pentre Tătar i]: iat[ă] au scris Mărie Sa un mehtup la Ela-Agas[i], cărue i s'au trimis dar un ciasornic de aur, ca să dia un om al dum[isale], să margă împreună cu dum[nealui] Doniț Medelniceriul, să scoată pe acei oameni ce să vor afla pentre Tătari; Avgust 2.» — 1300. Pentru birul unui om «stricat de o mână, de cataroi». — 1301. Cum-

¹ Wolf V. vol. I-II, tabla.

părare de fîn și orz pentru caii de țimir. — 1302. Să se împlinească datoria ce au niște Turci «de la Bărlad», cu dobînda «din dzăc[e] doispred[e] pe an». — 1303. «2 cărți date vameș[i]lor de Bărlad, să caute venitul vămii la Tutova ș[i] la Nicorești, ș[i] pentru tultul Bărladului, să iă pe toate buțile, și de la cei ce vor încărcă, ș[i] de la cei ce vor vinde (?)». — 1304. Lista zlotășilor «cu ăfertul d'intăi, ă-au ășit la Avgust, 1° 7250 [1742]». Se înseamnă răsurile lor în sume foarte deosebite, adevă: Suceava 650, Neamț 633, Bacău 430, Putna 1.100, Te-cuciū 530, Covurluiū 310, Tutova 320, Vaslui 260, Fălciū 380, Lăpușna-Orhei 905, Cernăuți 250, Hirlău-Dorohoi 260, Botoșani 140, Cîrligătura 125, Iași Ținut, 360, Iași țîrg; — «let 7250, Avgust 1». — 1305. «18 cărți s'au scris de zlotărie ăfertului d'intăi, ce s'au scos la Avgust 1, într'acesta chip precum arată mai ăos: La toți lăcuitoarii de Ținutul —, facem știre tuturor, de vreme că, îndată ce cu mila lui D[u]mnedzău am luat Domnia aăasta a Moldovei, am pus Domnia Mea în găndu ca să punem la rânduială veniturile țărăi și să rădice acele răsipitoare dăjdii și mari cheltuiale ce aț avut, carele de purure aducia mare stăngere tuturor. Deă, am orănduit Domnia Mea așădzare a 4 ăferturi, și, macar că Domnie am luat-o la dzi întâi a trecutului Septemvrie, dar ăfertul cel d'intăi au ășit la Noemvrie, și s'au urnit zăbavă 2 luni, de vream[e] că ăfertul d'intăi era cu cale să ias[ă] la Septemvri, precum si noi haraciul de ațunce îl plătim; și, vădzind că, de o parte, soma ăamenilor au ășit puțină, nu precum nedejduiam, de altă parte, că datorie să înmulțăști, din lună în lună să adaoge la capete, și, banii, ca să dăm la datorie, puțină nu iaste, de vreme că au fost început, una peste alta, atâte havalele, cu trecere solului moschicescu și a solului stăpănilor noștri, cari s'au întors de la Moscali, și pentru geaphanea și hambariurile ce s'au făcut la Bender, și pentru zahareaoa ce s'au trimis la Anadol; car[e], aceste, macar că ni-au adus la mare supărar[e], poprindu-ne ca să nu puteam da bani la datorie, dar, iarăși, nu numai că n'am vrut Domnia Mea să vă facem supărare, ce, socotind ușurința voastră, s'au făcut mai mar[e] scădere, și s'au pogorât

de la al doile ȕfert câte 5 parale de holtei, având nedejde precum vor lipsi greutatea pe urmă, și să putem și noi și voi să ne răsuflăm. Și, fiind noi tot asupra grijii ușurinții voastre, iarăși au vinit alt[ă] havalè, pentru salahori și carăle ce s'au triimis la Ozù ; avem atunci și așădzare menzilurilor la 50 de pungă de bani, și, supărându-ne mult, nefiind bani la mână, cu ră inimă ș[i] cu mare silă ni-au făcut de amscos ȕfertul al triile mai înainte de vrem[e] lui, cu 15 dzile ; și, acolo unde ne aflam ca să plătim hacul salahorilor, au so sit ș[i] alt[ă] havalè, ca să dăm 60 pungă de bani Enicerilor de la Bender, ș[i] 20 de pungă de bani Casapbașii, ș[i] 25 [de pungă de] bani pentru Anadol ; s'au schimbat și Veziriul și alți mulți ai Porții, cu carii s'au cheltuit câțiva bani pentru obicnui-tele pocloanele lor, și, iarăș făcând datorie la Țarigrad, s'au dat acele obiĉnuite darurile lor ; și, vădzând iarăș că s'au luat ș[i] al patrula ȕfert, și datorie, mergând, tot să înmul-tăște, și să plătim nu putem, pentru havalele aceste s'au trimis ș[i] harzumazar de cătră parte tuturor pământenilor, de s'au făcut atâte jalob[e]. Dar, cu toate aceste, câte una-una viindu-ne tar[e] poroncă împărătiască, și neputându-să face într'alt chip, am plătit ; ș[i], măcar, că avem plătit, îm-preună cu alte cheltuiale care s'au fost tămplat la havalele, mai mult de trei ani haraciul, în vreme a 6 luni a Domnii noastre, la sama mirii iar nu cuprind niĉ giumātat[e], și așea mai mult decât 200 de pungă de bani păgubim. Ș[i], vădzând atăta supărăr[i], ș[i] că în toate luni plătim la Țarigrad atăta pungă de bani dobānda banilor, și, ca să să chivernisască nevoile, nu iaste puțină, încă de când au eșit ȕfertul al triile pār acmu, ni-am sfătuit împreună cu boerii noștri trebuința lucrului ; și unii au dzis ca să adaogem un ȕfert, ș[i] să le facem 5, iară alții au dzis ca să le străcăm de tot, ș[i] să scoatem vācărît, cuniță, ș[i] celelalte vechi obiĉnuite dājdi ; pentru care oțărādu-ne, ș[i] nici de cum ca să audzām n'am vrut, știind că toată stāngere pământurilor acestora au stătut dājdiile acele. Decī am curmat Domniia Mea, — precum ș[i] boerii noștri cei mai mulți au dzis, ca să nu s[ă] strice, — ce să să gāsască un fel de scopos ca să să ție aceste ȕfertur[i]. Carele,

cunoscând cât sint de folosătoare la voi, și cât vă bucurați la acest aşădzământ al țăfeturilor acestora, am curmat ca să îmblăm iarăş drumul țăfeturilor. Și, de vrem[e] ce să încheaie acum anul acesta a Domnii Mele, ș[i] s'aũ fost tămplat ș[i] altă greșal[ă], a acelor 2 luni, ș[i] s'aũ luat la acest an deplin 4 țăfetur[i], după aşădzământ, iat[ă] acmu, la dzi întâi a lui Avgust, scoatem țăfeturul cel d'întăi. Care țăfetuři vor îmbla 4, câte 3 luni: acest d'întăi, Avgust, Septemvrie, Octomvrie; al doile, Noemvrie, Dechemvrie, Ghenarie; al triile, Fevruarie, Mart, April; al patruile, Mai, Iunie, Iulie. Ș i) orânduim la acest Ținut zlotaș pe —, ș[i] vă poroncim, îndată ce va sosi carte Domnii Mel[e], să ne agiungeți cu o somă de bani, ca să căutam trebuințil[e] noastre; ș[i] să luați acmu bani gata, înnainte, câte un leu pol de om casnic, ș[i] câte 50 parale la holtei, — să trimiteți c i un čas mai înnainte această somă de bani la Visterie, ș[i] ciaialanți mai pe urmă îi veți strânge. Ačasta scriem.» — 1306. Să se urmărească vitele pentru șfeturul al patruilea (7 August). — 1307. Către Vornicul de Botoșani. Se plîng tîrgoveții «că aũ mare strănbătate de spre cislăș, ș[i] dzis[e]ră că li-aũ fost făcut Antohi Caragè cislă driaptă, iar pe urmă aũ stricat-o cislășii. Ce s[ă] stè Vornicul între dănșii, și, de a fi fost cislă lui Caragè driaptă, tot aceia să rămăi; os ă]bit, mai jăluiră c'aũ cheltuit cățva bani ș[i] nu știu la ce s'aũ dat; care aũ arătat ș[i] izvod anume. Ci i s'aũ triimis jalõba lor, să vadă... Și mai jăluiră că li-aũ luat Nicolai Cogălničanul 15 lei, neavând ban[i] în grabă la țăfert; care aũ apucat iar pe Cogălničanul, č-aũ fost diiac la Caragè, ș[i] el a dat sam[ă] că numai 5 lei aũ luat și i-aũ dat la mânia lor, iar 10 lei sint la un Thoader Stihi.» Să cerceteze (7 August) — 1308. Pentru «jalõba lui Isac Jidov[ul] din Răusean[i], dzicând c'aũ avut un argat, iar Jid[ov], ș[i] s'aũ botedzat de la țăfeturul d'întăi, ș[i] s'aũ dus de slujește la Timuș ș[i] i plătește el banii pecetii la toate țăfetur[i]le pâr acmu, ș[i] el, simbrie č-au fost, i-aũ plătit». Să se cerceteze. — 1309. Pentru «o slugă č-aũ fost la Eni vâtavul de copii de la Grigor[e]-Vodă .:., fiind el cu slujbă cuniții.» — 1310. Sărdarului. «Pentru acel mărzac ce ne scrii că aũ făcut acè nebunie, di-aũ săgetat un omu, — iată

vom scrie la Ela-Agas[i].» Trimete «tahvilul» cerut de tefterdar: însă acesta să dea sinet. — 1311. Pentru birul «unui moșniag, anume Ștefăni», străin din Gălați. — 1312. Zapciū la strângătorii șfertului întâiū. «Avem trebuință pentru o somă de bani, ca s[ă] trimitem la Țarigrad.» Dînd suma fixată, «de alți bani, p[er] c[î]nd viț lua poronca Domnii Mele, să aveți îngăduială... Ș[i], de pe unde viț lua banii, să dați ș[i] pecetluituril[e] d[um]neavoastră lăcuiitorilor, pe bani ce-ț lua, de vreme că la ăfert[ul] trecut, c[î]nd am poroncit Domnie Mea ca să s[ă] iă câte 20 parale înnainte, zlotaş[i] n'aū luat numaī câte 20 parale, ă-aū luat de pe la unii ș[i] ăfert deplin» (11 August). — 1313. Să se dea lui Manolachi Costachi banii împrumutați de el pentru zaherea. — 1314. «15 cărți dat[e] ș[i] 15 foiț[e] s'aū făcut pentru dajde mazililor aleș, ce s'aū scos la August; August 11.» — 1315. Să se aducă biv Vel Căpitan de Codru, pentru a da samă de șfertul al patrulea. — 1316. Pircălabului de Gălați, «să fac[ă] 3 iucuri pentru banii ce mergu la Țarigrad, care nu încap în carul mocănesc; să d[ă] câte 50 lei pe iuc, și câte 10 lei celor de tras iucurile» (16 August). — 1317. Pentru un Turc ce se făcuse chizeș al unui om închis, care fuge pe urmă, iar Turcul «nu va să d[ă] niē bani, niē pe om», și creditorul apucă pe dregătorul domnesc de acolo. — 1318. Zlotaşilor: vor lua bani și de la cei cărora, veniți de curînd, li s'a încheiat scuteala. Îi va scrie și la tablă «os[ă]bit, să-ī răspundă oamen[i] noi»; și să se facă, pentru Domn, și listă deosebită. «Făcând pecet, să vor triimite ș[i] pentru aceștie ș[i] pentru cielaltī lăcuiitor[i], de s[ă] vor schimba peceteile tuturor, pentru îndreptare anului acestue» (16 August). — 1319. Să se caute orz pentru menzil, cu 6 potronici merța. — 1320. Către zlotaşī. «Aū jăluit Jidovii din t[ă]rgu din H[ă]rlău, pe un Samoil Jidov de acolo, că s[ă] amestecă la cislă ș[i] le strică cislă, și nu-ī las[ă] după cum iș fac iaī cislă, cu dreptate.» — 1321. «La Vas[i]le Macri, Pitar, Vornic de Bot[ă]șeani, pentru c'aū jăluit Jidovii din t[ă]rg de acolo pe cislăș, că nu le fac cislă driapt[ă], și iaī sint mai mult s[ă]rac.» Să nu se mai facă: altfel, un om gospod «va aduē[e] pe acei cislăș în butuē, ș[i] s[ă] vor pedepsi». — 1322. Către Vel

Căpitan de Greceni, «pentru Tătărăi ce fac străcăciun[e] lăcuiitorilor de acolò». S'a trimes capîchibaie la Elagasi, Athanase Uşerul, care va avea grijă. — 1323. «18 cărt' la lăcuiitorii de pre la Ținutur[i]. Facem ştire că, la ǎfertul acesta a lui Avgust, ce s'aũ scos acum ǎfertul d'intăi, v'am arătat toate greutăţil[e] ş[i] nevoile, că, îndat[ă] ce, cu mila lui Dumnedzăũ, am luat Domnie, etc. [ca mai sus. După ce vorbeşte de hotărîrea de a păstra şferturile:] Ş[i], din toate, cè mai bură s'aũ găsit cu cale ş[i] s'aũ socotit : să mai adaogă acmũ la somă : adec[ă], cum căserii, aşe ş[i] holteiĩ, să dè tot omul la ǎfert câte 120 paral[e], ş[i] 5 paral[e] răsura zlotaşilor ; însă holteiĩ vor da numaĩ câte 6 parale, iar 6 paral[e], făcând cislă cu bun[ă] dreptate, să vor cislui asupra căsarilor, şi numaĩ holteiĩ cei ce sintu cu părinţii, iar holteiĩ cei ce sint cu mame, acie vor da dup[ă] cum îi va agiunge cislă, pre puţinţa lor ; ş[i], de vrem[e] ce să închei acum anul acesta a Domnii Mele ş[i], anu, s'aũ întâmplat greşal[ă] acelor lunĩ . . . , acmu dar, la dză întâi a lui Avgust, s'aũ scos ǎfertul acesta, ce străngu boeriĩ zlotaş. [Care vor fi viitoarele şferturi.] Ş[i] iată şi ačasta vă făgăduim Domnie Mea că, cu agiutoriu lui Dumn[e]dzăũ uşurându-n[e] de datorii, să fiţ încredinţat că vom făc[e] Domnie Mè milă, şi v'om mai uşura din soma ačasta, lăsându-vă mai ġos încă, de ne va da mânia, şi decăt în anul trecut.» Zlotaşii să iea decĩ restul până la cele 120 de parale, fără deosebire. Să se cerceteze înaintea locuitorilor, cari vor adeveri (19 August). — 1324. La zlotaşii aceluiaşi şfert. Pentru noii veniţi în țară, «ş[i] li s'ar fi plinit acmu la Avgust sorocul». Îi vor *scrie*, şi li vor lua banĩ. «Osăbit de ačasta, pentru oămenii ce ar arăta lăcuiitorii de la acel Ținut că aũ oameni fugiţ de pin satele lor ; care oameni ştim Domnie Mea că din țar[ă] nu sintu eşiţ, numaĩ înblă mutându-s[ă] dintr'un Ținut într'alt. Pentru carii poroncim, dumneavoastră pe unii ca acie să-i cercaţ, ş[i] să-i aflaţ ; că de acum. de s'or ş[i] rădica, zapisă noi de la sătenĩ nu vom priimi. Ce, de la dumneata, ş[i] cu zapisul dumitale luĩndu, de vom ş[i] rădica, dar că vom făc[e] cercătură, cu mare tărie, să ştiţ ; ş[i], de vom afla, atunci toat[ă] urgie asupra dumnea-

voastră vom porni, făcându-v[ă] de-î veț plăti dumneavoastră ș[i]. toț baniî acelor ce-î veț arăta fugiț. Iar dumneavoastră, zapisă de la sătenî să luaț, ș[i] toat[ă] gloaba ce s'aũ hot[ă]răt, adec[ă] de omul fugiț, ș[i] s'ar afla, câte 20 lei, — să luaț; căc noi, pentru acei ce-î veț arăta fugiți, de la dumneavoastră vom [lua] samă; și pre dumneavoastră de acum vă știm: intr'altu chip nu vom mai răd[ı]ca; Avgust 19.» — 1325. Zapciilor trimeși la zlotăș: «Facem știr[e] că, iată, socotindu-să pentru chivernisala trebuințelor, s'aũ mai adaos la soma oamenilor, ș[i] s'aũ făcut, cum căsariî așia ș[i] holt[eî], de tot omul să dia la ăfert câte 120 paral[e]. Dec tu ești triimis din poronca Domnii Mele ca să zapciești ș[i] să plinești cel[e] 60 parale de căsariũ și 50 paral[e] de holt[eî], precum să scosăsă ăfertul mai înainte. Acmu dar, iată îț poroncim să stai tot lângă zlotăș, zapciindu-î, ca să plinești ș[i] cielałți bani pār la 120 par[a]le de tot omul, ș[i], rânduri pornindu baniî aici, tu cu tabla Ținutului ș[i] cu toat[ă] soma banilor, făcându istovul, să vii; Avgust 19.» — 1326. Împlinirea lui Angheluț[ă] Golăe. — 1327. Scutire de bir pentru «un copil anum[e] Ion, de la Dängen[ı] ot Lăpușna, carel[e], fiind Jidov, ș[i] s'aũ botezat». — 1328. Pentru nouă oameni ce se zic fugari din Răchiteni (Ținutul Suceava) «în Țara Turcăsc[ă]»; să cerceteze (21 August). — 1329. Tot așa pentru șese fugari din Băhnari (Ținutul Vasluiũ) (23 August). — 1330. O parte din șfertul întâiũ (2.175 lei, 7 potronici noi) să se dea Sulgerului, pentru cheltuiala Sulgeriei gospod pe Iulie (23 August). — 1331. Către Toader Jicnicerul, care scrisese, «pentru Mărie Sa Pașa, că nu v[ă] să margă pe de ceia parte de Prut; dzăce c'a veni pin Iași, dzicănd că cale c[ă] driaptă pin Iași ș[i] pe la Bărlad îi iaste. Ba nu iaste așia: cale c[ă] bună ș[i] driaptă, pe de aceia parte de Prut iaste, ș[i] , lț[i] Pașe, când aũ trecut în ăos în sus (*sic*), tot pe acolo aũ m[ă]rsu, ș[i] pe acolo iaste obiceiũ vechiũ ș[i] știut de toți. Iar, de v[ă] Mărie Sa să treacă peste obiceiũ, cum a socoti Mărie Sa. Ș[i] așe, toate câte îț scriem, cu îndrăznială să i le dzăc Mării Sale. Cele de trebuința conacelor Mării Sale, noi Ț'am dat izvod; însă: la pită, la carne, la ordzu poți să mai adaogi ceva, iar

la celelalte să dai răspunsu că nu să află... Iată ș[i] acestu Ușer Ț'am trimis, ca să-Ț fie de tălmăcit; Avgust 23.» — 1332. Carte de olac pentru Ușer, «ce merge la Mărie Sa Pașe care vine de la Hotin». — 1333. Pentru șese fugari dintr'un sat la Putna. Să cerceteze. «Ș[i], după cum li s'au ș[i] mai scris, prè să cerci, că, de s'or ș[i] rădica zapis[e]le sătenilor, nu s'or priimi, ce a dumitale; ș[i], cu zapis[e]le dumitale, așe să vor rădica. Că, făcându-s[ă] cercătur[ă], ș[i] de s'ar afla vr'un meștersug, dumneata va plăti toț banii acelora, ș[i] toată scărba asupra dumitale va vi (*sic*); Avgust 25.» — 1334. Și pentru alți șese fugari din același Ținut. — 1335. Și pentru alți douăzeci și șese de fugari de acolo, «cari, fiind oamen[i] strein[i], nu s[ă] știu ce s'au făcut». — 1336. Pentru jalba «unui Ungurian, Stoe Finceș...», că, fiind iaă 30 de liud[e], 15 liude holtei dintre dâșii au fugit, ș[i] le poart[ă] iaă birul lor» (25 August). — 1337. Pentru cinci oameni fugiți din Ținutul Sucevii. — 1338. Pentru doi «Ungurean[i]» fugiți din Ținutul Neamț. — 1339. Pentru alți patru fugari, din Ținutul Roman. — 1340. Pentru călugărițile de la mănăstirea Topolița (Ținutul Neamț), că «li-au fugit un om de la mănăstir[e], ș[i] trag supărare călugăr[i] Țil[e]». — 1341. Pentru cinci fugari de la Cotnari. — 1342. Pentru «Vas[i]le Moșemultă, căl[ă]raș hătmănesc, că-i pune la cislă Gavril Hușanul o iapă stricată». — 1343. Plîngere contra lui Andrei Balș Spatar, din partea unuia ce-i slujise și i se luase la plecare vite, «ș[i] i-au dat trăsura[ă] pentru banii oamenilor lui». — 1344. Să se aducă în butuci niște săteni cu vornicul: și fiul lui «Cornoal». — 1345. «O carte de om gospod, să aib'a merge, ș[i], pe un izvod ce i-ar da vornicelul de Domnești, — de oameni fugiți, ori-unde ar fi, să aibă a-i lua, cu tot Ț-or avè, ș[i] să să aducă la urmă» — 1346. Către starostele de Putna. Pentru jalba «acestui Bărsan Ion Brumar de la Soveja, pe Ion Hărețul, Bărsan ot Cașin», pentru o bătaie între ciobanii lor. — 1347. Pentru plîngerea Bărsanilor de la Soveja, că «gorștinarii Ț au fost cu gorștina bărsăniască..., l[i]-au luat năpaste 300 oi». — 1348. Pentru arătarea acelo-rași Bărsani, «că li-au fugit 80 liud[e], fiind oameni strein[i]». — 1349. Pentru fugari din Ținutul Putna. — 1350. Pentru niște

holtei, pe cari «i-au fost cisluit câte 50 paral[e], dar pe urmă li-au luat Lorongi câte 100 paral[e]». — 1351. Pentru 30 de fugari de la Putna. — 1352. Ceartă între Sovejenii și Cășinenii, pentru carele date la mersul lui Grigore-Vodă la Constantinopol. — 1353. Pentru fugari de la Ținutul Vaslui. — 1354. «O carte de apărare[V] Vornicului și[V] Bărsanilor, 4 Bărsan[i] de la Sovej[a], pentru doi Țigan[i] ce lucrăză la cară ce merg la Țar[i]grad, — să nu-î super[e] giudzii și[i] nim[e], pe acei doi Țigan[i]; Avgust 27.» — 1355. Scutire de cai și căruțe de olac a Bărsanilor de acolo. — 1356. Pentru 17 fugari din Ținutul Neamț. — 1357. «2 cărți date de om gospod, una la Scântienii și alta la Dobrovăț, să d[è] bani pe niște lemne, pentru tocmitul odăilor Arnăuțăloru de la Curte.» Și «draniț, câte 1 leu pe mia», pentru aceleași odăi. «Și să l[e] dia banii în mână, 30 lei » — 1358. Către un zlotăș. «De acum trebuie să gândiască și[i] pentru istov» (27 Avgust). — 1359. Să trimeată Bărsanii din Soveja și Cașin la Galați un car mocănesc, care va fi acolo până la 5 Septembrie. — 1360. Către Radul Racoviță. Să grăbească cu banii, «ca să aibă lăcuiitorii și[i] ceva răsuflare... Pentru oamenii fugit, ce ne scrii dumneata și[i] cei răspunsu ca să știu, de nu s'or ține în sam[ă], să plinești de pe la cielaltă —, adec[ă] pe sămne mult[ă] somă de oamini vei să ne arăți fugiț. Cari, lângă atăta milă ce facem Domnie Mea cu dumneata, cându socotiem să ne arăți sporiu, dumn[ea]ta, atăta lipsă ne arăt. Ce noi, pentru acei fugiț, am mai scris...: carii vor fi eșiț din țar[ă], să-î scoți dumneata din tablă; însă cercându bini, căc mulți nu sintu eșiț din țar[ă], ce împlă din sat în sat și[i] den Ținut în Ținut, mistuindu-s[ă], după obiceiul lor. Și de acum zapisă de la țăran[i] nu vom mai priimi, ce de la dumneata» (ca mai sus n° 1324) (28 Avgust). — 1361. Sărdarului. «Să trimiț somă bună, de bani», *gîndind și la istov*. «Pentru oamenii c-au fost supuș pe la Tătar[i], că s-au scos o sam[ă] și, aședzat pîn sate, — de acasta ni-au părut bine; ci, și pe... ciialaltă, c-au mai rămas dosiț, n'avem îndoială că, fiind silința dumn[i]tale, s'or scoate și[i] ceialalt, tot... Pentru mărzacul acela și[i] odobaș[a] cu simenii, car[e] au îmblat pentru

scosul oamenilor pe la Tătar[i]», ca să li se dea ceva, aşteaptă socoteala, «căci nu ştim ce obraz a fi mărzacul acela». Pentru Aga din Chişinău, dintre beşlii ce i s'au dat, «doi s'au întorsu de pe drum, iar doi au fugit de acolo. Şi dzăcî dumneata că, cu acei 6 lei, ce s[ă] da liafă beşliilor, s'or găsi neferi acolo, de slujbă. Ci noi, să mai dăm liafă la alţăi, de vrem[e] că avem beşlii aicia, n'om da; numai iată c'am trimis alţi 4 beşlii în locul aceloră, iar acei 6-au fugit, ş'or lua ei plata aicia. Pentru acel neguţtor de la târgul Lăpuşni, ce l-ai socotit dumneata să fiea acolo pentru apărare[ea] lăcuitorilor, ş[i] dzăcî pentru liafă, ce, — liafă la acei de loc şedzătorî, ce liafă? Nici la Grigor[e]-Vod[ă] nu li s'au dat; numai dumnealui să şadză acolo, să fiea de apărarea lăcuitorilor, ş[i] om face raiat la altele. Iar, pentru beşlii, caută-i dumneata doi oameni, să fiea de slujbă lângă dumnaluî, ş[i] să l[i] ţăia în samă baniî pecetălor acelor doi oameni; Avgust 28.» — 1362. Pentru 6 fugari de la Ținutul Suceava. — 1363. Către Solomon Vornic de Cîmpulung și Dumitrachi Vătav de aprozi, pentru fugari de la Cîmpulung. Să bage bine de samă, pe răspunderea lor. «Căc ştim Domnie Mă, că, de ş[i] sint fugiţ, dar din ȧr[ă] n'or fi eşiţ» (30 August). — 1364. Să se cisluiască satele «pentru vitele lăcuitorilor de la Lăpuşna, Orheiū, Soroca, ce s'au prăpădit în trecere solilor». — 1365. Pentru plîngerea de bir a unei femeî, Acsana. — 1366. Lui Vasile Budzilă. «Ni-au venit acmu ferman de la Puternica Poartă, în care ne scriū stăpăniî că, din 500 salahori cu care eşti orănduit de lucredzi la cetate Voziei, 100 de salahori nu sântu buni de nimic, ş[i] dzăc că nu ni i-or ţine în sam[ă]... Di-ai făcut vre un chip de meştersug, poţ socoti, acē de pe urmă la ce-i vini, ş[i], de nu ne vor ţănē noi în sam[ă], iată că dum[itale] rămāne să daî sam[ă], ş[i] nici noi nu-i vom ţănē în sam[ă], ş[i], de unde so-reşti, ca să daî baniî înapoi. Ce, di-au fostu jaloba lor 6-au dat la Poartă pentru ačasta, ră, ş[i] salahoriî vor fi de triabă toţ, să te săleşti ca să ei un elam de la cadiul, ş[i], de-i putē, ş[i] un arz-mazar de la spahii 6-i alţi de acolo, în chip de mărturie că salahoriî sântu deplin 500, ş[i]

oamenii de triabă, bunii de slujbă» (31 August). — 1367. Împlinirea slugilor Turcilor de la Gălați, pentru bir. — 1368. «La episcopul de Roman, pentru 6 călugări ce i-au pus vieri la Necorești, să trimită 60 lei, slujba lor de un an, căci pravila poroncește, călugării să s[ă] afle pe la mănăstiri, iar nu pe la vii; Avgust 31.» — 1369. Pentru plîngerea de bir a văduvei Istina. — 1370. La starostele de Putna, pentru ce-ar trebui lui Manolachi Costachi, la conacele lui Musunolu. — 1371. Lui Vasile Logofătul de la Vozia. «Ni-au vinit firman de la puternica Poartă casă dăm 5 lei lui Bina-Emini de acolo de la Vozia, pentru lucrul cetății. Ș[i] poronca ni-au vinit c'un chodariu a dum[i]sale. Și, netămplându-s[ă] bani acmu la Vist[e]ria, i-am dat răspunsu că banii îi vom trimite la dumneata.» Să iea «sibihthahir» de la el (3 Septembrie). — 1372. Lui Manolachi Costachi: Să iasă la Focșani înaintea lui Musunolu. Să dea izvod amănunțit de cheltuieli. S'a trimes pentru aceasta și Iacovachia Vel Ușer. — 1373. Pentru patru fugari de la Trebeș. — 1374. Pentru «un moșniag . . . , car[e]le iaste slabu, ș[i] nu iaste de bir». — 1375. Plîngere «că i-au pus un fișor holtei cap la cislă, și ial are trei feșor[i]». — 1376. «Tocmala menzilorilor dintr'acestu an, după cum arată mai șos anume; leat 7250 [1742]» (necomplet). — 1377. Pentru șese fugari din tîrgul Suceava. — 1378. Plîngere a unui satean, «că, fiindu holt[e]i, nu l-ar fi cislundu țaranii dup[ă] poronca gospod, câte 2 zloț, ce l-ar fi puindu capu bun, ca un casnic». — 1379. «O carte dată de om gospod, să margă la dumnealui Vornicul Ion¹ și să pliniase[ă] 116 lei, 5 potronici de bani; car[e] bani au rămas răm[ă]șit[ă] din banii desătini ot Cărlig[ă]tura; Săptemvrie 8.» — 1380. Pentru birul unui «om străcat și orbu de ochi: nu pote vidia».

XII. «Condica de cărțile de poroncă ș[i] răspunsuri ce s'au scris de la Visterie la luna lui Octomvrie, leat 7251 [1742].»

1381. «La starostele de Putna, să străge pe margin[e], să dia șt[i]re neguțtorilor streini ș[i] de țară ș[i] altor lăcuiitori», pentru

¹ Neculce

iar marocul de Sf. Dumitru de la Târgușor (Nicolina). — 1382. Și la starostele de la Cernăuți, pentru aceasta. — 1383. Unui vornicel de sat, ca să aducă înapoi pe fugari. — 1384. Către Mădzărachi. «Părcălăbie Chișinăului dintr'acestu anu, iată ș[i] acum s'a dat iarăș în sama lui, cu prețul ă-a dat în anul trecut: 1000 lei; să poarte de grijă, ș[i] să triimit[ă] bani pe ăfer-turi, ș[i] slujba să o strângă pe carte din anul trecut.» — 1385. «La cari sint rânduiți cu slujba ușorului la parte de spre parte Uraolu»: se cedează lui Iordachi Cantacoz[i]no Vornicul ușorului de pe o moșie a lui. — 1386. Se poruncește («la ușorgii, ca să st[è] zapcii asupra Tătarălor», cari să ducă pînea «tot la Chișinău, după obicei»). 1387. «Tărgoveților de Gălaț, ca să fie volniș a să apăra de spre toți cia ce ar înbla cu menzil pe apa Dunării, nemăru ei menzil pe apă să nu dia; ce, unde ar socoti părcălabul cu-i cu cale, acolo părcălabul să aibă a da, plătindu el cu ban[i], iar tărgoveții niș de cum să nu să supere.» — 1388. Numirea lui Antohie Caragè ca întovărășitor al «solului leșesc». — 1389. Vornicului de Tecuci: să petreacă pe Musunolu de acolo până la Birlad. — 1390. Lui Ion Bogdan Stolnic, să meargă cu Pașa până la Vaslui. — 1391. Lui Ștefan Roset Păharnicul: să-l ducă până la Iași. — 1392. Lui Indirniliu biv vel Ușer: tot așa. — 1393. «4 cărți de oamini gospod și pe izvod ci-ar da Grigor[e] Bașbulbaș[a] din Curte, de oamini car[e] au luat bani pe podială, pentru podurile ce să fac aicie în Iaș; și să st[è] zapciu să aducă toată podiala deplin, și să-i aducă și pe dănșii cu pecetluiturile care au la mână, ca s[ă] dia sam[ă].» — 1394. La Vel Căpitan de Dorohoiu, «pentru solul leșesc ce vine din sus, înaintea căruie iaste triimis Bechir-Aga Cap[u]gibaș[a]». Pentru Turc, s'a trimes Caragea. Pentru sol, Vel Căpitan «să rănduiasc[ă]... 47 cai pe Ținut..., ca s[ă] facă lăcuiorii cu chirie, câte 2 lei p^l de cal, de la Hotin pâr la Iaș». — 1395. La starostele de Cernăuți: pentru alți 47 de cai. — 1396. Pentru tot ațiția cai, lui Vel Căpitan de Soroca. — 1397. Carte de olac pentru un «îmblător». — 1398. Alta, unui călăraș «ă-a mersu cu cărți la conaccii». — 1399. Împlinirea unui Ciornei, pentru «100 drobii de sar[e] ă-a

luat de la Ocnă» și altul ce a luat tot sare. «Să-i po-
priască vie ș[i] moara, pără s'or plini bani domnești.» Și îm-
plinirea analoagă a lui Bănariul. — 1400. Către starostele de
Putna, «cu un pivnicer ce s'aũ triimis de aice pentru vinul
gospod, ce iaste obiceiũ de să ià, câte o vadră de cram[ă]»: sã-l aducã. — 1401. «Pentru lemnul ce s'aũ socotit să aducã
oamenĩ de pe suptu Codru pentru făcutul șoproanilor de
triaba cailor Mării Sal[e] Pașii; însă 30 grindzi ș[i] 100 car[e]
frundzar.» — 1402. Și oamenilor de Dobrovăț, pentru aceasta:
«însă 120 furci ș[i] 120 de cumpene, ș[i] să le plătiasc[ă] cu
ban[i]». — 1403. Să se caute 60 de care de fin, în și lîngă Iași,
pentru Pașa. — 1404. «Să aibă a merge [un Vornic de Poartă]
pe supt Codru, ș[i] să scoat[ă] oameni ș[i] cară cu boi, să
tocmască toate podurile de piste toate pãrailea, de la Șanta ș[i]
pãr aice», — pentru Pașă. — 1405. Se cer de la Ținutul Roman,
treizeci de cai pentru «agãrlăcul» Pașei, care vine la Iași.
Vineri: va da 2 lei de cal. — 1406. Și la alte Ținuturi. —
1407. De la Ținutul Lăpușna se cer care, cîte 6 lei pãnã la
hotar. — 1408. «Aga să fac[ă] de la breslele de Iaș 20 căruț
câte cu 2 cai», cu 5 lei căruța, «ș[i] 40 oamen[i] slobodzi», cu
cîte 1½ leu, pãnã la hotar. — 1409. Maziliĩ de la Vaslui, «sã
fac[ă] conacul Mării Sali Paș[i], de la Scãnteii». — 1410. «O
carte de 3 cai de olac ẽ-aũ întorsu o cociia ẽ-aũ vinit c'un
beiu, ẽ-aũ venit cu Mărie Sa Paș[a]». — 1411. Către «Solomon
Botedzu Șetrar, Vornicul de Cămpullungu», să dea «20 putini
de brãndză bună, ca de 2-3 vedre una, să fie pentru masa
gospod..., precum a f[i] prețul». — 1412. Vornicilor de Bir-
sanĩ din Cașin și Soveja, să trimeatã «20 cașii de cei mari
ș[i] 20 burduj de brã[n]dzã de cẽ bună, ca să fie pentru masa
gospod», — cu platã. — 1413. «Octomvrie 8. 18 cãrți s'au scris
pe la lăcuiorii de pre la Ținuturi, într'acesta chipu. Facem
șt[i]re cã, la ẽfertul de'ntãii, ẽfertul acest trecut, a lui Avgost,
trebuințãl[e] toate, ce s'aũ întãmplat, pre rãndu ș[i] pre largu vi-
li-am arãtat; care trebuințã neputãndu-sã cu alt chipu a să
urni, ni-aũ silit a scoate ẽfertul cãte 3 lei de omul cãsariu ș[i]
de holteiũ, dar scoposul nostru aũ fostu, rãdicãndu datorie
ce ne sta asuprã, să lãsãmu ẽfertul iarăș cum aũ fostu, — dup[ă]

cum ş[i] atunci în cărţi v'am arătat. Ş[i], la acè socotial[ă] aflându-ne, iată puternicii stăpânî, socotindu, ni-aū trimis mucarer; cu carile cătăva somă de ban[i] cheltuindu-să, iarăş cu datorie s'aū luat de s'aū dat. Pentru care stăndu Domnie Mea a socoti, denpreună cu boerii noştri, cum ş[i] în ce chipu să facem ca să rădicămu den mijloc această datorie, iarăş într'alt chipu nu s'aū putut, ce, sfātuindu-ne, s'aū socotit, ş[i] pentru mucarer s'aū scos, acum, un ăfert, tot pe socotiala ăfertului celui de'ntăi, cum căsarii aşia ş[i] holteiî, câte 3 lei. Deă, măcar că cunoaştim Domnie Mea supărare voastră, dar la o trebuinţă ca această ce s'aū întâmplat, fieşticarile să vă siliţ, să vă nevoiţi, ca să daţ ş[i] aceştî ban[i], cu cariî vom putè mântui şi această trebuinţă. Ş[i], iată, cu toată ade-vărătate, vă arătăm, ş[i] vă făgăduim Domnie Mea că de acum înnainte celelalte ăferturi ce sintu hotărâte piste anu, adecă după unul, ă-aū eşit, păr la 4 ăfertur[i], vor fi numai câte 100 parale de căsar, ş[i] holteiî de vârstă câte 50 parale, — mai mult niă un ban, ş[i] cei bătrân[i], ce nu sintu de hran[ă], saū nevolnicii nu să vor supăra. Precum ş[i] den pecetî vă veţ adevveri. Carele fără de zăbav[ă], pentru îndreptare lăcui-toriloru, de anul acest al doile să vor triimite, ca să să împart[ă] tuturoru. Pentru această dar, nerămăindu în cugetul vostru niă un chipu de îndoială, să fiţ încredinţat că mai mult la alte ăferturi înnainte nu veţ fi supărat, ş[i] iată ş[i] boeriî zlotaş rânduim cu ăfertul acesta pe —; la mână căroru să vă siliţ, să vă daţ baniî, ş[i] răsura încă, câte 5 pa-rale, precum ş[i] la alte ăferturi.» Să iea zlotaşii ş[i] de la cei veniţi de prin alte Ținuturi: dacă va fi vre-un bir dat îndoit, se va vedea pe urmă. — 1414. Carte de *zlotărie* se trimete la Vel Căpitanul de Soroca. — 1415. Pentru un om al lui Vel Vistier, «ce s'aū trimis la Bucureşti». — 1416. «La boerii vădrări, pentru baniî vădrăritului, să facă sâlinţă cu strănsul banilor, ş[i] pe nime de acolo fără baniî să nu las[ă] să-ş rădice vinul, ce de la toţi acolo să pliniasc[ă] baniî vădrăritului; că, de or lăsa pe cineva, or avè bănuială, ş[i] păr la fărşitul lunii acestie a lui Octomvrie negreşit să fac[ă] tot istovul banilor la Vistierie, de vrem[e] că bani aceştie sânt

socotiț să s[ă] tremită la Țarigrad cu dumnealui Vel Comis, ș[i] la sfârșitul lui Octomvrie este să purcăd[ă] dumnealui Vel Comis la Țarigrad.» — 1417. Numele zlotașilor «cu ăfer-tul [*adaus*:] ce s'aũ scos la Octomvrie pentru mucarer». In-tre ei, la Botoșani: «Vasile Macri Pitarul, Costandin Vel Cafegiu»; la Cîrligătură, «Ion Neculce Vornicul; răsura: 120 lei». ^u 1418. Către starostele de Cernăuți, «pentru 126 stupi a unor Turci de la Hotin . . , cariĩ sintu în Ținutul Cernăuților ș[i] n'aũ vrut să-ș plătiască desătina, — să caute dumnealui să i cheme ș[i] să l[i] dzăcă să-ș plătiască desătina, nemaĩ puind pricin[ă], — că apoi li să vor bate stupiĩ [și] li să va vinde mierea». — 1419. Pentru fugari de la Ținutul Covurluiũ. — 1420. Se trimet care la Chișinăũ, «să încarce ordzu de ușur». — 1421. Și la Fălciũ pentru aceasta. — 1422. Pentru fugari de la «Lipoveniĩ de la Zamostiia». — 1423. *Plinire* de cuniță de la «Haidinolu ș[i] Satărul de Gălați». — 1424. Se dă la menzil o parte «din ordzul de ușur ce este să viia de la Tătar[i] de la Orumbetolu, acolo, la Fălciũ». — 1425. Zlotașilor: «pen-tru 2 părți din soma banilor, să trimiță la Visterie, păr la sfârși-tul lui Octomvri»; altfel, se vor trimete zapciĩ. Ceĩ din Țara-de-jos vor trimete baniĩ la Galați. — 1426 «O carte dat[ă] vata-vului de vânători, lui Tănas[ă], să aibă a da poronc[ă] vână-torilor ca s[ă] aducă vânat, nelipsit, la Curte gospod.» — 1427. «La un fecoru a dum[isale] Vistierul, mergădu la Gălaț să cumpere niște bucat[e] de triaba nunții dum[i]sal[e]¹.» — 1428. «La goștinariĩ de oi . . . : păr la sfârșitul lui Octovri să dat gium[ă]tate de ban[i], și la 20 dea dzil[e] a lui Noevri să fac[ă] tot istovul», avînd să plece la 1-iũ Novembre Comisul la Constantinopol. — 1429. Pentru partea din șfert ce s'a orînduit lui Vel Cămăraș. ^u 1430. «Căpitanului de la Bărlad, să d[è] poroncă târgovețelor de Bărlad, când or fi calabalăcuri și alte trebuință la mizil, să să iă să d[è] agiutor; însă nu cu paguba lor, ce numai cu osteniala.» — 1431. «Octomvrie 20. O carte la văt[ă]manul ș[i] la toț sătenii de la Grum[ă]dzăști: luînd carte gospod, îndat[ă] să tae 800 de bradzũ, cariĩ

¹ Vistierul, Toader Paladi, își mărita fata. V. mai departe.

sintu pentru nunta dum[1]sale Vornicul Costaca (*sic*) ș[i] a dumnealui Vel Vistier, ș[1], tăindu-î, să-î încarce ș[i] să-î aduc[ă] aici, la dumnalor, ș'aducându-li, îș vor lua plata de la dum[ea]lor.» — 1432. Și zapciū pentru aceasta. — 1433. «3 cărți s'aū scris: una la Soroca, una la Hărlău ș[i] alta la Cernăuți, pentru oamenii de raeoa Hotinului, să-î popriasc[ă], să nu-î lasă să ari pe locul țării; numai cari or vria să viia să să aședză în țară, acia să aibă voia să să hrăniasc[ă] și să s[ă] aședză în țară.» — 1434. Pentru un birnic de la «slobodzăia gospod ot Orheiū». — 1435. «Pentru cheltuiala solului leșesc ce vinia din sus și trecia în gos.» — 1436. «18 cărți date și 18 izvoade de dajde aleașilor ce s'aū scos la Octomvri 20 pentru mucareriū» — 1437. «O carte la stărostele de Putna, pentru Rari Postelnicul, să șadă acolo la Focșeni în sama dum[isale], și, pentru grije lui, i s'a purta de aice.» — 1438. «La Bahrin, sluga dum[isale] Vel Vistier, de la Vale Sacă, pentru niști meari domnești ce i s'aū poroncit să trimită pentru nunta dum[1]sale, ș[i] pār acmu nu li aū mai triimis.» Merge zapciū. — 1439. Pentru fugari de la «Lipoverii de la Poiana Pustiia» (Ținutul Suceava). — 1440. Pentru cei de la «Lipoverii de la Hăntășți» (tot de acolo). — 1441. «Octomvrie 26. O cartia s'aū scris la dumnalui Radul Vel Spatar, ca să viia și dumnealui, să s[ă] afia la nunta ficii dum[i]sale Vel Vistier.» — 1442. Pentru «Lipovenii de la Bodești» (Ținutul Neamț), dintre cari fugiseră 15. — 1443. Către Comisul Isufachi. — 1444. «La atăta som[ă] de bani, să triimiț dumneata numai 500 lei?! Pre ačasta putem socoti că iaste să făc dumneata smințială.» Să vadă și la celelalte ocoale, nu numai la al lui. Să cerceteze pe cei strămutați. I-a dat și cei patru *slujitori* ceruți. Să cruce numai pe cei veniți de curînd. «Și așe, adeverindu dumneata ș[i] încredințându pre toț lăcuitorii că de acum înnainte alte țăferti vor plăti numai 100 paral[e] de căsar, ș[i] 50 parale de holt[e]» (27 Octombre). — 1445. Pentru doisprezece fugari de la Cotnari. — 1446. Pentru trei fugari «în raia» din Ținutul Hîrlăului: iar e vorba de «mărturiș, și zapis de la vornicel ș[i] de la sătenî». — 1447. Către locuitorii din Ținutul

Lăpușna, Orheiū, Sorocea, pentru fugariī ce ar vrea să se întoarcă, cari cer bir deosebit. Admite, cu boierii, «fiind spre adaogeria țării», și pentru străini și pentru *înstreinaș*. Vor da în patru șferturi 105 parale *casmiciī*, iar holteiī (*cei de vrîstă*) 55 (28 Octombre). — 1448. Pentru opt fugari din Bosance. — 1449. Către zapci: să încheie cu datul banilor până la 10 Novembre măcar, fiind să plece Comisul cu bani, «la datorie ș[i] la alte cheltuialī» (31 Octombre). — 1450. Pentru douăzeci și șese de fugari din Ținutul Neamțului. «Să-ī păsuiasc[a] de baniī acelor fugiți pār mai pe urmă: că iată că vor să s[ă] trimiță ș[i] peč[e]t, să s[ă] dia pentru îndreptaria oamenilor, ș[i], pe carii i vor găsi, li vor da peč[e]t; iar, pentru cei fugiți, să n'aibă supărar[e] ceialaltī» (31 Octombre). — 1451. Pentru cinci fugari de la Ținutul Roman. — 1452. Pentru plîngerea de bir a Savinei «de la Ținutul Lăpușni, Orheiului». — 1453. Către Vel Căpitan de Covurluiū, «jăluind vorniciī di pin sate, de la Piniū ș[i] de la Brănești, precum li-aū luat câte 3 oameni dintr'un sat pentru slujba Căpităniī: pentru car[e] lui i s'aū dat poroncă ca să fac[ă] dzăcia căl[ă]raș pentru slujba lui, și pecețale să li să rădicia de la Visterie; dar aciī 10 oameni să fia oaminiī streiniī, iar nu oaminiī de pin sate». — 1454. Către «vorniceii de pin sate de la Ținutul Covurluiului, jāluind că le eū [caili] părălabi de Gălaț și Vel Căpitan, și-ī tăn câte o săpt[ă]mănă, și-ī portă, și-ī flămândzăsc; și li s'aū făcut cartia dată, să s[ă] aperia, să nu dia cai de olac; numai când s'ar tāmpla să viia vr'un Turcu mar[e] și altī Agī, calabalăc maria, și când a fi aproapia de Gălaț, atuncia să d[è] ș[i] ei cai de olac, agiutor mizilului.» — 1455. Pentru 10 fugari din Ținutul Sucevei: iar făgăduiala de «peceț . . . , pentru îndreptaria tuturor» (31 Octombre). — 1456. Pentru fugari din Ținutul Covurluiū: iarăși făgăduiala pomenită. — 1457. Se cere a se ierta de bir moșnegii cari nu pot lucra: Domnul amintește că și în ponturile sale se prevede lucrul.

XIII. «Condica de luna lui Noevri» [cercături de condei grecești ale lui Gheorghe Icioglanul].

O 1458. Carte de mortasăpie. «De vita ce s'a vinde în târgu, să iă 4 paral[e] de la vândzător, §[i] 4 paral[e] de la cumpărător, §[i] de cal, de iap[ă] 3 potronicî de la vândzător, §[i] 3 potronicî de la cumpărător, §[i] de oaia 2 banî, §[i] de sacul de făin[ă] de grău 2 paral[e] : o pară cel ce vinde, o pară cel ce cumpără, §[i] de sacul de grăunță câte 4 banî, §[i] de sacul de mălai o pară, §[i] de cară ce or vini în târgu, câte 2 potronicî, și câte 2 oc[ă] or ce a fi în car. Așijderea să aibă a lua §[i] camăna §[i] bezmănul, după obiceiū, de la cărșmel[e] ce s'ar vinde în târgu, orce fel de băutură, §[i] de la vite ce s'ar tăia la scaun, să aibă a lua câte 3 potronicî de vită, §[i] câte 5 ban[i] de oae, §[i] câte 2 ban[i] de miel, §[i] de la meserciî să aibă a lua, de trunchiū, câte căt este obiceiul, pe čfert ; pentru săū, ce aū a da iaî la mortasăpie. S[i] nimea scutelnic să nu fia la aceste, §[i] să aibă a lua §[i] de la blănar[i] §[i] de la cojocar[i], câte 2 ughî la potronic, pe an, după obiceiū.» Scutirile se vor ținea în samă numaî fiind de la *această* Domnie (fără dată). — 1459. Pentru plîngerea oamenilor din Bănila, că «li-aū fugit 15 Rușî č-aū fostu cu dănșii luat peceți ; §[i] 2 oameni de sat, §[i] aū rămas numaî 3 oameni». — 1460. Plîngere de sătenî asupra unui vornicel, cu tatăl și frațiî lui, «precum fac cislă numaî ei, §[i] pe ceialalți nu-î priimăsc, și asupresc cu cislă, §[i] nu le fac dreptate ; §[i], mărgănd la staroste de Putna de aū jeluit, aū orănduit starostele pe un Stavro Grecul ca să i cisluiasc[ă]... Pe urmă aū sărit acel vornicel §[i] cu frațiî lui, §[i] cu tată-săū, §[i] i-aū bătut denainte lui Stavro.» Să fie aduși la Iași. — 1461. La starostele de Cernăuți, «triimețându-s[ă] de aici cu trebî pe Ioani Postelnicul în Țara Leșasc[ă], la Voevoda Chiovschiî : să-i dea «o căruț[ă] cu doi cai, §[i] doi cai de călărie să tocmască cu chirie..., §[i] doi înblători să margă cu dănsul, să șadă acolò căt va zăbăvi ; §[i] cheltuiala să le dē îmblătorilor pe obiceiū, §[i] să l[e] dē §[i] liafa lui, câte — lei pe lună», cît va sta. — 1462. Se trimet zapciî la zlotași, pentru două părți din suma șfertului, ca să se trimeată cu Vel Comis. Aū trecut «2 sorocuri» (9 Novembre) (*ștearsă*). — 1463. «Pentru triaba soluluî leșesc ce merge la Țarigrad, §[i] s'aū triimis §[i] 2 copii de cas[ă] de aice, ca

să stè zapcii împreună cu oamenii dum[isale]»: să-î gătească cai la Vaslui, dându-li-se chirie de 2^{1/2} lei până la Gălați. Dar vor fi aduși, până «măni sară» la Iași întâiū (9 Novembre). — 1464. «Noemvrie 9. O carte la Vornicul Ion [Neculce], să orânduisc[ă] 40 stoguri de fân din fânul gospod, ce iaste la Cărlig[ă]tură, să-l aduc[ă] aice, la grajdul gospod.» — 1465. Ordine la Cărligătura, pentru caii «solului leșescu». — 1466. Lista cailor gătiți pentru el la Ținuturi (9 Novembre). «La 10 cai să vie și câte 2 oameni, ca să poarte grije cailor.» — 1467. Lui Ioniță Buzdugan și Mătei Hurmuz, pentru a găti conacele solului (aceiași dată). — 1468. Zapciū la zlotăș, pentru cele două părți din suma șfertului (10 Novembre) (e în locul poruncii șterse). — 1469. «18 cărt s'aū scris la lăcuiitori de pea la Ținuturi într'acest chip: Facem știr[e] că, iat[ă], acum ș[i] pecet[ă] noai de anul acesta, pentru îndreptar[e] tut[u]ror, s'aū triimis, să s[ă] de pe[ă]lete de 105 par[a]l[e] de căsaș și 55 paral[e] holteiū, după făgăduința ĉ-am dat Domnie Mē, s[i], de acmu, după soma ačasta veț plăti ĉfertur[i]le, la vrem[e] când vor eși,—mai mult nič un ban. Ș[i], după hotăräre, vă veți cislui fieșticar[e]le după putința lui, ș[i] holtei cu părinți numai 20 de paral[e]. Deč voi, lăcuior[i], toț, neimblând cu meștersugur[i], să eșiț, cum căsariū, așe ș[i] holtei, să vă luat pecet pe feț[e]l[e] voastre; căč, după atăta milă ĉ-am făcut Domnie Mē cu voi, meșters[u]gur[i] nič de cum nu vom suferi; ș[i] să va făc[e] cercătur[ă] cu mare tărie, ș[i], unde vom afla om far de pecet[e] saū ș[i] cu pecete nescris[ă] pe feț[e], vornicul satului ș[i] den ceī mai bătrāni sāten[i] s'or pedepsi, ș[i] pecet[e] va plăti ģdoită.» Ĥndemn către zlotăș a ģpărți pecețile fără *hatăr*. Bătrīniū și *nevolnicii* să nu fie supărăți. «Nič ban[i] peste pecet ce le daț lăcuior[i]lor să nu luat, căci banii ĉfertului vor da când să va scoate ĉfertul, la vreme lui.» Să facă izvod deosebit, al celor «ĉ-aū ģmblat cu meștersuguri, arătând că sint fugiț, ș[i] s'aū scos din tablă». Trimete un număr de pecetți, fiind sigur că le vor *ģmbrăca* pe toate, și vor mai cere. Să se lucreze «cu apofas». Amenințări cu *urgie* (10 Octombre). — 1470. Lui Isufachi, care nu voise a da Cămărășului, pentru Cămară, suma ce i se

rînduise. — 1471. «Pentru ordzul de la iușoru.» — 1472. Împlinire de «camăna de la Focșeni, din anul trecut»; și pentru rămășița mortasăpilor de Bărlad și de Focșeni. — 1473. Să se aducă Medelnicerul Carpu, pentru rămășița vădrăritului de la Ținutul Tecuci. — 1474. Se trimet banî pentru orz de menzil, «câte 6 potronicî merța». — 1475. «La Iordache Postelnicul, capichihae de Hotin, pentru Turcii ce n'au ȕlat cunița pe vitele ce au aice în țară, — să margă la dumn[ea]-lui Inicer-Agăsi ca să dē un bumbașir, ș[i], pe carii ar arăta cunicerî că n'au plătit cunița pe obiceiū, să aibă a plini de pe la toți.» — 1476. Pentru unsprezece fugarî din țirgul Hirău. — 1477. Pentru unsprezece fugarî din Ținutul Roman. — 1478. Pentru alți opt fugarî de acolo. — 1479. Pentru patruzeci și șapte de fugarî de la Bălțătești (Ținutul Neamț). — 1480. Pentru zece fugarî de la Roznov. — 1481. Aducerea lui Carpu Medelnicerul cu rămășița vădrăritului de la Tecuci: i se vor lua «10 lei cibote»; să vie «păr mănî sar[ă]». — 1482. Milă pentru Bărnova, «fiind mănăstiria săracă»: va avea 30 de poslușnicî. — 1483. «O carte de beșleū, să margă la neguțtorîi turci de la Bărlad și de la Vasluiū, și (de) la alți neguțtorî streinî cari ar fi făcut miere au alt[ă] neguțtorie, și, pe izvod ce ar da vameșîi, de vama ce n'au plătit, să pliniasc[ă] de pre la toți toți banîi, deplin.» — 1483. Tot așa, «la cunicerîi de vitel[e] turcești de la Țin[u]turile de gos». — 1484. Să se iea *trăsură* de cunița de la un fost Serdar de Galati. — 1485. Pentru birul unui «feçor can de suflet, luat de mic», care acum se duce «la niște rude a lui» și tatăl adoptiv tot plătește pentru el. — 1487. La «Vorniçasa Pălădoia», «pentru fânul ce este obiçnuit de facu țaraniî ce șed pe moșia dum[isale]». — 1488. Pentru fugarî de la Bîrsaniî din Cașin. — 1489. Către zlotașîi din Țara-de-jos, ca să gătească istovul la trecerea Comisului (21 Novembre). — 1490. «La Vel Căpitan de Soroca, să dē paç[e] oamenilor leșești ce au vite și fân dincoace, să dē cuniț[ă] dup[ă] obiceiū.» — 1491. «Cunicerilor de cunița leșasc[ă] de Ținutul Sorocăi, să fie volniç a lua cunița și trăsură de la acei ce au vite, fân, dincoace, dup[ă] obiceiul vechiū.» — 1492. Către zlotașî. Să dea *istovul* și să împartă

pecetile. Așteaptă «ș[i] somă de oamen[i] mai mulți decât în anul trecut». Altfel, va face Domnul «cercătură cu alte obraze, ș[i] cu mare tărie» (23 Novembre). — 1493. Pentru «15 Unguren[i] strein[i], care au venit an ș[i] s'au aședzat la o slobodzie la Bogdănești, la Țin[u]tul Bacăului; jeluind pe Bărsanii de la Cașin, precum, când au venit ei, s'au fost aședzat cu rupta cu dănșii, ș[i] li-au fost dat ș[i] o sam[ă] de bani, din toamală ă-au avut cu dănșii, ș[i], pe urmă, eșind hărțile la Mărie Sa Grigore-Vod[ă], li-au dat ș[i] lor hărții, ș[i] i-au pus osăbiț, ș[i] au purtat birul lor tot osăbiț; dar Bărsanii de la Cașin i-au pusu ș[i] la cheltuial[a] unor cară ă-au făcut de au mărșu cu agărlăcul Mării Sale la Țarigrad, ș[i] altele, de au venit cu Domnie Mea». Ispravnicul, care nu li făcuse dreptate, să-î judece din nou. — 1494. Unui zlotaş: i se zăbovește *tabla*, dar să trimeată un *fecior* cu banii (23 Novembre). — 1495. Pentru cinci fugari de la Ionășeni. — 1496. Pentru alți șese fugari din Țîrgul Neamț. Și «doi Unguren[i] ă-au fost la mănăstiria Niamțul». — 1497. Pentru alți șese fugari de la Ținutul Neamț. — 1498. *Plinire* la doi Turci din Agiud. — 1499. «S[ă] pliniasc[ă] 12 lei, ban[i] noi, de la Codrescul steg[ariu], care ban[i] i-au luat de la Bărsani, câte un leu de târlă.» — 1500. Către Vel Căpitan de Soroca. «Pentru oamin[i] de Țar[a] Leșasc[ă], c'au cercat câțva oameni să triacă dincoace; silindu-s[ă] ca s[ă] aducă oameni cât de mult. Ș[i], de vreme că acmu ș[i] peceț[i]le s'au lăsat mai gos, mai mult decât atăta, ce milă poh-tesc, mai mult de cât atăta?!... Pentru cei ă-au trecut dincoace, di-au făcut fâneț, ș[i] dzice că, înghițind apele, or veni de or lua fâneț[e] de noapte, — că, trecând acei oamen[i] din cie parte ș[i] luînd niscar[e]va fân, s'a triimite om gospod de a plini fânul de la oamenii ce or fi dincoace, aproape de fânul acela.» — 1501. Pentru fugari din Ținutul Tecuci. — 1502. «Pentru Mihălachi zugrav de la târgul Trotușului... om strein.» — 1503. Către zlotaş: să facă *istovul* și să trimeată *tabla*; apoi vor redacta alta pentru șfertul viitor (25 Novembre). — 1504. «Pentru iucuri mergând cu bani după dumnealui Vel Comis» (25 Novembre). — 1505. Se iartă de bir «călugării ce sint poslușnici la mănăstir[e] la Runcu», afară

de «cei ce or fi cu babe, şedzind pe la cas[e]le lor». — 1506. Către Neculaî Ūoh[o]ranul, «pentru oamenii de pe margine aceia a Ciuhrului... , că s'ar fi turburat din pricina cu conacele Paşilor ş[i] a solului. Ce, pentru conač[e], de ce să s[ă] tulbure, căc noi conacele acele toate cu banî li-am plătit? Iar, de n'aū dat pe vr'unile banî Toader Jitniceriu, — să ne făc ştire; că om plini indoit de la dănsul. Alt[ă] dat[ă], iaī toate aceste le făcē făr de banî; acmu noi le plătim toate cu banî; apoi pentru ce să cărtiasc[ă]?) Pentru biru lor, îi ai deosăbi de o țar[ă] pe dănșii; de hotărâre ce s'aū făcut, — nič de cum nu li s'a face alt[ă] aședzare, căc ş[i] pecețile acmu s'aū micșurat... Apoi, alt[ă] milă, ce cer mai multu de căt atăta? A nu s[ă] cislui între dănșii, iarăș, nu s[ă] poate, căc cisla iaste bună, — că, cine pe ce are, pe aceia dă; de cislă, n'aū ce bănuī. Și trebue să le arăt tu toate aceste lor, ca să nu le între în capetele lor fumuri de aceste ce ne scrii tu. Pentru oamenii de raē, scrii că trec dincoace de tai lemne ş[i] altele ce le trebue, și dzič că nu poț să-i poprești. Ce iat[ă] că ți s'aū triimis patru Arnăuț de aice, ca să stē acolo lăngă zii (*sic*), să-i popriasc[ă] pe oamenii de raē să nu triac[ă] dincoace, la lemne saū la alt ce li-ar trebui: ş[i] nič de cum să nu-i lăsați» (26 Novembre). — 1507. «Noemvrie 26. Un iarlăc a Hanului s'aū trimis la Păvlachi Sărdariul, în care iarlăc scrie la Căimăcanul Tătarălor de la Bugiac, să nu iā vamă Tătarăi de la Moldoveni.» — 1508. «Altu iarlăc a Hanului s'aū trimis tij la Sărdariul: care iarlăc scrie la Elagas[i] pentru oameni de satul lui Șerinbeiu, cari pără acmu dau ușurul lor la Domnie Moldovei: acmu ar fi găsând pricină ş[i] dzăc că ar fi dat Enicerilor de la Bender. Pentru care, să trimită un om din parte lui, să pliniasc[ă] de la dănșii, atăta ușurul, căt și alămul, ş[i], de or fi dat ei ușurul aiure, să margă, să-ș ciaia iar oamenii lui la Elagas[i], să pliniasc[ă] de la dănșii tot ușurul; și să poruncască Elagas[i], atăta la Oraolu, căt ş[i] la Orumbet-Olu, ca să nu mai samene afară din locul ce aū orânduīt, de vreme că lor li s'aū orânduīt de la Împărăție loc, ş[i], afară din locul acela, la altă parte a Moldovei să nu-i lasă să are.» — 1509. Plîngere a unui că-

lugăr că i s'a luat iapa de sătenî pentru fiul său fugar: «ş[i] ial cu feçorul lui nu s'aũ ținut». — 1510. *Plinire* de goştină la Ținutul Fălciu, de la «dumn[eei] Băniasa Ban[u]lui Gavril ş[i] la Lupul fiu-său». — 1511. Plîngere a unui țeran asupra unui mazil. «Ședzând pe moșie aceluî mazil, ş[i] vrând să pui un poloboc vil (*sic*), ca să-l vîndză la casa lui, a mărșu acel mazil, ş[i] l-aũ bătut pâr la morte, ş[i] li-aũ ş[i] încruntat.» — 1512. Un negustor de la un sat se plînge că sătenii i-aũ făcut cislă prea mare. — 1513. Pentru fugari. Unii se aflase: «deç de, pen casăle lor n'aũ fostu eşit... Să cerci, cî poate ş[i] acmu ar fi făcându meșterșuguri, şi, pre unde ar dovedi că or fi mulți fugiți, nu căte 2-3, să-î rădici, să nu-î pue în tablă, ş[i] să fac[ă] izvod osăbit». — 1514. «Noemvrie 30. O carte s'aũ scris la Ion Neculce Vornicul, pentru c'a dat j-alobă liude ot Turbătești că în anul trecut aũ fost birul lor cu oameni den Nedienî, ş'aũ tras mult[ă] supărar[e] de spre dănșii; ce, de aice, alt[ă] isprav[ă] nu l[i] s'aũ făcut, ce, cum va socoti dumnealui, să-î așez[e] acolo, ca s[ă] nu mai jăluiasc[ă].» — Fol. 617 și urm.

XIII. Condica pe luna lui Dechemvrie; leat 7251 [1742], Dechemvrie 1. [*adaus*.] I de Ghenar.

1515. Urmărire de goştină a unor Sîrbî de la olatul Greceni şi de la Cahul. — 1516. Zapciũ pentru tabla şi istovul ultimului şfert (7 Decembre). — 1517. Sărdarului. Pentru pricinî ivite la pecetî. «Dar şi noi, ce putem să facem într'alt chip, de vreme că atâte poronci ce s'aũ adaos asupra noastră, caril[e] le ştiî dumneata, poronci stăpîneşti fiind, cu solî mari ca aciia, cu cetăţi, — cum să putè să s[ă] lasă ȝos? Acum, trecând acèle, nădăjduim pe Dumn[e]dzău, precum şi pre la stăpănũ avem făgăduință, că nu vom mai avia supăraria ca cu acèle, osăbite, şi, precum şi pecetăl[e] s'aũ trimis cu scăderia: 100 paral[e] cāsariul şi 50 parale holteiul... Să fie încredințat şi ei că mai mult decăt patru, după cum s'aũ hotărât şi li-am făgăduit Domnie Mè, nu vor fi supăraț... Să nu să mai sunia între dănșii voroavia răsuflatia. Însă, de vreme că Domnie Mè am făcut milă ca ačasta, de s'aũ pogorăt

dajdi lor la atîta,— de meșteșuguri să s[ă] lasă... Și lipsă di soma anului trecut să nu ne arăți, că apoi om vria să cercăm cu alt obrazu», și va fi pedepsit el, aflîndu-se mai mult, de cercători. Dacă nu poate face tabla vechiului șfert așa de iute, «ce să faci ecstrat, așia după cum ne scrii» (7 Decembre). — 1518. Către Vel Căpitanul de Dor[o]hoiū. «Pentru slujitori de paza marginii, s'a făcut carte Domnii Mele pentru 20 de liude oameni streini, din raia și dintr'alte părți de loc.» Li se trimete și «carte de slujitori... Îț bagă minte în cap, și marginia să fia binia păzită..., că apoi n'a fi binia de tinia.» — 1519. *Cartea de slujitori* pomenită. — 1520. Către un zlotaș. «Sama făr de tablă nu să potrivește, de vreme că și dumneata scrii că, la unia locuri, dănd dum[neat]a cu pecetî, aflu oameni mai puțăn[i] fugiț, decât ț'aū arătat ei dumitale.» Îi arată lipse în samă. «Socotind acum că, cu tabla făcând, după cum ai luat dumneata baniî, nu ni-î arăta atăta lipsă.» Dacă nu iese totuși nici așa, «vom putē socoti că numai gura țaranilor ai căutat, iar nici o cercaria sau încredințaria ... n'ai făcut» (7 Decembre). — 1521. La episcopul Ghedean de Roman, la Toder Cantacoz[i]no și la ispravnicul de Roman, pentru plîngerea tîrgoveților de acolo că Mihălache Sturdzea Clucer «li-ar fi cisluit banî mai mulți, piste baniî pecet[î]lor ... Că, afar[ă] din baniî cislilor, aū mai dat căte 3 parale de nume, ș[i] căte 2 parale de leū». Să se aducă pecetile la ei și să jure. — 1522. Către un zlotaș [lipsește începutul]. «Pentru lăcuitori, scrii dumneata că să află în maria tulburar[e], arătându că în anul trecut aū dat mai mult decât 4 ăfertur[i] La anul trecut, lăngă atâte poronci stăpănești ce s'aū mai adaos asupra noastră, cum putem ș[i] noi într'alt chip să facem? Acum dar, cu mila lui Dumnedzăū, acēle, cum aū fost, s'aū rădicat în anul acesta, după cum ș[i] făgăduință avem de la stăpăni că cu alt[e] nu vor mai fi supăraț» A scăzut și pecetile. «Aceste ce sună între dănșii, [trebuia] să lipsască. Căroră să li făgăduiești dumneata că, mai mult decât hotărăria și făgăduința Domnii Mel[e], decât cu 4 ăferturi, mai mult nu vor fi supăraț... În carte dumitale, ne scrii că, cum pentru ăfertul lui Octovri, așia și pentru ăfertul lui Noevri te vei sili

dumneata; ce noi știm că ȃfertul lui Noevri până acmu încă n'am scos; — cum poț scriia dumneata ačasta? Ce, pe sãmnia dumneata ai făcut ačastă greșală și spaimă între lăcuitoři; căci noi știm că, de când ai mersu dumneata acolo, numai ȃfertul lui Octovri, ce s'aũ scos pentru mucarer, ȃam poroncit de'i strãnsu, iar ȃfertul la Noevri, n'am scos. Când s'a scoate, atuncie om poronci ș[i] dumitale de-i strãnge. Ce dumneata trebuia cărȃl[e] Domnii să l[e] cetești binia, și să le înȃlegi, și să urmedzi după cum iȃ poroncim.» — 1523. Pentru șapte fugarȃ de la Ținutul Tecuci. — 1524. Plinire de rămășiȃ de vãdrãrit la Putna, de la «Ion Neculce Vornicul» (9 Decembre). — 1525. Poruncȃ de istov pentru goștină (9 Decembre). — 1526. Carte de slobozie pentru Toader Pãlad[i] Vel Vistier. — 1527. «Să margă la Gălaȃ, să rădice pe Caba-Hasan, ȃ-aũ fost Sãrdar acolò, cu casa lui cu tot, să-l ducă la Brãila, de vreme că s'aũ arãtat ne-supuitor firman[u]lui împãr[ă]tesc... Ș[i] casa acè ȃ-aũ ședzut el acolò la Gălaȃ, de vreme că a fi a lui, să o cumpere un călugăr, saũ altul cine a vrè, ș[i] să-i dè ban[i]: mai mult să nu s[ă] răspundă pe dãnsul.» — 1528. «Doai iarlăcurȃ a Mării Sal[e] Han[u]lui s'aũ dat la dumnealui Hatmanul; unul, la parte Oraolu și altul la parte Orubetolu; în care iarlăcur[i] scrie pentru alãm ca s[ă] dè toȃ mãrzacii ș[i] Tãtarã alãm: pe epȃ, pe vaȃ, pe oi, pe fãn, pe toate, după obiceiũ: însã pe fãn, cu stãnjin, cãte 5 paral[e] să iã.» — 1529. «Cãrȃ de cercãtir[a] gorștini...; or turmeboerești, or sirbești, or ȃr[ă]nene (*sic*)» (11 Decembre). — 1530. «La starostel[e] de Putna, c'aũ jãluit gorștinarii de Putna pe salhanagii de acolo, c'ar fi tăiat cãteva oi ș[i] nu l'aũ plãtit gorștină.» — 1531. «Pentru Turcii neguȃtorȃ ce nu vor să-ș plãtiasc[ă] [la Bãrlad] vama pe polobocele de rãvac..., cãte 6 orȃi vechi de polobocul de rãvac»: să iea banii Ismail-Aga de acolo. — 1532. «Dechemvrie 14. Cãrȃ s'aũ scris pe la Ținuturi, la zlotașii cu ȃfertul ce s'aũ scos la Octovri, pentru mucarerȃ, într'acesta chip: Facem știre dumitale că, dup[ă] socotiala a patru ȃferturi, ce s'aũ așezat de anul acesta, ȃfertul d'intãi s'aũ luat la Avgust; fiindu dar ș[i] vreme ȃfertului al doile a să scoate la Noevri,

pentru baniî mucareriului, ce s'aû întâmplat,  fertul al doile nu s'aû scos atunce, ce s'aû lăsat p r să vor str nge bani  mucareriului. Acmu dar, trec nd  [i] destul  vreme de la Noevri  [i] p r  acmu, iat[ ] poroncim dumatile, dup[ ] pece tile ce ve  îmbrăca, să lua  acmu  [i] bani   fertului al doile». Să ar te c  i oameni a  aflat la noua dare de pece . — 1533.  mplinirea datoriei «de la Hasanachi negu tor ot Orhei » către un dregător din Bender. — 1534. Către Vel Căpitan de Codru, să dea «că oameni or trebui al mgiiilor», cari sînt un boier, un buluba    i un Căpitan. — 1535. Pentru pl ngerea călărașilor de Crasnaleuca, că li se  in cai  la Hotin  i se întorc  nc rca i. Să se ar te Pa ei. «Că apo  ni vor da pricin[ ]  [i] om strica mez lul de acolo.» — 1536. Sărdarului. Să trimeată un om la ho ar înnaintea «solului leşescu, caril[e] a  fostu la Cr m, la Mărie Sa Hanul  [i] acum,  ntorc ndu-s[ ], este să vie pe aice pe la noi» (18 Decembre). — 1537. Pentru un Ungurean pe care nu-l primesc în sate oamenii din  inutul Suceava. Să-l a eze ispravnicul undeva. — 1538.  n tiin are pentru mila făcută Bisericii Sf. Morm nt, cazut  «la gria datoriia dintru oariacar[e] pricin  a limbilor strein[e]». Va da toată  ara, «după cum s'a  or nduit în foaia a asta cu pecetia gospod». Să str ng  ispravnicii. Preo ii  i diaconi  vor da c te 2 lei noi (20 Decembre). — 1539. Lista str ng torilor de la preo i  i diaconi. La C rlig tura e Ion Neculce biv Vel Vornic. — 1540. Către Vel Căpitan de Tecuci, «pentru oamenii de la Nicore tii-dea-sus, pe jaloba lor, dzic nd că a   [i] vornicel  i vătăman,  [i] s'aŭ scris ca să rămăia a  vornicel a  v t[ ]man, iară pe unul să-l scoată,  [i] să-  plătiască birul să, — ca să nu s[ ] mai superea oamenii plătind pe doi.  i s'a  mai scris, iar   pe jaloba lor, j luind că s nt 3 s li ti lega  la un loc,  [i], fiind oameni mul i, li-  piste putin  să s[ ] a ung  la cislă ; ci să socotiască dumneal   i, după cum a fi cu cali, să li fac[ ] dreptate  i pentru aceia.» — 1541. Se or nduie te  fertul al doilea de la mai multe ținuturi la Vel C m ra , pentru cheltuiele Cămării (21 Decembre). — 1542. A se aduce gor tinarul Ioni [ ] Beldiman. — 1543. Către starostele de Putna. «După

cum cunoști... , încă până acum n'ai înțales poronca Domnii Mele, de vrem[e] că hotărâre ponturilor pentru pecet, precum an s'aũ dat, ș[i] acmu tot acele ponturi sânt, — carele arat[ă], fieștecarile, unde va fi ședere lui, acolo să plătiască.» Decĩ să arăte care, cĩnd și unde s'a mutat. Pentru fugari: «ș[i] acum și pin păduri măcar că unii ca acia să pot găsă; ș[i], de n'om afla, atunci nimic, ș[i] ne om odihni la căt a fi; iară, aflând, atunci om avè a vorovi cu dumneata. Ačasta scriem» (22 Decembre). — 1544. «Să margă la Costantin, fičorul lui Gheorghii Canano, să-l aduc[ă] cu tabla de baniĩ goștiniĩ de ocolul Ceremuș[u]lui, de la Ținutul Cernăuților.» — 1545. Pentru «datorie č aũ arătat Neculiĩ (*sic*) călăraș de Ocnă, că are la șangăi de Ocnă ș[i] la alți oameni de acolo». — 1546. Pentru niște Ungurenĩ ce se plĩng, «că, fiind oameni streinĩ, dumnealor zlotașĩ li-aũ luat pecete deplin, căte 3 lei de om, și nu i-aũ pus ca să s[ă] cisluiasc[ă] cu alt sat, să li cad[ă] mai ușor». Se dă cercetarea Vornicului Iordachi, «fiind dumnealui boeriũ mare ș[i] cap aceluĩ Ținut» [nenumit]. — 1547. Pentru un Jidov care s'a mutat din Ținutul Putnei la Bacău, în tĩrg, și e încă supărat de săteniĩ de la întâiul sălaș. — 1548. Zapciĩ pentru sama și tabla șfertului lui Octombre. «Iară pe zapciul ce s'aũ trimis mai ĩnainte, să aibă a-l pune în butuci ș[i] să-l aduc[ă] aici, de vreamè că n'a urmat poronciĩ Domnii Meli.» — 1549. «S'aũ scris de orânduial[a] de bani ce s'aũ orânduĩt din čfertul al doile dum[i]sal[e] Vornicului Costachi pentru poduri: 1000 lei la Orheiũ, 500 lei la Vasluiũ, 500 lei la Ținutul Iaș.» — 1550. «Dechemvrie 30. O carte s'aũ scris la dumnealui Vornicul Ion, răspunsul cărțiĩ dumisale pentru oamenii ce lipsăscu de acolo [Neculce], de la acel Ținut: s'aũ scris ca să cerce dumnealui cu bună cercătură, ca să nu fie lipsă de somă, că, pe urmă, făcând marea cercătură, ș[i] aflādu-s[ă] oameni fār de pecet, va avè mare bănat ș[i] scārbă de la Domnie Mè.» — 1551. Către Ion Bogdan, ispravnic de Tutova, pentru plĩngerea lui «Dum[i]tru Căpitan de Bărlad că i-ar fi luat Barlădeniĩ o jiradă de fān, di-aũ dat la caiĩ de mezil, ș[i], rămāind bucatele lui fār fān, i-ar fi perit bucatele lui. Os[ă]bit, aũ mai jăluit, că, la Domnie

Domnii Sal[e] Grigor[e]-Vod[ă], mărgănd bez[a]deoa Domnii Sal[e] ¹ la Țar[i]grad cu Grigoraș Postelnicul [trimețîndu-i-se] poroncă lui fiind Căpitanul la Bărlad, ca s[ă] fac[ă] cona[ce] la Bărlad, ș[i] alt[e] de la târgoveț n'aŭ luat la cona[c], numai 7 merț ordzu, iar altel[e] toate el li-aŭ făcut, cu cheltuiala lui.» — 1552. Pentru Turcii și cei din raiă cari nu și-aŭ mai dat cunița. — 1553. Către zlotasiș de Dorohoï, să cerce bine, să nu fie lipsă. — 1554. «La Ioniț[ă] Iamandii Căpitan, pe jaloba vameș[i]lor de Botășeni de anul trecut, dzicându că aŭ cătăva datorie pe la Jidovi, pe la Armeni, di pe marfa č-aŭ avut»; să se îplinească. — 1555. Unor oameni din Ținutul Lăpușna, «să fie volnič a s[ă] apăra de spre un mărzac, anume Sultan Murat, pentru pricina unui Tătar ce dzice ial că s'ar fi ucis în sat la dănșii; care pricină iaste veche de cățva ani, ș[i] îi s'aŭ îndreptat de pricina ceia, avăndu și mărturie, Turci». Acum mîrzacul îi chiamă în judecată la Elagasi. Cine are ceva asupra lor, să vie la Domnie. — 1556. Și către «Tănas[e] Ușeriul, capicheaia de la Ela-Agas[i]», pentru același scop. Acesta scrisese Sărdarului recomandînd o împăcare. «De care lucru, pentru ce să scrii tu răvaș de aceste la boeri, de pricin[i] vechi ca de aceste? Nu Ț'am scris noi ție, cādu s'ar întāmpla pricină ca de aceste, ș[i] ar avē cineva din Tătar[i] vre un prepus de ceva asupra lăcuiitorilor țărăi, să vie aice să s[ă] giudece, la Divanul Domnii Mele?... Și am scris ș[i] dumisale Ela-Agas[i] de pricin[i] ca de aceste, ș[i] ni-aŭ venit ș[i] răspuns de la dumnealui precum, pricină ca de aceste cādu s'or întāmpla, aice la Domnie Mē vor vini de să vor giudeca. Și tu pe sāmne ai uitat. Ce, iat[ă] pentru pricina ačasta. Care mehtup, să i-l dai tu, și să-î spuî ș[i] din gură, pricină ca de aceste, trebue să vie aice, la Domnie Mē... Și nič tu de acmu înnainte la pricină ca de aceste să nu te mai porți într'acest chip, — că apoi n'a fi bini di tini.» — 1557. «La dum[nea]lui Aličauș, pentru c'aŭ jeluît vameși de Botășeni i de Movilău, dzicānd că aŭ cătăva rămășiț[ă] din vama pe la Turci, di pe negoț č-aŭ vāndut, de pe boi, și n'aŭ putut scoate.»

¹ Scarlat sau Matei.

Să scoată acum, «cu mari zapcilăc». — 1558. «O carte s'aū mai scris la dumnealui Vornicul Iordach[i] R[oset]... [*rupt*] aū trimis și 10 coale adecă bo... [*rupt*] de holteiū» (3 Noiembrie; *sic*).

«Protocol de luna lui Ghenar; leat 7251 [1743].»

1559. «La Ilieș Vel Căpitan de Soroca. Pentru soma pece-
ț[i]lor, scrii că din soma țăfert[ulu]i lui Octovri sânt lipsă numai
45 oamini; ce noi vom, de acolo, de la acel Ținut, mai mult[ă]
somă decât la țăfert[ul] lui Octovri. Pentru oamini streini din
Țara Leșască, ce s'aū adeverit ca să triac[ă] dincoace, ș[i] să
rog[ă] ca să aibă pusuală (*sic*) păr în primăvară, pără să
vor aședza, ca să-ș fac[ă] casă, — pentru acē, într'acesta chip
s'aū hotărât: tuturor să le dea pecet, după hot[ă]răre; ș[i], de
un țăfert, atunce când vor treci, să aibă pace de bani, iar la
alte țăfert[ur]i vor da ș[i] ei ca și alții.» — 1560. Sărdarului, să
facă 50 de slujitori la Orheiū și 50 la Lăpușna, dintre «oamenii
streini». Vor lua și ei pecet, dar nu vor da bani. — 1561. Că-
tre strângătorii șfertului. Să împartă pecetile cu luare aminte.
«Iar, de la car[e] vom cunoaște pricinuirii de pagub[ă], cu ta-
blele îi vom aduce aice, ș[i], und[e] om afla că n'aū îmblat
cu silință, cu unii ca acie vom vorovi Domnie Mē... [*rupt*],
ca s[ă] nu mai aveț a mai arăta pri[cin]i. Iat[ă], pentru lă-
cuitarii ce s'aū dosit păr acmu ș[i] n'aū eșit ca s[ă] ia pecet,
de la unii ca acie poroncim Domnie Mē să luaț câte — de
om, pentru osteniala dumneavoastră... Și, pecet, de vor fi luat
de la alt Ținut, să triimiteț zlotaş[i]lor pecet albe de la dum-
neavoastră; iară cariș să vor fi mutat mai înainte de August,
pe unii ca acie să-și lăsaț să-ș dē bani unde s'or fi aflându:
mai mult să nu-și supăraț. Pentru oamenii cariș să vor fi mutat
de la Ținutul acela la altul, pentru cariș, așungând între
dumneavoastră, de vă veț tocmi, bine; de nu, hotărăre
de la Domnie Mē iaste. Cariș să vor fi mutat de la Av-
gost, pe unii ca acie poruncim să-și aduceț la urmă» (18
Ianuar). — 1562. Împlinire pentru «țăfertul vămiș al patrule,
c-aū fost să d[è] el, pentru vama Hangului». — 1563. Tot
așa pentru «țăfert[ul] vămiș ot Mov[i]lău». — 1564. *Plinire*

de baniî «čfert[u]lui mucareliî» la unele Ținuturi. — 1565. Către Dumitrașcu biv Vel Aga, staroste de Putna. Pentru niște oameni veniți din Ținutul Bacău, unde-și aveau și pecețile. În Ținutul Putna li se mai *leapădă* altele pe la case; «pre alții i-au legat ș[i] i-au dus la dumneata». Dar oamenii se aflaū acum înapoi la Ținutul Bacău. «Ce noi, dumneavoastră a intra într'alte Țin[u]turi nu v'am poroncit, ș[i] să daț ș[i] câte 2 pecet la un om. Ș[i], de ačasta, să știț că prea ni-am tulburat. Carea, pe sluj[i]le dumnealui č-aū trecut în Bacău, de aū luat pe oamini, acu era să-i aducem aice și să-i pedepsim; că, măcar că cu poronca dumitale aū mersu, dar la un lucru ce este piste poronca Dom[niei], era mai cu cale să nu v[ă] fi ascultat. Ce, iat[ă], poroncim, pecețil[e] acēle să le luaț înapoi, ș[i] trăsura č-aț luat, iarăș să o dați oamenilor înapoi.» Dar să dea izvod la Domnie. — 1566. Se trimet zapciî pentru a lua iute «o somă bună de bani» din șfertul de Novembre; «de vrem[e] că avem trebuință ca să trimitem banii pocloanilor bairamlăcului la Țar[i]grad». Ținuturile de jos să dea baniî de-a dreptul la Gălați (data ruptă). — 1567. *Plinire* de vădrărit de la unul care «ș'aū pus vinul pe dumnealui Vel Log[o]făt, ș[i] acum s'aū dovedit că esti a lui». — 1568. *Plinire*, «pe izvodu č ar da cornariî, de rămășița celor ce aū boî scriș la cornărit ș[i] nu ș'aū dat baniî». — 1569. Către starostele de Cernăuți. Să facă și tabla. «Ș[i], pentru pecet de Câmpul lungu, că i s'aū triimis 500 pec[eți] de căsarî ș[i] 300 de holt[ei].» — 1570. Pentru niște săteni ce se plîng «precum sint slugi boerești ș[i] alții, č-aū fost tot cu dănși la cislă păr acmu, dar acmu s'aū dăosăbit; ce s[ă] caute dumnealui ș[i] să nu-i deosăbasc[ă]». — 1571. Zlotașilor cu șfertul de Novembre. Pentru cei mutați de la August se poruncise că, «dându pecet albe înapoi zlotașilor, pe dănșii să-i aduceț înapoi iarăș pe la locurile lor. Acmu, iat[ă], poroncim dumitale să nu le faceț nič o supărare, ce să-i lăsaț unde să află, numai să aveț izvoade făcute de toți aceia», trimetîndu-le odată cu tabla. «Ș[i] atunce vom hotără Domnie Mē, care vor fi de luat înapoi ș[i] cari nu.» Să se sfirșească cu ajutorul «milostenii părintelui Patriiarhu-

lui». Copilul de casă ce s'a trimes, să stea zapciū și pentru aceasta (18 Ianuar). — 1572. *Plinirea* tultului Bărladului (17 Ianuar). — 1573. Pentru niște Ungurenî din Ținutul Neamț, fugiți. «Ș[i], pentru un vătămă Ț-aū fost în sat la dănsi, să li poronască să-i plătiasc[ă] pecete, de vrem[e] că li-aū fost vătămă în sat.» — 1574. Pentru oamenii din Șetrărei, cari nu sînt primiți la cislă de cei dintr'un sat vecin, «la eș[i]tul pecet[i]lor». — 1575. *Cercătură* de goștină la două Ținuturi (21 Ianuar). — 1576. «Ghen. 22. O carte dată de om gospod, să margă la Iordache Cantacozono biv Vel Vornic, ș[i] să pliniască de la dum[nea]lui 21 lei, 6 potronici, bani vech[i]; cari bani aū rămas să dē dascalului din școlă eliniască, din Domnie d'intăiū; ș[i] să-i aduc[ă] la dascal.» — 1577. «O carte dată s'aū scris la lăcuiorii ș[i] la neguțorii de Fălciū, acmu, la Triisvetitele, să să facă iarmaroc în târgu în Fălciū: decī dumneavoastră, neguțori, să vă străngeț, ș[i] să cumpăraț, ș[i] să vindet, fără nici o pricină.» — 1578. Plîngere a unui vornic de sat, că a fost urmărit pentru niște sătenî fugari. Domnul decide că, «de vrem[e] că acii 3 oameni [sint] fugiț ș[i] nu e-i rădicat dumneata [ispravnicul] din soma lor banii lor, trebui să-i plătiasc[ă] oamenii din sat; dar vornicul nu-i cu cale să li plătiasc[ă]. Așijderi, aū mai jăluit precum s'aū ales 10 oameni, cari aū fost mai cu putinț[ă] în sat, ș[i] aū rămas cei mai săraci, cari nu sânt trainici să plătiasc[ă] pecet[i]le. Pentru cari, hotărăre ponturilor o știū dumneata: cu ce cali s'aū osăbit acii oamini?» — 1579. La zlotășii șfertului al doilea: să încheie (24 Ianuar). — 1580. Plîngere a unui sătean, «Vasili Chibzuială ot Pipirig ot Niamțu», pentru că vătămănu i-a luat un cal în sama birului, dar, chiar după plată, îl oprește pentru birul ginere-său, «ș[i] ginere-său l-aū lipsăt vătămă[ul] cu sătenii». — 1581. Să se scoată de la cislă cu tîrgoveții din Gălaț un Grec, *om străin*: «numai cu capul să-l scoat[ă] din cislă și să dea.» — 1582. Către Iordachi Roset biv Vel Vornic. «Să daī poroncă Petrenilor, să fac[ă] 100 000 de șindilă, pentru triaba mănăstirii Trisfetitelor, ș[i] să le daī ș[i] bani, o sotă de lei noi..., căte un leū de mii.» — 1583. «La vameșii de Cernăuț..., să pliniască

220 lei pentru vama boilor starostelui Canevski.» — 1584. Pentru jalba «târgoveților de Niamțu, pentru cheltuiala ă-au făcut cu dumnealui Iordache Ru[se]t biv Vel Vornic în patru dzăle». — 1585. Către Andrei Ruset, pentru jalba «celor mai sărač, că li fac strămbătate» la cislă. Iordachi Roset să fie poftit a plăti, «c'apoî s'a plini de la dumnealui cu alt chip». — 1586. Către starostele de Putna. Va cruța de banî de milostenie numai pe aceia «carii Ț'or arăta pecetluitoarele Svinții Sale Patriiarhului, c'au dat banii aicia, la Iaș». — 1587. Către Vel Căpitan de Covurlui. Nu trebuia să dea tabla, ci numai «ecstratul», avînd să fie o cercătură, pentru a face pe locuitori să se înfățișeze. Pentru spor, va face «tablă osăbită». Pecețile rămase, să le oprească pentru cine ar apărea mai pe urmă (31 Ianuar). — 1588. «Ghenarie 31. 18 foiță s'au scris prea la toate Ținutur[ile], să strângă banii milostenii Patri[arhului], împreună cu omul Svinții Sale.» La Suceava e «Gheorghie Canano Postelnic», la Tecuci Ioniță Costin, la Vaslui Ștefan Miclescul Vel Șetrar, Anghe-luță Golăi, Chiriac Poroțchi, la Orhei Carpu Medelnicerul, Neculaiu Donici; la Soroca Costandin Doniț Medelnicerul și Carpu Căpitanul; la Cîrligătura Costandiu Miclescul Pitar; la Iași Ținut, Vasăle Cogălniceanu Căpitanul. În carte se vorbește iar de «limbile striine» care au ruinat Patriarchia (31 Ianuar) — 1589. Cărțile de *cercătură*. «Videm că de la toate Ținuturile iaste lipsă de oameni», cari s'au strămutat însă numai. «Ce Domnie Mă, cu toat[ă] trebuința Visterii, măcaru căt ș[i] peste puțină de s'ar întâmpla... [așez]ări [*rupt*] ce s'au făcut, a să strica nu să poate, — preacum [și] vream va arăta. Însă cu hotărâre ca ačasta, că noi în anul trecut și pără acmu nici o cercătură ca aceia, preacum s'ar fi cădzut, n'am făcut, ș[i] acmu iarăș, ca să-ș vii toț la înțelegerea, ca să cunoasc[ă] buna aș[ă]dzar[e] ce s'au făcut, am mai dat ș[i] vream[e], lăsând la boerii zlotaş ca să fac[ă] cercătură.» Ceî *dosîți* vor da pentru osteneala zlotaşilor încă 10 parale. «Cari ș[i] ačasta cu svatul de obște, iarăș pentru folosul lor, ca să-ș vii la înțelegere[e], s'au făcut, — ca să-î triac[ă] primejdii viitoare. Deci, la cari sat să va afla om fără de pecete, sau ș[i] cu pecete

nescris[ă] pe față, unora ca acelora pecet să nu li dea, ci, cum pre dănșii, așe și[i] prea vornicelul și[i] vătămanul satuluî, cu butuș să-î aduc[ă] aici, ca să-ș iă pediapsa ăa rânduit[ă] și[i] hotărât[ă], și[i] toate bucatele lor pără la un ou să li iă pe sama domniască.» — 1590. 18 «sureturi» se trimet la toți zlotașii.

XIV. «Condică de hrisoave vechi a Domnilor trecuți, de milile mănăstirilor i altă obștiia, ce s'aū scos cu poronca Mării Sale Domnuluî Costandin Nicolae Voevodū, în anul d'întăiū, — s'aū început de la Săpte[m]vri, let 7250 [1741], la al triisprăzeci ani al cincile Domnie și la întăiul an a al doile Domnie a Moldovii, care să încheia pân la sfârșitul lui Dechemvrie, vletto 7251 [1742].»

1591. 7 Iulie 6938 (1430). Alexandru-Vodă arată că «Jiurju Jumatea [Jumătatevici], cu frați săi, cu ăupănul Șteful și cu ăupănul Măndrul», împart «a părinteluî lor Ioan Jumatea : Jurjii, curțil[e] de pe Jijiia, ce să cheaamă ăiunățăteanii, și, din sus de Hărlău, Deleanii și Miclăujenii . . . Iar ăupănuluî Șteful s'aū dat Șărbăneștiî pe Săriat și cu mori în Săriat, și alte sate, caril[e] n'am putut citi numil[e], fiind uricul stricat, iar cu mor[i] în Siret, și Roșiiaii . . . ; iar parte Măndruluî: Balinții pe Siret, curțil[e] și cu moril[e] ce sânt în Sireat, și cu Tătarăi ce sânt la aceale Curți, în Cărligătură și Voriște, unde au fost curțil[e] luî Dumbravă, și, din sus de Hărlău, Vlădeanii». Marturi : «ăupănul Mihăilaș și ăupănul Cupcea [Cupcici] Vornicul și ăupănul Negrilă [Negre] și toț boiarii.» Niagul Vel Logofăt. — Traduce «Gheorghie Mitropolit»¹. Marturi : Antonie Mitropolitul, Catargiu Vel Logofăt, Darie Doniș Vel Vornic, Costantin — Vel Spătar, Sandul Sturdza Vel Ban, Iordachi Ruset Vel Vornic, Apostol Leca (*sic*) Vel Sărdar. -- Fol. 545 V^o.

1592. Ieremia-Vodă, pentru Lavra cea Mare a Sf. Atanase din Atos. Boieri, după fiul : Costandin, — Ureche Vornicul Țeriî-de-jos, Grigoră Vornicul Țeriî-de sus, Gheorghie pîrcălab de Hotin. Slavon. — Fol. 490.

¹ 1723-9. Erbiccanu, *Mitr. Mold.*, p. LVIII.

1593. Început de act de la Ieremia Movilă; «7... Oc. 25». Pentru «acestu adevărat al nostru credinčos și cinstit boiar, dum[nea]lui Toader Movila, fratil[e] Domnii Meal[e], fiul răposatului părintelui Domnii Meale, al dum[i]sal[e] Ioan Movila Vel Logofăt, și a ăupănesăi dum[i]sal[e] Griacăi, nepot Anuscăi și strănepot Marușcăi și dumisal[e] Scripcăi, brănișterî...¹». — Fol. 47 V^o.

1594. 20 Iunie 7118 (1610). «Mărica și soru-mea Ceacea, fetile Olușcăi, nepoatele lui Copacă părcălabul», vînd moșie la Soroca. Marturi: Simion Avradin Păhărnicelel și Drăgșan Su[l]gerel.

1595. 21 Mai 7134 (1626). Miron-Vodă, pentru satele Mănăștî și Băltătești, «drepte domnești, ascultătoar[e] de ocolul cetății Niamțului», date de Constantin Movilă lui Pătrașco Logofătul, și pentru «că i-au dat și 6 cai și 600 galbinî roșii, car[i] i-au dat în triaba țării». — Fol. 547.

1596. Iași, 20 Mart 7135 (1627). Miron Barnovschi, pentru Hangul. Arată ce să se cînte. «O adunare să fie între toți călugării împreună... Dintru toate limbele viind, să să facă călugări la mănăstire, și, de va socoti egumenul și săborul că va fi acela om bun de slujba besearecii, să-l priimască; iară Ungurenî nîci de cum să nu-i priimască a să călugări acolò.» Egumenul să fie preot. Hrana să fie la toți aceeași. Călugării străini au drept a sta numai trei zile, afară numai dacă dau «zapis de la sine cum că n'a mai lipsi, ce acolò va șidè pâr la moarte». — Fol. 375.

1597. Fără dată. Gașpar-Vodă, pentru «Coste Bučoc Vel Vornic de Țara-de-ăgos», întărindu-i moșiile, dintre care una fusese pe jumătate «Domniî Meale de slujbă, la ocolul Pietrii». Una era cumpărată «de la Bobiș Nemișca». — Fol. 385.

1598. [Sfîrșitul lipsește.] Evstratie-Vodă, pentru o moșie a mănăstirii Todireanî, care are satul Hrenăuții, la Hotin, «danie... Tudoru Cărnul Movilovič, fratele răposatului Irimia Moghila-

¹ Se vede de aici că Teodor Movilă (v. mai sus, p. 214, nota) era numai frate după tată al celor trei frați Moveștii mai cunoscuți: Ieremia, Simion și Mitropolitul Gheorghe. El era, în adevăr, fiul Greacăi, pe cînd mama celorlalți se chema Maria. V. *Arch. ist.*, 1¹, p. 128 și Humuzaki, XI, pp. L-LI.

Vod[ă], carele și sfânta măn[ă]stire Tudoreană o au făcut [cu] cheltuiala sa, — den ispisoc de la Irimia Moghila Voevod, iar lui Toader Movilovič i-au fost cumpărat[ă] [de] la Lupul Vartic ce au fost Armaș-Mare, feșorul lui Iorașco Vartic Postelnic, nepot Petrii Vartic ce au fost Hatman, pentru 360 ugh[i] de aur». Să cerceteze acum Condrea Vornicul și «Marco feșorul Silitrarului»¹. — Fol. 438.

1599. Iași, 29 Decembre 7184 (1675). Antonie Rosăt, pentru diata Ilenii, văduva lui Mironașco Ūogole Vel Clucer, presintată de fratele ei Miron Stîrce biv pîrcălab. Lasă o moșie lui Nicolai fiul Stîrcei saŭ frașilor acestuia, Gheorghe și Alexandra, — afară numai «de va fi o cucoană ce iaste în robie, vie»². — Fol. 386 V°.

1600. Lista privilegiilor pentru catolică, de la Antonie Ruset înainte. — Fol. 464. Și pentru biserica de la Trotuș. Privilegiul lui Ruset privește pe «Ion Zanbatii, episcopul unguresc din târgu din Bacău» (sau — regist — «Zanbatii, Bărcum»)³.

1601. 29 Mai 7204 (1696). Antioh-Vodă, pentru a se hotărînici satul Făureștii al lui Manolachi Ruset Vel Postelnic, «dat de răpoosatul socrul dum[i]sal[e], Dum[i]tru Buhuș c-au fost Visternic-Mare»⁴. — Fol. 539 V°.

— 1602. 17 Novembre 7208 (1699). Antioh-Vodă, pentru călugării de la Sucevița și Dragomirna, cărora li se amestecă la «iazarul de la Dorohoiu» «vornici de Dorohoiu și pîrcălabii de la acel Ținut și alții care îș sosescu, și șoltuzul și târgoveții, și vânează peăștele din iazer». — Fol. 446 V°.

¹ Cf. vol. V, pp. 611-2. Petru Vartic e acel ce a fost ucis supt Petru Rareș, Iurașco e cel mort pe la 1586; în *Arch. ist.*, I¹, p. 144 nota — saŭ Hurmuzaki, XI, p. 900 — se află numele mamei și frașilor lui Lupu.

² V, pentru Ciogolești, *Doc. Bistriței*, II, p. xxii.

³ Cf. Melchisedek. *Papismul*, p. 28, în care se citează, după *Foaia pentru minte*, etc. tocmai acest act, scriindu-se rău numele episcopului: «Zambatei Burcuța» (cf. și W. Schmidt, *Romano-catholic episcopatus res gestae*, p. 89, n° 3; p. 94 n. 2). De sigur că e vorba de un Ioan Szombathely, trimes ca episcop din Cic (Ciuc). Cf. vol. I-II, p. 79 și urm.

⁴ De aici rezultă o nouă înrudire între Duca-Vodă și Rosetești. Iordachi Roset. fratele lui Manolachi, ținea pe Maria, fata aceluiași Dumitru Buhuș.

1603. Fără dată. Antioh Cantemir întărește o hotărnicie pentru Iordachi Ruset Vel Vistier. Se chemase marturi dintr'un sat: iuzbașa, chihaiia și un călăraș, hotnogul. Iordachi avea moșie «de spre socrul dum[isale], răposatul Necolaiu Răcoviț[ă] č-aū fost Logofăt-Mar[e], și pre Cehan č-aū fost Vornicu-Mar[e], moșul socrului dum[isale]»¹: Nicolae le avea pentru că plătise bani domnești furati și pentru cai furati. «Fruntea țarinii.» «Țărmurile văii.» «Bisărica lui Cehan», la Păhnești. «Fundătura satului.» Se impune razeșilor «să-ș caute 24 de oamin[i], să margă să ăure la biserică» asupra drepturilor lor. Nu-ī află. — Fol. 493 V°.

1604. 15 Mart 7209 (1701) (*sic*). Grigore-Vodă, pentru Mihălache Hristoverghi biv Vel Armaș, care se face călugăr. — Fol. 462 V°.

1605. 16 Octombre 7213 (1704). Mărturie, pentru moșiile Sf. Mormînt, a tuturor boierilor timpului, — în mîna patriarhului Dosoftei de Ierusalim. Mănăstirile-s îndatorite și despoiate. Patriarhul lasă pe cele de la munte în sama Domnului. Reține el însă cele cinci din Iași și «măn[ă]stioara» de la Galați (Galata, Bar-novschi, Sf. Sava, Cetățuia, Bîrnova și Sf. Gheorghe din Galați), care n'aū datorii, dar sînt îngreuiate, «din vrem[e] ce ș'aū vândut bucatil[e] și aū dat la nevoile țărăi și a vremilor, carele sânt adiverite întru toț». Se roagă la Domn, cler, boieri: «cum ciī cu boiriei, așa și maziliī boiarī cariī sânt la țară, ca să păzim cinste cariī aū avut strămoș[i] noștri cătră Sfântul Mormănt». Se decide ca, de la cele șese mănăstiri, «Domniia nič odată bani împrumut să nu cee de la eg[u]menī, nič mult, nič puținī, măcar la ce nevoe ar sosi pămăntul nostru». Vor da ruptă la Vistierie (Galata 50 ughī, etc.). «Venitul ce ar fi să margă la Sf[ă]ntul Mormănt pentru cinste țărăi noastre

¹ Deci Iordachi Ruset a fost înșurat de două ori (v. nota precedentă). Pentru neamul Răcovițeștilor, v. vol. V, pp. 607-8. Cehan Vornicul, tatăl lui Răcoviță Cehan, se chema Ionașco (*Urcariul*, XVIII, p. 477). Linia Răcovițeștilor ar fi atunci aceasta: Toader Cehan pîrcălab, fiul lui, Ionașco Vornicul, fiul acestuia: Răcoviță Cehan, fiul lui Răcoviță: Nicolae și Ioan al II-lea, — acesta din urma tatăl lui Mihaī Răcoviță Voievod, care venia văr bun puternicului Iordachi Roset.

și pentru veșnica pomenire noastră și a părinților noștri.» Se face ruptă și pentru *vecinii* lor: 2 ughî și jumătate pe an, în patru șferturi. *Bucatele* lor vor fi scutite, ca odinioară; oamenii le vor plăti la mănăstire. Judecata se păstrează egumenilor, afară de casurile domnești. Scuteală de prestații. — Scrie Axentie Uricariul. — Fol. 506.

1606. 18 Ianuar 7220 (1712). Nicolae Mavrocordat. Pentru «bisearca cea domnească din târgu din Bărlad, care iaste zidit[ă] de răposatul Vasile-Vod[ă]», ale căreia acte s'aū pierdut «pă răskoale, când aū prădat Tătarai Țeara-de-jos, la zilele lui Dumitrașco Cantimir-Vod[ă], — că s'aū hainit, — și aū arsu de tot și târgul Bărladul și sfintele bisearec, cu totul». O scutește de «dajde împărătească și de dajde domnească și de toate dările și angheriile pre câte ar hi pre alți preoți în țeara Domnii Meale», de desetină și goștină, la 2 preoți și 2 diaconî, 2 țircovnici și 2 poslușnici. Vor lua «la zioa târgului patru ban[i] de vită, doi bani cela ce vinde și doi bani de la cela ce cumpără, și de cal 2 potronicî, 1 potronic de la vânzător și un potronic de la cumpărător, și câte doi bani de toată dughiana, și de carul de peaste 2 oc[ă] de peaste, și dentr'altele, dup[ă] obiceiū». Poruncă și către șoltuz și pargari. — Fol. 404 V°. — Întărire la 25 Maiū 7241 (1733).

1607. 10 Ianuar 7221 (1713). Nicolae-Vodă, pentru mănăstirea Bursucii (Ț. Fălciiū), «zidită den temelie de răposatul Gavril Costach[i] ă-aū fostū Vornic-Mare»¹. — Fol. 454 V°. — Mențiunea unor acte din 14 Iulie 7201 (1693), de la Constantin Duca (și pentru «o cărēmă mare . . . la târgu la Bărlad»), de la Constantin-Vodă (Cantemir), din 14 Iulie 7193 (1685), de la Antioh-Vodă, de la Mihaî Racoviță, de la Dimitrie Cantemir, 7219 (1711), 8 Ianuar, de la Grigore-Vodă.

1608. 1555. «Leat 7222 [1714], Iulie 15. Adecă noi, boiarei țărăi Moldovei, mare și micî, și mazilî, carei sintem iscăliți mai ăos, mărturisim cu acest al nostru zapis pentru 10.000 lei ce s'aū luat de la dumnalū Iordache Rusăt biv Vel Vornic, în Domniia întâiū

¹ În 1711, Lupu Costachi, fiul lui Gavril, și-a făcut o tabără de așteptare aici, «la mănăstire la Bursucî» (Neculce, p. 313).

a Mării Sali Domnului nostru Io Neculai Alexandru Voevod, fără împrumuta Ț-au dat dumnalui, ca și alți boiarî, în două rânduri, la Visteriia; că și aceli 900 (*sic*) lei iarăș s'au dat în Visteriia țării, de s'au dat în bir și în baiaramlăc, — precum să află pus și la izvodul sămii ci-au făcut Măriia Sa Domnul nostru Neculai Alexandru-Vod[ă], — împreună cu alte venituri Ț-au luat Măriia Sa din țară. Dându-se dar acele zece mii de lei în bir și în baiaramlăc, este datoria noastră și a țării. Pentru care lucru, ni-am apucat ca să i să plătiască dumisale aceste 10.000 lei pe 'ncetul din țară, ca să nu fie stânsă casa dumisale. Și pentru credință am iscălit, și ni-am pus pe-cețile. Și sint iscăliți acești boiarî mai ȝos numiț:

Antiohie Jora Vel Logft., Lupul Vel Vor., Catargiul Vel Vor., Gavril biv Vel Vor., Ion Buhuș Hatman, Dumitrașco Cuze biv Vel Spăt., Gheorghie A[po]stol biv Vel Pah., Ion Balșe Vel Ban, Jora Vel Vist., Neculai biv Vel Sulger, Iordache Ruset Aga, Ștefan Luca Vist., Lupu biv Vist., Crupensche Med., Macrei Pitar, Pătrașco Bașotă Stol., Sandul Sturze Stol., Ștefan Ruset Stol., Mogâlde biv Sărdar, Vasilie Hăbășăscul Med., Iordache Cant[a]cuzinò, Gavril Costachi Vel Clucer, Pătrașco Catargiul, Ion Abăza Logof[ă]t, Manolache Pitar, Ștefan, Gavrilăș Stărce. — Fol. 1-2.

Ø 1609. 1-iu Mart 7223 (1715). Nicolae-Vodă, pentru Mitropolie. «Că mai dinainte vream avea sate cu vecin[i] și poslușniț, pentru slujba și poslușaniia S[fi]ntiî Mitropolii, iar acum, fiind țara aȝunsă la mare scăpăciun[e] și răsăpă din zavistiia nepriitoriului, precum este vederat întru toț...» Face ruptă sătenilor de la Bosance: cinci șferturi de 45 ughi, pentru a fi poslușnici Mitropoliei. Vor plăti prin Mitropolit Vistieriei, iar nu prin zlotași. Darea pe *bucate* li se iartă toată, rămîind a se da Mitropolitului. «Precum scrie și la uricul cel vechiū..., de la bătrânul Costantin Cantimir-Vod[ă].» Judecățile sînt iarăși păstrate Mitropolitului, «după obiceiū Ț-au făcut Domniî ciî bătrân[i]». La Divan se rezervă furtul și omorul. — Fol. 487.

Ø 1610. Hrisovul lui Nicolae-Vodă pentru mănăstirea Hangul. Asistă și Samuil de Alexandria. Maria lui Ilie Vistiernicul

apare «cu nepoții dumisale Costantin Costachea Vel Stolnic¹ și Iordachea Cantacozino Vel Șătrariu. Nefiind acte ale acestora, e rugat a judeca, după pravilă, patriarhul, «ca acela ce are titluș ȝudecătoria lumii». Citate texte pentru a dovedi că nu se iea îndărăt de la locuri sfinte. Mitropolitul arată că și lui i s'au mai plîns călugări. Sava episcopul de Roman pretinde că ar fi reclamat bucuros și el cînd era egumen la Hangu. Domnul observă că schimb nu se putea face cu moșiile mănăstirii, nefiind nici un motiv puternic: ca arderea clădirii, robia călugărilor. Dania lui Barnovschi era bună, «că, de n'ar fi fostu cu dreptate, n'ar hi întărit danie lui Barnovschie-Vod[ă] Vasile-Vod[ă], fiindu-i nepriiatin lui Barnovschie-Vod[ă] și fiindu-i Bućoc socru. Iscălesc: Ghedeon Mitropolit, Sava episcop Roman[u]lui, Calistru episcop Rădăuților. Orest episcop Hușilor, Gavril Miclescul Vel Logft., Lupul Costachi Vel Vor., Ilie Catargiu Vel Vor., Ion Păladi Vel Spat., Ion Balș Vel Ban, Costantin Ros[e]t Vel Păh., Darie Donić Vel Vist. (20 Iulie 7223 = 1715). — Fol. 330 și urm. Cf. *Uricariul*, V, p. 365 și urm. (= condica, fol. 387 și urm.)².

1611. Iași, 20 Iulie 7223 (1715). Nicolae-Vodă închină mănăstirea Hangul, Alexandriei. Marturi: clerul înalt moldovenesc și boierii din n¹ precedent, pe lîngă cari se mai înseamnă: Dumitrachea Ramadan Vel Postelnic, Costandin Costache Vel Stolnic, Costandin Ūchi Vel Comis³. Aveau astfel de

¹ Constantin era fiul lui Vasilașco Costachi și poate al unei fete a lui Iordachi I-iu.

² D. Xenopol a adus înainte această judecată (v. *Ist. Romînilor*, V, p. 13 și urm.) ca o dovadă de spiritul de hrăpire de care ar fi fost însuflețit și cel mai bun din Domnii fanarioți. Cine va ceti însă documentele ce urmează, se va încredința că, dacă Mihaî Racoviță a stricat hotărîrea predecesorului său, dînd înapoi Vistiernicesei Maria cele două moși, el n'a făcut-o cu alt scop decît ca să fie plătit, prin cedarea acestor moși, pentru o datorie, adevărată sau închipuită, a răposatului soț al Mariei. De altmintrelea, și fără aceasta, cît ar fi dispus a atribui lui Mihaî Racoviță mai mult respect de dreptate decît lui Nicolae Mavrocordat!

³ Cumnatul Domnului, care ținea atunci pe Pulcheria Ciuchi, moartă peste cîțiva ani la București. Cf. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 388 și Radu Popescu, *Magazinul istoric*, IV, 43. Ceremonia îngropării e descrisă amănunțit

metoașe și celelalte Scaune patriarcale, și chiar al Alexandriei, «în Țara Munteniască». Scribe Axintie Uricarul. — Fol. 379 V° și urm. — Și altă copie urmează. Se mai vorbește de sărăcia Scaunului și de primejdia de moarte ce îndurase Samuil.

1612. «Catastihū bresle pograbcilor, cata Țocliilor, a sfintei mănăstiri Tresfetitele.» Privilegiu de la Samuil de Alexandria. «Fiind ei holteaî neînsurați, aū obiceaî ca să-ș fac[ă] din toate rufeturile câte 4 Țocli.» Aū drept a fi globiți și certați numai de Mitropolit. Să nu-î supere «saū vorniciî de târgu, saū șoltuz cu părgariî, saū ceașul neguțtorilor», care «i-ar amesteca la schimb», «saū vătav de căr[ă]uș» (7223 = 1715, August). *Catastiful* breslei e din 20 August 1675, de la Mitropolitul Dosoftei, care vede privilegiul lui Dosoftei de Ierusalim, dat în 7182 (1664), 9 Iulie, în Sf. Sava, unde era «găzduit». «Și, fiind și noi atunci la Scaunul Mitropolii Suceavei Mîtropolit, și întâmplându-ni-să noao într'acea dat[ă] a fi venit noi de la gazda noastră la gazda Sfinții Sale, și de preun[ă] fiind noi cu Sfinția Sa», vine la el starostele Vasile Gîlalău¹, «cu Țoclii, cu pominoc». Li să dă voie a lua de la bresle, și de la «croitor[i] de abale ce să chiiamă abagiiari», și de la «sărač, ce să zič[e] săidăcar[i]», meserciî, suranari, tălpălarî și alte «misereale». «Așijderea, de la sfânta mănăstire de la Goliiă în jos, să aibă treabă și să fie volnic a scrie Țocli starostele de la Sfinția Sa Precista și starostele de la St. Ioan Zlatoustu, iar starostile de la Sfeti Ioan Crăstitel și starostile de la Tresfetitele să n'aibă treabă în jos. Așijderea de la sfânta mănăstire de la Goliiă în sus, ca să aibă treabă și să fie volnič a scrie Țoclii starostele de la Sfeti Ioan Crăstitel și starostile de la Tresfetitele, iar starostele de la Sfinția Sa Precista și starostele de la Sfeti Ioan Zlatoustu să n'aibă treabă în sus.» Penalitățile ca și la breasla ciocliilor din Focșani (v. mai departe). «Iar la praznic să dea tot Țoclu cât un Țortu, să fie de treaba prazniculuî.» Urmează scutirea lui Antonie-Vodă, din 20 August

în Del Chiăro. Cf. și a doua Genealogie a Mavrocordaților, tipărită de d. Legrand.

¹ *Gealalăt* era un fel de Tatarî (v. *Doc. Bistriței*, I, p. 14, n° XVI).

7184 (1676). Apoi un privilegiu de la patriarchul Hrisant de Ierusalim: Antonie starostele ciocliilor îi spusese «că au fost patru ceate de Țocli, iar acum au rămas numai 2 ceate». Amenințări cu blestem către «vâtaful de cărauș sau vorniceî de târg» (18 Februar 7222=1714). După aceasta vine scutirea de la Constantin Duca (11 August 7201=1693), de la Antioh-Vodă (20 Februar 7204=1696), de la Mihaî Racoviță (1-iu Februar 7211=1703), de la Nicolae-Vodă (2 Mart 7218=1709), de la Dimitrie Cantemir (28 Decembre 7219=1711), de la Grigore Ghica (14 Iunie 7237=1729). — Fol. 414. O 1613. Iași, 1-iu Septembrie 7224 (1715). Nicolae-Vodă face ruptoare pentru cele două sate cîștigate de mănăstirea Hangul. Unul va da «cîte o mie și optdzăc de galbinî pre an, și acești bani îi vor da pe șasă Țverturi, care fac cîte 180 ugh[i] la un Țvertu, și să n'aibă a priimi oameni de țară pre alții între dănșii, nice cu cislă, niț fără cislă». Sătenii din Cracăoanî și cei 26 de poslușnici a mănăstirii vor da 93 de ughî și 12 potronicî, în șese șferturi. Alt sat e taxat cu 3 bani. «De să vor însura feĉorii vecinilor acestora din Cracăoană să (*sic*) poslușnicii Hangului și din Băicenî, sau de are veni cândva din vecinii cei fugiți, să aibă egumenul a-i aduce și pre aceia și să-i tocmască numerile lor la tabla Visteriîi cu ruptă... Nicî bucatele lor pentru alții să nu li să tragă.» Sînt scutiți «și de chile, și de cară de Hotin, și de cară de oaste, și de salahorî, și de conace, și de podvodzî, și de cai de mezil, și de cai de olac, și de cai împărătești, și de cară de braniște, și de ialoviță, și de sulgu, și de iliș, și de untu, și de miere». Sînt opriți de a intra la ei «globnicî» sau «vorniciî cei mari», deșugubinari sau pîrcălabî. Pentru furt sau omor, vor veni la Divan. Serie Axintie Uricariul. — Fol. 382 V^o.

1614. Iași, 20 Septembrie 7224 (1715). Nicolae-Vodă face *oboroc* Scaunului Alexandriei 205 de lei din «goștina de oi a Băltăteștilor, carea au ei tocmală cu ruptoare». — Fol. 384.

1615. Iași, 20 Septembrie 7224 (1715). Nicolae-Vodă dă niște Țiganî Hangului, între cari un anume Strămbeiă. — Fol. 384 V^o.

1616. Fără dată. Nicolae-Vodă, «pentru 5 preoț și un diia-

con ce sântu la 2 bisărițe armenestî aici în târgu în Iaș, și carii aũ obiceiũ, ca toț preoții ce sânt în târgu în Iaș pe la biserici[e] moldovinești, să nu dē nemică, nič zloț, nič leĩ..., nič la ghiață, nič la gunoiũ.» Scutiți și de «camnă cojocăriască». «Nič să aibă a le duč[e] Turci saũ Tătar[i] saũ alți oamin[i] strein[i] la casă[e] lor făr de voia lor, nič așternuturil[e] lor să nu le iă ușărei la Turci saũ la Tătar[i], nič șoltuzul saũ părgariĩ la casă[e] lor să nu l[i] facă nič un zulum». Mai aũ privilegiĩ. — Fol. 470.

1617. 22 Iunie 1717. «Anița, ȝupăniasa lui Pavăl Rugină¹ Vel Comis, fata lui Ionașco Armașul», dă Suceviții satele Broscăuții și Trăbujanii, «carei să hotărăscu cu târgul Dor[o]-hoiului». Să se pomenească «mătuși-mē Anița Ursăchioae și pe mine, cu soțu-meũ». Scrie duhovnicul ei. Iscălește: «Anița Ruginoae Vel Comis». — Fol. 504 V°.

1618. 10 Decembre 7227 (1718). Mihai-Vodă, pentru jalba lui Ilie Catargiu Vel Logofăt, cu privire la paguba-ĩ «de cătane, în vrem[e] răscoalei, la l^t 7225 [1717], osăbit de alte pagube č-aũ avut dum[nea]lui de spre alte cătane, de aũ jăcuit casa du[mi-sale] de la Răcăciun[i], de la Țănutul Putnii, fiind aședzar[e] dum[isale] acolo, și s'aũ măncat mult stupi, și multe buț cu vin s'aũ băut, și alte bucate ce aũ avut, s'aũ luat, — din car[e] jac și curțil[e] dum[i]sal[e] într'acel sat, cu toate damuril[e] č-aũ avut peȝur curți, i-aũ dat focu ei, de li-aũ arsu. Și, dintr'aceale cătan[e] fiind unii și din căpiteniel[e] pământului, capete catanelor, căp[i]tan[i] de cătane, anume: Ilie Conțascul și cu Ioniț[ă] fičorul lui Aslan Căm[ă]rașul²; cărora nu l'ar fi cădzut lor, numindu-s[ă] mai capete și păminten[i] statornici, și a jăcui pe alț peminten[i] și casă boierești; ce li s'ar fi cădzut, ca unor păminten[i], să aper[e] pe alți peminten[i] și casele boierești, și să s[ă] fie ferit de lucrur[i] reale, dar ei, mai vartos, fiind capete cătanelor, îi îndemna și îi trimitea de prăda pe pemintean[i] și casă boierești; den car[e] pămintean[i]

¹ E unul din tovarășii de pribegie în Rusia ai lui Dimitrie Cantemir (Neculce, p. 332 și Viața lui Constantin Cantemir, ediția rusească a lui Bantăș Caminschi; anexă).

² V. Cronica lui Amiras, p. 124.

și casa boiariului nostru de mai sus numit la mar[e] lipsă cu jacul lor au adus-o.» Dă *platnic* pe acei «tălharî de cătan[e]». Ilie arată că cei doi boierî i-au luat, «cu cătanil[e] de la stiaguril[e] lor, 12 gropi de pâini de la Răcăciunî și 8 buț de vin de la viel[e] dum[isale] de la Orben[i]... Și, cât n'au putut rădica ei cu carăle ce aduses[e] ei să încarce pâinea, lăsând gropile destupate, li-au jecuit alți, cine cum au putut.» Ei dau vina pe Vasilie Țaurul, care li-ar fi poruncit. Dă lui Ilie Fântănealile lui Aslan. Domnul îl iertase pe acesta, dar «peste puțână vreme iar s'au făcut hain pământului ș'au fugit în Țar[a] Leșască, socotind că iar ar găsi vreme, ca un făcător de reale, și va vin[i] de a făc[e] stricăciun[e] pemintenilor în țar[ă]... Și, fiind mar[e] scumpete de pâine, foamea (*sic*) ă-au dat Dumnedzău într'acest pământ, de au așunsu merța de pâine la 5 lei și mai bin[e], și dumnealui au cumpărat pâine într'ast preț casăi sal[e].» — Fol. 515 V°. Se adauge că Ștefan Rus (*sic*) biv Vel Vornic ar fi cerut apoi satul, «arătând că el încă ar fi avut prad[ă] de Moscal[i]», și mai e și «cumnat lui Aslan». — Întărire lui Ilie la 28 Mart 7249 (1741).

1619. 9 Maiu 7227 (1719). Mihaî-Vodă. «Gano și Costandine, juziî de faurî», ca să dea două sălașe unui boier. — Fol. 430.

1620. 25 August 7228 (1720). Mihaî Racoviță arată că la 7224 (1716) s'a început războiul cu Nemții, «și, dând Dumnedzău biruință Nemților asupra stăpânilor noștri, iar o samă de boiar[i] și mazilî de țară, vâdzând izbândă Nemților..., îndată s'au împlut de gândur[i] riale asupra țărâi; între carii cel mai întâiu începător și povață fost-au Vas[i]lie Țaurul biv Vel Stolnic, plăcându-i a-ș făc[e] nume tălhărescu, mers-au sângur în Țara Unguriască de s'au închinat la ghinăriul de Brașov și s'au luat nume de grof, cât și pământul nostru, a țăriî noastre, l-au închinat Nemților până într'apa Săretiu-lui, și cuibul său s'au pus în mănăstirea Cașinului. Care aducând cătră sine și pe alți boiar[i] și mazil[i] și fișor[i] de boiar[i] de țară, s'au trimis de acoale și la cetatea Niamțului, de au apucat prădând și jefuind pe toț, și mănăstir[i],

și boiar[i], și pre cine îș afla, fără de niț-o milă și socotință ; și, fiind și Turci neguțitor[i] pen târgur[i], trimitea poghiazur[i] acest începător de rele Vas[i]lie Țaurul, de robii pre Turci și-i ducē poclon ghinărariului de Brașeu, ca să-ș măriască cinstea sa.) Care fapte înțelegând stăpâniī noștri, n'aū putut suferi, și cu ria urgie s'aū scărbit asupra țării noastre,— cum era să s[ă] dei toată țara în robie și în sabie, încăpând și Domniia Mea în prepus cum că și noi am fi fost ağunși cu dănșiī. Numai, Dumn[e]dzăū vrând să discopire dreptatea noastră și nu pără în sfârșit să prăpădiască acestū pământū, sfătuit-aū dar Vas[i]lie Țaurul și cu soțiile lui de aū trimis 2 poghiazuri: cu unul, săngur Țaurul aū mersu de aū robit pre sora noastră Mariia, a răpoosatului Costandin Vel Stolnic, și aū dus-o de aū închinat-o ghinărariului de Brașeu, iar cu un poghiaz s'aū pornit Franțuj, căp[i]tanul de cetatea Niamțului, de aū vinit asupra noastră aič în Iaș, să ne iă și pre noi în robie, și pre alțiī boiar[i], cariī să afla pre lângă noi, să-i omoară, și casăle lor să le jefuiască de tot ce ar avē. Și, în vreme ce ni-aū încunșurat poghiazul în Curte gospod, iar Dumn[e]dzăū, nevrând ca să fie pre voia lor, dănd izbândă noi, care și Franțuj Căpitanul aū cădzut la mână noastră, — atunce am eșit și noi dintr'acel prepus di cătră stăpân[i]. Numai, după izbândă č-am făcut, pornind Tătarăī ca să le spargim și cuibul d[i]n cetatia Niamțului, măcar că l-am și spartū cu așuturiul lui Dumnedzăū, însă Tătarăī, cum aū trecut Siretiul, aū și început a prăda și a robi țara până în munte ; care robie și pradă nu s[ă] va putea uita în več, și nič cu atăta nu s'aū părăsāt acel făcător de rele Vas[i]lie Țaurul, ce iar aū început a făč[e] poghiazur[i] și a prăda, și spre Prut, la Ținutul Covurluiului și a Fălciului, ağunğē poghiazurile lui: aū jefuit și aū prădat pre biețiī peminten[i] fără de nič o milă ; și cuibul lor era la măn[ă]stir[e] la Cașin și la Miera. Și acolo, din poronca puterniciī Înpărățiī, în 2 rândur[i] am mersu cu mulțim[e] de Tătar[i] asupră-le, de i-am scos din Cașin și din Miera, și iarăș nespus[ă] pradă și robie s'aū făcut nevinovaților lăcuiitor[i], pentru spurcatele lui fapt[e]. Deč vom să arătăm pentru aciī boiar[i] și mazil[i] č-aū făcut ača zarvă,

cariî cu faptîl[e] lor aũ adus țăriî mar[e] perire și robire ne-spus[ă], cum niĉ unîi dintre dănșîi niĉ o nevoe saũ strămbă-tate di spre noi n'aũ avutũ, numaî ei, ca niști oamini din fire răi, nesocotind la ce a vin[i] lucrul, cu faptîl[e] lor aũ adus țărăî stăngir[e] cu robiiă ĉ-aũ făcut. Caril[e] întâiũ Vas[i]lie Ćaurul, cumpărând de la noi disiatina de stup[i] la Ținutul Bacăul pentru 1.750 ugh[i], — din care somă ne-aũ dat 450 ugh[i], iar 1.400 ugh[i], cu ban[i] mieriî, n'aũ vrut să ni-î dei, fiind venitul nostru, — ce cu acia ban[i] aũ adunat cătră sine tálhar[i], cum s'aũ pominit mai sus... Cu ġudecata arhierelor și a toată boerimea», îi ica decî satele Bociulești, Hălăucești și Spinoasa, «și curțîl[e] din Iaș». Pe aceste *curți* le dă lui Sandul Sturdza Vel Ban, «pentru căĉ, și când aũ vinit Freațu Căp[i]tanul și cu Veliĉco Sulgeriul cu cătanile, cu oaste, asupra noastră, iar de la dum[nea]lui am avut știre de vinire acelor tálhar[i] asupra noastră la Iaș, făcându-ni știre din Cărligă-tură, fiind fugit de cătane și tă[m]plându-s[e] de aũ trecut la vinire aciî tálharî pe la satul dum[i]sale, pe la Ruginoasa: în-științindu-s[ă] și dumnealui dintr'o slug[ă] a dum[i]sal[e], în-dat[ă] aũ trimis de ni-aũ dat știre de vinirea acelor cătane, ca să ne păzim... Osăbit, pornindu-s[e] oaste tătărăscă după aciî tálharî, pără la Cetatea Niamțului, prada ce s'aũ făcut, s'aũ pomenit mai sus, iar, la întorsu, lovind pe la satul du-m[i]sal[e], pe la Ruginoasa, multă pradă i-aũ făcut, de i-aũ mănecat ĉ-aũ găsăt la casa dum[isale] tot: pâini, stupî, vaĉ, boi i-aũ luat, iar, cându aũ fost la a dooa vinire a oștiî tătărăști, când aũ mersu în sus și Domniia Mè la Cașăn cu Aslanîi [=Aslanai]-Mă[r]za, cu oaste, iar saũ tãmplat de s'aũ făcut mare pagubă, că i-aũ mănecat multe prisăĉ de stupî de la Ță-nutul Niamțului și de la Bacău¹.» — Fol. 539 V^o.

1621. 4 Ianuar 7235 (1727). Mihaî-Vodă, «la slugile dumi-sale Hatmanului, care străngeț poclon hătmănescu după[ă] la că-lăraș, facem știre că venir[ă] călărașii de la Podul Bărăiacului, și ni s[ă] jáluir[ă] precum aț mărșu și le ceareț 61 lei poclonul hătmănescu... Acel mezil iaste în seam[a] Domnii Meale; s'aũ luat den seama dumisale Hatmanului.» — Fol. 435.

¹ V., pentru alte acte asămănătoare, *Ist. lit. romîne*, I, p. 217 și notele.

1622. 13 April 7235 (1727). Grigore-Vodă, «hahamului jidovescu, lui Iacob, și lui Boroz de la Soroca, ca să fie vol-niț... a merge la otacile de la iarmaloc și să aibă a lua curpca după la toți Jidovii din Țeara Leșască, pe cum le iaste obiceiul lor de vac, și să aibă a lua și de la meserii jidovești pre obiceiul, precum le scriu cărțile și de la alți Domni». — Fol. 432 V°.

○ 1623. 18 Iulie 7235 (1727). Mihai-Vodă. S'aun plins «Pavel Catargiul Vornicul de Vrancea și Ștefan Vameșul de Vrancea și Ștefan Necoară și Marco și Ștefan Găuria, ști cu toți Vrâncenii..., pentru rândul solăritului, că au avut vechiul obicei de au dat solărit: de fum câte 35 lei ban[i]». Aveau și *testament*, de la Mihai-Vodă chiar, dar se pierduse. Confirmă. — Fol. 483.

1624. 8 Iulie 7236 (1728). Grigore-Vodă, pentru niște *vecini*. Părinții lor, împrăștiați la risipirea satului de răscoale, sînt aduși *la urmă* de Postelnicul Constantin Ciobanul, și «au mai năzuit și alți oamini[i] strein[i], lăturaș, pentru sprijiniala: și, căroră au fost strein[i], li-au făcut scrisoar[e] la mână, căt or vră să șad[ă], și, cănd or vră să iasă, volniț să fie». Între *vecini* sînt: «Năstas[e] Lučafăr și Arsănie Ūcomatir», «Negur[ă] Tărcan». — Fol. 544.

1625. 31 Ianuar 7237 (1729). Grigore Ghica dă voie lui Hasan-Aga, Sărdar de Galați, a-și aduce la satul său «oamenii streini, den țeara turcască și dentr'alte țări, or-căt de mulți ar aduce». — Fol. 437 V°.

○ 1626. 9 Maiu 7237 (1729). Grigore-Vodă, pentru «oamenii din Băltătești, de la Ținutul Niamțului, ... fiind ei de a pururea păzitor[i] la straj[a] Hangului și alte potică prin munți, la marginea hotarului din spre Țara Unguriască». Erau scutiți de mortasăpie și părcălăbie, «pentru ceale ce au ei de vîndzare, de vînd la tîrgur[i]: sucmani, cergî, brăe, catrință, brîndză, lână, și bucate: oi, miei, vite, cai..., niț folărit, cum și pentru vinuril[e] ce au dus din ȝos, cu carăle și cu boi lor, de n'au dat ortul Trotușului, niț părcălăbie». Nu erau judecați de «globniț, șugubenar[i], părcălăbi... Măcaru că și alte sate au luat cu mijlocir[e] cîrț de apărare[e] cu tocmală ce

or da la folărit, car[e] s'aũ şi stricat unil[e] dentr'aceale cărţ, dar aceştî Bălăteştî, fiind vech[e] strajă domniască di spre Țara Unguriască, de păzăscu ei ş[i] dzi şi noapte poticil[e] Ungurilor, niĉ de cum nu li s'aũ putut strica aceale vech[i] testamentur[i] ce scriũ pentru folărit şi pentru toate aceste de sus arătate», etc. Judecata lor va fi la «ispravnicul lor», afară de casurî domneştî. — Fol. 533.

1627. 1-iũ Maiũ 7238 (1730). Grigore Ghica, pentru mănăstirea de la «Vân[ă]torii Pietrii, făcută de răposatul Domnu Irimia Moghila-Vod[ă]». — Fol. 434.

O 1628. 5 April 7238 (1730). Grigore-Vodă, pentru «jaloba de purure de la părcălăbii de Orheiũ, Lăpusna, Soroca, precum aũ călcare cu strămbătate de spre Sărdariĩ, amisticându-s[ă] în gloabil[e] şi în obiceiile părcălăbeştî de alte date, şi Sărdariĩ aũ arătat priĉ[i]nĩ ĩnpotriva părcălăbilor, — silindu-s[ă] a-şi deschide cale mai largă spre folosul lor, trăgând obicei la partea lor». Se dovedeşte: «că mai ĩnnainte vreme aũ avut Sărdariĩ hotnogĩ de straj[ă] pe la toate marginili acestor Ținutur[i], şi, ce să lucra, de la dănşii avẽ ştire Sărdariĩ, şi, stricându-s[ă] aĉ[e]le bresle, în locul acelor hotnogĩ aũ rămas de [aũ] pus Sărdariĩ nemesniĉ la margin[e], de sânt şi de straja marginii şi, ce s[ă] lucriadză, di la dănşii iaũ ĩnştiinţar[e]». Să-i aibă şi de acum Sărdariĩ pe nemesniĉi, «şi să poarte grija pentru caei tătărăşt[i] saũ tãlhar[i] de cai tătărăştî saũ turceştî, unde s'or afla, să-i prindă şi să-i ducă la Sărdariul . . ., Sărdariul să aibă triabă. Iar la ģudecăţ saũ la gloabe aciĩ nemesniĉ să nu s[ă] amestiĉ[e], niĉ să ģudeĉ[e] pe nim[e], niĉ să globască. Aşijdire la alte furtuşagur[i], car[e] să număscu potlogăriĩ, Sărdariul să nu s[ă] amestiĉ[e], niĉ la ģudecăţ, niĉ la gloabe; ce numaĩ să fie părcălăbii să aibă triabă: moarte de om când s'a făĉ[e], va avẽ triabă Vornicul cel Mare. Al doilea priĉ[i]nă aũ arătat Sărdariul că, după ĉ[e] s'aũ stricat sluj[i]toriĩ de pe margin[e], ş'aũ rămas țaraniĩ, ar fi luat Sărdariĩ câte o vulpe pe an din tot satul. Pentru aĉasta ĩncă s'aũ socotit, când ar fi Sărdar nou, numaĩ o dată să iă câte o vulpe pe an de tot satul, iar apoi altă dată să nu mai iă, niĉ cu zlotăria, niĉ cu alt chip de socotială. Robiĩ, or unde s'or afla,

la Sărdariul să s[ă] ducă. Pentru vite de pripas, afar din cai tătărăști sau turcești, cu alte bucate de pripas, or a cui ar fi, să n'aibă triabă Sărdariul, ce să margă toate la părcălabi. Gălcev[i] mar[i] de s'ar făc[e], car[e] să tae sau să bat, de arată săngi, aceste încă a părcălabilor să fie, ei să ȝudec[e], ei să globască, și, măcar din prič[i]nă ca aciste de s'ar tămpla să ȝudec[e] și Sărdariul, dar gloaba toat[ă] la părcălab să dă. Și vornici[i] de pen sate numai Sărdariul să aibă triabă a-i pune și a-i scoate, iar alții să n'aibă triabă; și, pe carii den vornice[i] sau din lăcuior[i] i-ar afla Sărdariul că sânt prič[i]nă de răsăpe oamenilor, pe unii ca acia iarăș Sărdariul să-i certe și să le vie de hacul lor. Și, la târgur[i] ce sânt la acele trii Țănuturi, mergând Sărdariul, să aibă a ȝudeca și a globi pe obiceiul vechi: trei dzil[e] numai, o dată într'un an. Iar, când s'ar tămpla să margă Sărdariul cu alte poronci, la ȝudecăt și la gloabe să nu s[ă] amesteč[e]. Însăș la ȝudecăȝil[e] dum[i]sal[e] de va afla și vr'o ȝudecată a vre unui părcălabu rea făcută, pe mazădă sau pre voe veghetă, Sărdariul acialea ȝudecăȝi să nu le strič[e], ce si le trimiță aice la Domniia Mă. La târgul Onițcanii, toate ȝudecăȝil[e], or furtușagur[i], or bătăi, or-ce prič[i]nă, Sărdariul să le ȝudec[e], și să le globască pecum au fost; iar părcălabii mai mult decât cei 2 potronici părcălabiia să nu iă. Și toată margine în sama și în purtar[e] de grija Sărdariului să fie. Cu satil[e] toate, Sărdariul să [n'] aibă triabă întru nimică [a] să amistica, ce numai Clucerii și vornici[i] satelor să aibă triabă.» Fol. 474 V°.

1629. «Breasla ȝocliilor. Țata sfinții, prè-cuvioasei Maicii noastre Paraschivii, den țeara Moldovii, den târgul Focșanilor» (privilegiul înnoit de Grigore Ghica la 10 Septembrie 7239=1730) Mitropolitul Antonie arată că a venit la el Andrei staroste de ciocli, «și cu tgȝ Voiniciii Sale breslaș ȝocli», și cere «înnoire privilegiu breslii sale, ci iaste obiçnuit den veacū». Întărește deci privilegiul lui Dosoftei de Ierusalim, «fiind aiç în țeară Sfinția Sa, viind de la sfânta cetate a Erusalimului pentru cercetare pravoslavii, în zilele creștinului pravoslavnic Ion Ștefan Petre Voevod, Domn țării Moldovei, fiind atunci

la cursul anilor de 'nceputul Lumiî 7182 [1674], în luna lui Iulie în 9 d.». La Dosoftei se jăluise «Vasilie staroste de čocli pre sluj[ı]torii care sânt cu slujbe domnești, și pre dumnealor starostiî den târgul Focșaniî, cum ei nu le țin în seamă privilegiia lor cea de veacu, care privilegiia au ei breaslei sale de întăritură, de milă și de scuteală, de la fericitiî, pravoslavnicii, de de mult răposatiî Domni», nețemîndu-se de blestem, «ca niște prestăpnič, și streinaț de mila lui Dumnezeu», puindu-i, «ca și la alte breasle», la dări și *lucru*. Dosoftei socoate că breasla ciocilor «nu iaste că alte breasle, ci acești nevoitor[ı] čocli sânt vonič holteaî, neînsuraț, și breasla foarte de treabă pentru îngroparea morților, a săracilor și a streinilor, a celor ce mor aič în târgu, în Focșani, pre ulițe și pre supt garduri, pren gunoae, — pre toț îi străngu și-ı grijescu și-ı îngroapă precum să cade, singuri cu mâinile sale rădică patul și cu oasele, și pren umerile sale îi duc la sfânta bisearică, și din mila creștinilor celor îndurători și dentr'alt său prilejăl (*sic*) chieltuescu de acopere oasele cu pânză, și le plătescu preoților de le astrucă; gropile cu mâinile sale le sapă; așjderea și trupurile celor perit care pier aič în târgu, în Focșani la locul cel de pierzare pentru vina lor, cu porunca Domnului, trupurile acestora două zile străjuesc și a treia zi îi îngroapă». Se arată actul acesta lui Grigore-Vodă la 7239 (1730). Întărește și el prin hrisov cu iscălitură și pecete mică. Sfînțește și Mitropolitul, pentru ca, la moartea creștinilor, «să aibă ei a-ı petreace cu făcliia și cu lumină, și singuri să ridice patul eu oasele, și să le ducă pân la sfânta bisearică, întru slava lui Dumnezeu și lauda rodului omenescu... Să fie starostele cu frațiî să aleag[ă] să puie vâtaf cu toțiî... Să aibă ei a grij[ı] și a îngropa pã toț oamenii care să vor pristăvi în oraș aič în Focșani, ori bogat, ori sărac, mai vartos pre oamenii cei streini și nemearnič, care nu va avea pã nimeni să-ı grijască la moarte lor... Și pentru oamenii cari vor fi de pērire cu pōrunca Domnului și le vor tăia capetele... Numai cu cei den afară de oraș să n'aibă treabă; iar, de va fi Țıgan, fie perit și în oraș, ca să n'aibă acolo čoclii... Cine va veni și să va pleca breaslii, și nu va fi scris la alte breasle, ce să fie volnic a-l scrie,

fie și ucenic, la meșteri. Iar bărbănta lor să nu fie nimica, pentru căcă nu sânt ei ca alte breasle de meșt[e]rî. Așijderea are obiceiă (are) starostele de veacu a scrie čocli de la toate breslile, den meserealile tuturor, a tot felul de meștersug: den blănari, den croitori, den ceprăgari, den abageri, den săhăidăcari, den zlătari, den cizmarî, den soponari, den curelari, den meserciî, den olari, den trăistari, den teslari, den șalari, den lăc[ă]tușî, den pânzari, den pietrari, den stoliari, den soronari și tălpălari, den făcliarî, din bărbiiari și dintr'alte breasle, din toate » Așa să fie. « Așijderea a scrie starostele volnic să fie, cum pre meșter, așa pre ucenic, și fără de voia meșterului. Așijdere, čoclul care să va însura, să n'aibă voe a lipsi den breaslă păn la anul, păn la praznic; și să fie în pace de dări și de alte mănunte, de toate, ca și cum aũ fost neînsurat păn la praznic. Iar de la praznic să nu lipsească acela, însuratul, și să scrie în locul lui altul, neînsurat.

Pentru globe și cercetare starostelui și a čocliilor. Așijdere, nimene din judecățile mireneșt[i], din boiari, din starost[i], să n'aibă voe, nič treabă a globi sau a certa pă starostele, aũ pă čoclii, numai [Mitropolitul], iar altul nimeni, orî pentru ce vin[ă]; ačas[ta] toț să știț. Cine va (va) sări spre starostile, gloabă 2 taleri, și o sută de toiage la pământ. Cine va sări spre vâtaf, gloabă un ug și 50 de toiage. Cine va da pa[l]mă unul altuia, 15 potro[ni]č gloabă și 50 de toiage. Cine va lovi cu pumnul în mas[ă], un taler. Iar care din cei tișer[i] ce nu va da cinste celor mai bătrăni, să-i dea 50 de toiage. Iar carele den čocli va merge la alt ġudet si nu va merge la staroste, să-l bat[ă] cu 100 de toiage. Iar carele din čocli nu va asculta de starostele și va vrea să strice breasla, acela čoclu să fie trecliat și procliat, și să fie afurisit, și din breaslă să fie lepădat, ca o oae răiosă din turmă. Iar la praznic tot čoclul să dea câte un ortu, să fie de treaba praznicului. » Se încheie cu un strașnic blestem. — Fol. 399 și urm. — La 24 Februar 7242 (1736), întărește apoi Daniil, episcop de Roman; Grigore Ghica întărise, cum s'a spus, la 10 Septembrie 7239 (1730). Vine și o listă de Domni,

până la Constantin Mavrocordat și soția lui Catrina, și o listă de Mitropoliți :

Theoclit Mitropolitul, Calistrat Mitropolitul, Theofan Mitropolitul, Grigorie Mitropolitul ot Putna, Ghiorghe Mitropolitul [ot Rășca; *șters*] ; Anastasie Mitropolitul Crimca ot Putna, Macarie Mitropolitul, Theodosie Mitropolitul, Mitrofan episcopul, Gheorghe episcopul, Eftemie episcopul, Isaie episcopul, Gheorghe episcopul, Eustatie episcopul, Agafton episcopul, Ghedeon episcopul, Nicanor Mitropolitul ot Agapie, Mitrofan Mitropolitul, Anastasie episcopul, Ioan episcopul, Filoftei episcopul, Efrem episcopul, Mitrofan episcopul, Evloghie episcopul, Theofan episcopul, Varlaam Mitropolitul ot Săcul, Ghiorghe episcopul, Ghedeon Mitropolitul ot Agapie, Anastasie episcopul, Sava Mitropolitul, Dosoței Mitropolitul ot Pobrata, Theodosie Mitropolitul, Ioan episcopul, Serafim episcopul, Meftodie episcopul, Calistru episcopul, Lavrentie episcopul, Pahomie episcopul, Sava Mitropolitul ot Putna, Misail Mitropolitul ot Săcul, Ghedeon Mitropolitul ot Agapie, Ghiorghe Mitropolitul ot Neamțu, Antonie Mitropolitul ot Putna, Ghedeon episcopul, Daniil episcopul, Misail episcopul. — După aceasta, lista boierilor din timpul confirmării lui Ghica: Ilie Catargiu Vel Logofăt, Costandin Costache Vel Vornic, Costandin Roset Vel Vornic, Costantin Hatmanul, Iordache Cantacozinò Vel Spatarul, Iamandi Vel Postelnicul, Sandul Sturzea Vel Vistiernic, Andronachi Vel Paharnic, Costache Vel Ban, Toader Costache Vel Stolnic, Aristarhù Vel Comis, Neculae Vel Șătrar. În sfârșit, lista celor 23 de ciocli de atunci, numai cu numele de botez.

1630. Iași, 20 Septembrie 7239 (1730). Grigore-Vodă, pentru actul de mărturie din 25 April 7225 (1717) al episcopilor Ghedeon, Sava, Ioreste și boierilor Ilie Catargiu Vel Logofăt, Darie Doniciu Vel Vornic, Gavril Miclescul Vel Vornic, Dumitrașco Racoviță Hatmanul, Ion Păladi Vel Spatar, Dimitrie Macrii Vel Ban, Costantin Rusăt Vel Paharnic, Costantin Costachea Vel Vistiernic, Iordachie Cantacozinò Vel Comis, Ștefan Rosăt biv Vel Stolnic, Costandin Silion vtori Logofăt, Lupul Gheuca treti Logofăt, Vasile Rojniță și Gli-

gori Cucoranul și Cujbă, Vornici de Poartă, pentru «întrebare» ce au avut «înnainte lor D[o]mnia Sa Mihaï Raco-vi[ă]-Vodî cu dumneia Mariia Visterniçasa», «pentru 6 pungi de bani, care au jăluit D[o]mnia Sa Mihaï-Vod[ă] la tot Divanul de obște că i-au rămas cu acești bani datorii Ilie Cantacozinò Vistierul din cumpărătura ocniî, din D[o]mnia d'întăi a D[o]mnii Sale». O luase cu 12 pungi pe an, «din luna lui Săptemvrie în 8 dzile, după obicei». Cinci luni nu da nimic Domnului, «urnindu-l cu cuvinte din dzi în dzi, până ce i s'au tămplat și mazilie D[o]mnii Sale... Au mai dat D[o]mnia Sa o pungă de bani, 500 de lei, în datorie lui Vasilachea Cantacuzinò Spătariul, fratele lui Ilie Vistierul, și el îi pusesă D[o]mnii Sale zălog o pajiră cu rubinuri; și, după moarte lui Vasilachea Spătarul rămîind Ilie Visternicul epitrop frăține-său, au dzis că-l va da D[o]mnii Sale el acea pungă de bani, căci, acea pajiră cu rubinuri fiind a lui Ursachi Stolnicul, i l-au dat D[o]mnia Sa.» Ilie pribegeste apoi la Munteni și moare¹. Divanul condamnă pe Maria, dar Domnul îi iartă trei pungi. «Iar alte doao pungi au ținut dumsale Vistiernicesăi în samă, căci întru a doao Domnie a D[o]mnii Sale didesă și Ilie Cantacozinò împrumută patru pungi de bani, cum au dat și alți boiari, și-l plătisă D[o]mnia Sa doao pungi de bani, iar doao pungi i-au fostu rămas neplătite.» Mai iartă două, ca să-l dea banii îndată. Neavînd bani, ea zălogește Bălțăteștii și Mînjeștii pe zece ani. Domnul *stăpînește* moșiile și dă apoi «miluire» lui Iordache Cantacuzinò Vel Spatar, «precum am vădzut și ispisocul D[o]mnii Sale din vl[ea]tul 7229 [1720-1], acel de miluirea», satul Mînjăștii. «Osăbit ni au arătat d[u]mn[ea]lui Vel Spat. și altu ispisoc a D[o]mnii Sale lui Mihai-Vod[ă], scriind într'acel ispisoc cum l-au ținut D[o]mnia Sa Mihaï-Vodă acestu sat pînă la mazilire, iar atunce, socotind D[o]mnia Sa cum acestu sat au fostu a părinților, a moșilor dumsale lui Iordachea Cantacuzinò Vel Spatar², și avînd d[u]mn[ea]lui Vel Spatar și cîțva bani

¹ După întoarcere. V. vol. V, p. 587.

² Iordachi nu era fiul lui Ilie, ci nepotul lui de frate. El stătea la Deleni.

cheltuiți în trebile țării, fiind Visternic-Mare, care bani nefiind puțină ca să-i dă, fiind învăluit cu alte nevoi a pământului, au făcut milă, și i-au dat dumisale lui Iordachea Cantacuzinò Vel Spatar acestu sat Bălțătești... pentru bani îi-au avut cheltuiți la Visterie, în trebile țării.» Întărire¹. — Fol. 390.

o 1631. 3 Februar 7239 (1731). Grigore-Vodă fixează, după cerere, un *nart* pentru «neguțtorii iniceri de la Bender..., pentru pășune bucatelor lor ce le pășuniază aice în țară... Cunița cite 3 potronică, bani vechi, de vită, cum dau și Hotincianei, și de suta de oi câte 2 lei, bani vechi; iară čobani lor, carei vor fi oameni streini, vor da goștina câte 2 parale de oae... De boi cei de negoț să dă câte un leu vechi cornăritul, de boi, osăbit de alt leu de boi, vama ce plătescu la iarmaroace, la vameș... Pentru desetina stupilor ce țin ei aice în țar[ă]..., să dă 10 stupi un leu vechi, precum dau mazili și alți breslași, și stupii lor, ce vor fi pe locuri gospod, nimăru dijmă din stupi, pentru loc, să nu dă.» Ceialți se vor învoi. «Însă și vitele lor, carile poartă odaia după oi, acele încă li-am iartat: cunița să nu dă.» — Fol. 449 V^o.

1632. 25 Februar 7241 (1733). Grigore-Vodă, «pentru breasla cizmarilor și a solonariilor de aici din Iași». Întărește privilegiul dat acum de Mîitropolitul Antonie. — Fol. 445 V^o. — Urmează, din 7249 (1740-1) —, rupă cizmarilor din Iași, «pe 13 liud[e] căsari și pă 3 liude holtea, ca să dea pe an câte 60 ug[hi] de omul căsar, și de holtea câte 3 ug[hî]», în trei șferturi (Maiu, Septembrie, Ianuar); dînd și «răsura, câte 3 potronică de ug».

1633. 7244 (1735-6). Grigore-Vodă, «pentru acest om anume Nicolae, ce au fost Jidov și s'au creștinat». Scutiri. — Fol. 409. — Urmează alta pentru «Ion Botezatul», fost Jidov.

Cu o fată a lui a logodit Grigore Ghica în Domnia d'întăii pe fiul său cel mai mare, Scarlat. V. Amiras (*Letopisișe*, III, ed. a 2-a), pp. 171-2.

¹ Pentru alte acte ale Spătarului, se trimete într-o notă (fol. 391 V^o) «mai înainte, spre scăndur[ă]».

1634. 7244 (1735-6). Pentru o casă a lui Iordachi Cantacuzin[o] Vel Spatar, în Iași, «pe Ulița Strănbă». Scutire «de camână, de bezmă, de cepărit, de braniște, de buoru, de locu agescu, de pecete așască și de alte angării de toate ță-ar fi pe alte crăcme». — Fol. 357.

o 1635. 7 Februar 7244 (1736). Grigore Ghica, pentru Cîmpulungeni: Nu vor da, după obicei, vama pentru *bucatele* ce duc ori-unde, și în Ungaria. Se va strica scuteala dacă ar duce *bucate* străine. Nu vor da mortasipie pentru nimic: «niț de vită, niț de brânză, niț de sucman, niț de altele». La oamenii domnești, «copii de casă, armășăi», vor da numai 3 galbeni *ciobote*, aprodului însă 2. «Așijderea și pentru strănsul banilor a țăverturilor, saū a goștinii, pă obiceiă ce au avut, ori în care latură, și lătunoiale satelor, nime alt din zapciī saū de alți slugi vornicești, nimini alții mănă în banī să nu-ș bage ca să iă vr'un ban de la cineva, niț să s[ă] ispitească la ačasta ca să străngă bani, făr decăt numai vătămăni lor... Să-ī dea la vătămăni din vatra satului, și ei să-ī dea în mănă vornicilor; și de galben să-ī dea câte un potronic răsura, afar[ă] din răsura Visterii, ca să fie pentru cheltuialile zapciilor... Pentru ernatecul oilor lor, aducându-le în toate ernile în coace în țeară, la ernatic..., ori la care braniște și pre a cui moșie», nu vor da dijmă, «căc lor așa li s'au făcut obiceiă», cu acte¹. — Fol. 407 V^o.

o 1636. 15 Februar 7244 (1736). Grigore-Vodă, «pentru sluj[i]torii joimir[i] roși de la steagul cel mare agescu, care sluj[i]tori, încă în ceialalt[ă] Domnie a noastră, am socotit Domnie Mea, denpreun[ă] cu tot Sfatul nostru, și den pajăște i-am făcut păn la 120 liud[e]; pre care i-am numit Domniia Mea cu acest nume, adec[ă] joimir roși², și i-am dat Domniia Mea ca să fie supt steagul cel mare agescu, fiind și atunci tot dumnealui cinstit și credinčos boiarul Domnii Meale Ia-

¹ V., pentru privilegiile Cîmpulungenilor, *Documentele Callimachi*, cap. I al Prefeții. Privilegiul acesta e anterior celor analizate acolo.

² V. Amiras (*Letopisițe*, III, ed. a 2-a, p. 158): «Mai făcuse și alt steag, ue Roși, cu port arnăuțesc, și cu bărate roși de postav».

nache Vel Ag[ă]¹... Avea toț cai buni și arme.» Erau scutiți, scutind și unele vite. Așa stați «pân la premenirea Domnii noastre, de aiē în Țeara-Rumănească², miluindu-ne puternica Împărăție. Și pre toț i-am lăsat Domnia Mea grijiț și pre cai buni, ca pre niște sluj[i]tor[i] aleși. Iar, dup[ă] meargerea noastră de aiē, nu să aibă vr'o milă saū vr'o căutare, ci cu tot felul de biruri fost-au stropșiți, atăta cât au rămas foarte stricați: mai mult și din pricina zapciilor ce-i avea, nefiind vreadnici a-i chivernisi și a-i apăra, fost-au călcaț de obște...» Îi scutește din nou «de 4 čvertur[i] de hărtii, de fumărit, de satarale, de ilișuri..., și de toate tămplările ce ar fi pre alt[ă] țeară... Și pentru fičorii lor holteaī, ce vor avea din trupurile lor, saū fraț holteaī, ce vor fi nedespărțiț de casele lor» (aceștia dau «un galben hărtie»).—Fol. 44I V^o.—Și pentru «aceste doao steagur[i] vânător[i] și pușcaș; care acești sluj[i]tor[i] nici odinioar[ă] mai nainte vreame nu s'au pomenit, fără de cât în vremile altor Domni ce au fost mai nainte de noi era vânător[i] de aducē vânat Domnii, dar uniī ca aceia nu să numii sluj[i]tor[i]». În întâia Domnie decī, el i-a făcut «den pajăște»³. În fiecare steag erau 55 de oameni. «Era foarte niște oameni stricurați și grijiț... I-am adus Domnia Mea de șadē pre rând în Curte cu săptămăna, ca și ceale 4 steaguri de siimeani de Curte, și cu niē un fel de bir.»

1637. 10 April 7244 (1736). Grigore Ghica, «pentru sfânta sihăstrie din codrul Deleanilor», cu hramul Sf. Nicolae.—Fol. 422.—Întărit de Constantin Mavrocordat (1-iū Septembrie 7242=1733).

o 1638. 27 Septembrie 7245 (1736). Grigore-Vodă, «pântru Husein biv Voivodă, carele au eșit acmu din Țara Turčască cu 2.500 oi, cu ale čobanilor lui; care, viind la Domnia Sa, s'au tocmit ca să dea goștină câte o pară de oae, însă și čobaniī lor, care vor fi oameni streini și vor avea cărț de haraci din Țara Turčască, vor da goștină ca și stăpăni lor, câte

¹ Ipsilanti (Psiolul).

² În 1736. V. și raportul olandes din 2 Maiū al acestui an, în Prefață.

³ V. Amiras, *l. c.*, p. 158: «Cum și un steag de vânător[i] ce făcuse: îi purta în port unguresc, și cu bărate negre de pisă».

o pară de oae; și bani goștinii lor îi vor da la goștinarii care vor fi cu goștina bărsănească». — Fol. 482.

1639. 1-iū Decembre 7245 (1736). Grigore-Vodă, «pentru popii ungurești de la Săboani i ot Grozești, și de la Faraoani..., fiind acei preuți ca și niște streini într'aastă țară»; scutire. — Fol. 448. — Cf. și fol. 463-3 V°.

1640. 7245 (1736-7). Grigore-Vodă, pentru «David Jidov, argintar gospod..., aflându-se nelipsit de la locul Curții gospod». E iertat de vamă, camănă, bezmăn, mortasipie, părcălabie, etc., *hărtii* și dări.

1641. 13 April 7245 (1737). Grigore-Vodă, către starostii de Cernăuți și Vel Căpitan de Coțmanî, pentru că ei ieau, contra privilegiului, la trecerea Armenilor poloni, cu caii, în țara lor, «3 potronici starostii și căp[i]t[ă]nii... Supăr să n'aibă pentru caii ce ar fi din iapile lor, iar pentru alți cai, ce or fi făcuț de aiē din țeară, pe aceia vor da starostii și căp[i]t[ă]nii pă obiceiă.» — Fol. 439.

1642. «De la Socola», 22 Iulie 7245 (1737). Grigore-Vodă, pentru procesul lui Alistarho biv Vel Stolnic cu Gheorghie Turculeț Postelnic, pentru parte din Hlinița. «Dzăcând dum[nea]lui Alistarho Stolnicul precum ața moșie este driaptă moșie în partea maicii sale Domniții Saftii¹, și făr de dreptate este dată ața moșie de mătușa dum[i]sal[e] Domnița Iliana² lui Turculeț, cu zapisul său, pentru 180 lei datorie soțului său, repoosatului Neculaiu Costăn Logofăt³.» — Fol. 466.

1643. 7246 (1737-8). Grigore Ghica, pentru un vâtaf de sădăcarî, urmînd tatălui său în vătăfie: «ca să fie de lucru gospod la Cămar[ă].» Scutiri. — Fol. 408 V°.

1644. — 1738. Grigore-Vodă, pentru mănăstirea «Gălata de

¹ Fata lui Duca-Vodă.

² Soția lui Nicolae Costin.

³ V. *Ist. lit. rom.*, III, pp. 48-9 și 49 n. 1. Numele de familie al lui Aris-tarh era Hrisoscoleu: v. familia lui în documentul citat (unde iscălitura grecească trebuie de cetit 'Αριστορχος, și e a lui). Pentru alți Hrisoscolei, v. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 53-4, II, p. 617.

gos», făcută de Isac Balica Hatmanul¹ și închinată la Sinai. În întâia Domnie a dres-o, «din temelie mărand-o, precum să vede, facând și zidiu pin preșur și cas[e] de pîiatră, și o am îndzăstrat cu toati ci să cad». Se gîndește și la Sf. Arhanghel, făcută tot de Balica, și la Sf. Vineri, «de Urechi Nistor Vornicul», — cea d'întăiū fiind acum domnească. Se înțelege cu Paisie de Constantinopol, «fiind și Sfinția Sa de la Sinaia».

1645. 20 Mart 7246 (1738). Grigore-Vodă, pentru Galata, căreia i-a înnoit zidul. Jos: «gripsosul² patrierșiei» (Sf. Mormînt). — Fol. 459 V°.

1646. 13 April 7246 (1738). Grigore-Vodă, pentru Enachi Brașovanul din Iași. «Fiind și obiceiū pentru păreginile ce vor fi părăsite pe locuri mănăstirești, să le dei cui s'a găasă, să le lucreadze, și să dei dijma la mănăstire... Și din pomii cei vechi, înpresuraț de pădure, carile i-aū destupat și în patru-5 ani abii aū închegat-o de aū făcut-o vie, și, dacă s'aū făcut vie dia roadă», se obiectează că via, mănăstirească, «aū lucrat-o făr de știre Păharnicului». Enachi primise numai «păragine». — Fol. 473.

1647. 1-iū Decembre 7247 (1738). Grigore-Vodă, «la cămănari și la mortasipi și la carii iaū seū dup[ă] la trunchiū, dup[ă] la mesercii și la bezmenar[i], și la alții carei veț unbla lor cu ce fel de slujbe și poruncî a Domnii Meale pe mesercii, și pentru doi mesercii den târgu den Sučavă», ai Mitropolitului, ce sînt scutiți. — Fol. 444 V°.

1648. 7237 (1738-9). Grigore-Vodă, pentru «Jidovii den târgu den Bărlad»: face, «dup[ă] obiceiul vechiū, precum aū fost de altă dat[ă], mai nainte vreame», un «staroste de Jidovî», Marco al lui Lazăr, «pentru poruncile gospod ce sânt pă jidovî... Să fie purtător de grij[ă] la toate nevoile voastre și la cislile voastre, și să s[ă] afle el și cu 2-3 dintre voi, pă care i-ți socoti, și toț dup[ă] cum or socoti ei să urmaț.» — Fol. 410 V°.

1649. 7247 (1738-9). Grigore-Vodă, pentru cîșla «Samașă-

¹ Balica reluase atunci clădirea din vale, făcută de Petru Șchiopul și năruită (Ureche, p. 236).

² Griptorul: vulturul.

rulu», unde staă 3.000 de oi, 260 de stupi, 500 de cai. — Fol. 409 V°.

1650. 14 Februar 7247 (1739). Grigore-Vodă, pentru Dumitrașco Stroič Postelnicul, fiul lui Stroič Spătar, nepotul lui Dumitrașco Păharnicul, pentru satul Iztrinești. «Dat-aă sam[ă] Dum[i]trașco Stroič Postelnicul că zapisil[e] Iztrineștilor li-aă dat moașe-sa la gineri-său Milescul Sărdariul, șă s'aă prăpădit la dănsul, pribegind la Muscal[i], arătând și diata moașă-sa, în car[e] scrie că li-aă dat la Milescul fără voe ei¹.» — Fol. 503 V°.

1651. 20 Mart 7247 (1739). Grigore-Vodă, pentru mănăstirea Cetățuia, făcută de «Duca-Vodă Bătrînul; ponorându-să dialul, aă cădzut de cîteva vremea zidiul..., ce peste puțină vreme s'ar fi primejduit și singură besearca». — Îi dă decă scuteli. — Fol. 448 V°.

1652. 11 April 7247 (1739). Grigore-Vodă, pentru Armeni polonă cu cireză. Vor da «pentru boi de negoț... cornăritul cîte un leu, un potronic vechi de boi și cîte un leu de boi vama... Și, pentru vitele și hergheli de iape ce aă în Moldova, să dă cunița pe obicei, cîte 40 de bani de vită și de iapă... Pentru venitul starostelui de Cernăuț și a lui Vel Căpitan de Coțman și a Vameșilor celor Mară, și venitul Gramaticii, să urmeaze cu toți luându-ș venitul lor după obiceiul vechi, cîte un potronic de boi starostile, și cîte un leu de ciread[ă] lui Vel Căpitan de Coțman, și cîte un leu de ciread[ă] vameșilor ce mergu la otace, și cîte 4 bani de boi gramaticia, și cîte doi potroni de ciread[ă] călărașilor ce păzescu la trecătoare.» Scutiți oamenii lor «streini, mazur[i] de Țeara Leșască», de oră-ce dare; și «oamenii de țeară, holtea, ce vor avea păstori pă la bucatele lor», — cari vor da la hîrtii 2 galbeni de om. Pot cosi fin cu voia proprietarilor, prin oameni de țară și dînd «dijma locului». «Pentru 200 de stogur[i] de fân domnescu, ce iaste obicei de iaă de la Botoșani», vor da 2 lei pol «vechi» pe stog. Pentru boii «ce să rup cărduri după în cirez și fug, să aibă a da colacul la cine ar găsi boi, cîte doi lei de cărd... iar,

¹ Pentru Stroițești, v. *Documentele Callimachi*, II.

când s'ar răzli din ciread[ă] câte un boū saū câte doi boi, atunce vor da părcălăbie câte un leū de boū.» Orî-ce judecată a lor se rezervă la Divan. — Fol. 439.

1653. 27 Maiū 7247 (1739). Grigore-Vodă. Proces, în care și soția unui «vâtaf de fuștaș». — Fol. 467.

1654. 17 Iunie 7247 (1739). Grigore-Vodă. Un preot îi arată că tatăl său, călugăr, «aū cădzut ... într'o năpaste de curvie ..., dzăcând [un om] că s'aū apucatū ... de o fată a lui și aū răpit-o, și, vrând ... ca să-l ducă ..., să-l dē în mână episcopului ...». Fiul «aū stătut după Sărghie ca să tacă mulcum, să nu mai scoată în oamin[i] ocară tătăni-săū, și i-aū datū și 55 lei de la sâne, ban[i] gata». Dar omul tot pîrește. Se judecă la episcop, care-î iea «un cal de 50 lei», și la Mitropolit, care iea și el «46 matce și 20 ocă de țăară și altil[e], și Mărdar[e] Cluțeru[l] i-aū luat 27 vedre vin», ca «gloabă». Domnul chiamă afacerea la el, și nu găsește dovadă contra călugărului, ci numai «așa, pen niște siamne; dar încăș, cu toate acialea, s'aū cunoscut că călugărul Sava cu voe fetiī aū făcutū prič[i]nă de curvie, iar nu cu sila, den vreamē că casa lui Sărghie de a călugărului aū fost de de parte una de alaltă, căt ar arunca un om cu bățul odată, și, vreamē aciaia când s'ar fi răpit fata, aū dzis fata că i s'aū făcut dzua, mergând iă la rășniță, și după fapta călugărului s'aū luat plata, cu bătae și cu pediapsă de închisoar[e]». Ce era vinovat preotul ca să i se iea averea lui? Pomeniți banī dați «înpăcăciune». — Fol 524 V°. — La urmă, se adauge judecata lui Nechifor Mitropolitul, împreună cu Sandul Sturdza Vel Logofăt și Ion Neculce biv Vel Vornic. — Fol. 524 V°.

1655. 10 Iulie 7247 (1739). Grigore Ghica, pentru «Costandin ce aū fost grăd[inar] gospod, carele s'aū jăluit Domnii Meale că, dintr'o boală ce aū tras, aū rămas olog de pîçoare, și coșul lui încă aū rămas vătămat și stricat, și la ochi, de nu veade, — atât el cât și muiarea lui». — Fol. 443 V°.

1656. 30 Iulie 7247 (1739). Grigore-Vodă, pentru «Paladie Golăe și frate-săū Anghelut[ă] Golăe biv Cluț[er] și al[t] fraț ai lor, fețorii lui Golăe ce aū fost ispravnic pă satele domnești, nepoț și strenepoț lui Dumitru Golăe ce aū fost Păharnic.

Mare»¹, pentru niște Țiganî. Aduc un act de la Petru-Vodă, din 7 Februar 7098 (1590), pentru Dumitru Golăe Vel Paharnic, ce a cumpărat Țiganî de la Anton Pitarul, «și apoi, înstreinându-se moșul lor Golăe și tatul în Țeara-Rumânească, în cătăva vreme, și Țiganii rămăind aič[i] în țeară, etc. Și apoi viind tatăl lor iar aič în țeară», supt Dumitrașco Cantacuzino, se face împărțeală la 7183 (1674-5). Între Țiganî, «Ștefan Păpăneca și Toader Gorgan și Drume, Chifanie». — Fol. 430 V°. O 1657. 7248 (1739-40). Grigore-Vodă, «pentru rândul aprozilor de Divan, care breaslă... au fost mai de cinste între alte breasle și slugă a Curții domnești», dar a sărăcit și «s'au fost stricat de tot». Să fie, «păr la 30 de oameni..., la izvod cu peceate gospod», dînd 3 galbeni de om pe an, în două șferturi (Sf. Gheorghe și Dumitru). «Fečoriî holteaî să dea la hărtii numai 1 ug.» Scutiți de tot restul. — Fol. 413.

O 1658. 7248 (1739-40). Grigore Ghica, «Nicăi Vornicul de Bărlat». pentru șugubine, pripasuri, «den vatra tîrgului»: «nimen[i] din boiarî sau din alt[i] să n'aibă amestec». — Scutire unui om: «Vasilie, strein, Ghiurgiū»². — Și pentru «Ghiorghe, Ghiurgiū». — Fol. 406 V°.

O 1659. 1-iū Mart 7248 (1740). Grigore Ghica, «pentru rândul Bărsanilor ce sânt așăzaț aič în țeară, la Putna și la Bacău»: li dă *ruptă* 3.000 de lei vechi, în patru șferturi (Mart, Iunie, Septembrie, Decembre). Li se acordă peceți roșii, «atătă căsașilor, căt și holteilor». Să nu treacă însă alte *bucate* ca ale lor. Goștina de oi o vor da «bărsăneaste, câte 6 bani de oae, și, pentru tărle», iar ca Bîrsanii. Pentru pîri, numai «Vornicii lor să aibă treabă cu dănșii și a-î judeca și a-î certa»; apel la Divan. Pentru furt și omor, judecată numai la Divan. «Pentru miei și alte bucate, și brînză, lăna, cergî, burci, ce ar aduce la Gălați și la alte tîrguri de vânzare», vor fi scutiți de vamă, mortasipie, pîrcălăbie. Cele exportate vor da vamă. Au voie a rătăci cu oile iarna, «și de vară, pă locur[i] slobode, încă să n'aibă opreală, însă ferind țarinile și fîneațile»; nu vor

¹ V. și mai sus, cap. penultim, p. 157, n° 58.

² Georgian.

da dijmă, afară de «unde or ținea ei stăne așazate păste vară»: aici se vor tocmi cu proprietarii. «Nu vor putea cum-păra în paguba lor Bîrsanii străini, față de acești birniș pă-mântului» Caii și căruțele lor nu-s supuși la podvozi. — Fol. 407 V°.

1660. 13 Mart 7248 (1740). Grigore-Vodă, pentru «Stoica Căpitanul de drăganî și pentru frate-său Ghiorghe Băcan..., oameni streini». Scutire, «păcum, dup[ă] ce au vrut Muscalii să s[ă] rădice den orașul Iașilor, ca să meargă la țeara lor, au dat jaf la dughiana lor, ș'au prădat de tot ce au avut, și au luat și carte ce au avut de milă». Dughiana «să fie ferită și de schimburî de spre neguțtorî, și de toate cheltuelile agești: de fânar și de plimbare Agăi, și de altele câte ar mai fi pre alte dughiane cu bălăchiî» (*sic* = băcălii). — Fol. 434.

1661. 20 Mart 7248 (1740). Grigore-Vodă, pentru mănăstirile Galata și Sfîntul Arhanghel. «Întâmplându-s[ă] în Domniia noastră întăiū de am discălicatū târgușoru ce este supt Gălata, cu așădzaria a trii iarmaroac[e] pe an.» — Fol. 437.

1662. 1-iū Maiū 7248 (1740). Grigore-Vodă, pentru «protopopa Ion, preutul de la biserica gospod de pe poartă, — că, în anii aceștia, întâmplându-s[ă] a avia prè-puternicii stă-păniî noștri oștir[e] cu Nemții și cu Moscalii, Domniia Mea încă, de spre partea țărăi aceștia, am eșit cu urdiia la cîmpu, și protopopa Ion, fiind preut domnescu și om de triabă, și având de la noi poroncă ca să s[ă] afle la paza bisericii gospod, căt om fi cu urdiia afară, iar el au păzitū slujba besericii precum să cade, și, orî în care parte a țărăi aceștia am în-blăt cu urdiia la cîmpu, el încă de noi nu s'au dizlipitū, niș slujba bisericii pren silința lui nu s'au continit, și mai vartos că, și în părțil[e] de ġos cînd eram, de spre Gălăț, el au ur-matū totū după Domniia Mè... Sa fie ertatū de poelonul Sfinției Sal[e] preosfințitului părintelui Mitropolit și alte dăr[î] de toate, de s'ar mai întâmpla să iasă pe preuț.» Și privilegiî pentru *bucatele* lui. Urmează privilegiul din 6 Iulie 7249 (1741) pentru fiii lui, «Lupul Medelniceriul» și Sandul.

1663. 5 Maiū 7248 (1740). Grigore-Vodă. Pentru mănăstirea Slatina, ale cărei privilegiî s'au pierdut, «întâmplându-s[ă].

vin[i] Moscalii aič în țară, și, prădând măn[ă]stirea, li-aū luat și aciale cărți». — Fol. 481 V°.

1664. 10 Maiū 7248 (1740). Pentru «preoții de la patru bisăric domnești ce sântu la târgu, la Botoșanī, cu o bisiarică din Păpăuș», care «sânt sărač[e] și lipsite de toate trebuinți[e] lor», și preoții n'aū nici un venit. «Din 4 iarmaroač[e] care ce este obiceiū de să fac pe an acolo . . . , 2 de lature târgului și 2 în târgu . . . , pentru 2 . . . , unul de la Sfetii Ilie și altul la Sântă-Mărie-Mică, ce să fac afară . . . , — la aceste . . . , să aibă . . . să facă ei dugheanile iarmaroacilor, și venitul dugheanilor după obiceiū, ce să lua de dughian[ă] până acum . . . , l-am dat . . . bisăricilor . . . Iar vinitul dugheanilor de la alt[e] 2 iarmaroč[e]: unul de la Vinirea-Mar[e] și altul de la Sfetii Theodor, ce să fac în târgu, să aibă târgoveții de Botoșian[i] a fač[e] ei dughenile, și să iă ei acel vinit . . . , precum s'aū luat.» Strîngerea celui d'intăiū venit o vor face Vorniciū de Botoșanī, cari-l vor da «la un neguțitor ce ar fi mai de frunte de acolo din târgu», și acesta va avea grija bisericilor, cum-părînd «cărți» și altele; el va răspunde față de Vornici. Restul se va împărți preoților, «după orânduiala și cinstea lor». — Fol. 484 V°.

○ 1665. 8 Iunie 7248 (1740). Grigore-Vodă. Scutire de «bani grajdiului de pe la Țigan[i]», a Țiganilor Mitropoliei. — Fol. 485 V°.

1666. 22 Iulie 7248 (1740). Grigore-Vodă. Scutire pentru biserica de la Războeni, pe satul lui Sandul Sturdza Vel Logofăt, cu călugări. — Fol. 471 V°.

1667. 23 August 7248 (1740). Grigore-Vodă. Scutire pentru «Ivan Brașoveanul», așezat în Iași. — Fol. 424.

○ 1668. 3 Septembrie 7249 (1740). Pentru un scutelnic al lui «Iosif monah, dascalul din școl[a] slovenească». Îi lasă lui Iosif «cincizeč de stupi, ca să dea deseatin[ă] boereaste: den zeace bucate un leū». — Fol. 434 V°.

1669. 12 Septembrie 7249 (1740). Grigore-Vodă. Scutire pentru episcopia Hușilor. — Fol. 513.

1670. 10 Octombrie 7249 (1740). Grigore-Vodă, «pentru o măn[ă]stir[e] de la Chișină[ū]»: va lua 2 ocă de unt-

de-lemn, o litră de tămîie pe lună, de la «vama gospod de la Chişinău». — Fol. 486 — Urmează scutire pentru «un ţărcovnic şi un posluşnic, oaminî streinî, ce s'ar afla la biserica de la Chişinău, care biserică, fiind mai înainte domnească», e risipită de Tatarî pe vremea Ruşilor şi reclădită de Lupul biv Vel Agă. .

○ 1671. 12 Novembre 7249 (1740). Grigore-Vodă, «pentru breasla uşăreilor, carele aflându-s[ă] de pur[u]rea nelipsit de la slujba Curţii Domnii Meale», vor da 2 ughî de om pe an. — Fol. 429. — Constantin Mavrocordat decide (23 Iulie 7243 = 1735), că ei vor da, «la vreamă hărtiilor, de om câte un galben». — Fol. 429 V°.

○ 1672. 20 Novembre 7249 (1740). Grigore-Vodă, «pentru 12 liud[e] sticlari, oameni care au eşit din Țeara Ungurească şi s'au aşăzat la sălişte la Călugăra, la Ținutul Bacăului»: vor da numai «500 table de sticle şi 100 sticle de cealelalte, pentru treaba Domnii». Ce ar da mai mult, se va plăti, «câte doao parală de sticlă... Cu alţii, cum să vor putea tocmi». Vor da goştină 2 parale de oaie, «bărsăneaste». La văcărit, vor scuti 2 vite de om. Sînt daţi în sama lui Radul Racoviţă Vel Paharnic, pe moşia căruia se află. Li se adauge voie a lua lemne din păduri. — Fol. 440 V°.

○ 1673. 1-iu Decembre 7249 (1740). Grigore-Vodă. Pentru «şangăii, oamenii şi alte răf[e]turi a ocniî». Iarăşi, li iartă dările, afară de «čvertul lor de aşezare, cum s'or tocmi cu Că-măraşii». La văcărit saū cuniţă, vor scuti până la 600 de vite şi 100 de cai. La desetina stupilor, 200 de stupi «şi cu mascuri». Goştină de oi vor da «pă obiceiul lor», 60 de bani de om. — Fol. 441.

1674. 29 Decembre 7249 (1740). Grigore-Vodă. Pentru călugării de la săhăstria episcopului Pahomie, «den deal de mănăstirea Neamţului». — Fol. 436 V°.

1675. 7249 (1740-1). Grigore-Vodă, pentru «Franţii şi Ion, care au venit acmu den Țeara Ungurească, şi sânt meşteri bărari». — Fol. 413 V°.

1676. 7249 (1740-1). Grigore-Vodă, lui Vel Comis, pentru branişte: «2 potronicî de carul cu vin şi 2 oc[ă] vin», etc.

Tot așa pentru carul cu pește, cu băcălie, cu sare, cu postav, cu blane, cu bogasie, cu miere, cu holircă, cu nuci, cu perji, cu in saū cînepă, «cu cafê saū cu sticle», cu păcură, cu funii, cu albiî, cu «uloiū», cu scumpie, cu lînă, cu oale, și «de plută ce mărgu pe Prut». Pentru șugubine și omoruri în braniște, pripasuri «de țeară or tătărești». Să prindă și să dea locuitorii pîrcălabilor pe Turcii ce s'ar purta rău. — Fol. 410 V^o.

1677. 7249 (1740-I). Grigore Ghica. Pentru Vel Comis, ca să strîngă pentru sine «braniște de var[ă] aiĉ în tîrgu, pe obiceiū, dup[ă] la crășme și dup[ă] la breasle».

1678. 7249 (1740-I). Grigore-Vodă. «Întîmplându-s[ă] moarte lui Gheorghie Ursache la Cernăuț¹, s'aū fostu lăsat supt epitropiia dumisal[e] lui Enache Halipliul, ca să-l grijască după moartea lui.» E îngropat la biserica domnească a Adormirii din Cernăuți, dîndu-se și 50 de «stup[i] matce» acolo. Să fie ale preotului Costașco. — Fol. 492 V^o.

01679. 7249 (1740-I). Grigore Ghica. Pentru cei «28 oameni îmblători de la Cernăuț, cu vataful lor, cariî fiindu în toată vremea de slujba poroncilor Domnii Meale», sînt iertați de «biruri»: «niĉ ăverturi, niĉ hărtii, niĉ alt niĉ un fel». Li s'aū dat și pecetluituri roșii «pă feațele lor». La desetină, vor da, până la 50 de *bucate*, 1 leū de zece bucăți. La văcărit, «când s'ar întâmpla văc[ă]rit», vor scuti fiecare un cal «și 2 vite». Privilegiul datează din întăia Domnie. — Fol. 406. — Același, pentru ca Vel Cupariul să strîngă «slujba boorului de la toate cărcumele, orî cu ce fel de băutură s'ar afla la acel Țînutū, și la iarmarocile ce s'ar face păste an . . . , să iă bourul, de cărcumă câte 44 bani, și 2 oc[ă] dreapte de băutură», — fără vre-o scutire. — Fol. 405 V^o.

1680. 15 Ianuar 7249 (1741). Pentru «breasla părgarilor, de aiĉ den Iaș . . . Pe 29 liud[e] ce sânt, ca s[ă] aibă a da ei de om numai doi galbeni de om pe an» (la Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru). — Fol. 440.

1681. 17 Ianuar 7249 (1741). Grigore-Vodă, pentru un vier

¹ V. vol. V, p. 412. Cf. *ibid.*, pp. 582-3.

al lui Toma Spițer, dat după plecarea lui «besiarecei ungu-rești». — Fol. 448¹. — Cf. fol. 463 V^o.

1682. 13 Februar 7249 (1741). Grigore-Vodă. A adus «apa denainte porții Curții domnești, din care să îndăstulează toat[ă] obște». Vor fi «fiestecând 2 oameni suiulgii pe treaba ačasta stătătorii..., cu nafacao lor». Alege pe Dima și fra-tele său Constantin. «Măcar că'n anii ce au trecut, s'au în-tâmplat în țara ačasta și multe întâmplări cumplite, precum boala čumii, de care foc alții toț au părăsit orașul, eșind afar[ă] pă la țeară, apoi și venirea Moscalilor în orașul acesta, despre cari răotăț și nevoi ce au făcut lăcuitarilor țărăi știute sănt, încă și haznao au potricălit-o pe multe locuri, stricându-o, iar ei, acești 2 omeni, și 'ntr'aceale vremi nu s'au dăzlipit de la trebuințele haznalii.» Îi întărește decī ca suiulgii. Leafa lor e «10 lei pă lun[ă], de la Visteria Dom-nii Meale, și câte un postav suptire de Paște, de la Cămara gospod, den an în an. Așijderea și tainur[i]le de păine și de carne și de lumănări.» «Cheltuiala haznalii» o vor lua «de la siimeanii hătmănești, că așa sănt ei siimeanii legaț cu tes-tamentul Domnii Meale: ertându-se de bir, să trag[ă] ei cheltuiala haznalii». Vor scuti și un număr de *bucate* la dăjdī, și vor avea și un scutelnic. «Dup[ă] moartea lor, iarăș den neamul lor cine va fi meșter de ap[ă], să încap[ă] în locul lor, și nime alți meșteri de apă streini să n'aibă acea în-drăzneală de dat supărare vre unui obraz din cei ce să află lângă Domniia Mea.» — Fol. 428.

1683. 1-iū April 7249 (1741). Grigore-Vodă, pentru «Petre Păuleț de la Trebeș, carele, fiind un sărac și strein, și aflându-se presecar la preotul prefector». — Fol. 424 V^o.

1684. 2 April 7249 (1741). Grigore Ghica, pentru «State Grecul, ce au fost mai nainte paic la Domniia Mea și, însu-rându-se, au luat pe Zmaranda ce au fost Jidovcă și s'au botezat». — Fol. 434.

1685. 2 April 7249 (1741). «Pentru Ursachie Jicniceariul,

¹ Pe același fol., scutire pentru «Sandul dascal ungurescu de la Răchiteni, de vreme ce este stricat de amândoaī mănule».

² Tot acolo pentru satul Trebiș, «ce este a băratului din tãrgu din Bacău».

carele adăv[ă]rat au fost feçor de boiariu de frunte, și era și al nostru cirac», mort «la vârsta tinearețelor sale, fiind încă holteaiu neînsurat», lăsînd averea în sama Domnului, afară de Burăuți, «care l-au rănduit el să fie dar Domnii Meale». Îl dă mănăstirii Barnovschi, «de vreme ce părinții lui Ghiorghie Ursachie sânt astrucaț la mănăstire... Știut lucru iaste că aceaste drease s'au jăfuit de Cazaci, în vreme ce au venit oștile moschicești aici în pământul Moldoviî, de s'au prădat țeara». Marturi, boierii. — Fol. 447.

1686. 25 April 7249 (1741). Grigore-Vodă, «lui Vas[i]lie Cogălnicanul ă-au fost porușnico», care are niște case ce n'au fost «conac de oaspeț... Acum, în Domniia noastră, întămplându-s[ă] a fi casă[e] agești stricate, cu poronca noastră au fost conăcită Agiia într'ăcastă cas[ă], iar acum, deșertându-să casăle, și socotind Domnie Mia slujba lui ă-au slujit din tinerețil[e] lui și păn acmu, la bătrăneț[e].» Să nu fie decî supărat, el și copiii. — Fol. 502 V°.

1687. 9 Maiu 7249 (1741). Grigore-Vodă. «Pentru acest om anum[e] Sandul, care de fel au fost Armean ș'au priimit pravoslavie leage; careleă aflându-se acum șazător la moșia ce are dup[ă] fămee la —», etc. — Fol. 446.

1688. 21 Maiu 7249 (1741). Grigore Ghica, «starostilor de Jidovi și tuturor Jidovilor de tîrgu de Iași, și pă cine vor pune ei, să fie volnič... a strînge crupca ce au vîndut-o ei, de la toț Jidoviî, dup[ă] scrisoarea lor, precum au legat și precum au așăzat, carele precăt să dea, pe alișverișul lor; pentru căă acastă crupcă au făcut pentru folosul și ajutorul și chiverniseala a breslii a tuturor, pe obiceiul lor, cum și de alt[ă] dat[ă] au fost acest obiceiu de s'au făcut... Carele nu va da obiceiul, să va pedepsi cu judecată și globa ce s'au legat la zapisul lor.» — Fol. 432 V°.

1689. 1-iu Iunie 7249 (1741). «Pentru șangăi ce tae sare la ocnă, carei de 'nceput, de la strămoșii lor, și păn acmu, leafa lor au fost orănduit[ă] și așăzat[ă] a li să da căte un ban de o sare pă sările ce sânt obiçnuiț să dea la căutări.» O crește «cu doao părți mai mult»; decî 3 bani. — Fol. 441.

1690. 15 Iunie 7249 (1741). Grigore-Vodă, «tîrgoveților

jidovi și români de Botoșani, carei au jăluit Domnii Meale că, neîncăpând ei toți să-ș fac[ă] case mai înlăuntru, unde iaste frunte uliții, s'au așăzat mai pe de laturî, unde să vinde făina și să face târgu den Duminec[ă] în Duminec[ă], de căștig[ă] și ei hrana lor, și acum să scoal[ă] unii și alții și cu lăcomie să întind ca să trag[ă] și făina pe la dughianile lor, acei ce țin dughiane la fața uliții, unde să vând negoaț[e]le și mesearnița și altele... Târgul făinii să nu să clătească den deal, den locul lui, de unde s'au vândut și pân acum. Așijderea și băcăliile, și negoațe, și mesearnița, și pitărie să stea toate la locul lor, și să nu să mai strămute, trăgând unii la alții, — ca să aibă hran[ă] cu toții.» — Fol. 435.

1691. 4 Iulie 7249 (1741). Grigore-Vodă permite Vel Ispravnicului Matei și vornicelului ce va pune acesta «la siliște la Cotnari» să cheme «Ungureanî din Țeara Ungurească..., or[căt] de mulți». Nu vor da nimic până la Decembre, iar de atunci *ruptă*. — Fol. 427.

1692. 10 Iulie 7249 (1741). Grigore-Vodă, pentru un călugăr, care «s'au închinat cu celi ce are el, moșii, stupi, la Sf[ă]nta Mitropolie». — Fol. 472.

1693. 25 Iulie 7249 (1741). Grigore-Vodă, pentru «breasla blănarilor și a coj[o]car[i]lor de aič den târgul Iașii, și de la alte târguri», cari sînt supărați de cămănari, ce li ieau și lor «câte 4 lei, 2 potronicî de om pre an... Nu să aseamănă, nič să cuvine a avea vr'o cale slujba camăna cu blăn[ă]rie, de vreme că camăna de 'nceput s'au obișnuit asupra băuturii și a meserniții.» — Fol. 445.

1694. 27 Iulie 7249 (1741). Grigore Ghica, pentru «biserica din Chiș[i]nău, unde să cinstește hramul Sfântului și Marele făcătoriu de minuni ierarhu a lui Hristos Nicolae; care beaserică fiind mai înaintea domniască și, în vreme tulburărilor č-au venit Moscalii aicea în țară, s'au răsăpit de Tatar[i] din temelie, și la acie vrem[e] fiind Sărdar din poronca noastră credinčos boeriul nostru dumnealui Lupul Năstasă biv Agă, slujind Domnii Mele cu credință, mai vartos într'acele vremi, și cerând voe de la noi ca să fac[ă] dum[nea]lui ačastă biseerică, Domnia Mea i-am dat voe și blagoslovenie ca să o facă,

și au făcut-o dum[nea]lui din temelie, cu toată cheltuiala dum[i]sale, și fiind și acest loc, târgul Chiș[i]nău, ce să numește Buicani, a mănăstirii Gălății, unde iaste zidită această beserică, au cumpărat dum[nea]lui acel loc cu toate veniturile drept — lei, și l-au închinat sfintei biseării; care beserică cu voe noastră o au făcut dum[nea]lui metoh mănăstirii Gălății.» — Domnul îi dă, între alte *mile*, pe an, «câte o sută de lei din mortasăpie Chiș[i]năului... Și din pâne ușorului ce să (să) strângea de la Tatar[i] acolo la Chiș[i]nău, să aibă a lua trei dzăc dea chile de grău și doîdzăc de chile de mălaiu pe an.» — Fol. 394.

o 1695. 5 August 7249 (1741). Grigore-Vodă, «pentru Pam buc Armeanul», viind în țară «cu merșesugul său, știind a face strune... Unde ar găsi, pre la trunchiuri sau la sulgerie, mațe de oae de treaba meșesugului său, să fie volnic a strânge, de vreame că aceale altora nu sânt de treabă.» — Fol. 435 V°.

1696. April 7250 (1742). Șarban Cantacuzino, nevind să se întoarcă și arătînd hainie, moșiile se iaă de Domn. Una, Horodniceni, se dă lui Dinul Cantacuzino biv Vel Armaș.— Fol. 480 Vo.

1697. Fără dată. Grigore-Vodă, pentru plîngerea «Vrăncenilor... că lăcuitorii ce lăcuescu la Țănutul Putniî n'au avut obiceiă a plăti vama sau ortul starostescu pe vinuril[e] ce le rădică de la vii și le duc la casă[e] lor, cum nič acmu lăcuitorii ce lăcuescu la alte sate într'acel Țănut nu plătescu, numai pe dănșii, pe Vrănceni, îi supără». Întărește scutirea. — Fol. 483 V°.

1698. Fără dată. Grigore Ghica, pentru niște *vecinî* reclamați de mănăstirea Soveja, ca uniî ce ar fi «cumpăraț de răpaosatul Mateiă-Vod[ă], Domnul Țării-Românești, ctitoriul sf[i]ntii mănăstiri, de la un Iane Parvana Sulger, — arătînd eg[u]menul și zapisul lui Iane Parvana, cel de vîndzare, cu care au vîndută aciale moșii [Ruptură și Costești, în Ținutul Tutova] și scrie: *cu vecinî*, și, osăbit, arată egumenul și izvod de vecin[i] anume, iscălit de Iane Parvana și de alți boiar[i]». Oamenii explică astfel: «în trecută vreame, la Vasilie-Vod[ă]

saū mai înnainte, moşii, părinţii lor aū cădzut într'o slobodzie a lui Iane Parvana, şi, puindu-l Vas[i]lie-Vod[ă] o împrumută mare pe acel Iane Parvana, el aū lipsăt în Țara-Romăniască, şi atunci aū vândut aceale răpăosatului Mateiū Basarabu Voevod, şi el, când aū lipsăt, apucând şi izvoadile de cisla satului, aū pus pe toţ oamenii ă-aū fost într'ăca slobodzie într'acel izvod, numindu-i pe toţ: vecin[i].» Domnul ţine samă că: «sate boereşti de multe or[i] se tănplă, din vre-o pric[i]nă, de rămân fără stăpănire şi necăutate, şi cu multă vriame, iar acesta, fiind sat mănăstirescu, mănăstiril[e] niĉ-odată fără stăpănr[e] nu rămân». — Fol. 396 V°.

1699. Fără dată. Grigore-Vodă. Proces al lui Iordachi Cantacuzino biv Vel Păharnic cu nişte preţinşi *vecinî*: unul e «botnariū», altul «rotariū». El arată un act de la «strămoşul Domniei Mele, răpoosatul Gheorghie Ghica-Vod[ă]... De câte ori, la căţ Domni s'aū strigat şi cărţi cu poroncă: cine n'a fi vecin şi să află pen sate boereşti, să iasă fieştecare pe la moşiele lor, cum şi la Domniia a triia a lui Mihaiū-Vod[ă] aĉasta poroncă s'aū strigat.» De ce n'aū ieşit atunci? (Neterminat.) — Fol. 543.

O 1700. Fără dată. Grigore Ghica, pentru strîngerea mortasipiei în Iaşi: «să iă 2 zloţ de car saū de poloboc cu horilca, şi 2 oc[ă] horilcă den tot carul ce întră în târgu la vam[ă], 2 p[o]tronicî, şi 2 zloţ de rachiū ce ar veni dentr'alt[ă] ȝeară şi 2 oc[ă] rachiū, 2 potronicî de carne de peaste sărat saū proaspăt şi 2 oc[ă] peaste, 2 potronicî de polobocul cu miiare ce vinde cu ban[i] gata la Turci, 1 potronic de putina cu miiare, 1 ban de toat[ă] precupeaţa ce vinde în târgu şi de tot neguţtoriu ce scoate negoţ la tarab[ă] de toată săptămăna, căte un ban, şi de tot băcal[ul] şi precupeţ[ul], 2 potroniĉ de bolobocul cu perji şi 2 oc[ă] perji, 2 p[o]tronicî de poloboc cu oloiū şi 2 oc[ă] oloiū, 2 potronicî de bute cu vin ce treace păn târgu saū s'ar vinde cu darădicata şi ar eşi den târgu afară, 2 potronicî de bolob[oc]ul cu curechiū şi 2 despicăturî curechiū, 5 banî de caru cu cofe şi 2 cofe, 4 banî de carul cu sare, 4 banî de carul cu harbuz şi 2 harbuz[i], 4 ban[i] de carul cu fieştece fel de poame

și o oc[ă] de pome, 4 banî de putina cu brănză ce să vinde cu darădicata, 2 potronici de carul cu tutun și 2 oc[ă] tiu-tiun, 2 potronici de polobocul cu coase, carul mocănescu i ungurescu, 2 potronici de căruța cu raci și 100 de raci, o bucat[ă] de carne de tot trunchiul ce tae în târgu de vând, den legumi ce să vând cu sacul în târgu, de toate să iă câte oarece legumi, și den tot carul ce ar veni cu fânină, să iă câte 4 banî, orî cu ce fel de fânină ar fi, și de polo boc cu dohot vadră pol din toate.» — Fol. 405 V^o.

1701. Fără dată. Grigore-Vodă, pentru Iordachi Cantacuzino biv Vel Spătar, căruia i se împresoară la Deleni «di spre fićorii lui Macsut, având Macsut danie o bucată de loc din hotarul târgului Hărlăul, de la Antohie-Vod[ă]». «Fântăna Doamniî.» «Niști spărtur[i] de poeni și drept în capul chiscului.» «Poiana Părcovaciî.» Ioniță Macsut aduce un act de la Petriceico, pentru o danie «Drăgoțascălui»: Macsut cumpără de la acesta. (Neterminat.) — Fol. 549.

1702. Fără dată. Grigore-Vodă. «Pentru Ghiorghită č-aŭ fostŭ Spătar-Mare, giniril[e] lui Alexandru Buhuș č-aŭ fost Hatman», care Gheorghită trecuse cu Dimitrie Cantemir la «Moscalî, unde și până astăz să află», averea-î rămîind, «după obiceiul pământului», în sama Domniei; «din care moșîi Domniia Sa Mihaiŭ-Vod[ă], la Domniia a triia, făcând milă cu Luca Visternicul, fiind om de casa Domniei Sale, i-aŭ fost dat o moșie, un sat anume Petrișul și dzece sălașă de Țigan[i] pentru o chizășie... De vrem[e] ce credinčos boiariul nostru Toader Carpu biv Vel Medelnicer, fiind giner[e] lui Gheorghit[ă] Spătar, având și copii cu această ăupănias[ă]..., aflându-s[ă] aicia în țară mai vartos cu slujbă driaptă cătră Domniia Mia, și dum[nea]lui și copieî săî, și mai ales în vrem[e] ča de trebuință, când aŭ vinit Minih Feltmarșal cu oștile moschicești de aŭ călcat pământul Moldovii, în anul 7247 [1739], la care vreme acii mai mulți ne-aŭ părăsăt și s'aŭ dizlipit di cătră slujba noastră, și dum[nea]lui cum și fiei dum[isale] aŭ arătat slujbă cu credință până în sfărșit...; osăbit că având și mar[e] prădăciune de cătră oștile moschicești, și mai vartos de cumnați săî, fićorii lui Gheorghit[ă] Spăt., cariî,

slujind Moscalilor și viind și ei cu oștil[e] moschicești aicea, aũ mersu la bejăniia dum[i]sal[e], în măn[ă]stir[e] în Golăia, și i-aũ luat tot ă-aũ avut», — îi dă «toate moșiel[e] și Țigan[i] ă-aũ fost a lui Gheorghiț[ă] Spăt.», afară de Petrișul și de Țiganiș lui Luca. «Care moșii și Țiganiș și lui Gheorghiț[ă] Spătarul i-aũ fost de dzestre de la soră-sa Alixandra, fata lui Ureche, gupăniasa lui Alixandru Buhuș ă-aũ fost Hatman¹.» — Fol. 511.

¹ V. vol. V, p. 575.

VI.

Documente păstrate în Museul Gorjului, la Tîrgu-Jiū.

1. Tîrgoviște, 9 Iulie 7009 (1501). Radu-Vodă, lui Minea și fiul, pentru o ocină cumpărată cu флорини сръбски. Domnul o cumpărase de la Șimon, cu 22 de florini. Marturi: Barbul Logofăt, Tudor Vistier, Danciul Comis, Stroe Spatar, Badea Paharnic, Izvoranul Stolnic, Radul și Dragomir Vel Stratôrnicî. Monogramă roșie. Pecete roșie ruptă. Pergament.

2. București, 21 Iunie 7013 (1505). Radu-Vodă, pentru Radul Comis și fratele lui, Pătru Spatarul, dîndu-li a patra parte din Corbî. Menționat: Balica. Marturi: —, Prăvul de Craiova, Bodea ot Cojești, Stroe Vel Vornic, Bogdan Logofăt, Prăvul Comis, Calot[ă] Vistier, — Păharnic, Dragomir Stolnic, Neagoe Vistier. Scrie Tudor Gramaticul ¹.

3. București, 13 Decembre 7017 (1508). Mihnea-Vodă, fiul lui Vlad, pentru un Neagu ce are ocină la Ursați. Pomenit: вт ксрмъзши. Vînzare cu aspri. Nume: Jitiian. Marturi: Barbul Ban și Părvul Vel Vornic, Tudor Logofăt, Danciul Vel Armaș, Harvat Spatar, Calotă Vistier, Badea Păharnic, Ivan Stolnic.

4. Tîrgoviște, 4 Iulie 7029 (1521). Basarab-Vodă, pentru un Mircea, de la Cernădie. Nume: Nanciul. La cumpărătură, «și Domniei Meale me-aŭ dat un cal». Boieri: Preda Vel Ban, Udrea Vel Vornic, Harvat Vel Logofăt, Dumitru Vel Vistier, Hamza Spatar, Jitiian Stolnic, Drăghici Paharnic, Badea Comis, Neagoe și Stănilă Vel Postelnic. Scrie Radul al Lupului ². — Traducere din secolul al XVIII-lea.

5. București, 10 Iunie 7033 (1525). Vladislav-Vodă, fiul lui Vladislav-Vodă, pentru Dragomir și fratele lui, Slavciul, și Stanciul și fratele lui, și Maniul și fratele și fiul, dîndu-li Peșțișanii, Gemeneale, Gruil. Socoteala se face în aspri. Mărturie de boieri la cumpărătură. Jigoranul Vel Vornic, Dragan

¹ Cf. și Divanul din 1502, în Enigel, *Gesch. der Walachey*, p. 189.

² Cf. Cronica lui Constantin Căpitanul Filipescu, ed. mea, p. 49, nota 4.

Vel Logofăt, Capot[ă] Vistiernic, Stan Spatar, Neagoe Comis, Vrăjoghe Clucer, Hamza Portar, Petru Păharnic, Gonțea Armaș, Petriman și Mălaiu Vel Postelnic, Dobru Păharnic. Scribe Stoian. Monogramă cu roș. Pecete mică. Pergament¹.

6. București, 17 Decembre 7040 (1531). Vlad-Vodă, fiul lui Vlad², pentru Stoian Pitarul și soția lui Stana, întărindu-l ocinile ce au de la tatăl acesteia. «S'a dat un cal [la cumpărare lui Basarab Voevod.» Boier: Drăghiș biv Vel Vornic, Tudor biv Vel Logofăt, Șerban Vel Vornic, Vlăsan Vel Logofăt, Radul Vistier, Drăghiș Spatar, Udriște Păharnic, Danciul Comis, Staico Stolnic, Staico Vel Postelnic. Scribe Nanul: Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament.

7. Tîrgoviște, 30 August 7043 (1535). Radul-Vodă, fiul lui Radul, pentru ocină la Zorilești. Boier: Șerban Vel Ban, Drăghiș biv Vornic, Tudor biv Logofăt, Vintilă Vel Vornic, Stroe Spătar, Udriște Vistier, Dragul Stolnic, Staico Comis, Radul Pașadie Păharnic, Badea m.3., Vel «Postelnicul». Vlaicul Vel Logofăt. Monogramă cu roș. Pecete peste hîrtie. Pergament.

8. Tîrgoviște, 23 April 7050 (1542). Radul-Vodă, fiul lui Radu-Vodă, pentru Roman și fiul lui, și surorile: Mariia și Marga,— la Corcolați. Boier: Barbul de Craiova, Cr[i]stian biv Vornic, Prăvul Vel Vornic, Staico Logofăt, Tudor Vistier, Danțul Comis, Stroe Spatar, Radul Vel Păharnic, Dragomir Stolnic, Radul și Dragomir Vel Stratornic. Scribe Stanțul Gramatic. Monogramă cu roș. Pecete cu roș. Pergament.

9. Tîrgoviște, 8 Iunie 7053 (1545). Radul-Vodă, fiul lui Radul-Vodă, «Nanului» și altora, între cari Slabciul, la Peștișani-de-sus. Pomenit și «prislopul *ерославк*». Marturi: Coad[ă] Vel Vornic, Tatul — [*rupt*] Logofăt, Udriște Vel Vornic, Dragomir Spatar, Albul Stolnic, Radul Păharnic, Badea Comis, Stanciul Vel Postelnic. Ispravnic: Deatco Armaș. Monogramă cu roș. Pecete peste hîrtie. Pergament.

10. București, 5 Mai 7057 (1549). Mircea-Vodă, pentru Radul din Peșcana. Nume: Mințică. Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament.

¹ Cf. cu Divanul din documentul tipărit în *Arch. istorică*, I, p. 104.

² V. Cronica lui Constantin Căpitanul, p. 52, unde în notă e de îndreptat filiația.

11. 23 Iulie 7065 (1557). Pătrașco-Vodă, pentru ocină la Hermani ș. a. Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament.

12. 17 Septembrie 7075 (1566). Petru-Vodă, pentru ocină la Albeani, и извадитъ въ дръвѣхъ бирскѣ за. ф. аспри гот. (și l-a plătit de două biruri drept 500 de aspri bani). Mărturie a boierilor. Monogramă cu roș. Pecete peste hîrtie.

13. București, 17 Octombrie 7077 (1568). Alexandru-Vodă, pentru satul Bilogești: între altele partea lui Tepșa. Monogramă cu roș. Pecete ruptă. Pergament.

14. 7078 (1569-70). Alexandru-Vodă, pentru Stan Vataul, cu fiul lui, dîndu-i ocina din Curpen, partea lui Bălan, pentru plată în aspri. Marturi boierii. Monogramă cu roș și negru. Pecete ruptă. Pergament.

15. București, 4 Iulie 7078 (1570). Alexandru-Vodă, pentru Vai-de-ei. Nume: Rusul, Jdul, Jiva, Iuga, Grozea, Opriș, Găletarul Pătru, Severin. Monogramă cu roș. Pecete cu roș. Pergament.

16. 5 Ianuar 7080 (1572). Alexandru-Vodă, lui Drăgoiū și fiul lui cu privire la o cesiune de moșie (Borcești). Cumpărătorul plătise birul lui Chivran, vinzătorul (встала [sic] ес бирника... да плати бирѣа кивранѣ). Mărturia boierilor. Monogramă. Pecete cu ceară, ruptă. Pergament.

17. Tîrgoviște, 11 Septembrie 7085 (1576). Mihnea-Vodă, lui Jitiian și fratelui lui. Nume: Betul. Monogramă cu roș. Pecete ruptă. Pergament.

18. Tîrgoviște, 23 Iulie 7087 (1579). Mihnea-Vodă, pentru ocină la Frătești. Nume: Huh[u]rez (și: Hurez). Pomenit поконнагъ мирча воевода. Vlăcoae vinde ocina ei «la vreme de bir». Citate: книга поконнагъ мирчевъ воевода и книгъ поконнагъ родителю гсдвами александръ воевода. Monogramă cu roș. Pecete.

19. București, 31 Octombrie 7088 (1579). Mihnea-Vodă, pentru ocina Găleşoe, partea Zoicăi (зонкы) și a Mărinei. Nume: Voicilă, Rupture, Stanciul Zbiera. Monogramă. Pecete cu roș, ruptă. Pergament.

20. București, 18 Mart 7088 (1580). Mihnea-Vodă, pentru Giurgie și fiul lui, dîndu-li ocina din Șepănești, partea lui Brăde și lui Andrei, etc. Alte nume: Jitiian din Boia, Miloș, Radu, Voimir, Vlăsan. Plata se face în aspri de argint. Mar-

turii boierii. Monogramă cu roș și pecete, cusută cu brun-lili-achiū. Pergament. Iscălitura Domnului: «Mihnea-Vod[ă] sin...».

21. București, 1-iū Maiū 7091 (1583). Mihnea-Vodă, pentru Jitiian, ce are ocină la satul Broșteni. Nume: Roman, Crilipa, ș. a. Monogramă cu roș. Pecete peste hîrtie. Pergament.

22. 29 April 7092 (1584). Mihnea-Vodă, pentru ocină în Albeanî. «A plătit Neagoe birul lui Stroe», luîndu-î moșia: pentru șese ani (шестъ) se fac 1.500 de aspri de bir. Monogramă cu roșu. Pecete ruptă. Pergament.

23. Tîrgoviște, 7095 (1586-7) (luna lipsește). Mihnea-Vodă, lui Rustea și fiilor lui, dîndu-î satul Tălpășești, partea lui David. Între nume: Văsiu, Slapciul, fata lui Bilț (блицок), Martin. Cumpărătura se face въ дни петръс конкод, сънь мирчек конкод¹. Monogramă cu roșu. Pecete peste hirtie, cusută cu roș. Pergament.

24. București, 7 Februar 7095 (1587). Mihnea-Vodă, pentru Găleșoia. Marturi boierii. Monogramă cu roș. Pecete, cu snur albastru (ruptă). Pergament.

25. Tîrgoviște, 7 Septembrie 7096 (1587). Mihnea-Vodă, pentru Dragomir Postelnicul, Albul, Ignat, dîndu-li ocină la Bălești: въ дѣлѣ със киногорад. Se pomenește o judecată при дни покойнаго петръс конкодъ сънь мирчек конкодъ. Citate (românește): «hotarul Șarapatinilor», «Valea Calului», «hotarul Brăcarilor», «drumul Trăgului», «vișinii Voinigeștilor». Pomenit un Coico. Monogramă cu negru, ștearsă. Pecete roșă, ruptă.

26. București, 2 Februar 7101 (1593). Alexandru-Vodă fiul lui Bogdan, pentru Mitrea și fiū, întărindu-li satul Poeanî, vîndut cu aspri. Menționați: Dadul, Țigul. Și pentru Clăcești. Localitate: «la brad». Și din Bobești. Menționate: «la Cremeș», една лозіе въ дѣлѣ краек. Boierî: Danciul Vel Vornic, Barbă Albă Vel Logofăt, Pană Vel Vistier, Radu Vel Spă-

¹ E interesant că nu se pomenește înrudirea lui Petru, fiul lui Mircea Ciobanul, cu Mihnea, fiul lui Alexandru, fiū al altui Mircea. Cf. și n° 18, apoi vol. V, pp. 438, 703 și Șt. Orășanu, în *Convorbiri Literare* pe lunie 1903. V. și n° 25.

tar, Hadărbal Vel Stolnic, Tudor Vel Comis, Manta Vel Postelnic. Monogramă cu negru. Pecete cu roș, ruptă. Pergament¹.

27. București, 2 Iulie 7103 (1595). Mihail-Vodă, pentru Calotă Vel Spătar și fiul lui, dându-li satul Codreanl. Nume: Sămbotin, Berbeni[ă]. *ПОНЕЖ ЕСТ БИЛ ТЕХ ВШИРЕЧНИ ЛЮДИЕ УТ ПРѢЖДЕ КРЕМЕ МЕГІАШ, ТАЖ УНИ СѢТ БИЛИ СРОМАХ И НЕ МОЖИТ ДА ПЛАТИТ НЕГОКЕ ДАЖБОКЕ* («căci au fost acești oameni ce se zic mai sus mai înaintea vreme megiași și au fost sărmanl și n'au putut plăti dăjdile lor»). Marturi: Ioan Vel Vornic, Miroslov Vel Logofăt, Tudosie Vel Vistier, Radul Vel Cliucer, Radul Vel Comis, Stroe Vel Stolnic, Șerban Vel Păharnic, Preda Vel Postelnic. Scrie Crăciun. Monogramă cu roș. Pecete cu roș. Pergament².

28. 3 Decembre 7104 (1595). Vînzare la «Hăești, din teiu pruneșăscu, din teiul sohodolenescu, din vramnița Hăeștilor, partea Arăbeșilor și a lui Șarban Zgreben . . ., partea lui Căčulat și partea Nebunului . . . Păr în livădia lui Litovoe³ . . . În matcă la trestie . . . Milco băiașu». — Copie sau traducere din sec. al XVIII-lea.

29. C. 1600-30. Adeverință pentru un moșnean, popa Tatomir, «cum iast[e] mușu-seu, popa Stan, moșten din Hăiaști, din descălecată, și împart[e] ocina cu Stoian», etc. «Popa Stan . . . cănudu au fugit de pre acasta ocină, au fugit de sărăcie, că au tăiat unu hotar; decî l-au închinat Radul Spafiu din Seciū ot Griveanl, de au dat iape 3; decie au fugit de sār[ă]cie».

30. 7110 (1601-2). «Se știe cumu au cumpărat popa Lațco di la Stančul Gură-Molia 2 locuri în plopî dere[pt] ban[i] 280, și au cumpăratu di la Idul ot Livade, di în drum până în vale în rupto, deră[pt] ban[i] 120, și au cumpăratu di la Stevețu unu

¹ Cf. cu Divanul din Hurmuzaki, XI, p. 905. Belabrad din alte acte și Barbă-Albă de aici sînt aceiași persoană. E o interesantă dovadă că se traduceau în slavonește până și nume de familie.

² E cel mai apropiat de lupta de la Călugăreni dintre actele cunoscute până acum ale lui Mihail-Vodă.

³ E numele vechiului Voevod ce s'a luptat cu Ungurii în secolul al XIII-lea. V. și *Sate și preoști în Ardeal*, p. 161, nota 3.

lazu și o crivină di în susu de vadul Dragul[u]i, și dreaptă ban[i] 165, și cumpărată di la Stoca 2 locuri în plopă în ruptă, dreptă ban[i] 220, și o crivina iar di vadul Dragul [sus: bani] și curetura di la gura Lăeurișul[u]i, în ban[i] 180, și iar au luat popa Lațco silișta și locul la punte pop în zelogu, în ban[i] 280, de la Crăcunăpena la Paști; iar de purori ban[i] la zie se fia stătoru. Și aceștia di la Stoica, di omni bonu mătură: Daco și Radul Crățan și Steile, Staico Țiganu; și ș-u pusi și pecetile. Vă leat 7110.»

31. 20.Maiu [1601-11] Radu [Șerban], «cești mueri anume Ana», la Albean. «Că au fost Ana sor[ă] cu Neaga [pe care o moștenește] pre sfânta evanghilie. Dece, când au fost la pristinirea Neagăi, iar ia au lăsat ș'au dat toat[ă] o[ă]i[na] ei surori-sa Anei, cu blăstăm la moartea ei.» Fiul Anei are și el parte, «pentru c'au plătit Dumitru o[ă]i[na] Albuloi de bir încă în zilele lu Alixandru Voevod». Altă parte e «în Valea Hrănei, pântru că o au fost plătit de bir tatu-său Vladul încă în zilele lu Pătru Voevoda... 1 plaiu de vie în Ciucu, și pre unde au fost făcut tatu-său Vladul groape de viț[ă], și cât iaste stăru..., cuimpărătoare. Și am văzut [Domnia Mea] și cartea cinstitului класт... номъ прѣкъ съвѣтънико гсдкамъ жшпан прѣдѣк велннн бан кралекскн și am înțeles și Domnie Mea... и радша ключ. бѣзѣскса пис. Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie.

32. Țîrgoviște, 2 Iunie 7113 (1605). Radul-Vodă, nepotul de fiu al lui Băsărab, pentru Pătru Logofăt din Plăvișani, dîndu-i ocină la Goești. Pomenită o Catalena. Se dă ocina cu vecini fiindcă «a plătit birul lor, toate dările (дажбоке) ce au fost preste an, într'un an, întâiu în luna lui Martie bir de 9.000, la Dumitru și la Oprea birari, as. 1.650, și la bir la 7.000, la Dumitru Obogeanul și Prăvul birari, 1.250, și iarăși la bir la 9.000, Stan din Bășcoi și Cerne birari, as. 1.650, și iarăși la un bir, la 5.000, la Săliman și la Manea birari, as. 1.030, iarăși la Stanciul Postelnic și Dobromir ovčar oi 6, și la bir la 6.000, la Urluiianul și Oprea, aspri 840, iarăși la bir la 7 000, la slugile lui Voda Ban, aspri 1.050, iar la un bir la 2.000, la Stanciul și Stoian birari, as. 1.370, iarăși la un bir,

la 5.000, Maștei Postelnic și Prode *birari*, as. 1.370». Monogramă cu roș, și inițială roșie la început. Pecete pe hîrtie, cu șnur roș. Pergament. Slavon.

33. . . [Prins de pecete], 7114 (1605—6) Radu-Vodă, pentru Pătru Logofăt, dîndu-î ocină la Goești. Nume: Devul Turtil[ă], Vlădică, Zota, Călță. Marturi boierii. Monogramă cu roș. Pecete peste hîrtie. Iscălitură. Slavon.

34. Tîrgoviște, 24 Maiu 7115 (1607). Radu-Vodă, unui «Dumitru din Tărgu-Jiului», pentru moșie la Dănești: Nume: Bubul, Staiul, Dumitru al Coșoacî, Benea, Minčună, Frăncu, Albeaiu. — Traducere din secolul XVIII-lea, de un preot care declară că, de-ar fi fiind greșeli —, «de să va cerceta prin alți dascal[1] și să va găș[1] vre-o greșal[ă], să îndreptați fără ponos, că să va ff[i] greșit; iarăș alt meșteșug n'am făcut».

35. 20 Octombrie 7115 (1606). Zapis pentru o datorie. Marturi Stanciul Curteanul, Șandru ot Comănești. — Traducere din secolul al XVIII-lea.

36. 7 Novembre 7119 (1610). Radu-Vodă, pentru oameni din Lilești. Fără boierii. Monogramă cu roș. Pecete ruptă.

37. 27 Februar 7119 (1611). Radu-Vodă, «Predei Bărsăscu Sulgeriū», pentru părți din Baia. — Traducere.

38. Fără dată (ruptă). Până la 1611. Radu-Vodă (Șerban), pentru Stanciul Ghigăi, dîndu-î ocină la Copăčosa, partea lui Stan Cărneleagă, unchiul lui, ș. a. Boierii: Radul Cliuč. Buz[e]scul, Preda Vel Ban de Craiova, Cernica Vel Vornic, Stoica Vel Logofăt, Lupul Vel Vistier, Mărzea Spătar, Gligorie Comis, Bărcan Stolnic, Stanciul Paharnic, Leca Vel Postelnic. Ispravnic Stoica Vel Logofăt. Monogramă și inițială cu roș. Pecete ruptă¹.

39. Tîrgoviște, 27 Februar 7119 (1611). Radu-Vodă, lui Preda V. Sulgear, «ca să fie volnic cu cartea de... satele și moșiile lui Căzan, însă de în Bae jum[ă]tate, etc., și de în Țigăniia lui partea lui toat[ă]». El avuse pîră cu Căzan, «cum au fost dat în mîna lui Căzan 6.000 aspri de argintu

¹ Cf. cu documentul din 1605, în vol. V, p. 177, no. 18; pp. 293-4, no. 14; p. 295.

turceșt[i]». Se învoise Domnul ca Preda să iea satele datornicului, dacă acesta nu va plăti la termin. Fără boier! Monogramă cu roș. Pecete pe ceară, de inel.

40. 7 Februar 7120 (1612). Radu-Vodă, pentru Preda Vel Sulger, «ca să fie el volnic cu carte Domnii Meal[e] să aib[ă] a-ș luare de la Căzan de în Baia bani 30.000, pentru că i-au rămas lips[ă] acești bani dea în oiarie de în Vlăce. Iar, să nu-i va da banii gata la mână lui, iar boierul Domnii Meal[e] Preda Sulj. să fie volnic cu cartea Domnie Meal[e] să-i ție moșii[e]. Însă de în Baia, și dă în Ciuperceni, și de în Alun, oare-câtă să va aleage partea lu Căzan. Însă să fie volnic boierul Domnii Meal[e] a țineare aceste moșii într'o jumătate de an: să nu-i va plăti Căzan aceșt[i] bani cea sănt mai sus, iar boierul Domnii Meal[e] Preda Sulj. să fie volnic a-ș face și cărți de moșie pre aceste oș[ine] cea sănt mai sus scris[e].» Formula slavonă. Monogramă cu roș. Pecete mică, roșie, ruptă.

41. 7 Februar 7120 (1612). Radu-Vodă, pentru Preda Vel Sulger (Bărsăscu).— Traducere. V. n¹ precedent.

42. 22 Iunie 7120 (1612). «Scris-am noi, bunî megiiași», între cari un Iancul, un Srăbul, un Negreaiu, un Cicul, un Iovan, un Neaniul, un Mirciul, «acestor oameni anume Giurca și Ursul din Negoest[i], ă-au avut pără înaintea jupănu-lui Radul Cliuceariul Buzăscul cu Dumitru fečorul Vlădulei din Poian[ă] pântru niște oș[i]nă ă-au vândut Moneasă lu Butan din Mirosloveani, partea Neagăei Dulimăneasei... pentru c'au fostu Neaga la bir, deč ia au murit, birul în urmă i-au rămas, în cătă i Monease au fostu, căzut-au birul Neagăi dup[ă] capul i Moneas[i]. Deč într'ac[eia] Imoneas[a] a sta într'altu chip n'au știut, ci ia au vândut partea de oș[i]nă a Neagăi lui Butan, de i-au plătit birul ei, că aces... cună iară au fostu din funea i Moneasi; deč pentru aceaia birarii tot au tras pre Moneas[a] pentru birul Neagăi. Iară Dumitru fečorul Vlădulei, el acum să (?) apucă de ačastă oș[i]nă, și o iă de la Butan, și zice că i-o au dat mătușe-sa, de s'au înfrățit Neaga cu ačast[a] (?), muma lui Dumitru. Iar dup[ă] aceaia jupănu-lui Radul Cliuč. Buz[e]s-

cul el aŭ dat pre noi să le căutăm dreptate și s[ă] judecăm cum vom ști noi, cu sufletele noastre.» Se decide ca Dumitru să ție partea tatălui lui, «iară de această oĉnu de partea Neagăi, featei i Dul[i]mănease, se se veaghe, ... eia să n'aibă niĉ meteah cu această oĉnă.» —

43. 8 Ianuar 7121 (1613). Radu-Vodă, pentru Jup[ă]nești. Pomenit un Arca, Radu al Paști, Hamza. — Traducere din secolul al XVIII-lea.

44. Tîrgoviște, 13 April 7121 (1613). Radu-Vodă, pentru Ursul fiul lui Mone ot Ciuncu. Plătește acesta «birul Dulū-mănesei». Marturi boierii. Monogramă cu roșu. Pecete ruptă. Pergament.

45. 2 Maiū 7121 (1613). Radul-Vodă, pentru Lupul Vel Păharnic (Mehedințeanu), întărindu-i ocine la Neagomiri din Mehedinți, Ursoia, Ponurălu, Dobra, Ruptura (șters cu roș la 7149), Rogojălu, Tămna, Lacu, Padeșul-de-sus, Topli[a], și Țiganii, între cari : Liiana. Pomenită vremea cînd «aŭ venit Ungurii aici, în țara Domniei Mele și aŭ prădat toată țara Domniei Mele: atunci i s'a întîmplat dregătorului mieu mai sus zis pribegie în țara Moldovei, cu Domnul lui¹». Se cumpărase moșiile, supt Mihaï-Vodă mai ales, saŭ și supt Radu Șerban, cînd Lupu era vtori Armaș. — Splendid document pe pergament, cu monogramă și inițiale în aur; pecete atîrnată cu șnur roș-verde.

46. 28 Maiū 7121 (1613). Radu-Vodă Mihnea, pentru moșie la Brătești. Nume: Purcariul. Monogramă cu roș. Pecete ruptă. Pergament.

47. Tîrgoviște, 17 Mart 7123 (1615). Radul-Vodă, pentru Crode Logofăt din Popești[i]. Monogramă cu roș. Pecete ruptă. Pergament.

48. Tîrgoviște, 1-iū April 7126 (1618). Alexandru Iliăș, pentru niște sătenii din Stolojan. «Și aŭ plătit și datoriile lor și partia lor de bir în trei ani, în zilele lui Șerban-Vod[ă], de lună câte un galbin ... În cîmpū, la jugastri ... Un loc în crivină. Un loc în cîmpū, pîn în hănsul cel mar[e].» Se dă un loc

¹ Adecă Radu Șerban. E vorba de năvălirea în Țara-Românească a lui Gabriel Báthory (1610-1).

«în zilele lui Mihaî-Vod[ă], pentru o vacă de zestre, car[e] s'aũ fost răpus într'o prad[ă] a tătăni-său Datco.» — «Iar la limba rumânească s'aũ scos acum, la Iunie 24, l' 7249 [1741]», de popa Părvul.

49. Tîrgoviște, 24 April 7126 (1618). Alexandru-Vodă, pentru Udrea din Roșia, dîndu-î siliștea Brădeții și siliștea Bărcanilor. Și «partea lui popa Gherghe, fratele lui Dobromir Banul, din Corbî, toată partea lui». Pomenit Stanciul, fiul popei. La hotare: *УТ ЦЕРМШНЛЕ ЖЮЛОК*, Spărturi, «lazul lui Stroe» (*СТРОЕК*) «tri plute», «stupina Iugăi» (*ЮГЬК*), «riu vărsăturî», «văna seacă», «valea părăului». Menționat un Trufele din Temeșani, o «Ațigancă aume Vrălina, Ațiganiî Negreaiu și Reptil, Stan Lăutariul» (de la «Nica Arbănașul» ot Căpreanî). Marturi fusese la cumpărat: din Runcu, Radul Pipa și Radul Răspopol, etc. Marturi boierîi. Monogramă cu roș. Pecete peste hîrtie, cusută cu șnur roș și albastru. Pergament.

50. 1-iũ Mart 7127 (1619). Radul Mihnea, pentru un călugăr de la Počovalîște. Pomenit un Romcea, Stanțul Mățu, Iuga, Mușatũ, Pojogeanul, Stanțul Epure, Bunda, Mătora, Bulăa al Gramei. «Pentru fărtația lor ... O maram[ă] și o dulam[ă] ... Țiganca Camsa, Ţorna, Băldia.» — Copie saũ traducere din secolul al XVIII-lea.

51. Tîrgoviște, 26 April 7127 (și de la Hristos: 1619). Gavriil Moghila, pentru Ion din Grivî. Nume: Măilat, Șerbul, Ratea, Guțul, Puia, Gărgana, Ciuteala, Opriana, Bolde, Miculețul. Pomenită «o crivină de *cănepi*». Marturi boierîi. Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament. Slavon.

52. Tîrgoviște, 18 Novembre 7128 (1619). Gavril Moghila, pentru ocină la Vierășani. Monogramă cu roș. Pecete ruptă. Pergament.

53. Tîrgoviște, 24 April 7128 (1620). Gavril Moghila, pentru Dumitru ot Hurezî. Vînzare «za 1 mascur gras ... *ЗА ЕДНА ЗЕР ЗА ЧОДРЕЧ*. Pomeniți: Benga, Dijmariul, Dănuță, Bărcea, Bălboc, Pilea. Monogramă cu roș. Pecete ruptă. Pergament.

54. Tîrgoviște, 25 April 7128 (1620). Gavril Moghilă, pentru Simean, dîndu-î un loc în Lazuri. Pergament. Monogramă cu roș și inițială. Pecete ruptă.

55. Tîrgoviște, 26 April 7128 (1620). Gavril Moghila, pentru călugărul de la Počovalîște. — Copie saŭ traducere din secolul al XVIII-lea.

56. Tîrgoviște, 26 April 7128 (1620). Gavriil Movilă, pentru pârți în Găleșoaia. Nume: «Dealul Racotei», Nănuța. Vînzarea se face și pentru un porc. Menționat un fapt petrecut *пѣ дни шереки коєкоѣ*. Pomenit un Racotei și satul Cebăluită. Boierii marturi. Monogramă cu roș. Pecete ruptă, cu șnur roș. Pergament.

57. București, 3 Maiu 7128 (1620). Gavriil Moghilă pentru o moșie la Scoarța, partea lui Frume, și a lui Lăduță a lui Vădislav, a jupaniței Vișei ot Vădeanî, a lui Crăcei. Pomenit: «Piscul stupinilor». Martur și Mărinicul. Divanul. Monogramă cu roș. Pecete ruptă. Pergament.

58. București, 3 Maiu 7128 (de la Hristos 1620), pentru satul Costeanî. Pomenit «părintele archimitropolitul chir Luca Vlădica», Stoica Vistierul și jupăneasa Dochia¹. Monogramă cu roșu (și inițială). Pecete peste hîrtie, cu șnur roșu.

59. Tîrgoviște, 13 April 7129 (1621). Radu-Vodă Mihnea, pentru o ocină la Vierășani și Blănești. Monogramă cu roș. Pecete ruptă. Pergament.

60. Tîrgoviște, 6 Februar 7130 (1622). Radul-Vodă Mihnea, pentru mai mulți oameni, între cari un «Matiul», cari aŭ moșie la Peștișani-de-sus. Monogramă cu roș. Pecete roșă, ruptă. Pergament.

61. Tîrgoviște, 13 Maiu 7131 (1623). Radu-Vodă Mihnea, lui Stan al Blăjoaiei din Drăghianî, care are pămînt *wt на нпрѣжде време, wt дни пѣтрѣ коєкоѣ черчел*². Nume: Mihorca, Breazea, Bumbul, un orășan din «Trăgul Jiului». Cartea i se pierduse, cu averea, «de păgîniî Tătari»³. Marturi boierii. Monogramă cu roșu. Pecete cu hîrtie.

62. București, 20 Mart 7134 (1626). Alexandru-Vodă, unor

¹ V. vol. V, p. 289, nota 1; p. 296, nota 2; p. 297, nota 1, pp. 681-3. Pentru Mitropolitul Luca, din Cipru, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 28.

² E cea d'întăi pomenire a acestor porecle, în privința motivării căreia, v. ale mele *Contribuțiuni la istoria Munteniei* (*An. Ac. Rom.*, XVIII), p. 61, nota 5.

³ În 1624. V. vol. V, p. 626, la n° 11.

moșneni din Sătcelu, pentru o parte din Măgrești. În același sat e și un «Știrbeaiu». Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament.

63. București, 10 Maiu 7134 (1626). Alexandru-Vodă, unui orășan din «Trăgul Jiului». Nume: Iovan, Lunčan, Remotea, Haidăul, Hude, Iovan Mazălul, Hățul, Bălțatul, Negrul, Jimotea. Pomenit un act «în zilele lui Șerban Voevod.» Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament.

64. București, 17 April 7135 (1627=1628¹). Alexandru-Vodă Iliăș, pentru satul Gureani, unde fusese «tot oameni judec², cu moșile lor, din moș, din strămoș». Ajung Rumîni supt «Șerban-Vodă... Iar după aceeaia, cându aũ fost în zilele Domnii Meale, în Domniia d'intăi aiĉa în pământul rum[ă]nescũ, iar Stoica Vist. el aũ făcut viclesug de cătră Domniia Mea cu ră viclenie, și aũ fost făcut Stoica Vist. Domnii Meale mult[e] pagubi, și aũ fost rămas dator Domnii mult[ă] sum[ă] de

¹ E sigur că Alexandru Iliăș a fost numit abia în toamna anului 1627. V. vol. IV, p. CLV. Reproduc aici raportul olandes din Constantinopol, 13 Novembre 1627, pe care promisesem a-l da acolo:

«Ever acht dagen is den prince von Valachie verandert, twelck syn eygen schoonvader, een Griech van dese stadt (die met den groote disguste secretelyck vuyt Valachie vertrocken ende thuyse gecoemen was, te weege heeft gebracht, alhoewel de Stenden van de selbige provintie met den nieuwerweelden, voor desen andermael geregneert hebbende, ende van haer verdreven, seer qualych tereden syn, ende de ministers van den prince van Transilvanie (die syne formele partye is) daerjegens alle moegelycke resistentie hebben gedaen. Sulck dat veel luydens twyfelē, dat door instigatie van de Transilvanen, die liever een ander nabuyr soude hebben, wel eenige nieuwe scandalen mochten ontstaen.»

Adecă:

«Tocmai acum opt zile a fost schimbat Domnul Țării-Românești, pe care schimbare până și socrul său, un Grec din acest oraș (care plecase pe furiș din țară, cit se poate de dezgustat, și venise aici), o pusese la cale, cu toate că boierii din acea țară sînt foarte nemulțumiți cu cel nou ales, care mai domnise odată înainte de aceasta și fusese gonit, și cu toate că miniștrii principelui Ardealului (care era sprijinitorul său în toată forma) s'au împotrivit cît aũ putut la aceasta, încît că mulți bănuiesc că, prin așțarea Ardeleanului, care ar vedea mai bucuros pe un altul ca vecin, s'ar putea să se isce unele tulburări nouă.»

² V. I. Bogdan, *Despre cneji români* (An. Ac. Rom., XXVI).

banî¹.» Acum, în a doua Domnie, pentru această datorie, se ieaă, cu Divanul, satele lui Stoica. «Deci i-am judecită și i-am slobozit Domniia Mea și pe acel sat Gureanî ce s'aū zis mai sus, de s'aū răscumpărat cu banî de cătră Domnia Mea, de rum[ă]nie, drept galbinî gata 200.» Între sătenî: Nănil[ă] Lațco. — Traducere din 7253 (1744-5), a popei Părvul.

65. București, 25 Maiu 7136 (1628). Alexandru-Vodă, pentru fiul lui Mosor (мосорск). Pomeniți: Tâmpa, Pilat, «Curmătura Băleștilor», «Poiana Săciului». Monogramă și inițială cu roșu. Pecete peste hîrtie. Pergament.

66. București, 2 Septembre 7136 (1627—8). Alexandru Iliș, «acestor preoți, anume popa Drag[o]mir de Grigorie (*sic*), i ot Negoest[i] pop Lupul ot sudstvo Gorjil,— ca să fie capul lor și bucate ce vor avea, în pač[e] de spre sate și slobozi de bir și de găleat[ă] de fân, de boū, de oae seacă, de cal, de miare, de čară, de cai de olac, de măldăr, de podvoad[e], de mertice, de oae de sulgiū și de lucrul domnescu, și de toate mănăturil[e] câte sânt preste an în țeara Domnie Meal[e]; — numai alegăndu afară să dea dijma de stupi și gorștina și vinăriciul și birul vlădicescu, — alt nimica să nu dea, ce să hie în pač[e]. Pentru că i-am ertat Domnia Mea pre toț preuți de la țeară și de la orașe, ca să fie numai de paza sf[i]ntelor beseareč, și în zi și în noapte, cu bună pace: până cât voiū fi Domnia Mea în Domnie, să roage pe Dumnezeu pentru sănătatea Domnii Meal[e] și pentru sufletul părinților Domnie Meal[e], și pentru toată creștinătatea, ca să fie Domnii Meal[e] pomeană în veacu; iar ei să fie în pač[e] și ertat în zilel[e] vieții Domnii Meal[e], capul lor și bucatele lor. Iar care preut va avea fečori aū fraț aū părinți aū alte rude, aceia să-ș dea birul cu satul. Drept aceia și voi birarilor și voi săteanilor și voi toate slugile Domnii Meal[e], cari veț umbla în slujbe într'acest județ, în vream[e] ce veț vedea čast[ă] carte a Domnii Meal[e], iar voi încă să căutați

¹ E vorba de răscoala Lupului Mehedințeanu contra lui Alexandru-Vodă Iliș în 1618 (v. vol. IV, p. CXXXII și urm.). Stoica favorisa pe răsculați. De aceia supt Gavril Movilă, urmașul lui Alexandru, el e bine cu Domnia (vol. V, p. 178), ajungînd și din nou Vistier (*ibid.*, p. 297, n° 19).

foarte să vă feriți și în pač[e] să-i lăsați.» A pus și blestem pentru urmașii săi. Scrie Lep[ă]dat Logofătul. Monogramă cu roșu. Pecete de ceară, ruptă.

67. «† Scris-am eu Stan fičorul călugărului Mardarie acesta al meu zapis la mână popei, cum să s[ă] știe că i-am vândut 2 răzvoare de vie în dealul Negoieștilor, și am vândut eu Stan aceste 2 răzvoare de vie și casa și 1 bute, de le-am vândut popei Pătru dreptu 2.700 de aspri gatah, și am vândut eu Stanu această vie și casah¹, ce sântu mai sus scris[e]. eu de a mea bun[ă] voe și cu știrea tuturor megieșiloru din prejurul locului. Și au fost mărturie: din Negoești pop Lupul i Pătru Caldașin i Vladul i Ricul i Pătru al Lupulu i Ilie al Epurei i Ion al Buice i Stiriian Grecul, și din Bălești[i] Florea, și din Albean i pop Roman i Vladul Berivoescul. — Ghinar 18, vă leat 7139 [1631]. — † Eu Stan amu pus și peceat[e] mea.» — Pergament.

68. 8 April 7130 (*sic*) (1632). «Noi satul Porceani» dau zapis «Radului Armașului V: ot Jup[ă]nești pentru că, fugând noi de năpăștiile Domnului nostru Matei Voevod în Țara Ungurească, decî pe dum. l-au apucat armaș domnești[i] de au dat pentru noi ug. 40. Decî noi, venind din Țara Ungurească, dum. ne-ao apucat cu armaș domnești pentru bani.» Zălogesc moșia «Gornițelul și, la vale, Valea Cășiței, pe scursura văii în pîiatră..., pentru că ne-au fost plătit dum. de bir cu ban[i] gata fără voia dumnealui». — Copie.

69. 1-iu Iunie 7140 (1632). Zapis către «Danciul Logofăt ot Părăian²: vînzare de ocină cu Rumîni (Romcea, Lazăr, Țigul, Lupul stupar, Pătru al Sitei). Între marturi: Hamza Capi-tanul, Preda Vornicul, Stoia, Ghioca Ocnariul. Peceți.

¹ Pentru această particularitate de graii, cf. ce zice d. Hasdeu (*Cuvente den bătrâni*, I, pp. 98-100).

² V. vol. IV, pp. CCLXV, 35, 268. Peste douăzeci de ani el era Mare-Postelnic. El a fost ucis, cu fiul său Preda, de către Mihnea-Vodă (*Cronica lui Constantin Căpitanul*, ed. Iorga, p. 145; Stoica Ludescu, în *Magazin*, IV, p. 351). Mai v. și vol. V, Documentele Brîncoveanu, n° 38, 39; Documentele Știrbeș, n° 50. De aici se vede, că soția sa era o Cocorască și că Danciul mai avea un fiu: Petru. El stătuse întâi la Milești. — Pentru Părăianii din secolul al XVIII-lea, v. vol. V, pp. 419-20, n° 96.

70. 28 April 7142 (1634). Matei-Vodă, pentru satul Gureanî (între «moşneni»: Bălin, Coico, Mănilă). Pomenit «piscul cîmp[u]şorului», «mărul porcarului», «pînă în grohot», «pînă în pristopul (*sic*) Darului», «pînă în cornete», «în vîrful colnicelor», «piatra Nančului», «crivina lui Pardos»¹. «Iară după aceia, cînd aū fost în zilele răposatului Şarbanū-Vodă, iară satul Gureanî, ce s'aū zis mai sus, el aū fost căzut dator Stoicăi ce aū fost Vel Vistier ug.50. Deci, după aceia, cînd au făcut Stoica Vistierul sfînta mănăstire Strîmba [în Gorj], iar satul Gureanî, ei aū făcut Stoicăi Vistier 50.000 de şindrilă pentru acei ughi 50, şi de acia aū fost ca nişte oameni plătiţi. Iară, cînd, aū fost în zilele lui Alecsandru-Vodă Iliiaş, după moartea Stoicăi Vistier², iar Domnia Lui aū apucat satul Gureanî pentru datoriia Stoicăi.» Răscumpărare. Acum «Miloş logofătu din Gureanî, nepot de frate Stoicăi Vistier, el aū căzut în spinarea satului Gureanî, zicînd că nu s'aū plătit de acea dat[o]rie». Piră la Divan. Se *dă lege* de 12 megiaşi, sătenilor (între ei Arvat, Rujean, Sarul³). La termin, «satul Gureanî aū jurat în Scaunul Craiovei cu toată leagea deplin». Învîinge prin aceasta. — Copie saū traducere din secolul al XVII-lea.

71. 5 Septembre 7143 (1634). «Şerbul fiilor lu Dumitru Sfatul ot Albeni» vinde un loc cumpărat de la «Crăcun al Gălgului şi di (*sic*) la Reantea», în hotar cu locul «Braicăi». Pomenit Vlad Vulpariul. «În brăzeiū, în cale plopişul», «în cornet di la Măţul», «supt grueţul Făn[tă]nelor». Între marturi: «Caldaşin şi frate-său Stančul Ŭomăc şi Lupul Costoboitū şi Vladul Buičoiul... şi Radul Znop şi... Scarlet şi Radul Pestrei».

72. 13 April 7143 (1635). Carte pentru «megiaşi tocmealnič»: Ivăniş, Ursul, Stănislav ş. a. Să cerceteze într'un proces: «ačastă očnă de moşie, megiişescă aū fost, aū rum[ă]nească». Monogramă cu roş. Pecete mare cu chinovar.

¹ Cf. Bogdan, *Documente şi regeste*, p. 55.

² În a doua Domnie a lui Alexandru. V. mai sus, n° 65.

³ Acest nume se întîmpină în actele româneşti ale lui Mihai-Vodă (v. *An. Ac. Rom.*, XX, p. 457).

73. București, 7 Maiu 7144 (1636). Matei-Vodă dă un loc cu vie, în satul Grivii, «la Curpen, pe obrejie, la cireș... Și au fost *aldămășari* i din Curpen Barbul», etc. Nume: Fugle, «vrăhul dealulov», Gărgana, Țangonie ot Curte, Preia¹, Mărița, locul Murmenți, Becan, Hololan, Bibarta, Hoțe, Suliță, Șuşmăneasă. Vînzare drept «oî cu miei». Monogramă cu roș. Iscălitura domnească. Pecete pe hîrtie, cu șnur roș. Pergament. Slavon.

74. 20 Octombre 7145 (1636). «Stan[ca] și Caple, fetel[e] Stancilui Botișului»² vînd ocina lor «derept 2.120 de ban[î]». Marturî: «Tudor Vet., ispravnicul Scaunului Craiovei, și Dan Vătaf și Nicola Vătaf ot Vărăni... și Badul județul ot Craiova[a]»³.

75. 12 Maiu 7145 (1637). Vînzare din «munte, din Tâmpel[e] ceale marii»⁴..., din funea făurească». Marturî: Picul, Vladul Mășului, Oprea Biaca.

76. 26 Maiu 7145 (1637). Pătrul ot Negoești și fratele său Apostol vînd «un plaiu de vie... Și le-amă vîndut din vârful dealului, unde am pus apa de au cursu spre apa Călnicului și spre apa Țofriei, în lungu stăjeni 155», etc. Martur și «postelnicu Hamzucul ot Popești», Nicul. Scrie popa Roman.

77. Craiova (?), 6 Iulie 7146 (1638). Matei-Vodă, pentru satul Cărbești. Pomeniți: Bucșă, Radul Copač, Dragodan, Buzilă, Benetic. Scrie «Stan spudeaiu»⁵. Monogramă și inițială cu roș. Pecete pe hîrtie. Iscălitura Domnească. Slavon.

78. București — (alb pentru lună și zi) 7147 (1638-9). Matei-Vodă, pentru «Barbul Capitan ot Poian[i], ot sud — (*sic*)»⁶,

¹ Pentru acest nume, care e și de femeie, v. și vol. IV, p. 16, n° 26.

² Botoșanii își trag numele de la un Botăș.

³ Pentru ispravnicul Băniei Craiovei, v. vol. V, p. 627. Pentru sfatul o-
rășenesc al Craiovei, *ibid.*, p. 300, n° 32.

⁴ Si dealul de lingă Brașov se chiamă Timpa. «Timpele» par a fi fost munți ce înfățișau un anumit aspect.

⁵ Σπουδαίος. V. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 292: «era desăvîrșit spudei».

⁶ El fu unul dintre fugarii în Ardeal cari aduseră Domnia lui Matei-Vodă. Apoi, el ajunse Mare-Clucer (v. vol. VI, pp. 20, 35 și Stoica Ludescu, în *Magazin*, IV, p. 314).

dîndu-î un loc la București, «în mahalao calicească, la Gorgan» (slavonește). Pomeniți doi «dăr[ă]banți», jupan Stroe Vel Șifari, jupan Mitrea biv Vel Pitar... i Nița biv Vel Ag[ă]... i Ghiorma Căpitan i Bunea vtori Visteru i Udriște Năsturel, vt. (*rupt*), Para Peharnic, Gheorghe Vistier, Costandin vtori Postelnic, Ivașco vtori Postelnic, Ivan vtori Postelnic, Marco Logofăt, Șerban Logofăt, ... i ot Desa Radul Logofăt..., i ot Farcaș Radul Căpitan, i ot Văleani Ghinea Sluj., i ot Pimniță Radul Cliuē..., i ot Spineanî Iacov..., Drăgoiū Logofăt ot Fălcoiū..., Loi Sluj.» și mai mulți iuzbași, între cari «Andrino». Monogramă și inițială cu roșu. Pecete peste hîrtie. Iscălitura Domnului¹.

79. 6 Mart (c. 1640). Raport către Domn al lui «Danciul Măld[ă]rescul» și «Stan Armașul», *mănaș* «cu cești Băeși, să adevărăm cum li e tocmala cu Vladul den Bărsești. Mers-am, Domne, la dinșii, cu Vladul den preună, strănsu-s'aū, Domne, megieșii toți ceia ce aū mărturisit în zapisul cela ce mi-î dat Mărie Sa să le iaū sam[a], are Vladul trebă cu Bae, aū cum le va fi rāndul.» Doi frați mărită o soră, i se spune, «după Drăgan Buzoenul, și o înzăstrat. Decii să iaī Mărie Ta sam[ă] că acē fată aū făcut 2 fecori și o fat[ă]», din care pornesc Aluneniī și Bărseștiī. «Decii, cē fată s'aū rupt de frați-ș, de i-aū dat o funi... Den Căzan [fratele ei] Spătarul aū fostū acel cocon Socol ce aū perit la Tismana². Decii acestū Socol este Ștanciului și lui Stan nepot de văr primare... Decii Mărie Ta veī adevăra și-ī veī judeca cum te va năstăvi Dumnezeū. [Daū lista megiașilor. Decii, cum te va năstăvi Dumnezeu pre Mărie Ta.»

80. 7149 (1640-1). Vînzare «în gruiuțul Viișoriei», «cu ști-rea tuturu fraților noștri, din sus și din jos». Între marturi:

¹ Stroe e Leurdeanu, Ghiorma un viitor Ban, Bunea e Grădișteanul, Gheorghe e Caridi din Trikke, Ivașco, Golescu, Radu din Deasa joacă un rol în pribegia și luptele lui Matei-Vodă (v. Stoica Ludescu, în *Magazin*, IV, pp. 312-3). «Loi» poate să fie «prietenul Loiz», din 1656, al lui Preda Brîncoveanu Cf. vol. V din această colecție, p. 121, n° 21

² În lupta din 1631 cu oamenii lui Leon-Vodă. V. *Magazin*, IV, p. 313

Florea cel ulogă, Lipan, Mirăoia, Stiriian Gr[e]cul [v. n° 69].
«Și adămașu datu 3 pol. de vin.»

81. 26 Mart 7149 (1641). «Cum să s[ă] știe că ne'm strânsu noi rudele lu Socolul, toți, după mörtea lu Socol, și am socotit datorii ce au căzut după mörtea lu Căzan; ci am socotit să plătim datorie cu Baia, iar alte moși se le împărțimu.» Se arată părțile: «cineș cu frăția lui». Martori: mai mulți boierî «și alții mulți, căț își vor pune mâinile mai josu». Degete.

82. 9 April 7150 (1642). Vînzare la un sat. Între marturi: Radu Țoțăi, Udrea Lungul, Costandin Glăcesc[u], Dumitrașco Berevoesc[u].

83. Țirgoviște, 26 April (?) 7150 (1642). Matei-Vodă, pentru *megrașii* din Petrești Scurtului (J. Gorj). Nume: Buduran, Ciuhul, Tâmpa, Miloș Logofăt, nepotul de fiu al lui Sto[i]chiță Vistierul². Proces cu mănăstirea Strâmba [v. n° 70]. Boierii: Dragomir Vel Vornic, Radul Vel Logofăt, Stroe Vel Vistier, Diicul Vel [Agă; v. vol. V, p. 298, n° 23], Preda Vel Clucer, Dumitru Fileșanul Vel Stolnic, Radul Vel Comis, Drăgușin Vel Paharnic, Costantin Vel Postelnic. Scribe Soare Logofăt. Monogramă cu roș (și inițială). Pecete pe hîrtie, cu verde. Iscălitura Domnului.

84. Țirgoviște, 3 Ianuar 7151 (de la Hristos 1643). Matei-Vodă, pentru Tatomir Roșul (УЕРЕН) din Crăbești. Nume: Barbul Beleuja, Lupul fiul lui Lațco, Stanciul Vânătoriu, Crăciun a lu Harhot, Mihaiu al Aniniî, Oprea Postelnic Păpărazachiî, «Dealul Țorăi», Țolan, Achim. Monogramă cu roș. Pecete cu roșu (ruptă). Pergament.

85. Țirgoviște, 2 August 7151 (1643). Matei-Vodă, pentru «Hamza i Gherghina, ce sânt la Roșii, ot sel ot Alun» (Gorj). Pomenit «un Rumân anume Mihil, fečorul lu Vlad, nepot lu Dan Gorun, de fečor, de sat den Colibași... fečorul Cepleanului». Fiul unui Rumîn se vinde din nouă altuia, după moar-

¹ Nu e vorba de Socol Cornățeanul, ucis de Seimeni tot supt Matei-Vodă, dar abia în 1643, ci de cel mort la Tismana. V. nota precedentă.

² Pentru Stoica, v. și mai sus, p. 469 și nota 2. Stoichiță i se zicea mai pe ales vremea lui Mihai-Vodă (v. tabla la vol. XII din colecția Hurmuzaki).

tea tatălui său. «Deč, deac' au prinsu stăpânii de veaste, iar Hamza și Gherghina, ei au sorocit pre Dumitrașco Peharnicul [noul cumpărător], și au venit înaintea Domnii Meal[e] la Divan, de se-au părăt față unii cu alalți.» Cel din urmă arată «cum i-au fost mărturisit lu Mihil [Rumânul] satul Negoștii cătră Dumitrașco, cum iaste Mihil judecu, nu e rumân nimenuilea». Dar se constată a fi în adevăr «Rumân de moșie». «Să se apuce Dumitrașco Peharnicul de marturiî cariî au fost mărturisit de Mihil că nu iaste Rumân, ce iaste om slobod, să-ș iă banii, de va avea vre-o mărturie.» Ceilalți stăpîni «să-ș iă pre Mihil Rumânul . . . , să și-l ducă, cu tot ce va avea, la casa lor». Scrie Lepădat Logofătul. Pecete cu chinovar. Monogramă și inițială cu roș.

86. 23 Novembre 7152 (1643). Ordin către mai mulți (între cari un Petrișcan), «ca să jure de cătră Danciul Logofăt [v. n¹ 93] cum că nu s'au vândut, însă partea lui de ocnă, făr de altor fraț, den sat den Baia». Monogramă cu roș. Pecete mare cu chinovar.

87. 7152 (1643-4). Matei-Vodă, pentru Vlad Bărsăscu, cu privire la moșia Baia. — Traducere.

88. 8 Ianuar 7152 (1644). Matei-Vodă, pentru Anca jupâneasa lui Frățilă Stolnicul din Rovinari (Gorj), cu privire la o vie. Nume: Negrita, Moldoveanul¹, Ianoș Țiganul, Coană Comisul, Cîrștovă (Cărsțov). «Și din rumtură cu grumaziî», «moșie la rumtură, cu grumazi, cum umblă apa.» — Traducere de dascălul Lupu (secolul al XVIII-lea), în două exemplare.

89. Țirgoviște, 18 Ianuar 7152 (1644). Matei-Vodă, pentru «Udrea Postelnic și fratele său, fiu Vlăduțului din sat din Bi-bești din județul Gorj²». Nume: Radul Grușa. Se arată și «un frate al lui Vlăduț, anume Lupul». «În zilele răposatului Șerban Voevod.» Pomeniți: «Popa Potărcăși jupân Micul Potărcan». Supt Matei-Vodă, moare Vlăduțul și încep proces fiu Lupului :

¹ Un «Moldoveanul de în Scoarța» face în 1591 o vînzare înaintea pîrcălabului de Țirgu-Jiu (Hasdeu, *Cuvente den bătrâni*, I, pp. 58-9).

² Aceștia încep neamul Bibeștilor. Cf. vol. V, p. 309, n° 65 și p. 684 (Mihaî, în 1696).

Stancul și Oprea, cu jupănița Neacșa a Vlăduțului. Menționat : «vrăhul Cebanului». Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament.

90. București, 20 Mart 7152 (1644) (de la Hristos 1643). Matei-Vodă, lui Stanciul Băiașul și Stan, fiil lui Stroe, dîndu-li БАН ЗА ПИРІС (cf. n° 81) și Ciuperceanii. Menționat : Dănățoiul din Tîrgu-Jiu. Monogramă cu roș (și inițială). Iscălitura Domnului. Pecete pe hîrtie, cu șnur roș. Pergament.

91. Tîrgoviște, 20 Mart 7152 (1644). Matei-Vodă, pentru Stanțul Băiașu ș. a. «Nepot Stančului, ce-î iaste nepot d'in-tăi.» — Traducere.

92. 3 April 7152 (1644). Mărturie a unor sătenî din Secelă. Pomenit popa Ūcur. «Și ubroc de gru, dreptu banî 60, și adălmaș ved. za vin 3.» Nume : Pirteî, Dănac, Vasi, Măgăli, Radul Dărăbanțului, Udrea al Vătahul[u]i.

93. 24 Iunie 7152 (1644). Matei-Vodă, lui Danciu Logofăt de Milești¹, pentru o pîră privitoare la Baia. Monogramă cu roș. Pecete cu chinovar.

94. Tîrgoviște, 1-iu Novembre 7153 (1644). Matei-Vodă, pentru satul Aninișul. Nume : Cărăiman, Vâlceaoa Moh[o]rită, Lacul Părăi, Lihul, Lăvăilă, Stăna Lupului Răulei, pe coasta de la Răstoc, Lupul Ploscariul, Plaiul Răchițelelor. Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament.

95. 18 Februar 71[5]3 (1645). Matei-Vodă, pentru Stanciul Băiașul și alții «de în Baia de Hier» «de să-ș iă toți Țiganiî căți aū fost ai lui Socol den Bae». Pomenit «jupan Diicul Vel Agă² și Antona din Slăvitești. Monogramă cu roș. Pecete mare cu chinovar. Iscălitura domnească.

96. Tîrgoviște, 5 Maiu 7153 (1645). Matei-Vodă, pentru niște sătenî din Șuič (J. Argeș)³. Pomenit Căzan Spatarul. Di-

¹ El nu e altul decît Danciu Pirțianu. V. mai sus, p. 468 și nota 1. Să fie tot Pirțian și Barbu Banul Milescu de supt Șerban Cantacuzino ? E de ținut în seamă că Danciu avuse și el un fiu Barbu (vol. V, p. 122, n° 30) și că, pe lângă Petru fiul lui Danciu, aflăm un Petru Milescu. V. vol. V, pp. 605, 689.

² Buicescu, pretendent la Domnie. V. tabla vol. IV, la «Diicul».

³ V. pentru Șuič un act de la Nicolae-Vodă Pătrașcu, în *Convorbirile literare* pe Iunie 1903.

vanul ca mărturie. Monogramă cu roș. Pecete peste hîrtie. Iscălitura Domnului. — Și traducere.

97. 8 Decembre 7153 (1644). Matei-Vodă, unui sătean «de la Bae», pentru Țiganul Dragna. Pomenită «jup[ă]neasa Antona din Slăviteșt[i]». Monogramă cu roș. Iscălitura Domnului.

98. 11 Novembre 7154 (1645). Mai mulți (și un aprod) din «Baia de Fieru» dau un zapis la «nepoții Midii», «că nea-aū fost Rumăni de moșie, de în Bae; dič acum noi i-am judecitu de a noastră bună voe și fără de nici o si[ ]ă . . . , ca să fie slobozi în veci, ei și fečorii lor . . . , și i-am cumpărat dreptu ug. 20». Marturi: «părintele popa Stanciul Clisiarul de la Bes[e]rica Domnescă ot Craiova, i pop Lupul ot tam, i Strățimir Vătah, ispravnicul Scaunului Craiovei». Pечеți.

99. 7154 (1645-6). Vînzare în «talere».

100. April 7154 (1646). Matei-Vodă, pentru Jupănești. — Tradus de protopopul Radu din Dolj, la 1782.

101. 15 Maiu 7154 (1646). «Hamza, i Bălač, și Cărstea, fečorii Șobandei ot Bircii», pentru o vînzare de vie «păn în vie Mustei, drept ban[i] ug. 12». Martori: Oprea Dičul, Nicola Beleaia, Postelnicul Barbul Bengescul, «i ot Negoesti Caloeni», Calotă snă Hamzucul ot Popești.

102. 28 Maiu 7154 (1646). «Matei Bas[a]rab Voevod», pentru Stanciul și fiul său, din «Bae», cari să ție partea «Radului fečorul lu Tecu¹. . . , și cu un Rumănu anume Drag[o]mir Ciuciul. Pentru c'acest Rumăni l-aū fost dat unchiu-său Predii Clucer din Brăsești², iar Preda Brăsescul el l-aū fost vândut Danciului Logofăt, cu partea de moșie, când ș'aū vândut și alte părți. Iar, când aū fost acum, iar Istratie, cu Hamza, ei aū venit cu pără de s'aū părăt de faț[ă] naintea Domniei Me[l]e cu Filip, și așa păriia Istratie cu Hamza, din Alun, cum că l-aū vândut Sorița, cumnata lui Istratie, fămeaia lu Dumitru, lu Hamza din Alun.» Monogramă cu roș. Pecete cu chinovar. Iscălitura Domnului.

¹ Decî Tecuci era și un nume de botez: această lămurēte originea tîrgului Tecuciului.

² A fost ucis la 1658 de Mihnea-Vodă.

103. 7158 (1649-50). Matei-Vodă, pentru niște sătenii din Baia. — Traducere.

104. 7158 (1649-50). «Pred[a] fečor lu Bălaur dinu Baia» vinde o moșie. «Și me-au dat unu boi derepă lei 6 și ban[i] gata lei 3... Și amū dat adălmaș v[e]dre 2.»

105. 9 Februar 7158 (1650). Matei-Vodă, pentru a se împlini niște oameni ce fugise, lăsându-și platnicii «chezașii», cari, dau aceștia «și vin, vendre 100, pentru dobânda banilor». Monogramă cu roșu. Pecete mare cu chinovar.

106. 11 Ianuar 7159 (1651). «Nicola și Negoit[ă] ot Răscăiaș» se tocimesc pentru «2 copii de Țigan din Țigănia Drăgoeștilor». Marturi: «Stan Arūmașul Oteșanul și Grozaav».

107. 21 Septembre 7162 (1653). Matei-Vodă, «ție, Opricane Roșule din Turcenest[i]...», pentru că ai, naintea Domnii Meal[e], [s'a jeluit] Iorga copilul din casa Domnii Meal[e] pentru o mătuș[ă] ce șade în casa lor de sântu 15 ai, și de nimenilea băntuial[ă] pân acum n'au avut, iar, cându iaste acum, tu te-ai sculat de ai mersu de o trağ, și ai luat și un boi al slugii Domnii Meal[e] Iorgăi copil. De care lucru, în vream[e] ce verī vedea ačast[ă] carte a Domnii Meal[e], iar tu să cauț să laș mătuș[a] foarte în bun[ă] pač[e], nemic să nu o mai băntueșt[i], și să dai și bou slug[i] Domnii Meale, ce-i luaot (*sic*); că apoi, de nu verī asculta de porunca Domnii Meal[e], bine să știi că mare certare și urgie verī petreace de cătră Domnia Mea.» Monogramă cu roș. Pecete de inel.

108. 4 August 7162 (1654). Costandin Șarban-Vodă, «ție, Filipe Pos. ot Baia, și voao altor părtaș de ocl[i]nă, carei au vândut moșie răposatul[u]i Matei-Vod[ă]... Să căutaț pentru cărțile voastre carel[e] aț luoat bani de la Matei-Vod[ă], afar[ă] den moșia și den Rumăni boiarenului Domnii Meal[e] jupan Danciul Vel Sluj. [Părăianul], să v[ă] gătiț banii toț, căț aț luoat voi de la Matei-Vod[ă], și să veniț cu ei ai, la Domnie Mea. Pentru că aicea, înaintea Domnii Meal[e], jăluit-au boiarenul Domnii Meal[e] Danciul Vel Sluj., cum că i-au lepădat Matei-Vod[ă] bani pre moșia lui și pre Rumăni în sil[ă], făr de voia lui și făr de nič o dereptate. Deč el ș'au gătiț banii toț, căț i-au lepădat Matei-Vod[ă]. De care lucru iat[ă] că

v[ă] scriu Domnie Mea să căutaț s[ă] v[ă] gătiț baniî căț aț luoat și voi pre părțil[e] voastre, să-î aduceț aicea la Domnie Mea; că apoi, dacă nu veț veni cu baniî, o voiû trimeate Domnie Mea de o vor aduĉ[e] și cu treapăd.» Formula slavonă. Monogramă cu roșu. Pecete de inel, cu chinovar.

109. 15 Maiu 7162 (1654). Vînzare de vie, «cu piîmniță, cu o bulă cu lină (*sic*), cu țarcă (*sic*), din dealu de la Alun», ca să fie «moșie hoabnică». Între marturî: «ot Scăuianî Preda Roșul... În Tărgoviste, în casa Mircei dăr[ă]banțul. Și amû scris eû Calot[ă] sãn Hamza ot Popeștî [v. n° 101]... Și aû dat aldă-mașî veadre de vin 3, vadra căte ban[i] 66.»

110. 26 Iulie 7162 (1654). Constantin Șerban-Vodă, «aces-tuî om anum[e] Stanciul Beșteleia ot Aneniș ot sudstvo Gor-jil..., ca s[ă] fie el în paĉ[e] de acum înnainte pentru rum[ă]nie de cătră Radul fratel[e] lu Piele... Pentru că i-aû fost năpăstuit... cu un zapis mincinos ca să-î înpresoare și să-î rum[ă]nească, că aû fost zis cum că aû plătit Stoica Piele pre un frate al lor, anum[e] Stan, de o datorie de ug 25.» Radu Piele se purtase «ca un om asupritor și neavând uice o treab[ă] cu aceșt[i] oameni». Domnul în Divan află că zapisul e «ficlean și mincinos». Monogramă cu chinovar. Pecete peste hîrtie. În colț, jos: Necula Logofăt Băldiĉ.

111. 15 Maiu 7163 (1655). Împăcare «pântru Țigani și pentru Rumânii cari aû rămas dela l[a] moșî noștri încoce. Deacî noi amû stătut toți la socoteală dea ne-am socotit și ne-am așezat de tote gălceville.» Afurisenie pentru călcătorul învoielii. «Și, la ce judecată arû merge, să nu li s[ă] creaze nici unuia, nici altueia, și să fie închinată pradă ug. 50.» Între marturî, și Radul Turbătescul.

112. 7164 (1655-6). Împăcare de sătenî de la Arcanî: «Cum gălĉav[ă] și părî să nu avem uniî de către alți di ici nainte pintru poșî (*sic*) moșului Stoica — că eû Stan am luat fat[a] Stoicăi, pe Safîr[a], că noi am voit zestre de la Postelnicul Drăghiĉ, iar Postelnicul să ței moșei moșu-seû Stoica, moșii moștnîi, că i-aû lăsat la morte lui, iar fat[a] să o zestreze (*sic*). Și iar să s[ă] știi c'aû dat Postelnicul

Drăghič zestre fetei u[n] boi și 2 vač cu lapte, și 2 stup[i], și oi, și o rămător[e], și un straiū, și tot ce trebuește îmbrăcămintele fetii.» Mărturie de «om[e]nī bun[i]».

113. 23 Iulie 7164 (1656). «Barbul Șegăi din sat din Cicu» dă zapis lui «pop Mătiia» pentru vînzare de loc, «din fune paicescă». Între marturi, un «Riman».

114. Tîrgoviște, 30 Iulie 7164 (1656). Costantin-Vodă, pentru Diicul Vel Cliucerul din Buicești și fiii lui ¹, la Arcești din Romanați. Nume: Călin, Dumitra Arčasca, Măinea Popescul Vel Sluj., Badea Com[ă]neanul biv Vel Comis, Badea Căpitanul ot Nucet..., Badea vataf za aproz..., Pano vtorii Postelnic Căpreanul..., Mog[o]șu Cliuč. Păulescul..., Radul Cliuč. ot Milcov.» Monogramă cu roș (și inițială). Pecete pe hîrtie. Pergament.

115. 2 Decembre 7166 (1657). Oamenī din satul Orbī, «de în județul Jiului de sus» ², dau zapis «lui Dragot[ă] P[o]stelnic, fičorul jupănului Barbului Vornicul ot Poian[ă]...», că ne-amū vândutū dumnelui, noi și cu tote moșiel[e] nostre și cu toț fičorii noștri, însă cu tote moșil[e] nostre de în partea megieșască, cătă ne se va aleage părțile nostre de preste tot hotarul megieșescu..., cu plaiū de vie în deal». Se vînd cu fiii ce aū «și căț ne va mai da Dumnezăū. Și nu ne-am vândut de vr'o silă saū de vr'o nevoe, ci ne-amū vândut de (de) a noastră bun[ă] voe și cu știrea a tuturor megiașilor de înprejurul locului, totū pre banī gata... Cum să fim dumnelui rumăni, moșie ohamnică, dumnelui și coconilor dumnelui.» Marturi: «boiarī și megiaș bunī de împrejure: de Rogojina Barbul Postelnic, de Tărgul-Jiului Dumitru părăla-bul, de în Orbī pop Stan, de Bumbești Lupul Dănăiaș și fiū-săū Alecsă, și Sava fičorul lui Mladin, de Telești.» Scrie un popă. Peciți. — Cf. Ștefulescu, *Încercare asupra istoriei Tîrgu-Jiului*, pp. 72-3.

¹ V. mai sus, p. 474, nota 2.

² Pentru acest sat, v. vol. V, pp. 143-4, n° 82 Barbu Poienarul luă parte la pribegia d'innaintea Domniei lui Matei-Vodă, precum și la cea din 1655 (cînd era Clucer). V. vol. IV, pp. 20, 35.

116. 14 August 7166 (1658). Stanca din Lolești face vînzare «popei lui Ūcucu ot Sătcel[e]». Marturî: «Văsiî Beleşca ot Lolești, i Stan Ţenche», şi cu fiul Pirtea, «Crăčun al uî Danac», Radul Toporcea. Scrie «Popa Răduţul ot Purcari».

117. 7167 (1658-9). «Noî Rumini di Baia car[i] n'am tras di partea lu Căzan» dăm zapis «nepocilor lu Căzan», că «ne-aŭ fost vîndut ditru Dančului piîntu detorii a uchiu-său lu Căzan, apoî a fost omŭ rău, că n'aŭ tot trăi cu disil, ci portat pă la Matei-Vod[ă] şi l-aŭ scos şi ni-ŭ vondut lui Matei-Vod[ă]. Dup[ă] aceia, am fost dot domneşt[i], pîn în zile Mihnei-Vod[ă]. Apo[i] Mihnea-Vod[ă] aŭ zis că loî no-î treboe sate, ce a mînat la noî la Rumăn[i] nişt[e] omenî domneşti şi apucat cu mar[e] strinso să dem banî, şi i-am datŭ¹. Apoî noî amŭ avot glăcavă cu aceşti nepoţi a lu Căzan... piîntu u fun (*sic* = fune) de loc ce le aŭ fost împresurat Matei-Vod[ă] făr[ă] banî. După aceia ne-amŭ tocmît cu dişi să-ş ŧie moşia ača fon[e] di loc, îns[ă] făr Rumăn[i], şi noî să fim pre altă fun[e] judec[i].» Intre marturî: Lupul Sorlar, Dumitru Midoiul, Bartic, Negoe al Borei. Degete.

118. 4 Februar 7168 (1660). «Barbu biv Vel Vornic» (Poienarul), cu fiul, Preda, şi nepotul, Dumitraşco, şi Paraschiva, pentru nişte oameni din satul Orbî (unul, Hamza, altul, Manta): «fost-am cumpărat pre ei cu fičorii lor şi cu toat[ă] partea lor de moşie». Aceştia se vînduse supt Mihnea-Vodă, iar acum, supt «Gligoraşco Voivod» (Ghica), se răscumpără cu boî şi banî. Intre marturî: «Petru Stegariul ot Curpen», un armăşel tot de aici, Stan Hotopeanul, Oprea Vlăgiu. Mai mărturisesc şi Iordachi Clucerul şi Preda Păharnicul Brădescul². Iscălitura şi pecetea lui Barbul Vornic.

119. «Msşa Făurar 4 dni» 7169 (1661). Gligorie Ghica-Vodă, pentru «Stančul Roşul i Hamza, nepoţi Otei din Hurez» (J. Gorj), dîndu-li ocină în satul lor, «partea lui Nădărşte». Acum Manea şi «Simnicoar[ă]» ridică proces, «scoţind ei şi o carte a

¹ Pentru dezrobirea Rumînilor de Mihnea-Vodă, v. şi vol. V, pp. 122-4, n° 30, şi mai departe, aici.

² Preda era fiul lui Barbu Brădescu, alt luptător pentru venirea în Domnie a lui Matei-Vodă. V., asupra lui şi a familiei lui, vol. V, p. 20, nota 2.

lu Matei-Vod[ă], rea și mincinoas[ă]». Sînt însă răspiși. Monogramă și inițială cu roș. Pecete ruptă. Iscălitură domnească.

120. — Iulie 7169 (1661). «Scriș-am noi, bunî megiaș... [și «Dan Boi ot Neniș»] al nostru răvaș acestor omenî, anum[e] Stanču Beștelei cu feçorii lui..., cariî am fostu luat pre răvașul Banului den în Craiova, cum să căutăm și s[ă] adevărăm bine pre amăruntul» pentru muntele Tărtă[ră]ul, reclamat de Novăcenî. Se caută, cu «slugile Banului», «pre unde aū fostu siamnele bătrâne pusă de moșîi și de strămoșîi lor, și cu omenî domnești, cāndu aū dat de șugubinah [v. n° 67] pentru acel munte anum[e] Trătăreul, fost-aū dat boi 10. Decî și noi am aflat seamnele..., scosu-le Radul Drăgoescul și are...ule; iar noi le-m pus iar... și le-m noit și le-m întărit; ș'am aflat cu sufletele nostre... to[t]u muntele a Novăcenilor, de cāndu aū dat aca deșugubina; iar cui va fi fostu acel munte mai naite, el s'aū ascunsu ca s[ă] nu dea acia deșugubin[ă] greah, c-aū dat-o Novăcenîi de silă pre acel munte deșugubina, căci aū eșit apa muntelui în sat în Novač și cu sângele mortului; deci-î [aū] dat 100 de boi deșug[u]bina, și muntele să fie al lor. Deciî noi așa am a[dever]it cu sufletele nostre, și așa am făcu[t] ačastă judecat[ă]. Fost-aū și Udre Văt[af] cu 70 de plăiaș și cu Pătru Vameșul de în cee țară, tot mărturie.» Iscălesc și «az Cre... lui dunelu V¹ Ban». Pătru pune și el numai degetul.

121. 20 Septembre 7170 (1661). «Pătru Stānoman din Crețești am avut 2 feate mari, și zeastre n'am avut să le daū, ci de una s'aū apucat vāru-meū Stanču Coplea să o înzăstreaz[e], și i-aū dat vač 2 și unū boi și un gonitor și un strai și un berbeace și 3 veadre de vin și o păreache de cizme.» Pentru aceasta, Pătru-î dă moșie. Între marturî, un Curtean și un aprod.

122. București, 10 Maiu 7173 (1665). Radul-Vodă Leon, «Vladului Roșul feč[o]rul lu Drăghič ot Fărcășeanî», pentru ocină în Dodeești, «partea moșu-său, lu Pătru Armașul». Divanul. Monogramă și inițială cu roșu. Pecete ruptă. Iscălitura Domnului.

123. 17 Iunie 7173 (1665). Radul-Vodă Leon, «voao 6 bo-

iarî, anum[e] Barbule ot Rog[o]jina și ție Calot[ă] iuz[bașa] den Gherghești și ție Neagule iuz[bașa] ot Bălcești și ție Vlăduțule Pos[telnicule] Bengescul și ție Prodeo Țăușule ot Goești și ție Ioane ot Peștișani», dîndu-li cercetarea unei împresurări de moșie, Monogramă cu roșu. Pecete cu chinovar.

124. București, 4 Novembre 7174 (1665). Radu-Vodă Leon, pentru «Hamza Șifaru, fețorul Mani Paharnic, nepotul Radului Postelnicu ot Hurez ot sud Gorj», dîndu-i moșie la Bicești. Pomenite: «Furcătura Aninoasă... piscul Crețului până în Hamărazia... piscul Prigori, gura Ursoai... gîrnița gumină... obîrșia Jidovului în măgură». — Traducere.

125. 20 Iunie 7174 (1666). Un orășan din Tîrgu-Jiului vinde o ocină la Dănești. Se aduce și afurisenie de la Vlădica Ștefan. Iscălesc, ca marturi: Curuia Medelnicer, Mihart Postelnic, Preda biv Stolnic, Barbul Filieșan, Dumitrașco (?) Postelnicul Poenarul [v. și n° 118], cu Vasilie Păian[u], cu Pred[a] Păian[u]¹.

126. 4 Februar 7175 (1667). «Radul fițoru lu Cănepă ot Hireșești» dă zapis pentru o vînzare.

127. București, 11 Maiu 7175 (1667). Radul Leon, pentru niște «oamenî» din Aninișu (Gorj), «ce să fie de acum nainte în pač[e] și slobozi de rum[ă]nie, ei și cu feč[o]rii lor, de către Drag[o]mir Pilescul» și neamul lui, «ruda lor». «Ei au fost tot megiași, și au avut pas de rum[ă]nie, iar, când au fostu în zilel[e] lu Costandin-Vod[ă]», Pilescul îi încălcă cu «zapis mincinos, ca să-i împresoare și să-i rum[i]nească în sil[ă]». Acum din nou se face revendicarea. Cîștigă tot sătenii. Monogramă și inițială cu roșu. Pecete pe hîrtie. În colț jos: «Az Radul Vel Logofăt Creț[u]lescul».

128. 15 Maiu 7175 (1667). Proces pentru o vie. «Dič Măria Sa Vod[ă] nea-au dat și jurători 4 boiar[i].» Merg cu pîra și mai departe însă: «până aicea la Corte». Martori: «Hira Logofătul ot Cacova... ot Perișan[i] Crăstiiian Golescul, ot Măg... nești Stoica Urichearul», ș. a.

129. 19 Maiu 7175 (1667). Radu Leon, «pentru Filip Armașelul din Alunu», dîndu-i partea Ivei și altele. Un frate

¹ Pentru Preda Păianul, v. vol. IV, p. 20, nota 2.

vinde partea celorlalți, cari se plîng de aceasta, fără a li da bani, «ce i-aū mîncat pe toț Iva... Am dat Paraschive și Stančului leage 4 megiaș pre răvaș[e] domnești, ca s[ă] jure Paraschiva și Stančul cum n'aū mîncat ei de acei bani de pre vii. Deč, cîndu aū fost la zi ș'aū strînsu leage deplin ș'aū jurat, deč Filip nu s'aū suferit cum să pierză bani, ce aū venit iar de faț[ă] cu Paraschiva și cu Stančul. Deč Domnie Mea am judecat pentru parte Paraschivei și a Stančului: de vii, de pimniț[ă], č-aū vîndut Iva lui Filip, să ție Filip toat[ă] parte Ivei, de moșie, din Alun și den Ștefănești și den Cupercean[i] și den Radești[ă], și partea de vie, și la pimniț[ă] tot a treia part[e], să-i fie lui stătoare în veač; pentru că aș' am judecat Domnie Mea.» Monogramă cu roș, pecete cu chinovar.

130. 20 Ianuar 7178 (1670). «Ianuță snă Rudiane ot Albeni» vinde lui «Iacov Armașul ot Miruslăvenii... un loc de vie și cu locul sterpū, căt s'aū fost cumpărat mai de de multū..., pre căt aū fost cumpărat mai nai[n]te de vreme, de moșu-meū șă de moșu-săū..., unde ne-ū fost viile cele bătrîne..., și ca să-i fie dumnealui moșia hobatnic[ă] dumneloi». Iscălește «eū Ianuțul ot Albeani», Hamza Logofăt, Udrea, Zafir, ș. a.

131. București, 18 [luna e prinsă de pecete] 7179 (1670-1). Antonie-Vodă, pentru Dobra, «car[e] aū fost jup[ă]neasă Vladului Logofăt Bărsescul, și cu feč[o]rii ei, anum[e] Mateiū Paharnic i Vladul i Dumitrașco i Rađul i Părvul», cu privire la moșia lor din Ostroveani (J. Argeș): socoteala se face în «fălci de loc». Monogramă și inițială cu roșu. Pecete pe hîrtie. Iscălitura domnească: «Io Antonie Voevod».

132. «7179 [1671], Agostru 17.» «Eū Neagoe Bouru, dinpre-un[ă] cu frate-mieū Dum[i]tru, fečori Stanei, fata lui Dragomir Șotropă», daū zapis lui «Dragomir Măgălea din Lolești... că am luat de la dumnealui bani pe 6 berbeč, căte aspri 10 tocma. Nefindū nici ban[i] nici berbeci la zi și la soroc, ne-aū apucat cu mar[e] strînsoar[e], de am dat 3 locuri pentru bani..., alătura cu Văneța, pi din jos cu locu unchiului Stan Arghie, altū locū în Drăcoia, din costă cu mărū pătulat,

păn în valea Drăcoia, pe de apus — (*rupt*)... , altă locă din potână (*sic*) Pietroiuului, la dal, alătura cu valea Malului... , pe despre lacu din vărtoapă... ; cu știrea tuturor moșteanilor, și din sus, și din vale. 2 vedre de vin adălmaș, vadra câte banî 45.» Martur și «Crăcun Dănac», «Stanču Țăncu», «Tudor Biialeșchi», «Lupu Pufuil[ă]», «Manasiia Cambrii», «Vasilie Toporcea» Scrie popa din Secel.

133. 13 Mart 7180 (1672). Vînzare către «Brană fișorul Vigului... Nu m'amă îndurat de moșie, ci o'mă răscumpărată, de am dat... un răzoră de grăă dreptă ug. 1... , și e'm dat un cară dreptă ban[î] 200, ban[î] 50, și i-am [dat] o puțină dreptă ban[î] 120.»

134. 31 Octombree 7181 (1672). Vînzare de loc, «în otarul Tăm[ă]șeștilor».

135. 18 April 7184 (1676). Vînzare către popa Mihil din Aniniș. Între marturî: Luțul, Radosul, Nimul. «Și am scris eă Nica ot tărğul Gilortului [Cărbunești], la măn[ă]stir[e] la Crasna.»

136. 28 Iunie 7184 (1676). «Manea Stolnic, ispravnicul Scaunului Craiovei, dat-am carte noastră omului nostru, anum[e] —, ca s[ă] fie volnic cu această carte a noastră de-s apuce cu scrisoare pre Dumitru abagiulă ot Vel Ocnă ca s[ă] dea t^l 16, care ban[î] aă avut ei socoteaal[ă], etc., încă înaintea părintelui nostru chir Stefan arhipiscop Râmnicescii, — precum am văzut și carte Sfînții Sal[e] de judecat[ă], și scriind cun că aă fostă luat Dumitru Abagiul acești banî dobăndă de pre dobănd[ă]. Direptă aceia, să hie volnic omul nostru ce scrie mai sus, să-l apuce să dea acești ban[î] ce scrie mai sus, toți deplin. Iar, nedănd banii, să-l aduc[ă] pre el aicea la Scaună, și de către nimelea opreaal[ă] să n'aib[ă]. Aăasta scrieem (*sic*).» Pecete mare, verde, ruptă.

Jos: «Eă Nedelco iuzbaș, sluga Manii Stolnicului ot Craiova. Ați zis că aț dat mie trapăd, iar n'aț dat un ban, — pre sufletul mieă; ci aț spus peveșt[î] (*sic*), — că eă săntă viă păn acum, și mare rușin[e] să cade ș[i] voo, precum v'aț băgat voi.»

137. București, 23 Ianuar 7187 (1679). Șerban-Vodă, pentru Găleșoia. Redactat de Șarban vtori Logofăt (Greceanu). Mo-

nogramă cu roșu. Sus, inițială și vultur cu aur. Pecete peste hîrtie. Semnătura domnească. Pergament.

138. 21 Iulie 7191 (1683). «Barbul Vel Ban i Badea Bă-l[ăcean]ul Vel Vornic i Gligorie Vel Logofăt i Statie Vel Vistier i Costandin Brăncoveanu Vel Spătar, ispravnicii [Scaun]ului Buc[u]reștilor¹, dat-am cartea noastră de judecat[ă] popei lui Mihail Beșteleaia ot Aniniș ot sud Gorjiu», în proces cu «Dumitru Abagiul, gineril[e] Manei Stolnicul Bulucea», și cu jupâneasa acestuia, pentru o datorie de 184 de taleri. Se plătește în parte cu «niște boi, 16, boul po taleri 3, чн. lei 48». Iscălesc: B. Milesul Vel Ban, Badea Vel Dvor., Gligorie Vel Logofăt, Στάτη Βησσηζορ., C. Brăncoveanu Vel Spătar.

139. 19 Iulie 7197 (1689). Domnul către niște «megiaș» pentru o jalbă «aič naintea Domnii Mea[e], la conacul de la Țințăreană»², cu privire la moșia Corcolați, care ar fi împre-surată. Să cerceteze ei. Monogramă cu roșu. Pecete mare, cu chinovar.

140. 17 Februar 7198 (1690). «Vladul nepotul Trănei ot Negoești» dă zapis «lui Zahir ot Albeni, ca s[ă] hie de mare credințe» pentru o vânzare de «răzore de vie 2, înse cu obrați viei la vale și viia părăsit[ă] de 35 de ai; și amă vândut-o de a mea bun[ă] voe și cu știrea tuturor fraț[i]lor miș și a megeșilor din sat; și amă vândut-o înse în ban[i] gata ug. 3, ban[i] 66». Marturi: «Matei ot trăg Benghiu³, Antonie, Gălu, Dianul, Roman, Călaian, Ion s[i]n Muste, Radul Țoțăi». La urmă: «și aū dat Zafir adălmaș vread. de vin, 1, ban[i] 40». O 141. «Ție, popo Mihail[ă] ot Aniniș, săn[ă]tate. Altă, să cauț să te scolii cu oamenii tăi de acolo, să mergii împreun[ă] cu oamenii noștri, să prinzi pre niș[e] oamenii din Cernădiia cea Mare, cari aū sărit de aū bătut niș[e] vătășăi de sursat, mergând ca să le dea bani, iar ei aū sărit de i-aū bătut. Deč să cauț, în vream[e] ce vei vedea ačastu răvaș al nostru,

¹ Pe vremea lipșii lui Șerban-Vodă, dus cu Turcii la asediul Vienei.

² Brăncoveanu se retrăsese înaintea Nemților.

³ Ca și țirgul Gilortului de mai sus, n° 135. Aici fu învins la întoarcerea sa în țară, Hrizea-Vodă (v. Lulescu, în *Magazin*, IV, p. 343; cf. vol. IV din colecția noastră, p. CCLXXXIV).

iar tu să mergi cu oamenii tăi și cu feĉorii noștrii, să-î prindeți și să-î băgați în butuc, și în niș[e] cară să-î aduc[ă] aici. Iar bucatel[e] să le dați toate pre chizășie acoloa, în ceale sate. Aĉasta-ț scriu. Fii săn[ă]tos. Mart 27 d., l¹ 7198 [1690]¹. Barbul Vel Ban.» — Pe V^o, o socoteală grecească în potronică. O 142. 2 Iunie 7198 (1690). Costandin-Vodă, «săteanilor dă la Cărligei . . . , că aicea înaintea Domnii Mea[le] să jălui popa Beștelea și cu săteani de acol[o] dă la Aniniș cum că, la seaama cea mare și la seaama cea dă a doo, v'au dat boia-rinul Domnii Meal[e] Cornea Vel Paharnic [Brăiloiu] Aninișanilor ca să-î ajutați la aceaste dăjdî, iar voi n'ați vrut să-î ajutați, ce v'au tras, dă v'au luat niște vite, și altele vă le-au luat zapcii carii au fost, și voi n'ați vrut să vă dați banii și să vă scoateți vitel[e], ci le-ați lăsat dă s'au petrecut; și acum voi meargeți dă trageți vitel[e] popei lu Beștelea pentru vitel[e] voastre. De care lucru, ei nu v'au tras dă capul lor pe 'ntregul, ci v'au tras cu porunca lu Vel Peharnic, precum am văzut Domnia Mea și [cartea] lu Vel Peharnic la mână lor; ci au trebuit să vă fiți dat banii și să vă fiți . . . , să nu le fiți lăsat să piară . . . Ce iat[ă] că vă poruncescu Domnia Mea, după ce veți vedea aĉastă carte a Domnii Meal[e], iar voi să căutați să dați bună pace popei lu Beștelea și sîteanilor dă acolo, dă la Aniniș, să nu mai vie cu jalobă, — că apoi voi trimite Domnia Mea de-î veți da ci le veți lua trăsuri cu treapăd, și veți păți și rău.» Monogramă cu roș. Pecete octogonală, cu chinovar.

O 143. 23 Iulie 7198 (1690). «Noi satul Cernădie» (nume: Dumitru Vlădoiul, Mărzacul, Ion Buicescul, Flore Mătănescul, Ion Mircescul) dă popei Mihel ot Aninișu și lui «Mihel Nov[ă]ĉanul» carte de «mar[e] mărtorisal[a], cum să s[ă] știe că, fugindu noi, tot satul Cernădie, [pentru] nevoile nostre, la munte, deĉ dumn[ea]lui Vel Păharnic, trim[i]țind martalog la n[oi], ne-au luat cu toate bucatele nostre. Deĉ noi ne'm rugat de pop[a] Mihel și de Mihel Nov[ă]ĉanul, de s'au dus pântru noi la dumn[e]alui Vel Păharnic, de ne-au luat pre chizășie lor și ne-au scos tote bucatele nostre, și să ni așezăm

¹ E Barbu Milesco, care fusese Banul lui Șerban Cantacuzino.

prin cas[e]le nostre și să ne dăm dăjdile ca alaltă țar[ă]. Iar, de vom îmbla noi cu alte cele și nu vom venii să ne așezăm pre cas[e]le nostre, și vom lăsa pre pop[a] Mihil și pre Mihil Nov[ă]canul la nevoe, să fie volnic pop Mihil și cu Mihil cu acașt al nostru zapis să ne vânză, cu copii cu tot, și cu moșie cu tot, precum au făcut zapis la mâna dumnealui Vel Păharnic.» Marturi.

o 144. «La conacul de la Brâncoveani», 25 Septembrie 7203¹ (1694). Costandin-Vodă, pentru «Radul Zmeul feč[o]rul Albului, nepotul Neagului, și lui Ivan feč[o]rul Neagului, den satu den Vierășan[i], și lui Ion feč[o]rul lui Stan al Neculii, cu nepotusău Drăghič ot Dol-Petrești, ot sud Gorji . . . , ca să fie de acum înaintea în pač[e] și slobozi de rumănie — de cătră Mihaï și de cătră frate-său Dumitrașco, feč[o]rii lui Tudor Bibescul², și de cătră verii lor, feč[o]rii Udrii Biciianul, și de cătră feč[o]rii lor». Fusese liberă până supt Gavriil Moghilă, cînd îi reclamă «Stamatie biv Vel Ag[ă] și Radul și Neagoe din Crasna și Dumitru den Filiaș»³. Sătenii jură că sînt liberi. Tot așa iese a doua judecată, la Radu Mihnea. Acum se face o nouă pîră, la Tîrgoviște, «zicînd cum că au fostu cumpărat moșu-său Vladul moșie în sat în Jupănești și cu acești Rumăni . . . de la Radul Pașt[e], dereptu ban[i] gata 9.000, încă den zile[e] — ка Аѣк — [Radului]-Vod[ă]», arătînd și carte domnească, «mai veache cu 8 ani decăt cartea lui Gavriil-Vod[ă]». Țeraniî se declară iar «tot judeč, și [nu] Rumăni». Se judecă «la conacul de la Urezî⁴ . . . Iar Mihaï și Dumitrașco la zi și la soroc nič o marturie n'au adus, nič de faț[ă] n'au vrut să vie.» Dar vin apoi, iar fără acte. Pierd definitiv. Monogramă și inițială cu roș. Pecete peste hîrtie. Pergament. Iscălitura domnească.

¹ După însemnările lui Brîncoveanu chiar, tipărite în *Revista Romîna*, I, Domnul stătu aicea de la 25 la 26 Septembrie numaî. Cf. și Greceanu, în *Magazin*, II, p. 214.

² Mihaï iscălește într'un act din 1696 (vol. V, p. 309, n° 65).

³ Din tovarășii de pribegie ai lui Matei Basarab. V. vol. IV, p. 19 și Lulescu, în *Magazin*, IV, p. 311.

⁴ Domnul venise de la Horez, unde cercetase lucrul minăstirii.

145. 24 April 7204 (1696). «Cornea [Brăiloiu] Vel Ban. Scriem cartea noastră ție, Calotă diiacone, snă popei Predii. Cătră ačasta-ț facem în știre că, aicea la noi, spusă Zamfir den Albeanî, zi-când cum că, având el niște vii la Negoești, etc. Fiind niște țealină a lui Stan Mustescul între via lui și 'ntre viia ta... De atăta vream[e] el iaste moșnean, și lui i să mai cade a o cumpăra. Ce să cauți să-ț iaî banii și să-î laș țealina să o stăp[ă]nească cu pač[e], să nu-l mai porți de val, că apoi îi vei lua banii făr de voe. Ačasta scriem. [Data.] Iar, de va fi lucrul într'alt chip, să vinî de faț[ă]. Cornea Vel Ban.» Fără pecete.

146. București, 8 Maiu 7207 (1699). Costandin Băsărab (Brîncoveanu), pentru Necula Șarlăul ot Șăpotu, dîndu-î acolo niște «funî», care fusese «mai de nainte vream[e] ale săteanilor birnici din Șăpotu» și fusese vîndute pe ughi. «Iară apoi, mai căzându-se Neculi Șarlăul a cumpăra, [altu] n'au îngăduitu, ci cu judecată au întorsu banii.» Pomenită cartea lui Manea Stolnic, fost «ispravnic Scaunului Craiovei». «Aū rămas ca să-î fie Neculi Șarlăul de moștenire.» Nume: Banda. «În capul crivinilor celor mari», «vlea călușăluu», «alt loc în crivinuță». Monogramă și inițială cu roș. Pecete ruptă. Îscălitura domnească. Pergament.

147. Decembre — [c. 1700]. Vînzare. Între marturi, «județu Iane cu 12 prăgarî și Nica Logofăt Dumitrescul..., i Ianușu ot Trăgu-Juiul... și Gherghe a lu Răcăică... și Dumitru snă Bărbuț[u]î... Postelnic Ion ot Cornetă, prăcălabul Juiuluî».

148. 23 August 7208 (1700). Învoială între niște boierî, Crăsnariî. Fusese «jalbă la dumnealui Vel Ban, și dumnealui ne-aū fostu rânduî 2 boiarî ca să ne așază și să ne înparță. Să lăsăm drumul cel mare, care slujaște la toate casăle, slobod, așăjderea și calea fântăniî să fie slobod[ă].» Altfel, «să fim slobozî să rupem acel gardu».

149. Fără dată. Sfîrșitul secolului al XVII-lea. Bîrseștiî arată că aū venit «cu o carte a Mării Sa bezadè, de sorocū la noem. (*sic*?)... la Scaun la Craiovă, și, vindū Negoește cu 24 [me]geiașe, și nefiind Căi[măcamul] Staico [Bengescul] la Divan,

nu puturăm să ne isprăvim, nece nu putem a mai ședia în vriamia lucrului, ce ni-amū voit noei de bun[ă] voia noastră de ne-amū pos zi păn la Viineria Mare să venim cu toțe atuncia la Divan iar.»

150. April 7209 (1701). «Să s[ă] știe boiarii, adev[ă]rătoria și hotarnici» pentru Micălescul, Necula Rănghetei din Ursaț, ș. a. (între ei: Barbul Păharnicul Bengescul, Stamate Răgulenu, Mihaiu Bib[escu], Stoichița Șarlăul, Drăghiș Saule i Hrize Rog[o]janul, Raduțul Crăsnarulu, Vladul Socenu, Udre i Piele, Gherghina Birciianul, Pătru Măgăla, Iorga Dumitrescul, Brăil[ă] Brăiloiul, Gheorghe Părăț, popa Armega, Nica Popuca, Părvul Stolojanul, Ghina Mazăr[e]). Monogramă cu roș. Pecete mare cu chinovar.

○ 151. București, 27 Novembre 7213 (1704). Costandin Bășarab (Brîncoveanu), «Neculiș Călescul» și nepoților, pentru un munte, «și cu pișorul strejiș», reclamat de «megiiaș», de cûrînd. «Pohtit-au cu toți denpreună, ca să iă 24 de megiiaș ca să caute și să adev[e]reaze pentru acestu munte.» Între ei: «Brăilă părcălabul den Vădean, i popa Măicanu den Le-ești... i Roman vătavul ot... i Barbul vătaful de plaiu. Se aduce și «o carte cu blestem și groaznică afurisanie a preasfi[i]nțitului nostru chir Theodosie Mitropolitul țării, scriind-o asupra acestor 24 de megiiaș... și asupra altor moșeni și împrejureani de acolò». Săteni învinuiesc înaintea Banului Cornea pe megieș de «fățării și voe veghiată». Li se scrie «să să adune a doao oară»: se face, dar cu același rezultat, »zicându cum că ar fi făcutu dreptate și adev[e]rință bună, iar nu fățării, precum au fostu zis megiiașii den Grivii și den Rusăști». Decî și Cornea dă cartea lui. Domnul confirmă. Monogramă și inițială cu roșu. Pecete peste hîrtie. Iscălitura Domnului și a lui Radul Cant[a]cuzino vtori Logofăt.

152. 1-iu Iunie 7215 (1707). Raport către Ban. «Cinstite dumneata Bane, să fi dumneata săn[ă]tos. Cu plec[ă]cune sărutăm cinstit[a] măna dumitale», etc.

153. 8 Iunie 7215 (1707). «Costandin Știrbeai Vel Ban»

către «Paharnic[ul] Barbul de la Bengești»¹. Să judece o contestație. Nume: Tăma.

154. 7 Mart 7217 (1709). Vînzare de moșie în Șușești. Nume: Aspra.

155. 12 Decembre 7218 (1709). Mărturie de 12 boierî cercetătorî pentru Lupul Corbeanul. Nume: Preducan. Împărțirea unei morî, după roate.

156. 26 Maiu 7220 (1712). «Costandin Știrbea V^l Ban» numește șese boerî pentru o judecată, între cari Staico Postelnicul Bengescul. Pomenită: «Dumitra fata lui Brăil[ă] Brăiloiul, sora lui Dumitrașco Șăitan»; să i se cerceteze zestrea.

157. Fără dată (după 1718). De la Divanul Craiovei. «Ceia ce coprinde în instrucție pentru slujitorî, armășăi, călărași, catane, plăiași, scutelnici, pescari, vânătorî și pentru cumpăneala satelor.»

158. Fără dată (tot supt Germanî: după 1718). Declarație a unui boierinaș, Sănătescu. «Din casa tatu (*sic*) nu am luat nici un cap de ață, că pe mine m'aŭ luat unchiu-mieu Radu de la tată-mieu, numaî de 3 ani, și m'aŭ crescut și m'aŭ făcut feçor de suflet... Pentru frați, de i-am scos din pușcărie, când i-aŭ găsat gazdă de hoți; ci pentru acești t^l 20 ce i-am dat de i-am scos din pușcărie... m'aŭ prădat frate-mieu Gheorghe cu un Turcū: mi-aŭ luat un cal de 4 și un boŭ de 3 vicei (*sic*)... Pentru pricina ce am avut cu jup. Gherghe Rămniceanul, am vorbit cu dumnealuî când iera cumnatu-său Idochil ispravnic la Tăr. Jiuluî, să m[ă] scoț[ă] di la catastihu țără[i], să m[ă] pue la Cumpanie, și m'aŭ purtat cu vorba, și ieu i-am dat 2 lingurî de argint, care trăgè t^l. 5, și i-am mai dat o părech[e] de pistole cu țavele de givertŭ, mari, care mi-aŭ dat jup. Nanul t^l 12 numa pe țăvî, și i-am dat vin, ved. 31, vadra câte par. 7, și rachi[ŭ] oc[ale] 5, oc[aua] câte par. 5; și am și eu de la dum. zloț 9. Și eu i-am dat aces-tea ce am scris mai toate, și nu mi s'aŭ făcut nici o isprav[ă], ci am rămas tot la țără, de am dat biru.»

159. 1-iŭ Iunie 7226 (1718). Învoială pentru moșie. «Poiana

¹ Pentru Constantin Știrbei, v. vol. V, p. 687. Barbu Bengescu servi interesele germane în lupta cu Turcii.

ruginei pân în piscul de pestre Rugina și pestre în Hăm[ă]-răzea.» Nume: Guțanu, Ion Tândălescul.

160. 17 April 7227 (1719). Judecată de 5 «megiași». Nume: Dăinea.

161. 13 Novembre 7228 (1719). Învoială față de oamenii din Počovaliste. Fusesse alt act «în zilele răposatului D[o]mn Matei Basarabă Voivod, iară, când au fost acumă în zilele Mării Sale Gheorghe Cantacuzino Voevodul¹, venit-au», etc.

162. 30 Novembre 7231 (1722). Vanzare din partea lui Dumitru Dănărăcu către fiul «Preadei Croitorul Nečuruc». Nume: Braia. «Moșie moștină.» «Brăilă snă Pătrașco Holingher», martur.

163. 4 April 7231 (1723). «Staico Bengescul, consiliariul al Chesaricești Măririi, dat-am această a mea adevărată scrisoare dumnealui vărului Costandin Brăiloiul, pentru că, aducându-mă Dumnezeu la casa dumisale, și văzind din m[i]la lui Dumnezeu că are dumnealui coconii și cocoane și le trebuiaște multă, milostivitu-m'amă de am dăruit un loc de vie.» Aleg șese megiași, pe cartea lui. Mulți marturi, între cari și: «Dositheu mon[ah] Brăiloiul»².

164. 30 Decembre 7233 (1724). «Anuța, împreună cu fiu-meu Costandin ot Bibești» [v. mai sus, n° 144], dă zapis «verilor miei, anum[e] Vladului văt[af] Crăsnarul, Barbului i Vlăduțu i Matei Crăsnar», vânzându-li partea-i din Jupănești. Îscălesc: «Anuța Bibeasca. Costandinu Bibescul».

165. 20 Maiu 7234 (1726). Nicolae-Vodă scutește lui Iordache Crețulescul Vel Vornic³ 100 de pogoane de pogonărit. Monogramă cu roșu. Pecete de inel, cu chinovar. Îscălitura domnească.

166. Craiova, 20 Februar 7238 (1730). «Necola Nicolici Căpitanul, Sărbul de la Târgul-Jiului», dă zapis «luminatului Mării Sale Gheorghe Cantacuzino», vânzându-i «un laz din hotarul Târgului-Jăiului», cu «ștubeiul și unde au fost teas-

¹ De fapt, Banul și beizadeaua.

² Pentru acești Brăiloși, cf. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 284, nota 3.

³ El ținea pe Domnița Safta, fata Brîncoveanului (*Genealogia Cantacuzinilor*, p. 371 și urm.).

cul din lazul Sfinții Sale părintelui Dositheu Brăiloiul până în matca Hămărăzii». Scrie «Părvul Roșianul Logofătul de la Canțelarie». Pecete.

167. 2 April 7238 (1730). Un Țigan al Tismenei se învoiește cu un boier, ca fiul lui să iea pe o fată de Țigan de la acesta, stînd la el, «păn vom adu[*e*] schimbă de potriua Țigancei dumnealui». Dacă soții fug, «să aibă eu cu feçorii mieî a plăti birul Țigancei dumnealui: pe an, t¹, 5 t¹.».

168. Februar 1732. Patru boieri hotăresc la Jupănești partea lui «Buda Ianăș, feçorul dumnealui Buda Miclăuș, den țara Hațagului, din satu Rău-lui-Bărbat, de către Nicolaï Voinigescu și de cătră văru-său popa Matei», ș. a. Buda cumpărase de la «Hamza Post. Bengescu din Tărgu Gilortului..., cu leat 7138..., intru care scrie că au fost vândut o parte de moșie din Jupănești drept bani gata 5.000 dumnealui Bărbat Miclăuș, încă când au fost boiari pribegî în Țara Ungurească, și pe acest zapis au fost făcut acest nemeș hrisov lui Leon-Vod[ă], de stăpănire, cu leat 7139 [1630-1], întărit la 7141 [1632-3]. Nouă cumpăratură la 7138 [1629-30], cu bani «și un cal bun» Acum se *înfierează* copaci la hotar și se pun pietre, bolovanî. «Nucul Popicăi, pă unde au umblat Jiîu mai de mult.» Nume: Barbu Bărbone, Nicola Popeanga, Avram Popeciî, Paliță. — Copie ¹.

169. 1-iu Novembre 7241 (1722). «Ion Bibescu, feçorul Căpit. Mihaî Bibescul ², împreună cu jupăneasa mea Cătrina și cu feçorii mieî», dă zapis «cumnatului Predei Hurezanul Portariu» și soției lui, «surori-mea Ancuțai», pentru vînzarea părții lor din Jupănești, ca să plătească bani pentru scoaterea altei moșii ce era zălogită. Plata în «zloț vechî». «Iar, pentru partea de moșie a frățani-mieî Costandin Bibescul, c-au fost vândut-o dumnealor Crăsnarilor făr de știrea mea... și a verilor mieî», va întoarce cumpărătorului banii, «pentru că să cade să o ție mai bine soru-mea de căt alții strein[i]». Marturi: «eu Vasile Bibescul», «Dumitrașco Cătunariu».

¹ Documentul lui Matei-Vodă pentru Bărbat Mateiaș și al Brîncoveanului pentru Andrei și Nicolae Buda, le-am tipărit în vol. IV, pp. 342-3.

² Pentru Mihaî, v. mai sus, p. 473 și nota 2. Pentru Ion, v. vol. V, p. 149, n° 87.

170. 9 April 7241 (1733). Vînzare. Pomeniți: «lazul lu Tătar, în pîiatră», «lazul Cătăroaei, drept în Amărade», «în pîiatra cea mare», «fântăna lui Bilug». Marturi și mai mulți din Tărgul-Jăului.

171. 13 Novembre 1735. Hotărnicie. Pomeniți un Cămărașel, un Comiserel. Nume: Oțetea, Burnici, Pashul, Staiul (toți din sec. al XVII-lea), Popa Iupčanul.

172. 17 Decembre 1735 (7?). «Din Tărgul-Jăului, Scaunul Vornicieî.» Judecata lui Barbu Hagiulă cu «Irimia sluga Mării Sale Domnei Rocsandei a răposatului Măr[i] Sale] ghin[ărar] Gheorghe Cantacuzino beizadea»¹. Semnează Franciscus Nagy Vornicul, Radu Boj. Vor. Pecete de ceară roșie, ruptă.

173. 23 Decembre 7244 (1735). Vînzare a unui loc cumpărat de la «Pătru Sănoman».

174. Februar 7244 (1736). «Lăpădat Cocoî» vinde o moșie unui *ales*. Marturi: patru din neamul Bojincă.

175. 4 Novembre 7245 (1736). Costandin Andriescul, vinde «Măriei Sale Domniî Rucsandei Cantacoziniî» partea-i din Dănești.

176. 16 Mai 7246 (1738) (de la Hristos 1737). Preda Hurezanul vinde Crăsnarilor ce a luat de la Ion Bibescul, fiind «de la socru-mieî, Mihaî Bibescul». Martur: Părvul Săulescul².

177. 4 Decembre 7247 (1738). «Frujăna, jupăneasa dumnealui Udriște Șom[ă]nescul», dă moșia ei cumnatului, care a ajutat-o cu bani la îngroparea soțului: «și locurile din zăvoi, din belci, și locurile de la casa cea noao a noastră, din gura Jăețului celui micî».

178. 17 Mart 7248 (1740). «M[atei] Cant[acuzino] Vel Banu» dă un ordin de hotărnicie către Ion Țundrea, Mihaî Lacea³ ș. a.

¹ Decî data de 1739 pe care o atribuie *Genealogia Cantacuzinilor* (p. 284) morții lui Gheorghe ar fi cu mult prea tîrzie. Se menționează un act din Septembrie 1737 al lui Gheorghe (*Socotelile Brașovului*, în *An. Ac. Rom.*, XXI, p. 158=266), dar n'avem chiar originalul. V. și mai departe. n° 175 : în Novembre 1736, Gheorghe era mort.

² V., pentru Săulești, vol. V, p. 309 și n. 1; p. 310, n° 68.

³ Matei e tatăl Banului Mihaî, scriitorul. El fu numit în Octombrie următor

179. 22 Septembrie 7249 (1740). Liberare de Rumîni. Între marturî, un *stegariu*, un *căprariu*, doi *straj-meşteri*.

180. Craiova, 28 Octombrie 7249 (1740). «Iordache fost Mare-Vameş, Tosirchi fost Mare-Comis, Costandin Strămbeanu Mare-Pitar, Costandin Obedeauu fost Mare-Şetrar, Caimacamîi Scaunului Craiovei», fac o judecată. Nume: Nandrea. Pomeniţi: «Costandin Obedeauu biv Vel Şetrar, ce au fost pe acea vreme, în zilele Nemţilor, Mare-Comisar, şi Dumitraşco Foamete, Baloi.» — Copie din sec. al XIX-lea.

181. Ianuar 7250 (1742). Mihaî Racoviţă numeşte ispravnic la Gilort pe Dumitraşco Crăsnaru. Monogramă cu roş. Pecete octogonală de inel, cu chinovar.

182. 10 Maiu 7250 (1742). «Costandin Ştirbeai, din preună cu jupăneasa mea Dumitrana, fiica dumnealui Cos[tan]din Strămbeanul biv Vel Stolnic şi nepoată Gîurcăi Corcoveanul»¹, dă zapis unor oameni, între cari un Budara, pentru răscumpărare de rumînie. Iscălesc: C. Ştirbeai, D. Ştirboica. Peceti cu arabescuri.

183. 16 Ianuar 7251 (1743). Hotarnică, pentru «o pîrticică de moşie... Ne-amî adunat cu toţi la sor[o]cul ce ş'au pusî». etc.

184. 9 Februar 7251 (1743). Foaie de hîrtie pentru o «Frujina, Frujana».

185. 5 Iulie 7253 (1745). Vînzare de vie. Nume: Vlădaia, Blidea. «Obraşul viei.» Martur şi: «Radul din Aduţi».

186. 6 Februar 7254 (1746). Hotarnică. Nume: Dan Durlea, Hasan. Iscălesc C. (?) Bibescul biv 3-ti Logofăt şi Mihaî Săulescul.

187. 8 Iulie 7254 (1746). Alegere de către boierî din porunca lui Dumitrache biv vîtaf de aprozi, ispravnicul Jiiului de sus. Nume: Lihoescu, Medrega, Radosul.

188. 26 Iulie 7254 (1746). «Dumitraşco Bibescul, din preun[ă] cu frate-mieî Costandin», daî zapis «verilor noştri, anume Dumitraşco şi Mihaî Crăsnari», pentru partea din Jupă-

(*Geneal. Cantacuzinilor*, pp. 112-8). V. şi n° 180: Caimacam la Craiova în vremea bolîi lui.

¹ Cf. vol. V, p. 310, n° 72, şi p. 688.

nești, învoindu-se, la București, înaintea lui Gligorie Grețanu Vel Ban. Marturî și Mihaî Săulescul, C. Săulescul [v. n° 186].

189. 15 Octombrie 7257 (1748). Judecată a Brăiloiilor. Pomenit «popa Țigăran», «dm. Vel Ban Dudesc[u]»¹, «Șterca Brăiloiul».

190. 22 Maiu 7257 (1749). Grigore Ghica, pentru un proces de moșie. Nume: Plopșor. Pomeniți: «Vâlceaoa samarului», Ion Cruțul. «Iar care dentr'ânșii să va scula cu gălbavă pentru această [moși]e, unul asupra altuia, să dea pradă la Cămară florinți 400, și s'aũ legat și besereceaste, și să fie și lipsit de partea lui de moșie.» Intărește Domnul. Monogramă cu roșu. Pecete mică, octogonală, cu chinovar (mărcile ambelor țeri).

191. C. 1750. Testament. «Un mineiũ cu t^l 13 p^l, o cazanie cu t^l 6, banĩ 30, un octoih ru[mă]nescũ cu t^l 4, banĩ 30, o psaltire rumănească cu t^l 2, ban[i] 45, un ȇaslovũ rum[ă]nescũ t^l 3, ban[i] 30; o liturghie de cele bobate (*sic* = bogate) t^l 3 p^l, alta liturghie, de ceale mici, t^l 1, un catavasiarĩ cu t^l 1, ban[i] 20, o psaltire slovenească t^l 1 p^l, banĩ 2, un catavasiarĩ de ceale miȇ[i] cu banĩ 9, 6; un potirĩ l-am cum-părat cu t^l 1, ban[i] 3, zvezdele, ale mele . . . , 1 molitvenicũ cu t^l 9.»

192. 1750. Diată «la vremea mea de slăbiciune i de înfricoșare de moarte». Să ȇie fata ei «avaetulũ pământului». «Me-aũ mai luat și doaă părechĩ de fiară de vȇnat, hoțăște, și aũ trecut muntele la Țara Nemțască.» Martur: un Aldescu.

193. 20 Maiu 7258 (1750). Judecată de megiași din porunca ispravnicului. Nume: Metea, Guța, Tărtabă.

194. 1-iũ August 1750. Grigore-Vodă, lui «Gheorghe Crăsnar ce aũ fost zapciũ la breslași din sud Dolj», ca să ȇmplinească pe un Căpitan și pe alt om pentru «ȇvertul lui Mai». Monogramă cu roș. Pecete ovală, cu chinovar.

195. 2 Mart 7259 (1751). Hotărnicie pentru Barbu Săulescu «și cu mătușile lui și cu surorile lui Costandin Albean[u]», la Drăgoești (J. Gorj), din ordinul lui «Ianachie Hi-

¹ Constantin. V. vol. V, p. 603

ton (Hrisoscoleu)¹ Vel Ban al Scaunului Craiovei». Pomenit «Bunea Călărașu», vecin al moșiei.

196. 22 April 1754. Costandin-Vodă Racoviță, către ispravnicul de Gori, pentru cercetarea a trei munți. Monogramă cu roș. Pecete octogonală, cu chinovar, avînd mărcile reunite ale principatelor și «Io Co. Ūh. Rac. VV.; 1753».

197. 22 Iunie 7262 (1754). Hotărnicia Aninișului, «din porunca dumnealui Ianache Hrisoscoleos, Vel Ban al Craiovei».

198. 20 Novembre 7263 (1754). Hotarnică. Se pomeneste o carte a lui Enache Hrisosculeo Vel Ban din 7258 (1750).

199. 27 Ianuar 7263 (1755). Vînzare de livadă la Tărgu-Jiū. Nume: Hoțul, Ūromela, Lulescul, Soroiū.

200. 17 Iulie 7263 (1755). Hotarnică. Nume: Dănățoiū, Udrea Bodreanu, Paschiia, Cutuca, Bustuiș.

201. 4 Ianuar 7264 (1756). O femeie, văduva lui Pătru Boroii din Cărligei, arată că, «mergându omul mieu cu vrășmășie de ucidere asupra lui Bran și a fiu-său Sandu noaptea, fiindu îndemnatu omul mieu și de alți dușmanî a lu Bran, decî Bran, văzându groză la capul lui, s'aū apăratu de moarte, și aū dat de aū spartu capul omului mieu, de aū murit. Și, văzându cumu spune sfanta pravilă, m'amū milostivit și i-amū ertat.» Nume: Condea.

202. 2 Februar 1756. Judecată. Pomenită o datorie la un Turc, zălogirea unei moșii la acesta și o «poruncă domnească ca cei ce-ș vor fi dat moșie supt stăpănirea Turcilor, să dea bani ce vor fi datorî și să iă moșia de supt stăpănire Turcilor»². Nume: Nicola Băloi.

203. 8 Februar 7264 (1756). Vînzare de vie. Nume: «Radul Tărziul». «Cu vasele ei: cu bute, cu lin și cu țarcă, i cu postavă.»

204. 27 April 7264 (1756). Hotărnicie din porunca Caimacamilor Craiovei. «Luând porunca de la Costandin Bibescul, ce aū fost Portărel de județ.» Nume: Stănoman, fiul lui Stănislav.

¹ V vol. V, p. 325, n° 131 și n^l următor de aici.

² Pentru o astfel de poruncă, v. vol. V, p. 327, n° 118.

205. 2 Mart 7265 (1757). Vînzare în Peștișani. Nume : Nicola Bogdan, Ion Modurul ot Peștișani.

206. 2 Mart 7265 (1757). Vînzare «Gherghiniî Sprâncena-tul» : un «loc alător = [arător]».

207. 15 Iulie 1757 Vînzare. Nume: Cotoroga, Boghean. «Moșie în Aliman.» — Copie.

208. 24 Iulie 1759. «Noi Caimacamii Scaunului Craiovei» fac o judecată. Iscălesc ei: Γεώργιος Παπαδάνογ, B. Ști[rbei] Stolnicu, B. Găbl: cul biv Vel Stolnic.

209. 5 August 1759. «Jupâneasa Anița Tutoianca, soția răposatului Paharnic Gheorghită Tituoianul, dinpreună cu so-ru-mea Safta, fiele dum. răposatului Dumitrașco Bibescul», dau zapis «verilor noștri Gheorghie Crăsnariul biv Comis i . . . lui Ioniță Pah . . . , lui Ștefan i Răducan Crăsnariul, fii dum[nea]-lui răposatului Mihaî Crăsnariul biv Crucer, și a verilor dum-[nea]lor, anume Sandul i Radului i Drăghiți», vînzînd partea lor din Jupănești. Pomenită «datoriia dum[nea]lui răposatului taicului nostru!». La iscălituri: «Eû Safta sora Hanițăi, Bi-beasca».

210. 15 Ianuar 7268 (1760). Declarație de datorie la doi Turci din Cărbunești. «Și, fiind eu rînduit de la dumnealui Vel Ban Ștefan Văcăresc[u] ca să scoț datoriile Turcilor», etc ¹. Se iea moșia, dîndu-se platnicului datoriei.

211. 2 April 7268 (1760). Vînzare din partea lui Udrea Hărlăț. Pomenit «un codru de loc ce am la morișora de spre poiana lui Haină».

212. 15 Decembre 1760. Ordin de judecată de la «Iordach[i] biv Vel Postelnic, Caimacamu Craiov[ei]».

213. 26 April 1761. Scarlat-Vodă Ghica, Caimacamilor Craiovei, pentru o moară. Monogramă cu roș. Pecete octo-gonală, cu chinovar; ștearsă: armele ambelor principate.

214. 17 Septembre 7271 (1762). Învoială cu Radul Brăi-loiul biv Vel Paharnic. Între marturi: «Floru ierei hartofilax², popa Andronie referendarios».

¹ V. mai sus, p. 495 nota 2.

² Vestitul caligraf și dascăl.

215. 1763. Judecată. Nume: Fiseanța.

216. 2 Iulie 1764. Judecată a lui «Diamandi biv Vel Stolic, Caimacam Craiovei». «Încă din zilele Neamțului.» Proces al Brăiloiilor. Iscălitură grecească.

217. 9 Decembrie 1767. Vînzare de moșie la Bilugești, lui «Gheorghe Șainoiul polc[ovnic]». Pomenit «Cărciul Țiganu.» «Scrie popa Dobre Stanislavič ot Tărgu[iu].»

218. 15 April 1768. Învoială de a se înfățișa la Domnie pentru un proces. Nume: Ion Sălbaiu, Beldea.

219. 1-iu Septembrie 1768. Hotărnicie. Nume: Vlădoiul, Raița, Burlan. «Cursurătura luncetului.»

220. 1-iu Mart 1769. Danie de vie. «Un răzvor ce l-am fost dat surori-mea Marie, să-l mănânce cât va trăi.» Martur și Ionașco Spahiu.

221. 29 Octombrie 1779 (1770). «Pentru nepot-mie Todoran, fiind datoriu la Cara-Amet de la Țocade, el de frică n'a-ă cutezat să ias[ă] la Turci, numai a-ă zis că să-i dea sluj[i]tori să lovească pe la rude; n'a-ă venit el ni-ă pe la noi, ci a-ă venit un-ă codeghidiu și cu Băran Cărligelilu, catana lu Miha-ă Trucari, și mi-a-ă dat înțeală de ban[i]. E-ă, neavănd bani, le-am dat o vacă legată cu funie noao. Ci pentru a-ăst[ă] vacă vor avea judecată cu fe-ăorii mie-ă, — că e-ă n'am fost-ă dator nimic-ă... Pop Părvul ot Albean-ă.»

222. 16 August 1771. Manoli-Vodă Roset către Căpitanul Miha-ă Zorilescu. I s'a-ă arătat acte de la Radu-Vodă, 30 August 17043 (1534-5) și de la «Radul Basarab-Vod[ă]» (Șerban), din 11 Ianuar 1714 (1606). Monogramă cu roș. Pecete octogonală cu chinovar: vulturul și «Io Meh. Rust. VV. 1770».

223. «Molitfei Tale, preote de la satul Albean-ă, sănătate. Măria Sa Vod[ă], ca un bun stăpăn milostiv, după ce prea-pu-tearnica Împărăție l-a-ă miluit cu Domnia aceste-ă țări la Țarigrad, pe loc a-ă pus în tot fealiul de silință ca să a-ăfle mijlocu și să a-ăpere și să sprijinească pe to-ătu de obște de toate realele și vătămarea ce a-ătu avutu măi nainte. Precum și de cănd l-a-ă adus D[u]mnezeu aicea, iar n'a-ă căutat-ă ni-ă un enteres al Mării Sale, adecă folos, ci, cu zi cu noapte, priviighează Măria Sa pentru odihnea voastră. Acum-ă po-

runceaște Măria Sa noao, și Prea Sfinția Sa părintele episcopul poruncește protopopilor, ca să vă îndemnăm pe toți de obște, în toate sărbătorile și duminecile să meargeți la besearică, cu mare cu mic, fâmei, copii, feate, flăcăi, să ascultați sfânta liturghie; la care dracul are mare silințe asupra neamului creștinesc ca să-l depărteze de la această sfântă casă, ce ne iaste maică și ne înbracă cu sfântul botez; scoțându-ne din păcatul strămoșului Adam, ne-am făcut fii și moșteanî raiului, și ne hrănește cu sfânta cuminecătură. Și, după ce ne vede depărtându-ne de sfânta bisearică, atunci să bucură, să aibă câștig. Și iată că, din porunca Mării Sale lui Vod[ă] și a Preasfinții Sale părintelui episcopul, vă dăm poruncă voao, tuturor lăcuiitorilor, să căutați în toate sărbătorile și în toate duminecile — să meargeți la besearică, cu fâmeile și cu copii voștri, să ascultați sfânta liturghie, și s[ă] nu așteptați să bată toaca, să mearugeți la liturghie, ce și la utranie. Și la aceștea ești purtător de grij[ă] Molitfa Ta, preote, cene nu te va asculta și nu va păzi besearica, să-l dai la mâna Căpt. plășii, dând în scris pricina lui, și dum. Căpt. să-l trimită aicea, pe un sluj[i]toriū, să-ș iă căzuta pedeapse. Și tu, părcălabe, să cauți să faci un jug la bisearică și s[ă] o și îngrădești foarte bine și cu cuviință, și cene nu va mearge să asculte sfânta liturghie, i s[ă] dă preotului la mână, să aibă voe și puteare să-l pue în jug; iar cene nu-ți să va supune după porunca noastră, să aibă a-l da în mâna Căpt., să-l aducă aicea, și să-și iă mai mare pedeapuse. Și asupra acestor juguri să fii bumbașir văt[ă]șelul ce iaste orânduist la acel sat, — să fie dator să ne arate la care sat s-au făcut jug și la care nu s-au făcut. Dar și voi, preoților, să vă lăsați de beție; și nu toții, ci numai unii cari aveți patima aceasta; că, nu numai sânteți bețivi, ci faceți mii de blestemății și necinstiți cinul preotesc, care în cer și pre pământ iaste lăudat și cinstit de la D[u]mnezeu și de la toți Împărații, de toți dascalii, de toți filosofi și de toate neamurile: mai în scurtu, îngerii slujăscu și staū cu mare frică, când tu, păcătos și glava ta plină de vin, preot hind, slujești sfânta și înfricoșata taină care, așteptând să iă sfârșit, să s[ă] ducă

jertvă duple pământ la ceri, de la oameni păcătoși, lui D[u]mnezeu, iară Molitfa Ta silești când să eși de la bisarică, să mergi să beai rachiu cu prieteasa, sau la cărcumă, — ca cum aștepti să însăreaze, să închiz prăvălia, să mergi la cărcumă. Vai de noi, mireanî, de o mie de ori vai de voi, preoți, că voi veți să fiți lumină lumii și v'ați întunecat de tot; voi sânteti sarea: dacă v'ați împuțit voi, care creștin va să să întărească cu sarea voastră? Și iară zicu: nu toți, ci numai uni. Și nu scriem aceste ca să vă ocărăm, — ferească D[u]mnezeu, ci ne rugăm să ne erutați, dar ne îndeamnă datoria cea creștinească, acealea ce nu s[ă] cade pentru prostia și nepriceaperea voastră, iar după prostia și nepriceaperea voastră, trebuință iaste să vă scriem așa; care sânteti voi datorî să ne învățați pe noi, iar nu noi pe voi. Peseamne sfârșitul lumii iaste. D[u]mnezeu milostivul să ne miluiască și să ne îndrepteaze pe toți, prin mare mila Sfinții Sale; Iulie 5 dni, 7283 [1775].

Și să ne învredniască D[u]mnezeu și binele de veac să dobândim. Unde sânt mulțimile și ceatele îngerilor, frumusețea sfinților, lumina dreptilor, de unde au fugit toată grija și toate suspinele și lacrimile, unde sânt curțile ceale cu ziduri de pietri scumpe și ulițele de aur, pline de lumină și de veselie, unde iaste liniște și odihnă fără de niț o scârbă, și viață dulce fără de nici un urătu, întru 'npărăția cea largă și desfătă a Ceriului; carea noao tuturor să ni-o dea pentru mare mila sa D[o]mnul Nostru Is. Hs., a căruia iaste toată cinstea și slava, cu Părintele și cu D[u]hul Sfânt; amină.»

224. 1776. Albă. Nume: Țopă, Huță. — La 12 April, hotărîre de la «Manolache Romanò, biv Vel Paharnic, Caimacam Craiovei» (iscălit grecește).

225. 20 Iulie 7284 (1776). Notă genealogică a unui preot din Albeanî. Strămoșul său a avut un fiu, «care l-au tăiat haiducii de Țara Îngurească, fiind voinic, neînsurat... Au fost făcut-o și fata frate cu feșorii pe moșie, adecă pe partea Radului celui tăiat de haiduc... Înpărțarea... Unii s'au mai înmulțit, ci le vine mai puțin, iar, cari sânt mai puțin, le vine mai mult.»

226. 7285 (1776-7). Socoteală. «Am dat pe un noatin ban[i] 90, și pe cartea de jud[e]cat[ă] taleri 2, și pe 2 soroace parale 14.» Pomenit «Agi Stan Jiianul Medelniceariul ¹» și «dumnealui Stolnicu Văc[ă]rescu».

227. 30 Septembrie 1777. Învoială de moșie a lui «Nicon Caragea».

228. 8 Octombrie 7286 (1777). Vînzare de vie lui «Dumitru Borangiu».

229. 19 Februar 1778. Judecată, după pîra dată de «Ilinca, fâmeia lui Dato ot Cămpul Fomiî», la Caimacamul Craiovei. Theodorache Negri biv Vel Clucer. Pomenit «răpăosatul Pavlaiche biv Vel Spătar, fiind Caimacam». Un «înstriinat la Țara Nemțască».

230. 27 Novembre 1779. Cercetare din porunca «dumnealui Gligorie Razu biv Vel Cluč., Caimacam Craiovei... Spre răsarit trăsuri trei, cu stănj[ă]nul răposatului Costandin-Vod[ă] Brăncoveanu.» Partea «Rovițoilor», «numiți Roveți».

231. 25 Maiu 1780. Plîngere pentru o pretenție de răscumărare venită de la vînzători după 21 de ani.

232. 14 Iulie 1780. Hotărnicie. Între munți, o «suliță de pîiatră», spre a-i despărți. «S'a'u pusă pîiatră cu cărbuni în vârful suliței de pîiatră, unde au făcut mărturisanie acei 4 megiași.»

233. 23 Novembre 1780. Vînzare din partea fetei «lui Simion Fantea» din Brădiceani. «Având noi Fântoi o parte de moșie.»

234. 25 April 7289 (1781). Zapis. Amenințare pentru acei ce ar fi «să mai străce acestu testemânt».

235. Septembrie 1781. Alexandru Ipsilant, «dumneavoastră veliți boeri și al doilea i boeri de neam și boerinași mazăli, neg[u]-țatori, ruptași, breslași, slujitori de orî-ce breaslă, scutelnici mănăstirești și boerești, i voao părălabilor și tuturor lăcuitorilor țaranî duprin satele ot sud Meh[e]d[inți] ... În anul acesta întămplându-să multă lipsă de bucate la prea-înnalta împărăteasca cetate a Țarigradului..., socotind Domnii Mea și lipsa cea cu neajungere a țării, văzând și trebuința cererii,

¹ Trimesul din 1774 al boierilor la Constantinopol.

silitorî din toate vîrtutea am fost de a chivernisi, atît ne-tăgăduita țării datorie, cît și lipsa neajungerii.» Pusese pe țeranî a da «numai o parte foarte ușoară», scăzînd-o apoi și aceasta; «care scăzămînt l-am împlinit cu cumpărătorile ce s'aũ făcut, atît din țară, cît și după aiurea... Dă spre o parte, silitorî sîntem a să face teslim la schela Brăilii, iar, dă spre alta, nu am lipsit întru a da arătare de lipsa și neajungerea ce s'aũ întîmplat într'acest an, ca, pe cît s'ar putea, să mai scază din orînduita cerută sumă.» Vine ordin ca «silință din toată vîrtutea să s[ă] pue și negreșit să să îplinească acea orînduită cerută sumă de grău, orzu și meiũ». Să dea, deci, «dup[ă] ce îș va opri trebuincoasa sămîntă, care nu vom Domnia Mea a să lipsi nimenî de dînsa, și voim a o semăna cu îndestulare: și, dup[ă] ce îș va opri trebuincoasa sumă ce are a răspunde în datoriia de primăvară, precum v'am mai arătat, și dup[ă] ce îș va opri și cea dă trebuința hrîniî pînă la vremea rodurilor viitoare, — cea ce ar prisosi, la verîcine... să-l dea, făr dă a nu tăgădui pentru a sa lăcomie, cu socoteală să-l vînză cu preț neîndestulat, căci o treabă ca ačasta, fiind că e o treabă mare și madea dilicată, cîndu fieșcarele nu să va arăta cu tot adevărul următor, înșiv[ă] o cunoașteț că, nu numai că poate a veni treaba de a fi opștea lipsită de acele bogate milî împărătești, ce pe toată vremea să răvarsă de l[a] bogatul noian al milostivirii împărătești, ce încă poate veni la mare primjdie toată opștea.» Îi sfătuiește, «nu ca Domnu ce cu milostivire în toată vremea am fost și sîntem la toate ale opștii bune chiverniselî, ce întocmai ca și părinte». Recomandă pe boierul însărcinat cu strîngerea. Se vor lua *bucatele* în scris. Se va opri sămînta. «De care sămîntă, și mumbasirlăc să le facă a și-l semăna.» Restul va merge «la orînduita schelă». Să nu mai scadă suma ca altă dată. Să gîndească și că. pe ascuns de Domnie chiar, Turcii pot face «cercetări tînuite», prefăcîndu-se că sînt negustorî cu prețuri bune. Se va face *catastih* de toate numele. Să nu fie «hatăruri, voi veghete, lenevire». Amenințări și cu moartea. Monogramă cu roș. Pecete cu chinovar.

236. 23 April 1783 (și cu cifre arabice). Testamentul Ilincăi, «soția răposatului Mihalache Trapezond». «O casă de la Buc[u]rești, ce am făcut în mahalao lui Mihaï-Vodă.» Are un ginere la Rovinari (J. Gorj). «Iar, pentru fie-mea Ilinca, ce este căsătorit[ă] la țara Moldovei, am mersu eu acolo, și cea ce mi-au dat mâna și mi-au fost prin putință, i-am dat și ei, prin mâna Portăresii Zoița a Portariului Gavrilaiचे.» Pecete cu coroană și două păsări ținând o cruce. Îscălește și un psalt grec.

237. 14 Iunie 1783. Carte de la «Ianache Hrisoscoleu biv Vel Ban, Caimacam Craiov[i]».

238. 22 Iunie 1783. Cercetare de hotare în munți. «Și, ca să descoperim mai bine adevărul, am întrebat și Ungurenii, anume pe un Rusalim de la ohaba Ponorului, pe Mihaï Bela ot Răușor, din Țara Ungureasc[ă], care țin munții cu dat... Muntele Mănesiei, păraul Sturului, muntele ce să chiamă Soarbele.» Citată o carte de la 1781 (*sic*), de la «Măria Sa Manoli Voivod... Ne arătară numiți moșneni și cu alți Ungurenii (*sic*), streini, din Țara Ungurească, că acest munte Slăve[n]i l-au luat Unguri cu hotarul lor din vechim[e].»

239. 21 Iunie 1784. «După jalba ce au dat în anii trecuți la răposatu Gligorie Raz[u] biv Vel Clucer, ce au fost Caimacam al Craiovei», etc. «O cărpinișt[e].»

240. 13 Iulie 1783. Judecată între Ion Brăiloiu, Nicolae Cărlotă, ș. a.

241. 1-iū August 7292 (1784). Zapis al lui «Pătru Săntionu» către «moșul Ilionu Croicu».

242. «1785 (*sic*), Ghen[a]r 19 [și] 24.» Hotarnică. «Din veiche stăpânire numaî 4 moși ar fi fost într'acel hotar, adecă Pălițoi i Cărlăștii i Crintoi i Tărai. Și, aflându-ne și noi cu stăpânirea într'acel hotar, au arătat cum că nu sintem moșneanî veichî, a ne ști și noi de moși, ce sintem zestraș și cum-părători cu părți mici de la dănsii. Acum, căutând a lua și noi parte pă un moș, să să facă cincî moși, nu ne au îngăduit, ci i-amu trasu la judecată înaintea dum[nea]lor boiariilor isprav[ni]ci de la acest jud[e]ț Gorj.» Se admite la sfîrșit ca ei, «noi Popeci», să facă «al cincilea moș din veichime,

iar nu sintem veniți din Țara Ungurească, și cum că stăpânirea o avem de moștenire, iar nu zestre și cumpărături vechi, și cum că știm într'un adevăr că, atât la moșiia din sat, cum și la datu muntelui, am împărțit tot pă cincii moși până acum, și, de vom priimi noi mărt[u]risanie într'acest chip, să avem a lua a cincea parte de peste tot hotaru Porceanii; însă din sat, din plaî, din munte afară, din cumpărături; și zestre ce vom avea din părțile lor, cu zapisă și cu foi de zestre, ade-vărat acealea să le căutăm a le lua din partea celor ce ne va fi dat.» Iscălește și un Oprișoi. Pe întărirea ispravnicilor, pecetea octogonală a Ținutului, cu un cerb și inscripția: «pecetă Gorjii».

243. 20 Ianuar 1785. Zapis al unei Guran către un Topal. Serie Gheorghe Dodenču.

244. 15 Maiu 1785. Vînzare din partea văduvei lui Drodul.

245. 15 Maiu 1785. «Gheorghe Păhă ot Tărgul Jiiului» vinde lui «Barbu sãn Ioan Dudău» «o livadie».

246. 7 Iunie 1786. Carte de mazil de la Nicolae Petru Mavrogheni-Vodă. «Purtându-ș dajdia sa cea orânduită de l[a] Visterie, să fie împărtaşit de milile ce din vechime are a-cest[ă] breaslă, de a scuti adic[ă] drepte bucatele lui de dijmărit și de vinărič.» Monogramă cu roș. Mare pecete hexagonală, cu vulturul și: «Io N. P. M. VV.». Jos în colț: «Vel Vister».

247. 11 Decembre 1786. Vînzare de «un căpătăi de răzvor de vie, cu iobrațul lui, la vale». Marturi doi din neamul Čuh.

248. 17 Februar 1787 (*sic*). Foaie de zestre. Vacă, «junincă», «cămăși fomeești», «cărpe fomeești albe», «șerûvete», «tivilichie de mătas[ă], antereu iară de mătas[ă], 1 haină voincească, 1 pătur[ă] de Brașovă, 1 pareiichie de cizme fomeești, 1 siliște de cas[ă]... 1 livadie».

249. 19 Ianuar 1788. Carte de la «Theodorache Adib (?), biv Vel Clucer, Caimacamu Craiov[i]». Pecete cu doi lei, o roată goală în mijloc și inițiale (cu negru).

250. 4 Novembre 1790. «Fiind-că biserica de la vale are numai un preot și strângându-ne noi mahalagii, care, bine-rău, păzim ačast[ă] sfânt[ă] casă cu cele trebuinčoașă, am gă-

sit pă acest Ianaiche zăt Nicolae Molăgă, carele, fiind vrednic, l-am aşazat grămătic la această sf. biseric[ă], fiind şi mai nainte silitorî spre ajutor[ul] sfintelor slujbe cu preot[ul] ce este, şi având nădejde ca să iă şi darul preoţii, să rămăe desăvârşit al biserici, i-am dat şi loc aciia lângă biseric[ă], de ş'aū început a face casă; însă din locurile ce are bisărica date danie de ctitori cei ştiuţi; pe care loc are să dea chirie câte doaă oc[ale] čar[ă] pe an, păn va lua darul preoţiei, iar, dup[ă] ce va lua darul preoţii, cât va trăi şi va sluji, el va rămănea nesup[ă]rat de această chirie. Iar, dup[ă] ce dup[ă] vreme şi el ca un om va lipsii din lumea aceasta, locul să aibă a rămănea tot al sf. bisericii aceasta.» Iscălesc un polcovnic, un anume Holingher, un croitor, un «Giurgoveniu».

251. 9 Mart 1792. Învoială. Între marturi: Nicodim erămonahul, Vasăle Cărea, Nicolai Mangul, Ioan Vătuţoiul, Ioan Gonča, slujitoriul ot Vălčao, Costandin Carlan, Milco Domdinčul, Neagul Corcoiul.

252. 17 Mart 1792. Carte de la «Costandin Suţu, biv Vel Căm[ă]raş, Caimacam Craiovei». Pecete cu coroană, mărcile Judeţelor şi o creangă cu ghindă.

253. 22 Decembre 1792. Declaraţia unui călugăr că el şi cu tatăl său aū *stricat* un nume într'un act, înlocuindu-l cu altul. «Ci dumneavoastră veţi ceare cartea Stančului Bulmeză, şi veţi cerceta, că să cunoaşte că stă *naşul* [=н] Stancăi desupra, i am stricat, şi eū, văzându că să cunoaşte cerneala, am umblat prin toatele slov[e]le cu condeiul, numai ce aū rămasu isc[ă]liturele boiarilor necălcate cu altă cerneală.» Era *Stanca*, şi el a făcut *Stana*. Şi alte doaă declaraţii ale lui.

254. Februar 1793. Foaie de zestre. «Sălişte de casă aici în Tărg[-Jiū], alătura cu Moş Bărbuţu», vaci, cal de ginere (de 30 tal.), «t¹ 100 bani gata pentru haine, 1 roichie de şam alagea, 10; 1 antereū şam alagea, 4; 1 tilivichie aseamenea, cu sangap, 10; 1 camaş[ă] cu fir, grea, şi 3 cămăşi fămeeşti cu mătasa, 18; 2 cămăşi de borangic albe, numai pepti, 10; 2 mărămî lungi cu fir, veichi, 6; 1 peşchiri turcescū cu fir, veichi, 3; 2 scoartă: una nooă şi una veiche, 30; 4 perini curăteale, veichi, 6; 2 perini de lăna, veichi, 1,20; 1 masă

mare de pânz[ă] muschiască, de ceale bune, 6; 4 talere cu serveatele, cu cuțit[e]le i cu lingur[i]le lor, 9,20; 1 cămașe de socru, 5; 1 cămașe de soacră, 6; 1 pareaichie de paftale de argint curat, cu colanu, 12; 1 păreaiche de cercei argint curat și suflați, 3; 10 galbeni împărătești pentru salbă, po t¹ cinci, par. 10, 52, 20; 1 inel de aur cu pîiatră bălaș, 10; 1 ghiordan cu pietri aseamenea, 2,20; 1 păreaichie conduri cu terlici i cu călțunî 2,20; 4 bazmale la bradū i colăcași, 4; 1 plapomă 10; 1 saltea, 10; 1 ladă cu cerșafu ei 5,20.»

255. 25 August 1793. Vînzare în hotar «cu moșia dume-nealui Peșistenariul» saū «Peceniariul».

256. 9 Octombre 1793. Judecată după porunca «dumn[ea]lui Hatmanului Costache Caragea, Caimacamu Craioviî». «Stăpă-nirea fiindu-le fost de-a valma, adecă locurește, de la ho-tărnicia de 12 boeri până la cea de patru, nici cum nu poate fi cunoscut, — că, căți stănjăni stăpănea unul, atăta și altul; căci stăpănirea, când este de-a valma, locurește, ur-mează așa: fieștecare moșnean, cât loc poate de coprinde și-l curăță, acel loc îl ține singur, pă seama lui, și un moș-nean curăță și coprinde locu mai mult, iar altul mai puțin. Iată dar că nu este stăpănire de o potrivă pă stănjăni, cât unul și altul».

257. 31 Ianuar 1794. Judecată a Divanului pentru o moară. Toată în grecește.

258. 4 Maiu 1794. Învoială cu mănăstirea Tismana. Sus: 'O 'Ρηνίχου Νεκτάριος συμβεβαιοί». Jos: «Stefan Arhigm. Tism.».

259. 20 Novembre 1794. Diată. «Căndu fugitū cu muiarea meșterului Ioan, amū dat la optū gonaci t¹ 80 și la prot[o]-popu Papa am dat glob[ă] t¹ 40, și mai amū la frate-miu Mihaî, că aū mai furat treizăci de cai, și i-aū vândut la Calafat, și, află[n]du-l păgubași, el aū trecut în Țara Nemu-țască, și nea-aū apucat la Nicoli Cămărașu, și am plătit cai, și am dat de gloab[ă], și am luat har[e]le plugului și toate mărunțișurile ca[s]i ... Și, lund frate(te)-miū tot, și rămăindū să-racū, m'am căs[ă]torit; cu ban[i] turcești și biru, de alta, am încăput la grea datorie turdască.» Are proces cu cumnata, care zice «că am prădat-o cu Turci».

260. 9 Mart 1795. Zapis. Marturi: Miloii, Ioan Țanghiu, Giurca Nodea.

261. 29 Maiu 1795. Mărturie pentru satul Busuioci. «Mihai Mutulescu aū cumpăratu doo funii de moșie dinu hotarulū Gruiarilor, de la nește Greci Arbănași. Și, mai trecându ceva vreme la mijlocu, și avându numitulū Mi[ti]că călătorie, ca să meargă la Craiova, le-aū aju[n]sū vreme de masă la Groși, la unū Lupū cărēmaru. Ș[i], viind doi boiari din Hurezani, călători, să meargă la București, după trēbile ce aū avutū, s'aū găsitū cu toț[i] la acelū Lupū cărēmaru în gazdă. Și, findū la cină cu toț[i], aū datū rugăcune numitulū mai susū ca să l[i] vānză o fune de moșie dintr'acele doo, iar numitulū Mi[ti]că aū tăgăduitū că nu are moșie de vānzare, și, findă-l înpreunatū (*sic*) cu vinu, s'aū culcat, iar boiari Hurezani aū făcutū zapisă pe o funie de moșie și, lundu-ī degetu, adurmitū, l-aū pus în locū de pecete, ș[i], băgādu-ī în sānū t' 12, și aū plecatū boiari Hurezani. Și, deșteptādu-să dimineața, i-aū spus acelū Lupū cărēmaru ce aū făcut numit[i] boiari, și, vindū acasă, aū adāstatū până aū venitū boiari de la București, și atunci s'aū întâmplatū de aū bolnăvitū Micu Bordescu, ș[1] aū trimisū acei t' 12 pe unū Amza, ce l-aū avutū fečor mai mare, și acelū Amza, dacă aū lotū baniī, n'au vrutū să-ī ducă numiților boiari ca să scoț[ă] moșiiea, ci aū fugitū cu bani în lume. Iar Micu Bordesculū s'aū întâmplatū de aū amuțitū dintr'ača bolă, și după voe lui Dumnezeu aū muritū. Și aū rămas ača fune de moșie încutrupită de acei boiari.»

262. 30 Iulie 1795. Vīnzare de «stāj. 8 p¹ și una cirtă, partea maicăi». Marturi: Stānel, Borcan, Māmăliță, Pirtea ș. a.

263. 1-iū Decembre 1796. Carte de mazil de la Alexandru-Vodă Ipsilant. Monogramă cu roș. Pecete octogonală, cu chinovar: doi lei țin un scut cu vulturul și boul; jos: 1796; legenda: «Io Al. VV.».

264. 18 Decembre 1796. Pomenită o judecată înaintea «dum[nea]lui biv Vel Stol[ni]c Dum[i]traichie Bibescu is. [de Gorj]»¹.

¹ V. vol. V, Documentele Brincoveanu și Știrbei.

265. 21 Ianuar 1797. Carte de la «Iancul Caragea biv Vel Post., Caimacam Craiovi». Pecete cu o albină, un cerb, un pește și două roate (?) în registre orizontale; jos: 1796.

266. 8 Mart 1797. Vînzare «Gorobeștilor». Martur: un Zbenghe. «Și, când s'aŭ făcut zapisul, s'aŭ făcut cheltuial[ă] de parale 20.»

267. 25 April 1797. «Din porunca duml. Iancul Caragea biv Vel Postea[nic], Caimacam Craiovi», judecată. Pomenită «stăpănirea Neamților ăa d'intăi», răposatul Ban Costandin Știrbea, «Dosul Mateiului», «gărnița înfierat[ă]».

268. 1 iŭ Maiŭ 1798. Carte de mazil de la Io Costandin Gheorghie Hangeri Voevod. Monogramă cu roș. Pecete ovală, cu vulturul în scut ținut de doi lei și legenda: «Io... Hg. VV., 1797».

269. 13 Novembre 1798. Zapis. Nume: Tacotă, «Nastasiia Monăniță», Dumitrașco Gridan.

270. 8 Decembre 1798. «Feçori Lupului Ozmană» vînd ocină lui «Ionŭ feçoru Năsturicăi». Martur și «Dumitrașco Pețecu».

271. 12 Iunie 1799. Zapis al lui Ion și Aldea, fiŭ lui Neguță.

272. 29 Iunie 1799. Foaie de zestre (pomenit Manea Bus-tuchina). Ocină, vite, «o căldare mare, fiară de coșŭ, i o săcure, i un vătraŭ, i doo putinŭ, i o bute». Pune «degeatul cu cerneală».

273. 1-iŭ Iulie 1799. Carte de mazil de la Alexandru Moruzi. Monogramă cu roș. Pecete octogonală, cu chinovar: ambele mărci românești între lauri, și legenda: «Al. Cst. M. VV. 1793»¹.

274. 23 Iulie 1799. Carte de la «Andon biv Vel Cămr., Caim. Craiovi». Pecete ștearsă, cu mărcile județelor și data de «99».

275. 1-iŭ Decembre 1799. Împrumut cu dobîndă: «la zăce doi în anŭ». Marturŭ și: Mihaŭ Bălul, Rădoŭ Lungoci, Liica Petrescu.

¹ Alta e din 21 Septembrie, același an.

276. 14 Mart 1800. Carte de la «Nicolache biv Vel Post., Caimacam Craiovi». Pecete cu mărcile unite ale Județelor și numele Caimacamului în litere risipite.

277. 7 Maiu 1800. Carte de la «Nicolache biv Vel Post., Caimacam Craiovi». Aceiași pecete.

278. 20 Novembre 1801. Zapis al «Costandinei soția Preduți de la Săcel». Un fiu al ei a vrut să ucidă pe cineva, «din prigonirea ce am avut pentru moșie». Ucide pe o fată a lui. «Cu știre domnască», tatăl fetei îl urmărește, și-l prinde tovarășul. Apoi, soțul ei se iea «cu cuțitu în mână» după altă fată. Ea fuge la fratele ei, spre o pivniță. «Și băiatu, de unde durmia în tinda pivniți, din strigătu fetei s'aū deșteptat și, văzind pe bărbatu-meū, i-aū zisū, pentru ce alung[ă] fata. Așa spun ceia ce s'aū întâmplat acolo că, la întrebară ce i-aū făcut băiatu, i-eū zisū și lui că va să-l omoare și pe el cu cuțitul, năvălind și asupra lui ca să dea; și băiatu, văzind așa năvălirea bărbatu-meū, aū luat un par dă hărdău și, dând într'ânsul numai odat[ă], l-aū și omorât; și din časul acela aū și fugit. Acast[ă] întâmplare cunoscându-s[ă] și de mine și de alți că iaste de la diavolul, de aū ucisū fi-meū pe fie-sa, cum și fi-săū pe bărbatu-meū, ne'm învoitū acum între noi ca nici eū să mai caut nimic de la el pentru moartea bărbatu-mieū, nici el de la mine pentru moartea fie-sa, ci să fim ertați unul de cătră altul, și să petrecem de acum înnaite bine, vecinește, căutând fieștecare pentru sufletu celor morți. Și fi-săū, venind de unde va fi fugit, să să odihnească în pace de cătră mine, fiindcă l-am ertat de bun[ă] voia mea, — precum și numitu aū ertat pe fi-meū pentru moartea fie-sa, — dându-mi asemenea zapisă la mâna mea. Dup[ă] care întocmai tot urmând, iar de se va întâmpla de acum înnaite a mai sări fi-meū sau fi săū unul asupra altuia cu pricin[ă], noi să fim îndatoriți a-i da în mâna judecăți, ca cu viața să să pedepsasc[ă].» Se chiamă marturi.

«Sud. Gorj.

Cu acest zapis de împăcăcune viind amândooă părțile înainte noastră, împreună și cu mărt[u]riile, [precum] să arată, am intrat și noi în sciuta cercetare și s'aū dovedit toată curgerea pri-

cini întocmai precum în zăpăsul acesta să cuprindă, și știm(?) a fi întemeiată împăcirea ce au făcut din bunăvoința lor: s'au adevărit și de noi cu iscăliturile; 1801, Noiembrie 20 »

279. 1802. Jalbă. A venit la jălăitor un sătean «cu armă de moarte». I-a ucis fata. «Și pă aici ca să prinză pă mai sus numitu Gheorghe fețoru lui Preduți.» Domnul decide să se spînzure vinovatul. Cînd i se urmărește altă fată de către Preduță, fratele ei zice: «Nene Preduți, ce gonești pe soru-mea; nu ajunge că au omorât fiu-tău pă ceailalt[ă] sor a mea?» Deci numitu Preduți au strigat cătră fiu-meu, zicînd: «Și pă tine te omor». Pe loc, luminate Doamne, s'au dat și cu cuțitu dup[ă] el pă ușa pivniți și, văzînd băiatu așa, s'au spăret, luînd un par de hărdău, și, de fric[ă] ca să nu-l tae, cum l-au lovit odat[ă], de loc au și murit. Milostive Domne, m'au tras soția răposatului la dum[nea]lor boeri isprav[ni]ci și, judecându-ne, au zis dum[nea]lor că, în vreme ce fiu-său au împușcat copila mea, de au murit, și acum iar el s'au sculat de au venit cu moarte asupra copiilor mei, să fie moarte pentru moarte, dup[ă] cum s'au făcut, tot din pricina lui, și, în vreme că nici eu nu le-am dat nimic pentru moartea fii-mea, nici pă mine nu m'au îndatorat ca să-i dau nimic. Și soția răposatului nu m[ă] las[ă], ci mă trage ca să-i plătesc datoriia bărbatu-seu, ca talerî șaptezăci, și să-i dau să-i cumănde sufletu. Eu acestia nu le-am cerut lor pentru copila mea.» Cere a fi judecat de ispravnică. «Am și adevărîța satului și a dumnealui zapciului pentru că s'au sculat el cu moarte asupra casei mele.» — Ordinul de judecată e din 9 Februar. Pecete cu chinovar: în oval vulturul și bourul. Inscripție: «Io Mih. Cst. VV.; 1798 (?)».

280. 15 Februar 1803. Carte de la «Costachi Caragea, Caim. Craiovei».

281. 28 Februar 1803. Carte de la același. «Costache Caragă, biv Vel Postelnic, Caimac[a]m Craiovi». Pecete cu negru.

282. 12 Iulie 1805. Carte de la «Mihalache Manu, biv Vel Vor., Caimacam Craiovi». Pecete cu mărcile județelor, inițiale și anul 1810(?!).

283. 20 Decembre 1805. Instrucții pentru vătavul de plaiu

de la Muntele (J. Mehedinți). Mare număr de hoți, cari se pricepea-și găsi tovarășii. Să facă deci bună pază. «Să umble tu, vâtașe, singur prin toate [satele] plăeșăști... Ca să nu să întâmple vre un om dă la vre un sat din plaiu, măcar să s[ă] adape cu gândul la acest fel de netrebnicii; să-ț deschizi ochii; ca și pentru cei ce vor veni dă lăuntru, sau cu pașusuri sau fără dă pașusuri, în grab[ă] să înștiințeze la dum[nea]lui Vel Spăt[a]r. Și pă cei ce vor fi cu pașusuri, să-i lăsat după orânduiala să treacă, iar cei ce vor fi fără de pașusuri, să-i opriț acolo, și să înștiințați dumnealui Vel Spăt[a]r, și vei avea răspuns în ce chip să urmezi... Că s'au sfetit dă dăcindea hoți trecuț aici sau dă aici trecuți acolo. Acolo în plaiu te vom spânzura și pă tine și pă căț veți [fi] din plăiaș i potecaș.» *Ponturi*: 1) Va păzi hotarul despre «Transilvania», «Ardeal». «Înlăuntru în Ardealu să nu îndrăznești a lăsa pă niminî să treacă neavând răvaș de drum de la dum[nea]lui Vel Spătar.» «Răvașele dă trecătoare» le va trimete Spătarului, care le va arăta Domnului; 2) Cei cu *pașuș* de la General, vor fi sfătuiți a merge întâiu la ispravnic, cari să-i călăuzească mai departe; 3) Să arăte porunca «cu înfricoșare de moarte» la pîrcălabii și preoții satelor plăieșești, făcîndu-i răspunzători pentru hoți, tâlhari și gazdele lor. Plecînd din sat oameni, ei să arăte acest gînd pîrcălabului «și chezașilor lor». Va strînge bani numai prin plăiași; 4) Cei ce trec acolo din «satele din vale», îl vor înștiința; 5) Va face raport Spătarului la cîte două săptămîni; 6) Va însemna pe «căț vor veni spre lăcuință a să așaza în țara Domniei Mele»; 7) Va *privi* «liniia hotarului țării de a să păzi», cum a poruncit Mihaî Suțu, în a doua Domnie, ca să nu fie din nici o parte încălcare a hotarelor. Pecete ovală, cu chinovar.

284. 1806. Albă. «Nu au nici o carte, decât ajutor au pe un 3 Logofăt al Departamentului dă Patru ot Craiova și pă Cluș. Barbu Viișoreanu, făcîndu-să dum[nea]lor vichili și davagii la aceste trei sate, fără dă a avea ceva amestic, ci numai pentru mită. Și acum pă toamna trecută am băgat noi nește Ungurenî în moșăia noastră, și mai sus numiți Găvănești, pentru ca să facă pricină, au mersu la acei Ungu-

reni, la turma lor, și i-au legat și i-au bătut foarte rău, purtându-i și prin păduri legați, ca pe hoți.»

285. 30 Ianuar 1806. Carte de la «Iorgache Arghiropol, biv Vel Postelnic, Caimacam Craiovi». Pecete cu mărcile Județelor, inițialele lor, «Ghe. Ar., C. C.» și anul: 1805.

286. 20 Decembre 1806. Costandin Ipsilant-Vodă numește pe «Theodorache Vlădimirescu biv vtori Comis» «vătaf la plaiul Muntelui-de-sus, sud. Mehedinți». Instrucții foarte întinse, pentru păzirea ordinii. «Însă, fiindcă ne-am înștiințat Domniia Mea cum că vătașii plaiurilor, cu această puțină slobozenie ce au de a face oareșcare certare spre înfrânarea și îndreptarea celor ce cad în deșert [greșeli] și vini, dintre lăcuiitorii satelor plaiului, să întindu a pedepsi pre oameni cu bătăi strajnice și cazne nesuferite, care ei nu sânt slobozi și volnici a o face aceasta, — iată cu hotărâre poruncim trajnic (*sic*) ca de acum înaintea foarte să se ferească văt[a]fu plaiului de niște urmări ca acestea, și să nu fie volnic vătăfu de plaiu a certa pe lăcuiitori satelor plaiului ce vor cădea în pricină de viți mici, mai mult decât doaăzăci, treizeci bețe. Care și aceasta cercare să nu se cuteze a o face cumvaș fără de vină dă faptă dovedită, pentru pizmă sau interes, că, aflându-și, în urmă să va pedepsi apoi îndoit.» Cele mari privesc pe ispravnicii. «Cheltuiela, ori pentru vânat[u]ri, ori pentru șoimi, ori pentru alt verice, să nu fie volnic văt[ă]fu de sineși, fără dă știrea și porunca Domnii Mele, în scris a face cisle pe sate în plaiu, ci la vremea aceia, după ce se trimite șoimi, ori la vremea vânătorilor, vătăful, făcând foaie de cheltuială cu arătare anume la ce și câte cât s'au cheltuit, și printr'a cui mână, să se cerceteze de către ispravnici județului.» Atunci se va face cisle; se vor da chitanțe. Nu va lăsa plaiul pentru culegerea «banilor dăjdii din sat în sat», ci va trimite plăiași pentru aceasta. «De la toți caznicii căți să află lăcuiitori în plaiu să aibă a lua clacă: câte o zi pe anu; așijderea să ia și de la turmele de oi ce vinu în țară, de turmă câte un miel micu dentr'acea primăvară; așijderea să ia și câte un caș de stână, și să fie de toate potvázile și angariile apărât; e scutit și de «poclonul dumnealui Vel Vornic, t^l. —». Nu va

face abuzuri, «cu pricină că ai dat avea mai mult la dum-n[ea]luî Vel Vor[ni]c și că ai căutat să-ți scoți aveaetul din spinarea săracilor, ci încă și pă vătășai satelor și pă părcălabi să nu-î îngăduiești; ce să petreacă lăcuitorii cu dreptate, după cum este vrerea Domnii Meale.» Se vor face *cercări* «cu feluri de mijloace». De va fi prins cu purtarea rea, «ho-tărâre avem a te pedepsi în alaiu cu bătaie, acolo la vederea tutulor, și apoi cu [toia]gul și cu oca, — întorcând și jafurile acele înapoi». Monogramă cu roșu. Pecete cu coroană, loc de armele ambelor țeri și inscripția: «Io Cst. Ip. VV. 1802». — Întocmai aceleași lucruri se cuprind în porunca, din 20 Iulie 1815, a lui Caragea-Vodă către «Pavel Vlădimirescu»¹, numit «vătaf la plaiul Muntelui, sud Meh[e]dinț».

287. 12 Mart 1808. Mai mulți oameni dau zapis «la cins-tită mâna dumnealui biv Vel Sluğr. Theod[o]r Vlădimirescu, comand[i]r», vînzîndu-î «vadul nostru de moar[ă] ce-l avem pă apa Topolniț[i] din veichime, pă moșia sfintei măn[ă]stiri Coziia, ce este dă la vale de moara Gărdăreanului, — care să stăpânește de Logofătul Pătrașco, fiind luată de zestre, și din ȝosul ei este a răp[o]s[at]u]lui Medelnicer Hagi Iorgachi, care acum să stăpânește dă Sfinția Sa Hagi proin protopop Gheorghe», cu 600 de taleri. «Și să ai[bă] dum[nea]lui putere a face moar[ă] pe dănsul, oricum îi va da mâna dum[nea]-lui... Cu cuprinsul ce este dă la vale dă țarin[ă], cum și în țarină să stăpânească pași dă pământ, în latu patruzeci și patru, și, în lung, din moar[ă] și păr în drumu cel mare a Cerneț[u]lui; ci atât dum[nea]lui, coconi dum[nea]lui, nepot, strănepot, căț milostivul Dumnezeu îi va dăruî, să stăpânească în veci și nestrămutat.» Iscălesc: «Velea Argintaru» și «Ma-ria Stăiculeasă», și doi boierinași: Grecul Δημήτρης Μηχάλης μάρτυρας și Logofătul, iar, jos de tot: Gheorghe Iupăcanu.

288. 7317 (*sic*), 15 Mart. Vînzare din partea lui «Pătrașir... cu frate-mieș Niculce i frate-mieș Părvo Pălițiu, dinu satul Porcenî-Muștenî».

289. 20 Maiu 1809. Foaie de zestre: «I binișu de atlas

¹ Nepotul de nepot al lui Tudor.

îmblănit cu cacom, 1 rochie asemenea, 1 biniși de dimie
 îmblănit cu sangeapu, 1 rochie de fludă neagră, 1 binișu dă
 maltefu negru dăzblănit, 1 rochie de agabaniū albă..., 1
 scurteică iarăși dă atlas dă purtare, o rochie dă irpichir (*sic*)
 iar[ă]și dă purtare, 1 scurteic[ă] dă chiteic[ă] cu cacom..., 1
 boccealăc dă ginere, 1 boccealăc de nași, 1 cămaș[ă] dă
 socră, 1 testemel de cumnat, 1 batistă dă cumnat, 2 pro-
 sope dă obrază, 2 peșchire dă mănî, 6 șărvete, 1 mas[ă] dă
 pânză, 2 farfurii cu lingurițele loru de argintu..., 1 pereche
 de jartiele (?) de argint poleite cu aur, 1 saltea dă chertom
 (*sic*), 3 perine asemenea, 1 plapom[ă] tot dă chertom, cu cear-
 șafu ei; 1 cearșafu dă așternut, 2 perini dă pufu, 1 mare
 asemenea, 1 fustă de ghermesăt ghiurgiulie, 1 fustă peste, dă
 purtare, 2 testemele, 1 fes albū, 2 perechi pantofi, 2 perăchi
 strămfii, 1 gevea de schimbă, 5 gevele, 1 brăniște dă șticăr
 (?)..., 12 talere dă cositori, 12 părechii de cuțite cu lingurile
 lor, 6 tipsii mari dă bucate, dă cositoriū, 2 tăfii de aram[ă],
 3 țingiri cu capacele lor, 1 lighiian de aram[ă] cu ibricul lui,
 1 ceaun dă aramă, 1 sfeșnic dă tunbac, 1 tes dă beia ase-
 menea dă tunbac, 1 cădelniț[ă] de tumbac, 1 scorță dă
 pat, 1 ladă mare, 1 tavă dă farfurii.».

290. 18 August 1811. «Nectarie, cu mila lui D[u]mnezeu
 smeritu episcopu, după porunca preaosf[i]nțitului Mitropolitu
 chirio chiru Gavriilū, alu prea-sfintului îndreptătorului sinodū
 členū, și alu aceuiași în Moldavia, Valahia și Basarabia
 exarhu și cavaleru, ce s'aū datu ca să fie orînduiți unū das-
 călū și un țercovnicu la fieștecare besearică, următori fiindu
 și noi, orînduim pe acestu — ca să fie —, la besearica dinu
 satulū —, sudu —, unde să prăznuiască hramulū —; carele să
 fie păzitoriū acolo, ajutându preotului la toate slujbele be-
 searicești, fiindu întru toate supusu; dăndu-i-să și lui parte
 dinu bisearică, de—; carele, după hotărîrea ce s'aū făcutu în Di-
 vanulū Cnejei Moldaviei și alu Valahiei, iaste scutitu de toate
 dările Visteriei care esă pe mireanī, mai vîrtosu că și cucer-
 niculū Protopopū alu plășii de acolo deosebită adeverire
 ne-aū datu pentru dînsulū, că și de la sătenī aū luatū încre-
 dînțare pentru dînsulū că nu are nici-o pricină în satū și

iaște slobodă de spre rîndul dăjdiilor. Dreptă aceia scriemă Cucernicieî Tale, protopoape ală plășii, și Molitvelorū Voastre, preoților, ca să cunoașteți pe numitulă dină porunca noastră orînduită ; căruia spre încredințare de —, i s'au dată această arhierască carte a noastră. 18 —, în luna lui —.» — Tipărit. Monogramă. Jos (manuscris): «trecut în condică». — Pecete ovală, cu scut ținut de doi grifoni cu crucea în gură, coroană și: «Nctr. Rmnc. 179...» (șters, ca și armele din scut, unde pare a fi vulturul cu crucea).

291. 1-iū Februar 1813. Foaie de zestre. «1 rochie cu antereū..., 2 cărpe de borangicu,... 1 straî, ... 1 salbă de t^l 30,... 1 pereiche cizme,... 2 oprege, 1 cicicu de încinsu, 6 șire de hurmuzi.»

292. 13 Decembre 1813. Zapis. «La vreme cu morte nevesti, fân (*sic*) o am omorătū, m'au apucatū cumnatu-mieț pentr[u] zăstre și Armașul de globă, și eū, neavând banî, mi i-au datū acești mai sus numiț frați, și eū li-am vîndutū partea mea din moșie păr[in]tescă, cu t^l 30, și partea mia de moșie ce am cumpăratū.» În alt zapis, se zice: «la tămplare neiveste».

293. 20 Maiū 1814. Hotărîre a ispravnicilor Gorjului. «Că numitu aū luat cu vorbe pă un frate al lor nevărsnic, anume Cost[an]d[i]n, ce este străcatū de beție, și, scoțindu-l din fire, i-aū dat trei galbinî, unu de câte tlr. 12, să-î vînză moșiia părinților lor.»

294. 1815. «Luîndu eū o curea de moșie de zestre în hotaru Telești, ce să chiiamă Bogdănești.»

295. Fără dată. Carte de la «Gheorgh[e] Suț[u], biv Vel Spat., Caim. Craiovei». Pecete cu vulturul austriac, coroană și inițialele: «Gr. Su. Cm. 1819». — Tot de la el, carte din 8 April 1820.

296. 6 August —. Cercetare de stricăciune, de «noî, oameni ispășitorî». Fixează suma. Fiecare iscălește, adăugind la numele său: «ispășitor».

297. 1817. Caragea-Vodă, către lăcuitoarii din «sud Gorji». A cruțat țara ca Domn, «cunoscând nevoile ce ați pătimit din vremile... răzmiriții și necazurile ce ați tras în feluri de răs-

punderi ale oștirilor». Dar ei s'aũ arătat totdeauna zeloși la plată. «Mai vartos că, de vre-o doi-trei ani încoace, din urgie dumn[e]zeiască, s'aũ iuvit pe alocurea nerodirea timpurilor, care este nu puțină nenorocire pentru voi, iar pentru înșine nemărginită măhnire, văzându-vă că pătimiți.» Jertfește și el; «spre al vostru desăvârșit răpaos», desființează «orânduiala cărălor de sare», pe care le va da acum «cumpărătorul ocnelor». a) «Din cincî ȕferturi du preste an ale Visterii (bez baniĩ haraciului, fiind dajdie împărătească, și bez baniĩ leilor, cu un puțin adaos de parale șaizeci, și al mizilhaneli, fiind netăgăduite cheltueli ale țării) vă scădem pă anul acesta, lui 1817, mai mult de căt cu baniĩ jumătate; adecă din t^l doaăzeci și doao, ce erați îndatoraț să răspundeți la un ȕfert, carii cu răsura lor să făcea t^l doaăzeci și șase și șaisprezece parale, acum aveți să mĩ răspundeți numai t^l zece și gumătate și osăbita răsura, pe parale opt la leũ»; c) «Fiindcă în luna lui Fevr. și Marti, cei mai mulți isprăvesc ^{nutretimele} ~~cu prețurile~~ și să află cumpărători spre izbăvirea vitelor lor, și alții iarăși, din nenorocirea timpului, pe alocurea cumpărători și chear de bucate, pentru hrana lor, iar în luna lui April și Maiũ asemenea să află cu toții în lucrarea pământ[u]lui, cu sămănături și altele, — am chibzuit că întru această curgere de patru luni să nu răspundeți nici pă acești căte t^l doisprezece, parale doaăzeci și patru, de lude, la un ȕfert, ci să începeți a-ĩ răspunde tocmai la viitoriũ Iunie, iarăș prin răpaos; adică împreunând cu baniĩ lui Iunie și Iulie și baniĩ lui Fevr. și Marte, și cu baniĩ lui Avgť. și Septv. și bani lui Apr. și Maiũ, și la Ocmv. și Noemv., care este cel de al cincilea ȕfert, să răspundeți numai baniĩ ȕfertului, drepti, no t^l doisprezece, parale doaăzeci și patru; carii sânt împreunați cu răsura; — ne mai având alte datorii după urmă Și, până la acea vreme al tacsisului banilor, Visteriia Domnii Mele să să afle întru răbdare, implinindu-și trebuințele cum va putea... După ce vă veți desface de toate rămășițurile dăjdilor trecute până la sfârșitul următorului Ghen[a]r, în luna lui Fevr[uar] și Marte aveți să răspundeți numai baniĩ leilor de doao luni și o parte din baniĩ mezilhanelilor, iar

în Apr. și Maiu numai banii aceștii diminiî (și cu al vostru răpaos), căci istovul mizilhanelilor aveți să-l dați în cel de al treilea ăfert, al lui Iunie și Iuli... Să știți că aceste scăderi le-am făcut cunoscute mai întâi printr'acest al nostru pitac la toată obștea părinților arhieriei și a dumn[ea]lor veliților boeri halea și mazili, al doilea le facem cunoscute și voaă..., să vi le citească în vileag, de obște și în auzul tuturor.» Vistierul va face «să împărțiască pă la toate bisericile, spre a sta în mână preoților». Monogramă cu roș. Pecete ovală, cu chinovar: cai de mare țin scutul cu vulturul. Inscripția: «Io Gh. Cr. VV. 1812».

○ 298. 1818. Jalbă pentru un atac făptuit, din pricina unei moșii, de patruzeci de oameni. Unei slugi i se iea briul «și șuba și punga de la brău cu t^l—și o teacă cu cuțitele; care acei ban[i] îi dedusăm noi ca să ne cu[m]pere sare de pe drum». Tot ei fac ca să se trimeată de la isprăvnicia de Gorj contra jăluitarului «cătan[e]», care-i leagă un copil și-i bat «murariu și pândariu». Îi strică «o plasă de gardu de stăbor», îi dau porcii în vie. «Și, ducându-m[i] copilu acas[ă] legat, l-au întins la îmbătură, și sedea pe el desupra, zicându-i să deschiză ușile pimnițai, să le dea rachiū să bea.» Îl duc «cu un curmei de tei de gât, și i-au pus căldarea în spinare, și copilu legatū, și au plecat cu ele pen sat, și au umblatū cu copilu doă zile pen sat, și pe la cazane, și ocărându-l numiți om[e]nī și înjurându-lū, făcându-lū: čocoī vărgat și guleratū; și au fostū zisū: dă să joce ca ursu. Și, ducându-lū la Tărgu-Jiiul, au arătat la dumnealor boeri ispravnicī că eū am fugit, iar nu sânt venit la cistitulū Divan; și mi-a băgat copilu în pușcăriia ha mare, și în pro. (*sic*) copil micū de zece ani, — avându nește logofeți la Scaunu isprānicatului rudă cu ei, că le ară porumbi și-i lucreaze și li-i dă gata și le faceîntereze, și le-au vândut și moșie: pentru acea totdeauna le face îndămână.» — Hotărîrea, din 13 Septembrie, de la «Lucachi Arghirop[o]l biv Vel Poste., Caim. Craiove». Pecete frumoasă cu coroană, Județele și, în mijloc: *Cmn. Cr.*

299. 5 Maiu 1820. Foaie de zestre. «I prăvăliia, adecă hanu cu țănutu lui și cu locul jumătate..., 12 talere de cositor

cu tacăm[ul] lor, 1 păreiche paftale de argint, candel[ă] de argint, iconiță de sîdef, 1 farfurie de argint cu linguriță, 1 scoarță, 1 saltă cu trei perini, 1 plapom[ă] de tocat, 1 țărșaf, 2 perini de puf cu țărșaf[ul] lor, 1 masă mare, 12 șervete, 2 prosoape, 1 cruce de sîdef, 1 păreiche de cercei de argint poleițu, 1 inel de aur cu antică, 5 cămăși femecești, 1 cămaș[ă] de ginere, 1 cămașe de nași, 1 lighiian cu ibricu lui de aram[ă], 1 țișii de cositor, 1 malotea de ghermesut cu șder, 1 roche de basma, 1 scurteică de pambriu verde, 1 rochiie de șamalagea, 1 scurteică de ghermesut, 1 boccea.»

300. 20 Octombrie 1820. Carte de la «Ioan Tipalt, biv Vel Post., Caimacam Craiovi». Pecete cu coroană, leu și: «Io Tp. Cm. Cr., 1820».

301. 1821. Jalbă a Bălașăi, soția lui Papa Vistierul. Acum un an, «aū venit Vistieri Paapa în Vlădimiri, și m'aū luat într-o căsătorie, și, petrecându nece doo luni de zile, făcându-să rebelie, și pornindu-să Arnăuți și panduri, făcând jafuri, acumū s'au sculat un popa Gligorie i frate-său Staicu, Săulești, i Purcari, i Logft. Costaiche Negreanu, Vistieriu Lăudatū Frumușanu, zicându că li s'aū jăfuit casele, luîndu-li-să multe lucruri, zicându că cu alți căpitanī i panduri aū fostū și barbatu-mieū, Vistieriu Paapa, la casăle mai sușilorū numiț, când li s'aū lotū acele lucruri, și acumū mă apucă pă mine». E ocărită, i se bat slugile. «Va fi cu păcatū, că sântū fată de boeri... Eū cu bărbatu-mieū la un locū nu'm fost neci doo luni de zile: nu-ī știū nici binele, nici rău. Și, de cānd aū plecat de aici de aū mers la Tărgu-Jiului, cāndū era Măriia Sa Silitrariū, și, de acolo pornindu-lū la vale, auzindū că s'aū dus la Diū, nu știū, mortū e saū viū, și eū portū năcazurī car[e], la casa părinților mieī, nu am pătimitū.» — Carte de la (după pecete) «Ioanū Samurcaș biv Vel Postel., Caimac. Craio:», cu armele Județelor (3 Novembre).

302. 5 Maiū 1821. Zapis pentru un împrumut făcut de biv Vel Vistier Pavel Vlădimirescu (50 de taleri). Martur și «Dumitrașco Cărvan ot Vlădimir».

303. 1824. Jalbă de la «Balașa, soția răposatului Vistieriū Paapa sudū Go[rj]» [v. n° 391]. Arată că în 1821, «făcându-s[ă]

răzvrătire, la altele [soțul ei] nu s'aũ mestecatũ, decăt aũ fostũ și elũ vr'o lună de zile cu nume de ispravnic pã aãa vreme în sudũ Go[r]jũ. Și, vindũ slăvit Silictar-Aga la Tãrgu Jiului, aũ mersũ și numitu bărbatu-mieũ la Silictariũ, sãngur de capu lui, socotindũ cã nu va pãtimi perder[e] de viață, neștiindu-[sã] vinovat nimic dupã socoteala lui. Și de acolo, de la Tãrgu-Jiului, l-aũ triimesũ la Diĩ, și l-aũ prãpãdit, dup[ã] cum am auzit. Și mai în urmã, aflãndu-s[ã] ispravnic la Gorj d-lui Stolnicu Dinu Bãlteanu, aũ venit d-lui cu vre-o triĩ-patru Turci la casa bărbatu-mieũ, și ne-aũ lotũ tootũ ce am avut, atãta ale mele, ce am avut de zeastre, ce am avut de la tatã-mieũ, cãt și ale bărbatu-mieũ, [l]uãndu-ne boĩ, vaci, cai, haine, cazane, harãmurĩ, rãmãtori, capre, — tot ce am avutũ..., lãsãndu-mã sãracã cu unũ copilaș micũ pã ușile altora; nu lote de nescarva jafur[i] de barbatu-mieũ, ci bune și drepte al[e] noastre, și pãnã astãz mã aflu sãracã, rãbdãtoare de toate.» Acum i se cere și o datorie a soțului. — Ordin, din 5 Octombrie 1824, al lui «Dimitrie Ralet, biv Vel Hatman, Caimacam Craiovei» (pecete cu: «Dimitrie Ralet, Caimacam Craiovi»; altfel, ca lui Costachi Ghica).

304. 8 Ianuar 1824. Diatã de preot. «Un pinticostar, este al mieũ, cumpãrat cu t^l 34, un ceaslov bogat, cumpãrat cu t^l 20, il las sfintei bisarici. U pesaltire micã, cumpãratã cu t^l 7 ... Un patrafir de plisã cu șiret decel bun, am cheltuit t^l 40 ... U nesfitẽ de atlazi, ce am cheltuit t^l 140 ... Un stiharĩ de chertom, cu sãngefi de ghermesĩt ĩmprejur, ce am cheltuit t^l 40 ... Un pereiche de ruchevețã de belicosã ... Sfintele moaște ce le-am ĩmpodobit eũ, atĩt cu argintu, cãt și cu aur, am cheltuit t^l 143, fiindcã numãĩ sfintele moaște le-am cãștigat cu mare rugãcune de la rãp[osa]tul Ion Țãnchea.»

305. 8 Ianuar 1824. Carte de la «Costandin Cãmpineanu biv Vel Logofãt, Caimacam Craiovei». Pecete cu Județele, inițiale și anul 1822.

306. 15 April 1824. Judecatã a ispravnicilor Gorjului. «Acest neam de oameni fiind în rãutãțile mãĩ în ani trecuți, un nepot al acestui Toader aũ ĩnușcat pe o soru-șĩ, ca de opt ani, gãsãnd-o mortã ca dobitoacele, și în tot[ã] vremea cu

felurimi dă zavistiî şi furtişaguri s'aū ţinut de casa părinteasc[ă]. Acum, întâmplându-să moarte într'o zi şi tatălui său şi unchi-său, rămăind singur, aū cugetat numiţi ca să-l omoare şi pă dănsul, şi, negăsind altă chip, aū pricinuit că le încutrope moşia: fără nici-o poruncă aū venit cu zurbă acum în Sămbăta Fluriilor, i-aū rupt o grădinuţă, unde avea pusă răzoare lângă casă, aū azvârlit cu pietrii pă casă. Jăluitoriul, închizindu-să înlăuntrul, aū scăpat. A doa zi, Duminecă, în prăznuirea Sfintei Întimpinări a Domnului, iar au venit la casa numitului, iarăşi fără nici o poruncă, având pietri în sân şi alte arme spre război de morte, şi, de o dată cum aū aguns, Şerban, unul din feçori numitului Toader, dănd cu o pîiatră tocmai în capu-i, aū căzut ġos cu capul spartu. Atunci aū dat şi Toader cu muichia unui topor. Şi, văzindu-l slugile sale la sfârşitul cel din urmă al vieţii, au sărit asupra zorbăgiilor ucigaşi, tare coprinzindu-i: ce va fi făcut, nu ştie, fiind la schindină¹ de morte. Atăta numai, după ce s'aū mai deşteptat şi s'aū oprit curgerea sângelui din spargerea capului, ar fi dat de vre-o câteva orî într'acel ucigaşi al său şi, după aceia, voind el a scăpa, aū dat într'o baltă, unde, din răceală, saū ce va fi pricina, nu să ştii, ce s'au întâmplat de aū murit, cerând a să aduce ceilalţi, a să face îndreptare.» Se opune că ei «n'aū venit cu zurbă, ci ca să-şi măsoare moşia, şi că polc[ovnicul] nu este lovit în cap»; «care să văzu şi de cătră noi sămn de morte, de frate-său Şerban, ci atunci, în mestecarea pricinii, poate să-l fi lovit muerile ce erea adunate». Nu se crede, «că nici este lovitură de muere. Şi, cu tote că polc[ovnicul] aū adusū o adevărinţă a 13 oameni, între care şi doi preoţi, i a tot sat[u]l Săcelul, prin care tare legătur[ă] ce fac, înştiinţază de adevăresc toate arătările sale, încă mai cu asupră, dar, nedându-să atăta crezământ, ca la o pricină întâmplătoare de moarte, s'aū îndatorit dintre amândoaο părţile să-şi aduc[ă] adevărate mărturii a face arătare prin viul grai de fiinţa adevărului cum aū fost; şi părăţi nu adusără nici o mărturie; iar, după polc., aū venit zece măr-

¹ Κίρδονος = şi prilej, împrejurare.

turii», între cari un «zapciu de mazili» și Matei Corolea, Costandin Sporicî. «Jăluitoriul însă, atâta putem zice, că să să fie putut stăpâni, măcar că nu avea cum, de vreme ce arădicasă sămn de moarte asupra-î, — niminî nu s'ar osândi.»

307. 21 April 1824. «La pricina ce am avut între noi, unde au dat fi-meu cu pîiatra în capu-î, și el au dat în fi-meu, din car[e] au și murit, — de acea noi, văzându că e greșala a tuturoră, am ertat cu toți, unul pă altu, cu voia tuturoră, și altă pricin[ă] între noi să nu mai fie; iar, de să și va întâmpla să moar[ă] Posteanicu dintr'aastă bătae, să nu mai avem a mai căuta unu la ați nimică.» Marturi: «oamenî de isprav[ă]». Isprăvnicia Gorjului: «după rugăcunea ce ne-au făcut, s'au adevérit și de către noi ca să-și aibă urmarea întocma».

308. 8 April 1825. Carte de la «Dimitrii Ralet, Caimacam Craiovei».

309. 8 Februar 1826. Carte de la «Alexandru Ghica biv Vel Logofăt de Țara-de-sus, Caimacam Craioviî». Pecete cu data pe o bandă mijlocie (1824), sus și jos Județele, iar pe margine numele și titlul.

310. 30 Mart 1827. Carte de la «Costache Ghica biv Vel Hatman, Caimacam Craiovei». Frumoasă pecete, cu mărcile Județelor și inscripția: «Costandin Ghica, Caimacam Craiovi».

311. 15 Octombrie 1827. Foaie de zestre. «Una gubea de ghermesut cu jder, împlănită cu cutupuri de jder, una scurteaică de ghermesut cu jder, împlănită cu cutupuri de jder, una rochie de ghermesut stacojie, una rochie de anghichet (?), una rochie de stambă, una fermenea de pambriu stacojie cu fir, una rochie de batistă, un boșculăc de inu, 1 păreiche pantofi, 1 păreiche strămjî, 2 păreichi corapi dă bumbacu, 1 boșcă roșie, 2 semețături, 6 cămași fămeești, 1 cămașe de socru, 1 cămașe de soacră, 1 cămașă de ginere, 1 testemel, 7 batiste, 4 brănișoare cusute, 1 masă de pânză mic[ă], cot[u]r[i] 12..., 1 ladă mare de Brașov..., doaă scoartă mari, una foe de scoartă nealeasă..., 1 păreiche cisme nem-țăști.»

312. «Aprilie 8, 7336 (1828) (*sic*).» Foaie de zestre pen-

tru fiu. Vacă cu vițel, 2 capre cu iezi, 3 oi, altă oaie, un berbec, un porc, «cinci rânduri de vie, 6 cămăși cu mătasă, 2 zăvelci noi, 2 brăne albastre noi, 2 peșchire lungi, o pătură noao, un peșchir de ginere, o bazma de nași, măneci de nașe, o păreiche de iminei noi, taleri 18...; în cunun[ă] și în salbă, 2 hanene (*sic*) noi».

313. 15 Mai 1828. «Foaie de ispășie» pentru căutarea unei pagube făcute de gîște.

314. 8 Februar 1829. Foaie de zestre. «1 rochiie de salii..., 1 spică de argint poleită.»

315. C. 1830. «Eu sînt săraca și ticăloasa aceia carele nu am nimic după sufletul mieu, fără numai șapte fete și trei copii mici, carei îi hrănesc de căpătat, și bărbatu-mieu, fiind de tot ticălos și nevolnicu, nu sântem vrednici a ne agoniși nici hrana, și ne aflăm de azi până mâine, amărând pământu. Și, fiindcă sântem și noi cu privileighi între boerinași de neam», li se cer «bani agut[o]rului». Semnează «Măria, soția lui Răducan ticălosu».

316. 10 Septembre 1830. «Trecându vremea rebelii», etc.

317. 1831. «Herbinte jăluesc... ca să am drept cu acel Dinu ginerele Cuculu, carele au tăiat mănă fiu-mieu, că va fi cu mare păcat să rămăi eu păgubașe și datoare, pentru multe cheltuieli ce am cheltuit prin Craiova și pe aice, și zăce copii ce-m sânt dup[ă] capul mieu, căci acest copil mi-i hrănea și mi-i chivernisa, iar acum au rămas să-i hrănesc eu, atât pe acei săraci, cât și pă acest ticălos.» Cere a i se plăti «dărăpănarea» fiului.

318. 13 Iunie 1831. Carte de la «Alexandru Scarlat Ghica biv Vel Dvorc., Caimacan Craiovi». Pecetea are și armele familiei Ghica: anul e 1830.

319. Craiova, 2 August 1833. Vînzare de «cirte».

320. 6 Novembre 1833. Foaie de zestre. «1 scurteică de postav roșie, 1 mîncari..., 1 pătură de Brașov..., 2 zăvelci albastre încrețite..., 7 cărpe, șapte, însă dooă teioară, doi de borangic, una de golgi, și dooă de tort..., 5 basmale, cinci, de tîrg, 3 pereichi mîneci..., 1 pereiche cizme roși.»

VII.

NOTE EXPLICATIVE LA DOCUMENTE.

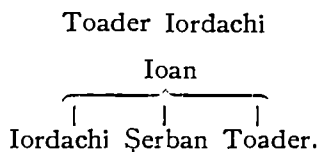
I. Documentele moșiiilor M. S. Regelu.

P. 3, n° 1. Acest document s'a tipărit în traducerea germană — dreasă apoi de editor — a Comisiunii cadastrului, în Wickenhauser, *Woronetz*, pp. 112-3. — Hîrlăul, de unde e dată cartea domnească, fusese părăsit de multă vreme, ca reședință: Alexandru Lăpușneanu mai stătu în acest Scaun al «Bahluului» (*Doc. Bistriței*, I, p. LXI; o scrisoare din Hîrlău a unui Trimes polon, în Iorga, *Documente geografice*, I — extras din Buletinul Geografic, trim. IV, 1899, — pp. 4-5). Dintre Domnii următori, găsim la Hîrlău numai pe Iancu-Vodă într'o zi din Septembrie 1580 (Hurmuzaki, XI, p. 897; întreg în *Arch. ist.*, III, p. 198). Petru Șchiopul, contemporanul lui Iancu, întărește totuși catolicilor din Hîrlău drepturile lor (Hurmuzaki, XI, p. LXIV, nota 7), și tîrgușorul, cu străinii săi, rămîne până dăunăzi o capitală de Ținut. Pe Ieremia Movilă îl găsim tot numai o singură dată în Hîrlău (*Doc. Bistriței*, II, p. XLVII). Radu Mihnea e însă acela care, îndrăgind Hîrlăul, îi dădu pentru cîtva timp iarăși vechia însemnătate; «că tocmise și Curțile cele domnești (cf. *Rev. p. istorie, arheologie și filologie*, I, pp. 178-80) și biserici au făcut nouă cîteva» (Miron Costin, p. 288). El își petrecea acolo verile, iar toamna se coboria, de bună samă, după vechiul obicei, la culesul viilor, spre Cotnari. Moartea-l prinse în Hîrlău (v. vol. V, pp. 16-7 și *Socotelile Brașovului* — extras din *An. Ac. Rom.*, XXI, — p. 62=170). Urmașii lui nu părăsiră răpede locuința pomposului Radu-Vodă. Înnainte de Moise Movilă întîlnim aici pe Miron Barnovschi (*Doc. Bistriței*, I, p. XCIV). Cf. și vol. V, p. 73. — «Vămeni» sînt locuitorii din Vama Cîmpulungului. La coborîrea lor din munte, ciobanii cîmpu-

lungeni dădeaŭ de pământurile Voronețului și Moldaviței. Cf. Iorga, *Doc. Callimachi*, I, Prefața, cap I.

No. 2. Actul întărește pe cel precedent. El nu se află la Wickenhauser.

No. 3. Despre Șerban Cantacuzino acesta, am vorbit adese ori. V. mai ales *Doc. Bistriței*, II, p. xxxvii. Mai compară astăzi cu tabla *Documentelor Callimachi* și, chiar în acest volum, pp. 218-9, n° 67; p. 221. După propria sa plîngere din 1740 către șpanul de Maramureș, genealogia acestui omonim moldovean al lui Șerban-Vodă Munteanul se deslușește astfel :

Toți fac parte din ramură Delenilor, și Șerban e unchiul bun al lui Ioan Canta cronicarul.

E interesant să se observe desfășurarea plîngerilor sale din pribegie, în care fusese aruncat pentru trădare și pentru că nu voise a o ispăși în haina de pocăință a călugărilor. În 1740 el scrie comitelui de Maramureș, în primăvara următoare către contele Károlyi (Hurmuzaki, IX¹, pp. 675-6, n° DCCXC; pp. 680-2, n° DCCXCIV). În Octombrie 1741 al aceleiași an, el se adresează lui Constantin-Vodă Mavrocordat, care înlocuise încă din Septembrie pe Grigore Ghica, dușmanul lui Șerban pribegul (raport olandes din 16 Septembrie 1741; v. în acest volum, p. 228, nota 2). Domnul trimete afacerea la Sfatul său, care hotărăște că cineva care s'a făcut călugăr, de voie saŭ fără voie, nu poate lepăda rasa. Se orînduiește atunci *scrierea* averii fugarului ce nu voiă să vie la mănăstire. La urmă, cum se vede din *Genealogia Cantacuzinilor*, el trebui să trăiască în călugărie și muri fără urmași. Hotarnica e dată de Șerban ca Vornic de Cîmpulung, a doua oară. V. *Doc. Bistriței*, II, pp. 103-5, n° CCCLXXIV. Cf. și n¹ următor (1734: Vel Medelnicer și poate tot Vornic). — E inte-

resant titlul de cel Mare, ce se dă lui Alexandru-cel-Bun. — Actul de la Petru Rareș pe care nu-l găsim Moldavițenii, e acel publicat în traducere de Wickenhauser, *Moldowitza*, pp. 79-81 (anul 7042).

La n° 4. Familiile Ștefănel (d. T. V. Stefanelli) și Lateș există și astăzi. Între iscălituri trebuie a se ceti «Nechitiș», în loc de «Nesutuș».

La n° 6. Vornicul Costachi, care face hotarnica, e Constantin (v. *Ist. lit. rom.*, II, p. 399). Mai v. n° 13, p. 9. — Pentru Negreștii din Cîmpulung, v. *Doc. Bistr.*, II, pp. 28-9, 33 (secolul al XVII-lea). — Dinu sau Constantin Cantacuzino Păharnicul era atunci Vornic de Cîmpulung. În anul următor, 1756, îl găsim ca martur la o vânzare făcută de Tofana, văduva lui Solomon Botez, fost Vornic de Cîmpulung (*Doc. Callimachi*, II, p. 174-5, n° 7). Tot de la el e actul următor din *Doc. Callimachi*. Supt Ioan-Vodă Callimachi, el ajunge Ban (*ibid.*, p. 178, n° 26). Ca biv Vel Ban, el iea, supt Grigore-Vodă, al doilea Callimachi, isprăvnicia Sucevei (*ibid.*, p. 185, n° 58), pe cînd la Cîmpulung îi urmează, în 1762, Ilie Cristea (*ibid.*, p. 187, n° 72; cf. pp. 191-2, n° 87). El e acel pe care-l pomenește actul din *Doc. Callimachi*, I, p. 461, n° 117) și Nicolae Pătrașco (*ibid.*, I, pp. 442-3, n° 61; cf. p. 466, n° 135), cumnatul lui Ioan-Vodă. În această însușire îl găsim mai multă vreme (v. tabla *Doc. Callimachi*). El era fiul lui Iordachi al III-lea Cantacuzino (Pășcanul) (*Genealogia Cantacuzinilor*, tabla genealogică la pp. 46-7). Pentru soția lui, v. *ibid.*, p. 48. I se zice de obicei, chiar după trecerea în boierii mai înalte, tot Păharnicul. V. și n° următor. — «Voivodeasa» pe care o pomenește numirea plaiului, trebuie să fi fost din vremea cînd Voevozii nu erau încă Domni.

La n° 8. Putila făcea parte din Cîmpulungul rusesc (Ț. Cernăuți), unde aflăm ca Vornic pe această vreme pe Nicolae Gafenco (*Documentele Callimachi*, II, p. 175, n° 9; cf. p. 180, n° 38; p. 194, n° 103). Și alți ciobani se coboriau în jos, pentru pășunea oilor, pe aceleași pămînturi din văi.

La n° 9. Intre Februar și Octombre ale anului 1763 s'ar fi făcut o schimbare aproape generală a dregătoriilor, căci Divanul din Februar (*Documentele Callimachi*, I, p. 457, n° 98) e mai cu totul altul decît cel de aici. Dar «Arg.» e Arghirie (Bostangioglu), care mai fusese Ban (*ibid.*, n° 99), și avem a face aici și cu *mazilî*.

La n° 10. Obiceiul Domnilor de a da particularilor saū ru-delor *locuri domnești*, fără drese de proprietate — de oare ce în cele mai multe locuri proprietatea pe aceste pămînturi era mai veche decît Domnia — se observă din secolul al XVI-lea încă. Pe această vreme se dau moșii ce se țin de ocolul cutăruî tîrg (v. d. e. casuri în Tanoviceanu, în *Prinosul Stur-dza*, pp. 426-7, 428 și urm.). Fanarioții practicaū pe o scară mai largă acest sistem, impus de faptul că și ei aveau oameni de răsplătit și înzestrat, și li lipsia pustiul saū moșiile confiscate, din care se exercitase dărnicia Domnilor prece-denți (v. în această privință a mea *Gesch. der Rumanen*). Ei dăruiră astfel tîrguri întregi la mănăstiri saū la particulari, începînd prin dăruirea veniturilor domnești din mortasi-pii (din Focșani d. e.). Astfel, Herța, vatra tîrgului, ajunse a bisericii de acolo, apoi a unor Armeni, în sfîrșit a bisericii din Curù-Ceșmè, lîngă Constantinopol (v. IV, p. 65, n° 295-6). Vasluiul devine moșia lui Costachi Ghica Hatmanul (v. vol. VII), pentru a se răscumpăra numai foarte tîrziu și foarte greu, de la coborîtoarea acestuia, Elena Șubin, sora lui Gri-gore Alexandru-Vodă Ghica al II-lea. Bîrladul căzu în mîna Micleștilor, și-si căpătă înapoi moșia și vatra abia sub Scar-lat-Vodă Callimachi (v. Papadopol-Callimach, *Notiță istorică despre Bîrlad*, Bîrlad, 1889; *Hrisovul Cassei obștei tîrgu-lui Bîrlad*, Bîrlad, Cațașani, 1901; *Doc. Callimachi*, tabla; vol. VII din această colecție). Șcheia căzu în robia Ruseteș-tilor încă de la începutul secolului al XVIII-lea și sărăci până ajunse un simplu sat (tabla *Doc. Callimachi*; cf. Melchisedec, în *Revista pentru ist., arch. și fil.*, III, pp. 707-8). Printr'un schimb, Constantin Racoviță dădu Episcopiei de Roman vatra tîrgului, ca să capete de la Episcop niște locuri pentru cti-

toria sa, biserica Precistei (*Doc. Callimachi*, I, pp. 485-6, n° 177), și Alexandru Callimachi recunosc, la 1798, drepturile vlădicești: «căci, după cum toată țara a fost domniască și Domniile au dat cui au vrut, asemenea și târgul acesta». Tîrgul-Frumos fu hărăzit, la 23 Iunie 1813, de Scarlat-Vodă Callimachi ficii sale Ralù, de la care tîrgoveții se răscumpărară peste cîtva timp (*Doc. Callimachi*, I, pp. 588-9, n° 41 și pp. și n^{le} următoare).

Principiul că orice posesiune fără dovezi scrise e o usurpație, care trebuie să înceteze în folosul Statului, întrupat în Domn cu toate capriciile și interesele lui momentane, fu admis ca o normă. Din fășii răzășești, neapărate de hrisoave, ultimul Domn din familia Callimachi cusu împreună o moșie pentru unicul său fiu (*ibid.*, I, pp. 538-41, n° 257). Constantin Ipsilanti, un om ager și cult, dar fără îndoială lipsit de altă grijă decît a binelui său propriu, făcu din toată Vrancea o uriașă stăpînire pentru Vistierul Iordachi Ruset Roznovanu (Tanoviceanu, *l. c.*, pp. 430-1 și tabla *Doc. Callimachi*, la numele: Vrancea. Cf. *Ist. lit. rom. în sec. al XVIII-lea*, II, p. 82).

Același stăpînitor îndrăznet în hrăpire se atinse de vechile drepturi pe care Cîmpulungenii le plătise în biruri și le apăsese prin răscoale. În veacul al XVIII-lea li mersese rău acestor țerani liberi și stăpîni pe pămînturile lor, cari se găsiau cu totul înstrăinați într-o societate clădită din nou pe alte temelii decît cele istorice. Pășunea, pescuitul, vînatul li se îngustase, întărindu-se drepturile feudale ale mănăstirilor și boierilor. Mai mult, — un Domn, care-și trăgea totuși neamul norocos din acest Cîmpulung ciobănesc, Grigore Callimachi, dădu un număr de munți, în puterea principiului pomenit mai sus, mătușii sale, Jitnicereasa Maria (*Doc. Callimachi*, Prefața, cap. I; cf. și vol. II, Prefața). Ipsilanti avea decî un model, într'un Domn de țară care lăsase un nume bun; îl mai îndemna și faptul că, prin anexarea Bucovinei la Austria, rămăsese pe pămîntul moldovenesc, în noul Ținut sucevean, cîteva frînturi numai din domeniul de munți și vale al Cîmpulungenilor. El smulse de la bieții oameni, cari erau acum

prea puțin și prea îngenunchiați de nevoi ca să se mai poată apăra, moșiile Dorna, Șarul și Păltenișul, și-și făcu milă cu dînșii, dăruindu-le beizadelei Alexandru, fiul său cel mare. Ipocrisia adause o batjocură la despoiare, căci Dorneni fură chemați în toată forma de ispravnic (n° 12) ca să li se vestească binefacerea stăpînului, — pe care, ca oameni fără știință de carte, nu vor fi înțeles-o pe deplin.

La 6 August se redactează dania către beizadea, la 23 se poruncește facerea hotărniciei (n° 11). La 9 Septembre, ispravnicul trimete stăpînului mulțămita țăranilor, de acum fără moșia pe care o păstrase aproape jumătate de mileniu (n° 12). Hotărnicia nu se pune în scris decît la 15 Novembre (13).

În Iulie 1801, Constantin Ipsilanti pierde Domnia Moldovei (v. *Doc. Callimachi*, I, p. CLXXXVI, nota 1). Încă de mai înainte el își aștepta soarta: numit în Mart 1799 (*ibid.*, p. CLXXXII), el știa că sorocul maziliei îi va veni în acest an 1807. I se păru că rugămintea către urmași cu care Domnii își încheiau daniile, n'ajunge pentru ca să asigure respectarea din partea acestora a măsurii de samavolnicie, și astfel el ceru, încă din Ianuar, o mărturie solemnă a marii boierii moldovenești (n° 14). Peste cîtva timp, în 1806-7, Constantin-Vodă, care dobîndise Domnia munteană și o pierduse, fu așezat de Ruși ca sub-gubernator indigen al amînduror principatelor ocupate de dînșii (v. mai jos, p. 196 și urm.). După aceia el trecu în Rusia, unde-și trăi rămășița vieții, fiind îngropat apoi la Chiev (v. Hurmuzaki, X, p. 110, nota 2. O fotografie a monumentului său funerar se află în Bibl. Ac. Rom.). Cu un an înainte de a se așeza mazilul în oraș, cele trei moșii cîmpulungene ale fiului său erau vîndute de Hatmanul Sandu Sturdza (tatăl lui Ioan Sandu Sturdza Voevod), un întăiu cumpărător, Logofătului Constantin Balș (n° 15), și acesta primi actele de stăpînire din mîna vechilului beizadelei, care luase serviciu în armata rusească, Tufeccibașa Gheorghe, — poate Olimpiotul Iordachi, amestecat în revoluția sîrbească și mai târziu unul din ajutătorii de căpetenie ai aceluiași Alexandru Ipsilanti (Aricescu, *Ist. revoluțiunii romîne*

de la 1821, I, p. 61). Moșiile se contopiră apoi într'un singur trup: Broșteni, pe care Constantin îl transmise lui Alecu Balș (n° 16). De la Bălșești proprietatea a fost cumpărată de M. S. Regele.

La n° 13. În rîndul 2 de jos de pe p. 8, e de cetit: «prislop» (ca pe p. 9, rîndul 2 de sus), și nu «prilog». — Mărturia lui Toma Balș, ca fiu și moștenitor al unei Cantacuzine, se explică prin faptul că Șerban Cantacuzino (v. lămuririle la n° 3) avea moșii în aceste părți de lîngă Cîmpulung, la Horodniceni (cf. N. Beldiceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, II, p. 523 și Hurmuzaki, IX, p. 681) și o Cantacuzină, dintre Pășcani, Safta, a luat pe Lupu Balș (*Genealogia Cantacuzinilor*, p. 47). — Pe p. 9, r. 4 de sus, a se ceti: «Bogolinului», în loc de «Bagolicului». În rîndul 12 de sus: «ià dealurile», în loc de: «iadulurile».

2. Slobozia-Zorleni.

La n° 1. Actul e de la Ștefan-cel-Mare. Boierii nu sînt dați în întregime. Ceî exprimați corespund marturilor actului din 9 Octombrie 1467, în traducere la Wickenhauser, *Moldowiza*, I, p. 69. «Ștefan» din documentul nostru e, cu adevărat, Șteful.

La n° 2. «Drumul Horjii» = drumul lui Horga. Numele, care e și al unui scriitor din Ardeal (v. *Ist. lit. rom.*), era întrebuițat.

La n° 3. Evloghie, care e vestitul dascăl și traducător, a cetit rău data acestui document. Ea ar trebui să fie 7036 (1528). «Micil» e Mihul și a fost pîrcălab la Hotin; «Creț» e Cîrjă pîrcălab de Neamț, nu de *Novograd* (Roman). Dar Mihul e mai tîrziu Hatman. Vistierul «Ciuroc» (!) e Dumșa, boierii ce urmează sînt născociți: avem a face deci cu *un act falsificat*, pe care Evloghie l-a tradus însă de bună credință. Cf. *Uricariul*, XVIII, documentele de la Petru Rareș, mai ales cel de pe p. 108.

La n° 4. E cel d'întăi act privitor la viața orășenească

a Bîrladului. Din comparația cu cel următor se capătă însemnata lămurire, că șoltuzii se schimbaū cu anul.

La n° 6. Chiriac e cunoscut printr'o scrisoare a lui către Bistrițeni. V. Hurmuzaki, XII, pp. 307-8, n° CCCCLIX și *Doc. Bistriței*, I, p. LXXXII (regest). *Domnișorul* Petru care fu prins lângă Iași, e Petru Cazacul. V. *Pretendenții domnești*, p. 46 și urm. Boierii corespund celor din actul de la 4 Maiū același an (regest în Hurmuzaki, XI, p. 905), afară de pîrcălabii de Roman.

La n° 7. Boierii sînt cei din Divanul toamnei 1594 (Stinghe, *Ist. besêrecei Șcheilor Brașovului*, Brașov, 1899, pp. 2-3 din Apendice).

La n° 8. Cîrstea se chema și Cămănarul (după o veche dregătorie a sa) (v. n° 9) și Gheonovici, decîi fiul lui Gheone. El face parte din Divanul pomenit în observația precedentă. După căderea lui Aron-Vodă în Maiū, el își pierduse locul.

La n° 9. Efrim fostul Vistier e cel de la n° 7. Pentru neamul Hurul, v. *Uricariul*, XVIII, p. 472 (Efrim Hurul de supt Petru Rareș). Mai adaugă *Doc. Bistriței*, II, pp. xxxviii, iii (5), iii (8). Lupea Huru a fost socrul lui Ioan-Vodă cel Cumplit (v. Hurmuzaki, XI, Prefața). De curînd Academia Romîna a cumpărat un fragment de act (de la Petru Șchiopul?) relativ la Lupe Huru biv pîrcălab.

La n° 13. Pătrașco treti Logofăt trebuie să fie Hurul de la n° 10. — Pentru Corlat se pot adăugi următoarele: La 1^{iu} Ianuar 7145 (1637), o femeie lasă moșia ei «nănașului» Corlat Uricariul (mai mulți vătămăni marturi; Bibl. Ac. Rom., doc. 142/LXXXIX). Mai v. vol. V, p. 619, nota la n° 71. Alt Corlat Uricariul, aici, p. 30, n° 63; p. 35, n° 74, 77, 78. Pentru fiul lui, Pascal, v. vol. V, p. 87, n° 49. Cf. p. 90, n° 64.

La n° 14. Nu poate fi decît de pe la 1650. Numele de Pepelea nu era prea rar. Academia Romîna a cumpărat de curînd un zăpis fără dată (c. 1600), prin care «Albul ot Miculinți i Toader vătah, Ștefan Huba i Niculaiū i Macsin ot Miculinți i Iurașco snă Steclîi» vînd ocină lui Coman feciorul lui Ber-

cheaz (asupra căruia v. vol. V, p. 531 și urm.¹). Scrie «az Sturdzea vnuc *Pepelei* [Uricariul]» (Sturdzea e nume de botez: întiiul Sturdza, ce apare supt fiii lui Rareș, e Ion *Sturdzevici*, decî fiul unui Sturdzea. Cf. numele de familie Cuzea. Mai tîrziu supt influența grecească se stabilesc formele: Sturdza, Cu za) Cf. și Iorga, *Studii as. istoriei Romînilor*, p. 52.

La n° 16. Pentru Marii-Vătavi, mai cf. următoarele acte inedite, printre necatalogatele Academiei Romîne :

1. 11 Mart —. «În casa lui Nădăbaico.» «Nădăbaico Vel Vătah ot volost vasluiüscoiü i Ilea Șetrar» dau mărturie oficială pentru Crăcun și Șișul din Miclești. Slavon.

2. «U —, 3 April 7092 [1584].» Petru-Vodă, pentru Solomon Log. și ruda lui (Третьер) Măria călugărița, fata lui Arbure Portar de Suceava, și pentru Grigorie Udrea «biv Vătav ot volost sučavskoï».

3. 24 Mart 7105 (1597). Ieremia-Vodă, pentru Mihăilă Vel Vătav (traducere).

4. 7 Maiü 7117 (1609). «Nădăbaico Vel Vătah ot volost vasluiüscoio», pentru satul Micleștii.

Pentru pîrcălabi de Chigheciü (starostele apare din cauza vecinătății cu granița Ținutului), v. vol. V, p. 71, n° VI.

La n° 17. Gheanghea ajunse apoi — peste zece ani, — Mare-Logofăt al Moldovei (*Uricariul*, XVIII, p. 452): Vasile Lupu îl trimise la mănăstire la suirea sa pe tron (Iorga, *Studii as. istoriei Romînilor*, p. 16). Aici el e Vornic de *Bîrlad*, unde vedem mai tîrziu, după ce el fusese disgrațiat, pe fiul (?) său Pavalășcu (Papadopol-Calimah, *Bîrlad*, pp. 50-1).

La n° 18. Andrei Chiriac e fiul lui Toader de la n° 6. Pentru «lotrul» Petru, v. *ibid.* Hrisoverghi din lista boerilor a acel de pe lîngă Petru Șchiopol (v. Hurmuzaki, XI, tabla). Crîstea recăpătase vechea sa dregătorie de supt Aron-Vodă. — O

¹ Originalul n^{luy} 7 de la p. 532 a intrat la Ac. Rom. cu hîrțile Micleștilor. Numele e clar: *Bercheaz*. În alt act pentru el, cu aceeași dată (*ibid.*), se pomenește un «biv ureadnic» și un «vătăman». — Fata lui, Antemiia, luă pe Isac Căpitanul, iar ginerele acesteia a fost Ștefan Rugină (act necatalogat, în Bibl. Ac. Rom.).

traducere greșită a documentului nostru e păstrată într-o condică, de unde a tipărit-o d. Hasdeu, în *Arch. ist.*, III, p. 80.

La n° 19. Pentru Precup, v. n° 12. БИЛАКИ e o Bilava (nume masculin: Bilăi; v. Hurmuzaki, XI, tabla). Pentru judele Bora (de unde: Borești), v. n° 1. «Galbenii roșii» sînt cei de aur. Pentru banii dați Tatarilor, v. n° 6. «Voiutul» e șoltuzul (numele e polon). V. *Relațiile cu Lembergul*, I, p. 53 (în original e «voiut»). Carapotom apare ca șoltuz în vol. V, pp. 69-70; cf. p. 601.

La n° 20. Pentru Procop Negre, v. vol. V, p. 73, n° XI. Vasile ajunse apoi staroste (de Chigheciu?). Altă fată a lui Crîstea, Schiva, era măritată cu Dabija Vornicul. V. vol. V, p. 215, n° 23.

La n° 21. Vasile e cel de la n° precedent. Pentru Coliban, v. n° 12.

22. Un alt Scherlet, gelepul, jucă un mare rol în istoria țărilor noastre pe această vreme. Dumitrașco e fiul lui Andrei Chiriac.

23. Pentru Ifrim Vistierul, v. n° 9. Pentru Vasile, n° 21.

La n° 24. V. n° 22. Pentru întăriturile lui Alexandru Iliș în favoarea lui Scherlet, v. vol. V, p. 215, n° 24. Un act din 1er April dă în parte alți boieri (tipărit în *Uricariul*, V, p. 379; reprodus în Urechia, *Miron Costin*, I, p. 199). Am reprodus lista boierilor așa cum se vede în act. Comparînd însă cu alte acte, se vede că, în loc de «Coplea» trebuie citit: «Cogolea» și că pîrcălabii de Hotin sînt: acest Cio-golea și Alexa Mustaf[ă].

La n° 25. Iscălitura lui Gavril ar trebui să fie tot: «Mirca», nu «Meica». Furtună Comisul e Mihail (*Uricariul*, XVIII, p. 526).

La n° 27. Nevoile lui Alexandru-Vodă Iliș veniau din luptele ce stîrnise ca să puie Domn în Țara-Românească pe fiul său Radu.

La n° 28. Pentru Carapotom, v. n° 18. «Boul» (ca și «Lupul», «Ursul») e nume de botez. În numele boierului Boul

nu e vorbă de o poreclă: Toader Boul înseamnă Toader fiul Boului.

La n° 29. Numele, ce lipsește, al Marelui-Logofăt e Ionașco Gheanghea (v. la n° 17). Numele Hatmanului Bașotă trebuie de îndreptat în Iorașco, nu Petrașco.

La n° 30 Actul e însemnat pentru campania din 1633 a lui Abaza-Pașa contra Cameniței. Domniî romîni luară parte la dînsa, și încă la 30 August, Moise Movilă nu plecase din Iași. V. și Sîrbu, *Mateiș Băsărabă*, p. 40.

La n° 31. Pentru Dumitrașco Chiriac, v. n° 22. Fiul lui, Toader, poartă numele străbunului, Toader Chiriac. Pentru Turcul Palauzoglu, v. n° 24. Dumitrașco va fi emigrat în luptele de după moartea lui Radu Mihnea.

La n° 33 Pentru boierii din acest timp, v. Iorga, *Studii asupra istoriei Romînilor*, pp. 50-1. Gheanghea biv Vel [Logofăt] (v. n° 29) nu ascultase decî de porunca lui Vasile Lupu, ca să meargă la mănăstire. Pentru Clucerul Lupu Prăjescu, v. *ibid.*, p. 53: el era ginerele lui Ghenghea și cumnatul lui Grigorie Ureche. V. *ibid.*, și regestul următor al unui document intrat de puțină vreme la Academia Romîna:

«Gligorie Ureache Vornicul-cel-Mare de Țara-de-ġos, dinpreun[ă] cu fâmeia mia Lupa, și Toma Stolnicul-cel-Mare, cu fâmeia mia Anița, și Lupul Bućum Stolnicul cu fâmeia mia Antimia și Savin cu fâmeae mia Nastasie» arată că «dinnainte maicii nostre, dumisal[e] ġupănesei Solomii Comisoe», s'aũ învoit pentru moșile «de pe socru nostru Voruntar [Prăjescu] Cumisul și de pe a socră noastră... Zapis d'împărțal[ă] ce s'aũ împărțit dumneaei socră noastră cu frate-săii răpoosatul Neagoe Postelnicul... Toate satel[e] carele s'aũ fost venit cu împărțal[a] Condrei Vamășul [v. vol. V, p. 576] de pre ġupăneas[a] lui și de pre Sofronia, iar după moartea le-am împărțit cu Dumitrașco Neagoe fićorul Postelnicului Negoe, și s'aũ venit pe partea Vornicului Urech[e] și a ġupănesei dumisal[e], a Lupei, ġumătat[e] de sat de Negretești la Ținutul Neamțului, cu loc de hăleșteu și de moar[ă] pre părăul satului, și satul Strășeni pe Băcu, la Ținutul Lăpușniî, și ġumătat[e] de satu la Cruhliceni, iar la acel Ținut, și a opta partea din sat din Vlăsănești pre Prut, ce-s la Ținutul Iașilor, și ġumătat[e] de satu de Tătărini pre Miletin, ce-s la Ținutul Hărlăului.» Toma iea, între altele, Siliștea pre Prut, parte din Kăusenî pe Jijie. Bucium iea jumătate din Vorontărești, satul Unchetești, Cumceanii pe Prut, a treia parte din Căldesți pe Siret. Savin iea Gurgești, parte din Tălpești, Balosinești,

Ilișeni, Zudureanu. «Iași, 7152 [1644], Ghen. 21.» Iscălitura. — Traducere de Sandul Sturdzea Vel Ban (începutul sec. al XVIII-lea).

D. Tanoviceanu, în studiul său din *Arch. soc. șt. și lit.*, III (p. 19, nota 3), știa că a doua soție a lui Toma (Cantacuzino) se numea Ana. Cf. Iorga, *Despre Cantacuzini*, p. LI, nota 1. Savin ajunse Mare-Vornic (v. vol. V, p. 25, n° 114). E un Prăjescu, *cumnat* al celorlalți împărțitori.

Pentru Iarali, ruda lui Vasile Lupu, v. vol. III, p. 33, nota 1; IV, p. 339. Între documentele venite de curînd la Academia Romîna, se află unul (din 20 Septembre 7171 = 1662)), prin care Evstratie Dabij[a] îngăduie lui «Panhilie fecorul răpăosatului Iarali c-a fost Cluciariul, și fămeaia lui, Nastasiei, fata Ducăi Comisul», vînzarea moșiei lor de la Miclești și Berindești către «Gligorie Marele-Păharnic» (din Miclești). La 21 Decembre 7170 (1661), Panhilie făcuse vînzarea unei părți din Miclești, ce-i venia tot de pe nevastă (*ibid.*).

La n° 34. Numele Logofătului e Gavril[as].

La n° 35. Pentru acest Nicoriță Hatmanul, v. vol. V, p. 569 și Tanoviceanu, în *Secolul* din 22 Iunie 1903.

La n° 36. Pentru Bujoreni, v. mai sus, n° 13. Decî Anghelina, sora lui Cîrste Gheonovici, luă pe un Bujoreanu.

La n° 37. Cf. cu n° 34. De aici se vede că Toader Pălade Vistierul-cel-Mare era fiul unui «Visternic» Păladie (nume de botez; v. n° 36). El e tatăl lui Ioan, care iea pe fata lui Ioan Racoviță, decî pe sora lui Mihaî-Vodă. Din această căsătorie se naște al doilea Toader Paladi, și el Vistier, care iea pe Domnița Anița, a lui Antioh Cantemir (vol. V, p. 108, n° 137; cf. p. 623, p. 110, n° 144). Un frate al acestui Teodor, Constantin, e numit după Constantin-Vodă Cantemir, bunicul Aniței (scrisori italiene și latine de la ei, în vol. V, p. 664; v. mai departe, n° 111). Al treilea frate era Dumitrașco, numit după Dimitrie Cantemir (*ibid.*, p. 253, n° 136; cf. p. 667); el ținea pe o Ilenița (*Doc. Callimachi*, II). Al patrulea frate poate fi Ion. Alt Ion Paladi apare peste două-

zecă de ani: era și el un boier învățat, care cetia latinește (p. 104; cf. *Prinosul Sturdza*, p. 10; pare a fi Marele-Vornic de la 1827. V. Hurmuzaki, X, tabla). Un Preda Păladi, pe la 1700 Vornic de Cîmpulung, în *Doc. Bistriței*, II, p. 99, n° CCCLXV. Un Costandin Paladi era la 1800 Vornic de Țara-de-sus. — La această dată Toader Păladi I^{lu} era numai Pitar.

Numele Buciumaș îl mai găsim în actul lui Radu-Vodă, din Iași, 25 Februar 7126 (1618), pentru «Trifan Crasnăș diiac și fratele lui, Simion, fiii preotesii Maricăi, nepoții lui Crasnăș Vistierul» (v. Ureche, p. 202). Se pomeneste «Bucumaș Pitarul din Solești».

La n° 40. Pătrașco Danulovici sau Danovici e compilatorul unui cronograf (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 85 și urm.). Și aiurea el se întîmpină ca treti Logofăt. Pentru Bujoreanu, v. n° 36. Pentru urmărirea de datorii către Cîrmuire, v. și actul, inedit și necatalogat, din 3 Mart 7172 (1664), Iași, prin care Evstratie-Vodă hotărește pentru Gligore Vel Păharnic în pîră cu Telea și Ștefan Burnaz (pomenit Mihail[ă] Bondrul). «Aū fostu cădzut acești oameni la închisoare tare pentru zloții birului de an, č-aū fostu Dumitrașco Vornicul de Poartă zlotăș la Ținutul Tutovei».

Între hîrțile Micșeștilor (la Ac. Rom.), se află un «izvod de bani ce s'aū dat în dzilele lui Ștefan-Vodă [Lupu]. La «slugile Vistearnicului», «la dajde împătrită», «direptarilor Dumitru Uricar, radi Gavril», «za iliș». «Izvod de bani ce aū dat Petrea ban[i] de dajde în dzilele lui Alexandru-Vodă, potronicul căte 16 bani» «Za sulgu», «u ruc Ștefan gâlbănar ot Orheiū», «pentr'o oae de sulgu în mână Popăscului», «u ruc Ștefan Moimăscul», «dajde întreitī», «radi Gavril, radi sulgu, pentr'o vacă ce aū mîncat Alexandru-Vodă la Scăntea», «în dajde de gîmătate de poloboc de miare... Cîsla face 25 ug., 5 pot., bani bunī ... Izvod de bani ce am dat pent[ru] Simion Gațul. [Și la] slugile Banului, ... slugile Vistearnicului, ... za sulgu..., za iliș..., za maslo i med, u ruc Obreaie părcălabū... Cîsla face la Simion Gațul 7 ug. i pol, da s znaet, bani bunī»

La n° 45. Todosiica Joroia era sora lui Gavriliță Costachi, și a unui alt frate, Antioh, mort înainte de 1679, lăsînd un fiu din flori (v. n° 70). Era, de bună samă, văduva unui boierinaș Jora. De aceștia erau destui în Moldova-de-jos, pe la

jumătatea veacului al XVII-lea. Astfel, la 26 Octombrie 7149 (1640), avem o judecată la «Racoviță Cehan vtori Logofăt, Gheorghe Roșca biv Vistier, Gheorghe 3 Logofăt, Ionașcu pîrcălab de Orheiū, Grigoraș sin Jorăi Gheorghe cu frații săi și Gavrilas sin Ionașco Jorăi și cu frații săi și Isac nepotul lui Toader Jorăi». — Vasile Lupu dă, din Iași, la 19 Novembre 7153 (1645), o întăritură pentru «Gheorghie Ștefan treti Logofăt [viitorul Domn; v. vol. IV, p. CCXVIII, nota 2; p. CCXXIV, nota 1; vol. V, p. 573] i Gheorghie Roșca biv Vistier și Pavel Vornicul de gloată [Bujoreanu?] și Gligorașco Jorea și Ionașco Jorea și Isac vnuc Toader Jorea», cari toți au moșii în Ținutul Vaslui. — La 15 Iunie 7153 (1645), din Suceava, Vasile-Vodă judecă pe Grigorașco Jora în piră cu Bejan Balșe, pentru siliștea Măscătianî, la Ținutul Hirleu. — Din Iași, la 25 Septembrie 7161 (1652), același Domn dă lui Necula negustorul ca zălog aceiași moșie, până ce Grigorașco Jora îi va plăti 600 de lei bătuți. — În Iunie 7166 (1658), zapis pentru Toader Jora (martur Bejan Gheuca). — Din Iași, la 20 Iulie următor, Gheorghe Ghica întărește lui Ionașco Balș pîrcălabul Măscătianîi, dați de Toader Jora biv Sulger, care-i avea de la Roxanda, soția fratelui lui, Gligorașco. — Din același neam trebuie să mai fie Costachi Jora Vel «Orăjnic», care dă lui Gligorie Vel Postelnic din Miclești satul Cricești din Ținutul Vaslui pentru satul Dubăsari din Ținutul Orheiū (marturi: «Pătrașco Logofetul al treil[ea] și Ursul și Roșca și Enachi, Vornicii de Poartă, și Corlat Uricariul și Apostol Uricariul» (*ibid.*).

Fiii Todosiicăi au fost Antiohie, botezat probabil de Antiohie Costachi, fratele mamei sale (v. n° 70), și, poate, Grigorașco (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 349, nota 1). Antiohie începu a «face politică» pe vremea lui Constantin-Vodă Cantemir, ca uneltitor împotriva căruia a fost pîrit. El înlocui ca Hatman pe Nicolae Costin, fu înlocuit, în 1711, prin Ioan Neculcea și urmă ca Logofăt-Mare lui Costin, mort în dregătorie. Soția lui pare să fi fost o Domniță, fata Mariei Sturdza și a lui Grigore I-ii Ghica (vol. V, p. 93, n° 77). Fata și-o mărită după Iordachi fiul lui Lascarachi Roset, unul din Cupărești (v. *Ist. lit. rom.*, II, cc. în tablă). Un

Toader Jora (cel de mai sus?), fiu al Todosiicăi, apare încă de la 1678 ca Șătrar (v. n° 67). El zice mamă și acesteia și Saftei Racoviță, a doua soție a lui Ioan Racoviță (mama vitregă a lui Mihaï-Vodă; cf. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, II, p. 189), așa încît ar rezulta că aceasta din urmă, soră cu Todosiica, era mătușa lui Toader.

La n° 44. Pentru Bujoreni, v. n° 40. De la Ienachi Cămărașul Ocnăi s'a păstrat trei scrisori adresate Brașovenilor (v. Iorga, *Socotelile Brașovului*, p. 155). Pentru uciderea lui de Poloni în 1689, v. Neculce, p. 232: «pre Enachi Gramaticul, fiind Camaraș la Ocnă».

La n° 45. Pentru bătrînul Scherlet, Scîrlet, și soția lui, Maria, v. n° 22. Pentru Isăroaia, se pot căpăta lămuriri din regestul următor, în care o vedem reclamînd o datorie ce avuse față de ea Kotnarski, secretariul latin, asasinat de Timuș, al lui Vasile Lupu.

Iași, Septembrie 7171 (1662). Evstratie Dabij[a]-Vodă, pentru «șupăniasa lui Isariu c-a fost Jitničariu . . . , precum i-au fost dator lui Isar c-a fost Jitnicear Cotnarschii pisariul cu cătăva samă de banî». În zapis era iscălit și «Toderașco c-a fost Log[o]făt-Mare. Pentr' acesta lucru Domnia Mea am socotit, cu tot Sfatul nostru, den ce să va afla de a lui Cotnarschii pisariul că au luat Vornicul Toma, orî sate, orî vii, orî boi, vač, iape, orî oi, orî fie den ce să va afla că va fi luat Vornicul Toma, tot să aibă a le pune la mijloc, să facă curamă, și altă pre unde să va afla, de a lui Cotnarschii pisariul, tot să aibă a să lua.» Iscălitura Domnului. Pecete ruptă. În colț: «Mihaïl».

Pentru alt Isar, v. vol. IV, p. 349. — Un Isar Cămărașul a fost ucis pe la 1635, cum se vede după următorul regest (documentul e în hîrțile Micleștilor la Ac. Rom.):

20 Iunie 7143 (1635). Simion Pilipovschi arată că «fečoriî noștri . . . au jăfuit și au prădat . . . pe Isar Cămărașul la Buorenî, și au luat de la dănsul multă avere, trei mi de lei banî gata, și zapise de noao mi de lei, și [l-au] împușcat pe dănsul, și pe alți priiatini ai lui, negușitori, i-au ucis. După aceea, prinzindu-i pre dănsul, i-au pus la temniță, și au hotărît giudecata ca s[ă] piară ca niște făcători de rău. Deci, neavăndu cu ce [plă]ti capitele sale de acea faptă, căci banî au dat el numă [ ] sute și cincizeci de lei, am dat noi pentru greșala fečorilor [noștri] gūmătate de sat de Șerbiceni.» Traducere de Evloghie.

La n° 46. Această interesantă listă a cailor Curții e probabil de pe vremea lui Duca-Vodă, în a treia Domnie.

La n° 48. Pentru fiil lui Ionașco Țăranul, v. n° 36. Cantemir e viitorul Domn. Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 299.

La n° 40. Pentru Bujoreni, v. n° 36.

La n° 41. Pentru Bejan Gheuca, v. n° 34, 38. Pe lângă Dimitrie și Simion, pomeniți acolo, mai era pe acest timp un Gheuca, mare boier, Vistierul Vasile, care muri tăiat pentru trădare din porunca lui Duca-Vodă în a treia Domnie, la 2 12 Octombrie 1679. Cf. *Vita Constantini Cantemyrii*, p. 14; Nicolae Costin, p. 19; Neculce, pp. 214-5 (uciderea s'a făcut Sîmbătă, cea ce se potrivește cu 2 Octombrie, și nu 2 Noiembrie, cum scrie Costin). Comisul Ștefan nu e Scărlet (v. n° 45), ci Ștefan Cerchezul, prietenul lui Cantemir (*Ist. lit. rom.*, I, pp. 315, 333; vol. V, p. 209). Pentru familia Roșca, v. n° 29 și vol. V, p. 591.

La n° 51. Pentru Ștefan Gherghel, v. mai departe, documentele Carp.

La n° 54. Postelnicul e Ștefan Scărlet.

La n° 56. Vasile Gheuca și Ștefan Cerchezul au fost pomeniți în n° 41 (v. lămuririle de mai sus, la acest n°).

La n° 57. Pentru fiil Țăranului, v. n° 48.

La n° 59. Alboaia e văduva lui Albu. Se întrebuița și numele femeiesc *Alba*. V. actul din Iași, 28 Ianuar 7185 (=1677), prin care «Dumbrav[ă] și cu soțul meū, cu Alba, fata îi Tironease, din sat din Glodeanī», vînd ocina lor de la Micleşti «lui Vasilie ĉ-aū fost Logofăt-Mare» (Bibl. Ac. Rom., acte necatalogate). Ilie Sturdza e fratele lui Chiriac. Asupra lui poate lămuri următorul regist :

La 24 August 7217 (1709). «Anița Spătăroae răpăosatului Chiriac Sturzăi ĉ-aū fost Spătar-Mare» vinde «un loc de cas[ă] ... între casa dum[i]sale Vornicului Manolachi și între casa dum[i]sale lui Vas[i]lie Ćaur Com[i]sul», «dum[sale Manolachi Ruset Vel Vornic» (Bibl. Ac. Rom., acte necatalogate).

Cf. vol. V, p. 593, și lămuririle asupra acestor frați date *ibid.*, la p. 619.

La n° 60. Apostol Catargiu e cel de-al doilea cu acest

nume. V. n^{le} 53, 60. Cel d'întăiū e pomenit în n^l 22. V. și vol. V, p. 92, n° 71. Cf. *ibid.*, p. 608.

La n° 61. A se ceti «Gahiia», în loc de «Galiia». V. n^l următor.

La n° 62. Costăchioaia, sora lui Vasile și a lui Costandin (v. n° 70), e soția lui Costachi Sulgerul, tatăl lui Gavriliță. O chema Tofana (v. n° 70), și era dintre Bujoreni (v. și Amiras, în *Letopisișe*, III, p. 113: «Vasile Costachi Vornicul cu frații săi, și cu Bujoreni, rudele lor»). Pentru Abăza, v. și traducerea în rusește a Vieții lui Constantin Cantemir, de Bantiș-Caminschi (*Istorița*, etc. Moscova, 1783). V. și vol. V, p. 219, n° 38.

La n° 68. În Bibl. Ac. Rom. (acte necatalogate) se păstrează și următorul zăpis bîrlădean nedatat:

Eū Costantiu Munteanul de Brălad scrău spre mene acestū zăpis, că amū luat 20 de boi de la Dabîjea brăcălabul alți banī am dat, ce am rămas cu 70 de galbeni și 2 carăgie, cum mai să aibu a da di luna lui Iuni[e] din 12 într'o săptămână, fără niē on cuvāntu, neē cu priē, [nici] cu așteptat, numai la dzi. Și s'aū scrāsu în casa Căzacului, dinnaintea șoltuzului lui Iane și denaintea Căzacului. Și aū scrās popa Toader cu mână sa. Toader.

La n° 68. Dumitrașco-Vodă supt care se face pribegia Orheienilor, e Cantacuzino: ea e provocată de năvălirea Tatarilor. — Toader Iordachi e Cantacuzino. Contăș ca și Miron Costin era dintre casnicii Doamnei Safta a lui Gheorghe Ștefan (v. vol. IV, p. 275, n^o CCVIII). De la dînsa am mai găsit în ultimul timp un zăpis, păstrat în Bibl. Ac. Rom.:

○ Ilisafta gpjda gspdinū Io Ghiorghe Ștefan Voevod bjiu mlstiu gspdrū zemli moldavskoī, scriem Domniia Nostră la toate slugile Domniei Nostre, și la vatași, și la gūdzi de Țigani cari veș înbla cu toate trebile și cu toate slujbile de la Domniia Nostră, la Țigani cari sintu a Domnie Nostre, dāmu-v[ă] știre, deaca veți vedea cartia Domniei Nostre, iar voi toți ca s[ă] aveți a lăsa foarte în pace pe cestu Țigan a dumisali a lui Răcoviți ce aū fost Logofl[ă]t-Mare, anume pe Petrica, cu fiēori lui, carele este fiēor lui Macoveiū Țiganului, și dumisale Logofl[ă]tului Răcoviți dreptu Țigan de la unuculu dumisali, de la Ionașco Cehan, ce aū fost Vornic-Mare¹, de cumpărătură. de la Brănovschii-Vodă, precum ne aū arătat și dries de cumpărătur[ă] de la Brănovschii-

¹ Acest Ionașco e Vornic-Mare în epoca 1620-30; *Uricariul*, XVIII, p. 477. V. schița genealogică din vol. V, pp. 607-8.

Vod[ă] și deres de'ntăritur[ă] de la Alesandru-Vod[ă]. Pentru acia nime detru slugile Domniei Nostre întrî nemic să nu aiba a-l învălu[i] peste cartea Domniei Nostre.

Toem pișem i nac neucinite. U las, ^{v¹} 7164 [1655], Mai 31.

† Sama gpdja veleal. — Pecete ruptă. «Ionașco.»

La n° 70. Epurenii s'aũ numit probabil de la Epure din n° 51.

La n° 73. Pavel Bujoreanul a fost pîrît și el ca uneltitor contra lui Constantin Cantemir (*Ist. lit. rom.*, I, p. 318). V. mai departe, p. 36, n° 79.

La n° 74. Pentru Cantemir v. mai sus, n° 48. Tot ca Serdar apare el în 1681 (vol. V, pp. 44-5, n° 209).

La n° 76. Cehan era un nume de persoană, care a devenit pe urmă nume de familie. V. vol. V, pp. 607-8.

La n° 79. Scîrlet din Zorileni era fiul Tudosiicăi Jora (cu alt bărbat). Fiii lui sînt Ștefan și Dabija.

La n° 81. Băcanii fusese satul Gheuculeștilor. El trece apoi la Toader Păladi și de la acesta la Ioan, fiul lui. Peste un an, Ioan se însură la Băcani cu fata lui Ioan Racoviță, și Cantemir-Vodă bănuie că s'ar fi pregătit aici un complot împotriva lui (*Ist. lit. rom.*, I, pp. 316-7). O înrudire pare să fi existat între Velicico și Pălădești. V. n^{le} 37-8.

La n° 83. E, cred, Ilie Țifescul, care pîrî lui Cantemir-Vodă pe boierii strînși la nunta din Băcani (Neculce, p. 240). Cf. vol. VII, p. 91, n° 13. Văduva lui Alexandru Buhuș e Alexandra fata lui Nicolae Ureche (vol. V, pp. 574-5). «Nenea» e, pentru Ilie, Antiohie (Jora), care-i va fi fost unchiu.

La n° 84. Pentru Vasile și soția lui, v. n° 21.

La n° 85. Ilie Enachi să fie Țifescul? Pentru Isăroaia, v. n° 45. — Gavril Păharnicul, fiul lui Grigore Păharnicul-cel-Mare, e din Miclești. V. documentele de la Academia Romînă citate până aici și mai jos, p. 277 (urmașii lui Vasile fratele lui Gavril).

La 10 August 7148 (1640), se face o vînzare din partea răzășilor Draguș¹ a părții lor din Miclești, «gupănuului Gligorie Vornicul de Botășani», pentru 40 de *galbeni buni*.

¹ Coborîtor din Draguș, Vornicul de Cîmpulung pe la începutul secolului.

La 12 August următor, act al lui Vasile-Vodă, pentru «Neculai fiċorul lui Ștefan Drăguș», care vinde partea-i din satul Miclești, «care să număsc din Bendereștii», lui «Gligorie ċ-au fost Postelnic, dregător de Botoșani», cu 40 de ughî. I se mai vind părți din Rusăni, din Nourești. Tradus de «Miron diiaconu», la 1805.

La 10 April 7149 (1641) i se vinde, fiind el Postelnic, o parte din Niștoreanî, de «eū Ėremie Băsărabă» (*ibid.*) (cf. asupra numelui acestuia *Studii as. istoriei Romănilor*, p. 52)¹.

O interesantă scrisoare a Doamnei lui Dabija-Vodă, Ecaterina Dafina, către soția lui Grigore, e următoarea :

O G[os]p[o]da Ecaterinaa, g[o]sp[o]d[i]nă io Evstratie Dabija, Voevod bj. m^l. g[o]ssp[o]d[a] ră zemli moldavskoî, scriem Dumnia Noastră la dumneae la Păhărnicăsa ċa Mari sănătate. Mai întâi facem știr[e] dumitali să cerțe fiċorii si să le dai grij[ă] sa nu înble bănindu vinul Armeanilor sau Jidovilor, ce foarte[să] le dai învățătură să înble cu isprav[ă], că acmu iacă nu iaste ca an vinu multă, să nu să bage samă, ce acmu iaste vin prē puțin. Decî să-ț fie și dumitali amente și [să dai] certari fiċorilor să nu sî ispitiască să bănească vinul, că, [dacă . . .] vom înțeleage că s'au cheltu[t] nescari vin, vinul omului aceluia îl voi [face vin dom]nescu și pre fiċori îi voi pune la închisoare, până a vini Mărlia Sa Voda. Ačasta-ți facem știre dumitale, și neme să nu începă a culeage până nu va vini omul nostru acolo.

G[os]p[o]da saam. U Iaș, lt 7172 [1663], Sept. 27.

† La dumneaei, la Păhărnicăsa ċa Mar[e], să s[ă] deai.

V. și *Ist. lit. rom.*, I, p. 124, nota 3. Păhărnicăsa luă, după moartea lui Grigore din Miclești, pe Vasile Ceaurul (v. vol. V, pp. 53-4, n° 244). Ea arată să fie fata Anghelușii Isăroaia (v. n^{le} 85, 88). V. și vol. V, p. 51, n° 236.

Adăugim aceste acte ale Micleștilor, la Academia Română :

Iași, 2 Ianuar 7201 (1693) Judecată la Constantin-Vodă a lui «Vaș[i]lie ċ-au fostu Jicnicar-Mare și Gavril Postialnicul». — Sînt fiu lui Grigore din Miclești.

19 Mart 7223 (1715). Hotarnică la Șărbești pentru Gavril Vel Logofăt. Sînt aduși ca marturi : Grigoraș Golăi, Dorofteiu, Ion, Isac, Andrieș, Carpu, Neculai, Grecu. — Copie.

¹ Din Miclești, la 7159 (1651), 17 Iunie, vînzare către Gligorie Jicnicerul.

Din Iași, la 18 Maiu 7166 (1658), Gheorghe Ghica întărește lui Grigore. Comisul niște 71ganî, între cari : Gheonie, Cucona, Panțura, Ichilia, Filica, Ionașco Golia și Nastasia și Marica și Alexandra, Chifa (bărbat), Chireana, Rada.

Din Iași, la 10 April 7171 (1663), Isirate-Vodă îngăduie lui Gligorie Vel Păharnic să oprească ocina lui Ionit[ă] Prăjescul biv Vornic pentru postav și «atclazu», dat «căndu au fostu [Prăjescul] Vistiarnic, în dzilele Ghicăi-Vodi».

De la Gavril Miclescu, după moartea fratelui său, avem un «Izvod de bucate și de odoar[ă] și de bani și de boi și de negoțu, Ț-au fost la mănăstiri la Focșiani, și au trimis cumnată-mia de li-au luat după Ț-au murit frate-miețu, să s[ă] știi · 3 lădăi cu haine și cu odoară..., 1 mahlă cu covoră și cu scorțe, 4 perdeale de Țarigrad, 198 de boi de negoțu, boul câte 14 lei. Iar cheltuiala boilor, la Năhoreanul negușitorul. 150 de ialoviț[e], ialovița câte 12 lei. tij la Năhorianul, li-au vândut la Dansca [Danzig], și am dat bani la cumnată-mia, 479 vaci, cu boi, tij la cumnată-mia, 800 de oi, tij la cumnată-mia, caril[e] li-au cumpărat de la Motasipul; 176 de iape, cu mici cu mari; 20 de buț de vin..., 1 armăsariu turcescu...; 1 gropă de grâu..., 1 gropă de săcar[ă]...; 1 sabie ferecată cu argintu..., 5 cai mi-au luat Ghiorghit[ă] Zmăcicani [Zmucilă], cându l-au trimis cumnată-mia cu «tiag la meni.»

26 Mai 7251 (1743). Listă de acte împărțite între Logofătul Gavril Miclescu și «cumnată noastră Catrina» [a lui Vasile] «Izvozăi.» «Ce au fost dator neni [fratelui].. Un izvod scris cu slova neni... Neaști trătăze de moșii și de alte lucruri, scriși cu slova neni... Un izvod, ins[ă] de când trăia neane, din anul 7225 [1718], Mart 1, scrie cu slova badii lui Mih[a]lachi.»

O foaie de zestre din familia lui Gavril e aceasta: «Iaine și alte ce au trebuit Anichi, ce i s'au dat de la noi, fără Ț-au avut de la înmă-saa. Un tamber lahanii de tabin..., zagaraoa..., bogasiul sângif ibrișim..., ceprazil[e], 1 sucnă de tabin cu ape..., izmî..., 1 roche tafti naramgie leșască..., gătan ceprazil[e] ibrișin sângif, bogasiu postăvel ibrișin, 1 habaciū..., humbii ibrișin..., 2 covoar[e] agimești..., un atlas la obiial..., 12 linguri de argint..., 12 coț de adămasci față de piloti, un sacrii mare..., 20 coți de taftă la perini..., un peșchir..., un toc de blade..., un toc talgere..., 12 sfeșnici..., 2 păhar[e], 240 dram[urî]..., radvanul..., hamurî cu heare cu tot..., ștreanguri..., 3 coți șișt postav la hamurî, 2 șel[e] cu poclădzii..., 1 cal de călărie..., frăia..., șeaoa cu abăioară [șters], cu poclădzi..., abăioara.»

Tot așa și lista de: «Unealte Ț-am dat featei Logofătului [Miclescu] la nuntă, cându s'au măritat de ale măt de la Păharnicul.. Șeaptezăci bel-čugi de argintu, 1 față de adămască vearde leșască, 2 sfeșnici leșești... 29 coți pândză trepezenească..., 4 pîrechî de măneci, cusute câte de noao palme, 4 năfrâmi bărbătești, 1 mănășterguru de mănă, cusută.»

22 Novembre 7250 (1741). Testamentul lui Gavril biv Vel Logofăt. Din înția căsătorie are pe . 1) Costandin Pitarul, care Țea pe fata Vornicului Manolachi, «cununând Măria Sa Mihaî-Vodă»; 2) Maria, căsătorită cu Costandin Donițu biv Vel Medelnicer, «cununându-o Domnia», 3) Anisia (după Lupul Bogdan Medelnicer), 4) Ștefan.—«Acumu, din mila lui Dumnezeu, mi s'au rădicat cealalt copii ci amu cu fâmeia al doile» (doi «feți», două fete). Împarte astfel moșiile: 1) Sandu va lua, la Ț. Vaslui: Miclești, Movilenii, Berindești, Nistoreni, Rușanii; 2) Costandin Pitarul: Șărbești, Nuorești; 3) Ștefan Vel Șătrar: Gugești, Fășcani, Măngești, Burduganii, Boțăștii, 4) Maria: «Bălteni ot Cornul lui Sas, la Prut»; 5) Anisia: Fintînelele, Botești; 6) Neculai: Chircești, Părășanii, Puțșanii, Poiana Cîrnului, parte din Șărbești, 7) Ioniță. Popești

Boldești, Moicești, Brândișani, Cârstești; 8) Safta: Băcenii și Tulbureli din Botoșani; 9) Paraschiva: Frumoasa peste Prut și Totoiaști, Gavril moștenise pe frate-său Jicnicerul. Împărțise cu acesta Lucani, Mogoșăști, Bălboși (peste Prut), lângă «Podoleni lui Mihaï-Vodă». Le cumpără el de la acest frate. «Ați întrebat Mihaï-Vodă pe frati-meu să i le vândă, și frati-meu au spus că li-am cumpărat eu de la frati-meu, și Mihaï-Vodă a zis că m'e da alte moși pentru aceste, și m'au chemat Mihaï-Vodă de m'au întrebat. Și i-am spus că-s cumpărați de mini, și m'am dus la Porșăști, că eu nu primescu, căci iară cumpărați de mini; iar frati-meu, fiind scăpat și bolnav, li-au vândut lui Mihaï-Vodă drept trei sute de lei; și, întâmplându-se moartea fraților-meu, bani i-au luat cumnată mea cu copii, și i-au istovit pe ci li-au trebuit, pe trebii lor.»

În luna 7271 (1763), proces al Stolnicului Ioniță Miclesc[u] și Andriță Prăjăscul cu Neculai Eni Sulgeriul, pentru moștenirea «moșului» lor Neculai Morianul. Mama lui Ioniță era fata Morianului, iar soția lui Andriță a doua fată. Soția lui Eni e fata lui Vasile Morianul, «frate cu maica Stolnicului Ioniță Miclesc[u]». Alt ginere al lui Neculai e Andrunachi Isăcescul. Pomenit Ion Morianul. «Frați încă au fost de toți șasi. adică Vasile Morianul și Ion Morianul și Bălașa Logofetiasa Miclescului și Catrina, care au ținut-o Andrunachi Isăcescul, și Sanda care au ținut-o Sandul Bosie Vătavul, și Marie, care au ținut-o Prăjăscul». — Copie.

La 12 Ianuar 1765, proces al Jicnicerului Sandul și Șatraruului Sandul, Micleşti, cu un Evreu, Isac Sora. Evreul dăduse pentru «brânză de oi și de vaci» «174 lei de bani i cu zaharu, și cu colane de fir de câți dramuri». El face cașcaval plătind brânza, «oca câți 2 parali». Avea *căpărie*.

La 16 Februar 1782, Ilana Comisoe a lui Ștefan Buhăescu lasă grija sufletului ei cumnatului Sandul Hatmanul (Miclesc) și cumnatei, Măriuța. Are la Logofătul Gheorghe Carpu o Țigancă.

În 1793, proces al Mariei Miclesca Păhârniceasa cu Stolniceasa Ileana, fata Stolnicului Ioan Miclesc. — Ambele trăiau și la 1800. — Maria are pe Gheorghe Vasile Căminariul, Ioan și o fată măritată cu Stolnicul Alexandru Hrisoverghi.

La n° 88. «Ion P^l Vel Sulger» e Ioan Păladi. Ion Sturdza e fiul lui Ilie și tatăl lui Sandu de supt Grigore Matei Ghica-Vodă (v. vol. V, p. 593). Cf. pentru Sturdza și mai jos, n° 94.

La n° 94-7. Darie Donici și Ioan Sturdza fusese la Țari-grad în calitate de Trimeși extraordinari ai lui Mihaï Racoviță. Imprumuturi de la Turci se făceau și în țară. Avem astfel, între documentele necatalogate ale Bibl. Ac. Rom., unul din :

Iași, 9 Ianuar 7215 (1707), prin care «Lupul Costache Vel Vornic» împrumută de la «Hagi Smail», puind zălog «un inel cu zăfir și un inel cu diiamantu și un inel cu izmărand și o pereche de sărji cu rubinuri, câte

cu 2 pițoar[e] de mărgăritar și cinci șăruri de mărgăitar». Dobinda să fie «zăci în unsprăzeci».

La n° 98. Pentru Safta lui Ioan Racoviță, v. și mai sus, n° 43.

La n° 100. V. și documentele d-lui Al. Callimachi, în vol. V¹.

La n° 106. Pentru Toader al II^{lea} Palade, v. mai sus, la n° 37.

La n° 112. «A lua de pică» e a lua de *chică*. Alte mijloace violente pentru a întipări în mintea unui copil, v. în vol. I-II, p. 152.

La n^{le} 113, 115, 122. Dintre fiii lui Gavrilă Costachi, Solomon nu muri fără urmași, și tot așa fratele său Costachi

¹ Din 22 Mai 7235 (1727), avem, într-o colecție particulară, un raport pentru hotărnicia făcută «la Zorilean și la Bălăcian, ce se snătă la Ținutul Tutovii, pe apa Bărladului, din sus de târgul Bărladului, de spre Răsărit», foaste ale lui «Dabija Scărlet ce au fost Păharnic-Mare și a frăține-său Ștefan Scărlet ci au fost Armaș-Mare». Să se aleagă partea lui Ion Pălădie. Se chiamă marturi din târg și din apropiere. Se arată n^{le} 96, 99. «S'au aflat loc niște de o hran[ă], că era turtială și rădăcină de stejar, care nici iaste de arat, niște ca c'un fel, nici leamne de foc, care pe la alte hotărături locuri ca aceste nu sa pomenescu, iar Mihailch[1] și Dumitrașco, can cărtindu, am socotit să prumască dumna lui Spătar Palad aciaște pământuri, care nu snătă nici de o hran[ă], doi drept unul, și așa cu socoteal[a] noastră au prumit și dumnea lui Spătarul; nu li-au agiunsu 150 pământuri.» Pălădie arată partea ce are în Zorilean de la Enachi și Bejan Scărlet. Are și acte de la alți doi frați, Antioh Vel Căpitan și Ștefan Vătav. «Unde iaste un pust de asupra puțului întru pisc... În drumul cel mare care vini de la Fălci și miarge la Bărlad, și s'au făcut cruce într'un stejar... În coada văi adâncă... Pe niște răpoare. Pân în coada văi Curăliariu... La dial, pe o dălmă spre Bujorăni... Într'un drum părăsit... Într'un drum părăsit: să chiam[ă] Colnicul Lung... Spre gura Zorileanilor... Gura răpiu... Pre o răp[ă] ce să chiamă Ferișul... În dialul Chipărcului...» Îscălesc hotarnici, iar în jurul peceții Bărladului se scrie: «robiu Mării Tale Dima, Lupul, Vântul, Vas[1]ilia, Ioscul, Zanit, Lupul sin Pascu, Panaite Lupul sin diaconul și cu toți orașani dea Bărlad și șoltuzul Toma cu pargari. Și au pus și pecet[e] orașului târgul Bărladului». La urmă «Ștefan Scărlet vătavul de Stolnicei» dă a opta parte din Zorilean și a patra parte din Bălăcian pe 150 de «lei bătuși». «Să-i dezbat vecinii, sa-i dau în mâna dumisali, afară de «un vecin ce mi-au ertat dumna lui, anum[e] doi fîcor[i] a lui Călin».

Logofătul (Neculce p. 271; vol. VII, pp. 91-3, n° 14)¹. Vasile Costachi, fratele mai mare al acestora și al Lupului, ucis de Turci, avu ca fiu pe Constantin (soțul fetei lui Iordachi Ruset) (*Ist. lit. rom.*, II, p. 399), căruia i s'a zis Negel, boier cu multe însușiri aristocratice (*ibid.*). Al doilea Negel, fiul lui Costachi, ținu pe o fată a lui Mihaï-Vodă Racoviță (*Gen. Cant.*, p. 43; fata lor ieă pe Iordachi Ghica Iorgulescu). Al treilea Negel, Vasile, frate cu precedentul, ținu pe Ilinca fata lui Iordachi al II^{lea} Pășcanul (*ibid.*, p. 47). Fiul lui Vasile, care trăia încă la 1760 (*ibid.*, p. 366, nota 2), e Grigore, soțul Mariei, fata lui Dinu Canta, și tatăl Mitropolitului Veniamin (v. și Doc. Cantacuzinilor moldoveni, în vol. VII). Un frate al lui Constantin Negel ținu pe Safta Cantacuzino, despărțită de Barbu Văcărescu (*Gen. Cant.*, p. 325). Acest frate e Gavril. — Iordachi, pe care-l tăie pentru hainie Grigore-Vodă Ghica (Neculce, p. 369), li era văr (*ibid.*), fiind fiul lui Lupu Costachi. Alt Iordachi, Păharnicul, zis Venin, avu pe Manolachi Stolnicul, pe Lupu (?), pe un Medelnicer Costachi, însurat cu Safta Bogdan, pe Gligoraș Păharnicul și pe Safta, care ieă pe Sandu Miclescu (v. mai sus, p. 545). Nu știm înrudirea lui Scărlătachi Costachi de la n° 124. Manolachi lăsă numai o fată, Anastasiica, care se măritase cu Vornicul Ioan Cantacuzino (Deleanul). Și Scărlătachi lăsă numai o fată. Din ramura Costăcheștilor *acestora* e Mihălachi din 1777 (*Doc. Callimachi*, II, p. VIII, nota 6), Vornicul Constantin, a căruî văduvă, Maria, trăia în 1808 (hîrutiile Micleștilor, în Bibl. Ac. Rom.) și Iordachi, soțul Mariei Callimachi, șeful armatei moldovenești (el își zise Boldur). — Pe lângă Mitropolitul Veniamin, Grigore Negel avu pe Șerban și Matei. V. mai ales tabla *Doc. Callimachi*, unde se însiră Costăcheștii ce vin din Solomon și Costachi, fiii lui Gavriliță. Cf. vol. V, p. 592.

La n° 116. Domnul de venirea căruia se vorbește aici, e Ioan Teodor Callimachi (Septembre 1758).

La n° 119, r. 3-4 de sus, cetește «maimină» (mamină).

La n° 121. Actul de la Ștefan-cel-Mare, citat aici, e n° 1.

¹ O fată era măritată. cum se vede de acolo, cu Pavel Bujoreanu. V. și aici, p. 538.

La n° 125 și urm. V. asupra familiei Conachi *Ist. lit. rom.*, II, p. 495 și urm., și *Doc. Callimachi*, II (v. tabla).

La n° 134. Pentru Medelnicerul Iorga (Iorga e numele său de botez), v. vol. VII, p. 126, n° 21 (i se dă un loc în Boțoșani în Domnia d'întăiu a lui Grigore Alexandru Ghica). Poate să fie același cu Iorga Vameșul din 1746 (v. vol. V, pp. 244-5, n° 111). Ioniță Sturdza nu e Domnul de la 1822. Soția acestuia era Ecaterina Roznovanu. În 1822, cînd Ion Sandul Sturdza fu numit, din Postelnic ce era, Logofăt-Mare, Marea-Vistierie o avea alt Ioniță Sturdza (v. Hurmuzaki, X, p. 146; cf. *Doc. Callimachi*, II, p. 718), tot deosebit de acesta. În n^{ie} 136-7 se vede o Băneasă Maria Sturdza. Ioniță de aici face parte dintre nepoții lui Sandu Sturdza, de sup^t Callimachi (v. n° 138). Căminarul Ioniță muri pe la 1810 încă (*Doc. Callimachi*, II, p. 45, n° 93).

La n° 138. Ar resulta de aici că «Vornicul» Ioan Paladi II, mort în Rusia, a lăsat pe Nicolae, Constantin, Maria și o altă fată măritată după Sandu Sturdza Stolnicul, în vremea Callimachilor.

La n° 139 și urm. Pentru Alecu Callimachi, v. Prefața vol. II din *Doc. Callimachi*.

3. Poienî.

La n° 2. Despre răscoala lui Lupu Păharnicul contra lui Alexandru Lăpușneanu — el își va fi luat fără îndoială un nume domnesc — n'avem știri.

La n° 5. Pentru Marii-Vătavî, v. și mai sus, p. 533. — Pentru Ioan Caraghiuzăl, boierul din fruntea Divanului lui Bogdan Lăpușneanu, v. Hurmuzaki, XI, p. xxix.

La n° 10. Axintie e cunoscutul cronicar. Îl știam *diac* al Domniei numai de la 1707 (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 132). Între hîrțile Micleștilor, cumpărate de Ac. Rom., se află un zapis, cu data de 17 Decembre 7209 (1700), scris de «Acsintie diiac de Cămară».

La n° 14. Asupra dascălului («spudeu») muntean Dima,

pomenit aici, nu se mai știe nimic. — Pentru Candachia Goioaia, v. vol. V, p. 15, nota 1 și p. 572. — Pentru Vasile Ureche, v. Gidei, *Studiu asupra cronicarilor moldoveni din sec. XVII*, București, 1898, p. XIV, notele: el era fiul lui Grigore, cronicarul — În Februar 7126 (1618), Radu-Vodă întărește o vînzare de vii la «dricul de sus» al Hușilor, făcută lui Lupul treti Logofăt (gîndindu-se cineva la știința de carte a lui Vasile Lupu, Domnul de mai târziu — treti Logofătul era totdeauna cărturar — și la înaintarea lui începută supt Radu Mihnea, — ar admite că acest boierinaș e același cu strălucitorul Voevod de peste douăzeci de ani. V. vol. IV, p. CLXXI).

La n° 15. Cam pe acest timp scrie un răvaș către Gligorie biv Comis, din Miclești, «fratele Șeptelici Vel Postelnic» (hîrțile Micleștilor, la Ac. Rom.; fără an, Iași, 10 April).

La n° 17. Căpitanul (de margine) Costin e Costin fiul lui Gavril Neaniul. V. vol. V, p. 230, n° 75. Cf. *Ist. lit. rom.*, III, p. 49-50.

La n° 19. Data ar trebui să fie 7232 (1723-4), pentru a corespunde Domniei a treia a lui Mihai-Vodă.

La n° 21. Alexandru Vel Ușer nu e altul decît Amiras. V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 469-70. — Actul de retragere al lui Calistru de Rădăuți, în Hasdeu, *Foița de istorie și literatură* (1860-1) și în vol. V, p. 105, nota 1.

La n° 25. Ioan Bogdan era fiul lui Lupu Bogdan și al Domniței Ruxanda a lui Constantin Cantemir-Vodă. Tatăl lui Lupu Bogdan însuși era Bogdan cel tăiat de Duca-Vodă odată cu Gheuca (v. mai sus, p. 540, la n° 41). Cf. și *Ist. lit. rom.*, I, p. 299, nota 8. Din Ioan Bogdan se nascu Manolachi (v. *ibid.*, tabla). Acesta muri ucis supt Constantin Moruzi. În secolul următor apare un Constantin Paladi — ginerele lui Scarlat-Vodă Callimachi — care poartă și numele de Bogdan.

La n° 26. Note asupra Ruseteștilor se pot găsi în *Despre Cantacuzini* (Cupariul și fiii lui) și în vol. V din această co-

lecție, pp. 588-9 (Iordachi I^u Roset), pp. 592-3 (fiii lui: Nicolae, — asupra căruia v. acum și Șt. Greceanu în *Revista p. ist., arch. și filologie*, Iunie 1903; Constantin, ginerele lui Ioan Bogdan, v. n° 25; și Ștefăniță), p. 623 (urmașii lor). Iordachi Vornicul, de care e vorba în documentul nostru, e Cilibiuli Vornic-Mare al lui Constantin Mavrocordat. Urmașii săi pomeniți aice par să fie fiii lui Vasile Cilibiul și nepoții lui Iordachi: Vasile fusese Vistiernic până în ajunul Domniei lui Ioan Callimachi, iar apoi și Hatman (v. cronica lui Ienachi Kogălniceanu). Din vol. I-II, pp. 151-3, se vede că acești Roșetești sînt din ramura Tețcanilor. Constantin ținea pe Nastasia, fata lui Iordachi II Cantacuzino Pășcanul (*Gen. Cant.*, p. 47).

La n° 29. Dimitrie Beldiman e fratele poetului, Alexandru. *V. Ist. lit. rom.*, II, p. 89. Pentru al treilea frate, clericul Filaret, titular de Apamea (Apamias), v. C. N. Mateescu, în revista *Cuvîntul Adevărului* din Rîmnicul-Vîlcei, n¹ din 1^{iu} Decembre 1903.

4. Broșteni (acte nouă).

Aceste acte nu privesc moșia regală Broștenii, ci un alt Broșteni din același Județ. Identitatea numelui m'a făcut să adaug acest appendice, care păstrează, de altminteri, toată însemnătatea sa culturală.

La n° 1. La acest vechi act românesc, alături următorul, care trebuie să fie de pe la 1600, căci «nepoții» Huhulei care dă actul apar în Mart 7153 (1645). E păstrat în hîrțile Micleştilor la Academia Romîna.

Eu Huhulea ot Nistoreanî insumî pre mene fac ačasta mărturie și zapisu cum am luat desăti taler 1 cetir tălerî ot Onilă pre doau părțî a Huhulei den a patra parte de satu de Nistoreanî, ce este partea lui. Și au fost Drăguș Gheorghe și Ștefan Drăguș și Șușul și Crăciun și Sorea vătah și mulți omenî bunî. Și Dumitru diac napisal. Da s znam,

La n° 2. Alți Goroveiești se întîmpină în părțile Botoșanilor. V. vol. V, Documentele d-lui Al. Callimachi.

La n° 3. Întîmplările cu Nemții și Tatarii, atinse în acest act, sînt din 1717. — Constantin Comisul «Gălățanul» din a

treia Domnie a lui Mihaï Racoviță, e Costandachi. El era cumnat al Domnului, ca și Ioan Paladi și Iordachi Cantacuzino Deleanul. Toți trei făceau parte din Divanul lui Mihaï-Vodă (Neculce, p. 350; cf. *Gen. Cant.*, p. 49).

La n° 11. Iordachi Cantacuzino e, de fapt, Ienachi, fiu și el al lui Dinu Cantacuzino Munteanul V. Documentele Cantacuzinilor moldoveni în vol. VII, partea II. Văduva lui, Maria, apare în n° 13. Neculai Canta din n° 15 e unul din nepoții săi prin fiul Iordachi.

**II. Documente relative la moșile Țibănești și Gănești ale d-lui
P. P. Carp.**

La n° 2. Nicăiri nu se mai pomenește numele lui Vlaico cu acest atribut de «unchiul al Domniei Mele» (Ștefan-cel-Mare). Ca boier fără dregătorie însă, Vlaicu e menționat în urice de la 1456 până la 1468 (*Uricariul*, XVIII, pp. 463-4). De bună seamă, el era fratele Oltei saș Mariei, mama Domnului (Melchisedek, în *An. Ac. Rom.*, VII, p. 192; pentru numele Oltea, v. aici, p. 141, n° 7). După nume, el era Muntean, — și astfel s'ar lămurii venirea în Domnie a lui Ștefan cu ajutor muntenesc. Documentul dă cam aceiași boieri ca și cel din 10 Ianuar următor, în *Uricariul*, XIV, pp. 66-8.

La n° 8. Alexandru Lăpușneanu venise la Vaslui, din Hîrlău (*Doc. Bistriței*, I, p. 1).

La n° 9. Cf. cu documentul din 7 ale aceleiași luni, tipărit în *Uricariul*, XVIII, pp. 148-50.

La n° 12. Gheorghe e Mare-Logofăt supt însuși Petru-Vodă Șchiopol, în 1578 (Hurmuzaki, XI, p. 895), în 1579 (Wickenhauser, *Putna*, p. 212), după Ioan Golie.

La n° 13. Petru-Vodă stătu la Galata în toată această ultimă vară de Domnie. Acolo-l găsim și la 30 Iulie (Hurmuzaki, XI, p. 904).

La n° 14. Crîstea e Gheonovici, Marele-Vornic al lui Aron-Vodă. V. cap. I și notele de pe p. 552 și urm.

La n° 20. Documentul ni dă originea lui Dumitru Buhuș sau Dumitrașco, care ajunsese Vistier-Mare și era, până acum, strămoșul cunoscut al acestei însemnate familii (v. vol. V, pp. 574-5). E interesant, iarăși, că această indicație genealogică face să se coboare Buhușeștii din Stravici. Un alt Stravici (Straovici), Bratul, se întâmpină adesea în documente pe vremea lui Alexandru-cel-Bun (*Uricariul*, XVIII, pp. 454-5); după el vin: Ștefan și fratele acestuia, Jurj Straovici, care e «Giurge Stravici» din documentul nostru (*ibid.*). — În documentul următor, Dumitru Buhuș apare în slujba cărturărească a treti Logofătului.

La n° 21. Pentru Plotunești, satul și răzăși, v. Ghibănescu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I.

La n° 23. Lupul Vornicul e Hăbășescu, care era în 1625 vtorii Logofăt (v. vol V, pp. 16-7). Apoi el ajunge Postelnic (nu Mare-Postelnic, *ibid.*, p. 18, n° 83; pp. 20-1, n° 89, 91). În 1631, acest Lupu era Vornic-Mare de Țara-de Jos, pe cînd Vornicia Țerii-de-sus o avea «Grecul» Vasile Lupu (vol. IV, p. CLXXI, nota 1; cf. Tanoviceanu, în ziarul *Secolul* din 28 Mai 1903). La 1642, trăia numai văduva sa, Mărica, sora lui Gheorghe și Ion Prăjăștii (vol. V, p. 27, n° 122). Ion fiul lui Lupu Hăbășescu era biv pîrcălab la 1662 (v. n° 43). Fiul său Ștefan apare în n° 119. Pentru Ștefan Moimăscul, v. și mai sus, p. 537, la n° 140. Pentru Vasile Banul, nașul, vol. V, p. 17 nota 3; aici, n° 47. Savin e Prăjescul. *Πάροχ* poate fi Pană Cămărașul (v. Ghibănescu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, II, p. 615). Eustratie Logofătul e cel cu Pravila (Bianu și Hodoș, *Bibliografia românească veche*, pp. 150, 158 și, mai ales, Șt. Orășanu, *Cronnicarii moldoveni din sec. XVII^{lea}*, București, 1899, pp. 98-9). El era de sigur biv *treti* Logofăt, și o lucrare a sa inedită e din 1632 (Bianu, în *Columna lui Traian* pe 1882, p. 217). Bașotă trebuie să fie Iorașco (v. vol. V, p. 18, n° 84). — Actul trebuie să fie din 1631-2.

La n° 24. Arvasia se numia strămoaşa Callimachilor. V. *Doc. Callimachi*, I, pp. XVIII-IX. Între hîrtille Micleştilor, la Ac. Rom., e şi un zapis pentru vînzarea unei moşii din partea unei «Arûvasiia hvata loî Ionaşco Tănasie» (23 April 7193=1685). Pentru un boier Bolea, v. *Chilia şi Cetatea-Albă*, p. 197.

La n° 25. Iordachi e Cantacuzino. V. Tanoviceanu, în *An. Ac. Rom.*, XXIV, p. 121.

La n° 27. Armaşul Lungul e *Carp* Lungul, fiul lui Gavril (v. n° 35) — Pentru acest Huhule, v. mai sus, p. 550. — Uricariul e Ieremia Băseanul, de supt Movileşti.

La n° 31. Hotărnicia pomenită e de la începutul veacului al XVIII^{lea}.

La n° 41. Cf. cu boierii ce se constată în 1662 (vol. IV, p. CCLVIII, nota 1). Ura cu care se vorbeşte de năvălirea lui Constantin-Vodă Şerban, cu Cazacii, se explică şi prin aceea că abia la sfîrşitul lui Februar 1661, cu cîteva săptămîni înaintea acestui zapis, el fusese silit a părăsi Scaunul, usurpat, al Iaşilor. V. vol. IV, pp. CCCIX-X şi notele.

La n° 42. Întăiul Dırac e Serdarul, tovarăşul lui Hıncu în răscoala de la 1671, contra lui Duca-Vodă. Ce va fi avut fiul său Gligorcea cu întăiul Ghica, nu ştim. Îl vedem însă mai tîrziu, pe vremea lui Ştefăniţă Lupu, luptînd în fruntea unei cete de Cazaci, supt steagul năvălitorului Constantin-Vodă Şerban (Miron Costin, p. 369) Pentru fiul său Apostol, v. n° 63 ; pentru el şi alt fiu, Chiriac, n° 73 (şi alte rude). El mai avu trei fete. Din Postolachi Durac se nascu Nicolae Lozinschi Durac (v. n° 151). Gligore Păharnicul e cel din Micleşti (v. mai sus, p. 543).

La n° 48. Iordachi Spătarul e tot Cantacuzino, care fusese atîta vreme Mare-Vistier.

La n° 49. «Daşovanul» înseamnă locuitorul din Daşov, Ocea-cov. Mănăstirea de la Dealu-Mare fusese făcută de Iani Hadîmbul (v. vol. V, pp. 581-2, 583-4, 620).

La n° 50. Nicolae Buhuș era fiul lui Dumitrașcu (v. mai sus, la n° 20). El moare înainte de 1667 (v. aici, n° 52). Cf. vol. V, p. 574.

La n° 51. Pentru alt Burnaz, v. mai sus, p. 537, n° 40.

La n° 52. Domnul e Iliș Alexandru.

La n° 55. Pentru cariera lui Miron Costin, v. mai sus, n° 48, și Gîdei, *o. c.*, p. 172.

La n° 56. Pentru familia Neaniul, v. p. 559, n° 17. Acest Gavril ajuns Vel Stolnic, în a treia Domnie a Ducăi-Vodă, fuge în Polonia (N. Costin, p. 23). — Biv Serdarul Gavrilică e Costachi. Supt Gheorghe Ghica, el fusese Vel Jicnicer (Miron Costin, p. 364).

La n° 589. Stamatie Postelnicul era de loc din Chios (vol. IV, pp. 274-5, n° CVIII, și p. 275, nota 1). Fiul său pare a fi acel Comis Sandu Stamatie, care luă pe «a doua vară a Doamnei» lui Duca-Vodă (N. Costin, p. 22).

La n° 60. Trebuia: «Dășovanului» (v. n° 49).

La n° 63. Vătavul de Postelnicie Constantin Beldiman e dintre înaintașii poetului. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 88. — Panvă e Pavel.

La n° 65. Alexandru Buhuș era probabil fratele lui Nicolae Logofătul. V. la n° 50.

La n° 70. Pentru Ionașco Tâlmaciū, care era la 1670 Vel Păharnic, v. vol. IV, p. 275, n° 108. El luptase alături de Gheorghe Ștefan-Vodă, întors în țară, contra lui Gheorghe Ghica (Miron Costin, p. 359): rămase cu Păharnicia de atunci și trăi pe lângă Safta, văduva Domnului său pribeag. V. și vol. V, p. 584. — Miron Vornicul e Costin. V. și n° următor.

La n° 72. «Fosti parnic» înseamnă, probabil, «fost Păharnic», nu «fost tiparnic».

La n° 83. Ilie Drăguțescul fugi la 1684 în Polonia cu Ștefan-Vodă Petriceicu (Neculce, p. 224).

La n° 86. Pentru Ioan Paladi, v. p. 536. Toader din Mireștii e unul din cei trei Mirescul, tustrei Căpitanii (Ioan, Toader, Pavel), cari întovărășiră în pribegia lui pe Dimitrie Vodă Cantemir (Neculce, p. 332). V. și aici, n° 94, 116.

La n° 88. În Țara-de-jos, pe Birlad, fusese un Ținut al Oltenilor. V. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 95. De aici acest Vasile Olteanul.

La n° 91. Toader Albotă innaintă în boierie, ajunse Pitar și se așază în Ținutul Botoșanilor: la 1702 îl găsim la Botoșani chiar, cu soția și cei trei fii ai săi (vol. V, pp. 226, n° 61). Stirce era diac de Vistierie: familia lui e bucovineană. Iordachi Toma e fiul lui Ștefăniță Păharnicul și nepotul de fiu al lui Toma Cantacuzino. V., asupra lui, vol. V, p. 590. Abia în 1705 el era Medelnicer; v. *ibid.*, p. 50, n° 231. Cf. și Tanoviceanu, în *Secolul* din 28 Maiu 1903.

La n° 94. Ștefan diacul de Vistierie e Bărcă; v. n° 101.

La n° 95. Toderășco Vistierul e Cantacuzino, fiul întâiului Iordachi.

La n° 105. Pentru familia Morenilor, v. mai sus, p. 545 și vol. V, p. 48, n° 221 (Nicolae de aici, în 1692). Iordachi Cantacuzino e același cu biv Vel Stolnicul din 1692, adecă Iordachi Pășcanul, fiul lui Iordachi Vistierul și al Alexandrei (v. și vol. V, p. 45, n° 212), ginerele lui Apostol Catargiu II. Ilie Catargiu, care era în 1692 abia vtori Postelnic, e fiul acestui Apostol și al Catrinei (*ibid.*). Din partida Cantemi-reștilor, Ilie a fost odată Caimacam al lui Antioh-Vodă. Supt Nicolae Mavrocordat el gustă închisoarea și se făcu vinovat de pribegie. După ultima stăpânire a lui Nicolae-Vodă, el ajunse Marele-Logofăt al lui Mihaî Racoviță. V. *Ist. lit. rom.*, tabla. Pentru urmașii lui în sec. al XVIII^{lea}, v. tabla la *Doc. Callimachi*. — O soră a lui Ilie ținea pe Sandu Sturdza (vol. V, l. c.).

La n° 108. Pentru Dumitrașco Ceaurul, v. vol. V, p. 576.

La n^{le} 114-5. Pentru Nicolae Donici, v. *Ist. lit. rom.*, II, p. 450.

La n° 121. Bunița era și nume de familie. Un Toader Bunița de la începutul secolului al XVII^{lea} e pomenit în vol. V, Doc. d-lui Al. Callimachi.

La n° 123. V. n° 120.

La n° 124. Lupu nu poate fi Lupu Costachi, care nu mai traia la această vreme. V. și n° 149.

La n° 125. Pentru antecesorii lui Ștefan Hermeziu, căsătorit cu Ilinca lui Ștefan Bărcă (un Grigore în sec. al XVIII^{lea}), v. mai sus, p. 57, n° 9; vol. VII, p. 111, n° 34 (Gheorghită, în 1712) El nu era Grec, ci un răzaș tutovean. Ștefan și alți doi Hermeziu în vol. VII, p. 116, n° 51 (1770), p. 120, n° 64. Fiul lui Ștefan I^u e Sandul de la n° 138. Pentru Cucorenii, v. vol. V, p. 584 și aici, n° 135.

La n° 127. Manolachi Ruset era fiul Cuparului celui bătrîn, Anița era soră cu Ștefan de la n° 128. V. mai sus, p. 550. Fiul lui Ștefan e Constantin de la n° 132. Anița se mărită cu un Silion, o soră a ei cu un Costachi, iar cea mai mare din trei cu Sulgerul Nicolae Lazu (v. aici, n° 170; cf. și n° 171). Pentru Constantin Costachi (al III^{lea}), v. mai sus, p. 550. Pentru alt Constantin Roset, Vel Vornic, în același an, 1740, v. vol. V, p. 57, n° 255. Cf. *ibid.*, n° 257.

La n° 138. Nicolae Gherghel e pomenit și în n° 27 (la sfîrșit). La începutul veacului, trăia Lupașco Gherghel Jicnicerul al doilea, căsătorit cu Alexandra, fata lui Ștefan Brăiescul (v. vol. VII, p. 107 și urm., p. 111, n° 36). Fiii săi sînt Ștefan (*ibid.*, p. 113, n° 40) și Gavril (p. 115, n° 47). Nicolae se întîmpină și la 1774 (*ibid.*, p. 116, n° 52). El are pe Șerban, Iordachi (*ibid.*, p. 117, n° 54) și Ienachi (*ibid.*, p. 118, n° 59); o fată a lui ie pe Constantin Stroiescu (*ibid.*, p. 120, n° 67). Mama acestor copii era Catrina, fata celui d'întăiu Ștefan Hermeziu (v. la n° 125), și sora lui Sandu (v. n° 143).

La n° 139. Toader Carp e decî ginerele lui Ștefan Her-

meziu. Vel Logofătul Cantacuzino e Iordachi. Fiul său e Gheorghe de la n^{le} 141, 155-7.

La n° 141. Gheorghe Beldiman e tatăl poetului. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 88.

La n° 144. Ioniță Cuza e acel care fu ucis mai târziu din porunca lui Constantin-Vodă Moruzi. V. și n^{le} 148-50, 152.

La n° 145. Sandu Hermeziu e fiul lui Ștefan. V. la n° 125.

La n° 147. Ienachi Hrisoverghi e ginerele lui Ianachi Callimachi. V. *Doc. Callimachi*, II, Prefața.

La n° 149. Data actului de la Iancu-Vodă e falsă.

La n° 158. Ioanichie Cogălniceanu e nepotul cronicarului, fiu al fratelui acestuia. V. mai departe, n° 159 și *Ist. lit. rom.*, I, p. 482. El ajunsese egumen de Doljești (n° 161). Cei doi Cuzești pomeniți aici trebuie să fie fiii sau nepoții lui Ioniță, care era încă în viață. V. și n° 169.

La n° 160. Pentru familia Calmuțchi, v. *Doc. Callimachi*, I, Prefața, cap. I. Cf. și aici, n° 176.

La n° 161. Nu știm ce rudă era acest Beldiman cu familia poetului. Vasile și Grigore Razu erau poate frați (*Doc. Callimachi*, I, p. 416, nota 1). Înainte de dîșii fusese un Constantin Razu supt întăiul Cantemir și un al doilea, om cu însemnătate, în prima jumătate a sec. al XVIII-lea. Ei erau fiii acestui Costachi.

La n° 165. Ianache e *Ioanichie* Cogălniceanu. Din acest document se vede că de la Vasile Cogălniceanu, tatăl lui Ienache cronicarul — care apare aici ca Medelnicer — și al lui Constantin, tatăl călugărului, au rămas și două fete, măritate cu Petru Cheșcu și cu Teodor Isăcescu, amîndoi boierinași cunoscuți. V. tabla *Doc. Callimachi*. Petru Cheșcu a fost un vestit hotarnic. El avea părți în Horodiște și Cuzlău (vol. V, pp. 541-2, n° 18).

La n° 168. Ioan Hermeziu era din altă ramură decît a lui Ștefan.

La n° 172. Și acest Cogălniceanu va fi fost rudă cu familia cronicarului Cf. și n° 180, 199.

La n° 173. Pare a fi foaie de zestre a Catincăi Carp, fata lui Gheorghe, măritată cu Toma Cozma. V. n° 190.

La n° 177. Pentru Lupu Stroiescu, v. *Doc. Bistriței*, II, pp. XXI-II.

La n° 183. Ioan era fiul lui Gheorghe Carp.

La n° 186. Data actului de la Alexandru Iliaș e falsă.

La n° 195. E vorba de plecarea lui Constantin-Vodă Ipsilanti și a Doamnei lui.

La n° 204. Gheorghe Cuza pare să fie al lui Nicolae Cuza. V. Xenopol, *Cuza-Vodă*, p. 18.

La n° 208. Caimacamii țineaū locul lui Mihaî-Vodă Suțu.

La n° 209. G. Pini e vre-o rudă a consulului rusesc din principate, care era *Alexandru* Pini (v. vol. X din Hurmuzaki, tabla). Călătoria lui în ajunul mișcărilor revoluționare nu e fără interes.

La n° 231. Grigore Cuza e unchiul lui Alexandru Ioan I-îl.

La n° 232-3. Fiii lui Ioan Carp sînt Nicolae și Petru, — acesta din urmă tatăl d-lui P. P. Carp.

III. Acte diverse.

1. De la mai multe persoane.

La n° 2. Orăș starostele e tatăl lui Văscan Orăș, din vremea Movileștilor. V. Hurmuzaki, XI, p. LXXXV și nota 4.

La n° 3. Cozia se dovedește de aici a fi un nume comun. Așa s'aū numit întâiū și Cuzești. V. și vol. V, p. 8 și nota 1.

La n° 5. Maria Movilă fu soția lui Ștefan Potocki. V. Papiu, *Tesaur*, II, p. 140. — În Arch. Statului din București, actele mănăstirii Coșula, pachet 12 (Schitul-Mare din Galiția, lângă Stanislaw) se află copia unei «Fassio substantiae» din 9 Ianuar st. v. 1783, din care extragem rîndurile următoare:

Monasterium Skit Magnum nuncupatum, graeci ritus non uniti, subsistit per se in loco remotiore: in montibus carpaticis situm possidet...

1. Fundationem primam ab Illust. Magnif. d. Maria Mohilanka, coniuge Stephani Potoski, factam, cuius instrumentum combustione monasterij a Turcis illa a perditum est.

[Expensae:]

Pro cultura vinearum in Turcica Moldavia et adductione vini... 200 [fl. imp.].

Pro advectione omnium alimentorum ex Bucovina et Turcica Moldavia, cum hic nihil victuatae in Galicia preter olera adsit... 3.250.

Ilinc apparens decessus.

Supplet proventus ex bonis in Bucovina et Turcica Moldavia existentibus, et quidem in Bucovina.

1. A principe Moldaviae Basilio ad monasterii conservationem, occasione incorporationis monasterij suczaviensis in Bukovina huic clauastro Skitensi in Galicia, anno 1648, fundatus est pagus Mamajesztu in districtu czernovicensi, pro memento perpetuum dicendo, hinc... 1.250...

4 Anno 1659, a principe Moldaviae Georgio Gika assignatae sunt ad fundationem huius monasterij decimae frumenti ad proventus civitatis Czernovicz, et assequentibus principibus confirmatae, ex quibus... 100.

La n° 6. Pentru Rugină și fiul său Pavel Jicnicerul, v. vol V, p. 621 și vol. VII, p. 104 și urm. — Turcul e Turculeț, tatăl lui Costășco, cunoscutul viteaz (v. vol. V, pp. 584-5). Cf. și n° 10. Văduva lui, în n° 15.

La n° 16. În privința Bălșeștilor din sec. al XVIII^{lea} pot servi următoarele două regeste, după originale aflătoare în Bibl. Ac. Rom. (hirtiile Micleștilor).

1. «Socotială de împărțială de moșii o avem de pe părinții noștri, de pe Bălșăștii, precum s'au împărțit pe trei părți, să ș[ă] știe, let 7226 [1718], Apr. 17.» Partea lui Andrei Balș parte din Merești, Albești «Parte lui Ion Balș Vornicul și a fratelui dumisale, lui Păvăl, care s'au dat iar fratelui dumnealui, dumnealui Vornicului, la moarte sa» . parte din Ruși, Albești, heleșteu la Dumesti, Cortești. Partea Aniței Bălșoaiel. Marturi. Adam biv Vel Sulger, Toader Bașota biv Vel Șatrar. — Ei toți sînt fiii lui Ioan Balș, și fata a fost soția lui Constantin, fiul lui Constantin-Vodă Brincoveanu.

2. 20 Maiu 7264 [1756] Mărturie dată lui Glegore Balșe biv Vel Armaș și lui Iordache Balșe treti Vistier. Se vorbește de «răposata Catrina Ursăchioia. mătușea damilorsale». Pomenit «dumnealui Lupul Balșe biv Vel Ban».

V. și n° 32.

La n° 19. Vasile Gane a fost un om de casă al Callimachilor. V. *Doc. Callimachi*, tabla.

La n° 20. Păharnicul Ienacachi e Milo.

La n° 38. Filaret de Apamea e fratele lui Alexandru Bel-diman. V. mai sus, p. 550.

2. Documente comunicate de d. Ermil Pangrati.

La n° 3. Avem aici pe începătorul neamului Golie, Hanco. Fiul său e Lazăr pircălabul. El are pe Ștefan (n° 5), pe Ieremia și pe Ioan (n° 6). Alți copii decît cei doi de la n° 6 ai lui Ioan sînt pomeniți în actul din *Uricariul*, X, pp. 139-43 (cf. Hurmuzaki, XI, pp. xxvi-vii). De aici se vede că Marele-Logofăt Dumitru din 1606, soțul Cărstănei, era *ginererele* lui Lazăr.

La n° 7. Pentru Vel Vătavî, v. p. 533. Băseanul e Uricariul.

La n° 10. Pentru Toderășco Jora, v. mai sus, p. 538.

La n° 12. Decî Hrumut, numele unui pretendent din sec. al XV^{lea} (v. *Chilia și Cetatea-Albă*, tabla), face parte din nomenclatura comună românească.

La n° 19. Nagaragiîi sînt un fel de musicanți din *mehter-haneà*. V. Șăineanu, *Influența orientală*, III, p. 88.

La n° 20. Alexandru poate fi Ramandî. V. aici p. 149, n° 34, și vol. V, p. 46, n° 215.

La n° 21. Buhăieștii jucară un rol în secolul al XVIII-lea. V. tabla *Doc. Callimachi* și aici, mai sus, p. 545. V. și n° 29. La n° 37 apare Ionașco, fiul lui Vasile.

La n° 22. Și de aici se vede că Sturdza e la origine nume de botez. V. mai sus p. 533 și mai departe, n° 32.

La n° 25. Axintie biv Vătav poate fi Uricariul.

La n° 33. Safta e a doua soție a lui Iordachi Ruset. Pentru cea d'întăiu, v. vol. V, p. 589. Nicî un Buhuș nu se află ca Logofăt-Mare pe acest timp.

La n° 34. Pentru Costin Neaniul, v. mai sus, p. 554.

La n° 36. E vorba de Ieremia Băseanul.

La n° 39. Pentru Jorești, v. mai sus, pp. 537-9.

La n° 40. Logofătul Miron e Costin, cronicarul.

La n° 14. Iorga Postelnicul e vărul lui Vasile Lupu. V. vol. III, p. 32; IV, pp. 339-40.

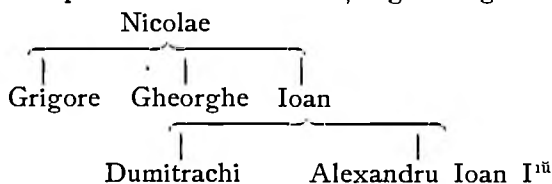
La n° 15. Mai sus am văzut un *Bejan* Gheuca. Între hîrtille Micleștilor, la Academia Romîină, se află un act, din 24 Decembre, — al lui «Bejan Buzneaî», din Ținutul Vaslui.

La n° 47. Andrei pare a fi trîmbițașul *leșesc*, ce a mai fost pomenit.

La n° 48. Spatarul Cuza e Dumitrașcu, tatăl lui Miron, Toader și Velicico (pentru care v. și p. 239, n° 242). V. vol. V, p. 93, n° 78; p. 106, n° 125; p. 539, n° 8-9. Din n° 51, se vede, că el luase pe o fată a lui Toderașcu Jora, soră cu Irimia (vol. V, p. 540, n° 11). Fiul cel mai mare al lui Dumitrașcu, Miron Cuza, luă pe fata lui Ioan Costin, fiu al lui Miron cronicarul (v. n° 53; cf. n° 40 și *Ist. lit. rom.*, I, p. 64). Din n° 53 ar resulta că și Ilie Catargiu luă parte (ca alt ginere? Dar v. vol. V, p. 96, n° 87; p. 99, n° 97) la împărțirea moșiilor lui Ioniță Costin (v. vol. V, p. 587). Nicolae Costin, alt participant, e fiul lui Ioniță (*Ist. lit. rom.*, I, c.). O rudă li era și Anița Sturdza, mătușa lui Miron. Ioniță fiul lui Miron (v. și mai sus, p. 59), apare la 1742 ca simplu Postelnic (v. și p. 246, n° 318). La 1752 e biv Vel Pitar (n° 64); tot așa la 1757-8 (vol. V, p. 540, n° 13-4). În 1760 el era biv Vel Stolnic (vol. V, p. 541, n° 15-6; *Doc. Callimachi*, I, p. 432, n° 39). El ținea pe fata unui Jitnicer Toader (*Doc. Callimachi*, I, c.). Nu știm în ce chip Domnița Anița, fata lui Antioh-Vodă Cantemir și soția lui Toader Paladi, era vara Ilinecăi, soția lui Miron (v. n° 67, 110, cf. vol. V, p. 108, n° 137 și *ibid.*, p. 623). În 1761 Ioniță e judecător la Vaslui (n° 70). În 1763 e ispravnic tot acolo (*Doc. Callimachi*, I, p. 458, n° 102). Până la războiul el nu se urcă mai sus decît vechia sa Stolnicie. Divanul de pe vremea ocupației rusești îl face Păharnic (n° 85), apoi Spătar (n° 87). Uciderea lui din porunca lui Constantin Moruzi se face la 18/29 August 1778. La ea contribui amintirea serviciilor ce adusese Rușilor și uneltirile contra celor ce conduceau pe Domn, Vasile Razu, Ioniță Logofătul Cantacuzino (Deleanu) și Vistiernicul

Iordachi Balș: între complicii osîndiților se pomeneste și Spătarul Ioan Canta, cronicarul. Cf. Xenopol, *Cuza-Vodă*, p. 17 și *Ist. lit. rom.*, II, pp. 84-5. Ioniță Cuza avea drept cumnat pe un Lupu Crupenschi (p. 263, n° 431). — Fiul cel mai mare al lui Ioniță e Arghir sau Arghirachi, pe care-l găsim făcînd o cumpărătură la 1779 încă (n° 94). La 1783, el era biv Vel Pitar (n° 100), peste doi ani biv Vel Stolnic (n° 101). La 1789 e Sărdar (n° 106). La 1794 ajunsese Căminar (n° 113). De la 1798 îl vedem Ban (n° 119). El fusese și ispravnic de Vaslui (n° 122). Ținea pe o Ilinca (n° 131). La 1816, e Spătar (n° 145), apoi Postelnic. Fiul său (Arghirie trăia încă la 1824) e Iordachi Comis, apoi Agă (pp. 178-9). — Cuzeștii vasluieni sînt coborîtorii lui Arghirie. — În 1789 se pomenesc «frații mai mici» ai lui Arghirie (n° 105; cf. n° 99). Ei pot fi Ioan și Nicolae (cf. n° 112 și Xenopol, *Cuza-Vodă*, p. 18). D. Xenopol dă apoi următoarea derivație genealogică:

La n° 50. Pentru Ștefan Hermeziu și soția lui, v. mai sus, p. 556. Pandele fiul lui Frangule Săuariul (și Mare-Vameș) e pomenit în această calitate de creditor al Costineștilor, și în vol. V, pp. 132-3, n° 64-5.

La n° 67. V. nota la n° 50.

La n° 68. Evloghie e vestitul dascăl, caligraf și traducător. V. și n° 83 și mai sus, p. 12 și urm. Fiul lui, Constantin, e pomenit la n° 84.

La n° 113. Gherasim Cantacuzino e Spătarul, călugărit, Iordachi Deleanu. V. vol. VII, p. 83, nota 1 și actele la care se raportă.

IV. Cîteva registre de socotelî inedite.

V. altele în Iorga, *Documente și cercetări asupra istoriei financiare și economice a principatelor romîne*, București, 1900.

V. Condica de porunci a lui Constantin Mavrocordat.

La n° 11. Șătrarul Nicolae Hrisoverghi e tatăl lui Ienachi, ginerele lui Ienachi Callimachi. V. *Doc. Callimachi*, II, Prefața. Un Manolachi Hrisoverghi a fost Marele-Comis al lui Nicolae Mavrocordat în întâia Domnie (Neculce, p. 296). Alt Hrisoverghi, în *Studii și doc.*, I-II, pp. 188-9, n° 140. Un Constantin Hrisoverghi, mai departe, p. 245, n° 306.

La n° 20. Nicolae Costin II împarte cu Ienachi Cantacuzino Deleanul (v. și mai sus, p. 561) averea lui Ioniță Costin, tatăl lui Nicolae și socrul lui Cantacuzino. V. și *Doc. Cantacuzinilor din Moldova*, în partea a doua a vol. VII. Cf., însă, *Gen. Cant.*, p. 49, care-i dă de soție o «Ruseteasă».

La n° 21. Pentru rolul Lajilor în Moldova — zaheregii mai ales —, v. Hurmuzaki, X, p. XIX. Peste câțiva ani, și tot în această Domnie, Constantin Mavrocordat scăpă țara de acești strașnici oaspeți și clienți. — «Zulumgiu» înseamnă asupritor. În limba noastră din secolul al XVIII^{lea} pătrunsese și cuvântul «zulum», asuprire. În Șăineanu, *Infl. orientală*, se dă (III, p. 131) numai acest din urmă cuvânt.

La n° 29. Aga Lupul era ginerele Mitropolitului Nichifor Grecul (*Ist. lit. rom.*, II, p. 531 și nota 1). V. și Neculce, p. 418.

La n° 46. Pentru Ștefan Ruset Păharnicul, fiul lui Iordachi, v. mai sus, p. 550.

La n° 48. Aristarch e Hrisoscoleu, nepotul de fică al lui Duca-Vodă. Un Ienachi Hrisoscoleu era ginerele lui Matei Ghica, tatăl lui Grigore-Vodă (*Gen. Cant.*, p. 398). Un Iordachi, fiu al lui Aristarch (Ienachi Kogălniceanu, p. 227), apare în Domnia Callimachilor (v. *Doc. Callimachi*, tabla), ca și un Grigorașco (*ibid.*).

La n° 59. Pentru șaugăii Ocnei, v. Ghibănescu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, II, p. 593 și urm.

La n° 61. D. Gr. Goilav, din Botoșani, îmi comunică un

act domnesc din 1ⁱⁱ Maiu 1827, întărind vechile privilegii ale Armenilor din Roman:

— Se face știre cu acest hrisov al Domniei Mele pentru briasla negușitorilor armenii den ȋrgul Romanului, carei, prin jaloba ce au dat către Domnia Mea, au arătat cum că au hrisoave g[os]pod de la cei mai înainte de noi Domni, cuprinzătoare, atit pentru darea birului, cit și pentru alte rîndueale a negușitoriei lor, în ce chip să să păzască și să să urmezi, făcînd rugăminte ca să li să înnoiască privileghiurile și să să hotărască și pentru darea birului, în ce chip să să urmezi. Decî, cercetînd Domnia Mea și încredinîndu-ne den hrisoavile g[os]pod ci ni-au arătat că, atit pentru darea birului, cit și pentru alte rîndueli a negușitoriei lor, au avut privileghiuri în ce chip să să urmeză, și, socotindu-să că briasla ačasta, cu negușitoria carea fac, aduc folos și Cămăria g[os]pod și lăcutorilor înlesnire la alișveriș, — să cuvine, după dreptate, a avê și acum acele privileghiuri. Nu li-am trecut cu viderea rugăminte, ce prin hrisovul acesta le întărim și hotărîm. Întău, tot birul breslei aceștia să fie pe anu una mie doi sute lei, banii Visteriei, și osăbit cite cinsprăzaci parale de tot leul, răsura. La cari bani să plătiască cu toții, după driaptă cîsla ce vor face între dînșii, afară de Mihalache și Cîrstea Misiri, care sînt așazați la rînduiala ruptelor de Cămară, prin osăbită carte a Domniei Mele, și suma banilor acestora să aibă a-i plăti cu doi vadele, adică giumătate de bani la Sv[ă]ntul Gheorghe și giumătate la Svn Dimitrie. Al doilea pentru dughenile ce vor avê negușitorii armenii a breslei aceștie den Roman, atit în ȋrgul Romanului cit și la alte Țin[ut]uri, adică la Țîrgul-Frumos, la ȋrgul Niamfului, și la ȋrgul Bacăului, să aibă a da la agiutorința de iarnă cite cinsprezaci lei de o dughiană bogasierie, zăci lei dughiana brașovenie, zăci lei dughiana căvăfărie, optu lei dughiana băcălie și optu lei dughiana rachierie și optu lei dughiana mumgerie, și cite cinsprezaci parale de leu răsura. Iar cafinelile ce vor avê, atit la Roman cit și la Niamțu, fiindcă plătesc havaetul lui Cafegi-bașă, să nu să supere. Al triile, pentru crîmlele ce vor avê, să plătiască în vremea agiutorinții cite trei lei de bute și cite șaizăci parale de poloboc. Al patrule, fičorii i frații lor, cît și calile celor ce slujăsc pe la dugheni, fiind holtei să nu fie supăraț cu dare de bir sau de havalele, cum și cînd vor umbla pe la iarmaroace și zile de ȋrg, și prin sate cu marfă de vînzare, și acî ce să număsc desăgarî, să nu să superi de către dregători, nici să li să iă vre un ban cu pricină de bir, sau cu nume de alte cheltuele, fiindcă ei toate dările iș plătesc după așazarea la Țin[ut]u Romanului. Însă aceștia tot să fie adeveriș prin mărturia dregătoril[o]r de Roman, cum că sînt din briasla negușitoril[o]r de acolă. Asăminea și argații cei ce vor avê pe la casăle lor, fiind holtei, să nu să supere. Așjdire și păstorii ce vor avê pe la bucatile cășlilor, fiind mazuri, ruș, oameni streini, și adeveriș prin mărturia dregătorilor de margine că sînt streini și că n'au avut vre un amestec de bir cu lăcutorii țării, să fie aparăț și scutiț de tot birul Visteriei, cum și de toate orî ce dări. Al cincilea, cu cai de menzil, zaherê, salahorî și alte orî-ce havalele vor fi pe alții lăcutori, să nu să supere cît de puțin briasla ačasta. Iar, la cheltuelile ce să

vor întâmpla acolo în Roman, să dă și ei agiutorii celorlalți țirgoveți cîte șas[ă]zăci bani de casă pe an, iară de la celelalte țirguri pe unde vor avé dugheni, să nu să supere nici cu o cerire de bani, supt nume de cheltuelile țirgului. Al șasălea, cibotari den briasia ačasta, ce vor lucra pe la casăle lor și nu vor avé dugheni, să nu să supere cu vre o cerire de dare pentru lucrul meșteșugului lor. Al șaptele, la vremea slujbei desătini, pe toate bucatile ce vor avé: stupi i sfini, să aibă a plăti cîte patru parale vechi de stup i sfini, iar mai mult să nu să supere. Al optule, pentru boi ce să rup cîrduri de pin cirez și fug, cum și caî, epî din herghelie, să aibă a da colac la cine i-ar găsi, numaî cîte doi lei de cîrd. Iară, cînd să va resleji din ciriadă cîte un boi sau doi, cum și din herghelii cîte un cal, iapă sau cîte doi, atunci vor da colac cîte unul leu. Al noule, pentru trebuința casălor lor, slobozi să fie a tăia oi și capri; iar, a vinde carne și la alți streini sînt opriți. Al zăcile, pentru moșile ci le țin cu auul pentru pășunel[e] bucatel[o]r, și pentru finul ce fac spre hrana bucatelor lor, macar că este dată poroncă de obștie: în ce chip să să urmezi, dară prin hrisovul acesta poroncim ca pentru cei ce li să va căde protimisire la cumpăratul venituri[o]r de moși cu anul pâr la Sfîntul Gheorghie fieștecine să aibă a-ș căuta protimisire sa după dreptate; iară, după sorocul aratat, nimine să nu fie volnic a cere protimisire. Așjidire și pentru acei care nu vor fi avînd loc de arat sau de cosit pe moșile care să află șăzătorî, și nu va fi venitul acei moși vîndut la alții pentru neguitorie, de nu să vor puté învoi cu stăpîni moșilor ca să li să dă loc cu dejmă pentru aratu, atunci dumv. dregători a Ținu[tu]rilor să le găsi loc pe moșile ce să megieșăsc prin învoială, și cu dejmă să-ș facă arăturile trebuincoasă pentru hrana lor, dîndu-le loc de o parte, iar nu înprăștiet, cu stricăciunea moșiei. Al unsprezăcile, neguitorii breslei aceștia, umblînd prin țară pentru alijverișul lor, și avînd pricină de giudecată cu cineva, poroncim Domnia Mă dumv. dregători a Ținuturilor, să aveți a-i giudeca cu dreptate, sau, nemulțămîndu-să cu giudecata de acolo, cu zi de soroc și mărturia dumv. de toată curgirea pricinii, să vie la Divanul domnesc. Drept aceia poroncim Domnia Mea dmv. ispravnicî, giudecători, cum și altor zapci și slujitori și slujbașilor desetnici, pentru toate să aveți a urmă întocma după cum mai sus să cuprinde prin hrisovul acesta. Poștim dar Domnia Mă pe alți frați luminați Domni, pe care Svînt[u]l Dumnezeu îi va orîndui în urma noastră la Domnia aceștei țări, să nu strice ačastă așăzare, ce mai virtos să o întăriască pentru a Domniilor Sale večnică pomenire. Scrisu-s'au hrisovul acesta la Scaonul Domniei Mele în orașul Eșii, întru cè de năziu Domnie a noastră la Moldavia, în anul al cincile, 1827, Maiu 1.

Iscălitura, pecetea.

La n° 67. Pentru Șerban Cantacuzino acesta, v. mai sus, pp. 526-7. Actul din vol. V, p. 238, n° 94 ar fi deci din 1740.

La n° 68. Mitropolitul Antonie chemase pe Ruși la Iași,

și pentru aceia-î întovărăși în retragerea lor, primind de la dîșii apoi Mitropolia Cernigovului și a Bilagorodului (v. Neculce, pp. 411, 413). El era Cernăuțean, din neamurile de jos (un nepot al său fiind «îmblător», curier) (vol. VII, p. 94, n° 22). V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 244, nota 3. Lăsă o reputație de om cărturar. O cumpărătură a lui, vol. V, p. 105, n° 121. Pentru chipul cum fugi, v. mai departe, p. 253, n° 385.

La n° 73. Pentru *ușur*, v. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 247.

La n° 76. La Iaruga se încheie pacea turco-polonă din 1617 (*Socotelile Brașovului*, p. 41).

La n° 78. Toader Paladi ținea pe Anița fata lui Antioh-Vodă Cantemir și a fetei lui Dumitrașcu Ceaurul, Ecaterina (Neculce, p. 257). De aceia avea drepturi asupra moștenirii Ceăureștilor, confiscată de Mihaï Racovița pentru trădarea lui Vasile Ceaurul, fratele Aniței, în 1717. V. și vol. V, p. 577.

La n° 88, Pentru Antioh Vornicul de Botoșani v. vol. V, p. 238, n° 96; pp. 664-5. Dinul Armașul apare și în n° 62.

La n° 110. Iliaș Căpitanul de Dorohoi e pomenit și în vol. V, p. 238, n° 96.

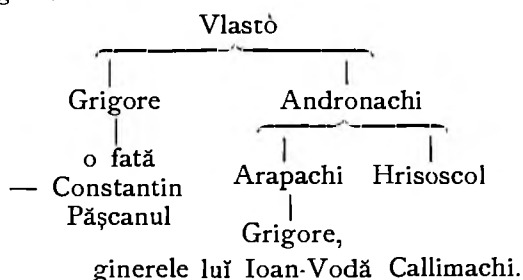
La n° 110-1. Constantin Ruset e fiul lui Iordachi I^u. Pentru el și Iordachi Cilibiul, v. mai sus, p. 550.

La n° 119. Andronachi negustorul de Botoșani e poate cumnatul lui Ioan-Vodă Callimachi. V. *Doc. Callimachi*, II, Prefața.

La n° 129. Episcopul de Roman era Ghedeon. Probabil că Domnul, un luminător al clerului și un mare partisan al traducerilor, ceruse un Penticostariu românesc manuscript, pentru a-l tipări, — ceia ce nu s'a făcut.

La n° 130. Pentru Hrisoscul Vlastò, v. și n° 121. Din această familie se cunosc: baronul Grigore Vlastò, gînerul lui Șerban-Vodă Cantacuzino, Arapachi, capuchehaie în sec. al XVIII^{lea}, și fiul acestuia, ginere al lui Ioan-Vodă Callimachi. Fata lui

Grigore Vlastò luă pe Constantin Pășcanul Cantacuzino (*Gen. Cant.*, p. 48), fiul lui Iordachi Cantacuzino și al Catrinei, vara lui Nicolae Roset contele (vol. V, p. 57, n° 256 și nota 1; așa să se îndrepte *ibid.*, p. 592). Grigore Matei-Vodă Ghica ar fi măritat pe o fiică a sa după Arapachi (*Gen. Cant.*, p. 399). Hrisoscol va fi fost fratele lui Arapachi Vlastò. Dar din Neculce, p. 364, se vede că acel Vlastò care a ținut pe sora lui Grigore-Vodă Ghica era Andronachi, frate mai cu-rînd cu Grigore. Deci am avea:

Un Ienachi Vlastò, în *Ist. lit. rom.*, I, p. 342, nota 3.

La n° 139, 141. Acest tînăr Sturdza, fiul Sanduluî, e Ion, care fu Marele-Spătar al lui Matei-Vodă Ghica (Ienachi Kogălniceanu, p. 227). Ioniță fusese trimis într'o misiune la Tatarî, din partea Rușilor (Neculce, p. 411).

La n° 159. Orumbet-Oglu era unul din triburile Tatarilor din Bugeac. V. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 260.

La n° 189. Cuzea Postelnicul (iar Cuzea ca nume de botez) n'are a face cu familia cunoscută a Cuzeștilor.

La n° 218. Pentru Armeni poloni, negustori de vite în Moldova, v. appendicele la Raicevich, *Osservazioni*, și *Doc. Callimachi*, II, /corespondența lui Giuliani.

La n° 229. Vestitul Costașco, tatăl (?) lui Gheorghe Turculeț, fusese botezat de Miron Costin. V. vol. V, p. 406, n° 22.

La n° 238. E vorba de venirea Tatarilor la 1717.

La n° 267. Șerban Duca era poate nepotul de fiu al lui Constantin-Vodă. V. n° 426.

La n° 306. Ienachi Hatmanul, fost Vel Spătar muntean, era Ciuchi, frate cu a doua soție a lui Nicolae Mavrocordat, tatăl Domnului. Cf. Neculce, p. 416 și *Gen. Cant.*, p. 388. Mai fusese un frate, Păharnicul Constantin (*ibid.*).

La n° 336. Pentru aceste personaje, v. și vol. V, p. 18, n° 77.

La n° 349. Însemnată e arătarea înruderii dintre frații Movilă de la sfârșitul veacului al XVI-lea și Petru Hudici, unul din boierii lui Ștefan-cel-Mare (v. *Uricariul*, XVIII, p. 461).

La n° 384. Decî și de aici se vede că această Catrina Pășcănița, soția lui Iordachi Pășcanul, avea, pe lângă fiul Constantin, și o fată, măritată cu cel de al doilea Vasile Costachi (Negel). V. p. 547.

La n° 388. Alexandru e Amiras.

La n° 390. Pentru Vornicul Tudorachi de Botoșani, v. vol. V, p. 248, n° 120; p. 249, n° 123 (el reapare acolo decî în 1753).

La n° 395. E schimbarea de Domnie din Maiu 1733. Pentru dînsa, v. și raportul olandes din Constantinopol, 2 Maiu 1733 :

.... De Waiwoden of zoo genaamde princen van Wallachien en Moldavien zyn onder malkanderen veranderd; namentlyk de prins van Wallachien na Moldavien gesonden is, en die van Moldavien na Wallachien. Dit geval zal apparent de harmonie van die familie niet vermeederen, na dien die Heer die prins in Wallachien was, door deze slag geruineert is ....

... Voevoziî saū așă zișîi principî ai Țerii-Romăneștî și Moldoveî aū fost schimbați între sine; Domnul Țerii-Romăneștî a fost trimes în Moldova, și cel din Moldova în Țara-Romănească. Acest cas de bună samă că nu va mări buna înțelegere în a-cestă familie, de oare ce Domnul care a fost în Țara-Romănească e ruinat prin a-cestă lovitură ....

La n° 398. Pentru negustorul Manole din Botoșani, v. do-

cumentele d-lui Al. Callimachi în vol. V și *Doc. Callimachi*, tabla (II, p. 668).

La n° 418. Ștefan Luca luase pe sora lui Ioan Neculce (vol. V, pp. 405-6), fată a Vistierului Neculce și a surorii bune a lui Iordachi Stolnicul Pășcanul, Catrina (altă fată iea pe Vistierul muntean Done; *Gen. Cant.*, p. 366, nota 2). Toma Luca pare să fie născut din această căsătorie. O soră a lui Toma, Ilinca, iea pe Hurmuzachi Logofătul, fiul lui Cîrstea Hurmuzachi, Vornic de Botoșani (v. vol. V, p. 233, n° 83, și p. 663). Un frate (saŭ văr) al lui, Adam Luca, face o hotărnicie alături cu bătrînul Hurmuzachi la 1733 (*ibid.*, p. 233, n° 84).

La n° 453. Pentru Iordachi Gherghel, v. mai sus, p. 556.

La n° 469. Toader Jicnicerul pare să fie socrul lui Ioniță Cuza. V. mai sus, p. 561.

La n° 474. Actul pentru împărțirea averii lui Vorontar e acum la Academia Romîna: am dat extrase din el mai sus, pp. 535-6.

La n° 272. Pentru *alăm*, v. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 247.

La n° 496. Hrisovul pentru biserica din Șchei s'a tipărit în Stinghe, *Isz. besér. Schéilor*, pp. 184-7.

La n° 499. De aici se vede că, în afară de drepturile Vornicului de Țara-de-jos, Bîrladul adăpostia un Vornic al orașului, care represinta pe acel Mare-Vornic.

La n° 501. Biserica Sf. Nicolae din Botoșani e a Păpăușilor.

La n° 502. Interesant pentru întinderea dioceselor. Vlădica de Huși, pe atunci Ghedeon al II-lea, avea deci, supt ascultarea sa și Ținutul Sorocei. De altmintrelea, de dînsul se țineau toate locurile din Basarabia mijlocie; la 1715 episcopul Orest reclamă două sate de pe hotarul Bugeacului, precum și tîrgul Dubasarilor de peste Nistru. În privința lor avea însă un concurent în episcopul pămînturilor turcești din preajma

Moldovei, care resida în Brăila (al Proilavului) (Melchisedek, *Chron. Hușilor*, I, pp. 190-1; cf. *Chilia și Cet.-Albă*, pp. 234-5). Patriarchul de Alexandria, făcut judecător, dădu lui Orest numai satele bugecene; Episcopia de Huși nu pă-răsi însă drepturile sale asupra Dubasarilor. În schimb, Vlă-dica de Roman avea supt ascultarea sa și Galații; dar, aceștia fiind ocupați în parte de Turci, Proilavul se amesteca și aici (Melchisedek, *Chron. Romanului*, II, pp. 28-9; *Chilia și Cet.-Albă*, l. c.).

La n° 512. Poiana lui Păun face parte astăzi din moșia Poienii. V. cap. I, partea a III-a.

La n° 514. Domnița Ruxanda vine vară cu tatăl lui Iordachi Deleanul, Toderășcu Iordachi, iar nu cu moșul acestuia, Iordachi Vistierul.

La n° 515. «Mavrodin Grecul» nu e cunoscut. Fiul său e acela care fu batjocurit la scoaterea din Domnie pentru a doua oară a lui Dumitrașco Cantacuzino. El servi apoi pe Constantin Duca, Antioh Cantemir și Mihai Racoviță (v. Neculce, pp. 228-9, 266).

La n° 523. Pentru această traducere a Penticostariului, v. mai sus, p. 566.

La n° 528. În Gherla se așezaseră Armeni, veniți din Moldova, cu Oxindie Virzirescu, care li fu episcop unit. V. sfârșitul prefeții vol. I^{ta} din *Doc. Bistriței* și Benkö, *Transylvania*, I, p. 487. Numele Armeanului de aici e, de fapt, Toros.

La n° 533. Gavril Neculce era fiul cronicarului.

La n° 535. Dinu, ispravnic de Suceava, e Cantacuzino munteanul. V., mai jos, p. 527.

La n^{le} 545 și 548. În ms. Czartoryski 619 din Cracovia se află un număr de scrisori ale lui Constantin Mavrocordat către tălmaciul polon Giuliani, de la care el doria știri politice, căci, zice Neculce, el căuta «corespondenții din toate țerile străine să aibă» (p. 380). Locul acestor scrisori n'ar fi, socot, nicăiri mai potrivit decât aici:

I.

Signor mio osservandissimo,

Essendo stata la lettera cortesissima che V. S. Illma mi hà scritto, per molte settimane smarrita per cagione di un viaggio che hò fatto per regolamento della Valachia neo-risuperata, di là del fiume Aluta, però è convenuto che io sino a questo giorno ne differisca la risposta. Rendo però a V. S. Illma le dovute grazie per la favorevole assistenza, che si è compiaciuta di compartire in quelle scabrose circostanze al signor Caragia; il motivo delle quale, oltre la di lei cristiana generosità, essendo stato senza dubbio ancora il riflesso di farmi cosa grata, così non mancherò di conservarne presente la memoria e di darne le prove, ogni qualvolta mi somministrerà l'occasione di mostrargli la mia dovuta riconoscenza.

Con che bramandole l'adempimento di ogni più vera felicità, con tutta la stima et osservanza rimango:

Di V. S. Illma

Obligatissimo servitore

*C. de Scarlatti*¹.

A Bukuresti, li 14 di luglio 1740.

II.

[«C. de Scarlatti» către același; București, 25 Novembre 1740.]

Anzi cercando di dar motivo a V. S. Illma di accrescere la mia riconoscenza, la prego di cominciar meco per l'avenire una frequente corrispondenza di lettere e di comunicarmi qualche novità particolare, giachè le pubbliche notizie ci vengono somministrate dalle gazette di Olanda, di Colonia, di Lipsia, di Vienna e di Mantova. Abbenchè nelle circostanze presenti non si possa tirar fin'ora alcuna certa conseguenza, le persone però versate negl'interessi politici, e singolarmente gli uomini letterati, possono ancora molte volte, per mezzo

¹ P. 83.

dei loro lumi, passar a traverso dell'oscurità dell'avenire. Mi farà dunque piacere di parteciparmi quello che nelle circostanze presenti spacciano quei che hanno cognizione delle Corti e di aggiungervi il suo parere; per essemplio circa la prossima elezione dell' Imperator de' Romani, li concorrenti, le fazzioni, i disegni, e l'essame delle pretensioni più fondamentali di cadauno; sopra tutto circa la moderna successione della Serenissima arciduchessa Maria-Teresa all' eredità della Casa d'Austria e ai regni di Ungaria e di Boemia. Che pensa della tranquillità dell' Europa? Sarà ella soggetta a qualche torbido? Gli affari di Settentrione sono essi del tutto agiustati? Che giudica di questa guerra frà la Spagna e la Gran-Bretagna e della mossa delle squadre francesi? Sopra queste e altri simili materie aspetto dunque il suo savio sentimento, e l'assicuro della mia gratitudine ¹.»

III.

Același către același; București 10 Iunie 1741.

Răspuns la «due fogli di V. S. Illma che mi sono stati singolarmente graditi per le notizie che si è compiaciuta di comunicarmi, accompagnate delle sue saviissime rifferessioni; del che rendendogliene le dovute grazie, la prego di continuarmi tal piacere con altre sue nuove di rimarco, le quali mi saranno tanto più grate, quanto saranno più frequenti. Nè mancherò io di contrassegnare a V. S. Illma la mia riconoscenza nei brami riscontri di suo servigio².»

IV.

Illmo s^{re}, signor mio Colendissimo,

Avendo la Sublime Porta deliberato che dal prencipato della Valachia io mi trasferisca in questo della Moldavia, hò stimato conveniente di darne parte a V. S. Illma per pregarla di aver meco un' amichevole corrispondenza di lettere, le

¹ P. 103.

² P. 137.

quali mi saranno tanto più grate, quanto saranno più frequenti e accompagnate da qualche innocente notizia e dalle sue prudenti riflessioni sopra gli affari moderni. Gliene professerò una distinta obbligazione, essendo, con tutta la più affettuosa considerazione e stima,

Di V. S. Illma

Affezionatissimo per servirla:

*C. de Scarlatti*¹.

A Iassy, li 11 di ottobre 1741.

V.

Illmo s^{re}, signor Colendissimo,

Coll' occasione di un espresso mio ufficiale che spedisco di nuovo in Polonia con alcune commissioni appartenenti a commercio, non manco di rinnovare a V. S. Illma le assicuranze del desiderio che tengo di seco avere qualche amichevole ed innocente corrispondenza per appagare la mia curiosità con qualche singolare notizia degli affari moderni, accompagnata dalle sue prudentissime riflessioni, esibendomi con reciproca prontezza ad impiegarmi nelle sue brame in qualunque incontro di compiacerle in queste presenti. Prendo nello stesso tempo la confidenza di raccomandare alla sua amichevole assistenza il sudetto esibitore della presente, allora che avrà esso l'onore d'insinuarsi appresso di V. S. Illma. Alla quale augurando il colmo di ogni più vera felicità, con una rispettosa stima mi confermo

Di V. S. Illma

devotissimo et affezionatissimo

per servirla:

*C. de Scarlatti*².

A Yassi, li 12 di novembre styl. nov. 1741.

¹ P. 145.

² P. 147.

VI.

Illmo signor, signor Osservandissimo,

Mi sono sommamente gradite le giudiziose riflessioni e singolari notizie che V. S. Illma coll'ultima sua lettera delli 8 corrente mi hà inviato, e desidero che non passi alcuna posta senza che mi scriva. Non mancherò di mostrargli evidenti gli effetti del mio totale aggradimento Intanto gli mando 50 ducati d'oro per le spese che possono occorrere da Lei. Mentre nelle nuove che mi sono d'altronde venute circa l'elezione dell'Imperatore non vien riferito che i ministri di Prussia, Sassonia e Hanover abbiano fatto protestazione, se non avessi una intiera fede a V. S. Illma, ne avrei forse dubitato. Laonde si compiaccia di confermarne la certificazione di questo punto in tutte le sue circostanze. Con che bramandole dall'Altissimo ogni più vero bene, sono perfettamente

A Jassy, li 11 di febraio 1742, styl vet.

di V. S. Illma
suo affezionatissimo
C: d. S¹:

VII.

Monsieur,

Hò ricevuto col salito aggradimento e stima la riverita lettera di V. S. Illma delli 14° scorso, colla relazione che si è compiacciuta di comunicarmi. Aspetto con gran desiderio il suo gratissimo arrivo. Mà la prego che anche prima che Lei arrivi a Leopoli, di farmi sapere ciò che troverà necessario che sia allestito per l'incaminamento del signor ablegato. In ciò mi farà V. S. Illma un sensibile piacere. E, con tutto il rispetto, mi confermo

di V. S. Illma
obligatissimo et affezionatissimo servitore:
C. de Scarlatti.

A Jassy, li 26 giugno (5 luglio), styl vet, 1742².

¹ P. 195.

² P. 242.

VIII.

Monsieur,

L'inopinata nuova della pace conclusa trà la Regina di Ongaria et il Rè di Prusia, che V. S. Illma mi notifica come cosa certa, mi hà, a dire il vero, fatto talmente stupire che, se non avessi una credenza totale nella sua sincerità, avrei avuto molta pena a prestarne fede. Se la cosa è vera, assicuro V. S. Illma che glie ne devo un' obbligazione singolare per la sua attenta vigilanza nel comunicarmi una nuova di tale importanza, e me le professerò sempre tenuto per l'avenire di simili nuove, purchè siano veridiche. Per altro, la prego, subito, con tutta la premura, di darmene la conferma, con tutte le circostanze che non possino lasciar in qualunque minimo punto questa gran nuova in dubbio; mentre essa conosce la grande importanza che vi è congiunta, che non si avanzino notizie di tale conseguenza senza fondamentali ragioni. Ne aspetto dunque subito da V. S. Illma la conferma, e, con tutta la cordialità, mi confermo

Di V. S. Illma

obligatissimo et affezionatissimo servitore:

*C. de Scarlatti*¹.

A Jassi, li 30 di giugno (11 luglio) 1742.

IX.

Illmo signor, signor Colendissimo,

Hò ricevuto la lettera che V. S. I. si è compiaciuta di scrivermi li 2 del corrente, e gli rendo le dovute grazie per le nuove che mi hà cortesemente comunicate. Mà dico sinceramente che hò qualche difficoltà di prestar fede che l'Imperatore possa intrare in alcuna alleanza contro la Francia. Mi sarà molto grato il sapere in qual tempo V. S. Illma sia per arrivarci a Leopoli. Mi ralegro molto che i suoi affari la portino di passaggio per questo prencipato, essendochè mi procure-

¹ Pp. 225-6.

ranno il piacere di assicurarla di viva voce ch'io sono, con una distintissima stima,

Di V. S. Illma
obligatissimo servitore:
C. de Scarlatti.

A Jassi, li 12 di agosto (styl. vet.) 1742¹.

X.

Illmo signor, signor Colendissimo,

Mi vien resa in questo punto la lettera di V. S. Illma delli 3 di ottobre stil. nov., et un'altra ^fdi S. E. de Benoe, delli 4 detto. La ringrazio sommamente delle nuove che si è compiacciuta di comunicarmi, e mi sarà sempre gratissima la continuazione. La prego intanto più distintamente di scrivermi subito il giorno preciso quando partirà la legazione di Leopoli e in che giorno giungerà a Hottino, per poter fare le disposizioni necessarie.

La lettera di S. Ecc. non mi fa menzione del giorno fisso della sua partenza; anzi dà quel romore ch'è falsissimo: pare che sia in qualche incertezza. Ma V. S. Illma vede che s'inolriamo in un'aspra staggione, che un'ufficiale di rango, cioè l'aga, stà quì aspettando, e che la dilazione potrebbe rendere il viaggio loro di giorno in giorno più incomodo. Hò scritto ancora sopra di ciò a S. E. de Benoe. Con che, assicurando V. S. Illma della mia amicizia e osservanza, mi rassegno

Di V. S. Illma
obligatissimo servitore:
C. de Scarlatti.

A Jassy, li 29 di settembre stil. vet. 1742².

XI.

Illmo signor, signor Colendissimo,

Hò ricevuto con distintissimo aggradimento la lettera di V. S. Illma ultimamente scrittami, accompagnata colle nuove importanti che si è degnata di comunicarmi. Desidero che Lei

¹ P. 255.

² P. 309.

mi spieghi qual sia quella Corte vicina che in breve farà una mutazione quale potrà apportare non picciolo danno agli Austriaci. Frà tanto aspettando nuovo preciso aviso del loro arrivo in questi paesi, con ogni maggior stima mi confermo

Di V. S. Illma

obligatissimo servitore:

*C. de Scarlatti*¹.

A Jassi, li 12 di ottobre, stil. vet., 1742.

XII.

Illmo signor, signor Colendissimo,

Premesse le dovute grazie per le nuove che si è compiuta V. S. Illma di comunicarmi colla sua ultima lettera da Leopoli, delli 17 corrente, stil. nov., non manco assicurarla essermi stata gratissima la notizia dell'intrapreso viaggio verso questo paese di S. E. ablegato, — tanto più che mi significa che potrò avere il bramato contento della presenza di V. S. Illma. Frà tanto la supplico che, subito che questa mia lettera sarà capitata alle sue mani, di avisarmi del proseguimento del viaggio, circostanziando ogni giornata del loro camino, per regolare le giuste disposizioni che si devono prendere. E, con tutta la stima e osservanza, rimango

Di V. S. Illma

obligatissimo servitore:

*C. de Scarlatti*².

A Jassi, li 23 di ottobre stil. vet. 1742.

[Pe V^o, de altă mină:]

Ricevendo la sua delli 29 ottobre.

P. S. Mi ralegro molto dell' aviso datomi delle ultime disposizioni del loro viaggio: per mia parte non mancherò a' miei doveri. Ch' una Potenza confinante sia per collegarsi

¹ P. 333.

² P. 355.

di nuovo co' Francesi, essendo notizia importante e avendone V. S. Illma vedute le authentiche lettere, avendo sperato che secondo la vostra confidente amicizia, ne avesse spiegate le particolarità ¹.

XII.

Monsieur,

J'ai reçu la lettre que vous m'avés fait l'honneur de m'écrire le 6 septembre; je vous suis bien obligé des nouvelles que vous m'avés communiqué. J'ai reçu aussi par la même voie la lettre de monsieur Benoe ² et les nouvelles qu'il m'a envoié. Je vous prie, Monsieur, de continuer notre correspondance et de me croire tres parfaitement, Monsieur, votre tres-humble serviteur :

C. de Scarlatti.

XIII.

Illmo s^{re}, s^r mio Colendissimo,

Sono stato non poco sorpreso dell' avviso della fuga di una fanciulla zingara appartenente a V. S. Illma. Il che da me inteso, hò dato subito ordini rigorosi acciò si facciano tutte le possibili ricerche per ritrovarla. Nel che si assicuri che sodisferò al mio dovere, come pure in tutte le occasioni,

¹ P. 355.

² În privința ambasadei lui Benoît, corespondența olandesă dă următoarele știri :

1 Constantinopol, 22 Decembre 1742. Benoît ar fi trecut Dunărea, și e așteptat în două săptămîni : «De Heer Benoit, envoyé extraordinaris van Polen, werd gesegt den Donauw algepasseert te wesen, en binnen veertien dagen hie te kunnen zyn».

2. 4 Maiu 1743. Benoît va avea la 5 audiența de plecare ; va porni în cursul lunii : «De Heer Benoit, envoyé van Polen, steet morgen audentie van afscheid by de Groten-Heer te hebben, en zal waarschyndelyk nog gedurende deze lopende maand van hier vertrekken».

3. 22 Iunie 1743. Benoît a plecat : «De Heer Benoet, envoyé van Polen is vertrokken».

nelle quali potrò consegnarle. Con quale distintissima considerazione io sono

Di V. S. Illma

Votre tres-affectionné serviteur:

*C. de Scarlatti*¹.

A Jassi, li 23 di novembre, stil. vet., 1742.

XV.

Monsieur,

Hò ricevuto con particolare aggradimento la lettera che V. S. Illma si è compiacciuta di scrivermi. La prego di continuare regolarmente a parteciparmi qualche novità singolare, e le rendo grazie per quelle che mi hà comunicate. Si assicuri frà tanto della mia benevolenza e dell' attenzione che avrò sempre in ciò che la riguarda. Gl' ultimi pachetti ricevuti sono stati subito spediti in Polonia. Resto, con tutta a più perfetta stima,

Di V. S. Illma

Affezionatissimo per servirla:

*C. de Scarlatti*².

A Jassi, li 27 febraio, stil. vet., 1742.

¹ P. 375.

² P. 397. — În legătură cu aceste scrisori se află, pe pp. 641-2 din același manuscris, una pe care o adresează lui Giuliani «Antoin (?) Gibel, secretaire du Roy et des postes générales de la Couronne [de Pologne]», la 18 Iunie 1744, din Varșovia. Gibel roagă pe tălmăciu a înfățișa o scrisoare (care lipsește) lui Mavrocordat: «à Son Altesse Monseigneur le Prince Constantin, ci-devant gouverneur de Moldavie, et la seconde à Monsieur Riso, son premier-chambelan... La negociation de cet correspondance est. le dit Prince Constantin etant encor à Jassy, le bureau de poste a avancé par son service, cet-à-dire pour le paquet de lettres qu'il recevoit de Paris, 201 ₰, ducat d'or. Ce seigneur etoit toujours fort ponctuelle, mais, comme le malheur en vouloit qu'il etoit déposé, cet somme en reste en arriere. Ce pourquoy, Monsieur, vous obligerai infiniment le Marchal de la Couronne, Monsieur de Biberstein, qui reçu la charge du général de poste de la Couronne, pour attirer le dit prince à satisfaire un si juste pre-tention.» Pe p. 1071 se află apoi un răvaș, cu totul neînsemnat, și fără dată, trimis lui Giuliani de Rizu, care se iscălește. «Giacomo Riso.»

La n° 551. Vistierul Antioh Caragea a fost Vornic de Boțoșani. V. mai sus, p. 566.

La n° 553. Solomon Botez se întâlnește ca Vornic de Cîmpulung odată cu Toader Calmășul (v. *Doc. Callimachi*, I, p. xxxvi). Cu tot numele său, se pare că era un bun Român. Pe fata lui, Paraschiva, o ținu Gavril, fiul cronicarului Ioan Neculce (*ibid.*, II, pp. 174-5, n° 6).

La n° 555. «Chiurdul» e un Curd. El ținea «odaie» de vite. V. și n° 574.

La n° 556. «Elagasă» e Iali-Agasi, Aga Mării, adică al satelor bugecene din vecinătatea Mării.

La n° 559. Beizadeaua Ioan Cantemir era fiul lui Antioh-Vodă. El rămase în Moldova (*Gen. Cant.*, p. 418). El n'a lăsat urmași. Cantemireștii ruși de mai târziu se coboară din fratele lui Ioan, Constantin, care a jucat un rol, ca și un al treilea, Dumitrașcu, în războiul ruso-turc ce se încheiase abia la data documentului nostru (Neculce, pp. 408, 410; cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 486, nota 2). Între documentele de curînd venite ale Ac. Rom. se află (doc.35/LXXXIX) o scrisoare rusească, din 30 Mart 1772, a cneazului Constantin Cantemir. V. și mai jos, n° 588.

La n° 560. E vorba de ambasadorul solemn, generalul Romanțov, care intră la Constantinopol în ziua de 28 Mart 1741 (*Doc. Callimachi*, I, p. 54). După raportul olandes inedit din Constantinopol, 11 Ianuar 1741¹, se vede că prin Moldova primise Poarta, la 8 Decembre 1740, vestea despre moartea Țarinei Ana.

La n° 582. În Țara-Românească, spre care pîndia Constantin Mavrocordat, și el doritor de o arendă mai bogată, stăpînia Mihaî Racoviță, un dușman (*Doc. Callimachi*, I, p. 55).

¹ «Al twee dagen te voren, hade de Porta met een exprès van den prins van Wallachyen alhier de tydinge ontfangen van het overlyden van de Czarinne, hoewel niet met volkome gewisheid; als wanneer daags daaraan met een russise courier de confirmatie daarvan alhier is ingelopen.»

La n° 592. Dumitrachi «Suč» biv Vel Agă e unul dintre cei cinci frați Suțești de la început (v. *Doc. Callimachi*, I, pp. LXXVI, CVII).

La n° 597. «Cred.» însemnează Credincier. V. n° 654.

La n° 604. În privința rarelor relații ce aveam cu Olanda, notez următoarele:

La 19 April 1740 ambasadorul la Constantinopol al Statelor-Generale scrie că scrisorile și le trimete prin Domni¹ ro¹, mîni («door middel van de princen van Vallachyen en Moldavien»).

La 4 Maiu 1744, un secretariu anunță că ambasadorul, Calkoen, a pornit spre Adrianopol, «over Adrianopolen ende so verders nae de frontieren van Hongarien»: el merse însă prin Semlin.

La n° 622. V. n° 612.

La n° 634. «Săhrăzli» e Seresli, decî original din Seres.

La n° 657. E răspunsul lui Ioan Neculce la întrebarea din n° 585.

La n° 664. Pentru Adam Luca, vezi mai sus, p. 569. Cf. și n° 670.

Despre reforma fiscală a lui Constantin Mavrocordat.

La n° 686. Decî supt Grigore Ghica se făcuse o reglementare a contribuțiilor asemenea cu șferturile fixate de Constantin Mavrocordat (v. n° 66). Iată cum sta¹u lucrurile de fapt.

În întâia Domnie încă, Grigore-Vodă *scoase*, pe lîngă obișnuita dare de instalare, *bani¹ steagului¹*, pe lîngă văcări¹tu¹l introdus de Constantin Duca și primit cu bucurie de Miha¹i Racovi¹ță¹, și șferturile normale, care vin încă din orînduirea lui Constantin Mavrocordat în întâia Domnie (V. Neculce, p. 297, cf. *ibid.*, p. 365); dar adause și contribuția extraordi-

¹ El fusese desființat însă de Antioh Cantemir (vol. V, p. 97, nota 1).

nară a «hîrtilor», care se cereau după averea omului. În întâia Domnie, Constantin Mavrocordat iea ultimele «hîrtii» decrete de predecesorul său și, odată cu ele, banii steagului, ce i se datoriau lui; nu lipsesc dijmele de tot felul, între care și odiosul văcărit (*ibid.*, pp. 376-7). Urmașul său, care e tot Grigore Ghica, strînge banii steagului, văcărit și, îndată, «hîrtii grele», care fac țara să fugă (*ibid.*, p. 387). Întors în Domnie la 1741, Constantin-Vodă desființează, pentru întăiași dată, dijmele: văcărit, conîță a cailor, pogonărit¹, întreținerea slujbașilor în drumurile lor (ceia ce Neculce numește «jacuri de ciocoi»), caii de olac și «cheltuiala oaspeților» (n° 751): banii steagului îi cere în sumă de 100 de parale, adăugindu-se 5 parale venitul încasatorilor. De aici înainte vor fi numai patru șferturi de cîte 105 parale pentru oricine (afară de flăcăii fără casă, cari vor da numai 20; aici, n° 66; — cf. Neculce, pp. 416-7). Șferturile nouă trebuiau să pornească de la Novembre, cu toate că Domnul își luase Scaunul în stăpînire încă de la 1° Octombrie: aceasta pentru ca birnicii să se odihnească după banii steagului, răspunși în Octombrie (cf. n° 685).

Grentățile veniră însă îndată, și bunele intenții ale Domnului fură zădărnice de înlănțuirea de fier a împrejurărilor. Constantin Mavrocordat era, de sigur, un om deștept, dar, să fi fost un cîrmuitor extraordinar, și încă n'ar fi fost în stare a împăca aceste două lucruri inconciliabile: o dare fixă, ca

¹ Dar nu și pe tutun. — Răminea însă goștina, străveche, de oi, desetina, pe porci și albine, și conîța strănimilor. Goștina fu stabilită, fără deosebire, la 1 leu pentru 10 capete de oaie (cf. aici, n° 693, 694). Tot așa rămîn dările ridicate asupra mărfurilor aduse în tîrguri, mortasiția, și, unele din ele, la bilciuri, cotăritul (n° 695-7), cămănăritul sau cămăna, pe crișme (n° 718), etc. Se plătesc, în sfîrșit, neapărat, dăjdile speciale, în folosul țerii, ca banii școlilor și podurilor (din orașe) Mai găsim — obiceiurile erau prea împletite, în acele timpuri de datină și privilegii, ca să se poată lămuri printr'o singură măsură îndrăzneată — furniturile pentru Curte (carele cu lemnele de la orașe; n° 703, păstrăvi din munte; — n° 740). Dar Domnul plătia în bani multe din cele ce-i trebuiau, precum roate (n° 702), sau le lua din anumite vechi venituri (grîu și orz din u. urut Tatarilor, n° 711). Furniturile pentru Turci erau să fie plătute. Firește că se păstra înțelegerile deosebite ale Vistieriei cu anumite categorii de contribuabili (Țigani — v. n° 715 —, Bîrsani — v. n° 714 —, Evrei, Armeni poloni)

șferturile sale, și o cerere nemărgenită, ca aceia ce-î venia de la Constantinopol. Aceasta se văzu îndată. Pe cînd culegerea șfertului întâi trebuia să înceapă după 1^u Novembre, se trimeseră porunci pentru adunarea unei «sume de bani din frunte banilor» încă de la sfîrșitul lui Octombrie, pentru că datornicii domnești din Țarigrad cereau plată fără întîrziere (n° 719). În același timp se poruncia strîngerea în pripă a vechilor datorii (n^{le} 720-1). Sorocul pentru expedierea banilor la Constantinopol trebuia să fie 6 Novembre (n° 750). Ceva mai tîrziu va fi plecat cu «haznaua» Trimesul, Postelnicul Iordachi.

Din unele Ținuturi nu venise nici-un răspuns de la ispravnic, și Domnul trebui să trimeată copii de casă ca să se lănuirească de unde venia tăcerea. Cei ce dădeau știri și bani, vestiau și despre fuga peste hotare a multor locuitori, pe cari nu-î jignia măsura cea bună a Domnului, ci nedreapta împărțire, *cisluire*, între sătenii a sumei cerute, după singura numărătoare a capetelor, de la satul întreg, și tot așa stoarcerile cutărui împlinitor. De la Domnie veni îndemnul amenințător de a se aduce îndărăt fugarii și asigurarea, făcută mai mult pentru a înspăimînta — căci tot se lungiră terminele —, că oamenii pe cari *cercetătorii* nu-î vor găsi scriși la cislă, vor avea să plătească îndoit în minile lor (n° 779). Cu toată nădejdea lui Mavrocordat că vestea cea bună a unei singure dări, statornicită odată pentru totdeauna, va aduce țerii vechi locuitori pribegiți și oaspeți noi, aceștia nu se grăbiau să vie (n° 785).

Cînd se începu strîngerea normală a întăiului șfert, alte nevoi băteau la ușă. Se orîndui ca, din cele 105 parale, 60 să se afle neapărat în Vistierie pînă la 10 Decembrie, pentru o nouă trimetere la Constantinopol. Însă iată că sosesc nouă cereri împărătești, puține zile după data de mai sus: să se dea orz¹ și făină pentru trupele asiatice în luptă cu Perșii, să se gătească strălucite conace lui Romanțov, solul rusesc întors de la Poartă, și cam tot așa *elciului* turcesc ce era

¹ În n° 823, evident trebuie a se ceti, 30.000, nu 30 (≈A nu A) de chile.

să vie din Petersburg (n^{le} 823-4, 830). Dajdea mazililor, — cari, cum se știe, erau despărțiți de birnicii sătenii — nu putea aduce sume mari. Se hotăresc atunci împliniri strașnice, cu vânzări de vite și tragere la răspundere a dregătorilor (n^{le} 832, 837, 841, 844). Ce făcu, ce drese, Domnul putu să-și păstreze încă neatinsă reforma.

Ba încă, pentru al doilea șfert, Februar-Mart-April, se scăzu holteilor darea pe jumătate, păstrîndu-se aceiași *răsură*; dar tot odată se întăriau măsurile pentru descoperirea tuturor celor ce dătoresc biruri (n^{le} 852, 861). Cele d'întăiu porunci pentru noul șfert pornesc încă din Ianuar, și tot în Ianuar Poarta cere altă zaherea pentru primăvară (n^{le} 860, 863), pe cînd un transport de bani apucă drumul capitalei turcești (n° 868). În Februar, *cercătură* nemilostivă: data acesta, recalcitranții vor plăti în adevăr îndoit (n° 892). Se tot zorește, în aceiași lună, strîngerea șfertului al doilea: pe ziua de 5 Mart e să plece Marele-Comis, ducînd alți bani la Constantinopol, tot datornicilor (n° 900); cu împrumut se luase sumele care plătiră Bairamlîcul (n° 913). Tonul față de ispravnicî, ce se codesc, temîndu-se să nu fugă locuitorii la începutul lucrului la cîmp, se face foarte aspru. Totuși, cu o foarte mică zăbavă, Comisul poate pleca la Constantinopol (p. 342). Cînd Poarta impune lui Mavrocordat să răspundă el — firește, în sama tributului, care de mult timp nu se mai plătia la un termen, ci se împărția prin anticipație la atîtea lucruri, în-cît se încurcău socotelile — lefile Ienicerilor din Bender, reformatorul fiscal voi mai bine să facă un împrumut, care era să fie plătit apoi din șfertul al treilea, de cît să strice restul șferturilor: îi trebuia vre-o 12.000 de lei (n^{le} 1041-2). Dar împrumutul nu izbuti. Însă în primăvară Turcii hotăresc să se dreagă cetatea de hotar spre Rusia a Oceacovului; și neapărat salahorii și carele se cer, ca o legitimă contribuție de război, de la Domnul Moldovei: termenul e scurt, ziua de Sf. Gheorghe, cînd se începe ceia ce s'ar putea numi anul militar turcesc. Iarăși se îndeamnă ispravnicii a strînge neîntîrziat un acot: de 60 parale din șfertul al treilea, a căruî culegere trebuia să se înceapă, după rînduială, abia la 1^{ia} Mai; ca o slabă

mingîiere, se făgăduia locuitorilor că strîngerea restului acestui șfert se va mai trăgăna (n^{le} 1062, 1063). Încă odată Domnul asigură că «din făgăduința noastră n'om eși» (n° 1063). Trebuie să se ție samă și de faptul, pe care și el îl pomeneste, că salahorii și carele n'aū fost aruncați în sama țerii, cum era înaintea obiceiul să se facă (n° 1083).

Dar, cu toată făgăduiala de îngăduire, încă de la 5 Maiu se cerea locuitorilor să dea rămășița de 40 parale din șfertul al treilea (n° 1100). Peste puțin, leafa nouă a Ienicerilor din Bender e aruncată în spinarea lui Mavrocordat, pentru cine știe ce depărtat haraciū al viitorului. Terminul șfertului al treilea se încheia la 31 Iulie. Și totuși la 15 Iunie încă locuitorii sînt poftiți, cu cea mai mare politeță rușinată, să dea 6 potronici (= 20 parale; v. n° 1312) din șfertul *al patrulea* (n^{le} 1199, 1200). Înainte de sfîrșitul lui Iunie, Ceașul vine zapciū la Iași pentru lefi; decī poruncă ispravnicilor să se grăbească (n° 1232). Șfertului al patrulea, care trebuia să fie al lui August, i se zice curent șfertul lui Iulie, uitîndu-se banii steagului din Octombre (n° 1264): pentru cheltuielile pomenite și pentru o nouă cerere de bani din Constantinopol se fixează ca termin din urmă al strîngerii lui: 25 Iulie (n^{le} 1264, 1279, 1283).

Acum vine știrea că puternicii de la Poartă ar fi gata să întărească pe Domn pentru un nou an de cîrmuire — căci se ajunsese la regimul anual — să-i dea *mucarerul*, și să primească mulțămire pentru această binefacere (n° 1284). Mavrocordat socoate pentru aceasta șfertul al patrulea, precum și desetina și goștina, ce sînt a se strînge în August (n^{le} 1290-1). Dar bani îndestulători nu iese, și atunci Domnul îndreaptă cătră țară o proclamație de îndreptățire, prin care caută să împace principiul șferturilor cu cea d'întăiū neaplicare a lor.

El înșiră toate cheltuelile neobișnuite ce a avut să ridice: între cele din urmă, 12.500 de lei pentru războiul persan, 10.000 pentru furniturile Constantinoplei și îmbielșugatele daruri făcute cu prilejul schimbării — la 7 Aprilie, după Hammer — a Mareluī-Vizir și a dregătorilor ce atîrnău de dînsul. A plătit

astfel în jumătate de an haraciul întreit, iar Turcii l-au socotit numai ca un haraciū și jumătate: a păgubit ast-fel 100.000 de lei¹. O plîngere a țării n'a fost ținută în samă. Atunci s'a chemat Divanul; boieri rutinari au vorbit atunci — doar nu putea să-î atingă atîta pe dînșii, cărora li se cruțau multe! — de văcărit și cuniță; Domnul li-a respins sfaturile, și a aflat soluția, descoperind «greșala», ce făcuse încă de la început, că pornise șferturile de la 1^{iu} Novembre, atunci cînd el fusese numit încă din Septembrie st. n.², sau, mai precis, din *ultimele* zile ale lui August st. v. Decî el se crezu în drept a-și socot drepturile fiscale — care, de fapt, începeau din ziua numirii — de la 1^{iu} August. Astfel, un nou șfert porni de la 1^{ia} August 1742, pe cînd, prin plata șfertului al patrulea (cu banii stea. guluî, — al cincilea) din Iulie, țara putea să se creadă asigurată de plăți tocmai pînă la 1^{iu} Novembre (n° 1305).

Din acest șfert întâiu al anului al doilea se ceru fără zăbavă suma de 60 de parale. Apoi, după cîteva săptămîni — începutul era greu! —, birnicii aflară că șferturile nouă vor fi mai mari decît cele vechi: se vor plăti 120 de parale, rămîind aceeași răsura; pe lîngă aceasta, și holteiî fără gospodărie, scutiți pînă atunci, vor da bir, în sumă de 12 parale la șfert, din care însă jumătate, puindu-se la cîsla *căsarilor* (gospodarilor însurați) cădea tot pe umerii lor împovărați (n° 1323). Holteiî «cu mame», adică stăpîni în casa mamelor văduve, rămîneau să dea tocmai cît birnicii obișnuiți, și aceasta

¹ Ar ieși decî că tributul era atunci numai de 60.000 lei.

² Rapoartele olandese notează trecerea lui din Țara-Românească în Moldova la 16 Septembrie (*Doc. Callimachi*, I, p. LV), cele franceze la 10 ale lunii (Hurmuzaki, *Supl.* I¹, p. 564, n° DCCCXVIII, cf. n° precedent, din care se vede că la 22 August. st. v Mavrocordat era încă în București), rapoartele venețiene anunță schimbarea la 19 Septembrie (*ibid.* IX¹, p. 683, n° DCCXCVI: din ele se vede cît a dat Mavrocordat ca să fie strămutat, și nu scos cu totul: 500 de pungî = 250.000 lei). Grigore Ghica a primit vestea mazîliei la 13/24 Septembrie (Neculce, p. 415). Cum s'a spus, Constantin-Vodă veni însă la Iași, de și va fi fost înștiințat cam la aceeași dată cu Ghica, abia la 1/12 Octombrie: lucrul se explică prin faptul că urmașul său în Țara-Românească, Mihaî Racoviță, din motive pe care nu le cunoaștem (poate nu găsi bani!) intră în Constantinopol abia la 17 Octombrie (Hurmuzaki, *Supl.* I¹, p. 565, n° DCCCXX).

chiar de la noul șfert întâiu (n° 1325). Findcă oamenii trebuiaū să se ascundă și să fugă mai mult decît până acum în fața acestor surprinderi fiscale, zlotașii, cari aveau voie să încaseze la fie-care descoperire enorma sumă de 20 de lei, fură făcuți răspunzători pentru ori-ce birnic fugit, care s'ar ivi totuși la *cercătură* (n° 1324). Adeverința de lipsă a unui birnic nu se mai primi din mîna sătenilor (n° 1360).

Constantin-Vodă își primi mucarerul, și rămase astfel Domn încă pe un an de zile. Pentru acoperirea cheltuielilor neapărate, făcute cu acest prilej, se împrumutără bani, și pentru plata acestor bani se mușcă iarăși un colțișor de principiu. Locuitorii n'aveau nimic de plătit până la 1^{ia} Novembre, dar încă din Octombree se ceru «un ăfert tot pe socoteala ăfertului celui de'ntăiu», în sumă de alte 120 de parale. Pentru a îmbuna lumea, se făgăduia însă că șferturile obișnuite 2, 3 și 4 vor fi iarăși numai de o sută de parale, iar pentru holtei de 50 (n^{le} 1413, 1469; dar holteii fără casă proprie fură ridicați până la suma de 20 de parale). Tot atunci se strînse cu asprime vădrăritul și goștina, pentru ca să se îplinească banii, cu cari iarăși Vel Comisul era să plece peste puțin spre ne-sățiosul Constantinopol (n^{le} 1449, 1462, 1468), și încă și atunci o parte din bani trebui să se trimeată după dînsul (n° 1504). După aceasta, în Decembre, se dădură nouă asigurări că șferturile nu se vor înmulți și nu vor fi crescute, adăugîndu se, ca garanție, că și «stăpîinii» s'aū învoit a-și mai înțarca poftele (n° 1517). Din scrisorile trimese pentru aceasta vedem că țeranii șliau să-și facă socotelile și că se plîngeau amar pentru călcarea frumoasei făgăduieli domnești a celor patru șferturi (pp. 404-5). Șfertul al doilea ar fi trebuit să se culeagă în Novembre, însă poruncile pentru strîngerea lui se dădură abia în a doua jumătate a lunii următoare (n^{le} 1532, 1541, 1549, 1571): încheierea încasărilor se ceru înnainte de sfîrșitul lui Ianuar (n° 1579). După aceasta urmă o nouă cercătură (n° 1589). Iar ce a fost mai departe, nu știm, căci Condica se oprește aici.

Pentru cine a urmărit cu luare aminte această expunere, răzimată numai pe documente contemporane, și anume — ceia ce

nu se poate pentru altă vreme — pe *toate* documentele fiscale contemporane, se va încredința de două lucruri: de bunele intenții ale lui Constantin Mavrocordat și de caracterul imposibil al situației sale, care-i impunea să facă, mai mult pentru alții, ceea ce a făcut.

La n° 734. Gligoraș Costachi (Grigore Iⁱⁱ), e, de bună samă, acel fiu «al lui Negel Vel Logofăt» Costachi care a luat pe una din fetele lui Mihaï-Vodă Racoviță. Cealaltă s'a măritat mai târziu cu Scarlat, fiul lui Grigore-Vodă Ghica (*Gen. Cant.*, p. 43). Dusu! Comisului Costachi în Țara-Românească, unde domnia totmai Mihaï-Racoviță, se lămurește deci foarte bine.

La n° 741. Și Ilinca, văduva lui Dumitrașcu Racoviță, se ducea la Mihaï-Vodă, cumnatu-său.

La n° 757. Renii erau ocupați de Turci, cari-l numiau Tomarova.

La n° 786. Aristarch e Hrisoscoleu, fost Comis (Neculce, p. 386), iar acum coleg al lui Ioan Neculce, ca judecător în Iași (*ibid.*, p. 417).

La n° 826. Alexandru Ușerul nu e Amiras; cf. n° 831.

La n° 839. Comisul Gligoraș e Costachi. V. și mai sus.

La n° 867. Pentru negustorul Manole, v. *Doc. Callimachi*, tabla și vol. V, *Doc. D-lui Al. Callimachi*.

La n° 900. Vel Comisul era (v. Neculce, p. 416) «Chiriță Dracul» (Constantin Suțu; cf. *Doc. Callimachi*, I, p. LXXVI).

La n° 908. Răducanul e, cred, Racoviță, fiul lui Dumitrașcu.

La n° 947. Pentru Comisul Gligoraș, v. mai sus. Cf. și n° 996.

La n° 982. Solomon Botez a fost apoi Vornic de Cîmpulung. V. mai sus, p. 580; cf. și n° 1270, 1363, 1411.

La n° 996. În Țara-Românească, tipografiile din Rîmnic și București urmau tradițiile din sec. al XVII-lea și dădeau tot felul de cărți religioase în românește (*Ist. lit. rom.*, I, pp. 513-19),

pe cînd pe această vreme nu se lucrează, în materie de tipărituri, nimic în Moldova (*ibid.*, pp. 530-1).

La n° 1068. Pentru Andrei Balș, vezi mai sus, p. 559. El era al doilea Spătar. Tatăl său era tot un boierinaș, Vasile Balș, fiu însă al Marelui-Vornic Ionașcu (p. 276, n° 515). Cf. și n° 1343.

La n° 1090. Lămuriri asupra celor «două ceasuri», teren cedat pentru întrebuințarea Tatarilor (ultima întărire a cesiunii se făcu în 1729), v. *Chilia și Cet. Albă*, pp. 248-9. După harta lui Rhigas (un exemplar la Ac. Rom., două la d. Al. Callimachi, unul la mine), hotarul Bugeacului, necuprinzînd și acest teritoriu, era în 1797, la Nord, de spre Ținutul Chișinăului, următorul: el pornia de la Orac-Mîrza, ceva la Apus de obîrșia rîului Valea-Strîmbă, unde se întâlneau Ținuturile Fălciu și Chișinău cu Tatarii, trecea spre Răsărit pe la Caracuză, pe supt Farladan, pe la Cara-Mîrza (ce rămînea în Moldova), se ridica spre Nord pînă atîngea cursul Bîcului, și urmăria această apă pînă la vărsare. Raialele Ismail, Chilia și Akkerman rămîneau deosebite de pămîntul Hanului. Hotarul e, de altfel, cam același în harta lui Cantemir, alipită la *Descriptio Moldaviae*. Cf. *Chilia și Cet.-Albă*, p. 244.

La n° 1106. Pentru Lupu Aga, v. mai jos, p. 590; cf. și n° 1142.

La n° 1130. Pentru Lebădă Armeanul, v. vol. VII, *Doc. Goilav*: d. e. p. 136, n° 49.

La n° 1145. Ioniță Zosin pare să fie Bașotă, asupra căruia v. p. 277.

La n° 1177. Pentru episcopul Proilavului (Brăilei), v. mai sus, pp. 569-70. Nu-î cunoaștem numele.

La n° 1392. «Indirniliul» înseamnă Adrianopolitanul.

La n° 1424. Orumbetoglu era al doilea trib al Bugeacului. Cf. n° 1508.

La n° 1441. Radu e Racoviță; Marele-Vistier, Toader Paladi. Pentru nunta fetei acestuia, v. și mai departe.

La n° 1521. Toader Cantacuzino e Deleanul, Marele-Stolnic de mai târziu, fratele lui Șerban și Iordachi.

La n° 1542. Pare să fie Ioniță Beldiman din *Ist. lit. rom.*, II, p. 88.

La n° 1565. Dumitrașcu Aga e Suțu; v. p. 581.

La n° 1591. Ion fiul lui Jumătate apare în documente încă de la 1407. Jurj Jumătatevicî, fiul lui Ioan și moștenitorul Jumătățenilor, moșia familiei, se întâlnește încă din 1427 (Wickenhauser, *Woronetz*, p. 147; cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 454-6), împreună cu frații săi, cari ajung și ei la boierie încă din 1433: Șteful și Mîndrea (nu Mîndrul). Dar la 1436 găsim numai pe cei doi frați mai mici. În cursul războaielor ce urmară, neamul își pierde însemnătatea, și numai odată mai întâlnim, în 1448, pe Șteful (*ibid.*, pp. 459-61). Pentru boieri, cf., *Arch. ist.*, I¹, p. 122.

La n° 1592. Boierii de aici se întâlnesc și în 1599 (Hurmuzaki, XI, p. 907). Ei ocupă aceste dregătorii între anii 1597 și 1600 (*Uricariul*, XVIII, pp. 475, 487).

La n° 1595. Pătrașcu Logofătul e Bașotă.

La n° 1596. Miron Barnovschi avea o slăbiciune pentru afacerile bisericești: el a dat și un îndreptar pentru viața în mănăstiri (v. Urechia, în *An. Ac. Rom.*, X, p. 251 și urm.).

La n° 1597. Costin Bucioc a fost Mare-Vornic în toată Domnia lui Gașpar-Vodă.

La n° 1598. Pentru Teodor Movilă, v. n° 1593 și vol. V, p. 531, n^{le} 3-4.

La p. 413, nota 1. A se îndrepta, în loc de «fata aceluiași Dumitru Buhuș», «fata înfiată a văduvei lui Dumitru Buhuș». V. vol. V, p. 589.

La p. 416, nota 1: cum se vede la p. 541, Ionașco Cehan era *unchiul* lui Răcoviță Cehan.

La n° 1603. Pentru genealogia Racovițeștilor, v. și mai sus, în aceste note, p. 590.

La n° 1604. Pentru familia Hrisoverghilor, care începe cu un boier al lui Petru Șchiopul, v. mai sus, p. 563.

La n° 1605. Pentru rolul cultural al lui Dosoftei de Ierusalim, v. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 42-5.

La n° 1624. Constantin Ciobanul a fost Postelnic în a doua jumătate a sec. al XVII-lea. O fată a lui s'a măritat în familia Cantacuzinilor (v. vol. VII, Doc. Cantacuzinilor moldoveni). O scrisoare a lui privitoare la niște daravere cu «Ursuleț» și «Țopa» se păstrează la Ac. Rom. (doc. X/122). El o iscălește: Costandin Vel Stolnic.

La n° 1630. Un act de la această Marie se dă în vol. VII, *loc. cit.*, Ilie și Vasile erau frați, fiii lui Toderașcu Iordachi Cantacuzino. Iordachi era fiul unui al treilea frate, Ioniță (v. *ibid.*; cf. și n° 1634).

La n° 1656. Pentru Goliești, v. p. 141.

La n° 1686. Vasile Cogălniceanu e tatăl lui Ienachi, cro-nicarul (*Ist. lit. rom.*, I, p. 481).

La n° 1694. De oare-ce Lupul Sărdariul, ispravnic de Hotin, care a fost judecat pe această vreme pentru hainie față de Turci în ultimul război, era, după Neculce (p. 418), «feciorul lui Anastasie Vornicul», și Aga Lupul se întâmpină aici ca «Lupul Năstasă», se vede că amîndoi sînt una și aceeași persoană. Mai târziu «Lupul Anastase» se întâmpină ca Stolnic (vol. V, p. 105, n° 130).

La n° 1701. Maxut (Maksud), fost rob și apoi boier moldovean, e foarte cunoscut. V. tabla la *Ist. lit. rom.* Drăguțescul e Ilie; mare partisan al lui Petriceicu, el îl întovărăși în cea din urmă din pribegiile lui (Neculce, p. 224).

La n° 1702. Gheorghită era Vel Paharnic la fuga lui în Rusia (Neculce, p. 332). Luca Vistierul e Ștefan Luca, cumnatul lui Neculce. V. mai sus, p. 581. El pribegi la venirea

în Domnie, după Mihaî-Vodă, a lui Nicolae Mavrocordat (Neulce, p. 297). Firește că la p. 451, r. 3 de jos, trebuie de citit: «socră», și nu «soră».

VI. Documente păstrate în Museul Gorjului, la Tîrgul-Jiū.

La n° 3. E interesant să se compare boierii lui Mihnea-Vodă cu aceia ai urmașului lui în 1510, «Vlad-Vodă fiul lui Vlad» (Vlăduță). De la acesta avem un act dat 8 ДРИДНХ (Dridu; v. Const. Căpitanul, p. 49, nota 4), 10 Iulie 7019 (1511), pentru «jupan Nichifor», care cumpărase moșie la Rogozești, de la Bărbăteiu, Stan, Coman și jupanița Mânzea, pentru aspri (să fie «slobod de slujbe și dajde pe 7 ani», de bir и ДА ЧИНЕТ ВЕЛИКШ КОНЕСШ¹). Barbu rămîne Ban, Pîrvul e supt Vlad «fost Vornic», și se adaugă un Bogdan biv-Vornic care jucase un rol supt Radu-cel-Mare, cumnatul său (Al. Lăpădatu, *Vlad-Vodă Călugăru*, 1903, p. 31, nota 1; p. 65); fostul Spătar Horvat («Haorvat») e acum Vistier; Spatar e un «om nou», Semca; nici Neagoe Comisul, de bună samă viitorul Domn, nu ieșise la iveală mai înainte; dar Stolnicul e tot Ioan («Ivan»); Stanciul, Marța sînt: Păharnic și Postelnic, iar Mare-Logofăt găsim pe Onța (scriitorul e Nicola; pecete mică).

Prin urmare Pîrvuleștii, fiii lui Neagoe cel vechi, cari aveau oare care însemnătate supt Basarab al II-lea și un rol de frunte supt Radu-cel-Mare (n^{le} 1, 2), aduc scurta stăpînire a lui Mihnea, o schimbă cu a lui Vlăduță, până ce la urmă pun în Scaun pe propriul lor nepot Neagoe, fiu poate al unei surori a lor, Neaga (numită după întăiul Neagoe) și al aceluiași Basarab al II-lea, supt care ei își începuse cariera. Cf. vol. III, p. XLIV; Cron. lui Const. Căpitanul, p. 31, nota 1; p. 32, nota 1. Lăpădatu, *o. c.*, p. 31, nota 5. Nu s'ar putea admite că Neagoe a fost, cum spune Constantin Căpitanul, fiul Pîrvului: nu s'a văzut nici odată în istoria noastră și nici nu se poate înțelege din punct de vedere moral, ca fiul unui boier să fie declarat fiul unui Domn de însuși acel ce era socotit tatăl său, care să

¹ Pentru «oastea cea mare» (expediția personală a Domnului), v. I. Bogdan, în *An. Ac. Rom.*, XXVI, p. 113 și nota 9.

iea pe urmă întâiul loc între sfetnicii Voevodului creat prin această mărturisire rușinoasă.

La n° 4. De la Basarab al III-lea (Neagoe) s'a tipărit saŭ re-sumat în colecțiile românești (decî nu la Venelin) următoarele acte interne:

1. Actul din 29 Septembre 1512, în *Arch. ist.*, I¹, p. 142.
2. Actul din 3 Maiu 1518, în *Studii și Doc.*, V, pp. 169-70, n° 2.
3. Actul din 6 Maiu 1519, în ediția lui Const. Căpitanul, p. 49, nota 4.
4. Actul din 9 Iulie 1520, în *Studii și Doc.*, V, pp. 473-5, n° 1 (cf. *ibid.*, pp. 706-8).
5. Actul din 30 Novembre 1520, *ibid.*, p. 170, n° 3.

Cf. Ștefulescu, *Măn. Tismana*, ed. a II-a, p. 177. La Ac. Rom., între actele depuse ale Bărcăneștilor, se află unul a căruî dată e îndreptată greșit: Tîrgoviște, 20 Septembre 7112 (poate 7026, căci boierii — afară de Barbul Stolnic — corespund n^{lm} 2 de aici), prin care se întărește lui Șerban Spătarul ocină la Băcleșul (scrie Stoica Grămătic).

Boierii din actul nostru, puțin deosebiți de cei ce se constată în 1520, represintă ultima formă a Divanului lui Basarab, care muri peste cîteva luni, în Septembre următor.

La n° 5. De la Vladislav-Vodă s'a tipărit un document în *Arch. ist.*, I¹, p. 104 (Dridu, 24 Iulie 1524). Cf. Bogdan, *Doc. și regeste*, p. 167. El nu dă, ca acel de aici, descendența Domnului din «Vladislav-Vodă» (să fi vrut Vladislav a se da drept fiul lui Vladislav Dan cel înlocuit de Țepeș? Ar fi avut atunci vr'o șeptezeci de ani!). În ceia ce privește boierii, observăm lipsa în documentul nostru a Banului Pîrvu; abia cîteva nume sînt aceleași în 1524 și 1525. Data acestuî act ajută să arăte (cf. vol. III, p. XLVIII) că lupta pentru tron, între Vladislav și Radu de la Afumați, care-l răpuse la sfîrșit, nu s'a mîntuit în Februar 1525, ci simțitor mai tîrziu, de și în același an. E adevărat că n'avem nici o dovadă despre aceasta, ci puținele știri arată că Vladislav, chemat la Poartă în iarna 1524-5, nu mai fu lăsat să plece¹. Cu toate că sînt sigur că am copiat

¹ Însă raportul venețian din Februar 1525, în «Marino Sanudo, vol. XXXVIII», pe care-l citează Hammer (*Gesch. des osm. Reiches*, II, al ediției din Pesta, p.

data exact, aș fi aplecat să admit că documentul e din 1524 (cf. și actul din 13 Iulie, București, fără an, în Bogdan, *o. c.*, pp. 163-5), dacă nu s'ar ivi printr'aceasta o greutate. Anume că boierii, precum s'a spus, nu sînt aceiași în documentul din *Arch. ist.* și în al nostru. În cel d'întăiu găsim ca Vel Logofăt pe Teodor, care se întîmpină (Bogdan, *o. c.*, p. 167) și în 1523. Decî e *vechiul* Logofăt, pe cînd aici Logofăt e Drăgan, unul *noș*. Și lipsa lui Pîrvu, care părăsi numai după cîtva timp pe Vladislav (acum cred că *după* vara anului 1524), are însemnătatea sa. Ar ieși că Pîrvuleștii au sprijinit pe Vladislav pînă în ultimul moment, făcîndu-l apoi să cadă prin desertăunea lor.

Bibl. Ac. Rom. a căpătat de curînd în deposit (Hîrțile Bărcăneștilor) unul dintre cele d'întăiu acte din Domnia statornicită a lui Radu de la Afumați. Printr'acest act, datat: Tîrgoviște, 17 Decembrie 7034 (1525), «Radu-Vodă fiul lui Radu» dă lui ϣϣϣϣ moșie la Crăcmarî, luată de la Radul Covlătiriu, și la Băbeanî (plata în aspri), la Albești, Rătunda și Neagovanî. Marturii — și aceasta ne interesează aici — sînt în parte boieri din *vechiul* Divan (1523-4) al lui Vladislav, dar nu găsim pe nici-unul din cei noî ai acestuia. Lista cuprinde pe : «Pîrvul de Craiova» Vel Ban, Teodor Vel Logofăt, Dragomir Spătarul, Șerban Stolnicul, Badea Postelnicul, — toți trădători și, ca noi dregători, pe Manea Vel Vornic, Neagoe Vel Vistier, Radul Comis, Radul Păharnic, Mihnea Vel Postelnic, Bălaur Logofăt, pe lîngă bătrîni mazilî, ca Drăghici Biv Vornic, Radul biv Logofăt (scrie Tudor Grămătic).

Dar întrebarea se hotărește, prin cîteva acte nouă, resumate sau menționate de d. Bogdan în *Doc. și regeste*, pp. 270-1, n° xci. În Maiu 1525 încă, Vladislav e în București. La 7 Decembrie — anul e evident 1525 — Radu-Vodă anunță Brașovenilor că Vladislav a fost bătut și tăiat de Banul Pîrvu, în părțile oltene. Năvălirea aceasta din urmă pornise din Mehedinți: decî Vladislav, care în Maiu, Iunie și

46, nota 6) pentru oprirea lui Vladislav la Poartă, *nu se află* în ediția completă (Barozzi-Berchet) a vestitelor *Diarii* ale lui Sanudo.

Iulie se află la București, luptă împotriva lui Raḍu, care stătea, și în Februar și în Decembre, la Tîrgoviște. Vladislav nu mai era în 1525 Domnul Sultanului, de supt ochii căruia se furișase nu știm cum; dar îl vor fi ajutat Turcii de la Dunăre. Ardeleni, cum se vede din Șocotelile Sibiiului, nu voia să știe decît de Raḍu, căruia erau gata să-i trimeată mireasa, fata cea mică a lui Neagoe (Hurmuzaki, XI, p. 849; socoteli brașovene n'avem pentru acest an).

La n° 6. Acest Vlad e Vlad înecatul, care se dădea drept fiul lui Vlăduță, mort la vrîsta de aproape optsprezece ani, ceia ce deschidea calea căutătorilor de filiații (Lăpădatu, *o. c.*, p. 63, nota 2). Documente de la el se cunoșteau două (Velin, pp. 149-52).

La n° 7. Documente de la Radu Paisie (fiu al lui Radu cel-Mare; căci al lui Radu de la Afumați nu e; în documentul din vol. V, p. 289, n° 2, el pomenește pe *acest* Radu și, mult înaintea, lingă Vlad Călugăru, pe «părintele său») se cunosc până acum următoarele:

1. Act din 24 Novembre 1537, în vol. V, p. 289, n° 2;

2. Document fără dată, în vol. V, p. 290, n° 1. Judecînd după boieri (apariția lui Tatul Vel Logofăt, atunci cînd el nu capătă această demnitate, în locul lui Vlaicul, decît în 1540 — Bogdan, *Doc. și regeste*, p. 279, n° CXIV; p. 284, n° CXXXI — și lipsa Banului Șerban, care dispare la 1539 — Bogdan, *Doc. și regeste*, p. 277, n° CIX), el e posterior anului 1537.

3. Act din 23 Octombrie 1544 (nu 1546, cum s'a tipărit, v. Hurmuzaki, XI, p. 1, nota 2), în *Arch. ist.*, I¹, p. 49.

3. Act din 15 Mart 1542, resumat în Hurmuzaki, XI, p. 887.

Adaug documentul inedit (colecția Al. Tzigara-Samurcaș), din Tîrgoviște, 14 Septembrie 7049 (1540), cu următorii boieri: Staico Vor., Vlaicul biv Log., Tatul Log., Drăghič biv Spat., Udriște Vist., Stroe Vel Spat., Stoica Păh. (nemenționat aiurea), Badea Comis, Albul Stol., Badea mș., Vel Post., și Pădure Logofăt.

N° 7 de aici are o mare importanță, fiind-că e din cele,

d'întăiul lună de Domnie ale lui Radu-Vodă. E interesant că în fruntea Divanului noului Domn se află tot cei trei mari fruntași bătrîni ai boierimii muntene, cari făcuse, încunjurase și ucisese la sfîrșit pe Vlad-Vintilă (Cron. lui Constantin Căpitănuș, p. 53, nota 2). Indată se raliă la dînsul și Tatul (Bogdan, *Doc. și regeste*, p. 184, n° CLXXIX). Și Udriște Vistierul figurează supt amîndoi Domnii; Vintilă Vornicul înnaintase, urmînd norocului (*ibid.*, pp. 302-3).

N° 8 e, fără nici-o îndoială, din 7008 (33H, nu 33H). Cf. boierii cu cei din n° 1. L-am pus însă la data însemnată în copiile mele.

Data n° 9 oferă dificultăți: încă din Mart al acestui an (Hurmuzaki, IX, p. 1) nu mai era Domn Radu, ci Mircea Ciobanul. Afară de trei boieri (Dragomir, Radul, Stanciul), Divanul corespunde celui de la n° 3 din lista de documente dată mai sus. L-aș pune, prin urmare, în 1544. Mircea-Vodă luă dintre ultimii boieri ai lui Radu pe Coadă și Badea, iar dintre mazilii pe Vintilă Vornicul, pe Radu Pașadia (de la n° 7). Pe urmă, firește, sportul cu măcelurile al noului Domn făcu o strașnică încurcătură în lanterna magică a Divanurilor.

E important și numele lui Datcu Armașul, căruia îi face o danie și Radu Paisie (vol. V, p. 289, nota 1). E Datcu al doilea, soțul Calei din Brîncoveni (*ibid.*, pp. 638-9). — La Udriște, dregătoria trebuie să fie *Vistier*.

La n° 10. Între hîrțile Bărcăneștilor se află un act al lui Mircea-Vodă, dat tot în București, unde Ciobanul a stat exclusiv, părăsind Tîrgoviștea, din care sînt datate toate actele predecesorului său, — la 25 Mart 7053 (1545). Mai însemnat e alt document al lui Mircea, din întăia Domnie (București, 5 Iulie 7058 = 1550), prin care dă unor oameni «ocină din dijma lui Urdă la Grec (срѣже с греко) în hotarul Vișinei (вишинек), trei funii (сже), și ocină de la dijma cu pietre (дижма със камени), ocina din Brastoviță, doua сже», etc., precum și la Fântăneale și Izlaz. Mircea numește în document pe Vlad Călugărul (калугера), străbunul său (дед : prin tatăl lui Mircea,

Radu-cel-Mare, al cărui fiu se vede deci cu siguranță că era) (Doc. Golescu, depuse la Ac. Rom.).

La n° 11. Petrașcu-cel-Bun fu iarăși un Domn mai mult târgoviștean (sau gherghițean) după Bucureșteanul Mircea. Din aceștia an avem un act al lui, fără însemnarea lunii (Tîrgoviște), pentru «Maria ce a fost soția (ЖИТЕЛНИЦА) lui Bale Păharnicul din Pietroșani» și fata ei Dobra : o soră a Dobrei, Neacșa, lăsase ocina ei, la moarte, acesteia și МАИКС ИИ. Ea făcuse și un zapis *in extremis*, la care chiamă «oameni buni și drepti : popa Dumitru din Trăgșor și jupanița Stana Măndeașca и новорска жспаница ана și Stan părcălab de — și popa — din Stăncesti și Badea Comis de Buciumeani și Oprea Șain și Dragușin» (Doc. Bărcănescu, depuse la Ac. Rom.).

La n° 16. Din același an și tot din București (30 Iunie), e alt act al lui Alexandru-Vodă, care dă ocină la Vladuleanilor Coresi Logofăt (deosebit de diaconul Coresi ; v. Nerva Hodoș, în *Prinosul Sturdza*, p. 239 : să nu fie Coresi și un nume de botez ?). Se pomenește și Radu Călugărul (adecă Paisie ; v. *Pretendenții domnești*, p. 75).

La n° 16. În col. Tzigara-Samurcaș se află un act al lui Alexandru-Vodă, din 3 Februar 7083 (1575).

La n° 17. Mihnea-Vodă urmă tatălui său abia în anul 1577. Ar ieși că din data de la Facerea Lumii a documentului nostru e să se scadă numai 5508.

La n° 18. E de observat că Mihnea numește pe predecesorul său Alexandru «tată», dar nu zice nici într'un fel lui Mircea Ciobanul. Ar fi încă o dovadă că Mircea-Vodă, al cărui fiu fusese Alexandru, e Mircea al lui Mihnea, și nu Mircea al lui Radu (Ciobanul). — Din anul precedent (București, 25 Novembre 7087 = 1578) mai cunosc un act inedit de la Mihnea, pentru un Lupșan. În aceeași colecție a documentelor bărcănești e și un act, din București, 11 August 7083 (1575), al lui Alexandru-Vodă (nume ca : Răducul, Gago). — Alt act al lui Alexandru-Vodă, dat din Tîrgoviște, 29 August 7079 = 1571), cuprinde și cuvîntul de *vecini* (и вт вѣчнии).

La n° 22. Data trebuie să fie greșită sau falsă: pe atunci domnia Petru Cercel. — Între documentele Bărcăneștilor se află un act de la Mihnea, din 21 August 7093 (1585), prin care întărește ocină lui Mihaî din *капои* Trăgșor (socoteala în pogoane).

La n° 27. Pentru Calotă Spătarul, apoi Ban, v. vol. V, p. 641.

La n° 28. Litovoî de supt Alexandru-cel-Bun e pomenit, tot în 1407, și în *Cronica Hușilor*, II, p. 5 (Ravas Litovoî).

La n° 31. Faptul că documentul e scris în românește, pe cînd Radu Șerban ținea foarte mult la forma solemnă slavonă, că pomenește o carte a lui Preda Buzescul, dată pe un timp cînd țara va fi fost fără Domn, că ispravnicul și poate chiar scriitorul e Radu Buzescul însuși, toate acestea arată că documentul a fost dat în grele și nesigure timpuri de luptă. Nefind nici însemnarea locului, ar ieși că el a fost dat într-o pibegie, în care Radu Șerban se simția totuși, se nădăjduia Domn. Socot decî că actul nu poate fi decît din 1602. Cf. vol. IV, pp. 14-15.

La n° 36. În col. Tzigara-Samurcaș se află un act de la același Domn, datat «Gherghița, 7117» (boieri: Lupu Log., Nica Vist., Măreza Spat., — Stol., Radu Cluc. Buzescul, Cernica Vor.). — Între hîrțile Bărcăneștilor la Ac. Rom. se află un act al lui Radu Șerban (Tîrgoviște, 6 Iunie 7116=1608), în care se pomenesc Stanciul Țărcariu, Radul Părcălaboiul, Gherghie Petrecescul și neamul său, al Petriceștilor, Crăstea Banul.

La n° 40-2. Mai cunosc un act din acest an, Tîrgoviște, 20 Octombrie 7121 (1612); doc. citate. — În col. Tzigara-Samurcaș se cuprinde un document, din 7 Decembrie 7121 (1612), pentru Turturea Păharnicul, ce are moșie în satul Găuriciu. Boierii sînt cam acei din n° 8, pp. 479-80, al vol. V, însă la început trebuie suplinit acolo Tudor Vel Ban; după Dediul, Crăstea Spătar; după Bratul, Lupul Păharnic, și, în loc de Fota, e forma «Foti».

La n° 47. Din anul precedent (11 Decembre 7123=1614), tot din Tîrgoviște, avem o întărire a lui Radu Voevod către Radu Logofătul din Zăvoiū, pentru niște oameni, Măican, Iarul, cari «fusesse acești oameni mai înainte cnejī (кнез)», până ce se dau ca vecini lui Mihaī-Vodă. Acesta iea Ardealul «и стоаши ест гедѣш емѣ кралю ѣ стоа бѣаи градѣш и вхсем земае ардеаское, а въ послѣдѣ на гедѣш мѣ посламо ест по прѣвѣзлю бѣаи наг и ѡт ердзнаг ѡтрокѣ гедѣш емѣ неколае коекода, да бѣти гспдарѣ земае владшкое, и четитомѣ црю ешеж послаа мо ест скиптрѣ ѡт четитаг порт, и екс велика сѣмреніе, и провадѣтис многа врѣмена...»¹ Apoi vine Simion-Vodă «и пакѣ със скиптрѣ ѡт четитомѣ црю тѣркѣ»² (Doc. Bărcăneștilor, la Ac. Rom.).

La n° 48. Din același an (29 April) și loc cunosc un act al lui Alexandru Iliș în col. Tzigara-Samurcaș. Se dă o ocină lui Manolache Șifariul. Boierii sînt: Dumitru Ban, Vintilă Vor., Nica Log., Stoica Vist., Paruș Spat., Gorgan Stol., Lamba Com., Mrăzea Păh., Ianiul —.

La n° 49. Dobromir Banul e cel de la sfîrșitul sec. al XVI-lea, mort supt Petru Cercel, de mîna călăului (Cron. țerii și vol. V, p. 434, nota 1), lăsînd un fiu, Mihail Postelnicul, care se stînge în a doua Domnie a lui Mihnea-Vodă (*ibid.*).

La n° 50. Traducătorul a greșit data: Domnul muntean era la această dată Gavril Movilă.

La n° 51. Din același an și loc (28 Iunie) e actul prin care Gavril-Vodă întărește mănăstirii Sf. Ecaterina din București, care e мѣтохѣа la «Sinaia», satul Berești, pe care bătrînul Ivașco Vornicul din Golești îl cumpărase de la «un frate al lui» (decī Albul) și-l dăduse mănăstirii. Se pomenesc: Episcopul Maxim, ce a stat la Sf. Ecaterina și жспан ікашко кѣа двор., бѣлѣнѣа, анѣпѣш ікашко етарѣа двор. голѣскѣа, и нѣкола кѣа пѣт., анѣпѣш пан кѣст. (doc. citate la Ac. Rom.). Pentru Ivașco Băleanul, v. *Cron. muntene*, p. 37. Cît despre

¹ «Și se făcu Domnia Sa Craiū în Scaunul Belgradului și peste toată țara Ardealului, și în urma aceasta Domnia Sa trimese pe prea-iubitul său fiu Nicolae Voevod, să fie Domn în Țara-Românească, și cinstitul Împărat îi trimese și el schiptru de la cinstita Poartă, și cu mare împăcaciune trecu multă vreme»

² «Iarăși cu schiptru de la cinstitul Împărat turcesc»

Până Vistierul, el e un vestit boier al lui Radu Șerban (v. vol. V, p. 625).

La n° 61. Decî la 3 Maiu Radu Mihnea era încă Domn în Muntenia. Peste cîteva luni el trece în Moldova (Septembre; vol. IV, p. 611). Printre cele d'întăi documente ale urmașului său, Alexandru Radu (Coconul), trebuie să se socotească cel din Tîrgoviște, 10 Novembre 7132 (1623), pentru satul Ojogeni din Ialomița, altul decît acel, vestit printr'o luptă (vol. IV, p. 601X), de pe Prahova (se pomenesc Buiul, Banciul) (doc. cit. la Ac. Rom.). — În col. Tzigara-Samurcaș se află un act din 7133, de la același Alexandru-Vodă Coconul. Divanul se deosebește întru cîțva de cel din 1626 al acestui Domn (v. vol. V, p. 438, n° 6); el cuprinde pe Papa Vor., Fiera Log., Vlad. Vist., Miha Spat., Bartolomei Stoi., Bratul Com., Gherghie Păh., Costandin Postelnic.

La n° 65. Tot din București, la 18 Iulie următor, Alexandru Iliăș dă o întărire (Bibl. Ac. Rom., doc. cit.) (nume: Chicul).

La n° 70. La 3 August următor, din București, Matei-Vodă întărește lui Ivașco Vel Vornic moșile lui de la Ojogeni, Slătioarele-de-jos și Mărați (Bibl. Ac. Rom., doc. cit.).

La n° 73. Din același an, București, 26 Ianuar (7144), avem un act de la Matei-Vodă, prin care dă moșfi lui Preda Vornic din Ceaplea și soției lui, «Margăi». Pomenit și «jupan Stanciul Ruzeriū братъ иже кѣнуѣ» (Bibl. Ac., Doc. Golescu).

La n° 79. În acest an, 7148, la 10 Mart, din Tîrgoviște, Matei-Vodă dă un act pentru Bunea al doilea Vistier; e pomenit Ioan al doilea Postelnic, fiul Clucerului Nedelco Boteanul (Bibl. Ac. Rom., doc. cit.).

La n° 102. Din 10 Iunie următor, e actul, păstrat la Ac. Rom., doc. Scarlat Ghica, prin care se face o întărire lui Pan Pepano, cunoscut prin legăturile sale cu Matei al Mirelor și ale unui urmaș al său cu Cantacuzini (*Operele lui Constantin Cantacuzino*, pp. xxxvi-vii, p. 13 și urm.). Dacă Pan Pepano a trăit pe vremea lui Matei Basarab, e de crezut că există o ediție mai

veche decât cea din 1672 a poemelor lui Stavrinos și Matei al Mirelor; cf. Legrand, *Bibl. grecque du XVIIe siècle*:

Matei-Vodă, lui «Pan Peșeno, fratele lui Ghine cupeșul», pentru moșia Codrenii. «Acest de mai sus arătat sat, Codrenii, de mai înainte vremea a fost a lui Calotiv [= Calotă] Banul, iar după aceea, în zilele răpoosat[u]lui Mihail Voevod, a fost trimis la cumnatul său, la Ban Părvul de la Mih[ă]ești, carile, luând de la giupăn Gherghia din Bogdăneșă tatăl giupănes[1] Sămii Stolnicesii a lui Stroe Stolnic, cincizeci mii de aspri bană gata, i-a dat în mână Banului Calotiv, și s'a făcut trebuințele sale ce i-a trebuit, și, pân când a trăit Ban Calotiv, el n'a purtat gri[ă] ca să plătiască acești de mai sus arătați bani. După[ă] aceea, în zilele răpoosat[u]lui Șerban Voevod, după[ă] ce a murit Banu Calotiv, giupăniaș Stolnicăsa, fiica lui Gherghie din Bogdăneș, a fost apucat pe Banu Părvul de la Mih[ă]ești... pentru acești... bani.» Se ieau Codrenii. Rămin Simeș și «fratelui său Chircăi Păharnic». «Iar după[ă] aceea, când a fost în zilele lui Radul Voevod Mihnea și în zilele lui Alexandru-Vod[ă] Iliaș, iar giupăniaș[a] Săma Stolnicăsa, trăgând multă nevoie și urgie de spre acești Domni, atunci Isariu Cupeșul și Ghine fratele lui Panu Peșeno s'a fost aflat la vremea ei de nevoie, cu atâta trudă și ostenială, și a ajutorat-o cu atâta bani și[i] alte lucruri, pân când i-a scos capul de la periea și din rea urgia, iar altul nimine din sângele și din rudeniile ei nu s'a aflat la vremea de greutate ei.» Ea și Chirca cedează deci Codrenii, dând carte și «răpoosat parintele Vlădica Luca Mitropolitul» [un act de la acesta, în Bibl. Ac. Rom., ca doc. 232/LXXII]. Acum se ridică «Danciul Logofăt sãn Hamza ot Perianî și Isac Logofăt sãn Părvul Logofăt, nepoții Banului Calotăv», cu «cuvinte netrebnice». Isac era «feșor Meidinșului Logofăt». Sînt osîndiți «după[ă] legea să dea gloabă 12 boi». — Traducere din 1792 de Polcovnicul Pav[el] Bebrîș (*sic*), tălmăciu ot Vistierie.

Un Constantin Περσων e martur într'un act din 1666 (Bibl. Ac. Rom., doc. 10/XI).

Stolniceasa Sima e văduva lui Stroe Buzescu; v. *Conv. lit.*, 1903, «Manifestații nouă ale unei școli vechi, II».

La n° 117. Mihnea-Vodă a fost, cum se spune în notă, un mare dezrobitor de rumîni, — din motivul fiscal al răscumpărărilor prin bani, de almintîrî. Cu privire la acest obicei al lui, avem un act, din 4 Mart 7168 (1660), al lui Gheorghe-Vodă Ghica, în care vorbește de niște oameni din Nedeița, cari a dat fără dreptate niște galbeni, «pre vreamă ce a fost mersu satul Nedeița la Mihnea-Vod[ă], de a dat banii, de s'a răscumpărat de rumănie».

În aceleași hîrtii ale Goleștilor, depuse la Ac. Rom., se

afă de la acest Mihnea-Vodă un act, ciudat prin nerușinarea lui, în care act el se încearcă a îndreptăți omorul de la Teleajen al unora din boierii săi. Orî-cîte păcate ar fi avut Mihnea, e totuși un fapt că boierii de omorul cărora se vorbește aici, îl părăsise și pîrîse (v. vol. IV, pp. CCXCVII-VIII):

9 Decembre 7167 (de la Hristos 1658). Mihaîl Radul-Vodă, «credințosului priiatenului Domnii Meale, jupănu[ă] Bolog Matei[ă], ca să-i fie lui tot satul Stăncești[ă] ot sudstvo Gorj[ă] și cu toți Rumăni[ă] căț să vor afla și cu toat[ă] oă[i]na lor... Pentru că acestu sat Stăncești[ă] fost-a[ă] al Predii Vornicul Brăncoveanu[ă], de cumpăr[ă]toare, încă mai denainte vreame; iar după a[ă]ia, cându a[ă] fostu acum în zilele Domnii Meale, pre vreame ô-am fostu la Teleajin mergător în slujba cinstitului și putearnicului Împ[ă]rat, în Țara Ungurească, dinpreun[ă] cu Măria Sa Hanul și cu toat[ă] Tăt[ă]rămea și cu Cazacii și cu Pașa de Silistra, cu Turcii, și Ghica-Vod[ă], cu Moldoveanii, iar Preda Vornicul, el s'a[ă] sculat dinpreun[ă] cu Părvul Vistiariul și cu Istratie Postelnicul asupra Domnii Meale și a țărăi, cu rea ficlenie, ca s[ă] facă răutate Domnii Meale și țărăi. Într'a[ă]ia, văzând Domniia Mea și toat[ă] țara ficleniia lor, ajunsu-i-a[ă] leagea și judecata, să piar[ă] după lucrurile și vina lor, și ș'a[ă] luat plata, ca niște oameni răi și călcători de jurămăntu, și a[ă] rămas toate moșăile lor pre seama domnească. Derept a[ă]ia, fiind dumnealui jupănu[ă] Bolog Matei[ă] priiaten și slug[ă] dereptă țărăi, i-am dat și i-am miluit cu acest sat Stăncești[ă], ce iaste mai sus scris, ca să-i fie de moșie.» Marturi. Manul Vel Ban Cralevschin, Barbul Vel Vornicul de Țara de-sus (от горних земель), Radul Vel Vornicul de Țara-de-jos (от доанных земель), Radul Vel Logofăt, Stroe Vel Vistier, Udriște Vel Spatar, Diicul Vel Cliucer, Vasilie Vel Stolnic, Manta Vel Comis, Ghiorghe Vel Păharnic, Alixandru Vel Postelnic, Drăgoi[ă] Vel Sluger, Vădislav Vel Pitar. Ispravnic Radul Vel Logofăt. Scrie Preda Logofăt Iscălitură. Monogramă Pergament.

La n° 138. Isprăvnicia de Scaun corespunde în Țara Românească Căimăcamiei din Moldova. Cf. *Soc. Brașovului*, p. 112. În Țara-Românească erau patru, cinci ispravnici; în Moldova trei caimacamii. Astfel, la 2 Decembre 7219 (1710), între mazilia lui Nicolae-Vodă Mavrocordat și sosirea lui Dimitrie Cantemir, «Iordachii Rusătu, Vornic, Antiohie Jora, Hatman, Dabi[ja], Căimăcamii», dau un zapis «fratelui nostru Gavril Vel Vornic [Costachi]», ca să-și caute vecinii» (Bibl. Ac. Rom., doc. Micleștilor).

La n° 149. De fapt, scrisoarea e mai târzie, căci beizadeaua e Gheorghe Cantacuzino, guvernatorul Olteniei pentru Germani. — De curînd Ac. Rom. a căpătat un act, din 20 Iunie

7230 (1722), prin care acest Cantacuzino scrie «Vornicului Ștefan» (Prășcoveanul) pentru un popă din satul lui («N. Deporta, sec[re]t[ariu]).

La n° 153, 156. Între hîrtilile Goleștilor, la Ac. Rom., am găsit următoarele acte relative la Știrbei, care sînt să se adauge la cele resumate pe pp. 686-8 din vol. V :

3 Mart 7199 (1691). Vinzare de Rumîni către «dumnealui Matei Postelnic, coconul dumnealui Rad[u]lui Com[i]sului Știrbiai ot Izvor». Între marturî și «Baču ot Dălgopol[e], snă Gherghinei județ».

30 August 7209 (1701). «Rafail monah Știrbeai, car[e] mi-au fost numel[e] pe mir[e]nie Radul Com[i]s», dă zapis Glavačogului, unde e egumen Ștefan, care a venit la el la Argeș și i-a vorbit «pentru o moșie carea o am fost dat la sfînta măn[ă]stire Glavačogul pentru îngroparea frăține-meu Ivan Slugeariul, încă din zilele lui Matei-Vodi o am fost dat, anum[e] Conțeștiu: ačastă moșie o au fost cumpărat frate-meu Ivan Slugeariul de la socru-său Mitrea Rudeanul». Marturî: călugări Ghenadie, egumen de Argeș, Pahomie, Ivan tot de acolo, clisearul și paraclisearul.

20 April 7222 (1714) Ștefan-Vodă Cantacuzino, lui «Matei Postelnic Știrbeai», pentru niște Rumîni din Izvor, «nepoții Radului Duvalmului . . . Pentru că acești au fost ai moșu-său, lui Tudor Cluș. Știrbeai, și ai frățini-său, lui Arvat Spătar». Rămăsese, după moartea lui Tudor, «pă seama Radului Comis Știrbeai și pă a lui Ivan Sluș. Milcoveanul», care, acesta, «în zilele răposatului Raadului-Vod[ă]», își măriță «o fată, anume Vlădaia, după Raadul Șufariul, fečorul lui Gherghe dă Tărgoviște: i-au fostu datu zeastre Milcoveanii surori-sa Vlădaei, fata lui Ivan Slugeariul». Șufariul viude, supt Grigore-Vodă, Comisului Radu Știrbeai. «Și Radul Comisul i-au stăpănit cu bună pace, până cîndu i s'au întămplat pribegie în Țara Ungurească, în zilele răposatului unchiului Domnii Meale Șarban-Vodă, cînd pe Rumîni îi cer «Papa, fečorul lui Arvat Spătar, și cu nepoții lui». Protestă Radul, «după ce au venit Raadul Comisul den Țara Ungurească, în zilele Mării Sale lui Constandin-Vod[ă]». Se judecă cu ei «cinstitul și credinčosul boiariul Domnii Meale Constandin Știrbeai Vel Baan». El cîștigă la «Măria Sa Constandin-Vod[ă]». Domnul pune pe «Toma Cantacozinò care era vt. Logofăt, de au scris cu chinovari roșu pă marginea acei cărți a răposatului Matei-Vodă, cu care să făcea Papa . . . stăpănitor acelor Rumăni, cum că n'au avut nič o treabă cu dănsii». Matei Știrbei stăpînește pe Rumîni «20 de ani, în zilele Mării Sale, cu bună pace». Apoi Rumîni fac proces: «au fostu ras pă unde au fostu scris atuncea cu chinovar». Iar cîștigă Știrbei. «Numai, întămplându-să mazilie Mării Sale Costandin-Vodă, n'au apucat ca să dea carte». Face acum noul Domn, «știind pe cum au fostu ačastă judecată, și, den voia și porunca lui Dumnezeu, miluindu-ne cu Domniia țărăi aceștia». Monogramă cu roș. Iscălitură domnească. Pecete peste

hirtie. «Constandiu Conțescul vt. Logofăt.» Cf. și articolul despre Știrbei, tipărit de d. Ilie Nicolescu, în *Literatură și artă română* pe 1903.

La n° 180. În copie se spune că originalul ar fi la Bibl. Ac. Rom.: nu l-am putut găsi acolo. «Tosirchi» e un nume neadmisibil.

La n° 197-8. Pentru acest Hrisoscoleu și alții, v. mai sus, p. 563. Cf. și n° 237.

La n° 239. Razul era un boier moldovean; v. asupra lui mai sus, p. 557. O scrisoare a lui Grigore, din 1755, în vol. V, p. 666.

La n° 265, 267. Iancu Caragea, Caimacamul, e viitorul Ioan Gheorghe Caragea. Pentru un Costachi Caragea, tot Caimacam la Craiova, v. n° 280-1.

La n° 285. Iordachi Arghiropulo e dintr-o familie care a dat și Dragomanii Porții. V. *Doc. Callimachi*, II, p. 662.

La n° 301. La Ac. Rom., doc. 147/LXXXVIII, se află o scrisoare, din 15 April 1821, a lui Iordachi Negruț, poate ruda poetului, cu privire la aceste întâmplări din 1821:

. . . . Îngrijare ci aveți di auzurile aceste ci în tot menuntul cresc și sporesc pătimim și[i] noi de dănsăle, dar di o samă de vremi nu li măi credim, ci li socotim toati nimică a fi. Turci din prin sarhaturî poate vor își asupra eterștilor, însă, după peroncile ci aū, pi raia nu vor supăra la nimicăi și poati că nici să vor sui pe acolo pi la dumv. Pentru acesta, nu avē nici-o îngrijari, căci eū am purtari de griji a ti înștiința când va fi vre o frică... Butca dumniai cu greū să lucriază, căci Niamfu aū eșātu răū și îl trag dator-niceî în toate părțale. [Iscălit:] Ianache Negruț Sardar.

La n° 310. Constantin Ghica e fiul Domnului de atunci, Grigore Ghica. Grigore avuse un frate cu numele de Costachi, care muri în Ardeal la 1822. În Arch. bisericii din Șchei (Brașov) se păstrează permisia, din 23 April, pentru ducerea în țară a rămășițelor acestui Costachi Ghica, general și consilier titular rus. V. și Hurmuzaki, X, p. 322, nota 1.

EXCURS.

**Culegerea de inscripții moldovenești din Bucovina
a d-lui Dr. E. Kozak**

(Die Inschriften aus der Bukowina, I, Viena, 1903.)

O carte care să strângă la un loc toate inscripțiile slavo-române și românești din Bucovina și să le presinte cu toate lămuririle istorice trebuitoare, era, chiar după culegerea episcopului Melchisedek, îmbogățită apoi de notele pâr. S. ¹Fl. Marian ¹, o nevoie de căpetenie pentru istoriografia română, al cărei avînt se împlinise neconținut. Am fi fost bucuroși să ni-o dea un Român, unul dintre acei Români bucovineni cari au o cultură superioară, știu să lucreze și posedă mijloacele materiale trebuitoare pentru tipărirea unei lucrări costisitoare. O primim însă cu recunoștință și din minile străinului, d. dr. Eugen A. Kozak, profesor la Universitatea din Cernăuți, care ni oferă astăzi întâiul volum, cuprinzînd inscripțiile pe piatră, din colecția completă a inscripțiilor bucovinene.

Opera, tipărită luxos, de și în editura proprie a autorului — un exemplu pentru mulți dintre ai noștri, cari, și cînd cheltuiesc cîteva sute de lei pentru o cărțuie de poezii mediocre, se gîndesc la cununile de lei noi ale Academiei răsplătitoare a meritului ce se îmbulzește —, cuprinde «133 de inscripții slavonești, 16 românești, 13 armenesti, 4 grecești, 2 latinești și 2 arabice», întovărășite de note și lămuriri, așa încît totalul are peste 200 de pagini de un format mare.

Dacă d. dr. Kozak, care a descris așa de amănunțit clădirile, a cetit așa de exact inscripțiile și a strîns așa de sîrguitor amănuntele explicative, ar fi în curent cu ceia ce s'a lucrat până în 1904, data publicației sale, pe terenul, nu

¹ *An. Ac. Rom.*, VII. Studiile episcopului Melchisedek s'aș tipărit și în *Revista pentru istorie, arheologie și filologie*, anul I

tocmai bătut, al istoriografiei românești, am încheia aici o notiță de laudă pe deplin meritată, — deplîngînd, cel mult, ntrebuintarea statornică a unei ortografii străine pentru numirea unor locuri care se află în regatul României (Neamț scris Njemc, etc.) și unor persoane care au fost numai ale noastre (Nekulče pentru Neculce, etc.). De oare ce însă, ceia ce scrie micul cerc al istoricilor romîni nu ajunge decît foarte tîrziu la Cernăuți, pe cari nu i-aș fi bănuir așa de departe, sînt silit a da aici, și în românește, știri, scoase din publicațiile celor din urmă cinsprezece ani, care ar fi putut să se afle în nemțește, decî pentru folosul mai multor cetitori, în chiar cartea d-lui Kozak.

Voiu lua, pentru această operă de întregire și — întîmplător — îndreptare rînd pe rînd capitolele din care se alcătuieste marea publicație a d-lui Kozak. Observații generale vor veni la sfîrșit.

I. Arbure.

E o biserică făcută de Luca Arbure, cunoscutul Mentor, răsplătit apoi prin ucidere, al lui Ștefan-Vodă cel Tînăr. D. Kozak schițează întâiu cariera tatălui, numit în inscripție, al ctitorului. D-sa zice că Arbure bătrînul n'ar fi fost numit «totdeauna Luca». De fapt, n'a fost numit nici-odată așa, pentru că Arbure era numele său *unic*. D. Kozak caută pretutindenî în broșurelele lui Wickenhauser — care, precum am arătat în *Note critice asupra culegerilor de documente interne românești*, București, 1903, nu face decît să reproducă, «îndreptînd» stilul, vechile traduceri insuficiente ale comisiei bucovinene de delimitare din 1782 — note asupra lui Arbure I-îu. Lucrul nu mai era de nevoie: în *Uricariul*, XVIII, pp. 480-1, d. Gh. Ghibănescu dăduse încă de mult lista pîrcălabilor de Neamț, din șirul cărora face parte acest boier, și, dacă nu se întrebuintează acolo unele din cărțișoarele lui Wickenhauser, se trimete la ediții complete de documente românești din acel timp, date în colecțiile noastre (*Uricariul*, *Archiva istorică*, *Columna lui Traian*). D. Kozak crede că Arbure nu se mai întîmpină în Divanul lui Ștefan-cel-Mare încă din 1475: ei bine,

din lista d-lui Ghibănescu se vede că el funcționează încă în 1476.

De la tată, d. Kozak trece la fiu. *Luca Arbure* (singurul Luca) își are tot «cursul onorurilor» expus în Ghibănescu, *l. c.*; d. Kozak îl dă în chip mai puțin complet, răzimat iarăși numai pe Wickenhauser. Supt Ștefan-cel-Tînăr, d. Kozak declară că a găsit pe Arbure numai de patru ori: în Ghibănescu, d-sa îl mai afla în tocmai patru alte documente, din colecțiile noastre (p. 490). Pentru fuga boierului Șerpe, care precede moartea lui Arbure al II-lea, d. Kozak trimete la prefața din Wickenhauser, *Woronetz*, p. 65; izvorul e, de fapt, Ureche, cronicarul nostru, necitat de scriitorul german. Tăierea lui Arbure am povestit-o, întrebuițind amîndouă izvoarele, în *Documente romînești din arhivele Bistriței* (București, 1899), I, p. XIII (aici se află și ipotesa propusă acum de d. Kozak asupra legăturii dintre fuga lui Șerpe și osînda lui Arbure). Supt Bogdan Orbul i se întăresc lui Luca niște moșii (*Studii și doc.*, V, p. 550, n° 1). În sfîrșit, tot în *Studii și doc.*, V, p. 212, n° 5, d. Kozak ar fi găsit mențiunea unui sat confiscat de la Luca Arbure pentru «vicleșugul» care i-a legitimat și tăierea.

II. Dragomirna.

O bisericuță de acolo e făcută de frații Stroici și de Anastasie Crimca¹. D. Kozak ar fi dispus să admită până la un oarecare punct mărturia lui Wickenhauser că Anastase era episcop de Rădăuți încă de la 1592. Se putea ști că aceasta e imposibil. Din cartea mea *Relațiile comerciale ale Țerilor noastre cu Lembergul*, I, București, 1900, seria episcopilor de Rădăuți pe acest timp apare așa: 1592, Gheorghe; 1594-5 Mardarie. Abia supt Ieremia Movilă, la 710... (lipsește cifra unităților, în actul tipărit de Melchisedek, *Cron. Hușilor*, p. 91 și urm.), apare după zisul Mardarie, episcopul Teodosie (Barbovschi), apoi Mitropolit. Și încă — precum se poate vedea din registul, datat 6 Maiu 1598, ce am tipărit

¹ Numele e de comparat cu al boierului «Crăncovici» de supt Petru Rareș (v. *Studii și doc.*, V, p. 212, n° 6).

în volumul XI din colecția Hurmuzaki, p. 907¹, înainte de Teodosie a fost Amfilohie, schimbarea făcându-se între 6 Maiu 1598 și 30 Mart 1599 (tot de acolo se vede că, de oare ce la 6 Maiu 1598 nu e episcop de Huși, iar la 30 Mart 1599 îl găsim — actul din Melchisedek trebuie datat 7 107-8, adică 1598 ori 1599). Acest Amfilohie se găsește, lângă Agaton de Roman, într'un act, de la 22 Ianuar 1597, al lui Ieremia Movilă, pe care-l cunosc în traducere germană după materialele adunate de W. Schmidt și păstrate astăzi în Bibl. Museului Național din Budapesta (vol. VII). D. Kozak reproduce mai departe (p. 114) data greșită din Melchisedek (1592 deci, pentru 1599², și declară că episcopul Gheorghe, a cărui piatră mormintală, din 1593, a găsit-o, era «necunoscut»: din cele spuse mai sus, se vede că *nu* era.

Crimca ajunse Mitropolit și el, după Teodosie. D. Kozak se mulțamește cu data de «1609» dintr'un catastif târziu, pentru alegerea lui în această demnitate. Avem însă o știre sigură în cronica munteană (*Magazin istoric*, IV, p. 306) că Anastase era Mitropolit în 1611, când el botează la Suceava pe fata lui Radu-Vodă Șerban. Mai mult încă: dintr'un raport venețian din 29 Maiu 1610, tipărit în colecția Hurmuzaki, IV³, pp. 308-9, n° 000XV, se vede că scoaterea lui Teodosie se făcu de Paști în acest an 1610 și că Mitropolitul mazil fu chinuit supt învinuirea că ar fi vrut să otrăvească în împărțășenie pe Domnul de atunci, Constantin Movilă. Asupra acestui raport atrăsesem atenția încă din 1898, în *Pretendenți domnești în secolul al XVI-lea* (*Analele Academiei române*, XIX, p. 257, nota 4).

Cît despre Stroicești, Lupul și fiul său Ionașco, apoi Vistierul Simion, se cuvenia a se da note biografice, care lipsesc cu totul. Ce ușor se putea face o schiță a vieții, însemnate și din punct de vedere cărturăresc, a Lupului! Și pentru Simion s'ar fi aflat toate indicațiile trebuitoare în tabla vol. XI din

¹ Verificînd asupra actului chiar, care se află în Arch. Statului, *Galata*, X, 7, am îndreptat data cum se vede în text.

² Un act al lui Ieremia pentru episcopia din Huși și în *Studii și doc.*, V, pp. 212-3, n° 9. el e din 1606, cum se vede comparînd numele boierilor cu cele din Hurmuzaki, XI, p. 908, ultimul regist.

Colecția Hurmuzaki. Ionașco apare, cu mumă-sa, Păscălina, într'un act din 5 Maiu 1611 (Hurmuzaki, XI, p. 908). La această dată se spune limpede că Lupu nu mai trăia — «după moartea Logofătului, Dumnezeu-l earte» — ; din documente (v. *Uricariul*, XVIII, p. 450) el dispăre încă din 1609¹. El n'a putut presida decî — cum crede d. Kozak — la o presupusă clădire a Dragomirnei din 1609 la 1610. Mănăstirea e de fundație ceva mai veche, cînd Anastase era numai episcop de Rădăuți.

Nu ne vom ocupa de o veche inscripție greaca ratăcită la Dragomirna și care dă prilej autorului să arăte cunoștințele colegului său Kaindl și ale unui diletant local cu numele de Zachariewicz, care putea fi lăsat, credem, în pace.

Inscripția de pe mormîntul unui Medelnicer, purtînd data de 4 Ianuar 7181 (1673) și totuși însemnarea ca Domn a lui Dimitrie Cantacuzino, face pe d. Kozak să creadă că în Moldova secolului al XVII-lea se începea încă anul — dacă s'a început vre-odată, vom vedea la capătul acestei cercetări — la 1-iu Mart. De fapt, nu mai e nici un asemenea cas în toată suma nemărginită de documente moldovenești ce ni s'a păstrat din acest veac. E o simplă greșeală de săpător.

De altmîntrelea, și întregirea ce propune d. Kozak (un verb slavonesc, în loc de un nume propriu) nu e buna. «Дк... [adecă: Дк...] biv Medelnicer» e un nume. Pe acel timp trăia Medelnicerul Deadiul, din Rădulești, care a jucat în pribegiile și intrigile boierilor moldoveni din această vreme un oarecare rol și a ajuns apoi Serdar și Spătar. D. Kozak se putea lămurii comparînd a mea *Istorie a literaturii romîne în secolul al XVIII-lea*, I, pp. 352, 361, 377, 379, 399, 474, și ale mele *Studii și documente*, V, p. 50, n° 229; p. 94, n° 83. Fata lui, Ana, a fost a doua soție a lui Mihail-Vodă Racoviță. La încheierea acestei rectificări vad că episcopul Melchisedek cetise (*Revista pentru istorie, archeologie și filologie*, I², p. 69) mai bine: «Deadu».

Piatra pusă de un Dumitrachi pe mormîntul părintelui său la Iunie 7188 (1680) ar oferi greutăți de înțelegere, pentru

¹ V. și *Studii și doc.*, V, p. 215, n° 20.

că se spune că Domn era un «Dum.», ceia ce d. Kozak întregeste ca: «Dumitrașco». De fapt, numele Domnului este, nu «Dum.», ci Duca, și, în adevăr, peste Moldova domniă atunci Duca-Vodă.

Pentru Maria fata lui Constantin-Vodă Mavrocordat, măritată cu Gheorghe Balș Păharnicul, moartă la 15 Februar 1770, d. Kozak nu poate da nici-o lămurire. Din *Genealogia Cantacuzinilor*, pe care am tipărit-o în 1902, se vede (pp. 390-1) că ea ținuse pe un fiu al lui Lupu Balș Logofătul, Iordachi, și că i-a lăsat o fată.

La p. 25, d. Kozak ni destăinuiește că «se socoate în genere că Voevodul Miron Barnovschi Moghilă (1620-29) e și îngropat la Dragomirna» și adaugă: «dar această presupunere nu se confirmă». N'a putut susține așa nici un om serios: Barnovschi, care domni de la 1626 la 1629, fu ucis la Constantinopol în ziua de 2 Iulie 1633 (ale mele *Studii și documente*, IV, p. 201: raport olandes din 12 Iulie). Corpul său fu îngropat la Patriarhie; «*spun* să-î fie adus oasele în țară Vasile-Vodă», adaugă Miron Costin (p. 297) E de crezut că — dacă știrea e adevărată — el va fi fost îngropat în ctitoria sa din Iași, mănăstirea Barnovschi, cu toate că în testamentul său, tipărit de d. Hasdeu (*Archiva istorică*, I², p. 189), el lăsase să fie adus la Dragomirna.

III. Homorul.

Vechea bisericuță ar fi fost, după *Schematismul* metropolitan, distrusă de Tatarî între 1527 și 1530. D. Kozak socoate că această aserțiune «ar trebui întâiū dovedită». Nu era nevoie de nici-o așteptare, și afirmația se poate înlătura lesne prin faptul că n'a fost nici o năvălire de Tatarî pe acea vreme. În această privință se putea lămuri d. Kozak prin cartea mea *Studii istorice asupra Chilieî și Cetățîi-Albe*, București, 1899, p. 184.

Noua mănăstire a fost întemeiată de cunoscutul Logofăt Teodor al lui Petru Rareș, care a avut un rol și în mișcarea literară a timpului: d. Kozak nu vorbește nimic asupra vieții lui.

Numai discutînd data morții lui Teodor, însemnată pe piatra lui de mormînt la Homor, d. Kozak dă ceva amănunte istorice. Dar, la admiterea datei de 18 Septembre 1538 pentru intrarea lui Petru Rareș în Ciceu, d-sa trebuia să adauge că ziua, însemnată de cronica slavonă, se întărește și documentar, precum am dovedit în *Doc. Bistriței*, I, p. xxxii. De unde va fi scos d-sa că lui Toader i se zicea Bobojog? Eū admisesem¹ numele de familie Balș, referindu-mă la *Doc. Bistriței*, I, p. xlii, dar Toma Balș e din 1548 și inscripția din cartea d-lui Kozak arată că Toader acesta murise la 1539 încă².

Fiind vorba de mormîntul Vistierului Ion Solomon (p. 35), d. Kozak se mulțamește a cita pe Wickenhauser, *Solka*. Trebuiau întrebuințate, de același, *Kimpolung*, *Radauts*, *Archiva românească* a lui Kogălniceanu și regestele la Hurmuzaki, XI, în Prefața căruia, p. xlvii, d-sa ar fi găsit o notă despre Ion Solomon.

La inscripția unui Gheorghe mort după 7070 (1562), cum se poate admite că el e același care face o donație (decî era om matur) la 7007 (1497), nu pot înțelege (v. Kozak, p. 36).

La expunerea carierei episcopului de Rădăuți, Eftimie, d. Kozak admite că lupta de la Verbja (firește d-sa scrie ru-sește «Verbija») s'a dat la 10 Novembre 1561: am tipărit (Hurmuzaki, XI, p. 58) descrierea contemporană din care rezultă ziua de 18 Novembre, pe care o dă și Ureche (p. 211). D-sa crede că nu s'a hotărît încă în privința persoanei lui Eftimie care a scris cunoscuta cronică slavonă a Moldovei; astăzi se știe însă că acel Eftimie nu e acesta, din Rădăuți, ci călugărul de la Neamț (v. a mea *Istoria literaturii române*, II, pp. 543-4).

IV. Ilișești.

Ionașco Isăcescu, pomenit aici, în calitate de ctitor al bisericii, e cunoscut; i se face o vînzare de Toader Calmășul: actul e tipărit de mine în *Documentele Callimachi*, I, p. 433,

¹ *Ist. lit. rom.*, II, p. 540.

² La Ac. Rom. se află întărirea domnească, din 9 Mart 7043 (1535), a unei vînzări către dînsul, ca Mare-Logofăt.

nota. Lucrul și cartea au rămas necunoscute d-lui Kozak, — ca toate publicațiile mele de altmintrelea. În inscripție d-sa cetește: «Ioncula Alixandru Voevod» și explică: «Jankul Alexander der Vojevode», când era pur și simplu: «Io Niculaî Alexandru Voevod», adică: Nicolaî Mavrocordat, fiul lui Alexandru Exaporitul (p. 40).

V. Creșciatic.

Sîrbul «Hagi Preda, ctitorul», nu e un Sîrb, pentru care determinație d. Kozak duce luptă în notă, ci un Bulgar. *Sîrbi* se ziceau de mult la noi Bulgarii: în cronica munteană din *Magazin*, IV, p. 314, Mitropolitul Ignatie e arătat ca *Sîrb* din Nicopol. Toader Nacul, pomenit la p. 43, e o cunoscută personalitate, despre care, ca Vornic de Cîmpulung, e vorba în *Doc. Bistriței*.

VI. Mileșăuți.

Se începe cu o curioasă polemică împotriva celor ce dădeau o origine romană (*miles!*) sau gotică acestui nume. De ce ar fi satul Varnița un «bekanntes Tatarenschlachtfeld», nu pricep. Lupta de la Rîmnic (pomenită în inscripție) e luminată și prin izvoare străine. D. Kozak avea de citat aici ale mele *Studii și documente*, **III**, pp. xxxviii-ix sau studiul d-lui Al. Lăpădatu, în *Convorbiri literare* pe 1903, despre Vlad Călugărul.

VII. Părhăuți.

Cariera întemeietorului Gavril Totrușan (din Trotuș) e iarăși luxos, dar insuficient redată. Dacă d. Kozak se adresă listelor d-lui Ghibănescu, din *Uricariul*, XVIII, ar fi văzut că Gavril apare ca Vistier încă la 25 August 1516, și l-ar mai fi aflat în trei acte ca Logofăt, apoi în alte două pomenindu-l după ieșirea din Logofetie. În ale mele *Studii și doc.*, V, p. 212, ar fi găsit încă un act din ultima categorie. Izvor pentru pretinsa trădare a lui Gavril în 1538 nu ni se arată. Că el ar fi fost Logofătul lui Lăcustă nu dovedește nimic: în Wickenhauser, *Moldawitza*, p. 81, n° 42, se întărește numai o danie făcută de «Totrușan Logofătul» (ceia ce nu arată că

el funcționa încă)¹. Cu el a fost ucis și boierul Petrașcu (pe care d. Kozak îl uită). Mai mult, în ale mele *Documentele Bistriței*, I, d-sa ar fi găsit pe Totrușan Vistier și Mare-Vameș încă din 1510 (p. x), l-ar fi văzut în expediții (p. XIII). Data morții lui, 11 Mart 1541, o putea ști din documentul polon ce am tipărit în *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 349 (n° VII) și tot de acolo că Totrușan a fost în adevăr Marele-Logofăt al lui Alexandru-Vodă Cornea. Vămeșia lui Totrușan la început ar fi permis d-lui Kozak să admită că Anjinco Vameșul, îngropat la Părhauți, era tatăl lui.

Pentru Murguleț, d. Kozak ar fi avut la îndămină o bogată colecție de acte în *Arhiva istorică*, III, p. 197 și urm., și note complementare în *Doc. Bistriței*, II, p. XVIII. Teodor Murguleț nu se putea numi «Turca»: n'are nici un sens.

VIII. Petrăuți.

Biserica de acolo, clădită în 1487, comemorează, probabil biruința de la Scheia (v. a mea *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 169).

Pentru piatra de supt Aron-Vodă e cu neputință de primit cetirea d-lui Kozak, pentru care ea ar veni de la un Prădoschi (?). Mi se dăduse acum cîtva timp o altă cetire, pe care mă mulțimesc a o aminti: v. *Analele Academiei Romîne*, XXI, p. 268. Această inscripție, d n Decembre 7103, nu poate fi strămutată în 1595, căci Aron-Vodă a fost scos din Domnie încă din Maiu al acestui an. E deci, neîndoielnic, Decembre 1594.

Altă piatră e închinată de «cneaghina Marghita» maicei

¹ Astăzi actul resumat acolo de Wickenhauser se află la Academia Romînă. Prin el, din Hirlau, 24 Mart 7047 (1539), Ștefan-Vodă întărește Moldaviței un loc pe care I n Moșoc, fiul lui Ivanco, îl vînduse НАМЕАШЪ КЪРХОУАШЪ НАШЪ ТОТРУШАШЪ АРОФЕТЪ: cea ce poate însemna și «fost Logofăt». Totrușan figurează însă ca Logofăt în actul lui «Ștefan-Vodă *fiul* lui Ștefan-Vodă», din 23 Maiu 70... (rupt, prin care se face o danie boierului Crăciun (marturi: Popescul, Manea și Grozav, pircalabî de Neamț, .. rul și Ma..., Mihul..., Dragșan Spat., Crasnăș Vist., Huru (?)..., Lohan Stol și fiul Domnului. Alexandru și Ștefan) (Bibl. Ac. Rom., Pec. 31). — În Bibl. Ac. Rom. se mai află, cu privire la Totrușan, o întărire către el a Părhauților (Vaslui, 7 Mart 7031 = 1529: 1 se zice biv Logofăt).

sale Protasia în Septembrie 7108 (decî 1599). D. Kozak traduce «cneaghina» cu *Fürstin* și nu încearcă să identifice. E clar însă că această Marghita e soția lui Simion-Vodă Movilă, și în 1599 el nu era încă Domn muntean, cum ajunsese abia în 1600: decî «cneaghina» se cuvine a se traduce numai prin *jupăneasă*, și mai sînt casuri de simple boieroaice care-și zic cneaghine.

IX. Putna.

D. Kozak nu găsește știri despre schimnicia Putnei după anexarea Bucovinei de Austriaci. Din ajunul anexării putea găsi informație în ale mele *Documente Callimachi*, I, p. 421, n° 1: pe la 1760 stătea acolo schimnicul Sila.

Citind cronică slavonă a Moldovei, d. Kozak se întreabă unde să fi fost Lipnic, în care loc Ștefan-cel-Mare a cîștigat marea sa biruință asupra Tatarilor. Lipnic e în fostul Ținut al Sorocei, în Basarabia. și aceasta se poate vedea din lista de sate basarabene pe care o dă d. Arbure, în a sa *Basarabia*, București, 1899, p. 723. Decî era inutil a cita lectura greșită Lipinți.

Pe p. 66, nota 1, d. Kozak se folosește de faptul că în Cronica putneană s'a făcut un adaus ceva mai sus decît trebuia, pentru a presinta încă odată ipotesa, scumpă d-sale, că noi începeam anul nou rusește, la Mart. D. Kozak se întreabă dacă luarea Brăilei de Ștefan-cel-Mare n'a fost în 1471. Îi răspundem că nu, de oare ce pentru această campanie a lui Ștefan avem și un izvor documentar, citat în ale mele *Studii și doc.*, III, p. xxxv. Brăila s'a luat la 27 Februar 1470, cum spune letopisețul bistrițean. Era în adevăr în 1470 o Marți, ca în cronică.

În nota despre întăiul egumen de Putna, Ioasaf (e zădarnic a discuta dacă putea să-l cheme Iosif), dacă d. Kozak ar fi cunoscut ale mele *Studii și doc.*, V, ar fi putut spune că Ioasaf a venit de la Neamț, unde era egumen în 1463 (v. *l. c.*, p. 386, n° 1).

Neculce nu spune că la Putna Ștefan a pus mai mult aur decît pictură, ci că în această pictură predomina aurul.

Inscripția din *Arch. românească* pe care d. Kozak o discută la p. 67, nota 3, e de răspins fără discuție: ce putea fi vorba de Dragoș într'o pisanie a lui Ștefan-cel-Mare!

Altă inscripție, din 6989, nu poate fi declarată neautentică pentru că Ștefan e numit acolo încă în viață «Mare». «Mare» pentru el are tot atîta valoare cîtă și pentru tatăl său, calificat în aceiași inscripție de «mare». Acest titlu se dă, în Țara Românească, lui Nicolae Alexandru pe epitaful său (Onciul, *Originile principatelor*, p. 182). El se dă de patriarhul constantinopolitan aceluiași Alexandru. Mircea-șî zice «Mare Voevod». Înscripția e deci contemporană — căci cine și-ar fi permis, și pentru ce, impietatea de a pune inscripții false în numele lui Ștefan-cel-Mare?! Și d. Kozak observă că noua inscripție din 1481 se poate lămuri prin încheierea zidului în acest an.

La știrea de pe p. 71 că, într'un manuscript din 1502, satul Coțmanî e numit «vestitul», se cuvenia să se adauge și motivul: petrecerea acolo, în 1497, a Polonilor regelui Ioan Albert, porniți asupra Moldovei (Cronica bistrițeană).

Nu se poate admite că bogatul, mîndrul Vasile Lupu, un Cresus pompos al vremii sale, a dărimat Putna ca să scormonească bogății în mormintele domnești. Tot ce spune pentru aceasta, din auzite, Neculce, într'o *Samă de cuvinte* (p. 186), n'are nici-o valoare istorică. Vasile-Vodă a voit numai să refacă Putna, care se ruinase. Presupusul hoț de biserică a innălțat minunatele mănăstiri Trei-Ierarchi și Golia în Iași, și, unde n'a clădit, a dres. Pentru Pobrata o spune aceasta un foarte frumos act al Mitropolitului Dosoftei, tipărit în *Candela*, IV (1885), pp. 147-50: «Nime nu cutedza să să facî ctitor, să o acopere, pânî diade voe Vasilie-Vodî dumisale Iorgăi Postialnicul, vărului său, de o aū acoperit, iară tripăzările aū vîndut călugării cu săborul un munte dumisale lui Gheorghie Păhar-nicul-Mare, fratele lui Vasilie-Vodî, Dum[ne]dzău să-l pome-nească, nu pre bani, ce pentru să dereagî tripădzăriile ciale de dires și ciale de iznoavî să le facî». În 1635 știm sigur (*Doc. Bistriței*, I, p. xcvi) că erau călugări la Putna. Pe atunci era egumen Simon, iar apoi apar proegumenul Gher-

vasie (*ibid.*, p. 57, n° LXXV ; p. 76, n° CII), egumenul Teofan (*ibid.*, II, p. 8, n° CLXXII). Data de 7170 pentru sfârșirea mănăstirei reînnoite, poate fi, nu numai 1662, cum admite d. Kozak, ci și 1661, căci Dabija-Vodă începu a domni în acest din urmă an. La 3 Decembre st. n. se știa la Poartă că el a fost ales (Hurmuzaki, IX², p. 176).

Pentru a doua restaurare a Putnei, făcută de Mitropolitul Iacov, Constantin-Vodă Racoviță n'a putut contribui, dacă ea s'a făcut după 1760, cum pare a zice d. Kozak, căci de atunci el nu mai domnește nici-odată în Moldova. Părinții lui Iacov n'aū fost îngropați după 1760, ci în 1758 (v. a mea *Ist. literaturii române*, I, p. 531). De fapt reparația se făcuse încă din 1756 (*ibid.*, p. 534).

Mitropolitul Teoctist I-ū e îngropat la Putna Piatra lui mormîntală poartă data : Novembre 6986. D. Kozak, doritor totdeauna de a arăta că în vechime socotiam anii rusește, de la Mart, nu bizantin, de la Septembre, interpretează data ca 1478. Dar în cronică — unde în adevăr nu se întrebuintează stilul de Septembre, ci acel de Ianuar (nu de Mart ; v. la urmă) — data e firește cu o unitate mai puțin : Novembre 6985 (decî tot 1477). Ei bine, d. Kozak înlătură cronică pe motivul că s'a scris mai tîrziu decît epitaful. În realitate, nici aceasta nu e adevărat : însemnările se făceau în cronică imediat după fapt și unele epitafe se scriaū anî de zile după îngroparea mortului.

Că Teoctist ar fi fost Sîrb, Bulgar, nu e altă dovadă decît un sinodic din *al XVIII lea veac*. În *Ist. literaturii române*, II, pp. 535-6, am arătat că spusa sinodicului nu se poate susține și în alte puncte : Mitropolitul Damian de la sinodul din Florența a mai stăpînit încă multă vreme după acest sinod. *Sîrbia* lui Teoctist vine din faptul că el a fost sfințit de un patriarch sîrbesc.

Nota 3 la p. 76 e plină de încurcături. D. Kozak reproduce notița slavonă din care se vede clar că Teoctist a ajuns Mitropolit abia supt Alexandru-Vodă. În aceeași notiță se spune că «la leatul 6961, a fost arhiepiscop chir Iosif din mănăstirea Neamțului, supt bine-credinciosul Voevod Alexan-

dru. Și apoi, în zilele lui Alexandrel fiul lui Iliș Voevod», s'a făcut mitropolit Teoctist. D. Kozak exclamă: iată «o personalitate cu totul nouă, arhiepiscopul Iosif, ca premergător imediat al lui Teoctist»! De loc: Iosif supt «*Alexan. dru-Vodă*» (îndată apoi se spune că «pe urmă, supt *Alexandrel Iliș*») e vestitul Iosif, întemeietorul Mitropoliei moldovene, supt *Alexandru-cel-Bun*, iar data de 1453 e pusă prin confuzie la începutul propoziției întâi, pe cînd trebuia să înceapă pe a doua (*Alexandrel domnia* în 1453). Peste cîteva rînduri de altmîntrelea, și d. Kozak se gîndește la posibilitatea (ba *siguranța*) unei confuzii între cei doi Alexandru. Din a mea *Ist. literaturii romîne*, II, p. 535, d. Kozak putea să afle și data morții lui Damian. Legăturile cu Ohrida n'aŭ venit din cauza luării Constantinoplei de Turci în 1453, ci din cauza întreruperii relațiilor cu acest din urmă oraș prin cucerirea de Sultani a ținuturilor intermediare. O mare parte din lucrurile ce spune d. Kozak despre Teoctist, și unele ce nu le știe, se află încă din 1901 în a mea *Ist. lit. rom.*, II, pp. 535-6. Părerea lui Wickenhauser că Teoctist era la moarte călugărul Rafail (culeasă de d. Kozak, cu singura obiecție că nu se dă izvorul), nu merită nici-o mențiune, fiindcă e ridiculă: N'avem piatra funerară a lui Teoctist, care nu știe de nici-un Rafail?! Mitropolitul Iacov, care și-a schimbat în adevăr numele în schimnicie, poartă pe mormîntul său (Kozak, p. 78) și numele de schimnic.

La mormîntul Mariei din Mangop, se trimete, pentru familia din care ea făcea parte, la *Istoria Romînilor* de d. A. D. Xenopol: însă astăzi e de consultat — cum se va convinge și d. Kozak vazînd această carte — a mea *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 142 și urm. Data de Decembre 6985 pentru moartea ei — în inscripție, ca și în cronică — ar fi de înțeles: 1477, și nu 1476. Eu am luat tot data de 1477 încă din 1901, dînd în *Ist. lit. rom.*, II, p. 567 nota 3, toate lămuririle ce dă acum, ca din nou, d. Kozak. Cît de puțin se împacă de altmîntrelea părerea de aici a d-lui Kozak cu alta pe care o are puțin mai departe, vom vedea vorbind de inscripția funerară a Domnei Maria a II-a, fiica lui Radu-Vodă.

În nota 3 de la p. 82, d. Kozak discută numărul și ordinea soțiilor lui Ștefan-cel-Mare. Și d-sa e aplecat a admite că Maria din Mangup era a treia soție a Domnului. Aceasta nu e adevărat: pomelnicul de la Bistrița, singurul izvor care vorbește de Marușca, înșiră pe Doamnele Evdochia și cele două Marii, cu titlul de gospojde, iar apoi la urmă pune și pe «Marușca mama lui Alexandru», deci o concubină. Dar Ștefan nu venise cu acest Alexandru, care era om matur încă la 1476, din Țara-Românească. El apare în acte încă de la 1463 (ale mele *Studii și doc.*, V, p. 386, n° 1). Însă căsătoria lui Ștefan cu Evdochia de la Chiev se făcu în Iunie sau Iulie ale acestuiași an 1463, și Alexandru nu figurează în acte anterioare ale lui Ștefan. Caracterul de concubină și bastard al Maruștei și lui Alexandru nu poate fi supus îndoielii. Marușca era poate aceeași cu Maria, concubina din Hîrlău, care dădu naștere lui Petru Rareș (Melchisedek, în *Analele Academiei Romîne*, VII, p. 191). În adevăr acesta muri bătrîn în 1546. De la 1467 la 1472 Ștefan a fost apoi neînsurat (până ce iea pe Maria lui Mangop).

În 1479 și 1480 mor copiii lui Ștefan: Bogdan și Petru. Despre ei se poate zice numai că se ivesc în documente pe vremea cînd tatăl lor era însurat cu Evdochia, dar nimic nu dovedește — d. Kozak se iea însă după d. Xenopol — că ei ar fi fost fiii acesteia.

Ce se spune despre Maria fata lui Radu-Vodă la p. 88, e în parte fals. Expediția lui Ștefan, care luă cetatea Bucureștilor și prinse familia lui Radu, e din 1473. Dar nici Maria-Despina, soția învinsului, n'a fost trimeasă îndărăt la soțul ei, care muri îndată după înfrîngere (v. ale mele *Studii și doc.*, III, p. xxxvi și monografia d-lui Al. Lăpădatu, în *Transilvania* pe 1901; v., de altfel, și chiar nota d-lui Kozak), nici Maria, fata Despinei, n'a purtat vre-odată oficial numele de Voichița, nici Ștefan n'a luat-o de soție până la moartea Mariei din Mangop, în 1477 (dacă ar fi fost despărțenie, Doamna ar fi plecat din țară sau s'ar fi călugărit, ceia ce nu s'a întîmplat). Ureche, izvorul acestor știri, greșește, și aceasta am arătat-o încă din 1901, în critica letopisețului său (*Ist. lite-*

raturii române, II, p. 567). Bogdan-Vlad, fiul Mariei lui Radu (Vlad era numele bunicului mamei sale, Vlad Dracul), nu era încă născut la 27 Maiu 1480 (*Uricariul*, XIV, p. 71). Nașterea lui cade între această dată și cea de 1^{uă} Februar 1481, când el figurează printre marturi după fratele cel mare, Alexandru, singurul rămas în viață (*Arch. istorică*, I¹, p. 75). Deci n'au fost în același timp doi fii ai lui Ștefan cu numele de Bogdan), căci întâiul Bogdan murise încă din 1479¹.

D. Kozak are dreptate însă când arată că Maria, fata lui Ștefan-cel-Mare, moartă în 1518, era «zisă cneajna», nu fiind-că era botezată Cneajna, ci pentru că supt acest nume se deprinse a spune lumea fetei nemăritate a Domnului. E, la dreptul vorbind, singura îndreptare nouă și bună, pe care am găsit-o până aici. Și încă, pentru a lămuri lucrul mai bine, s'ar fi convenit ca d. Kozak să apropie acest cas de altul, anume de actul lui Ștefan-cel-Mare, din 1470, care întărește mănăstirii Neamțul dania ce-i făcuse mătușa sa «cneaghina», fata lui Alexandru-cel-Bun și a Mărinei (*Rev. p. istorie, arch. și filologie*, VII, pp. 377-8).

La publicarea din nou a inscripției de pe mormîntul Mariei, întâia soție a lui Petru Rareș, d. Kozak uită să mai dea lămurirea că ea a avut un fiu Bogdan care dispare și el cinci ani după mumăsa, la 1535 (despre Bogdan vorbește numai aiurea). Se putea ști aceasta din *Analele Academiei Române*, XIX, p. 212. Ea muri în lipsa bărbatului ei, care cîștigase cu o săptămîină înainte de a ajunge văduv lupta de la Feldioara, în Ardeal (v. *Doc. Bistriței*, I, p. XXII).

La p. 93, d. Kozak pretinde că lui Ștefan-cel-Tînăr, fiul lui Bogdan-Vodă, i s'a zis și Crudul («der Grausame»): de unde? În notă, d-sa crede că vrîsta de 11 ani, dată de un raport polon, lui Ștefan la suirea lui pe tron în 1517, e bună. O cercetare a actelor lui Bogdan-Vodă l-ar fi convins că nu. După raportul citat, Ștefan s'ar fi născut deci în 1506; dar la 1507 Bogdan n'avea nici un fiu (*Uricariul*, XVIII, p.

¹ Lui Bogdan îi atribuie data de naștere 1474 (fals) un pretendent din secolul al XVII-lea, care știa că el era fiul Mariei a doua (Hurmuzaki, XII, apărut în 1903; p. 386).

85). Tot așa în 1508 (Wickenhauser, *Putna*, p. 189). De altminterlea se știe că abia în 1510 Bogdan încheie cu Polonii tratatul prin care declara că renunță în sfârșit la pretențiile sale de logodnic al fetei de rege Elisabeta. Numai pe urmă el se însură. În Mart 1513, după aproape trei ani, Domnul, însurat în țară cu Doamna Ruxanda, avea trei fii: pe Ștefan, din concubina Stana (Kozak, p. 110), pe Petru și pe Iliș (Arch. istorică, I², p. 120). Ei apar toți și în 1514-5 (Wickenhauser, *Putna*, p. 106; Arch. istorică, I¹, p. 157). Iliș muri până la suirea pe tron a lui Ștefan, care pomeneste numai pe fratele său Petru (cf. Wickenhauser, *Putna*, p. 192; Orest Popescul, *Cîteva documente moldovene*, Cernăuți, 1895, p. 22; ale mele *Studii și doc.*, V, p. 387, n° 5), ba încă până la începutul anului 1517, cînd Bogdan avea numai doi fii (*Studii și doc.*, V, p. 550, n° 1). Petru, care se întîlnește încă la 1522 (Wickenhauser, *Putna*, p. 204), si moare în Septembrie 1526, cu cîteva luni innaintea fratelui sau¹, trebuie să se fi nascut deci în 1511-2, iar Ștefan în 1509 11. Așa încît el avea în April 1517 cel mult opt ani, cu toată mărturia cronicii, unde, de altminterlea, interpuncțiunea, schimbătoare de sens, a d-lui Kozak nu e de admis: sfințirea unui fiu de Domn, cînd tatăl său era încă în viața, nu se poate admite, și agregarea la tron, obișnuită și în Moldova, nu putea aduce după sine această ceremonie. De altfel, Bogdan-Vodă era prea tînăr pentru ca la 1515 încă el să se fi gîndit, bun sănătos cum se vede să fi fost, la succesia tronului. N'avea nici patruzeci de ani!

În 1526 Ștefăniță duce războiul cu vecinul său Radu de la Afumați, dintre cari și unul și altul voia să se însoare cu cea mai mică din fetele lui Neagoe Basarab (ale mele *Studii și doc.*, III, pp. XLVIII-IX; *Analele Academiei Romîne*, XIX, p. 209, nota 7). Radu, învins, luă totuși pe Domnița Ruxanda, pe cînd Ștefan trebui să se mulțamească, de și învingător, cu sora cea mare, Stana. Aceste lucruri trebuiau spuse pentru a se înțelege otrăvirea Domnului Moldovei, pe atunci încă

¹ Ureche, p. 189.

un băiețaș de șaptesprezece ani, de această soție a sa. După moartea lui Ștefăniță, Stana se călugări ca Sofronia, și muri și ea peste patru ani.

Nu pot admite — ca d. Kozak la p. 94 — că episcopiî moldoveni erau în stare și aveau aplecare să-și sape singuri epitafele; «și-a săvîrșit», de pe piatra lui Teofan de Rădăuți, înseamnă că a pus pe un meșter să-și sape inscripția mormîntului.

D. Kozak neglige și însemnarea datei cînd Teofan a luat Scaunul său episcopal în stăpînire: ea se poate ști însă. Încă în 1655 era la Rădăuți Iorest, cum se vede din ale mele *Studii și doc.*, IV, p. 44. O scrisoare a lui către orașul Bistrița în Ardeal am resumat-o în *Doc. Bistriței*, II, p. 9, n° CLXXIV. Alte două, din 1642 și c. 1642, cînd era egumen al Putnei, le-am dat *ibid.*, I, pp. 73-4, n° XCVIII și II, p. 8, n° CLXXII.

La p. 95, e de sigur de cetit — decî nu trebuie semn de întrebare la traducere — cuvîntul *кѣнѣи* înaintea numelui lui Alexandru Lăpușeanu. A se compara cu îndoielile d-lui Kozak relative la același titlu de «mare» alipit la numele lui Ștefan-cel-Mare

La săhăstria Putnei, d. Kozak nu poate da nici-o lămurire asupra lui Ilie Cantacuzino, întemeietorul. El era fiul lui Toderășco Iordachi și nepotul de fiu al lui Iordachi Vistierul; moare în 1709. Cariera lui e schițată în ale mele *Studii și doc.*, V, pp. 587-8. Starețul Sila, fost schimnic, e și el cunoscut: pentru reparația mănăstirii sale putnene, el călători peste Milcov (v. a mea *Ist. lit. romîne*, I, p. 535, nota 4). Cf. și *Doc. Callimachi*, I, p. 421, n° 1, unde găsim un privilegiu din 1757 pentru dînsul, și tabla ambelor volume din colecția citată (în mai multe locuri e vorba de sihăstria Putnei).

X. Rădăuți.

Nu e probat prin nimic că Alexandru-cel-Bun a întemeiat episcopia de Rădăuți, fiindcă pe vremea lui, și mult încă după dînsul, nu sînt episcopi de Rădăuți. El a supus numai mă-

năstirii rădăuțene un număr de cincizeci de biserici de sate D. Kozak putea afla numele acelor sate în întărirea din 1490 a lui Ștefan-cel-Mare (*Uricariul*, XVIII, p. 58 și urm.). Pentru organizarea Bisericii moldovene de Alexandru-Vodă nu era de recurs la Ureche, ci la recentul articol al d-lui I. Bogdan, în *Convorbiri literare*, pe 1901. În 1463 — cum se vede dintr'un act resumat în *Studii și doc.*, V, p. 386, n° 1 — nu era încă un episcop de Rădăuți.

Cînd a domnit Bogdan întemeietorul, nu poate fi lăsat astăzi în sama cronicilor divergente (v. ultima părere în cartea mea *Sate și preoți din Ardeal*, București, 1902). «Mistr. Ian», care i-a săpat inscripția din porunca lui Ștefan-cel-Mare, e, de bună samă, nu un Ceh — cum vrea d. Kozak —, ci un Sas: venirea Husiților în Moldova se face nu tocmai pe la 1480, cum admite d-sa (v. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 90, și *Zwei alte ungarische Texte aus einer Handschrift der k. Hof- u. Staatsbibliothek von Friedrich Keinz*, München, 1879).

E interesant că, prin ediția d-lui Kozak se vede astăzi că și piatra mormintală a lui Ștefan I-ii, pusă de Ștefan-cel-Mare, ca și cronica slavonă, pomenește, nu presupusul lui omor la Hirălău, ci lupta lui cu Ungurii Împăratului Sigismund la «Hindov». Însemnarea s'a făcut însă *după cronică*, așa încît se poate să fie numai reproducerea unei greșeli de copie: Hindău pentru Hirălău, căci aici Domnii își aveau reședința, și o diplomă latină contemporană cu lupta spune că Sigismund a urmărit pe Voevodul moldovean până în reședința lui¹. Un «Hindov» nu e cunoscut. Pentru aceste lucruri d. Kozak se putea lămuri din *Studii și doc.*, I-II, p. XXIX, ceva mai nou decît articolul lui Huber din *Archiv für österr. Geschichte*, LXVI.

Roman-Vodă nu e Roman Mușat, ci fiul Mușatei, cum voiți dovedi — și se putea vedea lesne — în a mea *Geschichte der Rumänen* (supt presă). Nu e de loc probat că Anasztasia fata lui Lațco, a luat pe Roman-Vodă și a fost astfel mama lui Alexandru-cel-Bun. Am adus argumente contra

¹ «Circa larem seu domum proprie residencie ipsius Stephani Voyvode» (Hurmuzaki, I², p. 333, n° CCLXX(11)).

acestei păreri încă din 1901 în *Ist. literaturii romine*, II, p. 532, nota 1. E hotărîtor faptul că Anastasia mama lui Alexandru e înmormîntată la *Roman*, pe cînd acea de care e vorba aici găsise locul ei de odihnă la *Rădăuți*¹.

Dacă Cronica putneană, izvorul cel mai autentic pentru cariera lui Ștefan-cel-Mare, zice că el era nepotul de fiu al lui Alexandru-cel-Bun, și nu al lui Bogdan fratele lui Alexandru, nu înțeleg cum se poate susține că «întrebarea ar aștepta încă o lămurire istorică», — precum face d. Kozak, la pp. 107-8.

Bogdan-Vodă, fiul lui Alexandru, căruia Ștefan îi pune o piatră la Rădăuți, numindu-l *ШКОУ*, unchiu, nu poate fi — cum observă bine d. Kozak — un Bogdan fiu al lui Alexandru, feciorul cel mai mare al lui Ștefan-cel-Mare însuși (admițîndu-se, cum face Melchisedek, că s'a săpat *ШКОУ* pentru *Ш-ШКОУ*, *ВШКОУ*). Un asemenea nepot de fiu Bogdan ar apărea în mărturiile documentelor lingă tatăl său Alexandru, — ceia ce nu se întimplă. Dar tot așa de puțin se poate admite că e vorba în adevăr de un Bogdan fiul lui Alexandru-cel-Bun și frate al lui Bogdan, *de sigur* fiu al lui Alexandru-cel-Bun (o spun și izvoarele polone; v. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 102), tată al lui Ștefan-cel-Mare. Săpătorul a pus fără îndoială acest *ШКОУ* pentru *ШТЕУ*, căci *acesta* e tatăl lui Ștefan: altfel ar ieși că în gropnița Rădăuților, împodobită de marele Domn, el n'a uitat decît pe tată-său!

De altmintealea, putem să alcătuim cu toată precisia lista fiilor lui Alexandru-cel-Bun, după multele acte ce s'a păstrat de la el. Ei apar astfel în documente:

În Mart 1407 Domnul aduce, însemnînd nelămurit că are și fiu, numai mărturia fratelui său Bogdan (Melchisedek, *Cron. Hușilor*, Apendice, p. 5). Îndată după aceasta sînt pomeniți însă, în Septembrie, fiul Roman și fata Vasilisa, născuți din a doua căsătorie a lui (întăia fusese cu catolica Margareta), Ana (Melchisedek, *Cron. Romanului*, I, p. 104; originalul în Bibl. Ac. Rom.). În 1409, e citat numai Roman (*Arch. istorică*, I², p. 11).

¹ Asupra acestui punct îmi atrage atenția d. G. Popovici.

În anul următor, 1410, mai mulți fii nenumiți, — alusie la o bogată posteritate nelegitimă (*ibid.*, p. 12). Roman murise deci.

Dar la 1409 încă se născuse Ilie, din aceeași Doamnă Ana (zisă Neacșa) (Bogdan, *Cron. inedite*, p. 35; cf. *Ist. lit. rom.*, II, p. 533, nota 4).

El n'are parte să fie pomenit anume în documente, căci, din motive politice, Alexandru lasă pe Ana-Neacșa († 1427) pentru a face o strălucită căsătorie, cu Polona Ringala. Nu se pomenesc nici alți doi fii, născuți din relații nelegitime, pe cînd Ringala era Doamnă, Ștefan (n. 1410-1), fiul Stancăi, și Petru (n. 1421-2), fiul Marinei lui Marin. Căsătoria cu Ringala nu dă însă urmași la tron (cf. *Cron. inedite*, p. 35).

În 1421 aceasta, care părăsise probabil de mai mult timp Curtea soțului ei, cere divorțul (*Studii și doc.*, I-II, p. xxxii). Încă din 1418 începe deci a fi adus înaintea numelui lui Ilie (Wickenhauser, *Moldowitza*, p. 60). Numai el se găsește la 1422 (*Arch. istorică*, I¹, p. 132), la 1427 (Wickenhauser, *Putna*, p. 147), la 1428 (*ibid.*, p. 200; *Arch. istorică*, I¹, p. 121; *Uricariul*, II, p. 252; XVIII, p. 1).

Către sfîrșitul vieții sale, în 1429, Alexandru înseamnă pe toți fiii săi, naturali sau legitimi: Ilie, Ștefan, Petru, Alexandru (*Arch. ist.*, I¹, p. 122). În 1431 nu mai erau în viață decît cei trei d'intăiu (*ibid.*, p. 122). Se știe că Ilie și Ștefan se luptară împreună după moartea tatălui lor și că Petru, care domni și el, ținu partea lui Ștefan ¹ (*ibid.*, p. 123).

Unde mai rămîne deci loc pentru fiul Bogdan, fiu legitim, căruia să i se fi făcut o îngropare domnească la Rădăuți?

E importantă și noua lectură a pietrei VIII, din care se

¹ Pomelnicul de la Bistrița (Bogdan, *l. c.*, p. 65; cf. Gr. G. Tocilescu, în *An. Academiei Romîne*, XVIII, pp. 335-6) trebuie înțeles așa. După fratele lui Alexandru-cel-Bun, Bogdan, și mama lor Anastasia (deosebită de Anastasia fata lui Lațco, căci aceia e îngropată la Rădăuți, pe cînd aceasta la Sf. Paraschiva din Roman; Melchisedek, *Cron. Romanului*, I, p. 101), apare Doamna Ana, surorî, nepoate, fete ale ctitorului, ca: Maria și fata ei Ana, Maria Vasilisa, pomenită și în documente, Anastasia, toate *gospoide*, adică Doamne și Domnițe.

vede că Ștefan a închinat-o, nu unei neexistente Maria, fata cneaghinei Anastasia, fată ea însăși a lui Lațco, ci Anastasiei chiar. Dar obiecția mea din *Ist. literaturii române*, II, p. 532, nota 1, rămîne: nu se dă numele soțului Anastasiei. Deci, ori ea n'a fost măritată, ori a luat pe cineva al cărui nume a fost șters din lista Domnilor legitimi, Iurg Litvanui¹. Nicî într'un chip însă nu s'ar fi uitat numele lui Roman-Vodă pe lingă al Anastasiei, dacă aceasta i-ar fi fost soție. De asemenea o astfel de căsătorie — un titlu de legitimitate pentru Romanizi — ar fi fost pomenită cu mîndrie în vre una din cronicile lor; ceia ce nu se întîmînă.

La p. 110 se dă inscripția Stanei, mama lui Ștefăniță — despre care, nespuindu-se «Doamnă», trebuia să se însemne că a fost numai concubina lui Bogdan-Vodă. De ce trebuie să fie Sîrboaică, dacă o chema Stana, nu pot înțelege.

La p. 113, dîndu-se inscripția de pe mormîntul Mariei Niculescu, Munteanca, trebuia să se explice că Niculeștii erau înrudiți cu familia Crețuleștilor și că acest Alexa Niculescu chiar, soțul Mariei, apare într'o petiție din 15 Ianuar 1773 către ambasadorul rusesc la congresul din București. V. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 377, nota 1; p. 512.

Cînd, la p. 114, d. Kozak lămurește inscripția episcopului Gheorghe de Rădăuți, mort în 1593, d-sa comite greșeli care au fost notate mai sus, p. 609.

XI. Reusenii.

Data de 1450 pentru uciderea lui Bogdan-Vodă în acest loc nu se poate admite. Atîtea izvoare o fixează în 1451. V. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 105. Totuși, în adevăr, 16 Octombrie 1451 a fost Sîmbătă și cronica bistrițeană zice că Bogdan a fost tăiat Vineri. Explicația e aceasta: ucigașul, Petru-Vodă, veni în adevăr Vineri, dar ucise pe Bogdan «în faptul zilei» următoare, de Sîmbătă, 16.

E sigur că inscripția românească de pe pp. 118-9 e rău

¹ În articolul său despre ocoalele lui Iuga (în *Convorbirile literare* pe 1891) și d. G. Popovici e de această părere.

citată : ea n'are nici-un sens, și nici personagiile nu corespund.

XII. Siretiu.

Cu privire la originile orașului, d. Kozak spune că s'ar putea găsi ceva în «felurite tălmăcirii ale izvoarelor grecești din vremea mai veche». Foarte curioase aceste izvoare ! Siretiul ar fi jucat un rol «și în timpul dominației cumane» : și mai curios ! Ar fi fost «cea mai veche residență a Voevozielor Moldovei» : nu, aceia a fost Baia. Episcopatul latin de Siretiu s'ar fi strămutat apoi la Bacău : am arătat însă în Prefața la vol. I-II din *Studii și documente* că episcopatul de Bacău nu rezultă de loc dintr'o strămutare a celui din Siretiu. Un «cartier grecesc» n'a existat nici-odată în Siretiu. Numele Sasca nu arată că a fost un episcopat latin, ci că au fost cîndva Sași în Siret (tot așa pentru Sasca de lângă Baia). «Tatarșcina» d-lui Kozak dovedește, nu pradă repetată din partea Tatarilor, ci existența pe lângă acest oraș, ca și pe lângă multe altele, a unei așezări de robii tatarî ai Domnului, de Tătărăși (ca în Iași, Suceava, Botoșani, etc.). Pentru faptul că biserica Sf. Ioan e făcută de Margareta, mama lui Petru și Roman-Vodă, nu trebuie, cum crede d. Kozak, «o cercetare mai de aproape» : este un act de la Petru, care spune deslușit că biserica Sf. Ioan, întâi catolică, a fost zidită de mama acestui Domn (v. *Studii și documente*, I-II, p. XLIX).

XIII. Solca.

Cu privire la Solca nu e nici-o contradicere între izvoarele documentare și Miron Costin : mănăstirea a fost cu totul terminată numai în 1630, fiind însă mai veche. D. Kozak putea să admită data de : a doua Domnie a lui Ștefan Tomșa, 7130, a lui Costin, pe care pare că vrea să o îndrepte în 1620 : Tomșa domnește, în adevăr, a doua oară de la 1620 la 1623. Cronologia Domniilor din secolul al XVII-lea se dă în cărțile mele : *Socotelile Brașovului* (din *Analele Academiei Române*, XXI) și *Studii și documente*, IV, Prefața.

Inscripția românească de pe p. 126 e neîndestulător cetită : în loc de «aū bătut Neamți (?) pre ut . . . abe în zilel[e] . . . Ducă», trebuia «aū bătut Neamți pre Turci la Beč în zilel[e] Ducăi», căci e vorba de despresurarea Vienei, în 1683. În loc de «aū făcut . . . Abăza Stolnic [i] cu prea-iubită giupănease dmisale Șerbeil», trebuia : «aū făcut . . . Abăza Stolnicul prea-iubită[i] giupănease[i] dumisale Șerbei». Restul e prea defectuos reprodus ca să pot înțelege ceva. Lipsesc și orî-ce note asupra lui Abăza : el e Abăza Stolnicul de supt Antonie Ruset. Se putea consulta *Studii și doc.*, V, p. 617.

A doua inscripție, p. 127, pomenește un «Vornicū la Domna», «adecă Vornic de spre Doamna», cum se mai zice, în serviciul Doamnei. D. Kozak traduce însă «Richter bei der Landesherrschaft», adecă la Domnie, — ceia ce e alt ceva și n'are nici sens.

XIV. Sf. Ilie.

Cuvintele grecești pe p. 129 sînt iarăși rău cetite : ele nu dau nici-un înțeles. În a doua inscripție e vorba de o femeie, al cărei nume se termină . . . *odiia* ; d. K. traduce însă : Draga, un nume pe care nu l-am aflat în onomastica românească¹. A treia inscripție ar începe așa : «supt p[i]at[r]ă pi . . .», pe cînd e, firește : «supt această pi[atră]».

XV. Sf. Onofreî.

La inscripția lui Ștefan-Vodă Petriceicu și a soției lui Maria, trebuia să se spuie că Doamna se numia Mariana, — precum se vede din actul tipărit în *Arch. istorică*, III, pp. 272-3. Ea s'ar fi căsătorit apoi cu un Polon (Cantemir, *Ist. imperiului otoman*, p. 417, nota 5). Cf. și Hurmuzaki, *Suplement II*, vol. III¹.

Pentru episcopul Ioanichie de Roman, erau de cules știri în *Doc. Callimachi*, I, acte interne.

¹ O singură dată am găsit o *Drăga*.

XVI. Suceava.

Forma «Soceava» se mai află și în actul din 1443 pe care l-am menționat în *Studii și doc.*, V, p. 3, n° 5. Decî forma durează și după Alexandru-cel-Bun (cf. Kozak, p. 131, nota 1).

Cele două figuri decapitate din biserica Sf. Gheorghe, care se află lîngă ale lui Bogdan-Vodă și fiilor săi Ștefan și Petru, sînt, de sigur, figura Doamnei și a celui mai mic dintre fiii domnești, Iliăș (v. mai sus, p. 622). Inscripția de la Petru Șchiopul, foarte importantă pentru asocierea la Domnie a fiului său Ștefan, în loc să fie aruncată în notă, trebuia pusă în text și explicată prin Prefața la vol. XI din colecția Hurmuzaki. Tot așa se puteau da lămuriri despre importantul Mitropolit Teofan, care a făcut pridvorul (Hurmuzaki, XI Prefață).

În aceeași biserică se află piatra de mormînt pusă de Vasile Hatmanul și soția lui Marina fetei lor Maria, în 1654-5. Răsfoind prin publicațiile românești, d. Kozak ar fi putut da lămurirea, neapărată, că acesta e fratele lui Gheorghe Ștefan-Vodă, Vasile Ceaurul, — ceia ce dă inscripției o mare însemnătate.

Inscripția de pe p. 137 vine de la un personagiu din numele căruia d. Kozak poate ceti numaî: «Ion... lip»; aceasta ar fi: Ioan Filip, iar nu, cum ni se propune, chiar cu semn de întrebare: «Ioan Lip»! Numele Domnului de atunci e cetit: «Nolgrngov» (нолгрнгов), și d. Kozak explică, mirat, că pe atunci, în 1762, domniă Constantin Mavrocordat. Nu, ci domniă Grigore Callimachi, — așa încît numele «necetibil» e «Io Grigore»-Vodă.

În biserica Sf. Dumitru e îngropat Bogdan, fiul lui Petru Rareș și al Doamnei Maria. Se știe (cf. *Analele Academiei Romîne*, XIX, p. 212) că acest Bogdan, singurul fiu cu numele de Bogdan al Voevodului, dispăre din documente la 1534 (=7042) (*Studii și doc.*, V, p. 212, n° 5; Wickenhauser, *Moldawitza*, p. 79; *Uricariul*, XVIII, p. 120). A doua soție a lui Petru, Despotovna sîrbească Elena, zisă și Ecaterina, fata lui Ioan Despot (v. *Convorbiri literare* pe 1903, *Manifestări nouă ale unei școli vechi*, I), se întîlnește do-

cumentar abia în 1535 (Marian, în *Analele Academiei Române*, VII, p. 297). E ciudat că în 1535 apar în același timp, în locul lui Bogdan, cei doi fii mai mari ai Domnului cu Elena, și Ilie și Ștefan: nașterea amândurora trebuie deci pusă între Mart 1534, când ei lipsesc din acte (*Studii și doc.*, I. c.), și Mart 1535 (*Arch. istorică*, I¹, p. 83), când sînt pomeniți și unul și altul. Când tatăl lor pierdu Domnia, în 1538, ei n'aveau deci decît trei-patru ani, și de aceea și vorbește cronică rusească a lui Macarie de «micii copii» ai Voevodului pribeag (Bogdan, *Cronicele moldovenești*, p. 209).

Din Ciceu unde se adăpostise — d. Kozak rusifică și această biată cetate romîno-ungurească, făcînd din ea un «Çiöev» —, Petru căpătă voie de a pleca, spre îndreptățire, la Constantinopol; călătoria am descris-o, după scrisorile Domnului însuși, în *Doc. Bistriței*, I, pp. xxxiv-vi, carte pe care, ca pe toate lucrările mele, d. Kozak n'o cunoaște. D-sa se mulțamește a spune că în April 1540 mazilul era la Constantinopol, împreună cu un fiu, pe care-l arată în adevăr lîngă tatăl său un raport diplomatic (Hurmuzaki, II¹).

D-sa crede că acest fiu era Ilie, dar copiii de patru ani nu se iea în așa drumuri de primejdie, și apoi corespondența citată, ca și Cronică lui Macarie, spune explicit că *toți* copiii (Iliaș, Ștefan, Ruxandra; v. Ureche, p. 196) rămaseră în Ciceu. Când Petru recăpătă în 1541 Domnia, el trebui să trimeată ca zălog la Poartă pe Ilie¹, cu toată vîrsta lui fragedă, care-l expunea să-și piardă tot caracterul românesc (Hurmuzaki, II¹, p. 225, n° cxcii). Fiul care fusese până atunci la Țarigrad, rămîne să fi fost Bogdan: de oare ce el nu se mai află în documente de la 1534 încolo, el va fi fost trimis la această dată ca zălog al tatălui său. El moare fără să mai revie în țară. Data de 3 Septembrie 1548 ar trebui atunci interpretată 1540, și ar însemna, nu ziua îngropării — în 1541 —, ci a morții la Constantinopol a fiului de Domn. Conjectura

¹ Nu putem constata din acte, de oare ce ele nu s'au tipărit pentru a doua Domnie a lui Rareș decît din ultimul an, dacă Ilie dispăre din documente cu pulejul plecării sale. La sfîrșit, tatăl său îi căpătase însă voia de se întoarce. V. și *Studii și doc.*, V, p. 212, n° 6. Cf. vol. VI, p. 140, n° 3

ce face d. Kozak în privința existenței altui Bogdan, n'are valoare.

În aceeași biserică e îngropat Toma Vistierul lui Rareș în a doua Domnie, mort la 21 August 1543. Piatra e pusă de *кнѣжна... ка*, ceia ce înseamnă «jupâneasa... ca», iar nici de cum «soție», cum crede d. Kozak (ea zice mortului numai «prieten»), și încă mai puțin «Doamnă», cum adaugă în parentes d. Kozak (pe lângă toate, numele Doamnei Elena-Ecaterina nu se termina cu cele două litere păstrate). De Toma ni spune d. Kozak cum că «e cunoscut în Istorie». *Nu-i* e cunoscut, dar i-ar putea fi cunoscut dacă, întrebându-l *Doc. Bistriței*, ar fi văzut că Toma, Tomșa a mers în 1529 cu oastea asupra Bistriței (I, pp. xxv-vi; cf. vol. II, p. vi). Cf. și *Uricariul*, XVIII, p. 503.

Numele fiului Mogîldesei nu poate fi bine cetit: din literele «M. lt. co» nu se poate face nici un nume *romănesc* posibil. Mogîldea era pe atunci — 1593-4 — un Vornic de gloată (*Doc. Bistriței*, I, p. 7, n° xi; II, p. viii). Unul mai vechiu, *ibid*, p. XLVIII.

Biserica Sf. Nicolae din Suceava e înnoită de Nicoară Prăjescul, Mare-Vistier între anii 1610 și 1611, supt Constantin-Vodă Movilă. V. și *Studii și documente*, V, p. 11, n° 52 (cumpărătură a lui în 1609), n° 54 (alta în 1610) (de la 1625 apar fiii lui: Ionașco, Lupul). Pentru d. Kozak, el e pur și simplu «Nikora Peržeskul», adică, cum am zice pe românește, *Perjescu*.

În biserică, e mormîntul Marelui-Vistier Iani Calugheră, din Pogoniana, de unde a fost și cronicarul-poet grec Matei al Mirelor. Iani se găsește prin acte, în calitatea sa de Vistier al lui Aron-Vodă, în slujba căruia muri cu cîteva luni înaintea de mazilia Domnului său (la Mart 1595). Asupra lui și unui omonim, Francisc Calugheră, am dat știri în vol. XI din colecția Hurmuzaki, p. 756, nota 1; cf. și regestele de la sfîrșit, p. 905. Mai tîrziu, Mihaî Viteazul a pretins că Iani stătea în înțelegere cu dușmanii lui Aron-Vodă și că pregătia, prin uneltiri în țară și în Ardeal, usurparea tovarășului său Ștefan Răzvan; pentru aceasta, el ar fi perit de moarte silnică

(Hurmuzaki, XII, pp. 383-4). Pentru d. Kozak toate acestea sînt lucruri necunoscute și mortul de supt piatra de la Sf. Nicolae rămîne să fi fost numai un obscur «Iane, Kaluger (*sic!*) genannt». Greșită e și citirea cuvintelor ce vin după data de lună, ca $\kappa\lambda\ \pi\omicron\pi\epsilon\rho\iota\varsigma$, ceia ce dă apoi curioasa traducere: «in Poperju» (Poperju? ! Trebuie să fie locul de origine — tot așa de autentic — al ... Perjeștilor de mai sus). E evident că aici trebuia să fie data de săptămîină, în forma pe care a dat-o Melchisedek (*Revista p. istorie, archeologie și filologie*, I², p. 64) sau în alta, pe care d. Kozak, ca filolog, o va fi știind mai bine.

Mai departe, d. Kozak dă un epitaf al lui Mihail Cărăscul. D-sa transcrie nemțește «Käreskul», și trece înnainte, fără explicații. A existat însă familia suceveană a Cărăștilor și, într'un act din 28 Decembre 1638, apare un Gligorie Cărăscul (*Studii și doc.*, V, p. 75, n° XVIII, 2).

La p. 147 nu pot admite un răposat de la începutul secolului al XVII-lea, om în stare să aibă epitaf după moarte, și care să fi purtat numele de: «Bursucă Atanasie». Nici-o dată, apoi, nu se pune la noi numele de familie, porecla, înnaintea numelui de botez.

La pagina următoare epitaful grecesc din Ițcani se prezintă într'o lectură imposibilă: $\mu\nu\eta\sigma\theta\eta\tau\iota\ \kappa\epsilon$ (la Melchisedek $\kappa\acute{o}\rho\epsilon$), trebuia rezolvat în $\mu\nu\eta\sigma\theta\eta\tau\iota\ \kappa[\acute{o}\rho\iota]\epsilon$ («adă-ți aminte, Doamne»). Dacă Melchisedek a greșit cetind numele mortului Manuil Μεγαλη-ρωμαίος , ceia ce n'are sens, greșită e și interpretarea îndreptătorului său de astăzi care, din literele $\mu\omicron\upsilon\alpha\eta$, ce precedă cuvîntul, care pare sigur, $\rho\omega\mu\alpha\iota\omicron\upsilon$, face Μουράττη . Un Grec de la începutul secolului al XVI-lea care să se cheme Murati, Murad, e imposibil. $\alpha\delta\theta\acute{\epsilon}\nu\tau\omicron\varsigma$ nu trebuia dezlegat prin $\alpha\delta\delta\acute{\epsilon}\nu\tau\omicron\varsigma$, care nici nu există: forma $\alpha\delta\theta\acute{\epsilon}\nu\tau\omicron\varsigma$ există în limba neo-elină a acestui timp în locul genetivului bun $\alpha\theta\theta\acute{\epsilon}\nu\tau\omicron\upsilon$ (de la $\alpha\theta\theta\acute{\epsilon}\nu\tau\eta\varsigma$). Τοῦ μεγάλου κυρίου Στεφάνου (pentru κυρίου Στεφάνου) e arbitrar deslușit ca τοῦ μεγάλου κυρ[ιου] Ιω (*sic*; într'o inscripție greacă!) Στεφάνου. Și la dată — mai bună decît cea din Melchisedek — am îndoieli: de ce cuvîntul $\iota\nu\delta\iota\kappa\tau\acute{\iota}\omega\nu\omicron\varsigma$ ar fi sărit? În nota 2 se vorbește în zădar despre titlul de «cel

Mare» ce s'ar fi dat lui Ștefan îndată după moartea lui: și aici «mărimea» e atributul legitim al persoanei domnești și n'are nimic personal.

O piatră din Museul Sucevei pomenește pe Ioan Drăgoiș pîrcălabul, mort în «ЗНК», — cum cetește d. Kozak, interpretînd apoi 7020 (=1511, fiind luna Octombrie). În Drăgoiș d-sa e dispus a vedea un Dragoș; lucru imposibil, numele fiind cu totul deosebite. Dacă e Dragoș, atunci d-sa are prilejul de a vorbi de pîrcălabul Dragoș, — pentru care dacă ar fi căutat în lista alipită la *Uricariul*, XVIII, l-ar fi găsit și până la anul 7016 (pp. 481-2). Drăgoiș acesta de aici e însă un pîrcălab de Suceava, demnitar mic și care nu se înseamnă în mărturiile documentelor.

De sigur că inscripția arabă pe alabastru roșiatic de la p. 152, — o proslăvire a numelui lui Allah — e pusă de Solimancel-Mare, cînd, în 1538, el a pătruns până la Suceava. Se știe că el a pus o inscripție și pe poarta Tighinei (v. a mea *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 186). Altă dată, în 1485, Turcii veniră numai ca bande de prădători la Suceava, pe care o arseră (*ibid.*, p. 168). Niciodată înaintea sa în urma acestor ani, o oaste turcească n'a pătruns până la vechea capitală a Moldovei. Inscripția lui Soliman se explică prin petrecerea lui în castel, unde s'a găsit piatra, și prin rugăciunea pe care a făcut-o aici, și care trebuia să lase măcar această urmă.

E imposibil ca inscripția slavonă reproducă fragmentar pe p. 153 să fie a lui Miron Barnovschi-Vodă. În ea trebuie să se pomenească cineva mort pe vremea lui, și atît. Un Domn care avea atîtea ctitorii în alte părți n'avea de ce să fie adus spre îngropare la Suceava, și e foarte îndoielnică aducerea oaselor lui chiar de la Constantinopol. Miron Costin, pe care-l citează aici d. Kozak, amintește tocmai pe acea pagină că *se spune* numai că Vasile Lupu — decî nu «die getreuen Bojaren» (ar fi permis aceasta Turcii cari-l decapitase?) — a făcut strămutarea. Barnovschi n'a plecat din Polonia «anfangs 7141» («la începutul lui 7141»), ci după gonirea lui Alexandru-Vodă Iliaș pe care voiă să-l înlocuiască, și acesta se afla încă în Scaun pe la mijlocul lui Maiu (*Analele Academiei*

Romîne, XXI, p. 75). El n'a fost tăiat în «Iunie», ci la 2 Iulie st. n., cum am spus și mai sus, p. 612.

La p. 154, cred că «Annica» e mai curînd decît «Annicia», cum îndreaptă d. Kozak, un nume potrivit pentru o Suceveancă, fie și catolică, din anul 1586.

Inscripția soției lui Tarnawski trebuie să aibă «generosa», în loc de «Mi... ll (?) rosa».

Suceveanul Onciul, care pune fetei sale inscripția slavonă de pe aceeași pagină, e cunoscut; soția lui, Tudosia, și fetele ei, Agafia și Marica lui Manu, poartă ceva mai târziu un proces pentru niște vii. V. ale mele *Studii și doc.*, V, pp. 11-2, n° 56.

Inscripția ce urmează are însemnătatea, care se cuvenia să fie notată de d. Kozak, că arată pe un Stolnic (un Mare-Stolnic), care e Portar de Suceava fără să fie Hatman, pe cînd de obicei Hatmanul era și Portarul vechii capitale. Dar poate Stolnic e cetit rău pentru Vornic (v. *Studii și doc.*, p. 74, n° XVII, 1) Numele de «Fealta» (în traducerea d-lui Kozak: «Fjalta») pentru mama Mariei soția lui Gavril e imposibil: trebuie «Feata». Sau poate e a se înțelege — de și e mult mai puțin probabil — numele tatălui Mariei: Fealtin, obicînuît la Sașii din Moldova (v. *Studii și doc.*, V, *passim*).

Mă întreb dacă d. Kozak a cetit bine în a doua inscripție de pe p. 155: Zota кнѣтъ., din care face apoi «Zota der Kapitân». Eu știu pe acel timp în Suceava un Zota кѣпец, un negustor Zota, — asupra căruia v. *Studii și doc.*, V, p. 75, n° 1.

Pe p. 156, d. Kozak vorbește de «anul 1686, cînd Ioan Sobieski ținea ocupată Suceava». De fapt orașul a fost ocupat de Poloni îndată după lupta de la Hotin (1673), și ei n'au fost scoși decît în 1674 (Cronica lui Muste, în *Letopisișe*, III, p. 14; Neculce, p. 208; convenția pentru predarea însăși e datată din 9 August: se află în Hurmuzaki, *Supl.* II³, pp. 105-6). După expediția nenorocită a regelui Ioan, Suceava era moldovenească în 1687 și era vorba s'o întărească Moldovenii (Hurmuzaki, *l. c.*, pp. 157-9). În 1686, Craiul trecu numai prin Suceava. Cetatea n'a mai fost, până la 1691,

în mîna Polonilor (cf. Schmidt, *Suczawa*, p. 186 și urm.; Neculce, p. 239) și *abia atunci* se făcu «ocop pe giur capiștea armenească de spre Areanî» (N. Costin, p. 38; cf. *Doc. Bistriței*, I, p. cvi).

În privința istoriei Zamcăi îl pot lămuri pe d. Kozak prin ancheta din 16 Mart 1782 (copiată în vol. VII din copiile lui Schmidt, aflătoare în Bibl. Museului din Budapesta).

Se întreabă Armeniî Bogdan și Hariton Pruncu, «nach dem der in selbem wohnende Calugier keine Sprache könne». Ei spun că exista, «als die Stadt Soczawa noch in ihrem Flore war, ein Bisthum, und zwar das einzige armenische Bisthum diesselts der Donau . . ., wovon der letzte Bischoff sich Axenti genannt habe [v. asupra lui, *Doc. Bistriței*, I, pp. cv-vi]. Lange Zeit sei das ganze Bisthum, wozu dieses Klösterle gehörte, öde und verweysst gewesen. Das dermahlige Kloster sey vor ohngefähr 55 Jahren von einem aus Arerad Ararat] hieher geschickt wordenen Bischoffe, Namens Ignati [la Ianuar 7253 = 1745, Ioan Mavrocordat întărește dreptul de a nu se tăia lemne din braniștea lor, supt pedeapsa de a lua vinovaților toporul și de a fi duși la ispravnic, lui Ignatie «episcop armenesc» și oamenilor săi], erbaut worden, welcher die diesfälligen Schrifften von der überbliebenen Friedschaft des letzten Bischoffes Axenti zu Gerla oder Samos-Ujvar in Siebenbürgen abgeholt, die Kirche wieder erbauet und dass dermalige Kloster hergestellet, sonach die Güter wieder an sich gezogen habe». Locul Zamcăi se întinde de la șanțul orașului până la al Șcheii; documentele ar fi «wirklich in Wien», dar marturiî nu știu ce e scris în ele, nici cine a făcut donația. De curînd, boierul Balș, cumpărînd un loc, încălcase; apoi hotărînicește Iordachi Cantacuzino Deleanul. Marturiî făgăduiesc să întrebe pentru acte «bei denen Armeniern in Siebenbürgen».

Din Iași, la 21 April 1677, Antonie-Vodă Roset dă «episcopului armenesc din Suceava», episcopiei și mitocului ei, cinci familii de scutelnici. Ei au voie a mai chema Armeni, «orî din Turcia orî din Polonia», cari vor fi și ei scutiți. Dijma de pe moșie va fi a episcopului, nu a Domniei.

În măsurătoarea din 26 Octombrie 1768, Spătarul Ioan Cantacuzino (cronicarul) și Lupul, Vornic de Poartă, arată că Volcineștii merg până la poarta Zamcăi sau până la «rîul din jos». Se dă Armenilor din Zamca «pămîntul Zamcăi și pădurea de acolo până la rîul de supt Zamca» (*ibid.*).

Pentru Hagigadar, foasta mînăstire (mitoc), sînt iarăși, în plăcuta situație de a lămuri, după aceleași izvoare, pe d. Kozak.

La 16 Mart 1782, se face și cercetarea pentru «Mitok, sonst Hadschadar genannt, bei Suczawa, auf den Gropile genannten Gründen» (pentru care v. *Studii și doc.*, V, p. 75, n° XVII, 2). Ceî doi marturi pomeniți și mai sus arată că Mitocul e făcut de conaționalul lor Bogdan Donovacovici, pe un loc domnesc dat de Ieremia-Vodă. El are și ceva pămînt (dar Gropile sînt ale mănăstirii Sf. Ilie) și trei iazuri: drepturile Mitocului au fost atacate în 1779 de dichiū, egumenul Macarie, dar fără folos.

Cartea lui Ieremia Movilă e datată din Suceava, 22 Ianuar 1597. Bogdan Donovacovici era un Liovean, care, împreună cu mulți Armeni, expusese Domnului «dass in den Zeiten des Fürsten Despot, wegen vielen Unruhen, Kriegen, Verwüstungen, dann unfriedlichen Rebellionen deren Fürsten der Moldau, so damals in der Moldau waren (es waren nämlich der Fürst Alexander mit denen Türken und Tataren auf einen Theil, auf den anderen Theil hat sich aufgemacht der Dumitrascho Weschnowezki mit denen Kosaken, auf den dritten Theil der Fürst Domsche mit denen Moldowanern, endlich auf den vierten Theil der Fürst Despot mit denen Hungarn und Deutschen in der Festung Suczawa». Atunci Drăgan Donovac, tatăl lui Bogdan, fuge la Lemberg, și, în lipsă, i se confiscă averea: casa, via, livezile, stupii, supt cuvînt că ar fi luat cu sine și banii domnești. Dar pentru cîntea lui jură «mulți Romîni și Armeni din Suceava». Decî Ieremia îi dă îndărăt casa, «în strada cea mare armenească, între bătrînul Abraham și Ion *Nizkirka*», via lui, ce este între Armeanul Simon și «bătrînul Francșa», un loc pentru trei bolți, «la începutul bolților mănăstirii armenești», «welche die lee-

dige Bursche [breasla holteilor] der Stadt besitzen», pășunile ce sînt «unter dem Heugrund der Armeniern», două iazuri, șese fâlcî la Cotnari (unde era și Armeanul Varlam), «pe care răposatul Domn Petru [Șchiopul] le-a vîndut Vameșului Simion pentru 12.000 de aspri», iar după moartea acestuia le-a trecut mănăstirii Galata, «auch in der Stadtschrift [catastiful] Kotnar einschreiben lassen»: i se dă în schimb mănăstirii 300 de lei, «și pentru ca răposatul Petru-Vodă să-și aibă odihna». Martur: Nistor Ureche. Stroici Logofăt. Scrie Dumitrașco Roșca.

XIV. Sucevița.

Sucevița e fundația Movileștilor. D. Kozak începe prin aserțiunea că Ion Movilă a luat pe «sora Voevodului Alexandru Lăpușeanu, Maria». Ar fi foarte interesant, dacă ar fi adevărat. Însă din izvoarele aduse de d. Kozak, singurul cu greutate, Okolski, spune numai că și soția lui Movilă — știm că Maria era a doua soție a lui Ioan; v. *Studii și doc.*, VI, p. 414, n° 1593 — era «din neamul Despoților sîrbești», din care se coboria, prin mama ei Despotina Elena-Ecaterina, Doamna Ruxanda a Lăpușeanului. Dacă ar fi fost *cumnatul* acestuia, e greu de crezut că Ioan ar fi servit așa de lesne și de bine pe Despot Heraclide, care înlocui pe Alexandru în 1561.

D. Kozak schițează apoi, în nota 1 la p. 161, cariera boierească a Logofătului Movilă. D-sa întrebuițează *cinci* acte pentru aceasta; dar alte *șapte* sînt notate de d. Gh. Ghibănescu, în *Uricariul*, XVIII, p. 49; un *al optulea* în Hurmuzaki, XI, p. 1, nota 7. Din această Prefață a mea la vol. XI din colecția Hurmuzaki putea să vadă d. Kozak și rolul, rămas necunoscut d-sale, ce a jucat Movilă supt Despot.

Dintre fiii lui Ioan Movilă, d. Kozak uită pe Toader, despre care vorbește părintele Marian, în *An. Ac. Rom.*, XXII, și pentru care am dat știri nouă în *Studii și doc.*, V, p. 531, n° 3-4. El e de altmintrelea pomenit, cu frații săi, și în *Solka* lui Wickenhauser, pp. 64-6.

Pentru prezența în Divanele domnești a viitorului Ieremia-

Vodă, d. Kozak aduce opt acte; *alte* opt se citează în *Uricariul*, XVIII, p. 475. Ieremia ar fi domnit de la Decembrie 1595, — ceia ce e cu totul fals, căci el ocupase tronul încă din August (v. Hurmuzaki, XII, p. 99 și urm.). Peste cîteva pagini (p. 165) ... și d. Kozak e de această părere.

Gheorghe Movilă ar fi fost episcop de Rădăuți «de pe la 1580 la 1588». Cu totul fals! El n'a mai fost episcop de Rădăuți încă din 1587: vadă d. Kozak actele ce am tipărit în Hurmuzaki, XI, p. 901 (cf *Istoria literaturii romîne*, II, p. 556, nota 1). În cartea mea, citată, *Relațiile cu Lembergul*, pp. 111-3, am arătat că Gheorghe, ajuns Mitropolit după această dată, a plecat în 1591 în pribegie cu Petru Șchiopul. Pe de altă parte, dacă în 1577 Isaia e încă episcop de Rădăuți, încă din 1579 locul acesta îl ocupă Gheorghe Movilă (Hurmuzaki, XI, pp. 894-5).

D. Kozak adaugă că Gheorghe a fost Mitropolit «de pe la 1589 până pe la 1603». Nu, Mitropolia lui a ținut de la 1587 până la o dată ce nu se poate fixa încă.

Despre înaintarea în boierii a lui Simion Movilă se dau și știri nouă (ocuparea de el al dregătorilor de aprod și Păharnic; pentru aceasta din urmă însă era să se citeze și Ureche, p. 238). Pentru situația lui ca Hatman se pomenesc patru acte; dar alte patru se citează de d. Ghibănescu, în *Uricariul*, XVIII, p. 493; un al cincilea se dă în Hurmuzaki, XI, p. 907, al șeselea în *Studii și documente*, V, p. 6, n° 30 Simion n'a fost Domn muntean «de la 1598 la 1600», «și de la 1601-2», ci de la 1600 la 1602, — cu totul alt ceva decî! Dacă el a urmat în Moldova lui Ieremia mort la 30 Iunie st. v. 1606, nu înțelegem cum începe Domnia sa în «Iulie». Alegerea de Domn nu se făcea așa încît locul stăpînitorului să fie liber un timp apreciabil.

Mai departe, d. Kozak aşază Domnia lui Iancu Sasul între 15 Februar 1580 și 17 Octombrie 1582. Din documente care erau tipărite de mult și pe care-le-am întrebuințat în Prefața la vol. XI din colecția Hurmuzaki, se vede că Iancu, numit în Novembre 1579, porni din Constantinopol la 7 Decembrie și că anul nou îl apucă în reședința sa. Cît privește sfîrșitul

Domniei lui, încă la începutul lui Septembrie 1582, Iancu, mazilit în August, nu mai era în Moldova.

La 1581 fugise din țară Movileștii. D. Kozak vorbește de acest eveniment tocmai ca acum zece ani, deși el a fost din nou explicat, cu izvoare nouă, de mine, în Hurmuzaki, XI, p. I. Se știe astăzi că la fugă a luat parte și Mitropolitul Teofan. Atunci Ieremia era numai Păharnic, și nu încă Vornic. Trebuia de spus că Balica era cumnatul Movileștilor, și de aceia a mers cu ei. Și Teodosie Barbovski, apoi Mitropolit, pornise din Pobrata, de unde se ridică și Gheorghe Movilă. V. *Candela*, IV, 1885, p. 147: «atâta cât, deosăbi de episcopi, și 2 Mitropoliți au stătut din Pobrata: Gheorghe fratele Irimii-Vodă și Theodosie Barbovski, cari făceră Sucevița». Deci și Teodosie, cea ce a scăpat din vedere d-lui Kozak, e ctitor al Suceviței.

La revenirea ca Domn, în 1582, a lui Petru Șchiopul, nu găsim, cum spune d. Kozak, pe Movilești în «locurile ce le avuse». Ieremia e numit *abia acum* Vornic; Simion nu face parte din Divan; numai Vlădica Gheorghe rămâne la Rădăuți (v. Hurmuzaki, XI, p. LI).

La fuga lui Petru-Vodă, în 1591, Luca Stroici nu era Mare-Vistier, cum spune d. Kozak, ci Mare-Logofăt (v. și Ureche, p. 238); nici măcar Simion fratele lui Luca nu era Vistier (Hurmuzaki, XI, p. 903; el fu Vistier abia supt Ieremia-Vodă, — *Uricariul*, XVIII, p. 505).

Pentru data când s'a sfârșit mănăstirea de piatră a Suceviței, era de trimes la *Doc. Bistriței*, II, p. 116, n° XX. Bogza Logofătul, ce iscălește acolo, se întâmpină în 1597 (*Uricariul*, XVIII, p. 451).

La inscripția lui Ieremia Movilă era iarăși, de trimes, pentru Gavril Stolnicul, ce a făcut piatra, în urmă, la p. 155. Astfel ar înceta nedumerirea d-lui Kozak: «asupra persoanei Stolnicului Gavril nu se poate spune pentru moment nimic sigur».

La p. 172 se află iarăși greșeli în expunerea vieții lui Simion Movilă. El n'a fost făcut Domn muntean de «fratele său Ieremia» și în «1599», ci de Poloni, în 1600. «Domnia lui a ținut aici puțin mai mult de cât un an, căci în pri-

măvara anului 1600, el a fost gonit de Mihaî Viteazul, care apoi vizită Moldova cu o expediție de răzbunare», scrie, foarte ciudat, d. Kozak. Mihaî n'a avut pe cine goni, căci, cît a fost el în viață, Simion n'a luat Țara-Românească; expediția în Moldova se făcu în Maiu-Iunie, din Ardealul cucerit de Mihaî, și anume pentru a goni de acolo pe Sigismund Báthory. Simion nu se stabili în Țara-Românească «îndată după moartea lui Mihaî», cum crede d. Kozak, ci îndată după cucerirea Moldovei de Poloni, în 1600, și nu în «1601». Acte de la Simion nu se află numai în Venelin, cum socoate d. Kozak, ci cinci altele în Hasdeu, *Cuvente den bătrâni*, p. 107 și urm., și al șeselea în ale mele *Studii și doc.*, V, p. 177, n° 16. El nu părăsi tronul «în urma unei conjurații a boierilor», ci bătut de Radu-Vodă Șerban, care venise din Ardeal. Vadă d. Kozak Prefața mea la *Studii și doc.*, IV.

Gavril Movilă n'a domnit în Țara-Românească de la 1617, cum spune d. Kozak. la p. 173, ci, precum am arătat în *Socotelile Brașovului*, p. 45 și în Prefața la vol. IV din *Studii și doc.*, de la 1618. Melania e numele călugăresc al mamei lui Gavril, Doamna lui Simion-Vodă, care se numia în mirenire Marghita (nici-odată însă, cum crede d. Kozak, la p. 173 : «Margarita»). Până la sfîrșit, ea își zice în acte publice Marghita (*Cuvente den bătrâni*, I, p. 227; act necunoscut d-lui Kozak). Său ea avea un dublu nume, ca Elena-Ecaterina lui Petru Rareș.

La p. 173, e mormîntul Anghelinei fata lui Gheorghe pîrcălab de Hotin și a Cristinei. D. Kozak zice că Gheorghe «ist in der Geschichte bekannt» și citează în nota 6 acte din anii 1597-1606, care-l pomenesc, întrebîndu-se apoi dacă e același cu pîrcălabul Gheorghe, al lui Petru Șchiopul. Fata lui ar fi «Fürstin» (așa traduce d-sa cuvîntul княгиня).

De fapt Gheorghe se află, nu din 1598, ci din 1587 și chiar înainte, în calitatea de pîrcălab de Hotin. El apare în alte opt documente la Ghibănescu, *Uricariul*, XVIII, pp. 487-8; a noua oară în Hurmuzaki, XI, p. 907, a zecea în *Studii și doc.*, V, p. 80, n° 10. Din *Uricariul*, se vede că el a fost pîrcălab și în 1607, nu numai până în 1606, cum crede d.

Kozak. E de bună samă același cu Gheorghe de supt Petru Șchiopul, fiind-că ambii sînt pîrcălabi *tot la Hotin*. Cu atît mai mult, cu cît Gheorghe e pîrcălab și supt Aron-Vodă, între Petru și Ieremia (Hurmuzaki, XI, p. 318; dar cf. pp. 904-5). În 1619, nu mai trăia el, dar Crîstina, soția lui, era tot la Hotin (*Studii și doc.*, V, p. 81, n° 16, 17, 18). Un act din 1617 de la Radu-Vodă Mihnea adaugă prețioasa lămurire că Gheorghe fusese socrul lui Ieremia Movilă, tată decî al soției lui Ieremia, — dar nu al Doamnei Elisaveta, care se chema Ciomîrtan (*ibid.*, p. 397, n° 12). Căci la mănăstirea Putna se află o evanghelie, dăruită în 1599 de Gheorghe și Crîstina: o notă dă și familia lui Gheorghe, care e Izlozean (Melchisedek, în *Rev. p. ist., arch. și filologie*, I, p. 266). Anghelina, fata lor, nu e «Doamnă», ci e «jupâneasă». Iată ce se putea spune, și trebuia să se spună, despre acest boier: așa se explică și îngroparea fetei lui în Sucevița¹.

Epitaful Teodosiei fetei lui Simion (p. 174), ca și al Zamfirei fetei lui Ieremia-Vodă (p. 166), sînt de sigur interesante.

În inscripția de la p. 175 nu poate fi «[Io Mo]ghila Voevod», căci Movilești au fost doar mai mulți pe tronul Moldovei. Dacă va fi fost *Moise* Movilă, atunci Ioan Postelnicul, mort în Domnia lui, ar putea fi Ienachi pomenit în 1632, supt Alexandru Iliș (*Uricariul*, XVI, p. 21).

Nicoară din n^l următor e, credem, Prăjescu. V. mai sus p. 633. El apare, tot ca treti Logofăt, în *Studii și doc.*, V, p. 9, n° 43. Decî nu era de nevoie a se scrie: «asupra lui Nicoară... ar trebui ca izvoare nouă să mai dea lămuriri» (Kozak, p. 176).

Postelnicul Gheorghe, despre care iarăși d. Kozak declară că nu poate da, cu toate sîrguincioasele sale cetiri, nici-o lămurire, e totuși cunoscut. El veni în Tirol, la sfîrșitul anului 1593, împreună cu *Ieremia Movilă* și Luca Stroici, pentru a îndemna pe exilatul Petru Șchiopul spre o fugă care i-ar fi dat iarăși tronul. V. Hurmuzaki, XI, pp. 375-6, n^o DXXII.

¹ În Bibl. Ac. Rom., ca doc. 12/LXXII, se află un act al lui Gheorghe, dat din Bălasinești. — Un Gheorghe pîrcălab *de Roman*, în Octombrie 7106 (1597) (Bibl. Ac. Rom., doc. 212/XIII).

N¹ următor e inscripția pusă de *Ana* soția lui Gheorghe (decî [кнѣгинѣ] Анна, iar nu ... АНА?), unei fete a sale.

Pentru toți Vîrnăveștii și Silioneștii din inscripția de la 1765, a se vedea tabla la *Doc. Callimachi*.

XVIII. Vama.

La inscripția lui Mihai Racoviță pentru expediția sa în Ardeal, r. 2 de sus, e a se ceti: «vălet», nu: vă let»; rîndul 4 de sus, cuvîntul punctat la început e, *de sigur*: «aceastea»; r. 5 de sus «par» e «partea»; r. 6, pentru «ciî mai de...», trebuie a se ceti «ciî mai de jos» (nu «de frunte»; aceia erau boierii, pomeniți mai sus). «Altriil[e] rându a Domnii mel[e]» înseamnă «a treia Domnie», și nu se poate traduce, cum face d. Kozak, cu: «in dritter Reihe meiner Regierung».

În rîndul 1 din fața ostică, în loc de: «can še», propun: «č-așe»; rîndul 2 de sus, p. 182, în loc de «și Vod cătan pe Necolai Mavrocordat» trebuie: «Pivod[ă] Căp[i]tan[ul] pe Necolai Mavrocordat» (acesta a fost surprins în adevăr în capitala sa de ofițerul imperial Pivoda); rîndul 3 de sus, «Buc... ști l-aū dus la Sibii», nu e «Buc[ure]ști l-aū dus», ci «Buc[urești], și l-aū dus». Corectura: «în aģutoriul de Dumnădzăū» pentru vechia cetire: «cu aģutoriul lui Dumnedzăū», nu e de admis, nefiind românește; tot așa «răspădat» din rîndul 4 de sus (nici «răspăndit», nici «răspins» nu poate fi, ci «răs[i]pit»; atunci «dat», ce urmează, ar fi «dar»); rîndul 5 de sus: «cerdac... tri lăngă movil[ă] am făcut» e: «cerdac [de pia]tră lăngă movil[ă] am făcut». «Lăngă... cel mar... go ja [=jos] Cetățui unde aū fost și războiul» e: «lăngă [drumul] cel mar[e] [ceva ca :] *în josul* Cetățuii». Cf. Neculce, p. 353: «supt dealul Cetățuiei, pre unde aū fost războiul bătăliei, lăngă drumul cel mare ce merge la Țarigrad». Cetățuia e, d-le Kozak, o mănăstire lăngă Iași, unde se știe că a fost lupta din 1717, decî nu se traduce «cu Festung»!

La r. 4 din fațada nordică, locul alb trebuia întregit cu: «Măria Sa», titlul ce se dă Sultanului tatar (și nu Hanului, căci acesta n'a luat parte la campanie); la r. 5, locul alb e

de împlinit cu : «am» ; al doilea loc alb din același rînd poate fi înțeles «d[a]t», adecă predat ; la r. 6, în loc de «al...», aș ceti : «apoï» ; la r. 7 «Muncar», care e cu totul lipsit de sens, e cetit rău pentru «Muncač» ; locul alb se poate interpreta : «și s'aũ» ; la r. 8 : «aũ prădat... [Ma]ramorășul car... pr...» poate fi : «aũ prădat tot Maramorășul ; care pradă». În ultimul rînd : «...am sa...ni la Ungur[ȳ] și ap...n...» e «și jaf s'a pomeni la Ungurȳ, și apoï ne-am...»

La r. 1 din fațada vestică, locul alb e «ispravnic», cel ce a făcut decȳ piatra ; la r. 3, «pr...aralor de...șă anum[e]» e «pricina ghegenerărilor de Ardeal, șȳ anum[e]» ; la r. 4 nu poate fi «gănărarul», ci «ghinărarul» (= r[h]n[h]paρsa) ; «și [b]aron Tadet[e]g» e, de fapt «și baronul de Tigh[e] (тиге = Tige)» ; nu știu numele comandantului de Bistrița pe care cronica lui Chiparisa îl numește «Frența» (Franz), pentru a putea îndrepta pe «Santamo» din cetirea inscripției de d. Kozak ; în r. 7 : «căt pent...t...lăcomie lor trimițind... a...țrăi» e, de sigur : «căci pentru spurcata lăcomia lor trimițind asupra țărăi».

Așa încît în locul lecturii d-lui Kozak se putea avea următoarea :

«Din mila lui Dumnăzău Domn[ul] Io Mihaï Răcoviț[ă] Voevod, Domn și oblăduitor a toat[ă] Moldavi[a], la vălet 7224 [1716], al triil[e] răndu a Domnii Mel[e], rădicat-a puternica Împărăție turcăscă oaste asupra Nemților, și la ačastea mes-tecătur[ȳ] multă prad[ă] s'aũ făcut bieti țăr[i] a Moldovii de spre part[e] [N]emților, poftindu-ȳ și chemăndu-i o s[amă de boe]rȳ [a] Moldovii și din ciȳ mai de [jos], de pur[urȳ] cum sântu Moldo[veniȳ, încă]t nu aũ rămas m[ă]n[ă]st[ire] saũ [bi]ser[ică] [*cam așa : care să nu fi fost prădată ; trei litere neînțelese*].

Cu o samă de Nemți și Moldoven[i], Munten[i], Ungur[ȳ], Sărbȳ, căt[ăv]a adunătur[ă] ; č-așe făr de veste ni-aũ lovit la Scaunul nostru în Eșȳ, cu [găn]du ca s[ă] ni è, p[re]cum aũ luat Pivod[ă] Căp[i]tan pe Nicolaï Mavrocordat Domnul munt[en]escu din Scaunul țărăi, din Buc[ureș]ti, și l-aũ dus la Sibii, iar noi, cu aģuto[riul lu]ȳ Dumnădzău i-am biruit și i-am

răspin[s], dar și movil[ă] am făcut pe trup[urile lor] și minunat[ă] cruce și cerdac [de pia]tră, lângă movil[ă] am făcut, lângă [drumul] cel mar[e] [din josul] Cetățui, unde au fost și războiul.

...acestu stălp, și am mersu pe muntel[e] ce s[ă] chiam[ă] Măstăcănișul și pe muntel[e] Suhardul, pogorându-ne pen codri și ape, am venit în Ț[a]ra Unguriască, într'un sat anum[e] Rodna, și de acolo împreună cu [Măria Sa Sult]anul și cu mulțim[e] de Tătar[i], prădă[du] și arzându, pân la cetate Bistriț[i], [am] încunghurat-o de toat[e] părțil[e], și s'au d[at], numai cetate singur[ă] au rămas. [Apoi s']au slobozit Tătar[i] în prad[ă], trecând de Muncaș, la Ungurime den afar[ă]; și s'au întorsu prin Maramorăș, au prădat [tot Maramorășul]; car[e] pr[adă și j]af s'a [pome]ni la Ungur[i]; și apo[i] n[e-am] întors l[a] num...

...Iordache Cantacozonó Vel Comis [ispravnic]; și această prad[ă] și robie ce făcu în [pămân]tul țarei Moldovii și a țări ungurești s'au făcut din pr[icina] [ghinăr]arilor de [Ardeal], și anum[e] Ștefan Șt[invil ghi]nărarul den Sibii și [b]aronul de Tigh[e] [ghin]ărarul den Brașov și Santamo (?) [ghi]nărarul de Bistriță; car[i] pentru această[să] deei samă înaintea lui Dumnă[zău], la înfricoșatul [g]udeț, căc pent[ru spurca]t[a] lăcomie lor trimițind [asupr]a ț[ă]răi pentr[u] dobânda l[o]r [*cîteva litere neînțelese*].

Tentativa lui Ferent nu s'a făcut în «1716», cum spune d. Kozak, în explicații, ci în 1717. Cu Mihai-Vodă n'a mers «Hanul», ci un Sultan tatar, fiu al Hanului (Amiras, în *Le-topisișe*, III, p. 133), nici «Pașa de la Hotin», cum iarăși crede d. Kozak, ci «Iliș Colceag-bei, care era Salcol-Agasi la cetatea Hotinului» (*ibid.*, p. 134). Ca izvoare, d. Kozak citează pe Neculce, pe Muste, dar uită pe Amiras, foarte pe larg (v. mai sus) și cronica specială a acestor lupte a lui Chiparisa, tipărită de mai multe ori (v. a mea *Ist. literaturii române*, I, p. 214, nota 2).

XIX. Vatra-Moldavița.

Între cele mai vechi mănăstiri din țerile românești, d. Kozak numără fără dreptate Bisericanii, care e abia din secolul al XVI-lea, așa încît n'a putut fi întemeiată, cum spune d-sa, de călugări transdanubiani refugiați la noi după căderea politică a țerii lor.

În biserica Moldaviței e îngropat Efrem de Rădăuți. De la acesta există o scrisoare către Bistrițeni, pe care am dat-o în *Doc. Bistriței*, I, pp. 28-9, n° XXXVII.

Gheorghe Drăganovici va fi fost fiul lui Drăgan pîrcălabul (v. *Uricariul*, XVIII, p. 487). O văduvă a Postelnicului Drăgan se pomeneste la 1606: soțul ei trăia la 1589 (*Studii și documente*, V, p. 396).

Cu privire la mormîntul soției lui Constantin Stîrcea pîrcălab de Hotin pot adăugi, după ale mele *Doc. Bistriței*, II, p. x, că el, Stîrcea, era la această dată *fost* pîrcălab și că trăi în această calitate măcar pînă la 1644. El va fi fost tatăl lui Miron Stîrcea, a cărui descendență se arată tot acolo. Începătorul familiei e Stolnic la începutul secolului al XVI-lea (*Uricariul*, XVIII, p. 520). Constantin Stîrcea chiar, de care e vorba în epitaf, dă un act din 1599 altui boier (*Arch. istorică*, III, p. 202).

Turcul pomenit la p. 193 e fără indoială tatăl lui Costașco, vestitul ostaș moldovean al regelui Poloniei. Costașco a fost botezat de cronicarul Miron Costin (ale mele *Studii și doc.*, V, p. 406, n° 5).

Episcopul «Gheorghe de Roman», îngropat la Moldavița în «1666», nu poate să fi avut ființă: păstoria lui Dosoftei, în care cade acest an, n'a fost întreruptă prin nimic. El trebuia să fie deci un episcop *mazil*, care va fi păstorit *înnainte* de Dosoftei și poate fi identificat — cum propune d. Kozak, — cu Gheorghe, odinioară episcop al Hușilor.

Anastasiu episcop de Roman e îngropat și el la Moldavița. D. Kozak lasă în alb cifra unităților din data morții sale. Dar, de vreme ce el era episcop în Mart 1657 și găsim pe urmașul său la 10 Maiu 1658 (Melchisedek, *Cron. Romanului*,

p. 277), putem admite pentru moartea lui Anastase data de : 1-iū Ianuar 716[6]=1658. În nota 5 la p. 195 greșit se atribuie lui Kogălniceanu *Arch. istorică*, în loc de *Arch. românească*.

Pe p. 196 se dă o inscripție care se termină cu aceste cuvinte (în slavonește): «a fost supt egumenul». Pe un scut în stînga e «Arsenie», pe altul în dreapta «Agaton». D. Kozak socoate că Agaton e egumenul și Arsenie scriitorul inscripției. Se pare însă a fi contrariul, căci în *Doc. Bistriței*, I, p. 49, n° LXIV, găsim cam pe atunci pe egumenul Arsenie de Moldavița.

XX. Volovăț.

La p. 197 e o greșeală de genealogie domnească. Maria saŭ Marinca, Doamna care primi donația Volovățului în 1454, era mama lui Alexandrel, și nu a donatariului, care numai din pietate o numește «mamă» (cf. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 106).

Notița lui Nicolae Costin la Cronica lui Ureche că la Volovăț ar fi fost întâi biserica de lemn a lui Dragoș-Vodă (!), strămutată apoi de Ștefan-cel-Mare la Putna și înlocuită cu una de piatră, n'are nici-o valoare. Documentul din 1723 al lui Mihai Racoviță nu confirmă, ci copiază această știre fantastică, precum face și acel Ioan Teodor-Vodă, căruia era mai bine să i se zică pe nume: Callimachi, decît să i se scrie numele cu litere slavone («der Iw Iwa^m ΘρωΔ^o KKŰ»), cum face d. Kozak la p. 197, nota 4.

XXI. Voroneț.

La p. 200 se spune că «o samă de cuvinte» ale lui Ion Neculce sînt o «introducere» la cronica sa: ele sînt o coplectare a cronicilor anterioare.

D. Kozak aduce înaintea un important act domnesc din 1471, din care se constată că atunci era o mănăstire a Voronețului, unde stătea egumenul Misail. Observ că în 1463 acest egumen și orice egumen de Voroneț lipsesc din clerul moldovean. V. ale mele *Studii și doc.*, V, p. 386, n° 1.

Asupra sihastrului Daniil era de văzut și Melchisedek, în *Analele Academiei Române*, IV, partea administrativă, pp. 25-7.

Asupra lui Barnovschi Hatmanul îngropat la Voroneț, supt o piatră pusă în 1567, erau de dat știri ce se află adunate în *Doc. Bistriței*, II, pp. VI-VII. Propuneam acolo identificarea lui Barnovschi, din botez Toma, cu Tomșa-Vodă, ce și-a luat numele *domnesc* de Ștefan. Dar înaintea epitafului, care-i zice numai Barnovschi Hatmanul, ipoteza mea cade.

Reproducându-se epitaful Marelui-Vornic Gligorcea, mort pe la 1^{ia} Novembre 1599, trebuia să se spuie că el se numia Gligorcea Crăciun și că fusese colegul lui Nistor Ureche de la 1597 la 1599 (*Uricariul*, XVIII, p. 475).

Tot aici e îngropat Mitropolitul Grigore «Roșca, vărul lui Pătru-Vodă Rareș, din Voroneț de postrig», scrie Mitropolitul Dosoftei (Dinulescu, în *Candela*, IV, p. 147). Despre dînsul se știe, fără ca aceasta să fi ajuns la cunoștința d-lui Kozak, că a fost timp de douăzeci și trei de ani egumen la Pobrata : el a făcut pe Petru Rareș să-și aleagă această mănăstire ca loc de înmormîntare. În Octombrie 1557 el slujește la sfințirea mănăstirii Slatina (Ureche, p. 210). Încă în 1562 (= 1564) îl vedem ocupîndu-se de această mănăstire (*Arch. istorică*, I², p. 22), ca fost Mitropolit. Îl găsim în 1560 ca Mitropolit al lui Alexandru Lăpușneanu (Melchisedek, *Cron. Romanului*, I, p. 194). Dar el e acela care a sfințit ca Domn pe Despot-Vodă (Ureche, p. 212). Teofan ajunsese Mitropolit la 22 Septembrie 1564, după întorsul lui Alexandru Lăpușneanu (*ibid.*, p. 221). Încă la 4 Februar ale aceluiași an avem însă o scrisoare a lui Grigore ca «Vlădică al Sucevei» (*Doc. Bistriței*, II, p. xxxix). Ca dată a morții a lui se dă în inscripție : 5 Februar 7078, și d. Kozak n'are de sigur dreptate cînd tălmăcește aceasta prin 1571, în loc de 1570.

Dacă Teofan a urmat după Grigore din Pobrata n'a fost alt Teofan în secolul al XVI^{lea} înainte de dînsul. Decî nu s'ar putea admite data de 1550 pentru o inscripție pusă la Voroneț de un Mitropolit Teofan, care, cum spune d. Kozak, ar fi murit în acest an «înainte de a se sfîrși zugrăveala», comandată de dînsul.

Văscan Movilă (fratele lui Ioan), tatăl «necunoscutului» al cărui mormînt se descrie la p. 211, a fost pîrcălab de Hotin și după 1552: îl aflăm până în 1559 (Ghibănescu, în *Uricariul*, XVIII, pp. 484-5). Pentru cariera lui trebuia să se compare Hurmuzaki, XI, pp. L-LI, de unde d. Kozak ar fi văzut că el ocupă pîrcălabia și supt Despot. Postelnicul Văscan, pomenit și în *Uricariul*, XIV, p. 84, pare a fi altul.

Se poate ști foarte bine cine e fiul, cu numele sfărîmat, al lui Văscan, care s'a înmormîntat la Voroneț în 1582. E Dumitru, Marele-Vătav, născut, spune un document din 1599, din Văscan și Nastasia, care, adaugă inscripția, a făcut mormîntul din Voroneț (*Arch. istorică*, III, p. 202). Încă la Ianuar 1582, cînd se face întărirea domnească a unei vînzări de moșii a lui Văscan și Dumitru, ziși amîndoi și Moviliță, tatăl și fiul erau amîndoi în viață (Hurmuzaki, XI, pp. I, 898). D-lui Kozak i-a scăpat din vedere și că la p. 162, nota 5, a tipărit însuși un act domnesc prin care se judecă plîngerile aduse de Mărica Movilă¹ și de frații Gheorghe, Toader, Ieremia, Simion, Șcheauca, Greaca, în potrive vînzării unui sat făcută fără știrea lor de «Dumitru Aprodul, fiul lui Văscan Moghilă pîrcălabul de Hotin».

XXII. Zaharești.

Nicoară Hîrovici, frate cu Ioan Hîrovici, care e menționat ca pîrcălab de Hotin, nu numai în actul, citat de d. Kozak, din Wickenhauser, *Moldavitza*, ci și în alte două (v. *Uricariul*, XVIII, p. 485), era fiul lui Hîra Cămărașul, credinciosul lui Petru Rareș, pomenit în Ureche, p. 202 și într'o scrisoare polonă ce am tipărit în *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 348. El ajunge și staroste de Hotin. Nicoară nu apare în documente pentru simplul motiv că ele nu sînt tipărite mai pentru toată Domnia a doua a lui Petru Rareș și nu dau Divanul, chiar cele inedite pe care le știu, decît pe anul 1546.

¹ Un act de la ea și de la nora sa Elisafra, o poruncă adresată urcadnicului, vătavului de vier și viciorilor lor din Hîrlău, datat : Iași, 24 April 7114 (=1606, cînd Ieremia-Vodă era poate bolnav), se păstrează în Bibl. Ac. Rom., ca doc. 17/LXXII.

* * *

După ce am arătat astfel amănunțit lipsurile și greșelile cărții d-lui Kozak, venim la ideile conducătoare false, care întunecă această lucrare.

D. Kozak avea să pomenească nume de localități ce se află în Bucovina. Acolo două popoare se luptă pentru stăpânirea prin număr: Români, pe cari eu îi privesc ca singurii vechi stăpâni, și Ruteni, cari apar ca niște venetici din ultimele timpuri. D. Kozak e Rutean, și e firește să ție, în marginile adevărului istoric, fiindcă d-sa e un om de știință, la Ruteni. Cartea d-sale, scrisă în nemțește, nu se adresează însă micului public rutean, ci și Românilor și largului public german, european. Ar fi fost deci de cuviință ca d-sa, care evident că nu era să părtenească numirile românești, să dea nomenclatura oficială, care ar fi împăcat pe toată lumea. Adoptarea ortografiei rutene e tendențioasă, nepotrivită cu caracterul unei opere de știință. Iar, când d-sa găsește cu cale a numi rusește localități din România liberă și chiar din Ardeal, nu știu cum am putea califica, în marginile politice, acest ofensător abus.

D. Kozak procedează tot așa și cu numele de persoane: cetim neconținut Myron Costin, Nekulče, Rakovica, etc. Limba română se scrie însă *cu litere latine* și numele proprii de persoane ca și de locuri trebuie înfățișate așa cum le scriem *noi*.

Mai departe, d. Kozak se face a crede că numele date localităților de vechile documente slavone — slavona fiind la noi limba Statului și limba literară — sînt totdeauna *vechile* nume autentice. De fapt nume geografice au fost slavizate adesea de pisari în mare parte străini; așa Hrălov, Dorogunea, pentru Hirlău, Dorohoiu (Dorogoiu); până și boierul Barbă Albă apare astfel obișnuit ca Belobrad (*Studii și doc.*, VI, p. 459, n° 26). A crede altfel, a admite că aceste nume au o valoare etnografică sigură, ar fi același lucru ca și când s'ar admite, pentru marele număr de nume latinizate ce se află în diplomele latine din Apusul Europei, că pretendenții a fost la început, pe cînd se scriau acele diplome, o populație de limbă latină.

D. Kozak merge până acolo, încît proclamă în Prefață, p. v, că «în Voevodatul Moldovei poporul rusesc formă, lîngă Vlachî (*sic*), un puternic factor în viața de Stat și bisericească». Nu *poporul* rusesc, ci cultura slavonă, — ceia ce e cu totul deosebit. Său, fiindcă în Prusia lui Frederic-cel-Mare se scriau versuri și răvașe franțuzești, Francesii formați «un puternic factor» și așa mai departe?!

D. Kozak a constatat, ca și d. Giurescu (*Convorbiri literare*, XXXIV, pp. 693 și urm., 738 și urm.), și ca oricine a întrebuințat cronicile slavone din secolul al XV-lea, că ele nu schimbă anul la 1-iul Septembrie. Din publicația d-lui Kozak se constată că în multe inscripții e tot așa. Dintre documente, multe urmează aceeași normă (cf. listele de boieri din Ghi-bănescu, *Uricariul*, XVIII).

Atunci de cînd se începea anul? Începutul din Septembrie e imperial bizantin. Asupra noastră, pe lîngă influența bizantină, care era transmisă și prin cultura slavonă a Bulgarilor și Sîrbilor, se exercita și influența latină, introdusă prin Unguri, din țara căroră pornise principatul moldovenesc, prin Poloni, cari căutați să-și întipărească suzeranitatea asupra lui. Dar la cele mai multe popoare de cultură latină data de 1-iul Ianuar pentru începutul anului învinge în secolul al XV-lea.

D. Kozak își bate joc însă de cine primește această părere. După d-sa vechiul început de an era cel de la 1-iul Mart, domnitor în Rusia (moscovită) până la 1492 (p. v). Pentru aceasta s'ar cuveni să aducă dovezi, dar de fapt nu găsește *nici-una*. Una singură din datele cuprinse în cartea sa, cea de pe mormîntul lui Calughera, s'ar putea interpreta astfel.

Cît despre documentul xx/273 din Biblioteca Academiei Romîne, citat de d. Kozak, după d. Xenopol, iată cum stă lucrul.

E un act păstrat numai într'o traducere de pe la 1850, a lui Gheorghian Peșacov, și autorul originalului e Udriște Năsturel, cunoscut pentru apucăturile sale de «savant» ce căuta greutăți în slavonește. Nici-un alt cas de o asemenea datare nu e cunoscut pentru toată această epocă.

D. D. Onciul îmi atrage însă atenția asupra actelor din 6940

ale lui Ilie fiul lui Alexandru-cel-Bun, care ar admite o interpretare în sensul d-lui Kozak.

Chestia stă însă astfel, și din dezlegarea ei se vede că nici pentru epoca lui Alexandru-cel-Bun, d. Kozak nu e în drept să admită simpaticul An Nou rusesc ca început al anului în vechia cancelarie a Domnilor moldoveni.

Długosz, cronicar contemporan, foarte precis și vrednic, de toată încrederea, fixează moartea lui Alexandru-cel-Bun în vara anului 1433. La 3 Iunie 1433 Ilie, fiul său, încheie un tratat cu Polonii (Hurmuzaki, I², pp. 580-1, n° CCCCLXXXII), pomenind în el pe «răposatul» său tată. Data Cronicii bistrițene, 1-iulianuar 1434 (Bogdan, *Cronici inedite*, p. 35) e falsă.

Se găsesc însă două acte ale lui Ilie, dintre care unul e datat 6940 fără lună, iar celalt are și luna și ziua (13 Ianuar), fiind din același an 6940 (v. Bibl. Ac. Rom., VII/143=*Rev. p. ist., arch. și fil.*, VII, pp. 370-1 și LXXIV/5: *traducere*).

Se pot face două ipoteze: I. Anul se începea la 1-iulianuar Mart, și atunci am avea 6940 Ianuar și «poate Ianuar-Februar» (pentru întâiul document) = 1433.

Avem însă de obiectat că după Długosz Alexandru a murit în *vara* anului 1433. Un al doilea argument, decisiv, e că avem un act de la 16 Februar 6940 (*Uricariul*, XVI, pp. 58-9), de la *Alexandru*.

A doua ipoteză a exprimat-o d. I. Ursu, în *Relațiunile Moldovei cu Polonia*, Piatra-N., 1900, p. 33, nota, p. 49, nota 5. Ilie ar fi fost asociat la Domnie de tatăl său, bătrîn și «disgrațiat de Polonia». Afară de motivare, aceasta e ipoteza cea bună.

În 1432 Alexandru-cel-Bun are de luptă cu Turcii pe cari-i bate (*Studii și doc.*, III, Prefața: după Thallóczy și Gelcich, *Diplomatarium ragusanum*, p. 572) și cu Polonii, în Pocuția cărora el năvălește (*Chilia și Cetatea-Albă*, p. 90). În astfel de împrejurări, un om înaintat în vîrstă poate să aibă nevoie de un ajutor.

Dar e o dovadă că Ilie a fost asociat la tron. În *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 302, am dat în regist un act al unui *vogt*

teutonic, din care se vede că în Februar 1432 se vorbia în Polonia de războiul ce pregătiaŭ *Domniŭ din Moldova* («die Herren us der Walachey»). Decî atunci erau doi Domni în această țară.

Dăm aici în întregime acest act (Archivele din Königsberg, *Schublade XVI/a*, no 15) și altul, din Iulie 1432 (*ibid*, *Schublade XXIV/a*), care fusese și el citat în *Chilia și Cetatea Albă*¹.

I.

Unsern undertenigen Gehorsam czuvor, alle Czeith in Behelichkeit. Er-wirdiger, genediger Her Meister. Ewer Gnode geruche czu wissen daz an Unser Frawen Obende Lichtmesse seyn gekomen dez Koniges von Polen Bothen czum Heren Grosfursten, alz Her Dopke von Semo, Houbtman czu Woyniczzen, und Her Johan Mansik von Dambrowka, und Andreas, dez Konigen Sreiber; dy selbigen Bothen haben gebrocht den Leithes-Briff czum Tage czu czien; in deme Leithes-Briffe beruereth seyn alle dy genen dy von dez Grosfursten Wegen czum Tage czien sullen, alzo Bisschoffe, Prelaten, Bayoren (*sic*), etc., alz Euwer Gnode, dy wol wyrth fynden in der Vsschrift dez Leithe-Briffen dy hiryne geschlossen ist, alzo daz unsre Orden und dy Euwer Gnoden Bothen mit den Heren us der Walachey, alz wir vornomen, nicht methe czum Tage seyn geleithet, noch geladen czu czien mit dez Heren Grosfursten Bothen. Wme den Willen der Herr Grosfurste ach nicht wolde off-nemen den Leythis-Briff, und sprach, wy dem were das dy Heren des Ordens und der Walachye nicht ach czum Tage geleythet weren, synth dem mole daz sy yn den Frede genomen wern, der gehalten soi werden von Sunthe Johannis Baptisten Tage czukomende ober eyn Jor, und sprach czu Mansike: wir haben dyr is vor gesayth in den Waynachthen heligen Tagen, wer is Sache daz dy Heren dez Ordens und der Walachy nicht wurden in den Geleiths-Briff gescreben mit den unsern Bothen czum Tage czu czien, so solde och vor dem Tage nicht. (*sic*) nicht werden, und wir welden och ane sye keynen Tag halten. Do antworthe Manssik und sprach, der Konig hetthe gegeben den Leithe-Briff noch deme alz der Tag und Frede czu Lawczke

¹ În privința autenticității actelor, am de observat că acel inedit («13 Ianuar 6940») pomenește pe frații lui Ilie: Ștefan, *Petru* și pe fiul Domnului, Roman, pe cînd cel din *Rev. p. ist., arch. și fil.* dă pe frații Ștefan și Bogdan (tatăl lui Ștefan-cel-Mare: *nu* e pomenit aiurea) și *nici-un fiu*. Boierii din acest din urmă act se potrivește cu acei din documentul lui Ilie datat 15 Iunie 6941 (1433) (*Uricariul*, XVIII, p. 51). Scriitorul Oancea, se află, în adevăr, în 6941-2 (*ibid*, p. 527). Autenticitatea acestui act ar rezulta decî ca sigură, față de autenticitatea *dubioasă* a celuiălt, păstrat numai în traducere.

gemachet und offgenomen ist mit den eygentlichen Personen dy denne vor Lawczke sunderlichen benwemet und usgesacz worden, und Manssik sprach ach fort, der Tag gyngte czu och, wy her solde und mochte, ydach so welde der Konig yo halden den vorscrebenen Frede von Johannis Tag obir eyn Jor. Dez antwerthe (*sic*) dez Grosfurste und sprach, unser Bruder Konig und ir alle wissset wol dy feste Vorscreibunge dy wir gethon haben mit den Heren dez Ardens und der Walachye, ane dy wir keynen Tag nicht halden wellen, noch nichts thun, wen wir merken daz ir uns geeth noch ere guthe und noch alle unsir redelichk, (*sic*), wurdet ir uns brengen daz wir tetheu weder dy Vorscreibunge dy wir so feste vorscreben haben mit den Herrn dez Ordens unde der Walachye, und wellen ir och nicht ebeclichen (*sic*) begeben is gee (*sic*) uns an den Leip adir an allen Dyngen wy Got wil, und well yo ane sy keynen Tag halden. Do besprochen sich dy Polen und guben sulche Antwerth, mochte is geseyn das sich d... (*rupt*) der Tag vorczien und lengen mochte, sy walden boseen ap dy Heren des Ordens och czu dem Tage mochten komen und eyn sulches sy von in selbest rethen, wy wol is in nicht befohlen were, sunder sy meynethen is vorbas an den Konig czu bringen. Och, genediger Her Meister, so wisset das gar vormelich waz dem Grosfursten daz im der Konig schreifflecht. Herczog czu Littauwen, etc., und nicht Grosfurste, und sprach zu den Polen: der Heilige Vather der Bobest, der Romische Konig und alsust alle ander Heren schreiben uns: Grosfurste, ane alleynne unsir Brudir Konig czu Polen mit den Seynen, alzo daz wir dorynne irkennen daz uns der Konig und dy Polen eyn sulches nicht engunen, und mit eyme sulchen seyn dy Bothen dez Koniges von Polen noch an demselbigen vorbenwnthen Unsir Frawen Obende von Grosfursten gescheiden, und wme Beqwemekeit Willen hot gesanth der Her Grosfurste Andruschen Symorowitz mit seynem Ingesegele czum Tage, darwme dy Polen och Bothen ap man mochte desen Tag mit Boqwemek. (*sic*) halden, daz dy Heren dez Ordens und der Walachye dorczu mochten komen, adir cynandir beqweme Czeith czu legen, in der alle dese Dyng noch Redelichk. (*sic*) werden gelegen. Gegen czu Mosty, am Unsir Lieben Frawen Tage Lichtmesse, im XXXIj Jore.

[2 Februar.]

Voth czum Brathean.

[Pe Vº:] Dem erwirdigen Homeister mit allir Erwardikait dd. (*sic*).

II.

Unsern undertenigen Gehorsam czuvor in allir Bohugelichken, erwirdiger, genediger Her Meister. Euwer Gnode geruche czu wissen daz Herr Reybenitz und Fochs, Euwer Gnoden Bothen, seyn gekommen ues der Walachye czum Grosfursten am Sontage vor Kathedra Petri [27 Iuli]. Dy selbigen Euwer Gnoden Bothen haben uns gesayth, wy sy dy Heren der Walachye haben gar fruntlich offgenomen und guthlichen entphangen unde in vyl Ere irzeigeth, dortzu kostlichen begobeth und gar liplichen und fruntlich alzo von den Heren der Walachye seyn sy gescheiden, alzo sy Euwer Gnoden daz wol muntlichen werden selber

sorgen, und wrbas, genediger Her Meister, so hot uns gesayth Her Reybenitz und Fochs, Euwer Gnoden wirth korclichen Bothschaft gesanth von den vorgenanthen Heren der Walachie, und, dez ersten so Her Reybenitz und Fochs vom Heren Grosfursten mogen Orlop haben, so wellen sy sich och ane Sumen furdern czu Lande und czu Euwer Erwidigen Gnode komen; hırwme, gene-diger Her Meister, sy bitthen Euwer Gnode czu bestellen Hew und Haber czwischen Ragnithe, daz sy haben off daz sy mit bohaldener Habe czu Lande mogen komen. Gegen czu Slonyn, am Sontage vor Kathedram Petri [27 Iul], in XXXI, Jore.

Voith czum Brathean.

[Pe Vo:] Dem erwidigen Homeister, mit allir Erwidigkeit dd.

Sînt din potrivă dovezi că Mart nu se poate admite nici măcar în secolul al XV^{lea} ca început al anului. Astfel, la 24 Ianuar 6984 Iuga Vistierul dă Putnei niște lucruri și vite și satul Șărăuții (Orest Popescu, pp. 13-4). La 1^{ia} Iunie 6984 el adaugă la această danie, pe care o repetă în noul act, și o vie și un cîmp (*ibid.*, pp. 15-6). După felul nostru de a socoti, e bine: dania mai bogată din 1^{ia} Iunie 1476 vine după dania mai săracă din 25 Ianuar 1476. D. Kozak socoate însă Ianuar 6984 la anul următor 1477, și ar ieși că dania mai bogată a precedat pe cea mai săracă. Se cuvine să se observe încă și aceia că într'un al treilea act, din Iunie fără dată de zi, Iuga se mulțămise a reînnoi dania de la început, pe care o crescă îndată.

Altă dovadă: ar fi poate că Logofătul Costea fiul lui Andronic apare la 9 Februar 6950 (după noi 1442, după d. Kozak, 1443) și la 8 Mart 6950 (*Uricariul*, XVIII, p. 446).

O cercetare foarte atentă, care ar întrebuița și ineditele, ar aduce fără îndoială și alte argumente. În cît s'a lucrat până acum pentru stabilirea istoriei Romînilor nu s'a simțit nici-odată nevoia absolută de a admite data de Mart pentru a putea interpreta potrivit cu faptele cunoscute un document, mai ales după 1440.

D. Kozak e foarte aspru cu predecesorii săi, cu predecesorii romîni mai ales, răposatul episcop Melchisedek și părintele Marian. Niciodată d-sa nu scapă ocazia de a însemna greșelile de cetire ce au făcut ei și de a afirma că textele date

de dînșii sînt «neutilisabile din punct de vedere filologic», adecă pentru a stabili recensia slavă a inscripției.

Vorbind în abstract, d. Kozak are toată dreptatea, de cele mai multe ori, dacă nu totdeauna (v. cazul cu Dediul, la p. 611). Dar munca științifică nu se judecă în abstract. D. Kozak ar fi fost mai puțin aspru dacă s'ar fi gîndit la faptul că amîndoi acești predecesori ai săi erau oameni fără școală filologică specială, că nici unul din ei nu urmăria alt scop decît a da materialul *istoric*, că, în sfîrșit, Melchisedek a văzut lucrurile cu ochii grăbiți ai unui călător, cu ochii obosiți ai unui bătrîn și că le-a tipărit fără cea mai mică pretenție. D. Kozak e Rutean, e doctor în filologie, e așezat în Bucovina, a avut la dispoziție, cum spune însuși, fotografi și estampe. Se putea ca d-sa să nu cetească mai bine? Și unde e meritul, care s'ar cuveni să se proclame cu mîndrie, cînd cineva face numai ce era natural, *neapărat* să facă?

Apoi, dacă Melchisedek a tipărit fără grija de a păstra aspectul de limbă al inscripțiilor, Wickenhauser, diletantul german din Cernăuți, a tipărit aproape ridicul în multe cazuri. Și el stătea în Bucovina și avea fel de fel de legături. De ce oare d. Kozak e așa de blînd cu Wickenhauser, căruia-i face onoarea de a-i discuta cele mai monstruoase ipoteze, până și filologice, și păstrează tot desprețul său pentru venerabilul și meritosul episcop de Roman?

Încheind, țin să afirm, după atîtea dovezi aduse, că învățații străini nu mai pot cerceta, ca până mai dăunază, istoria noastră fără a se adresa la lucrările noastre, la *toate* lucrările noastre. A face ca d. Kozak, care se mulțamește cu cronicile și cu Wickenhauser mai mult și pretinde, uitîndu-se peste umăr, a ne lămuri pe noi asupra lucrurilor noastre, a face ca d. Iakob Bleyer, care tipăria acum cîteva săptămîni, în *Archiv f. siebenbürgische Landeskunde* (N. F., XXXII, 1), poema lui Beheim asupra lui Vlad Țepeș, fără să știe că ea apăruse cu cîteva luni în urmă în tesa d-lui Grig. C. Conduratu (*Michael Beheims Gedicht über den Woiwoden Wlad II. Drakul*), fără să-și fi dat cea mai mică osteneală de a cerceta ce s'a tipărit la noi asupra lui Țepeș, — între care un

volum întreg de d. I. Bogdan, înseamnă a face cărți greșite, necomplete, care trăiesc de azi până mâine și cer imperios să fie înlocuite. Prin Ițcani și Predeal nu se intră într'o țară de barbarie, a cărei activitate științifică poate fi ignorată de doctori în filosofie săsești și de profesori de Universitate de la Cernăuți.

TABLA CUPRINSULUI

	<u>Pag.</u>
Prefață	VII
I. Documentele moșiiilor M. S. Regelui	I
I. Broșteni	3
II. Slobozia-Zorleni	11
III. Poieni	55
IV. Acte nouă privitoare la moșia Broșteni	62
II. Documente relative la moșiile Țibănești și Gănești ale d-lui P. P. Carp	71
III. Acte diverse	123
1. De la mai multe persoane	125
2. Documente comunicate de d. Ermil Pangrati	139
IV. Cîteva registre de socoteli inedite, după originale în Archiva Statului din Iași	181
I. Analogon ci s'aui făcut între Măriia Sa Alexandru Ioan Voevod și între Măriia Sa Alexandru Costandin Voevoda [1784-5]	183
II. Socotelile pe 1786; No. 1	188
Socotelile pe 1786, No. 2	192
III. Socoteli din 1806-7	196
V. Condicta de porunci, corespondențe, judecăți și cheltuieli a lui Constantin Mavrocordat ca Domn al Moldovei [1741-2]	207
VI. Documente păstrate în Museul Gorjului; la Tîrgu-Jiu	453
VII. Note explicative la documente	523
I. Documentele moșiiilor M. S. Regelui	525
1. Broșteni	515
2. Slobozia-Zorleni	531
3. Poieni	548
. Broșteni	550

	<u>Pag.</u>
II. Documente relative la moșiile Țibănești și Gănești ale d-lui P. P. Carp	551
III. Acte diverse	558
1. De la mai multe persoane	558
2. Documente comunicate de d. Ermil Pangrati	560
IV. Cîteva registre de socotelî inedite	562
V. Despre reforma fiscală a lui Constantin Mavrocordat	581
VI. Documente păstrate în Museul Gorjului, la Tîrgu-Jiū	592

AD AUS.

La p. 597. n. 18. Pentru părerea cealaltă în privința originii lui Alexandru Mircea ar vorbi următorul act (Arch. St., S. Sava, XXXII, 69):

Iași, 3 Novembre 7126 (1617) Radul Vodă către vameșul de Reni (МИТНИКЪМЪ УТ РѢНИ). Pentru calugarii din Galata «Să lăsați foarte în paș[e] de vamă oare cât iaste hotarul s[fin]ei mănăstiri Galatina în iazer în Cavul, ca să nu luați nice o vama de pește, ca să aiba a lua calugării de la sfânta mănăstire, cumu au luat de veac, cum iaste uric cu blastemi, dat de *unchiul Domnii Meale, de Pătru-Voda*, și cum s. ntu întaritură și de la alți Domni Arintrea să nu vă amestecați nice într'un chip înnamitea cîrșii Domnii Meale». — Dar și de aici se vede nelămurirea vechinului nume de înrudire, *Mihnea* tatăl lui Radu, iar nu Radu însuși, venia nepot sau nepot de vâi) lui Petru Șchiopul.

La p. 563, r. 3 de sus, cetește «cumiatal», în loc de «gimerele».

Erata vol. V-VI se va găsi la sfîrșitul broșurii de *Indice*.